

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,

G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM

PARATA.

[*Vol. II.*]

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN I.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXVIII

Ann. V. (Cantacuzeni), Byzantine

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA
Ludwig
LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

P R A E M O N I T U M .

Hanc novam Ioannis Cantacuzeni editionem, cuius nunc primum volumen prodit, reliqua duo sequentur proxime, descriptam exhibemus ad exemplum editionis Parisinae, quae anno 1645. voll. 3. fol. typis regiis impressa est. Graeca primum ea editio vulgavit, eaque ex uno codice Parisino, uti haec verba, in titulo posita, testantur: *Graeca nunc primum prodeunt ex codice MS. Bibliothecae Viri Illustrissimi Petri Seguierii Franciae Cancellarii*. E regione textus graeci, sectis paginis, versionem latinam habet, quam Iacobus Pontanus, codice Bavarico usus, dudum ante edidit Ingolstadii anno 1603., annotationibus cum suis tum I. Gretseri auctam. Quis editionem Parisinam curaverit, neque titulus neque praefatio tradit; at hominem eum fuisse eruditum graeceque doctissimum, annotationes margini adscriptae probant, quibus tum locos non ita faciles intellectu ex interiori rerum cognitione explanat, tum codicis sui corruptelis felicissimam plerumque medici-

nam adhibet, ita ut maximam partem emendationum earum in textu reponere non dubitarim. Quo magis dolendum est, uberiores eius annotationes, ad quas lectorem p. 177. C. remittit, nunquam in lucem prodisse, neque omnino ab eo tantam in posterioribus Cantacuzeni libris curam positam esse, quanta in castigandis prioribus elaborasse censendus est. Quamquam vel in his ipsis plura inveni, quae cum manifesto depravata essent et corrigi poscerent, ille non animadvertit, aut animadversa ita tentavit, ut veritatem scriptorisque manum nondum assecutus videretur. Itaque ipse emendandi subinde periculum feci, et siquando meliora ac satis certa suppeterent, ea breviter indicavi. Codice usus sum nullo: eiusmodi praesidii loco versionem Pontani habui; inspexi etiam interdum, nec id sine operae fructu, editionem Venetam a. 1729. fol., quam ex Parisino exemplo transcriptam esse constat. Ea enim aliquot menda iam correcta exhibet, aliorum tamen passim obsita est turba foediore. Denique nonnullis in locis emendationibus, quas Vir Illustris, B. G. Niebuhrius, et, cuius nunc Bonna distracti iucundissimam memoriam hic recolere iuvat, Henr. Grauertus, margini editionis, qua utor, adscriperant, egregie adiutum me esse gratus profiteor.

Restat, ut iis, quae in praefatione Pontani de Cantacuzeno ipso eiusque in enarrandis rebus fide ac studio veri satis magnifice praedicantur, iudicium addam Ed. Gibboni, in primis intelligentis harum rerum existimatoris, quod adeo verum

reique consentaneum est, nihil ut praeclarius et ad usum huius scriptoris recte instituendum salubrius dici posse videatur. Verba autem eius, quae Hist. of the D. and F. of the R. E. c. LXIII. leguntur, haec sunt:

»The name and situation of the emperor John Cantacuzene might inspire the most lively curiosity. His memorials of forty years extend from the revolt of the younger Andronicus to his own abdication of the empire, and it is observed, that, like Moses and Caesar, he was the principal actor in the scenes which he describes. But in this eloquent work, we should vainly seek the sincerity of an hero or a penitent. Retired in a cloyster from the vices and passions of the world he presents not a confession, but an apology, of the life of an ambitious statesman. Instead of unfolding the true counsels and characters of men, he displays the smooth and specious surface of events, highly varnished with his own praises and those of his friends. Their motives are always pure; their ends always legitimate: they conspire and rebel without any views of interest; and the violence which they inflict or suffer is celebrated as the spontaneous effect of reason and virtue.«

Scr. Bonuae mens. Sept. a. 1828.

EDITIONIS PARISINAE PRAEFATIO.

L E C T O R I

C A N D I D O.

Secundus et quadragesimus annus hic agitur, postquam Iacobus Pontanus Societatis Iesu Ioannem Cantacuzenum Orientis Imperatorem e palliato togatum fecit: de Graeco, inquam, in Latinum eleganter convertit: togaeque eius notas pereruditae veluti purpuram intexuit, ne scilicet terrae Graeciae princeps in publicum sine purpura prodiret. Itaque longe optimum historicum et veteribus rerum scriptoribus sine dubio comparandum, qua docti, qua indocti manibus versabant. Hi propter rerum gestarum memoriam auctorem laudabant, et probabant: illi rerum divinarum atque humanarum scientiam in principe suspiciebant: civilem animum, prudentiam domi militiaeque, fortitudinem in rebus hostilibus: animi magnitudinem in perferendis iniuriis, quas intulerant modestiae nescii et pudoris ignari homines, quosque ex paene servis liberos fecerat, et ex infimis hominum, summos. Denique in imperatore clementiam erga hostes, dignos profecto qui hostilia paterentur, funditusque tollerentur; postremo abdicacionem imperii, despectionemque summae rei demirabantur, cuius causa plerique iura divina humanaque violant, et secessum in monasterium, quo solitarius separatusque ex hominum frequentia puriorem et sanctiorem vitam viveret. Hi, inquam, id est, Graecae linguae nescii, non aliter quam Latinae loquentem vellent: illi, id est, callentes utriusque linguae diutius ferre non poterant, ut Graccus auctor aliter, quam Graecae loqueretur. Quod cum intelligeret Illustrissimus Vir

D. de Noyers regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia regia, artes, ipsaque typographia regia permissa sunt, pro singulari humanitate sua, proque innato non vulgari erga litteras affectu, quarum propagationem ad summam rempublicam pertinere probe scit, statim optimum factum videri sibi significavit, ut *διγλωττος* ederetur auctor luce dignissimus, quo utrosque voti compotes faceret: utque ipse Cantacuzenus cum tineis et blattis pugnare desineret, qui tot pugnas pugnasset, totque hominum strages, priusquam e vivorum numero eximeretur, edidisset: quo facto egregio nemo sane sapiens ibit inficias, illustrissimum virum optime de litteris esse promeritum, eoque nomine unicas ei gratias agendas. Quin imo, si quid manes sentiunt, id ipsi Cantacuzeno acceptissimum fore credibile est, quod Latinae linguae et Graecae quodam consortio quasi quodammodo inter veterem novamque Romam bene convenire videatur, quod ille vivus percuperat. Hoc igitur fruire, Lector, et beneficium agnosce viri, quo nemo ad bonas artes promovendas, et eximios ab arte viros iuvandos propensior existit, si non ingratus atque ab omni humanitate alienus es. Quod si te hic aequum praebueris, primo quoque tempore omnes historiae Byzantinae scriptores tam editos, quam manu exaratos typis regiis edendos eiusdem illustrissimi viri ductu et Regis Christianissimi auspiciis prolaturi sumus: de cuius rei utilitate plerique omnes consentiunt. Vos qui litteras amatis, favete, et consilio iuvate. Fama, virtus, et recti amor eum deseruere, qui litteras non amat, aut eas incultas deserit: et penitus inglorius, vel iudicio suo nec memoria, neque litteris dignum quidquam gessit, sed quod aeterno silentio magis obruendum sit, quam litterarum monumentis mandandum. Vale.

IACOBI PONTANI PRAEFATIO.

Qui de Graecis in Latinum convertere aggrediuntur, et bonos scriptores veluti mortales peregrinos, atque ab exteris regionibus ad se ventitantes, hospitio humaniter ac benigne accipiunt, eosque patriae suae linguam, mores, et instituta docere conantur, quo (contra quam olim civili Romanorum iure permittebatur, per quod duarum civitatum civis esse nemo poterat) in posterum non minus inter Latinos, quam inter Graecos profiteri queant, nae illi munus sane pulcrum, utilitatis, iucunditatisque plenum: addo etiam, nisi in eo exercitationem iam ceperint, impeditum ac laboriosum aggrediuntur. Quid enim, amabo, cum universo genere litterarum, tum duabus hisce linguis, Graeca scilicet ac Latina, quibus divinae, humanaeque artes, et scientiae omnes continentur, praeclarius? quid elegantius? quarum in utraque versantur, qui de altera in alteram bona scripta transferre, et de doctrinarum candidatis, perque illos de hominum genere quam optime mereri (quod ipsum est inprimis laudabile) annituntur. Et cum etiamnum haud pauca in Graecis codicibus, per illustriores praepotentium ac principum virorum, et rerumpublicarum bibliothecas abdita et inclusa lateant, quibus in apertum proditis crescere, ac propagari possit in omnem partem nostra eruditio, eorum studia, qui id praestant, fructum ferre permagnum quis inficiabitur? Sed quamquam labor is adhuc tironibus, paucorumque stipendiorum militibus operosior accidit: propterea quod permulta vitia et peccata occurrunt, quae vitare difficile est (cuius rei non leve argumentum, quod cum interpretes paene innumerabiles,

excellentes tamen atque perfectos admodum raros nominare possumus) nihilo minus in ista quantacunque interpretandi defatigatione ac molestia, suavitate quadam perfunditur, expleturque animus, cum sibi in sinu quodammodo nasci thesaurum videt, unde bonarum litterarum ditior evadat: quae hactenus tot hominum, etiam eruditorum, millia ignorarunt, multoque diutius, ac perpetuo forsitan ignorassent, ea princeps cognoscit, et sollicitudines, operam atque conatus suos spe et fiducia gratæ posteritatis consolatur.

Ceterum cum in hoc quoque tam praestanti munere elaborandi, et aliquod operæ pretium faciendi voluntas non mediocris iam pridem mihi haud defuerit, nihilominus eius difficultates cogitatione complectentem, non quidem pudor subrusticus, sed metus quidam, ut arbitror, ingenuus semper absterruit. Et nescio quomodo haeret in medullis, nec oblivisci queo, quod apud scriptorem persapientem legere memini: praestare timere, quam audere in litteris. Accessit ad me retardandum, quod qui primorum primi, signiferique, atque adeo, qui interpretum familiam ducere existimantur, vel in uno libro convertendo creberrime hallucinati, atque a lineis, quod dicitur, excidisse, diligentiorum animadversione deprehensi sunt. Quanam ergo mihi semidocto fama speranda fuit? Verum enimvero, cunctantem ac trepidantem sapientium virorum auctoritas commovit, ipsaque ratio confirmavit, ut aliquando in isthanc palaestram descenderem: siquidem, iuxta vulgatum, nemo nascitur artifex: et ars nulla est, in qua non peccando discatur: quodque nobis pueris quondam praeceptores in ludo ingerebant, qui nunquam male, nunquam bene. Factum igitur, ut cum Serenissimus Boiorum princeps Maximilianus Societatis nostrae domesticis potestatem liberaliter atque ultro concessisset, e voluminibus Graecis calamo exaratis (quorum habet in bibliotheca sua nobilissima lectissimam copiam) depromendi, et ad communem usum emolumentumque, cuius incenso tenetur desiderio, interpretandi quae placuisset, ego in hunc non Christodulum utique, sed in ipsissimum Ioannem Cantacuzenum inciderim: quo ad gustum sententiamque meam nihil accommodatius, nihil ad prima militiae huius tentanda peri-

cula, propter facilitatem quandam eius in scribendo opportunius nancisci potuissem.

Sic omnino est, ut dixi, in Ioannem Cantacuzenum incidi: qui quidem quo commodius huius libri sui occasionem, causasque afferret, et personam suam celaret (quod tamen haud satis caute fecit, ut mox docebo) fingit a quodam Nilo familiari se ad scriptionem per litteras sollicitari: ac sibi vocabulum Christoduli imponit. Idoneum profecto, nempe a statu et conditione vitae, quam haec scribens agebat: agebat autem monasticam: et Christo serviens, merito eius servum se appellavit. Occultare porro, et tegere personam suam ideo voluit, idque prudenter, quod de rebus cum alienis, tum suis historiam compositurus erat, et narraturus plurima, quibus audiendis aures quibusdam dolerent, ut antea videndis oculi doluerant. Est vero tam infrequens Graecis hoc nomen, Christodulus, ut vel hinc isto loco fictitium ac supposititium appareat. Cumque per id tempus in monasterio pro Ioanne etiam Ioasaphus mutato nomine diceretur, sicut non antiquum et proprium, ita nec novum istuc et assumptitium, Ioasaphus inquam, ad libri auctorem indicandum usurpare decuit: ne monachus inanem aucupari gloriam, et qui Deo militatum venerat, iterum se negotiis implicare saecularibus videretur. Atque ita codex Graecus ἀνεπίγραφος est, sine titulo prorsus. Deinde ex ipsa Nili epistola Cantacuzenum huius historiae parentem, et conditorem esse perspicuum fit. Illa enim verba, καὶ ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἦσθα· καὶ νῦν σαντοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παράδειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σαντοῦ. Tu enim et quamdiu gessisti rempublicam, salus imperii fuisti: et hodie, postquam defunctus honore, tui ipsius esse instituisti, vitam moresque tuos veritatis, ac iustitiae exemplar effecisti. hae, inquam, voces non ad Iudicem, Consulem, Praefectum aliquem, sed ad magnum domesticum Ioannem Cantacuzenum, cuius post Andronicum minorem, quamdiu is vixit, suprema fuit potestas, et imperatoriae proxima in omnibus, et apud omnes auctoritas: imo vero ad ipsum munus imperatorium, quod idem citra nomen diu, postmodum et re et nomine multis annis administravit,

planissime pertinent : qui quo pacto σωτηρία τῶν πραγμάτων fuerit, legendo disces : et nihil verius dici potuisse constitues. Illa similiter in quem alium, quaeso, nisi in eundem quadrant, quibus eum Nilus ab exemplis nostratium, exterorumque scriptorum incitat, uti acta sua memoriae ipsemet prodatur? ἔστι δὲ καὶ εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἰκτερίαν ἀνεγκέλην. ἄν τε γὰρ τοὺς εἰσώθεν, ἄν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδαμῶς ἀτιμώσης τὴν ἱστορίαν. καὶ οὐτοι γὰρ, κάκεινοι ἐπὶ τὸ συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ τοιούτων ὀνήσειν οἰόμενοι. *Nec vero caret exemplo, quod abs te petimus. Etenim sive ad externos, sive ad nostrates belli duces respicias, non poteris hoc genus scriptionis contemnere. Quippe tum hi, tum illi huc pariter se demiserunt, non parum inde humano generi consultum iri arbitantes. Quid quod de sua cum Andronico coniunctissima, fidelissimaque amicitia (de qua equidem cogitans, simul de Davidis, et Ionathae devinctissima familiaritate cogito: de quibus scriptum legimus, *Anima Ionathae conglutinata est animae Davidis: et dilexit eum quasi animam suam*; rursus: *Doleo super te, frater mi Ionatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum*) non nisi ipsemet ita συμπλαθῶς et ἐναργῶς scribere potuit? quod quidem saepenumero facit. Sic solemus, frequenter, inquam, magnoque cum sensu de iis loqui, ac scribere, quae aut absentia valde in desideriiis, aut praesentia vehementer nobis in amoribus sunt. Nec alius tam diserte de recusato toties imperio, de libertate apud Andronicum sua, deque amplitudine potestatis quam obtinisset, praeter ipsummet narrare voluisset, etiamsi potuisset. Scripturae sanctae toties productae, et monastica disciplina non semel tam eximie praedicata, atque etiam per totam historiam sparsae tot pietatis notae, non alium quam monachum olent, qualis ille tum erat, cum haec chartis mandaret. Dicendi genus, quod in libris contra Mahometanos, et Iudaeos in defensione fidei Christianae adhibuit, ideo dissimile est, quia illis disputatio quaedam perpetua et dialectica potius; hic narratio diffusa et continuata suscipitur. Proinde ut alia ibi, alia hic sit facies, necesse est. Illa demum lib. 4. cap. 24. et 25. adversus*

Nicephorum Gregoram multa cum acrimonia, et fusius posita (ne amplius verborum in re parum ambigua consumamus) manifeste nobis astipulantur. Ubi prae indignatione dissimulatae personae immemor, causam suam accuratius agit, quam alius pro eo egisset: tametsi id postmodum animadvertens, in viam redeat, rursumque qui sit, dissimulare studeat.

Sequitur ut de oeconomia breviter te moneamus. His quatuor libris res sub utroque Andronico, avo, et nepote, et sub Cantacuzeno filiorum nepotis tutore, atque imperatore gestae explanantur: sic, ut primus discordiam et bella inter Andronicos: alter imperium minoris: tertius bellum Cantacuzeni cum obtrektoribus et inimicis: postremus eiusdem victoris ac triumphatoris tempora persequatur: in quo etiam subtexuntur, quae inter Ioannem Palaeologum legitimum heredem, et patris sui Andronici successorem, socerumque Cantacuzenum, et eiusdem filium Matthaeum (cum quibus amobus dissidium ei intercessit) contigerunt. Tametsi et in duobus prioribus tam multa de Cantacuzeno commemorata sunt, ut quod in epistola Nilus ait, eum *ἀντροργόν*, hoc est, rebus ipsis met coram, ut actorem, affuisse, aequae de illis, ut de posterioribus intelligendum videatur.

Gesta sunt autem omnia ab anno post Christum natum millesimo trecentesimo vigesimo primo, ad annum plus minus quinquagesimum nonum, annis nimirum triginta novem, aut circiter. Sic enim rationem subducimus. Michael Palaeologus collega patris sui Andronici mortuus est millesimo trecentesimo vigesimo primo. Eodem ipso anno (si a Septembri ducas anni initium, ut Graeci ducunt) bellum inter avum, et nepotem exarsit, duravitque sexennium et mensem unum, ut in calce libri primi relatum est. Victo avo, nepos solus praefuit imperio annis viginti, si verum scribit Gregoras. Quo e vivis sublato, pupillorum tutelam gessit Cantacuzenus, vix annum, ut colligere est: adversus quem deinde ut tyrannum nomine viduae imperatricis, et liberum eius bellum administratum est annis quinque. Eo finito Cantacuzenus, data Ioanni Palaeologo in matrimonium filia, decem annos ab eo paciscitur, quibus penes se imperii gubernatio cum nomine maneat: penes illum nomen dumtaxat et dignitas imperatoria, donec aetas

maturescat (agebat enim Ioannes annum non plus decimum quintum) postea se collegam patiat. Huius spatii vix dimidium videtur explevisse, rerum huius mundi et adversae sortis renovatae quodam taedio. Quae ipso iam monacho inter Palaeologum et Matthaeum secuta sunt, forsitan unius, aut duorum annorum fuerunt: nam in his quod pro certo affirmem, non habeo. Hac ratione colliguntur anni historiae huius circiter triginta novem. Ex his patet, tempora Andronici iunioris, Cantacuzeni, et Ioannis Palaeologi non satis probe digessisse Onuphrium, et alios. Errarunt item cum Gregora, dum Andronicum iuniorem anno aetatis quadragesimo quinto extinctum tradiderunt. Nam si natus erat annos viginti septem antequam secundam uxorem duceret, ut noster libro primo narrat, et ea ducta adhuc aliquot annis cum avo bellum gessit: si eo victo annis viginti solus imperavit, sequitur quinquagenarium, aut eo maiorem obiisse.

Ostendemus nunc, quo loco inter Byzantinas historias haec nostra collocanda sit. Cantacuzenus Nicephoro Gregorae proxime succedit, eiusque narrationes continuat: quamquam non praecise ac simpliciter. Nam cum Gregoras in obitu Andronici iunioris desinat, noster inde non orditur: quin imo secundum historiae suae librum ad eiusdem Andronici mortem perducit. Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum, et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice, et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec, quae inter illos acciderunt, partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter, quam evenerunt, et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt; vel adhuc in aliqua bibliotheca latent) parum bona fide, malevoleque versatus est. Cantacuzenus haec vitia non ferens, longe sincerius, longeque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit: quippe qui omnibus paene non interfuit solum, verum etiam praefuit: et quae ipse non vidit, aut egit (qui enim potuit omnia?) ea a testibus gravissimis accepit: quemadmodum in fine libri quarti testatur.

Sed iuvat ipsius Cantacuzeni verba proferre in médium, ex libri quarti capite vigesimo quarto, unde, quomodo se gesserit in historia scribenda Gregoras, liquido perspiciatur. *Imperatorem vero Cantacuzenum, postquam ipsum per se deprimere atque evertere non potuit, Palaeologorum imperatorum bellum mutuum pro argumento sumens: et partim ignorantia rerum gestarum, partim gratia corrupta veritate, ac totis viribus velut in fabula comminiscenda mentiens, deinde ordine ad bellum, quod nostra memoria contra Cantacuzenum excitatum est, progressus, tum alia complura crimini dat, servitutes, caedes, trucidationes, populationes, et quaecunque Romanis per id bellum luctuosa incidderunt, illi adscribens: tum ob amorem dominandi imperialisque fastigii cupidinem malorum illorum nullam duxisse rationem affirmat. Illud autem Cantacuzenum potissimum vellicat et cor eius urit, quod mentitur, eum, adhuc vivente Andronico, imperii Romani longe appetentissimum, cum id assequi non posset, ad monachos in monte Atho, qui viri sancti et a Deo afflati, futurorum praesensionem habere iudicabantur, profectum esse, de futuris, et an ad se Romanum imperium perventurum esset, peruncturum etc.* Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet: aut dissimulet, et id amicitiae singulari fortasse tribuat, de quo in Notis suo loco videbimus.

Iam de excellentia, fructu, elegantia et ornamentis historiae huius quid ego satis dignum commemorem? Inter recentiores quidem rerum Graecarum, seu Byzantinarum scriptores, ut sunt Zonaras, Nicetas, Cedrenus, et alii, meo quidem et quorundam bene litteratorum iudicio hic primas tenet: videturque solus didicisse, quo pacto ad laudem accommodate contendenda sit historia. Mira, nova, inaudita, inusitata, occultorum Dei iudiciorum plena, grandia, illustria multa hic recensentur. Et, si historia debet esse prudens, atque ornata rerum explicatio, neutra virtus in hac desideratur: quae mihi semper a viro nobilissimo, et ingenio excellentissimo suavissimoque visa est profluxisse. Prudentia militaris atque civilis tam eximia hic elucet, ut civitatum,

provinciarumque rectoribus ac belli ducibus maiorem in modum commodaturam putem. Cum autem virum politicum ad bene regendum aliis quoque virtutibus nihilo minus instructum esse oporteat, ne earum quidem exempla documentaque hic frustra requiras. In quibus qualis fuerit Cantacuzenus, infra ostendemus: in praesens aliquid de Andronico dicemus, quem, qui a Clemente V. pontifice maximo in extravag. communibus, ut haereticorum et schismatis antiqui fauorem excommunicatione percussus existimat, is tempora male componit, et ἀνιστορησίᾳ manifeste laborat. Qui enim tunc imperabat, et ultra adhuc annis quindecim post Clementis e vita discessum imperavit Andronicus senior, sacro illo fulmine tactus est. Ergo in Andronico iuniore Christiani imperatoris expressum, ac vivum quodammodo simulacrum hic proponitur. Est enim, ut paucis et summatim agamus, excelsi, nec minus modesti animi, beneficus, fortis et generosus, adversus bene merentes gratus, humanus, iniuriarum, laborumque tolerans, in ignoscendo mitis, misericors, pacis cupidus, in consultando cum amicis diligens (quod contra mentitur Gregoras, dum consilia nulla admisisse, et imperium neglexisse autumat) ab odio in quemquam suscipiendo alienus, pecuniae liberalis, aedificandi studiosus, erga Deum, caelites, sacerdotes, avum mire pius. Insunt in his libris insuper alia in aliis praeclarorum facinorum, et (quod dissimulandum non est) etiam insignium vitiorum exempla: quorum ut illa imitanda, sic ista evitanda nobis sunt. Notum est namque illud Romanae historiae principis. *Hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi, tuaeque reipublicae quod imitere capias: unde foedum inceptu, foedum exitu quod vitas.* Habet hic dux, habet miles, habet privatus civis, habet magistratus, habent sacri, habent profani, habent summi, habent infimi, habent viri, habent mulieres, quod vel fugiant vel sequantur. Insunt orationes creberrimae: quas cum hic auctor directas valde amet (sunt enim speciosiores et graviores) nos interdum brevitatis gratia, et ad vitandam ex similitudine satietatem, ad obliquas, more Caesariano redegimus. Nec possum de istis orationibus quidquam melius ac verius

dicere, quam si eas prudentes, copiosas, nervorumque ac sanguinis plenas, et omnino ῥητορικωτέρας dixero. Praeterea hic invenire est locos communes tractatos egregie, scite dicta, paroemias non vulgares, celebrium scriptorum (ut de sacris taceam). sententias, fabellas aliquot lepidas et ad rem demonstrandam appositas: quas, ut scis, Philosophorum illi antistites, Plato et Aristoteles, neutiquam contemnendas censuerunt. Capient te item, quas strictim attingit, Romanae historiae: capient varii ritus: capient quos miscet animorum motus, tum lenes ac sedati, quos ἡθῆ Graeci, tum graves illi et concitati, quos iidem πάθη vocant: capient descriptiones aliquot insignes: capient alia demum plurima. Quodsi rerum varietas delectat, de quo nemo dubitat, ea sane hic mirifica cernitur, ut singulorum librorum periochae, seu epitomae indicabunt. Episcopis debitus honos, et reverentia hic tribuitur. Catholica instituta, ceremoniaequae ita sunt per hosce libros luculenta, ut non optes magis. In primis vero Dei Mater summa in veneratione est: cui etiam urbs tota Constantinopolis a Constantino Magno commissa, ac dedicata legitur. Vita monastica est illi *πρᾶγμα καλὸν καὶ θεοφιλές, ἀπράγμων καὶ μεστὸς γαλήνης βίος, ἀκρότατος βίος, καὶ τελεωτάτη πολιτεία, θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερόν, φιλοσοφία, καὶ περὶ οὐρανόων πραγμάτων γνώσις, ἔργον ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρώπινην ὑπερβαῖνον δύναμιν, ἱερὰ ἡσυχία*. Id est, *res honesta, et Deo amabilis, vita negotiis vacua, et tranquillitatis plena, supremum ac perfectissimum vitae institutum, res sancta et divina, philosophia, et cognitio rerum coelestium, opus sublime, et humanis viribus maius, quies sancta*. Montem porro Atho, ad quem complura aedificata monasteria, in quibus ingens monachorum multitudo, πόλιν οὐράνιον, coelestem civitatem nominat. Fucos illos scholasticos, καὶ τὰς ληκύθους, et pigmenta Isocratea non habet haec historia: sed ornatum quemdam matronalem, virilemque ac robustam elegantiam. Schemata quaedam oratoria, et Atticismi non penitus absunt. Lingua purior est, quam pro illa aetate, non cum lacte nutricis hausta; sed ex libris percepta videlicet. Nam illo saeculo (sub Andronicis nimirum et antea) non mediocriter infuscatam, et mutationes

haud leves perpressam, eruditi non nesciunt. Addamus hoc pro corollario. Genuenses et Veneti multa hic ab aliis historicis suis praetermissa, aut nunquam cognita de maioribus suis, eorumque virtute et factis legere, et quaedam falso de iisdem hactenus scripta deprehendere poterunt.

Restat, ut quae nos vel praestitimus, vel praestare contendimus, indicemus. In interpretando eam speciem pro capto nostro consecrati sumus, quam ex eorum lectione, qui de optimo genere interpretandi praeceperunt, honorumque interpretum observatione mente conceptam atque informatam tenebamus: quae cuiusmodi sit, ii potissimum intelligunt, quorum industria in eodem curriculo se aliquando explicavit. Codicem perquam mendosum, maleque interpunctum accepimus: ut divinare et conicere frequenter oportuerit. Nomina locorum, quae nec diligentissimus Ortelius omnia collegit, et personarum, quae vel Graecia iam occidens et *βεβαρβαρωμένη*, vel librariorum oscitantia depravarat, alicubi de coniectura emendavimus, (nam qui omnium veram et germanam scripturam coniectando possit assequi, ego quidem futurum opinor neminem,) omnia quaedam supplevimus: in singulos libros periochas seu epitomas concripsimus, quas et lecturo ad *προποσκιτην*, et ei qui iam legit, ad *ἀνακεφαλαίωσιν* utiles fore confidimus: relictis sectionibus (quas in plerisque codicibus sive scribas sive lectores; non ipsos auctores excogitasse et adhibuisse reor) quod modo nimis crebrae, modo nimis raras, saepius argumentum vix ex triente comprehenderent, in capita, more Latinorum, totam corpus divisimus, ut quantum maxime possemus, lectori lumen praepanderemus. Locos aliquot parum sanos, praetextis in ipso contextu animadversionibus, perstrinximus; quas quidem rogatu nostro Iacobus Gretserus, Societatis nostrae Theologus, et in Academia Ingolstadiana professor ordinarius, conscripsit. Et haec fecimus, magis ut candorem nostrum bonis viris probaremus, quam quod illa, qualiacunque sunt, hoc quidem saeculo, et in his terris ad quemquam inficiendum depravandumque valitura formidaremus. Quis enim nescit, etiam qui litteras non didicit, non tum primum, propendente scilicet iam ad occasum imperio, sed multis ante annorum centuriis, paene post octingentesimum statim

ab ortu Christi, orientalem ecclesiam a Romana secessisse? Feruntur item historici non pauci, hoc nostro partim antiquiores, partim recentiores, quos cum ad unum vel in haereticis, vel in schismaticis iure numeremus, nullo tamen eorum sine aliquo, omnibus simul sine maximo detrimento ecclesia Romana carere non potest. Vin' tu audire qui sint? Sozomenus et Socrates Novati perfidiam sectati sunt. Quorum hic non oblata solum, sed interdum etiam quaesita occasione Novatianos libenter laudat, ipsis miracula tribuit, Romanorum pontificum potentiam exagitat: quae omnia Iacobus Billius eruditus Theologus observationum sacrarum libro primo capite vigesimo sexto luculenter demonstrat. De Nicephoro Callisto liquet ex Gennadii apologia pro Concilio Florentino, ubi eius non tam scripta, quam convicia contra Latinos refelluntur: ut de iis, quae sparsim in historiam suam sinistra inseruit, nihil dicam. Zonaram fuisse schismaticum, testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti Spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminaciones illas omisisse narrat. De Pachymerio idem constare potest ex adiunctis ad Gregoram Latinum. Ea sunt capita, seu loci rerum memoria dignarum, e codice Augustano, carie confecto, et mutilo, per singulos libros excerpti: cuius animus in Romanam ecclesiam qualis fuerit, ex quinto, sexto, et octavo potissimum libris deprehenditur. Nicephorum Gregoram quoque, et Nicetam Choniatam eorum monumenta produunt. Adde huc Cedrenum, Glycam, Constantinum Manassem, Ioannem et Georgium Curopalatas et alios, si quaeramus. Nam per illa tempora tam non facile monachum, aut scriptorem a Romana ecclesia non alienissimum erat invenire in Graecia, quam hodie difficile est praeconem verbi Dei, aut professorem Catholicum invenire in Saxonia. Et qui tandem fieri potest, ut qui Patriarchas Constantinopolitanos schismaticos appellant sanctissimos, oecumenicos, et principes ecclesiae, ipsi eiusdem farinae non fuerint? Si ego quempiam Superintendentem sanctissimi vocabulo afficerem, credo, aliqui, imo plurimi, nec iniuria, me Lutheranum aut Calvinianum esse colligerent. Atque ut ab historicis abeamus, et ad alios scriptores

veniamus, Origenes et Tertullianus quales tandem fuerunt? Nonne eorum haereses extant? Feruntur demonstrationes evangelicae Eusebii Pamphili, in quibus aperte, et saepius ἀριωρῆσι, quod doctissimus Billius observationum lib. 1. cap. 27. plane ac diserte ostendit. Quid demonstrationes evangelicae? Statim in ipso principio ecclesiasticae eius historiae (quo monumento nihil habemus in republica Christiana illustrius) Arianismos aliquot observat tomo tertio Annalium Zonarás. Sunt in manibus monumenta Photii, sunt Theodori Balsamonis, qui Latinos, ut pestilentissimus schismaticus, conviciis passim lacerat. Eisdem ob processionem sancti Spiritus exagitat etiam nobilis inter theologos patres Theophylactus Bulgariae episcopus, et, cuius similiter magnum inter sacros scriptores nomen est, Euthymius. Possum adhuc nominare homilias, et alia scripta huiusmodi hominum, quae in Latinum translata leguntur, et ab eruditis proferuntur. Si ergo nec superiorum historiae, nec istorum commentarii hactenus ecclesiae incommodarunt: quin potius (quod res clamat) mirum in modum vehementerque commodarunt, ne a Cantacuzeno quidem magis damnum ullum metuendum, quam fructus, isque non mediocris, ut ex antecedentibus patuit, expectandus est. Rerum gestarum ac vetustiorum temporum utilem, necessariamque cognitionem persequimur et inquirimus: si quid interdum in iis minus commendabile aspergitur, id tota mente aversamur atque reiicimus: et calamo etiam, cum est occasio, notamus atque confodimus. Nec vero ab hoc auctore nostro ecclesiae Romanae, aut Romano pontifici contumeliae dicuntur, quem patrem, sanctissimum dominum, tua sanctitas, tua beatitudo vocat: et ut apud eum opinione mala ne sit, elaborat (propter barbaros, Turcas videlicet, in auxilium accersitos, vastatamque bello civili provinciam,) cum eo arma adversus infideles pro gloria crucis Christi coniungere cupit: eius laudationem sibi amplissimo honori ducit: legatos ipsius benigne excipit: cum eodem, Clemente nimirum VI., de synodo habenda, redintegrandaque ecclesiarum concordia sollicite ac reverenter agit. Non, inquam, hic probra et maledicta iaciuntur: sed dissensio ac dissidium illud a nobis Latinis, iam lippis et tonsoribus

etiam notum, aliquoties se exerit atque a maiorum exemplo defensionem, quamquam iniustam, petit. Nam si maiores *magnopere a vero longeque errasse videntur*, ut ait Lucretius, non ideo minoribus pedes in illorum vestigiis ponendi sunt: nisi ipsi quoque cum iisdem in idem se barathrum praecipitare studeant.

IACOBI PONTANI
 VITA IOANNIS CANTACUZENI,

EX EIUDEM HISTORIA.

Ioannis, Manuelis et aliorum Cantacuzenorum, ut virorum illustrium et bellicosorum, meminit Nicetas. Quos hic noster Cantacuzenus in maioribus suis habet. Idem, Ioannem Manuelis imperatoris neptem, alium Ioannem Cantacuzenum Isaaci Angeli sororem in matrimonio habuisse. Natus est Byzantii. Patrem a natalibus modeste praedicat lib. 3. cum dicit, οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, non erat unus e multis, seu vulgaris: et alicubi matrem suam Syrgiannis appellat Θεῖαν, materteram, seu amitam, seu demum cognatam suam (liberius enim hac voce utitur, ut docebimus); quam quidem feminam ex libro primo, haud longe ab initio, scire licet ad imperatores genus retulisse. Puer adhuc patrem amisit: qui anno aetatis primo supra vicesimum, praefecturae suae Peloponnesiacaе octavo, in eadem peninsula decessit. Mater dicta est Theodora: cuius avunculus magnus, id est, aviae maternae frater, Michael primus Palaeologus imperator. Itaque eadem Michaelis soror, et Cantacuzeni proavia. Fuit Theodora mulier prudentiae maioris, quam pro captu sexus, et tractationi rerum gravium atque magnarum idonea, quam Gregoras recte his verbis celebravit lib. 11. *Quam assestricem coniugi imperator reliquerat, senatoria matrona, et gravitate morum conspicua, et singulari prudentia ornata, ac in rebus dubiis praesenti consilio instructa.* Eius indignissima vexatio propter filium, et mors lacrymabilis lib. 3. cap. 22. 26. 36. exponitur. Nicephori Cantacuzeni, et Manuelis Tarchaniotae, illius patruelis, huius consobrini, aut ex sorore nepotis lib. 2. cap. 8. meminit. Ioannem Angelum ἑξάδελφον, et ἀνεψιὸν similiter appellat, et ex eadem radice produisse scribit. Mentio autem sororis est lib. 3. cap. 26.

Coniugem habuit Irenen, Andronici Asanis viri illustrissimi, magni ducis, et cum Andronico seniore cognatione coniuncti filiam. Fuit enim Asanes e sorore Andronici natus. Ex ea sustulit liberos sex, mares tres, feminas totidem. Illis nomina fuerunt, Matthaeus, Manuel, Andronicus. Atque hic postremus vix duodecimum attingens annum, cum avia paterna in custodiam datus, postmodum pestifera lue per id tempus grassante interiit: reliquorum opera domi bellicae multum usus est pater. Uterque ornatur laudibus lib. 3. cap. 28. Matthaeus Demetrii despotae, filii Andronici maioris natam Irenen uxorem duxit: quae filios ei peperit duos, Ioannem et Demetrium: filias ternas, quarum primogenitae inditum nomen Theodora. Matthaeum pater imperatorem renunciavit, deditque id precibus praesertim exercitus: quem tamen Ioannes Palaeologus heres legitimus imperio abire coegit. Manuelli filiam Syrgis (fuit hic Cypriorum rege procreatus) despondit. Sed id connubium Syrges ante nuptias rescidit. Post Liberum, Triballorum dynastarum potentissimus, filiam suam eidem Manuelli desponderi cupit, et despondetur, ut est libro 3. cap. 48. Hactenus de maribus. Puellarum trium nomina sunt Maria, Theodora, Helena. Primam Nicephoro Ducae, Ioannis Despotae filio, Aearnaniae principi, nondum septennium egresso pactus est. Alteram Orchani Persae, seu Turcae potius, Bithyniae domino tradidit: cuius opibus rem suam saepenumero sustentavit atque constabilivit. Postremam cum Ioanne Palaeologo imperatore, annorum quindecim adolescente, coniunxit, quem laudat lib. 4. cap. 1. Ex eo matrimonio Andronicus, Manuel, Ioannes, Demetrius filii, et Irene filia propagati sunt. Suam cuique trium filiarum peculiarem laudationem impertit, Theodora lib. 3. cap. 95., Helenae eodem libro cap. 34., Mariae, quae adversis casibus propter nequam maritum iactata, tandem eo occiso cum matre monacham Byzantii egit, lib. 4. cap. 43.

Principio Andronici avi cubiculi sacri praepositus fuit: deinde Andronici nepotis (cuius videtur coevus) magnus domesticus. Thraciam praefectus seu praetor gubernavit. Fuit item princeps militiae imperatoriae, sive copiarum dux summus. Auctoritas eius, potestas et existimatio incredibilis: ita,

ut eo inconsulto aut refragante nihil gereretur, ipseque administraret omnia: et esset non quidem vocabulo (nam id una cum habitu, licet non semel ab Andronico invitatus et enixe rogatus, constanter fugit) sed opere ipso imperator. Lege cap. 9. lib. 2. Quo defuncto, procerum ac militum votis Didymotichi obsecutus, itemque aliis de causis (quas profert, dum affectatae tyrannidis suspicionem a se depellit: depellit autem saepissime ac disertissime, et tam verisimiliter, ut nihil desideres) purpuram et tiaram induit. Adrianopoli a Lazaro Hierosolymorum, rursus Byzantii ab Isidoro patriarchis coronam imperialem solenni ritu accepit. Quam beate vixerit, in quantis cuiusque modi opibus, in quanta hominum admiratione et gloria, ipse clarissimis verbis lib. 3. cap. 53. et 78. edocuit.

In militari disciplina, socio Syrgianne, magistro Angelo usum se narrat: in qua deinde per exercitationem lectionemque longe admodum processit, talisque prorsus extitit imperator, qualem M. Tullius in Pompeiana depinxit: siquidem in eo quoque illa quatuor, quae in summo imperatore inesse debent, enituerunt, scientia, virtus, felicitas, auctoritas. Talis item, qualem in Strategico gravissimus praeceptor militaris Onosander describit cap. 1., castus, temperans, sobrius, frugi, laboriosus, intelligens, minime avarus, nec iunior, nec senior, filiorum pater, dicendi peritus, gloria illustris. Qualem praeterea de bellico apparatu cap. 2. Leo imperator. Linguam Latinam calluisse inde coniecturam capio. Etenim res Romanorum imperatorum (ut nos Romanos imperatores appellamus, hoc est eorum, qui in Italia et Romae vixerunt) aliquoties in medium adducit, quas forsitan apud historiae Augustae scriptores legit. Et Arego monacho Sabauda quaedam Graece scripta non intelligenti, interpretatur lib. 3. cap. 84. Si quis auditione tantum Romanorum facta accepisse, et Graeca illa Italice monacho interpretatum esse credere malit, cum eo non contendam: et ita nomine Latinae linguae, cuius se scientem quodam loco affirmat, quaque praesidiarios Italos alloquitur Constantinopoli lib. 4. cap. 54., Italica intelligenda erit: sicut per Latinos Itali et alii non Graeci. Persice quoque, sive Turcice nosse se lib. 4. cap. 10. affirmat. Artem didicisse oratoriam, eloquentia ipsius omni praedicatione digna, et in

tam praeclaris orationibus totaque descriptione se exerens, demonstrat. Sane quod M. Tullius de Pompeio, idem ego verissime de hoc viro, paucis immutatis, usurpavero. *Quantum consilio, quantum dicendi gravitate, et copia valeat, in quo ipso inest quaedam dignitas imperatoria, vos ex hisce libris saepe cognoscetis.* Oppida complura, quae armis resistebant, oris sui facundia subegit: ut quod Cyneas legatus Pyrrho Epirotarum regi, hoc idem paene Andronico imperatori Cantacuzenus fuerit. Et cum oratoris sit historiam scribere, si qua alia, haec sine controversia oratorie, hoc est prudenter, disposite, diserte, nec invenuste scripta est. Poetas diligenter legisse, Homerum praecipue et Euripidem, crebrius ex iis prolati versus docent. Sacrarum litterarum scientia non parum imbutum, tot loci apposite inducti argumento sunt. Sed id ex libris aliis sole clarius est, quos nempe contra Mahometanos et Iudaeos edidit. Fertur insuper in quinque priores ethicorum Aristotelis Paraphrasin conscripsisse. Haec de studiis et litteris eius.

Quod ad mores et virtutes attinet, veritatem amavit, ut qui maxime, idque toties testatur ac profitetur. Eius prudentia e dictis, maximeque e consiliis egregia semper et memoranda perspicitur: digna profecto, cui vel maius committeretur imperium. Fortitudinis, magnanimitatis, ac patientiae est, quod nusquam ferme abest ab exercitu, manuque sua in hostem pugnat viriliter: nec voluptatibus indulget, et adversis casibus non frangitur: iniuriis (potissimum ab Apocaucho, cui tantopere benefecerat, illatis) non succumbit: et invidiam aequa mente sustinet. In bene de se merentes unus omnium gratissimus: quam virtutem in aliis etiam amat, et ideo nulla propemodum pagina gratiarum actionibus vacat. Ad moderationem, continentiamque pertinet, quod imperii communionem sibi ab Andronico etiam quartum delatam, recusat. In amicitia colenda constantissimus, Andronicum minorem praecipue, et Amurium Persam Ioniae Satrapam sive principem dilexit, fuitque vicissim ambobus supra quam dici potest charus et iucundus. Dilexit eum etiam vehementer e proceribus Triballorum opulentissimus quidam Liberus, ut est lib. 3. cap. 42. Beneficentiam ac liberalitatem coluit mirabiliter, et in exerci-

tum de suo sumptum, imperatore vivo mortuoque, saepius fecit: castella et oppida sua pecunia refecit et instauravit, eisdemque imperatori funus amplissimum sua impensa curavit. Aurum quod habere gratis poterat contempsit. Pacis et concordiae quis illo cupidior? Quis barbaris et idololatriis inimicior? Non potest pro dignitate collaudari huius praestantissimi principis admiranda lenitas, et ad deponendam offensionem veniamque tribuendam suspicienda facilitas, beneficiorum altissima recordatio, et in gratius agendis commemoranda sedulitas. Omnia his libris gratiarum actionibus referta sunt. Summa praeterea in negotiis procurandis diligentia, et vigilantia, animique religio. Monachismum quantis praeconiis, Deus bonae, et quidem toties, cohonestat? ac tandem ipse in Manganense monasterium prope Constantinopolim se ultro ac libens includit, cum imperium retinere potuisset, ut videbis lib. 4. Tantum abest, ut eo ipsum Ioannes Palaeologus victor compulerit, quod quidam huius nostrae historiae funditus ignari nugantur. Coniux porro Irene in monasterio, a Martha Michaelis primi Palaeologi sorore constructo, monacham induit. *Ῥωμαίων* tu quidem, *ἀλλ' οὐ Ῥωμαίων βασιλέα*, laudas, inquis. Ego vero etiam Agesilaos, Alexandros, Iulios, et Pompeios, ethnicos et idololatrias, saepe laudavi: et virtutem vel in hoste amabilem, eiusque exempla a quocumque, et qualicumque sumenda nobis esse confirmo. Est enim eadem semper, nec eius splendor immortalis cuiusquam sordibus potest obsolescere.

Incredibile memoratu est, quantae eius copiae, facultates, quanti pecuniae thesauri fuerint, de quibus variis locis ipse confitetur, et ego virum gravem vanitatisque infensissimum, ad haec etiam religiosum, mentiri non puto. Insulas, oppida, castella in opibus suis recenset. Pecuniam sane, quam Byzantii, et in aliis urbibus per Thraciam apud amicos depositam habebat, nec ipsi, qui eandem diripuerunt, inimici, quam magna esset, pro certo novisse potuerunt. Tritici, hordei, frugum, fructuumque infinita illi copia, innumerabiles acervi. Boum pascualium numerat quinque millia, aratorum iuga mille, equas pascuales mille quingentas, camelos ducentos, mulos trecentos, asinos quingentos, porcorum quinquaginta,

ovium septuaginta millia. Ut iam non sit, cur greges et armenta illius Iob miremur. Verum ista apud urbes Thraciae non unam, sed plures possedit. Vide lib. 3. cap. 24. ubi ait, sibi toto imperio Romano sparsas, easque immensas copias atque opes. Et 31. et 36. E suppellectili aurea et argentea supra ducenta vasa mutuo dat palatio, capite vigesimo quarto.

E L O G I A.

Lib. 1. cap. 58. Andronicus senior eius prudentiam in dando consilio admiratur, seque in illo avi materni imaginem intueri asseverat, qui tam celeriter arripuisse, tam apte explicasset, et promptissime transegiasset, quae res postulasset, ut statuerit, si absque successore ex se nato moreretur, suadere proceribus, illum ante alios imperatorem eligendum. Animadvertis igitur, Cantacuzenum imperio dignum iudicatum, si avum eius iudicavit, cuius in ipso expressum se intueri simulacrum confessus est.

Gregoras libro nono de eodem. *Ceteri illa mutatione velut multo mero ebrii insolenter fortuna sunt abusi. Ille contra naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad veterum praestantiorum virorum mores conformabat et magnificentia morum et animi liberalitate. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortunam non lacessivit, neque immodice supercilium arrexit: sed retenta animi gravitate, intra modestiae limites immotus mansit.*

Rursum lib. 10. *Hac oratione confirmati, omnes strenue ac fortiter hostes invaserunt. Inprimis vero magnus domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus, ipse quidem plurimos hostes prostravit: sed neque clypeo, neque gladio amisso, incolumis e praelio evasit, velut agglutinatus atque infixus equo.*

Et libro undecimo. *Adeo magnorum operum ingeniosa effectrix magni domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbrae tantum sunt operum, simul atque e lingua prodierint, morientes: viri autem huius etiam silen-*

tium magnas res gerit. Nam ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. Haec Gregoras de Cantacuzeno sive amicus adhuc, sive ab ipsamet veritate coactus: nam postea evasit inimicus, ut ex libro quarto constabit, et nos supra in praefatione ipsis Cantacuzeni verbis id docuimus.

Lib. 3. cap. 52. a Cabatze Triballo, viro principe, oculus Romanorum vocatur. Eundem magnifico praeconio extollit in epistolis ad papam Romanum, et Delfinum Viennensem Bartholomaeus legatus, libro quarto capite secundo.

I A G O B I P O N T A N I

*dignitatum ac functionum palatii et ecclesiae
Constantinopolitanae, quarum historicus noster
meminit, ex Curopalata et eius scholiaste,
potissimum. explanatio.*

Δεσπότης, Dominus. Haec appellatio imperator, filiis eius, fratribus et generis tribuebatur generatim. Proprie ab imperatoria maiestate secundus sic dicebatur, quem recentiores etiam *σεβαστόν* vocarunt. Hoc enim semel notare convenit, imperatores illos Orientis multos titulos honorarios ad suos sibi devinciendo excogitasse. In Galliis olim proximus a rege maior domus nominabatur. Graecorum imperatorum exemplo se quoque despotas vicini principes dici voluerunt, praesertim Bulgari et Servii. Qui interdum in Graecorum historiis regio quoque titulo censentur, cum pro despotis Crales et uxores pro despoenis Crales appellentur; hoc quippe sonat nomen barbarum. Sic a Cantuzeno Acarnaniae et Aetoliae principes despotae dicuntur. Verum noster historicus Constantinum Andronici filium despotam vocatum scribit, qui post Michaellem fratrem genitus, per cuncta secundas obtineret. Infantem vocant Hispani. Observanda igitur alia notio. Monebimus in Annotat.

Παρακοιμώμενος, subaudi τοῦ κοιτῶνος, cubiculi, *Accubitor cubiculi* ad verbum, id est sacri cubiculi seu excubiarum sacri cubiculi praefectus, principi seu imperatori a cubiculis, aut praefectus excubitorum et custodum sacri cubiculi. Caput est puerorum, qui in coetone sunt, et cubiculariorum, habens etiam sibi subditum procubitorem sacri cubiculi. Ita Curopalata. Magnae cubicularium aliqui vocant. Leunclavius Pandecte historiae Turcicae seu ad Annales Turcicos: *παρακοιμώμενοι* sunt intimi cubicularii, qui augustalibus in cubiculis et ipsi propter imperatores dormiebant. Tale nunc officium est apud Turcarum Sultanum eius cubicularii, qui Thiodar aut Trohadar appellantur. Is enim et intra Sultani cubiculum noctu excubias agit et pluviam Sultani vestem gestat, ut *παρακείμενος*, quae scaramangium vocatur. Ac norunt omnes, qui Portam viderunt Osmanicam, non Sultanum modo comitari cubicularium, qui sereno quoque caelo scaramangium eius gestat; sed omnes etiam quotidie Bassas et Begos, quotiescumque per urbem ad portam equi-

tant, habere pedisequum unum, qui vestem huiusmodi portat, ceteris superiniiciendam vestimentis, si aëre mutato forte pluat.

Μέγας δομέστικος, Magnus domesticus. Varia eius officia apud Cyropalatum vide variis locis. Nomen domestici ad plures dignitates pertinebat, quae adiuncto discernebantur, ut cognosces, e quibus magni domestici praecipuum extitisse, nomen ipsum *magnus* significat.

Πρωτοστράτωρ, Protostrator. Absente magno domestico fert imperatoris spatham. Cum itaque imperator est conscensus equum, comite equorum imperatoris adducente et tenente equum, postquam ascendit imperator, protostrator prehensens freno deducit equum ad quartam aut quintam usque partem aulae palatii. Deinde recipiens eum magnus chartularius, deducit freno ad portam usque aulae. Similiter etiam facit, cum imperator pedibus iturus est, agens videlicet a porta equum ad eum usque locum, quem ante diximus: ex quo iterum recipit eum protostrator, agens ad eum usque locum, ubi imperator pedes esse solet. Quod si forte protostratorem abesse contigerit, hoc facit a principio usque ad finem magnus chartularius. Paulo post: Protostrator etiam est defensor cursorum. Cursores hoc loco sunt, quicumque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur ultro, expectantes dum accensiantur. His enim neque ordinem retinentibus, neque flammeolam (signum militare est, Latina origine, a colore dictum) suam, sed inordinate quodammodo dissolutis, protostrator ipse subsequens, defendit ipsos, si forte bello opprimantur. Propterea enim protostrator etiam appellatur, quod toti ipsi *στρατιῶν*, id est exercitui praeest et consistat primus. A cursoribus autem omnes res varias, quae futilia nominantur, moris est protostratorem accipere. Nomine *φουτιλίων*, futilium, (est enim Latinum vocabulum,) significantur quaecumque res, quae per se nihili sunt aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certissima, nisi avertantur. Nam haec cursores commodius comportant quam milites, quia non haerent signis: et audacius colligunt, quia se legibus non teneri putant. Quamobrem protostratori potestas data est futilia ista auferendi.

Μέγας κοντοσταύλος, qui Gallice *Conestable*, Italice *Conestabile*, Latine *Comes stabuli*. Ubi si stabulum pro equili accipias, erit Comes stabuli, vel qui praeest omnibus copiis equestribus: vel qui praeest equitatu imperatoris aulico. Apud recentiores Graecos est dux copiarum auxiliarium, quae ex Gallia, Sicilia, Italia, facturae stipendia orientem petebant.

Μέγας λογοθέτης, Magnus Logotheta. Cancellarium Latinis vocari *λογοθέτην*, ait Nicetas lib. 7. Munus magni logothetae his verbis Cyropalata describit. Disponit mandata et bullas aureas, quae ab imperatore mittuntur ad reges, Sultanos et To-

parchas. Atque hoc quidem proprium est magni logothetae ministerium. Quod autem ad rem domesticam, ipsius est efficere, quod imperator mandaverit. Addunt alii esse etiam libellorum magistrum, archivi praefectum, aut tale quippiam. *Λογοθέτης* exponitur a quibusdam magister rationum, qui expensas et redditus computat, oeconomus sive procurator, quod magnum erat officium et politicum.

Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, Logotheta castrensis, Zahlmaister, Pfennigmaister, Gallice Thresorier du camp.

Καβαλλάριος, Caballarius. Καβαλλάριον equestrem imperatoris comitatum nominat Curopalata. Ex Italico ducta vox, quae ipsa a Latina voce manavit. Huius ergo comitatus praefectus Caballarius dici videtur.

Μέγας παππίας, Magnus Pappias, id est, magnus paterculus, summus ille iudex, ad quem commentarienses de personis reorum et numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus referre debent. In hanc sententiam accipio nomen Pappiae apud Zonaram, ubi de eo agitur, qui Michaeli Balbo adiutor fuit, ut Leonem Armenum e medio tolleret imperioque potiretur.

Μέγας στρατοπεδάρχης, Magnus castrorum praefectus. Est curator earum rerum, quae exercitui sunt opus, videlicet alimentorum, instrumentorum et necessariorum omnium, *Proviandmaister*. Exponitur etiam, princeps exercitus, ut sit idem quod *στρατιάρχης*: nam *στρατόπεδον* aliquando pro *στρατός* ponitur.

Πρωταλογάτωρ, Summus equitum praefectus. Voce enim *ἄλογον* Graeci recentiores equum aut iumentum significant, facta ex *ἄλόκον*, a verbo *halac*, quod orientalibus erat, *ire*: quia maximus et praecipuus iumentorum usus ad commoditatem itinerum. Turcae etiam hodie nuntium seu viatorem appellant *hulac*. Ex *ἄλόκον* igitur *ἄλογον*, id est, brutum, *κατ' ἔξοχὴν* iumentum aut equus, ut Itali dicunt, *la bestia mia*, pro equus meus. Ex *ἄλόγον* fit *ἄλόγιον*, equitatus seu equorum equitumve numerus. Praefectus *ἄλογάτωρ*: summus praefectus *πρωταλογάτωρ*.

Σεβαστοκράτωρ, Augustimperator. Tertia dignitas ab imperatore, Caesariana praestantior. Dum imperator *βασιλεὺς, σεβαστός, Καίσαρ* dictus est, uno eodemque omnes hos titulos obtinente, dignitates officii ac non titulis aestimatae sunt. Postea vero imperatores luserunt titulis, et honoraria dignitatum nomina sine officiis impertiti sunt arbitrato suo, ut Curopalata his verbis declarat: Despota, Sebastocrator, Caesar ad nullum ministerium tenentur, nisi ad summum aliquem principatum instituantur, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla sunt apud Nicephorum Gregoram quam plurima.

Ac primum quidem Caesar fuit secundus ab imperatore (ut hodie rex Romanorum est in occidenti imperio) et obtinuit hoc ad Alexium Comnenum usque: postea Sebastocrator secundus est habitus, et Caesar tertius esse coepit, cum Alexius Comnenus Isaacium fratrem Sebastocratoris diceret; auctor Zonaras. Postremo despotes sive dominus ab imperatore secundus est factus, nempe Alexius Palaeologus, cum idem Comnenus filiis maribus carens, Irenem filiam suam primogenitam Alexio huic despondit eumque titulo despotaec, id est, domini, ornavit, futurum nempe heredem imperii, nisi morte sublatus esset, teste Gregora lib. 3.

Πρωτοψάλτης, Princeps seu primus psallentium. Ecclesiasticum nomen est, de clero palatii. Forsitan magister chori aut simile quiddam.

Δομέστικοι, Domestici. In iure appellantur domestici omnes adiutores sive administri legitime instituti a iustis functionum principibus in palatio, aut in foro, aut in ecclesia. In palatio, ut magnus domesticus, domesticus mensae, domesticus scholarum, domesticus murorum, domesticus regionum etc. In foro, ut domestici iudicum, administri. In ecclesia, ut domestici chori, domestici ianuarum etc., quorum omnium functio *δομestικειον* sive *δομestικιον*, id est, domesticatus, dicta est.

Ψαιφερενδάριος, Referendarius. Ecclesiasticae dignitatis nomen, Latine Relator, qui allegatur ad imperatorem et sacerdotem maximum.

Πανπερσέβατος, Augustissimus omnium. Ab Alexio Comneno titulus inventus, ut Michaeli Taronitae gratificaretur, quod scribit Zonaras tomo 3. sub finem. Superior erat omnibus, etiam ipso protovestiario, magno duce, magno domestico etc.

Πρωτοβεστιάριος, Protovestiarius. Huius officium sic describitur. Ascendente igitur imperatore, ut declaratum est, ad oratorium, Protovestiarius, qui pilaticia, quae imperatoris prospectum obtegunt, aut scepra iudicialia tenet, ut in altum subvecta sunt, dextra manu sua educens ea, e prothyro ostendit populo, demonstrans hoc signo, ascendisse imperatorem in oratorium. Hic autem in oratorio, si imperator aut suum ipsius stemma aut aliquid aliud gestamen suum gestaturus est, Protovestiarius, inquam, sumit illud a ministris rucharrii et imperatori tradit: neque id solum in tempore eiusmodi festorum dierum, verum etiam semper ita facit. Id vero etiam proprium et singulare habet, quod si quid alienum viderit, aut lutum, aut quid aliud ad imperatoris vestem, deponens ille umbellam aut tegmen capitis sui, extenta manu tollit, aut purgat illud non rogatus. Ex omnibus vero aliis principibus nemo auctoritatem habet faciendi istuc, sed ille solus. *Pilaticia* est opus e margaritis cum fimbria, in longitudinem minus spithama, in latitudinem autem palmo, quae rex Medorum gestabat similiterque

Cantacuzenus.

iudices, quemadmodum olim duces exercitus gestabant torques, honorem ipsorum demonstrantes. τὸ ῥοῦχον suprema vestis, species vestis e Germania apportata, unde Germanicum nomen retinuit, *Rock*. Hinc ῥουχαρεῖον vestiarium speciali nomine a Curopalata appellatur, quia latius patet nomen vestiarii apud recentiores Graecos. *Protovestiarius*, ut agamus dilucidius, regio vestitui praeerat, quod hodie cubiculariorum videtur munus. Saepe rebus maximi momenti adhibebantur, et res per eos non vulgares gerebantur, ut in Lecapeno et Leone Basilii F. Credeni videre est. In Constantino Romano F. protovestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglae drungario, superior ostenditur. Inveni, qui scriberet, Protovestiarium fuisse thesaurarium seu thesauro praefectum, quia βεστιάριον aerarium vocetur seu thesauri repositorium, ταμειῶν. Quod ego quidem in aliquo vel auctore vel glossario nondum legi.

Δικαιοφύλαξ, ad verbum, *Custos legum et iuris*, de quo magistratu nihil habet Curopalata.

Λογαριώσης, *Logariastes*. A Curopalata additur, τῆς αὐλῆς, aulae seu palatii. Rationes init omnium stipendiatorum, qui in aula sunt, si quid deest ulli de stipendio eius, aut ad servitium eius, cuius caussa stipendia facit. Apud Nicetam et φροντιστῆς καὶ λογιστῆς. Valere putant idem, quod quaestor aut receptor generalis, aut quod Germanis est *Kammermaister*. Inde clarum quis μεγαλογαριώσης.

Ἀποκρισιάριος, *Apocrisiarius*. Sic iuriconsulti Graeci eum nominant, qui legationibus audiendis referendisque ad imperatorem et responsis ab eo dandis constitutus est.

Χαρτοφύλαξ, *Praefectus Chartis*. Qui tabulas habet chartaceas, ad iura ecclesiae pertinentes, chartarum custos, qui privilegia et similia asservat, praefectus scriniorum, iudex idem causarum ecclesiasticarum et quaestionum matrimonialium, defensor in clericorum caussis, veluti manus summi sacerdotis dextra. Hinc μέγας χαρτοφύλαξ.

Δομέστικος τῆς τραπέζης, *Dapifer*, aut simile habens officium, ut suspicor.

Δρουγγάριος, *Drungarius*. Δρουγγὰς seu δρουγγὸς orientale nomen, coetum hominum una commeantium significans, et coetus illius princeps vocatur Dargon vel Dorgon, ex quo Drungarius, facta epenthese τοῦ ν pro γ geminato. Quidam vocant tribunum militum. Drungus globum significat, ait Turnebus libro vigesimo quarto capite vigesimo quinto. Vopiscus in Probo: Triumphavit de Germanis et Bleemiis, omnium gentium drungos, usque ad quingenarios homines ante triumphum duxit. Vegetius libro tertio capite decimo sexto: Scire debet dux hostium, contra quos drungos (male scriptum drunos) hoc

est, globos hostium quos equites oporteat ponere. Hinc Drungarius biglae, Drungarius classis, qui praesunt globis vigiliam et classiariorum. De hac voce Leunclavius in Pandecte ad annales Turcos: Dico, Turcis Agelarios esse sua lingua, qui Graecis erant vel Drungarii, vel Druncarii potius. Eos Leo Sapiens Augustus in Libro suo de apparatus bellicis capite 3. num. 42. 43. 45. olim dictos fuisse tradit Chiliarchos, quod militibus mille praesent: et druncum chiliarchiam. Latini Chiliarchos vocabant tribunos, qui nunc colonelli sunt. Druncum (sic enim pronuntiabat Zygomas, et Druncarium, non Drungum, vel Drungarium, quod vulgo fieri solet) sic appellatum a trunco sive baculo sive sceptro: quemadmodum hodieque regimentum vocamus tam ipsius tribuni baculum (vitem dixere, puto, Romani) quem ceu magistratus insigne gestat, quam illum signorum militumque numerum, qui ad constituendum regimentum requiritur. Ideoque truncus est regimentum militum, cuius caput est Druncarius, olim Tribunus, nunc Colonellus aut regimenti praefectus.

Μέγας ἐταιριάρχης, Magnus sodalitatis princeps. Antequam e cella sua imperator exeat, protovestiarites adest in triclinio cum magno hetaeriarcha et primicerio aulae. Postquam vero egressus est et constitit imperator, egrediens protovestiarites accersit honoratissimos principes ad circumstationem. Lege cetera. Et infra: Hic vero excipit etiam perfugas advenientes ex omni parte, ac propterea etiam hetaeriarches nominatur, velut *ἐταίρους* sive amicos excipiens.

Βάρανγοι, Barangi. In festo occursus (purificationis) discedit imperator in Blachernarum templum, Barangis quoque sequentibus. Atque hi quidem ubique imperatorem equitantem prosequuntur, ferentes humeris secures suas. Erant ergo custodes, satellites aut stipatores imperatoris bipenniferi: eorum praefectus ante illos imperatorem sequebatur et ideo *ἀκόλουθος* dicebatur.

Πιγκέρνης, Pincerna, a poculis. Quod si imperatorem oportet bibere, pincerna ministrat illud: ac non diebus festis solum, verum etiam semper imperatore cibum sumente miscet, si praesens est. Ac vetere quidem more hic extra civitatem imperatorem sequens ferebat poculum castrense, catena vinctum: ut si eum opus esset bibere, ex fonte aut fluvio daret ac beret. Hoc autem in praesentia non fit.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, Mensae praefectus. Serviebat etiam imperatori ad mensam. Praebebatur missum magnus domesticus primus proxime imperatorem: post eum domesticus mensae; tunc praefectus mensae, et quae apud Curopalatam sequuntur.

Δομῆστικός θεμάτων ἐσπερίων, Domesticus thematum occidentaliū. Quae florente adhuc imperio Romano *τάγματα*

sive legiones dictae, postmodum imminuta Heraclii temporibus Romana potentia et truncato imperio, *Θεμάτων* nomen acceperunt, carentes iam veteri amplitudine sua. Vide libellum Constantini Porphyrogennetae de thematibus sive de agminibus militaribus per imperium orientale distributis. Hic praefectus huiusmodi agminum per occidentis urbes distributorum intelligendus est.

Μέγας Διοικητής, Magnus administrator sive procurator. Nihil de hoc Curopalata.

Μέγας Δούξ, Magnus Dux. Quemadmodum magnus domesticus princeps et caput est ad universum fossatum, (quid sit *fossatum*, suo loco explicabitur,) sic etiam hic ad universum mare. Ac ceteri quidem principes aliis rebus instituti ut capita, praefertur consuetum imperatoris flammeum, aut exercitus flammeum cum ignitis telis. Magnus dux contum praefert imperatoris insidentis equo. Habet autem subiectos sibi magnum Drungarium classis, Ameralium etc. Vide Curopalata et scholiasten.

Πρωτοσέβαστος, Primaugustus. Nullum ministerium habet, quia non functio est palatio militans, sed dignitas honoraria, quam non ministerii aut ordinis necessitas facit, sed imperatoris *εὐδοκία*.

Μέγας Χαρτουλάριος, Magnus chartularius. Equum imperatoris a protostratore susceptum, etc. Vide quae supra in protostratore dicta sunt. *Stallmaister* Germanis dici putat scholiasta. Zonaras in Leone Isauro, tomo tertio Annalium, posterioribus temporibus τὸν τῶν βασιλικῶν ἵπποκόμων ἐπιστατοῦντα appellatum tradit.

Πριμικήριος ἀλλῆς, Aulae primicerius. Habet quidem in circumstatione administrationem, qualem ante diximus, ordine vero collocat etiam omnes, qui in aula sunt. Ut enim princeps quisque suum et constitutum locum ad circumstandum habet: sic etiam ordines, qui in aula sunt, singuli proprium suum locum obtinent.

Πρωτοκυνηγός, Venatorum princeps, Jägermaister. Imperatore conscendente equum, nemo alius praeter hunc stapiam tenet, cum praesens est. Praeest vero iis venatoribus, qui curatores canum appellantur. Quod si quando imperatoris, cum in venatione est, vestem aliquam sanguine aspergi contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

Πραΐτωρ δήμου, Praetor populi. Nullam administrationem habet in aula palatina, sed in urbe, et urbanam solum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER I.

PERIOCHA.

*Michael senioris Andronici filius, iunioris pater, filiabus in matrimonio collocatis et filiis parenti ad educandum commissis, ex oriente Byzantium rediens, Adrianopolin, deinde Thessaloniam ab eodem transmittitur: ubi de morte filii Manuelis certior factus, prae luctu acerbissimo in morbum labitur, quo etiam hac vita decedit. Senex pater Andronicum adolescentem nepotem, Constantino despota filio suo, Michaelis germano fratre, in imperio surrogato, idque non tam ipsius Constantini, quam Michaelis pueri eidem Constantino ex pellice suscepti, causa abdicare constituit (Cap. 1). Post obitum Michaelis imperatoris provinciarum praesides et magistratus sacramentum novum postulantur, et iuvenis Andronici nomen in conceptione iuramenti praeteritur: solus Cantacuzenus, cubiculi sacri praefectus, ne se scelere contamineat, iurare detrectat: veteri formula iurare sinitur. Tacitus fert iniuriam nepos, quem Syrgiannes vir nobilissimus serio monet, ut sibi consulat; et in eam rem operam fidelem spondet. Ille rem cum Cantacuzeno, qui tum in Thracia praetor versabatur, ut cum amico omnium sincerissimo, prius communicandam censet (2). Dolet is ea necessitate, quam Syrgianni internuntio diserte explanat, calamitatemque in posterum praesentit, et iuvenem in tuto collocandum; aliud nihil, nisi cogantur, incipiendum suadet (3). Christopolis fugae, nepote approbante, deligitur. Cantacuzenus e Thracia Constantinopolin veniens, quid sibi cum Syrgianne convenerit, renuntiat: Apocau-
chum hominem obscuri generis, sed prudentem inprimis, a quo postmodum diu vehementerque divexatus est, ut patebit lib. 3., Syrgianni gratificans, Andronico commendat (4). Causae dissidii inter avum et nepotem aliae antiquiores offeruntur, prolatisque exemplis, avus nimiae austeritatis et importunitatis insimulatur (5), quam illi per patriarcham Iosephum nepos exprobrat. Avus se excusat. Placatur nepos. Verum haec Michaele adhuc vivente. Quo factis absumto, cum quoddam dictum redigeret ei in memoriam, quo honestius eum hereditaria successione multaret (6), ostendit nepos qua mente dixerit: veniam delictis suis petit; cui Cantacuzenus, ut iustam causam habenti, semet et omnia sua offert. Iterum per fugio*

Christopolis destinatur (7). Callinicus ad Cralem Triballorum principem de societate legatur. Spondet. Denuo de loco, ad quem salutis tuendae confugiant, deliberatur, et Adrianopolis praefertur. In iuriæ avi in nepotem memorantur. Syrgiannes e Thracia revocatur. Adhuc de loco fugae. Adrianopolis iterum eligitur. Quaerunt, quomodo Constantinopoli impune exeant (8). Protostrator senem in custodiam tradendum, Syrgiannes omnino iugulandum decernit: utrique repugnans Cantacuzenus, in prima sententia, de simplici discessu, permanendum pronuntiat, Syrgianni contra nitenti sapienter occurrit, simulque protostratorem refellit (9). Nepos ab omni crudelitate in avum abhorrens, Cantacuzeno subscribit. Idem Syrgiannes et protostrator faciunt (10), imperatricem Cantacuzenus, qui et magnus domesticus, iunioris imperatoris coniugem Constantinopoli relinquendam sentit. Magnus contostaulus et magnus logotheta Metochites causam nepotis apud avum agunt (11). Ad iudicium accessit: protostrator eum comitatur: domesticus supervenit postea: in palatio de servando iuvene sermocinantur. Ternae triremes a Genuensibus amicis instruuntur (12). Nepos magnum domesticum offendens, se desertum conqueritur: quae maxime vult, audit. Citatur de integro ab avo ad iudicium: amicos ad fidelitatem sibi in periculo praestandam hortatur. Cantacuzenus et protostrator omnia pollicentur: ad palatium deducunt (13). Ibi coram episcopis ut superbus et rebellis a sene accusatur. Negat se talem: si facinorum istorum compertus fuerit, vel capitale poenam libenter excepturum, et avum ut contumeliosum redarguit (14). Amici duo foris clamorem audientes, succurrere parant. Senex quiescit, et nepoti condiciones fert quatuor: ad singulas respondet (15), pedem eius pronus osculatur. Fingit ille se reconciliatum: inani gaudio exultatur. Iubetur in Peloponnesum praefectus abire magnus domesticus; quae iussio quoniam fraudem olebat, quid agat cum sociis consultat. Coniicitur mens senis haec, ut ipsis specie praefectarum distractis, nocere liberius ac facilius possit: non esse salutem negligendam (16). A iuniore ad senem pro impunitate sociorum legatio decernitur, quam Metochites certis de causis obire detrectat. Sequitur frivola domestici excusatio, cur a Peloponneso abhorreat. Obiurgatus ab imperatore, in Thessaliam iubetur proficisci; quam conditionem similiter subterfugere studens dissimulat, et extra urbem milites pecuniamque exspectat. Protostratori Prillapi praefectura mandatur (17). Scriptura ad lectulum inventa, nepos Byzantio decimo tertio Kalendas Maias, comitatus protostratoris paucisque famulis, cum canibus et avibus venatoriis, ad fugam tegendam scilicet, egreditur. Adrianopoli comiter accipitur. Hoc intellecto, imperator Tazarim magistrum militiae ad fugitivum reducendum mittere vult: a quo docetur, laborem inanem fore (18). Interdicitur omnibus, ne nepotem nomine imperatoris afficiant, declaraturque hostis, et cum factione sua a piorum communione secluditur. Ab eo deinde pacem senex petit. Legati in discrimen veniunt: et ibi alterius praesens atque inconcussus animus. Benigno cum responso dimituntur (19). Postridie in concilio pax recusatur, ni senior imperio cedat: datur tamen opera, ut is imminens periculum declinare possit. Exercitus mire avert Byzantium petere, nec ei persuaderi potest, ut libens in occidentem tendat (20). A Sphantisthlabo Moesorum rege insidiae. Lente Constantinopolin pergit iunior, morbum praetexens; senem praemonet, ut sibi caveat. Magnus domesticus ab oppugnatione urbis dehortatur (21). Palaeo-

loga monacha super induciis rogatum accedit (22). Nepos respondens, se in avum officiosissimum demonstrat. Avus iusiurandum dat, et anathematismum rescindit: irascitur, hominem de infima plebe ad se iuramenti exigendi missum. Factum excusatur (23). Adrianopolin se recipit nepos, eo uxorem evocat. Syrgiannes ad senem deficit: obiectum perfidiae crimen negat (24). Iur infestis signis Byzantium: optimates et duces exercitus ad avum de pace scribunt (25). Xena mater Andronici minoris Thessalonicae a templo avulsa, pro captiva adducitur Constantinopolin (26). Pax petitur. Morbus iunioris, a quo stratopedarcha desciscit (27). Beneficentiae magni domestici, eiusque matris Theodorae magnanimitas (28). Oppida Apri (29), Garella, Rhaedestum, Sergentzium occupantur. Sacci exuruntur. Stratopedarchae perfidia, Syrmani pastoris fidelitas in dominum et caritas in inimicum admirabilis (30). Nepotis in hostem lenitas. Constantinus despota captivus in vincula conicitur. Qui Xenae imperatrici manus violentas attulerant, puniuntur. Lemniorum ad nepotem defectio: quem formidantes Persae, deserto avo, cui auxilio veniebant, in orientem turpiter refugiant (31). Poscitur pacem, quam dare cogitat, ita ut ipse, exercitus, urbes, tota imperii administratio penes senioresem sint de cetero. Conciones imperatoris, et Cantacuzeni ad principes et duces exercitus (32). Responsum nepotis ad avum de pacis conditionibus (33). Actum gratias et pacem confirmatum Xena ad filium mittitur. Conditiones senex accipit, ad quem salutandum nepos Byzantium concedit: ille obviam se fert. Ibi consuetudo quaedam imperatoria declaratur. Una in urbem ingrediuntur. Die sequenti Deiparae de confecta pace nepos gratias agit. In palatio cum avo degit aliquamdiu: ad eum spectandum frequentes concursus fiunt. Didymotichum redit (34). Sphenthisthlabus morbo interit, Tertere filio successore, a quo Philippopolis capitur. Nepos Moesiam incursans, praedas ingentes agit, et Byzantii Syrgiannem in senem coniurationis reum in carcere invenit: in quem, facta licet potestate, sententiam ferre abnuit (35). Moritur Terteres. Complura Moesiae oppida Andronico minori se dedunt: reliqua Boesilas, defuncti regis patruus, sibi asserit. Avi commissu nepos Philippopolin, sed frustra, oppugnat. Machina, cuiusdam Germani opus, depingitur. De Boesilae socii et amici morte falsus rumor (36). Philippopolis fortuito recuperatur (37). Bellum in barbaros decernitur, incassum dissentientibus senioris consiliariis, a quo magnus domesticus commendatur (38). Pax et foedus inter imperatores, et Moesum, quo iunioris nupta erat soror. Mos Romanorum imperatorum, quo sibi per matrimonia Scytharum satrapas devinciebant. De Scytharum binis in Thraciam irruptionibus, quorum partem Romani trucidant. Cum Scytharum quodam duce nepotis ex altera ripa colloquium (39). Irane coniux diem obit, Anna Sabaudiae comitis filia iuniori ad connubium petitur (40); ipse a patriarcha Isaia solenni cerimonia, quam auctor accurate explicat, coronatur (40). Annae e Sabaudia illustris adventus, quae, Byzantii splendide peractis nuptiis, ipsa quoque corona induitur. Nobiles Sabaudi complures quasi per successionem manent Constantinopoli, et imperatorem iuvenem ludicris artibus instituunt. Persae praedones caeduntur. Imperator pedem sagitta vulneratur. Magni domestici in pugna virtus. Michael Moesorum rex Zernae cum nepote dies aliquot hilares agit. Didymotichum reversus, de avo ab se sine causa alienato nuntium accipit (42). Pankhypersebastus re-

gnum affectat, cui magni logothetae filii student: quorum litterae intercipiuntur, et eorum pater officii sui admonetur. Protovestarius logothetae extrema minitans, a nepote compescitur, et apud avum excusatur. Ambo ingrattissimi inveniuntur, eorumque instigatione bellum recrudescit (43). Nititur senex memoriam iunioris e sacris tollere, cuius patrociniū patriarcha suscipit (44). Avum placare Andronicus conatur, et a bello dehortans, se ad causam dicendam offert. Orat idem per litteras magnus domesticus et in extremis terret, si monita contempserit (45). Responso avi moestus iuvenis, patriarchae, et episcoporum fidem appellat, qui eum in avi gratiam conantur restituere. Mittuntur Rhegium ex tribus delecti ordinibus, qui crimina exponant, eius defensionem audiant, et iudicent (46). Ille avum in odium rapit, sibi benevolentiam iudicum colligit, et sigillatim obiectis respondet. Sequitur oratluncula, qua suam innocentiam adversus criminationem de periurio in foedere violando tuetur (47). Avi et Cocalae litteras contra se profert, quibus ab ipsis foedus violatum convincere contendit (48). Cocalae impudentia. Episcopi damnare accusatum verentur. Respondens avo, de se, ut in eum officioso, praedicat, illum, ut sycophantis credulum, perstringit, pacem pro re publica orat, se subiicit, et ni bene monenti obsecundet, minatur (49). Cocalas acta Rhegii renuntiat seni omnia: reliqui non audiuntur. Eum patriarcha castigans, a iuniore se staturum profitetur. Cum episcopis idcirco habetur sub custodiis. Magnus domesticus et protostrator ad procedendum Constantinopolin nepotem incitant: cui spem reliquam pacis domesticus eripit (50). Rhegio Byzantium iter intendunt. Imperat ei avus, uti se ab urbe amoliat. Marci Caballarii convitium. Memorat, quo officio in avum fuerit, cuius pertinaciam accusat. Selybriae rem publicam ordinat. Rursum nepos Didymotichum rediit. Andronicus Tornices, et Manuel Lascaris pactionis cum satrapis Scytharum suspecti et Thracia exacti (51); quae protostratori cum parte copiarum committitur. In Macedoniam iunior contra hostes abit, Pheris eos provocat. Iis se excusantibus, quo minus postulata praestent, removetur inde exercitus (52). Thessalonicam vocatur: urbe dedita, arx oppugnatur, cui Pherenses eventu infelici subsidium mittunt. Miraculum sancti Demetrii martyris in imperatore. Arx traditur (53). Deliberatur, quo eundem. Probatur consilium magni domestici. Edessa et Berrhoea se dedunt. Ingens occidentis defectio. Duces senioris ad Triballum fugientes, a Pheraeis militibus capti ad nepotem adducuntur. Cum uxoribus eorum benigne agitur (54). Deditio Castoriae et Achridis. Protovestarius cum sociis Triballum ad arma in imperatorem iuniorem sollicitat. Uxoris eiusdem protovestarii mendacium. Domestici in contemptu auri argenteique apud protovestarium reperti excelsus animus. Imperatoris beneficentia. Voluntaria agrestium Albanorum deditio, Triballorum procerum in dissuadendo bello aequitas. Viae ad fugitivos iuvandos complures (55). Casus eorundem. Strombitza et Melenicus nolunt se dedere. Protostrator ad fluvium Nigrum seniore vincit: nec laetatur victoriae nuntio iunior. Foedus cum Moeso senex facit; ad urbem iunior accedit, pacem iterum iterumque petit. Duo plebei Constantinopolin produunt (56). Pulcrum exemplum Christianae mansuetudinis Andronicus minor. Proditoribus praemium condignum promittitur. Moesus ad confinia copias adducit. Nepos abire Logos decernit. Quaeritur cur tria millia equitum a Moesis Byzantium missa. Avus monitionem de periculo vilipendit (57). Interrogatur

Moesus, quid tibi velit cum exercitu. Post confertus minis, iurat se foedus non rumpere, nec contra imperatorem venire: fidei pignus sacram crucem mittit. Ibanem, seu Ioannem, ducem cum equitibus ex urbe revocat. Scalae et alia ad eam capiendam parantur. Die pentecostes Logis progrediuntur: a domestico et imperatore agmen oppugnationi disponitur (58). Extremo capite, quomodo urbs capta sit, et humanitas nepotis erga avum, et patriarchoae e monasterio liberatio describuntur (59). In hoc libro praecipua animadversione digna et tamquam potissima capita haec observanda: varii naturae motus in avo et nepote, ac memorabile exemplum illius in hunc odii, huius in illum observantiae; deliberationes et legationes multas, in quibus multa prudenter dicta; pacis mentio et desiderium frequens et incredibile; assentatorum et sycophantarum studium; ritus coronationis imperatorum; singularis eventus in capienda Constantinopoli; mira commutatio imperatoris senioris in privatum, contra iunioris, privati propemodum et exulis, in monarcham.

Nilus et Christodulus ficta nomina sunt; qualia apud veteres in dialogis et epistolis plurima. Christodulus mihi Cantacuzenus est, ipse qui curis illustribus defunctus, decursusque vitae palatinae malefidis honoribus, Christo sibi in posterum vacare statuens, nobilem illam servitutem amplexus est, quae mera viri sapientis libertas haberi debet. Nilus, a quo se ad scribendum impelli fingit, monachi nomen, ut cuius obivium est.

ΝΕΙΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΩ.

Ed. Par. 1

Ed. Ven. 1

Επειδή σε βούλεσθαι οἶδα μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἀγνοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τι γενναῖον ἔχοιμεν λέγειν, ἃ γὰρ ἔνεστι, σιωπῆν οὐ θέμις. οἶσθα τοὺς περιπάτους οὓς ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων ποιοῦμεθα, ἐν οἷς πολλὰ, τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δὲ παιδιᾶ προσήκοντα λέγεται. ἐν τούτοις τινῶν τῶν βασιλέων διεξιόντων πόλεμον, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν συνέστη καὶ ἤκμασεν εἰς τοσοῦτον, καὶ τί τὸ πείσαν τοὺς γενναίους ἀγνοῆσαι τὴν φύσιν, καὶ πότερος αὐτῶν μάχης ἤρξατο, καὶ τίς πρὸς διαλλαγὴν ὄξυτε-

NILUS CHRISTODULO S.

Quoniam probe scio te res nostras omnes velle cognoscere, etsi egregii nihil sit, quod dicamus: ea quae habemus, nefas est tacere. Seis quotidie una cum familiaribus ambulationes a nobis institui: in quibus multi nobis sermones, partim serii, partim hilares ac iocosi incidere solent. Ibi cum nonnulli de bello imperatorum dissererent, quonam modo primitus conflatum ac tantis postea incrementis auctum, et quid tandem generosas illas animas ad naturam excruciantem impulisset, ab utro praeterea belli inferendi initium, et hic, an ille

ρος· οἱ μὲν τὸν πάππον, οἱ δὲ τὸν νεώτερον αἰτίας ἐνέχεσθαι ἤξιον. ἐγὼ δὲ ἀκούων ἐπλήγην τοῖς λόγοις, ῥαθυμίαν κατε-
 C γνωκῶς τῶν ἀνδρῶν, οἱ παρηκολουθηκότες τοῖς πράγμασιν ἐξ
 ἀρχῆς, οὐ κατέλιπον τῷ βίῳ τὴν τῶν πεπραγμένων διήγησιν.
 ἀλλ' ἔστι καὶ περὶ ἐκείνων διπλῆ λογίζεσθαι, καθάπερ καὶ περὶ 15
 P. 2 τῶν Ἐυκλείδου φασίν. ἀλλὰ σὺ δίκαιος ἂν εἴης ἀπαλλάττειν
 πραγμάτων ἡμᾶς, τὰ τε ἐπὶ τῶν βασιλέων τὰ τε ἐφ' ἡμῶν γε-
 γονότα διδάξας· τὸ δ' ἂν γένοιτο, ἐπιτομωτάτῃ χρῆσάμενος
 σ' δ' ἴνι συγγραφεῖς, δι' ἧς μόνῃς ἔξεστι τὰ ληθῆς εὐρεῖν. καὶ
 ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν 10
 ἦσθαι· καὶ νῦν σαυτοῦ γεγονῶς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παρά-
 B δειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σαυτοῦ. ὡς μὲν οὖν τῶν γε-
 γονότων καὶ νομιζόμενος καὶ ὧν αὐτουργός, οὐκ ἀγνοήσεις δή-
 που τὰ σά· ὡς δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας διὰ βίου πρότερον ἠγη-
 σάμενος, τὰ ληθῆς ἐρεῖς· ὡς δὲ ῥαθυμίαν ἐξορίσας παντάπασιν 15
 τῆς ψυχῆς, οὐ λογιῇ τὸν ἐπὶ τῷ πράγματι πόνον. ἔστι δὲ καὶ
 C εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἱκετεῖαν ἀνενεγκεῖν. ἂν τε γὰρ
 τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδα-
 μῶς ἀτιμάσεις τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ κάκεινοι ἐπὶ τὸ
 συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ 20
 τοιούτων ὄνησιν οἴομενοι· καὶ ἀπλῶς δὲ εἶπεν, οἱ μὲν ἡθικῶς
 τῶν λόγων, ὅσοι ἢ ἀρετὴν ἐπῆνεσαν ἢ κακίαν διέβαλον, καλοὶ

6. Interpres corrigiit ἀπαλλάττειν, sed nil mutandum. ED. P. Immo mutandum erat, quod antea legebatur, ἀπαλλάττων.

ad reconciliationem concordiae propensior fuisset, avum hi, nepotem illi in reprehensionem vocarunt. Qua ego disputatione commotus, eos desidiaē condemnavi, qui inde a primordio singula percepta cum haberent, nullam eorum memoriam posteritati reliquissent. Sed possunt etiam ea in utramque partem disputari, quod idem de placitis Euclidis aiunt. Tu vero idoneus sane es, qui nos hac molestia expedias, quaeque sub imperatoribus illis, quaeque nostro aevō contigerunt, exponens, et quidem summa usus brevitate scribendi, qua sola verum investigari potest. Tu enim et quamdiu publico functus es munere, salus imperii fuisti: et hodie posteaquam decursis honoribus tui ipsius esse coepisti, vitam et mores tuos veritatis ac iustitiae exemplar effecisti. Quando igitur rerum gestarum actor et iudicaris fuisse et vero fuisti, quae tibi acciderunt, ea profecto nescire non potes. Dein, quia in omni vita nihil duxisti veritate antiquius, nihil ab ea alienum memorabis. Ad extremum, quia omnem de mente socordiam fugasti, quid laboris sit ista litteris amplecti, non reputabis. Nec vero primus, nulloque exemplo facturus es, quod abs te contendimus. Etenim sive extraneos sive nostrates belli duces respicis, genus hoc scriptionis minime contemnes. Nam et hi, et illi non parum inde humanae societati consultum iri arbitantes, huc pariter se demiserunt. Atque ut simpliciter dicam

τέ εἰσι καὶ θανυμῶζεσθαι δίκαιοι· εἰ δὲ καὶ δυνατὸν κατὰ τοῦ- D
 τους τοὺς ἀνθρώπους βιωῖναι, ἐνταῦθα δὴ πολὺς ὁ λόγος, τινῶν
 ἀξιούντων μὴ δύνασθαι τὰ πράγματα διὰ τέλους συμβαίνειν V. 2
 τοῖς λόγοις. οἷς δὲ ἐμέλησε πράξεις ἀνδρῶν ἀναγράφειν, ἐξ ὧν
 5 ἄρετην καὶ κακίαν, τὴν μὲν ἔστιν ἐλέσθαι, τὴν δὲ φυγεῖν, τοῖς
 τοιούτοις ἀντιλέγειν οὐ πάνυ τοι ῥᾶδιον, ὅτι μὴ λογισμοῖς, ἀλλὰ P. 3
 πράγμασι πείθουσιν, οἷς ἐρῖζειν μανία σαφής. ὡς οὖν τὰ μέ-
 γιστα ὀνήσων τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἂν μὴ κατ' ἐλπίδας τὰ
 παρόντα ἐκβῆ, ἐξ ὧν ἔστι τούτους τε ἄλλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 10 σαυτοῦ διασώζειν ἡθός, ἐλοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΒΙΑΩ.

V. 3

Ἐπήνεσα σοῦ τὸν τρόπον, ὃ φίλε Νεῖλε, τὴν σὴν ἐπι- B
 στολήν ἀγαγούς. τὸ γὰρ μαθεῖν ἐθέλειν ἂ τοῖς βυσιλευσὶ Ῥω-
 μαίων συνέβησαν ἐφ' ἡμῶν, τάληθές ἐστιν εἰδέναι ποθοῦντος.
 15 παρὰδοξα γὰρ τινα καὶ ἀλλόκοτα συνέβησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ
 οὐδαμῶς προσόμοια τοῖς ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλείων, ἀλλὰ
 πολὺν τινα τὸν παράλογόν ἐστιν εὐρεῖν ἐν αὐτοῖς, ἐν τε ταῖς C
 ἀγχιτροφίαις τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀν-
 θρώπων ἡθῆσι καὶ βίοις, τῶν μὲν εἰς τὸ πάντη εὐσταθές καὶ
 20 ἀκίνητον καὶ μηδαμῶς εἶχον ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων
 ἑαυτούς κάλλιστα ἄρμοσάντων, τῶν δὲ τοῦναντίον ἅπαν Εὐρί-

quod sentio, morales commentarii, quotquot aut virtutem efferunt,
 aut vitiositatem insectantur, egregii sane sunt et admiratione digni:
 verum, possintne homines ad illorum praecepta vitam exigere, de
 eo magna quaestio est; censentibus nonnullis, quae sub actionem ca-
 dant, philosophorum decretis usque ad ultimum non posse exaequari.
 At quibus cordi fuit res gestas et facta litteris persequi, unde quae
 honesta sunt ad imitandum eligas, quae turpia, vites, contra illos
 dicere difficile est; quod non ratiocinationibus, sed rebus ipsis per-
 suadent; quas impugnare, aperta insania est. Quare ut plurimum
 vitae humanae commodaturus, si praesentia spem fefellerint, tu ea
 tibi sumito, per quae et aliis benefacias, et animi ingenium conserves.

CHRISTODULUS NILO S.

Cum legissem litteras tuas, mi Nile; praeclaram indolem tuam
 amplexatus sum. Nam velle discere quae nostra actate Romanorum
 Imperatoribus acciderint, optantis est veri notitiam adipisci. Admi-
 rabilia siquidem et inaudita prorsus, superiorumque imperatorum
 casibus dissimillima eis evenerunt: in quibus praeter opinionem, cum
 in subitis rerum conversionibus, tum in hominum moribus plurima
 cernas, quando hi sese ad penitus inconcussam et immobilem ac nul-
 lis mutationibus expugnabilem constantiam pulcherrime composuerunt;

που δίκην μεταφερομένων αἰεὶ καὶ ἄστατούντων. οὐ μὲν ἀλλὰ
 D καὶ τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων τὸ βῆθος φανεῖται τῷ βουλομένῳ
 τοῖς πράγμασι προσέχειν ἐπιμελῶς. τούτου δὴ χάριν ὠκνοῦν
 ἐπιπολὺ τῶν λόγων ἄψασθαι τουτωνί, τῆς διηγῆσεως ἀναλο-
 γιζόμενος τὸ πολυειδὲς καὶ ποικίλον· ἐπεὶ δὲ φιλία· οὐδέν5
 ἰσχυρότερον οὐδὲ πιθανώτερον καὶ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρεῖν,
 P. 4 ταύτη βιασθεὶς κἀγὼ ἤδη ἄρχομαι λόγου. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας
 θεὸς μὴ περιέλοι λόγον ἀληθείας ἐκ στόματός μου· οὐ γὰρ
 ἀπεχθεῖα τινὴ ἢ φιλία, εἰς ὧν τὸ ψεῦδος ἐπιπολὺ τίκτεται, πρὸς
 τούτους ὑπήχθη τὸς λόγους, ἀλλ' ἀληθείας ἕνεκα καὶ πρὸς 10
 ἀληθείας ἐραστὴν τούτους ποιοῦμαι. ἔτι δὲ οὐδ' ἀκοῇ ταῦτα
 πρὸς τῶν παλαιότερων παρειληφῶς ἢ φήμαις προσέχων καὶ
 B μύθοις ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσιν, εἰς ὧν συμβέβηκε τοῖς πολλοῖς τῶν
 συγγραφέων ἀποπλανηθῆναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἅπασι
 παρῶν καὶ ὡς ἔνεστι μάλιστα τὰ ληθῆ περὶ πάντων εἶπερ τις 15
 εἰδῶς, οὕτω δὴ ποιήσομαι τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, τὴν ἀλή-
 θειαν προστησάμενος καὶ πάσης ἄλλης αἰτίας αὐτὴν προτιμή-
 σας. εἰ δὴ σὺ μὲν ἀληθείας ἐραστὴς, ἐμὲ τε οὐδὲν ἐστι τὸ
 C πείσον ταύτης ἀποστῆναι διὰ πάσης τῆς διηγῆσεως, ἔχεις ὅπερ
 ἐπόθεις. ἄξιον δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν τὴν σειρὰν τοῦ γέ-20
 νους τῶν βασιλέων, ὡς ἂν εἰδείημεν, τίς ἐκ τίνος ἔφθ, τίνας τε
 αὐτὸς τετοκῶς τίνα προέστησε βασιλεύειν, τοὺς ἄλλους κατα-
 στήσας τελεῖν ὑπ' αὐτόν.

8. μὴ περιέλοι. Psalm. 118. ED. P.

alii plane secus continenter huc illuc Euripi instar fluitarunt. Quin etiam si quis diligenter his rebus attendere animum voluerit, divinorum quoque iudiciorum profunda deprehendet. Quare cum propositae narrationis multiplicem varietatem ob oculos ponerem, ecquid me ad scribendum darem, diu in incerto habui. Tamen quia nihil amicitia potentius, nec ad suscipienda vel maiora viribus onera quidquam efficacius, ideo ego quoque ad scribendum accedo, Deum veritatis antea comprecatus, ne verbum veritatis auferat de ore meo. Non enim odio aut gratia, mendaciorum plerumque parentibus, adductus: sed veritatis studio et veritatis amantibus scribere me profiteor. Ad hoc non ista a maioribus natu didici, aut famae auscultans fabulise ineptis, quibus decepti plerique scriptores a recto itinere aberrarunt: sed ipse ego praesens omnibus interfui, singulaque, si quisquam alius, perspectissima habens, ut potero, ea commemorabo: veritatemque, tamquam scopum intuens, quacunquē alia causa potiozem ducam. Quamobrem si tu, Nile, veri pernoctandi es cupidus: nihil autem erit quod me per totam narrationem ab eo avocet: fiet profecto quod concupisti. Verum paulo supra genealogiam domus imperatoriae iuvat repētere, ut intelligamus, quis a quo procreatus, et quorum ex se ipso uatorum quem imperio admoverit, reliquis filiis huic parere iussit.

Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος, τῷ
 Θεοδώρῳ Λάσκαρι τὴν θυγατέρα κατεγγυήσας, τὴν βασιλείον D
 ἀρχὴν παρέπεμψε πρὸς αὐτόν. οὗτος δὲ αὐ πάλιν ἄρξενος παι-
 δὸς ἀπορῶν, Ἰωάννη τῷ Βατάτζη ἐξ ἀρχοντικῆς τάξεως ὄντι
 5 Εἰρήνην τὴν θυγατέρα συνέζευξεν, ἀποδείξας καὶ βασιλέα τὸν
 κηδεστήν. αὐτῷ δὲ Θεόδωρος γεγέννηται παῖς, Ῥωμαίων καὶ αὐ-
 τὸς βασιλεύσας. ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγέννηται Ἰωάννης, ἐφ' οὗ δὴ τῆς P. 5
 βασιλικῆς τοῦ γένους διατμηθείσης σειρᾶς, ἐπὶ Μιχαὴλ τὸν Πα-
 λαιολόγον ἢ βασιλεία μετέβη ὡς δὴ παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος
 10 τρεῖς, Ἀνδρόνικον, ὃς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπελάβετο σκήπτρων, καὶ
 Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντα, καὶ τρίτον Θεόδωρον
 ἀλλὰ καὶ Θηλείας τσαύτας, Εἰρήνην καὶ Εὐδοκίαν καὶ Ἄνναν. V. 4
 οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ τοῦ Μιχαὴλ βασιλέως παῖς, B
 δυοὶ γάμοις προσομιλήσας, ἐκ μὲν Ἄννης τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς
 15 Οὐγκρίας ῥηγὸς, παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος δύο, Μιχαὴλ τὸν
 βασιλεύσαντα σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον
 δεσπότην ὀνομασθέντα, ὡς καὶ μετὰ τὸν βασιλέα τεχθέντα καὶ
 τὰ δευτερεῖα φερόμενον ἐπὶ πᾶσιν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς δεῦτερον
 γάμον ὀμιλησάσης αὐτῷ Εἰρήνης, τῆς θυγατρὸς μαρκέση Μουμ-
 20 φαρὰ ἄρχοντος Λουμπαρδίας, ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, Ἰωάννην, C
 Θεόδωρον καὶ Δημήτριον, καὶ θυγατέρά μίαν τὴν Σιμωνίδα.
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὁ τοῦ προῤῥηθέντος Ἀνδρόνικου βα-
 σιλέως παῖς, εἰς γάμον ἑαυτῷ συναρμόσας τὴν θυγατέρα τοῦ
 τῆς Ἀρμενίας ῥηγὸς, παῖδας ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε βασιλέα

13. παῖς. Ad oram ms. ascriptum erat πατήρ, frustra. ED. P.

15. Zonaras et alii Οὐγγρίαν appellunt. Idem.

Alexius igitur imperator cognomento Angelus, filia Theodoro
 Lascari thalamo sociata, summum quoque principatum ad eundem
 transmisit. Lascaris sobole virili carens, Ioanni Batatzae, ex ordine
 procerum, Irenen ex se natam collocavit, generumque imperatorem
 nominavit. Ioannis satu Theodorus editur, qui et ipse Romanis im-
 peritavit. Is Ioannem creat, in quo intercisa propagatione impera-
 toria, ad Michaelem Palaeologum regnum transiit. Hic liberos sustu-
 lit mares tres, Andronicum, qui etiam in imperium successit: Con-
 stantinum porphyrogenitum ac tertium Theodorum: filiasque totidem,
 Irenen, Eudociam et Annam. Andronico igitur Michaelis impera-
 toris filio duae deinceps uxores fuerunt, quarum prior Anna, Hun-
 garorum regis filia, duos mares ei peperit, Michaelem, qui cum patre
 imperium tenuit, et Constantinum despotam cognominatum, ut qui
 post fratrem imperatorem generatus, per cuncta proinde secundas ob-
 tineret. Ex altera, nempe Irene, marchionis Montisferrati Lombardi
 principis filia, trium filiorum factus est parens, Ioannis, Theodori,
 Demetrii et unius puellae nomine Simonidis. Iam vero Michael impe-
 rator praedicti Andronici filius, ducta regis Armeniorum filia, An-

- D' *Ἀνδρόνικον καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, καὶ Θυγατέρας, Ἄν-
ναν καὶ Θεοδώραν. Ἡ μὲν οὖν συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν ἀναγεγραμ-
μένων βασιλέων, ἀπὸ τῶν τοῦ Λάσκαρι χρόνων ἄχρι Μιχαὴλ
βασιλέως τοῦ τῶν Παλαιολόγων δευτέρου, πολλοὺς ἐγένετο
συγγράφασθαι σπουδάσασθαι οὐ μικρὸν ἐξ ὧν αὐτὸς τε σὺ καὶ⁵
εἴ τις ἕτερος βούλοιοτο, δυνηθεῖν ἂν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῶν*
- P. *ἄπρακτων· εἴ γε μὴ κάκεινοι, ταῖς προῤῥηθείσαις ἐνσχ-
θέντες αἰτίαις, τὸ μὲν ἀληθῆ λέγειν εἴασαν χαίρειν, αὐτοὶ δὲ
ὅπως ποτὲ ἔτηχον διακείμενοι περὶ ὧν διελέγοντο, οὕτω δὲ
καὶ τὴν διήγησιν ἀπέδωκαν τῶν πραγμάτων, ἄρκειν αὐτοῖσι¹⁰
ἡγούμενοι πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν πόνων, ἢ τὸν φιλοῦμενον ἐπαι-
νέσαι, ἢ τὸν μισοῦμενον καθυβρίσαι, τῆς δ' ἀληθείας μηδὲν*
- B. *φροντίσαντες. ἐξ ὅτου δ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῶν Παλαιολό-
γων ὁ δεύτερος δηλαδὴ, τοῦ παρόντος ἀπέστη βίου, ἢ οὐδεὶς
συνεγράψατο τὰ τοῦ βασιλείου ἐξεργασμένα ἔν τε τοῖς εἰρήνης¹⁵
καιροῖς καὶ ἐν οἷς περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους·
ἢ εἴγε καὶ συνεγράψατο, οὐκ ἂν οἶμαι καθαρῶς τῆς ἀληθείας
αὐτὸν ἐφάπτεσθαι, ὅτε δὲ τῶν πραγμάτων ἀκριβῆ γνώσιν
οὐκ ἐσχηκότα, πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ποικίλων συνενε-*
- C. *χθέντων. διὸ σὺ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ τοῦ σαφῶς εἰδότες²⁰
ἐθέλησας μαθεῖν, ἐγὼ τε μηδὲν μελλήσας, τὴν διήγησιν ἐκδή-
σομαι τῶν πραγμάτων, τῆς ἀληθείας προτιμήσας μηδὲν.*

dronicum imperatorem, et Manuelem despotam, muliebris autem se-
xus Annam et Theodoram ex ea suscepit. Quae autem temporibus
Imperatorum, quos supra dixi, a Theodoro Lascari usque ad Michae-
lem ex Palaeologis secundum acta sunt, in iis describendis complu-
res diligentissime elaborarunt: unde et tu, et quibus libebit, accu-
ratam rerum cognitionem possitis parare, nisi forte etiam illi, prae-
dictorum rei criminum, veritatem valere iusserunt, et prout erga eos
erant animati, de quibus exponebant, ita rerum nobis memoriam tra-
diderunt, satis magnam suis laboribus mercedem statuentes vel immo-
dice commendare quos diligerent, vel despicabiles reddere quos odis-
sent, veritatis rationem habentes nullam. Ab excessu autem Michae-
lis Palaeologi secundi aut nemo quisquam quae ab utroque imperatore
et pacis temporibus et bello, in quo de imperio dimicarunt, gesta sunt,
conscripsit: aut si etiam, non eum arbitror incorruptam veritatem
attigisse: utpote accurata gestorum cognitione destitutum, quando-
quidem haud ita longo intervallo multa et varia contigerunt. Quo-
circa cum tu prudenter facis, ab eo accipere illa desiderans, qui ea
certissime novit: tum ego nihil procrastinans, eadem quam verissime
explanare occipiam.

α. **Ο** τοίνυν βασιλεὺς οὕτως *Μιχαήλ*, συμβασιλεύων. 10
Ανδρονίκῳ τῷ βασιλεὶ καὶ πατρὶ, καὶ παῖδας ἐσχηκῶς, καθάπερ V. 9
εἰπόντες ἐφθήμεν, ἄρξενας δύο καὶ θυγατέρας τσσαύτας, τὴν
μὲν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τὴν Ἄνναν Θωμᾷ τῷ δεσπότῃ,
5 τῷ τοῦ Νικηφόρου τοῦ δεσπότου παιδί, ἄρχοντι τῆς Ἀκαρνα-
νίας πρὸς γάμον ἐξέδωκε τὴν Θεοδώραν δὲ τῷ βασιλεὶ Μυσῶν
Σπεντισθλάβῳ· τοὺς υἱοὺς δὲ αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ πάππῳ αὐ-
τῶν ἀφείδ ἀνάγεσθαι βασιλικῶς, αὐτὸς ἐπειραιώθη πρὸς ἑω,
 10 *τοῖς ὑπηκόοις ἐκέισε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν δυνατὴν εἰσοί-*
σων βοήθειαν, πάσχουσι κακῶς ὑπὸ τῶν Περσῶν. ὀλίγον δέ P. 11
τινα χρόνον ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου
πόλιν ἐπανελθὼν, πέμπεται παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καὶ βασι-
λέως τῇ Ἀδριανοῦ πόλει ἐνδιατρίβειν. καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρό-
 15 *νον τινὰ συχρὸν· εἶτα τοῦ πατρὸς πάλιν προστεταχέτος, πρὸς*
Θεσσαλονίκην ἀπῆρεν. ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ, ἤκουσι κακῶν
ἄγγελοι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῷ δεσπότῃ συνοικουσαν Θωμᾷ θυ-
γατέρα αὐτοῦ λέγοντες τεθνηκέναι· καὶ μετὰ μικρὸν ἕτεροι
τῶν προτέρων βαρυτέρας φέροντες ἀγγελίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 20 *Μανουὴλ δεσπότην ἐφασαν τεθνηκέναι. εἶτε δὲ καὶ νόσημά*
τι τῶν ὀξέων ἐνδον οἰκουροῦν ἔτι ἢ τῆς ἀθυμίας ὑπανῆψε φλόξ,
εἶτε καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ἀμετρία τῆς λύπης ἤρκασε πρὸς θά-
νατον αὐτῷ, μετὰ ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀγγελίας τῆς τελευτῆς

13. αὐτῷ. αὐτοῦ et ita saepius infra. ED.P. καὶ post αὐτῷ Gr.

1. **Michael** imperator, senioris Andronici et patris in imperio socius
 et collega, cum generasset, sicuti antea demonstravimus, filios duos,
 filias item duas, Annam quidem filiarum alteram Thomae despotae,
 Nicephori despotae filio, principi Acarnaniae, in coniugium tradidit,
 Theodoram autem Spentisthlabo Moesorum regi conubio iunxit:
 puerosque ambos Andronicum imperatorem et Manuelem despotam
 avo regali disciplina educandos concedens, ipse in orientem trans-
 misit, ut qui illic in Romanorum ditione erant et a Persis vexaban-
 tur, iis pro copia auxilium portaret. Ubi cum non ita diu commo-
 ratus esset, Constantinopolin revenit, et a patre Adrianopolin mis-
 sus, diutius ibidem aetatem habuit. Ab eodem denuo inessus, Thes-
 salonicam proficiscitur, quo illi tristes nuntii afferuntur, Annam filiam,
 cum Thoma despota coniunctam, lucis usuram reddidisse, parvo in-
 tervallo alii prioribus etiam tristiores, Manuelem despotam iuniorem
 filium vivere desiisse. Sive autem morbum quempiam intestinum et
 acutum dolor acceptus veluti flamma succensus exaggeravit, sive ipsa
 per se luctus immensitas tantum valuit: die post acceptum de filii morte

A. C. 1320 τοῦ παιδὸς τελευτῆ καὶ αὐτὸς ἐν Θεσσαλονίκη, τρίτον πρὸς
 τεσσαράκοντα χρόνον ἄγων τῆς ἡλικίας, ἔτους ἐννάτου πρὸς
 τοὺς εἴκοσι καὶ ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους, δωδεκάτῃ μηνὸς
 ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος. τούτων οὕτω συνε-
 νεχθέντων, ἀγγέλλεται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ τοῦ τετελευ-
 5 τήκοτος πατρὶ ἢ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ τελευτῆ, καὶ χρόνον
 μὲν τινα συχρὸν ἐπένησεν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ παιδί· οὐ γὰρ
 ἄκρας ἔβασεν αὐτοῦ καρδίας ἢ τοῦ καλοῦ παιδὸς τελευτῆ· εἴτα
 δαίμονός τινος τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, βαρὺ καὶ ἄγριον
 C κατὰ τῆς Ῥωμαίων πνεύσαντος εὐτυχίας, ἢ τάλῃ θεότερον μάλ-
 10 λον εἰπεῖν, αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ πρὸς ἔπι-
 σιν τῶν ἐπὶ πλήθει καὶ μεγέθει τὸ μέτρον ὑπερβαινόντων ἡμε-
 τέρων σφαλμάτων τὰ τοιαῦτα παραχωροῦντος, ἐπὶ νοῦν ἔρχε-
 ται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ, τὸν μὲν καθεστῶτα βασιλέα τὸν
 ἔγγονον αὐτοῦ τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἀποστερεῖσαι τῆς βασιλείας 15
 καὶ εἰς ιδιώτου μεταστῆσαι σχῆμα, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν Κων-
 σταντῖνον δεσπότην ὄντα τῇ διαδήματι τῆς βασιλείας κοσμησαί-
 οὐ μᾶλλον αὐτοῦ τούτου γε ἔνεκα διανοηθεῖς τοῦτο τοῦ Κων-
 D σταντίνου, ἢ ὥστε τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα καὶ εἰς τὸν ἐκ
 παλλακῆς αὐτῷ δὴ τῷ Κωνσταντίνῳ προσόντα παιδα μετα-
 20 βῆναι τὸν Μιχαῆλ, ὡς πατρόθεν καὶ ἐξ ἀρμονίας αὐτῷ προσ-
 ῆκον, ὃς δὴ καὶ Καθαρός ἀνόμαστο, μητρόθεν λαχὼν τὴν
 κλησιν. οὗτος δὲ ὁ Μιχαῆλ εἴλεκε μὲν καὶ τὰς τοῦ γένους πηγὰς
 ἐκ φαύλης καὶ ἀσῆμου μητρὸς, ἣν δὲ καὶ τᾶλλα ἄξιος οὐδενός.
 V. 10 οὔτε γὰρ φύσεως ἔτυχεν εὐρώστου πρὸς τὸ φρονεῖν, οὔτ' ἐγ-
 25

1. A. C. 1321 in margine ed. P., male. 15. ἔγγονον. Vulgo ἔγγονον.
 nuntium octavo ipse similiter apud Thessalonicam naturae concedit,
 annum agens tertium ultra quadragesimum, ab orbe condito sexies
 millesimo octingentesimo vicesimo nono, quarto Idus Octobres, primo
 die hebdomadis. Cum haec ad istunc modum evenissent, Andronicus
 senior de eius obitu certior factus, in diurno moerore iacuit;
 in pectus enim quam altissimo tam boni filii occasus descenderat.
 Exin quopiam malo daemone de iis qui in exitio hominibus machi-
 nando sunt exercitati, adversus Romanorum felicia tempora dirum et
 immane spirante, quinimo, ut verius loquar, ipso universam naturam
 procurante Deo ad delictorum multorum, qua multitudine qua gra-
 vitate infinitorum, poenas expetendas permittente, Andronicus decre-
 tum iam imperatorem nepotem suum Andronicum iuniorem, imperio
 spoliatum, in ordinem privati hominis redigere, ac pro eo Constanti-
 num filium despotam imperiali diademate exornare meditatur; ne-
 que id tam ipsius Constantini causa, quam ut amplitudo imperatoria
 etiam ad Michaelem puerum, ipsi Constantino ex Cathara pellice na-
 tum, a qua et Catharus cognomen invenit, tamquam debita a patre
 et per cognationis vinculum veniret. Hic igitur Michael generis sui

ἔκλειον πείραν ἔσχε παιδείας, οὔτε πρὸς στρατείας ἤσκητο τὸ Α. C. 1320
 παρώπιαν, οὔτε πρὸς τι τῶν ὅσα νέους κοσμεῖ εὐφρῶς εἶχε κἄν
 ἐπ' ἀλέγον, ἀλλ' οὔτω παντάπασιν ὄντα καντὸς ἐστερημένον κα-
 λῶ, δεινὸς ἔρωσ εἰσῆλθε τὸν βασιλέα, τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ καὶ P. 12
 θραδείας δεομένη φρενὸς ἐπιστῆσαι βασιλείᾳ Ῥωμαίων. οὔτω δὲ
 διανοηθεὶς καὶ ἔργον ἤπτετο ἤδη, καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς παρὰ
 μητρὶ διατριβῆς ἀφελὼν, σύνοικον ἀπέδειξεν ἑαυτῷ καὶ συν-
 διατρίβοντα, αὐτῷ τε ἄει παρικαθήμενον καὶ παριστάμενον,
 καὶ τὰ πρῶτα τῶν γνησίων ἀποφερόμενον, ὅσα γε εἰς τιμὴν
 10 ἰοῦσι τε διὰ σπουδῆς ἐποιοῦτο πύσης, ἔν τε τοῖς πρὸς τοὺς ὄθεν-
 δήποθεν πρέσβεις χρηματισμοῖς, κἄν ταῖς πρὸς ἀρχιερέας ἢ
 τινας τῶν σοφῶν ὀμιλίαις, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις τὸν ἀκροα-
 τὴν δοκοῦσι συνετώτερον ποιεῖν ἑαυτοῦ, παρεῖναι καὶ ἀκροᾶ-
 σθαι τὸν Μιχαὴλ· εἰ δέ ποτε συμβεβῆκει τὸν Μιχαὴλ μὴ παρεῖ- B
 15 ναι ταῖς ἀγωνιστικαῖς ὀμιλίαις τοῦ βασιλέως, μετεκαλεῖτο τοῦ-
 τον διὰ πολλῶν ὡς δὴ τι προὔργου ποιῶν. σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ,
 τὸ ἐμφανὲς μὲν, ὡς ἂν αὐτῷ περιποιήσῃ τιμὴν καὶ Ῥωμαί-
 ον πείσῃ ὡς ἐγγόνῳ βασιλέως αὐτῷ προσέχειν τῇ δ' ἀληθείᾳ,
 πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξασκῆσαι ὕψος, καὶ
 20 σπορὸς πείραν ἀναγαγεῖν διοικήσεως πραγμάτων βασιλικῶν. καί-
 τοι γε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος μετὰ τὰς συμβύσεις, ἃς
 ἐποίησατο πρὸς τὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον, ἑαυ-
 τὸν ἐξαιτιώμενος περὶ τούτου, οὐκ ἐκ περινοίας τινὸς ἢ κα-

21. καίτοι γε Gr. pro καίτοι τε.

fontem ex matre vili et ignobili traxit, fuitque cetera quoque nullius
 pretii. Nam neque illi ingenium prudentia munitum erat, neque
 liberalium disciplinarum peritiam ullam, neque militaris scien-
 tiaе exercitationem vel mediocrem, neque demum quantamcunque
 indolem ad ullum adolescentiae decus et ornamentum prae se tulit.
 Nihil tamen secius vehemens libido Andronicum imperatorem in-
 vasit, ut omnimodis ab omni laude inopem splendidissimo et altae
 cuiusdam mentis indigo principatui Romano praeficiendum existima-
 ret. Ergo ubi consilium expedivit, nihil morandum ratus, Michaelem
 consuetudine, convictuque matris segregatum, domesticum suum et
 contubernalem fecit; a latere suo nunquam discedere passus est,
 et quaecumque legitime generatis honorifica tribuerentur, in his eum-
 dem primas ferre voluit. Insuper exixe operam dedit, ut in re-
 sponsis ad legationes undeunde missas, et in congressibus cum epi-
 scopis aut cum viris sapientibus, aliisque in colloquiis, quae auscul-
 tatiorem semetipso prudentiorem effectura viderentur, coram Michael
 adesset atque attenderet. Sin, imperatore disceptante cum quopiam,
 forte fortuna abesset, pluribus continuo missis, ut magnum operae
 pretium faciens, eum advocabat. At scopus quidem eius in speciem
 erat, ut, his rationibus illi honorem auctoritatemque compararet Ro-
 manisque velut nepotem imperatoris colendum observandumque per-

- A.C. 1320 κοῦργου σκέψεως ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν Μιχαὴλ γεγενησθαι, ἀλλ' C ἀπεριέργως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκ τοῦ συντυχόντος. καὶ ἦν ἂν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἰσχυρὰ πίστις τὸ τε τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ τὸ διὰ βίου παντὸς αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ προσέχειν, εἰ μὴ τὰ τῶν πραγμάτων τέλη τὰς ἀρχὰς ἀπέδειξαν ἑαυτῶν οὐχ ὡς ἔτυχεν, 5 οὐδ' ἐκ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλ' ἐκ περινοίας καὶ σκέψεως οὐ δικαίας γεγενημένας· σκεπτέον δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων.
- D β'. Ἔθους γὰρ ἐπικρατοῦντος παρὰ Ῥωμαίους, ἐπειδὴν ἀπολίπη τὸν βίον ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπιτρόπους τῶν ἐπαρχιῶν ἀπαντας παραλύεσθαι τῆς ἀρχῆς, εἰς ἓν δὲ συνιόντας, 10 ὄρκοις βεβαιοῦν τὴν πίστιν τῷ ὑπολειπομένῳ βασιλεῖ, εἰ γὰρ εἰς ἓστιν ἢ καὶ δύο, εἴτ' αὐθις, οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃς, τὰς ἀρχὰς ἐγχειρίζειν ὄριστο καὶ τότε παρὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τὴν P. 13 τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως τελευτὴν Μιχαὴλ, τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας, μέλλοντας καθίστασθαι πρὸς ἀρχὰς, 15 ὄρκοις ἐμπεδοῦν τὴν πίστιν τοῖς βασιλεῦσιν. ἐτελοῦντο τοίνυν V. 11 οἱ ὄρκοι οὐ κατὰ τὸν πρότερον συνήθη τύπον. ἔτι γὰρ καὶ Μιχαὴλ ἐν ζῶσιν ὄντος τοῦ βασιλέως, εἴπερ ἐδέησέ τινα ὄρκον δοῦναι πίστιν τοῖς βασιλεῦσι, προσαφιδμησάμενος τὰ ἄγια ἐν οἷς ὤμνηεν, εἶτα στέργειν ἔλεγε καὶ βασιλέως, πρῶτον μὲν 20 Ἀνδρόνικον τὸν καὶ πρεσβύτερον τῷ χρόνῳ καὶ πατέρα τῶν βασιλέων, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν, εἶτα μετ' ἐκείνον τὸν υἱὸν 20. βασιλέως. Vulgo βασιλέα.

suaderet; re autem vera, ut eum ad destinatum imperli fastigium prae-
pararet et ad imperialium functionum experientiam eveheret. Quam-
quam ipsummet post pacificationem cum iuniore Andronico, quo a
se culpam removeret, affirmare solitum ferunt, quae Michaeli facta
essent, non aliqua vafritie aut dolo malo, sed incuriose, nullo fuco
et casu facta esse. Ac propter altitudinem quidem gradus, quem te-
nebat, amoremque veritatis, cui in omni antea vita studuerat, firmam
fidem eius reperisset oratio, nisi rerum exitus postea declarasset,
earum exordia non fortuito et inconsulto, sed ex callido comento
potius et insidiosis cogitationibus exstitisse: id quod res ipsa
demonstrabit.

2. Cum increbuisse apud Romanos consuetudo, ut mortuo imperatore
provinciarum praesides omnes decederent, et in unum coeuntes, impe-
ratori superstiti, si unus esset, aut etiam duobus, fidelitatis sacramentum
dicerent; deinde, quos ille delegisset, iis praefecturas traderet: edi-
xit etiam tum imperator, ut, extincto Michaeli filio collega, quicum-
que magistratus gererent et dignitates obtinerent, si eas sibi confir-
mari optarent, novo sacramento imperatoribus sese obstringerent. Ius-
irandum dabatur illud quidem, neque tamen veteri ac solenni more.
Nam vivo adhuc Michaeli, percussitis antea sanctis, quae testaban-
tur, tum se agnoscere et amplecti profitebantur imperatores, primum
quidem Andronicum, utpote annis grandiozem imperatorumque pa-

αὐτοῦ *Μιχαὴλ* ἑμοῦ τῆ συζύγου, καὶ τρίτον τὸν νέον *Ἀνδρόνικον*. A.C. 1330
 κόν, υἱὸν μὲν ὄντα τοῦ *Μιχαὴλ*, υἱωνὸν δὲ *Ἀνδρονίκου* τοῦ Β
 τοιοῦτου ἔθους ἀπὸ τῶν χρόνων ἀρξαμένου τοῦ πρώτου βεβα-
 σιλευκότος *Παλαιολόγου* τοῦ *Μιχαὴλ*· πρότερον γὰρ οὐκ ἐξ-
 5 ἦν τῇ παιδί τοῦ βασιλέως ὄρκους ἀποδιδόναι, ἀλλ' οὐδὲ παρα-
 σήμοις κεκοσμηθῆσαι βασιλικαῖς, εἰ μὴ, τοῦ πατρὸς αὐτῷ μετα-
 στάτος τοῦ βίου, τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἤδη καθαρεῶς πρὸς
 αὐτὸν μεταβαίη. ὥσπερ ἔφημεν τοίνυν, ἔτι τοῦ *Μιχαὴλ* ζῶν-
 10 τος τελομένων τῶν ὄρκων, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ὄριστο
 10 τὸς ὀμνύοντας πρὸς μόνον τὸν πρεσβύτερον *Ἀνδρονίκον* ποιεί-
 σθαι τοὺς ὄρκους καὶ ὃν ἂν αὐτὸς βασιλεὺς *Ῥωμαίων* καταστή-
 σῃ, τὸ τοῦ νέου βασιλέως ὄνομα *Ἀνδρονίκου* παντάπασιν ἐκ-
 βλάποντας. τοῦτο πάντα μὲν ἤγασε τοὺς συνετώτερος *Ῥω- C*
μαίων, καταστοχαζομένους ἤδη τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι τῶν
 15 *Ῥωμαϊκῶν* πραγμάτων φθορὰν ἐκ τῆς ἀναφρομένης μεταξὺ
 τῶν βασιλέων στάσεως καὶ διαφορᾶς· τῷ δέει μέντοι τοῦ κρα-
 τοῦντος ἄκοντες πάντες ὤμνουν ὡς ἐκελεύοντο, πλην ἐνὸς μόνου.
 τοῦ *Καντακουζηνῶ* *Ἀνδρονίκου*, τῆ τοῦ παρακοιμωμένου τε-
 20 τιμημένου ἀξία· οὗτος γὰρ χρησάμενος παρρησίᾳ κατὰ καιρὸν,
 20 ἀθέτησιν ἔλεγεν εἶναι τοῦ Θεοῦ φανεράν, εἰ μὴ καὶ τὸν νέον
 βασιλεὺς *Ἀνδρόνικον* συμπαράλαβει τοὺς ὄρκους· τοῦτον γὰρ
 τὸν τρόπον καὶ πρότερον ὀμωμοκέναι. διὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὀρκω- D
 μοσίας τεταγμένοι, συνιδόντες τὴν ἐνστασιν τοῦ ἀνδρὸς ὡς
 δικαίαν, ἄκοντες μὲν, ὁμῶς δ' οὖν συνεχώρησαν αὐτῷ τὸν

rentem, et imperatricem: deinde filium eius Michaellem item cum
 coniuge: tertio loco Andronicum Michaelle prognatum, Andronici ne-
 potem: hac consuetudine a temporibus Michaelis ex Palaeologis primi
 imperatoris introducta: ante illam siquidem aetatem imperatoris filio
 non iurabatur: neque eum insignibus imperatoris cohonestare licebat,
 nisi, patre iam lumine casso, imperialis ad eum potentia citra con-
 troversiam devolveretur. Itaque iuramentis, eo modo quo diximus,
 Michaelle superante, conceptis, post eius e vita discesum lata lex
 est, ut Andronico seniori tantum, et quem is sibi consortem a legis-
 set, nomine Andronici iunioris penitus eiecto, iurato fides firmare-
 tur. Quae res prudentioribus Romanorum universis, pestem et exit-
 tium in Romanam rem publicam ex suboriente inter imperatores dis-
 sidio distractioneque incubiturum, suspicione praecipientibus, luctuosa
 accidit. Nihilo minus dominantis timore subacti, omnes iuxta prae-
 ceptum iuramenti religione se devinxerunt, extra unum tantummodo
 Andronicum Cantacuzenum, honore praefecti sacri cubiculi insigni-
 tum. Is enim tempestiva loquendi libertate adhibita, Deum a se ma-
 nifeste contemptum iri dixit, nisi item iunioris imperatoris Andro-
 nici iurando meminisset: ad eum quippe modum etiam prius iura-
 visse. Quamobrem qui adiurabant, seu qui iuramentum deferebant,

A.C. 1320 πρότερον τύπον ἐκθέσθαι τοῦ ὄρκου· τοῦτο δὴ παρ' αὐτῶν γνωρίσας ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς, βαρέως μὲν ἤνεγκε τὴν τοῦ ἀνδρός παρῴησιαν, τοῦ δὲ μὴ τινα ταραχὴν ποιῆσαι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔνστασιν, συνεχώρησε καὶ αὐτός. Ὁ μέντοι νέος Ἀνδρόνικος ταῦτα μαθὼν, ἐπλήγη μὲν σφοδρῶς τὴν ψυχὴν, 5 τὴν ἀρχὴν τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς αὐτοῦ καταστροφὴν ἀποβλέπουσαν ἐνοῶν, ἔφερε δὲ τὸ ἄλγος σιγῇ, θυμὸν ἔδωκ, καθ' Ὁμηρον, καὶ οὐδὲ λόγῳ γοῦν ἐθέλων δοκεῖν ἀπαυθαδιᾶ.

P. 14 ζειν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω καθῆστο σιγῇ· εἰς δὲ τις τῶν ἐπ' εὐγενεῖᾳ λαμπρυνόμενων, καὶ ἰο- 10 τὰς σειρὰς ἐλκόντων τοῦ γένους μητρόθεν μὲν ἐξ αἱμάτων βασιλικῶν, πατρός δὲ ὦν καὶς τοῦ παρὰ τοῖς Κομάνοις εὐγενεστάτου, οἱ προσχώρησαν Βατάτζῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐπειλημμένῳ, Συτζιγὰν βαρβαρικῶς καλουμένου, ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀγίου φωτίσματος αὐτὸν ἀναδεξαμένου Συρ- 15 γιάννη ἐπικληθέντος· τούτου δὴ τοῦ Συργιάννη καὶς Συργιάννης νυκτὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν, „πάντως ἤκουσταί σοι, βασιλεῦ” ἔφη „τὰ καινουργήματα ταυτὶ τὰ νέα, καὶ στο- 20 Β χάζεσθαι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ἀρχῆς ὄντι συνετιῶ σοι προσήκει. οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὥς ὁ σὸς πάππος καὶ βασι- 20 λεύς ἐξ ἀνοίας ἢ ἀπειρίας τοιαῦτα προήχθη δρᾶν. ὁ παρελθὼν γὰρ χρόνος καὶ ἐμπειρίαν πολλὴν καὶ φρονήσεως αὐτῷ μέγεθος 2. ὁ πάππος addidit N. 8. Miad. ζ'. E.D. P.

non iniuria virum acrius obniti ac repugnare cernentes, ut se ex antiqua formula sacramento constringeret, volentes polentesque permiserunt. Id simul ex iis senior rescivit, hominis confidentiam inique passus, ne tamen si illum premeret urgeretque severius, turbatum aliquid efficeretur, connivendum et ipse censuit. Nepos comperito quid ageretur, illico animum graviter vulneratus, proemiaque huiusmodi ad eversionem atque interitum suum spectare auguratus, dolorem silentio dissimulat, cor suum comedens, ut Homerus ait, ac ne verbis quidem tenuis in avum contumax ac superbus videri studens. Atque ille quidem sic tacitus sedebat, cum quidam perillustri prosapia oriundus, cui maternum genus e sanguine imperatorio, pater autem apud Comanos, qui Ioanni Batátzæ imperium capessenti se dederant, nobilissimus, barbære Sytzigan, nomine vero eius, qui ipsam e sacro fonte susceperat, Syrgiannes nuncupatus: huius itaque Syrgiannis filius patri cognominis, noctu imperatorem nepotem cum convenisset, istiusmodi verbis eum affatus est: Credo equidem, imperator, novas hasce machinationes tibi plane auditas esse, te autem, ut minime stultum, quonam res tali exorsu evasura sit, coniectura providere decet. Illud profecto dici non potest, avum tuum dementia quadam aut imperitia rerum huc prorupisse, cum se prudentissimum experientissimumque multis antehac exemplis probaverit. Nam nisi prius constabilisset et communisset, quem splendida

μαρτυρεῖ· ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον ὄν μέλλει τῷ τῆς ἀλουργίδος A.C. 1320
 ἀνθεὶ κοσμήσειν, κατέστησεν ἐν βεβαίῳ, οὐκ ἂν ἀπιστέρει σὲ V. 12
 ταύτης ἀναφανδόν. τὸ γὰρ σὲ μὲν ἐκβαλεῖν τῶν ὄρκων, ἀν-
 τεισαγαγεῖν δὲ ὄν ἂν αὐτὸς καταστήσῃ, οὐδὲν ἄλλο δύνασθαι
 5μοι δοκεῖ. δεῖ δὴ σε βουλευσασθαι περὶ τοῦ πράγματος συνε-
 τῶς· σὺ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ εὐκαταφρονήτων βουλευσῆ, ἀλλ'
 ἢ καλῶς ζῆν, ἢ μὴ ἀτίμως ἀποθανεῖν· ἐγὼ δ' ἑμαυτὸν παρέξω C
 σοι προθυμότερον πρὸς ἅπαν τὸ προσταττόμενον, εἰτοιμῶς
 ἔχοντα μὴ πράγματα μόνον καὶ κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
 10ζωὴν ὑπὲρ τῆς σῆς προσδοῖαι τιμῆς." Τούτων τῶν λόγων ἀκού-
 σας ὁ βασιλεὺς, „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου φιλίας ἕνεκα καὶ προθυ-
 μίας ὁμολογῶ σοι χαρὴν" ἔφη „πολλήν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας δο-
 μέστικος ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης καὶ σοὶ μὲν οἰκείως διά-
 κειται πάννυ καὶ φιλικῶς, ἐμοὶ δὲ συνδέεται δεσμοῖς φιλίας
 15ἄρρήκτοις, ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ἄχρι καὶ δεῦρο συνηυξημένης
 ἡμῖν καὶ εἰς βάθος προκοψάσης τοσοῦτον, ὡς δοκεῖν τὴν μὲν D
 ἐμὴν ψυχὴν τὸ ἐκείνου σῶμα κινεῖν, τὴν δ' ἐκείνου ψυχὴν
 ἐν ἐμοὶ κινεῖσθαι καὶ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἅπερ
 ἂν ἐγὼ βούλωμαι, καὶ τρόπον τινὰ τὰς ἀμφοτέρων ψυχὰς
 20συντακείσας εἰς μίαν ἀμφοτέρα τὰ σώματα κινεῖν· ἐπεὶ τοίνυν
 συμφυῶς οὕτως ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦμαι
 μόνος τι βουλευσασθαι περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ ἐν ἐσχάτοις κινδύ-
 νοις συμβαίῃν περιπεσεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ σὺ πρὸς Θράκην ἀπέ-
 ρχη τῆς ἐκείνου διάδοχος ἐσόμενος ἀρχῆς, γράμματα πρὸς αὐ-

purpura induturus est, non te eadem palam privatum iret. Etenim quid aliud sit, nomen tuum formula iurandi exclusisse, eius contra, quem ipse cooptaverit, inseruisse, ego non intelligo. Quoniam igitur non parvae et flocci faciendae res aguntur, sed quo pacto vel cum honestate vivas, vel citra dedecus ignominiamque pereas, tute tibi sapienter consulas atque prospicias necesse est. De me hoc tibi polliceor, ad omnia mandata tua conficienda, nec ad res ac facultates modo omnes, sed ad vitam quoque pro dignitate tua contemnendam paratissimum fore. His dictis, imperator: Quod me tantopere diligis, inquit, et in mea causa tantam alacritatem prae te fers, immortales tibi gratias ago. Ceterum quia Ioannes Cantacuzenus magnus domesticus et in intima familiaritate tua versatur et irruptis mecum amicitiae vinculis coniungitur, quae inde ab infantibus usque ad hanc diem nobiscum accrevit et eo aucta est, ut mea anima eius corpus videatur movere, anima autem eius in me habitare, eaque et dicere et agere, quae ego velim, atque quodammodo animae duae in unam confatae amborum artus regere videantur: quia, inquam, nos duo animis usque adeo coaluimus, scelus consciscerem, si de rebus meis sine illo consultarem, etiamsi extrema in pericula inciderem. Sed cum tu in Thraciam pro illius successore abeas, manu mea scriptam

- A.C. 1320 τὸν λαβὼν τῆς ἑμῆς χειρὸς, ὡς ἂν πιστεύσῃ πρὸς λόγουσ σοι
 συνελθεῖν, ἄλλωσ γὰρ οὐ θαρρήσειεν ἂν, ταυτ' ἐπίδοσ αὐτῷ
- P. 15 καὶ συνελθόντων ὑμῶν εἰς ἓν καὶ βουλευσαμένων περὶ τῶν
 προκειμένων, ἅπερ ἂν ὑμῖν δόξῃ λυσιτελῆ καὶ ὠφέλιμα, ταυτ'
 ἔσται συνδοκοῦντα κἀμοί. πέπεισμαι γὰρ ἀκριβῶσ, ὡσ, εἰ μὴ ὅ
 θεὸσ οἷσ οἶδε τρόποισ τὴν ὑμῶν σφήλειε γνωσιν, οὐκ ἂν ἀμώ-
 τοι τοῦ καλοῦ καὶ λυσιτελοῦντοσ καὶ ὠφελίμου, καὶ φρονή-
 σεωσ ὀξείασ ἔνεκα καὶ πείρασ πραγμάτων πολιτικῶν καὶ τῆσ
 περὶ ἐμὲ φιλίασ ἄκρασ καὶ συναφείασ." τούτων οὕτω ῥηθέν-
 των, τὰ γράμματα λαβὼν ἐκ βασιλέωσ ὁ Συργιάννησ ἐχώρει¹⁰
 πρὸσ Θράκην· ἔνθα δὴ τῷ μεγάλῳ συγγενόμενοσ δομestίκασ,
 καὶ τὰ τε συμβάντα γνωρίσασ αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ βασιλέωσ
 Β γράμματα ἐγχειρίσασ, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν παρόντων, καὶ
 δύο καὶ τρισὶν ἐφεξῆσ ἡμέραισ. καὶ ποικίλησ καὶ πολυειδοῦσ
 τῆσ βουλῆσ γενομένησ, ἐπεὶ περὶ τῶν μεγίστων ἦν ὁ ἀγών· καὶ¹⁵
 πολλῶν ῥηθέντων παρ' ἀμφοτέρων, ἐπεὶ καὶ φρονήσεωσ ἔνεκα
 καὶ πείρασ στρατηγικῆσ τοῖσ μάλιστα πρώτοισ τῶν Ῥωμαίων
 συνημιλλῶντο· τέλος ὁ μέγασ δομestικὸσ εἶπε τοιαῦδε·
- C γ'. „Πολλῶν ἂν ἠλλαξάμην πραγμάτων, ὃ βέλτιστε φίλων,
 V. 13 ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῆσ τῆσ ζωῆσ οὐκ ὀλίγου μέρουσ τινὸσ, μὴ τῆναὼ
 βουλὴν ἡμῖν περὶ πραγμάτων προκεῖσθαι τοιούτων, ὥσ' ἀμ-
 φοτέρωθεν ἔχειν τὸ ἐπικίνδυνον οὐκ ὀλίγον, ὅπωσ ἂν ἀποβαίῃ.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πραγμάτων βουλευομένοισ ἐστὶ συνά-
 γειν ἐκ λογισμῶν, ὡσ, ὡδί μὲν ἀπαντησάντων, σχήσει κα-

epistolam ei reddes, quo fide facta tecum congregiatur: alioqui enim fortasse non audebit. Quaecumque autem vobis super praesenti statu meo deliberantibus conducere et expedire videbuntur, ea mihi quoque placebunt. Prorsus enim ita sentio, nisi Deus, modo quo ipse novit, mentibus vestris caliginem offuderit, vos, ut intelligentia pollentes, rei publicae usu praeditos mihiq̄ue omnibus necessitudinibus coniunctissimos, ab eo quod honestum, frugiferum et conducibile est, nequaquam discessuros. His inter se dictis, Syrgiannes cum litteris in Thraciam discedens, eas Cantacuzeno reddidit, et in colloctione quae Constantinopoli acciderint enuntiat. Triduum deinceps in consultationem impendunt. Cum diversa et multifaria in medium allata essent; de negotio quippe in primis magno laborabatur; et uterque non pauca dixisset: prudentia enim civili, et experientia militari cum laudatissimis quibusque Romanorum certabant: tandem Cantacuzenus sic coepit.

3. Multas ego res, amicorum optime, vel potius ipsius vitae non exiguam partem praeoptarem amittere, quam ut esset ad nos delata huiuscemodi consultatio, ubi, utrumvis evenerit, citra grande periculum evenire non potest. Qui de aliis rebus in consilium veniunt, iis ratiocinando licet concludere, tali modo rebus euntibus, bene; alio, male om-

λαός, μὴ οὕτω δὲ, τοῦναντίον ἔπειαν ἂν ἀποβαίῃ ἐφ' οὗ δὲ νῦν A.C. 132a
 βουλευόμεθα, εἰ μὲν νικήσει τὰ χεῖρα, τῆς ζωῆς ἐστιν ἔκπε. D
 σεῖν· εἰ δὲ τὰ δοκούντα βελτίω γένηται κρείττω, κακῶν ἐσμὸν
 προσδοκᾶν ἀνάγκη. τοῦ βασιλέως γὰρ ἡμῶν τοιαῦτα βουλευο-
 5 μένου περὶ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, εἰ μὲν εἰς πέρας ἔλθῃ
 τὰ μελετώμενα, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἑλλείψει κακῶν. ἀνθρο-
 πον γὰρ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, φρονήσει μὲν τοῖς πρώτοις
 τῶν πρωτεῖων ἀμφισβητοῦντα, ἀνδρεία δὲ ψυχῆς πολλῇ τῷ
 μέσῳ τοῖς ἄλλοις ὑπερνεκῶντα, ἐλευθερία δὲ γνώμης καὶ φύ-
 10 σεως ἐπιτηδειότητι τῷ τοσοῦτῳ μεγέθει προσήκοντα τῆς ἀρχῆς,
 φιλίας δὲ εἰδότα καὶ τηροῦντα θεσμούς, ὅλας δὲ κοινὸν ἰσχυ-
 μα τῆς φύσεως ὄντα, οὕτως ἐρήμην ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀλῶναι P. 16
 συμβαίνει, καὶ ἡ ζῆν παντὸς θανάτου βαρυτέραν ζωὴν, (ὁ χθὲς
 καὶ πρόην ὡς βασιλεὺς καὶ προσκυνούμενος καὶ τιμώμενος,
 15 σήμερον καταφρονοῦμενος καὶ περιυβριζόμενος καὶ τῶν ἀγο-
 ραίων καὶ τοῦ δήμου νομιζόμενος εἷς,) ἢ τεθνάναι παντὸς ἔξω
 καὶ δικαίου καὶ λόγου. εἰ δὲ δυνηθεῖ τρόπῳ δὴ τινι τὸν κίν-
 δυνον ἐκφυγεῖν, τότε ἤδη τραγικοῦ τινος δεησόμεθα ποιητοῦ
 τὰς συμβησομένας παρ' ἀλλήλων Ῥωμαίοις ἐκτραγωδησόντος
 20 συμφορὰς. τίς γὰρ οὐκ ἐννοεῖ, καὶ ἀψύχων ἀναισθητότερος
 ἢ, ὡς διαστάντων τῶν βασιλέων, ἀνάγκη συνδιαστῆναι καὶ τὴν
 ἀρχὴν, καὶ μάχας συρράγειν παρ' ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ B
 ὡσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ συμπεσόντας ἀλλήλοις συγγενικῶν αἱμά-

5. Vulg. ἐκγόνου. 7. πολλῶν ἀντ. ἄλλων. Hom. Iliad. λ'. ED. P.

nino eventuras. In hac vero causa, si pars deterior vicerit, moriendum
 erit; sin, quae apparet melior, quas non calamitatum Iliadas subire oport-
 tebit? Etenim si exitum sortita fuerint, quae imperator noster adversus
 nepotem coquit, nullum malorum genus reliquum faciet. Hominem
 namque pluribus aequiparandum, prudentia cum prudentissimis de pal-
 ma contendentem, fortitudine animi post se alios longe relinquentem,
 ingenuitate et naturae habilitate ad tantam imperii molem sustinendam
 idoneum, amicitiae et scientem et conservantem leges, et, ut universe
 dicam, commune humani generis ornamentum, sic indicta causa gra-
 vissimorum criminum damnari, atque aut vitam omni morte acerbio-
 rem exigere (qui enim heri et nudius tertius ut imperator adorabatur
 et colebatur ab omnibus, hodie despicitur et iniuriose tractatur, at-
 que unus de circumforaneis seu ex infima plebe habetur) aut prae-
 ter ius rationemque ad mortem mitti continget. Quod si qua via dis-
 erimen capitis effugerit, tum iam poeta quopiam tragico indigebimus,
 qui cladas et aerumnas a Romanis vicissim importandas miserabiliter
 decantet. Quis enim vel stipite stupidior non videt, inter imperatores
 flagrante discordia necessario seditionem in imperio orituram, arma
 armis concursura, ac velut inuito per noctis tenebras proelio, multas
 eoguatorum amicorumque caedes futuras esse? Mitto direptiones ac

- A.C. 1320 των ἐμπλησθῆναι καὶ φιλικῶν; καὶ εὖ λεηλασίας καὶ πραγμάτων φθορὰς, ἐν αἷς διαφθεροῦμεν τὴν οἰκείαν ὡς πολεμίαν. τί οὖν ἂν τις βουλευσάιτο πρὸς τοσαύτην ἀνακύντουσαν βλάβην κακῶν; τὸ μὲν γὰρ τὸν νέον βασιλέα περιῦδεν οὕτως ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας προπηλακισθέντα καὶ τὴν βασιλείαν ἀφαιρέ-5
θέντα, ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸ ζῆν κινδυνεύοντα, οὐδὲν ἔμοιγε ἦττον θανάτου· τὸ δ' αὖ πάλιν πρὸ τοῦ προσήκοντος χρόνου πρὸς πόλεμον ἐτοιμοὺς ὄφθῆναι, ὡς δοκεῖν καὶ τοῖς ἔξωθεν
C αὐτοὺς ἡμᾶς ἐξεπίτηδες τὸν βασιλέα παρορμητῶν πρὸς ἀποστασίαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως, ἀβουλίας εἶναι μοι δοκεῖ τῆςιο
ἑσχάτης. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτου δέω πρὸς ἀποστασίαν τοῦ βασιλέως τὸν ἔγγονον αὐτοῦ καὶ βασιλέα παρακινεῖν, ὥστε, καίτοι τοῦτον πᾶν φιλῶν καὶ, ὡς ὄρεξ, ἐτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι, εὖ ἴσθι σαφῶς, οὐκ ἂν αὐτῷ
συνέπραξα πρὸς οὐδέν, εἴγε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐώρων προθυ-15
μύμενον ἀποστερησάι τὸν βασιλέα χρησάμενον πλεονεξία καὶ ἀρπαγῇ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν διαφέρων Ἀβεσσαλῶμ,
D Ἀχιτόφελ δ' ἐγώ. τοιγαροῦν ἐπειδήπερ εἰς τοιαύτην συνηλάθη-
μεν ἀνάγκην πραγμάτων, δεῖν εἶναι νομίζω τὸ μέσον ἐλομένους, ἑκατέρων ἀποσχέσθαι τῶν ἄκρων, καὶ μήτ' ἀμελῶς πᾶν καὶ το
ῖα θύμως διάγειν, ὡς μηδενὸς προσδοκωμένον δεινοῦ, μήτ'
V. 14 αὖ πάλιν ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ θρασέως τὰ δοκοῦντα συμ-
φέροντα πράττειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἴγε τὴν μὲν προσ-
17. Ἀβεσσαλῶμ. Reg. II. 15. sqq. ED P.

vastitates, quibus terram nostram perinde ut hostilem regionem deformabimus. Quid ergo adversus enascentem tam multorum incommodorum propaginem remedii excogitabimus? Mihi sane iuniorum imperatorem nulla sua culpa tam ignominiose habitum, et cum imperio vitam quoque ipsam fortasse amissurum negligere, mortis instar est. Rursum ante tempus ad bellum comparatos apparere, ut ab exteris quoque de compacto nepotem ad defectionem ab avo sollicitare existimemus, id ego in summa temeritate numero, et ab ea mente tantum abssum, ut quamvis adolescentem valde amem et, ut vides, ipsum insuper corpus meum eius causa prolicere non recusem, tamen, mihi crede, non ei me usquam adiutorem ac socium praeberem, si ad avum principatu per avaritiam et rapinas depellendum incumbere animadverterem. Sic enim ipse Absalonem, ego Achitophelem induerem. Quoniam igitur in istam necessitatem devenimus, ad officium pertinere iudico, vitatis extremis in medio consistere, et neque secure ac desidiose vitam transire, quasi nihil grave formidandum sit, neque ita inconsiderate et audacter, quae utilia videantur, persequi. Id consequemur, si imminente tentationum flammae consilii prudentia, quantum in nobis est, occurrerimus, iuvenemque imperatorem in tuto portu constituerimus, ut licet vastis undique fluctibus mare agitetur, omnis periculi timore vacet. Quod si

δοκωμένην φλόγα τῶν πειρασμῶν σβεννύομεν, ὅση δύναμις, A.C. 1320
 συνέσει χρώμενοι καὶ εὐβουλία· τὸν νέον δὲ βασιλέα καταστή- P. 17
 σομεν ἐν ἀσφαλείᾳ, ὡς μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, ἂν τῆς
 θαλάσσης ἐκταραχθείσης τὸ κλυδώνιον ὑπερξέσῃ. εἰ μὲν οὖν
 5 τὰς ἡμετέρας τε καὶ πάντων Ῥωμαίων ἀμαρτίας ὑπεριδὼν ὁ
 θεὸς ἀνάσθεν κατασβέσει τὴν προσδοκωμένην φλόγα τῶν πει-
 ρασμῶν, τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως εὐθεῖαν ἀπεργασάμενος
 πρὸς βασιλέα τὸν νέον, συχνὰς αὐτῷ προσήκει χάριτας ὁμο-
 λογεῖν ἑυσαμένῳ τῶν συμφορῶν εἰ δ' αὖ, ὃ μὴ γένοιτο, ἵνα
 10 πολλῶν κακῶν πείραν Ῥωμαῖοι λάβωσιν, ἢ ψυχὴ σκληρυνθεῖσα
 τοῦ βασιλέως ἀνήκεστόν τι βουλευέσεται περὶ τοῦ ἐγγόνου, τότε
 ἤδη τῇ προκατασκευασθείσῃ ἀσφαλείᾳ τὸν νέον θέμενοι βασι-
 λέα, οὕτω χωρήσομεν πρὸς τὸ πρῶττειν, τὸν θεὸν προστησά-
 μενοι μάρτυρα τῆς ἀδικίας καὶ τῶν πραττομένων ἐξεταστὴν." B
 15 δ'. Οὕτω τοῦ μεγάλου δημοστικῶν διαλεχθέντος, πάντα μὲν
 ἔφησεν ὁ Συργιάννης πρὸς γνώμης αὐτῷ εἰρησθαι καὶ πᾶσιν C
 ὡς καλῶς ἔχουσι συμφωνεῖν, πλὴν ὀλίγου τινός ἐνδεῖν ἔτι τοῖς
 λόγοις ἐλθεῖν πρὸς πέρας· δεῖν γὰρ ἐξευρεῖν, ὅπως ποτὲ καὶ ἦτις
 ἔσται ἡ τοῦ βασιλέως ἀσφάλεια. κοινῇ δὲ συνδιασκεψαμένοις
 20 περὶ τούτου, ἔδοξαν ἀμφοτέροις αἰρεῖσιν προθεῖναι τῷ νέῳ βα-
 σιλεῖ τῶν δύο τουτωνῶν ἐτέρου, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ μεταβῆ-
 ναι πόλιν, ἅτε μεγάλην οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ στρα-
 τῖαν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαν ἰδρυμένην ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως
 25 διατρίψαντος μάλιστα συχνόν, πολλοὶ προσεγένοντο αὐτῷ οἰκεῖοι

18. δεῖν N., δεῖ vulg. 24. αὐτῷ. Ita saepius pro αὐτοῦ, ut infra. E.D.P.

Deus nostra Romanorumque omnium admissa despiciens, formidatum hoc malorum incendium caelitus compresserit, animumque seuis erga nepotem rectum et sedatum praestiterit: crebras ei gratias pro calamitatum amolitione debebimus. Sin contra, quod idem Deus averuncet, ad Romanos multis malis atterendos animus regis obduruerit, et immanius in nepotem consuluerit, tum iam eo in parata loci securitate collocato, divinum numen iniuriae testem factorumque iudicem nobis proponentes, operi accingemur.

4. Postquam magnus domesticus ita disseruit, Syrgiannes omnia de sua ipsius sententia dicta esse significavit seque omnibus, ut probe dictis, astipulari. Sed adhuc paulum ad deliberationis finem desiderari; excogitandum esse, quomodo et ubi Andronicus iunior tuto se teneat. Super quo communiter anquirentibus, visum ambobus, alterius horum regi iuniori facere optionem, sive ut Adrianopoli, amplae urbi et frequenti, praeterea militare agmen haud modicum habenti, se crederet, praesertim cum et parens eius Michael imperator, illic diu degens, plurimorum amicitiam familiaritatemque adeptus esset,

- A. C. 1320 καὶ φίλοι καὶ βουλευσόμενοι μάλα προθύμως ἕπαρ τοῦ πατρός αὐτοῦ διακινδυνεύειν ἢ, εἰ μὴ τοῦτο βούλοιοτο, δεδιώς ὡς, εἰ μὴ πρὸς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτῶ, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μᾶλλον ὑπὲρ τὸ δέον χωρήσει παροξυνθεὶς, ῥαδίως σχήσων στρατιᾶς συγνάς ἐκπέμπειν πρὸς μάχην, οἷα δὴ πλησίον οὐσης τῆς Κωνσταντίνου, πρὸς τὸ τῆς Χριστοῦ πόλεως φρούριον ἀφικέσθαι, ἅμα μὲν ὡς ὄν καρτερόν ἐκ τε τῆς φύσεως τῆς κατασκευῆς, τοῦτό που καὶ τῶν τειχῶν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ὡσπερ εἰ τι κλειθρον κέεται τῶν κλιμάτων ἐκατέρων μέσον,
- P. 18 τὴν δυτικὴν στρατιάν πολλήν τινα οὖσαν καὶ πρὸς μάχας ἐξη-10 σκημένην τῆς ἐκ τῆς ἑω καὶ τῆς Θράκης διεύρογον καὶ τρίτον, ὅτι παρὰ λίον ὄν καὶ τὴν ἐκ θαλάττης ὀθενδήποθεν εὐκαίρως ἂν παρὰ σχοίτο συμμαχίαν. Τοῦτο πέρας ἐπιθέμενοι τῇ βουλῇ, ἀλλήλοις τε συνταξάμενοι, ὁ μὲν ἔμεινεν ἐν Θράκῃ, ταύτης ἐπι-
- V. 15 τροπεύων, Καντακουζηνὸς δ' ὁ μέγας δομέστικος τῆς πρὸς τὴν 15 Κωνσταντινοῦ φερούσης εἶχετο, τὴν σύννευον αὐτῶ καταλιπὼν ἐν τῇ Καλλίου πόλει· ἐν ταύτῃ γὰρ διέτριβε τὸ πλεστον τοῦ χρόνου, τοῦτο μὲν ὡς ἐπικαίρως ἔχοντος τοῦ χωρίου πρὸς τὰς ἐφόδους ἀνθίστασθαι τῶν βαρβάρων, τοῦτο δ' ὅτι καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντός ἐν ταύτῃ κατψικισμένου, πολλῶν ὄντων τριή-20
B
ρων πληρωμάτων, τοὺς ἐγχωρίους συνέβαινεν ἀρπαγὰς ὑπομένειν καὶ βίας, τοῦ φοβοῦντος οὐκ ὄντος καὶ τὰς ὁρμὰς ἐπέχοντος· ναυτικὴ γὰρ ἀναρχία κρείσσων, τὶς ἔφη, πυρός. κατέλιπε δ' ἐκεῖ τὴν γυναῖκα, τῇ δοκεῖν μὲν, ὡς σὺ ῥαδίως ἔχων ἐπισύρροσθαι τὴν γυναικωνῆτιν, τῇ δ' ἀληθεία, ὅπως αὐτῶ πρόφρωσιν
5. σχήσει conii. Gr. 9. ὡσπερ εἰ τι emend. Gr. pro vulg. ὡσπερ εἴτι. 20. τριηρικῶν conii. N. 23. Eurip. Hec. ED. P.

qui pro eius fillo summa voluntate dimicaturi viderentur: sive, si id minus probaret, metuens, ne, si avus sprete pietate exacerbatus bellum quam pacem mallet, validam manum ad se oppugnandum emitteret, quod propter Constantinopolis vicinitatem facile posset, Christopolin igitur se conferret, oppidum simul natura loci et muris firmum ac munitum, simul velut quoddam claustrum in medio utriusque climatis, occidentales copias ingentes et praeliis assuefactas, ab orientalibus ac Threiciis secludens, adhaec maritimum et ad auxilia undecumque e mari accipienda situ commodum. Sic demum finita deliberatione, valeque invicem dicto, Syrgiannes in Thracia, ut eam administraret, remansit, Cantacuzenus Constantinopolin iter intendit, uxore Calliopolii relicta, in qua urbe plurimum commorabatur, partim quod ea ad barbarorum irruptiones prohibendas idonea, partim quod cum tota classis ibidem staret essentque triremes et classarii multi, indigenae regionis expoliabantur ac premebantur, nemine eos terrente eorumque impetus cohíbente. Nautica quippe licentia violentior est igne, ut dixit quispiam. Reliquit autem illic uxorem cum feminis hono-

εὐπρόσωπον ὑπολίπεται, εἰ δέοι τῆ Συργιάνῃ συγγενέσθαι πά- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἐλθεῖν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῆ
 νέφ βασιλεῖ προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγείλας, ἔτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀπόκαυχον, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεσιν ἡσχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἀλῶν τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρενὸς καὶ δυνά- C
 μενον καιροῦς καὶ πρῶγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῆ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τινὰ τῆ Συργιάνῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομέστικον περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληκῶς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συνευδοκοῦντα
 τὸν βασιλεῦ· τοῖς βεβουλευμένοις δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκεν ὁ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' ἔχειν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιόντων, καὶ τῶν πάντων
 15 συμφερόντων εἶναί μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τοῦτο
 15 χρῆ σπουδᾶσαι προὔργου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἐλθόν μεγα-
 λουψυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἐλλείπεσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακαρτερῆσαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. κἂν μὲν τινα σχῶμεν τῆς καρτερίας καρπὸν, τῶν
 βασιλέως ἴσως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένου, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν αὐθαδεῖα καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τῶν βασι-
 λείως καὶ πύππου κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσασμένων.

rariis, non posse mulierum gregem secum trahere simulans. Verum id agebat, ut speciosam causam praetexere liceret, si Syrgianne iterum convento opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est, nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum hominem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum (tum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae prudentiae; scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, vehementer in eo Syrgianni gratificans; saepius enim ea de re magnum domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem malis urgentibus perfugiant, provideri admodum utile ac necessarium esse. Idcirco dandam diligenter operam, ut id ante omnia perfectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non discedendum, sed usque ad ipsam articulum discriminis incepto persistendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sese forsitan consilia in melius mutante et a meditatibus in ipsos sceleribus desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore dominandi contra avum imperatorem insurrexissent videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προὔπτον κίνδυνον ἀποδιδράσκειν.¹
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

P. 19 ε. Ὁ δὲ γε πρεσβύτερος τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρ-
δίαν μᾶλλον οἰδαίων, ἀγγέλλει διὰ τίνος αὐτῷ τῶν συγκλη-
τικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τίνος αἰτησόμενός με τὸ βασιλικόν⁵
ἀποθέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτου τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε
μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἔξετάσει τὸ πρῶγμα δούς
καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησόμενος περ αἰτεῖς, καὶ βούλομαι τοῦτο
καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ὁ μέντοι τὴν βασιλίαν διαδεξόμενος ἐν
τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται¹⁰
μὲν, σοῦ προσιόντος, τοῦ θρόνον· οὐδὲ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν.

B ἔξανίστασθαι ἰδιώταις· εὐρήσεις μέντοι προσιῶν ὕρθον ἐστη-
κότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κάκειν⁷ τὸ τῆς βασιλείας δί-
καιον περισιῶζιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδιῶς.” πρὸς

V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἅ μετὰ μικρὸν ἐροῦ-¹⁵
μεν νυνὶ δὲ ἄξιον ἰστορῆσαι, ὅθεν καὶ τίνος αἰτίας εἰς τού-
τους προήχθη τούς λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν
πῶν καὶ εἴκοσι γενοῦσ' ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον αἰεὶ διέτριβε
μηδαμῇ συγχωρούμενος περαιτέρω προβαίνειν. οἶα δὲ σφριγῶν
νεότητι καὶ φύσεως θξύτῃ τὸ ἀκάδεκτον ἔχων, ἐδυσχέραινε²⁰
μὲν εἰργόμενος μακροτέρας τὰς ἀποδημίας ποιῆσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμεινον διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φροσρᾶ· ἔστεργε
δὲ ὁμῶς, τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν προστάγμασι πειθό-
μενος ἀναγκαίως. ὅμα; δὲ αὐτῷ τινα παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐνόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevisum exitium
effugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per sena-
torem quemdam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias
se contenderit, uti liceret posito ornato imperatorio privatum vivere:
ac tum quidem se, quae decuissent, respondisse: nunc autem peti-
tione illa examinata aequam eam esse censere peccataque concedere
idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem
eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem
haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare impera-
tores non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum:
qua ratione utrique dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc
animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus ne-
pos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est,
unde, quibusve momentis imperator ad huncce nuntium allegandum
inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra
Byzantii fines omne tempus conterebat, nec quoquam ultra sinebatur
progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effre-
nator, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat:
nec illi secus erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo minus

των κατασκευάζων, κυνηγεσίας ἐσχόλαζε καὶ ἵπποδρομίαις, A.C. 1320
 ὡς δοκεῖν μὴδὲ ὕπνου μεταλογχάνειν τῇ ἀσχολίᾳ τῇ περὶ ταῦτων
 ἐν οἷς ὑπεραχθόμενος ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς τραχύτερον ἐπέ-
 πληττε τὸν νέον ὀνειδιστικοῖς τοῖς σκώμμασι βάλλων, οὐκ ἰδίᾳ
 5μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν παρόντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ
 τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ. πάντα μὲν οὖν ἐλίπει τὴν
 τοῦ νέου ψυχὴν οὕτως ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς δοκοῦντες D
 περιυβρίζεσθαι· ὁ δὲ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἦν, τοῦτ' ἦν, ὅτι
 πρὸς τοὺς παρόντας μαρτυρούμενος τὸ τοῦ ἐγγόνου διάστροφον
 10δῆθεν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν „εἰ πρὸς τι τῶν ἀναγκαίων χρήσι-
 μος οὗτος ἀποδειχθῆ, ζῶν μὲν ἄξιος βληθῆναι λίθοις ἐγὼ, ἀπο-
 θανὼν δὲ ἀνορυχθῆναι καὶ παραδοθῆναι πυρὶ.” μεταξὺ δὲ P. 20
 τῶν σκωμμάτων τούτων καὶ τι τοιοῦτον συνηλέχθη γενέσθαι.
 ἦλθε ποτε βασιλεὺς ὁ νέος τὴν συνήθη προσκύνησιν ἀποδώσων
 15τῷ πάππῳ· εἰσιὼν δὲ τοῦ οἰκίσκου τὴν θύραν, ἐν ᾗ καθῆτο
 συνήθως ὁ βασιλεὺς, ἐκ μαρμάρων οὖσαν τὴν φλοῖαν ἤρμο-
 σμένην, συμβέβηκε τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον τῷ μαρμάρῳ
 προσαρξάχθῆναι, ἐφ' ᾧ διαταραχθεὶς οὐκ ὀλίγον ὁ βασιλεὺς,
 καὶ συγῆ μὴ δυνηθεὶς καρτερῆσαι, „ὄρᾳς”, εἶπε μεγάλη τῇ φω-
 20νῇ, „ὡς, ὅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ θεὸς ἐπιμαρτυρούμενος ἄνωθεν
 ἀνάξιον κέκρικέ σε τῆς βασιλείας, καὶ διὰ τοῦτό σε τὸ σύμ-
 βολον αὐτῆς τῇ πέτρα προσαρξάξει παρακεχώρηκε;” τοῦτο παν- B

13. Vulgo τούτων (καὶ τί τοιοῦτον συνηλέχθη γενέσθαι;) ἦλθε.
 Verum restituit Gr. 16. Nonne leg. φιλῶν?

necessitati se submittere avi imperata faciesbat, intereaque, prout res ferebat, solatiola sibi quaerens, captandis per venatum feris et decursionibus equestribus ita vacabat, ut prae his studiis putaretur nec somnum posse capere. Hoc genus occupationes aegerrime ferens avus adolescentem asperius castigat et probris conscindit, non in secreto modo ac sine testibus, sed pluribus etiam proceribus et propinquis praesentibus. Adolescens vehementissimo dolore angi, qui videret, ante ora omnium sibi tantas imponi contumelias. Prae ceteris vero eum excruciat, quod audientibus aliis ingenium eius perversum his verbis testificaretur: Si hic ad ullam rem necessariam reperietur idoneus, ego me dignum deputo, qui vivens lapidibus obruar, mortuus refodiar et comburam. Media inter talia scommata tale quid forte accidit. Forte adest die quodam iuvenis, senem consueta adoratione impertiturus. Eo introeunte per humilem ianuam domunculae, ubi avus pro consuetudine considebat, marmore incrustatos postes habentem, accidit, ut tiara gemmata, quam in capite ferebat, ad marmor allideretur. Quo casu mire conturbatus imperator, nec voci iraeque temperans, sublato clamore, iamne intelligis, inquit, Deum dictis meis de caelo perhibere testimonium, et te indignum iudicare imperio; ideoque, quod est imperii symbolum in marmor impingi sustinuisse? Hoc verbum intima iuvenis praecordia quovis telo dirius laesit, et consauciavit. Hinc se

- A.C. 1320 τὸς βέλους πικρότερον ἐλυμήνατο καὶ κατέτρωσε τὰ σπλέγχνα τοῦ νέου, καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελθὼν, ἔκειτο βαρῆα στενάχων, ψυχὴν ἐρενυγόμενος, ποιητικῶς εἶπεν.
- C ς'. Ὅμως δ' ἑαυτὸν τῆς κολλῆς ἀθυμίας ἀναλαβὼν, ἔγνω δεῖν πρεσβεῖα χρῆσασθαι τιμὴν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα, ἅμα δὲ μὲν καὶ τὴν ὀργὴν ἐκμειλιζόμενος τὴν ἐκείνου καὶ πρῶτερον καταστήσων, ἅμα δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλων μαθεῖν, δι' ἣν πρὸς
- V. 17 αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐκπεπολέμεστο. πέμπει δὴ τινα τῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων καὶ παρὰ τοῖς ἀπάντων στόμασι κείμενον Ἰωσήφ, ὃς ἐφιλονείκησε μὲν, τό γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τὸν λύχρον ὑπὸ τὸν μόδιον κρύψαι; οὐκ ἠδυνήθη δὲ, τοῦ δεσποτικοῦ λόγου πάντως μὴ δυναμένου διαπεσεῖν, ἀλλ' Δαίς τοσοῦτον ἤλαθε περιφανείας, ὡς ψήφῳ κοινῇ βασιλείως τε καὶ συνόδου τῆς ἱερᾶς, ἔτι δὲ καὶ συγκλήτου πάσης, τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τῆς νέας ταυτησι Ῥώμης ἄξιος ἀποδεῖ- 15 χθῆναι, κἄν αὐτὸς τῷ λίαν ταπεινῷ καὶ μετρίῳ τοῦ ἡθους ἀπίσασατο τὴν ἀξίαν, τὸ τῆς καθέδρας ὕψος καὶ τὸ μέγεθος εὐλαβηθεῖς τῆς ἀρχῆς. τούτῳ δὴ χρῆσάμενος πρεσβευτῇ, ἀναφέρει δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεὶ καὶ πάππῳ τοιαύδε „Ἰῶν γεγεννηκότων πάντων πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν φυσικῇ τινι κεκρατημένον στοργῆ, 20 εἶκός ἐστι δῆπου καὶ τὰ τῶν παιδῶν ἐλαττώματα συσκιάζειν
- P. 21 ἐθέλειν. κἄν τις ὑπὲρ τοῦ παιδὸς πολλοὺς τινας διεξέλεθη καὶ θυμασίους ἐπαίνους, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τοῖς ἀκούουσι παρέχει ὡς οὐ τοῦ παιδὸς ὄντος τοιούτου, ἀλλὰ πολλῷ τῷ μέτρῳ λιπομένον τῶν ἐπαίνων, αὐτοῦ δὲ ἀπατωμένου διὰ τὴν σχέ- 25
3. βαρῆα. Hom. Iliad. 9. ED. P. 11. λύχρον. Matth. 5. ED. P.

domum conferens, lectulo recumbebat, flebiles effundens gemitus, et animam ipsam eructans, ut poetice dicam.

6. Porro ut se ex ingenti aegritudine collegit, legationem ad avum decernit, cum ut furorem eius mitiget eumque ad lenitatem ac mansuetudinem traducat, tum ut causam cognoscat, quamobrem ille sibi tam infensus sit. Legat igitur Iosephum quendam, virtute et doctrina conspicuum, et per omnium ora volitantem. Qui quamquam lucernam sub modio abcondere pro virili niteretur, nihil tamen promoveret, quando effatum Domini non potest ullo modo interciderere, sed eo claritudinis pervenerat, ut communibus imperatoris, sacrae Synodi et universi senatus suffragationibus in pontificia huius novae Romae cathedra collocandus censeretur: etsi ipse ob modestiam animi moderationemque singularem fastigium et magnitudinem dignitatis religiose declinaret. Itaque hoc interprete usus, imperator avo haec nuntiavit: Quandoquidem parentibus omnibus praecipuum quemdam amorem erga liberos natura ingeneravit, rationi consentaneum est, ut ii errata etiam eorumdem obtegere velint. Quod si pater aliquis filium copiose atque

σιν τὴν πρὸς αὐτόν· ἂν δ' ὁ πατήρ τῷ παιδί τινα καὶ μικρὸν A.C. 1320
 προστρέψῃσαι ψόγον, πάλιν ἐκ διαμέτρου πολλαπλασίονι τὸν
 ψόγον ὑπονοοῦσι, τὴν ἴσην προστιθέντες αἰτίαν. σοῦ τοίνυν
 τοῦ πατρὸς κατ' ἔμοῦ τοῦ παιδὸς οὕτως ἐξωρησμένον, καὶ
 5 πολλὰς καὶ ποικίλας ὁσημέραι καταχέοντος τὰς λοιδορίας καὶ
 τὰ ὀνειδή, καὶ, τὸ πάντων ἔμοι βαρύτερον καὶ ὃ μὴτ' ἕκουσιν
 μῆτε λέγειν ἀνεκτὸν ἔμοι, κατὰ σεαυτοῦ πολλάκις τὰ δεινό- B
 τατα ἐπαρωμένον, εἶποιτ' ἐγὼ πρὸς τι τῶν χρησίμων εὐφυνῶς
 ἔχων φανείην τὸ δ' ἔτι ὄν θανάτου πικρότερον, τὸ καὶ μι-
 10 κρὰ τινα συμβάματα, ὡς ἔτυχεν ἐκ τοῦ συμπροσόντος γεγενη-
 μένα, Θεοσημαίας καὶ Θεοῦ βουλῆς ἀποκαλύψεις ἠγέσθαι, ἐμὲ
 τῆς βασιλείας οὐκ ἄξιον ἀποδεικνύοντος, τίς ἔσται Ῥωμαίων, ὃς
 ταῦτα ἀκούων, οὐ θαλάσσης ὄλας κακῶν ἔμοι συνειδέναί λο-
 γιέται τὸν πατέρα; καὶ διὰ τοῦτο καὶ μικρὰ τινα προχεῖσθαι
 15 τοῖς ἔξω, δεῖγμα τοῦ κεκρυμμένου πλήθους τῶν ἀφορήτων κα-
 κῶν καὶ σοὶ τῷ πατρί· ὅπου γε καὶ θανατοῦζοντός σου καὶ πολ-
 λούς ἐπαίνους διεξιόντος καὶ πλέον σεμνύοντος ἢ προσῆκε, τού- C
 τος δὲ εἰκὸς ἦν τὸν ἐπαινον ὑποπτεῦειν, τῇ πρὸς τὸν πατέρα
 διαθέσει τοῦτο λογιζομένους. ταῦτ' ἔστιν ἃ με λυπεῖ καὶ τὴν
 20 ζῶην ἀηδεστέραν ποιεῖ θανάτου. ἁμαρτάνειν μὲν οὖν ὁμολογῶ
 καὶ πληγῶν ἄξια καὶ μαστίγων, καὶ ἦν ἂν ἔμοι τῶν εὐεργε-
 σιῶν ἡ μεγίστη, εἴ γε ἐν τῷ κεκρυμμένῳ παρὰ σοῦ τοῦ πατρὸς
 15. τούτους δὲ. Scrib. τούτους ἄν.

honorifice laudaverit, non effugiet, quin auditores filium non esse talem, sed laudibus multo inferiorem, ipsumque ob naturalem propensionem deceptum magnopere suspicentur. Contra, si filium vel levi reprehensione perstrinxerit, rursus ex diametro maiore eum reprehensione dignum esse interpretantur, et adaeque arguunt. Igitur cum tu pater meus tam valde mihi irascaris, multaque et varia in me convitia et maledicta assiduo iactes; quodque omnium durissimum et a quo non solum lingua, sed etiam aures meae abhorrent, cum capiti tuo frequenter malam pestem imprecatus sis, si ego unquam ad ullum operae pretium faciendum habilis viderer: quodque vel ipsa morte amarior est, cum minuta quaedam et fortuita eventa caelestes significationes divinique consilii indicia existimes, quibus imperio indignus ostendar, quis, quareso, Romanorum haec audiens, non te maria tota improborum facinorum de me scire arbitrabitur? Ideo vel modica quaedam ad alios abs te profusa, argumento sint, quam multorum adhuc et intolerabilium, etiam tibi patri, criminum meorum conscius sis, cum te etiam admirante nepotem et multis laudibus plus aequo efferente, illos praedicationem eam suspectam habere paternoque affectui tribuere verisimile videatur. Haec sunt quae me torquent vitamque mihi morte ipsa inuaviorem reddunt. Peccasse me, et plagis ac flagris expianda commisisse non ibo inficias, summique beneficii loco numerarem, si in abdito tua manu, pater, poenas a me repeteres: verum usque eo laxare

- A.C. 1320 τῶν σφαλιμέτων χάριν ἐμαστυγούμην τὸ δ' εἰς τοσούτον ἐξ-
 ἴσθηται τὴν ὀργήν, ὡς καὶ πολλῶν παρόντων οὕτω προφηλα-
 κίξομαι, πάντων ἀναιρώτερον. ἂν τοίνυν Ἰλεων ἐπιβλέψας ὁ
 D θεὸς ταῖς ἐμαῖς ἁμαρτίαις, ὀδηγήσει καὶ σὲ πρῶτερόν μοι
 γενέσθαι καὶ συμπαθεῖν ὡς υἱῷ, τοῦτ' ἂν εἴη βέλτιστον· εἰ δ' ὅ
 ἄμοιως ὥσπερ νῦν, κἀν τοῖς ἐφεξῆς τελείσθαι μέλλει, ἕτερος
 προβληθήτω σοι βασιλεὺς, ὃς ἂν σοι δόξη χρήσιμος καὶ καλός." Ταῦτα διαπρσβευσασμένου Ἰωσήφ ἕξ Ἀνδρονίκου βασιλέως πρὸς
 τὸν πάππον καὶ βασιλέα, εἶτα καὶ παρ' ἑαυτοῦ συχνοὺς τινας
 ἐγκωμίων λόγους τοῦ νέου βασιλέως διεξελθόντος καὶ πρῶτος 10
 V. 18 πως καθαρῶμενον τοῦ βασιλέως, ὡς τραχύτερον ἢ προσήκει
 προσφερομένου τῷ νέῳ, ἀντεμήνησε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα „Τῶν
 ἄλλων πάντων πατέρων ἅμα τῇ τῶν παιδῶν γεννήσει τὸ πρὸς
 P. 22 αὐτοὺς φίλερον κτωμένων καὶ συναυξανόντων αὐξανόμενοις,
 αὐτὸς οὕτως ἐφίλησά σε καὶ πρὶν εἰς φῶς προσελθεῖν, ὡς καὶ 15
 πολλοὺς τῶν διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῇ καὶ θεῷ προσεγγίζοντα
 βίον ζῶντας μάρτυρας ἔχειν τοῦ φίλτρον. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς, ὃν οὐ πολλὰ πολλάκις ἰκέτευσα, θερμότερας καὶ
 συχρᾶς ὑπὲρ σοῦ θεῷ προσάγειν εὐχάς, ὡς μὴ μόνον μηδὲν
 δυσχερὲς ἀπαντῆσαι τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλὰ καὶ τεχνήντα, πάντα 20
 ἄριστον καὶ τῶν τοσούτων εὐχῶν ἄξιον ἐποδειχθῆναι. καὶ αὐ-
 τὸς δὲ ἐγὼ προπετωῶ μὲν διὰ τὸ μὴ τὸ θαρῆεῖν ἔχειν ἐκ τῆς
 τοῦ βίου διαστροφῆς, ἐπραττον δ' οὐδ' ὅμως, πολλὰ πολλάκις ἐδά-

g. διαπρσβευσασμένου correxit Gr. Vulgo διαπρσβευσάμενος et post βασιλέα punctum.

habenas iracundiae, ut quamvis multi adsint, ita contumeliose me tractes, id est, quod moerorem mihi parit incredibilem. Si itaque Deus misericordibus oculis delicta mea respiciens, te quoque ad humanitatem et misericordiam mihi, utpote filio, impertiendam inflexerit, nihil acciderit mihi optabilius. At si in posterum nihilo minus tam aversa a me voluntate futurus es: quem probaveris, hunc imperatorem pro me designes licet. Haec Iosephus legatus nepotis apud avum exposuit. Postea cum sua sponte iuvenem assatim collaudasset, verbisque mitioribus senem molliter arguisset, qui iusto inclementius se in adolescentem gereret, ille vicissim talia referenda dedit: Cum patres reliqui omnes, quando coelo frui coeperunt liberi, tum primum eos amare incipient, quem amorem ipsis crescentibus adaugent, ego te adeo amavi, etiam antequam natus esses, ut non paucos spectata virtute ac vitae sanctimonia huius rei testes habeam. Non enim est, non est, inquam, illorum ullus, quem non saepe impense rogaverim, ardentem et orebras Deo preces fundere, non tantum, ut ne quid sinistri in ortum tuum incideret, verum etiam ut natus undequaque optimus votisque tam multis dignus redderere. Quin ego ipse, temere quidem, fateor, quando propter vitae perversitatem impetrandi fiducia carebam, tamen idem

κρουσα προσεχόμενος τῷ θεῷ, ὥστε σε καὶ γεννηθῆναι, καὶ γέν- A.C. 1320
 νηθέντα τῶν ἐμῶν εὐχῶν ἄξιον ἀποβῆναι. ὃν ὡς ἔτι τοῖς μητρ- B
 κῆς θαλάμῃσι ἐνδιατρίβοντα οὕτως ἐφίλησα καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον,
 πῶς εἰς τοσοῦτον ἡλικίας προήκοντα νῦν μισεῖν εἶχον καὶ ἀπα-
 ζεῖσθαι; οὐκ ἔστι σὺν λόγῳ φθέγγεσθαι ταῦτα. τὸ δὲ με τρα-
 χυτέραις χρῆσθαι ταῖς διορθώσεσι καὶ δάκνουσι κατὰ πτεσθαι
 λόγῳ, οὐ μίσους τεκμήριον χρῆ ποιῆσθαι, ἄκρας δὲ μᾶλλον
 ἀγάπης καὶ κηδεμονίας πατρὶ προεπούσης, βουλομένη τὸν υἱὸν
 διὰ πάντων ἄριστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρὸς ὄγκον τηλικαύτης
 10 ὡς ἤχῃ ἐπιβαίνοντα ἤδη. ἐν ἐκείνῳ γὰρ καὶ τὸ φανυλότατον τῶν
 ἀμαρτημάτων παρ' εὐ φρονοῦσι μέγιστον ἂν κριθεῖη, ὡς μί- C
 μημα παντὸς καλοῦ πᾶσι κειμένη καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάλλος
 ἀπεξέσθαι διὰ πάντων δικαίῳ ὄντι." Ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν
 οὕτως ἡμέροις οὖσαις καὶ προσηγήσει καὶ ὁ νέος χαριστέρας ἀν-
 15 τέπεμπε τῷ βασιλεῖ τὰς εὐχαριστίας, καὶ δυσὶν ἔτεσιν ἐφεξῆς
 ἐλάφησε τὸ κακὸν, τοῦ βασιλέως εὐμενέστερον ἐπιβλέποντος
 τῷ ἔργον, εἰ δὲ ποτε καὶ ἐπιπλήττειν ἔδει, συμμέτρως τοῦτο
 ποιούστος, ὡς καὶ τὸν νέον, οἷα δὴ νουθετούμενον, χάριν ὁμα-
 λογεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔτι περιόντος βασιλέως τοῦ Μιχαήλ
 20 ἐπεὶ δ' ἐτεθνήκει, τὰ τε ἄλλα ἐκπεπολέμωτο πρὸς τὸν ἔργον D
 ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ, ὃ μικρῶ πρόσθεν εἴρηται, μεμνημέ-
 νος, ὡς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀλγυνόμενος ταῖς πέρα τοῦ δόντος
 ἐπιπλήξσει μεμνήνυκε πρὸς αὐτὸν, ὡς „εἰ μὲν μεταβάλοις τῆς
 εἰς ἐμὲ πικρίας εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἕτερος ὢν ἂν ἐθέλης προβεβλή-

feci, nec raro lacrimans Deum oravi, ut et nascereris, et natus talis
 evaderes, qualem ego te ab ipso poposcissem. Quem ergo etiam tum
 in materni uteri penetralibus latitantem sic effuse dilexi, eum ad hunc
 aetatis florem provectum odisse et a me repellere, qui tandem potui?
 Haud istuc cum ratione dicitur. Quod autem in te emendando rigidior
 et in obiurgando aculeator fui, non id potius odii, quam perfectae
 caritatis et paternae sollicitudinis indicium putandum est, ut qui stu-
 duerim filium meum omnibus florere laudibus, praesertim iam ad
 tanti imperii culmen ascendentem, in quo vel minima labes sapien-
 tibus videri maxima queat: siquidem omnis honestatis exemplum uni-
 versis propositus, ad splendorem virtutum omnium merito expoliendus
 sit. Hac tam placida et benigna responsione delinitus adolescens, per
 certum hominem festive gratias egit. Ac toto biennio insequente a malo
 quies et respiratio fuit, avo nepotem amicus intuente, et, si quando res
 tulisset, parcius increpante; ut et ipse nepos, quasi tantummodo commo-
 nefactus, id gratum sibi evenire confirmaret. Sed ita antea faciebat, vi-
 vente imperatore Michaelae; verum eo mortuo, cum alias ob causas effera-
 tum gessit animum in juvenem, tum quod dicti, cuius supra mentionem
 fecimus, memor esset. Scilicet ex iniquis eius increpationibus moestior,
 per internuntium ei dixerat: Utinam amaritudinem adversus me deponas:

A.C. 1320 σὺ σοι βασιλεύς." ἀντεμήνυσεν αὐτῇ νῦν καὶ αὐτὸς, ὡς „ὃ πρόσθεν ἐζήτεις, γενήσεται νῦν, καὶ ἕτερος ἀντὶ σοῦ προβληθήσεται βασιλεύς, σοῦ τὰς πρώτας παρ' αὐτοῦ τιμὰς καρπομένου." πρὸς ταυτ' ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα·

P. 23 ζ. „Ταῖς ἐξ ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τῶν τοιούτων τετραγυμμέ-5
V. 19 νους τοὺς λογισμοὺς ἀκόλουθόν ἐστι, μὴδ' ὧν λέγουσι μὴδ' ὧν δρωσιν ἐν τοῖς τῆς ταραχῆς καιροῖς παρακατέχειν τὴν μνήμην. ὅπου γὰρ μὴδ' ὧν πράττουσιν αἰσθάνονται καὶ πρὸς βραχὺ, σχολῇ γ' ἂν μεμνήσονται λόγων παρερῶνηκότος χρόνου. οἱ δὲ γε παρὰ τινοσὶ λόγοις ἢ πράγμασι εὐεργετούμενοι, καὶ εἰς πάλ-10 λούς ἐνιαυτοὺς τὴν μνήμην παρακατέχουσι τῶν εὐεργετημάτων. ἡμέρου γὰρ οὐσης τῆς ψυχῆς καὶ καθοστηκείας καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ἐνηδομένης, ὡς ἐν χαλκῷ συμβαίνει καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων ἐγκολάπτεσθαι τὰς μνήμας. καὶ αὐτὸς τοίνυν, B ὁ βασιλεῦ, ὧν μὲν ἐφθελζύμην ἐν οἷς ἠγανάκτου, ἐπιλέλησμαι¹⁵ παντελῶς. ὧν δ' ἠκηκόειν εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ, οὕτως ἔχω τὴν μνήμην ἀνδοῦσαν καὶ νεαράν, ὡς δοκεῖν οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἀκηκοέναι. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν ἐλογιζόμεν τὸν ἴσον ἐμοὶ διακεῖσθαι τρόπον, καὶ ὧν μὲν ὀργιζόμενος ἐφθελζω, τὴν ταχίστην τὴν μνήμην ἀποβαλεῖν, ὧν δὲ εὐηργέτηκας, ἀσφαλῶς²⁰ παρακατέχειν. νῦν δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὀρῶ συμβαῖνον. τοὺς γὰρ τῆς εἰρήνης λόγους βυθῷ Ἀθήνης φέρεσθαι παραδοῦς, τοὺς

5. Graeca, quae in ms. interpretis hic desiderabantur, integra noster habebat. ED. P.

sin minus, alium pro arbitrato imperatorem creato. Itaque nunc renuntiare eidem haec iussit: Quod aliquando desiderabas, eius nunc saxo compos fias: alius enim in locum tuum imperator asciscetur, qui te summis honestabit honoribus. Tunc quidem Andronicus hoc responsum dedit.

7. Qui ira, dolore, aut alio quopiam affectu concitantur, neque quid dixerint in illa perturbatione neque quid fecerint, meminisse solent. Cum enim non sentiant vel ad exiguum tempus, quid agant, multo minus verborum praeteritorum recordari queunt. In quos vero seu verbo seu re aliquid officii collatum est, illi vel in multos annos acceptorum memoriam custodiunt. Quia namque mitis eorum beneque compositus est animus et beneficio delectatur, fit, ut cum verba tum benefacta illi tamquam in aes insculpta haereant. Ac me sane eorum quae locutus sum, dum stomacho et indignationi serviebam, funditus cepit oblivio: quae autem ab te mihi benefaciente audivi, ita vigent in pectore meo, ut ea nec heri quidem ac nudius tertius, sed hodie primum his auribus hausisse me putem. Te vero perinde affectum rebar; quaeque per iram exprompsisses, eorum citissime abiecisse memoriam: quae autem beneficia in me collocasses, ea te etiam atque etiam recordari. Nunc omnia alia evenisse intelligo. Nam sermones meos

δε ἀμετρίαις ἐξεκρηγεμένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. ἐγὼ δ' ὅτι Α. 6. 1320
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀκηκοῶς· οὐ μὴν ὡς δὴ τι τῶν αἰσχί-
 στων τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἦ γὰρ ἂν C
 ἦν παντάπασιν ἐστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβα-
 5 λὴν καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂ θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνοήτω καὶ παραβόλῳ φρενὶ
 ὡς τι τῶν ἀχρηστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λῖαν ἐνωδύνον καὶ
 τεταραγμένης ψυχῆς τοὺς τοιούτους λόγους προῆειν, λογιζό-
 10 μενος ὅτι τὸ λῖαν ἐνωδύνον καὶ ὅλον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δὸς φθῆγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγγνα τὰ πατρικά·
 ὃ δὴ καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσα μέχρι D
 δεῦρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἐστὶ τις ἐξε-
 λέγξων ἄξιά μὲ τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τὸ δίκαιως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἐστὶ τὰ ἐγκλήματα ὡς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάστιγος πατρικῆς, τὰ μὲν ἀφήσεις, ὡς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θέσει πατρὸς τὴν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ὁσημέραν ὑπερ
 δὲ τῶν ἐξεστὶ σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἄξιας,
 20 τοὺς τοιούτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρυτέρους φορτίου μα-
 κρὰν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ
 νέου ἀποκριναμένου τῷ πάππῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογίαὶν
 ἀντεῖπεν οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ σιγῇ καὶ τοῖς ἤθεσι τὴν ὄργην
 9. εἰς τοὺς conl. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethaeis aquis permittens, quae Immodico dolore stimulatus
 effuderam, ea nunc in medium adducis. Quae ego audiens, dicere
 me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudi-
 nis plenum repndiarem, illa dixi. Profecto enim nullam partem men-
 tis possiderem, nec esset quidquam me ingratus, si, quae Deus rex
 regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiae mo-
 dum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reiicerem.
 Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine
 et amaritie refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emolli-
 turam, illa fuit oratio: idque factum ut volui. Nam hucusque patria
 mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capi-
 talia designasse convincet, meritaе mortis supplicium non deprecabor.
 Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione ver-
 beribusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum
 ipse quoque a magno imperatore, qui nos aequaliter omnes adoptavit,
 peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena
 vindices licet, modo molestas hasce omnique onere intolerabiliores
 voces procul a me abstineas. Hac defensione explicata, avus eam nec
 verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira ac-
 stare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia rōversus, audi-

Cantacusenus.

A.C. 1320 ἐνδεκνόμενος τῇ ἐγγόνῳ. ὁ μέντοι μέγας δομέστικος ἐκ Θρά-
 V. 20 κης ἐλθὼν ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 Ἐπολλὰ θαναμάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως ὀπλιζουσας τοὺς ἀλόντας αὐτῇ καθάπαξ· „κράτιστε⁵
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατὰδὴλον αὐτόθεν, ὡς ἔστι τῶν
 ἀνηκέστων· τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλου παντὸς ἀμιγῆ
 φιλίαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιωτίν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῖν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινά· διόπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-¹⁰
 μαι, ἑαυτῷ τὸν ἕτερον ἐκατέρους οἰκειομένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαττον δείξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 Cει μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθείᾳ χρώμενον καὶ ἀθθαδεῖα πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκείνον μὲν ἀποστερεῖν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περιποιεῖσθαι βούλεσθαι, εὖ ἴσθι, καίτοι λίαν¹⁵
 φιλῶν, εὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν.
 ἐπεὶ δ' ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φνόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πάνν πόρ-
 ρῳ προσδοκίας εἰς ὕψος ἀρθῆναι βαθῦν, ἔκων αὐτὸς ἐπιδί-
 δωμι τοῖς κινδύνοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καὶ τό-
 κησιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμὲ, ὥστε
 ἔχειν ὅ,τι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομέ-
 στικῷ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 Dτος, ὡς „ὁ πάντ' ἀμβλύνων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορ-

tis ex iuniore imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseris, et de invidia conquestus, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit. Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa tempora satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsi corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alterum sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogantia corruptum, avo imperium eripere velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adiungere. At quia te immerente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendum sit, ne in altitudinem quoque immensam excrescant, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantum, fortunam, servos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomodocumque me uti possis. Cui gratias diserte cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascent paulatim-

ῥέειν ποιῶν, τῆς ἡμετέρας ἤττηται πρὸς ἀλλήλους φιλίας, ἐξ- A.C. 1320
 ῥωμενεστέρρας αἰεὶ καὶ ἀκμαιοτέρρας προϋόντος φαινομένης' καὶ
 δένδρῳ προσεικάσαντος αἰεὶ βρῖθοντι τοῖς καρποῖς καὶ τὸν
 παρελθλυθῦτα τῆ ἐνεστῶτι νικῶντι χρόνῳ, ἐτράποντο πρὸς
 5 τὸ βουλευέσθαι περὶ τῶν παρόντων. καὶ πρῶτον ἐδόκει πάν-
 των, ἐκλογὴν ποιήσασθαι τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς ὑποδέξασθαι
 φεύγοντας φρουρίου, ἐπικαίρως κεισομένου καὶ πρὸς τὸ φυ-
 λάξαι διαδράντας καὶ πρὸς τὸ τοῖς μαχομένοις ἀντεπιχειρεῖν
 ῥηστώτην παρέχειν. ἐδόκει μὲν οὖν ἔλθεσθαι τὴν ἐν Ὀδρῳ- P. 25
 10 σοῦς ἐπώνυμον Ἀδριανῆ πόλιν, πολλῶν ἔνεκα καὶ ἀναγκαιοτά-
 των αἰτιῶν. δεδιότες δὲ μὴ καταπόδας τῆς φυγῆς ἐπιστρατεύ-
 σαντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, αἴτε καὶ στρατιᾶν ἔχοντος ἐξ ἐποί-
 μου, καὶ τῆς ὁδοῦ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ἔλαττον οὔσης, ἀλώ-
 σιν, ἀμύνασθαι μὴ δυνάμενοι τοὺς ἐπιόντας, ἐξεκρούοντο τῶν λο-
 15 γισμῶν, συνετίθεντο δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Θράκη Χριστοῦ πό-
 λιν ἀπελθεῖν. οὕτω περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευομένων αὐτῶν,
 ἀφικνεῖται παρὰ τοῦ Τριβαλῶν ἄρχοντος Κράλη Σεφάνου πρὸς
 βασιλέα πρεσβεῖα, ὃς ἦν γεγαμηκῶς τὴν βασιλέως θυγατέρα B
 τὴν Σιμωνίδα. ἡ δὲ τῆς πρεσβείας πρόφασις ἦν, ὅτι ἐκ τῆς
 20 αὐτοῦ στρατιᾶς Κομάνων ὀλίγων δέοντας δισχιλίῳν λαβῶν,
 οὐκ ἀπέδωκε τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πείσας μένειν παρακατεῖ-
 χεν. ἐφ' οἷς ὁ Κράλης παροξυνόμενος διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν

3. προσεικάσαντος. προσεικνίας coni. ED. P., male. 17. *Amis*
scriptoribus Τριβαλλῶν. ED. P. Κράλη. Haec vox regem
significat (quod nec doctus interpres ignoravit) sed esse ex τῶν
κυρίων negat Mcursius in voce κράλης. ED. P.

que dilabantur omnia, instituta mihi tecum amicitia vetustatem vincit:
 quippe quae tempore procedente validior semper atque virentior appa-
 ret: atque eam cum arbore comparasset perpetua baccarum ubertate
 incurviscente, ac praesenti auctumno praeteritum superante: iam ad con-
 sultandum conversis, primum omnium complacitum est, deligendum esse,
 qui se fugientes reciperet, locum munitum, situque tum ad tuendos
 profugos, tum ad arcendos oppugnantes haud incommodum. Eligenda
 autem videbatur urbs in Odrysis ab Adriano nomen sortita Adrianopo-
 lis, idque multis et pernecessariis de causis. Sed cum illud eis timorem
 faceret, ne e vestigio insecutus senior, qui militum copias in promptu
 haberet quemque viae brevitatis, blduo aut triduo minor, adiuvaret,
 fugientes opprimeret, quandoquidem instantes propulsare nequirent, in
 irritum cadente sententia, Christopolin Thraeciae urbem petere consti-
 tuerunt. Iis hoc modo inter se consiliantibus, a Crale Stephano, Tri-
 ballorum principe, ad imperatorem avum, cuius filiam Simonidem
 habebat in matrimonio, advenit legatio hanc ob causam. Imperator de
 eius exercitu mutuatus circiter duo Comanorum millia, eos non resti-
 tuerat, sed ad remanendum pellectos retinebat. Quare exacerbatu
 Crales ad socerum Callinicum monachum natione Triballum mittit. Qui

A.C. 1320 κηδεστήν. ὁ πρεσβευτῆς δὲ μοναχὸς ἦν, Καλλίνικος κεκλημέ-
νος, τὸ γένος μὲν καὶ αὐτὸς Τριβαλὸς, εὖ δὲ εἰδὼς καιροῦς
καὶ πράγμασι πολιτικοῖς χρῆσθαι δι' ἐμπειρίαν. ὅς δὴ τὴν
μεταξὺ τῶν βασιλέων ἀναφυομένην στάσιν μὴ ἀγνόησας, καὶ
συνιδῶν, ὡς ἡ τοιαύτη διχοστασία καιρὸν ἂν παράσχη τῷ ἰδίῳ
C δεσποτῇ παρὰ βασιλέως ὧν ἠδίκητο περὶ τὴν στρατιὰν δίκας
λαβεῖν, ἐβούλετο κρύφα τῷ νέῳ βασιλεῖ συντυχεῖν.

V. 21 ἦ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος σὺν δομestικῷ τῷ μεγάλῳ
λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἠγγασάμενοι πρὸς τὸν Κράλην διαπρε-
σβεύσασθαι περὶ συμμαχίας, τὸν Καλλίνικον μετακαλεσάμε-
10 νοι καὶ περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας καὶ φιλίας διαλε-
χθέντες καὶ πείσαντες ἐκ τοῦ ἥξιτον διὰ τὸ καὶ αὐτὸν τὴν
πρεσβείαν ταύτην τῷ Κράλη νομίζειν λυσιτελεῖν, ἄλλως δ' ὅτι
καὶ πρὸς Συργιάνην αὐτῷ φιλίας ἐνέχυρα καὶ πρότερον ἦσαν,
ἐξαποστέλλουσιν. ὁ δὲ σπούδη καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν ὁδὸν 15

τάχιστα διανύσας, τῷ Κράλη τε συγγενόμενος, καὶ τὴν τοῦ
νέου βασιλέως ἀπαγγελίας πρεσβείαν, εὔρε καὶ αὐτὸν ὥσπερ
ἔρμαιον ἠγγασάμενον τὸν καιρὸν, καὶ παντὶ σθένει συμμα-
P. 26 χήσειν ὑπιαχνούμενον τῷ νέῳ βασιλεῖ, πρὸς τῷ καὶ χάριν
εἰδέναι, εἰ μόνον τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀποστάς, πρὸς αὐ-
τοῖς μέρεσι γένοιτο Μακεδονίας· ᾗτετο γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν
συμμαχίαν κάκωσιν εἶναι τῶν τοῦ κηδεστοῦ καὶ βασιλέως
πραγμάτων. λαβῶν τοίνυν ὁ Καλλίνικος τὰς ἐπαγγελίας, ἐπά-
νεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον κατὰ τάχος καὶ χαίρων ὀφθεῖς τῷ
βασιλεῖ χαίροντι ἀπήγγελλέ τε τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τὴν συμ-

cum non male didicisset uti occasionibus, et in rebus civilibus tritus
esset, exortam praeterea inter imperatores discordiam non ignoraret,
atque etiam prospiceret, hanc dissensionem domino suo peropportu-
nam fore ad animadvertendam in socero propter milites iniuriam,
cum iunior imperatore clandestinum voluit inire colloquium.

8. Is et magnus domesticus e re sua futurum statuentes, si lega-
tionem de coeunda secum belli societate ad Cralem mitterent, Callini-
cum arcessentes, et cum eodem de amicitia et foedere cum Crale in-
eundo disserentes: facileque homini consuadentes, quod et ipse hoc
Crali conducturum sentiret, tum etiam quod vetus ei cum Syrgianne ne-
cessitudo esset, legatum eum mittunt. Qui, festinatione et alacritate
mira celerrime confecto itinere, cum Crale congressus, legationem iu-
nioris imperatoris exponit. Ille similiter de oblata commoditate, tam-
quam de inexpectato lucro, gaudet, gratias insuper agit atque ad
nepotem adiuvandum vires suas omnes spondet, dummodo ab avo re-
motus, iuxta Macedoniam consideret: sic enim expeditionem suam
auxiliariam soceri rebus damnosam fore confidebat. Cum tali pollici-
tatione Callinicus magnis itineribus Byzantium se recipit, successum-
que legationis suae laeto imperatori laetus edidicit: certam esse Crales

μαχίαν αὐτῷ τοῦ Κράλη ἐν βεβαίῳ κείσθαι διίσχυρίζετο, ἦν A.C. 1320
μόνον πρὸς τοὺς μέρεσι γένηται Μακεδονίας. οὕτω μὲν καὶ
περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας ὁ νέος Ἀνδρόνικος κατεπράξατο.
τὸν μέντοι βασιλέα καὶ πάμπαν ὁρῶν τοὺς ἤθεσι καὶ τοὺς λό-
5γοῖς τῆς προτέρας δυσμενείας οὐχ ὑφιέμενον, τὰ πρὸς τὴν B
ἰδίαν φυλακὴν ἐξηρτύετο καὶ αὐτὸς, τοῦτο διανοούμενος, ὡς
εἰ μὲν τρώπῳ δὴ τιμὴν διαλυθεῖν τὰ δυσχερῆ, ὑπὸ τῷ βασιλεῖ
καὶ πάμπαν τελέσων ἄχρις ἂν ἀποστῆ τοῦ ζῆν· εἰ δ' ἐπὶ τὰ
πρόσω προῖδι καὶ ἤδη πρὸς τέλος ἐγγίζοι κακὸν, τότε ἤδη τῆς
10 βασιλίδος τῶν πόλεων ἀποστάς, ἑαυτὸν τε διασωῶσι καὶ τοὺς
συνόντας. ἐν τοῖς τοιούτοις δὴ τριβομένῳ τοῦ χρόνου, καὶ ὁ
Συναδηνὸς Θεόδωρος ὁ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκεν εἰς Βυζάν-
τιον ἐκ τῆς ἐσπέρας παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς ἐπετρόπευε δὲ
15 Πριλλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν τε καὶ πολιχνίων κατω-
ζόμενον Μακεδονίας. ἦν δ' ὁ Συναδηνὸς οὗτος εἰς εὐπατριδῶν C
καὶ τὸ γένος περιφανῆς· μητρόθεν μὲν γὰρ εἰς βασιλέας ἀνή-
γε τὰς τοῦ γένους σειρὰς, εἰς ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
λόγων βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τῆς μητρὸς αὐτῷ γεννηθείσης
ὁ δὲ γε πατὴρ τοῦ πρὸς ἐσπέραν κατὰ τὴν Δαλματίαν λεγο-
ζομένου Πολόγου τοπάρχης ἦν· ἦν δὲ τοπαρχίαν σὺν ἑαυτῷ τῷ
πρώτῳ τῶν βασιλέων προσαγαγὼν Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαὴλ καὶ
ἀποχείριον ἀποδείξας αὐτῷ, τιμῶν τε ἡξιοῦσθαι μεγάλων παρὰ
Ῥωμαίοις καὶ γάμου κοινωνίας ἐπιφανοῦς, τῇ βασιλείῳ ἀνεψιῷ
συναφθεὶς οὗτος τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ὡς-
25 περ ἔφημεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικόμενος, καὶ ὅσα πρὸς βασι- D

societatem asseverat: tantum propter Macedoniam se collocet. De
Crale quidem ad suas partes adiungendo Andronicus minor hoc fecit.
Animadvertens autem avum de pristina malevolentia nec moribus, nec
verbis remittere, securitati suae prospiciebat, proponens apud animum,
si quo modo tam turbida tempestas sedaretur, in avi arbitrio manere,
quamdiu illi vita suppeditaret: sin ulterius progrediretur furorque ad
summum perveniret, imperatricem urbium deserere, et se cum suis
conservatum ire. Dum in his tempus ponitur, Theodorus Synadenus
protostrator vacatione accepta ab occidente Byzantium venit: Prillapum
siquidem, finitimaque loca, et inferiora Macedoniae oppidula procura-
verat, vir domo nobilis et amplissimo genere natus. Nam qua de ma-
tre, imperatores attingebat, quod ea fratre Michaelis primi imperato-
ris Palacologi procreata esset; pater in occidente apud Dalmatas Polo-
gum toparchiam obtinebat. Quam quia una secum Michaeli iam dicto
obtulerat, eiusque ditioni sublecerat, eximios apud Romanos honores
adeptus et consobrinae imperatoris copulatus, superboque coniugio
dignatus fuerat. Hic ut Byzantium intravit, seniorisque ad iuniorum
pessummandum et evertendum dicta facta omnia percepit, cum dete-
statione tantae iniquitatis incredibilem animo dolorum persequeretur. Quam

- A.C. 1320 λέως εἴρηται τε καὶ πέπρακται ἐπὶ τῇ καταλάσει τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως ἀκηκῶς, ἡγανάκτει τε οὐκ ἀνεκτῶς καὶ πολ-
- V. 22 λην κατεινώσκει τοῦ πράγματος ἀγνωμοσύνην. διὸ δὴ καὶ θαρ-
 ῆσαντες ὁ νέος βασιλεὺς σὺν δομοστικῷ τῷ μεγάλῳ, ἄλλως
 ὅτι καὶ φιλίως πρὸς αὐτοὺς διέκειτο καὶ πρότερον ὁ πρω-5
 τοστράτωρ, τῷ μεγάλῳ δὲ μάλιστα δομοστικῷ ἐκ τῆς πρὸς
 Ἀδριανοῦ πόλιν παρὰ τῷ βασιλεὶ Μιχαῆλ διατριβῆς, χρόνῳ
 πολλῷ τῆς φιλίας αὐτοῖς ἰσχυρᾶς γενομένης, δεῖν ᾤθησαν
 κοινωνὸν καὶ αὐτὸν τῶν πραιποσιμένων παραλαβεῖν φιλίας τε
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔνεκα καὶ ἀνδρίας καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας καί 10
- P. 27 φρονήσεως, ἧς αἱ τοιαῦται μάλιστα τῶν πράξεων δεόνται ἀνα-
 καλύπτουσι αὐτῷ τοιγαροῦν ὅσα τε ὁ βασιλεὺς μηνύσει τῷ
 ἐγγόνῳ, ὁποῖων τε τύχοι τῶν ἀποκρίσεων, ἔτι τε ὅσα καὶ αὐτοὶ
 περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι πραγμάτων. ἃ δὴ πάντα
 καλῶς ἔχειν ἐπιψηφισάμενος καὶ αὐτὸς, κοινωνεῖν αὐτοῖς εἰλετοῖς
 καὶ τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν κινδύνων μέχρι παντός. ἐδέ-
 δοκτο δὲ τούτοις ἅμα τῷ βασιλεὶ, πρὸς μηδένα μηδαμῶς ἔτε-
 ρον τῶν Ῥωμαίων ἐκφανῆ γενέσθαι τὰ βουλευόμενα, ὅτι μὴ
 τουτοιοῖς τοῖς τρισὶ, δομοστικῷ δηλαδὴ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ Συ-
 ναδηνῷ πρωτοστράτορι καὶ Συργιάννῃ, καὶ Γεννουῖταις Λατί-20
 Βνοις ἑτέροις τρισὶ, φίλοις μὲν οὖσι δεδοκιμασμένοις τῷ βασιλεὶ,
 δυναμένοις δὲ μεγάλα πρὸς τὴν εἰς Χριστοῦ πόλιν ἐκ Βυζαντίου
 συγκαταπράξασθαι φυγὴν αὐτοῖς. ἐπηγγείλαντο γὰρ αὐτοῖ, τρεῖς
 μὲν τριήρεις οἰκείους ἀναλώμασι πληρώσειν, ἑπτὰ δ' ἑτέρας ἐκ
 βασιλέως λαβόντες χρήματα, ὡς δέκα τὰς συμπάσας γενομέ-25
 νας, καὶ πρὸς τὴν ἀπόδρασιν, εἰ δεήσει, συνάρασθαι τῷ βα-

ob rem iuvenis et magnus domesticus maiorem in se concipientes au-
 daciā, praesertim quod et antea protostratorem bene sibi cupientem
 habuissent, plus tamen magnus domesticus, ex eo, quod Adriano-
 poli cum Michaelē imperatore ambo vixerant, temporis longinquitate
 amicitiam confirmante, faciendum sibi existimaverunt, ut cum eo rem
 communicarent: non solum quod amicus, sed etiam quod vir fortis,
 belli gerendi peritus et consideratus erat: quae virtutes talibus in
 negotiis maximopere expetuntur. Igitur quae imperator nepoti de-
 nuntiasset, quid responsi redditum esset, quaenam ipsi adhuc deli-
 berassent, illi aperit. Ea protostrator omnia comprobans, se per-
 petua communitate qua consiliorum, qua periculorum cum eis de-
 vinxit. Convenit etiam illis cum nepote, nemini Romanorum ullo
 pacto consilia detegenda, praeterquam tribus hisce, nempe magno do-
 mestico, Synadeno protostratori, Syrgianni: adhaec Latinis Genuen-
 sibus tribus, quorum erat imperatori perspecta fides, quique illis ad
 fugam Byzantio Chrystopolin magno possent esse adiumento: ternas
 quippe triremes suo, septenas imperatoria sumptu armaturos promisc-

σιλεῖ, καὶ πρὸς τῇ Χριστοῦ πόλει συμμαχοῦσας καρτερῆσαι, A.C. 1320
 ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς εὖ διάθοιτο τὰ κατ' αὐτόν· ὀνόματα δ'
 αὐτοῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ τῶν Ὀρίων γένους, Ῥάφων ντε Ὀρια, ἀπὸ
 δὲ τοῦ Σπινουλῶν, Φρερίγω Σπίνουλα, ἐκ δὲ τῶν Ντεμάρ,
 5 Ῥάφων Ντεμάρ. αὐθις δ' ἅμα τοῖς δυοῖ βουλευομένῳ τῷ βα-
 σιλεῖ περὶ τοῦ, ποτέραν χρῆ τῶν πόλεων ἀποδιδράσκοντας ἐλέ- C
 σθαι, ὡς ἂν καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ τὸ νικῆν
 ἔχειν εἰσένεγκη ψῆφον, καὶ τὴν μὲν Χριστοῦ πόλιν τῇ παρὰ τοῦ
 Κράλη συμμαχίᾳ παραζευγνύοντος, τῇ Ἀδριανοῦ δὲ τὴν πολυ-
 10 ανθρωπίαν καὶ τὴν ἐγκαθιδρυμένην ἐκεῖ στρατιῶν, καὶ τὸ πλεί-
 στους εἶναι τῶν οἰκούντων ἐκεῖ τὰ τοῦ νέου βασιλέως ἡρημέ-
 νους· ὁ πρωτοστράτωρ μὲν τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἤρειτο, οὐπω
 δὲ πέρας τῆς βουλῆς λαβούσης, ἀνέστησαν. εἶτ' αὐθις ἅμα
 15 δομεστικῷ τῷ μεγάλῳ μόνῳ καὶ βασιλεῖ περὶ τῶν αὐτῶν τοῦ- D
 15 τῶν βουλευομένων καὶ συνιδόντων, ὡς Συργιάννη μὲν καὶ τῷ
 μεγάλῳ δομεστικῷ, τῇ Θράκῃ τῶν γαμετῶν ἐνδιατριβουσῶν,
 φίδιόν ἐστιν ὅποι βούλονται ταύτας ἀπαγαγεῖν, πρωτοστράτορι
 δὲ τῆς γαμετῆς ἅμα δυοῖ θυγατρίδιος τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 ἐγκαθιδρυμένης, πολὺ τὸ δύσκολον μετακινεῖσθαι· εἶτα καὶ
 20 τοῦτο προσεπινοουμένων, ὡς καὶ τὸ τοσαύτην ἀνάγκην τῷ πρω-
 τοστράτορι ἐπαγαγεῖν, ἀγνωμοσύνης ἂν εἴη πολλῆς, καὶ τὸ δυσ-
 κώως ἔχοντα πρὸς ταῦτα τῆς κοινωνίας ἀποθεῖσθαι, καὶ ἀβου-
 λίας ἅμα καὶ ἀδικίας· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς πάντα βέλτιστον

3. ντε Ὀρια scripsi pro vulg. τε Ὀρια.
 elisum pro Φρεδέρικω. ED. P.

4. Φρερίγω ex Italo

rant: ut numerus earum denarius et ad fugam, si fugiendum, ei sub-
 serviret; et apud Christopolin simul bellum toleraret, quoad res suas
 ordinasset. Nomina eorum fuerunt, e gente quidem Oriarum, Raphou
 de Oria; e Spinularum, Fredericus Spinula; ex Demarensium, Raphon
 Demar. Denuo cum illis duobus consultante imperatore, utram ur-
 bium confugio constituere oporteret, quo et protostrator, quam pro
 meliore duceret, sententiam proferret, et cum Christopoli quidem au-
 xilia a Crale expectanda, cum Adrianopoli vero populi frequentiam,
 ibidemque locatam militarem copiam, ac civium denique multitudi-
 nem sibi faventium coniungente, et protostratore Adrianopolin prae-
 optante, antequam certum quid decernerent, surrexerunt. Post ite-
 rum domestico et imperatore solis super eadem quaestione inter se
 agentibus, nec ignorantibus, Syrgianni et domestico facile factu esse,
 uxores in Thracia manentes, quo placeret abducere, protostratori con-
 tra, Adrianopoli coniugem cum duabus filioliis habenti, sedem mutare
 perdifficile fore: deinde et hoc secum volventibus, nec tantam neces-
 sitatem, nisi admodum iniuste illi imponi posse: et reluctantem a com-
 munionem repellere, non iniustum modo, verum etiam stolidum videri:
 illud quidem, quia virum omnimodis optimum adeo levi de causa ex-

- A.C. 1320 ἄνδρα μικρᾶς ἀπόβαινον αἰτίας ἔνεκα ἀδικίας δ', οτι αὐτοὶ προσκαλεσόμενοι καὶ προσεταιρισόμενοι, καὶ σπουδὴν πολλὴν καὶ προ-
- P. 23 θυμίαν πρὸς τὸ σὺν αὐτοῖς κινδυνεύειν εἰσενεγκόντα νῦν ἀποθούνται, ἔδοξε θεῷ θαρξήσαντας, καὶ ὑποψίαν κινδύνου μικρὰν τοῦ ἑταίρου χάριν ἀναδεξαμένους τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν μᾶλλον ἐπιψηφίσασθαι. οὕτω πέρας ἐπιθόντες τῇ περὶ τούτου
- V. 23 βουλῇ, καὶ τῷ πρωτοστράτορι δῆλα καταστήσαντες τὰ τῆς γνώμης, ἀνεπτέρωσάν τε πρὸς τὸ πράττειν, καὶ προθυμότερον ἀπέδειξαν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατ' αὐτοὺς τοιαῦτα, βασιλεὺς δ' ὁ πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ὁρῆσάντων παρωξυ-10 μένος, οὔτε προσιώντα καθημέραν προσηγόρευε τὸν ἔγγονον, οὔτε μὴν πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπιόντα πάλιν προσήρσεως ἤξιόν τινός ἄλλ' οὐδὲ βελτίονος ἢ φαύλου λόγου ἐπὶ τέσσαρσιν ὕλοις μῆσθαι
- B μετέδωκε, πλὴν ὅτι τοῦ νέου βασιλέως ἐξελπίτῃδες ὁσημέραι τοῖς βασιλείοις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον προσκαρτεροῦντος, ὁρῶν δὲ 15 βασιλεὺς τῆς προσεδρείας τὴν ἀκαιρίαν, ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης συνωθούμενος, „ἀπελθε λοιπὸν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν” ἔλεγε τῷ ἔγγονῳ, μὴδὲν τι τοῦτου προστιθεὶς πλέον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι τοῦ νέου βασιλέως τῷ πάππῳ παρισταμένον, οὐδέποτε ἐπέτρεψε καθεσοθῆναι, 20 πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους τῆς ἐπιτροπῆς γινομένης, εἰς ἀνάγκης ἐκαθέζετο καὶ αὐτὸς, πάντων πρὸς αὐτὸν ὁρώτων καὶ τοῖς νεύμασι δηλούντων, ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὶ καθεσοθεῖν ἐστηκότος αὐτοῦ. ὁ δὲ καὶ μᾶλλον τὸν νέον ἔδακνε βασιλέα, ὡς καὶ πρὸς
- C οὓς εἶχε θαρξέν λέγειν, ὡς βούλοιο τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως 25
25. Vulg. male inverso ordine λέγειν θαρξέν.

cluderent: hoc vero, quia eum nunc removerent, quem prius invitasent, et ad numerum suum allegissent, quique ad discrimina communiter adeunda promptam et alacrem animi voluntatem attulisset: haec igitur reputantibus placuit, divina bonitate confisos, cum nonnulla suspicione periculi, ob maius bonum, Adrianopolin potius decernere. Finita deliberatione sensum suum protostratori indicant, qui ad rem aggrediendam mirabiliter excitatus, semetipso evadit erectior. Et horum quidem eiusmodi conditio fuit. Senior autem imperator iracundia percitus in nepotem, neque in dies singulos ad se ventitantem, recedentemve salutatione, neque totis quatuor mensibus nullo vel dextro, vel sinistro sermone dignari: nisi quod eo de industria citra decorum quotidie palatium obeunte, importunam assiduitatem intuens, veluti vi adactus in hanc vocem aliquando erupit, nullo praeterea verbo addito: Mane de cetero domi tuae. Enim vero nec cum senatoribus suis et magistratibus sibi assistentem unquam sedere iussit; sed aliis eius iussu consentientibus, ipse quoque necessario considebat, omnibus ad illum respicientibus, quassatoque capite significantibus, se stante

(τοῦτον γὰρ δεῖ τὸν τρόπον τὸ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προέ- A.C. 1320
 φασεν ὄνομα,) τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέποντος τὴν ἀνάκλισιν, αὐτῆ
 δὲ μὴ, ἔσταναι ἐπιπολύ· ἐπιτρεπομένων δ' αὐτῶν, „ἀλλ' ὄμην
 μὲν” εἰπεῖν „πρὸς τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως τὴν καθέδραν
 ἕκπιτεγράφθαι, ἔμοι δὲ μὴ· διόπερ ὑμᾶς μὲν καθροσθῆναι προσ-
 ἤμει, τὸ προστατόμενον ἐκπληροῦντας, ἐμὲ δ' ἔστημεναι ἄ-
 χρις ὃ τὸ ἐπίταγμα φθάσῃ καὶ πρὸς ἐμέ.” τοιαῦτ' ἔλεγε πρὸς
 οὗς δδαῖρῃ, τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ἀνακαλύπτων. ἐφ' οἷς αὐτὸν
 ὁ μέγας δομέστικος παραμυθούμενος, ἄλλα τε κατεπῆδς τῆς D
 10 λύπης, καὶ τὸ Σολομώντειον ἔλεγε δεῖν ἐκπληροῦν, ὑπομονὴν
 ἐνδεικνύμενον καὶ καρτερίαν κατὰ καιρὸν. τὸ δ' ἔξῃς ὁ νέος
 βασιλεὺς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν οὐκείων μηνύουσι
 Συργιάννη πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ταχέως ἐπανελθεῖν, εὐπρόσ-
 ὤπῳν τινα πλασάμενον αἰτίαν τῆς ἐπανόδου. τὰ γὰρ κατ'
 15 αὐτοὺς πράγματα πῆ μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον, πῆ δ' ἐπὶ τὸ χειρὸν
 χωρεῖν. ὁ δὲ σὺν σπουδῇ πολλῇ κατὰ τάχος ἐπανελθὼν καὶ
 συγγενόμενος βασιλεὶ καὶ τοῖς ἐταίροις, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον προκεχωρηκέναι σφίσι τὰ πράγματα, τοῦ πρωτοστρά-
 20 τορος Συναδηνοῦ χάριν εἰρησθαι μαθῶν, τὸ δ' εἰς τὸ χει-
 ρον, διὰ τὸ μᾶλλον ἐκπεπολεμῶσθαι τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλεῖα,
 καὶ τᾶλλα ἐκδιδαχθεῖς, ὅσα δὴ συμβεβῆκει μετὰ τὸ εἰς Θρά- P. 29
 κην αὐτὸν ἀπαῖραι, περὶ τοῦ, τί χρὴ πράττειν, ἐβουλεύοντο κατὰ

3. ἐπιτρεπομένων. Interpres corrigit προτρεπομένων. ED. P. 10.
 Locus est non Salomonis, sed Ecclesiastici c. 1. v. 29. Graeci
 autem, ut in opere Conciliorum saepius observare est, utrumque
 confundunt. ED. P.

ipso non sessuros; quod adolescentem mordebat acris, ut quibus
 fidebat, diceret, velle se domino et imperatore (hoc etenim modo
 avum semper nominabat) ceteris sessionem mandante, sibi autem ml-
 nime, stare diutius. Hortantibus autem ad sedendum, respondit:
 Vobis, non mihi, facultas ab imperatore domino data est. Quapro-
 pter vos iussa implentes, sedere convenit, me autem stare, donec si-
 militer sedere iubeat. His apud eos, quibus audebat fidere, dolore
 suam testabatur. Itaque magnus domesticus eum consolans, cum alia
 tamquam carmina ad leniendam aegrimoniam accinebat, tum illi Salo-
 monis obtemperandum aiebat, praecipientis, patientiam et tolerantiam
 ostendendam in tempore. Secundum haec iunior imperator et amici
 per familiarem quemdam Syrgiannem certiozem faciunt, cupere se, ut
 Constantinopolim, reversionis suae honestam aliquam causam commen-
 tus, advolet: res enim hac melius, illac deterius ire. Qui multo cum
 studio celeriter adest, et cum imperatore, ac sociis collocutus, intel-
 ligit, quod dictum fuerat, res melius procedere, ad protostratorem:
 alterum, res deterius ire, ad imperatorem avum pertinere, qui nepo-
 tem odisset implacabilius. Edocetur alia, quae post eius in Thraciam
 diocessum evenerant. Tum quid res tempusque postulet, et quinam

A.C. 1320 σφῆς, καὶ ὅπως ἂν αὐτοὺς γένοιτο τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων ἀκινδύνως ὑπέξελθῆν. πρῶτος τοίνυν εἶπεν ὁ πρωτοστράτηγος Συναδηνός.

- V. 24 *Σ*. „Ἐμοὶ πολὺν τινα καὶ προφανῆ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν πραγμάτων ἐστὶ συνοραῖν. εἰ γὰρ ἡμῶν ὅπως ποτὲ ταυτησὶ τῆς πόλεως ὑπέξελθόντων ἐπιστρατεύσει καταπόδας ὁ βασιλεὺς, τίς μηχανῇ μὴ οὐχὶ τὸ παραντικῆ πρὸς ἔσχατον ἐλθεῖν κινδύνου; ἐστὶ δὲ ἀνθρώπων, οἶμαι, σωφρονούτων καὶ βουλομένων σώζεσθαι, μὴ τοὺς προδῆλους ἀνθαιεῖσθαι κινδύνους τῆς ἐν βεβαίῃ κεισομένης σωτηρίας. τοῦ τοίνυν τῆς πόλεως ὑπέξελθῆν, ¹⁰ δυνατάτατον ἀνταγωνιστὴν ὄπισσω καταλιπόντας τὸν βασιλέα, οὕτως ὑποψίαν δεινήν παρέχοντος, μακρὰν ἀφροτηκῆναι πάντος κακοῦ καὶ πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχειν τὸ τοῦτον *Κ* κατασχόντας, ὃ δυνήσεσθαι δοκῶ ῥαδίως, κατακλεῖσθαι φρουρῆ. οὕτω γὰρ οὐδενὸς ἀνταγωνιζομένου, ῥᾶστα κρατήσομεν ¹⁵ ἀπάντων.” Συργιάννης δὲ μετ’ ἐκείνον εὐθύς· „καὶ τοῦθ’ ὅπερ εἶρηκας” ἔφη „πολλοὺς ἔχον ἔξετάζοντι φανεῖται τοὺς κινδύνους. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἔργον τὸ κατασχεῖν, πολλῶν περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ μισθοφόρων αἰεὶ πολλῶν διατριβόντων ἐν ²⁰ βασιλείοις· ἔπειθ’ ὅτι καὶ τοῦτ’ εἰ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων κωπορθωθεῖη, τότε ἤδη χαλεπωτέροις περιπεσούμεθα κινδύνους,

12. Interpres legit οὐ μακρὰν, frustra; quippe aliter vertere debuit. *ED. P.*

ex regina urbium se queant subducere, disquirunt. Primus itaque pro-
tostrator in haec verba disserit:

9. Magnum ego, et manifestum periculum huic negotio inesse animadverto. Si enim nos quomodocumque clam hac urbe egressos, imperator senex armis continuo fuerit persecutus, quibus tandem machinis praesentissimo discrimini elabemur? Est autem, uti reor, virorum prudentissimo et incolumitatis suae amantium, certa pericula salutis suae non antepondere. Cum igitur ex urbe clam exire, imperatore potentissimo adversario a tergo relicto, gravem suspicionem commoveat, longe ab extrema pernicie abesse iudico et securitatem multam adepturos, si comprehensum, quod facile poterimus, custodiae mandemus: sic enim nemine adversante, nullo plane negotio rerum summa potiemur. Tam Syrgiannes excipiens, et hoc quod dixisti, inquit, si quis cogitatione perlustrarit, multis obnoxium periculis inveniet. Primum enim arduum est illum comprehendere, quando et ex proceribus, et ex magistratibus multi ipsi bene cupiunt, et meritorii milites frequentes in palatio semper visuntur. Deinde ut hoc fauste transigamus (quamvis non sine pluribus periculis) in discrimen saevius incidemus, cum e custodibus plures suspectos habere, et rerum vicissitudinem metuere cogemur. Quoniam igitur utrimque male metuendum

πολλὰς ὑποπεύουσας ἐκ τῶν φυλάκων καὶ τῶν πραγμάτων τὰς Α. C. 1320 μεταβολάς. ὅτε τοίνυν καὶ ἀμφοτέρωθεν ὑποψία δεινὴ, βέλ- D
 τιον βραχεῖα καιροῦ βροπῆ τῆς ζωῆς ἀποστερήσαντας βεβαίως ἄρχειν, αὐτοῦ τε οὐκ ἀμυνουμένου καὶ τῶν ἄλλων οὐδενός 5
 διακινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ κειμένου βουλευομένου." Τὴν δὲ τοιαύτην βουλήν ἐξήνεγκε μὲν κατὰ βασιλείας ὁ Συργιάννης 10
 ἐξ ἑαυτοῦ μὲν, ἐνήγε δ' εἰς αὐτὴν μάλιστα καὶ Ἀπόκαυχος, ἐκπονήδως πρὸς βασιλέα ἐξ αἰτιῶν διακείμενος παραλόγων, μὴ δὲ αὐτοῦ δὲ δυνάμενος εἰσάγειν τὴν γνώμην, (οὕτω γὰρ P. 30
 10 ἠρκείατο βασιλεὺς τοσοῦτον ὡς καὶ μετέχειν βουλῆς,) φίλῳ ὄντι τῷ Συργιάννῃ τὰς βουλὰς ὑπέσθαι ὡς αὐτῷ παρρησίᾳ βουλευ-
 σομένῳ. πρὸς ταῦθ' ὁ μέγας δομέστικος „ἐμοὶ τὸ πρῶτον" ἔφη „τῶν βουλευμάτων τῶν ἀπανθρώπων κρίνονται, τὸ δεύτερον οὐδ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπίας ὑπερβολὴν ἐλλείπειν οὐδεμίαν 15
 15 φαίνεται. διὸ συμφέρειν ἡγοῦμαι τούτων ἀποστάντας ἀπάντων, τῶν προτέρων ἔχσθαι βουλευμάτων, καὶ σκοπεῖν οὐχ ὅπως βασιλεὺς κακῶν ἀνηκέστων αἴτιοι φανῶμεν, ἀλλ' ὅπως ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαθεῖς διατηρήσωμεν κακῶν. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ συνελήλυθαιμεν, ὅπως τῷ μὲν τῶν βασιλέων ἀδικουμένῳ, 20
 20 θεοῦ συναϊρομένῳ, καὶ τὴν ζωὴν διατηρήσωμεν καὶ τὴν τιμὴν, τῷ δὲ, μηδεμιᾶς ἀκολουθούσης ἀνάγκης, μηδ' εἰς τὴν τιμὴν Β
 παρενοχλήσαι, μήτοιγε τὴν ζωὴν." Τούτων οὕτως ἀλλήλοις ἐναντία βουλευομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο σιγῇ, τῶν λεγομένων ἐπακροώμενος, ὁ Συργιάννης δὲ τὸν λόγον ἀνάλα-V. 25

est, praestat brevi discriminis momento senem occidere, atque ita certum imperium adipisci: quandoquidem nec ipse se ulciscetur, et qui pro mortuo aliquid periculosi inceptet, nullus existet. Tale consilium Syrgiannes contra avum ex se quidem dabat; sed in primis Apocaucho sollicitante, qui ob causas quasdam non legitimas ab imperatore seniore alienior, quia ore suo sententiam dicere non poterat, quod in iunioris familiaritatem necdum adeo penetraverat, ut etiam in consilium adhiberetur, et Syrgiannem diligebat, eidem istud, ut liberrime consulturo, suggererat. Contra haec sic ingressus est magnus domesticus: Et prima sententia mihi inhumana, et altera saevitiae atque immanitatis modum omnem exsuperare videtur. Quamobrem spectata utilitate, ab hisce consiliis recedendum, ac prioribus adhaerendum constituo: providendumque, non quonam pacto imperatorem atrocissimum multemus, sed qua ratione a nostris ipsorum cervicibus exitium prohibeamus; huius enim ergo convenimus, ut alterius quidem iniuria laesi vitam honoremque, Deo nos bene adjuvante, tuamur: alterius autem, nulla impellente necessitudine, ne honori quidem, quid dicam vitae? incommodemus. His isto modo disceptantibus, imperator sedens, tacitus quae dicebantur auscultabat. Tum Syrgiannes magno domestico sic occurrit: Cum ingenii humani imbecillitas perfectam rerum cogni-

A.C. 1320 βιών, ἐκ τῶν ἐναντίων ἀντιλέγων πρὸς τὸν μέγαν δομῶτικον ἔφη: „τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐνδεδῆς ἐχούσης καὶ τῆς τελείας τῶν ὄντων γνώσεως ἀπολειπομένης, οὐδένα δεῖν οἶμαι τοὺς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένους ἐμμένειν, ἂν μετὰ ταῦτα βελτίω τὰναντία φαίνηται· ἢ εἰ τοῦτο κρατήσῃ, οὐκ ἂν φθάνοι πάντ' ἕνω καὶ κάτω γενόμενα. ἂν γὰρ μήτ' ἔμπορος, μήθ' ὁ γεωργός, μήθ' ὁ κυβερνήτης πρὸς τὰ δοκούντα λυσιτελῆ μεθαρμύζηται, ὁ ἀλλ' ἀναγκαιῶς ἐμμένῃ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένους, ταχέως ὁ μὲν κυβερνήτης ἑαυτῷ συγκαταδύσῃ τὴν καὺν ἐναντίων κινήθენტων πνευμάτων· ὁ δ' ἔμπορος ἐπανήξει κενὸς χρημάτων, ὁ ὁ γεωργὸς δὲ πρὸς τῆ τῶν πόνων ἀποστερήσει καὶ βυθὸν ὀφλήσει γέλωτα. προσθήσομεν δὲ τι καὶ τῶν οἰκείων παραδειγματίων. οὐκ ἂν οὐδὲ στρατηγὸς τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων βεβουλευμένους τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναστήσει, ἀλλ' ἀισχυρῶς καὶ ἀγεννῶς ἤττηθῆις, συγκινδυνεύσει τοὺς στρατιώταις· ἂν γὰρ συμβῇ 15 τυχὸν τὴν μὲν ἑαυτοῦ στρατιὰν πολλαπλασίονα τῶν πολεμίων D καὶ πρὸς τὰ πολεμικὰ μάλλον ἠσκημένην ἡγεῖσθαι καὶ διὰ τοῦτο δεῖν βουλευσῆται μάχην συνάπτειν, εἰτ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἔλθων, τὴν τῶν ἐναντίων ἴδῃ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀσκήσει καὶ τοὺς ὄπλοις ὑπερέχουσαν πολλῶ τῷ μέτρῳ· διὰ δὲ τὸ μὴ 20 λῦσαι τὰ δεδομένα, ἀλογίστως συμπλέκῃται καὶ παραβόλως, οὐκ ἂν ἐγγὺς τοῦ μαίνεσθαι φαίημεν τὸν στρατηγὸν ἐκεῖνον; παρτί που δῆλον. διὸ μοι καὶ σὲ νῦν ἔπεισι θαναμάζειν, οὕτως ἀποφηνάμενον ὡς χρὴ τοὺς ἐξ ἀρχῆς δεδομένους ἐμμένειν, ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐς τότε χρόνου στρατείας καὶ τοὺς ἐκ στρατείας 25

tionem simul assequi nequeat, nemini in his, quae ab initio ei visa sunt, conquiescendum puto, si postmodum contraria meliora apparuerint: alioqui aliud alio ferri, ac perturbari omnia necesse est. Si enim nec mercator, nec agricola, nec gubernator perspectae commoditati se accomodaverit, verum in suscepto semel proposito perseveraverit, hic ventis adversis surgentibus cito navim secum summerget: negotiator crumena vacua redibit: arator praeter laboris frustrationem publica etiam irrisione ludetur. Quinetiam exempla e re nostra adificiamus. Nullus ductor placitorum priorum tenax, de hostibus trophaeum eriget; immo turpiter et effeminate victus, seque militemque perditum ibit. Nam si copias suas adversariis longe maiores, et bello exercitatiores censens, idcirco proelio dimicandum decreverit, deinde in conspectum hostium veniens, eos et numero, et usu, et armorum apparatu multis partibus superiores viderit, et quia anticipatam opinionem decrecere non vult, inconsiderate ac temere signis illatis conflixerit, cequid talem ducem insano parum interesse negabimus? Certe neutiquam. Itaque et tu mihi in praesens admirationem commoves, homo a pueritia usque ad hoc actatis in militia et militaribus versatus laboribus, dum affirmas, quae a principio statuerit quispiam, iis

ἐνδιατρίψαντα πόνοις, τοῦτο δὲ ἡγνοῦντά, ὡς μία καιροῦ Ἀ. C. 1320
 ῥῆσιν πολλῶν ποιήσει πραγμάτων μεταβολάς." Ἐπὶ τούτοις ὁ P. 31
 μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „οὐδένα νομίζω τῶν καὶ ὁπωσ-
 οῦν μετεπιληχότων φρενῶν, οὕτως ἑαυτὸν οἷς ἔξ ἀρχῆς ἐβου-
 5 λεύσατο πεπεικέναι βεβαίως ἐμμένειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν,
 ἑτέρων ἐν ὑστέρω φαινομένων βελτιόνων. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν,
 οὐκ ἂν εὐπορήσειν ἐπ' ἐμοὶ λοιδορίας ὑπερβολῆς, ἢ οὕτω περὶ
 τῶν πραγμάτων λέγειν ἔχειν, ἐν διαφορᾷ καταστάντα. ἐγὼ δὲ
 τοσοῦτου δέω ὅποιον εἶναί φατε, ὥστε καὶ τοῖς δημοσίοις
 10 καὶ τοῖς ἰδίοις, ψῆφον ὡς καλῶς ἔχουσαν καὶ τοῦ λυσιτελοῦν-
 τος τὸ δοκεῖν ἐς τὰ μάλιστα ἐφικνουμένην περὶ τινος πολλά-
 κισ ἐξενεγκῶν, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τὸ πρᾶττειν χωρῶν, ἔπειτ' B
 ἢ ἑτέρω τὸ ἦσον ἔχειν ἐπὶ τῷ φρονεῖν δοκοῦντι, ἢ αὐτὸς
 ἑμαυτῷ τὴν ἐναντίαν πεισθεὶς εἰλόμην. ἐφ' οἷς δὲ νυνὶ σκα-
 15 ποῦμεν, μάλιστα μὲν ὧν ὑμεῖς βουλευέσθε, ἀποσχέσθαι, ὧν
 δ' ἐμοὶ δοκεῖ, δεῖν ἔχεσθαι νομίζω πολλῶν ἕνεκεν αἰτιῶν.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὸ χεῖρα κινήσαι κατὰ βασιλείας καὶ τῷ θεῷ
 κεχρισμένου, καὶ σωτηρίαν ἀποστερηῆσαι ψυχῆς, οὐ μόνον
 πάσης ἐν ἀνθρώποις ἀπαστέρηται συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 20 θεῷ τὰς ἐσχάτας τῶν τοιούτων ἔργων πεπεύμεθα κείσθαι τὰς
 ἀντιδόσεις. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἔξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα, ὥστε
 τὸν μὲν ἀνελεῖν, τὸν δ' ἐγκαθιδρύσαι τοῖς θρόνοις τῶν βασι- C
 λέων· ἀλλὰ πολὺν τινα τὸν δικαίου ποιούμενοι λόγον, ἀμύνειν

3. δωσοῦν. Lege δωσονοῦν.

affixum esse oportere: nec scis vel uno temporis puncto rerum pluri-
 marum commutationes solere fieri. Adhaec magnus domesticus: Ego
 vero mortalium adhuc nullum, saltem paululum mente valentem, ita
 perpetuam in prima aliqua voluntate permansionem sibi met indicisse
 credo, ut eam postea, tametsi meliora se offerrent, immutare detre-
 ctaverit. Te quoque ipsum arbitror non potuisse tam immodice mihi
 convitiari, aut de rebus adeo commode ac vere loqui, nisi pariter
 mecum sentiret. Tantum autem ab illo disto, quem tu me describis,
 ut tam in publicis, quam privatis deliberationibus, cum sententiam
 probabilem, et rei propositae utilitatem opinione mea maxime attingentem
 saepenumero protulissem, deinde ubi ad facta ventum fuerit,
 aut ab alio, quem minus prudentem iudicarem, aut a memet per-
 suasus, in alia omnia discesserim. In hoc autem negotio, de quo
 nunc disceptamus, non quae vobis, sed quae mihi videntur, proban-
 da existimo, idque pluribus de causis. Primum enim manus in
 imperatorem et unctum Domini iniicere, eique animam extinguere,
 non apud homines solum universos venia caret, sed, uti credimus,
 etiam a Deo huiusmodi facinora acerbissima mercede pensantur. De-
 inde non istuc nobis a principio proposuimus, ut alterum imperato-
 rem neci daremus, alterum in solio collocaremus: sed sollicito ad iu-

- A.C. 1320 τῷ νέῳ προϋθυμήθημεν βασιλεῖ, ἀδικουμένῳ τε περί τήν ἀρχήν καὶ δεδοικότει περί τὸ ζῆν. ἄτοπον οὖν, τῷ μὲν σὺν τῷ
- V. 26 δικαίῳ τήν ἀρχήν κατακτᾶσθαι, τὸν δ' ἀδίκως ἀφαιρεῖσθαι καὶ τήν ζωήν· καὶ ἂν περί τὸν ἕνα πραττόντων ἑτέρων, τῶν ἀτοπωτάτων ἐδόκει, τούτων χαλεπώτερα περί τὸν ἕτερον ἐξειω-5 γασμένους αὐτοὺς ὀφθῆναι, καὶ ὡσπερ ἐν ζυγοῖς τῶν πραγμάτων
- ἄπο τῶν ἑτέρῳ μέρει βαρυνομένων, ἐπὶ τήν ἴσην ἀμετρίαν πρὸς τοῦναντίον αὐτοὺς καταπιέσαι, δέον ἐπὶ τὸ ἴσον ἀναγαγεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ δῆσαντας φρουρεῖν, τοῦ ἅπαξ ἡμερώτερον ἀποκτεῖναι. τοῖς γὰρ ἐν ἔθει τοῦ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖ-10 σθαι, φοβερώτερον τοῦ ἀποθανεῖν, τὸ παρ' ἀξίαν κακοπραγεῖν. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ὑμνουμένων παρὰ Ῥωμαίοις ἀτοκράτορων, μᾶλλον εἴλοντο ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντες αἰσχυρῶς δουλεύειν ἀτυχήσαντες περί τὰς μάχας· καὶ χωρὶς δὲ τούτων, τὸ παρὰ τῶν φυλάκων ὡς δεσμώτη προσεχόντων περιυβρίζεσθαι καὶ λοιδο-15 σθαι,
- P. 32 ρεῖσθαι, παντὸς ἂν εἴη πικρότερον ὕδατος Στυγός. ἔτι δ' οὐδ' ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχει τὸ δῆσαντας φρουρεῖν. ἂν γὰρ ὅτι δῆστιν τρόπῳ δυνηθεῖ τὰ δεσμὰ διαφυγεῖν, ὅπερ ἡμῖν πρόσ-εστι νῦν, τὸ δοκοῦντας ἀδικεῖσθαι καρποῦσθαι τήν ἀπάντων εὐνοιαν, ἐκείνῳ περιστήσεται, καὶ σφοδρότερον πολεμήσει, συμ-20 μάχοις προθύμοις καὶ τοῖς περιοίκις βαρβάμοις καὶ Ῥωμαίοις χρώμενος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν ἀποκτεῖναι ἀλυστόρων καὶ ἀνδροφόνων ἐπιτιμίαν οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παισὶν ἡμετέροις

stittiam respectu, studiosius ad opitulandum ei incubuimus, qui et de imperio et de vita laboraret. Absurdum est igitur, huic iuste imperium vindicare, illi iniuste etiam vitam eripere, et quae, si in alium designarentur ab aliis, crudelissima duceremus, iis multo crudeliora nos ipsos in imperatore machinatos videri: et velut in trutina, rebus in una lance divergentibus, ad similem inaequalitatem ex contraria parte alteram lancem deprimere, cum ambas potius ad aequilibrium componere debeamus. Nec vero mitius eum habebimus si vinctum in custodiam tradamus, quam si semel iugulaverimus. Qui enim tam officiose coli, satellitioque semper stipari consueverunt, iis dignitate sua orbari atque ad miseriam detrueri, morte ipsa horribilius est. Hinc plures Romanorum imperatores, quorum celebrius est apud posteros memoria, praeliis usi adversis, mori, quam vivi indigne servire maluerunt. Praeterea a custodibus, ut ad vinctum attentis, probra et contumelias perpeti, quavis aqua Stygia cruciat amarius. Huc accedit, quod neque securiores erimus, si eum carceri mandaverimus. Quippe si arte aliqua inde clapsus fuerit, quod hodie abunde datur nobis, ut, cum inique nobiscum videatur actum, omnium favore ac benevolentia perfruamur, tunc illi dabitur, et vicinis barbaris Romanisque impigre adiuvantibus, infestiore in nos Marte pugnabit. Quia igitur e medio tollere imperatorem nobis liberisque nostris nefariorum atque

ἔπειτα προσάπτει, τὸ δ' εἰρξάντας φρουρεῖν μετὰ τοῦ αἰ. A. C. 1320
 σχοροῦ καὶ τοὺς ἐσχάτους ὑποπτεῖει κινδύνους, καὶ λυσίτελές
 ἄμα καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω, τῶν προτέρων ἐχομένους λα-
 γισμῶν, τὸν ἡμέτερον βασιλέα διασώζειν ἀμνηνομένους ἂν τις B
 5 ἐπίη. ἀλλ' ἔρεῖς, Τί οὖν; ἂν ἐπιστρατεύῃ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐ
 μαχρόμεθα αὐτῷ, οὐδ' ἀποκτενοῦμεν, ἂν οὕτω συμβαίῃ; Μά-
 λιστα μὲν οὖν ἀμνηνοῦμεθα πάσῃ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν
 ἔχει τό, τε κατάρχειν καὶ τὸ ἀμύνασθαι τινα, λόγον. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τῆ ἀισχρῇ πρόσσεσι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι
 10 πρὸς τῆ δικαίῃ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐκλειαν ἔχει. ἂν γὰρ
 συμβῆ τὸν προκατάρχοντα παθεῖν κακῶς, οὐ τῷ ἀμνηνομένῳ
 τὴν ἀπόβασιν ἀλλὰ τῷ ἐπιόντι λογιζέσθαι τῶν ἔργων δίκαιον.
 ἡμῖν μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοτέρω γυμνάζουσι τὸν λόγον ἑκατέροις
 εἴρηται πολλά. βασιλεὶ δὲ πάντων ἀκροαμένῳ ἐξέσται τὸν τῶν
 15 ἁλιέων τρόπον τῆς σαγήνης πολλά περισχύουσης τὴ χρήσιμα ἐκ- C
 λεξαμένη, τῶν ἀχρήστων ἀποσχέσθαι." ἐπὶ τούτοις καὶ τῶν
 ἄλλων συνθεμένων καὶ τὴν διάκρισιν τῶν λόγων ἀναθεμένων
 τῷ βασιλεῖ, εἶπε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα·

ί. „Τοῖς περὶ μεγάλων πραγμάτων βουλευομένοις ἀναγκαῖον V. 27
 20 εἶναι νομίζω καὶ πολλοῖς εἶναι τὸν ἀριθμὸν. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι D
 καὶ Ἕλληνες τὸ παλαιὸν, καὶ δημοκρατούμενοι καὶ τῶν ἀρί-
 στων ἀρχόντων, ἐκ πλειόνων τὰς βουλὰς συνεκρότου, τοῦ κα-

1. προσάψει. ED. P. 15. Matth. c. 13. ED. P.

homicidarum notam inuret; in carcerem autem compingere, praeter
 facti infamiam etiam summorum malorum suspicionis plenum est,
 aequum et utile censeo, in pristino consilio permanere, et imperato-
 rem nostrum iuniolem, si qua vis extiterit, tutum praestare. Hic
 tu obiciēs, Quid? si senior arma nobis intulerit, non contra pu-
 gnabimus? non cum, si sors ita ferat, trucidabimus? Maxime immo
 pugnabimus, et quidem nervis omnibus: verum aliud est praeoccu-
 pare et aliud resistere. Illud enim praeterquam quod turpe, etiam
 iniustum; hoc et gloriosum et iustum numeratur. Quod si damnum
 acceperit qui anteverit, rerum exitum non defensori, sed invasori de-
 cebit adscribere. Ab utroque igitur nostrum in utramque partem ve-
 lit exercitationis causa satis dictum est. Restat ut imperator auditis
 omnibus, more piscatorum, quasi e sagena multos pisces concludente,
 utilia deligat, inutilia reliciat. Hoc ipsum ubi et reliqui duo assensu
 firmarunt, et diiudicationem controversiae eidem detulerunt, sic pro-
 fatus est:

10. Qui de rebus gravioribus deliberant, eos etiam numerum confice-
 re oportere autumo. Unde olim Romani et Graeci, qui que sub populari
 quique sub optimatum imperio degebant, concilia e pluribus congrega-
 bant, recte sentientes, hoc modo ab honesto et conducibili haud facile de-
 flexum iri. Quin et de veteribus quidam, et e nostro ovili sapiens, salutem

- A.C. 1320 λωῦ καὶ συμφέροντος οὕτως οὐκ ἂν οἰόμενοι βραδύως ἀμαρτεῖν, ὠρθῶς φρονούστες. καὶ τῶν παλαιῶν δέ τις σοφὸς τῆς ἡμετέρας
- P.33 αὐλῆς ἐν πολλῇ βουλῇ τὴν σωτηρίαν εἰρήκεν εἶναι, καὶ πολλοὺς ἑαυτῷ τὸν ἀσύμβουλον ἀπεφῆνατο. καὶ ὑμῶν τοίνυν καὶ πολλῶν καὶ περὶ ταῦτα ἀρίστων ὄντων καὶ λόγοις οὐκ ὀλίγοις⁵ περὶ τοῦ πρίματος χρησαμένων, ἐξέσται καὶ μοι ὄν. εἰρήκατε τῶν ἀλιείων τρόπον, πολλὰ τῆς σαγήνης καταγαγούσης, τὰ χρησιμὰ ἐκλεξαμένῳ ἀπορῥίψαι τὰ μὴ τοιαῦτα. ἐρῶ τοίνυν καὶ αὐτὸς ἃ μοι δοκεῖ βέλτεστα εἶναι, ὑμῖν δ' ἐξέσται ἐκάστη ἃ δοκεῖ συμφέροντα ἐλέσθαι. οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ αὐτὰ αἰρέτα¹⁰ καὶ φευκτὰ, καὶ ἡδέα καὶ μὴ τοιαῦτα δοκεῖ, ἀλλ' ὅπως ποτὲ ἔχουσι περὶ αὐτὰ, τοιαύτας καὶ περὶ αὐτῶν δεύουσι τὰς κρίσεις. ὡς ἔχω τοίνυν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν προκειμένων ἐρῶ. το-
Βσοῦτου δέω τοῦ τι τῶν ἀνηκέστων καὶ ζωῆς ἐνεκα καὶ τιμῆς περὶ τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα γενέσθαι βούλεσθαι, ὥστ' εἰς¹⁵ συμβέβηκε τὸν αὐτὸν ξίφος ὡς ἀποκτενοῦντά με σπασάμενον ἐπιέναι, φηγῆ μὲν ἂν ἐπραγματευσάμην τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ κώλυμά τι μεταξὺ φεύγοντι συμβέβηκε τῆς φηγῆς, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ συστραφεῖς ἀμύνεσθαι βούλεσθαι, ὥστ' ἐγκαλυψάμενος ἐδεχόμεν ἂν συγῆ τὰς πληγὰς, δείσας μὴ πρὸς ἐκείνον²⁰ ὄρων καὶ οἷον τῷ πάθει τῶν φρενῶν ἐκκρουσθεῖς, πρὸς τὸ λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ κινήθῃ καὶ μακρὰν ἀπορῥίψαι τὸ ξίφος, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τῶν ἀνοσίων κρίνω, καθ' ὄντινα τρόπον χεῖρας ἀνα-
Cσχεῖν τῷ πατρί. τοιαύτην ἔχειν γνώμην περὶ τῆς εἰς τὸν κύριον
2. Proverb. 11. ED. P.

esse dicit, ubi multa consilia, sibi met autem inimicum pronuntiat hominem inconsultum. Cum itaque vos et plures sitis, et in dando consilio excellatis, deque praesenti negotio multa disserueritis, licitum erit et mihi, quemadmodum piscatoribus, ut dixistis, e plena sagena delectis melioribus, cetera foras mittere. Proferam ergo ipse quoque meo iudicio optima: vestrum unicuique integrum erit, quae probaverit amplecti. De rebus expetendis ac fugiendis, iucundis et iniucundis nequaquam idem est hominum sensus, sed ut quisque iis afficitur, ita de illis iudicat. Fas sit igitur mihi quoque nunc in consulatione ita proloqui, ut affectus sum. Usque eo nihil durum et immane vel vitae, vel dignitatis meae gratia in dominum meum et imperatorem perpetrari velim, ut si forte districto ense in me iugulabundus irrueret, pedibus salutem meam expedire contenderem. Sin quippiam fugienti obstaret, adeo me non delectaret ad defensionem converti, ut velata facie, cum silentio plagam mallemp accipere; metuens ne aspectu illius vehementius turbatus, ac velut de statu mentis dimotus insillirem, ferrumque ei extortum longius proicerem: cum hoc ipsum scellesti facinoris loco ducam, quoquo modo contra parentem manus tollerere. Sic me de avi honore sentire, Deum omnia perspicentem testor.

πον τιμῆς τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. A. C. 1320
 διὸ δὴ καὶ ὑμᾶς βούλομαι οὕτως ἔχειν σαφῶς πεισθέντας, μη-
 θένα περὶ τούτου λόγον κινεῖν, μηδὲ μεταπειθεῖν ἐπιχειρεῖν·
 ἔσεσθε γὰρ ἡνυκότες πλέον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐθελήσετε τῶν
 5ἔξ ἀρχῆς ἐχόμενοι λογισμῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ποριζομέ-
 νοις φυγῇ τὸν ὑφορῶμενον κίνδυνον διαδιδράσκειν, εὖ ἂν ἔχοι,
 καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὸς ἀσπάζομαι τὴν ὑμετέραν, καὶ συγκιν-
 δυνεύειν ὑμῖν αἰροῦμαι· εἰ δὲ τῆς προτέρας ἀτολμίας καὶ ἀναν-
 δρίαν καταγρόντες βουλήσ, ἐμμένειν ἀσφαλῶς κεκρίκατε τοῖς D
 10 δευτέροις, μὴ πειθομένου δ' ἑμοῦ, οὐδ' αὐτοὶ λυσιτελεῖν ἑαυ-
 τοῖς ἄπερ ἐγὼ βούλομαι ἡγεῖσθε, ἐγὼ μὲν τῶν τοιούτων ἐρ-
 γων κοινωνεῖν ὑμῖν οὐκ ἂν ἐλοίμην ποτὲ, ὑμᾶς δὲ τὸ οἰκεῖον
 ἀσφαλὲς ἔξεσσι περισώζοντας, ἃ συμφέρειν ὑμῖν οἴεσθε ἐλέσθαι.
 χάριν δὲ πολλὴν ὁμολογῶ τῷ Θεῷ, ὅτι τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας οὐ-
 15 δὲν οὐδέ πω καὶ νῦν ὑμῖν ἀπήντηκε τῶν δυσχερῶν, οὐδὲ περὶ V. 28
 ὧν ἐβουλευσάμεθα κατὰ δὴλον οὐδὲν γέγονεν οὐδενὶ πλὴν ὑμῶν.
 ἐγὼ δὲ ὡς ἂν οἴός τε ᾶ, καὶ ὡς ἂν ὁ Θεὸς διδῶ, τὸν ὑπὲρ
 ἑμαντοῦ κίνδυνον διακυβερνήσω. οἶδα μὲν οὖν ὡς, ἂν συμβῆ
 μαχόμενόν με πεσεῖν, πολλὰ μὲν ἐπιθρηήσετε κειμένῳ, πολλὰ P. 34
 20 δὲ πολλάκις ἀνακλαύσεσθε τὸν φίλον, εἰ δὴ τι καὶ μνήμης
 ἄξιον ἐνεδειξάμεθα φιλίας εἰς ὑμᾶς. εἰ δ' ἔτι περιώντι πάλιν
 ἐθελήσετε προσελθεῖν, μῆδαμῶς ὑμῖν ἐμπόδιον τὸ νῦν ἡμᾶς
 χωρίζεσθαι καταστήτω· εὐρήσετε γὰρ αἰεὶ τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ
 φιλικῶς ὥσπερ καὶ νῦν διακείμενον πρὸς ὑμᾶς. μὴ νομίσητε

Eodem animo vos esse desidero, certos plane, ne mutire quidem super
 hac re amplius, neque conari me in diversum trahere: nec enim hi-
 lum proficietis. Si ergo priora consulta vestra sequentes, instantia
 pericula fugiendo declinare vultis, bene est, et ego ad numerum ves-
 trum me aggrego, nec discriminum communionem recuso. Sin autem
 illa, ut ex timiditate et ignavia profecta, improbant, in secundis
 cogitatis indubitanter consistere decrevistis, me quidem in alia omnia
 discedente, neque vobis quae mihi placent futura ducitis, ego sane
 huiuscemodi factorum consortium nunquam cupiverim: vos quae secu-
 ritati vestrae conducere creditis, quoniam potestas est, amplectimini.
 Deo singulares ago gratias, cum usque ad hanc diem nulli vestrum
 sua in me inclinatio voluntatis quidquam creavit incommodi: neque
 extra vos ulli mortalium nostrarum consultationum arcana patefacta sunt.
 Quod ad me attinet, ut potero et ut Deus annuerit, in periculo meo
 me tractabo. Equidem non ignoro, si in pugna occubero, vos morti
 meae illacrimaturos affatim, frequentique ac longo fletu amicum pro-
 secuturos, si modo aliquod amicitiae meritum memoria haud indignum
 in vos collocavi. Quod si ad superstitem denuo vos adiungere volue-
 ritis, non erit ullo impedimento ista quae nunc fit inter nos dissocia-
 tio: eundem quippe me semper, atque ut nunc, vestri amantem inve-

A. C. 1320 δὲ ἐμὲ μήτε ἀλύπως ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ὑμῶν διακεῖσθαι, μήθ' ὡς τοῦ μηδενὸς ἀξίους ὑμᾶς οὕτως ἐκ τοῦ παραντίκα ἀπωθεῖσθαι. ἔξ ὅτου γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἠρξάμην λέγειν, πολλῶν τὴν διάστασιν ὑμῶν ἐννοῶν αἰσθάνομαι τῶν ἀλγηδόνων οἶδα δ' ἐν τῷ μετὰ ταῦτα καὶ πλειόνων αἰσθησόμενος καὶ σφοδρῶ-5 Βτέρων φέρειν δὲ ἀνάγκη, τῶν πραγμάτων ἀσυμβάτως ἐχόντων εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ εἶπον, ἐθελήσετε τῶν προτέρων ἐχομένου λογισμῶν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας φροντίσαι, μηδὲν δὲ κατὰ βασιλέως βουλευσασθαι τῶν ἀπεικότων, καὶ ἐμὲ κοινω-10 νὸν ἔξετε τῶν πραττομένων εἰ δ' ἐτέρως ὑμῖν δοκεῖ, οὐδὲν ἴο ἄλλο λοιπὸν, ἢ πολλὰ τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας ἐπευξάμενον ἀγαθὰ, καθ' ἑαυτὸν ἃ μοι δοκῶ συμφέροντα πράττειν." Τοιαῦτα καὶ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐπὶ πολὺ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, τὸ τῆς γνώμης θανμάζοντες ἐπὶ τὰ καλὰ βεβηκὸς, ὡς μηδὲν C τῆς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον αἰδοῦς ὑφείναι, καίτοι πολ-15 λοῖς αὐτὸν τοῖς λυποῦσιν ἀμειβομένου. εἰθ' ὁ πρωτοστράτωρ ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, τὸ συμφέρον σοί τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς σκοποῦσιν, ἃ λυσιτελεῖν ἔδοκοῦμεν, ἐφθεγξά-20 μεθα. ἃ δὲ περὶ βασιλέως ἐφθεγξάμεθα, οὐκ αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅπως κακόν τι πάθοι σκοποῦντες ἐβουλευσάμεθα, ἀλλ' ὅπως20 μὴ μετὰ τὸ φανερῶς εἰς τὸν πόλεμον καταστῆναι, τίς ὑπολεί- ποιτο μετὰ σοῦ προσδοκία δεινοῦ· τοῦτο γὰρ ἡμῖν περὶ πλει- στον σκοπεῖται. ἐπεὶ δ' ὡς ἠκούσαμεν τῆς εἰς τὸν βασιλέα

18. Ita ED. P. pro ἐφθεγξάμεθα ἔδοκοῦμεν.

nietis. Ne vero arbitremini, aut hanc separationem mihi non molestam accidere, aut vos, ceu homines nauci a me reiici in praesentia. Ex quo enim hunc sermonem orsus sum, ex cogitatione distractionis nostrae doloribus multis cumulatus est mihi animus, et me in posterum plura, et vehementius doliturum scio, sed quoniam res aliter fieri non potuit, ferendum erat: ergo si, ut dicebam, antegressis cogitationibus insistentes, salutis nostrae prospicere, et adversus avum nihil inconveniens meditari institueritis, rebus agendis comitem me profitebor: sin alia vobis mens, hoc unum relinquitur, ut multa bona ob vestram in me benevolentiam vobis a Deo precatus, ipse mihi ad utilitatem meam promus condus fiam. His auditis illi diu inter se adspicere, et admirari ingenium iuvenis, adeo ad honestatem grassantis, ut de pudore et reverentia erga avum nihil diminueret: quamvis ille tristitia multa remetiretur. Dein protostrator sic incipit: Nos, imperator, de tuis atque nostris commodis solliciti, quae eo facere putabamus, edisseruimus. Quod autem de avo consulimus, in eo non hoc unum spectavimus, ut malo multaretur: verum ut ne ad bellum apertum veniretur, tuoque capiti casus aliquis gravior impenderet: id enim est, quod omnium minime velimus. Et cum securitatem honoremque avi tuae saluti incolumitatique praeferas, quod in-

καὶ πάππον ἀσφαλείας τε καὶ τιμῆς τὴν οἰκείαν σωτηρίαν καὶ Α. C. 1320
 ἀσφάλειαν ἐν δευτέρῳ λογιζῆν, θαυμάζειν μὲν ἔπεισι τῆς με- D
 γαλοφυχίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, περὶ τοῦ αὐτοῦ οἷς ἂν ἐθέλης, καὶ
 ταῦτα νομίζειν καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ἅπερ ἂν καὶ σοὶ
 δουδοκῆ. εἰ δέ τι καὶ πρότερον διηγήσθημεν περὶ τοὺς λόγους,
 οὐκ ἀλλήλοις ἐναντία βουλευόμενοι, ἀλλ' ὅπως μηδὲν τῶν δεόν-
 των ἀνεξέταστον διαφυγῆ. τοιγαροῦν ἐπεὶ τῆς ἀμφιβολίας παυ-
 σαμένης εἰς ἐν συνήλθομεν ταῖς γνώμαις, οὐδὲν ἄλλο λείπεται
 ἢ τοὺς λόγους καταλιπόντας, χωρεῖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ δε-
 15δογμένα." Καὶ Συργιάννη κατὰ γνώμην αὐτῷ εἰπόντος εἰρη- P. 35
 σθαι καὶ τοῦτο προσθέντος, ὡς „τῆς εἰς τὸν βασιλέα καὶ πάπ-
 πον αἰδοῦς καὶ κηδεμονίας, ὃ βασιλεῦ, πολλαὶ σοι παρὰ τῷ
 μεγάλῳ καὶ οὐρανίῳ βασιλεῖ κείσονται χάριτες, καὶ ἡ μεταβα-
 λεί τὰς γνώμας τῶν ἐπιβουλευόντων, ἢ, κακοῦν ὠρμημένων, ἀδ-
 20τὸς ὑπὲρ ἡμῶν πολεμήσει," τοῦ τε βασιλέως τῆς εἰς αὐτὸν εὐ-
 νοίας καὶ εὐπειθείας πολλὴν ὁμολογήσαντος χάριν αὐτοῖς, εἰ
 φρευκτέα ἢ μὴ, ἐσκόπουν. ὁρῶντες δὲ αἰεὶ τὴν ἐπιουσαν μείζον
 τε φύουσαν κακὸν, καὶ τοὺς κατὰ βασιλέως τοῦ πάππου καὶ
 βασιλέως θυμὸς ἐπὶ μᾶλλον αὐξομένους, ἐκ τοῦ μηδαμοῦ τε- V. 29
 30κομαιζόμενοι μηδὲ λόγου τινὸς ψιλοῦ τούτῳ μεταδιδόνα· καὶ
 δεδοκότες μὴ τινος τῶν ἀδοκῆτων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου συμβάντος,
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διαδραῖναι δυναθεῖεν, ἐδόκει γὰρ ὡς καιρὸν B
 ἔχουσι καὶ ἀδείας εὐποροῦσιν, ἀφίστασθαι τοῦ Βυζαντίου.
 βασιλεὺς δὲ αὐτοῦς ταῦτα μὲν ἢ ἔχουσιν εἰρηκέναι καὶ κα-

telleximus, subit nos huius magnanimitatis et iustitiae admiratio,
 et quae voles praestabimus, iustaque et utilia tuo iudicio metiemur.
 Quod vero antea oratione discrepimus, non id studio dissentienti
 factum est; sed ut ne quid eorum, quae tempus postulare, nos in-
 discussum praeteriret. Proinde cum omni ambiguitate sublata senten-
 tiis congruamus, hoc solum restat, ut omissis sermonibus, ad id quod
 datur, aggrediamur. Postquam Syrgiannes deinde ex sua item mente
 locutum protostratorem pronuntiavit, et hoc ad commendationem ne-
 potis adiecit, Ob hanc reverentiam atque curam avi multa illum apud
 magnum caelestemque imperatorem manere praemia, qui aut malevo-
 lorum consilia mutaturus, aut ad nocendum prorumpentibus pro defen-
 sore obviam iturus esset: ubi nepos quoque de benevolentia et ob-
 sequio sibi praestitis gratias amplas egit, fugiendum esset nec ne, quaes-
 siverunt. Et quia semper diem supervenientem malum aliquod maius
 parere videbant, et iram avi magis magis corroborari, ex eo ducta con-
 iectura videlicet, quod nunquam vel verbo appellare nepotem digna-
 retur: et quia in timore erant, ne si quid inopinatum derепente ex-
 titisset, id ipsum effugere nequirent, dum tempus ad eam rem sine-
 ret et libertas suppeditaret, Byzantio excedendum statuerunt. Im-
 perator quamquam eos id quod res esset, dixisse et seopum tetigisse

A. C. 1320 λῶς στοχάσασθαι ἔφη, ἔτι μέντοι γε καρτερίας καὶ μεγαλο-
 ψυχίας προσδεῖν, ἄχρι καὶ αὐτῆς τῶν κινδύνων τῆς ἀκμῆς.
 ἤλπιζε γὰρ ἀεὶ μεταβαλεῖν καὶ τῶν μελετωμένων ἀποστήσεσθαι
 τὸν βασιλέα. „τὸ δὲ νῦν ἔχον, περὶ τῆς βασιλίδος” ἔφη „τῆς
 ἐμοὶ συνοίκου σκεπτέον, εἰ χρῆ καὶ ταύτην φεύγουσιν ἡμῖν συν-5
 ἔπεσθαι.” ἦν δ’ ἐκ Γερμανῶν αὐτῆ θυγάτηρ δουκὸς ντὶ Μπρου-
 ζουήκ τοῦ παρ’ αὐτοῖς ἐπιφανεστάτου καὶ λαμπρότητι πάντας
 C τοὺς ὁμοφύλους ὑπερβάλλοντος τοῦ γένους. τοῖς μὲν οὖν δυσὶ
 τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει καὶ τὴν τοῦ βασιλέως γαμετὴν συμπαρα-
 λαβεῖν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς τὰς γυναῖκας ἔχειν μεθ’ ἑαυτῶν, 10
 καὶ διὰ τοῦτο δέον εἶναι πάσῃ μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε καὶ
 τὴν βασιλίδα συνεῖναι τῷ βασιλεῖ.

D ιά. Καντακουζηνὸς δ’ ὁ μέγας δομέστικος τἀναντία φρο-
 νῶν ἦν, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει „πρῶτον μὲν γὰρ” ἔφασκε
 „τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν λαθραίας γινομένης καὶ κατεσπουδα-15
 σμένης, ἐπικινδυνότατον γυναιξὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων
 ἀσθενῶς ἐχούσαις καὶ ἀφνωῶς· καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ μικρὸς
 ὁ κίνδυνος ὑποπίπτεται, ἐπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων καταφώροις γι-
 νομένοις· ἔπειτα εἶτε καὶ τύχῃ χρησιμμένοις τοῦτο πρὸς τὸ φά-
 ριδιον ἀποβαίῃ, ἀλλ’ οὐχ ὁμοίως ἀπαντήσῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα. 20

6. Ita scripsi ex coniectura ED. P., qui ad h. l. ita: In Graeco
 δουκὸς ντιμ προυζουήκ, ubi nil omnino corruptum est, quod
 ait interpres, sed ita scribendum: δουκὸς ντι Μπρουζουήκ, id
 est, Italice, *duca di Brunzuik*; nam eius linguae magnus usus
 Constantinopoli, ut coniecere est ex locorum appellationibus, ut
 Φράντζα et Σαβῳία etc. Litterae autem ντι valent δ apud Graecos
 inferiores, ut infra patebit saepius; μπ valent β, ut μπα-
 λότα pro balota, et Μπαῦνυλος, *Bailus*, nomen Venetum.

fateretur, tamen excelso et patienti animo usque ad ipsum discrimi-
 nis articulum expectandum esse monuit, cum senem aliam mentem
 induturum et a conceptis maleficiis destitutum consideret. Nunc au-
 tem de coniuge mea decernendum est, inquit, utrum eam fugientibus
 nobis pone sequi oporteat. Haec e Germanis erat principis Brunsui-
 censis, apud suos eminentissimi et splendore generis inter omnes sui
 ordinis facile praecipui filia. Protostratori igitur et Syrgianni facien-
 dum videbatur, uti imperatoris coniugem assumerent, quando et ipsi
 suas secum haberent: quin omnem lapidem movendum, ut et impe-
 ratrix cum imperatore esset.

11. At enim Cantacuzenus magnus domesticus seorsum ab his
 sentiens, opinionis suae momenta his verbis explicavit: Primum dis-
 cessio nostra clandestine et anxie nobis satagentibus futura est: id
 feminis ad huiusmodi laborem infirmis et natura nequaquam idoneis,
 summum periculum conflabit: et nos ipsi non mediocre habemus
 formidare discrimen, si in facto ipso deprehensi fuerimus. Adhaec
 etiamsi fortuna favente hoc operis bene processerit, tamen posteriora
 non perinde evenient. Nam si ab avo manus ad nos insequendos

εἰ γὰρ πρὸς βασιλέως στρατιὰ πρὸς δίωξιν ἡμῶν ἀποσταλῆ, A. C. 1320
 δυοῖν ἀνάγκη θάτερον ἐλέσθαι, ἢ τὰς γυναῖκας καταλιπόντας P. 36
 χρῆσασθαι φρυγῆ, ὃ δειλίας καὶ ἀνανδρίας, ἔτι τε ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας ἡμῖν ἐγκλημα περιάψει, πρὸς τῆ καὶ ἀδοξίας αἰτίους
 5τῆ βασιλίδι γεγονέναι δίκην ἀγομένη δοριαλώτου, ἢ ταύτης
 ἕνεκα πολλαπλασίους ὀλίγους συμπλεκομένους ἀποθνήσκειν, ὧν
 οὐδέτερον ἐλέσθαι προσήκει σωφρονουῦντας. πρὸς δὲ τούτοις,
 οὐδὲ πρὸς οὓς ἀπερχόμεθα βέβυια τὰ τῆς πίστεως ἡμῖν, καὶ
 10διὰ τοῦτο οὐ μέλλειν οὐδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ὁμαλῶς βαδί-
 ζοντος καὶ ἀνειμένου, ἀλλὰ κατεσπουδασμένως καὶ σὺν τάχει
 πολλῶ χρῆ, ἵνα μὴ πρὸ τοῦ ἡμῶς ἀφικέσθαι, τὴν ἀφίξιν ἡμῶν
 πυθόμενοι, βουλευσῶνται κατὰ σφᾶς, μὴ εἰσδέξασθαι ἡμῶς τῆ B
 πόλει, καὶ γέωνται παράδειγμα καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ ἴσα δρᾶν,
 ἀλλ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγγέλλειν τε τὴν ἀφίξιν ἡμῶν καὶ κατέχειν
 15τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ γαστροὺς ἔχειν τὴν βασι-
 λίδα οὐ μικρὸν κώλυμα πρὸς τὸ ἀνδράσι φεύγουσιν ἀκολου-
 θεῖν. δι' ἃ δὴ πάντα προσήκειν ἠγνοῦμαι, ταύτην μὲν ἔξιν καθ' V. 30
 ἡσυχίαν μένειν, ἡμᾶς δὲ διακινδυνεύειν· κἂν μὲν ἡμῖν τὰ
 πράγματα χωρῆση κατὰ νοῦν, θεοῦ βουλομένου, τότε ἦδη καὶ
 20τὴν βασιλίδα μετακαλεῖσθαι ὄπουπερ ἂν ἦ βασιλεὺς, εἰ δ'
 ἐναντίως ἢ ἐλπίζομεν ἀποβαίῃ, αὐτὴν γοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι."
 Τούτοις τοῖς λόγοις ὡς καλῶς ἔχουσιν ἐπιψηφισάμενος ὁ βασι- C
 λεὺς σὺν τοῖς ἄλλαις, ἀσκέποντο περὶ τοῦ πότε καὶ ὅπως τὴν
 ἀναχώρησιν χρῆ ποιεῖσθαι. ὁρῶντες δὲ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους

mittatur, alterum e duobus cogemur; aut uxoribus relictis porro fu-
 gere, quod nos timiditatis, ignaviae, dementiae, temeritatis crimini-
 bus maculabit, ut omittam, quod imperatrici dedecoris auctores erim-
 us, quae pro captiva abducetur; aut imperatricis causa pauci cum
 multo pluribus pedem conferentes interfici: quorum utrumvis eligere,
 a prudentia abhorret plurimum. Praeterea neque ad quos profici-
 scimur, constantem erga nos fidem gerunt. Quod cum ita sit, non
 cunctandum, neque acquabili et lento passu bonum tempus conte-
 rendum: sed enixe et accelerato gradu ambulandum est, ne, ante-
 quam perveniamus, incolae adventu nostro praeepto, unanimi con-
 sensu urbe nos arceant reliquisque urbibus ad similem audaciam
 exemplo suo praecant: sed ut ipsimet nuntium adventus nostri ap-
 portemus urbemque occupemus. Illud insuper imperatrici ad com-
 mitandam virorum fugam non levi impedimento est, quod uterum
 fert. Ob haec omnia aequum iudico, ut illa se non moveat: nos
 autem fortunam subeamus: et, si quidem res, Deo bene invante,
 ad voluntatem fluxerit, tum iam ipsa quoque eo accersatur, ubi com-
 iux fuerit; sin secus, ipsa saltem secura degat. His ut praeclare
 dictis, imperator et reliqui suffragantes, quando quove pacto se-
 cedereant, circumspiciebant. Ceterum cum perspicerent, etiam reli-

- A. C. 1320^{της} συγκλήτου και τούς ἐν τέλει ἐν δεινῷ τιθεμένους τὴν τῶν βασιλέων διαφορὰν και κυκῶν νιφάδας τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων οὐ μετρίως προσδοκούντας και περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ διαλεγόμενους, και προσδοκίμους ὄντας και βασιλεῖ διαλέξεσθαι περὶ τοῦ μὴ δεῖν νεωτερίζειν, ἀλλ' ἔῃν τὸν ἔργον ἐπὶ σχή-⁵ματος εἶναι, ὡς μεγάλων κακῶν αἰτίας ἐσομένης και ταραχῆς
- D τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπεὶ ἔδοξε καρτερεῖν τὸ μέλλον ἀποβῆσεσθαι σκοποῦντας, ἔξαποπέλλουσι πρὸς Θράκην τὸν Συργιάνην τῆς ἀρχῆς ἐπιμελησόμενον, αὐτοὶ δὲ προσκαρτέρουσι τῇ Κωνσταντίνου. ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ὅτε μέγας κονοσταῦλος Μιχαὴλ ὁ Τορνίκης, μητρόθεν μὲν κατὰ γένος προσήκων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέων, και πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτῷ και τιμῆς οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ὅτι και φρενὸς ἦν βαθείας και τοὺς τρόπους ἀγαθὸς και πρὸς τὰς ἐπαρχίας ὧν ἤρξε, βασιλέως διδόντος, εὐνο-¹⁵
- P. 37 μώτατος και σπουδαιότατος ἐφάνη, οὗτος δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐμενείᾳ τοῦ βασιλέως θαυρῶσας, προσῆλθέ τε και διελέχθη κρύφα περὶ βασιλέως τοῦ νέου, τὸ ἄτοπον ὡς εἰκὸς τῶν μελετωμένων ὑποδεικνύς, και ὡς πολλῶν ἔσοιτο συμφορῶν αἴτιον τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἃν τε κατορθωθῇ τὸ μελετώμενον, ἄνε-²⁰τε μὴ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο και Μετοχίτης λογοθέτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεῶν μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων

11. κονοσταῦλος ex nostrate vocabulo constabularius; ab dicitur κονοσταῦλος. ED. P.

quos tum proceres, tum magistratus dissidio imperatorum graviter offendi, calamitatumque densissimos imbres communi Romanorum inde metuere, et eas crebris usurpare sermonibus, expectariique, ut iidem cum imperatore agerent, ne quid novi et inusitati inceptaret: sed nepoti ornamenta imperatoria permetteret; quod alioqui molitio senis ingentium incommodorum ac motuum futura esset materia, durandum et quo res evaderet observandum esse censuerunt. Itaque Syrgianne in Thraciam ad praefecturae suae munus dimisso, ceteri Constantinopoli haerere perseverant. In hoc rerum statu magnus constabularius Michael Tornices (qui materno genere imperatorem seniore attingebat, nec postremum gratiae et auctoritatis locum apud eum tenebat, non tantum quia cognatus, sed quia non vulgari prudentia, et morum probitate egregius, atque a provinciis, quas imperatoris concessu administrarat, aequitatis et integritatis laudem maximam reportaverat) hic igitur fretus ea gratia, qua valebat, clam aliis ad imperatorem accessit, et cum eo super nepote collocutus, quam aliena a ratione tentaret, non immerito ostendit, quamque varias in imperium Romanum calamitates inveheret, sive meditata feliciter, sive contra irent, demonstravit. Id ipsum et magnus logotheta Metochites praestitit, qui tum domum imperatoriam, sive aulam regebat, jvir alioqui solere, et non Christianis modo, sed

ἦν, ἄλλως δὲ ἀγγίλους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ A. C. 1320
καὶ τῆς ἕξω σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλυκώς· τὴν γὰρ ἀστρονομίαν
ἀπὸ τίνος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πᾶν πα-
ραλαβὼν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίους πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ B
5 μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκρι-
βεΐᾳ γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας· ὃ καὶ Θανμάζοντος
βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένου, ὃ
Γρηγοῤῥᾶς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν
ᾠρμημένος, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξέυρεισιν τοῦ μαθή-
10 ματος ἐλθεῖν, „οὐ Θανμαστόν” φάναι „βασιλεῦ” τὸν ἐρωτηθέντα,
„ἐκ λαμπάδος μικρᾶς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν,” ἐπαινέσαι τε
τοῦτον τῆς ἀγγινοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκεῖον τῆς εἰκόνης
Θανμάσαι. οὗτος δὲ οὐν ὁ μέγας λογοθέτης διὰ τε τὴν σύνεσιν
καὶ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἣν εἶχεν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν διοί-
15 κησιν τῶν πραγμάτων πολλῆς ἀπολαύων παρὰ βασιλέως οἰ-
κειότητος καὶ εὐμενείας, ἐθάψησε καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ προσ-
ἐλθὼν περὶ τοῦ ἔγγονου διαλεχθῆναι, πείθειν ἐπιχειρῶν, ὡς
οὐ δεῖ τὰ καθεστῶτα κινεῖν, οὐδὲ τὸν ἔγγονον τῆς βασιλείας
ἀποστεροῦντα, ἐτέρῳ μηδαμῶς προσήκοντι παρέχειν, εἰ μὴ
20 τι ἄλλο, τὰς ἀπὸ τούτου ταραχὰς συμβησομένας εὐλαβοῦμε-
νον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ ἕτερά ἅττα διελέχθησαν βα- V. 31
σιλεῖ· ἐδόκουν δὲ λίθους ἔψειν. ὃ γὰρ βασιλεὺς ἀνεπιστρόφως
εἶχετο τῶν ἀπ' ἀρχῆς δεδογμένων καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔγγονον

22. λίθους ἔψειν. Est proverbium Graecum pro nihil aut in-
cassum agere. In textu haud quidquam mutandum. ED. P.

externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae princi-
pia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo
studio accuratissima diligentia sua tantos processus effecit, ut de-
inde quoque permulti in eadem scientia ipso praeceptore progressus
eximio adepti sint. Quod cum imperator admirans, Gregoram eius
auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites a tam tenuibus
profectus initiis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare
potuisset: audivit ab eo, nihil esse mirum, ex parva lampade lucu-
lentam facem accendi: laudavit respondentis acumen imperator, et
imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente deli-
ctatus est. Ergo hic magnus logotheta cum propter intelligentiam at-
que doctrinam liberalem, et in negotiis obeundis dexteritatem ab
imperatore familiariter admodum diligeretur, ausus est et ipse de
nepote illum admonere, suadereque, ne semel fixa et rata convul-
leret neve imperium eidem ablatum, alteri, cui minime deberetur,
traditum vellet: si non ob aliud, at certe ne tanti tumultus inde
cierentur. Haec et similia imperatori occurrentes illi duo, lapides vide-
bantur coquere: nam quod a primordio decreverat, ab eo deduci nulli
machinis poterat suamque malignitatem in nepotem rebus ipsis ex-

A. C. 1320 *δυσμένειαν ἀδοτοῖς πράγμασιν ἐπεδείκνυ. λέγεται δ' ἐν τούτοις*
Ἰ τοῖς καιροῖς καὶ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν συννενευκῶς καὶ περὶ τῶν
δοκῶν φροντίζειν, πρὸς μηδένα δὲ διαλεγόμενος, αὐτὸς πρὸς
ἑαυτὸν πολλάκις εἰπεῖν ὡσπερ ἐπερωτῶν· „καὶ τῆς φύσεως
ἐπικρατεστέρα φανείται ἢ ἔχθρα ἄρα;” εἶτε δὲ πρὸς τι τῶνδ
μελετωμένων ἄλλο ὁ λόγος ἀπετείνεται, εἶτε περὶ τῆς εἰς ἔγγο-
νον ἔχθρας ἦν, οὐδεὶς σαφῶς ἠδυνήθη μαθεῖν· πάντες μὲντοι
πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ἐξέλαβον, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τῶν
μελλόντων κακῶν. ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ χειμὼν ἐτελεύτα.

A. C. 1321 *ιβ. Ἄρτι δ' ἔαρὸς ἀρχομένου, Ἀπριλλίου μηνὸς πέμπτη 10*

P. 38 *ἰσταμένου, τῇ πρὸ τῶν βαίῶν κυριακῇ, ὁ βασιλεὺς τῷ βασι-*
λεῖ καὶ ἐγγόνῳ μηνύει ἐτέρωθι μηδαμοῦ πορευθῆναι, πρὸς
Βαυτὸν δὲ ἀφικέσθαι καὶ τὸ νῦν εἶναι· ὁ δὲ τί ποτ' ἂν εἶη τὸ
λεχθὲν ἐν νῆ στρέφων καὶ περιεργαζόμενος, καὶ μηδαμοῦ τὴν
αἰτίαν συμβαλεῖν ἔχων, ἤρετο τὸν μηνύσαντα, καὶ ἀξίωσιν προσ- 15
θεῖς, εἴ τι σύνοιδεν, ἀπαγγέλλειν· ὁ δ' ἔλεγε, βέβαιον μὲν οὐ-
δὲν εἰπεῖν ἔχειν, στοχάζεσθαι δὲ, τὸν πάππον βούλεσθαι καὶ
βασιλέα τοῦ πατριάρχου καὶ ἀρχιερέων παρόντων λόγους τι-
νας πρὸς ἑ διελθεῖν· οὔτινες δὲ οἱ λόγοι καὶ πρὸς τί φέρουσι,
σαφῶς εἶδέναι μηδαμῶς. εἶτα μικρὸν ἐπισχῶν, „ὡσπερ μὲν 20
ἔφην, ἀκριβοῶς οὐκ οἶδα” εἶπε „περὶ ὧν οἱ λόγοι, εἰκάζειν
μὲντοι μὴ προσηγεῖς τινὰς ἔσεσθαι καὶ ἡμέρους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ
δίκη καλεῖσθαι· ἐδεῖτό τε μικρὸν ἀναμεινάντα καὶ μελέτη μι-

19. πρὸς ε. Ita correxi; antea πρὸς σε legebatur.

serebat. Aiunt, hoc tempore in se ipsum descendisse, et quasi cura altiore defixum, neminem quidem allocutum, sibimet autem frequenter interrogantem dixisse: Ergone natura ipsa potentius erit istuc odium? Quod verbum aliorum, an ad nepotem pertineret, scire pro certo nemo potuit: omnes tamen in hanc partem potius, quam in aliam interpretati sunt, et pro argumento futurarum miseriarum habuerunt. In his hiems desiit.

12. Vere novo, Nonis Aprilibus, dominica ante diem Palmarum, avus nepoti per ministerium mandat, ne quoquam concedat, sed ad se confestim accedat. Qui secum animo versans, et curiosus indagans, quidnam ista denuntiatio sibi vellet, cum causam accitus nullam posset coniecere, interrogabat et precibus orabat nuntium, ut si quid nossset, ne celaret. Tum ille nihil se exploratum habere, quod affirmaret; in suspicionem autem delabi, avum patriarcha et episcopis praesentibus eum constituisse alloqui. Verum quidnam et quo sine dicturus sit, sibi neutiquam liquido constare; et parumper conticescens, Sicut narravi, inquit, satis perspectum non habeo, quid verborum sit facturus; augur tamen, molle ac mansuetum nihil locuturum: sed te velut in iudicium arcessi. Quare aliquamdiu praemediteris licet, ut rationem reposcendus, paratus ad respon-

κρῆ προσασχοληθέντα, ὡς εὐθύνας ὑπέξοντα, πρὸς ἀπολογία^ν Δ. C. 1321
 ἔτοιμον ἦκειν." ὁ βασιλεὺς δὲ χάριν αὐτῷ τῆς καλοκαγαθίας C
 ὁμολογήσας καὶ ἀγαθῶν ἀμοιβὴν προσεπευξάμενος παρὰ Θεοῦ,
 εἶτα καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς κατὰ γνώμην αὐτῷ γένοιτ' ἂν τὸ
 5πολλῶν παρόντων δικαζόμενον ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα,
 ἀπαγγέλλειν ἐκέλευε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, ὡς ἀφίξεται ὅσον
 οὐπω. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπευξάμενος
 ἐν τοῖς παροῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσκυνήσας ἀπῆλθε. βασιλεὺς
 δ' εὐθύς τοὺς ἐταίρους μετεκαλεῖτο· ἀλλ' ὁ μὲν μέγας δομέ-
 10στικός, Θεῖον αὐτῷ τοῦ Ταρχανειώτου, ἀδελφῆς τοῦ πρώτου
 βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ τεθνηκότος, παρῆν ἐκεῖ πενθήσων ἐπὶ D
 κειμένῳ τῷ συγγενεῖ. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ διατρίβων οἶκοι,
 ἀφίκετό τε πρὸς βασιλέα εὐθύς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως
 ἠρώτα μαθεῖν. βασιλεὺς δὲ τὰ τε παρὰ βασιλέως μηνυθέντα,
 15καὶ ὅτι δίκης ἕνεκα καλοῦτο γνωρίζει, καὶ ὡς ἦξειν ἐπηγγεῖλατο
 κατὰ τάχος, προσθεῖς καὶ τοῦτο, ὡς κατὰ γνώμην ἂν αὐτῷ
 γένοιτο δικασθῆναι, δυνησομένῳ ῥαδίως αὐτὸν μὲν οὐδενὶ τῶν
 ἐγκαλουμένων ἐνεχόμενον ἀποδείξαι, τὸν δὲ κύριον καὶ βασιλέα
 ψυχῆς ἰδίας θέλησιν ἐκδικοῦντα. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ „πάνυ. 32
 20μοι δοκεῖς ἀμαρτάνειν" ἔφη „τοῦ ὄντος, ὃ βασιλεῦ, καὶ, ὡς
 εἰκεν, ὧν πρὸς σε περὶ τῆς τοιαύτης κρίσεως ὁ μέγας δομέ-
 στικός εἴρηκεν ἐπελάθου, ἃ δῆπου καὶ σοὶ εἰρησθῆναι τότε καὶ P. 39
 ἡμῖν ὀρθῶς ἐδόκει. σοῦ γὰρ εἰρηκότος, ὡς „βουλομένη ἂν ἐπὶ
 τοῦ βασιλέως καὶ πάππου δίκης τυχῶν, ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπο-
 25λύσασθαι, ἢ τοῦτο μὴ δυνηθεῖς, μὴ τὴν βασιλείαν μόνον

dendum venias. Nepos ut bono viro gratias agens, et praemium a
 Deo comprecans, atque hoc insuper addens, Sibi optatum fore, co-
 ram multis iudicio contendentem crimina obiecta refellere, renunti-
 are avo iubet, mox se affuturum. Apparitor divinam ei opem tali
 statu precatus, et ut imperatorem veneratus, recedit. Extemplo so-
 cios convocat. Porro magnus domesticus, Tarchaniota sororis primi
 Michaelis imperatoris et maioris materterae suae filio rebus humanis
 erepto, ad exanime corpus luctus causa abierat: protostrator domi
 manens illico adest, cur vocatus sit quaerit. Nepos et quid sibi
 ab avo mandatum, et se reum citari, ac sine mora se stitutum refert.
 Addit etiam, se iudicium ex animo subiturum, cum nihil negotii
 sit ostendere, tum se vacare omni crimine, tum dominum et impe-
 ratorem semet ὃβ maligna voluntate sua ulcisci. Subiecit proto-
 strator: Longe mihi a vero lapsus videris, imperator, atque ut veri-
 simile fit, quae de tali iudicio a magno domestico audivisti, quae-
 que tum et a te, et a nobis, ut recte dicta accipiebantur, eorum te oc-
 cupavit oblivio. Nam cum tu ita praedicasses, velle te, si apud a-
 vum causam diceres, aut obiecta diluere, aut, si id minus posses,

A.C. 1321 ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀφαιρεθῆναι ζῶην" ὁδ' ᾗζατο, μὴ ζῶν ἰδεῖν
 τοιαύτην ἡμέραν, ἐν ἣ γενήσεται σοι τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πάππῳ
 δικαζόμενον ἰδεῖν· οὐ γὰρ δίκης, καταδίκης δὲ μᾶλλον ἐστὶν
 ἀληθὲς τὴν ἡμέραν προσεῖπεν ἐκείνην. ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ
 δικαζόντος καὶ τοῦ κατηγοροῦντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται συν-5
 ἄγειν. ἄλλως τ' οὐδὰ τῶν ἀνοήτων ὁ βασιλεὺς, ὡσθ' οὕτως
 ἀπερισκέπτως ὀρηθηθῆναι πρὸς τὴν δίκην, ὡς καὶ καιρὸν ἀπο-
 Β λογίαις σοι παρασχέιν, καὶ ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, ἢ
 καὶ ἀδικούμενον ἑαυτὸν ἀποδείξαι· ἀλλὰ βαθείας ὦν καὶ συν-
 ετῆς, ὡς ἴσμεν, φρενὸς, καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι, τότε 10
 ἐπὶ τῆς δίκης σε καταστήσει, ὅτε πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν πάντα
 προκατασκευασάμενος, οὐδενὸς ἄλλου λείποιο, ἢ τὴν ἀπόφα-
 σιν ἐξενεγκεῖν κατὰ σοῦ· καὶ τοῦτο, ἵνα καὶ τοῖς ἔξω δίκαια
 δοκοίῃ ποιεῖν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνοσιωτάτοις σοῦ φανερώς ἐαλωκό-
 τος καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πάσχοντος ὅτιοῦν." Τοιαῦτα πρὸς 15
 ἀλλήλους ὁμιλούντων, αὐθις ἤκε μνηστῆς ἕτερος ἐκ βασιλείως,
 ἐπισπεύδων τὴν ἐν βασιλείοις ἄφιξιν τῷ ἐγγόνῳ· ὁ δ', (οὐ γὰρ
 C ἐξῆν ἑτέρως δρᾶν,) ἀφικνεῖται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον,
 λύπη πολλῇ τηκόμενος τὴν ψυχὴν, διὰ τὸ τὸν μέγαν ἀπόντα
 δομέστικον μὴ περὶ τῶν παρόντων ἐσχηκέναι συνδιασκέψα-20
 σθαι. εὐθύς δὲ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἦκεν ἐν
 βασιλείοις, καὶ τὸν μὲν βασιλέα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ
 ἔνδον εὗρισκεν ὄντα, τὸν πρωτοστράτορα δ' ἔξω καθήμενον,
 καὶ τῇ ὄψει τὴν ἔνδον ταραχὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν φροντίδα

non imperio tantum, verum etiam vita carere, ille emori optabat po-
 tius, quam videre diem illum, quo tu iudicio cum avo contenderes:
 non enim iudicii, sed condemnationis diem revera appellare conve-
 nit. Cum enim idem sit futurus iudex, qui accusator, aliud ratio-
 cinando colligi nihil potest. Praeterea non ita est insipiens, ut tam
 inconsiderate ad iudicium feratur, tibi que tempus etiam defendendi
 concedat, quo aut innocentem aut etiam iniuria affectum te ostendas,
 sed cum sit, quod scimus, praestanti prudentia et rerum gerenda-
 rum callidus, tum defum in iudicium te adducet, quando eius ar-
 bitratu praestructis omnibus, unum hoc restabit, ut sententia de te,
 tamquam de sceleratissimorum facinororum manifesto, et ob id quibus-
 vis supplicis excarnificando, ut sic apud externos etiam iustitiae opi-
 nionem auferat, pronuntietur. Haec illis in colloquio agitantibus,
 ecce alius ab imperatore apparitor, qui nepotem urgeret ad regiam.
 Quia ergo aliter nequibat, quo vocabatur ivit, multa plenus moesti-
 tudine propter magni domestici absentiam, quicum consilia sua con-
 ferre potuisset. Haud multo post domesticus quoque palatium in-
 greditur, iunioraque imperatorem apud avum intus, protostratorem
 foris sedentem invenit, ipso vultu perturbationem ac sollicitudinem
 intus ostentantem. Tum sic eum compellat: Aspectus tuus mo-

ὑποδεικνύντα· εἶπέ τε πρὸς αὐτόν· „δοκεῖς μοι περὶ τίνος σκέ- Δ. C. 1321
 πτεσθαι τῶν μεγάλων τῇ ἔξωθεν ὄψει καὶ τῇ συννοίᾳ” ὁ δ’ ἔφη
 καὶ σκέπτεσθαι, καὶ περιστάσσει προσομιλεῖν ταῖς ἐσχάταις
 τοῦ δ’ ὅτου χάριν, ἀντερομένου, „ὁ βασιλεύς” ἔφη „παρὰ βα- D
 5σιλέως τοῦ πάππου κληθεὶς ἐπὶ δίκην, σοὶ μὲν συντυχεῖν πολλὰ
 ζητήσας, οὐκ ἠδυνήθη· τοῦ καιροῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος δια-
 μέλλειν, αὐτὸς μὲν εἰσῆλθε πρὸς βασιλέα, ἐμοὶ δὲ φόβον οὐ
 μικρὸν ἐνέθηκε περὶ αὐτοῦ, μάλιστα τῶν σῶν λόγων ἐνθυμου-
 μένω, οὓς πρὸς ἡμᾶς περὶ τῆς δίκης ταυτησὶ διεξῆλθες.” τοῦ
 10δ’ αὐτίς ἐπανερομένου „τί δ’ ἡμῖν ἄχρη νῦν ἀρμόζον τῷ καιρῷ
 καὶ τοῖς πράγμασιν εἰργασται;” „οὐδὲν” εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ
 „βραχυτάτου γὰρ ὄντος τοῦ μεταξὺ τῶν ἀγγελιωῶν χρόνου, καὶ P. 40
 τὴν ὡς βασιλέα ἄφιξιν κατεπείγοντος, οὐδὲν ἐπράξαμεν τῶν
 δεόντων.” „πῶς δ’ οὐ πάρεσιν ἐνταῦθα τοῦ βασιλέως οἰκετῶν
 15ῃ καὶ τῶν σῶν τινες;” ἐρομένου, „παρησαν μὲν” εἶπεν ὁ πρω-
 τοστράτωρ „δείσας δ’ ἐγὼ μὴ παρόντας ὄρωντων καὶ ἄλλων
 ἄλλα λογιζομένων, ἐκ τούτου συμβῆ τις ὑποψία καὶ βλάβη,
 ἐπέλευσα ἀπίεσαι.” ὁ δὲ πολλὰ καταμεμνύμενος τῆς ἀβουλίας,
 καὶ μηδένα καιρὸν ἄλλον εὐρήσειν ἐπικινδυνότερον ἢ βιαιότε-
 20ρον εἰπὼν, ὥστε τὴν ἄδολον αὐτῶν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην ἐνδει-
 κνυμένους πρὸς βασιλέα τῶν περισχόντων ἀπαλλάττειν κινδύ-
 νων, „σὺ μὲν” ἔφη „τῶν σῶν οἰκετῶν ὁπόσους ἂν ἐξῆ καὶ τῶν V. 33
 φίλων συναγαγὼν, ἐνταῦθα κέλευσον μένειν· ἐγὼ δ’ ἔξελθὼν B

ditabundo similis te in re quapiam magni ponderis cogitationem de-
 fixisse significat. Hic protostrator, Maxime, inquit, et cogitatione
 defixus, et gravissimo casu afflictus sum. Quam ob causam tandem?
 Quod, inquit, Andronicus ab avo in iudicium vocatus, cum vehe-
 menter cuperet prius tecum colloqui, ea facultate exclusus est. Et
 quoniam moras interponere non licebat, ipse ad imperatorem in-
 troiit, me timore non levi de se suspensum reliquit: cum praeser-
 tim recogito, quid tu nobis de istoc iudicio dixeris. Rursum quae-
 rente magno domestico, quid interea loci rationibus suis appositum
 et tempori accommodatum praestitissent: Nihil, ait protostrator,
 nam quia inter binos vocatus intervallum permodicum intercessit,
 et ad imperatorem festinato abeundum fuit, haud quidquam quod in
 rem esset effecimus. Quid? de famulitio tuo aut nepotis cur hic
 nemo visitur? Visebantur vero, inquit, at ego formidans, ne eorum
 praesentia aliis secus ratiocinantibus aliquid suspicionis et dampni
 afferret, eos domum remisit. Hanc imprudentiam magnopere incu-
 sans domesticus, quod nullum tempus periculosius, et ad vim faci-
 endam opportunius existere posset, quo velut ansam haberent, mi-
 nime fucata benevolentiam amoremque erga iuniorum imperato-
 rem declarandi, et ipsum quibus cingeretur discriminiibus eripien-
 di, Age, inquit, tu coactis de ministris et amicis tuis quotquot

A. C. 1321 αὐθις τοῦς βασιλέως συναθροίσω καὶ τοὺς ἐμούς· εἰς ἔν δὲ
 συνελθόντες, καὶ τὸν νέον βασιλέα παραλαβόντες, ὅπερ οἶμαι
 δυνήσεσθαι, πρὸς τὸν τῆς Σοφίας ἀπελευσόμεθα τοῦ Θεοῦ λό-
 γου θεῖον νεῶν, τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀσουλίας τῆς ἐκείνου
 πραγματευόμενοι, εἶτα διαπρεσβευσόμενοι πρὸς βασιλέα, 5
 ἀμνηστίαν αἰτήσομεν τῶν τολμηθέντων· τὸν δὲ, δεισάντα τὴν
 στάσιν, ὥσπερ εἰκὸς, ὄρκω καὶ βασιλεῖ καὶ ἡμῖν καὶ τὴν ἀσφα-
 λειαν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων. τοῦ
 νέου δὲ βασιλέως ἀπαλλαγέντος τοῦ περισχόντος νῦν ἐξαπί-
 Cνης κινδύνου, τότ' ἤδη βουλευσαμένοις ὅπερ ἂν δοκῆ βέλτιον, 10
 δέξεται πρῶττειν κατ' ἐξουσίαν. ἢ γὰρ ἐκ τῆς ἡπείρου μίαν
 τῶν τῆς πόλεως πυλῶν διατεμόντες ἐκπεσοῦμεθα νυκτὸς, ἢ
 τῶν ἐκ Γεννοῦας τοῦ βασιλέως φίλων τριήρη μίαν ἢ καὶ δύο
 πληρωσάντων ἐπιβησόμεθα, καὶ πρὸς τὰς παραλίους τῆς Θρι-
 κης πόλεις (αὗται δ' εἰσὶν ἡμέτεραι διὰ τὸ τὸν Συργιάννην 15
 αὐτῶν ἐπιτροπεύειν,) διασωθῆσόμεθα καὶ οὕτω μακρὰν γενό-
 μενοι τῶν κινδύνων, ἃ δοκεῖ συμφέρειν ἐν ὑστέρῳ πράξομεν.
 τὸ δὲ νῦν ἔχον, πάση δεῖ χρήσασθαι καὶ ἀνδρίᾳ καὶ προθυμίᾳ,
 D καὶ αὐτὴν, εἰ δέοι, τὴν ζωὴν προθύμως προῖεμένους, ὥστε
 τῶν περισχόντων ἐξαρπάσαι κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ μὴ 20
 περιιδεῖν αὐτὸν ἅμα τῷ δικαίῳ διαφθαρέντα· καὶ ἰατρῶν γὰρ
 τοὺς ἐμπειροτέρους ὀρῶμεν καὶ στρατηγῶν πρὸς τὰ κατεπί-
 γοντα μᾶλλον ἰσταμένους τῶν νοσημάτων καὶ τῶν πολέμων.”
 Ταύτης τῆς βουλῆς καὶ πρωτοστράτορι βελτίστης εἶναι κριθεί-

poteris, hic praestolari iube: ego hinc digressus, nepotis meosque congregabo. In unam deinde multitudinem conglobati, adiuncto item imperatore, quod opinor nos posse, ad Sophiae Dei Verbi sacrosanctam aedem nos recipiemus: ibi denique ut in asylo, salutem nostrae incumbemus. Postmodum missis ad avum oratoribus, ut ausus in se nostros oblivione sempiterna deleat, rogabimus. Et quia seditionem, quod credibile est, timeat, ut iureiurando nepoti nobisque tum securitatem, tum commissorum illam oblivionem promittat. Postquam ex hoc tam subito periculo evaserit, tum deinde ubi consuluerimus, quod praestare videbitur, eius agendi libera potestas erit. Aut enim a continente una urbis porta efracta, noctuabundi erumpemus: aut Genuates, nepotis amicos, trirremem unam binasve instructas auxilio poscemus, et ad maritimas Thraciae civitates, quae, quoniam a Syrgianne reguntur, a nobis sunt, incolumes profugiemus. Atque ita procul periculis, quae in rem nostram existimaverimus, de cetero exsequemur. Nunc animis opus et pectore firmo: nunc, si res flagitabit, ipsa quoque anima intrepide impendenda, quo imperatorem iuniorum e medio discrimine extrahamus, nec eum in causa iusta rapi ad interitum patiamur: siquidem et medicos et belli duces experientiores, morbis ac pugnis in-

σης, ἐδέδοκτο πρὸς τέλος εἰσάγειν καὶ πρωτοστράτωρ μὲν εὐ- A. C. 1321
 θύς πέμψας, μετεκαλέσατο τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων ὄσους
 ἐνῆν· οἱ δὲ παρήσαν σὺν τάχει· ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπελ-
 θὼν, ὄσους ἐνῆν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων συναγαγών,
 5 τοὺς δὲ δισεκαδασμένους ὅταν ἐπανήξωσι παραγγείλας ἵναί P. 41
 πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπανῆλθε σὺν τάχει· τούτων δ' οὕτω σὺν
 σπουδῇ πραττομένων, ἐπεὶ κυριακὴ ἦν, ἔθος δ' ἐπεκράτησεν
 ἐκ πολλοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρᾳ Γεννου-
 10 τας τε καὶ τοὺς ἐκ Βενετίας Λατίνους ἀφικνουμένους εἰς τὰ
 βασιλεια τιμῆς τε ἐνεκα καὶ ὁμολογίας τοῦ ὑπὸ βασιλεῖ τῶν
 Ῥωμαίων τετάχθαι, ἄλλο μὲν οὐδὲν, μόνην δὲ προσκύνησιν
 ἀπονέμοντας, πάλιν οἴκαδε ἀπιέναι ἤκον καὶ τότε οἱ ἐκ Γεν-
 15 νοῦας πράζοντες τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς ὁ μέγας δομέστικος τοὺς
 δύο τῶν εἰρημένων τοῦ βασιλέως φίλων εὐρῶν, καὶ τῶν τε ὑπο-
 15 σχέσεων ἀναμνήσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην τῆς βοη-
 θείας χρεῖαν ἀναδιδάξας, ἔξαπέστειλε τὰς τριήρεις ἐφοπλί- B
 ζειν· οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ σπουδῇ χρησάμενοι τῷ καιρῷ προ-
 ηκούσῃ, ἐντὸς ὥρῶν εἴκοσι τρεῖς πληροῦσι τριήρεις· ταῦτα
 καὶ πρωτοστράτωρ ὄρῶν, καὶ ἐν ἐλπίσιν ἤδη χρησταὶς γενό-
 20 μενος, ὑπερήδετό τε καὶ ὄρμῆς ἐπληροῦτο, πολλοὺς περὶ
 αὐτοὺς τῶν τε βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀθροίζομένους ὄρῶν.
 οὐδεὶς μὲντοι τῶν συναθροισμένων τὴν αἰτίαν τῆς συνόδου
 συνηδεὶ πλην Ἀποκαύχου· ἐκείνῳ γὰρ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἔκονο-

gravescentibus acrius instare videmus. Hoc consilium ubi et proto-
 strator pro optimo amplexus est, visum ad effectum perducendum.
 Et ille quidem protinus famulos et amicos quotquot potuit coë-
 git, qui celeriter advenerunt. Idem magnus domesticus, contractis,
 quantum licuit, cum regis tum suis, absentibusque, cum primum do-
 mum revertissent, ad palatium occurrere iussis, brevi eodem rediit.
 His studiose ac sedulo peractis, quia dominica agebatur, et mos
 longinquitate invaluerat, principe hebdomadis die Genuenses ac
 Venetos Latinos, honoris et subiectionis profitendae in regiam ven-
 titare, adoratoque imperatore domum regredi: venerunt et tum Ge-
 nuenses, solenne officium persoluturi. Inter hos magnus domesti-
 cus duobus ex illis tribus, quorum supra mentionem faciebamus,
 nepotis fautoribus repertis, promissa eis redegit in memoriam, at-
 que insuper de summa auxilii necessitate edoctos ad triremes in-
 struendas dimisit. Illi abeuntes et pro tempore diligentiam adhi-
 beantes, intra horas viginti ternas ornant. Quae intuens protostrator,
 multosque tam de nepotis, quam de suis domesticis circum-
 stantes conspiciens, spe bona confirmatus mirifice laetabatur, et amo-
 re pugnandi exardescbat. Verumtamen praeter Apocauchum nemo
 causam evocationis noverat: illi enim soli quod agebatur patefecerant:
 alii ob aliquid singulare convenisse suspicabantur, eo argu-

- A. C. ἵθαισαντο τῶν πραττομένων οἱ δ' ἄλλοι τινὸς μὲν ἕνεκα μεγάλου τὴν μετάκλησιν ὑπενόουν εἶναι, καὶ τεκμηρίον ἐποιοῦντο τὸ
- V. 34 τοὺς ἵππους ἔχοντας εἶναι πρὸς τὰ βασιλεία κελουσθῆναι, εἰ-
Cχον δὲ εἶδέναι σαφὲς οὐδὲν, πλὴν τὰ περὶ τοῦ Καθαροῦ τῆς
φήμης διαφρυλλούσης, (διεδέδοτο γὰρ ἤδη πρὸς πάντας,) ἰδεῖν-
τι καὶ ἀκοῦσαι καινότερον ἤλπίζον. οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν.
- D *ιγ'*. Βασιλεὺς δ' ὁ νέος νύξιν ὑποκριθεὶς τῆς γαστροῦ καὶ
πρὸς τοὺς ἐξωτέρω τῶν βασιλείων ἐξεληθῶν οἴκους, τὸν μέγαν
δομέστικον ἀνεζήτηε εὐρων δὲ, σὺν ἄλλει καὶ ἀθυμίᾳ ψυχῆς
„σὺ δ', ὦ γὰθ'” ἤρητο „ὅπου μέχρι νῦν ἦς;” ὁ δὲ περιπαθῆ-
10 στερον ἀπεκρίνατο „ὅπου μὲν οὐκ ἠβουλόμην, ἢ δ' ἀνάγκη τῶν
πραγμάτων συνῶθει.” εἰτ' ἐξαγγείλας ὅσα τε ἐβουλεύσαντο καὶ
ὅσα ἐπραῖξαν ἄχρι τότε, τῆς μὲν βουλῆς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
τῶν πραττομένων χάριτας ὠμολόγει ἐρωτηθεὶς δ' ὅ, τι δέοι
πράττειν αὐτούς, τὴν μὲν δίκην ἔφησε γενήσεσθαι μέλλειν¹⁵
ἀναμφιβόλως· μέχρι δὲ νῦν μηδὲν εἰρησθῆναι πρὸς μηδένα τῶν
- P. 42 ἀφικνουμένων τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. „ἐνδέχεσθαι γε μὴν καὶ
νῦν ὑπερθέσθαι τὸν βασιλέα τὰ μελετώμενα, τῇ παρουσίᾳ τῆ
ἐμῇ διασκεδασθέντα, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ὀλίγαις ἡμέραις
συμβέβηκεν, ὅτ' ἔθος ἡμῖν τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ψάλλεσθαι²⁰
ἀκολουθίαν.” ἄξιον δὲ διηγῆσασθαι καὶ τὸ τότε συμβάν. τοῦ
μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος,
διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἡμέρας, οὐ δὶς τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἅπαξ

1. μεγάλου ED. P. pro μεγάλην.

20. De huius canonis au-
ctore et materia Gretserus ad Codinum. ED. P.

mento, quod qui equos haberent, eos ad palatium mittere iussi essent; nisi quod quae de Michaelē Catharo fama iactabat, quae iam omnium aures compleverat, ea se ut novum quiddam et audituros et visuros etiam sperabant. Et illi quidem in his erant.

13. Imperator minor ad exteriora palatii, simulato alvi dolore, egressus magnum domesticum vestigabat. Quo invento, dolens ac moestus, Tu vero, bone vir, inquit, ubi hactenus fuisti? Ille contra magno cum affectu, Quo me nolentem rei necessitudo compulit. Deinde narrat quaeque statuerint hactenus quaeque egerint. Ne-
pos gratias agit, et interrogatus quid ipsis porro faciendum sit, de iudicio futuro ait nullum relinqui dubium: hucusque autem avum nihil cuiquam ex iis qui affuissent verborum fecisse, posseque nihil minus adhuc fieri, ut meditata, suo adventu videlicet dissipata, etiam nunc differat: quomodo nimirum paucis ante diebus usue-
nerit, cum vetere instituto magni canonis officium canebatur: quem eventum non erit alienum exponere. Cum magnus logotheta Metochites hibernis mensibus potissimum, propter dierum brevitatem, non bis, sed semel dumtaxat ad palatium accedere ibique lucem

εἰσθότος τοῖς βασιλεῖσις ἐπιδημεῖν καὶ διημερεύειν, καὶ αὐτὴν **A. C. 1321**
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεύσαντος τοῖς βασιλεί-
 οῖς, καὶ ἦδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς
 κατὰ τάχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰσθός. τοῦτο δὲ οἱ
5 τοῦ μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόν- **B**
 τες καὶ περὶ τινων καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετάκλη-
 σιν, ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν με-
 λετωμένων κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἀνήκοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον καὶ τὸ συμβὰν ἀπαγγελλαντες, ἃ δέοντα ἂν
10 ἰσομελῆσαι περὶ ἐαυτοῦ ἐδέοντο δοῦν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν
 ἀπέπεμψεν ἐπαινήσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, ἐδό-
 κει δεῖν, ἐπεὶ κατὰ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἑορτῆς χάριν καιρὸς ἀφι-
 κέσθαι πρὸς τὰ βασιλεια, (ἄλλως γὰρ εἶχεν ἂν ὑποψίαν ἢ ἀφι-
 ξας,) ἐλθεῖν καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. „κἂν μὲν περὶ τινων ἄλλων ἢ
15 διασκαψίς ἢ, τῆς ἑορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι· ἂν δὲ περὶ **C**
 ἡμῶν, παυθῆσεται τὴν βουλὴν, ἡμῶν παρόντων.“ ὁ δὲ καὶ
 συμβέβηκε. τοῦ πρεσβυτέρου γὰρ βασιλέως πρὸς τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην περὶ ὧν ἐδέετο διαλεγόμενον καὶ τοῦτο μόνον εἰπόντος,
 περὶ μὲν τοῦ τίνα χρῆ τρόπον γενέσθαι βουλὴν ζητεῖν, περὶ δὲ
20 αὐτοῦ γενέσθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκεῖ παρόν-
 των πρὸς ὑπηρεσίαν τῷ βασιλεὶ μαθεῖν ἀκριβῶς ἐξεγένετο,) καὶ
 ὁ νέος παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλὴ διελέλυτο· εἶτε περὶ τῶν
 προκειμένων ἢ τινων ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένον.
 τούτου δὲ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθῶν, εἶλεν πρὸς
20. οὐ em. ED. P. pro μὲν.

totam transigere consuesset, et magni canonis diem ipsum ibi con-
 summasset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior prae-
 ter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et
 Nicephorus insolito huic accersitui quippiam novum subesse verisim-
 illimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus
 iuniorum imperatorem pararentur) eundem iuniorum aedeunt, quod-
 quod acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria factu pro se
 ipso censuerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit,
 reque cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post
 festi diei causa palatium ingrediendum esset (alioqui enim suspi-
 cionem moveret eius eodem adventus), tempus antecapere. Et si
 quidem aliis de rebus consulat, diei festi gratia venisse videbimur, in-
 quit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem disturbabit: quod
 etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta
 locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quaer-
 endum: an consultaretur, non quaerendum (id quod postea ex apparito-
 ribus probe cognitum est), et iunior imperator aderat, et consilium ad ni-
 hilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim
 haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 1321 τοὺς ἐταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὴ
 D καὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερθῆσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοιμάσαστο τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
- V. 35 μεστίκῃ τῷ μεγάλῃ διαλεγομένου βασιλέως καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ζητοῦντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τούτου πρὸς
 αὐτὸν ἀποκριναμένου, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρᾶς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελύσσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἤσκημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέρχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλείονες συνδραμοῦνται καὶ οὐς οὐκ ἴσμεν.” περὶ
- P. 43 τούτων δὴ διαλεγομένων καὶ Θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὄραν
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐλπίζομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἤκεν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νέον ἀπεσταλμένος ὁ Καλλιχρονήτης Μιχαὴλ ἑκτομίας· καὶ πρὶν
 φθέγγασθαι τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἤκειν σημαίνων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μῦλλον καὶ τῷ
 τῆς ἡδίστης ἀπεστερηθῆναι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἤκειν εἰπὼν· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου εὐνοίας ἀξιο-
 χρεως τὰ δάκρυα μάρτυς· ἀνθ' ὅτου δ' οὕτω θρηνεῖς, ἐν ἀδή-
 20 B λῳ κειμένης τῆς δίκης; ἐνδέχεται γὰρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν” ὁ Καλλιχρονήτης „αὐτὰ τὰ πράγματα θρη-
 νεῖν πεῖθουσιν” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνου καθεσθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πα-
 ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum
 esse. dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius consti-
 tutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermoci-
 nante numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente,
 nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes
 et ad proeliandum exercitatos; si abundum sit, etiam plures et igno-
 tos accursuros: de his, inquam, illis sermonem miscens, deumque
 precantibus, iudicium ampliaret, quoad coiissent, qui pro ipsis decerta-
 turi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et pri-
 usquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare
 nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi
 dehiscente ad Manes descendere et hac iucundissima luce privari,
 quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus
 te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tuae
 in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid
 ita fles, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum
 albo calculo discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in fletum
 solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella,
 arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remo-
 tius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnationis

τριάρχου παρ' αὐτῷ ἐπὶ δίφρου, τῶν δ' ἀκροασομένων τὴν A.C. 1321
 δίκην ἐξ ἐκατέρων μερῶν, σοὶ μόνῳ, τοῦ βασιλέως προστετα-
 χότος, σκίμπους ἐτέθη κατὰ πρόσωπον βασιλέως, καὶ οὗτος
 ἀπωτέρω. ὕπερ ἰδῶν ἠϋζάμην, ὕπερ εἶπον, σήμερον τὴν γῆν
 5 χανεῖν μοι, καταδίκης τόπον τὴν καθέδραν λογισαμένῃ. ἀλλ' ὁ
 Δανιὴλ τὸν αὐτοῦ προφήτην ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἀβλα-
 βῆ διασώσας, καὶ τῆς Βαβυλωνίας καμίνου τοὺς τρεῖς παῖδας
 κρείττονας ἀποδείξας θεός, καὶ Σωσάνναν τῶν ἀδίκων κριτῶν C
 τὴν συκοφαντίαν ἐλέγξας, αὐτὸς τῆς ἐφεστώσης ἀνάγκης κρεί-
 10 τονα καὶ σὲ νῦν ἀποδείξαι, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 προπορεύεσθαί σου, καὶ σοφίαν παράσχοι καὶ σύνεσιν, ὥστε
 τὰ προβαλλόμενα λύειν εὐκόλως ὡς ἀράχνης ἰστούς." Οὕτως
 εὐξάμενον τοῦ ἐκτομίου, ὁ βασιλεὺς „τὸ τοῦ Χριστοῦ θέλη-
 μα γενέσθω" εἰπὼν, καὶ τῷ πάππῳ μηνύσας, ὡς ἐτοιμὸς ἐστι
 15 τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦν, πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστραφεὶς,
 „νῦν καιρὸς" εἶπεν, „ἀνδρίαν ἄμα καὶ σπουδὴν καὶ σύνεσιν καὶ
 καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς ἐπιδείξασθαι ἡμᾶς. καίτοι γε πολλοὶ
 20 πολλάκις καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλάσσουσ, καὶ τᾶλλα ἡμῶν ἠττώμε-
 νοι, ὁμόνοιαν κτησάμενοι, θαναμάσιά τε καὶ ἀκοὴν ἐκπλήττον-
 20 τα κατώρθωσάν τινα· ἡμᾶς δὲ τοσούτους ὄντας καὶ τοιοῦτους
 πολὺ δήπου δικαιοτέρον ἀξίους ἑαυτῶν καπὶ τῶν ἔργων φα-
 νῆναι, ἐγκωμίων ἄξια δράσαντάς τινα καὶ γενναῖα, ὡς ἢ
 καλῶς ζῆν ἢ ἀποθανεῖν εὐκλεῶς· καὶ ταύτην μόνην ἡγήσα-
 σθαι διάνοιαν ἀξίαν ἑαυτῶν. ἐγὼ μὲν οὖν ἤδη πρὸς τὴν δίκην

17. *Interpres legit ὕμᾶς, et ὕμῶν infra. ED. P.*

tuae locum illam sedeculam interpretans, optavi, ut dicebam, hodie
 mihi terram dehiscere. Verum Deus, qui prophetam suum Danielem
 de lacu leonum liberavit, et tres pueros a Babylonia fornace intactos
 praestitit, collatasque in Susannam scelestorum iudicum calumnias
 detexit, idem te nunc, qua premeris, necessitate superiorem reddat;
 angelum suum mittens, qui te antecedit, et sapientiam tibi atque
 intelligentiam largiatur, qua obiecta facile ceu telas aranearum dis-
 solvas. Haec ubi precatus est eunuchus, Dei voluntas fiat, ait impe-
 rator; iubetque avo renuntiari, se imperata facturum: et conversus
 ad amicos, sic eos compellat. Si unquam alias, nunc tempus venit,
 quo virtutem, diligentiam, prudentiam, tolerantiamque nostram tam
 formidoloso tempore declaremus. Enimvero cum multi saepe et nu-
 mero et aliis rebus nobis impares, animorum facta conspiratione ad-
 mirabilia et obstupescenda prospere gesserint, nos ita frequentes ac
 tales longe utique iustius est praeclearis et laudabilibus facinoribus
 efficiendis nobismet ipsis dignos apparere, et aut vitam honestam vi-
 vere, aut gloriosam mortem oppetere, hanc solam mentem nos decere
 arbitrantur. Ego ad tribunal vado: quod si divino munere rursus
 coniungemur, interque nos amabiliter iterum intuebimur, erit cur

Cantacuzenus.

5

- A.C. 1321 χωρῶν ἄλλ' εἰ μὲν καὶ ἀθῆεις γένοιτο, Θεοῦ διδόντος, ἀλλήλοις τε συγγενέσθαι καὶ τὴν ποθεινὴν ἀλλήλων ὄψιν ἰδεῖν, αὐτῷ χάρις· εἰ δ' ἕτερόν τι δέδοκται περὶ ἡμῶν, ἐγὼ μὲν ὑσπάζομαι ὑμᾶς τὰ
- P. 44 τελευταῖα δὴ ταῦτα ὑμεῖς δ' ἄξιοι φάνητε καὶ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνδρίας." Ἐπὶ τούτοις ἀμφοτέρων ἀποκρίνασθαι ὠρμημέ-5
νων, τοῦ πρωτοστράτορος ἐπισχόντος, ὁ μέγας δομέστικος ἔφη „τῶν λογικῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦτο τῶν ἀλόγων ὑπερ-
χόντων, ὅτι λόγῳ χρώμενοι τὰ δέοντα αἰροῦνται, οὐδὲν ἀνα-
καιότερον οὐδὲ ὠφελιμώτερον τοῦ φιλιαν αἰρεῖσθαι ἡγοῦμαι.
- V. 36 τοίνυν καὶ αὐτός, ὃ βασιλεῦ, τὴν σὴν φιλιαν ἐκ παιδὸς ἤρη-10
μένος, καὶ εἰς τόδε χρόνον διατηρήσας αὐξανομένην, καὶ μέ-
χρι ζωῆς ὄρων ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν ἐλπίζω φυλάξειν. Θάρ-
σει τοιγαροῦν, ὃ βασιλεῦ, ὡς οὐ πρότερόν σοι τῶν ἀβουλή-
των τι συναντήσῃ, πρὶν ἐμὲ πεσεῖν τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐμ-
B πεπλησμένον. σὺ μὲν οὖν ἔχου τῆς προκειμένης ὁδοῦ τῇ πα-15
ρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης βοηθείας, ἔτι
δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ βασιλέως ἀπεσταλ-
μένου τετειχισμένου. ἡμεῖς δ' ἐν τῷ ἔξωτέρῳ τοῦ, ἐν ᾧ ἡ δίκη
γεννήσεται, μενοῦμεν οἴκῳ, τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς σῆς ὠφελείας
ὄντες ἔτοιμοι προέσθαι, βίας ἐπαγομένης." τοῖς αὐτοῖς δὲ τού-20
τοις καὶ ὁ πρωτοστράτωρ εἰπὼν ἀρκεῖσθαι, ἀλλήλοις συνταξα-
μενοι, καὶ ὡσπερ περιπτυσάμενοι τελευταῖον, τῷ σταυρῷ τε
C καθοπλίσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρου ἐπὶ τὴν δίκην ἀτρέπτῳ καὶ
βεβηκότι καὶ σχήματι καὶ φρονήματι.

gratias numini persolvamus. Sin quid aliud illi de nobis complacitum est: ego his verbis postremum vos salutatos volo: vos autem nobilitati virtutique vestrae paretote. Ad ista cum uterque dicere aliquid percuperet, protostratore cunctante, magnus domesticus vocem in haec verba resolvit: Cum homines intelligentiae consiliique participes hoc brutis animantibus antecellant, quod ope et impulsu rationis comoda et necessaria sibi eligunt, nihil ego commodius magisque necessarium opinor, quam eligere, quem diligas et a quo vicissim diligare. Proinde et ipse amicitiam tuam, imperator, in quam teneris adhuc annis intravi, et cum aetate auctam hucusque conservavi, etiam ad exitum vitae inoffensam sanctamque custodiam. Habe igitur bonum animum: non enim prius tibi quidquam secus ac velimus continget, quam ego meo purpuratus sanguine occubuero: et proposita perge via, servatoris Christi eiusque genitricis auxilio subnixus; nec non eius votis communitus, quem paulo ante avus misit. Nos te ad iudicii locum comitantes, foris manebimus, parati, si qua vis oriatur, vitam certae morti pro tua salute opponere. In his iisdem se acquiescere cum confirmasset protostrator, velut ultimum inter se complexi, crucisque divinae signo obarmati, iunctim ad iudicium constanti et immutabili oris habitu et cum animi altitudine gressus tendunt.

ιδ'. Οἱ μὲν οὖν ἑταῖροί τοῦ βασιλέως ἔμειναν ἔξω αὐτὸς δ' εἰσελθὼν τὸν οἶκον τῆς δίκης, τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενον, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ προειρημένου σκίμ-
 ποδος ἐκαθέσθη. καὶ οἱ προσκληθέντες δὲ τῆς δίκης ἀκροαταί, D
 5εφ' ᾧ προσῆκεν ἕκαστος ἐκαθέσθησαν. ἦσαν δ' οὗτοι· Γεράσι-
 μός τε ὁ πατριάρχης, χαρίτων μὲν θείων πεπληρωμένος καὶ
 τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς, πολιτικῶν δὲ
 πραγμάτων καὶ δημοσίων παντάπασιν ἀπείρως ἔχων· καὶ ὁ
 10 μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων, καὶ πολιτείας ἀκρίβειαν μοναδι-
 κῆς οὐ μόνον κατορθωτικῶς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ικανῶς ἔχων
 διδάξει· ἔτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων, καὶ παιδείας τῆς ἔξω-
 θεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβών. ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου παρῆ-
 σαν ὁ, τε μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὃν ἐδήλωσε φθάσας P. 45
 15 ὁ λόγος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, σο-
 φὸς ἀνὴρ καὶ θαυμασίος ἐν φρονήσει, πολλῆς τε ἀπολαύων
 πρὸς βασιλέως εὐνοίας τε καὶ τιμῆς· δι' ἣν καὶ τὴν αὐτοῦ
 θυγατέρα Εἰρήνην τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ δεσπότη Ἰωάννῃ πρὸς γά-
 μου κοινωνίαν ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς. ὃς δὴ πρότερον μὲν ἦν
 20 μεσεύζων καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ πράγματα βασιλεῖ, τότε δὲ ὑπὸ
 νόσου, (ποδαλγία δὲ ἦν,) τῆς μὲν ὑπηρεσίας ἐπέπαυτο, τιμῆς
 δ' ἀπέλαυε τῆς παρὰ βασιλέως πολλῆς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ

15. Interpres legit *δχοῦμενος*, male: nam est ὁ *Χοῦμνος*. Eius nominis chartularius apud Nicetam reperitur; et infra aliquis etiam occurret. ED. P.

14. Amicis ergo extra remanentibus, ipse locum iudicii intro-
 gressus, et avum in solio, arbitros autem sive assessores pro sua
 quemque dignitate consistentes reperiens, in scamno humili, de quo
 dicebamus, consedit. Porro arbitri illi erant Gerasimus patriarcha,
 divinis cumulat muneribus; et ut in vita solitaria ipsum fastigi-
 um perfectionis attigerat, sic civilium publicarumque rerum longe
 ignorantissimus erat. Deinde insignis Philadelphiae episcopus Theo-
 leptus, qui et ipse ad culmen virtutis ascenderat: nec solum omnes
 vitae anachoreticae numeros adeptus erat, sed aliis quoque ad eam-
 dem disciplinam idoneum se magistrum praebere poterat. Adde
 quod vir prudens et in externis doctrinarum studiis versatus non
 mediocriter. De senatu palatino praesentes aderant magnus logotheta
 Metochites, cuius antea meminimus, et Nicephorus Chumnus, qui Ca-
 nicleo praecerat, admirabili sapientia consilioque praeditus, et ab
 imperatore benevolentia honoreque singulari dignatus, ita, ut eti-
 am Irenen filiam eius Ioanni despotae filio suo nuptiis coniungeret.
 Hic Nicephorus prius imperatoris domestica administrabat: tum au-
 tem podagra conflictatus, functione illa abierat. Nihilominus sum-
 mo cum honore imperator prosequatur. Praeter hos autem aderat

- A. C. 1321 ὁ Ἀκροπόλιτης ἦν Κωνσταντῖνος, μέγας λογοθέτης ὢν καὶ ἀν-
 Β τός. ἐπ' ὀλίγον δὲ σιγῆς γενομένης, ὁ τῶν Ἀνδρονίκων πρε-
 σβύτερος λόγου ἤπιετο βασιλεὺς τοιούτου· „δέσποτα παριόρχα
 καὶ ὑμεῖς οἱ παρόντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος (περὶ τοῦ ἐγγόνου
 δηλῶν,) ἔστι μὲν σκληρὸς καὶ τοὺς τρόπους αὐθάδης· ἔτι δὲ⁵
 καὶ παρήκοος, καὶ οὐδαμῶς ὑπέικων ἐμοί, ἀλλ' ἂ βούλοιο
 πράττων, τοῦ ἡμετέρου λόγον θελήματος ποιούμενος οὐδ' ὀλί-
 γον. διὰ τοῦτο” — μέχρι μὲν σὺν τούτου σιωπῶν βασιλεὺς ὁ νέος
- V. 37 καθῆστο τὸ „διὰ τοῦτο” δὲ ἀρχὴν ἀποφάσεως εἶναι νομίσας,
 „δέομαί σου, θειότατέ μοι καὶ κύριε βασιλεῦ” εἶπε „μικρόν¹⁰
 ἐπισχόντα, λόγου χρόνον ὀλίγον ἐμοί χαρίσασθαι ἂ δὲ βού-
 λομαι διεξελθόντι ὡς ἐν βραχεῖ, τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν αὐτός
 C περαινέις.” τοῦ δ' ἐπιτρέψαντος ἂ βούλοιο λέγειν, „τὸν θεόν,”
 ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἔφη, „τῶν παρόντων λόγων μάρτυρα προ-
 καλοῦμαι, ὡς οὐδὲν ὢν ἐγκαλοῦμαι ἐμαυτῷ σύνοιδα εἰργασμέ-¹⁵
 νη. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρότερον ἐδήλωσα τῷ σπῆ κράτει, τῷ θαν-
 μασίῳ Ἰωσήφ χρησάμενος πρεσβευτῆ. τοῦτο δὴ καὶ νῦν αὐθις
 διίσχυρίζομαι, καὶ ὄρκους πιστούμενος τοὺς λόγους, ὡς οὔτε
 νῦν οὔτε τότε τῶν ἐγκαλουμένων ἐμαυτῷ τι σύνοιδα εἰργασμένη.
 ἔξαμαρτάνειν μέντοι γε καὶ πάνν πείθομαι τοιαῦτα, οἶον, εἶγε²⁰
 D θον εἰ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐχρησάμην Ἰππῆ, σοὶ τούτου ἴσως
 οὐ καλῶς ἔχειν δοκοῦντος· ἢ εἰ δὴ τι τοιούτον ἕτερον καὶ τοῦ-

12. Scribendum fortasse διεξελθόντος.

et Constantinus Acropolis, ipse quoque magni logothetae dignitate ornatus. Facto igitur paulisper silentio, Andronicus maior inquit: Domine patriarcha, quiq; coram adestis, hic homo (nepotem designans) est moribus intractabilis et arrogans atque inobediens, ne- utiquam mihi cedit; sed pro libidine agit omnia, nostrae voluntatis ne parvam quidem rationem ducens. Propterea — Hactenus junior tacitus sedebat. Illud autem verbum, Propterea, initium ferendae adversum se acsententiae ratus, Obsecro te, exclamat, sacratissime domine imperator, pauxillum subsiste, mihiq; medium spatium ad loquendum ne denega; et ubi summam, quae voluntas fert, explicavero, reliquum orationis tuae absolvito. Sinente sene, ut diceret, quae vellet, hunc in modum disseruit: Deum testem invoco, me quorum accusor criminum, nullius mihi conscium esse. Quod ipsum et alias maiestati tuae per virum excellentem Iosephum legatum meum indicavi, et nunc rursus assero: et ut verbis meis apud te fides sit, iusiurandum interpono, conscientiam meam nec hodie impediri atque convinci, nec tum impeditam atque convictam fuisse ullius horum scelerum, quorum nunc reus peragor. Verumtamen peccasse me talia quaedam peccata libenter crediderim, ut si te invito venatum ierim; si diutius, quam tu forsitan velles, equestribus ludis indul-

το δὲ οὐ προστατόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδὲν τὸ ἐπίτα- A.C. 1321
 γμα τιθέμενος ἐποιοῦν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπίοιον μηδὲν εἰδώς σοὶ δ'
 ἴσως ἂν ἐμὲ ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ᾧ δὲ καὶ πείθων ἐμαντὸν ἀδι-
 κεῖν μηδὲν, κατὰ γνώμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
 5 κυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐπιούμην τοὺς
 λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδὲν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
 νων ἐλεγχόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
 τοῦ ἁμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποθέμενον, τῆς ὀργῆς ἂν ὑφεί-
 ναι. οἶσθα γὰρ αὐτὸς, ᾧ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46
 10 σιλέως καὶ πατρὸς τελευτὴν ἄχρι καὶ νῦν τοσαύτη χρώμενος
 ἐφαίνου τῇ μῆνιδι κατ' ἐμοῦ, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
 γου γοῦν ἀξιῶσαι τινος· ὃ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
 ζομένῳ, τοιαῦτ' ἐπῆει λέγειν, οἰομένῳ καιροῦ τινος πρὸς ἀπο-
 λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
 15 τοι γ' ἔφασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμην, παντάπασιν ἁμαρτά-
 νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὀρθῆς, εἰ τοῦ αὐτοῦ δικά-
 ζοτος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ οἶομαι ἀλώσεσθαι,
 ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεσθαι καὶ ἀποδείξεων πρὸς τὴν καταδίκην.
 ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμην. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
 20 γον, συμβαίνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἤκειν, παρὰ σοὶ
 κριτῇ ταῖς ἀπάσαις ἐάλων, καὶ τεκμήριον ἀψευδές, εἰς ἣν κα-
 τεδικάσθη καθέδραν,) νῦν μὲν ἔσχον μόλις συννετωτέρους ἐ-
 κείνους ἐμαντοῦ κρίνειν βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἐπειθὸν ἐμαν-
 τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὀφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et post-
 ea mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere
 perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delin-
 quere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum ad-
 mittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magnopere apud
 dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quo-
 rum arguerer, convictum iri, et ipsum imperatorem flagitiorum me-
 orum abiecta suspicione iram remissurum. Negare non potes, te
 ab obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem
 adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo sal-
 tem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa dirius vide-
 tur. Talia occurrebant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod
 defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. Ate-
 nim desipere me alebant quibuscum agebam, si putarem eodem ac-
 cusatore et iudice non potius indicta causa me damnatum, quam
 probationes et argumenta mea, quamobrem damnandus non sim, re-
 quisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re
 ipsa comprobata videntur (antequam enim verbum emissem, apud te
 iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens iu-
 diciam sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- Α. C. 13αι γμάτων· ἐὼ γὰρ εἶπεν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγαίαι τοσοῦτον ἐπνευσαν βαρὺ κατ' ἐμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλαγχνά τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μηδὲ τῆς ὀγρωῦν προσηκούσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὦ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον εἶ-5
 C ενεγκεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἐμοῦ κατηγορηκας, βασιάνῳ δοκιμασθῆ. κὰν μὲν τι φαινῶμαι τούτων ἐξεργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ἕπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιεῖσθαι, τότε' ἐξέσται πάλιν πατρί γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὀργὴν ἐξαφθεὶς ἐπιπλέων ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχυτέρῳ τοῦ
 V. 38 δέοντος χρησάμενος τῆ φωνῇ, μὴ οἶεσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" ἔφη, „τῶν ἐμοὶ νῦν15
 D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάξαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶεσθαί με Χριστιανὸν, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρῆσθαι νομίζειν, ὥστ' ἐμπίδος ἦ τινος τῶν φαυλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ20
 αὐτός, φημι, οὐχ ἡγῆ με Χριστιανὸν, ἀλλ' ὄγε τὸ σεβάζομαι αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἐμοῦ φιλανθρωπῶς ἐκχέας Χριστός, ὑπὲρ οὗ καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦντος, θαρροῦντως φημί, ἑαυτοῦ καὶ οἶεταί με καὶ ὀνομάζει. καὶ
 16. ἐπανεχθέντων antea. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P. νομίζειν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustius) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, uti prius sententiam ne feras, quam quae obiecisti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inventar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursus patri ac domino meo quod liberit facere liceat. His verbis maiore inflammatus ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me be-

τις χρεία τοιούτων λόγων; εἰ μὲν δικάζεις, δικάζει κατὰ νό- A. C. 1321
 μους, εἰ δὲ πρὶν δικάσαι καταψηφίζη, οὐδὲν ἢ δίκας λοιπὸν P. 47
 λαμβάνειν. πρᾶττε τοιγαροῦν ἅ σοι κεχαρισμένα· χάριτας δὲ
 σοι τὰς μεγίστας ὁμολογῶ τῷ καὶ λέγειν καὶ πρᾶττειν ἐπὶ τῶν
 5 παρόντων τουτωνῶν, ἃ δὴ καὶ λέγεις καὶ πρᾶττεις. ἐμοὶ γὰρ ἄν
 τι καὶ τῶν ἀδοκίμων ἀπὸ γε τοῦ νῦν ἐπίη, οὐ σφόδρα λυπή-
 σει, πολλοὺς ἔχοντι μάρτυρας τῆς ἀδικίας.

ἰε. Ἐνδον μὲν οὖν τοιαῦτα παρ' ἄμφοῦν τοῖν βασιλείων B
 ἐλέχθη. ὁ μέγας δὲ δομéstικος καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἐν τῷ
 10 ἑξωτέρῳ, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, διατρίβοντες οἴκῳ, καὶ
 τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως τραχύτερον ἀκούσαντες φθεγγαμέ-
 νου, ἐπὶ κακῷ τε τοῦ νέου βασιλέως τὴν τραχύτητα τῆς φω-
 νῆς οἰηθέντες εἶναι, ἐκινήθησαν μὲν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ προ-
 ῆλθον ἐπὶ μικρὸν ἀμύνειν ὠρμημένοι τῷ νέῳ βασιλεῖ. τῆς
 15 Ἰταραχῆς δὲ πεπανμένης, αὐθις ἠσύχασαν καὶ αὐτοί. τρεῖς
 δ' αὐτοῖς ἐκεῖ συμπρόντες τῶν οἰκισιότατων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 βασιλέων, ὃ, τε Μελιτηνιώτης Ἰωάννης, Ἀνδρονικός τε ὁ Ἐξώτρο-
 χος καὶ τρίτος ὁ Βάρδας, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑποπτεύσαντες
 ὡς ὑπὲρ Ἀνδρονικοῦ τοῦ νέου γεγεννημένην, λέγουσιν αὐτοῖς
 20 ἀποπροελθόντες, ὡς „τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους περὶ τινῶν ἀδή-
 λων διαλεγομένων, δεῖν ὑμᾶς ἀποστάντας τῶν ὧδε, πρὸς τὴν ἐν
 βασιλείῳις ἀγλῆν χωρεῖν.” τῶν δ' αὐτοῖς δριμύτερον ἐνιδόντων,
 καὶ τὸ θυμοῦσθαι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ λόγοις ἐνδείκνυμένων,
 ἔξιστασθαί τε καὶ μὴ παρενοχλεῖν κελουσάντων, οἱ δύο μὲν

nigne effudit, pro quo vicissim meum, causa postulante, effusurum
 fidenter aio, pro suo habet suumque nominat. Verum quid ista
 verborum velitatione opus est? Si iudicas, secundum leges iudica:
 si autem ante condemnas, quam iudicas, restat, uti supplicium quo-
 que de me sumas. Proinde fac delicias animo tuo. Gratias autem
 tibi maximas ago, quod his praesentibus ista et dicis et facis. Nam
 si quippiam etiam improvisum ex hoc die me incursaverit, non ve-
 hementer contristabit, quando plures iniustitiae tuae testes habeo.

15. Intus haec ab imperatoribus dicebantur. Magnus porro do-
 mesticus et protostrator foris expectantes, ut docuimus, et senem
 tumultuosius clamantem audientes, eamque rem malo esse nepoti o-
 pinantes, loco se repente movent, et ad ferendum auxilium conciti-
 ati aliquantum procedunt. Sed strepitu illo conquiescente, etiam
 ipsi quiescunt. Aderant illis tres, avo imperatori familiarissimi, Io-
 annes Melitenensis, Andronicus Exotrochus et Bardas, qui huius-
 cemodi impetum pro Andronico iunioris susceptum coniectantes, sic
 eos aggressi sunt, ut dicerent, imperatoribus sermonem arcanum
 conferentibus, decere eos inde se removentes in atrium palatii se-
 cedere. Quibus torvo lumine intuentibus, conceptamque in prae-
 cordiis iram non vultu modo, sed voce quoque prodentibus, eosque

- A. C. 1321 πάλιν ἠσύχασαν καθεσθέντες, ὁ Μελιτηνιώτης δὲ ἔνδον πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν βασιλέων ἔλθων „σκεπτέον σοι” πρὸς οὗς
- D εἶπεν „ὦ, τι μέλλεις δρᾶν, ὦ βασιλεῦ. πρὸς γὰρ θύραις ταῖς σαῖς ἐφροστήκασι τῶν τῆς συγκλήτου τινές, πάντα δρᾶν ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως ἔτοιμοι καὶ πάσχειν ὄντες.” τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τε αὐτίκα τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν ἐνδότερον οἰκίσκον ἐχώρει, τὸν νέον βασιλέα τοῖς ἀκροωμένοις ἅμα παρὰ τὸν ἔξω καταλιπών. τὸν μέγαν δὲ μετακαλεσάμενος
- V. 39 λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ βουλευμένη διαλεχθεῖς, εἶτα δι’ αὐτοῦ μηνύει τῷ ἐγγόνῳ καὶ βασιλεῖ. „σύ μὲν ἰοῖσπερ εἶπον καὶ πλείοσιν ἐνέχη κακοῖς· ἐγὼ δ’ ἅπαντα παριδῶν, ἀξιόσω συγγνώμης, ἂν ἂ λέγω ποιήσης αὐτός. ταῦτα δ’ ἐστί· πρῶτον μὲν ὄρκω πιστώσασθαι τὴν πίστιν καθαρὰν
- P. 48 ὅταν τῷ Χριστῷ τηρεῖν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο, μηδὲ περὶ ἐμὲ κακὸν ὀφθήσεσθαι γεγεννημένον· τρίτον μετὰ τοῦτο, καταδή-15 λους ἐμοὶ ποιῆσαι τοὺς σοὶ συμπράττειν καὶ προσκείσθαι προφηρημένους· τέταρτον δὲ, ὄρκω πιστώσασθαι δρασμῶ χρησεσθαι μηδαμῶς.” πρὸς ταῦτα βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὴν πίστιν ὄρκους ἀπαιτεῖν βεβαιοῦν, πρὸς τῷ σκληρὸν ἐμοὶ φαίνεσθαι καὶ τὴν ψυχὴν δε-20 νῶς ἐκταράττειν, ἔτι καὶ ἑαυτῷ περιπίπτει. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὸν ὄρκον εὐαγγελίους καὶ ταῖς σεβασμίαις εἰκοσι κελεύεις πιστὸν ποιεῖν, αὐτῷ τούτῳ περὶ τὸν θεὸν πιστὸν, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποδεικνύεις ἐνδεδυμένον ἐμέ. εἰ δ’ ἄλλω
- facessere iubentibus, duo quidem conticuerunt ac resederunt; Melitenensis autem ad imperatorem adiens in aurem illi insurravit: Videret, quid ageret; ad fores conclavis quosdam astare de viris principibus, pro iunior imperatore paratos facere et pati omnia. Hoc nuntio commotus, e solio nil cunctatus surgit et in domunculam interiore se recipiens, foris nepotem cum assessoribus relinquit: advocatoque magno logotheta Metochite, et cum eo, quae volebat, collocutus, adolescenti per eum haec significat. Esse quidem illum iis, quae audisset, et pluribus sceleribus obstrictum: se tamen omnia in minimis numeraturum, et veniam reo impertiturum, si quae postularret, efficere in animum inducat, nempe haec: primum, ut sacramento firmet se Christo fidem puram et sanctam servare; tum, nihil mali in avum moliturum; adhaec, eorum nomina, qui se ipsi satellites ac ministros facinorum volentes libentesque praebuerint, ad ipsum delaturum; postremo, non se ullo modo fugiturum. Ad ista iunior hoc responsum dedit: Quod de fide in Christum confirmanda sacramenti a me religionem exigis, imperator optime, praeterquam quod durum videtur mentemque meam maiorem in modum percellit, etiam non cohaeret et in se ipsum corrui. Si enim me per sacra evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter iurare iubes, hoc ipso utique Deo fidelem

τινὶ σεβιάσματι προσέχειν ἐμὲ νομίζεις, τῶν ἀγονήτων καὶ πε- A.C. 1321
 ριτῶν, ὧν ἠθέτησα τὴν πίστιν, ταῦτ' εἰς ὄρκον ἐμοὶ προ- B
 βάλλειν· ῥαδίως γὰρ ἂν καταψεύσομαι τῶν μὴ τιμωμένων.
 διὸ δὴ σου δέομαι, βασιλεῦ, μὴ περὶ τῶν τοιούτων λόγους
 5 κινεῖν· χάριτι γὰρ Χριστοῦ καὶ Χριστιανός εἰμι καὶ τῶν ὁρ-
 θοδόξων· κατὰ σοῦ δὲ μῆτε δράσαι μῆτε βουλεύεσθαι τι
 κακόν, καὶ νῦν μὲν ὄμνυμι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, ὡς
 οὔτε πρότερον εἰς λογισμοὺς ὑπήχθην τοιούτους, οὔτ' ἐν τῷ
 μέλλοντι κακὸς ὀφθῆναι βούλομαι περὶ σέ· σὸν δ' ἐπίταγμα
 10 ἐκπληρῶν, καὶ ἀθίς ὁμοῦμαι. περὶ δὲ τοῦ καταδήλους
 τοὺς ἐμοὶ συνόντας καὶ ταῦτά βουλομένους σοὶ θῆσθαι, ἐκεῖνο C
 λέγω, ὡς αὐτὸς ἂν εἰδείης μᾶλλον ἐμοῦ, ὁποίους τινὰς εἰκὸς
 εἶναι τοὺς προσκειμένους ἐμοί. ὅπου γὰρ χρημάτων μὲν μοι
 πόρος οὐδεὶς, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τῶν ἀξίων μοι λόγου τινὰς
 15 προσέχειν, καθήρησις τε πρὸς σὲ μέτεστιν οὐδεμιάς, δι' ἧς εὐ-
 εργετῶν ἐμαυτῷ κτήσομαι φίλους τινὰς τῶν δεομένων ὠφελείας,
 συνορᾶν ἐστὶν ἐκ τῶν πραγμάτων τῷ βουλομένῳ παντὶ τοὺς
 ἠθροισμένους περὶ ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ τινες εἶεν εὐνοϊκῶς
 ἐμοὶ διακειμένοι, οὐκ ὀφείλοντες τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον
 20 χάριτος κατάρχοντές εἰσιν· ὧν οὕτω βελτίστων περὶ ἐμὲ προῦ- D
 κα γεγεννημένων, οὐκ ἂν ἐλλίπη μοχθηρίας ὑπερβολὴν τὸ κάκι-
 στον αὐτὸν καὶ προδότην ὀφθῆναι περὶ αὐτούς. καίτοι γε καὶ
 αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο μοι προσιόντες πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἢ σοί,

me et Christum induisse ostendis. Sin aliud pro numine adorare
 me credis, inutile et supervacaneum est, quorum fidem irritam
 feci, per ea iusiurandum a me exigi: facile siquidem contra illa
 mentiar, quae colere desii. Quocirca te rogatum volo, imperator,
 ne quid super hoc negotio verborum facias; gratia enim Christi et
 Christianus et orthodoxus sum. Adversus te autem nihil mali vel
 designavi vel cogitavi: et nunc caeli terraeque conditorem ultro
 testor: me neque antehac istiusmodi consilia coxisse, neque de
 cetero improbi aliquid in te machinaturum; tuis vero iussis pa-
 rens denuo iurabo. Iam quod vis, ut adiutores et socios tibi meos
 indicem, illud dico, te potius, quam me scire posse, quales consen-
 taneum sit esse, qui me sequuntur. Cum enim pecuniae faciendae
 ratio nulla suppeditet, qua forsitan quosdam non infimae conditio-
 nis ad meas partes allicerem, libertate autem apud te nulla ut li-
 ceat, quo ope aliena indigentibus benefaciens, amicos comparem,
 discre hinc quivis potest, si vult, quales se ad societatem meam
 aggregaverint. Quod si forte nonnulli me non oderunt, at in eo
 non illi debitum pro gratia praestant, sed gratia me antevertunt:
 qui cum nulla exspectata mercede mei sint quam studiosissimi, nihil
 posset fieri scelestius, si ego in illos contra ingrattissimus ac pro-
 ditor existerem. Quamquam et ipsi me adcentes, non aliud mihi
 persuadere nituntur, quam ut tibi, imperatori ac parenti meo, dicto

- A.C. 1321 τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, ὑπέχειν ἑμαυτὸν καὶ καταδουλοῦν καὶ μὴ παρέχειν αἰτίας, ὥστ' ἑμαυτῷ τὴν σὴν γαληνότητα ἐξοργίζειν. ἐμοῦ δ' ἰσχυρίζομένου τοιοῦτον ἑμαυτῷ συνειδέναι μηδὲν καὶ πολλοὺς εἰς ἀπολογίαὶν συνείροντος λόγους, οὐδὲν αὐτοῖς εἰς πειθῶ νομίζεται ἀξιόχρεων, ὅπερ, ἐστὶν εἰκὸς λογιζομέ-5
- P. 49νοῖς, ὡς οὐκ ἂν οὕτως ἢ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ἐκπολεμωθείη, μὴ τῶν αἰτίων ὄντων ὑπερφυῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν θηρίων τὰ χαλεπώτατα τοῖς τέκνοις ἐπεβούλευσάν ποτε τοῖς ἰδίους. εἰ δὲ τινες ἐν αὐτοῖς εἴεν καὶ μὴ τοιοῦτοι, οὕτω δοκεῖς ἐμὲ κακὸν καὶ ἀγνώμονα εἶναι περὶ τοὺς φίλους, ὥστε τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας 10 προδοσίαν παρασχεῖν ἀντιμισθίαν; οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς. ἔβρον γὰρ ἂν αὐτὸς οὐχ ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς αὐτῶν
- V. 40 τὴν ἐμὴν προήσομαι σωτηρίαν, ἣ ταύτην περιποιούμενος ἐκεί-
 νους ἐθέλησω καὶ μικροῖς τισὶ προσομιλῆσαι κακοῖς. ἔτι πρὸς τούτοις καὶ ὄρκους ἐπέταξας τὸ μὴ θρασυμῶ χρῆσασθαι ἀσφα-15
 λίσασθαι· ὁμνυμι δὴ σοι τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα
- B θεόν, ὡς ἂν τι φωράσω περὶ ἐμὲ βουλευόμενον κίνδυνον ἀπει-
 λοῦν, πάσῃ δυνάμει καὶ ὄλω ποδὶ χρῆσομαι πρὸς φυγὴν.”
15. Ταῦτα τοῦ νέου βασιλέως διεξιόντος, ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τὰς θύρας ἰστάμενος τοῦ οἰκίσκου, πάντων ἐπηκροῶτο, 20
 καὶ τᾶλλα μὲν ἤνεγκε σιωπῶν, τὴν φυγὴν δὲ ἀκούσας „σὺ δ',
 C ἔφη „φευξῆ γε σύ; ἀλλ' ὅσον οὐπω σὺ μὲν συλληφθεῖς ἀπα-
 χθήσῃ δεσμώτης καὶ πρὸς δοριαλώτου καταστάς τύχην. ἐγὼ δ'

sim audiens, tibi que serviam, occasiones fugiam, quibus serenitas tua adversum me turbari et irritari queat. Dum autem constanter affirmo, nihil huiusmodi conscire mihi, verbaque ad defensionem acervo, haud illis quidquam ad fidem satis videtur: probabiliter ratiocinantibus, non potuisse naturam tantam in semetipsam hostilitatem induere, nisi causae fuissent, et quidem tales, quae ipsas naturae metas excederent: quando neque truculentissimae ferarum in catulos suos unquam sese insidiosas ac malignas praebuerunt. Et ut aliqui inter eos tam solliciti non sint, an me adeo nequam in amicos et officii immemorem putas, ut eorum caritatem proditione remunerare velim? Oh ne utique: citius, non pro omnibus modo simul, sed pro singulis etiam caput meum deovere non dubitabo, quam ut eius servandi vel leve eos patiar subire incommodum. Praeterea de fuga non suscipienda iurisiurandi testificationem mihi imperasti: per universorum igitur dominum et principem Deum iuro tibi, si te quidquam inimicium contra me molientem cognovero, nervis omnibus et toto, quod aiunt, pede fugiam.

16. Haec iuniore disserente, sub ianua domunculae consistens senior auscultabat omnia. Et ad cetera quidem mutus, ubi fugae illata est mentio, Tu, inquit, tunc ut fugias? Atqui iamiam comprehensus et vinculis constrictus abducere, et ad captivi fortunam

οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἐθελήσω λύσασθαι τῆς δουλείας· εἶτα μι- A.C. 1321
 κρὸν προβάς, „ὄρατε” ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας „ὅπως τοῖς
 ἐμοῖς λόγοις οὗτος συμμαρτυρεῖ, σκληρὸς ὢν καὶ αὐθάδης
 καὶ πέρα τοῦ δέοντος ἀλαζών; ἤδη καὶ ἕμῃν ἔστι σαφῶς ἐκ
 5 τῶν πραγμάτων καταμαθεῖν.” ὁ νέος δ’ Ἀνδρόνικος, „ἐπ’
 ἀληθείας” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὔτε σκληρὸς εἰμί τις, οὔτε αὐ-
 θάδης, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ὁ σωρὸς τοιοῦτον εἶναι φαί-
 νεσθαί σοι ποιεῖ· ἐγὼ δ’ ἐπὶ μάρτυρι λέγω τῷ εἰδῶτι πάντα D
 θεῷ, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἐματιῶ συννοῖδα εἰργασμένῳ ὡς ἄξιον
 10 εἶναι τῆς τοσαύτης ὀργῆς. διὸ δὴ καὶ δέομαι τοῦ σοῦ κράτους
 συγγνώμης κἂν τε ἥμαρτον τυχεῖν, κἂν τε μή. πρὸς τοὺς πό-
 δας γὰρ ἐφίεμαι τοὺς σοὺς ἀποθανεῖν,” αἰνιτιτόμενος, ὡς οὐκ
 ἂν αὐτοῦ βουλήσοιτο ἀποστῆναι χωρὶς ἀνάγκης. ἅμα δὲ τού-
 τοις τοῖς λόγοις καὶ πρὸς γῆν κατεκλίετο ἀσπασόμενος τὸν
 15 πόδα τοῦ βασιλέως. ὁ δ’ ἀνέλχε λαβόμενος τοῦ ὤμου, ἅμα καὶ
 λόγοις τὸ ἔργον ἀπαγορεύων ὡς δ’ ἑώρα βιαζόμενον, ἀφεί-
 δων ἑαυτοῦ, δείσας ὁ πάμπρος, μὴ τῇ βίᾳ τῆς κεφαλῆς διαστῶ- P. 50
 σιν αἱ τρίχες, ἐνέδωκε τὴν κατάκλισιν· ὁ δὲ κατακλιθεὶς ἡ-
 20 σπίασατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. εἶτ’ ἀναστάντος τῆς κεφαλῆς
 λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, κατεφίλει τὰς ὄψεις. τοῦτο δὴ ὁ πατρι-
 ἀρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου παρόντες ἰδόντες καὶ διαλλαγῆς
 ἀπόδειξιν νομίσαντες ἤδη βεβαίως τῶν βασιλέων, πολλὰς ἀφῆκαν

redigere. Ego vero nec tribus obolis, si possim, te e servitute exe-
 merim. Dehinc paululum progressus, Cernitis, inquit ad praesen-
 tes, quemadmodum iste verbis meis fidem conciliet, contumax vide-
 licet, se magnifice circumspiciens, et immodice arrogans? Quod ex
 re ipsa vobis licet discere. Subiicit iunior: Equidem neque con-
 tumax sum, neque mihimet tantopere plaudo, sed multitudini pec-
 catorum meorum acceptum refero, quod talis tibi videar. Testor
 Deum, quem nihil latet, haud me ullam culpam ira tua tam atroci
 dignam commeruisse. Quapropter potentiam tuam obsecro, seu no-
 xius seu innoxius sum, mihi ignoscas: ad tuos enim pedes mori
 cupio (significans, non nisi coactum ab eo recessurum). Et simul
 cum hoc dicto ad terram procumbebat, avi pedem osculaturus; quem
 ille humeris eius obnitens abstinencebat, ac voce item prohibebat, tan-
 demque amplius luctantem capillis retinebat. Cum etiam sic sibi-
 met non parcens, vi summa pergeret, metuens avus, ne illa violen-
 tia crines a vertice abstraherentur, terram petere et pedi osculum
 figere permisit, surgentemque capite apprehendens, oculos eius de-
 osculatus est. Quo conspecto, patriarcha quique aderant proceres
 hoc minime dubium redintegratæ inter imperatores amicitiae argu-
 mentum rati, ingeminatis vocibus Deo pacis largitori gratias agere.
 Quin et iunior imperator cum magno domestico et protostratore se-

A.C. 1321 φωνὰς εὐχαριστοῦντες θεῷ τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης. καὶ αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διηλλάχθαι νομίσαντες τῷ ἐγγύῳ τὸν βασιλέα, ἔχαιρόν τε αὐτοὶ, καὶ εὐτυχίας ἄκρας ἠγοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε Β ὁ νέος βασιλεὺς ἀπελθὼν, διηγείτο τε τοῖς φίλοις τοὺς κατὰ 5 τὴν δίκην λόγους, συνεόρταζόν τε καὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις. μηνύουσι δὴ καὶ Συργιάνῃ τὰ γεγονότα, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς συγχαίρη τοῖς φίλοις χαίρουσι καὶ μηδεμίαν ἔχη φροντίδα τήκουσαν τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν προτέρων ἤδη βουλευμάτων διαλυθέντων καὶ βεβαίως εἰρήνης γεγενημένης τοῖς βασιλεῦσι 10 καὶ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων κεχωρηκότων. τοῦτο V. 41 γὰρ ἤρχοντο, τὸν μὲν βασιλέα τῆς εἰς τὸν ἐγγονον ἀπεχθείας μεταβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κινδύνων ἔξω καταστάντας ἡσυχίαν ἄγειν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει τὰ γεγενημένα· τὰ δ' ἦσαν ἕτερον τρόπον, ὡς ἔδοξε τοῖς πολλοῖς ἐκ τῶν μετὰ 15 C ταῦτα. ἐκρίθη γὰρ διανοίᾳ γεγενῆσθαι τοιαύτη. ἔθος ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἐπειδὴν τις τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων ἢ καὶ ἄλλως τῶν ἐν τέλει, προσκνήσας ἀσπάσθαι τὸν πόδα τοῦ βασιλέως, ἀντασπάσθαι καὶ αὐτὸν [αὐτὸν] εἰς τὴν ὄψιν. καὶ τότε δὴ τοῦ νέου βασιλέως ἀσπα- 20 σαμένον πρὸς τὸν πόδα τὸν πάμπον, ἵνα μὴ εἰς ἄκρον ἀπεχθείας ἐληλακέναι δοκῇ, οὐδὲ τῶν ιδιώταις προσηκόντων ἀξιώων τὸν ἐγγονον καὶ βασιλέα, ἀντεφίλησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ D αὐτόν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεως τῶν βασι- 20. Unci vulgo desunt.

niorem placatum arbitrati, laetitia exsultare diemque illum candidissimum iudicare. Et rediens domum, nepos inquam, sermones in iudicio habitos necessariis suis memorabat; qui omnes una diem festum communibus gaudiis exigebant: Syrgianni insuper acta perscribentes, ut et ipse gauderet cum amicis gaudentibus, neque se ulla in posterum cura maceraret; utpote abiectis iam prioribus consiliis, et stabili inter imperatores concordia revocata et confectis omnibus ex sententia. Hoc enim erat, quod votis saepenumero petiverant: ut avus odium contra nepotem deponeret, ipsique periculorum metu soluti ac liberi, vitam placidam et quietam degerent. Quae igitur gesta fuerant, hunc in modum habere se illis videbantur: aliter tamen habuisse, multi ex iis, quae postea consecuta sunt, intelligebant. Hac enim mente gesta fuisse, iudicabatur. More Romanis imperatoribus receptum erat, cum consanguineorum aut magistratum aliquis secundum adorationem pedem imperatoris osculo contigisset, ut imperator vicissim eius faciem deoscularetur. Cum itaque tum nepos avi pedem osculatus fuisset, ille, ne inexpectabili odio flagrare crederetur, si ne iis quidem nepotem et imperatorem dignaretur, quae privatis tribuerentur, faciem eius contra et ipse osculo

λέων ἐπὶ τῆς δίκης ἐνταῦθα ἐτελεύτησε· δυοὶ δὲ ὕστερον ἡμέ- A.C. 1321
 ραις μετὰ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν βασιλέων τῷ μεγάλῳ
 διὰ τινος δηλοῦ δομestικῶ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν, ἐκεί-
 νης ἐπιτροπεύσοντα. τὸ δ' εὐθύς ἐδόκει μὲν εἶναι τῶν ἀριστε-
 5ρῶν οἰωνῶν· ὅπως δ' ἀνακωχὴ γένηται, καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὰ
 τῆς ἀγγελίας δηλα γενέσθαι, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα
 „τῆς εἰς ἐμὲ εὐμενείας καὶ προμηθείας, ᾧ βασιλεῦ, πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας ἔχω τὰς ἀποδείξεις, μάλιστα δὲ τὸ ἐξ ἡλικίας,
 ὡς εἶπεῖν, πρώτης εἰς ἀρχὰς ἐκλέγεσθαι καὶ διοικήσεις ἐπιτρέ-
 10πειν πόλεων τε καὶ στρατιῶν, οἴκοθεν ὠρημένον καὶ τὸ νῦν P. 51
 δὲ τοῦτο πολλὰς τῷ σῷ κράτει πείθει χάριτας ὁμολογεῖν, βα-
 σιλεῦ. δέομαι δὴ καὶ ταύτην ἐπιθεῖναι τὴν χάριν, τὴν παροῦ-
 σαν ἐπιτρέψαι πρὸς διάσκεψιν ἡμέραν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραίαν
 ἐπιτέταγμαί τὴν ἀπολογίαν ἀποδώσουσι.” πρὸς μὲν δὴ τὸν πρε-
 15σβύτερον τῶν βασιλέων ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· ἢ δὲ τάχος, ἀπελ-
 θῶν πρὸς τὸν νέον, τὸ τοῦ βασιλέως ἐπιτάγμα ἀναγγέλλει,
 καὶ Συναδηνῷ παρόντος τοῦ πρωτοστράτορος. τοῖς δ' ἐδόκει
 βουλευτέα πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶναι περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων
 οὐδὲ γὰρ πρὸς ἓνα φέρειν τὸν κίνδυνον, πρὸς πάντας δέ.
 20ἤρχε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βουλῆς οὕτω διαλεχθεῖς· „αὐτοὶ μάρ- B
 τυρες ἡμεῖς καθεστήκαμεν ἑαυτοῖς, ἔχοντες καὶ θεόν, ἐφ' οἷς
 βεβουλευμένα, συνειδῶτα, ὡς οὐθ' ἤτηθέντες λύπη, οὐτ' εἵ-
 ζαντες ἀκαίρῳ θράσει καὶ παραβόλῳ, οὐτ' ἐπράξαμεν οὐτ' ἐβου-
 14. Lege ὦν ἐπιτέταγμαί, ut sensus loco constet. 15. τάχος
 correxī, cum vulgo esset τάχος.

libavit. Ac imperatorum quidem lis et controversia in iudicio hunc finem tulit. Tertio post die senior magno domestico per certum hominem mandat, ut in Peloponnesum, ei praefuturus, discedat: id quod statim pro sinistro augurio fuit. Sed quo res tantisper extraheretur, dum super hoc mandato nepos certior fieret, haec illi per internuntium respondit: eius erga se benevolentiae curaeque cum alia non levia argumenta proferre posse, tum illud inprimis, quod ultro et sua sponte sibi paene adhuc puero magistratus dedisset, civitates et exercitus regendos commisisset. Et hoc ipsum, quod modo imperaret, ad singularis ipsius maiestati gratias agendas stimulum sibi addere. Rogare autem, hanc unam gratiam adiceret, praesentem diem ad deliberandum sibi concederet: crastina luce de mandatis responsurum. Haec ad avum. Ad nepotem vero sine mora abiens, praesente etiam protostratore, quid in mandatis acceperit, narrat. Tum rem a capite accessendam, et de integro consultandum videri: neque enim ad unum, sed ad omnes communiter periculum pertinere. Initium fecit iunior imperator, loquens verba huiusmodi. Testes ipsi nobis sumus et deum habemus conscium eorum, quae in consiliis agitavimus: quodque nec moestitudini succumbentes, nec in-tempestivae et inconsideratae audaciae cedentes, quidquam iniustum

- A. C. 1321 λευσάμεθα τι τῶν μὴ δεόντων. ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδειξάμεθα μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς τὸ μὴδ' ἠντινοῦν αἰτίαν ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς βεβούληται καθ' ἡμῶν αὐτοὶ παρασχεῖν, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν ὑπερέσχε χεῖρα, οὐδὲ πᾶν πόρρω τῶν θανάτου κατηντήκαμεν πυλῶν. ἄχρι μὲν οὖν δεῦρο τὸ τοῖς⁵ δεινοῖς ἐγκαρτερεῖν αὐτὸς τε ἐπήρουν καὶ συνεβούλευον ὑμῖν: ἔτι γὰρ ὄντων ἐν ἀδήλω τῶν καθ' ἡμᾶς, πρὸς ἐμὲ μόνον ᾤετο τὴν διαφορὰν ἔχειν ὁ βασιλεὺς, καὶ μαλακώτερον ἤπιετο τῶν Cπραγμαμάτων, εὐχερῶς νομίζων, ὅταν ἐθελήσῃ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἢ προήρητο, δρᾶν· νυνὶ δὲ φανεροῦ γεγενημένου τοῦ τινασ¹⁰ εἶναι τοὺς συναιρομένους ἐμοί, οὐκέτι τῶν ὁμοίων ἔξεται λογισμῶν, ἀλλὰ πρότερον ὑμᾶς ἐν ἀρχῶν προσήματι διαστήσας ἐμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων ἡμᾶς ἐπικουρίας ἀποστέρησας, πᾶσι διὰ τὴν μόνωσιν οὖσιν ἀσθενεστάτοις, ἢ ἂν βούλοιο, δίκην ἐπιθήσει. νῦν μὲν οὖν σοὶ τὴν πρὸς Πελοπόννησον ἐπέ-¹⁵
- V. 42 ταξεν ἀπιέναι· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ πρωτοστράτορι ἑτέραν δῆθεν ἀρχὴν τινα πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων γῆς ἐγ-
D χειρίσει καὶ καταναγκάσει πρὸς τάχος γε ἀπιέναι· ὑμᾶς δ' ἐκποδῶν ποιήσας τοὺς περιφανεστέρους, τότε ἤδη καὶ περὶ ἑτέρων εἴπερ εἰσιν ἀνερευνήσει. πάντα δ' ὡς ἂν αὐτῷ καλῶς²⁰ ἔχοι πρότερον διαθέμενος, ὡς ἤδη πρὸς καταστροφὴν εὐεπιχείρητον ὑστερον χωρήσει καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἴσως ἔρεῖ τις, ὡς, εἶγε κατὰ λόγον τὸν σὸν σὲ τῆς ἀπὸ τούτων ἐπικουρίας ἀποστέρησαι βουλόμενος ἀρχὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσει τὰς ἐν ἐσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅσων ἦν δῆπου καὶ λυσιτελέστε-²⁵

vel egimus, vel consulimus: sed ideo tantam animorum altitudinem ac tolerantiam prae nobis tulimus, ne imperatori in nos secus statuendi minimam causam daremus. Quod nisi deus desuper manum suam extendisset; haud longe admodum a porta mortis abfuimus. Hucusque igitur in rebus afflictis perdurare ego et laudavi, et vobis, ut id faceretis, auctor fui. Quippe nondum patente conspiratione nostra, mecum solo putabat imperator sibi esse negotium; et segnius agebat, confisus, parvo labore, cum libuisset, meditata opera perfecturum. Nunc, quoniam constat, esse qui me adiudent, aliter sentiet: et postquam vos praetextu praefectarum a me divellerit, mutisque nos auxiliis spoliaverit, omnibus propter disjunctionem solitudinemque iam imbecillimis poenam pro arbitrato irrogabit. Hodie tibi, domestice, imperavit Peloponnesum capessere: cras prostratorem ad aliam quandam provinciam in ultimis Romani imperii finibus amandabit celeriterque proficisci compellet. Ubi vos illustriores et ipsa capita e medio removerit, tum iam et reliquos, si qui sunt, investigabit, totaque re antea ex sua sententia bene constituta, tandem pro catastrophe ad me quoque, ut superatu facilem, se convertet. Dicit quispiam: si, ut ais, te horum virorum praesi-

ρον πολὺ συλλαβόντα καὶ κατακλείσαντα φρουρᾶ τῆς ἀπὸ τοῦ—A.C. 1321
των ἀπηλλάχθαι φροντίδος· τί γὰρ ἔσται τὸ κωλύσον τοῦ
ταῦτα καταπράξασθαι τὸν βασιλέα; — καὶ νοῦν ἔχοντα λόγον
ἔρει, τὸ κωλύσον μὲν οὐδέν· συνετὸν δὲ ὄντα καὶ πολλῶν P. 52
ἔπραγματων ἔμπειρον τὸν βασιλέα τοῦτο λέληθεν οὐδαμῶς ὡς
ἀλυσιτελὲς, πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν, ὅποσοι τινὲς καὶ οἶοι τὴν
πρὸς ἐμὲ προείλοντο κοινωνίαν, ὁμοσε πρὸς τὸ πολεμεῖν. θεός
γὰρ μὴ πολλῶν τινων καὶ δυνατωτάτων ὄντων ἓνα μὲν ἢ καὶ
δύο καθεύρηξῃ, τῶν δὲ λοιπῶν ἤδη πρὸς ἀνάγκην συνισταμέ-
10νων, οὐ κατὰ νοῦν χωρήσῃ τὰ πράγματα αὐτῷ. εἰκὸς δὲ αὐτὸν
καὶ πολλοὺς τινὰς καὶ δυνατοὺς τοὺς τὰ ἡμέτερα εἶναι οἴεσθαι
προηρημένους· τὸ γὰρ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς χθδὲς ἐμὲ μόνον
ἐναπειλημμένον μὴ καταπσεῖν μηδὲ δειλίᾳ συσχεθῆναί τι,
ἀλλ' ἀτρέπτῳ καὶ φρονήματι καὶ ἤθει μετὰ ἀσφαλείας ἀντι-
15λέγειν πολλῆς, τὸ καὶ τὸν Μελιτηνιώτην ἔσωθεν ἔστώσαι τινὰς B
τῶν δυνατῶν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα πράττειν προσγενό-
μενον προθυμουμένους, οὐκ ἐπὶ μικρὸν κατέσεισε τοὺς λογισμοὺς
τοὺς βασιλικούς. διὸ τότε μὲν εὐθύς ὅπερ ἀσφάλειαν ἐδόκει
παρέχειν ἔπραττε, τῶν θρόνων ἔξαναστάς. νυνὶ δὲ καλῶς ἔχειν
20ἔδοξεν αὐτῷ τοὺς καταδήλους γενομένους ὑμᾶς ἐν εὐεργεσίας
προσχῆματι ἀποστήσαι, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν, αὐτῶν διδασκόν-
των τῶν πραγμάτων, οἷς οἰήσεται λυσιτελήσειν ἐπιχειρήσει. τού-
των ἕνεκα πάντων οὐκέτι διαμέλλειν οἴομαι δεῖν, οὐδὲ πρὸς

7. Post polemein excidit legi vel simile quid.

διο nudare volens, provincias in remotissimis Romani imperii oris
illis describit, expeditus erat sine dubio multoque utilius, si iis
apprehensis et custodia clausis, curis se hisce exisset: quid enim
est, quod istuc facere prohibeat imperatorem?—Recte, quod illum
prohibeat, nihil est: sed callidum usuque rerum doctum imperato-
rem nequaquam fallit, haud conducere, priusquam exquisitus norit,
quot et quales sint, qui mecum societatem colerint, ad pugnandum
cominus aggredi. Timendum enim, ne si multi sint ac potentissimi,
unum quidem alterumve in vincula tradero queat; ceteris autem
iam necessario coniurantibus, cogitata perficere non possit. Probabile
porro est, eum existimare multos et opulentos nostrarum esse par-
tium. Nam quod in iudicio nudius tertius ego solus interceptus non
concedi, neque timiditate aliqua concussus, multa cum fiducia con-
stantique animo contradixi; quodque accessit, ut Melitenensis ve-
niens nuntiaret, foris stare quosdam potentes, mea causa paratos ad
omnia, non parum eius consilia turbavit: unde statim throno exi-
liens, securitati suae consuluit. Nunc sibi conducere censuit, vos
delatos, per speciem beneficentiae a me distrahere. Postea iterum
rebus ipsis docentibus, quibus se operae pretium facturum putabit,
nos aggredietur. His omnibus de causis non amplius tergiversandum,
nec, quasi prae malorum magnitudine de potestate exissemus, salu-

A. C. 1321 προῦπτον κίνδυνον αὐτοὺς ἀμελεῖν, ὥσπερ ὑπὸ μεγέθους τῶν δεινῶν ἐκστάντας τῶν λογισμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς διασώζειν, ὡς ἂν Κοῖοί τε ὤμεν. ἔτι γε μὴν καὶ γνώμην ἑτέραν περὶ τῶν προκειμένων, εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, βούλομαι ἐξενεγκεῖν. ποίαν δὴ ταύτην; ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος ὁ ἐμὸς, καθάπερ ἴστε δὴ καὶ ὅ αὐτοί, καταδήλους τοὺς ἐμοὶ συνόντας ἐζήτησεν αὐτῷ ποιῆσαι. τότε μὲν οὖν ἀρμόζοντας ἀπεκρινάμην τῷ καιρῷ λόγους, μῆτ' εἶναι εἰπὼν τοὺς συνόντας ἐμοὶ τινας, μῆτ' εἶπερ εἰσὶ, καταδήλους αὐτοὺς ποιήσειν· νῦν δέ μοι δοκεῖ λυσιτελεῖν πρεσβεία χρησάμενον πρὸς αὐτὸν, ὅτι τέ εἰσιν ὁμο-10 λογησαὶ καὶ ὄρκους αὐτὸν ἀπαιτῆσαι πιστώσασθαι, μὴ μνησι-κακήσειν αὐτοῖς μηδ' ἀμυνεῖσθαι τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ. εἰ μὲν οὖν ἡμέρως καὶ προσηνῶς τοὺς παρ' ἐμοῦ δεξάμενος λόγους ὄρκους πιστώσεται τὴν ἀπάθειαν τοῖς ἐμοῖς φίλοις, ἐναργὲς ἂν εἴη τεκμήριον, ὡς αὐτός τε καθαρῶς διήλλακται πρὸς 15 ἐμέ, καὶ τὸ ὑμᾶς εἰς ἀρχὰς ἐκπέμπειν οὐ περιέργως οὐδ' ἐπιβούλως, ἀλλ' ἀπλῶς αὐτῷ οὕτως ἐπιενόηται· εἰ δ' ἀγανακτήσει καὶ ἀποσιέσεται τὴν πρεσβείαν, μηδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν ἐναργεστέραν ζητεῖν τοῦ πάντα συσκευάζεσθαι καθ' ἡμῶν. χρήσομαι δὲ πρεσβευτῇ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Μετοχίτῃ, ἄτεο 20 δὴ καὶ τότε μεσιτεύσαντι πρὸς τὰς ἀγγελίας ἐμοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ παρόρησιαν ἔχοντι πρὸς αὐτὸν, ὥστε θαρξῆσαι περὶ τοιούτων πρεσβεύειν.

P. 53 ιζ'. Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως βουλευσαμένου, καὶ τοῦ V. 43 μεγάλου δομεστίκου καὶ πρωτοστράτορος ὡς καλῶς ἔχει συν-25 ἐπιψηφισαμένου, αὐτοὶ μὲν ἕκαστος οἵκαδε ἀπεχώρουν· βασι-

tem nostram usque ad ipsum periculi nobis praevisi punctum negligendam: sed eam pro viribus conservandam opinor. Volo tamen, si vobis placet, super eo, de quo agimus, et aliam sententiam proponere. Quam illam? Avus socios meos qui essent, scire studuit; ego pro tempore tum respondi, neque socios mihi esse ullos, neque si essent, me ipsos nominaturum. Atqui modo profuturum sentio, legatione missa confiteri, habere me socios, et poscere ab eo iuramentum, mea causa non fore iniuriae memorem, neque malum ipsis daturum. Si pacate et mansuete petitionem excipiens, impunitatem illis sacramento promiserit, evidens erit indicium, et mecum citra fucum in gratiam rediisse et vos sine astu et iusidiis candideque in provincias mittere cogitasse. Si indignatus legationem reiciet, nulla erit hac ipsa firmior probatio, omnia haec subdole contra nos instituta et comparata esse. Legatum magnum logothetam Metochitem adhibebo, qui tum quoque meus et avi interpres fuit, quique ea est apud illum auctoritate, ut obire hoc munus non reformidet.

17. Hoc consilio a iuniore Andronico explanato, a magno autem domestico et protostratore approbato, singuli domum concesserunt.

λυς δ' ὁ νέος τὸν μέγαν μετακαλεσάμενος λογοθέτην, οὕτω A.C. 1321
 διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν πάππον „Ἡ εἰς ἐμὲ πρὸ τῆς χθὲς γε- B
 γενημένη παρὰ τῆς σῆς γαληνότητος, ὃ βασιλεῦ, εὐεργεσία
 πολλὰς καὶ δικαίας δμολογεῖν χάριτας τῇ σῷ περθεὶ κράτει.
 5 καὶ γὰρ ἀπὸ ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἤρξαν οἱ λόγοι, ἀλλ' εἰς τέλος
 ἡμερον καὶ συμπαθείας γέμον ἀποκαταστάντες, μᾶλλον εὐφρα-
 ναν, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐλύπουν. διὸ δὴ καὶ τῶν μὲν προ-
 τέρων, ὡς πατρικῆς ὄντων καὶ παιδείας καὶ κηδεμονίας, οὐδ'
 ἀναμιμνήσκεσθαι ἄξιον ἂ δ' ἐν ὑστέρῳ πέπρακται, ὡς ἄξια
 10 καὶ μεγαλοψυχίας καὶ εὐμενείας καὶ πατρικῆς καὶ βασιλικῆς,
 ἀνεξάλειπτα δεῖν ἔγγων φυλάττειν ἐν τῇ ψυχῇ. ἐπεὶ δ' ἐν τι
 τῶν τότε ῥηθέντων ἐμὲ τε δεινῶς ἐκταράττει καὶ φροντίδας C
 οὐ παρέχεται μικρὰς, καὶ ἑτέροις ἐνέσεισεν οὐ τὸν τυχόντα
 φόβον, δέομαι τῆς σῆς γαληνότητος ἰύσασθαι καὶ ταύτην τὴν
 15 ἀλγηδόνα. ἔστι δ' ὃ λέγω τοιοῦτον σοῦ, βασιλεῦ, ἐμοὶ διὰ
 τοῦ μεγάλου λογοθέτου προστάξαντος τουτουί, καταδήλους σοι
 θέσθαι τοὺς συνόντας καὶ συναιρομένους ἐμοὶ, τότε μὲν παν-
 τάπασι μὴ εἶναι οὐκ ἡρνησάμην, πλὴν ἀπὸ λογισμῶν εἰκότων
 ἐπεχειροῦν, ὡς οὐκ ἂν εἴεν, ἀποδεικνύναι. οἷδ' ἦσαν τὸ μή-
 20 οτε πόρον ἔχειν ἐμὰ χρημάτων, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τινὰς προσ-
 ἔχειν ἐμοὶ, μήτ' ἐξουσίας ἀπολαύειν παρὰ σοὶ καὶ παρῳήσιας,
 βασιλέως παιδί προπούσης, δι' ἣν ἂν καὶ θεραπευθεῖην παρὰ D
 τῶν τῆς ἐμῆς ὠφελείας δεησομένων. νυνὶ δὲ αὐτό τε τὸ πρᾶ-

ad avum illum mittere instituebat: „Quo beneficio ante hesternum
 diem serenitas tua me ornavit, id me ad amplas meritasque gratias
 agendas impellit. Quamquam enim sermo a perturbatione et ira
 principium caperet, tamen in finem suavem affectionisque plenum
 desinens, delectationis copia antecedentem molestiam obruit. Quare
 priorum, ut a paterna castigatione ac sollicitudine profectorum, me-
 minisse nolo; quae autem posterius abs te facta sunt, ut digna ma-
 gnanimitate imperatoria paternaque caritate, ea mihi in medullis in-
 fixa semper manebunt. Ceterum quia tum quiddam prolatum gravi-
 ter me angit, et cura non levi sollicitat, nec aliis quoque exiguum
 timorem incutit, oratam volo serenitatem tuam, ut huic etiam do-
 lori medeatur. Quod dico, tale est. Cum mihi per magnum logo-
 thetam praeceperis, ut administratos atque socios meos tibi indicarem,
 tunc ego quidem non omnino et absolute eos habere me negavi: ve-
 rum tamen rationibus verisimilibus demonstrare contendi, eos esse
 nullos posse. Quae erant: quod nec viam et modum adipiscendae pe-
 cuniae nossem, qua fortasse quosdam ad obsequelam meam inducere-
 rem: nec possem apud te frui eo iure eaque licentia, quae impera-
 toris filio deberetur; propter quam etiam colerer ab iis, qui opem
 meam desideraturi essent. Nunc res ipsa consortes meos qui sint
 aperuit, et ego de iis confiteor. Attamen, quod et tum dicebam,

- A. C. 1321 *γμα φανερούς ἤνάγκασε γενέσθαι τοὺς προσκεμένους ἐμοί, καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ εἶναι ὁμολογῶ· πλήν, ὅπερ καὶ τότε ἔφην, οὐκ ὀφείλοντες χάριν, ἀλλὰ προκατάρχοντες μᾶλλον χάριτός εἰσιν. διὸ δὴ καὶ ἀντιβολῶ τὴν σὴν ἡμερότητα, βασιλεῦ, ὄρκους ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς πιστώσασθαι τὸ ἀπαθεῖς κακῶν μέχρις παντὸς διατηρηθῆναι. οὕτω γὰρ ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς θαυδῆσαι ἄφθως τε βιοῦν καὶ τῷ σῷ κράτει χάριτας ὁμολογεῖν*
- P. 54 *πολλὰς περιέσται.”* Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς πρὸς λογοθέτην διεξῆλθε τὸν μέγαν, ὡς ἀπαγγελοῦντα τῷ κάμπῳ καὶ βασιλεῖ, συναρᾶσθαι καὶ αὐτὸν ἀξιώσας πρὸς τοῦτο, καὶ τῆνιο τῶν ὄρκων ἐκπλήρωσιν ὑποθέσθαι τῷ βασιλεῖ, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ τούτου συμβησομένων. ὁ δ' εὐθύς „ἔγωγε” εἶπεν „ῥῆθην, ὦ βασιλεῦ, τὴν ἐμὴν παρὰ σοῦ κλησιν πρὸς τι φέρειν τῶν ἀγαθῶν. ἐνόμιζον γὰρ, ὡς ὑποπεπτωκότας τινὰς καὶ θεραπευτικούς λόγους δι' ἐμοῦ μηνύσεις τῷ βασιλεῖ, ἐξ ὧν
- V. 44 *ἡμερωτέραν ὑπεργίαση καὶ πρᾶξιαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. τὸ δ' ἐναντίως ἔχει μᾶλλον ἢ αὐτὸς προσεδόκων. ὅθεν οὐδ' αὐτὸς ἄγγελος εἶναι βουλήσομαι τοιούτων, οὐδ' εἰς ὄργην ἐξάψαι*
- B *μᾶλλον διὰ τούτων τοὺς τῶν βασιλέως θυμούς. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀκοῇ παρειλήφμεν ἄχρι καὶ νῦν τοὺς δεσπότης ὁμνῦναι τοῖς αἰσῶ δουλοῖς, τούναντίον δὲ μᾶλλον ἢ εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ ὁ δεσπότης ὀφλήσει τοῖς ὑπηκόοις, ὅπερ ὀφλοῦσιν αὐτοῖς τοῖς δεσπότηταις, ὅπερ ἀτοπίας οὐκ ἂν εἴη μακρὰν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπορίᾳ δεινῇ συνέχομαι, ἃν ὁ βασιλεὺς ἔρηται, ὅτου χάριν πρὸς σε ἀφῆμαι, τίνα ἂν ὑπολογίαν εὐπρόσωπον ἀποδοίην. πρὸς ἐκεῖ*—25

non mihi gratiam referunt; sed potius gratia me anteveriunt. Quocirca tuae mansuetudini supplex fio, nobis iureiurando fidem facias, non id illis unquam fraudi futurum. Sic namque mihi iisdemque fidentibus, metus expertes vivere, tuaeque maiestati amplissimas agere gratias licebit.” Haec ad magnum logothetam nepos, ut avo imperatori ea expositurum, et sibi quoque in ea re operam daturum, quod cupiebat, eumque de iuramento concipiendo, ut pluribus inde commoditatibus promanaturis, admoniturum videlicet. Logotheta continuo: „Ego me boni alicuius ergo ad te vocatum interpretabar, nempe ut avo subiectionem tuam plenamque obssequii voluntatem tuo nomine indicarem: quo pacto eum placidiorem tibi mitioremque efficeres. Atqui me scellit augurium, et contrarium evenit. Quapropter nec nuntiare haec, nec eius animum talibus verbis exacerbare volo; quando usque hodie inauditum est, dominos iurare servis. Quod si fiat, domini condemnabuntur servis, quemadmodum illi dominis; quod insolens et absurdum est. Ego vero anceps haereo dubitque vehementer, si quaesierit imperator, cur ad te ierim, quid honeste respondeam. Sed causam aliquam protectionis ad te meae comminiscar:

νον μὲν οὖν αἰτίαν τινὰ πλάσσομαι τῆς ἀφίξεως, σοὶ δὲ πα- A. C. 1321
 ραινῶ καὶ προσέτι καὶ ἰκετεύω, μηκέτι μηδαμῶς περὶ τοιούτων
 λόγον κινεῖν. συνορῶ γὰρ αὐτὸς, ὡς εἰς κακὸν ἀνήκεστον τε-
 λευτήσει, ἂν εἰς ἀκοὴν ἔλθῃ τῷ βασιλεῖ." „ἔμοι δὲ τοῦναντίον
 5 Ἰσπαν ἔπεισι καὶ νοεῖν καὶ λέγειν" ὁ νέος εἴρηκε βασιλεὺς „οὐ
 γὰρ κακῶν αἰτίους τουτουσὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ μυριάων ἀγαθῶν, C
 ἂν περ ὡς αὐτὸς ἀξιῶ γένηται, νομίζω. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 προτέρων βασιλείων γεγένηται τοιαυτὰ τινα, ἐγγύθεν παρά-
 σχομαι τὴν ἀποδείξιν. ὁ γὰρ ἐμὸς πρόγονος, ὁ βασιλεὺς Μι-
 10 χοαῆλ, ἔτι τὴν ἰδιωτικὴν στέργων τύχην καὶ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν
 Ἰωάννη Βατάτζη τῷ βασιλεῖ, κίνδυνόν τινα ὑπονοήσας ἐς
 αὐτὸν ἤξειν ἐκ βασιλείας, ἠντομόλησε πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 ἡγεμόνα Σουλτᾶν εἰτ' ἐκεῖθεν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψας πρε-
 σβείαν, ὄρκους ἀπῆτει τὸν βασιλέα, ὡς τοῦ τε δρασμοῦ συγγνώ-
 15 σεται καὶ εἰς τοῦτιόν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ βουλευσεται δυσχερές.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ἄσμενός τε προσεδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ
 τοὺς ὄρκους ἐδίδου, δεσπότης ὢν, ὥσπερ ὁ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν D
 ἤξειν. οὐκ αὐτὸς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου πολλοὶ ὠφε-
 λείας ἐνεκά τινος ὁμωμόκεισαν τοῖς ὑπήκοις. πρὸς αὐτῆς δὲ
 20 τῆς ἀληθείας, εἶγε καὶ νῦν αὐτοὶ οὗτοι, περὶ ὧν ἐγὼ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπαιτῶ, θείσαντες τὸν κίνδυνόν τινα προσχωρήσωσι τῶν
 παρακειμένων ἡμᾶς βαρβάρων, εἰτ' ἐκεῖθεν πέμψαντες ὄρκους
 ἀπαιτῶσι τὸν βασιλέα, ὥστε μὴ κακῶς παθεῖν αὐθις ἐπανελ-
 θόντες, οὐκ ἂν οἶε βουλήσεσθαι παρασχεῖν; ἔμοι μὲν δοκεῖ.

te autem hortor et obsecro, ut de reliquo taceas de his penitus:
 prospicio enim, horribili exitu conclusum iri, si ad aures avi per-
 venerint." „At mihi plane contra sentire dicereque in mentem venit,"
 excipit nepos, „non enim mala; sed innumerabilia bona hanc oratio-
 nem, si ita ut cupio habeatur, parituram nobis confido. Porro quae-
 dam istius generis etiam sub antegressis imperatoribus usu venerunt.
 Non longe abiero; meus proavus Michael imperator, adhuc privatus
 et Ioanni Batatae imperatori subiectus, quod ab eo atrocium quid-
 dam sibi paratum suspicaretur, ad Persarum principem Sultanum con-
 fugit. Inde per legatum iuramentum eum poposcit, quo testaretur,
 et fugam se condonare et nihil in posterum gravium velle in ipsum
 statuere. Imperator legatum libenter audiit et quamquam esset do-
 minus, iuramento, quod subditus petebat, se obstrinxit. Nec solus
 ille, verum ante illum complures alicuius emolumenti spe subiectis
 iuraverant. Dic amabo per ipsam veritatem, si vel hoc tempore illi
 ipsi, quorum causa ego istud iuramentum exposco, timore periculi
 ad aliquem finitimorum barbarorum se conferrent, post mitterent
 et adiurare imperatorem postularent, reversis nihil inficturum mali,
 numquid recusaturum censes? Equidem non censeo. Ergo quod te
 iudice alias necessitas exprimeret, id in praesens multorum commo-

A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἐτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἄν, δι' ἀνάγκην,
 γενέσθω κὰν τῷ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
 P. 55 λὰ ἀγαθὰ." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τούς τε προτέρους
 λὺ λόγους ἀναλαβὼν καὶ πλείονας ἐτέρους συνείρας, καὶ παν-
 ταχόθεν ἀλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ
 πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανεύσας, ἀπῆλ-
 θεν. ἔφασκε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ προ-
 σβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέλθη, ὁμο-
 μῶκει τε ἄν καὶ οὐδὲν ἐτολμήθη τῶν τετολημένων διὸ καὶ
 τὴν αἰτίαν ἄπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀντιθεῖ τὸνιο
 μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ παραγενομένοις ἃ τε εἴ-
 ρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσεων διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς
 B καὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγξάμενος, „θεοῦ δὲ τίς ἔγνω βουλήν
 τε νόον τε;" ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσ-
 καρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκδιδάξει τι τῶν ἀγνοουμένων. προ-
 15 θεσμίᾳ γὰρ οὕσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομestί-
 κου ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βου-
 λεύεσθαι καὶ δρᾶν ὀδηγήσει." Οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα βουλευ-
 σάμενοι διελέκοντο. πρὸς δὲ τὸν μέγαν δομestικὸν ὁ χθρὸς
 ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογίαν. 20
 ἐποίησατο δὲ τοιαύτην „ἔμοι, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμε-
 νείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφη,
 V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μείζους πείθει τὰς χάριτας
 C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰτῶ τυχεῖν τῆς

dorum exspectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta
 dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postu-
 latum inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re
 nuntium interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum
 constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento in-
 tellexisset aliquid, iuratum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus
 supersederi potuisset; hinc et totam belli culpam in magnam logo-
 thetam coniciebat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse
 dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extre-
 mum adieciisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc
 paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodie-
 num quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignoratum. Nam
 cum magnus domesticus ad respondendum praestitutus sit, eum ipsa
 responsione et consilii et actionis ducem fore. Atque hi quidem, hoc
 deliberato, digressi sunt. Ad magnam vero domesticum hesternus
 nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit
 in haec verba: Cum propensi eius in se animi documenta complura
 habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gra-
 tias uberioribus agendas se compelli. Orare tamen, post omnia etiam

εὐεργεσίας, ἐλάττονος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν· οὐκ ὄκνω εἶκων, ἣ τὴν
 ἀρχὴν ἦττω τῆς ἐμῆς ἀξίας νομίζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελευτηκότος, οὐκ ἂν οἴσων τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐν-
 5 διατρίβειν. οἶσθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὃ βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἐν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατήρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσου, ὅτι
 τοὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ·
 οὐ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διακείμαι Πε-
 10 λοποννήσου, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γένοιτο καδ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκείνης, ἣ τοιοῦτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκεῖ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τοῦτο δ' ἦν σκῆψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διαθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
 εἰς αὐτὸν ἀποσκώψας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συνετοῦ κεχρημένον
 λόγους, οὐδ' ἀνδράσι πρέποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτην τὸ χωρίον ὀρῶδοῦντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 πάλιν ἀντιμηνύει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μηδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθύς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοὶ τις
 πρόφασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαία μὲν, ἔστι δ'
 οὐδ' ὅμως, ἐκείνης μὲν ἀφείδης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεττα-
 λίαν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεῦσαι, τῶν προσ-
 οἰκῶν Κατελάνων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,
 7. Pro ὅτι τὸν τοὺς lego ὅτι χρόνους.

istud sineret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neutiquam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae imparem censeret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amiserit. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consum-
 ptis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permoleste laturam, si ei regioni praeesset, quae ipsum
 tali patre orbasset. Huic igitur detrectationi suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnanter mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 cusationem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iubere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incurso-

A. C. 1321 καὶ διὰ τοῦτο δεομένην ἐπικουρίας καὶ δεινοῦ καὶ σώφρονος στρατηγοῦ." ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομεστικός οὐδὲν ἀντιλέγειν ἔχων, ὑπεδέξατο μὲν δῆθεν τὴν ἐγχειριζομένην ἀρχὴν πλὴν ὡς ἐρμαίου τινὸς λαβόμενος τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ὅτι δὴ παρὰ Κατελάνων ἢ Θετταλῶν πιέζοιτο, καὶ διὰ τοῦτο συχῆς⁵ Βπρὸς ἐπικουρίαν δέεται χειρὸς, πάλιν ἀντεμήνησεν, ὡς πρὸς Θετταλίαν μὲν ἀπελεύσεται καθὰ προσετάχθη, δέον δὲ σκεψάμενον ἃ λυσιτελεῖν νομίζοι καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς, ταῦτ' αἰτήσαντα παρὰ βασιλέως λαβεῖν τοῦτο θέμενος ἐπὶ νοῦν, ὡς ἢ πρὸς τὴν δυσχέ-10 ρειαν τῶν ζητημάτων ἰλιγγιάσας ὁ βασιλεὺς ἀπέξετα τοῦ πέμπειν ἐκεῖσε, ἢ, τό γε δεύτερον, πολλοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν τριβομένου χρόνου, ἐξέσται καὶ βασιλεὺς συντυχεῖν τῷ νέῳ, καὶ περὶ τοῦ τί χρὴ πράττειν συνδιασκέψασθαι, οὕτως εἰς στενὸν κομιδῇ τῶν πραγμάτων συνωθούτων. τοῦ πρῆσβυ-15 στέρου δὲ βασιλέως ἃ βούλοιο αἰτεῖν κελύσαντος, καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ διὰ γραμμάτων ὧν δέοιτο δηλώσαντος βασιλεῦς, (ταῦτα δ' ἦν ἀξιόμαχος τε στρατιὰ καὶ χρήματα εἰς τροφήν ἀρκέσοντα τοῖς στρατιώταις,) πρὸς οὐδὲ ἐν τῶν ζητημάτων ἀνένευεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εὐθύς ἐκέλευε πάντα πρὸς²⁰ πέρας ἀγαγεῖν. ἐπιταχύνοντος δὲ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν ἔξοδον βασιλέως καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν ἀνιέντος, ὁ μὲν μετὰ πέμπτην ἡμέραν ὑπέσχετο ἐξελθεῖν· (ἦν δ' αὕτη δευτέρα τῆς παρ' ἡμῖν μεγάλης ἐβδομάδος ὀνομασμένης) βασιλεὺς δὲ ἰσύχασεν | Δύρκεσθεις. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ πρὸς πρωτοστράτορα παρὰ²⁵

nibus afflictata, exercitati ac prudentis alicuius ducis auxilio indigeat. Suscepit magnus domesticus provinciam, cum quod opponeret, non haberet. Ceterum ut inopinatum aliquod lucrum imperatoris verba arripiens, dicentis Catelanos incursare Thessaliam, ideo se egere non parva copia vicissim significat, si eo, quemadmodum imperetur, discedendum sit. Oportere autem, quae sibi consideranti tum ad hostes propulsandos, tum ad munus suum tuto fungendum requisita viderentur rogantem, ab imperatore consequi: sic secum ratiocinans, eum aut propter difficultatem petitionis deficientem consilio, missionem istanc missam facturum: aut, quod proximum esset, dum tempus longius in apparatu consumitur, interea iunioris imperatoris conveniendi, et rebus nimio opere fessis, quid agendum sit, cum eo deliberandi facultatem fore. Iussus petere, quae animus hortaretur, per litteras exercitum iustum ac valentem, et pecuniae in alimenta militum quod satis sit, petit. Utrique annuit imperator, et ut quamprimum omnia conficiantur, mandat. Cumque illum ad profectiorem urgeret adeo, ut respirare non sineret, magnus domesticus post diem quintum se profecturum recepit: qui dies erat secundus maguae, quae

βασιλέως ἀφίκτο πρόσταγμα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Προλλάπου, Α. C. 1321
 ἧς καὶ πρότερον ἦρχε, πάλιν ἐπιτροπεύουσα ἀπελθεῖν. ὁ δὲ,
 τὸ ἐπίταγμα τοῦ βασιλέως ἐπαγγεϊλάμενος ἐκπληρώσειν, καὶ V. 46
 προθεσίαν αἰτηθεὶς τῆς ἐξόδου, τῆς αὐτῆς μεγάλης ἑβδομά-
 5δος ἐπηγγεϊλατο τὴν ἕκτην. πρὸς μὲν δὴ τὸν πρᾶσβύτερον τῶν
 βασιλέων τοιαῦτα εἰπόν τε καὶ ἐπηγγεϊλατο.

ιη. Εἰς ταῦτόν δὲ συνελθόντες τῇ νέῃ, καὶ πάντα διη- P. 57
 γησάμενοι τὰ συμπεσόντα, οὐκέτι μένειν ἐδόκει, ἀλλὰ πα-
 ρασκευασάμενους ἐξελθεῖν Βυζαντίου. γράφουσι δὲ καὶ Συρ-
 10ογιάννη, παρασκευασάμενον ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ τῇ
 ἐορτῇ τοῦ πάσχα ἐγγὺς εὐρεθῆναι διατρίβοντα Βυζαντίου·
 τότε γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐδέδοκτο ἐξελθεῖν. οὗτοι μὲν οὖν παρε-
 σκουάζοντο πρὸς τὴν ἔξοδον. τῆς μεγάλης δὲ καταλαβούσης B
 δευτέρας, καθ' ἣν ὁ μέγας δομέστικος τῆς πόλεως ἐπηγγεϊ-
 15λατο ἐξελθεῖν, ἠναγκάζετο μὲν παρὰ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμέ-
 νων τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν ὁ δ' αἰτίας τινὰς πλασάμενος,
 τὴν ἔξοδον ἀνεβάλλετο. τῇ δ' ἐπιούσῃ μνησται παρὰ βασι-
 λέως ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν· ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὴ πρότερον δύ-
 νασθαι, πρὶν ἂν τὰ χρήματα δοθῇ πρὸς αὐτόν, οἷς ἂν πρὸς
 20τε τὸ μισθοφορικὸν χρήσῃται τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς τὰς
 τῶν πολιχνίων τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ φρουράς. εἰ γὰρ τοῦτο γέ-
 νοιτο, μηδεμίαν ἀναβολὴν εἶναι πρὸς τὸ τειχῶν ἔξω τῶν
 Βυζαντίων εἰς τὴν ἐπιούσαν ἀφθῆναι. τὰ μὲν οὖν χρήματα, C
 βασιλέως προατζάσαντος, αὐθημερὸν παρέσχον οἱ τῶν βασιλι-
 13. Post μεγάλης δὲ ED. P. addi vult ἑβδομάδος.

dicitur, hebdomadis: eo imperator contentus sinit. Eadem luce pro-
 tostrator quoque Pritharum ire, et praefecturam iterum capessere iu-
 betur. Qui obtemperatum se pollicitus, et quo die proficisci cogi-
 raret interrogatus, sextum eius hebdomadis nominavit. Ac cum seuiore
 quidem imperatore sic egerunt.

18. Cum iuniore autem verba miscentes, quaeque accidissent
 commemorantes, comparatis necessariis, Byzantio excedere decreve-
 runt. Monent item per litteras Syrgiannem, uti cum suo agmine die
 paschae, quo die egredi pepigerant, paratus prope Byzantium adsit.
 Ad egrediendum igitur sese instruebant. Postquam alter dies magnae
 hebdomadis illuxit, quo magnus domesticus exiturum sese sponde-
 rat, acris promissa reposcunt, quos huic curae imperator praepo-
 suerat. Ille commentitiis quibusdam causis exitum differt. Sequenti
 luce, uti moras tollat et exeat, imperatur. Respondet, non ante id
 posse, quam pecunia sibi in stipendia mercenariorum ac praesidiario-
 rum per oppida Thessaliae praestetur. Id si fiat, citra tergiversatio-
 nem postridie extra moenia se apparituum. Pecuniam eo ipso die
 iussu imperatoris, quinquaginta nummum aureorum millia, quaestores
 numerant. Quam summam accipientes magni domestici quaestores.

- A.C. 1321 καὶ χρημάτων ταμίαι, μυριάδας ὄντα χρυσίου πέντε· ἃ καὶ παραλαβόντες οἱ τοῦ μεγάλου δομestίκου ταμίαι, κάλιν εἶσαν πρὸς τῷ βασιλικῷ ταμείῳ φρουρεῖσθαι, οὕτω προσεταγμένον αὐτοῖς παρὰ τοῦ δεσπότη, προσθέντες αἰτίαν τῆς καταλείψεως, ὡς ἐν τῶν ξυστρατεύειν τάγμα τῷ μεγάλῳ προσ-5 τεταγμένον δομestίκῳ, ἐκ στρατείας ἐτέρας ἐπανῆκον ἄρτι καὶ δεόμενον μικρὰ ταῖς οἰκίαις προσδιατρίψαι, ἐπεὶ πολλὰ καταναγκάσας ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠδυνήθη τῶν οἰκιῶν ἐξελάσαι
- D ἄλλον ἄλλοις διαδιδράσκοντας, συνεχώρησε καὶ ἄκων τὴν τοῦ πάσχα ἑορτὴν οἴκοι διατρίψαντας, μετ' αὐτὴν εὐθὺς ἔχουσθαι 10 τῆς ὁδοῦ οὓς δεῖ καὶ τὰ χρήματα μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντας πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἦν πρόφασις πεπλασμένη κατελέλειπτο δὲ τὰ χρήματα, ἅμα μὲν ὅπως εἶη πρόφασις εὐπρεπῆς τοῦ περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίβειν, (διέτριψε γὰρ μετὰ τὴν ἔξοδον ἡμέρας πέντε περὶ αὐτὸ, τὴν τοῦ νέου βα-15 σιλέως ἀφιξίν ἐκδεχόμενος,) ἅμα δὲ καὶ ἀγεννὲς καὶ μηδαμῶς αὐτῷ προσῆκον χρημάτων ἡσσησθαι δοκεῖν νομίζων, ὡς
- P. 58 ἀπάτη καὶ κλοπῇ σχεδὸν ἀφαιρούμενος βασιλέως· ὃ μάλιστα αὐτῷ πρὸς τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τὸν εἰσέπειτα χρόνον πάντα οὐκ ὀλίγα λυμανεῖσθαι ᾤετο. ὃ δὲ καὶ πολλοῖς τῶν 20 περὶ χρήματα ἠττημένων ἔδοξεν ὑπερφνὲς, τὸ τοσοῦτων χρημάτων, καὶ οὕτως ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χρείας, ῥαδίως ὡς οὐδενῶν καταφρονήσαι, ἔξόν, εἶπερ ἐβούλετο, σὺν ῥαστώνῃ πάσῃ λαβεῖν. ὃ μὲν οὖν μέγας δομestικός τῆ τετάρτῃ τῆς μεγάλῃς
6. στρατίας vulgo,

rursum aerario imperatoris asservendam, domino ita praecipiente, relinquunt, rationem facti hanc afferentes, unam earum cohortium, quae cum magno domestico militatum abire deberent, ex alia expeditione recens reversam orasse, ut sibi pauxillum temporis domi haerere concedatur. Eam, quamvis duce impensius urgente, non potuisse domiciliis suis, aliis alias latebras quaerentibus et se occultantibus, expelli. Unde invitum etiam eis dedisse, ut diem paschae domi consumentes, postero lumine confestim egrederentur, et in viam se darent; quos necesse esset cum pecunia ad ducem pervenire. Sed istud merum commentum erat. Ideo namque pecuniam reliquerat, ut et apud Byzantium temporis ducendi honesta occasio, (trivis autem illic dies quinos post egressum, imperatorem iuniorum praestolans;) et quia haud liberale sibi que penitus indecorum existimabat, videri captum pecuniam, quam ab imperatore sene fallacia et furto propemodum averteret, quod gloriae celebritatique suae foedam ac sempiternam labem aspergeret. Id multis quoque pecuniae servientibus supra modum admirabile fuit, tam ingentem eius vim et ad usum praesentem adeo opportunam, quam si voluisset habere, facillime poterat, perinde ac si nulla esset, contemnere. Magnus itaque domesticus

ἑβδομάδος ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντινου καὶ διέτριβε περὶ αὐτὴν, A.C. 1321
 τοὺς στρατιώτας ἐκδεχόμενος καὶ τὰ χρήματα δῆθεν. κατὰ V. 47
 δὲ τὴν ἕκτην τῆς αὐτῆς καὶ ὁ πρωποστράτωρ ἠνάγκαστο ἐξιέ-
 ναι· οὐ μὴν ἐξῆλθεν, ἀλλὰ τό, τε ἀπαράσκευον αἰτιώμενος καὶ
 5 ἄλλας τινὰς αἰτίας συνείρων, ἐπηγγειλατο μετὰ τρίτην ἡμέραν
 καὶ αὐτὸς ἐξελθεῖν. τῇ δ' αὐτῇ τῆς μεγάλῃς ἑβδομάδος ἕκτη εὐ-
 ρητο πρὸς τῇ κλίῃ βασιλέως τοῦ νέου βιβλίον, τὰδε ἔχον γε-
 γραμμένα· ὡς, „ὁ μὲν γράψας ὀποδὸς ἂν εἴη τις ἢ ὁ, τι ὀνομά-
 ζοιτο, οὐκ ἂν μάθοις ἐν τῷ παρόντι· λέγω μέντοι πρὸς ἀλήθειαν
 10 ἰσῶς σήμερον ἐκκληροῦται τὸ εἰρημένον τό· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα
 σκορπισθῆτε ἕκαστος καὶ ἔμὲ μόνον ἀφῆτε· συνστὸς δ' ὦν, οὐκ
 ἄγνοήσεις τὰ λεγόμενα δῆπου.” ὁ μὲν οὖν ἐνόει τὸ γράμμα,
 τοῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐστοχάζετο βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν περὶ αὐ-
 τὸν διασκευασμὸς οὐδενὸς ἕτερου χάριν, ἢ ὅπως αὐτὸς γένη-
 15 ται εὐεπιχειρήτος, εἶη. τὸν μέντοι γεγραφότα καὶ ὕστερον ἐν
 τοῖς τῆς εἰρήνης καιροῖς πολλὰ ζητήσας ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔ-
 σχεν εὐρεῖν· ἐνομιόσθη δ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀποθανεῖν.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἔσχεν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος, ἐννάτην
 20 ἄγοντος Ἀπριλλίου πρὸς ταῖς δέκα, Ἰνδίκτου τετάρτης τοῦ
 20 ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ πρὸς τοῖς ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους
 ἔτους, μετὰ μέσας νύκτας, τοῦ πρὸς τὴν δευτέραν τῆς νέας
 ἑβδομάδος ἀνίσχοντος ἡλίου, τὰς πρὸς τὴν Γυρολίμνην λεγο-

8. Vulgo γεγραμμένα· Ὡς μὲν γρ. ὀπ. ἂν εἴη τις, ἢ. 10. τὸ
 εἰρημένον. Ioann. 16. ED. P. 20. A. C. 1322 male legitur in
 mg. ed. P. 22. λεγομένας pro vulg. λεγομένην ED. P.

quarto die magnae hebdomadis Constantinopoli excedens, ad urbem
 mansit, milites videlicet et pecuniam exspectans. Die sexto, seu
 parasceves, etiam protostrator exire compellebatur: quamquam non
 exivit: sed tum imparatum se, tum alia quaedam impedimenta cau-
 satus, se item post diem tertium exiturum confirmavit. Ceterum
 die illo sexto propter lectum iunioris imperatoris libellus inven-
 tus est, conscriptus his verbis: „Qui sim aut quis vocer, qui hoc
 exaravi, non cognosces modo. Dico autem vere, hodie impleri illud:
Venit hora, ut dispergamini unusquisque, et me solum relinquantis;
 Ni stultus sis, assequeris utique quid dicatur.” Eius scripti senten-
 tia haec erat, quam et nepos ipse coniciebat: amicorum suorum
 dispersionem non alius gratia fieri, quam ut ipse commodius invadi
 opprimique posset. Auctorem scripturae huius postmodum in pace
 quoque diu indagatum non invenit: interea mortem obiisse credi-
 tus est. Et haec quidem eiusmodi fuerunt. Eodem vere XIII. Ka-
 lendas Maias indictione quarta anni sexies millesimi octingentesimi
 vicesimi noni, post noctis medium, sole iam ad apportandum diem
 novae hebdomadis secundum surgere parante, porta, quae ad Gy-
 rolimnen appellatur, reserata, tamquam ad venatum iunior impe-

- A.C. 1321 μένας ὑπανοίξας πύλας, ὡς πρὸς Θήραν δῆθεν ὁ νέος ἐξῆλθε βασιλεὺς, ὀλίγους τινὰς τῶν οἰκετῶν ἐπαγόμενος, κίνας τε καὶ ὄρνεις ἡσκημένους θηροῦν. ἦν δ' ἐξ ἔθους αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ὅτε βούλοιο, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσθησιν οὐδεμίαν οὐδὲ ταραχὴν
- D ὁ δρασμὸς παρεῖχε. τοὺς δὲ γε πλείους τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων αὐταῖς σκευαῖς τῇ πρὸ τῆς δευτέρας διεσκευασμένους κατὰ πάσας τὰς τῆς πόλεως πύλας ἐκέλευσεν ἐξελθόντας, ἐν ὀρισμένῳ τινὶ χωρίῳ συναθροισζομένους περιμένειν. οὐ δὲ καὶ γενόμενος καὶ τοῖς οἰκειοῖς συμμίξας, τῆς εἰς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν φερούσης εἶχετο, συνόντος καὶ πρωτοστράτορος. γενόμενος δὲ πρὸς τὸν Μέλανα καλούμενον ποταμὸν καὶ ἵππων πολλῶν ἀγέλας παρ' αὐτῷ νεμομένης εὐρών (ἦσαν δ' ἵπποι τῆς ἰδρυμένης ἐν Βυζαντίῳ στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν καὶ πολιτικῶν) οὐδὲν ἠθέλησεν ἀδικῆσαι, ἀλλὰ τοῖς τε συνεπο-
- P. 59 μένοις ἀπέειπε νεωτερίζειν μηδὲν, καὶ τοῖς ἵπποφορβοῖς ἐκέλευσε τοὺς ἵππους λαβόντας πρὸς τὴν πόλιν χωρεῖν, μὴ ταραχῆς τινος γενομένης διαρπασθῶσιν. ἐφεξῆς δὲ συνελθὼν καὶ τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ καὶ Συργιάννῃ, ὡς εἶχον ἦνον τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ μέσην τῆς μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ φθάσαντες εἰσεληλύθασιν, ἠδέως ὑποδεξαμένων τῶν οἰκόντων τὴν πόλιν, καὶ τῶν κρειττόνων τινὸς τὴν βασιλέως οἰθηθέντων ἐπιδημίαν. ὁ μέντοι πρεσβύτερος βασιλεὺς τὸν τοῦ ἔγγονου δρασμὸν γνωρίσας, διασέσειστο μὲν ἐπ' ὀλίγον τοὺς λογισμοὺς, εἰτ' ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, καὶ οὐ μέγα ἔργον ἡγησάμενος τὸ τὸν ἔγγονον χειρώσασθαι, ὥτε καὶ στρατιᾶς καὶ τῆς

rator excessit, paucis quibusdam famulis, canibus item et avibus venatricibus comitatus. Quod quia factitabat, quoties placuisset, nemo eius fugam sensit, nec quidquam tumultus inde natum est. Maiorem porro ministrorum amicorumque partem cum impedimentis pridie per omnes portas urbis sparsim exire et in loco a se definito collectam exspectare iussit. Quo cum venisset, iuncti omnes, protostratore etiam praesente, viam Adrianopolin carpebant. Ad Melanem, quod vocatur, flumen appropinquans, iuxtaque magnos equorum greges late campum tondentes reperiens, (ii erant partim militum Constantinopoli degentium, partim optimatum ac magistratum,) nihil iniuriam inferre voluit, vetuitque comites novum aliquid moliri, et pastores hortatus est, equos in urbem agerent, ne forte a tumultuantibus diriperentur. Deinde magno domestico et Syrgiauno quoque conventis, quantum poterant, iter pergere maturabant: ac secundum meridiem diei sequentis Adrianopolin intrantes, ab iucolis, adventum hunc velut dei cuiuspiam faustum sibi interpretantibus, iucunde accepti sunt. Avus nepotis fuga audita consternatus aliquamdiu, ut primum lux menti reddita est, parvique rei negotii

ἀρχῆς ἀπάσης ὑφ' αὐτῷ οὔσης, ἕνα τῶν συγκλητικῶν Μα- A. C. 1321
 νουηλ Τάγαριν τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην, γένους μὲν ὠρ- B.
 μημένον ἐκ φαύλου καὶ ἀφανοῦς, ἀνδρία δὲ καὶ τόλμη τῆ
 περὶ τὰς μάχας ἐπὶ πλείστον δόξης αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ προελ-
 5 θύοντα, (ἐν γὰρ Φιλαδελφείᾳ τῆ κατὰ Λυδίαν πολλὰ καὶ χει-
 ρὸς καὶ τόλμης καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας κατὰ Περσῶν ἐνε-
 δεῖξάτο ἔργα, ὡς ἐκ τούτων θαναμασθέντα καὶ γάμου τυχεῖν
 ἐπιφανοῦς· τῆ γὰρ ἀνεψιᾷ συνέζευκτο βασιλέως Θεοδώρα τῆ
 Ασανίνῃ·) τοῦτον δὲ μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, „ὁ ἐμὸς V. 48
 10 ἑγγονος” ἔφη „κατὸς ᾗχετο ἀποδράς τῆς πόλεως ταυτησίη.
 ὅπου μὲν οὖν ἂν διατρίβῃ, οὐκ ἔστιν εἰδέναι σαφῶς· τοῦτο
 δὲ πέπεισμαι ἀκριβῶς, ὡς ὀλίγων ἀχθήσεται δεσμώτης ἡμε-
 ρῶν εἶσω. τὸ δὲ νῦν ἔχον αὐτὸς ἀναλαβὼν στρατιὰν ὄση C
 οἶε πρὸς τὸ ἔργον ἀρκέσειν, ἐπιστράτευσον αὐτοῖς καταπό-
 15 θας· κἂν μόνον ἐγγένηται συντυχεῖν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ δορια-
 λάτους ὑποστρέψαι λαβόντα πάντας· ἐκείνοις γὰρ οὐχ ὅτι
 ἀμύνασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι ἂν ποτε παρασταίῃ.” ὁ Τά-
 γαρις μέντοι, συνετὸς ὢν καὶ πρὸς μάχας ἐξησχημένος, „σοὶ
 μὲν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ,” ἔφη „τῶν ὀλίγου πόνου δεομένων
 20 ἔργων εἶναι δοκεῖ τὸ τὸν σὸν ἑγγονον ἀχθῆναι συλληφθέντα
 δεσμώτην, ἐμοὶ δὲ τούναντίον ἅπαν. βούλομαι δὲ ἐμὲ ψεύ- F

5. Φιλαδελφεία. Eam obsederat Orchanes II. Turcorum imperator, cui postea Cantacuzenus filiam suam in coniugem dedit. Egregiam ibi operam navarunt Catelani et Theoleptus episcopus. Meminit Gregoras lib. 7. et Chalcocondylas lib. 1. Multis autem post annis capta est a Baiazete, Orchanis nepote, V. imperatore. ED. P.

iudicavit, eum captivum ducere, quandoquidem totum sub se imperium et exercitum haberet, quendam de proceribus suis Manuelem Tagarin magnum stratopedarcham, vili et obscuro genere ortum, sed strenuitate et audacia militari a semetipso ad summam gloriam provectum (nam Philadelpheiae Lydorum contra Persas multa praeclara virtutis et imperatoriae cuiusdam peritiae facinora ediderat, et ob admirationem inde partam uxorem illustri loco progenitam, Theodoram Aaeninen, imperatoris consobrinam acceperat) hunc, inquam, Manuelem accersens, „Meus nepos, ait, praeterita nocte aufugit. Ubi moretur, pro certo haud scio. Hoc quidem mihi exploratissimum est, intra paucos dies in vinculis ad me adductum iri. Nunc adiunctis tibi militibus, quot sufficere putabis, fugitores per vestigia insequere. In quos simul incidaris, nihil erit quod agas amplius, quam ut captis omnibus domum revertare: quippe quibus non solum se defendere, sed vos contra aspicere nunquam in mentem veniet.” At enim Tagaris, homo prudens et bellator minime rudis: „Tibi quidem, imperator optime, inquit, minime negotiosum videtur, nepotem comprehendere vincitumque adducere; ego vero diversum plane seu-

A.C. 1321 σασθαι, και μη σε τῆς ἐλπίδος, ὡ βασιλεῦ. τοῦτο μὲν οὖν
 Δόποτον ἂν ποτε ἀποβαίῃ, αὐτό, φασι, δεῖξει. ἐπεὶ δ' ἐπέταξας
 στρατιῶν ἀναλαβόντα καταδιώκειν αὐτούς, ὡς, ἂν ἐγγένηται
 συντυχεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀμνησμένων, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι
 τολμησόντων ὡς ἔχω και περὶ τούτων γνώμης, ἐρῶ. τὸν ἀρι-5
 θμόν τῆς παρουσίας ἐνταυθοι στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ και τὴν
 ἐμπειρίαν και τόλμαν ὃ σὸς ἔγγονος και οἱ περὶ αὐτὸν σαφῶς
 εἰδότες, οὐκ ἂν ἐτόλμησαν τραπέσθαι πρὸς τὴν φυγὴν, εἰ μὴ
 πρότερον ἐπ' ἄκροισ δόρασιν ἐξαρτήσαντες τὴν ζωὴν, οὕτω
 παρέθῆξαν ἑαυτούς, ὡς πᾶσιν, οἱ ἂν ἐπίωσιν, ἀμνησούμενοι 10
 P.60 μέχρι τοῦ πεσεῖν. ἴσασι γὰρ σαφῶς ὡς, ἂν ἀλώσιν, ἥκιστα
 τοῦ ἀποθανεῖν πείσονται μετριώτερα. διόπερ ὡς τεθνηξόμε-
 νοι μαχοῦνται και ὑπὲρ δύναμιν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν. θανα-
 τῶσιν οὖν ἀνθρώποις ἐξ ἴσου τοῦ ἀριθμοῦ συμπλέκεσθαι τινα,
 οὐδὲ πόρῳ μανίας δόξειεν ἂν. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιαύτων τοῦς 15
 ἀντιτεταγμένους και τῷ πλήθει πολλῷ τῷ μέτρῳ χρεῶν ὑπερ-
 ἔχειν, και ταῖς προθυμίαις ἴσους εἶναι. ἃ δὲ και ἀμφοτέρα
 ἡμῖν ἐν ἀμφιβόλῳ κεῖται. τῶν τε γὰρ συνόντων αὐτοῖς οὐκ
 ἴσμεν τὸ πλήθος, και τῶν ὑφ' ἡμῖν τεταγμένων, ὁποτέρους
 πρόσκεινται τὰς γνώμας, ἀγνοοῦμεν. ἄλλως τε και περὶ μέσας 20
 νύκτας αὐτῶν ἐξεληθόντων, ὡς παρὰ τῶν φυλάκων τῶν πυλῶν
 Βῆξεγένετο μαθεῖν, ἡμῶν δ' οὐ μέχρι βαθείας ἐσπέρας ὀνη-
 σομένων ἂν πρὸς τὴν δίωξιν καταστῆναι, ἐκείνοις μὲν τὸ ἐν
 ἀσφαλείᾳ περιστήσεται εἶναι, ἡμῖν δὲ τὸ ἀνεφίκτοις ἐπιχει-

110: tametsi cupio sane, me opinione potius aberrare, quam spem
 tuam decipi. Sed huius consilii eventum res ipsa docebit. Quo-
 niam autem mandasti, ut delecta manu eos persequerer: nam si
 eos assequar, nec resistere, nec nos aspicere ausuros; etiam in hoc,
 quid mei iudicii sit, cloquar. Quantae hic nobis copiae, quam ex-
 ercitatae et animosae sint, nepos tuus et amici eius luculenter sci-
 entes, non se in fugam tradidissent, ni prius vita in hastarum mu-
 cronibus suspensa, adeo semetipsos exacuissent, ut adversum quom-
 rumlibet impressionem usque ad mortem procliatori sint. Norunt
 enim perbene, si in potestatem venerint, nihilo se mitiora ipsa
 morte perpesuros. Quamobrem animarum suarum prodigi et tam-
 quam morituri, supra vires etiam pugnabunt. Cum hominibus igitur
 vitae aleam subeuntibus aequa manu pugnam conserere, parum
 distat ab insania: multo siquidem maiore numero parique alacritate
 in eos pugnandum est: quae ambo nobis in incerto sunt. Nam quanta
 se ad illos multitudo aggregaverit, ignoramus: et nostrorum militum
 animi in te, an in illum propendeant, incertum habemus. Prae-
 terea cum illi sub gallicinium sese extulerint (id quod portarum custo-
 des retulerunt) nos autem insequendo usque ad conticinium insistere

ρεῖν καὶ δυοῖν ἕτερον συμβήσεται, ἢ ὑστερήσαντας ἀπράκτους A. C. 1321 ἐπανελεῖν, ὃ καὶ αὐτὸ σημεῖον ἂν ἦτης εἴη, ἢ καταλαβόντας, ἦτηθέντας πεσεῖν. τούτων δὴ ἕνεκα οὐ καταδιώκειν εἰς ἐφόδου, ἀλλ' ἕτερόν τινα τρόπον πρὸς αὐτοὺς πολεμητέον εἶ-
5 ναί μοι δοκεῖ."

ιδ'. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ τῶν παρόντων συνειπόντων C συγκλητικῶν, ὃ βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς τὴν δίωξιν βουλῆς ἀπέστη, ὁμνῆσαι δ' ἐκέλευσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ὡς οὐδεις ἂν ἔλοιτο τὰ Παλαιολόγου τοῦ Ἀνδρονίκου, (οὕτω γὰρ 10 προστέτακτο μηκέτι βασιλέα κατονομάζειν,) ἀλλὰ πολέμιον ἠγεῖσθαι ὡς τοῦ βασιλέως ἀπεστηκότα. οἱ ὄρκοι μὲν οὖν ἐτελοῦντο, ἦρυσεν δὲ πλεον οὐδέν. οὐ μόνον γὰρ ἐκ Βυζαντίου V. 49 καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς ὁσημέραι πολλοὶ πρὸς τὸν νέον Ἀνδρονίκον ἠυτομάλουν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων D 15 ἐπαρχιῶν τε καὶ πόλεων τῶν ὑπηκόων Ῥωμαίοις συνέρξον κατὰ στυαίσεις, ὡς ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν στρατιᾶν ἀξιόμαχον ἀδροισθῆναι. ἐγένοντο μέντοι πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἀρπαγαὶ καὶ φθοραὶ πραγμάτων οὐχὶ συχναί. τοὺς τε γὰρ πρῶτοντας τοὺς δημοσίους φόρους ἀπεστέρησαν τῶν ὄντων οἱ προστυ- 20 χόντες, εἰ μὴ που καὶ αὐτοὶ προαισθόμενοι κατέκρυσαν ἐν ἀσφαλεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ πολλὰ ἑαυτοῖς περιεποιήσαντο ἀποστερήσαντες βασιλέα, ὡς δῆθεν ἀφηρημένοι παρὰ τῶν προσ-
τυχόντων καὶ εἰ τις πρὸς τινα τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ

22. βασιλέα corr. ED. P. pro vulg. βασιλέως.

non possimus, ipsis securis, nos captabimus, quae capere nequibimus: et horum alterum continget, ut aut eos non assecuti domum frustra redeamus, quod ipsum nos inferiores arguet, aut si eos adepti adiriamur, certamine victi concidamus. His ego de causis non in itinere persequendos, sed alio quodam modo bellum cum iis gerendum existimo."

19. Cum his etiam assentirentur, qui de primoribus palatinis praesentes aderant, imperator fugitivos persequendi voluntatem abiecit: subditos autem omnes sacramentum poposcit, non se ab Andronico Palaeologo iunioris facturos (quo ipso edicbatur, ne quis posthac imperatorem nominaret) sed hostis loco haberet, quandoquidem ab imperatore avo descivisset. Ergo iurabatur quidem, sed actum agebatur: quippe non solum Byzantio e senatu et militibus quotidie complures ad nepotem transibant: verum ex aliis aequae provinciae et civitatibus Romani imperii turmatim confluebant, ut brevi spatio circum se iustum teneret exercitum. Nec tamen studio novarum rerum direptiones et vastitates crebrae inferebantur. Tributorum coactores ab occurrentibus despoliabantur, nisi ipsi praesentientes pecuniam tutis locis absconderant: ipsique insuper defraudato imperatore non parum sibi, quasi ab obvisis spoliati, retinebant: ac

A.C. 1321 προσκείμενων διαφορὰν ἔχων ἰδίων ἔνεκα ἐγκλημάτων, ἡμῶν-
 P. 61 νατο, τοῦ καιροῦ συμμαχοῦντος, εἰς ἀρπαγὴν καρπῶν καὶ
 βοῶν καὶ προβάτων περιστήσαντες τὴν ζῆμیان. ὁ δὲ πρεσβύ-
 τερος βασιλεὺς, ὡς ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκη τὰ πρά-
 γματα ἐχώρει, συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου τότε δια-5
 τριβόντας ἀρχιερέας, (ὁ πατριάρχης γὰρ Γεράσιμος ἔφθασε
 τελευτήσας ἐν ἧ νυκτι καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ Βυ-
 ζαντίου,) καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἃ ἐδόκει δίκαια εἶναι, πείθει
 χωρισμὸν ἀπὸ θεοῦ ἐκφωνῆσαι κατὰ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ τε
 νῦν τῷ ἐγγόνῳ συνόντος τοῦ τ' ἐσομένου. ὡς δὲ μηδὲ τοῦτ' 10
 ἐπισχεῖν ἠδυνήθη τὰς τῶν ἀφισταμένων ὁρμᾶς, δείσας ὁ πρε-
 Βσβύτερος βασιλεὺς, μὴ καὶ εἰς πέρας ἀφίκηται τὰ πράγματα κα-
 κόν, οὕτως ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκησε χωροῦντα, τὸν
 Φιλαδελφείας Θεόληπτον καὶ τὸν τοῦ κοιτῶνος προκαθήμενον,
 Καλλικρηνίτην, πρέσβεις πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστείλας, πρὸς ἱ-
 ξυμβάσεις ἐχώρει, ἐπαγγεϊλάμενος, ὡς ὅπερ ἂν ὁ ἔγγονος ἐδέ-
 λοι γράμμασι δηλώσας, αὐτὸς ἂν εἰς πέρας ἀγάγοι. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἐλθόντες, ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς
 ὁ νέος ἔτυχε πρὸ τῆς πόλεως ἐπισκεπτόμενος τὴν στρατιάν,
 προσήεσαν ὡς προσκυνήσοντες καὶ τα τῆς πρεσβείας ἀπαγ-20
 γελοῦντες. τὸ δὲ πλῆθος περιστάνας αὐτοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφε-
 Cσιν, ὡς ἐπύθοντο ὑπὲρ εἰρήνης ἀφιγμένους, ἐκέλευον ἀλλήλους
 ἀποκτινύναι. ὁ μὲν οὖν Καλλικρηνίτης τῷ δέει κατασεισθεὶς
 τὴν ψυχὴν, τοῦ ἔππου τε ἀπεπήδησε, καὶ ἀμφοτέραις περι-

si quis cum quopiam seniori studentium privatas exerceret contro-
 versias, seque data opportunitate ulcisceretur, fructus, boves et
 oves pro poena adversario auferebat. Senior postquam rem secus
 ire vidit atque speraverat, coactis qui per id tempus Constantinopoli
 visebantur episcopis, (patriarcha enim Gerasimus morti concesserat
 ea ipsa nocte, qua nepos urbem deseruerat) expromptisque apud
 eos, quae iure expromenda ducebat, persuadet, ut anathema con-
 torqueant in omnes, quique nunc a nepote sint, quique postea fu-
 turi sint. Sed cum ne sic quidem deficientium impetus coerceretur,
 timens, ne, quoniam res tam contra expectatum procederent, ek-
 trema pernicies sequeretur, Philadelpheiae episcopum Theoleptum
 et Callicreniten, sacri cubiculi procubitorem, legatos ad nepotem mittit,
 pacificationem offert, facturumque se, quod is litteris scriptis a se
 optaret, pollicetur. Igitur legati Adrianopolin veniunt: iuniorum
 imperatorem ante urbem copias recensentem offendunt: eum adora-
 turi et legationem exposituri adeunt. Tum milites magna eos fre-
 quentia districtis ensibus circumfundunt, atque ut de pace adven-
 tasse audiunt, ad illos contrucidandos inter se hortantur. Itaque
 Callicrenites ex equo desiliens tremulus, et imperatoris genua com-

σχῶν τὸν βασιλέως πόδα, ἴσταντο περιδεῆς, ὅσον οὐπω νομί- A C. 1321
 ζων ἀποθανεῖσθαι· ὁ Φιλαδελφείας δὲ, ὥσπερ δι' ἀψύχων τινῶν
 παριῶν καὶ ψύφον κενῶν ἀκούσων, ἀκατάκλητος ἦν πρὸς
 πᾶν ὄσιον. Ἰδὼν δὲ τὸν Καλλικρηνίτην ὡσπερ ἀποτεθνηκότα
 5 τῷ δέει, „οὐ δέον” εἶπεν „ὡ θανυμάσιε σὺ, οὐτω κατάκρας πρὸς
 τὸν θάνατον κατεπηχέναι, μέλλοντας, εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' οὐν
 ὑστερόν ποτε ἀποθανεῖσθαι. εἰ οὐν τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη, βέλ-
 10 τιον, ὅτε καὶ πρόφασις τινος κέρδους, ἢ ὅτε μὴ· τούτου δ' οὐ-
 τως ἔχοντος, ποία πρόφασις εὐλογώτερα, ἢ ὑπὲρ εἰρήνης πρε-
 15 σβεύοντας τελευτῆσαι;” εἰτ' ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικον καὶ Συργιάννην καὶ πρωτοστράτορα, (οὗτοι γὰρ αὐτὸν
 περιέστησαν, ὅπως μὴ τι περὶ αὐτὸν τολμηθῆι,) „εἰ μὲν ἔξεστιν
 ὑμῖν” ἔφη „τοὺς ἀνοήτους τουτοσί καὶ θρασεῖς καταστέλλειν,
 πράττετε ἢ προσήκει· εἰ δ' οὐν, ἀλλ' οὗτοί γε δρώντων ἢ προ-
 20 θνυμῶνται. πάντως οὐδὲν ἂν εἴη τῶν ἀβουλήτων θεῶν.” ἐπὶ
 τούτοις δ' ἀνὴρ θθανυμάζετο τῆς μεγαλοψυχίας ἔνεκα, καὶ καρ-
 25 τερίας πρὸς τὰ δεινὰ. μέχρι μὲν οὐν τινος βοή τις θορυβώδης
 ἔξηχεῖτο διὰ τοῦ πλήθους· εἶτα κατεσταλμένης, ὁ βασιλεὺς P. 62
 τοὺς πρόσβεις ἰδίᾳ παραλαβὼν, καὶ περὶ ὧν ἤκουσιν ἐκμα-
 30 θῶν, ἀντεμήνυσε δι' αὐτῶν τῷ βασιλεὶ καὶ πάμπῳ τοιάδε· V. 50
 „τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀγεννῆ τινα καὶ πράττειν
 καὶ φθέγγεσθαι, φανύλων τινῶν καὶ μικροψύχων καὶ αὐτὸς

6. σὲ et μέλλοντα coni. ED. P. Scilicet legebat ὡ θανυμάσιε,
 σὺ οὕτω, quod vitium sanavi.

plexus, magno cum timore adstat, iamiam se interfectum iri arbi-
 tratus. At Philadelphiensis, ut si per inanima transiret et vanos
 quosdam strepitus exaudiret, et ad omnia imperterritus manet, et
 Calliereniten metu prope exanimatum cernens: „Heus tu, inquit, non
 horrore mortis tantopere perfundi decet, cum, si non modo, aliquando
 quidem certe, morituri simus. Si ergo mors est inevitabilis, praestat
 utique mori, cum se commodi alicuius ostendit occasio. Quod cum
 ita sit, quae tandem convenienter occasio, quam pro pace legationem
 obeuntes mori?” Dehinc ad magnum domesticum, Syrgiannem et
 protostratorem conversus, (hi enim proxime circumstabant, ne quid
 ei noceretur,) „Si potestis, inquit, stolidos istos ac temerarios re-
 primeret, vestri officii munus implete: sin minus, faciant quod facere
 gestiunt: invito deo nihil fiet.” Tam sublimis et ad quaeque gravia
 toleranda promptus viri animus admirationem habuit. Aliquamdiu
 igitur multitudo clamore fremebat: quo sedato, legatos seducens im-
 perator, cuius ergo venissent cognoscit, et per eosdem avo in hanc
 sententiam respondet: Adversis casibus cedere et illiberale quippiam
 aut agere aut eloqui, minorum angustorumque quorundam hominum:
 secunda fortuna intumescere et nimium sapere, imperitorum et auda-
 cium: aequalibem vero in prosperis et adversis servare constantiam,

A. C. 1321 εἶναι κρίνων, τὸ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις φουᾶσθαι καὶ μείζον ἢ προσήκει φρονεῖν, ἀμαθῶν καὶ θρασέων, ὁμοίους δὲ ἐν τε τοῖς δεινοῖς εἶναι καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἀνδρείων καὶ νοῦν ἔχόντων, οὐδ' ὅτ' ἐδικαζόμενῃ παρὰ σοὶ κρατῆ, βασιλεῦ, δειλίᾳ τινὶ ληφθεὶς ἔλεγον ἄπερ εἶπον, ὑποκρινόμενος τὴν ἀλήθειαν, οὐτεξ νῦν, ὅτ' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ δοκῶ καθεστάναι, ἕτερα φθέγγομαι τῶν προτέρων, ἀλλ' ἐπὶ μάρτυρι πάλιν φθέγγομαι τῷ θεῷ, ὡς B οὐδὲν ἔμαντῷ σὺνοῖδα τῶν ἐγκαλουμένων, οὐδέ τι τοιοῦτον ἡμμερτηκότι, ὥστ' εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν ὀργῆς τὴν σὴν γαληνότητα ἐρεθίσαι. τὸ μὲν οὖν εἰς διαλλαγὰς χωρῆσαι καὶ τήν10 πατρικὴν εὐμένειαν αὐθις ἀνακαλέσασθαι, εὐχῆς ἔργον ἐμοί. νῦν δὲ ἀδυνάτου φαινομένου τοῦ εἶπεῖν τι καίριον ἢ καταπράξασθαι διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιᾶς πολλὴν τινα γεγενημένην, ὡς ἀπὸ τῶν πρέσβων μαθήσῃ, κατ' ἔμαντὸν διασπεψάμενος, ἐπεὶ καὶ τὴν σὴν βούλησιν ἐπωθόμεν, ταῦτα κατα-15 πράξομαι, ἄπερ ἂν ἥδιστα καὶ αὐτῷ σοὶ φανείη." τοῖς μὲν δὲ πρέσβεσι τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ χρησταῖς ἐλπίσι μετεωρίσας, ἐς Βυζάντιον ἐκέλευεν ἀναστρέφειν. οἱ δὲ καὶ C ἀφικόμενοι πρὸς βασιλέα, καὶ τὴν τε τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν20 ὁρμὴν καὶ μανίαν ἀπηγγελοῦτες, οὐκ ὀλίγην ἐνεποίησαν ταραχὴν εἰτ' αὐθις καὶ τοῖς τοῦ νέου βασιλέως χρησάμενοι λόγοις, παρεσκευάσαν χρηστότερα ἐλπίζειν. ἐνδον μέντοι καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου τὰ μὲν τοῦ νέου βασιλέως ἠῤῥαυς σφόδρα καὶ

1. κρίνω male conl. ED, P., cum sola interpunctione locus laboraret, quae olim post θρασέων et ἔχόντων plena erat.

fortium atque prudentium sibi videri. Itaque se neque cum apud ipsum causam diceret, timore aliquo affectum, simulata veritate, dixisse quae dixerit: neque nunc, quando se tutum existimet, priorum aliena dicturum; sed rursus deum testem appellare, nullius conscium esse quae sibi obiecta sint criminum: neque tam immane ullum facinus admisisse, ut ira tam insanabili eius serenitatem exasperare potuerit. Quare concordiam resarciri paternamque benevolentiam restitui, optatum sibi et carum accidere. Verum quia in praesens adeo tumultuante milite, opportunum dici aut agi nihil queat, ut ipsimet legati testaturi sint, se eius voluntate iam perspecta et animo suo in consilium adhibito, ea facturum, quae ipsum quoque avum summa iucunditate compleant. His dictis, legatos spe bona erectos Byzantium remittit. Qui ut seni exercitus universi alacritatem et studium erga iuniorem, in ipsos vero incitatum furorem narraverunt, vehementer illum conturbarunt, moxque responso nepotis explicato, ad meliora speranda permoverunt. Porro in ipsa quoque urbe Byzantio partes iunioris et augebantur mirifice et corroborabantur eximie: senioris

ἰσχύην προσελάμβανεν ἄνθρωποι μετρίαν τὰ δὲ τοῦ πρεσβυτέρου A.C. 1321
ὑπέρβρει τε κατὰ μικρὸν καὶ ἀσθενέστερα ἀπεδείκνυτο. ἀλλὰ D
τὰ μὲν κατὰ Βυζάντιον τοιαῦτα.

κ'. Ὁ νέος δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν τοὺς ἐν τέ-
5 λει πάντας καὶ τοὺς τῶν ταγματίων ἡγεμόνας συγκαλεσάμενος,
ἔτι δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὴν χθρὸς ἀταξίαν καταμεμψάμενος
ὡς οὐ καλῶς οὐδὲ προσηκόντως γεγενημένην, (μηδὲ γὰρ ἐκ φανύ-
λου ἀγαθὸν τι δύνασθαι ἐκβῆναι,) εἶτα ἐπειπὼν, ὡς νῦν μὲν
ἂν συγγνοίῃ τοῖς αἰτίοις τῆς ταραχῆς ὡς οὐκ εἰδόσιν αὐτὸν P. 63
10 ἀηδῶς ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἂν δ' αὐθις παραπλήσια
τολμῶσι, δίκην ἐπιθήσει πρέπουσαν τοῖς ἀτακτοῦσιν εἰς μέ-
σους παρέθηκε τὴν βουλήν, φήσας, ὡς „οἱ μὲν παρὰ βασι-
λέως τοῦμοῦ πάμπου λόγοι καὶ ἡ ἀξίωσις, ὡς αὐτὸς τε
ἰσπάζοιτό, εἰσι, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡμᾶς βούλοιο καὶ τούτου
15 χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν, ἐκεῖνον δὲ ἡδέως ἔχειν
εἰς πέρας ἄγειν. λοιπὸν τοίνυν ὑμᾶς ἕκαστον ἂ ἂν οἴηται συν-
οίσειν λέγειν.” Πρὸς ταῦθ' ἄπαντες ὡσπερ ἀπὸ συνθήκης
μία γενόμενοι γλῶσσα, μὴ δέχεσθαι ἔφασαν τὴν εἰρήνην, μηδὲ
βούλεσθαι ὄλως βουλεύεσθαι περὶ τούτου. „ἰδοὺ γὰρ, ὡς
20 ἀκούομεν, βασιλεῦ, εἰς ἔσχατον ἀφιγμένος κινδύνου, καὶ μό- B
γισ θεοῦ συναιρομένου τὸ ἀποθανεῖν διαφυγῶν, τοῖς αὐτοῖς V. 51

14. εἰσι. Haec vox suo loco, ut videtur, mota est, sublicien-
daque est post ἡ ἀξίωσις, et ita totus locus legendus: ἀσπάζοιτο τὴν εἰρήνην. καὶ τούτου χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν etc. repudiato illo: καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quod per osci-
tantiam forsitan irrepsit. ED. P. Prior coniectura vera, altera non item, ut opinor. In verbis καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quae prae-
cedenti αὐτὸς τὲς respondent, supplendum est ἀσπάζεσθαι τὴν εἰρήνην.

contra sensim minuebantur et debilitabantur. Byzantii status rerum erat huiusmodi.

20. Postera luce iunior imperator primoribus universis et ordi-
num ducibus convocatis, ubi de exercitu et hesternis turbis, ut de re parum laudabili et decora querelam habuit, (neque enim e malo boni quippiam existere posse,) et se nunc quidem turbarum illarum auctoribus ignoscere, tamquam nesciis, sibi talia displicere: si quid in posterum simile attentaverint, pro dignitate in eos animadversurum professus est, quo de consultandum esset, exposuit. Avus noster, inquit, pacem se amplexurum declaravit, pollicitus se, quod voluerimus, libenter praestitutum. Restat ut quisque vestrum dicat, quod futurum e re publica senserit. Hic omnes velut ex composito, uno ore clamare, neque accipere se pacem, neque super hoc negotio consuli velle. Ecce enim tu, imperator, in extremum, ut fama est, devolutus discrimen, et vix mortis, Deo opitulante, elapsus, in

Cantacuzenus.

A. C. 1321 ἢ καὶ χεῖροσι κακοῖς περιπεσεῖν φιλονεικεῖς. δεόμεθα δὴ σου τοῦ τοιαῦτα λογίζεσθαι ἀποτρέπεσθαι ὅμως ἐπεὶ περ, ὡς σὺ φῆς, ὁ σὸς πάππος εἶρηκε καὶ βασιλεὺς, ὡς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλης αἰτεῖν, ἐκεῖνον ἐκπληροῦν παρεσκευάσθαι, τῆς βασιλείας λέγομεν ἀποστάνα καθ' ἑαυτὸν ὅποι βούλοιο διάγειν, 5 σὲ δὲ εἴαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν ἂν δὲ μὴ βούλοιο, πρὸς Βυζάντιον ἰτέον ἐπ' αὐτόν. οἴομεθα γὰρ οὐδὲ μέχρι τειχῶν περιμενεῖν ἡμᾶς τοὺς Βυζαντίους, ἀλλ' ἔτι πορρότερω C ὄντων, εἰς ὑπάντησίν τε σὴν ἐξελθεῖν καὶ τὴν πόλιν ἂν παραδοῦναι. εἰ μὲν οὖν οἷσπερ βουλευόμεθα πεῖθῃ καὶ αὐτὸς, 10 ὃ βασιλεῦ, μηκέτι μέλλωμεν, ἀλλ' ἔργον ἐχώμεθα ἤδη. εἰ δ' ἄλλως αὐτὸς βεβούλευσαι, ἀλλ' ἡμῖν γε φανερώς φράσον, ὅπως ἕκαστος, ὡς ἂν οἶός τε ἦ, διασώζῃ ἑαυτόν." Τούτων οὕτως ἀπὸ πάντων ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς εἰρημένων γλώττης, πολλὴν ὄρων ἀκαιρίαν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μεταπεῖθειν ἐπιχειρεῖν, 15 (ἢ τε γὰρ στρατιᾷ ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Γερμανῶν μισθοφόροι Λατῖνοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ τινες τῶν εὐπατριδῶν παρ' αὐτοῖς, αὐτὸς τε ἀήθως ἔτι εἶχε πρὸς ἅπαντας, πλὴν ὀλίγων τινῶν, καὶ οὐκ ἦν ἐκ τοῦ ῥάστου πρὸς D ἀγνώστως διαλέγεσθαι, ὥσπερ ἦν χρήσιμον τῷ καιρῷ,) πολλὰς 20 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας αὐτοῖς χάριτας ὁμολογήσας, καὶ δεῖν εἶναι εἰπὼν πλείονι διασκέψει δοῦναι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ ἐφ' οὕτω μεγάλην πρᾶξιν ἀπερισκέπτως χωρεῖν „οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν βουλευόμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ σύμπαντος σχεδόν"

eadem et deteriora mala te praecipitare contendis. Quare rogamus, uti cogitationem istam a tua mente repudies. Verumtamen quoniam avus, ut autumas, praestare paratus est quod tibi petere placuerit, censemus, uti se abdicet, et ubi locorum voluerit, sibi vivat: tu Romanum imperium capessas. Si detrectaverit, Byzantium adversus illum infestis signis procedendum. Et arbitramur, Byzantinos usque ad muros adventum nostrum haud expectaturos: sed procul adhuc distantibus occursuros urbemque dedituros. Si itaque nostro consilio flecteris, ne differamus: sed ad opus iam aggrediamur. Sin alia tibi mens, aperte enuntia, ut quisque nostrum quomodo poterit salutem suam provideat. His ita ab omnibus tamquam una lingua dictis, perspicuus imperator, valde intempestivum esse, aliorum eos conari deducere, (cohiberi enim militum furor non poterat, praecipue conductitiorum Latnorum e Germania, in quibus erant quidam domi nobiles: et ipse, paucis exceptis, omnium adhuc erat insolens, nec dabatur, quemadmodum tempus postulabat, Graecae linguae ignaros alloqui,) amplius de benevola erga se eorum voluntate gratias actis, et rem accuratius considerandam, nec ad tanti momenti negotium inconsulto accedendum, siquidem non de nugis, sed de summa rerum

διέλυσε τὸν σύλλογον, εἰς τὴν ὑστεραίαν τὸ πέρας τῆς βου- A.C. 1321
 λῆς ἐξαρτήσας. τούτων δὲ διαλυθέντων, ἅμα τοῖς τρισὶ πάλιν
 ὁ βασιλεὺς ἐβουλευέτο περὶ τῶν προκειμένων, ἃ συμφέρειν
 ἕκαστος οἶεται κελεύσας εἰπεῖν. εἶπεν οὖν πρῶτος ὁ Συργιάν-
 5ης „ἡμεῖς ἃ καὶ πρότερον ἐβουλευσάμεθα, βασιλεῦ, ὄντες
 ἐν Βυζαντίῳ, οὐκ ἰδίᾳ τι ἐχθραίνοντες ἐφθραγῆμεθα τῷ σὺ
 πάπῳ καὶ βασιλεῖ, οὐδὲ περὶ πλείστου τὸ κακῶς αὐτὸν ποιού-
 μενοι παθεῖν, ἀλλὰ τῆς σῆς κηδόμενοι σωτηρίας, ἀναγκαιῶς
 ἐφερόμεθα πρὸς τοῦτο· ἢ γὰρ τοῦ ἐνὸς εὐδοκίμησις τοῦ ἐτέ- P. 64
 10ρου εἶναι φαίνεται καταστροφή· ὃ δὴ καὶ νυνὶ συμβαίνει. τῆς
 γὰρ στρατιᾶς ἀπάσης ἐπ' αὐτὸν ἵνα προδυνουμένης, (ἔχονται
 δὲ ὀρθῶν λογισμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα νῦν ἔχοντα ἀν-
 τεῖπειν,) εἴ τι καὶ περὶ ἐκεῖνον συμβαίῃ τῶν δυσχερῶν, οὐχ
 ἡμῶν τῶν ἠναγκασμένων, ἀλλ' ἐκείνων ἂν εἴη τῶν εἰς τὴν
 15ἁνάγκην συνελασάντων. τοιγαροῦν ἐπεὶ κοινῇ πᾶσι τὰ αὐτὰ
 ἔδοξε λυσιτελεῖν, ἡμεῖς τε οὐδεμίαν τοῖς βεβουλευμένοις μέμ-
 ψιν ἔχομεν ἐπιφέρειν, τὰ κοινῇ δοκοῦντα πράττειν ἀνάγκη.”
 Τούτοις συνεῖπε καὶ ὁ πρωτοστράτωρ· τοῦ μεγάλου τε δομε-
 στικῶν μὴ συνετώτερον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν τῶν ἄλλων B
 20ἀπάντων εἰπόντος, ὥστε τοῖς κοινῇ δοκοῦσιν αὐτὸν μόνον
 ἐναντία λέγειν, ἀνέστησαν. βαθείας δὲ νυκτὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ὁ βασιλεὺς μόνον παραλαβὼν, καὶ αὐτῶς ἐβουλευέοντο.
 περὶ τῶν αὐτῶν· ἔδοκει δὲ καὶ αὐτοῖς ὀρθῶν μὲν ἔχειν τὴν
 22. ἐβουλευέτο male conl. ED. P.

propemodum agatur, praefatus, in diem alterum reiecta sententia, concilium dimisit. Quo dimisso, cum tribus illis rursus consilii capiendi deliberat: et praecipit, ut quod expedire videatur, ne taceant. Primus Syrgiannes sic incepit: Quae iam ante Byzantii in congressu diximus, non privato aliquo in avum tuum odio, neque quod in maximo lucro eius calamitatem poneremus, locuti sumus: sed quia de salute et incolumitate tua solliciti eramus, eo necessario deveniebamus: unius enim claritas et illustratio, alterius videtur eversio: quod et nunc usuenit. Quod enim exercitus universus eius oppugnandi desiderio fervet, aequum desiderat, nec eum quisquam prudens reprehendet: et si quid odiosum atque grave illi contigerit, non id nostra, qui cogimur, sed illorum, qui cogunt, culpa contigerit. Proinde, quia communiter omnibus ea visa sunt conducere, et nos eorum consilium vituperare nullo modo possumus; quae universis probantur, ad rem conferenda sunt. In hanc sententiam pedibus ivit etiam protostrator. Cumque addidisset magnus domesticus, non ac intelligentia omnes vincere, ut ipse solus communi iudicio adversaretur, surrexerunt. Ubi plerumque noctis processit, imperator cum magno domestico solo iisdem de rebus deliberationem habet. Statuunt ambo, non male cogitare milites. Quod enim molitio novi-

A. G. 1321 στρατιῶν λογισμῶν. τοῦ νεωτερισμοῦ γὰρ ἤδη λαμπρῶς ἔξαφθέντος, πάντες ἦσαν μετέωροι πρὸς τὰς φήμας, καὶ μεταβολῆς ἀτόπως ἤρων. κίνδυνον μέντοι τὸν ἔσχατον τὴν εἰς Βυζάντιον αὐτῶν ἄφιξιν φέρειν τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων εὐθύς τῇ νέῃ προσθησομένων. ὃ δὴ καὶ σκοποῦμένοις αὐτοῖς, ὅπως ἂν μὴ γένηται, καὶ πολλὰς ἐλίξεις λογισμῶν διελθοῦσιν, ἐδόκει C βέλτιστον εἶναι πρὸς Θεσσαλονίκην μᾶλλον ἐλθεῖν, ὡς ἂν ἐν V. 52 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ κατ' αὐτὸν κατὰ σχολὴν εἰ διαθέμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχη, καὶ μὴ ἀπόληται ἐπιχειρούμενος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου. ταύτην δὴ κωλύσαντες τὴν ἰοβουλὴν, ἐτράποντο εἰς ὕπνον. τῆς δὲ ἐπιγενομένης ἡμέρας, τῶν τε ἐν τέλει πάντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εἰρημένων Λατίνων, εἴ τι καινότερον τῶν χθὲς βεβουλευμένων ἐξεύρηται τι, ὁ βασιλεὺς ἐπυθάνετο κοινῇ „ἀτελοῦς γὰρ τοῦ βουλευμάτος καταλειφθέντος, καὶ ἑμῶν πάντων περὶ αὐτὸ ἡσχολημένων, εἰκὸς τινα καὶ προσεπιδοῦσαι τι πλεόν” Παλαιολόγον δὲ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου μὴτ' αὐτὸν τι προσεπινενοχέται πλεόν, μὴτ' ἄλλου ἀκηκοῦναι φαιμένον, καὶ καβαλλαρίου φραμπέρην τεμπινοῖλ, ὡς ἐκ

19. καβαλλαρίου φραμπέρην τεμπινοῖλ i. e. equite fratre Petro de Pignolo. nam ista vox καβαλλάριος, ut in C. Florentino observavi, significat equitem honorarii aut pii ordinis. Graeca autem sic divido; φρά, id est Italice, frater, (dicunt et frate,) Μπέρην, id est Petrus; nam Graeci inferiores μ litteram plerumque in propriis praeponunt litterae π, quod viris doctis Meursio et Gretsero observatum. Istud autem Μπέρην a Perrino defluxit, quo et familiae aliquot honoratiorae Galliae nostrae usae sunt. γτέ id est de, nam γτ litterae valent δ, ut in γτάμα, pro δάμα. Πινοῖλ, Piniolo; familiam quaerant. quicis otium est. Haec nobis monuisse sufficit. ED. P.

tatis iam quasi magnum incendium clare luceret, omnes a fama suspensi, mutationem domini vehementer appetebant. Verumtamen expeditionem hanc avo perniciem allaturam, quando ad nepotem omnes statim se applicaturi sint. Quod qua ratione impediretur, illis circumspicientibus et multa secum varie agitantibus, Thessalonicam potius eundum est visum, ut intermisso tempore senex paulatim firmatis opibus, adversariis obsistere posset, nec de improvise oppressus interiret. Hac sententia comprobata, quieti corpora mandaverunt. Die sequenti nobilibus ducibusque omnibus congregatis, praesentibus item Latinis, quorum ante mentionem fecimus, quaesitum est ab imperatore, ecquid praeter ea, quae heri voluissent, novi quippiam aliquis commentatus fuisset. Nam cum decretum nihil fuerit, et omnes eadem cogitatio occupatos tenuerit, verisimile fieri, meditando praeterea quempiam aliquod invenisse. Magno autem stratopedarcha Palaeologo dicente, nec sibi reputanti aliud occurrisset, nec ab alio novum aliquid audivisse, et caballario tamquam

προσώπου τῶν Λατίνων μηδαμῶς εἶναι τῶν χθρῶς εἰρημένων Δ. C. 13:1
 μὴτ' ἀληθέστερα μὴτ' ἀναγκαιότερα εἰπόντος, καὶ τῶν ἄλλων
 ἐξῆς ἀπάντων τοῖς εἰρημένοις ἐπιψηφισαμένων, καὶ τὴν εἰς Βυ-
 ζάντιον ἀφίξιν ἐπισπευδόντων, ὡς ἅμα τῷ φανῆναι προσχωρη-
 5σον, καὶ τέλος εἰς ἰκεσίαν ὑπὲρ τοῦ ταῦτα πράττειν καταλη-
 ξάντων, ὁ βασιλεὺς, μικρὸν ἐπισχῶν „ἀλλ' ἔμοιγε" εἶπε „τὸ
 Σολομώντειον καλῶς εἰρῆσθαι δοκοῦν, τὸ, εἶναι σωτηρίαν ἐν
 πολλῇ βουλῇ· καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν βουλευσα-
 μένω, ἐξεύρηται τι καὶ τῶν εἰρημένων πλέον, ὃ δὴ καὶ δεῖν P. 65
 10εἶδοξεν εἰς μέσον θείναι, ὡς ἂν, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμασθῆ.
 ἐμοὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ τήνδε πόλιν ἀφιγμένω, αὐτοὶ τε πολ-
 λὴν ἐπεδειξαντο τὴν εὐνοίαν κοινῇ πάντες περὶ ἐμὲ, καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πᾶσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστουπόλεως προσεχώρη-
 15σαν πόλεις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσον ἦν στρατιωτικὸν ἐν ταῖς
 15Θρακικαῖς κόμαις καθιδρυμένον, οἷς καὶ πολλὴν ὀφείλειν τὴν
 χάριν ὁμολογῶ ὡς ἀγαθοῖς περὶ ἐμὲ προῖκα γεγενημένοις. αἱ
 μέντοι κατωτέρω Χριστουπόλεως πολλαὶ καὶ περιφανεῖς οὖ-
 20σαι πόλεις ἄχρι καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Δαλματίας ὑπήκοοι Ῥω- B
 μαίοις, καὶ στρατιῶν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαι καὶ στρα-
 20τηγούς πολλούς τε {καὶ ἀγαθοὺς, οὐδεμία προσεχώρησεν ἡμῖν.
 ὅπερ ἐμὲ ταραχῆς ἐνέπλησεν οὐκ ἀπαντήσαν κατὰ γνώμην.
 οὐδ' εἶναι νομίζω λυσιτελεῖς ὡς οὐδενῶν καταφρονήσαι, ἀλλὰ

7. Proverb. 11. ED. P.

ex persona Latinorum affirmante, die hesterno dictis nihil esse ne-
 que verum magis, neque magis necessarium, ceterisque ordine omni-
 bus eadem asseverantibus, et expeditionem in Byzantium festinan-
 tibus, quod, simul apparuissent, deditum iri aiebant: et postremo
 in preces, ut eo sibi liceret ire, desinentibus, imperator paulum
 moratus, At mihi, inquit, Salomonis illud praeclare scriptum vi-
 detur, salutem esse, ubi multa sunt consilia. Et cum saepius ac
 multum super iisdem rebus consultaverim, aliquid praeter hactenus
 dicta amplius inveni, quod in medium afferendum existimavi, ut a
 vobis quantum valeat, ponderetur. Postquam Adrianopolin veni,
 et cives cuncti benevole me acceperunt, et reliqua Thraciae oppida
 universa usque Christopolin in fidem auctoritatemque nostram
 sese contulerunt: quod et manipuli militares in vicis habitantes
 fecerunt, quibus gratuito mihi commodantibus, magnum a me be-
 neficium deberi confiteor. Sed quae infra Christopolin usque ad
 Acarnaniam et Dalmatiam sunt urbes complures et florentes
 Romanis subiectae, in quibus cohortes minime aspernandae, cum
 multis strenuisque ducibus, earum nulla hactenus deditionem no-
 bis fecit. Quod quia secus accidit, quam cupiebam, mihi magno-
 pere molestum est. Nec fructuosum fore credo, illas ut nullius
 momenti despiciere, sed societatem et communionem illarum acsti-

A.C. 1321 περὶ πλείστον ποιήσασθαι καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν καὶ κοινωσίαν. τούτου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι μοι δοκεῖ τὴν πρὸς ἐκεῖνα φέρουσαν πρῶτον ἐλέσθαι. προσχωρησάντων δὲ ἐκείνων, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου βαδιούμεθα θαρρόντες, οὗτ' ὀπίσω πολεμίους καταλιπόντες, καὶ διπλασίω τὴν δύναμιν προσκτη-
 5
 C σάμενοι." βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε, τὴν πρὸς τὴν ἐσπέ-
 ραν ἐλέσθαι πείθειν ἐπιχειρῶν· οἱ δ' αὖθις τῶν προτέρων
 ἐχόμενοι λογισμῶν, πρὸς Βυζάντιον ἔλεγον ἀπιέναι δεῖν καὶ
 ἄλλοσε μηδαμῆ, ὥς οὐδὲν ὄν ἔργον αὐτὸ κατασχεῖν, καὶ μὴ
 παρατείνειν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ συναιρεῖν. 10

D κα. Ἐν τούτοις τοῦ μεγάλου δομestίκου φθεγγομένου
 V. 53 μηδὲν „σὺ δ'” ἔφασαν „ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν πα-
 ρόντων γνώμην εἰσάγεις, ἀλλ' οὕτως ὡς καινοῦ μηδενὸς γινο-
 μένου σιωπὴν ἀσκεῖς;” „ὅτι γε” εἶπεν „οὐ βουλευομένους, ἀλλὰ
 τὴν βουλὴν ἐπικυροῦντας ὁρῶ. εἰ γὰρ ἐβουλευέσθε, τάχ' ἂν τι 15
 καὶ αὐτὸς εἶπον τῶν συμφερόντων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ περ ἐπύθε-
 σθε, ἂ νομίζω συμφέροντα ἐρῶ. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεισὶ μοι θαν-
 μάξειν, ὅθεν οὕτω πεπείκατε ἑαυτοὺς, σὺν οὐδενὶ πόνῳ καταλή-
 P. 66 ψεσθαι τὴν Κωνσταντίνου μόνον ὀφθέντες. εἰ μὲν γὰρ τι πλεόν
 ἴστε ἢ ἐπίθεσθε ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὅ, τι ποτ' ἂν εἴη μα-20
 θεῖν ἐβουλόμην· εἰ δ' οὐδὲν, τὰναντία παντάπασιν ἔμοι φρονεῖ-
 τε. ἐγὼ γὰρ πόλιν οὕτω μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, καὶ χρημα-
 σι καὶ ὄπλοις καὶ στρατιώταις δυνατωτάτην, καὶ βασιλέα ἔχον-

mandum maximi. Quare meo iudicio ante omnia iter eo intenda-
 mus necesse est. Ubi se illae nobiscum coniunxerint, tum denique
 neque hoste iam a tergo relicto, et viribus altero tanto auctis, ad
 Constantinopolin oppugnandam fidenter accedemus. Hactenus impe-
 rator, professionem illis in occidentem persuadere laborans videlicet.
 At illi in sententia pristina perseverantes, Byzantium, alio nus-
 quam iter conferendum dicere, quod eo potiri nihil sit negotii,
 bellumque contrahere potius, quam ducere oportere.

21. Inter haec tacente magno domestico, Quid tu, inquiunt,
 cur non etiam profers, de proposita re quid sentias? cur, quasi
 nihil agatur novi, ita siles? Quod vos, occurrit ille, non consilia
 agitantes, sed consulta iam rata facientes video. Etenim si consul-
 taretis, forsitan ego quoque utile quiddam in medium protulissem.
 Nihilominus quia sciscitamina, non celabo, quae conductura de-
 cerno. Principio miror, unde in eam opinionem veneritis, labore
 nullo, sed conspectu solo Constantinopolin esse capturos. Nam si
 vos amplius aliquid nostis auditioneve accepistis, quam ego scio,
 quid illud tandem sit, nosse velim; sin minus, tum vos longissime
 ab opinione mea disceditis. Ego siquidem civitatem adeo amplam
 et frequentem, pecuniis, armis, militibus potentissimam, imperato-

σαν ἐγκαθεστῶτα, οὕτω μὲν συνέτον, ἐπὶ τοσούτοις δ' ἄρξαντα. A. C. 1321
 χρόνοις καὶ πολλὸν ἔχοντα παρὶ αὐτὸν εὐνοικῶς διακειμένων,
 καὶ χρήμασιν ἐρῶμενον, οἷς αὐτῷ πείσει προσέχειν τὴν στρα-
 τιάν, οὐ τῶν ῥᾶστων, ἀλλὰ τῶν δυσκολωτάτων εἶναι νομίζω κα-
 5 τασχεῖν. καὶ χωρὶς δὲ τούτων τῶν παλαιῶν τις Ἑλλήνων σοφὸς
 μὴ τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐλπίζειν πείθει, πολλὰ τὰ μεταξὺ χιλιέ- B
 ων καὶ κύλικος εἶναι εἰπών. ἔστι δὲ τις καὶ στρατηγὸς νόμος,
 ἐπίσης ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὰς δυσπραγίαις μετρεῖν, καὶ οὗτος
 ἄριστος στρατηγῶν, ὅστις ἢ ἐπιτυχῶν νικᾷ, ἢ ἀποτυχῶν
 10 οὐκ ἀποβάλλει τὰ ὄντα. σκέψασθε δὴ, εἴγε νῦν ἐπιστρατεύσαντες
 τῇ Κωνσταντίνου, οὐχ οἰοί τε γενώμεθα ἐλεῖν, ὅποσα συμβή-
 σεται τὰ δυσχερῆ. εὐθὺς μὲν γὰρ ἀνάγκη τοὺς τῷ πρεσβυτέ-
 ρῳ βασιλεῖ προσκειμένους, ἡμῶν ἀπράκτων ἐπανελθόντων,
 ἀναθαρσῆσαι τε καὶ εἰς ἐλπίδα τοῦ νικήσειν γενομένους προθυ-
 15 μότερον ἢ ἡμῖν ἐπελθεῖν, οὐπερ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡμεῖς ἂν φα- C
 νείημεν αἰτιώτατοι βουλευσάμενοι κακῶς. ἔχοντες δὲ ἐκατέρω-
 θεν τοὺς πολεμίους, (ἕκ τε γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἔω τοῖς Ῥωμαίοις
 ὑπηκόων πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου δυνατὸν ἀξιόμαχον ἡμῖν
 ἀθροισθῆναι στρατιάν, καὶ ἐκ τῆς ἑσπέρας ἑτέραν ὁμοίαν,) αὐ-
 20 τοὶ ἐναπειλημμένοι μέσοι, ἢ διαφθαρσόμεθα, μὴ δυνάμενοι ἀν-
 τέχειν πρὸς ἀμφίβολον τὸν πόλεμον, ἢ κακῶς ἀπαλλάξομεν, τῶν
 μὲν πολεμιῶν ἐκατέρωθεν ἐπικειμένων, τῶν προσχωρησάντων δὲ
 ἀφισταμένων, διὰ τὸ ἐν ἐλπίσιν ἡμᾶς εἶναι διαφθαρῆσθαι. καὶ
 πρὸς ἔτι τούτοις ὄπλων θεησόμεθα καὶ χρημάτων, τοῖς μὲν ἤδη

rem sinu suo continentem, eumque tam prudentem, tot annis im-
 peritantem, multorum benevolentia septum, pecunia abundantem,
 qua exercitum sibi obligabit, occupare, multo difficillimum esse
 constituo. Praeterea e veteribus Graecis vir sapiens monet, ne hu-
 iusmodi temere speremus; ait enim, multa cadere inter calicem
 supremaque labra. Est autem et ducum lex, commoda paribus ex-
 acquare incommodis: illeque habendus optimus, qui aut voti com-
 pos vincit, aut voto frustratus, quae tenet, non amittit. Animad-
 vertite igitur, si Constantinopolim moverimus eaque potiri nequive-
 rimus, in quot nos difficultates induemus. Illico enim oportebit
 stantes a seniore imperatore, nobis obsidionem solventibus, spiritus
 sumere et spe victoriae elatos, recedentes cupidius invadere, cum
 ipsi nosmet de consilio male accusabimus. Habentes autem
 utrimque hostem, (ex urbibus quippe Romanis in oriente, et ex ipso
 Byzantio comparari exercitus nostro nihilo inferior potest, et ex
 occidente alius aequae similis,) nos in medio conclusi aut interibimus
 ex utraque parte non valentes resistere, aut hostibus hinc et inde
 incumbentibus, sociis autem metu interitus nostri deficientibus,
 turpiter evademus. Adde quod armis et sumptu egebimus: ut et

- A.C.1321 ἀφεστῶσι πολεμουῦντες, τοὺς δ' ἔτι μένουσι φρουρὰς ἐγκαθιδ-
 D στάμεντες, ὅπως μὴ ἀποστῶσιν· ἃ ἐξ ὧσας ἀνάγκας ἡμᾶς κατα-
 στήσει, συνορᾶν χρῆ. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἐνεθυμήθη, ὡς ὃ τε
 τῶν Τριβαλῶν ἡγεμῶν καὶ ὃ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Σφεντι-
 σθλάβος, κηδεσται βασιλέως ὄντες, νῦν μὲν διαφέρονται πρὸς
 αὐτὸν ἰδίων τινῶν ἕνεκα αἰτιῶν· ἂν δὲ διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς
 V.54 πόλεμον διαλύσῃται πρὸς αὐτούς, καὶ κελεύσῃ βοηθεῖν, πο-
 λεμίοις αὐτοῖς χρησόμεθα φοβερωτάτοις. τοιαῦτα μὲν καὶ
 ἕτερα δυσχερέστερα ἀναφύσεται ἡμῖν κακὰ, ἂν μὴ αὐτοβοεῖ
 τὴν πόλιν ἔλωμεν, καθάπερ αὐτοί φατε· ἂν δὲ τραπόμεθαι
 πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρῶτον μὲν τὸ κωλύσον οὐδὲν, ἄσασαν ὑφ'
 P.67 ἐναντούς ποιήσασθαι ἐν βραχεῖ· οἳ τε γὰρ ἐσπέριοι, ἀυθόρημη-
 τοι πρὸς τὰς ἀποστασίας, καὶ προσχωρήσουσι ἑαδίως τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, χαίροντες πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς, οἳ τ' ἐφεστηκότες
 ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνες, ὑπὸ τε τῶν ἰδίων ἕκαστος πολιτῶν ἐκ-
 15 βιαζόμενος καὶ τὴν ἀδελφίαν δεδοικότες τῆς τύχης, οὐκ εἰδό-
 τες πρὸς ὁπότερον τῶν βασιλέων τὸ κράτος χωρήσει, τῷ δυ-
 νατωτέρῳ τὸ νῦν ἔχον φαινομένῳ καὶ αὐτοῖς ἐπικειμένῳ πα-
 ραδώσουσι τὰς πόλεις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς καὶ χρήμασι
 καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις ἀμειβόμενος τοὺς προσιόντας
 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς μὴ βουλομένους πρότερον ἂν ἐφελκύ-
 Βσῃται· ἔπειτα δὲ καὶ εὖς εἶπομεν ἡγεμόνας τῶν ὁμόρων ἡμῖν
 ἔθνῶν ἀποκνήσουσιν ἡμῖν ὡς δυνατοῖς ἀντικαθίστασθαι πρὸς
 πόλεμον, ἧ συμμαχήσουσι. τὸ γὰρ δυνατόν εἰς ἀντίδοαιν ποιεῖ

desertores oppugnemus, et iis, qui in fide manserunt, ne ipsi quoque desciscant, praesidia imponamus. Haec in quantas angustias nos coniectura sint, intelligendum est. Illud insuper mecum revolvi, et Triballorum principem et Moesorum regem Sphenthisthlabum, imperatoris avi cognatos, privatas cum eo simultates modo exercere. Quodsi, propter bellum istud composita lite, ad se adiuvandum illos invitaverit, hostes eos imprimis formidabiles patiemur. Ista et alia intolerabiliora mala nobis exorientur, nisi quemadmodum vos futurum dicitis, urbem primo statim impetu capiamus. At vero si ad occidentem nos convertamus, primum nihil vetabit, quo minus brevi totum in potestatem redigamus: occidentales enim suapte ingenio ad defectionem propendent, et ut rebus novis gaudentes, non difficulter iuniori imperatori sese tradent. Urbium vero praefecti, unusquisque a civibus suis coacti, incertosque casus metuentes, nec liquido scientes, utrius futurum sit imperium, qui in praesens potentior videbitur, et ipsis institerit, ei urbes addicent. Neque hic consistetur: sed imperator praeterea partim argento, partim honoribus, partim aliis congiariis ad se transeuntes remunerans, etiam prius a se alienos alliciet. Deinde quoque finitimarum gentium principes, quos diximus, aut prae ignavia resistere nobis, ut

τοὺς βαρβάρους μάλλον πρὸς φιλίαν τρέπεσθαι. ποιησάμενοι A. C. 1321
 δὲ ὑφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐσπέραν ἀντίρροπον οὖσαν ἡμῖν, καὶ δι-
 πλασιάσαντες τὴν δύναμιν, ἀσφαλῶς ἤδη πρὸς Βυζάντιον βα-
 διούμεθα. κἂν μὲν προσχωροίη, εἰ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, περι-
 5καθεσθέντες ἐκπολιορκήσομεν τῷ χρόνῳ, οὐδενὸς ὄντος τοῦ
 ἀπανίστασθαι καταναγκάσοντας. τούτων δὲ ἕνεκα τὴν βασι-
 λέως γνώμην λυσιτελεῖν οἰόμενος ἐς τὰ μάλιστα, αὐτῇ συνει-
 πον· καὶ πλείω δ' ἕτερα τούτων ἔχων, παρήμμι εἰπεῖν ἐκῶν. C
 εἰ μὲν γὰρ οἴοι τέ ἐστε τὴν βουλήν μεταβαλεῖν, ἀρκέσει καὶ
 10ταῦτα· εἰ δ' οὐχ οἴοι τε, εἰκὴ κάκεινα λέγοιτο ἄν." Τοιαῦτα
 μὲν καὶ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ δομέστικος ὁ μέγας μετ' αὐτὸν
 διειλέχθησαν πρὸς τὴν στρατιάν, οὐχ οὕτω καὶ λυσιτελεῖν φρο-
 νοῦντες. ἤδυσαν γὰρ ἀκριβῶς ἕκ τε τῶν αὐτομόλων καὶ ἐκ τῶν
 ἐκ Βυζαντίου πρὸς αὐτοὺς κρύφα διαλεγομένων, ὡς ἅμα τῷ
 15φραῆναι αὐτοὺς εἰσδέξονται Βυζάντιοι διαρραντες τὰς πύλας,
 ἅμα μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸν νέον βασιλέα, ὡς ἐν ὀλίγῳ καὶ
 τῆς ἄνω Θράκης καὶ τῆς παραλλοῦ μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαν-
 τίου κύριον γεγεννημένον, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενον στρατιάν·
 ἅμα δὲ καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς αὐτόν. δεδοικότες δὲ μὴ D
 20ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς εἰς κίνδυνον καταστῆ ἁλούσης τῆς Κων-
 σταντινίου, ἐπλάττοντο τὴν πρὸς ἐσπέραν ἐστρατείαν λυσιτελε-
 στέραν οἶεσθαι. φανερῶς γὰρ εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ βού-
 λονται ἄρτι ἐπιστρατεῖσιν αὐτῷ, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι ἑδόκει διὰ

bello potentibus, non audebunt, aut nobis opitulabuntur. Sic enim barbarorum est ingenium, quo adversarium ad se ulciscendum praevalentiorum vident, eo magis se illi amicos esse student. Subacto autem occidente, qui nobis pro oriente erit, exercituque duplicato, tum secure Byzantium movebimus. Et siquidem se dederit, bene: sin secus, circumsessum ipsa diuturnitate expugnabimus, cum, quod nos depellat, nihil erit. His de causis imperatoris sententiam ut utilissimam probo etique subscribo: et cum plura habeam dicere, libens omitto. Nam si consilium mutare potestis, etiam ista sufficiunt: si non potestis, in ventum et illa loqueremur. Hunc in modum et imperator nepos, et magnus domesticus, contra quam expedire arbitrabantur, cum militibus agebant: optime enim cum ex transfugis, tum ex occultis Byzantium colloquiis didicerant, simul atque coepti essent conspici, populum portas ad eos intromittendos patefacturum: partim quod iuniori vellent, partim quod cum obstupecerent, qui brevi tempore et superiorem et maritimam Thraciam sibi subdidisset, tamque ingentes copias adduceret. Verum enimvero cum timerent, ne capta urbe in senem imperatorem inhumanius aliquid designarent, expeditionem occidentalem sibi fructuosiorum videri comminisci voverunt. Nam sine incremento causam edere, ob quam per id tempus Constantinopolin adoriri nollent, parum fore tutum credebant: quando

- A.C. 1321 τὸ τὴν στρατιὰν ἔτι πρὸς βασιλέα τὸν νέον ἀβέβαιον εἶναι, καὶ διαλυθησομένην, εἴ τι πύθοντο τοιοῦτον. πρὸς ταῦτα οἱ τε λογάδες καὶ σύμπασα στρατιὰ „εὖ μὲν εἰρησθαι πάντα καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀξίως, οὐδ' αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν ἂν" εἶπον „ὦ βασιλεῦ· ἡ γὰρ ἐσπέρα πολλὴ καὶ πόλεις ἔχουσα πολλὰς καὶ περιφανεῖς, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῶς βελτί-
- P. 68 στοὶς οὐκ εὐκαταφρόνητον, καὶ ῥαδίως προσχωρήσει, καθάπερ ἔφητε καὶ αὐτοί. ἐκεῖνο μέντοι θαυμάζειν ἡμῖν ἐπῆλθε τοῦ μεγάλου δομestίκου, ὅπως τὸ μὲν τὴν ἐσπέραν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιήσασθαι τῶν πάντων ῥαδίων ἀπέφηνεν εἶναι, τὸ δ' εἰσελθεῖν ὀδύσκολον ἐλθόντας εἰς τὴν Κωνσταντίνου. ἐκεῖνον γὰρ ὄντος ῥαδίου, ἧ δὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, τοῦτο πολλῶ τῷ μέτρῳ τῆ ῥα-
- V. 55 στώγῃ διαφέρειν αὐτοὶ οἰόμεθα. ἐπεὶ δ' ἀπάσαις ταῖς ψήφοις τὸ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύειν παρὰ σοί, βασιλεῦ, κεκρατηκὸς ὀρώμεν, συστρατεύσουσι μὲν καὶ ἡμῶν, ἐπίταγμα σὸν ἔκπληροῦντες, ὅσοι δὴ καὶ βουλήσονται· πλὴν οὐ μετὰ τῆς
- B ἴσσης προθυμίας, ἡγαγκασμένως δέ. ἂν δ' ὥσπερ ἀξιοῦμεν αὐτοί, τὴν ἐς Βυζάντιον ἴωμεν, πάντες τε ἅμα ἐφόμεθα καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ. διὸ δὴ σου δεόμεθα, πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὑπέξει, δικαίαν τε οὖσαν καὶ ἐς τὰ παρόντα λυσιτέλεστατην." Τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες εἶπον. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον αὐτοῖς ὁρμὴν οὐκ ἀμβλυνομένην, βιάζεσθαι τε οὐκ ἔχων, τῆς εὐνοίας ἅμα καὶ τῆς εὐπειθείας ἐπαινέσας αὐτούς, ὅτι καὶ ἂ μὴ βούλοιντο διὰ τὴν εἰς αὐτὸν εὐπείθειαν συν-

fides exercitus erga imperatorem iuniorē adhuc nutaret, et si quid tale audiret, dilaberetur. Ad haec nobiles universusque exercitus responderunt, non se negare, convenienter et ex usu artis imperatoriae dicta esse omnia: late enim patere occidentem orbem, multas et inclitas sustinere urbes, copias habere haud aspernabiles, cum ductoribus fortissimis, levique momento, ut ambo affirmassent, se dediturum. Mirari tamen, quomodo magnus domesticus occidentem sub ditionem subiici facile admodum posse, Constantinopolin autem intrare cum exercitu esse difficile asseveraverit. Cum enim illud prius, ex eius quoque sententia, difficile non sit, hoc suo iudicio multis partibus tamen esse facilius. Et quoniam occidentalem expeditionem apud animum imperatoris velut omnibus suffragiis obtinuisse cernerent, ituros secundum mandata quotquot velint; non tamen aequae alacriter, sed ingratis. Si, quod cuperent, Byzantium peteretur, mira voluptate neminem non secuturum. Quare se illum orare maiorem in modum, iustae ipsorum praesentique statui opportunitissimae postulationi obsequeretur. Idem duces aiebant. Imperator videns eorum Constantinopolis invadendae libidinem nihil prorsus languescere, cum cogere non posset, de benevolentia obedientiae commendatos, qui etiam a quibus abhorrerent, studio sibi ob-

9 *Ἔντο δρᾶν, τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐφῆκε πορείαν. Α. C. 1321*
 οἱ δὲ ἄσμενοι δεξάμενοι τὸν λόγον, καὶ μονονουχὶ Βυζαντίου
 δόξαντες κεκρατηκένοι, παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν πορείαν. ἐπεὶ C
 δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐλθεῖν πείσαι
 5 τὴν στρατιάν, συνεώρων τε ἤδη τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ ἐς
 κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσοντα, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestί-
 κῳ ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσαντο τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ διὰ γραμ-
 μάτων κρύφα τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν δηλαῶσαι. ὅπερ εἰ κατὰδῆλον
 συνηνέχθη γενέσθαι τῇ στρατιᾷ, τάραχον ἂν ἐποίησεν οὐκ
 10 δλίγον, ὡς ὑπὸ τῶν σφετέρων ἀρχόντων καταπροδιδομένοις.
 γράφει δὲ βασιλεὺς ὁ νέος, τοῦ μεγάλου δομestίκου τὰ γράμ-
 ματα ἐγχαράττοντος, τῷ πάππῳ τοιαῦτα „ὦ θεϊότατε βασιλεῦ,
 ὅσπερ πολλάκις, καὶ νῦν θεὸν ἐπιμαρτύρομαι τοῖς λεγομένοις,
 ὡς οὐτ' αὐτόθι παρῶν ἐμαυτῷ τι σύνοϊδα πρὸς σὴν ἐχθρῶν D
 15 ἐξείργασμένῳ, οὐτ' ἐπὶ τούτοις ἀπέστην ὡς τρόπῳ παντὶ κα-
 κώσων τὰ σά· ἀλλ' ἵνα μόνον τὸν ἐπηρημένον ἐμοὶ κίνδυνον
 δυνηθῶ διαφυγεῖν. νυνὶ δὲ τοῦτο μὲν ἐμοὶ περὶεστὶν ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ ὄντι, σὲ δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου παρὰ πᾶσαν ἐμὴν βου-
 λησιν ὁ κίνδυνος περιέστηκεν. ἰδοὺ γὰρ, πάσῃ χρησάμενος μη-
 20 χανῇ ὥστε τὴν στρατιάν πρὸς τὴν ἐσπέραν τραπέσθαι πείσαι,
 ἀδυνάτως ἔσχον. ἀνάγκη δὲ πᾶσα ὑμῖν ἐπελθεῖν. ἐγὼ μὲν
 ὅδν σχολαίτερον βαδιοῦμαι νοσεῖν πλαττόμενος· εἰσβαλῶν δὲ
 πειράσομαι τὴν ταχίστην ἀνιχωρεῖν. σοὶ δ' ἐν τοσούτῳ φρου-

10. καταπροδιδομένη conī. ED. P., sed nihil mutandum.

temperandi facere annuissent, Constantinopolin ire permisit. Vocem
 eius milites gratulabundi excipiunt, et Byzantium tantum non in
 manibus iam se habere opinantes, iter parant. Ergo quoniam ab
 exercitu impetrare nequissent, ut Thessalonicam duci mallet, in-
 telligebantque seniore[m] imperatorem venire in periculum, ipse et
 magnus domesticus clam illum per epistolam de hoc adventu admo-
 nere decernunt. Id si milēs comperisset, tamquam a principibus
 suis proditus, quas non turbas excitasset? Eam epistolam dictante
 imperatore iuniore domesticus exarat in haec verba: Ut antehac sae-
 pius, sic nunc Deum dictorum testem appello, sacratissime impera-
 tor, neque cum illic degerem, facinoris conscium fuisse, tui odio
 admissi, neque ideo inde abiisse, ut omni ratione detrimenta tibi
 invehrem: sed ob id solum, ut impendens cervicibus meis discrimen
 effugerem; quod quidem loco securo constitutus effugi; te contra,
 me quatenus penitus nolente, discrimen involvit. Ecce enim, cum
 nihil non tentarim, ut exercitui in occidentem transitum persuade-
 rem, nihil egi. Nos igitur contra te venire necesse est omnino. At
 ego morbum simulans, lentius castrametabor, et post primum incur-
 sum dabo operam, ut citissime recedam. Tibi interea palatium prae-
 sidio firmare licebit, portisque urbis quos habes tui studiosissimos

- A.C. 1321 ῥᾶ τε *ἔξέσται ἀσφαλίσασθαι τὰ βασιλεια, καὶ ταῖς τοῦ Βυζαντίου πύλαις τοὺς μάλιστα εὐνοσιτάτους σοι ἐπιστῆσαι μισθοφόρους, ἔχοντας ὀπίστας ἱκανοὺς ταῖς τῶν ἐπιβουλευόντων ὁρμαῖς ἀντιστῆναι. κἄν τι μόνον πρὸς τὸ εἰσδέξασθαι ἡμῶς κώλυμα εὔρεθῆ, ὡς πρὸς ἀδύνατον τὴν ἐπιχειρήσιν ἀπάξω τὴν στρατιάν. δέομαι δὴ μὴ τοὺς λόγους ὑποπτεύσαντα ὡς ἐμοῦ διαφερομένου, ἀπορῶσθαι πρὸς τὸ τὴν ἀσφάλειαν ἔξαρθύσασθαι. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸς ἀκριβῶς ἐκ τῶν αὐτόθι, ὡς ἅμα τῷ φανῆναι εἰσδέξονται ἡμᾶς." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς ἐπέστειλε τῷ πάππῳ, τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινι Β τοῦ μεγάλου δομεστίκου χρησάμενος διακομιστῆ. αὐτὸς δὲ ἄρας ἔξ Ὀδρυσῶν ἅμα πεντακισμυρίοις ἵππεῦσιν ἢ ὀλίγον δέουσιν, ὡς εἰκάζετο, (οὐ γὰρ ἔξῃν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν εἰδέναι, οἷα δὴ πολλῶν καὶ τῶν μὴ πρὸς στρατιάν τεταγμένων συστρατενομένων πρὸς χάριν τῷ βασιλεῖ,) ἦει τὴν ἐς Βυζάντιον, πν-15 κνὰς καὶ συνεχεῖς τὰς στρατοπεδείας ποιούμενος οἷα δὴ νοσῶν.*
- C κβ. Ἐν τούτοις δὲ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν καὶ παρὰ V. 56 Σφεντισθλάβου τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς ἦν αὐτῷ κηδεστῆς ἐπὶ Θεοδώρᾳ τῇ ἀδελφῇ, πρέσβις Μαρτίνος, τριακοσίους ἄγων ἵππεάς καταφράκτους Μυσσοῦς, πρόφασιν μὲν ὡς συμμαχῆ-20 σοντας αὐτῷ ἐπικουρίας δεομένῳ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν πάππον· ἐπηγγέλλοντό τε, ὡς εἰ δέοιτο καὶ πλείονος στρατιᾶς,

3. Interpres legit *ἐπιβαλόντων*, quamquam nil mutandum; intelligi enim potest de iis, qui intra urbem quid molirentur: *ED. P.* 12. Forte legendum *πεντακισχιλλοῖς*. *ED. P.* ὀλίγη legebatur antea.

praeficere; attributis cuique tot mercenariis militibus bene armatis, quot ad retundendam irruentium vim requirentur. Modo ingressui nostro obstat aliquid, continuo exercitum, ut ab urbe inexpugnabili revocabo. Itaque rogo te, ne verba mea, velut abs te alieni suspectans, in tutela apparanda segnior sis. Nam quo animo cives tuos esse audio, simulatque nos oculis usurparint, plane intromissuros credo. Haec nepos avo, quendam de famulis magni domestici fidelissimum adhibens tabellarium. Dehinc ex Odrysis excedens, cum quinquaginta equitum millibus, aut aliquanto paucioribus, ut conicere licebat, (nec enim ad unguem iniri numerus poterat, quod multum non conscripti, imperatori gratificantes, una militabant,) Byzantium castris quam creberrimis, ac si male valeret, procedere porrexit.

22. Inter haec a Sphenthisthlabo Moesorum rege affine suo (propter Theodoram sororem cum eo nuptam) legatus venit Martinus, cum Moesis equitibus cataphractis trecentis, in speciem quidem, ut auxilium adversus avum, si iudigeret, laturus: et promittebat, si maioribus copiis opus haberet, regem libenter missurum: sed revera, ut si eum paucitate laborantem inveniret, iniectis manibus ad regem

ετοίμως παρεξόντος τοῦ κηδεστοῦ· τῇ δ' ἄληθεια, ὡς, ἂν ἴδω—A. C. 1321
 σι τὸν βασιλέα στρατιᾶς ἀποροῦντα, συλλαβόντας πρὸς αὐτὸν
 ἀπαγαγεῖν. δῆλον δὲ γέγονεν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. ἰδὼν γάρ ὁ
 Μαρτίνος τὴν ἐπομένην τῷ βασιλεῖ στρατιάν, ἀνεχώρησεν εὐ-
 59ὺς ἐπ' οἴκου. ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν ὁδὸν διανύων κατὰ μικρὸν, D
 τῇ πρὸ τῆς πεντηκοστῆς ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Μέλανα πο-
 ταμόν. ἐνταῦθα δὴ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν νέον βασιλέα Εὐγενία
 μοναχῇ Παλαιολογίνα, ἡ βασιλέως ἀδελφῆς Μιχαῆλ, τοῦ πρώ-
 του τῶν Παλαιολόγων, παῖς, μεγάλη δομειστικίσσα. διεπρσβεύ-
 10ετο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τοιαῦτα· „περὶ μὲν τῶν προγεγε-
 νημένων πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν ἐκ τίνων ἤρξαντο λέγειν αἰτιῶν,
 οὐ τοῦ παρόντος εἶναι καιροῦ νομίζω· ἐφ' οἷς δὲ πρότερον
 ἐπέσταλκας πολλὴν χάριν ὁμολογῶν, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ κηδεμονίας
 καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπαιῶν, ἔτι μίαν παρὰ σοῦ ταύτην
 15ἀπαιτῶ χάριν, τὴν στρατιάν αὐτόθι μένουσαν κατασχεῖν,
 ἄχρις ἂν εἰς ἓν τῶν φροντιστηρίων, ὅπουπερ ἂν ἐθέλης αὐτός, P. 70
 καταδύς τὸν κίνδυνον διαφύγω· ἂν γὰρ ἔτι σε μετὰ τοῦ στρα-
 τοπέδου ἀπάραντα πρὸς ἡμᾶς βαδίζειν ἀγγελθῆ, οὐδεμία πρὸς
 τὸ μὴ διαφθαρῆσθαι ἡμᾶς ἐλπίς. καίτοι γε οὐδὲν αὐτός
 20ἀπέλεπον ὧν ὑπέθου τὸ μὴ οὐ καταπράξασθαι· ἐλέγχονται δ'
 ἅπαντα σπουδαζόμενα εἰκῆ. ἐμοῦ δ', ὡςπερ ἔφην, ἐν ἀσφα-
 λείᾳ γενομένου τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, αὐτός ἐλεύσῃ παραληψόμε-
 νος τὴν πόλιν. ποία γὰρ τις ὄνησις ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀποθανεῖν;”
 Τούτοις τοῖς λόγοις ἐπὶ μᾶλλον ὁ νέος ἐπικαμφθεὶς βασιλεὺς,
 25καίτοι καὶ πρότερον πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τοῦ

captivum perduceret. Quod ex eo mox claruit, quia Martinus exer-
 citu imperatorem sequente conspecto, unde venerat, subito se recepit.
 Parvis itineribus progrediens imperator pridie pentecostes supra Melanem
 flumen castra posuit. Hic eum Eugenia Palaeologina monacha, e so-
 rore Michaelis primi Palaeologi imperatoris progenita, magna dome-
 stica, convenit. Legatio haec complectebatur: De prioribus contro-
 versis inter eos, e quibus causis natae sunt, dicere, nihil ad prae-
 sens tempus pertinere. Quae nuper scripserit, ob ea avum illi ma-
 gnas agere gratias, et sollicitudinem istam, ac bonam voluntatem lau-
 dare. Unam insuper gratiam cupere, ut nimirum tam diu militem
 ibi detineat, quoad in unum aliquod monasterium a nepote nomina-
 tum, periculi declinandi se abdiderit. Nam si e castris eum porro
 ad urbem viam moliri nuntietur, actum esse de vita sua: tametsi ni-
 hil eorum praetermiserit, quae nepos suggesserit: sed ea omnia inani
 studio comparata fuisse deprehensum iri. Ubi vitam suam loco tuto
 mandaverit, ipse urbem possessurus ingrediatur. Quid enim ex mor-
 te sua emolumentum caperet? Hac oratione magis emollitus iunior,
 cum antea sponte sua dicere, et facere quidvis cupiisset, ne quid seni

A. C. 1321 μὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κακῶς παθεῖν οἰκοθεῖν ὠρμημένος, B πρὸς μὲν τὴν πρεσβείαν ποιουμένην μηδενὶ καταδήλους ἐκέλευε ποιεῖν τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ὅτι μὴ μόνον τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ, αὐτὸς δ' ὡς ἂν οἴηται συμφέρειν οἰκονομήσει ταύς λόγους. ἐκκλησίαν δὲ κελεύσας γενέσθαι, καὶ τῶν ἐν τέλει C πάντων καὶ τῶν λογάδων τῆς στρατιᾶς εἰς ἐν γενομένων, παρελθῶν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιάδε· „οὐδένα ὑμῶν οἴομαι ἀγνοεῖν ὡς, διαφορᾶς ἔμοι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον γεγενημένης, πολλὰ τὰ μὲν ἐπράχθη, τὰ δὲ καὶ ἐν μελέτῃ ἔτι ἦσαν, ἐμὲ πρὸς ἔσχατον κινδύνου καθιστώντα. δι' ἄπερ D αὐτὸς τε ἀπέστην οὐ μᾶλλον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ κινδύνου, καὶ ὑμεῖς πάρεστε βοηθήσοντες ἀδικουμένῳ. νυνὶ δὲ C ἔμοι τε παρόντος ὃ προῦθέμην ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑμῖν, τῆς βοηθείας ὅποιας ἔχρην γεγενημένης, ἂν τι περαιτέρω τούτων ζητῶμεν, ἐμοὶ μὲν τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀδικοῦντι δὲ συμπράττειν ὑμῖν E ἂν περισταλίῃ προῦθέμην δὲ ἐξ ἀρχῆς, οὐτ' ἐν πολεμίῳ μοῖρα τὸν πατέρα κατασφάττειν, ἂν περ ἐξῆ, οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖσθαι, ἀλλ' ἔμαυτὸν διασώζοντα τοῦ κινδύνου, μηδὲν ἐκείνῳ V.57 τῆς ἀρχῆς ἔνεκα παρενοχλεῖν. τὸ μὲν οὖν τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν θεὸς αὐτὸς συναράμενος παρέσχε, τὴν δ' εἰς τὸ ἐξῆς F ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην, βασιλέως παρεχομένου, ἀπεωσάμεθα αὐτοὶ κακῶς. μέμνησθε γὰρ δήπου ὡς ἐν Ἀδριανοῦ τοὺς Δέλθοντας ἐκ βασιλέως ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ πρέσβεις, στασιάζοντες

4. Malim οἰκονομήσειν.

13. παρόντες P. et post ὑμῖν nulla interpunctio.

noceretur, legato praecepit. ne cum quoquam, magno dumtaxat domestico excepto, legationem communicaret: se in ea curanda utilitatis rationem habiturum. Edicto igitur conventu, iamque in coetum coactis et primoribus et flore exercitus, in medium progressus, talibus eos dictis affari exorsus est: „Neminem vestrum necire opinor, quo pacto, inter me avumque meum nato dissidio, multa partim foris committerentur, partim adhuc animo inclusa agitantur, quae me in extremam miseriam praecipitarent. Quocirca non magis ab avo, quam a praesentibus me periculis seiunxi; et vos confuxistis, ut iniuriosius tractato opitulemini. Modo autem, quandoquidem et ego assecutus sum, quod ab initio constitui, et vos, cum auxilium, quali opus erat, tuleritis: si quid ultra desideramus, id erit, ut ego reponam iniurias, vos reponentem adiuvetis. Sed constitui inde a principio avum nec vita exuere, etiamsi liceret, nec imperio mul- tare: verum memet conservare ipsique de principatu nullum negotium facessere. Periculum, Deo bene propitio, evasi: securitatem autem et pacem in futurum, ab imperatore oblatam, male repulimus. Tenetis enim memoria, quomodo Adrianopodi legatos ab eo de compositione missos, seditione concitata, rebus imperfectis, ne-

ἀπεπέμψατε ἀπράκτους καὶ τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπικρε-Α. C. 1321
 μάσαντες αὐτοῖς· ὁ ἔμοι εὐθύς τε ἐδόκει τῶν δεινοτάτων, καὶ
 ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ἐκκλησίᾳ γενομένη λόγος ἐγένετο πολὺς
 τὴν τε ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς κακῶν αἰτίαν αἰτιωμένην, καὶ
 5 περὶ τοῦ μηκέτι τοιμαῦν τοιαῦτα παραγγέλλονται πολλά. αὐθις
 δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὴν ἐμὴν νῦν πέμψαντος θεῖαν, συγγνώμην
 τε ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν παρεχομένου καὶ διαλλαγῆς αἰτοῦντος,
 οὐδ' ὅσιον οὐτ' ἀνθρώπων ἐχόντων νοῦν τὴν εἰρήνην ἀπωθεῖ-
 σθαι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ πᾶσι πολέμοις πέρας ἐπάγει, τοῦ
 10 ἵοτε τὰ οἰκεία ἐν ἀσφαλείᾳ θέσθαι τινὰ, καὶ τοῦ τὴν τῶν πολε-
 μούντων ἀρχὴν ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ τρίτου, τοῦ αὐ- P. 71
 τοὺς τοὺς πολεμοῦντας ἀποκτείνειν, τὰ δύο μὲν ἡμῖν πάρεστι
 μετὰ εὐκλείας, τοῦ τρίτου δὲ μήτε τυχεῖν γένοιτο, μήτ' ἐπι-
 θυμῆσαι ποτε. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ὁ θεὸς τε πα-
 15 ἕρεσχετο καὶ αὐτὸς ὄρκους πιστώσεται βασιλεύς· ὅπερ εἰ καὶ
 πρότερον ἡμῖν ἐξῆν, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὄπλα ἐκινούμεν. τὴν
 Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίαν καὶ ἅμα μὲν τῷ προελθεῖν εἰς φῶς ὁ
 πατὴρ παρέσχετο καὶ βασιλεύς, βασιλέα χειροτονήσας· καὶ νῦν
 δὲ ἀσφαλῶς ἐστὶν ἔχειν, πρὸς οὐδένα ἕτερον, ἢ ἐμὲ ἐκ διαδο-
 20 χῆς πάντως ἐλευσομένην. πολέμιον δὲ οὐδ' ἡγήμαί ποτε τὸν
 ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα, μήθ' οὕτω μακείην ὥστε ἢ νομίσαι
 ἢ βουλευσασθαι τι τῶν ἀνηκέστων κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν ἄλλ' B
 οὐδὲ ὑμᾶς οἶομαι φιλοῦντας τοιαύτη συμφορᾷ περιῦδειν ἂν
 9. ἃ πᾶσι corr. ED. P. pro ἔπασι.

cem illis intentantes remiseritis. Quod cum illico facinus teterrimum iudicassem, altera luce in concione multa verba feci, confusionemque et effrenatam licentiam vestram, ut malorum istorum causas castigavi: et ne quid amplius eiuscemodi auderetis, severe imperavi. Nunc cum super eodem cognatam meam legaverit, delicti gratiam fecerit, redintegrari concordiam petiverit, neque iustorum, neque prudentium est, pacem aspernari. Tria enim cum sint, quae bellis omnibus finem imponunt: sua in tuto statuisse: hostium opes sibi subiecisse: hostes ipsos perdidisse, duo horum non sine gloria nobis contigerunt: tertium absit, ut unquam nobis adipisci, aut etiam optare contingat. Otium et securitatem Deus concessit, et imperator iureiurando eam confirmabit; quae si prius data fuisset, armis prorsus abstinuissemus. Romanum principatum simul ac in lucem susceptus sum, imperator parens meus mihi, imperatore me creato, destinavit; quem nunc tuto habere licet, hereditaria successione ad alium omnino neminem praeter me perventurum. In hostibus autem neque duxi unquam avum meum: neque adeo insaniverim, ut quippiam in eundem nefandi vel cogitem vel delibrem. Sed neque vos amicos meos aequo animo laturus opinor, tanta cum calamitate circumveniri, ut ego ab omnibus, quos sol videt mortali-

A. C. 1321 ἡδέως περιπεσόντα, ὥστ' ἀλάστορος καὶ πατροφόνου δίκας πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡλίον ὀφείλουν. ὅτε τοίνυν τῶν καταλόντων τοὺς πολέμους τὰ μὲν ἡμῖν περιέσσι, τὸ δ' ἐν εὐτυχίᾳ μεγίστῳ μέρει μὴ παρῆναι καὶ προσέτι πρόσσειν εὐκλεία τοῖς πραττομένοις, καταθέσθαι τὸν πόλεμον προσήκει. ἔτι δὲ οὐδ' ἂν εὐφρονοῦν-5 των ἀνθρώπων ἔργον πράξομεν μὴ βουλόμενοι τὸν πόλεμον καταλύειν. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπελθόντες παραληψόμεθα τὴν πόλιν, πλεόν μὲν οὐδὲν ὧν νῦν ἔχομεν ἔχειν ἐξέσται· ἃ δ' ἔχομεν μετ' εὐκλείας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ πατρικῆς εὐχῆς, ἀρπάξειν καὶ ἀδικεῖν, καὶ μονονουχὶ πατροκτονεῖν ἔχοντας δο-10 κεῖν, ὃ παραφρονοῦντων ἢ φρονοῦντων ἂν εἴη. εἴπερ δὲ οὐ δυνασόμεθα παραλαβεῖν, πρὸς τῷ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι τε καὶ διαβάλλεσθαι δικαίως, ὅτι πρὸς εἰρήνην προκαλούμενοι, ἀδικία καὶ πλεονεξία γνώμης οὐχ ὑπηκούσαμεν καὶ πρὸς κινδύ-15 νους ἀνονήτους ἑαυτοὺς ὑποβαλοῦμεν, καὶ πολλαῖς πόλεσι καὶ ἰσχύρῃσι αἰτίοι καταστησόμεθα κακῶν ἀνηκέστων. τούτων ἕνεκα αὐτὸς τε ἀσπάζομαι τὴν πρὸς βασιλέα εἰρήνην, καὶ ὑμῖν λυσιστελεῖν νομίζων συμβεβούλευκα. ἔσεσθε γὰρ ἀπειληφότες δόξαν

D ἀνδρίας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, ὅπλοισ μὲν κρατήσαντες τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ τὰς γνώμας παραστησόμενοι, 20 ἀμυνόμενοι τε ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ οὐκ αὐτοὶ ἀδικούντες, καὶ τῷ μὴ ὑπὲρ τὰ μέτρια φρονεῖν μηδὲ ταῖς εὐτυχίαις φροσῶσθαι τὴν σωφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι." Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως

11. Ἰσως· ὄλιγος ἀφρονοῦντων, vel potius ante ἢ potuit esse vovula μάλλον. ED. P.

bus, pro conscelerato et parricida condemner. Quando igitur eorum, quae bello sopiendo faciunt, partim quidem penes nos sunt, ad summum autem felicitatis gradum non pervenisse etiam insuper laudem factis affert, ab armis recedere nos convenit. Quod si noluerimus, imprudenter ac stulte facimus. Si enim nunc urbem adoriamur et occupemus, nihilo plus habebimus, quam nunc habemus. Quae autem gloriose, iuste, cum paternis votis habemus, ea per rapinas, iniurias et tantum non per parricidium habere existimari velle, hoc vero desipere ac delirare est. Si occupare non poterimus, praeterquam quod in omnium odia calumniasque incurremus, quia ad pacem invitati, improbitate et cupidine irretiti recusaverimus, etiam in discrimina sine ullo fructu nos coniciemus, multisque urbibus et regionibus cladem pestemque creabimus. His rationibus ego impulsus, pacem cum avo complector, eamque vobis tamquam utilem suadeo: nam a fortitudine, iustitia et moderatione commendabimini, si, cum adversarios armis subegeritis, nunc ipsi animos vestros subigatis, et pro iure propugnetis, non ipsi iniuriam inferatis: vestroque vos pede metientes, nec successibus intumescetes, modeste ac summis vos geratis. Ubi haec pro pace disputavit imperator, ex-

ἔπερ τῆς εἰς βασιλέα εἰρήνης διαλεχθέντος, ὁ μέγας δομέστι- A.C. 1321
 κος μετ' αὐτὸν „καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα” εἶπε „καὶ πολ-
 λῆς αἷτια δόξης ἐσομένα ἡμῖν εἰρηκας, ὡ βασιλεῦ. διὸ οὐδὲ V. 58
 ἀντιλέγειν οὐδένα τῶν πάντων, ὡς οὐχ ἢ προσῆκεν εἰρηται,
 5 δυνῆσεσθαι νομίζω. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εἶ τι συνειρῶν εἰρημέ-
 νον τῶν μὴ δεόντων, ἀντεῖπον ἄν. ἐπεὶ δ' ἅπαντα εἰρηται κα- P. 72
 λῶς καὶ δικαιοσύνης ἐχόμενα καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς,
 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον, ἢ εἰς πέρας ἄγειν τὰ βεβουλευμένα.”
 ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τέλει τινὲς καὶ τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐ-
 10 τὸ τούτο πρότερον ὑπὸ τε βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου παρε-
 σκευασμένοι δομεστίκον ὥστε συνειπεῖν τοῖς εἰρησομένοις, τὴν
 βουλὴν τε ἐπῆνεσαν, καὶ τὴν εἰρήνην ὡς αἰτίαν ἐσομένην πολ-
 λῶν ἀγαθῶν ἔφασαν δεῖν αἰρεῖσθαι. καὶ Συργιάννου δ' εὐθύς
 καὶ πρωτοστράτορος τοῖς λεγομένοις προσθεμένον, καὶ τὸ πλῆ-
 15 θος ἅπαν ἐπηκολούθησε, καὶ ἐκεκέρωτο ἢ εἰρήνη. εἰ γὰρ καὶ
 τινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα διαφθαρηῆναι
 τὸν πόλεμον αἰρούμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ φεύματος καὶ αὐτοῖς B
 συναπήχθησαν τοῦ πλήθους.

κγ'. Τούτων οὕτω γεγενημένων, τὴν πρὸς τὴν πρεσβείαν
 20 ἀπεσταλμένην θείαν αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον ἐξέπεμψε βασι-
 λεύς, μνηύσας τῷ βασιλεῖ καὶ πάντη τοιαῦτα. „ἴδει μὲν, ὡ C
 κράτιστε βασιλεῦ, μηδὲν τῶν γεγενημένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 κινηθῆναι. ἐγὼ γὰρ, ὅπερ πολλάκις εἶπον, τὸν πάντ' ἐφορῶν-
 τα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν, ὡς οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοῖδα, πλὴν εἰ

cipiens magnus domesticus, Et aequa, inquit, et conducibilia, et
 gloriam non mediocre nobis conciliatura dixisti, imperator. Quare
 te ita locutum ut decuit, haud quemquam inficiaturum opinor. Equi-
 dem ipse ego, si quid aliter dictum sentirem, id resellerem. Sed
 quoniam bene, iuste ac pro scientia imperatoria prolata sunt omnia,
 superest hoc unum, ut quae mentibus probata sunt, opere ipso ad-
 ministrentur. Posthaec nonnulli de proceribus ex exercitu, ad hoc
 ipsum prius ab imperatore et magno domestico subornati instructi-
 que, ut assensu firmarent audita, consilium verbis extulerunt pacem-
 que, ut multarum commoditatum conciliatricem, suscipiendam prae-
 dicarunt. Mox Syrgianne et protostratore sententias suas eodem aggre-
 gantibus, tota agmina secuta sunt, et pax constabillita est. Etsi enim
 non deessent, qui ad exitium senloris imperatoris militare elegissent,
 tamen cum multitudine velut impetu quodam fluminis abripiebantur.

23. His ita gestis, consobrinam suam legatione perfunctam Con-
 stantinopolin dimisit. Quae autem avo renuntianda dedit, haec fue-
 runt: Oportebat, imperator optime, nihil prorsus eorum incipere
 quae incepta sunt. Ego siquidem, quod saepe iam dixi, testem fa-
 cio illum oculum intuentem omnia, me nullius sceleris, sed levium

- A. C. 1321 μὴ μικρά τινα καὶ παιδίοις πρόποντα ἡμαρτηκότι. ἐπεὶ δ' οὕτω συνεχώρησεν ὁ θεὸς τῶν ἐμῶν ἕνεκα πάντως ἀπείρων ἁμαρτημάτων, πάλιν αὐτῷ χάριτας ὁμολογῶ πολλὰς, ὅτι μὴ πρότερον κατέλυσα τὴν ζωὴν, πρὶν ἐπιτηδείου καιροῦ τυχεῖν οὕτως, ὥστε δυνηθῆναι καὶ τὸ ἄδολον τῆς γνώμης καὶ τὴν εἰς σὲ εὐπεί-5
- D θειαν καὶ δουλότητα φανεράν καταστήσαι. σὺ μὲν οὖν, ὦ βασιλεῦ, τῆς σῆς μὲν ἀνεψιάς, ἐμῆς δὲ θείας, διαπρεσβενομένης, ἤτησας ὅσα οἶδας. ἐγὼ δ' ἐν ἰκυσίας μέρει παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως αἰτῶ καὶ θεοῦ, σὲ μὲν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἐν ζῶσιν εἶναι, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν, ἐμὲ δὲ οἶατο10 δοῦλον σὸν καὶ υἱόν, ἧ κελεύεις αὐτὸς, τὸ προστατόμενον ἐκπληροῦν τοῦ χρόνου δὴ προϊόντος, ἃ φίλον ἐστὶ θεῷ, τοιαύτ' οἰκονομηθῆναι περὶ ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν πρότερος αὐτὸς ἀποστῶ τοῦ ζῆν, ἐπὶ σοὶ τὴν ἀρχὴν κείσθαι πᾶσαν, ὥσθ' ἃ σοὶ δοκεῖ συμφέρειν ποιεῖν· εἰ δ' ἄρα σὺ γε πρὸς τὰς αἰωνίους15 μετακληθήσῃ μονὰς, ἐμοὶ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν Ῥωμαίων κα-
- P. 73ταλειφθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὅποι τῷ θεῷ φίλον ἀγέσθω· νυνὶ δὲ ἀνάγκης τε καὶ αἰδοῦς μεριζομένης, ἴσχυσεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τι τῶν μὴ προσηκόντων καὶ ἀπαιδευτῶν καὶ λέγειν καὶ πράττειν βιαζομένη. δέον γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτούς καὶ πόλει20 καὶ χρήματα καὶ ὁμοῦ πάντα σοὶ ἐγχειρίζειν, δυνεῖν ἕνεκα αἰτιῶν ἑτέρως ἠναγκάσμεθα ποιεῖν. ἐν μὲν, ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν εἰς τὸ τὰ σοὶ φίλα πράττειν προαίρεσιν καὶ τὴν περὶ σε τιμῆν
- V. 59τε καὶ αἰδῶ θεός τε οἶδεν ὁ τὰ κεκρυμμένα εἰδώς, καὶ αὐτὸς,

dumtaxat puerillumque delictorum mihi esse conscium. Quia vero propter innumerabilia peccata mea Deus hoc permisit, rursus ei etiam atque etiam gratias ago, quod non ante vitam finivi, quam tempus idoneum nanciscerer, quo et candorem animi mei, et obediendi studium, ac subiectionem meam tibi declarare possem. Tu igitur, legata ad me amitina tua eademque cognata mea, petivisti quae nosti. Atqui ego a magno imperatore Deo suppliciter contendo, ut in longos annos vitam extendas, imperium Romanum gubernes, et ego instar servi et filii imperata tua exsequar: procedente autem tempore, quae illi placuerint, de nobis constituat: et, si prius obeam, ut in te totum recumbat imperium; quo, quae factu utilia censueris, ea praestes: sin tu ad mansiones illas sempiternas fueris evocatus, ut mihi denuo principatus Romanus relinquatur. Sed ista quidem, ut Deo placitum erit, ita se habeant. Nunc necessitate reverentiaque dissidentibus, necessitas vicit et indecore imperiteque dicere facereque compulit. Cum namque et nos ipsos, et civitates, et pecunias et simul omnia in manus tuas tradere decuisset, duabus de causis secus agere coacti sumus. Una, quod meam tibi gratificandi voluntatem, observantiam, pudorem erga te Deus novit, cui occulta patent, et ipse quoties occasio tulit, evidentibus argumentis haec ostendi.

τῶν πραγμάτων παρασχόντων, ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν ἐποίησάμην. πέποιθα μὲν οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς διατεθήσῃ τὸν ἴσον τρόπον περὶ ἐμὲ, καὶ τὴν πατρικὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φυσικὴν στοργὴν ἄδολον ἐμοὶ τηρήσεις καὶ καθαρὰν· οὐπω δὲ τὴν ἑαπόδειξιν βεβαίαν τῶν πραγμάτων παρασχομένων, οὐδεὶς ἂν καταμέμψαιτο δειλίᾳ κατεχόμενον. δεύτερον δ', ὃ καὶ ἰσχυρότερον τοῦ προτέρου, ἐπειδὴ τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντα, τοὺς μὲν ὑπὸ δειλίας, τοὺς δ' ὑπὸ κακοβουλίας, ἔστι δ' οὓς καὶ διὰ τὸ τοῖς κακοῖς χαίρειν, ἐώρων τὸν πόλεμον αἰρουμένους, εἰρήνης ἰσοδὲ μὴ μέχρις ἄκρων ὧτων ἀνεχομένους, ἠναγκάσθην τι μικρὸν καὶ τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ δικαίου παραλιπεῖν, ὡς ἂν ποιήσω πᾶσιν ἀνεκτὴν τὴν εἰρήνην. ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ, ἐμὲ μὲν ἐκ Σηλυβρίας ἄχρι καὶ Χριστουπόλεως τῶν μεταξὺ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ στρατιᾶς, ἔτι δὲ καὶ δημοσίων φόρων τὴν διοίκησιν ἔχειν· σὲ δὲ, βασιλεῦ, αὐτῆς τε τῆς Κωνσταντίνου μέχρι Σηλυβρίας καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων πόλεων, ἔτι δὲ καὶ νήσων πασῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χριστουπόλεως Μακεδονικῶν τε καὶ ἐσπερίων ἐπαρχιῶν ἄχρις Ἐπιδάμνου καὶ Σαλαματίας, τῶν ἄκρων ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ἐπιβῶ 20 δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐμὲ τε αὐτὸν καὶ ἃ δοκῶ νυνὶ σφετερίζεσθαι ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδώσειν ἀγαθῶν, ἐπειδὴ καὶ νῦν οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἀνάγκῃ συνωθούμενος, προῆγμαί ποιεῖν." Τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλέα βασιλεὺς ὁ νέος 25 μνήσας, ἀπέστειλε καὶ ὄρκους ἐν δυοὶ βιβλίοις ἐγγεγραμ-

Confisus quidem sum, te pari in me animo fore, paternamque pro-
pensionem et naturalem illam caritatem erga me sinceram incor-
ruptamque servaturum. Sed cum rerum conditio istaec constanter
demonstrandi facultatem tibi nondum obtulerit, nolim idcirco ali-
cuius diffidentiae a quoquam reprehendi. Altera, in qua plus mo-
menti est ac ponderis; postquam de exercitu meo alios timore quo-
dam, alios perversitate, alios, quod alienis incommodis gaudeant,
bello se credere animadverti, pacis vero mentionem auribus aversari,
ut omnibus eam facerem tolerabilem, ab iusto et honesto paululum
declinare necesse habui. Est autem hoc, ut ego a Selybria usque
Christopolin locorum interiacentium, oppidorum, militarium copiarum,
vectigalium administrationem obtineam: tu a Constantinopoli omnia
usque Selybriam, et urbes orientis, quae quidem Romanis parent,
praeterea insulae omnes, et a Christopoli Macedonicas atque occi-
dentales provincias usque Epidamnum et Dalmatiam, quae sunt Ro-
mani imperii metae ultimae, possideas. In spe sum, me aliquando
et memet ipsum et quae nunc mihi vindicare videor, in arbitrium
potestatemque tuam traditurum: quandoquidem et istud non sponte,
sed necessitati cedens facio. Huiusmodi responsum iunior seniori
imperatori misit, simulque libellos duos, in quibus inscripta iura-

A.C. 1321 μένους, ἔξ ἑκατέρου πρὸς τὸν ἕτερον βασιλέα τὸν μερισμὸν περιέχοντας ὧν ἄρξουσι πόλεων, καὶ τοῖς ὁμωμοσμένοις ἐμμενεῖν ἑκάτερον ἰσχυρίζομένους, ὡς ἂν, εἰ ἄρεστά δοκοῖη ταῦτα κἀκείνῳ, τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοὺς ὄρκους πιστοὺς ποιήσας καὶ ὑπογραφαῖς τῆς οἰκείας χειρὸς ἐρυθραῖς, πέμψη πρὸς 5 αὐτὸν, αὐτίς τὰ ἴσα κἀκείνου δράσοντος. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τῶν ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τινὰ παρεῖναι, τοὺς ἐγγράφους ὄρκους ἀποκομίσοντα, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ Συργιάννου πρὸς

P. 74 τοῦτο πείσαντος. τῆς μέντοι βασιλέως ἀνεψιᾶς πρὸς βασιλέα 10 εἰς Βυζάντιον ἀφιγμένης, καὶ τοὺς τε λόγους τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰρήνην. καὶ ἐφ' οἷς ἐγένετο ἀπαγγελιάσις, πρῶτα μὲν ἐκπληξίς εἶχε τὸν βασιλέα, καὶ σχεδὸν ἠπίσται τοῖς λεγομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπέθιτο ἀληθῆ εἶναι, ἠδέω; τε ἐδέξατο τὴν εἰρήνην, καὶ τῷ ἐγγόνῳ χάριτας ὠμο- 15 λόγει πολλὰς· συναγαγὼν δ' ἐν βασιλείοις εὐθύς τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου εὐρεθέντας ἀρχιερέας, τοὺς τε ὄρκους ἐπέτελει, καὶ τὸν πρότερον ἐκφωνηθέντα κατὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν συνόντων διέλυεν ἀφορισμὸν, βασιλέα πάλιν τὸν ἐγγονὸν κελεύσας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. μέλλον δ' αὐτίς 20 τὴν αὐτὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα τὸν νέον πέμπειν ὡς B τοὺς παρ' ἐκείνου ληψομένην ὄρκους, ἀνιῶμενος ὅτι μὴ τῶν εὐ γεγονότων τις, ἀλλ' Ἀπόκαυχος ἐπὶ τὸ τοὺς ὄρκους παραλαβεῖν ἀπέσταλτο, ἔφη πρὸς αὐτήν „Τῆς μὲν εἰς ἐμὲ αἰδοῦς

12. εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς scripsi pro εἰρ. τὴν ἐφ' οἷς.

menta, et urbes, quas alter alteri per partitionem attribueret, continentia, et utrumque iurata praestitutum affirmantia: ut si eadem illi probarentur, adhibitis sacris evangeliiis et miniata manus suae subscriptione fide sacramento conciliata, sibi eodem idem facturo remitteret. Ceterum quia de amicis iunioris imperatoris oportebat esse, qui conscripta iuramenta deportaret, suasu Syrgiannus a magno domestico cubiculi sacri praepositus Apocauchus deligitur. Ubi Byzantium reversa Palaeologia imperatori dicta nepotis et pacem cum conditionibus admissam exposuit, ille primum sic obstupuit, ut quae dicebantur vix crederet. Tamen ut fidem adiunxit, libenter pacem accepit et nepoti gratias non vulgares habuit, statimque episcopis, qui Constantinopoli tum inveniabantur, in palatium accitis, iusurandum dedit; et nuper in nepotem eiusque factionem pronuntiatam devotionis sententiam retractans, rursus imperatorem et esse et nominari iussit. Eandem porro iustitiam iterum ad illum eius adiurandi missurus, dolens non aliquem honestiore loco natum, sed Apocauchum ad iuramentum deferendum venisse, sic eam compellat: Quod nepos meus adeo me veneratur et colit, meaque causa

καὶ προμηθείας τε καὶ τιμῆς, πολλῶν ἀμοιβῶν ἀγαθῶν εὐχο- A.C. 1321
μαι τῷ βασιλεῖ καὶ ἐμῷ ἐγγόνῳ παρὰ Θεοῦ, οὐ μόνον κατὰ
τὴν τῆδε βίον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν ἀτελεύτητον. ἔτι δέ
μοι καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τό, τε μέτριον αὐτῷ τοῦ ἡθους καὶ
5τὴν εὐθύτητα τοῦ τρόπου καὶ τὸ πρὸς τὰ καλὰ βεβηκός, ὅτι
νός ὢν καὶ βασιλεύς καὶ παρὰ πολὺ τῶν ἀντιπάλων κεκρα- V. G.
τηκώς, ἐξ ὧν εἰκός ἦν πρὸς φιλοτιμίαν ἐπαρθῆναι καὶ φυση-
θῆναι καὶ ἢ ἀγνωμονῆσαι περὶ ἡμῶς, ἢ, τό γε δεύτερον, C
ἄπερ ἡτούμεθα αὐτοὶ ποιήσαντα φανερὰ, εἴτα ἄπερ ἡθέλει
10αὐτὸς χαρίσασθαι, ἵνα θαυμάζοιτο παρὰ πάντων ὁ δ' ἐποί-
ησε τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐμούς λόγους διετήρησεν
ἐν ἀδήλῳ, οὐδενὸς ἐγνωκότος ἑτέρου πλὴν τοῦ μεγάλου δομε-
στίκου μόνου· αὐτὸς δὲ τοὺς λόγους συνευῶς ἄγαν καὶ κο-
σμίως οἰκονομήσας, διπλὴν ἡμῖν κατέθετο τὴν χάριν, οὐ
15μόνον τό, τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάσης ἤδη πρὸς αὐτὸν κλι-
νούσης, μέρος μὲν τι παρακατασχεῖν, τῆς λοιπῆς δ' ἀπάσης
ἡμῖν παραχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μηδ' οὕτως εἰς στενὸν κομι-
θῆ τὰ ἡμέτερα ἐληλακότα ἐκπομπεῦσαι θελῆσαι. ἐξ ὧν ἐμὲ D
πεπεισθαι σαφῶς συμβαίνει, ὡς οὐδ' ἔχνος καταφρονήσεως
20ἐπὶ νῦν ἤλθεν αὐτῷ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ τὴν προτέραν
αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν ἀποσώζει. ἐκεῖνο δὲ οὐχ ἥμιστα λυπεῖ,
ὅτι μὴ πρὸς τὴν παράληψιν τῶν ὄρκων, πολλῶν τε καὶ ἀγα-
θῶν καὶ τῶν κατ' αἷμα προσηκόντων αὐτῷ συνόντων, τούτων
μὲν ἀπέσταλκεν οὐδένα, τὸν δὲ Ἀπόκανχον, ἄσημον μὲν ὄντα
25καὶ ἐξ ἀσήμων, καὶ οὐπω χθὲς καὶ πρώην τοῖς τῶν δημοσίων

tam est sollicitus, multa ei vicissim bona non in hac tantum, ve-
rum etiam in illa immortalī vita a Deo comprecor. Adhaec moderatum
eius ingenium probosque mores atque in omni honestate progressus
admiror; quod iuvenis et imperator multoque adversariis superior,
unde probabile fiebat, arrogantia elatum tumidumque, aut ingra-
tum in nos futurum, aut certe quae nos petebamus evulgatis, de-
inde quae ipsi collibuisse largiturum, ut sibi plauderetur ab omni-
bus: nihil horum perpetravit; sed petitionem meam uni magno do-
mestico aperiens, prudenterque ac modeste admodum respondens,
duplicem nobis gratiam persolvit; non solum quod Romano imperio
iam toto in eum inclinante, partem retinet, reliquum omne nobis
cedit; verum etiam, quod rebus nostris tam vehementer laborantibus,
nullo fastu insolescit. Ex quo penitus ita sentio, nunquam ei venisse
in mentem, vel particulam despicientiae nostri prae se ferre: sed
reverentiam ac pietatem antiquam erga nos custodire. Illud tamen
maxime cruciat animum, quod cum apud se plures et probos et san-
guinis necessitudine coniunctos haberet, per quos iuramentum a
nobis reciperet, horum nullum, sed Apocanchem, obscurum ex ob-
scuris natum misit, qui nuperrime exactionum coactoribus scriptum

A. C. 1321 φρόων πράκταις ὑπογραμματεύοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θαναμαστὸν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἐξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἀλῶν ἔφορος ἀπεδείχθη. εἶτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπεπλήρωκεν αὐδὲν

P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἀλῶν πρόσοδον καταφαγῶν, καὶ δὲ διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἔγγονον ὤχετο ἀποδράς. τίς οὖν τοῦτον ἰδὼν οὕτω τιμῶμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς ἐγγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν ἐξεπιτήδες νομίσαι εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου 10 συνσκευασθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαύτη πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομιοῦσιν." Ἀποκρινάμενης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητικῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀπόκαυχον ἀποστάλθαι „πολλὰς τῆς εἰς σὲ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω- 15 Βκότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρωτασηκρήτις Βαρδαλὴν καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστέλλει. ἀφικομένων δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ τοῦ Ἀποκαύχου λόγους ὡς ἐκύθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω μανεῖν" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἐπίαο λύπη ἢ καταφρονήσει τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίου καὶ βασιλέως. τὸ γὰρ ὄλωσ πρὸς αὐτὸν ἀμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἄξιόν ἐστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κραιτῆ, ἄντε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἀμάρτημα ἦ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης βεβραιωτῆς, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θεῖα προσῆκεν,) ἀλλ' ὡς γραμ- 25

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absurdus est omisi. Idem enim Apocauchus cum multis me promissis circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde promissa posthabens, cum simul omnes e sale reditus devorasset, et ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo honoratum cernens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inueniendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fecerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non sibi videri Apocauchum a nepote contemptus gratia legatum: quandoquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et ingenui timoris documenta existent; imperator protosecretarium Bardalen et Callicreptonem cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocauchum sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magnum fuerit. Apocauchus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἔνο-Α. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντές τινα γράμματα, καὶ τοῖς C
φρυλοτάτοις τῶν οἰκειῶν χρώμεθα πρὸς μετακομιδὴν. ὅμως εἰ
καί τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὰς
5εὐθύνας ἀπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς ὄρκους δὲ βεβαιώσας καὶ τοῖς
πρέσβεσιν ἐγχειρίσας, χαίροντας ἐξαπέστειλεν.

κδ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἴστα-V. 61
μένου, ἀνέβη εἰς Ἀδριανούπολιν πέμπας δὲ εἰς τὴν Κων- D
10σταντίνου, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἑαυ-
τόν· ἧς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν παιδίον ἄρρεν
τεκούσης, μετὰ μῆνας ὀκτώ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιῶν, καὶ τῶν αὐτῷ συνόντων
15πόλεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίοις θε-
ραπεύσας προσόδοις, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θέρου
τελευτῶντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Ἀγούστου μηνός, P. 76
οἱ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμάτων αὐτῷ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20ἀπίμπον θέμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὐπω." βασιλεὺς
δ' ἅμα καὶ μεγάλῃ δομεστικῇ τὰ γράμματα ἀναγνοῦσιν ἐδό-
κει λυσιτελεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀποῦρήτῃ τὰ μηνυθέντα
τηρεῖν πέμπωντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὅπως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μηνυθέντα. σχέτλιον γὰρ ὤρετο καὶ
25βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τᾶληθῆς ἐκμαθεῖν πρᾶξαι τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant,) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectissimis. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legatis tradito, laetos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iuniō, cum exercitu Adrianopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad se curat. Illa post adventum suum prolem masculam parit, quae post octo menses obiit. Imperator urbes suas invisens, et suorum nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque praefecturis, alios pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his aestatem consumit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant Constantinopoli amici, per litteras eum docent, Syrgiannem avo foederatum, brevi ad illum profecturum. Epistola perlecta, imperatori et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in praesens tegerent: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane essent, quae de Syrgianne significassent. Veritate enim nondum ex-

A. C. 1321 των ἢ φθέγγασθαι. πέμψας οὖν εὐθύς ἐπυθάνετο. οἱ δ' ἔφρασαν
 Βπάνυ τε ἐξητακέσαι καὶ σὺν ἀκριβείᾳ μαθεῖν, ὡς μεγάλα βα-
 σιλεύς τε καὶ Συργιάννης ἀλλήλοις ἐπαγγελάμενοι ἐποίησαντο
 τὰς συνθήκας· διὸ καὶ σφόδρα περιαλγήσαντες μεμηνηκέναι
 „σοὶ δὲ μελήσει τὰ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι καὶ πράττειν”
 σουτῶ.” τοιαῦτα περὶ Συργιάννη πυθόμενος ὁ βασιλεύς, κατ'
 ἰδίαν μόνον παραλαβὼν „ἠκηκόειν” ἔφη πρὸς αὐτὸν „περὶ
 σοῦ, ὡς συμβάσεις θέμενος πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα,
 μέλλεις μετίστιασθαι πρὸς αὐτόν. εἴτε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους
 ἐποίησω πρῶτος, ἐλπίσας τι πλεον εὐρήσειν, εἴτ' ἐκείθεν¹⁰
 πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἀπατηθεὶς ἐπείσθης, εἰδέναι σαφῶς οὐκ
 ἔχω. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, αὐτοὶ τε οἱ εἰπόντες
 δίκαιοι κατηγορεῖσθαι, ἐγὼ τε ἄξιος οὐκ ἐπαίνου τοῖς συκο-
 φάνταις πιστεύσας. εἰ δ', ὅπερ ἔφην, ἢ αὐτὸς τι πλεονεκτήσειν
 C ἐλπίσας, ἢ ἐκείθεν πεισθεὶς ὑπήχθης πρὸς τοῦτο, εἰ μὲν ἐθε-¹⁵
 λήσεις τῶν τοιούτων ἀποστήναι λογισμῶν, ἐμοὶ βουλευομένῳ
 πεισθεὶς, καὶ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν καὶ φιλίαν ὥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἄδολον καὶ καθαρὰν τηρεῖν, τῆς αὐτῆς ἥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἀπολαύσεις παρ' ἐμοὶ καὶ φιλίας καὶ εὐμενείας, οὐδὲν
 τῶν τοιούτων ὑπολογιζομένῳ ὥσπερ οὐδ' ἂν εἰ μὴ τὴν ἀρχήν²⁰
 ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδ' ἐτέρῳ τινὶ πλὴν ἐμοὶ καὶ τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστικῷ μόνῳ τὰ τοιαῦτα ἤλθεν εἰς ἀκοάς. εἰ δ' ὡς ἀγνώ-
 μονά τινα καὶ πονηρὸν ἐμὲ ἀποτρέπη, καὶ τὸ συνέλπει καὶ

8. συμβάσεις conl. ED. P., frustra.

plorare cognita, agere aut loqui quod minus conveniret, grave et
 inhumanum iudicabant. Illi responderunt, diligenter se inquisivisse,
 liquidoque didicisse, imperatorem avum et Syrgiannem mira mutuum
 pollicitos, foedus pepigisse. Id se ex animo dolentes, significatum
 voluisse: videret quo pacto semet consilio et opera iuvaret. His
 de Syrgianne intellectis, solum in secretum abducens nepos, sic ait:
 Renuntiatum est mihi, te societate pacta cum avo meo, ad ipsum
 transiturum. Tunc prior te in eandem insinuaris, sperans maius
 aliquid inventurum, an ab eo multis pollicitationibus in fraudem
 illectus sis, haud satis scio. Si vana sunt quae audivi, et qui nun-
 tiantur merito accusari debent, et ego minime laudandus sum, qui
 sycophantis fidem commodaverim. Si, ut dicebam, aut plus te con-
 secuturum arbitratus, aut indidem persuasus huc devenisti, et his
 cogitationibus monitu meo excussis, fidem mihi amoremque pristi-
 num sinceriter ac puriter praestare volueris, acque ut ante bene-
 volum me et amicum tibi faxo experire: nec praeterita, perinde
 ac si nulla fuissent, reputabo; quandoquidem praeter meas magni-
 que domestici, nullius aures tetigerunt. Si vero ut iniquum et
 nequam me fugis, mecumque vivere ac versari intolerandum putas:
 sed ab avo divina quaedam bona te adepturum credens, ad illum

συνδιακρίβειν οὐκ ἀνεκτὸν ἤγη, ἀλλ' ὑπερφυῆ τινα καὶ μεγάλη A.C. 1321
 παρὰ τοῦ ἔμοῦ πάππου καὶ βασιλέως οἰόμενος εὐρήσειν, ὅλην D
 προθέσει προσχωρήσαι αὐτῷ προείλου, ἀνιώμαι μὲν ἐπὶ τῇ
 διαστάσει τῇ σῆ, φίλου καὶ συνήθους ἀποστερούμενος βίαν
 5 δὲ οὐκ ἐπάξω, οὐδ' ἄκοντα κατασχεῖν ἐθέλησω, ἐπεὶ οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν οὔτε πολέμου νόμῳ, οὔτ' ἄλλη τιγὶ βία πρὸς τὸ ἔμοι
 δουλεύειν ὑπηγαγόμεν, ἀλλ' ἔκοντι προσεχώρησας αὐτὸς, ἐλό-V. 62
 μενος ἔμοι συνεῖναι καὶ συγκινδυνεύειν, καὶ πᾶν ὅτιοῦν ὑπερ
 ἔμοῦ καὶ ὑφίστασθαι καὶ πράττειν ἐπαγγειλάμενος. ὃ δὲ καὶ
 10 καλοῦς ποιῶν, ἀληθὲς ἀπέφηνας ἐπὶ τῶν ἔργων. οὐ μὴν οὐδ'
 αὐτὸς ἀχάριστος οὐδ' ἀμνήμων θράνην τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 θεοῦ τῇ περὶ τοὺς φίλους προθυμία καὶ δύναμιν παραιοχόμε
 νου, τοὺς τε ἄλλους καὶ σὲ, ὥσπερ ἔδει, τιμαῖς τε καὶ δωρε
 αῖς ἀξίαις τῶν πόνων ἡμειψάμην καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς P. 77
 15 ἔμέ. ἐπεὶ οὖν ἔκοντι προσῆλθες, οὐκ ἀγαθὸν λαθραίως ἀνα
 χωρεῖν, ἀλλ' εἰς φανερὸν συνταξάμενον ἀπιέναι. οἶομαι μὲν
 οὖν οὐδὲ τὸν ἔμὸν πάππον καὶ βασιλέα πρὸς πόλεμον ἐτοιμα
 ζόμενον, ἐπὶ κακώσει τῶν ἐμῶν πραγμάτων σε προσλαμβά
 νεσθαι βούλεσθαι, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἐμὲ εἰρήνην καὶ τὰς
 20 σπονδὰς ὑγιαίνουσας τηρεῖν ἐφίεσθαι δ' ἀπλῶς οὔτω καὶ σὲ
 τελεῖν ὑπ' αὐτόν. καίτοι μοι καὶ τοῦτο λίαν ἐπισει θυμιάζειν,
 ὅπως, αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐμοῦ καὶ
 εὐπειθείας ἐναργεῖς παραιοχόμενων τὰς ἀποδείξεις, ὅδε, ὅπερ
 οὐκ ἄν ποτε ἤλπισα, οὐ φιλοῦντος ἔργον οὐδὲν ἐνδείκνυται εἰς
 25 ἔμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ πολεμεῖν ἐμοὶ προήρηται, θεῶ μὲν μελή-

te adiungere deliberatissimum habes, doleo ista discessione tua, cum
 me amico et familiari privatum videam; vim tamen non intendo,
 neque invitum retinebo, quando neque a principio vel lege bellica, vel
 alia quadam violentia, ut mihi servires, te compuli: verum ultro me
 secutus, mihi adhaerescere, mecum caput obiectare periculis, meaque
 causa quidvis facturum passurumque promisisti, idque re ipsa etiam
 praeclare demonstrasti. Verumtamen nec ego ingratus meritorumque
 immemor fui. Nam cum Deus ardenti voluntati meae in amicos etiam
 facultatem tribuisset, cum alios, tum te quoque, ut decebat, donis
 honoribusque ob laborem ac studium erga me tūm remuneratus sum.
 Et quoniam volens ac libens mecum te coninxisti, turpe est clan
 culum, ac non potius aperte vale dicentem recedere. Neque tamen
 avum meum bello accinctum, te ad vexandas fortunas meas asciscere;
 sed pacem ac foedus inviolatum servare et te subesse sibi sine
 dolo malo velle opinor. Quamquam et hoc mirari satis nequeo,
 cum factis ipsis benevolae mentis et obedientiae significationes ita
 luculentas dederim, qui tandem ille, quod nunquam speravi fore,
 nullo indicio mihi se amicum ostendat. Quod si forte etiam armis

A.C. 1321 σει περι ημῶν. ἀναμιμνήσκω δέ σε καί ὧν αὐτὸς ἐφθέγγω Βλόγων, ἡμῶν περι τοῦ τί δεῖ πράττειν ἐν Βυζαντίῳ βουλευομένων. σοῦ γάρ καί πρωτοστράτορος περι τοῦ βασιλέως ὕσα καί αὐτὸς οἶσθα εἰπόντων, ἐμοῦ δὲ τάναντία βουλευσαμένου, θαναμάσας αὐτὸς „πέποιθα σαφῶς” ἔφη „ἐπὶ θεῷ, ὡς σοῦ τοῦ-5 τον τὸν τρόπον περι τὸν πάππον καί βασιλέα διακειμένον, αὐτὸς ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς δὲ ἀμερίμους ποιήσει.” σκέψαι τοίνυν ὁ μέλλεις δρᾶν σοὶ γὰρ ὁ λόγος εἴρηται οὐ-10 τοσί.” Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐνίστατο μὲν ὁ Συρ-γιάννης σεσυκοφαντῆσθαι φάσκων, καί ὧν κατηγορεῖται μηδέν¹⁰ ἀληθὲς εἶναι τῷ δὲ μὴ βεβαίως παρέχεσθαι μηδ’ ἐναργεῖς C τὰς ἀποδείξεις ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τῷ στοχάζεσθαι τὰ πράγματα παρείχετο δυναμένην ἐκ τῶν λόγων, ὡς πονηρὰ σύνοιδεν ἑαυτῷ. τοῦ μέντοι βασιλέως τοὺς αὐτοὺς λόγους πάλιν ἀναλαβόντος, καί θάρσους ἐμπλήσαντος, ὡς οὐ-15 δὲν ἦττον ἢ πρότερον εὐμενῶς διακίεσται πρὸς αὐτόν, ἀπῆλ-θεν. ἐκ μέντοι Βυζαντίου παρὰ τῶν τοῦ νέου βασιλέως ἀγ-γελαὶ ὁσημέραι ἀφικνοῦντο φίλων, τὰ τε περι Συργιάννην περῖθουσαι ὡς εἶη ἀληθῆ, καί ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαφύεται πάντα, ὡς ἅμα τῷ Συργιάννηνα²⁰ ἀφικέσθαι ἀναρῆραγομένου. ἄρτι δὲ τοῦ χειμῶνος ἀρχομέ- D νου, Ὀκτωβρίου μηνὸς πέμπτη ἰσταμένου, πάλιν ὁ βασιλεὺς ἰδιαζόντως ἔφη πρὸς Συργιάννην „οὐκ οἶομαι σε ὧν πρὸ χρόνου μικροῦ πρὸς σε διειλέχθην ἐπιλελῆσθαι. ἐκ τότε δ’

mecum decertare apud animum proposuit, nos Deo cordi erimus. Recordare verborum tuorum, cum Byzantii de statu rerum consulta-remus. Cum enim tu et protostrator super avo quae meministi elocuti essetis, me longe aliud sentiente, tu hunc animum meum suspiciens, fidere Deo te dicebas, qui, me tam clementer in avum affecto, pro nobis pugnaturus nosque omni cura et sollicitudine liberaturus esset. Quare quid agas dispice; tua quippe causa haec dicta sunt. Simul finem loquendi dedit imperator, Syrgiannes adversari ac se per calumniam delatum totamque accusationem esse commentitiam affirmare. Attamen quod asseverationis huius neque solidas, neque claras probationes adducebat, eum conscientiae labem in animo habere bonus rerum aestimator non leviter suspicari poterat. At Imperatore eadem iterante, ac spem maximam iniiciente, non minus quam antehac sibi carum fore, e conspectu abiit. Byzantio autem quotidiani ab amicis veniebant nuntii, Syrgiannem proditorem esse, et quamprimum ille affuisset, avum in bellum, quod omnimodis iam parasset, erupturum. Hieme appetente, ante diem tertium Nonas Octobres Syrgiannem iunior imperator separatim denuo sic affatus: In memoria tibi esse autumo, quae nuper tecum egi. Ex eo usque hodie in dies singulos mihi nuntiatur, te

ἄχρι καὶ νῦν ὀσημέραι μοι ἀγγέλλεται περὶ σοῦ, ὡς ἀποστῆ- A. C. 1321
 ναι πρὸς τὸν ἕμὸν πάμπαν παρασκευάζῃ· οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ
 αὐτὸς τὰ πρὸς πόλεμον ἐξαρτύεται, ὡς ἅμα τῷ σὲ παραγενέ-
 σθαι πρὸς ἐμὲ πολεμήσων. ὅσοι δ' ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν ἐμοί,
 5 καὶ εἰρᾶσαι σε παραινοῦσιν, ὡς ἅμα τῷ σὲ εἰρχθῆναι καὶ τοῦ
 πολέμου πανσομένου. ἐγὼ δ' ἂ πρότερον εἰρήκειν καὶ αὐθις
 ἔρω· ὡς εἰ μὲν τοῖς ἐμοῖς λόγοις πεισθεῖς, τοῦ τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσθαι καὶ ὄρᾳν ἀποστῆς, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' ἀδυνά-
 τως ἔχεις μεταβουλεύσασθαι, ἂ βούλει πράττε. ἐγὼ γὰρ οὐ
 10 μόνον οὐχ εἰρᾶσαι σε προθυμοῦμαι, καίτοι πάνν ὁφείδως ἔχων,
 ὡς καὶ αὐτὸς φαιῖς ἂν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς παραλέσω. P. 78
 τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα προλέγω, ὡς ἂν εἰδείης ἀπελθῶν,
 ὡς οὐ λαθῶν, ἀλλὰ φωραθεῖς ἂ προείλον παρώφθης ὄρᾳν."
 ἐπὶ τούτοις ὁ Συγιάνης συκοφαντεῖσθαι πάλιν ἰσχυρισάμε-
 15 νος, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἐαντῷ συνειδέναι, τοῦ βασιλέως ἐπι-
 τρέψαντος, πρὸς ἃς ἐπετρόπευε τῆς Θρακῆς πόλεις ἀπῆλθε.
 δύο δ' ἐξ αὐτῶν, τὸν Ἄπρων καὶ τὴν Γαρέλλαν, φρουραῖς κα- V. 63
 τασχῶν, καὶ τᾶλλα ἀσφαλισάμενος ὥστ' ἔχειν πρὸς πολιορ-
 κίαν ἀντέχειν, ἀπέστη πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα Νοεμ-
 20 βρίου μηνός. ἅμα δὲ τῷ τούτον ἐπιβῆναι Βυζαντίον, καὶ ὁ
 τῶν βασιλέων πόλεμος φανερώς αὐθις ἀνεῦρηπιζέτο. ὁ νέος
 γὰρ βασιλεὺς τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ στρατιὰν ἅπασαν ἐν
 βραχεῖ συναθροίσας, τοιοῦσδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις B
 „τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ λυσιτελὲς οὐ μόνον τοῖς ἀρχομέ-

defectionem ad avum parturire: nec id tantum, sed ipsum praeter-
 ea bellum instruere, quo me, simul ac tu veneris, lacessat. Quo-
 quot vero mihi bene cupiunt, ut te coërceam hortantur: sic enim
 bellum quieturum; at tu quae antea ex me audivisti, iterum audies.
 Si, inquam, monitis meis obtemperans, ab his meditando et agen-
 dis abstinueris, bene certe: sin aliam mentem induere non est ut
 possis, fac quae libido fert: ego enim non modo coërceere te non
 aveo, tametsi parvo id negotio queam, ut tute confitebere: sed ne
 praefecturam quidem tibi adimo; ut intelligas non me inscio, sed
 potius negligente, ea te egisse, quae tibi ante deliberata sunt. Hic
 Syrgiannes rursum, falso in se tantum crimen conferri, ac nullius
 esse sibi conscium affirmans, libente imperatore, ad urbes Thraciae,
 quarum praefectum agebat, discessit, ac duas, Apros videlicet et
 Garellam, praesidiis impositis, ceteroque apparatu ita communiens,
 ut obsidionem tolerare valerent, mense Novembri Byzantium venit,
 moxque bellum inter imperatores de integro et manifesto ardere coepit.
 Iunior enim brevi copiis suis in unum coactis, sic ad eas con-
 cionatus est: Pacis honestas et utilitas non iis tantum, qui reguntur,
 sed rectoribus etiam ipsis; sicuti et belli calamitates vobis quoque

A.C. 1321 τοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὥσπερ αὖ πάλιν τὰ ἐκ τοῦ πο-
λέμου κακὰ καὶ ὑμῖν μὲν πᾶσι καθέστηκε φανερά· ἐγὼ δὲ
τῶν ἐμοὶ προσόντων ἰδίᾳ πάντων ἐτιμησάμην ἂν ὥστε μὴ
λυθῆναι τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δ' ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βασιλεὺς,
ὅπερ οὐδ' ἂν ποτε ἐπέισθην πρὶν γενέσθαι, λύσας τὰς πρὸς 5
ἡμᾶς σπονδὰς, πρὸς πόλεμον ἐχώρησε φανερῶς, οὐδεμίαν αἰ-
τίαν ἢ λαβὴν ἡμῶν πρὸς τὸ λῦσαι ταύτας παρασχομένων,
ἀλλὰ καὶ ἀκόντων νῦν ὑπ' ἀνάγκης πρὸς τὸν πόλεμον χωροῦν-
των, καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τὴν εἰρήνην αἰρουμένων, οὐδὲν
Ὡσαύτως μοι τὸ λέειν δοκεῖ, ἢ θεὸν τὸν ἐν ταῖς σπονδαῖς ὄρκισαι 10
ἐπικαλεσαμένους κατὰ τῶν ἀδικούντων χωρεῖν, οὐ μᾶλλον τοῦ
αὐτοῦ κακοῦν, ἢ τοῦ μὴ αὐτοῖ κακῶς παθεῖν πρόνοιαν ποι-
οῦμένου. τὸ γὰρ εἰς τὴν ἡμετέραν περιμένειν ἀμνηστούς
ἐπιόντας, οὐκ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσυνεσίας οὐ πάνυ
πόρρω δόξειεν ἂν. ἐπιβίω δὲ οὐδὲ θεὸν αὐτόν, ὃν ἡμεῖς εὐ- 15
ορκουῦμεν, ἡμᾶς ἐγκαταλιπεῖν ἂν, ἀλλὰ συμπαρέσεσθαι τε
καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀμνησθῆναι." Τούτων οὕτως ὑπὸ βασιλέως
εἰρημένον, ἢ στρατιὰ πάντες ὥσπερ ἀπὸ γλώττης μιᾶς „χά-
ριτας" εἶπεν, „ὁμολογοῦμεν τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ,
Ὅτι οὐκ ἄδικόν τι καὶ πλεονεκτικῶ τὸν τρόπον ἐπέμεθα δε-20
σπότη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἂ πάντες ἂν αὐτῷ συμπαῖεν εἶναι δι-
καια ὑπὲρ τῆς πρὸς ὁμοφύλους εἰρήνης προϋεμένης. δίκαιος δ'
ὢν ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἡγαπηκῶς, ἢ φησὶν ὁ προφήτης,
οὔτε σὲ πρὸς τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστάμενον, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ

23. Psal. 10.

omnibus notae sunt. Ego vero quae privatim possideo, eorum
omnium iacturam pacis retinendae gratia haud recusem. Postquam au-
tem avus meus, quod nunquam credidisset, aperto foedere, nullam
nobis huius perfidiae causam sive ansam praebentibus ad apertum
bellum prosiluit, et nos inviti necessitateque adacti ad arma imus,
et omnibus potius suffragiis pacem eligimus, nihil restat aliud, quam
ut Deo teste iurisiurandi invocato, periuros invadamus, provideamus-
que, quomodo non magis ipsis malum demus, quam ut ne ipsi malum
aliquod accipiamus. Nam eo usque procrastinare, dum in loca nostra
irruant, quasi tum demum vim propulsaturi, id parum abesse non
dico ab ignavia, sed etiam ab insipientia videatur. Spe bona sum,
Deum ipsum, per quem conceptum sacramentum sancte colimus, affu-
turum ac pro nobis depugnaturum. Dixit; et velut uno ore totus
exercitus, Gratias agimus, exclamat, Deo universorum imperatori,
cum non iniusto et avaro militamus domino: sed ei, qui quae omnes
iure illum tenere fateatur, propter pacem civilem pro nihilo putet.
Cum autem Deus iustus sit et, ut Vates ait, iustitias dilexit, neque
te iniustitiae obsistentem, neque nos pro iustitia bellantes despiciet.

δικαίου περιόψεται στρατευόμενος. ἡμῶν τοίνυν ἀπάντων A.C. 1321
 ὑπὲρ σοῦ κὰν ἐξῆ πολλὰκις ἀποθανεῖν ἐτοιμῶν ὄντων, μηκέτι
 μέλλωμεν μηδ' ἀναβαλλώμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐχάμεθα ἔρ-
 γου θεῶν θαρσύνοντες." ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς εὐνοίας
 58νεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς αὐτὸν τὰ εἰκότα εὐχαριστή-
 σας, τὸν μὲν κοινὸν διέλυσε σύλλογον, ἰδίᾳ δ' ἅμα δομῆστικῶ
 τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι βουλευσάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ οὐδενὸς
 ἐνδεῖν εἶτι, ἐπεψηφίσαντο καὶ αὐτοί. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ P. 79
 10 μὲν πρωτοστράτωρ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἐχώρει, Ἄν-
 ναν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῷ Ἀσιάνῳ Μανουῆλ τῆς τοῦ μεγά-
 λου δομῆστικῶ γαμετῆς ἀδελφῷ πρὸς γάμον συνάψων.

κέ. Βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν ἐκστρατεῖαν παρασκευάζεσθαι
 παραγγελλας τὴν στρατιάν, ἠτοιμάζετο καὶ αὐτός. τὰ τε ἄλλα
 15 δὲ εὖ θέμενος καὶ ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 καὶ τὴν Παλαιολογίαν Θεοδώραν, τὴν αὐτοῦ μὲν θείαν, μη- B
 τέρα δὲ τοῦ μεγάλου δομῆστικῶ, ἀντὶ φρονουᾶς ἀπάσης κατα-
 λιπὼν, (ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς διοίκησιν ἔμπειρος πολιτικῶν πρα-
 γμάτων, καὶ φρονήσεως ἐρῴωμενεστέρας ἢ κατὰ φύσιν γυναι-
 20 κείαν τυχοῦσα,) καὶ πᾶσι τοῖς πόλεων ἄρχουσι καὶ διοικηταῖς
 τῶν πραγμάτων αὐτῇ πείθεσθαι πᾶν ὅτι ἂν κελεύῃ προστά- V. 64
 ζας καὶ τῶν περὶ αὐτῶν φροντίδων ἀπολύσας ἑαυτὸν, ἐπεὶ
 καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέραις ὀκτὼ παρεσκευάστο ὧν ἐδεῖτο, ἄρας
 ἐκεῖθεν, ἤλθεν ἄχρι Τζουρουλόης. στρατοπεδευσάμενος δ' ἐκεῖ

24. Zonarae, Nicetae, ut al. Τζουρουλός dicitur. ED. P. .

Itaque uobis omnibus pro te, si fieri possit, etiam saepius mori non recusaturis, ne cunctemur diutius, neu tempus teramus, sed Deo nixi, rem aggrediamur. Imperator de tam beneuolis animis et incitatis studiis, ut decebat, gratias egit concionemque dimisit: ac seorsum cum magno domestico et protostratore collata sententia, cum et ipsis oratio militum placuisset nihilque desiderari videretur, eam confirmarunt. Die sequenti protostrator Adrianopolin petiit, Annam filiam cum Manuele Asane, fratre uxoris magni domestici, nuptiis coniuncturus.

25. Imperator, iussis militibus ad expeditionem se parare, semet quoque ad eam comparabat, tum reliquis recte compositis, tum in oppido Didymoticho coniuge sua et Theodora Palaeologina, sua quidem cognata, magni autem domestici matre, loco omnis praesidiis ac tutelae relictis. Erat siquidem perita Palaeologina gubernandae reipublicae et solidiore prudentia, quam cadat in naturam muliebrem. Eius mandatis omnibus, et urbium magistratus omnes, et rerum administratores parerent cum edixisset, et se curis exonerasset, praeterea que exercitus per octiduum rebus necessariis se instruxis-

A.C. 1321 ἔμεινεν ἡμέρας τινας, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ χειμῶν ἑξαίσιος ἐπεγένετο, ἐπεὶ καὶ χειμῶνος ἦν ὥρα, (κατὰ μῆνα γὰρ ἑστρατο-
 Cπεδεύοντο Δεκέμβριον,) τοῦτο δ', ἵνα καὶ τὸ λείπον τῆς στρα-
 τιᾶς ἀθροισθῆ· τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτερον, ὅτι τῆς κατὰ
 Θράκην Ἡρακλείας τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον⁵
 ἀποστάσης, ὁ Συργιάννης τὴν Βυζαντίηθεν στρατιὰν παραλα-
 βῶν, ἐνήδρευεν ἐν αὐτῇ. ἔδοξεν οὖν αὐτῆς πρῶτον ἀποπειρώ-
 σαι χρόνου δὲ αὐτοῦ τινος τριβομένου, ἔδοξε τοῖς ἐν τέλει πᾶσι
 καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῆς στρατιᾶς συνελθούσι, πρεσβεῖαν ὡς βα-
 σιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀποστεῖλαι ἑξαιτήσουσαν εἰρήνην· ὁ καί¹⁰
 τοῦ νέου βασιλέως πυθομένου, ἐπεὶ κατὰ γνώμην αὐτῷ ἦν,
 πέμπουσί τινα τῶν τῆς στρατιᾶς Καλοχαιρέτην ὀνομασμένον,
 Dτὰ γράμματα ἔγχειρίσαντες· ἐπεὶ διὰ γραμμάτων ἦν ἡ πρε-
 σβεῖα, αὐτὸς δὲ μόνον διακομιστοῦ τάξιν ἐπέιχεν. ἔδηλον δὲ
 τὰ γράμματα τοιαῦτα· „Κράτιστε βασιλεῦ, ἡμεῖς ἄνωθεν ἐκ¹⁵
 προγόνων ὄντες Ῥωμαῖοι, καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν Ῥωμαίων
 οἰκείαν νομιζομεν εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν κακοπραγίαν ὡσαύτως
 ἐν ἰδίᾳ τιθέμεθα δυστυχίαν. οὗ δὲ ἕνεκα καὶ τοὺς βασιλέας
 ἡμῶν ὑμᾶς εὖνοεῖν ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ πολεμίους εἶναι, ποιού-
 μεθα περὶ πλείστον, ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς ἐννοοῦντες, ὡς ὑμῶν²⁰
 μὲν φιλίως πρὸς ἀλλήλους διακειμένων, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς
 αὐξάνειν, ἢ, τό γε δευτερον, μὴ ἐλασσοῦσθαι εἰκός· πολεμίων
 δὲ ἀλλήλοις ὄντων, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων,
 ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν καταλυθῆ-

set, Tzurulum inde profectus, castra fecit et dies aliquot ibi man-
 sit: simul propter frigorum acerbiteratem, (hiems enim erat, et men-
 sis Decembris,) simul ut et cetera pars exercitus interea conveniret;
 quodque maioris utique momenti erat, ut quia Heraclea Thraciae
 civitas fide rupta ad seniore[m] defecisset et Syrgiannes cum copiis
 Byzantio acceptis eam insideret, eius recuperandae periculum prius
 fieret. Nonnullo tempore illic consumpto, optimates ac duces omnes
 coeuntes, legationem ad seniore[m] de pace decreverunt. Re cognita,
 cum et nepos eo propenderet, gregarium quendam, Calochaereten
 nomine, cum litteris mittunt: per litteras enim legatio conficiebatur;
 ipse tabellarii tantummodo locum tenebat. Earum litterarum haec
 fuit sententia: Nos, imperator optime, inde usque a maioribus Ro-
 mani, et felicitatem Romanorum beatitatem nostram et miseriam
 eorundem infortunium nostrum esse opinamur. Quamobrem vos im-
 peratores nostros non ut hostes discordare, sed ut amicos concor-
 dare maximopere cupimus: vere cogitantes, concordiam vestram im-
 perii incrementum, aut certe, ut verisimile est, nullum eiusdem de-
 trimentum esse: contra inimicitias vestris non modo a barbaris fini-
 timis, verum etiam a vobis ipsis principatum vestrum destructum at-
 que eversum iri. Aliquanto igitur antehac suborta dissensione, et

σοῦθαι. πρὸ χρόνου μὲν οὖν τινος τῆς διαφορᾶς κινηθείσης, A. C. 1321
καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἔγγονος, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ὢν ὁ αἰτῶν, καί-
τοι δοκῶν ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
5 διελέλυτο εὐθύς, ὥσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
έστη. ὁ δὲ ἡμῖν τε καὶ τῷ ὑμῶν ὑπηκόῳ παντὶ ἡδονῆς αἰτιον
καὶ εὐθυμίας κατέστη, ἐδτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὁρῶντές σε τὸν μᾶλλον
ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετῶς παρὰ τοῦ ἔγγονου τοῦ σοῦ
10 ἐπράττετο ὅλα νέου, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, ἔξ οὐδεμιᾶς
αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκῶτα καὶ πολεμοῦντα
φανερῶς, ἀθυμοῦμέν τε, ὡς εἰκὸς, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγού-
μεθα τὴν λύσειν τῶν σπονδῶν. οὐδὲ ἕνεκα καὶ δεόμεθά σοι,
βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου θεοῦ, τοῦ καὶ ὄν-
15 τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
περιῦδειν τὸ ὑπήκουον διὰ τὴν ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνηέστοις
κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀσπάση καὶ τὴν πρὸς
τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ὁμόνοιαν καὶ κοινωνίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
20 ομοιους παρεξομεν ἑαυτούς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς, εἰ οἶόν τε,
ὑπὲρ τῶν σοί τε καὶ τῷ ἔγγονῳ τῷ σῷ συμφερόντων ῥηδίως
προϊεμένους. ἂν δ' ὁ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασικῆραντος
δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπάσῃ προσβείαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Pro ἡμῖν legebatur ὑμῖν et 14. οὐ pro τοῦ αὐτοῦ καὶ.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti, illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod nobis vestroque imperio contentis omnibus, diem illum Romanae felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere atque inconsiderate a nepote ob fervorem aetatis gereretur, bellum sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam in ferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, imperator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos populos propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu nobis obsecundans, bello repudiato, pacem et cum nepote concordiam communionemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravate letho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invidente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

- A.C. 1321 γουσι πονηροῖς καὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς πρὸς τὸν πόλεμον πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοῖς πραττομένοις πᾶσιν ἐπάγοντα δίκην ὀμνυμέν σοι, ὡς ἢ πεσοῦμεθα μαχόμενοι πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανὲς ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἤμεν
- V. 65 περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντες εἰσακούεσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρεσβεύσεις πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίνεις πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἰκοθῆν αὐτὸς,
- D μῆτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἢ δώροις καὶ ὑποσχέσεσιν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλίᾳ ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περινοίᾳ τινὰς ἡμῶν παρασπάσαι καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἀποστήσαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἠρασάμεθα καθ' ἑαυτῶν τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοῖς ὁμωμοσμένοις ἄχρι θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ νέου βασιλέως, ἢ τὸν τοῦτο δρᾶσοντα ἐνέχεσθαι ταῖς ἀραῖς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτὸν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν τὰ ἐδόντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὔσαις ὑπονοίαις ἐξαπατηθέντα προᾶξάι τι τῶν ἐν ὑστέρω μεταμέλον παρασχόντων." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον οἱ τῆς συγκλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐγγράφως διαπρεσβευσάμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἔν' ἢ πιστόντων ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγχειρίσαντες τῷ εἰρημένῳ Καλοχαιρέτῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα ἀφικόμενου πρὸς τὰ βασίλεια δ' αὐτοῦ, θροῦς ἡρῆθῃ παρὰ πάντων καὶ βοῇ συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος δ' τοῦ βασιλέως ἐγγονος
- ficta aliorum fortuna exsultantibus aurem commodans, ad arma descenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diiudicantem Deum iuratum esto, nos aut in proelio omnes pugnando occubituros, aut factis ipsis declaraturos, dignos fuisse, qui pacem rogitantes exaudiremur. Tum tu ipse ad nos legatos mittes, quando praestitisse iudicabis, si bello a principio abstinuisses. At hoc neque per te ipse, neque aliis narrantibus animum inducas credere, aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut alia quadam via quosdam de nobis posse te a nepote tuo ad tuas partes pellicere. Malam enim pestem capitibus nostris imprecati sumus, ni, quae iuravimus, usque ad extremum spiritum servemus, et ab iuniore imperatore stemus, ac ut qui secus aget imprecationibus obligatus teneatur. Itaque cum hi sint nostri sensus, precamur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae officio tuo respondent: et ne inani suspicione delusus committas, cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore imperatore procerum senatus omnis et duces petiverunt; quoque maior fides feret, manu sua quisque subscripserunt, eamque Calocharetac, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam ingresso, tumultus et dissonus clamor exsistere ab aulicis omnibus:

(οὐ γὰρ ἤξιουν αὐτοὺς αὐτὸν βασιλέα καλεῖν,) πρὸς βασιλέα Δ. C. 1321
πέμπας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τύ-
χοι, εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποδείξας δεσπώτην, πρὸς τοὺς πό-
δας ῥίψει βασιλέως οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
571 τις ἦν ἡ αἰτία κινούμενος τοῦ θορύβου, τοῖς μὲν ἀτάκτοις καὶ B
κεκραγούσιν ἐπέταττε σιγᾶν, τῷ δὲ Καλοκαιρέτῃ μηνύει, ὡς
ἀναγκαίων τινῶν πέρι ἀσχολουμένων, ἐπεὶ μὴ καιρὸν εἶναι συν-
τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγόνου γράμματα ἀποστείλαι. ὁ δ'
ἀπεκρίνατο, ἑτέρῳ μηδενὶ ἂν τὰ γράμματα ἐγχειρίσαι εἰ μὴ
10 αὐτῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς. Ἐσχαλείτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ὅπως
τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τριήρεσι
μακρᾶς πρὸς ἐσπέραν ἐκπέμψῃ, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων C
ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπέυσοντα, βασιλῖδα δὲ τὴν Μιχαὴλ
15 μὲν τοῦ βασιλέως γαμητὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ νέου μητέρα,
ἐκείθεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ ἔκαι γεγονός κατὰ τὸ
ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βία τὴν μητέρα ἐκλυοθεῖσαν ἀκη-
κοῦτα. ὡς γὰρ ἡ βασιλὶς τὴν αἰτίαν ἐκύθητο, δι' ἣν ὁ δεσπό-
20 τῆς ἀφῆκτο, καὶ ἡ κυρία παρῆν, ἐν ἧ' πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
λεῖσθαι, εἰσελθούσα τὸν ἱερὸν καὶ τῇ τῆς Θεομήτορος εἰκὼν
προσφῦσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο μεθήσειν ἔφασκεν. ὁ δε-
σπότης δὲ ἐλθὼν, πρῶτα μὲν λόγοις ἐπεχείρει πείθειν ὡς D

Palaeologum nepotem (iterum enim dedignabantur imperatorem nomi-
nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecuturus,
nisi semet vinctum sistens, ad pedes se imperatoris proiciat: quin-
etiam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus perce-
pta, turbantibus et clamantibus silentium indicit. Tum mittit, qui
Calochaeretae significet, quoniam sibi necessariis negotiis impedito
otium ad collocutionem non suppeditet, velle nepotis litteras videre.
Ile nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmodum
in mandatis haberet, in manus redditurum refert.

26. Per id tempus imperator in eam curam et cogitationem in-
cumbebat, ut filium Constantinum despotam navibus longis in occi-
dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris coniugem, minoris An-
dronici matrem, Thessalonica Constantinopolin reducendam curaret.
Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice indoluit:
quippe qui parentem suam fuisse vi abstractam audierat. Nam
perspecto quo gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
die, quo navim conscendere deberet, ad templum confugiens, et
Deiparae simulacro affusa, etiamsi quid se ficeret, non id dimissuram
asserebat. At despota accedens, primum bonis verbis ut discedat effi-
cere nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

Cantacuzenus.

- A.C. 1321 δ' οὐκ ἔπειθεν, βριάζετο καὶ χερσίν. ὡς δ' ἦνυε καὶ οὕτως οὐδέν, τῷ μεγάλῳ παπίᾳ Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγάτορι Σεναχηρείμ καὶ Ἰωάννῃ Ζαρίδῃ τὸν ἄλκυσμὸν ἐπέτρπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βίᾳ τῆς εἰκόνας ἀποσπάσαντες εἰς θάλασσαν τε καταγαγόντες, ἀπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις ἄχθησομένην ὡς βασιλέα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V.66 νίψ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δεινόν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χεῖρα βιαίαν ἐπενεγκεῖν τῇ μητρί. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσπότης ἦν αὐτοῦ· τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομίσθη δεύτερον **10** εἰς ὕβρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 ὁ πρεσβύτερος ὡς ἀπῆλλάγῃ τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντίδων, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμψάμενος, ἐζήτει τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μῆτε γράμματα μῆτε λόγους τοῦ νέου **15** βασιλέως κομίζειν, ἀλλὰ τῶν αὐτῇ συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς· ἐπεδίδου δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „ἐκεῖνοι μὲν“ εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἔμοι ὅσα δὲ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσουςί **20** φημι τὰς ἐσχάτας.“ „οὐκ ἀπειλοῦσιν,“ εἶπεν „ὦ βασιλεῦ.“
- B ὁ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον· ἂν δ' ἐφ' οἷς ἱκετεύουσι μὴ εἰσακούωνται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. MS. interpr. πρωταλογάτωρ, qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγάτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus *General des postes*. ED. P. 3. Ita MS. pro Σενναχηρείμ. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protallagatori Senacherim et Ioanni Zaridae negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsum manus attulisse matri suae, eidemque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptionibus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitrato: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrat Calochaeretes, minas non proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

σι. καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς καὶ δέομαί σου καὶ συμβουλευέω, κράτι- A.C. 1321
 στε βασιλεῦ, μὴ περιιδεῖν αὐτῶν τὴν ἰκετείαν· ἀλλ' ἀσπιάσα-
 σθαι τὴν εἰρήνην, οὐ μόνον τῷ ὑπηκόῳ λυσιτελοῦσαν, ἀλλὰ
 καὶ σοί, καὶ μὴ παρὰ πάντων κακῶς ἀκούειν τὰ μέγιστα συν-
 5 ζαιρομένην. ὅτε γὰρ ὁ σὸς ἔγγονος βασιλεὺς ὁ νέος σου τὸ πρῶ-
 τον ἀποστάς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφῆκτο, οἱ μὲν αὐτῷ τὰς
 αἰτίας ἀντιέθεσαν τῆς ἀποστασίας, ἕτεροι δὲ σοί· καὶ ἦν τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφίβολος ἡ περὶ τούτων γνώσις. ὡς δ' ἐπιστρα-
 10 τεύσαντος ἐκείνου, σὺ τε ἐμνήσθης εἰρήνης, ἐκείνός τε ἄσμε-
 ιογος προσεδέχετο μηδὲν μελλήσας, καὶ ἐγεγέννητο αἱ σπονδαί,
 πάντες μὲν ἐπήνεσαν ὑμῶς τῆς τε εὐβουλίας καὶ τῆς πρὸς
 τὰ βελτίω μεταβολῆς· ἑορτῆς δὲ ἡμέραν ἦγον τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 15 νην, τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου κακῶν πολέμου νομίσαντες ἀπηλλά-
 χθαι. νῦν δ' ὅτε βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος τὴν ἀποτεταγμένην
 20 αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μοῖραν περιῶν, τὴν τε στρατιὰν ἤξιώσε προ-
 νοίας οὐ τῆς τυχούσης, καὶ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ τείχη
 τῶν πόλεων ἐπέταξεν ἀνακτῆσθαι, καὶ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς ὅλης τῶν πραγμάτων ἐπιδόσεως, ὅσον ἔξῃν, ἐπεμε-
 λήθη, αὐθις ἐξαιφνης ὁ πόλεμος ἀνεῤῃάγη, μηδεμίαν μῆτ'
 20 ἐκείνου μῆτε τῶν συνόντων αἰτίαν παρασχομένον. ὥστ' ἐκεί-
 νῳ μὲν συμβήσεται καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις αἰτίας πάσης ἀπο-
 λεύσθαι, καὶ τῶν νῦν ἕνεκα ἐπαινεῖσθαι ὡς ἀμυνόμενον καὶ D
 οὐ κατάρχοντι πολέμου, καὶ τὴν παρὰ πάντων εὐνοίαν κωρ-

tinet, ego quoque hortari te obtestarique non dubito, imperator optime, uti eorum supplicationem ne despicias, pacemque non populis modo tuis, verum tibi met nihilominus profuturam, et nomen tuum apud omnes a dedecore et infamia plurimum defensuram ambabus amplectaris. Etenim ubi nepos te deserto Adrianopolin venit, pars huius defectionis causas in illum, pars in te conferebant: nec certa cognitione res tenebatur. Post cum arma contra te sumpsisset, tuque pacem obtulisses, et ille citra cunctationem accepisset, foedusque sancitum esset, omnes consilii vestri prudentiam et conversas ad meliora voluntates collaudantes, diem illum festum exegerunt, sese malis omnibus ex civili bello emergentibus levatos existimantes. Nunc vero, quando nepos imperii sui partem lustravit, exercitui perdiligenter providit, moenia oppidorum vetustate laborantia ac fatiscientia refici et instaurari iussit, ad firmandam rei publicae disciplinam, ad universam eius amplificationem atque incrementum, quantum in se fuit, operae contulit, rursus et repente bellum, nulla, vel ipsius, vel ipsi studentium, culpa exsuscitatum est. Quare is qua superiora, omni crimine absolvetur: qua recentiora, laudem adipiscetur, ut qui bellum non prior inferat, sed illatum repellat; omniumque sibi animos concillabit, qui cum iniuriose tractato una dolebunt: tu contra universorum sententiis ut et antea, sic nunc pro iniurioso

- A. C. 1321 ποῦσθαι ὡς ἀδικουμένων συναλγούντων· σὲ δ' ἀπάσαις ψήφοις καὶ νῦν καὶ πρότερον ἀλίσκεσθαι ἀδικοῦντα. ἐνόησον οὖν ἡλικίῃ τῶν συμβησομένων κακῶν καὶ πρὸς Θεοῦ τίσις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἔψεται μέμψις. διὸ δὴ καὶ αὐτίς σου δέομαι, βασιλεῦ, καὶ τῶν ὑπηκόων ἔλεον σχόντα καὶ τοῦ βασιλέως τε 5 καὶ παιδὸς καὶ αὐτοῦ δὲ σοῦ, οὕτω παρὰ Ῥωμαίοις πᾶσιν ἐπαινουμένον καὶ ὡς τινος τῶν κρείττωνων θαυμαζόμενον, τὸν πόλεμον καταλῦσαι, προσδεξάμενον τὴν εἰρήνην· καὶ μὴ πε-
- P. 83 ριῖδεῖν τὸ μὲν ὑπήκουον ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθαρέν, τὸν δὲ σὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα ἢ νικῆσαντα πάσης ἥτις αἰσχίω 10 νικῆσαι νίκην, (πατέρα γὰρ νικήσει,) ἢ ἥττηθέντα ἀδίκως τε ὁμοῦ καὶ παρὰ πατρός ἀποθανεῖν, τό, τε σὸν ὄνομα τὸ παρὰ πάντων ἠδόμενον σὺν εὐφημίᾳ, διαβαλλόμενον ἐξ ἀντιστροφου." Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Καλοχαιρέτης, καὶ πρὸς τὰς ἐκ βασιλέως καὶ τῶν παρόντων πεύσεις καὶ ἀντιθέσεις συνετῶς 15 ἄγαν τὰς ἀποκρίσεις ἀνθυπενεγκῶν, τελευταῖον ἑαυτὸν πρὸς
- V. 67 τοὺς βασιλέως κατακλίνας πόδας, ἔδειτο μεθ' ὄσης σπουδῆς μὴ ἀπόσασθαι τὴν εἰρήνην, μηδὲ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκόπον καὶ φθονερόν, ἀλλὰ τὸν εἰρηνοποιὸν Χριστόν, τὸν τὰ διεστῶτα συνάψαντα, σχεῖν τὸ πλεόν. ἀναστήσας δὲ αὐτὸν 20
- B βασιλεὺς καὶ εὐχαριστεῖν εἰπὼν, „ὅτι ἐλθὼν ἐδίδαξας ἡμᾶς ἀρκούντως", τοῖς ἀπεσταλκόσιν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς ἀσύνετα διαπρεσβενομένοις οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀπόκρισιν δοίῃ ἀποκριεῖται δ' αὐτίς, ἂν καὶ αὐτοὶ πρεσβεύσωνται συνετῶς.

18. Ioann. 8. ED. P. 19. Ephes. 2. Idem.

condemnabere. Tecum igitur expende, quanta te propter exorituras calamitates et apud Deum poena et apud homines insectatio maneat. Quocirca iterum oro, imperator, miserere subiectorum: miserere filii tui, ac denique tui ipsius, cuius apud Romanos tanta est laus, quemque ut aliquem de coelo delapsum intuentur: et pacem complexus, bello nuntium remitte; neve populos tuos inde manaturis cladibus ad exitium vocari, neve nepotem tuum aut victorem turpius vincere, quam si victus esset (patrem enim suum vincet) aut victum iniuste simul et a patre interfici, tuumque nomen passim cum faustis acclamationibus decantatum, ex adverso in invidiam adduci stas. Haec cum disseruisset Calochaeretes, et ad imperatoris atque antantium interrogata obiectionesque sapienter respondisset, tandem pedibus imperatoris provolutus, omni contentione rogare coepit, ne pacem reiiceret, neu illum ab initio homicidam et invidum illum, sed Christum pacificatorem, qui fecit utraque unum, potiores ferre vellet. Hominem levat imperator, et gratias agit, quod eos satis de officio docuisset, iubetque iis, quorum missu advenerat, renuntiare, quia stulta legatione usi essent, non se responsum dare: daturum, si prudenti uterentur. Sic Calochaeretes fru-

οὕτω μὲν ὁ Καλοχαιρέτης ἄπρακτος ἀπῆλθεν ἐκ Βυζαντίου. A.C. 1321
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐκ Τζουρουλόης εἰς Ἡράκλειαν,
 ἀφίκετο τὴν τῆς Θράκης, καὶ Συργιάννην ἐκεῖ κατακλείσας
 ἅμα τῷ ἐκ Βυζαντίου στρατῷ; ἐπολιορκῆσεν ἐφ' ἡμέρᾳ μιᾷ.
 5 καὶ κείθεν αὐθις ἀπαναστάς, ἐστρατοπέδενσος περὶ Δάνειον, ἐς
 τὴν ὑστεραίαν δ' εἶγετο τῆς φερούσης πρὸς τὸ Βυζάντιον.
 καὶ γενομένῳ κατὰ τὸ Ῥήγιον ὁ Καλοχαιρέτης ἐνέτυχεν ἀπαγ-
 γέλλων ὡς ἄπρακτος ἐπανάκει. C.

κζ. Στρατοπεδευσασμένῳ δὲ αὐτοῦ ἔδοξε δεῖον εἶναι καὶ
 10 αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ἀποστεῖλαι πρεσβείαν περὶ
 εἰρήνης. πέμπει δὴ τὸν μέγαν κονοσταῦλον Ἰωάννην Παλαιολόγον,
 τὸν πρωτοστράτορος ἀδελφόν, καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρην,
 γράψας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ τοιαῦτα. „τῶν ἐμοὶ
 15 συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς D
 καὶ μὴ τυχόντων, νυνὶ καὶ αὐτὸς σὺν αὐτοῖς αὐθις περὶ τῶν αὐ-
 τῶν πρεσβεύομεν, ὃ βασιλεῦ, καὶ δεόμεθά σου πάντες κοινῇ μὴ
 ὡς τι τῶν ἀτίμων ἀπορῆξιθῆναι, ἀλλ' εὐμενείας καὶ συγγνώμης
 τοῦ σοῦ κράτους τυχεῖν, ἐφιεμένους πάνυ σοῦ καὶ εἶναι δοῦ-
 20 λους καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 ἄλλων ἐν εὐεργεσίας αἰτουμένους μέρει.” τούτους μὲν οὖν
 ἀπέστειλεν ὡς βασιλέα, ἐν ἡμέραις ὀκτῶ κελεύσας ἐπανελθεῖν,
 ἀρκεῖν πρὸς τὸ βασιλέα βουλευσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης τὸ δια-
 25 στημα νομίσας τοῦ χρόνου· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν Ῥηγίῳ· δύο P. 84

5. Al. Δάνιον; ita Nicetas. Thraciae urbs est. ED. P.

stra discessit. Iunior imperator Zurulo motis castris, Heracleam Thraciae processit, ubi Syrgiannem cum praesidio Byzantino concludens, diem unum in obsidione posuit. Inde recedens, prope Danium castrametatus est, et sequenti luce Constantinopolin tendere perrexit. Rhēgii Calochaeretes ei obvius nihil se efficiasse narrat.

27. Castris ibi locatis, subito animum nepotis, suarum quoque partium esse, legationem ad avum mittere. Deligit itaque Ioannem Palaologum magnum costostaulum, protostratoris fratrem, et Ioannem Aplespharen, quibus epistolam committit haec continentem: Quandoquidem quos mecum habeo nobiles atque illustres et ductores ordinum, me conscio, de pace ad te miserunt, nec impetrarunt, ego ipse nunc, illis pariter volentibus, rursus eandem peto; et te oramus communitur, ne nos ut despicibiles refutes: verum maiestatis tuae gratia et venia impertias: cuius servi plane et esse, et nominari optamus, pacem praee multis aliis bonis in beneficii loco abs te flagitantes. Ergo hos ad imperatorem legavit, diebus octo redire iussus: tantum intervallum avo ad capiendum de pace consilium ratus sufficere: ipse interea Rhēgii exspectabat. Duode-

A. G. 1321 δὲ ἡμερῶν παρεληλυθειῶν πρὸς ταῖς δέκα, ὡς οἱ πρέσβεις οὐκ ἐπανήκον, ἄρας ἐκ Ῥηγίου, ἦλθεν ἐγγὺς τῶν Βυζαντίου τειχῶν ὅσον μὴ βάλλεσθαι τοξείαις τοὺς στρατιώτας. πέμπας δ' ἐγγὺς τῶν ἐπομένων τινὰς, λέγειν ἐκέλευε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ, ὡς „ὁ σὸς ἐγγονος, ἐπεὶ κατὰ τὴν προθεσίαν οὐχ ἦκον οἱ πρέσβεις, ἐλθὼν αὐτὸς συγγνώμης δεῖται τυχεῖν.” οἱ δὲ μὴδ' ἄκροις ὡσὶ παραδεξάμενοι τοὺς λόγους, βάλλοντες ἀπὸ τοῦ τείχους ἠνάγκασαν φυγεῖν. βασιλεὺς δ' ὁ νέος αὐτόθι διακαρτερήσας μέχρι κλινούσης ἡμέρας, ὀλίγον ἀναξεύσας ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Κοσμιδίου ἐν τοῖς 10 Λυμπιδαρίου, καὶ τρεῖς μὲν ἔμεινεν ἡμέρας ἐκεῖ. χειμῶνων Β δ' ἔξαισίῳν καὶ ὄμβρων ἐπιγενομένων, ὡς καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ψύχους ἀποθανεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ περὶ τε εἰρήνης ἠλπίζετο μὴδὲν ἔτι, ὅ, τε χειμῶν ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἡ στρατιὰ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἠπόρει, οὐκ ἐπιτρέ- 15 πόμενοι πρὸς τοῦ νέου βασιλέως τὴν χώραν κακοῦν, (ἦσαν δὲ τάγματα τεσσαράκοντα,) ἀναστρέψας ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ἔτι δὲ ἐστρατοπεδευμένου πρὸς V. 68 Βυζαντίῳ, Βοησίλας ὁ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἀδελφὸς, τοῦ νέου βασιλέως ἀποστάς, πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἠντομόλησεν. 20 ὁ νέος δὲ βασιλεὺς μετὰ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἄφιξιν ἐνόσησε ἔξυγος καθημερινὸν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἐφεξῆς τούτου δὲ C πεπανμένου, αἵματος ἄπιστόν τι χρῆμα διὰ τῶν μυκτῆρων ἐρξέυη ἐν ἡμέραις δυοκαίδεκα συνεχῶς. λωφῆσαντος δὲ καὶ 10. Alii vocant Κοσμήδιον. ED. P. Vid. Ducangii CP. Christ. L. IV. p. 182.

cum diebus elapsis, legatis minime redeuntibus, Rhēgia prope Byzantii muros, ut fere intra teli iactum esset, accessit. Deinde aliquot de suis mittit, qui de muro propugnaturis dicerent, nuntiatum irent imperatori, nepotem eius, quoniam ad diem praefixam legati non rediissent, adesce ipsum veniam rogitantem. Qui ne summis quidem auribus eorum verba excipientes, tela superne deiiciunt, et eos fugere cogunt. Iunior imperator cum ibidem constitisset, quoad dies iam occumberet, paulum retrocedens, iuxta Cosmidium in Lympidario castra fecit, ac triduum illic haesit. Immodicis porro imbribus cum intolerando frigore supervenientibus, adeo ut duo milites algore obrigescerent, cum spes pacis evanesceret, et hiems se vehementer intenderet, exercitusque populatione prohibitus comaeatu egeret, (et censebatur cohortibus quadraginta,) converso itinere Didymotichum veniens, militem dimisit. Adhuc prope Byzantium erat, cum Boesilas Moesorum regis frater ab ipso ad avum transfugit. Didymotichi quotidiana febris diebus quadragenis iactatus est. Qua depulsa, diebus duodecim continuis incredibilis copia sanguinis de naribus profluxit. Eo affectu profligato, quartana eum mensibus

τοῦτον τοῦ κακοῦ, αὐθις ἐρρήγιωσε τεταρταλον ἐν ἐνὶ καὶ Δ. C. 13α
 δέκα μηνί. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιούτου κακοῦ τὰ τε σπλάγγνα καὶ
 ὁ σπλὴν κακῶς διατεθέντα, ἄχρι καὶ τελευτῆς αὐτοῦ τῆς
 κακώσεως οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλαγῆναι· ἀλλὰ πόνοις καὶ καθη-
 5μερινοῖς γυμνασίοις μεθώδεις τὸ κακὸν ὅπως ἀναπνεῖν ἐφῆ.
 ὁ δὲ γε πρεσβύτερος βασιλεὺς, καίτοι θανατιζόμενος ἐπὶ συ-
 νέσει, καὶ δεινὸς δοκῶν ἐκ τῶν πραγμάτων συνεῖναι τὸ δέον,
 ὄρων τὸν ἔργονον πλήθει τε στρατιᾶς καὶ προθυμίᾳ καὶ ἀν-
 10δρεία τῇ πρὸς τὰς μάχας ὑπερέχοντα πολλῶ τῶν αὐτοῦ, καὶ D
 τοῦ σχήματος ἐγένετο, δεομένων ἐκείνων ὁ δὲ, ἐπιπολὺ μὲν
 ἤξιωσε ἀποκρίσεως οὐδεμιᾶς τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ὑφικμένους
 πρέσβεις, χρόνου δὲ παρωχηκότος πολλοῦ, ἀπέπεμψεν ἀπρά-
 κτους. ἐνήγες δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰρεῖσθαι
 15μάλιστα μὲν καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη ἀφιξίς πρὸς αὐτὸν, μέγα
 τι καὶ ἀξιόλογον ὄντος προσδοκίμου πράττειν· οὐχ ἥμισυ δὲ
 καὶ τὰ νεωτερισθέντα ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁ γὰρ Παλαιολόγος
 Ἄνδρόνικος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης παρὰ βασιλέως τοῦ νέου
 τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης
 20πόλεων καὶ τῶν ἄλλων φρουριῶν οὐκ ὀλίγων ὄντων, καὶ τῆς
 ἐν αὐτοῖς στρατιᾶς πολλῆς τε καὶ μαχιμωτάτης οὔσης ἡγεμῶν
 ἀποσταλαίς, τοὺς μὲν δώροις καὶ ὑποσχέσεσι πείσας, ἔστι δ'
 οὗς καὶ βιασάμενος, τῷ πρεσβυτέρῳ προσεποίησε βασιλεῖ. ὁ P. 85
 δὴ οὐ φάυλας ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐλπίδας τοῦ περιγενήσεσθαι
 25ἐν τῷ πολέμῳ. ἐν ᾧδε ὁ νέος βασιλεὺς ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ

11. δεομένου ἐκείνου male conī. ED. P.

undecim divexavit. Post istuc malum ex intestinis et splene, quo-
 ad vixit, laboravit. Verumtamen aliquid operis faciendo, et assi-
 duis exercitationibus consequabatur, ut spiritum ducere posset. At
 enim senior imperator, quamquam excellenti prudentia ornatus, et
 quid tali tempore agendum esset, scire posse videretur, cum nepo-
 tem numero copiarum, alacritate, virtuteque multum superare cer-
 neret, ac proinde pacem accipere merito debuisset (idque bono co-
 lore, quia rogatus esset videlicet,) diu legatos nullo responso di-
 gnatus, tandem re infecta ab se dimisit. Bellandi autem cupidita-
 tem Syrgiannis accessio augebat, a quo singularia quaedam et
 memorabilia expectabat: potissimum vero quae in Rhodopes pro-
 vinciiis novabantur. Etenim Andronicus Palaeologus magnus strato-
 pedarcha a iuniorē imperatore missus, ut Stenimachi et Zepaenes
 urbium et castellorum non paucorum, quique in iis erant multorum
 fortissimorumque militum praesidem ac ducem ageret, alios donis
 ac promissis permultos, alios vi et minis coactos, ad senioris au-
 ctoritatem fidemque traduxerat. Quod illi spem victoriae non exi-

- A. C. 1321 διῆγε, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ὁ Συργιάννης ἐξ Ἡρακλείας εἰς Βυζάντιον ἔλθων, καὶ τὴν στρατιὰν πᾶσαν παραλαβὼν, εἰς τὰς ἐπὶ Θράκης ὑπηκόους τῷ νέῳ βασιλεὶ πόλεις ἐξῆλθε. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἄπρω καὶ τὴν Γαρέλλαν, μὴ ἀποστῶσι δεδοικῶς πρὸς βασιλέα τὸν νέον, φρουρὰν ἀπέστειλε πεζὴν ἅμα⁵ καὶ ἵππικὴν, ὡς ἂν ἀντέχοιεν πρὸς τὰς ἐκ Διδυμοτείχου ἐφόδους. ἔπειτα εἰς Ῥαιδεστόν ἔλθων, κατέσχεν αὐτὴν πείσας τοὺς φρουροὺς ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινῶς ἐκεῖθεν δὲ Βιζύην καταδραμῶν καὶ ληϊσάμενος τὰ περὶ αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον, καὶ κατέσχε καὶ αὐτὸ προσχωρήσαν. εἶτα εἰς¹⁰ Βυζάντιον ἔλθων καὶ διατρέψας ἡμέρας τινὰς, ἐξελθὼν αὐθις ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἀπῆλθεν εἰς Σηλυβρίαν. μὴ προσδεξαμένων δὲ τῶν Σηλυβριανῶν, φρουρίον τι Σηλυβρίας ἐγγύς, Σάκκους δνομαζόμενον, τῶν κατοικούντων γεωργῶν παραδόντων, κατέσχε στρατιὰν δὲ ἐκεῖσε καταλιπὼν ὥστε τὰ Σηλυβριανῶν¹⁵ ἐπεκδρομαῖς κακοῦν, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆλθεν. ἐκάκωσε δὲ Σηλυβριανούς ὁ ἐκ τῶν Σάκκων πόλεμος ἕς τὰ μάλιστα λαθραῖαίς τε καὶ φανεραῖς ἐφόδοις. καὶ ὁ χειμῶν ἐν τού-
- A. C. 1322 τοῖς ἐτελεύτα πέμπτης Ἰνδικτιῶνος. ἄρτι δ' ἔαρος ἀρχομένον, Ἐπερὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μηνός, γράμματα παρὰ τοῦ νέου²⁰ πέμπονται βασιλέως πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίας, κελεύοντα τὴν στρατιὰν εἰς Διδυμότειχον ἄχρι πεντεκαίδεκάτης αὐτοῦ παρεῖναι καὶ πάντες ἐν ἧ παρεῖσαν ἐπετάχθησαν ἡμέρη. κή. Ἀπορῶν δὲ χρημάτων, οἷς ἂν θεραπεύσεις τὸ μισθο-

†
 guam iniecit. Nepos Didymotichi in hibernis erat, cum Syrgiannes Heraclea Byzantium excurrans et quidquid ibi inveniret militum assumens, Thraciae oppida, quae se iuniori subdiderant, invasit. Ac primum quidem Apros et Garellam (veritus ne illius amicitiam sequerentur) equitatum peditatumque misit, qui excursionibus e Didymoticho resisterent. Postea Rhaedestum adortus, corrupto praesidio (ut erat harum artium callidus) eam occupavit. Hinc Bizyensem agrum depopulatus, Sergentzium contendit, oppidumque per deditionem recepit. Post Byzantium abiit: ubi diebus aliquot exactis, Selybriam infestum agmen duxit. Selybrianis portas claudentibus, vicinam urbi oppidum, Saccos appellatum et ab aratoribus habitatum, ipsis dedentibus accepit: relictaque ibi manu, quae Selybrianos incursando premeret, quod illi maxime, tam occulte quam aperte, fecerunt, Byzantium rediit. Interim hiems exivit, Indictione quinta. Vere iam incipiente, principio Martii a iunioris imperatore per ditionis eius provincias litterae mittuntur, quibus milites ad diem decimum quintum Didymotichum evocantur. Omnes die praefinita affuere.

28. Cum deficeretur argento imperator, quo conductitium mili-

φορικὸν ὁ βασιλεὺς· (τὰ γὰρ δημόσια οὐκ ἐπράχθησαν, ἅμα A.C. 1322 μὲν διὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταραχὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ οἱ γεωρ-V. 69 γοί, ἐξ ὧν μάλιστα οἱ φόροι πρᾶττονται, τῶν ἰδίων ἀνέστη-**D** σαν κωμῶν, τῶν τε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως στρατιω-**D** 5τῶν ληϊζομένων, καὶ τῶν παρὰ τοῦ νέου πρὸς φυλακὴν ἐκ-**D** πεμπομένων ἀγόντων τὰ αὐτῶν καὶ φερόντων πλεονεξία στρα-**D** τιωτικῆ, καὶ οὐδὲν ἄμεινον διατιθέντων τῶν πολεμίων,) ἡνιάτο καὶ κατετριβετο φροντίσιν, ὅθεν ἂν εὐπορήσεις χρημάτων σκο-**D** πῶν. ὄρων δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος σύννον, τὴν δὲ αἰτί-**D** 10ισαν ἀγνοῶν, ἤρετο ἀνθ' ὅτου φροντίζοι. τοῦ δὲ τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων εἰπόντος διὰ τὸ μὴ τὰ δημόσια εἰσπεπραῦχθαι, καὶ τὴν εἰς τὴν στρατιὰν ἀπαραίτητον τῶν ἀναλωμάτων χρει-**D** 15αίαν „ἀλλ' ἔγωγε" ὁ μέγας δομέστικος εἶπε" τὴν τοιαύτην ἀπο-**D** P. 86 ρίαν τῶν χρημάτων σαφῶς εἰδὼς, ἅμα τῷ σὲ τὰ γράμματα ἐκ-**D** 15πεπομφέναι ἀθροίζεσθαι κελεύοντα τὴν στρατιὰν, καὶ χρήμα-**D** τα ἐκ τῶν ἰδίων συνεπορισάμην ἀρκέσοντα πρὸς τὴν χρειάν. καὶ οὐδὲν ἔστιν ἐνδέον ἔτι, ἢ τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον τὸν **✓** ἀποτεταγμένον ἀριθμὸν τῆς μισθοφορᾶς ἐρχόμενον λαμβάνειν. ὁ δὲ καὶ γενήσεται εἰς δευτέραν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν, καὶ 20οτούτου γε ἔνεκα φροντίζε μηδέν." ὁ βασιλεὺς δὲ „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου" εἶρηκεν „ἀγάπης ἔνεκα οὐδὲν χρὴ λέγειν, ὅσα τις ἂν εἴποι πάντων ἐλαττόνων ἔσομένων. δυσχεραίνω δ' οὐ μετρίως καὶ πρὸς τοῦτο, ὅσα τε τῶν ἰδίων ἐξ ὅτου πρὸς Ἀδριανούπολιν ἦλθομεν, εἰς τίς κοινὰς χρειὰς ἐξαναλώσας σκοπῶν, καὶ ἂ νῦν

tam demereretur: (pensiones enim publicae exactae non erant, partim propter tumultus bellicos, partim quia et agrestium, qui plurimum pendere consueverunt, alii suis sedibus pulsi, alii a militibus senioris direpti erant: et quos iunior ad custodiam miserat, militari avaritia res eorum ferebant agebantque, a quibus nihilo mitius, quam ab hostibus tractabantur,) moerorem capiebat, et sollicitudine exedebatur, circumspiciens, unde sumptum nancisceretur. Meditabundum ac tristem intuens magnus domesticus et causae nescius, quid eum angat sciscitatur. Inopia pecuniae, inquit, propterea quod vectigalia coacta non sunt, et quam deprecari non licet, stipendiorum persolvendorum necessitas. Atqui ego, excipit magnus domesticus, huius inopiae probe conscius, simul ac litteras ad evocandum exercitum misisti, pecuniam necessariam de meis comparavi, et amplius nihil opus est, quam ut miles unusquisque veniat, destinatumque mercedem tollat: id quod vel cras, vel perendie fieri poterit. Quare hac de causa ne te excrucies. Tum imperator: Quid tandem satis de tuo in me amore dici potest? Aegre autem mihi est valde ob hoc quoque, quod quantum de facultatibus tuis inde ab adventu nostro Adrianopolin ad communem usum impenderis, et quas nunc impendes multas aureorum myriadas, considero. Idcirco non secua

A. C. 1322 ἔξαναλάβασις οὐκ ὀλίγας ἐσόμενα χρυσίου μυριάδας, ὡς καὶ Βαυτὸς οἶδα σαφῶς. διὸ καὶ τῆς ἀπορίας οὐχ ἦσαν τῶν χρημάτων τὸ ἐν τοσούτοις σε χρημασι ζημιούσθαι καθικνεῖταιί μου τῆς ψυχῆς." παρούσα δὲ αὐτοῖς διαλεγομένοις καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομestikou μήτηρ ἡ Παλαιολογίνα Θεοδώρα ὅς, „ἀλλ' ἔγωγε" εἶπεν „οὐ ζημίαν ἤγημαι τὸ ἀναλίσκειν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ πάντων κερδῶν λυσιτελέστατον τε ἅμα καὶ σωφρονέστατον. εἰ γὰρ λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος, ἂν θ' ὑπὲρ τῶν ἰδίων τις ἀμαρτημάτων, ἂν θ' ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἀναλώσῃ, οὐ ζημίαν τὴν δαπάνην, ἀλλὰ κέρδος ἡγεῖσθαι χρή· 10 ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν διδασκόντων λογίων, ὡς, ὅπου ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν, παρὰ σοί, βασιλεῦ, ἐπειδὴ σὺ θησαυρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία τοῦ μεγάλου δομestikou ἔσται. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, τῶν ἄλλων πάντων χρημάτων ὡς οὐδενῶν καταφρονήσει. καὶ χωρὶς δὲ τουτω· 15 νι, ἂν φειδόμενοι τῶν χρημάτων κινδυνεύσητε περὶ τὸ ζῆν, οὐκ εὐδηλον, ὅτι, θανόντων ὑμῶν ἀτίμως, παρ' ἄλλοις ἔσται τὰ χρήματα, ἴσως δὲ καὶ πολεμιοτάτοις; φείδεσθε τοιγαροῦν μήτε σωμάτων μήτε χρημάτων, ἄχρισ ἂν τὸν κινηθέντα πόλεμον ἢ λυσιτελεῖ διάθησθε ὑμῖν. 20

D κθ'. Ἐπὶ τούτοις αὐτῇ χάριτας ὁμολογήσας ὁ βασιλεὺς, V. 70 ἔξεληθὼν ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει, εἰ χρή πρότερον ἐπὶ Ἄπρω καὶ Γαρέλλαν, ἢ ἐπὶ τὰς ἀφροστηκνίας πορρωτέρω τῶν

11. Matth. 6. ED. P.

quam ipsa pecuniae difficultas, pungit ac vellicat animum meum, te tantum rei nummariae dispendium mea causa perpeti. Huic colloquio Theodora Palaeologina, magni domestici mater, praesens intererat, quae sic orsa est: Equidem ego talibus in rebus sumptum impendere nullum dispendium, immo vero omnium quaestuum quaestuosissimum atque prudentissimum iudico. Si enim pretium redemptionis animae hominis sunt ipsius divitiae, sive quis pro peccatis suis, sive pro vita sua quippiam erogaverit, haud in damnis illa erogatio, sed in lucris deputanda est. Adhoc, cum divinae scripturae doceant, ubi thesaurus vester sit, ibi cor vestrum esse, apud te imperator, quoniam tu thesaurus magni domestici es, etiam cor eius erit. Quod cum ita sit, ceteram pecuniam ut rem nihili contemnet. Sed haec mittamus. Si nummis parcentes, in vitae discrimen incidatis, an non clarum est, vobis cum dedecore mortuis, vestras ad alios et forsitan ad inimicissimos translatus iri pecunias? Proinde ne vel corporibus, vel pecuniae parcitate, quoad bellum hoc ad emolumentum vestrum accommodaveritis.

29. Gratiis matronae actis, egreditur imperator, et cum primoribus in consilium venit, priusne Apro et Garellam, an exercitum ad ulterioros civitates desertrices adducat: quod hae minus nocerent,

πόλεων ἐλθεῖν ὡς τῶν μὲν ἀπωτέρω τὴν μὲν βλάβην ἤσσονα πα- A.C. 1322
 ρεχομένων, εὐλατωτέρων δὲ τῶν δὲ μετὰ τοῦ μᾶλλον βλάπτειν
 καὶ καρτερωτάτων ἀπὸ τε τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς καὶ τῆς
 ἐγκαθιδρουμένης δυνάμεως οὐσῶν. ἐδόκει δὴ ἐπὶ Ἄφρω ἐλθεῖν
 5 πρῶτον. καὶ ἄραντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἐπεὶ πάντα παρσκευ-
 αστο, καὶ πρὸς τὸ μισθοφορικὸν τὸ χρυσίον διενεμήθη, ἦλθον P. 87
 ἐπὶ Ἄφρω. στρατοπεδευσαμένων δὲ ἐκεῖ, πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἠσπάζετο τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν, καὶ πρὸς τὸ μάχης χωρὶς αὐ-
 τῷ ἐπεχείρει παραδιδόναι τὸ πόλισμα πείθειν, οὔτε ἡμαρτη-
 10 κέναι φάσκων αὐτοὺς οὐδὲν, οὔτε αὐτὸν οὐγγίζεσθαι πρὸς αὐ-
 τοὺς, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας ἐπὶ τὸν βίβ κατασχόν-
 τα, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἠναγκασμένους. διόπερ καὶ εἰ
 προσχωρήσαιεν ἀμαχεῖ, πολλαῖς εὐεργεσίαις ἀμειβεσθαι εἶναι
 δίκαιος. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους εὐθὺς οὐδ' ὄλους ἀναμείναντες
 15 ἀκούσαι τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, κακῶς τε ἔφασκον ἦκειν
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀπάτης γέμοντας τουτουοὶ λόγους οὐκ ἐκεί-
 νοις, οὔτε δεδοικῶσιν οὔτε πρὸς ἀπάτην οὐσιν εὐκόλοισι, ἀλλ' B
 ἑτέροις μᾶλλον προσήκειν λέγειν· αὐτοὶ δὲ τῷ τε πεπιστευκόκι
 τὴν πίστιν τηρήσειν, καὶ τὸ φρούριον φυλάξειν ἀσφαλῶς. ὁ
 20 βασιλεὺς δ' αὐθις πέμψας ἑτέρους, μὴ τὸ κακῶς παθεῖν συν-
 εβούλευεν ἐλῆσθαι μᾶλλον ἕξ ἀβουλίας, ἐνὸν ἕξω τε κινδύνων
 εἶναι καὶ παθεῖν εὖ. τῶν δὲ ὑβριστικῶς ἀποκριναμένων, καὶ
 λίθοις καὶ βέλεσι τοὺς ἀπεσταλμένους βαλόντων, ἑτερόν τε μη-
 δένα πρὸς αὐτοὺς ἦκειν παραγγειλάντων, ὡς αὐτὸν ἀποκτε-
 25 νούντων, ἐπεὶ μὴ λόγοις ἑώρα πείθειν θανατὸς ὧν ὁ βασιλεὺς,

et capi facilius possent, illae et plus nocerent, et cum structura
 moenium, tum militari intus praesidio essent validissimae. Stetit
 acontentia, prius Apros aggrediendos. Paratis omnibus et pecunia in
 stipendia numerata, Didymoticho illuc movent: ubi castris commu-
 nitis, caduceatorem mittit imperator, qui pro muris stantes salutet,
 et ad urbem sine dimicatione dedendam impellat, dicatque, non eos
 deliquisse quidquam, nec imperatorem ipsis irasci: sed culpam de-
 fectionis penes eum esse, qui deficere coëgisset, non penes illos, qui
 coacti fuissent. Quamobrem s̄h positis armis, ad fidem officiumque
 redirent, multa beneficia promerituros. At enim qui in muris erant,
 ne totum quidem, quod dicebatur, audire sustinentes, maligne ipsum
 venire succlamabant, et cantilenam istanc non sibi, qui omni essent
 expertes metu nec dolis deludi facile possent, sed aliis potius debere
 occinere: se creditori suo fidem et oppidum tuto servaturos. Iterato
 mittuntur alii, qui suadeant, ne consilio malo pravoque maleficia
 quam beneficia, cum possint, experiri malint. Quibus contumeliose
 respondentibus, lapidibusque et iaculis caduceatores appetentibus, ac
 de oetero quemquam ad se mitti vetantibus, nisi eum occisum vel-

A.C. 1322 κλίμακας ἐκέλευσεν ἐτοιμασθῆναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἑσομένης
 C τειχομαχίας. ὄρωντες δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τὰς κλίμακας κα-
 τασκευαζόμενας, ὡς ἀνηνύτοις ἐπιχειρούντων κατεγέλων, οὐ
 μόνον τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν στρα-
 τιωτῶν οἴομενοι περιγενησέσθαι τοῦ πολέμου. ἦσαν γὰρ οἱ τε 5
 ἐκ Βυζαντίου κατὰ συμμαχίαν ἀφικόμενοι, ἵππεὲς μὲν εἴκοσι
 καὶ διακόσιοι, καὶ πεζοὶ τοξῆται τούτων εἴκοσιν ἐλάσσους ἀγα-
 δοὶ τοξεύειν, ὄπλῃται τε οἱ ἐκ μηχανῶν ἀφιέντες βέλη τριά-
 κοντα, ἐξ ὧν εἷς ἐπὶ τῷ εὐστόχως τῶν ἄλλων μάλλον διαβεβό-
 ητο βάλλειν· ἐγχώριοί τε ἵππεὲς ἑκατὸν ὀπλισμένοι, τοξῆται 10
 D τε οὐκ ὀλίγοι καὶ σφενδονῆται, οὐ μόνον ἐγχώριοι, ἀλλὰ καὶ
 τῶν περιοίκων πλεστοὶ διὰ τὸν πόλεμον συνελθόντες· καὶ γυ-
 μνητεία πολλή. οἷς ἐθάρξουν, εἰ μῆτι ἄλλο, τὸ γοῦν ἀλῶναι
 φραδίως διαφυγεῖν. ἄμα δὲ πρῶτ' εἰς τὴν ὑστεραίαν οἱ τε ἔξω-
 θεν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν παρετάττοντο πρὸς μάχην. καὶ γε-15
 νομένης καρτερωτάτης τειχομαχίας, μέχρι μὲν ἑβδόμης ὥρας
 ἀντέσχον οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνόμενοι προθύμως· ἔπειτα οἱ
 τοῦ νέου βασιλέως ἀνδρῖα τε καὶ τόλμη τῶν ἀντιτεταγμένων
 ὑπερσχόντες καὶ τὰς κλίμακας τοῖς τείχεσι προσερείσαντες,
 τὸ πόλισμα εἶλον καὶ διήρπασαν αὐτό. δειῖας δὲ ὁ βασιλεὺς, 20
 V. 71 μῆ, πάντων χρημάτων διαφθαρέντων, ἀνάστατος γένηται ὁ
 Ἄπρως, ἐκέλευσε τοὺς καρπούς μὴ διαφθεῖρειν, ὅπως ἔχον-
 τες ἀφορμὰς οἱ Ἄπριοι τοῦ ζῆν, μὴ ἐκλίπωσι τὸ ἄστυ. ἀπέ-
 θανον μέντοι ἐν τῇ τειχομαχίᾳ πλὴν ἐνὸς ὀπλίτου τῶν ἐκ Βυ-

lent; quia se verbis nihil proficere videbat imperator, scalas ad moenia postridie conscendenda parari iussit. Quod cum cernerent, qui in moenibus stabant, hostium conatum ut inanem irridebant, murorum excelsitate ac firmitate propugnatorumque multitudine se inexpugnabiles fore confidentes. Nam auxiliares Byzantio equites erant duceni et vicini, pedites sagittarii duceni iique peritissimi: gravis armaturae, qui e machinis tela torquebant tringinta: e quibus unus a dexteritate destinata ferendi prae aliis celebrabatur. Equites indigenae cataphracti centum, sagittarii non pauci, et funditores non indigenae modo, sed etiam e finitimis locis quamplurimi, quos bellum exciverat, et levis armaturae multi, quibus omnibus, si nihil aliud, certe ne caperentur se facile consecuturos sperabant. Postridie albente coelo quique foris quique intus in moenibus erant, ad pugnam instruebantur. Et cum usque ad horam septimam acerrima fieret oppugnatio, oppidani se strenue tuebantur. Ad extremum imperatorii fortitudine et audacia adversariis superiores, scalis applicitis oppidulum capiunt ac diripiunt. Ibi timens imperator, ne rebus omnibus dispersitis, Aprus ad solitudinem redigeretur, frugibus cavuit: ut habentes vitae subsidium Aprii ne diffugerent. In ea oppugnatione ex neutra acie quisquam praeter unum Byzantinum

ζαντίου ἕξ ἑκατέρων μερῶν οὐδεὶς, καὶ τούτου μετὰ τὴν μά- A.C. 1322
 χην ὑπὸ Λατίνου τινὸς ἀποκτανθέντος, ὅτι αὐτὸς τε καὶ πλεί- P. 88
 οὺς ἕτεροι ἐτραυματίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· τραυματῖαι δ' ἐγέ-
 νοντο καὶ ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι. τοὺς τε ἐκ Βυζαντίου ἰπ-
 5 πέας τε καὶ πεζοὺς δῆσαντες οἱ στρατιῶται εἶχον· εἰς τρίτην
 δὲ ἡμέραν τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας ὁ βασιλεὺς κελεύσας
 αὐτῶ παραστῆναι, διείλεκται οὕτως· „οὔτε συνετῶς οὔτε συμ-
 φερόντως πεπράχατε ὑμῖν αὐτοῖς ὑφ' ἡμῶν προσαγορευόμενοι
 φιλίως, εἰς λοιδορίας αὐτοὶ τραπόμενοι καὶ ὕβρεις. τὸ μὲν
 10 γὰρ μὴ καταπλήττεσθαι τοὺς ἐπιόντας ἀλλ' ἐγκαρτερεῖν ἀμυ-
 νομένους, ἀνδρίας ἂν τις τιθείη· τὸ δὲ ὑβρίζειν τε καὶ κομ- B
 πάζειν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ θράσους καὶ παρανοίας. διὸ καὶ
 συμβουλευσάμενοι ἂν ὑμῖν, εἶγε πείθησθε, ἀνδρία μὲν καὶ τόλμη
 καὶ χειρὸς ἔργοις ἀνθίστασθαι τοῖς πολεμοῦσι, λόγοις δὲ σω-
 15 φρονεῖν. οὐ γὰρ ἢ ἀπὸ τῶν λόγων ἀκολασία, ἢ διὰ τῶν ἔργων
 δὲ ἐμπειρία καταπλήττει τοὺς ἐπιόντας. δοριαλώτους μὲν οὖν
 γενομένους ὑμᾶς, ἢ βουλοίμεθα ἔξεστι χρῆσθαι νόμῳ πολέ-
 μου· ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύων, ἀφήμι
 ἐλευθέρους. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἐμοὶ στρατεύεσθαι βούλεσθε, προ-
 20 νοίας τε ἀξιώσω τῆς προσηκούσης, καὶ τοῖς οἰκειοτάτοις ἐντά-
 ζω· εἰ δ' οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ οὕτως εὖ ποιήσας ἀποπέμψω.”
 Προσκυνήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ τῆς εὐεργεσίας χάριν C
 εὐφημήσαντες πολλὰ, καιρὸν ἐξήτησαν εἰς διώσκειν. διασκε-
 ψάμενοι δὲ, τῶν ἰππέων μὲν ἔμειναν ὀλίγοι, τῶν πλειόνων

armaturae gravis desideratus est, et eum a Latino quodam secundum
 pugnam interemptum, quippe a quo ipse cum aliis multis esset vul-
 neratus; utrimque tamen vulnerati non pauci. Victores Byzantinis
 equitibus iuxta ac peditibus vincula iniecerunt. Tertio die captivis
 militibus in medium produci iussis, imperator ad eos huiuscemodi
 verba locutus est: Neque prudenter, neque e re vestra factum, quod
 a nobis amice appellati, convitia et iniurias reposuistis. Nam hoste
 instante non percelli, sed constanti animo se defendere, hoc vir-
 tuti: alios autem maledictis incessere et crepare magniloqua de
 moenibus, confidentiae et amentiae adscribitur. Quare si me audi-
 atis, fortiter audendo et manu prompta hostem reprimetis, verbis
 moderabimini: quando non verborum petulantia, sed ipse factorum
 sensus invadentem terrificat. Iam in vos captivos statuere lege bel-
 lica licet. Verum ego, qui meis armis officere Romanis minime
 quaero, vos libertate dono. Si sub signis meis militare vultis, mi-
 hi, ut decet, curae eritis, et vos inter familiarissimos recipiam:
 sin domum redire, etiam sic benigne dimittam. Milites imperatorem
 venerati eiusque meritum multis laudibus prosecuti, spatium ad
 deliberandum petiverunt. Re deliberata, pauci equites manserunt:
 pedites ferme omnes sub eo merere instituerunt: quos annuo de-

A.C. 1322 ἀπελθόντων· οἱ πεζοὶ δὲ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες ἐλλοντο δουλεύειν τῷ βασιλεῖ. οἷς καὶ μισθὸν ἐτήσιον τάξας, ἐνέγραψε τοῖς οἰκέταις· τοὺς δ' ἀπελθόντας ἐφωδίασε χρυσίῳ. ὄρων δὲ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν Ἀπριῶν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας γυμνοὺς καὶ ἀπόρους περιόντας καὶ ὀλοφυρομένους⁵ τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων, τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, „δίκαιόν ἐστιν” ἔφη „πολλοὺς καὶ μεγάλους σήμερον εὐηργετηκίτος ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀξίους τῆς εὐεργεσίας φανῆναι. τὸ γὰρ μῆτε τὴν ἐγκαθεστῶσαν πολλὴν τε καὶ ἀξιόμαχον οὖσαν στρατιάν, μῆτε¹⁰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὸ ὕψος τῶν τειχῶν, μῆτ' ἄλλο μηδὲν ἐμπόδιον ἡμῖν γενέσθαι πρὸς τὸ μὴ τοὺς ἀνθάδεις τουτονοῖ τιμωρησασθαι καὶ ὑβριστάς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς τοῦ κρείττονος εὐεργεσίας ἂν τις λογίζοιτο δικαίας· τὸ δ' αὖθις ἐν οὕτω καρτερᾷ τειχομαχίᾳ καὶ ἀλώσει πόλεως μῆτε ἡμῶν τινὰς,¹⁵ ὅπερ ἦν εἰκὸς, ἀποθανεῖν, μῆτε τῶν ἐυλωκότων ἀποκτείναντας ὁμοφύλους αἵμασι χρανθῆναι, τῆς πολλῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας καὶ κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ. χρὴ τοιγαροῦν καὶ ἡμᾶς νικήσαν-

P.89 τας ἐπικαμφθῆναι ταῖς συμφοραῖς τῶν ἀτυχησάντων, (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς βαρβάρους ἄχρι παντὸς πολεμεῖν δεῖ πρὸς δὲ²⁰ τοὺς ὁμοφύλους ἄχρι τοῦ κρείττονος,) καὶ μεταδοῦναι ἕκαστον ἐκ τῶν λαφύρων καθ' ὅσον ἂν ἀίροῖτο τοῖς αἰχμαλώτοις. τρία γὰρ τὰ μέγιστα κερδανεῖτε· Θεὸν τε ἔλεων ἑαυτοῖς προπρασκευασάμενοι, τὸν εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἔλεον οἰκειούμενον καὶ

creto stipendio, in album suorum retulit, et discedentibus aliis aurum in viaticum contulit. Cum autem conspiceret Apriorum turbam viros simul ac mulieres, item pueros paene nudos, omnium egenos ambulantes, seque bonis suis despoliatos lamentantes, ducibus et nobilibus advocatis: Iustum est, inquit, cum hodierno die tot et tam insignibus a Deo beneficiis ornati simus, ut iisdem digni videamur. Etenim quod neque tam magna et nostro Marti conferenda manus intus, neque tam alta ac tuta moenia, neque aliud quidquam impedimentum nobis fuit, quo minus arrogantes istos et protervos ulcisceremur, nullius nisi divini numinis liberalitati iure tribuendum est. Rursus in tam infesta oppugnatione et urbis occupatione nostrum neque quemquam, ut consentaneum erat, cecidisse, neque per caedem ullius captivorum civili sanguine pollutum esse, egregiam erga nos Dei providentiam curamque significat. Itaque et nos victores miserorum calamitatibus ad misericordiam inflecti oportet, (contra barbaros sane bello internecino pugnandum: contra populares autem usque dum vincas,) et pars de praeda captivis a quolibet, quantum voluerit, restituenda est. Trium enim bona maxima hinc vobis lucro apponentur; Deum propitium habebitis, qui in afflictos navatam misericordiam, tamquam sibi praestitam, repu-

τῆ δὲ τε πῶλαπλασίοσι καὶ ἀπαλλάξαντας τοῦ βίου θῆραγγελλό-A. C. 1322
 μενον ἀμείβουσαι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν προσκτώμενοι,
 περὶ πλείστον ποιουμένου τὴν εὐεργεσίαν τῶν αἰχμαλώτων V. 72
 καὶ τρίτον ἑμὲν ἑαυτοῖς ἀνδρίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας δόξαν
 5 περιποιούμενοι, ἀνδρία νικήσαντες τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔλεν-B
 θερία δὲ γνώμης καὶ μεγαλοψυχία οὐχ ὡς πολεμίοις, ἀλλ' ὡς
 ὁμοφύλοις καὶ ἀνυχοῦσι τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκόντες,"
 τοιαῦτα παραινέσαντος τοῦ βασιλέως, οὕτω διετέθησαν ἡ
 στρατιὰ, ὡς πάντας μὲν ἐκ τῶν λαφύρων μεταδοῦναι τοῖς
 10 Ἀπρίοις ὅσοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐφιλοτιμοῦντο, τοὺς
 δεσπότας ἀνερευνήσαντες τῶν παρ' αὐτοῖς λαφύρων, ἀπέδωσαν
 πάντα, μηδενὸς ἀποστέρησαντες.

λ'. Ἐξ δὲ ἡμέραις μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐνοστρατοπέδευ-C
 σάμενοι Ἄπριω, τῇ ἑβδόμῃ ἄραντες ἐστρατοπέδωσαν ἐν Γα-
 15 ρέλλῃ. οἱ ταύτην δὲ οἰκοῦντες, εἴτε καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι
 πρὸς τὸν νέον βασιλέα, εἴτε καὶ παρὰ τῶν Ἀπρίων διδα-
 χθέντες σωφρονεῖν, ἅμα τῷ προσκληθῆναι προσεχώρησαν τῷ
 νέῳ βασιλεὶ καὶ παρέδωσαν ἑαυτοὺς ἁμαξί. πολλαῖς δὲ
 20 ἄμειψάμενος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εὐεργεσίαις, ἄρας ἐκείθεν,
 ἦλθεν εἰς Ραιδεστόν. προσχωρησάντων δὲ καὶ Ραιδεστη-D
 νῶν, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰς τὸ εὐποιεῖν ἐπεδείξατο
 φιλοτιμίαν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον· προσχωρήσαντος δὲ καὶ
 αὐτοῦ, τὴν πρὸς Σηλυβρίαν ἦει, Σηλυβριανούς ὧν ἕνεκα τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας παρὰ τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς ἐξημί-
 25 ωνται τοῦ χειμῶνος τὴν χώραν κατατρεχόντων, εὐεργεσίαις

tat atque in hac vita longe pluribus et post obitum remunerari promit-
 tit; deinde nostram quoque amicitiam assequemini, quibus nihil est
 antiquius, quam de captivis bene mereri; postremo fortitudinis et
 magnanimitatis gloriam vobis ipsi parietis: illius, quoniam hostes
 debellastis: huius, quoniam ingenua et excelsa mente non ut ho-
 stes male multastis; sed tamquam civibus et cognatis, quam licuit,
 curam adhibuistis. Hac cohortatione adeo permotus est miles, ut
 nemo non aliquid de praeda redderet. Qui vero benefacere glorio-
 sum sibi ducebant, inquisitis dominis quidquid adepti fuissent spo-
 liorum, nihil sibi retinentes, fideliter restituebant.

30. Diebus omnino sex ab oppido recepto Aprī commoratus, se-
 ptimo ad Garellam castra posuit. Cives sive quod ceteroqui impe-
 ratorem diligenter, sive quod Apriorum malo docti saperent, simul
 atque invitati sunt, in eius fidem pacifice transierunt. Quibus ample
 gratis relatis, Rhaedestum perrexit. Deditibus se perinde Rhae-
 destenis, declarato illis quoque ardenti benefaciendi studio, Ser-
 gentium progressus est. Quo etiam se tradente, iter Selybriam
 convertit, Selybrianis propter fidem erga se a militibus Byzantipis,
 per hiemem fines eorum incursantibus, detrimentis affectis, gratias

A.C. 1322 και εὐχαριστίας ἀμειψόμενος. ἔγγυς δὲ Σηλυβρίας γενομένοις ἔδοξε καταβάντας τῶν ἵππων διαναπαύσασθαι μικρόν. στρατοπεδεύονται δὴ παρὰ τῇ φρουρίῳ Σάκκων, πολεμίῳ μὲν ὄντι διὰ τὸ Συργιάνη μὲν προσχωρήσαι, καὶ τοὺς ἐκ Βυζαντίου στρατιώτας ἐπὶ τῇ Σηλυβριανούς ὑπερδέχεσθαι κατατρέχειν·⁵

P.90 καταφρονοῦμένων δὲ ἄλλως διὰ τε τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν ἐνοικούντων, (ἀγρόται γὰρ ἦσαν πάντες γηπόνοι,) καὶ τὴν φανλότητα τῶν τειχῶν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ φρουρίῳ ἐγκεκλεισμένοι, ὡσπερ ἀγνοήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῶν περικειμένων ὡς οὐδενῶν καταφρονοῦντες, ὕβριζόν τε ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ πολ-¹⁰ λὰς κατέχεον λοιδορίας καὶ βασιλέως καὶ τῶν συνόντων. γελίαςας δὲ ἐφ' οἷς ὕβριζετο ὁ βασιλεὺς, εἰ οἶνος εἶη πολὺς παρ' αὐτοῖς, ἐπινθάνετο τῶν παρόντων· τῶν δὲ οὐδ' ἀρκούντως εὐπορεῖν ὕδατος ἀποκριναμένων, „οὐκοῦν” ἔφη „τῶν μελαγχο-¹⁵ βλῆν ποιουσῶν ἐνεπλήσθησαν βοτανῶν.” κελύσας δὲ αὐτοῖς τιναῖς παραινέσαι καὶ σωφρονεῖν καὶ σιγᾶν, αὐτὸς ἅμα τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἐξήεσαν τῶν σκοπῶν. οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι Σάκκιοι οὐδὲν μᾶλλον ὑφίεσαν τῶν ὕβρεων καὶ τῶν φωνῶν, ἀλλ' ἐχρῶντο πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκειτικὸν πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὕβρεων ἀχθεσθέντες, αὐτοῖς ἤξιον²⁰ τοὺς δεσπότης ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον. ἐπιτρεψάντων δὲ αὐτῶν, ἐπιδραμόντες εἶλον αὐτοβοεῖ, πανταχόθεν ὑπερβάντες τὸ τείχος, (ἦν γὰρ εὐάλωτον,) τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι ξύλοις

acturus et beneficia remensurus. Urbi appropinquantibus, placuit ab equis descendere, et super herba viridi paululum requiescere. Iuxta castellum igitur Saccos castrametantur, hostile quidem, (nam a Syrgianne stabat, Byzantinumque militem ad Selybrianos per eruptionem vexandos susceperat,) cetera contemnendum, quod ipsum pro se exiguum: quod incolae rudes ac imperiti, (omnes siquidem erant rustici,) quod muri humiles ac demissi. Qui igitur intus se incluserant, uti semet ignorantes quique sibi imminebant contemnentes ut nullius pretii, de muro cum insolentia voces contumeliosas identidem contra imperatorem eiusque copias effundebant. Qui renidens ad convitia, ab astantibus quaerebat, multumne apud eos vini esset; illis respondentibus, ne aquae quidem satis: Itaque, subiecit, herbis insaniam generantibus se ingurgitarunt. Tum eos admoneri iubet, uti se modeste gerant et linguas contineant; et cum principibus exercitus ad metas speculandas digreditur. At infelices illi Saccii nihilo magis de protervitate et maledictis remittere: sed omnem in iis facultatem experiri, Iniuriarum magnitudine offensa gravius militum servitia dominos rogant, uti ipsi negotium vindicandi committant. Impetrant, et primo impetu, truncis ac trabibus obviis loco scalarum usi, muros, quod facile fuit, occupant et ad diripiendos indigenas discurrunt. Forte in casa quadam igitur

ἀπὶ κλιμάκων, καὶ πρὸς διαρπαγὴν ἐτρέποντο τῶν ἔνδον. A. C. 1322
 εἶσω δὲ μιᾶς οἰκίας ἀνημμένου πυρὸς, ἀνελθόντων ἐπ' αὐτήν V. 73
 πολλῶν, κατέπεσε τὸ τέγος ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ χόρτων δὲ ξηρῶν
 οὔσης ἐστεγασμένης, φλόξ ἀνήφθη παραχρῆμα λαμπρά, εὐ-
 500 θύς δὲ προσεπελάβετο καὶ τῶν ἄλλων· ἦσαν γὰρ ὁμοίως αὐτῇ
 κατεσκευασμένοι. πύλης δὲ οὔσης τῷ φρουρίῳ μιᾶς, ἐπεὶ καὶ
 αὐτὴ διὰ τὸν φόβον παρὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπρωχοδομήθη, ἄλ-
 λως θ' ὅτι καὶ ἡ πρῶτως ἀναφθεῖσα οἰκία παρ' αὐτῇ ἦν, οἱ
 μὲν τῶν εἰσελθόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐποίκων τοῦ χωρίου ὡς
 10 οἰχόμενοι ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθόντες, ἐξέπιπτον ῥίπτοντες ἑαυτοὺς
 ἡμιπλεγεῖς· οἱ δὲ ἅμα τοῖς κατοικοῦσι τὸ χωρίον ἀνθρώποις
 τε καὶ κτήνεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπειλημμένοι, οὐκ ἔχοντες ὅ, D
 τι χρήσονται, πρὸς ὄλοφρυμὸς ἐτρέποντο καὶ οἰμωγὰς. καὶ
 ἦν θαυμάσιον ἄξιον τὸ γινόμενον, ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκημά-
 15 των ἐπὶ τῇ καύσει βδώντων τε καὶ ὄλοφρυομένων. ἡ στρατιὰ
 δὲ πᾶσα καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἅμα τοῖς ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἀμε-
 λήσαντες, περιέστησαν τὸ φρούριον προθυμούμενοι βοηθεῖν,
 μὴ δυνάμενοι δὲ, (πάντων γὰρ ἤδη ἐπελάβετο τὸ πῦρ,) εἰς θνη-
 τούς ὑπὸ συμπαθείας ἐτρέπησαν καὶ αὐτοί. ἀγάλωνται δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ πυρὸς ἀπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν εἰσελθόντων ἑξ· γυναῖκες δὲ καὶ
 παῖδες καὶ οἱ ἔξωροι τῶν τὸ χωρίον κατοικούντων τρεῖς καὶ
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ βοσκήματα καὶ ἡ ἄλλη περιουσία ὅσα P. 91
 ἦν. ἐλύπησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τὸ τοιοῦτον πάθημα τὸν βα-
 σιλέα· ἀναστὰς δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν καὶ ὦν ἕνεκα

luculentus ardebat: quam cum multi conscendissent, tectum ex ce-
 spite arefacto contextum in focum decidit: quo casu de subito ex-
 superantibus flammis, ad contiguas aedes similem in modum aedi-
 ficatas incendium pervasit. Unica erat oppidulo porta, qua praeter
 metum obstructa, et quia domus primo incensa prope erat, nulli,
 qui irruerant, et quidam de colonis ipsa, cum murum quam
 celerrime potuerant, ascendissent, inde se semiustulati praecipites
 foras dabant. Alii simul cum incolis et iumentis ab ignibus inter-
 cepti, nescientes quo se converterent, in gemitu et lamentabiles
 voces prorumpabant. Et erat profecto res digna lacrimis, acerbitate
 uestionis hominibus et pecudibus confuse vociferantibus. Totus ex-
 ercitus ipseque imperator cum ducibus, ceteris posthabitis, oppidu-
 lum circumstitebant, ad succurrendum parati. Quod cum nequirent,
 (iam siquidem ignis aedificia depascebatur,) ipsi quoque prae
 commiseratione fletum non tenebant. Flammis absumpti sunt de
 iis, qui deforis per murum se ingesserant, sex: ex habitatoribus
 autem feminae, pueri et grandiores natu tres et viginti supra cen-
 tum: insuper animantes et reliqua res familiaris quantacumque. Non
 mediocriter hoc alieno infortunio moestus imperator, Selybriam
 ire institit, ubi transactis quorum causa venerat, Chariopolin remeas-

A.C. 1322 ἦλθε διαπραξάμενος ἐκεῖ, ἐπανάβηξεν εἰς Χαριοῦπολιν, καὶ διέλυσε τὴν στρατιὰν πλὴν χιλίων, οὓς ἐπέταξεν αὐτῷ συνεῖναι, ἐν ἡμέραις ῥηταῖς κελεύσας πάλιν ἀκλήτους πρὸς αὐτὸν ἐπανελθεῖν. ὁ μέντοι τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν στρατηγὸς Παλαιολόγος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τὰς ὑπ' αὐτὸν ὅσας πόλεις καὶ τὴν στρατιὰν, ὥσπερ ἔφημεν, ἀπὸ τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀποστήσας, πάντων μὲν ἰσχυσε καὶ τὰς γνώμας παραστήσασθαι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πείσαι προσέχειν. ἕνα δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ Λαυκινοῦ γένους νομάδα Συρμπάνον ὀνομασμένον τῶν ὄντων ἀποστερήσας, ὅτι οὗ τῷ νέῳ προσέκειτο βασιλεῖ, πολλαῖς τε αἰκίαις ὑποβαλὼν, δύο τε τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσας καὶ τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ, ὥς οὐκ ἰσχυσεν ἀποστήσαι τοῦ νέου βασιλέως, καθεῖρξας εἶχεν ὑπὸ κλοιοῖς. οὗτος δὲ τοῦ δεσμοτηρίου τότε διαδράς, καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενος νομάδας ψιλοὺς, καὶ 15 τῇ παρὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐνταυθοῖ πεμφθεῖσῃ τῷ Παλαιολόγῳ πολεμεῖν συμμίξας στρατιᾷ, ἐπέδετο τοῖς ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁρῶντες δὲ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς τε ἀγρότας ἐκπολεμώθεντας αὐταῖς ὁμοῦ πάντα καὶ τὴν στρατιὰν ἐπικειμένην, καὶ δεῖσαντες μὴ καὶ τῶν ἐνδον ἀπόλωνται στασιασάντων, μετα-20 βαλόντες προσέθεντο τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ δῆσαντες τὸν στρατηγὸν εἶχον ἐν φρουρᾷ, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς πυθόμενος περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἐνέγκῃ. αὐτοὶ δ' ἅμα Συρμπάνῳ ἦκον ὡς βασιλέα, οἱ μὲν ἀποληψόμενοι γέρα τῆς εἰς αὐτὸν ἐννοίας· ὅσοι

vit missionemque dedit exercitui, mille apud se retentis: mandans uti praefinitis diebus, quamquam non accessiti, rursus adessent. Verum magnus stratopedarcha Palaeologus, Rhodopes praefecturarum dux, creditas sibi urbes omnes exercitumque, ut supra demonstravimus, a iuniorē ad seniorem imperatorem avertere et ad huius obsequium inclinare potuit: unum autem quendam genere Dacum, pecuarium, Syrmpanum nomine, fortunis exutum, quod nepoti faveret, postquam saepe illum fustuario multavit, duos etiam dentes radicitus excussit maxillamque ferro candenti inurendam curavit, nec eum tamen a fide transversum agere valuit, cum manicis in custodiam dedit. Inde cum aliquando eflugisset aliosque pastores, armis militaribus nudos, magno sibi numero ascivisset, et copiis ad Palaeologum coercendum eo missis se immiscuisset, in Rhodopeios ferebatur. Qui erant in oppidis, cernentes agrestes universos contra se conspiratos et instantem imperatoris exercitum, timentesque ne inestina seditione excitata pessum irent, commutata sententia ad eum se contulerunt vincuntumque ducem in custodia tamdiu habuerunt, quoad, re intellecta, imperator de eo certum statueret: ipsi cum Syrmpano ad illum profecti sunt; pars ut praestitae benevolentiae praemium adipisceretur: quotquot autem a seniore prius fecerant, ut

δ' ἦσαν πρότερον τῷ πρεσβυτέρῳ προστεθειμένοι βασιλεῖ, ἔξαι. Α. Γ. 1322
 τήσοντες συγγνώμη. ὁ βασιλεὺς δὲ τῶν μὲν ἀφροστηκῶτων κα-
 θαυάμενος μετρίως ὡς ἀγνωμόνων περὶ αὐτὸν εὖ δράσαντα
 φανέντων, παραγγείλας τε μὴ εὐχερεῖς ἔτι πρὸς τὰς ἀποστα- D
 50ίας καὶ τὰς παραβάσεις τῶν ὄρκων εἶναι, αὐτὸς τε ἀμνη-
 στήσειν ὧν αὐτοῖς ἡμάρτηται εἰπὼν, ἤξιωσε συγγνώμης μετὰ V. 74
 μικρὸν δὲ καὶ εὖ ποιήσας, οἴκαδε ἐπέταξεν ἀπιέναι. τοὺς
 δὲ τῇ εἰς αὐτὸν ἐμμείναντας πίστει ἐπαινέσας τε ἅμα καὶ
 δωρεαῖς ἀμειψάμενος ἀξίως, ἔξαπέστειλε μὲν αὐτούς, στρα-
 10τηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν Ταρχανιωτὴν δομέστικον, ᾧ ἐπε-
 τέτραπτο τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην δεσμώτην ὡς βασιλέα
 ἀποστεῖλαι. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συρμπάνος ἐπὶ τοῦ βα-
 σιλέως ἐστηκώς, ἐδόκει βούλεσθαι τι πρὸς βασιλέα εἰπεῖν.
 συνεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς, εἴ τι βούλοιο ἐκέλευε λέγειν. ὁ δ'
 15ἅμα τῷ προσταχθῆναι πρὸς τοῦδαφος ἑαυτὸν καταβαλὼν,
 συγγνώμης ἦτι τυχεῖν, εἰ συμβῶτης ὧν καὶ βάρβαρος καὶ P. 92
 ἀγροῦκος, ἐτόλμησε φθέγγασθαι τι πρὸς βασιλέα. τοῦ βασι-
 λέως δὲ προστάξαντος λέγειν δεδοικῶτα μηδὲν, ὑπὲρ τοῦ με-
 γάλου ἐδεῖτο στρατοπεδάρχον, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐφ' οἷς εἰς
 20βασιλέα ἤμαρτε, τοὺς κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἀποστήσας, τυχεῖν
 συγγνώμης. τοῦ βασιλέως δὲ ἐρομένου, εἰ πρὸς εἰρωνεῖαν ἢ
 πρὸς ἀλήθειαν τυχεῖν δεῖται· ὁ δ' ἔφρασκε, πρὸς ἀλήθειαν,
 καὶ ὄρκον προστίθει πίστεως χάριν· δέον δ' εἶναι, εἴ τι καὶ
 ἤμαρτε, προσήκοντα πρὸς γένους ἀξιῶσαι συγγνώμης. „ἐπι-
 25λέλησαι δ'” εἶρηκεν αὐθις ὁ βασιλεὺς „ἴσα σε εἴργασται κα- B

delicti gratiam impetrarent. Quos imperator, ut adversus se bene
 meritum ingratos verbis mollibus castigavit: et praecipiens, ne de
 cetero ad defectionem et sacramentum violandum faciles essent, of-
 fensionumque oblivionem promittens, venia est impertitus et pau-
 lo post humaniter domum abire iussit. Qui autem in fide perstitis-
 sent, eos quoque pro dignitate collaudatos et donis donatos dimisit,
 duce illis praefecto Tarchaniota domestico, cui mandatum erat, uti
 magnum stratopedarcham imperatori vinctum mitteret; coram quo
 altero die astans Syrmpanus quippiam illum velle videbatur. Quo
 animadverso, Dic, ait, si quid habes. Syrmpanus statim se humi
 abiiciens petere, ut sibi ignosceretur, si subulcus et barbarus et
 rusticus imperatorem verbo appellare auderet. Iussus ut omni timore
 deposito loqueretur, pro magno stratopedarcha orare occoepit, ut ei
 ipsi, quod Rhodopeios a fide in dominum suum abduxisset, igno-
 sceretur. Percunctante imperatore, simulatene, an vere et ex animo
 ita rogaret, Vere, inquit; et ad confirmationem iuramentum adiec-
 cit, addiditque, ex officio esse, quamquam peccasset, tamen ut co-
 gnato veniam non negare. Rursum imperator: An tu oblitus es, qui-
 bus et quot malis ille te mactaverit? Bona tibi, liberos et uxorem

A.C. 1322 καὶ, ἀποστερήσας μὲν τῶν ὄντων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν,
 ἔτι δὲ καὶ ὀδόντων αὐτῶν, πολλαῖς τε αἰκίαις καταξάνας τὸ
 σῶμα, καὶ τέλος ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων
 τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ ὡς μηδὲ τὰς οὐλὰς ἐξαι-
 φθῆναι δύνασθαι; ὅλως δὲ τί σε τὸ πείσάν ἐστιν ὑπὲρ ἐκεί-5
 νου δεῖσθαι;" „τί δ' ἂν εἶη μείζον" ἔφρασκεν „ὦ βασιλεῦ, ἢ
 τὸν οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐν τοῖς δουλεύουσιν ἐκείνῳ τετα-
 γμένον, νῦν εἰς τοσοῦτον ἤκειν περιφανεῖας, θεοῦ καὶ σοῦ,
 βασιλεῦ, εὐηργετηκότος, ὡς καὶ τοὺς βασιλεῖ προσήκοντας
 C κατὰ γένος ἐξαιτεῖσθαι δύνασθαι, καὶ τῶν προσδοκωμένων 10
 ἀπαλλάττειν κακῶν;" Θαυμάσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τοῖς
 κακοῖς ἀμνηστίαν τοῦ βαρβάρου, „εἰ σύγε" ἔφη „τοσαῦτα ὑπ'
 αὐτοῦ ἀδικηθεῖς καὶ κακῶς παθῶν, βάρβαρος ὢν καὶ φραῦλος
 τὴν τύχην, τοῖς ἐναντίοις ἀμείβῃ ὅσον ἐξεσθι ποιῶν εὖ, οὐδ'
 ἐμὲ δίκαιον μετριώτερα ἀδικηθέντα, βασιλέα τε ὄντα, ἀπα-15
 ραίτητον ὀφθῆναι πρὸς ὀργήν. τοίνυν καὶ τῆς σῆς ἰκετείας
 ἔνεκα τὰ ἡμαρτημένα παρορῶν, ἄξιῳ συγγνώμης." εὐχαριστή-
 σας δὲ ὁ βάρβαρος ἐπὶ τούτοις, καὶ πολλάκις ἐπευφημήσας
 τὸν βασιλέα, καὶ δευτέραν δέησιν προσετίθει, τὸ τὸν αὐτὸν
 μήτε τῆς ἀξίας ἀποστερηθῆναι μήτε τῶν προσόδων καὶ τῶν 20
 D δωρεῶν τῶν βασιλικῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡδικη-
 κότος σπουδὴν θαυμάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ταύτην τὴν δέησιν
 ἐπλήρου. ἔτι δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας βασιλέως κειμένον,
 τὰ τῆς συγγνώμης γράμματα διαχαραχθέντα καὶ τῇ βα-
 σιλικῇ πιστωθέντα χειρὶ ἐπεδόθησαν αὐτῷ· ὁ δὲ λαβὼν 25

eripuit, dentes excussit, plagis multis corpus tuum dilaceravit, ad
 extremum maxillam ferro, ut atrocissimorum scelerum damnato, ustulavit,
 ac perpetua cicatrice deformem reliquit. In summa, cedo, quid te movit,
 ut eius causam ageres? Quid vero maius, inquit, quam qui paulo ante in
 servis illius censebatur, eum nunc Dei concessu ac tuo munere in tantam
 claritatem venire, ut deprecatione sua etiam cognatos imperatoris
 formidato supplicio eximat? Admirans imperator, sic eum delesse iniuriarum
 memoriam, Si tu, ait, tam iniqua et infanda ab illo passus, homo barbarus,
 sorte infimus, nihilo minus quantum in te est, mala bonis compensas,
 me minora passum et imperatorem, inexorabilem iram fovere non decet.
 Igitur vel te deprecatore in me commissa negligens, ecce veniam illi tribuo.
 Actis gratis et iterum iterumque dictis imperatori laudibus, barbarus
 denuo petit: nempe ut idem stratopedarcha nec honore, nec re-
 ditibus, nec bonis imperatoris excidat. Tantum studium erga
 noxium amplius suspiciens imperator, etiam hoc annuit; et adhuc
 ad pedes eius iacenti testimonium datae veniae in pittacio exaratum,
 et, ut mos est, fidei ergo imperatoris manu addita,

καὶ τὴν γῆν κατασπασάμενος, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς εἰστήκει, A. C. 1322
χαίρων ἀπῆλθε.

λα. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας ἐκ Θεσσαλονίκης ἄγγελος ἐλ-Ρ.93
θὼν ἀπήγγειλε βασιλεῖ, ὡς στάσεως ἐν αὐτῇ γενομένης, οἱ V. 75
5 τῶ νέῳ βασιλεῖ προσκείμενοι ὑπερσχόντες, Θεσσαλονικὴν πε-
ριεποίησαν αὐτῷ τὸν δεσπότην δὲ Κωνσταντῖνον εἰς τὸ περὶ Β
αὐτὴν φροντιστήριον τὸ Χορταίτου διαδράντα, κατασχόντες
ἔχουσιν ἐν φρουρᾷ. ὁ βασιλεὺς δὲ εὐθύς τοὺς ἄξοντας αὐτὸν
ἐπεμψεν εἰς Θεσσαλονικὴν, ὄρκους πρότερον αὐτοὺς κατασχών,
10 ὡς οὐτ' αὐτοὶ ἐκόντες, οὐθ' ἑτέροις παραχωρήσουσι τὸν δε-
σπότην ἀποκτεῖναι. οἱ καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτὸν εἰς Δι-
δυμότειχον μοναχῶν ἡμφιεσμένον σχῆμα· περιεβάλετο δὲ αὐ-
τὸ καὶ πρὶν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονικὴν ἐλθεῖν δέει τοῦ μὴ ἀπο-
θανεῖν. συνῆλθον δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν νέον βασιλέα τῶν Θεσ-
15 σαλονικέων καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιῆς πολλοὶ, καὶ
ὁ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησίας πρόεδρος Ἰερεμίας, καὶ Γεράσι- C
μος ὁ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ὄρος τὸν Ἄθω ἐξηγούμενος λαύρας.
ἡ μέντοι περὶ τὸν νέον ἠθροισμένη βασιλέα στρατιὰ, ἀταξία
στρατιωτικῆ χρησάμενοι, ὀλίγου δεῖν κατέκοψαν ἂν τὸν δε-
20 σπότην, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβόησατο παρῶν ὁ βασιλεὺς· ἐκέλευσε
δὲ εἰρᾶσθαι. τισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ὁ δεσπότης διὰ τινος
ἐδεῖτο τοῦ νέου βασιλέως, ἅμα καὶ πολλὰς χάριτας ὁμολο-
γῶν, ὅτι δι' αὐτὸν οὐκ ἐτεθνήκει, ὡς ἐπεὶ καθ' ὁποιοῦνδήποτε
τρόπον τὸ τῶν μοναχῶν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ τὰ νενομι-

pracetur: quo accepto, vestigia imperatoris exosculatus, cum
laelitia recessit.

31. Eodem die Thessalonica veniunt nuntii, factionibus ibidem
natis, ab eo stantes vicisse urbemque illi subiecisse: Constantinum
despotam in monasterium Chortactum, civitati vicinum, confugisse:
comprehensum custodia detineri. Imperator confestim Thessaloni-
cam mittit, qui hominem adducant; prius iureiurando adstrictos,
neque se despotam occisuros, neque aliis occidentum permissuros.
Profecti, in schemate monastico, quo se mortis metu velaverat, an-
tequam illi Thessalonicam aspirarent, Didymotichum perducunt.
Prosequiebantur eum Thessalonicensium et de senatu et de militibus
complures, atque etiam ecclesiae illius antistes Ieremias: item Ge-
rasimus, laurae, quae est in Atho sancto monte, praefectus. Parum
vero absuit, quin stipatores imperatoris audacia militari despotam in
frusta concidissent, nisi illum praesentia sua imperator conservasset.
Praecipit autem in carcerem tradi. Praeteritis diebus aliquot, des-
pota hominem certum ad imperatorem allegans, gratias agit, quod
se e faucibus fati eripuerit: et simul rogat, quoniam modo quoddam
monachi habitum cepisset, etiam legitima monastica instituta sibi
επιεῖμι liceret, ne coactus, sed libens eum cepisse videretur. Impe-

- A. C. 1322 *σμέννα ἐπ' αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα, ὡς ἂν μὴ δοκοῖη βία, ἀλλ' ἐκὼν περιβεβλησθαι. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑποπεύσας μὴ βίον D μεταβολῆς ἐπιθυμία, ἀλλ' ὅπως ἀπολυθῆι μὴ εἰργεσθαι, τοιαῦτα αἰτεῖν, τὸν Θεσσαλονίκης πέμψας μητροπολίτην καὶ τὸν τῆς λαύρας ἐξηγούμενον Γεράσιμον, οὐχ ἀρμόζοντα αἰ-5 τεῖν αὐτὸν μεμῆνυκεν ἐν τῷ παρόντι· τὸ μὲν γὰρ μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν φρουρούντων πάσχειν, ἀλλ' ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ἐξέσται, τὸ δὲ ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἀδύνατον τὸ νῦν εἶναι· διὸ μηδὲ τοιαῦτα δεῖσθαι. ὁ δ' ἔτι μᾶλλον ἐδέετο περὶ τῶν αὐτῶν, τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἐπιλαβόμενος ἀνδρῶν, ὡς οὐ¹⁰ πρὸς ὑπόκρισιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' ἀληθεῖα μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον αἰρούμενος μεταβολήν. ἂ δὴ καὶ πυθόμενος παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρεψε νᾶ βούλοιο ποιεῖν περὶ αὐτοῦ. ἤχθησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καιρῶν ἐκ*
- P. 94 *Θεσσαλονίκης πρὸς βασιλέα δεσμῶται καὶ οἱ τὴν βασιλίδαι¹⁵ Ξένην τὴν τούτου μητέρα, ὅπερ ἔφθμεν εἰπόντες, ἔλκυσαν-τες βίῃ, ὃ, τε Παλαιολόγος Κωνσταντίνος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζαρίδης καὶ ὁ πρωταλλαγᾶτωρ Συναχηρεῖμ. ὧν τοὺς μὲν δύο, βασιλέως προστεταχότος, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐθεάτρισαν ἀγο-²⁰ρᾶς ἀφηρημένους τὸ γένειον καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· τὸν Παλαιολόγον δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ἐξητήσατο, ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, μὴ ταυτὸν παθεῖν· εἰς δεσμοτήριον δὲ ἐνεβλήθη. ὀλίγῃ δὲ ὕστερον αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους ὁ βα-²⁵σιλεὺς ἤξιωσε συγγνώμης. ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ καιροῖς καὶ οἱ Ἀήμινοι τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀποστάντες, ἤκον ἐπὶ*

rator suspicione tactus, non desiderio vitae commutandae, sed carceris evadendi hoc ab se peti, metropolitanum et laurae praefectum Gerasimum mittit, qui dicant, illum in praesens haud convenientia petere. Nam, ne a custodibus habeatur male, sed quiete potiat, hoc illi concessum iri: dimitti nunc e carcere nequitiam posse: proinde id rogare parcat. At despota viros illos sacratos prehensans, idem enixius orare, ut qui non ex hypocrisis aut necessitate, sed sincero potius animo hoc vitae genus delegisset. Quae cum ad imperatorem referrent, quid eo fieri vellet edixit. Eodem tempore Thessalonica adducti sunt in vinculis, qui Xenam imperatoris matrem, ut supra diximus, per vim a Deiparae statua abstraxerant; Constantinus Palaeologus, Ioannes Zaridas et Senacherim protallagator: quorum duo, imperatoris mandatu, abrasa barba et capillis, publice in foro ad spectandum omnibus ignominiae causa sunt propositi; Palaeologum protostrator ut consobrinum precibus suis dedecore prohibuit: sed in carcerem datus est; cui post breve tempus, ut duobus aliis, imperator ignovit. Paulo post et Lemnii ad iuniorum desciscientes venerunt: simul ut eam rem illi nuntiarent;

τὸν νόον, ἅμα τε τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπαγγελοῦντες καὶ A.C. 1322
τὸν ἄρξοντα αἰτήσοντες τῆς Λήμνου. εὐεργετηθέντες δὲ παρὰ V. 76
βασιλέως καὶ ἡγεμόνα λαβόντες ὡσπερ ἤτουντο, οἵκαδὲ ἐπα-
νῆλθον. τούτων γινομένων, ἐκ Σηλυβρίας ἡγγέλθη τῷ βα-
50σιλεῖ, ὡς Περσικὴ στρατιὰ κατὰ συμμαχίαν τοῦ πάππου
καὶ βασιλέως ἐκ τῆς ἑω διαβάσα, ἅμα τῇ ἐκ Βυζαντίου ✓
στρατιᾷ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπύθετο,
τὴν μὲν κατὰ τῶν δημοφύλων τῶν Περσῶν ἐπαγωγὴν ἐθανύ-
μασε τῶν ἀντιτεταγμένων, αὐτὸς δὲ ὄρμητιν ἀσκέτω κατὰ C
10ταχὸς ἄρας ἐκ Λιδυμοτείχου, εὐθὺ τῆς ἐπερχομένης ἦει στρα-
τιᾶς, ὡς μαχοῦμενος ἢ ἂν συντύχοι. εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν
ἢ τε ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα τοῖς Πέρσαις καὶ βασιλεὺς
ὁ νέος μεταξὺ Τζουρουλόης καὶ Σηλυβρίας συνῆλθον. συν-
ιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἐκ Βυζαντίου Ῥωμαῖοι ὡς οὐδὲ
15δᾶντιβλέψαι δυνήσονται πρὸς τὴν μετὰ βασιλέως στρατιάν,
οὐδὲ παρατάξασθαι ὑπομείναντες οὐδὲ πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ'
ἔτι πορρωτέρω ὄντες, μεταστραφέντες ἔφρουγον κατὰ κράτος, ✓
ιδίᾳ μὲν οἱ Πέρσαι, ιδίᾳ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ βασιλεὺς δὲ φεύ-
γοντας ἰδὼν, καὶ αὐτὸς εἰς δύο τὸ στράτευμα διελὼν, ἐκέ-
20λεψε διώκειν. ἐπιπολὺ δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ὡς ἦννον οἱ
διώκοντες οὐδὲν, (ἦσαν γὰρ οἱ φεύγοντες οὐκ ἐν ἐφικτῷ,) οἱ δ'
μὲν τρεῖς τῶν Περσῶν ζωογήσαντες, οἱ δ' ἕτεροι πέντε Ῥω-
μαίων, ἐπανάστρεψαν, τῶν ἄλλων διασωθέντων ἵππων δὲ τῶν
μὴ δυνηθέντων ἐπεσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ σκευῶν στρατιωτι-
25κῶν καὶ οἰκετῶν ἐκράτησαν πολλῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Σηλυβρίας. οἱ μέντοι διασωθέντες τῇ

simul ut insulae praefectum ab eo poscerent: qui benefice tractati et praesidem, uti rogaverant, adepti, domum reverterunt. Dum haec aguntur, Selybria nuntiatur, Persas ex oriente ad avum adiuvandum traicisse et cum Byzantinis coniunctos, mox contra iuniorum venturos. Audito, Persas, alioqui inimicos, ad subsidium adversus homophylos a sene ascitos, incitatissimo impetu et celeriter Didymoticho movens, adventantibus recta obviam procedit, manus consorturus, ubicunque occurrissent. Tertio die Byzantini cum Persis Zurulum inter et Selybriam in eum incidunt. Cum scirent autem se ne intueri quidem imperatoris exercitum ausuros, nec aciem contra instituere, nec propius ferre gradum sustinuerunt: sed procul adhuc distantes, totis viribus in pedes hac Persae, illac Romani se coniecerunt. Conspecta fuga, imperator ipse quoque divisis copiis fugientibus instare iussit. Quod cum diu esset factum et nihil tamen effectum, (fugitores enim illi alas in pedibus habebant,) hi cum tribus Persis, illi cum quinque Romanis, quos vivos ceperant, regrediebantur. Equis vectariis, qui agmen fugiens sequi non po-

- A. C. 1322 φηγῆ Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαι, εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν πρεσβύ-
 τερον βασιλέα ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὴν ἤτταν. ἅμα δὲ καὶ
 ναῦς οἱ Πέρσαι πρὸς τὴν διάβασιν ἤπουντο. βασιλεὺς δὲ ἐπε-
 χεῖρει πείθειν αὐτοὺς μένειν ἐν Βυζαντίῳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπεί-
 θοντο, αὐτοὶ τε φάσκοντες κατατριβήσεσθαι μάτην, καὶ βα-5
 σιλεῖ μὴδὲν λυσιτελήσειν ἅμα τοῖς ἄλλοις πολιορκούμενοι Βυ-
 P. 95 ζαντίοις· μὴδὲ γὰρ ἂν ἔξω τειχῶν μὴ ὅτι γε αὐτοὺς ἀλλ'
 οὐδ' αὐτὸν ἂν τὸν ἀρχισατράπην αὐτῶν ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν
 πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸν νέον ἀντιτάξασθαι δυνήσεσθαι βασι-
 λέα. καὶ τῶν παρατυχόντων ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἅμα συνειπόν-10
 των Ῥωμαίων, ναῦς λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς τὴν ἔω.
 B λβ'. Ὡς δ' ἦ τε ἐκ τῆς Περσικῆς συμμαχίας τοῦ πρε-
 σβυτέρου βασιλέως περιηρέθη ἐλπίς, τὰ τε κατὰ τὰς νήσους
 πονήρως εἶχε, τῆς μὲν Αἰήμου ἤδη καὶ φανερῶς ἀφροστηκίας,
 τῶν ἄλλων δὲ κλονουμένων καὶ ὅσον οὐπω τὴν ἀποστασίαν 15
 καὶ αὐτῶν ἀπειλοουσῶν, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἡπειρον πρὸν ὑπή-
 κοοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, πλείους τῶν πόλεων ἤδη συνα-
 πέστησαν πρὸς τὸν νέον ἀπορία πάντοθεν περιοχθεῖς, πρε-
 σβείαν δεῖν ἔγνω πρὸς βασιλέα αὐθις τὸν ἔγγονον πέμπειν.
 C πέμπει δὲ τὸν κατὰ τὸν Ἄθω τοῦ ἱεροῦ ὄρους πρῶτον τὸν 20
 Ἰσαὰκ, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα συνετόν, οὐκ ἤκιστα δὲ ἀντιποι-
 ούμενον καὶ ἀρετῆς· τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον πρε-
 σβευόμενος δι' αὐτοῦ· „εἰ μὲν ἦ κατ' ἀρχὰς ἀκίνητοι πρὸς τὸ
 V. 77 κακὸν αἱ ἄνθρωποι ἐδημιουργοῦντο παρὰ θεοῦ, ἢ ὥσπερ ἦν

terant, impedimentis atque etiam servis militum magno numero po-
 titi sunt. Progressus imperator, prope Selybriam tentoria fixit.
 Persae et Romani fugae beneficio servati, Byzantium cum venissent,
 seni imperatori sese victos narrabant; ac Persae naves simul ad
 traiciendum petebant: quos ille ut Byzantii manerent, flectere non
 poterat, opponentibus, se frustra contritum iri et cum aliis Byzan-
 tiis obsessos, nihil ei profuturos: nam extra moenia non sese tan-
 tum, verum nec ipsum eorum archisatrapam cum toto exercitu suo
 in acie adversus iuniorum imperatorem consistere posse. Romanis,
 qui aderant, vera eos dicere attestantibus; conscensibus navibus, in
 orientem transmiserunt.

32. Postquam Persici auxilii spes decollavit, et insularum auditi
 motus, Lemno iam aperte alium dominum colente, reliquis in fide
 labascentibus et propediem defectionem minitantibus; urbibus item
 continentis pluribus simul ad iuniorum imperium aggregatis: omni ex
 parte anxius animi senior, rursus legationem mittendam iudicavit.
 Huic muneri Isaacium sacri montis Atho praepositum, virum alioqui
 intelligentem et virtutis multo studiosissimum deligit, illique in
 legatione dicenda haec iniunxit: Si homines aut ab initio ad malum
 inflexibiles a Deo fabricati essent, aut, cum voluntate libera fabricati,

δέον, ἀντεξούσιοι γεγονότες ἔμειναν ἐν τῷ ἀγαθῷ, οὐδὲν ἂν τῶν A. C. 1322
 μετὰ ταῦτα παραβαθέντων ἐτολμήθη. ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν παρά-
 βασιν εὐόλισθος πρὸς τὸ χεῖρον ἢ τῶν ἀνθρώπων γεγένηται
 φύσις, ἔξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν πάντ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦ
 5 ἔξ ἀρχῆς ἀντικειμένου γίνεται συνεροῦντος, ὅποσον δὴ τι
 πῦν συμβέβηκε καὶ ἡμῖν. δέον γὰρ ἐμὲ τὴν πρὸς ἐμέ σου εὐ-
 νοϊαν καὶ πρὸς πατέρα παιδὶ πρόπονσαν αἰδῶ τε καὶ τιμῆν D
 αὐτοῖς ἔργοις καταμαθόντα, τοὺς σε διαβάλλειν ἐπιχειροῦν-
 τας ὡς κατ' ἐμοῦ συσκευαζόμενον δούλους, ὡς ἐχθραίνοντας
 10 ἀποδειξέσθαι, ἐγὼ δὲ ἀπατηθεὶς, ταῖς μὲν διὰ τῶν σῶν ἔργων
 ἀποδείξεσιν οὐ προσέσχον, λόγοις δὲ πεπλασμένοις παρὰ τῶν
 συκοφαντῶν πεισθεὶς, ἤγειρα πόλεμον, οὔσης εἰρήνης. νυνὶ δὲ
 αὐτοῖς ἔργοις τὴν ἀβουλίαν καταμαθὼν, ἑμαυτὸν μὲν, ὥσπερ
 δίκαιον, καταμέμφομαι· σοὶ δὲ τοὺς τε τρόπους ἀγαθῷ ὄντι,
 15 καὶ τὴν εἰς ἐμὲ αἰδῶ καὶ εὐνοϊαν ἴσην διατηροῦντι, ὅπως εἰς
 εἰρήνην ἐκ πολέμου πάλιν τὰ πράγματα ἡμῖν ἦξει, μελήσει."
 Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος „χάριτας" εἶπεν
 „ὁμολογῶ πολλὰς τῷ βασιλεὶ τῶν βασιλευσάντων θεῶ, ὅτι τῆ P. 96
 αὐτοῦ χρηστότητι χρησάμενος καὶ περὶ ἐμὲ, οὔτ' αὐτὸν τι
 20 κατὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἢ βουλευσασθαι συνεχώ-
 ρησεν ἢ προᾶσαι, οὔτε τοὺς συκοφάντας ἀνελέγκτους ἄχρι τέ-
 λους διατελεῖν, ἀλλ' αὐτὸν βασιλέα μάρτυρα ἔχειν παρέσχεν,
 ὡς οὔτ' αὐτὸς ἀδικῶ, οὔθ' οἱ συκοφαντοῦντες ἀδικίας ἐνέλι-
 πον οὐδεμίαν ὑπερβολήν. εἰ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπὸ διε-

in innocentia, quemadmodum oportebat, perseverassent, nulla fuis-
 sent, quae postea plurima in vita hominum perperam commissa sunt.
 Quia vero propter primam transgressionem natura humana in dete-
 rius labilis evasit, ex eo usque ad hoc momentum temporis, illo,
 qui fuit ab orbis primordio noster adversarius, adnitente, omnia
 sursum ac deorsum feruntur permisceturque: quale quiddam nunc
 et in nobis experimur. Cum enim debuissim tuum in me propen-
 sum animum quaeque filium decet erga patrem reverentiam ac vene-
 rationem ex ipsis factis tuis didicisse, calumniatores apud me tuos,
 quasi adversum me dolos machinarere, ut inimicos repellere; ego
 circumscriptus, quemadmodum rebus ipsis te mihi probare conarere,
 non attendi: sed fictis eorum sermonibus praecoccupatus, in pace
 bellum excitavi. Iam rerum experientia temeritatem et dementiam
 meam cognoscens, memet iure incuso. Tibi ut bene morato, meique
 ante cupidum et observanti, quinam ab armis ad otium redeamus,
 curae erit. Hactenus senior. At nepos in hunc modum: Gratias in-
 gentes ago regum regi Deo, quod bonitate sua etiam in me usus,
 neque sivit, ut ipse quippiam contra dominum meum et imperatorem
 vel cogitatione vel actione molirer; neque obtrectatores meos non
 tandem redarguit: quando ipsum imperatorem mihi testem apposuit,

A.C. 1322 φθαρμένων ἀνθρώπων ἀπατηθεῖς, εἰργασται δὲ μὴ δέον, ἀλλ' ἡμεῖς γε γονέας τε εἰδότες τιμῶν καὶ ἂν τι καὶ ἀδικώμεθα Β ἀνέχεσθαι, ὅσον ἂν παράσχοι θεός, βουλευσάμενοι δράσομεν περὶ τῶν προκειμένων." ὁ μὲν οὖν πρέσβις τοιαύτης ἀποκρίσεως παρὰ βασιλέως τυχῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἐκεῖ περιμενῶν, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς βουλευσάμενος ἀποκρίνηται περὶ τῆς εἰρήνης. ὁ βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, ὃ, τι χρῆ ἐβουλευόντο πράττειν περὶ τῶν προκειμένων, ὅπως ἢ εἰρήνη γένοιτο τοιαύτη σκοποῦντες, ὡς μηδεμίαν πρόφασιν ἔχειν τοὺς συκοφάντας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν τοὺς βασιλέας καὶ πόλεμον ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων κινεῖν. ἐδόκει δὲ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε ὁμοῦ καὶ τὴν στρατιάν C καὶ πόλεις πάσας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων τῆ βασιλεῖ ἐπιτρέψαντας, αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνον ἄγεσθαι, καὶ εἰς ὑπήκοους τελεῖν τὰ πρόσταττόμενα ἐκπληροῦντας οὕτω 15 γὰρ τοὺς διαβάλλοντας χώραν οὐδεμίαν ἂν σχεῖν, πάντων ὁμοῦ χρημάτων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως διοικουμένων. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας καὶ τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς εἰς ἐκκλησίαν συναγαγὼν, εἶπε τοιαύδε· „τὰ ἐκ τοῦ πολέμου φρόμενα κακὰ 20 καὶ μάλιστα τοῦ ἐμφυλίου, καὶ πολλαχόθεν μὲν ἄλλοθεν ἔξεστι καταμαθεῖν, μάλιστα δ' ἂν τις αὐτὰ κατίδοι καὶ ἀπὸ τοῦ νυνὶ ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλέως κινήθέντος πολέμου. ἐν γὰρ ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν διεφθείρα-

nec me ullam illi irrogasse iniuriam, et criminatores ad me iniuriis onerandum nihil fecisse reliqui. Et quamvis ille a perditis hominibus deceptus, ab officio discessit, tamen nos, qui parentes honorare et, licet ab iis etiam indigne habeamur, sufferre ac perpeti novimus, rem perpendemus et, quantum Deus concesserit, faciemus. Legatus, adepto hoc responso, in castra abiit, exspectaturus ibi, dum post consultationem certi aliquid acciperet. Imperator cum magno domestico, quid in re praesenti agere conveniat exquirat et considerat, quam ratione eiusmodi pax constituatur, qua imperatoribus de altero apud alterum detrahendi bellumque cum pernicie rei publicae commovendi sycophantis occasio praecidatur. Statutum, concludere, si simul seipsos, exercitum, urbes universas, totius imperii gubernacula, seni committant, a quo pro subiectis regantur et cuius iussa factitent. Sic illo solo rerum domino, materiam obtrectandi nullam fore. Die postero imperator coactis in concionem optimatibus ac ducibus universis cum flore exercitus, hoc maxime modo disseruit: Quae incommoda bello, ac praesertim civili, importentur, cum aliunde multis exemplis, tum praesertim ex eo perspicentur, quod nunc inter me atque meum flagrat. Brevi enim tempore tantum ipsi potentiam nostram attrivimus, quantum nec

μεν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὅσον οὐδ' ὁμοῦ πάντες οἱ πρόσοικοι A. C. 122
 ἡμῖν βάρβαροι ἐπιστρατεύσαντες ὁμονοοῦσι κατεργάσασθαι D
 ἴσχυσαν ἄν. ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ καλῶς συνιδόντες, ἐν ἀρχαῖς
 μάλιστα τοῦδε τοῦ πολέμου πρεσβείαν ἀποστείλαντες πρὸς
 5 βασιλέα, περὶ εἰρήνης ἐδεῖσθε καμῶν συνειδότος· ὡς δ' ἡνύετ
 ἡμεῖς οὐδὲν, ἐπρεσβευόμην καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἴσων, πολλὰ
 δεόμενος βασιλέως μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν
 τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πολέμῳ διαφθαρέντας, καὶ τὴν εἰ-
 ρήνην ὥσπερ τι μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων ἦτουν. τότε μὲν
 10 οὐδ' ἡμῶν δεομένων, ἐκεῖνος οὐ προσεδέξατο τοὺς περὶ τῆς εἰρή- V. 78
 νης λόγους· νυνὶ δὲ εἰς τοῦτο θεὸς περιέστρεψε τὰ πράγματα, ὥστ'
 αὐτοὺς τοὺς μὴ προσδεχομένους τότε τὴν εἰρήνην ἦκειν παρ'
 ἡμᾶς δεομένους περὶ τῶν ὁμοίων. οὐδ' ἔνεκα πρῶτον μὲν ἡ-
 γοῦμαι προσῆκειν ἡμᾶς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 15 θεῷ, κρεῖττους αἰεὶ τῶν ἀντιτεταγμένων ἀποδεικνύντι· ἔπειτα δὲ P. 97
 ἀσμένως προσδέχεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μὴ διὰ τὴν μικρὰν
 ταύτην εὐτυχίαν ἀνθάδεις φαίνεσθαι καὶ θρασεῖς· ἀλλ' ἐκεῖνον
 εἶναι νομίζοντας τὸν καιρὸν, ἡνίκα βουλευομένοις ἡμῖν ἀναγκαῖα
 ἐδόκει ἢ εἰρήνη, οὕτω πάλιν καὶ βουλεύεσθαι καὶ ψηφίζεσθαι
 20 περὶ αὐτῆς." Οὕτω τοῦ βασιλέως εἰρηκότος, ὁ μέγας δομέστικος
 ἐφῆξεν „οὐδὲν ἐνέλιπεν ὁ βασιλεὺς" ἔφη „τοῦ μὴ δεῖσθαι τῶν
 δεόντων ἡμᾶς, ὥσθ' ἕτερόν τινα ἔχειν τοῖς εἰρημένοις προσ-
 θεῖναι. τό, τε γὰρ ἐν ταῖς εὐτυχίαις μὴ φροῦσθαι, σωφρό-
 νων καὶ ἀνδρείων ἀπέδειξεν ὃν ἀνδρῶν, καὶ τὸ τοὺς γεγεννηκό- B

18. βουλευομένοις scripsi pro βουλομένοις.

omnes simul circumfusi barbari, nobis concordibus atterere et im-
 minuere potuissent. Quod cum vos haud fugeret, exordio statim
 belli huius legatione ad imperatorem, me non inscio, missa, pacem
 petivistis. Quia vos nihil impetrabatis, ego legationem iteravi, im-
 pense avum orans, ne nos eiusdem gentis homines mutuis armis de-
 leri pateretur, et pacem pro munere summo exposcens. Tum igitur
 nos rogantes ille audire noluit: nunc divino nutu, qui pacem
 tum repudiabant, eandem a nobis impetrare satagunt. Quare
 primum par esse duco, nos de tanto beneficio grates Deo
 persolvere, qui hactenus semper inimicis nos superiores reddidit,
 deinde etiam non invitos pacem admittere, nec propter hoc
 nescio quid felicitatis in superbiam et confidentiam delabi: sed
 existimare, nunc illud esse tempus, quo consultantibus nobis pax
 necessaria apparebat; proindeque similiter in praesentia de ea delibe-
 rare atque statuere. Mox ut finem loquendi fecit imperator, magnus
 domesticus his verbis secutus est: Quid officium a nobis postulet,
 imperator perfecte docuit: nec est quod quisquam addere dictis
 possit. Nam rebus prosperis non efferrī modestorum ac fortium viro-
 rum: et parentes revereri ac honorare, iustum pariter ac necessarium

Α. **Κ**αι βλαπτασ αιδεσθαι τε και τιμων και δικαιον αμα και αναγκαλον·
 και το των δημοφύλων κηδεσθαι και περι πλειστον την σωτη-
 ριαν αυτων ποιεσθαι, και μη δια φιλονεικίαν φθειρομένους
 περιορῶν, ἀλλ' εἰ δεῖ τι και των οικειων προῖεσθαι του σωζε-
 σθαι ενεκα αυτους, ου μονον αγαθων, ἀλλὰ και συνεσει κε-5
 χρημένων ἀνθρώπων εἶναι. οἷς γὰρ ἄν τις τους οικειους και
 δημοφύλους φθειρομένους περιορῶη, τοῖς αυτοῖς τουτοις αυτον
 εἶσι φθειρεσθαι ἀγνοουντα· και μόνην την κατα των δημοφύ-
 λων νικην ἤτταν αἰσχίστην, ἀλλ' ου νικην νομιζειν χρη· κε-
Κ φάλαιον δε ἐπὶ τουτοις, ὡς ὁ πάντα εφορων θεὸς τῇ παρουσίῃ 10
 εὐτυχία ὀρθῶς και ὡς προσῆκε και μετὰ ἀτυφίας ὀρων χρω-
 μένους ἡμᾶς, και μη ἁμούς τινας και ἀπανθρώπους γεγενη-
 μένους και την φύσιν ἀγνοήσαντας, ἐτέρων πολλῶν τοιούτων
 ἢ και πλειόνων και θανατωτέρων εὐεργετημάτων ἀξιώσειεν
 ἄν. εἰ οὖν δικαία τε ὁμοῦ και ἀναγκαῖα τὰ βεβουλευμένα και 15
 πρὸς τὸ εὐδοξεῖν και τὸ σωζεσθαι λυσιτελοῦντα, ουδὲν ἐτι λεῖ-
 πον ἢ ἐπιψηφίεσθαι και ἡμᾶς. αυτὸς γὰρ ὀρθῶς τε οἰόμενος
 ἔχειν τὰ εἰρημένα και ὁμοίως περι των αυτων φρονων, γνώμη
 δίδωμι δέχεσθαι την εἰρήνην, και τὸ ἐμὸν μέρος ἐπικυρῶ." Τοι-
 αῦτα και του μεγάλου δομεστικου εἰρηκότος, ὃ, τε πρωτοστρά-20
Δτωρ ἐπεψηφίετο δέχεσθαι την εἰρήνην, ὀρθῶς τὸν τε βασιλέα
 εἰρηκέσαι τὸν τε μέγαν δομέστικον συνεπειν αυτῷ εἰπων και
 οἱ λοιποὶ πάντες εὐθύς ἄκοντες μὲν, ἐπεψηφίζοντο δ' οὖν
 ὁμως. πάντων δὲ ἐπιψηφισαμένων την εἰρήνην, ἐπυνθάνετο

esse ostendit. Praeterea eiusdem gentis societate nobis devinctorum
 curam gerendam, eorumque salutem inprimis diligendam, ut ea non
 solum propter aemulationem non contemnatur: sed eius tuendae
 causa, si ita necesse sit, etiam de propriis aliquid libenter amittat-
 tur, idque bonorum ac prudentium munus videri. Quibus enim in-
 commodis quispiam necessarios suos et homophylos conflictari pati-
 tur, iisdem ipse nescius conflictatur: et solum cives suos vicisse,
 turpissime victum esse, non vicisse, arbitremur licet. Caput ac sum-
 ma horum est, Deum universorum inspectorem, quia nos oblata pro-
 speritate probe atque ut convenit ac sine fastu uti, nec inde saevos
 et immanes evasisse videt, multis huiuscemodi ac maioribus etiam
 beneficiis persecuturum. Si igitur iusta et necessaria, si cum salute
 et gloria vestra consociata sunt quae consuluntur, hoc unum super-
 eat, ut vos quoque assentiamini. Ego ipse quae dicta sunt approbo
 idemque sentio: pacem accipiendam pronuntio et pro mea parte ra-
 tam habeo. Haec illo prolócuto, protostrator censuit, quod impera-
 tor de pace accipienda verba fecisset et magnus domesticus ei suf-
 fragatus esset, recte factum, et ceteri omnes, ingratis quidem, sta-
 tim tamen manus dederunt. Pace-omnium sententiis decreta, rursus
 quacsivit imperator, ecquid pacem componi talcm oporteret, quae

αὐθις ὁ βασιλεὺς, εἰ τοιαύτην δέοι τὴν εἰρήνην γενέσθαι ὥστε A. C. 1322
 βεβαίαν εἶναι αἰεὶ, καὶ μηδεμίαν ὑποψίαν ὕστερον ἢ πρόφα-
 σίν τινα πολέμου ἔχειν. ὁ δὲ γε μέγας δομέστικος, οἷα δὴ
 πρότερον ἅμα βασιλεὺς ὁποίαν τινὰ δεῖ εἰρήνην γενέσθαι βεβου-
 5λευμένος, τοιούτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ὡς δοκεῖν οὐκ ἐξε-
 πίτηδες, ἀλλ' ἀνάγκη τινὲ πρὸς τὰς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὁμολο-
 γίας συνωθεῖσθαι. „δέον γάρ” ἔλεγεν „εἶναι, ὃ βασιλεῦ, μὴ P. 98
 πάλιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ συμβάσεις τοιαύτας γενέσθαι,
 ὥστε τοὺς συκοφάντας ἐγχωρεῖν προφάσεων εὐπροσώπων εὐ-
 10ποροῦντας ἡμᾶς τοὺς βασιλέας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν καὶ
 τὸν πόλεμον κινεῖν, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδοξίαν ἅμα καὶ εἰς τὰ
 καιριώτατα ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ παντοίων προ-
 ξενούντα φορὰν κακῶν. παραπλήσιον γὰρ συμβαίνει καὶ ἐφ' V. 79
 ἡμῖν, ὅποῖον ἂν καὶ ἐπὶ δυσὶ τῶν ἐπὶ ζώμῃ καὶ μεγέθει θαν-
 15μαζομένων συμβαίῃ ζώων· ἐκείνων τε γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπιόν-
 των καὶ συβῶρηγνυμένων, τὰ ἐν ποσὶ πάντα συντρίβεσθαι καὶ B
 διαφθεῖρεσθαι εἰκὸς, ἀδικοῦντα μηδὲν· καὶ ἡμῶν ἀπόλλυσθαι
 τοὺς ὑπηκόους μαχομένων. οὐ δὴ ἔνεκα οὐ μόνον ὅτι εἰρήνην
 γενέσθαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καὶ βεβαία καὶ ἀκατάλυτος
 20μενεῖ· ὡς εἶγε μέλλοιμεν, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὐκ εἰρήνην
 βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνακωχὰς τοῦ πολέμου ποιεῖν, βέλτιον
 μηδὲ γενέσθαι τὴν ἀρχήν. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ ἐπιορκίας ἐγ-
 κλήμασι τοὺς προτέρους παρασπονδήσαντας ἐνέχεσθαι περιέ-
 σται.” Τῶν τοιούτων δὲ λόγων οἱ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

firma ac certa semper maneret et posthac suspicione praetextuque belli careret omnimodis. Tum magnus domesticus, ut qui antea cum eo commentatus esset de genere pacis, talia dixit, e quibus non de industria venire, sed necessitate quadam ad pacta et condiciones pacis causa subeundas compelli videretur. Sic ergo fatus est: Pacificatio, imperator, non amplius eiusmodi suscipienda est, ut calumniatoribus speciosis occasionibus facultas suppetat, vestrum utrumvis apud alterum insimulandi et bellum incendendi: quod non solum vobis cum ignominia vestra maximas opportunitates corrumpat; sed etiam universis, qui in ditione vestra sunt, genus omne malorum inferat. Quod enim duabus animantibus robore et magnitudine corporum insignibus acciderit, hoc vobis usuvenit. Nam quomodo, illis in se mutuo irruentibus ac proeliantibus, quae intra pedes sunt omnia conteri ac disperdi consentaneum est, cum tamen illa nihil quemquam laeserint: sic, vobis invicem bellantibus, subiecti innocentes pereant oportet. Quocirca non modo uti pax componatur; sed ut admodum antehac, non pacem stabilem, sed tamquam inducias facturi sumus, omnino nullam fieri satius est. Quidnam aliud expectandum, quam ut qui foedus priores ruperunt, perfidiae scelere

- A. C. 1322 στρατιᾶς ἀκούσαντες, ὅτι μὲν κατασκευάζων τοιαῦτα ὁ μέγας
 Cδομέστικος ἐδημηγόρει, ἤσθοντο οὐδ' ἐπὶ μικρὸν. νομίσαντες
 δὲ οὐκ ἄλλοθεν ποθεν αὐτὸν αἰνίττεσθαι βεβαίαν ἔσεσθαι τὴν
 εἰρήνην, ἣ ἀπὸ τοῦ βασιλέα τὸν νέον ἦν τε κατεῖχε πρότερον
 μοῦραν τῆς ἀρχῆς καὶ ὧν προσεῖληφεν ἐν τῷ νῦν πολέμῳ τὰς
 πλείω κατασχόντα ἐς τὰ μάλιστα γενέσθαι δυνατὸν, τὸν δὲ
 πρῶτον ἡσθενηκότα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀφρηῆσθαι πολλὰ
 ἀτολμότερον πρὸς τὸ νεωτερίζειν ἂν γενέσθαι, καὶ δίκαια καὶ
 συμφέροντα πάντες εἶπον τὸν μέγαν δομέστικον εἰρηκέναι, καὶ
 τοιαύτην δεῖν ἐθροῦβησαν τὴν εἰρήνην εἶναι. ὁ βασιλεὺς δὲ 10
 ἤδη τοῖς οἰκείοις λόγοις πάντας προκατελιημμένους συνορῶν,
 D „κάμοι τὰ ἴσα” εἶπε „συνδοκεῖ τό, τε γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς
 πολεμεῖν, καὶ αὐτοῖς ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἀλυσιτελέε· καὶ τὸ
 παράδειγμα οἰκεῖον μάλιστα, ᾧ προσεῖκάσεν ὁ μέγας δομέστικος
 τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἡμῶν. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς τε τοὺς ὑπ' 15
 ἀμφοτέροις στρατενομένους ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' ἀλλήλων ἀπο-
 θνήσκειν, καὶ τὰς κτήσεις, ἐξ ὧν αἱ τε ἰδιωτικαὶ καὶ αἱ δημό-
 σιοι διαφθείρεσθαι πρόσοδοι. καὶ τὸ μὴ βεβαίαν αὐθις, ἀλλ'
 ὑφ' ὄνουσιν διαλυθῆσεσθαι προσδοκωμένην γενέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην, μάλιστα ἀσύμφορον ἡμῖν. διὸ δεῖ σκεψαμένους αὐτοὺς, 20
 P. 99 πᾶσαν πρότερον πολέμου πρόφασιν περιελεῖν· πολέμου δὲ πρό-
 φασις πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ οἰόμενον ἀδικεῖσθαι ἀμύνεσθαι
 ἐθέλειν, ἢ πολέμου ἀρχεῖν αἰρούμενον ἀδικεῖν ἐὰν δέ τις ἀγα-

se obstringant? Haec ubi principes ac milites auribus hauserunt, ta-
 lia cum moliri prorsus non senserunt. Cumque opinarentur, ver-
 borum quodam involucro indicare voluisse, plane non aliter pacem
 perpetuam constare posse, quam si iunior, retenta quam obtinebat
 parte imperii, illis, quae hoc bello acquisierat, adiunctis, possessio-
 nem amplificaret atque ita potentia summa polleret, senior contra,
 imperio suo magnopere diminuto, enervatus, res novas minus aude-
 ret; cum ita, inquam, cogitarent, iustam et utilem domestici ora-
 tionem fuisse omnes autumarunt et istiusmodi pacem ineundam suc-
 clamarunt. Imperator familiari oratione iam praeoccupatos omnium
 animos intelligens, Et mihi eadem sententia est, inquit, quae magno
 domestico. Nam belligerare me cum avo, ipsis nobis populisque
 nostris incommodat; et parabola, qua ille bellum nostrum expressit,
 rem maxime ante oculos ponit. Necesse est siquidem et vos, alte-
 rutri militantes, in pugna interfici, et agros ac praedia, unde pu-
 blica privataque vectigalia, devastari. Pacem rursus nec constantem
 et validam, sed qualibet occasione frangendam inire, nobis prorsus
 inutile. Idcirco rem nos discutere ac prius omnem belli materiam
 amputare fas est. Materiam porro et causas belli hasce omnes
 mortales habent, vel cum se laesos putant, ut iniurias ulciscantur,
 vel, ut quibus iniurias inferre constituerunt, eosdem armis priores

γὰν ἑαυτὸν ἐγχειρίσῃ τῷ πολεμοῦντι, πᾶσαν πρόφασιν πολέ- A. C. 1322
μου περιείλεν. εἴτε γὰρ ᾤετο ἀδικεῖσθαι, τὸν ἀδικοῦντα ἔχων
ἤσυχάσει, εἴτε προὔθυμείτο πλεονεκτεῖν, πλέον ἔχων οὐ προσ-
εδύκησε, καὶ οὕτω παύσεται τοῦ πολεμεῖν. διὸ δεῖ καὶ ἡμᾶς
5 βεβαίαις εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας, θεῶ τε θαρβήσαντας καὶ τῇ
σφετέρῃ αὐτῶν πράξει ὡς ἀγαθῇ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τε
αὐτῶν καὶ πόλεων καὶ προσόδων ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ· οὐ-
τω δὲ πράξαντες, πᾶσαν πρόφασιν τῶν συκοφαντῶν διαβολῆς B
περιελοῦμεν· ἐκείνων δὲ πεπανμένων κακουργεῖν, οὐδὲν ἐτι
10 ἐμποδῶν ἔσται βαθείας ἀπολαύειν πάντας εἰρήνης. εἰ δ' αὖ-
θις χωρήσομεν εἰς μερισμούς, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο, τὸ δυ-
σὶν ἔτεσι καὶ ἐξήκοντα ἡμοῦ πάντων ἄρχοντα αὐτὸν, νῦν τῆς
κατὰ πάντων ἐξουσίας ἀποστερεῖσθαι, ἱκανὸν πρὸς ταραχὴν
καὶ δυνατὸν τοῖς συκοφάνταις πείσαι προσέχειν ὡς ἐπιβουλεύ-
15 ται παρ' ἡμῶν καταψευδομένοις. ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις αὐ-
τοῖς, ὥστ' ἔχειν ῥάπτειν τὰς διαβολὰς, ἕλην ἂν παράσχοιμεν V. 80
πολλήν· ἐχόντων δὲ ἐκείνων δύναμιν κακουργεῖν, οὐκ ἐν πολ- C
λῷ χρόνῳ ἀναγκασθόμεθα αὐθις πολεμεῖν. οὐκ ἤρεμήσοσι
γὰρ, ἄχρις ἂν ποικιλίαις καὶ πολλαῖς διαβολαῖς ἐξορηθήσωσι
20 πρὸς πόλεμον τὸν βασιλέα. μὴ θαναμάσητε δὲ, εἰ παρὰ τῶν
νεωτεροποιῶν τούτων καὶ φθόρων ἔξαπατήσεσθαι τὸν βασιλέα
λέγων, ἐμαυτὸν ἐξαίρω τοῦ λόγον ὡς μὴ τὰ ἴσα δυνάμενον
παθεῖν, (καίτοι γε οὕτως ἔχω παρασκευῆς καὶ γνώμης, ὡς οὐδ'

laccasant. Quod si quis bellum moventi se ultro tradiderit, iam bellum omne sustulerit. Sive enim ille se laedi arbitratur, laedentem habens in potestate, quiescit; sive rei augendae studebat, plus adeptus quam sperabat, etiam sic arma deponet. Quare et nos opus est, qui pacem inconcussam expetimus, Deo et aequitati causae innitentes, omne imperium et in nos ipsos et in nos ipsos et in vectigalia avo transcribere. Si ita fecerimus, criminatōribus os obturabitur; quibus malitia supersedentibus, nihil impedit, quin omnes firmissima pace perfruamur. Sin rursus ad partiendum imperium aggrediemur, primum istuc ipsum, totis duobus et sexaginta annis cum imperitasse omnibus, et nunc imperii huius imminutionem pati, ad tumultum sufficit et avum, ut obtrectatoribus nos sibi insidias struere mentientibus credat, impellere potest. Deinde his ipsis hominibus ad consuendas sycophantias ansam multam praebebimus: qui si nequitiae exercendae facultatem nacti fuerint, non multum intercedet temporis, cum arma repetere cogemur: nullam quippe partem quietis capient, donec pluribus et variis criminationibus imperatori bellum persuaserint. Ne autem miremini, si cum ab istis rerum novarum cupidis ac pestiferis hominibus avum in fraudem inductum iri dicam, me hinc eximo, quasi non idem mihi queat contingere, (tametsi ita paratus et animatus sum, ut si quid eveniat, ne vere

- A. C. 1322 ἂν εἴ τι γένοιτο, μήτοι γε ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἶη, πρὸς πόλεμον πρότερος αὐτὸς ἐξορμήσων, πρὶν ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀναγκασθῶ ὡς ἐπιόντα ἀπωσόμενος τὸν πόλεμον, τὰ ὄπλα ἀναλαμβάνειν,) ἀλλ' ὡς ἐνέχυρα ἰκανὰ πρὸς ἐκείνον τῆς διαβολῆς ἔχουσης. ὁ γὰρ ἄρχων μὴ τὴν ἀρχὴν⁵
- D ἀφαιρεθεῖη δεδοικῶς, κἂν ἐπιβουλεύεσθαι πεισθεῖη ὁ δουλεύων δὲ οὐκ ἂν πείθεται ἑαδίως. τούτων δὲ ἕνεκα ὧν εἶπον, μὴ πάλιν πρὸς μερισμοὺς τῆς ἀρχῆς ἐπιπολὺ σκεψαμένῳ ἔδοξε δεῖν χωρεῖν, ἀλλ' ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ πάντα χρήματα ἀγαγόντας, ἐχειρίσαι βασιλεῖ. οὕτω γὰρ ἦν ποθοῦμεν εἰρήνην¹⁰ βεβαία περιέσται." Τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διελεγμένου τοῦ βασιλέως, ἐπιπολὺ μὲν τὸ βουλευτήριον σιωπῇ κατέσχε βαθεῖα, πάντων πρὸς τοὺς λόγους ἐκπεπληγμένων. οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τοιούτοις ᾤηθησάν ποτε γενέσθαι τὴν εἰρήνην. ἀποκριναμένων δὲ οὐδὲν, ἐπιστραφεῖς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μέγαν¹⁵
- P. 100 δομέστικον „οὐ σιωπᾶν" ἔφη „χρεῶν, ἀλλ' αὐτὸν τε ὡς ἔχεις περὶ τῶν εἰρημένων καὶ τοὺς ἄλλους λέγειν. ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „εἰ μὲν πρὸς βαρβάρους, ὃ βασιλεῦ, τοὺς φύσει πολεμίους ὁ πόλεμος ἡμῖν ἦν, οὐδὲν ἕτερον ἔδει σκοπεῖν, ἢ ὅπως, ἦν μὲν περιγενώμεθα τῷ πολέμῳ, ἐπεξι-²⁰ ἔναι καὶ διαφθεῖρειν, ἄχρῃς ἂν ἢ ἐκτρίψαντες ποιήσωμεν ἐκποδῶν, ἢ, τό γε δεύτερον, δουλωσάμενοι ποιήσωμεν ὑποφόρους· εἰ δὲ ἰσθῆρόπα ἡμῖν τὰ πράγματα ἦν, πρὸς τὴν αὐτῶν χρεῖαν

quidem relata, nedum calumniose, ad bellum ante incipiendum me permoveant, quam re ipsa cogar arma capessere bellumque mihi illatum defendere.) ideo hoc a me dicitur, quod obtrectatio multa velut pignora apud eum habet. Qui enim imperat, cum imperiis amittendi metum conceperit, huic etiam, sibi insidias tendi, fides fieri poterit: qui vero paret, ei istuc persuaderi non facile poterit. Ob haec ipsa igitur quae commemoravi, mihi diu multumque cogitanti, non iterum ad divisionem imperii veniendum, sed nobis ipsis cum rebus omnibus in imperatoris auctoritatem imperiumque concedendum visum est: sic enim duraturam, quam expetivimus, pacem prorsus adipisci licebit. His a iuniore imperatore super pace disputatis, diu altum fuit in concilio silentium, cunctis ea oratione attonitis: nunquam enim in mentem illis venisset, tali modo pacem compositum iri. Cum nihil responderetur, conversus ad magnum domesticum, Non iam silendi tempus, inquit; tibi ipsi et aliis ad verba mea respondendum est. Tum ille sic inquit: Siquidem, imperator, contra barbaros natura hostes bellum nobis susceptum esset, nihil erat considerandum aliud, nisi quomodo victores loca omnia populabundi percursarem, usque dum omnes caedibus e medio tolleremus aut saltem in servitutum redactos tributarios nostros faceremus; sin aequo Marte paria rerum momenta essent, quomodo

μεθαρμόζεσθαι καὶ αὐτούς. ἐπειδὴ δὲ ἔστιν οὔτε πρὸς φύσει A. C. 1322
πολεμίους βαρβάρους, οὔτε πρὸς τὴν αὐτὴν μὲν ἡρημένους
θρησκείαν ἡμῖν, ἄλλως δὲ πολεμίους καὶ ὑπὸ ἰδίαν τεταγμέ- B
νους ἡγεμονίαν, οὓς ἂν τις ἴσως καὶ βιάζεσθαι συγχωρήσειε
5δυναμένους· ἀλλὰ πρὸς ὁμοφύλους καὶ οἰκειοτάτους, τίς ἂν
νοῦν ἔχων καὶ μικρὰν τινα ποιούμενός φροντίδα τοῖς ἐν ἴδου
καταδίκους μὴ συνεῖναι, μᾶλλον ἂν ἀνθέλαιτο τὸν πόλεμον τῆς
εἰρήνης; καίτοι γε οὐδ' οὔτω συμμεμερίσται ὑμῖν τοῖς βασι-
λεῦσι τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τὸν μὲν τῆς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶς, τῆς
10ἰοέσπεριόν δὲ τὸν ἕτερον στρατηγεῖν· ἦν γὰρ οὔτω τι μετριώ-
τερον, Ῥωμαίους μὲν καὶ οὔτω Ῥωμαίων συμπιπτόντων καὶ
κτεινομένων, ὅμως δ' οὖν τινα παραμυθίαν τὸ μὴ προσήκειν
αὐτοῖς καθ' αἷμα τοὺς ἀποσφαττομένους οδομένων. νυνὶ δ' C
οὔτως ἢ κοινή τῶν Ῥωμαίων συνεσκεύασε δυστυχία, ὡς αὐτὰς
15τὰς οἰκίας πρὸς ἀλλήλας μερισθεῖσας, μήτοι γε πόλεις, καὶ
ἀδελφοὺς ἀλλήλους, καὶ παῖδας πατράσι, καὶ φίλους γνησιω-
τάτοις φίλοις οὐ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ τῶν βασιλέων
ἔχθει πολεμεῖν. εἰκὸς δὲ καὶ παρ' αὐτὰς τὰς μάχας τὸν πατέ-
ρα τὸν οἰκεῖον ἢ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντά τινα ἢ τὸν φθ-
20λον, ἐν τῷ σκυλευεῖν τὴν δυστυχιστάτην ἐπιγνώναι νίκην, οὐ
τί σχετλιώτερον γένοιτ' ἂν; ὣν δὴ ἕνεκα αὐτὸς τε ἡγοῦμαι V. 81
τὴν εἰρήνην λυσιτελεῖν, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπιψηφίζονται πάν-
τες. ἐπειδὴ δὲ νῦν καὶ ἐφ' ὁποίοις δὴ τισι τὴν εἰρήνην γενέ-
σθαι δεῖ πρόκειται σκοπεῖν ὥστε μένειν βεβαίαν καὶ μὴ πά- D

18. τῶν πατέρα male ed. P.

ad eorum usum ipsi quoque nos accommodaremus. Quoniam vero neque adversum tales pugnamus, neque adversum eos, qui sacrorum socii, cetera hostes, suis legibus vivunt, quos fortasse potentioribus opprimendos condones: sed contra homophylos et coniunctissimos, quis prudens, obsecro, et vel tantillum sollicitus, ne apud inferos inter damnatos referatur, bellum hoc paci anteponat? Atqui ne sic quidem vobis imperatoribus distributum est imperium, ut alter vestrum exercitu ex oriente, alter ex occidente collecto militet: esset enim id tolerabilius. Quamquam enim Romani vel sic concurrerent cum Romanis seque mutuo interficerent, tamen illa consolatione mulcerentur, quod perempti nulla se cognatione attingerent. Nunc in communi Romanorum calamitate ita se res habet, ut ipsae domus, nedum urbes in se divisae sint, et fratres cum fratribus, et filii cum parentibus, et amici cum amicis germanissimis, non suo ipsorum, sed imperatorum inter se odio deproclientur. Verisimile porro est, quosdam interfectorum a se patrum suorum, aut fratrum, aut amicorum spolia legentes, infelicissimam victoriam agnituos: quo quid tandem miserabilius? Ob has res ego ceterique omnes omnino pacem conducere sentimus. Quia ergo nunc certas ob causas eam constituere

- A.C. 1322 *λιν προφάσεων πρὸς πόλεμον εὐπορεῖν, εἰ μὲν ἕτεροῦ ἅττα ἢ αὐτὸς εἰρηκας, ὃ βασιλεῦ, λυσιτελεῖν ἐλογιζόμεν, εἶπον ἂν ἐνδοιάσας μηδέν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα τε δίκαια καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντα Ῥωμαίων καὶ πρὸς εὐδοξίαν οὐδενὸς δευτέρα σαυτῷ τε εἰρηκας καὶ ἡμῖν, θεῷ τῷ τῶν ἀγαθῶν θαρσύνουσαν-5*
τες ἐφόρω, εἰς ἔργα προαίξωμεν τοὺς λόγους.” Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν· ἐπιτραπείς δὲ καὶ ὁ πρωτο-
 P. 101 *στράτωρ ἃ δοκεῖ συμφέροντα εἶπεν, „τὴν μὲν εἰρήνην ὡς ἀγαθὸν καὶ λυσιτελεῖς ἡμῖν τε καὶ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων παντὶ, οὐδ’ ἂν αὐτὸς ἀρνηθῆην, μὴ καὶ οἶεσθαι καὶ πεπεῖσθαι”* 10
εἶπε „παρ’ ὑμῶν. τοιαύτην μέντοι οἶαν αὐτὸς εἰρηκας γενέσθαι, βασιλεῦ, οὐδὲ ὑπονοῆσαι ποτε ὁμολογῶ. ἐλογιζόμεν γὰρ ὅτι πρὸς οἷς κατείχομεν πρότερον καὶ ἐκ τῶν νῦν προσχωρησάντων οὐκ ὀλίγα κατασχόντες, τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ποιήσομεν σπονδάς. διὸ καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης” 15
*εἰχόμεν λόγων· ἐπειδὴ δὲ σοι οὕτω βέλτιον δοκεῖ, κάμοι πᾶ-
 Βσα συνδοκεῖν ἀνάγκη. ἐξ οὗτου γὰρ σοι φέρων ὑπέταξα ἐμαν-
 τὸν, οὕτω πέπεισμαι ὡς ἅμα σοὶ καὶ ἀποθανούμενος καὶ βι-
 ώσω. διόπερ εἰ καὶ αὐτὸς ἐτέρως ἐλογιζόμεν ἔσεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ’ ἐπειδὴ νυνὶ σοὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοκεῖ, ὡς ἂν ἴσῃ αὐτὸς βέλτιον ἢ τῇ τελείσθω.”* τοιαῦτα καὶ πρωτοστράτορος εἰπόντος, εὐχαριστήσας ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο τῶν ἄλλων. ἐπισχόντες δὲ μικρὸν, „παρὰ σοὶ τὴν ἐξουσίαν, ἔφασαν, εἶναι τοῦ πράττειν· δεσπότης δὲ ὢν, ἃ βούλει πράττει.” τὴν τοι-

oportet, dispiciendum, quo pacto inviolabilis permaneat: ne rursum occasiones armorum renovandorum exoriantur. Si aliud quam abs te dictum est, utile arbitraret, non dubitasset id in medium afferre. Sed quoniam et iusta, et Romanorum communi frugifera, et tibi nobisque gloriosissima disseruisti, Deo bonorum praeside freti, ad opus verba conferemus. Haec magnus domesticus: secundum quem et protostrator, quod putaret fore e re publica eloquendi copia facta: Pacem, inquit, nobis totique imperio Romano bonam ac salutarem me iudicare et ita a vobis persuasum esse, haud inficiabor: talem autem conficiendam esse, qualem tu imperator descripsisti, nunquam me suspicatum confiteor. Mecum enim cogitabam, nos ad ea, quae prius tenebamus, recenti accessione facta, pacis foedus icturos. Unde aliis de ea disserentibus cupidissime auscultabam. Ceterum quia haec via tibi magis probatur, mihi quoque ut probetur, prorsus necesse est. Ex quo namque ad auctoritatem tuam me contuli, sic me institui, ut tecum vivere iuxta ac mori non recusem. Quare etsi aliter pacem confectum iri ratiocinabar, nihilo minus cum haec tua mens sit hodie, quod quod rectius censes, id fiat sane. Imperator protostratori haec prolocuto gratias egit et alios interrogavit. Qui post aliquam moram responderunt, cum dominus ait, in manu eius esse facere

αὐτὴν δὲ ἀπολογίαὶν οὐ πεισθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ἀη-Α. C. 1322
 δῶς μᾶλλον εἶπον διατεθέντες. ὁ μέντοι βασιλεὺς τὴν ἀπολο-
 γίαν δ, τι νοεῖ ὑποκρινάμενος ἀγνοεῖν, εὐχαριστήσας καὶ αὐ- C
 τοῖς, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. ἐξ ἐκείνης δὲ καὶ εἰς ἐβδόμη
 5 ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ ἅμα καὶ πρωτοστρά-
 τορι τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς λογάδας πείθοντες τῆς στρα-
 τιᾶς, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, ἕχυσαν μόλις εὐπαρά-
 δεκτον πᾶσι τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις εἰρήνην καταστήσαι. ἐξῆν
 μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιφανῶν τισι τὴν εἰρή-
 10 ἴονην κυροῦν, ἐδόκει δὲ βέλτιον γενέσθαι ψήφῳ κοινή. καὶ δια
 τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὠκονομεῖτο.

λγ'. Ἐπεὶ δ' ἐκεκύρωτο παρὰ πάντων, τὸν τοῦ ἀγίου D
 ὄρους πρῶτον, ὅστις καὶ ἐπρέσβευε τότε, μετακαλεσάμενος
 ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν πρὸς τὴν εἰρήνην ἔνστασιν” εἶπε „τῆς
 15 στρατιᾶς, τὴν τε ἡμετέραν πρὸς τοῦτο σπουδὴν καὶ τοὺς τρό- V. 82
 πους καὶ τὰς περιουσίας, δι' ὧν αὐτὴν εὐπαράδεκτον πᾶσι πε-
 πείκαμεν γενέσθαι, αὐτὸς ἰδὼν ἀπαγγελεῖς τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ
 βασιλεῖ· ἐξ ἐμοῦ δὲ πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα ἔρεῖς, ὡς, μάρτυρα
 τῶν ἐμῶν ποιούμαι λόγων τὸν πάντ' ἐφορῶντα ὀφθαλμὸν
 20 τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἐκ τοῦ συνειδότος ἀδέκαστον κρίσιν, ὡς P. 102
 οὔτε πρότερον οὔτε νῦν ἐμαυτῷ τι σύννοϊδα εἰργασμένῳ ὄλον
 ἄξιον εἶναι σε τὸν ἐμὸν κύριον καὶ πατέρα οὕτως ἐκπολεμω-
 θῆναι ποιῆσαι πρὸς ἐμέ. διόπερ πρότερόν τε ἅμα τε ἐμνή-
 σθης εἰρήνης, καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀντειπὼν μηδὲ πολυπραγμο-

quae vellet. Responsum hocce tristi animo reddiderunt: non enim illos orationes commoverant. Nihilo minus imperator quod sciebat nescire simulans, eis similiter gratias egit conventumque solvit. Inde usque ad diem septimum ipse, magnus domesticus et protostrator optimates ac selectos perque illos totam multitudinem ut pacem propter rationes ante dictas amplecti vellet, aegre induxerunt. Et imperatori quidem cum paucis quibusdam de nobilibus pacem ratam facere licebat; verum id communi suffragio fieri consultius visum est: quae causa fuit, ut res ad hunc modum administraretur.

33. Pace omnium consensu accepta, praefecto Sacri Montis, qui tum apud se legati munere fungebatur, accessit, imperator, Quantopere exercitus paci repugnaverit, inquit, quantumque studium, quos modos et commenta nos adhibuerimus, quibus omnes ad eam complectendam adduceremus, ut tute coram vidisti, domino meo et imperatori renuntiā. Ex me vero hoc illi dicit, me deum omnia videntem incorruptumque conscientiae meae iudicium testari, neque alias, neque modo quidquam tale designasse, quod dominum ac parentem meum tam hostili in me odio imbuere merito debuerit. Quamobrem et antea ut primum pacis meminerit, me nihil

A. C. 1322 γήσας, ἀλλὰ καὶ νομιζῶν εὐεργετηθεῖσθαι, τὸ ἐπίταγμα ἐπλή-
 ρουν τὸ σὸν καὶ νῦν, καίτοι γε τῆς στρατιᾶς πολλὰ δυσχε-
 ραιόντων, ἐφ' οἷς ἐπεχειρουν πείθειν, ὡς ἀκριβῶς παρὰ τοῦ
 πρέσβεως μαθήσῃ, ὃ προστέταχας, καὶ θεοῦ συναιρομένου,
 ἤγαγον πρὸς πέρας. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπὶ τῇ τοῦ προτέρου⁵
 Β πολέμου καταθέσει σπονδαῖς τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι
 Σηλυβρίας εἰς ἰδίαν ἀρχὴν περιεποιησάμην, οὐ δεόμενος αὐ-
 τός, ἀλλὰ δι' ἃς εἶπον αἰτίας τότε οὐσας ἀναγκαίας. νυνὶ δὲ
 συνιδῶν, ὡς ἡ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰρήνῃ ἀρχὴ κατέστη δευτέ-
 ρου πολέμου· (οἱ γὰρ συσκοφάνται καὶ κοινοὶ πολέμιοι καὶ τῆς¹⁰
 Ῥωμαίων τύχης ἀφανεῖς λυμεῶνες ὕλης εὐπορήσαντες καὶ
 πολλὰς αἰτίας πλασάμενοι καὶ διαβολὰς, ἐξώργισαν κατ' ἐμοῦ
 καὶ πρὸς πόλεμον ἐξώργισαν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐμφανούς,)
 δείσας μὴ καὶ αὐθις τὴν προτέραν μοῖραν τῆς ἀρχῆς ἢ καὶ
 πλεῖον τι ἰδιοποιησάμενος, ἀφορμὰς πάλιν τοῖς συσκοφ-¹⁵
 C τεῖν ἐθέλουσι παράσχω, καὶ πλασάμενοι διαβολὰς, πρὸς τὸν
 κατ' ἐμοῦ πόλεμόν σε ἐρεθίσωσιν αὐθις, ὕπερ ἐπαχθέστερον
 ἐμοὶ θανάτου· φέρον ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδίδωμι
 πάντα, οὐ πόλεις μόνον καὶ χώραν καὶ δημοσίους φόρους,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐμὲ μετὰ πάντων ὧν ἄγω, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε²⁰
 σοὶ περὶ τῆς διοικήσεως πάντων μελήσει ἕκαστα σκεψαμένη.
 τοῦ μέντοι μισθοφορικοῦ τῆς στρατιᾶς τὸν μισθὸν ἀνξήσας,
 παρέσχον καὶ γῆς ἐκάστῳ πλέθρα χρυσίων δέκα. περὶ μὲν

contradicientem, neque curiosius perscrutantem, sed beneficium id
 existimantem, eius iussa peregisse; et nunc quoque quamvis exer-
 citu multum aversante consilium, quod tu illi accurate declarabis,
 quae voluerit, Deo bene iuvante, exitum esse consecuta. In foe-
 dere itaque propter bellum, quod antecessit, omittendum, quod inter
 Christopolin et Selybriam terrarum interiacet, non quia egerem,
 sed ob rationes necessarias, quas aperui, mihi in principatum as-
 serui. Hoc autem tempore, dum perspicio pacem illis conditionibus
 conciliatam, bello novo dedisse initium, (calumniatores enim et com-
 munes inimici occultaque Romanae fortunae pestes occasionem
 nacti, multis criminibus confictis, illum contra me inflammaverunt,
 et ad arma citra ullam causam manifestam instigarunt.) timere me,
 ne si iterum pristinam partem imperii, aut ea plus etiam mihi ut
 propriam vindicarem, rursus dem sermonem criminari volentibus:
 et illi mendaciis suis ad bellum in nos de integro ipsum proritent;
 quod quidem morte ipsa amarius foret: ideo sub eius potestatem
 subiicere me omnia; non urbes dumtaxat et regionem et vectigalia,
 sed me ipsum insuper cum toto, quem duco, exercitu: et ex hoc
 tempore illi singulis exploratis, universorum administrationem curae
 futuram. Verumtamen stipendia mercenariorum militum auxisse me
 et assignasse cuilibet agri modum, unde aurci capiantur decem.

ὅν τῆς ἀδείξεως τοῦ μισθοῦ αὐτὸς ἂν εἰδαίης ἢ χρῆ γενέ- A.C. 1322
 σθαι· τῆς μέντοι γῆς τοὺς στρατιώτας δέομαι μὴ ἀφαιρεθῆ-
 ναι, τοῦτο μὲν, ὅτι στέρησις οὐδεμίᾳ ταῖς δημοσίαις προσό-
 δοις ἀπὸ τῆς διανομῆς γαγένηται ταύτης, τοῦτο δ', ὅτι καὶ διὰ D
 5τὴν ὀλιγότητα οὐδεμίαν ἀσχολίαν παρέχουσα τοῖς στρατιώ-
 ταις πρὸς τὸ εἰς τὰς ἐκστρατείας εὐκόλους εἶναι ὠφέλειάν
 τινα δεκεῖ παρέχειν. πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς
 τὴν αὐτῶν μισθοφορὰν χρυσίον πρὸς ἐμὲ πρότερον ἀποκαθι-
 στάμενον, παρ' ἐμοῦ διανεμέσθαι τοῖς στρατιώταις· οὕτω
 10γὰρ ἐπηγγειλάμην αὐτοῖς, ὅτε τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐπιούμην λόγους οὐ ῥαδίως πειδομένοις. περὶ γε μὴν
 τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ὅπως διοικηθήσεται, ὡς ἂν αὐτὸς κρίναις
 εὖ ἔχειν, ἐμοὶ πείθεσθαι ἀνάγκη. ὁ δέ γε θεὸς ὁ ἐμὸς ὁ δε-
 σπότης νῦν μὲν οὐκ ἀπολυθήσεται τῆς εἰρκῆς, οὕτως ἐμοῦ
 15λυσίτελεῖν δι' αἰτίας οἰομένον τινάς· μετὰ δὲ χρόνον τινὰ P. 103
 μικρὸν ἀπολυθήσεται τε καὶ σὺν ἐμοὶ διάξει θεραπευόμενος.
 διὸ καὶ δέομαι τούτου χάριν τυχεῖν συγγνώμης." Τοιαῦτα
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν ὁ νέος βασιλεὺς τὸν πρεσβέον-
 τα πρῶτον Ἰσαὰκ κελεύσας εἰπεῖν, ἀπέστειλεν εἰς Βυζάντιον.
 20ὅπει δὲ ἀφῆκτο; τὴν τε εἰρήνην ὅτι κεκέρυωτο καὶ ἐφ' ὁποίοις
 τισὶν ἀπήγγειλε, τὴν τε ἐνστάσιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῆς στρα-
 τίας καὶ τὴν τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν V. 83
 οἷς ἔχουσε πάντας πείσαι τὴν εἰρήνην ἐπιψηφίσασθαι. ἀκούων
 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν ἐξεπέπληκτο καὶ ἠπίσται διὰ τῶ
 25μέγεθος τοῖς ἀπαγγελλομένοις. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀπίως ἀρ-
 χῆς τὸν νέον ᾤετο αὐτῷ ἐκστήσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' εἶγε καὶ

Verum de aucto stipendio quid fieri debeat, ipsum sciturum: agri
 ut sine iniuria militibus conserventur, me orare: tum quia pensiones
 publicas ista distributione non minuerim, tum quia propter ruris
 angustiam unius scilicet iugeri, milites parum occupatos habens,
 hac ratione ad expeditiones faciles illos expeditosque reddiderim.
 Ad haec, aurum in eorum stipendia sepositum, mihi prius restitu-
 tum, cupere a me illis numerari: quemadmodum cum de pace ad
 eos concionans et difficulter inflectens, me facturum receperim. Do-
 mus vero mea, ut ad illius arbitrium procuraretur, mihi ferendum
 necessario. Patruus despota ut quibusdam de causis diutius in cu-
 stodia retineatur, utile videri; brevi tamen emissum iri et cum di-
 gnitate ac honore mecum victurum: et hanc veniam me ab eo petere.
 Haec legatum Isaacium referre ad avum Constantinopolin voluit: quo
 cum venisset, de pace confirmata eiusque conditionibus, de exercitus
 pertinacia, de iunioris imperatoris diligentia et invento, quo ad pacem
 comprobendam omnes adduxisset, narravit. Quae audiens seux im-
 perator primum admiratione obstupescens, fidem dictis adiungere

Α.Ο. 1322 εκ Βερβορίας ἢ καὶ πορρωτέρω ἄχρι Σηλυβρίας αὐτῆς κατα-
 σχῶν, παρεχώρησεν αὐτῷ τῶν ἄλλων, ἡγάπησεν ἂν καὶ αὐτὸ
 δὲ ὄλωσ τὸ παραδέξασθαι τὴν εἰρήνην, οὐ τῇ τοῦ πράγματος
 φύσει, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς τρόποις τοῦ βασιλέως καὶ ἐγγόνου
 Φαῤῥῶν, διεκρεσβεύετο πρὸς αὐτόν ἀγαπητόν ἡγούμενος ἀνδ-
 ὄπως ποτὲ πεισθεῖν μόνον τὸν πόλεμον καταθέσθαι. ἔπειτα
 δὲ ἡδονῆς ἦν καὶ Θυμηδίας μετὸς αὐτὸς τε καὶ οἱ προσέχον-
 C τες αὐτῷ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἑορτὴν ἤγουν
 τὴν χαριστάτην πασῶν.

λδ'. Εἰς τάχος τε ἐκέλευε τριήρεις δύο πληροῦν ἐπεὶ 10
 δὲ ἐπεπλήρωαντο, σὺν τάχει καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν βασιλίδα
 Ξένην τὴν Ἀνδρονίκου μητέρα τοῦ νέου πέμπει πρὸς τὸν υἱὸν
 ἄμα μὲν τῆς εἰς αὐτὸν καλοκαγαθίας καὶ τῆς τιμῆς καὶ εὐ-
 D πειθείας πρεπούσας ἀποδώσουσαν εὐχαριστίας, ἄμα δὲ καὶ τὴν
 κυρωθεῖσαν εἰρήνην ἐγγράφοις βεβαιώσουσαν ὄρκους. ἐλθούσαν 15
 δὲ εἰς τὸ περὶ Σηλυβρίαν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον χωρίον
 ἔτι τότε ἀτείχιστον ὄν, βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐλθὼν προσε-
 κύνησέ τε ὁμοῦ τὴν μητέρα· καὶ ἐθρήνησαν ἐφ' ἱκανόν, ἡ μὲν
 τὴν χηρείαν, ὁ δὲ τὴν ὄρφανίαν ὀδυρόμενος τοῦ πατρός· οὐπω
 γὰρ ἄχρι τότε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν εἰς ἔν βασιλεὺς ὁ 20
 νέος τῇ μητρὶ καὶ βασιλίδι συνῆλθεν ἔπειτα ἡ βασιλὶς τῷ
 βασιλεὶ καὶ υἱῷ τὰς τε τοῦ βασιλέως καὶ πάμπου ἀπαγγελί-
 λασα εὐχαριστίας, καὶ ἕτερ' ἅττα ὁμιλήσασα ὅσα ἦν αὐτῇ
 βουλομένη, τὰ δωμοσομμένα παρὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ ἐγγρά-

1. Scr. αὐτὸς ex Intpr.

ob rei magnitudinem non potuit. Non enim nepotem totum impe-
 rium sibi cessurum opinabatur; sed si vel a Berrhoea aut ultra us-
 que Selybriam ipse retineret omnia, cetera sibi relinqueret, conten-
 tus erat. Et sane hoc ipsum, quod de pace legationem misit, non
 id fecit, quod bonitati suae causae, sed quod probitati nepotis con-
 sideret: satis habiturus, si quoquo modo, ut bello parceret, eum
 commovisset. Deinde ipse cum proceribus et aliis Romanis exsultare
 laetitia diemque festum agere omnium iucundissimum.

34. Porro senior imperator quamprimum triremes binas ornari
 praecipiens, magna cum libentia imperatricem Xenam, iunioris An-
 dronici matrem, ad filium mittere properat; primum ut ei de ista
 integritate deque honore et prompta obedientia sibi exhibitis de-
 bitas gratias agat; deinde, ut pacem iam ratam scripto iuramento con-
 stabiliendam curet. Progressam ad oppidum, cui Epibatae vocabu-
 lum est, non longe a Selybria dissitum, quodque tum muris adhuc
 carebat, filius occurrens, proclinato corpore veneratus est: fluxerunt-
 que ambobus diu lacrimae, illa viduitatem, hoc orbitatem suam de-
 ficientibus: nam ab obitu Michaelis imperatoris nondum convenerant.
 Postquam verbis avi filio gratias egit, et alia quae libuit cum eo col-

φως παραλαβοῦσα, ἐπαιήκεν αὐθις ὡς βασιλέα τὸν κηδεστήν. A.C. 1322
 ὁμομοκότος δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν εἰρήνην ἀκατάλκτον καὶ βε-Ρ. 104
 βαιάν τηρήσειν ἐπὶ τούτοις γεγενημένην, ὥστε τὴν μὲν ἀρχὴν
 πῶσαν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων αὐτῷ προσήκειν,
 5 πρὸς δὲ βασιλέα τὸν ἔγγονον τὴν μισθοφορὰν τῆς στρατιᾶς
 δίδουσαι μόνον; ὥσπερ ἦν αὐτοῖς ἐν ταῖς συνθήκαις γεγραμ-
 μένον, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ χορηγοῖτο τοῖς στρατιώταις· ἐτι δὲ
 καὶ περὶ τῆς διανεμηθείσης γῆς τοῖς αὐτοῖς τούτοις μισθοφό-
 ροις πῦρὰ τῶν τὰ δημόσια διοικούντων ἐνοχλεῖσθαι μηδὲν,
 10 ἀλλ' αὐτοῖς ἀνεπηρέαστον διατηρεῖσθαι· καὶ τῆς ἰδίας οἰκίας
 ἐνεκα καὶ βασιλίδος τῆς αὐτοῦ γυναικὸς παρὰ τοῦ βασιλικοῦ
 ταμιεῖου ἑξακισχιλλοὺς ἐπὶ τρισμυρίοις χορηγεῖσθαι χρυσοῦς.
 καὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων ὄρκων πρὸς βασιλέα τὸν νέον B
 ἀπεσταλμένων, ἄρας ἐξ οὐπερ ἐστρατοπεδεύετο τόπου, εἰς Βυ-
 15 ζάντιον ἦκε τὸν βασιλέα προσκυνήσων. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ βασι-
 λεὺς εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως. πλησίον δὲ
 ἀλλήλων γενομένων, βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεπήδησε τοῦ ἵππου,
 ὡς ἀπὸ γῆς οἶα δοῦλος τὸν βασιλέα προσαγορεύσων. ὁ δὲ γε
 πρεσβύτερος τὰς ἡνίας ἀναστρέψας, ἤλαυνεν ὀπίσω ἐβούλετο V.84
 20 δὲ αὐτῷ τὸ τοιοῦτο, μὴ πεζῇ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐφιππον εἶ-
 ναι δίκαιον τὴν προσαγόρευσιν ποιεῖσθαι. ἔθος γὰρ ἐπεκράτη-
 σεν ἀρχαῖον παρὰ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν, ὅταν μέλλωσιν
 ἀλλήλοις συντυγχάνειν, τοὺς μὲν ἐπομένους ἐκατέρους τῶν C
 ἵππων καταβάοντας ἔπεσθαι πεζῇ, αὐτοὺς δὲ συμμίζαντας
 25 ἐφιππους, τὸν μὲν νεώτερον κύψαντα τοῦ πρεσβυτέρου βασι-

locuta est, sacramentumque scripto comprehensum accepit, ad socerum rediit. Qui ut vicissim iuravit, se pacem insolubilem constanter servaturum in has condiciones factam, uti omne imperium et gubernatio universa ad se pertineret, nepoti stipendiorum dumtaxat solutio daretur, prout in pactis scriptum esset: et uti iidem mercenariis militibus propter agros distributos a magistratibus nihil molestiarum exhiberetur, sed intacti illis servarentur: item uti pro familia eius et coniuge triginta sex aureorum millia ex aerario imperatoris praeberentur. Cum iurasset haec, inquam, scripto mandata ad nepotem misit. Is motis castris Byzantium viam tenuit, ut avum salutaret; qui se quoque obviam ei tulit. Cum mutuo appropinquassent, nepos ab equo desiluit, ut humi stans, tamquam servus imperatorem salutaret. Ille conversis habenis retrocedere. Qua ambo insinuat, decere imperatorem, uti nepos erat, non humi stantem, sed in equo sublimem salutatione fungi. Vetus enim consuetudo apud Romanos imperatores vigeat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui utrumque sequerentur, a iumentis descendentes, pedibus ambularent, ipsi in equis manentes congrederentur; et iunior aperto prius capite

- A. C. 1322 λέως περιπτύσσονται τὴν χειρα, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρότερον περιελάμενον πῖλον ἀνακύναντα δὲ δεκίθεν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸν τὸν πατέρα ἀντιφιλεῖν. τότε δὲ οὐκ ἀγνοῶν τὸ ἔθος ὁ νέος βασιλεὺς κατέβη τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα καὶ πλέω τοῦ δικαίου καὶ συνηθούς αἰδῶ καὶ εὐπειθεῖαν τῆς πάππῃ ἀποδῶ. ἐπομένον δὲ αὐτοῦ πεζῇ καὶ μὴ ἐνδιδόντος, ἀναγκασθεὶς περιέμεινεν ὁ βασιλεὺς πλησίον δὲ γενόμενος ὁ νέος, περιεπτύξατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως πάντων ὄρωντων. τοῦτου δὲ γενομένου, Θρηῆνος ἐφ' ἱκανὸν ὁμαλῶς ἤρητο
- D διὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, ἅμα καὶ χαρὰ, ὅπερ ἐπὶ ταῖς παρ' ἰο ἐλπίδα μεγίσταις εὐτυχίαις γίνεσθαι φιλεῖ. ἢ καὶ τὸ αὐτοφρον καὶ μέτριον τοῦ νέου βασιλέως ὄρωντες, ἐπεκάμπτοντο πρὸς οἰμωγὰς. ἔπειτα ἐφίππου καὶ τοῦ νέου βασιλέως γενομένου ἦλθον ἄχρι πυλῶν. ἀναστρέφειν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ προεσβυτέρου βασιλέως ἐπιτρέποντος τῷ νέῳ, οὐκ εἶξεν, ἀλλὰ ἰ5 τοῖς ἄλλοις ἔξω τειχῶν περιμένειν σημήνας τῇ χειρὶ, αὐτὸς ἅμα τισὶ τῶν εὐπατριδῶν ἐντὸς γενόμενος τῶν τειχῶν, καὶ συνοδεύσας τῇ πάππῃ καὶ βασιλεῖ μέχρι μέσης ὁδοῦ, συνταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. εἰς τὴν ὑστεραιάν δὲ εἰσελθὼν, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς Θεομήτορος τέ-20 μενος τῆς Ὀδηγητρίαις ἔλθων, εὐχαριστίας ἀπεδίδου πολλὰς τῇ χορηγῷ τῆς εἰρήνης Θεῷ καὶ τῇ αὐτοῦ πανάγῃ
- P. 105 μητρὶ. ἐκεῖθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ συνδιῆγες τῇ πάππῃ καὶ βασιλεῖ. ἐκ μέντοι τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου εἰς τὰ βασίλεια ἐφοίτων παν-25

coque inclinato, senioris dexteram cum osculo arriperet, indoque suspicientem pater vicissim oscularetur. Tum itaque non inscitia moris huius, sed ut avo maximum et plus quam debitum consuetumque obsequium ac reverentiam tribueret, nepos imperator ab equo descendit. Cumque pedibus obfirmatus sequeretur, senior coactus subatitit, et prope accedens iunior, pedem illius in omnium conspectu complexus osculo contingit. Quo facto gaudium, et ex gaudio lacrymae, ut in summa et inexpectata felicitate, aequaliter per exercitum ciebantur; aut etiam tam ab omni fastu alienum modestumque iuvenem imperatorem aspicientes, ad hunc fletum movebantur. Igitur equo denuo conscenso, ad urbis portas pervenerunt. Ibi permittente seniore, uti ad castra rediret, iunior recusavit, et sequentibus suis manu iuvenens, ut extra muros manerent, ipse cum aliquot nobilibus civitatem ingressus, et usque ad medium viae in palatium avum comitatus, valedixit: deinde ad exercitum se recepit. Altero die primum ingressus Deiparae Hodegetriae templum, amplissimas Deo pacis auctori et castissimae eius matri gratias egit. Hinc palatium petens, cum avo versabatur. Ex locis autem et oppidis cir-

δημοί, ἄμα μὲν συνεορτάσοντας καὶ αὐτοὺς τὴν εἰρήνην, ἄμα Δ. C. 132a
 δὲ ὑψόμενοι καὶ βασιλέα τὸν νέον, ὃς αἰτιώτατος ἐδόκει τῆς
 ἐν τῷ παρόντι εὐτυχίας εἶναι. θαυμάζοντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε
 εὐπειθειαν πρὸς βασιλέα καὶ τὸ τοῦ φρονήματος μέτριον καὶ
 5κατεσταλμένον, οἰκαδὲ χαίροντες ἐπανήσαν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος ἄμα τῷ πρεσβυτέρῳ πέντε πρὸς ταῖς δέκα τῷ Βυζαντινῷ
 ἐνδιατρίψας ἡμέρας, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ τελούσας ἐπαρχίας τῷ B
 πάππῳ καὶ βασιλεῖ παραδεδωκώς, αὐτὸς, ἐπιτρέψαντος βασι-
 λέως, εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆλθεν, ἔνθα καὶ ἡ σύνευνος αὐτῷ
 10βασιλὶς ἦν, Ἀνγούστου μηνὸς ἰσταμένου τῆς αὐτῆς πέμπτῃς
 ἰνδικτιῶνος.

λέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος πῦσαν τὴν ἡγεμονίαν C
 Ῥωμαίων ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτῆς, τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως
 παρακεχωρηκός, ἐπιτρόπους τε ἀπέστειλε κατὰ πᾶσαν ἐπαρ-
 15χίαν ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει βέλτιστα ἔχειν· καὶ ταῖς τῶν δημο-
 σίων προσόδων πρῶξις τοὺς ἐπιμελησομένους ἐφίστη· καὶ
 ἀπογραφὰς δὲ ἀποστείλας, τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ὅσον ἦν ἐκν. 85
 χωρίων ἀποτεταγμένον τὰς προσόδους ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
 συγλητικὸς ἐξίσταζε καὶ διώκει δι' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. ὑπὸ
 20δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σφεντισθλάβος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς,
 ὃς ἦν τὴν βασιλείῳ τοῦ νέου ἀδελφὴν γεγαμηκώς, ἐτεθνήκει
 νοσησας· διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μυσῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γεώργ- D
 γιος ὁ Τερτερῆς. ἔτι δὲ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων συν-
 στωτῶτος πολέμου, ὅτε καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τῶν κατὰ

19. Interpres legit *ἐξιχνιάζει*: istud autem *ἐξισάζειν* fortean
 spectat eos, quos Latini *peraequatores* dicunt. ED. P.

cumiacentibus atque ex ipsa Constantinopoli ingenti frequentia populi
 in aulam, communem de pace lactitiam demonstrati iuvenemque im-
 peratorem visuri ventitabant, quem istam praesentem felicitatem
 sibi unum peperisse iudicabant: et promptam ad avi iussa voluntatem
 moderatumque et frenis parentem eius animum admirantes, domos
 lacti revertebantur. Dies quindenos apud avum commoratus, traditis,
 quas obtinebat, provinciis, eius bona venia Didymoticum rediit, ubi et
 coniuex erat, mense Augusto ineunte, ipsa Indictione quinta videlicet.

35. Imperator senior concessu iunioris totius Romani imperii
 dominus, in omnes provincias, ut maxime opportunum censebat,
 praetores mittere, quaestores diligentes constituere, et notarios legare,
 qui in indices referrent, quantum militum indigenarum ad reditus
 capiundos destinatum esset: insuper et consiliarios indagare, quo-
 rum opera in principatu administrando uteretur. Sub idem tempus
 Sphenisthlabus Mocosorum rex, quicum nupta erat Andronici minoris
 soror, morbo interiit; quem filius eius Georgius Terteres excepit.
 Etiamnum bello inter imperatores durante, cum Andronicus Palaeo-

- A. C. 1322 τὴν Ῥοδόπην τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων ἄρχων επαρχιωῶν, ἀπέστησε τοῦ νέου πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα, ὁ Τερτερῆς ταῖς πόλεις ἐκείναις ἐπιστρατεύσας, τὰς μὲν ἄλλας ἐδήλωσε, Φιλιππούπολιν δὲ εἶλε, μεγάλην τε καὶ πολυάνθρωπον οὖσαν, καὶ περὶ καὶ ἰπικῶ στρατεύματι ἐρῶμένην, καὶ ἐν ἐπικαι-5 ρῶ μάλιστα χωρίου κειμένην, ὡς ἀντάρκη εἶναι καὶ πρὸς πόλεμον καὶ εἰρήνην τῶν ἄλλων μάλιστα ἡπειρωτίδων. εἶλε δὲ τρόπον τοῦδε. παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τιγὸς αὐτῷ τῶν ἐπιτηδείων ἔχθει τῷ πρὸς βασιλέα τὸν νέον κρύφα ἐμηνύθη, ὡς τῶν Φιλιππουπολιτῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συστρατευομένων, τῶν τειο10 ἄλλων ἐγχωρίων περὶ τὴν τοῦ σίτου συγκομιδὴν ἀσχολουμένων,
- P. 106 ἐπελθὼν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ῥᾶον ἂν κρατήσειεν ὀλιγανδρούσης. κατὰ δὴ τὴν τοιαύτην ὑφίγησιν ἐπελθὼν, ἀπορία τῶν ἀμυνομένων παρεστήσατο ῥαδίως. ἀφικομένου δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην εἰς Διδυμότειχον τοῦ νέου βασιλέως, ὁ Τερτερῆς ἀποστείλας 15 στρατιάν, τὰ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέδρομε πολίχνια καὶ ἐλήθησαν· ἐπιδιώξας δὲ ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν ἐν τοῖς ὄρεισι τῆς Μυσίας, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμπεσὼν, τοὺς μὲν διέφθειρεν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλε ζῶντας, πλὴν ὀλίγων, ὅσοι δισσώθησαν ἐπιγενομένης νυκτός· καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διήρασαν· 20 Βοὶ στρατιῶται, καὶ τὴν λείαν ἐπανήγαγον. μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς μὴ ἀμύνεσθαι μόνον ἐπερχομένους τοὺς Μυσσοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. καὶ συναγαγὼν ἀξιόμαχον στρατιάν, μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν ἐπέ-

logus, provinciarum Rhodopes Romanis subditarum praefectus, a nepote ad avum descivisset, Terteres urbes illas invadens, alias ferro ignique vastarat, Philippopolin amplam et populosam, equite pediteque munitam, idoneo regionis loco sitam, et seu paci seu bello inter omnes continentis urbes appositam ceperat. Cepit vero isto modo. A quodam studiosorum sui, quos habebat Byzantii, ex odio in imperatorem iuniorem occulte certior erat factus, Philippopolitanis quibusdam illi militantibus, aliis in frugibus colligendis occupatis, si ex inopinato superveniat, facile in tanta virorum paucitate urbem subacturum. Hac suggestione allectus, improvisus advenit, et ob solitudinem a defensoribus nullo eam negotio subegit. Profecto post pacem factam Didymotichum iuniore imperatore, Terteres oppidulis circa Adrianopolin depopulationem intulit. Persecutus depopulatores imperator et in finibus Moesiae assecutus, insperato irruit, aliisque trucidatis, alios vivos comprehendit: paucis fugientibus nox saluti fuit: castra quoque miles diripuit et praedam reduxit. Post hanc pugnam imperator Moesos non incursantes modo repellendos, sed etiam armis ultro appetendos existimavit. Quare iusto exercitu conscripto, secundum diem tricesimum in Moesiam incubuit, et plurima loca depraedatus, captivum nullum fecit, (nec

βαλεν εις την Μυσίαν και εδηωσε τα πολλά αθηης, ηνδραπο- A. C. 1322
 διάσαστο δὲ οὐδένα· οὐδὲ γὰρ ἔθος οὔτε Μυσοῖς οὔτε Ῥωμαίοις
 ἐν ταῖς καταδρομαῖς ἀνδραποδίζεσθαι ἀλλήλους· βοσκήματα
 δὲ και ἄλλην ἀποσκευὴν εἶλον αἰχμάλωτον πολλήν. ἐκεῖθεν δὲ
 5 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε τῷ βασιλεῖ και πάμπω συνησθησόμενος
 ἐπὶ τῇ νίκῃ· ταύτην γὰρ ἐποιήσαστο πρώτην εἰσβολὴν βαρβάρους
 ἐπιστρατεύσας. εὖρε δὲ ἐλθὼν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βα- C
 σιλέως τὸν Συργιάννην εἰς δεσμοπήριον ἐμβληθέντα. ὕστερον
 δὲ ὀλίγαις ἡμέραις ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς δικαστήριον καθί-
 10 σσας, συνδικάζοντος αὐτῷ και τοῦ νέου βασιλέως και τῶν ἐν
 τέλει πάντων Ῥωμαίων παρόντων, ἐκέλευσε τὸν Συργιάννην
 εἰς μέσους ἐλθεῖν, ὡς ὢν κατηγορεῖτο τὰς ἀτίας ἀπολυσόμε-
 νον. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ, ὡς εἶη συνωμοσίας ἅμα Ῥωμαίων
 οὐ πολλοῖς πεποιμημένος ἐπὶ τῷ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἀπο-
 15 κτείναντας, αὐτὸν ἀποδειχθῆναι βασιλεύοντα Ῥωμαίων. οἱ μὲν
 οὖν διώκοντες ἐπέκειντο σφοδρῶς ἀληθῆ ἢ αὐτοῦ κατηγοροῦντο
 διῶσχυρίζόμενοι εἶναι. ἔλεγχον μέντοι ἑναργῆ τῶν κατηγορου-
 μένων οὐκ ἠδύναντο παρέχειν· αὐτός τε ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἃ μὲν D
 κατηγορεῖτο συκοφαντίας διετείνετο εἶναι, οὐ μέντοι και ἀπο-
 20 δεῖξεις παρῆχεν ἰσχυράς, ἐξ ὧν ἂν τὴν δίκην διαφύγοι. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτοῦ τε και τῶν διωκόντων πρὸς ἀλλήλους ἀντικαθι-
 σταμένων, ὡς ἰσπαλεῖς ἦσαν αἱ δίκαι, ὁ πρεσβύτερος βασι-
 λεὺς ἐπέτρεπε τῷ νέω ψῆφον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἐξενεγκεῖν. τοῦ
 δὲ ἀπαγορεύσαστος δέει τοῦ μὴ διὰ τὴν ἀποστασίαν καιροῦ
 25 παρασχόντος δοκεῖν ἀμύνεσθαι αὐτὸν, ὁ πρεσβύτερος βασι- V. 86
 λεὺς πολλὰ αὐτοῦ κατηγορήσας, και τοὺς διώκοντας ἀποφρηά-

enim vel Moesis, vel Romanis in more fuit, incursionibus mutuum capere.) pecora aliamque praedam multam abstulit. Inde Byzantium victoriam avo gratulaturus revenit: hanc enim, in barbaros ducens, primam impressionem fecerat. Syrgianem autem ab eo in carcerem coniectum invenit, paucisque diebus interiectis, iudicio instituto, et una secum pro tribunali sedente nepote, in praesentia omnium procerum Romanorum, illum ad criminibus respondendum prodire iussit. Accusabatur, quod cum aliquot Romanis coniurationem fecisset, ut, imperatore interfecto, ipse imperator Romanus crearetur. Accusatores premebant vehementer, vera se obicere asseverantes, nec tamen evidentibus argumentis id probare poterant. Similiter ipse accusationem meras esse calumnias contendebat: quamquam firmam probationem, qua poenas effugeret, non afferret. Post longam partium altercationem, quod paria causarum momenta erant, senior iuniori ferendae sententiae arbitrium detulit. Quo recusante, ne propter defectionem hominis ulcisci se videretur, senior in Syrgianem asperius invehens et accusatores vera dicere pronuntians,

A.C. 1322 μενος ἀληθεύειν, τὸ δεσποτῆριον κατέκρινεν οἰκεῖν ἔπὸ κλοι-
 οὺς ἐνὶ κανόνι συνηρμοσμένοις φρουρεῖσθαι κελύσας. ἐλέγετο
 μέντοι ὡς ἐπὶ ταῖς τοῦ νέου βασιλείως πρὸς τὸν αὐτοῦ συμβά-
 σεσι πάππον καὶ τοῦτο εἶη συντεθειμένον, τὸ ἐκ παντὸς τρό-
 που τὸν Συργιάνην εἰρχθῆναι τοῦ νέου βασιλείως ἡτηκότος·⁵
 ἦν δὲ σαφῆς καὶ ἀναντιρρήτος συκοφαντία.

P.107 λς'. Ἐτι δὲ βασιλείως τοῦ νέου διατριβόντος ἐν Βυζαν-
 τίῳ, Τεττερῆς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησε τὸν βίον.
 Βτελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀπὸ Μεσημβρίας ἄχρι Στῖλβον
 τοῖς Μυσοῖς ὑπήκοοι πόλεις ἔκοντι τοῖς Ῥωμαίων προσεχώ-¹⁰
 ρησαν βασιλεῦσι. καὶ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ταῖς προσχω-
 ρησάσαις πόλεσιν ἀπέστειλεν ἐπιτρόπους, οὓς ἔκρινεν αὐτός.
 Βοησίλας δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Μυσῶν ἀδελφὸς αὐ-
 τόμολος ὢν ἐν Ῥωμαίοις τότε, ὡς ἐπύθετο τὴν τελευτὴν
 τοῦ βασιλέως Μυσῶν, ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο¹⁵
 ἑαυτῷ τὰς ἀπὸ Στῖλβον μέχρι Κόψεως ἐπιλοίπους τῆς Μυ-
 σίας πόλεις προσχωρησάσας ἀμαχεὶ διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ
 γένους. πέμψας δὲ ὡς βασιλέα καὶ ἐπαγγελάμενος ὑπ' αὐ-
 τὸν τελεῖν αὐτὸν τε καὶ πόλεις καὶ τὴν συνεπομένην στρα-
 τιάν, δεσπότης Μυσίας ὑπὸ βασιλέως ἐπιτέτραπται ὀνομά-²⁰
 ζεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος, ἅμα καὶ τοῦ πάππου καὶ βασι-
 λέως ἐπιτετραφότος, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ τὴν Θρακίαν στρα-
 τιάν ἀθροίσας, εἰς Φιλιππούπολιν ὡς ἐκπολιορκήσων ἦλθε.
 γενομένη δὲ ἐκεῖ ὁ Βοησίλας ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ
 τοῦ πολέμου συνεφαρόμενος συνῆλθε· καὶ περιστρατοπεδευ-²⁵

2. Interpres legit κλονι. ED. P. 13. Intrp. legisse videtur
 πατρᾷδελφος; vertit enim patruus.

carcere damnatum vinculisque ad columnam aptatis constrictum cu-
 stodiri mandat. Rumor fuit, propter pacificationem cum avo rogasse
 nepotem, ut quam arctissime in custodia haberetur, et ex composito
 ita factum: sed erat manifesta et refutatione indigna calumnia.

36. Adhuc Byzantii morabatur iunior imperator, cum Terteres
 Moesorum rex supremum diem vidit. Quo extincto, urbes Moesorum
 a Mesembria Stilbnum usque ad Romanos imperatores sponte acces-
 serunt; quibus senior delectos a se praefectos designavit. Boesilas
 demortui regis frater, qui tum ad Romanos transfugerat, audito
 regis obitu, reliqua Moesiae oppida a Stilbno ad Copsin citra pu-
 guam propter generis propinquitatem se deditia recepit, mittensque
 ad imperatorem, ac se cum oppidis et exercitu in eius arbitrio fore
 pollicens, despotam Moesiae se appellandi auctoritatem accepit. Ne-
 pos avi commissu, Byzantio et e Thracia contractis copiis, ad Phi-
 lippollin obsidione premendam abiit. Eodem cum suo milite Boe-
 silas operam Romanis navaturus se contulit. Cincta et obsessa

σάμενοι ἐπολιόρκουν οὐσῆς δὲ ἐντὸς ἀξιωμαχὸν στρατιᾶς, A.C. 1322
 ἦννον οὐδὲν, ἀλλὰ ἐκακοπέθον. ὁ γὰρ Τερτερῆς ἅμα τῷ
 τὴν Φιλιππούπολιν κατασχεῖν, δεισας μὴ αὐθις οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπέλθοντες, διὰ τὴν ὀλιγανδρίαν, ὡσπερ καὶ αὐτὸς, ἔλωσιν D
 5 αὐτὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἐν ὀρίοις ἦν τῆς ἐκείνου καὶ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας, χιλίους μὲν ἰππέας λογάδας ἕξ Ἀλανῶν ✓
 καὶ Μυσῶν, καὶ δις τοσοῦτους πεζοὺς πελταστὰς, οἱ δοκοῦσι
 μαχιμώτατοι εἶναι παρ' αὐτοῖς, τὴν πόλιν ἐπεμψε φρουρεῖν.
 ἄρχοντες δὲ ἦσαν αὐτῶν ὁ, τε Ἰτίλης καὶ ὁ Τεμήρης, τὸ
 10 γένος Ἀλανοὶ, καὶ Ἰνᾶς ὁ ἕξ Οὐγκρων· στρατηγὸς δὲ ἐπὶ
 πᾶσιν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς κατὰ τε χεῖρα γενναῖος καὶ ἐμπειροτά-
 τος στρατηγεῖν· οἱ καὶ τετελευτηκότος τοῦ βασιλέως αὐτῶν,
 οὐ κατέλιπον τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφρούρουν μένοντες. τότε δὲ
 πολιορκούμενοι ὑπὸ βασιλέως, ἔξω μὲν πυλῶν ὡς ἐς μάχην
 15 παραταξόμενοι προήεσαν οὐδαμῶς· τὰς πύλας δὲ ἀποικοδομή-
 σαντες, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο καρτερῶς καὶ ἐκάκουν
 πολλὰ τὴν βασιλέως στρατιάν. ἐπολιόρκησε μὲν οὖν αὐτοῦς
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τέσσαρσι μησὶ συνεχῶς ὀσημέραι τειχομαχῶν.
 ἀπαγορευόντος δὲ τὴν παράληψιν ἤδη, ἐκ Γερμανῶν τις P. 108
 20 περὶ τειχομαχικὰς μηχανὰς ἐξησκημένος, ὡς ἐν ῥαδίῳ τῆς
 ἐπιχειρήσεως ἐδόκει ἢ πόλις κεῖσθαι, ἐλπίδας τῆς ἀλώσεως
 οὐ φαύλας ὑπετίθει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐδημιούργει τὸ μὴ χά-
 νημα, προστάξαντος βασιλέως. ἦν δὲ τοιόνδε· ἐπὶ τροχοῖς ἐκ-V. 87

11. *Ibanes* nomen Scythicum pro *Ioannes*; *Blachi* autem Ἰβα-
 χῶν dicebant, ut auctor *Nicetas*. ED. P. Vid. *Ducang. Gloss.*
 Gr. s. v.

iam urbe, non solum nihil efficiebant, sed male multabantur etiam,
 quod multi erant intus et pari virtute milites. Terteres namque
 simul ac Philippopoli potitus est, timens, ne vicissim inopinato
 adorientes Romani, ob penuriam propugnatorum eam occuparent,
 quemadmodum ipse occuparat: et quia in confiniis erat sui Roma-
 norumque imperii, selectos ex Alanis et Moesis equites mille et
 duo peditum cetratorum millia, qui apud ipsos habentur bellicosissi-
 simi, praesidii causa eo miserat. Eorum duces Itiles et Temeres
 ex Alanis oriundi, et Inas ex Hungaris; summus imperator Ibanes
 Rhossus, manu promptus et artis imperatoriae scientissimus. Hi
 post fata regis nihilo minus urbem tuebantur. Ceterum tunc cir-
 cumsessi, instructis velut ad proelium ordinibus nequaquam egre-
 diebantur: obstructis autem portis, de moenibus se fortiter defen-
 sabant, nec parum obsessores vexabant. Obsedit eos imperator men-
 sibus continuis quatuor, quotidie muris oppugnationem admoveas.
 Sed cum expugnationem desperaret, Germanus quidam machinarum
 muralium egregius artifex, quia urbs ad aggressionem commodo sita
 videbatur, spe magna illum complevit; cuius iussu machinationem

A.C. 1322 καίδεκα οίκιαν κατεσκεύασε ξυλίην δυναμένην ὑποδέξασθαι ἄνδρας ἑκατὸν, οἱ ἔμελλον τὴν μηχανὴν κινεῖν ἔνδοθεν ὠθούν-
 τες ὑπεράνω δὲ τοῦ οἰκήματος ξύλινον πύργον καταστρώ-
 ματα ἔχοντα πέντε, ὡς ἐν ἐκάστῳ δὴ καταστρώματι τῶν ἐκ
 Β. τῶν Λατινικῶν τῶν λεγομένων τζαγγρῶν ἀφιέντων βέλη⁵
 ἔσομένων ὀκτώ, οἱ ἔμελλον τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βάλλοντες
 ἀπόσσεσθαι. τελεσθείσης δὲ ἤδη τῆς μηχανῆς, καὶ τῶν τε
 ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῷ κινεῖν τὸν πύργον τεταγμένων, ἡ
 μὲν ἄλλη πᾶσα στρατιὰ τῶν σημαίων ἀρθέντων καὶ τῆς σάλ-
 πιγγος σημηνάσης, ἐτειχομάχουν ὁ πύργος δὲ ὑπὸ τῶν ἔνδο-¹⁰
 θεν ὠθούντων κινούμενος, ἦει βιάην, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐμ-
 πνέοντα κινεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἑωρᾶτό τις τῶν ἔνδοθεν οὐδαμό-
 θεν, διὸ οὐδὲ βάλλεσθαι δυνατὸς ἦν. ὡς δὲ ἐν ἐφικτῷ ἐγέ-
 νοντο τοῦ τοξεύειν, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ξυλίνου πύργου ἔβαλλον
 τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν· αὐτοὶ δὲ μήτε τι ἀντιδρᾶν ἔχοντες,¹⁵
 C. καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τζαγγρῶν ἀφιεμένων βελῶν διὰ κραταιό-
 τητα καὶ φύμην διὰ παντὸς ὄπλων χορούντων καὶ διαδνυμέ-
 νων, τραυματιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκοντες,
 μικρὸν μὲν ἐκατέρησαν, ἔπειτα ἀπέστησαν, τὸ τεῖχος ἔρημον
 καταλιπόντες. μέλλοντος δὲ ὅσον οὐπω τοῦ ξυλίνου πύργου²⁰
 τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως συμμίγνυσθαι, τοιοῦτόν τι συνέβη.
 πρὸ τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ κατεσκευασμένη
 στοὰ πρὸς ὑποδοχὴν ὕδατος· ξύλοις δὲ καὶ σανίσι στεγα-

5. Inde *tzangratores*, qui *arcubalistarii* fuerunt, quorum usus in bellis tunc temporis plurimus. *ED. P.*

fabricatus est, domum ligneam, suppositis rotis sedecim, capacem hominum centum, qui intus eam propellerent. Supra domum turrim ligneam addidit habentem tabulata quinque: in quorum singulis octo starent, qui e Latinis arcubus (*tzangra* vocant) sagittis iaciendis propugnatores a muro fugarent. Qua absoluta, et sagittariis quique ad eam protrudendam delecti erant, ingressis; sublatis signis et clangente tuba, totus exercitus moenia oppugnabat: turris sensim et instar animalis cuiusdam procedebat; nemo enim intus delitentium ulla ex parte apparebat: ita nec tangi de loco superiore poterant. Ut intra teli iactum venit, qui in turri erant, oppidanos sagittis appetere. II nescientes quid contra inciperent, ac tot tela propter summam vim atque impetum arma quaevis penetrantia, in mediumque corpus subeuntia excipientes, partim moribundi concidere, partim vulnerati restare. Nec diu restantes stationibus decedere ac moenia deserere; quibus cum turris iamiam admovenda esset, res miranda contigit. Ante urbem antiquitus cisterna aquae recipiendae condita et lignis tabulisque cooperta paulatim, eo terra accumulata, apparere desierat; et iam pridem incolarum nemo eius ullam notitiam habebat. Asseres illi currus et quidquid onerum

σθεῖσα, ἐπιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἦν ἐν τῷ ἀφανεί, καὶ A.C. 1322
 οὐδεὶς οὐδὰ τῶν ἐγχωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακε-
 κρυμμένην. ἀμάξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήροχετο βάρη,
 ἔσπεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
 5 θραυσθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοᾷ. τῶν μὲν οὖν D
 ἔνδον ὄντων ἀπέθανεν οὐδεὶς, ἀλλὰ διεσώθησαν πάντες ἢ
 μέντοι Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἔλθοῦσα διέφυγεν ἀλώ-
 ναι. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθαρσήσαντες, ἀναβάντες ἠμύνοντο ἐπὶ
 τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
 10 οὐπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοὶ, τοῦ
 βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
 τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῖς δεσπότου τοῦ
 Στραντζιμήρου υἱὸν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
 15 νους ἔλκοντα σειρὰς προσκαλεσάμενοι ἀπέδειξαν βασιλέα ἐαν-
 15 τῶν, καὶ τὸν Τίρνοβον, ἐν ᾧ καὶ τὰ βασιλεία αὐτῶν ἐστι,
 παρέδωσαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιάν
 συναγαγὼν καὶ ἐξ Οὐγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
 20 ἔτι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεῖ μὲν τῷ Ῥωμαίων P. 109
 Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν ἤδει γὰρ
 20 ἀξιόμαχος οὐκ ὤν. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευταίην
 τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένων πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρεινοῖς
 κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατενομένοις αὐτῷ
 Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὕσι τοξόταις, καὶ κά-
 θήμενος ἐδῆου τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. οὕτε legebatur. 13. Male Intpr. *Romanis*; fuerunt autem origi-
 gine Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. *ED. P.* 15. Intpr. *Tri-
 nobo*. In Conciliis Graecis *Tornobos*, al. *Tornabum* et apud Chal-
 cocondylam *Trinabum*. *ED. P.* 17. Ita pro *Ἐγκροβλάχων* corr. N.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
 retur, confractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
 eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
 quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidiarii nam-
 que, redeunte virtute in praecordia, rursum muros ascendere ac pro-
 pugnare, et hostis oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
 Moesorum principes, rege Tertere sine herede mortuo, Michaelem
 Strenglachmeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefec-
 tum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
 suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
 tradito. Hic copias suis in unum conductis, cum non spernendis
 Ungroblachorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
 popolin obsidentem lacessendum, quod se illi imparem sciebat, non pu-
 lavit. Urbes autem, quae post obitum Terteteris se Romanis dedide-
 rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
 tuebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperatori

A.C. 1322 ἡγγέλθη ταῦτά τῃ βασιλεῖ, μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευσαμένων ἐδόκει τὴν μὲν πολιορκίαν Φιλιππουπόλεως καταλιπεῖν, κατὰ
 J B δὲ Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ μαχεσομένους χωρεῖν. οὕτω δὲ βουλευσαμένοις, τὸν μὲν τῶν Μυσῶν δεσπότην Βοησίλαν οἴκαδε ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἀπελθόντα, ἐπεὶ πλησίον ἦν, καὶ αὐτὸν ὅς καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν ὣν ἂν δέοιτο πρὸς τὴν μάχην παρασκευασάμενον, εἰς τρίτην ἡμέραν εἰς Ποτουῦκαν ἐλθεῖν, ὃ πόλισμα ἦν κατεσκευασμένον ἕκ τινος ὡς εἶκοι πολέμου, (ἀπερχε δὲ τοῦ τόπου, οὗ ἐστρατοπεδεύετο Μιχαὴλ, μιᾶς ἡμέρας ὁδόν,) ὡς ἐκεῖ τοῦ βασιλέως αὐτὸν περιμενοῦντος. ὁ μὲν οὖν οἴκαδε εἰς Κόψιν ἀπῆλθεν ἐξαφτυσόμενος τὰ πρὸς μάχην βασιλεὺς δὲ Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης Βρυέννιον τὸν Γεώργιον στρατηγὸν καταστήσας, στρατιάν τε ἀρκοῦσαν πρὸς
 C φυλακὴν καταλιπὼν ὥστε μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν Φιλιππουπολιτῶν ὑπεκθεόντων τὴν χώραν πάσχειν, αὐτὸς ἄρας παντὶ τῷ
 15 στρατεύματι, ἦλθεν εἰς Ποτουῦκαν, ὡς ἐκεῖ τὸν Βοησίλαν κατὰ τὸ σύνθημα περιμενῶν. στρατοπεδενομένῳ δὲ ἐκεῖ ἀπήγγειλέ τις ἐλθῶν, ὡς ἐτεθνήκει Βοησίλας ἐξαπίνης· τότε μὲν οὖν ἐδόκει ψεύδεσθαι ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐδὲν λέγειν ὑγιές· μετὰ μικρὸν δὲ καὶ δεύτερος ἐλθὼν ἀπήγγειλε τὰ ἴσα, καὶ
 20 οὐδ' αὐτὸς ἀξιώχρεως εἰς πίστιν ἐδόκει· τρίτος δὲ μετ' ἐκείνους ἐλθὼν, ὅτι τε ἐτεθνήκει ἔλεγεν ὄντως καὶ ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἴδοι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ εἰς Κόψιν ἀναγόμενον ἐπὶ κλίνης τεθνηκότα ἐπὶ τῷ τυχεῖν ὀσίας· καὶ ἐπεπίστευτο οὕτως ὅτι τε Ῥωμαῖος ἦν καὶ ἀποδείξειν ἐναργῆ παρείχετο τὴν ὄψιν. ἐδό-
 25

3. Scr. βουλευσάμενος.

nuntiarentur, adhibitis in consilium optimatibus, obsidionem solvendam et Michaeli occurrendum constituit. Deinde Boësilae Moesorum despotae cum manu, quam ducebat, domum abire (haud enim procul distabat) comparatisque ad pugnam necessariis, tertio die ad Potucam adesse mandavit, (id erat oppidulum bello, ut apparebat, eversum, et a castris Michaelis unius diei itinere distabat;) se enim illic eum expectaturum. Boësilas ita facturum domum, Copsin videlicet, discessit. Imperator Georgio Bryennio Stenimachi et Zepaenes urbium duce instituto, et quod satis esset militum ad praesidium relicto, ne a Philippopolitanae furtim excurrentibus regio infesta haberetur, ipse cum toto exercitu Potucam Boësilam ibi ex conducto expectaturus, proficiscitur. Castris ibidem locatis, Boësilam repentino mortuum intelligit. Visus mentiri nuntius ac nihil pro sano dicere. Paulo post alter advolat. Sed neque hic fide dignus existimatus. Accessit tertius, qui et revera mortuum et se e praerupto loco corpus exanime Copsin ad exequiarum honores reportari conspexisse affirmavit. Hic, quia Romanus et suos ipse oculos testes adhibebat, fidem meruit.

κει δὴ οὖν διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ οὐ μαχητέα εἶναι πρὸς Μι-Α. C. 1322
 χαίλ. οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος τοῖς πολεμίοις τότε ἢ τῶν Ῥω- D
 μαίων στρατιᾷ, ἅμα μὲν διὰ τὸ τοῖς ὄρεινοις ἐνοστρατοπε-
 δεύειν αὐτούς καὶ φάραγγας βαθείας περιβεβλησθαι, τοξείαν
 5 ἔχοντας πολλὴν μέγιστα βλάπτειν ἐν ταῖς δυσχωραῖαις δυνα-
 μένην ἅμα δ' ὅτι καὶ τῆς παρεῖναι πρὸς τὴν μάχην στρατιᾶς
 Ῥωμαίων ὀφειλούσης ἀπελείπετο οὐκ ὀλίγη. οἱ τε γὰρ ὑπὸ
 Βοησίλαν τεταγμένοι περὶ τρισχιλίους ὄντες, διὰ τὴν Βοησίλα
 τελευτήν οὐκ ἦσαν προσδόκιμοι παραγενήσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς
 10 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν τειχομαχίαις πολλοὶ γεγόμενοι τραυ-
 ματίαι, (ἀπέθανον γὰρ οὐ πλείους τῶν τριῶν,) οἴκαδε ἕκα-
 στος ἀπῆλθον θεραπευθισόμενοι· καὶ παρὰ Βρυεννίῳ διὰ τὴν
 Στειμάχου καὶ τῶν ἄλλων πόλεων φυλακὴν κατελείποντο ἰκα- P. 110
 νοί. δι' ἃ δὴ πάντα λυσιτελεῖν μᾶλλον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ μὴ
 15 μαχεσάμενον ἀναστρέφειν ἐπανῆκεν οὖν εἰς Ἀδριανούπολιν
 βαρέως ἐνεγκὼν, ὅτι οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρησασθαι τοὺς
 πολεμίους. μετὰ δὲ ὀγδόην ἡμέραν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα
 γράμματα Βοησίλα λέγοντα ὅτι ζῆν· μύκτης δὲ φαγῶν, τῶν
 περὶ τὴν καρδίαν μορίων νεκρωθέντων, κάρφ κατασχεθῆναι
 20 καὶ ἀναισθησίᾳ βαθεῖα ἐφ' ἡμέραις τρισὶν, ὡς δοκεῖν ἤδη
 ἀπῆλλάχθαι τοῦ ζῆν, μετὰ δὲ ταύτας τῶν περὶ αὐτὸν θη- B
 ριακῆ καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγόμενοις ἀντιδότοις χρη-
 σαμένων, μόλις εἰς αἴσθησιν ἐπαναγαγεῖν.

λζ. Τοιαῦτα μὲν ἐγένετο κωλύματα τῷ νέῳ βασιλεῖ τοῦ

18. Legebatur μήκτης.

Placuit igitur conflictu cum Michaele abstinentum; nam tunc hosti-
 bus impares erant, quia illi montuosis locis tendebant, altis cincti
 vallibus, cum sagittariorum magna vi, quae in locorum difficul-
 tatibus nocere plurimum posset; praeterea non parvum agmen Ro-
 mani exercitus ad pugnam deerat. Nam qui sub Boësila mere-
 bant circiter tria milia, propter eius mortem reditari desperaban-
 tur: et in oppugnatione Philippopolitana vulnerati multi, (amplius
 enim tres non occubuerunt,) domum quisque suam ad curationem
 petiverant: et apud Bryennium ad Stenimachi aliorumque oppidorum
 praesidium non pauci relicti erant. His omnibus de causis proelio
 temperare ac reverti imperator conducibilis iudicavit. Reversus est
 itaque Adrianopolin, aegre ferens, quod sibi hostes ulcisci non licuis-
 set. Post diem octavum litterae ad eum perferuntur, in quibus scri-
 ptum erat, Boësilam vivere. Fungos comederat: exinde praecordiis fri-
 gore nimio obstupefactis, veterinus eum sensibus oppressis adeo occu-
 parat toto triduo, ut pro mortuo duceretur. Tandem, amicia theriacam
 et quae medicis antidota dicuntur exhibentibus, sensum recepit.

37. Atque haec iuniorum imperatorem impediverunt, ut dixi,
 Cantacuzenus.

- A. C. 1322 μὴ πρὸς Μιχαὴλ τὸν Μυσῶν βασιλέα διαγωνίσασθαι καὶ τοὺς
 Κοσμητάχους. αὐτὸς δὲ Μιχαὴλ τὰς μὲν πολιορκουμένας πόλεις
 παρεστῆσατο ὁμολογίᾳ τὴν ἐκ βασιλέως Ῥωμαίων ἀπηγορευ-
 κίας ἐπικουρίαν πρὸς δὲ τὴν Φιλιππούπολιν στρατιάν τε
 V. 89 ἀκμάζουσαν ἑτέραν ὥστε φρουρεῖν αὐτὴν ἀπέστειλε καὶ στρα-5
 τηγόν· τὸν δὲ Ἰβάνην καὶ τοὺς πολιορκηθέντας στρατιώτας ἅμα
 τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς μετεκαλεῖτο ὡς ἀμειψόμενος τῶν πό-
 νων ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας, ἣν ἐν τῷ πολιορκεῖσθαι ἐπεδει-
 ξαντο. ὁ δὲ τῆς πεμφθείσης στρατιᾶς στρατηγὸς ἐπειδὴ ἐγγὺς
 Φιλιππουπόλεως ἦν, πέμψας πρὸς Ἰβάνην, τὴν τε ἄφιξιν αὐ-10
 D τῶν καὶ ἐφ' ὅ, τι ἤκοιεν ἐδήλου. Ἰβάνης δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐ-
 τὸν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς φρουροὺς ὅσοι ἦσαν πα-
 ραλαβὼν, εἰς ὑπάντησιν ἐξῆλθε τῶν ἐρχομένων, καὶ διενυκτέ-
 ρευσεν ἕξω μετ' αὐτῶν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτοῖς τὴν πό-
 λιν παραδώσων. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ὁ Βρυέννιος εἰς15
 Φιλιππούπολιν ἐνήδρευσε ἐλθὼν, ὡς ἅμα ἐφ' τὰ τῆς πόλεως
 βοσκήματα διαρπάσων. πυθόμενος δὲ, ὡς ὁ Ἰβάνης καὶ ἡ
 φρουροῦσα στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς εἰς ὑπάν-
 τησιν ἐξήεσαν τῶν διαδεχομένων, ἀναστὰς ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν.
 οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν πόλιν νομίσαντες καιρὸν εἶναι τῶν Μυ-20
 σῶν ἑαυτοὺς ἐλευθεροῦν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὸν Βρυέν-
 νιον ἅμα τῇ Ῥωμαίων εἰσεδέξαντο στρατιᾶ καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ
 τῆς χρονίου πολιορκίας καὶ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶν οὐκ ἠδυ-
 νήθη καταπράξασθαι τειχομαχιῶν, τοῦτο Βρυέννιος, θεοῦ συν-
 P. 111 αἰρομένου, κατώρθωσεν ἀπόνως, καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀνε-25

quo minus cum Michaele et auxiliaribus eius congregaretur. Ipse autem Michael quas obsidebat urbes, subsidia Romanorum desperantes, ad deditiōnem adigebat, et Philippopolin praesidium recens cum novo duce transmittens, Ibanem ceterosque duces ac milites ad praemia pro laboribus in obsidione toleratis et virtute ostentata revocabat. Dux novi praesidii iam urbi vicinus ad Ibanem super adventu suo mittit, et cur veniat adiungit. Ibanes cum ducibus sibi subservientibus militibusque universis venientibus obviam foras prodit et una pernoctat, postridie urbem illis traditurus. Sub eandem noctem etiam Bryennius Philippopolin veniens, in insidiis sub-sedit, die nimirum illucescente praedam pecoris abacturus. Is ut Ibanem cum ducibus et praesidio ad successores excipiendos oppido egressum inaudivit, ad moenia accedit. Urbani tempus venisse rati, quo Moesorum iugum excuterent, portis reclusis, illum cum Romanis introducunt. Sic quod imperator diuturna obsidione multisque et assiduis oppugnationibus non potuit, id Bryennius, Deo opitulante, citra laborem transactum reddidit ac Philippopolin Romanis restituit. Ibanes diluculo urbem captam cognoscens, cum reliquis

σώσατο Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Ἰβάνης ἄμα ἐφ' τὴν ἄλωσιν τῆς πό- A.C. 1322
λεως πυθόμενος καὶ οἱ ἄλλοι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ
τοῦτο Μιχαὴλ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῷ Βοησίλῳ τῆς τε Κό-
ψεως καὶ ἑτέρων τεττάρων κρατοῦντι φρουρίων ἐπέκειτο σφο-
5δρῶς, καὶ ἐπολιόρκει πέμπων στρατιάν. μέχρι μὲν οὖν ἐνιαυτοῦ
καὶ περαιτέρω ὁ Βοησίλας πρὸς τὸν πόλεμον ἀντέλεχεν ἰσχυ-
ρῶς, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθοῦντος καὶ χρήμασι καὶ ἵππῳ καὶ
πεζῇ στρατιᾷ. μετὰ δὲ τοῦτο διὰ τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὸ Β
πανταχόθεν ἀποκεκλεισθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς τοὺς ὑπ'
10αὐτὸν ὄρων τῷ Μιχαὴλ ταῖς γνώμαις προστιθεμένους, κατα-
λιπὼν αὐτοὺς, ἀφίκετο πρὸς βασιλέα. οἱ δὲ ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ
φρούρια παρέδωκαν Μιχαὴλ. μετὰ δὲ τὸ ταύτην κατασχεῖν
πανστρατιᾷ εἰσέβαλεν ἐς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἀνωτερικὰ μέ-
15ρη τῆς Θράκης ἐλήθησάντα πάντα ἄχρι Βήρας ἐπελθὼν ἐν ἡμέ-
ραις μάλιστα δυοκαίδεκα. ἐκράτησε δὲ λείας οὐ πολλῆς διὰ
τὸ τοὺς γεωργοὺς ἐκ προνοίας τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς πόλεσιν
ἐγκατακλεισθῆναι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν Λιδυμοτείχῳ διατρέ-
βων, οὐκ ἀντεπεξῆλθε Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ στρατιάν ἠθροισμένην
ἀξιόμαχον ἔχειν. λύπη δὲ συνείχετο χαλεπῇ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι C
20ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους. σφαδάζων δὲ καὶ ἐκκαιόμενος τῷ
Θυμῷ, ἐπανιώντι μηνύει τῷ Μιχαὴλ, ὡς „σὺ μὲν ἐκ παρασκευ-
ῆς τὴν ὑπὸ σε ἀθροίσας στρατιάν, εἰσέβαλες εἰς τὴν ἡμετέραν
καὶ ἐκάκωσας ὅσον ἐξῆν. ἐμοὶ δὲ τὸ νῦν ἔχον ἀδυνάτως ἔχοντι
ἐκ παρατάξεως διαγωνίσασθαι, ἥδιστ' ἂν μόνῳ γένοιτο διαγωνί-
25σασθαι πρὸς μόνον.” αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνατο μήτε ἐγκέφαλον ἂν

suis domum repedavit. Postea Michael Boësilam, Copsin et alia qua-
tuor oppidula possidentem, vehementer ursit missoque milite obsedit,
qui plus annum, imperatore et pecunia et equitibus ac peditibus
ferente suppetias, viriliter restitit. Tandem cum suos propter assiduos
impetus et undique praeclusa vitae subsidia in Michaelem animis
propendere cerneret, iis relictis, ad Imperatorem perfugit: tum
oppidula illa se statim Michaeli dederunt. Qua regiuncula auctus,
toto cum exercitu in provinciam Romanam incubuit, superioremque
Thraciam ad Beram usque universam diebus duodenis depopulatus est:
tametsi praedas ita opimas non egit, quod agricolae id praesentientes,
in urbes et castella se receperant. Imperator Didymotichi se
tenens, propter copias non sufficientes exire contra Moesos non audebat:
dolensque vehementius, quod hostibus paria reponere non posset,
et pede terram feriens atque ira succensus, Michaeli revertenti
significat, ipsum quidem, dedita opera coactis copiis, in Romanorum
provinciam irrupisse, eique incommodasse quantum potuerit: sibi
vero periuicundum fore, quando aequo campo adversa acie nequeat,
singulari certamine cum eo depugnare. Respondit Moesus, cerebro

- A. C. 1322 *σχεῖν χαλκέα, εἰ ἐνὸν τοῦ πεπυρακτωμένου τῇ πυράγρα ἀπτεσθαι σιδήρου, ὃ δ' ἀντὶ ταύτης τῇ χειρὶ χρῆτο· αὐτὸν τε γέλωτα πολὺν ὀφλήσειν, εἰ μὴ τῇ στρατιᾷ πολλῇ τε καὶ ἀγαθῇ οὔσῃ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ σώματι διακινδυνεύει· διὸ οὐδὲ πράξειν ἃ προκαλεῖται παρ' αὐτοῦ. αὐτὸν δὲ τῷ ὑπερβάλλοντι πρὸς 5 τοιαῦτα ἐξάγεσθαι τοῦ θύμοῦσθαι μετὰ μικρὸν δὲ φιλίας αὐτοῖς γενησομένης ἰσχυρᾶς, ἅμα ἀλλήλοις ἑτέροις μαχοῦνται πολεμίους. τοιαῦτα ἀποκρινάμενος ὁ Μιχαὴλ, ἐπανέβη εἰς Μυσίαν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν, λύπης ἀνάπλεως ὦν διὰ τὴν εἰσβολήν, „οὐ δίκαιόν 10*
- V. 90 *ἔστιν” ἔλεγε πρὸς τὸν πάππον „πολλῇν τε καὶ ἀγαθὴν ἔχοντας στρατιάν, καὶ δυναμένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐσβαλόντας ἐκ τοῦ ὁμοίου τὴν ἐκείνων κακοῦν, ἢ ἀργούς καὶ ἀπράκτους καθῆσθαι παντελῶς, ἢ πρὸς σπονδὰς χωρεῖν πέμψαντας πρέσβεις, αὐτοῖς ἔργοις ὁμολογοῦντας, ὡς πάσχειν μὴ 15*
- J
P. 112 *νον ἐπιτῆδειοι κακῶς, οὐκέτι δὲ καὶ ἀντιδρῶν ἔσμεν τοὺς πολεμίους δυνατοί. οὐ δὴ ἔνεκα δέομαι σου, βασιλεῦ, τὴν ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἡμῖν ἐκστρατεῖαν ἐπιτρέψαι· τιμωρησαμένους δὲ τοὺς πολεμίους τῆς ἀδικίας τῆς εἰς ἡμᾶς, τότε ἤδη, εἴγε φαίνοιτο λυσιτελεῖν, τὰς πρὸς αὐτοὺς ποιήσομεν σπονδὰς, ἐγνω- 20*
- κότας ἀκριβῶς ὡς ἀλυσιτελὲς αὐτοῖς τὸ προεπιχειρεῖν ἡμῖν.” τοιαῦτα μὲν ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἐξορμῶν. παρῶν δὲ καὶ ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς διαλεγόμενος „τὸ ἀδικεῖσθαι” εἶπε*

carere fabrum, qui, cum ferrum ignitum forcipe fas sit contingere, ipse id nuda manu contrectet. Similiter se ludos ac iocum futurum, si non per exercitum, et praesertim genere ac numero tam firmum, sed per suum ipsius corpus periculum subierit. Quare nec se facturum, quo ab illo provocetur, et illum huc immoderata ira provehi: brevi arcta consociatos amicitia, iunctim cum hostibus proeliaturos. Hoc responso dato, Michael in Moesiam perrexit. Imperator Didymoticho Byzantium veniens, propter eam incursionem moeroris plenus, sic avum compellavit, ut diceret, iniquum esse, cum in promptu haberent copias non modicas et virtute egregias, possintque hostium fines aequae incursare cum maleficio, aut desides et otiosos prorsus sedere, aut missu legatorum foedera petere: atque ita re ipsa confiteri, ad iniurias tantummodo accipiendas idoneos, ad remediandas autem debiles et impotentes esse. Rogare igitur avum, uti expeditionem sibi in illos committeret: de quibus ubi ob illata detrimenta poenas sumpsisset, tum denique, si fructuosum videatur, foedus posse cum illis percuti; edoctis iam satis, non sibi expedire, Romanos invadendo antevertere. His verbis iunior seniore ad bellum barbaris faciendum stimulabat: quorum sermoni praesens magnus domesticus, Iniurias, inquit, accipere et incommoda iniuste

„καὶ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὄτουσιν ἐν πᾶσιν ἴσον ὄν, μελῶ ἢ A.C. 1322
 ἐλάσσω τὴν ὀδύνην παρὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀδικούντων φέρει.
 διὸ καὶ πάντες ἀνθρώποι τοῖς κρείττοσι μὲν δουλεύουσιν ἀνε- B
 παχθῶς, ἀμύνεσθαι δὲ ἀξιοῦσι τοὺς ἴσους, ἃν ἀδικῶνται· καὶ
 5 μαῖλλον τοι αἰρούσνται τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεύειν
 καὶ τῆς εὐκλείας, ἢ τὴν ἐν τῇ αὐτίκα ῥαγιάωνην δεῖαι τοῦ
 μὴ φοβερῶτερα παθεῖν. οἱ γυνὶ δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν Μυσοὶ ✓
 οὐχ ὄπως μελῶς, ἀλλὰ καὶ ἐλάσσους ἡμῶν εἰσι πολλῶ τῷ μέ-
 τρω. οἱ τε γὰρ βασιλεύοντες ἡμῶν ὑμεῖς τῶν ἐκείνων βασιλέων
 10 καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους
 ὑπερέχετε πολλῶ, καὶ στρατηγοῖς ἔχετε χρῆσθαι καὶ πλείοσι
 καὶ βελτίοσιν ἐκείνων· χώρας τε ἄρχεστε κατὰ πάντα ὑπερῆχού-
 σης καὶ πλήθει στρατιᾶς καὶ μεγέθει πόλεων καὶ ἀριθμῶ καὶ
 προσόδοις ἐτησίοις καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ κατασκευῇ. ἄτοπον οὖν ✓
 15 ἐκείνους μὲν ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὀρωμένους ἡμᾶς κακοῦν, ὑμᾶς
 δὲ μὴ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν δυνάμει, ἀλλ' ἔξῃ αὐτοῦς
 ἀτιμωρήτους. τοῦτο μὲν οὖν ὑμῖν προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς βα-
 σιλεῦσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως μὲν πρόθυμος πρὸς τὸ τοῖς προσ-
 τάγμασιν ὑμῶν ἐξυπηρετεῖν δίκαιος εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ
 20 τὸν ἐνεστώτα γυνὶ πόλεμον τουτοῖν οὐκ αὐτοχειρίᾳ μόνον, ἀλ-
 λά καὶ χρήμασιν ἰδίοις καὶ οἰκέταις ὑπὲρ τε τῆς τῶν ὁμοφύ-
 λων ὠφελείας καὶ τῆς εὐδοξίας τῶν βασιλέων ὑμῶν, τὴν δυνα-
 τὴν ἐτοιμὸς εἶμι εἰσφέρειν καὶ σπονδὴν καὶ προθυμίαν. οἶδ-
 25 μαι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἐμοὶ D

perpeti a quocunque, cum aeque malum sit in omnibus, pro laeden-
 tis persona tamen plus minusve cruciat. Hinc est quod mortales
 praestantioribus haud gravate serviunt: de paribus autem si nocu-
 erint, vindicare se postulant, maluntque etiam discrimen gloriae in-
 currere, ne serviant, quam in praesentia florentem statum, dum hor-
 ribiliora pertimescunt. Iam qui nos lacessunt Moesi non solum
 non maiores, sed multis etiam partibus inferiores nobis sunt. Nam
 et vos principes nostri illorum reges prudentia, virtute, bellicis ar-
 tibus longe antecellit, melioresque ac plures, quam illi, duces ha-
 betis; et ei regioni imperatis, quae et frequentia copiarum et ampli-
 tudine ac numero civitatum et annuis vectigalibus et omni genere
 apparatus illorum regionem longo intervallo superat. Nefas est igitur,
 eos, quamquam infirmiores, nobis nocere; vos autem potentia ve-
 stra uti nolle, sed impune eos vagari sinere. Hoc ergo, imperato-
 res, munus vestrum esse arbitror, eos compescere. Quod ad me
 attinet, fateor alioqui non invitum, et merito, voluntati vestrae in-
 servire: ad hoc autem bellum, quod instat, non solum manus, sed
 etiam impensam et ærivos et quantum maximum quoque studium ala-
 critatemque pro tuendis civium commodis et pro gloria nominis
 vestri conferre paratus sum. Quem animum item reliquis genere

A.C. 1322 τῶν ἐπιφανεστέρων διακείσθαι. εἰ δ' ὑμῖν δοκεῖ καὶ προστά-
τετε τοῦτο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς, οἱ τῆς συγκλήτου, ποιή-
σαντες ἐκκλησίαν ὃ, τι χρὴ πράττειν βουλευσόμεθα περὶ τοῦδε
τοῦ πολέμου.”

P. 113 λή. Ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καὶ ἐπι-5
V. 9' τρέφαντος τὴν βουλὴν, οἱ τε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐλθόντες
καὶ οἱ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντες ἐν Βυζαντίῳ τῶν ἐπιφανῶν,
Βπροστεταχότων τῶν βασιλέων, ἐν μέσαις ταῖς βασιλείοις ἐκα-
θέσθησαν ἀλλὰς, βουλευσόμενοι περὶ τοῦ πολέμου. σιγῆς δὲ
γενομένης ἐπὶ μικρὸν, οἱ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς μετὰ τοῦ νέου προῦ-10
καλοῦντο βασιλέως ἐλθόντας, ἐφ' οἷς συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν
λέγειν, ὡς αὐτῶν ἅττα ἂν λέγωσιν ἀκουσομένων. ἐκείνων δὲ
τὸν μέγαν δομέστικον προτρεπομένων λέγειν ὡς καὶ αὐτῶν τὰ
ἴσα καὶ βουλομένων καὶ φρονούντων, ὁ μέγας δομέστικος εἶπε
τοιάδε· „ἄνδρες συστρατιῶται, ἐν ἴσῳ πάντες ἄνθρωποι δι-15
καιοῦσι τῷ τε τῆς ὑπαρχούσης δόξης ὑφιεμένῳ μέμφεσθαι διὰ
Cμαλακίαν, καὶ τὸν τῆς μὴ προσηκούσης θρασύτητι ἐφιέμενον
μισεῖν. διὸ καὶ αὐτὸς οὐ τῆς μὴ προσηκούσης ἡμῖν δόξης ἀν-
τέχεσθαι παρελήλυθα συμβουλευσών, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν προ-
γόνων εἰς ἡμᾶς ἀγῶσι καὶ πόνοις διασωθεῖσαν ἀτολίμῃ τῆ-20
πρὸς τὰ δεινὰ ἐλάσσω μὴ ποιεῖν. μὴ θανμάσητε δὲ, εἰ, βασι-
λεῦσι περὶ τῶν τοιούτων βουλευέσθαι προσῆκον, αὐτὸς ὑμῖν
προῦθῆκα τὴν βουλὴν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ πόλιν αὐτονομουμένην
2. ἡμεῖς pro ὑμεῖς, quod restitui, Intpr. quoque in suo cod. legit.

Illustrioribus inesse mihi persuadeo. Ac si vobis videtur, iubeatis licet, et nos, qui de consilio sumus, conventum agentes, inter nos de isto bello deliberationem habebimus.

38. Laudata viri sententia, senior imperator habendi senatus dat negotium. Tum et qui cum nepote advenerant, et qui penes avum Byzantii erant homines nobiles iussu imperatorum in aulae medio ad consultandum considunt; silentioque paulisper facto, Byzantii hortabantur iunioris comites, ut de illis, quorum causa convenissent, dicerent; se quaecunque dixerint audituros. Cum illi has partes ad magnum domesticum deferrent, quicum eadem vellent ac sentirent, exorsus est ille hunc in modum: Omnes homines, viri commilitones, adaeque iustum rentur, et de praesenti gloria sua propter infractionem animi decedentem reprehendere, et laudem sibi minime congruam confidenter appetentem aversari. Quocirca non ego in medium prodeō, ut vobis gloriae non debite asserendae auctor sim; sed ut eius, quam maiores vestri magnis contentionibus laboribusque partam ad vos transmiserunt, per ignaviam ad res duras non obscurandae consilium impertiam. Ne vero mirum accidat, si, cum talis deliberatio imperatores deceat, ego eam vobis proponam. Sic enim statuo, et civitatem liberam et regnum plus privatis com-

καὶ βασιλείαν πλείω τοὺς ἰδιώτας ὠφελεῖν σύμπασαν ὀρθοῦμέ- A.C. 1322
 νην, ἢ κακῶς πάσχουσαν ἀθρόαν, καθ' ἕκαστον δὲ εὐπραγοῦ-
 σαν τῶν πολιτῶν. δυστυχῶν μὲν γὰρ ἐν εὐπραγοῦσῃ τῇ πατρίδι
 μάλιστα' ἂν τις διασῶζοιτο· εὐ δὲ φερόμενος ἐν ἀτυχούσῃ οὐ-
 5 δὲν ἦτον συναπόλλυται. ὁπότε οὖν καὶ πόλις καὶ βασιλεία D
 πρὸς μὲν τὰς ἰδίας συμφορὰς οἶα τε ἀντέχειν, εἰς δὲ ἕκαστος
 ἀδύνατος πρὸς τὰς ἐκείνης, πῶς οὐ χρὴ παντὶ τρόπῳ πάντας
 ἀμύνειν αὐτῇ; ἃ μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ὁ τῶν Μυσῶν ἐξύβρισε
 βασιλεὺς, πάντες ἀκηκόατε καὶ αὐτοί. τῶν ἄλλων γὰρ ληστείαις
 10 χρωσμένων, ἢ, εἴποτε καὶ ἐσβάλλοιεν στρατιᾷ, ἄχρι τῆς ἄκρας
 ἀφικνουμένων καὶ ἅμα τῷ αἰσθησιν παρασχεῖν ἀποδιδρασκόν-
 των εἰς τὴν ἰδίαν, αὐτὸς ὥσπερ οὐκ εἰς πολεμίαν, ἀλλ' εἰς τὴν
 ἰδίαν ποιούμενος τὰς στρατοπεδείας, ἀσφαλῶς καθήμενος ἐδῆου
 τὴν γῆν ἡμῶν ἐπὶ δνοκαίδεκα ἡμέραις· καὶ προῆλθέ γε ἄχρι
 † 15 Βήρας καὶ Τραιανουπόλεως, τέμνων αὐτήν. εἰ τῷ δὲ δοκεῖ P. 114
 διὰ τὸ ἐκ προνοίας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθέντας ἐλάσσω, ἢ
 ἐχρῆν γενέσθαι, τὴν ζημίαν ἀνεκτὸν εἶναι, ἴστω ἐξαπατῶν ἐαν-
 20 ραν ἐσβολὴν ποιήσονται καὶ τρίτην· καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν
 πόλεων δήμους ἀπ' ἐλασσόνων ὀρωμένους ἀποστερήσουσι καὶ
 τούτων, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, πολλὰ καλὰ κτήματα V. 92
 ἔχοντας κατὰ τὴν χώραν, ζημιώσουσι πολλά. διὸ δὴ καὶ πα-

modaturum, si universum felix sit ac beatum, quam si, civibus sin-
 gulis felicibus, ipsum totum simul affligatur. Nam infortunatus quis-
 piam in patria fortunata servari facillime queat: fortunato autem in
 patria misera nihilo minus cum aliis pereundum est. Quando igitur
 civitas aut regnum privatas calamitates prohibere potest, singuli
 autem per se publicas non possunt, qui tandem ei non omni ratione
 ab omnibus succurrendum est? Iam quae Moesorum rex insolenter
 in nos admisit, nec vos utique latent. Nam cum praedones alii
 quamvis nonnunquam etiam turmatim irruerint, simul ad fines per-
 venerunt, et adesse apimadversi sunt, in sedes suas refugere solent:
 iste perinde, quasi non in hostium, sed in suis terris haberet sub
 signis exercitum, nullo metu fines nostros insedit, diebus duodecim
 agris usque Beram et Traianopolin depopulationem hostiliter intulit.
 Quod si quis putat, quia re provisa agrestes se cum pecoribus castel-
 lis atque urbibus incluserint, minus detrimenti acceptum esse, quam
 potuisset, et idcirco tolerabile videri, nae ille vehementer errat.
 Nisi nunc eos pro eo ac merentur puniverimus, iterum ac tertium
 irrupent: neque solum tenuiores cives suis facultatibus spoliabunt,
 sed nos quoque opulentos, qui multas ac nobiles tota regione pos-
 sessiones habemus, damnia afficient. Quamobrem hortor vos, ut
 non modo qua altitudine animi, verum etiam qua illorum despicien-

A.C. 1322 ραινώ ὑμῖν, ὁμοίε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις, μὴ φρονήματι μόνον τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι χρωμένους. ἐκεῖνοί τε βγάρ ἐκ τοῦ αἰεὶ νικᾶν τοὺς Μυσοὺς ἐχυρωτέραν ἔχοντες τὴν τόλμαν, καταφρονητικῶς ἐπήεσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν, ἐὰν τῆς ἐκείνων ἄρετῆς καὶ προθυμίας φανῶμεν ζηλωταί, τὸ αὐτὸ ἐξέ-5 σται. ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ ἐνέχυρα ἀσφαλῆ τοῦ περιγενέσθαι ἂν αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ. ἢ τε γὰρ ἡμετέρα στρατιὰ πλείων καὶ τὰ πολέμια κραταιότερα, ὑμῶν τε τῆς συγκλήτου πολλοὶ τῶν ἐκείνων βασιλέων οὐ φρονήσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρία καὶ πεί-
ρα τῇ πρὸς στρατηγίας ὑπερέχετε πολὺ· χρήμασί τε οὐκ ἐκί-
τῶν κοινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐρῶμεθα μᾶλλον ✓
ἐκείνων. οἷς εἰ μὴ χρῆσαιμεθα νῦν, ὅποτε ἂν ἀπολαύσαιμεν
Cτῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀποροῶ. ὡς οὖν ἐν πᾶσιν ὑπερέχοντες
αὐτῶν, διδάξωμεν αὐτοὺς οὐ τὸ ἐς τὴν ἡμετέραν εἰσβάλλειν
ὄν λυσιτελές, ἀλλὰ τὸ τὴν ἰδίαν ἄσινῃ καρποῦσθαι ἀγαπη-15
τόν καὶ προθύμως συναγωνισώμεθα κατὰ τόνδε τὸν πόλε-
μον τοῖς ἡμετέροις βασιλεῦσι καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ
τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, τῇ τε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τιμῇ
ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφρονεῖσθαι, ἢ ἀγαλλό-
μεθα πάντες, βοηθῶμεν καὶ μὴ φεύγωμεν τοὺς πονους. 20
μὲν οὖν εἶπον, προθύμως ἕπτεσθαι τοῦ πολέμου παραινῶν
ὑμῖν, οὐδὲ αὐτοὺς ἂν λογισαμένους ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν,
Dἀντειπεῖν δοκῶ. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἴσῃν παρεσκευάσμαι καὶ αὐ-
τός καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν, ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ἔργων

24. Ad oram MS. ἐξέσται. ED. P.

tia maiores vestri consueverunt, in hostes feramini. Nam illi, quod Moesos semper vincerent, tutius audentes, contemptim in eos invadabant: et nobis, si eorum virtutem alacritatemque aemulabimur, idem licebit. Multa porro ac non dubia victoriae pignora suppeditant. Primum enim copiae nostrae maiores sunt: deinde apparatus bellicus validior; multique de hoc consensu nostro regibus ipsorum et prudentia et fortitudine et rei militaris usu praestant. Adde quod pecunia, qua publica, qua privata, plus illis possumus: ea si hoc tempore non utimur, num quando cum emolumento nostro usuri simus, equidem dubito. Quoniam ergo rebus omnibus anteusum, doceamus illos, non in alienam provinciam irruere fructuosum, sed sua secure perfrui iucundum esse: et in hoc bello imperatores nostros et sumptu et servis et corpore ipso adiuvemus, et decus Romani principatus, quo gaudemus, a contemptu barbarorum, nullum laborem detrectantes, conservemus. Quae igitur de bello impigre capessendo dixi, ea vos quoque approbaturus puto. Me vero eodem ardore alacriter adiuvandi incensus esse, facta ipsa documento erunt. Fortitudine enim, intelligentia et bellandi scientia plerosque vestrum priores ferre,

τὴν ἀπόδειξιν παραλαβεῖν. ἀνδρία μὲν γὰρ καὶ συνέσει καὶ A.C. 1322
 ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους πολλοὺς ἂν ὑμῶν συγχωρή-
 σαιμι τὸ πλεόν ἔχειν τῇ προθυμίᾳ δὲ τῇ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τῷ
 ὑπὲρ τῆς τῶν δημοφύλων ὠφελείας καὶ τῆς βασιλέων τῶν ἡμε-
 5τέρων τιμῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐδοξίας καὶ χρήματα καὶ οἰκί-
 τας καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπιδοῦναι, οὐδενὸς εἶναι δεύτερος ἀξιῶ.
 ὡς οὖν οὐχ ὑπὲρ εὐδοξίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφα-
 λείας βουλευόμενοι, οὕτω καὶ ψηφισώμεθα καὶ ἀψώμεθα τοῦ
 πολέμου καὶ μὴ χεῖρους φαινόμεθα τῶν προγόνων, οἱ μετὰ P. 115
 10 πόνων καὶ κινδύνων τὸ μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων περιφρονεῖσθαι
 παρέδοσαν ἡμῖν ἀλλὰ πολὺ φοβερώτερον νομίζομεν τὴν οὖσαν
 εὐδοξίαν ἀπραγμοσύνην ἂν ἀφαιρεθῆναι, ἣ κτώμενοι ἀτυχή-
 σαι." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν. ὁ πρωτοστρά-
 15 τωρ δὲ μετ' αὐτὸν „μὴ νομίζετε" εἶπεν „ὦ παρόντες, τὸν
 15 μέγαν δομέστικον μόνον τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ προ-
 θυμείσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἅπασι ταῦτα συνδοκεῖν καὶ μὴ
 ἂν τὰ ἡμέτερα ὀρθωθῆναι, εἰ μὴ καὶ σπουδῆν καὶ τόλμαν
 ἀξίαν καὶ τῆς τῶν προγόνων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν
 εὐδοξίας." τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ τῷ νέφ βασιλεῖ συνόντες συν- B
 20 ἐπεψηφίσαντο πάντες. τοῖς δ' ἐν Βυζαντίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ
 συνοῦσι βασιλεῖ ἀναγκαῖα μὲν οὐκ ἐδόκει τὰ εἰρημένα· οὐ
 μέντοι καὶ ὡς ἀλυσιτελῆ ἐτόλμησαν φανερώς ἀντειπεῖν, ἀλλὰ ✓
 25 πολλὰ ἐφεξῆς συνείραντες, εἰς ὧν κατεσκεύαζον ἀδήλως, ὡς
 δεῖ τὴν ἀπραγμοσύνην μᾶλλον αἰρεῖσθαι, ἀνέστησαν ἀσύμ-

haud aegre concesserim: verum alacri ad opus voluntate et confe-
 rendis insuper ad utilitatem civium, ad imperatorum dignitatem, ad
 nostram ipsorum celebritatem sumptibus et servis domesticis et hoc
 ipso corpore meo nemini me secundum numerari volo. Ergo quasi
 non de gloria solum, verum etiam de futura securitate consultemus,
 ita sententias dicamus et ad bellum accingamur: neve a maioribus
 nostris degeneremus, quorum opera periculisque effectum est, ne ab
 ietis contemni possemus: sed multo formidabilius arbitremur, partam
 claritudinem per desidiam posse amittere, quam in ea retinenda cas-
 sus adversos experiri. Hactenus magnus domesticus, quem excipiens
 protostrator, Nolim cogitetis, inquit, vos, qui praesentes estis, haec
 tantummodo magnum domesticum consulere et ad ea promptum afferre
 studium: nobis quoque universis idem videri scitote: nec unquam
 res nostras feliciter ituras, ni diligentiam et animos maioribus nostris
 nostroque ipsorum nomine dignos susceperimus. His iunioris impe-
 ratoris comitatus ad unum assensit. At senioris optimates non duxe-
 runt pro necessariis quae dicebantur, tametsi ea palam ut inutilia
 coarguere non audent: sed multa deinceps acervantes, quibus
 otium potius eligendum astruerent, discordes surrexerunt; quasi in
 tam perplexo negotio certum consilium reperire nequirent; revera,

A. C. 1322 φωνοὶ ταῖς γνώμαις, τὸ μὲν δοκεῖν, ἐξ ἀποριῶν τινῶν εἰς
 • V. 93 ἀμηχανίαν καθιστάμενοι, τὸ δ' ἀληθές, οὐχ ἂ τῷ κοινῷ λυ-
 σιτελεῖ, ἀλλ' ἂ αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφέρει σκοποῦντες. ἐπηκροῶντο
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐνδοθεν τῶν λεγομένων, ὄντες οὐ μα-
 κράν. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ νέος ἐφθέρξατο οὐδέν· ὁ δὲ γὰρ
 Σπρεσβύτερος τῶν μὲν αὐτῷ συνόντων ἀνανδρίαν τε πολλήν
 κατεγίνωσκε καὶ ἀβουλίαν, τοὺς δὲ τῷ ἐγγόνῳ συνόντας ἐθαύ-
 μαζε τῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινῆ συμφέροντος
 σπουδῆς ἐπήνε· μάλιστα δὲ τὸν μέγαν δομέστικον συνετώσ
 ἄγαν καὶ καιρίως βεβουλευμένον, καὶ ἀκριβεῖς ἔλεγεν αὐτῷ
 τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου χαρακτῆρας ἐνορᾶν, ὅς οὕτως ἦν
 τὰ τε δέοντα συνεῖναι δῆξ καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα ἰκανός
 καὶ καταπράξασθαι δραστηριώτατος· „ὡς παρ' ἐμοὶ κριτῆ,
 εἶγε ἐτελεύτων ἐξ ὄσφυός σου ἔχων διάδοχον τῆς βασιλείας
 καταλιπεῖν, ἐκεῖνον ἂν συνεβούλευσα Ῥωμαίους προστήσασθαι
 Δεαυτῶν.” οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν κατέγνω, τοὺς ἐτέ-
 ρους δὲ ἠξίωσεν ἐπαίνων. αὐτὸς δ' ὅ,τι χρῆ πράττειν ἅμα
 τῷ νέῳ βασιλεῖ περὶ τοῦ προκειμένου ἐβουλευόντο πολέμου.
 ἐξετάζοντες δὲ τὸν λόγον, ὃν πρὸς βασιλέα τὸν νέον ὁ βασι-
 λεὺς Μυσῶν μεμήνηκε Μιχαήλ, (ὡς εἶσω ὀλίγου χρόνου διαῖο
 τὴν ἐσομένην αὐτοῖς φιλίαν συστρατευόμενοι πρὸς τοὺς ἐτέ-
 ρωθί που μαχοῦνται πολεμίους,) καὶ μηδὲν ἕτερον στοχαίε-
 σθαι δυνάμενοι, ἦ ὅτι Μιχαήλ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἣ τῷ
 προβεβασιλευκότι Μυσῶν συνῶκει, βούλεται γυναῖκα ἀγαθέ-
 σθαι, ἐπεψηφίζοντο τὸν μὲν βασιλέα τὸν νέον ἐξελεθόντα Βυ-25

quod, communi posthabito, sua ipsorum compendia sectarentur. Non procul inde ex occulto imperatores hos sermones auscultabant, tacenteque iuniore, senior suos valde effeminatos atque inconsultos iudicabat: nepotis contra ut consilio bonos publicorumque commodorum cupidus suspiciebat atque commendabat. Inprimis vero magnum domesticum prudenter admodum et ad tempus accommodate consuluisse pronuntiabat: et se in illo avi materni expressam intueri imaginem, qui tam celeriter arripuisset, et tam idonee explicasset, et promptissime confecisset, quae res postulasset: ut decreverit, si absque successore ex se nato de vita exiret, Romanis suadere, illum potissimum sibi imperatorem praeficerent. Hunc in modum senior illos damna-
 bat, hos laudibus extollebat, et cum nepote de bello suscipiendo cogitationes suas communicabat. Cum autem verba perpenderent, quae Michael Moesorum rex imperatori iuniori renuntiari iusserat, (propter futuram inter eos amicitiam sociatis armis alicubi cum hostibus belligeratos,) quoniam aliud divinare nihil poterant, quam eundem Michaelem Andronici minoris germanam sororem Theodoram, Sphenthisthlabo regi defuncto antea nuptam, statuisset uxorem du-

ζαντίου, στρατιὰν συναθροίσειν ὡς ἐς τὴν Μυσίαν θοβαλοῦν—A.C. 1322
 τα. εἰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς παρασκευῆς ὁ τῶν Μυ-Ρ.116
 σῶν πρεσβείαν πέμψας βασιλεὺς χωροίη πρὸς σπονδὰς ἐπὶ
 τῷ τῆν βασιλέως γῆμαι ἀδελφῆν, τὴν στρατιὰν πάλιν κατὰ
 5 πόλεις διαλυθῆναι· εἰ δὲ μὴ ἐπικηρυκεύοιτο, εἰς τὴν Μυσίαν
 θοβαλεῖν. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ
 Βυζαντίου καὶ συνήθροίσε τὴν στρατιάν.

18. Μεταξὺ δὲ συναθροιζομένον, ἐκ Μυσῶν βασιλέως Β
 ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα τὸν νέον πρέσβεις, ὁ Γρίδος καὶ ὁ
 10 Πάντζος, λέγοντες ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν βασιλευσὶ Ῥωμαίων
 ἐθέλων εἶναι φίλος, τὴν βασιλέως ἔγγυον ἀδελφῆν, ἣ τῷ πρὸ
 αὐτοῦ βεβασιλευκότι Μυσῶν ἀνῶκει, καὶ τὰ νεομισμένα
 ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. προσήκειν οὖν τὰς μὲν διαφο-
 ρὰς ἀπάσας καὶ προφάσεις τοῦ πολέμου ἐκποδᾶν γενέσθαι.
 15 αὐτούς δὲ εἰρηρικὰς θεμένους σπονδὰς, τὸν ἐς αἰὲ χρόνον
 ἀναμίγνυσθαι Ῥωμαίους Μυσοὺς καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν, C
 ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν πάντας τελεῖν. ἀσμένως δὲ
 αὐτούς δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ δώροισι ἀμειψάμενος βασι-
 λικῶς, καὶ τὴν γεγενημένην ἐπιγαμίαν κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
 20 γενῆσθαι εἰπὼν, εἶτα καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Μυσῶν βασιλέα
 καὶ κηδεστὴν τὸν Παλαιολόγον Ἀνδρόνικον τὸν μέγαν στρα-
 τοπεδάρχη καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρην πρέσβεις ἅμα συν-
 25 ἐξέπεμψεν αὐτοῖς βεβαιώσοντας τὴν εἰρήνην. καὶ διῆγον ἐν- V. 94
 σπονδοὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Μυσοὶ μέχρι πολλοῦ. τὴν τε στρα-
 25 τιάν ἐκέλευσεν ἐπ' οἴκου ἕκαστον διαλυθῆναι, καὶ τῷ πάππῳ

cere, convenit, uti iunior extra Byzantium copias colligeret, in Moesiam irrupturus. Si interea dum id molirentur, Moesis per legatos ob sororem eius ducendam ad foedus se offerret, milites oppidatim dimitterentur: si id non faceret, in incepto pergeretur. Post haec iunior imperator Byzantio exiens militem cogebat.

39. Dum exercitus conquiritur, adsunt oratores e Moesia Gridus et Pantzus, quorum oratio haec continebat: Regem ipsorum ex-petentem imperatorum Romanorum amicitiam, sororem imperatoris in matrimonium accepisse solenniaque nuptiarum consummata esse. Decere igitur discordias omnes et belli praetextus tolli e medio, Romanosque Moesis, percusso pacis foedere, in perpetuum coniungi et mutuum temperare ab omni iniuria et omnes velut sub uno prin-cipatu censi. Excepit eos libenter imperator donavitque regaliter, et affinitatem istam sibi optabilem accidisse testificatus est. Deinde ad eundem regem, iam sororis maritum, cum iisdem oratoribus Andronicum Palaeologum magnum stratopedarcham et Ioannem Aple-spharem ad pacem sancendam misit; perstruxeruntque Romani et Moesi in foederis communione diu. Militibus item domum redire

- A.C. 1322 καὶ βασιλεὶ διὰ γραμμάτων τὰ γεγενημένα ἐδήλου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον συνηρέθη τὸν τρόπον. τὸ δὲ ἐξ Ἑπερβορέων Σκυθικὸν πληθεὶ τε ἀναρίθμητον σχεδὸν ὄν καὶ δυνατώτατον τῶν ἑκασταχοῦ ἔθνῶν, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις ἐτησίως εἰς τὴν Ῥωμαίων εἰσβάλλον, τὰ μέγιστα ἐκάκου, τὸ 5 προστυχὸν ἐξανδραποδιζόμενον ἦπαν. συνιδόντες δὲ οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων, ὡς μάχη πρὸς αὐτοὺς διαγωνίσεσθαι ἀδύνατοι εἶεν, δώροις καὶ φιλοφροσύναις τοὺς αὐτῶν θεραπεύοντες σατράπας, τὸ μὴ ὑπ' αὐτῶν διαφθείρεσθαι ἐκαρποῦντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐξημέρου καὶ φιλίας διετίθει πρὸς Ῥω- 10 μαιούς τὸ ἐκ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν γυναῖκας ἄγεσθαι ἑαυτοῖς.
- P. 117 περιμάχητον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο διὰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀλεξάνδρον τοῦ Μακεδόνων καὶ Περσῶν βασιλέως οἰσθαι διάδοχον εἶναι. ὃ δὴ καὶ οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς εἰδότες, παρθέτους τὴν ὄψιν διαπρεπεῖς, οὐκ εὖ γεγονυίας μόνον, ἀλλὰ 15 καὶ ἐξ ἀσήμεων γενῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκτρέφοντες, ὡς θυγατέρας ἑαυτῶν, ὁπότε δέοι, τοῖς Σκυθῶν σατράπαις κατηγύων. καὶ διὰ τοιούτων ἐπινοῶν καὶ τρόπων θεραπευόμενοι ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν οὐκ ἐσέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. τοῦ δὲ ἔτους, οὗ Μιχαὴλ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς τῶν Παλαιολόγων ὄνο 20 δευτέρως ἐτεθνήκει, τὴν Μυσίαν Σκυθικὴ καταδραμόντες στρατιᾷ, μέρος τι αὐτῆς καὶ τὴν Ὀδρυσῶν ἄχρι Ἀδριανουπό- 5 λεως ἐπῆλθε καὶ ἐξημίωσεν οὐ πόλιν, ἄτε καὶ τῆς στρατιᾶς εὐαριθμήτου οὔσης. τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ νέου βασιλέως διὰ τὸν πρὸς τὸν πάππον πόλεμον περὶ Βυζάντιον ἐστρα- 25

iussis, de tota re ad avum perscripsit. Et haec quidem isto modo evenerunt. Scythae autem ad montes Hyperboreos incolentes, infinita propemodum gens et omnium ubique gentium potentissima, prisca memoria anniversarie fines Romanorum incursantes, plurimam cladem dabant, quidquid occurrisset in servitute abripientes. Imperatores Romani ad certamina cum illis miscenda parum se posse animadvertentes, muneribus et humanitate quadam eorum satrapas demulcendo vastitatem ab iis redimebant: quos praecipue emolliebat et Romanis conciliabat, quod ex imperatoria familia uxores nanciscerentur: hoc enim decertatione dignum ducunt; propterea quod imperatorem Romanum Alexandri Macedonum et Persarum regis successorem esse arbitrantur. Scientes id Romani imperatores, eximia pulcritudine virgines, non generosas tantum, sed plebeias quoque in palatio alebant, et Scytharum satrapis, si quando peterent, collocabant: qui huiusmodi commento et tali ratione deliniti, per diu quiesverunt. Sed quo anno Michael imperator Palaeologorum secundus e rebus humanis excessit, partem Moesiae et Odrysos usque Adrianopolin incursavit, haud magna cum pernicie, quod numero pauci erant. Anno sequenti, iunior imperatore causa belli adversus avum iuxta Con-

τοπεδευμένου, Σκυθική στρατιὰ οὐκ ὀλίγη ἐς τὴν Ῥωμαίων A.C. 1322 ἐσβαλοῦσα, πᾶσαν μὲν ἐπέδραμε τὴν Θράκην, ἐξημίωσε δὲ οὐ πολλὰ διὰ τὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν κατὰ Θράκην πόλεων τὴν ἐφοδὸν προγόντας, τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδασμένους 5 ἄνθρωπους συστῆλαι εἰς τὰς πόλεις. ἐβδόμης δὲ ἰνδικτιῶνος A.C. 1323 ἰσταμένης, ἐκ τῶν Σκυθῶν δυοκαίδεκα μυριάδες ἐσέβαλλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. δοτρατῆγον δὲ αὐτῶν μυρίαρχοί τε καὶ χιλίαρχοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ αὐτοκράτορες στρατηγοὶ δύο, Ταϊτάχ καὶ Τογλοῦ Τοργάν. ἐχρόνισαν μὲν οὖν οἱ Σκύθαι C 10 μάλιστα ἐν τῇ ἐσβολῇ ταύτῃ τεσσαρακοστῇ γὰρ ἡμέρᾳ μετ' αὐτὴν ἐν μέσῃ καθήμενοι τῇ Θράκῃ, αὐτὴν ἐδῆσαν καὶ πλῆθος τε ἀνδραπόδων εἶλον καὶ λείαν ἑτέραν οὐκ ἀριθμητὴν, καὶ τὰ μέγιστα ἐκάκωσαν τὴν βασιλέως γῆν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος τὴν μὲν ὑπὸ Ῥωμαίους ἅπασαν οὐκ ἠδυνήθη συναθροῦ- 15 σαι στρατιάν, (διεσκεδασμένοι γὰρ κατὰ πόλεις ἐφύλαττον ἕκαστος τὴν αὐτῶν,) ὅσους δὲ ἐνῆν μάλιστα συναθροίσας, ἀνχενύων περιήει, εἶπον μέρει τινὶ τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς ἐν- τυχῶν, ὅσον ἂν ἐξῆ ἀμύναιτο αὐτούς. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν οὖν ἡμέραις τὸ αὐτὸ ἐποίει συνεχῶς μηδὲν δὲ ὧν ἠβούλετο 20 ἀγνῶν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἔλθων, τὸ μὲν πολὺ κατέλειπεν ἐκεῖ τῆς στρατιᾶς διὰ τὸ τῶν ἐπιτηδείων τὴν πόλιν εὐπορεῖν, αὐτὸς δὲ τῆς στρατιᾶς ὀλίγους ἅμα τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ παραλαβῶν, τὴν ἐς Διδυμότειχον ἦεν μεταξὺ δὲ τῆς τε Ἀδριανουῦ καὶ αὐτοῦ, ἐν χωρίῳ τινὶ Προμουσοῦλου προσαγορευομένῃ,

5. A. C. 1324 ed. P. margo; sed in hunc annum initium certe indictionis septimae non incidit.

stantinopolin cōsidente, ingens eorum multitudo Thraciam popu- labunda pervasit. Sed ideo parum nocuit, quod praefecti rem subodorati, per agros sparsim habitantes in oppida coegerant. Septima autem indictione inchoata, centum viginti millia se intulerunt cum myriarchis et chiliarchis suis; Taetach et Toglu Torgan summi erant eorum imperatores. Et hanc depopulationem, castris in media Thracia positis, diu, nempe ad quadraginta dies, exērcuerunt: multaque mortalibus servitute multatis et immani praeda capta, eam quammaxime attriverunt. Imperator nepos universum exercitum congregare non potuit, quod eius bona pars in urbibus praesidiarios agebat: congregato autem quantum licuit, operam dedit, ut manipulos hostium circumeundo iniurias pro viribus persequeretur. Quod cum diebus quinque denis continenter frustra fecisset, Adrianopolin concessit; ubi, quoniam ea urbs commeatu abundabat, maximam copiarum partem reliquit, paucisque et magno domestico assumptis, Didymotichum se convertit. Inter quam urbem et Adrianopolin apud Promusulli castellum in Scytharum globum, cum captis mancipiis et ingenti praeda venientem, inciderunt; quos pro natura

A.C. 1323 στρατιᾷ περιέντοχον Σκυθικῆ, ἀνδράποδά τε καὶ λοιπὴν λείαν ἀγούσῃ πολλήν. οὕτω δὲ τοῦ τόπου παρασχόντος, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἢ τῶν Σκυθῶν στρατιὰ ἦν καταφανής, οὐκέτι δὲ καὶ ἢ Ῥωμαίων αὐτοῖς. βουλευσαμένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestίῳ, ἐδόκει ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, εἰ καὶ τρι-5 πλασίους ἢ καὶ πλείους τῶν σφετέρων ἐνομιζόντο στρατιωτῶν

V. 95 ἦσαν δὲ οὐ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ δεκάκις τόσοι. ἦσαν γὰρ ἐγγὺς αὐτῶν καὶ ἕτεροι ἐστρατοπεδευμένοι, οὓς ἀφανεῖς ὁ Ἔβρος ἐποίησε κειμένους παρ' αὐτῷ, οἱ προσεβοήθουν, γενομένης τῆς συμ-

P. 118 βολῆς. οὕτω δὲ δόξαν, καὶ τοῖς στρατιώταις τὴν γνώμην ἐκοι-10 νοῦντο. ὡς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει μαχητέα εἶναι, καὶ μᾶλλον ἦσαν προθυμότεροι τοῦ βασιλέως, τῶν ἵππων ἀποβάαντες καὶ θεὸν ἐπικαλεσάμενοι, τοὺς μὲν ἀδίκως ἐπιστρατεύσαντας κολάσασθαι τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς δὲ τιμωρῆσαι δικαίως ἀμυνο-15 μένοις, σταυρῷ τε καθοπίσαντες ἑαυτούς, ἔφιπποι γενόμενοι, ἐπῆρσαν τοῖς βαρβάροις ἀτρέπτῳ καὶ παραβόλῳ φρονήματι. καὶ οἱ Σκύθαι ἰδόντες ἀντεπῆρσαν καὶ αὐτοὶ προσεβοήθουν δὲ καὶ οἱ ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένοι. καὶ γενομένης μάχης καρτερᾶς, θεοῦ συμμαχοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις, ἐτρέψαντό τε τοὺς βαρ-20 βάρους καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέπνιξαν εἰς τὸν Ἔβρον ἐμβalόντες. διεσώθησαν δὲ οὐ πλείους ὀκτώ καὶ εἴκοσι αὐτῶν, οἵτινες ἴσχυσαν διανῆξασθαι τὸν ποταμὸν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς τε νεκροὺς σκυλεύσαντες τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἄλλην διαρπάσαντες ἀποσκευὴν, καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες,25 ἦγον εἰς Λιδυμότειχον ἅμα τῷ βασιλεῖ. τῶν δὲ διασωθέντων

loci videbant ipsi quidem, sed ab illis minime videbantur. Consulto prius magno domestico, visum in eos impetum dare, tametsi amplius triplo plures apparebant: erant autem plures decies. Nam et alii iuxta tendebant, qui prope Hebrum latitabant et, pugna coepta, eos adiuuabant. Consilio militibus patefacto, cum congrueret illorum voluntas et sententia, seque imperatore ipso pugnandi cupidiores ostenderent, de equis descenderunt, Deum suppliciter orantes, ut tam iniquos praedatores punire et iniurias iuste se defendentium ulcisci vellet. Tum signo crucis communiti, rursus equos ascenderunt, constantique ac fidenti animo in barbaros se incitarunt. Scythae cum his, qui haud procul considebant, viso Romano, contra gradum inferebant. Pugna atrox conseritur; Romani, Deo auxiliante, victores evadunt, partimque hostium mactant, partim in fugam vertunt, partim in flumen Hebrum compellunt ac submergunt: quorum octo et viginti tantum tranando vitam retinuerunt. Romani cadaveribus spoliatis vasisque et sarcinis direptis, cum praeda et captivis, duce imperatore, Didymotichum ingressi sunt.

βαρβάρων εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον ἐλθόντων, ὡς τοῖς στρα- A.C. 1323
 τηροῖς ἠγγέλθη τὸ συμβᾶν, στρατιάν ἐκ τῶν ἀρίστων οὐκ ὀλί-
 γην ἐπιλεξάμενοι, ἀπέστειλαν καθ' ὃν ἡ μάχη τόπον ἐγεγόνει,
 ὡς ἂν εἰ μὲν ἐντύχοιεν τοῖς νικήσασι Ῥωμαίων, ἀναμαχέ-
 5 σονται τὴν ἤτταν· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοὺς τε σφετέρους θάψωσι C
 νεκροὺς, καὶ εἴ τινες ἐν αὐτοῖς εὐρεθῶσιν ἐμπνέοντες τραυ-
 ματῖαι, ἀνελόμενοι ἀξιώσωσιν ἐπιμελείας. ἐλθόντες δὲ καὶ
 ταφῆς ἤξιωκότες τοὺς νεκροὺς, (ζῶντα γὰρ οὐδένα εὖρον,)
 πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ὑπέστρεψαν οὐκέτι, τὴν δὲ πρὸς τὰ
 10 οἰκίετα φέρουσαν ἤννου ὁδόν. ὡς δὲ ἠγγέλθη βασιλεῖ περὶ Μόρ-
 ρῆαν εἶναι Σκυθικὴν στρατιάν, Διδυμοτείχου ἐξεληθῶν, ἤλαυν-
 νεν ὡς εἶχε τάχους ἐπ' αὐτούς. διαβάντων δὲ αὐτῶν τὸν
 Ἔβρον κατὰ τὴν Τζερονομιάνου λεγομένην πόλιν, ἐπεὶ καὶ ὁ
 βασιλεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν διεβίβασε πόρον ἣν ἤγε στρατιάν,
 15 ἣ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καταλειφθεῖσα παρὰ βασιλέως D
 στρατιὰ ἕμα τοῖς σφετέροις ἄρχουσιν ἐνταῦθα προσέμιξαν
 τῷ βασιλεῖ, συγκαίροντες μὲν αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων
 νίκης, ἀνιώμενοι δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ μὴ παρήσαν, ἀλλ' ὑστέρη-
 σαν τῆς μάχης, καὶ ἐπεδίωκον ἐνωθέντες. γενόμενοι δὲ κατὰ
 20 τὸν Τουντζαν λεγόμενον ποταμὸν, τὴν μὲν Σκυθικὴν ἄρτι
 διαβῶσαν εὖρον στρατιάν. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον, τοῦ τό-
 που παρασχόντος, αὐτοῖς μὲν ἡ τῶν Σκυθῶν ἐσφαῖτο πᾶσα
 στρατιὰ, αὐτοὶ δὲ ἀθάτατοι ἦσαν, πλην ὀλίγῳ ἐλασσόνων
 τῶν προτάκτων ἑκατὸν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἦν βασιλεὺς.

Barbari superstites ad exercitum reversi, infortunium suum ducibus
 narrarunt. Ii fortissimorum delectam manum in eundem locum,
 ubi proelium erat factum, miserunt: ut si Romanos reperirent,
 pugnam instaurarent vicioresque vincerent: sin minus, certe cor-
 pora suorum exanimata tumulis mandarent; et si quos inter eos
 adhuc spirantes offenderent, relevatos cura diligenti tractarent. Illi,
 sociis sepultura donatis, (vivum enim nullum invenerunt,) ad exerci-
 tum non redierunt, domum suam quisque abeunt. Imperator, ut
 Scytharum copias iuxta Morrham consistere didicit, Didymoticho quam
 potuit festinato in eos duxit. Qui cum Hebrum prope urbem Tzer-
 nomianum transiecissent, et imperator suos eodem loco transiliceret, re-
 licti ab eo Adrianopoli una cum ducibus suis hic se cum illo coniun-
 xerunt, reportatam de barbaris victoriam gratulantes: verumtamen
 dolentes, non se in tempore pugnae huic affuisse, cum commilitonibus
 fugientes persecuti sunt. Ubi ad Tuntzam fluvium pervenerunt, Scy-
 thas modo transiisse significatum est. Ibi ob situm loci idem quod
 ante contigit. Quippe cum ipsi totum agmen Scythicum intueren-
 tur, ab illis tamen, exceptis paulo minus centum primanis, in
 quibus ipse imperator, non conspiciabantur. Visis Romanis, etiam

- A.C. 1323 οὓς ἰδόντες οἱ Σκύθαι, τῆς πρῆξιας μὲν ἔστησαν καὶ αὐτοί, οὐ μέντοι καὶ ἐχώρησαν πρὸς μάχην, τοῦτο μὲν, ὅτι
- A. C. 1324 καὶ ὁ ποταμὸς πλημμυρῶν ἦν ἡδη ἕαρος ἀρχομένου· τοῦτο
- P. 119 δ', ὅτι καὶ τῶν πολεμίων ἀφανῶν ὄντων ἐδεδοίκεσαν τὴν συμ-
 πλοκὴν, μὴ οὐκ ἀπαλλάξουσι καλῶς πλειόνων ἢ κατὰ σφᾶς ὄν-
 των. τοῖς Ῥωμαίοις τε ὁμοίως ἀλυσιτελὲς τὸ κατὰ τῶν Σκυθῶν
 ἐφαίνετο χωρεῖν, οὐ δεκάκις ἀλλὰ περαιτέρω ὑπερέχοντας αὐ-
 τῶν τῷ ἀριθμῷ. ὅμως δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς φαινομένοις Ῥω-
 μαίων καὶ Τασπουγᾶς, εἰς τῶν παρὰ Σκύθαις στρατηγούντων,
 καὶ αὐτὸς ἅμα τοσοῦτοις βαρβάροις, ἐν ἑκατέροις μέρεσι γενό-
 μνοι τοῦ ποταμοῦ, διάλογόν τινα ἐποίησαντο βραχύν. ἐρομέ-
- V. 96 νου γὰρ αὐτοὺς οἵτινες εἶεν τοῦ βαρβάρου, διὰ τίνος ἀπεκρίνα-
 το τῶν διγλώσσων ὁ βασιλεὺς, ἀνθρώποι εἶναι καὶ αὐτοὶ Θη-
 Βρεῦσαι τι ζητοῦντες, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. οὐ καλῶς δὲ
 ἔφασκεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ἀνδρείων, ἀλλὰ ληστῶν ἔρ-
 15 γον ποιεῖν, ἀκήρυκτοί τε ἐπερχόμενοι καὶ γεωργοὺς ἔξανδρα-
 ποδιζόμενοι, ἀνθρώπους οὐκ εἰδότες πολεμεῖν. ἔδει γὰρ αὐτοὺς
 μᾶλλον τὴν ἔφοδον αὐτῶν προκαταγγέλλοντας, στρατιώταις
 ἐντυγχάνειν εἰθισμένοις πολεμεῖν· κὰν αὐτῶν ἦτε κρείττους,
 οὐδὲν ἦν θαυμαστόν, εἰ καὶ τούτους τοὺς ἀπολέμους ἔξηνδρα-
 20 ποδιζέσθε ἄθλον τῆς ἀρετῆς. Τασπουγᾶς δὲ οὐδὲν ἔφασκε
 τούτων εἶναι πρὸς αὐτούς· ὕπ' ἔξουσίαν γὰρ ὄντες, προστα-
 τόμενοι ἐπέρχεσθαι καὶ ἀπιέναι ἢ μένειν. ἡρώτα δὲ, εἰ αὐτοὶ
 C εἶεν οἱ χθὲς καὶ πρώην τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς μάχῃ κρατή-

ipsi pedem represserunt; sed ad certamen non processerunt, tum quod fluvius, vere iam procedente, redundaret, tum quod, hostibus nondum omnibus conspectis, metuerent, ne, si numero superati essent, parum honeste proelio defungerentur. Romani similiter cladem timebant, si plures decem partibus et amplius aggrederentur. Ceterum imperator cum primis illis Romanis et Taspugas unus e Scytharum ducibus cum totidem barbaris ex altera ripa fluminis brevem quendam dialogum habuerunt. Interrogante Scytha, quinam mortales essent, imperator per quendam Graecae et Scythicae linguae gnarum respondit, homines esse, qui quaerent, quemadmodum et ipsi, quod caperent. Eos autem non recte, neque viriliter facere: sed latrones imitari, qui, adventu suo celato, hostilem in modum grassarentur, et agricolis belli insuetis servitutem imponerent. Oportuisse impressionem suam denuntiare et cum militibus pugnare, assuetis pedem conferre: quos si vincerent, tum mirum non esse, si et hos imbelles praemium virtutis abducerent. Tum Taspugas, nihil hoc ad ipsos, qui sub aliena essent potestate; ut proinde iussi vel incursarent, vel abirent, vel manerent etiam. Percunctabatur deinde, ipsine nuperrime Scythicam manum congressi devicissent ac

σαντες και ἀνελόντες. ὁ βασιλεὺς δὲ μὴτ' αὐτοὶ εἶναι, μὴτ' A.C. 1324
 ἀκηκοῦναι ἔφρασε περὶ τούτων· ἐνδέχεσθαι γε μὴν, ὡσπερ ἔγνων
 αὐτοῖς ἄν, εἰ μὴ κώλυμα ἦν ὁ ποταμὸς, συνέβη, ἐτέροις περι-
 τυχόντας τοὺς κρατηθέντας μάχῃ διαφθαρῆναι. οὕτως, εἴρηκεν
 5ῶ βάρβαρος, εἰκός· ἀδικίαν μέντοι τοὺς στρατιώτας ἐκείνους
 οὐδενὸς φεισαμένους εἰργάσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποπνίξαντας
 ἐν τῷ ῥείθρῳ, τοὺς δὲ κατακοντίσαντας ἀφειδῶς. τοιαῦτα δια-
 λεχθεὶς ἀπῆλθεν, ὅτι Ῥωμαίων εἴη βασιλεὺς ὁ διαλεγόμενος
 αὐτοῖς ἡγνοηκώς. τὸ δὲ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔτι τῇ Ῥωμαίων
 10 ἰοικανὰς ἐνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐπανέζευξαν καὶ αὐτοί. φήμη
 μέντοι τις ἤρθετο διὰ πάντων ὁμαλῶς, ὡς πρότερόν τε βασιλεὺς D /
 ὁ πρεσβύτερος ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον Σκύθας ἐπάξαι Ῥω-
 μαίοις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον, κρύφα διαπρεσβευσάμενος πρὸς
 αὐτούς, βουλόμενος ἀναστῆσαι Θράκην, ὅτι πρόσέκειτο τῷ νέῳ
 15 βασιλεῖ. εἶχε δὲ ὑγιᾶς οὐδὲν, ἀλλὰ καίτοι ὑπὸ πολλῶν φημι-
 σθεῖσα, τὸ ψεῦδος ἄκρατον εἶχεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδ'
 ὕστερον τῆς Σκυθικῆς αἰτίας ἐφόδου ἐγεγόνει.

μ'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ὁ νέος κατὰ τὸ Λιδυμότειχον καὶ P. 120
 τὴν Ἀδριανοῦ διέτριβε πόλιν· περὶ δὲ τὴν τοῦ σίκου μάλιστα
 20 συγκομιδὴν ἢ αὐτοῦ γαμητὴ νόσῳ κατεσχέθη. διανοούμενος
 δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπελθεῖν, προέπεμψε αὐτὴν, ἅμα
 καὶ διὰ τὴν νόσον· γενομένη δὲ ἐν Ῥαιδεστῷ, ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἀντέχειν, ἐτεθνήκει ἐκκαιδεκάτῃ κατὰ Αὐγουστον μῆνα B
 25 μὲν οὖν νεκρὸν αὐτῆς κομίσαντες εἰς Βυζάντιον, ἐν τῇ τοῦ

delevissent. Ad haec imperator, Neque ipsos esse, neque hac de
 re quidquam audivisse: fieri tamen potuisse, quod idem nunc ipsi
 paterentur, nisi fluvius in medio vetaret, ut in alios incidentes, pugna
 victi perierint. Assensit barbarus ut verisimili: crudeles nihilo mi-
 nus fuisse, qui neminis miserati, alios undis praefocarint, alios iacu-
 lis nullo discrimine confixerint. Haec locutus abscessit, nescius Ro-
 manum imperatorem verba secum fecisse. Pars autem magna Scy-
 tharum multis insuper diebus Thraciae immorata, tandem suis sedibus
 se reddidit. Fama communis percerebuit, senioreum imperatorem prius
 quoque illos contra iuniorem in provinciam induxisse, et nunc occulta
 legatione idem ausum, quo Thraciam, utpote illius studiosam, vasti-
 tati subiiceret. Sed ea fama nihil probabile continebat, et quamvis
 a multis iactata, merum mendacium erat; nec antea enim, nec postea
 in causa fuit, ut Scythae irrumperent.

40. Imperator nepos Didymotichi et Adrianopoli agebat, cum
 sub messes eius coniugem morbus invasit: quam, quod et ipse By-
 zantium cogitaret, etiam ob invaletudinem, praemisit. Cum Rhaede-
 stum venisset, defecta viribus, XVI. Kalendas Septembris, Indictione
 septima, nulla relicta sobole, in fata concessit. Corpus Byzantium

A.C. 1324 *Λιβὸς ἔθαψαν μονῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς. βασιλεὺς δὲ ὁ ταύτης ἀνὴρ τὴν ἐς Βυζάντιον βαδίζων, ἐνόσησε καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, γενόμενος ἐν Βιζύῃ, καὶ προσέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ διὰ τὴν νόσον. ἐπεὶ δὲ ἐρῆαίσειεν, εἶχετο τῆς ὁδοῦ, καὶ γεγονὼς κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θρά-5 κης, συμβὰν οὕτω, τὴν τῆς βασιλίδος ἐπύθετο τελευτήν, καὶ ἐπένησεν ἐκεῖ ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ἔπειτα ἦκεν εἰς τὴν Κωνσταντινίου, καὶ συνδιήγεν αὐτόδι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ Οἶαρι Νοεμβρίου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος. τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ V. 97 βασιλεῖ ἐδόκει δεῖν εἶναι γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ ἐγγόνῳ, 10 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότατον ἦν, (ἐπτα γὰρ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι μέχρι τότε γέγονεν ἔτη) ἄλλως δ', ὅτι οὐδὲ παιδὸς ἦν πατήρ, ὃ τοῖς βασιλεῦσι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπὶ τῷ διαδόχῳ τῆς ἀρχῆς ἔχειν δοκεῖ. ἔκοινοῦτο δὴ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ τὴν γνώμην καὶ ἐπεχειρεῖ πείθειν, ἅμμι 15 μὲν τὴν ἐπὶ τῇ τετελευτηκυῖα λύπην ὑφαιρῶν, ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὡς ἀναγκαίας τοῦ δευτέρου γάμου προστιθείς. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐπὶ πᾶσιν ἐπέτρεπε τὴν κρίσιν τῷ πάπῳ, D ὡς ἐφ' οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ λυσιτελεῖν αὐτοῦ πεισθησομένου πάντως. σκοπουμένοις δὲ αὐτοῖς, ὅθεν ἂν ἀγάγοιτο τὴν βασι- 20 λίδα, ἐπύθοντο ὡς τοῦ τῆς Σαβωῖας ἄρχοντος, ὃν κόντον ἢ Λατίνων γλώττα καλεῖ, ἐπὶ νιῶ τελευτήσαντος καὶ θνηγατῆ, 1*

9. A. C. 1325 margo ed. P. ad h. l. perperam. 21. κόντον et in Gracco legitur et in C. Florentino animadverti; quippe sic Graeci plerumque nomina μετασχηματίζουσιν et pro suo iure faciunt; sed mirum, unde Meursius, Gretserus et Pontanus acceperint, comitem dici Conto apud Italos. ED. P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. v.

deportatum, in Libis monasterio magnifice et regia pompa funeratum est. Maritus in itinere per eosdem dies Bizyae minus belle habuit, ut ea propter aliquamdiu ibi subsisteret. Refectus, in viam se rursus dedit, et Heracleae praeter opinionem de obitu uxoris certior factus, ad dies quindecim illic luctui vacavit. Post Constantinopoli cum avo ad Novembrem usque Indictionis octavae mansit: qui secundam uxorem ei committendam censuit; et quia ipsum aetatis ver agitabat, septimum supra vicesimum natus annum, et praesertim quia liberos adhuc nullos susceperat: id quod imperatoribus propter successionem continuandam etiam atque etiam necessarium videri solet. Aperiebat igitur illi quod mente volutabat, et cum rationibus probabilibus moerorem ob defunctam uxorem ei detrahere, tum necessariis alterum matrimonium persuadere conabatur. Nepos totam rem eius iudicio permittebat, obtemperaturus per omnia, quae ille profutura statuisset. Circumspicientes, unde imperatricem sortirentur, comperiunt, principem Sabaudiae, quem Latinorum lingua conton, hoc est, comitem vocat, filio filiaque superstilibus, e vita migrasse: et filium

ὁ μὲν υἱὸς αὐτῶ τὴν ἀρχὴν διεδέξατο τοῦ πατρὸς, ἡ θυγάτηρ Δ. C. 1324
 δὲ ἀμνηστευτος ἔτι θαλαμεύεται παρὰ τῷ ἀδελφῷ. ἀντίκα
 γούν ἐπιλεξάμενοι πρόσβεις, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀνδρό-
 νικον τὸν Τορνίκην καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Τζουιὰν γτὲ Τζε-
 5 πλῆτ, Κύπριον μὲν ὄντα τὸ γένος καὶ καθ' αἷμα προσήκοντα
 τῷ ταύτης ἔργῳ. ὑποτεταγμένον δὲ αὐτοῖς ἀπέστειλαν εἰς Σα-
 βωϊαν, εἰ μὴ τινι ἐτέρῳ ἐμεμνήστευτο ἢ κόρη, εἶγε καὶ τῷ
 ἀδελφῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἄξοντες συνοικήσουσαν τῷ νέῳ βα-
 10 σιλεῖ. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρόσβεις ἐκεῖ, ἔτι μὲν ἀμνηστευτον P. 121
 10 ἑδρον περὶ ἧς ἦχον ἐκ μέντοι Φράντζας καὶ ἕτεροι μικρὸν
 πρὸ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἔνεκα ἦχον πρεσβείας ὡς τῷ σφετέρῳ
 μνηστευσόμενοι ἔργῳ. ὁ δὲ τῆς μνηστευομένης ἀδελφὸς Σαβωϊ-
 15 ας κόντος μᾶλλον εἶλετο τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων κατεργνηῆσαι τὴν
 ἀδελφὴν, καὶ μετὰ φιλοφροσύνης πολλῆς καὶ τιμῆς προσδε-
 15 ξάμενος τοὺς πρόσβεις Ῥωμαίων, συνέθετο τὴν ἀδελφὴν ὡς
 βασιλέα πέμπειν. ἅμα δὲ τῷ βασιλίδῃ Ῥωμαίων αὐτὴν ὀνομα-
 σθῆναι, τὴν τε δίαίταν αὐτῆς πᾶσαν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέ-
 στερον ἐνήλλαξεν ὁ ἀδελφός, καὶ αὐτὸς οὐχ ἧ καὶ πρότερον B
 αὐτῇ προσεφέρετο ὁμοίως. πρότερον γὰρ τῇ τε ἡλικίᾳ προέ-
 20 ὄχων καὶ τῷ ἄρχων αὐτὸς εἶναι, καὶ τῆς ἀδελφῆς διὰ ταῦτα
 ᾤετο δεῖν κρατεῖν. ἐπεὶ δὲ κατηγγύηται τῷ βασιλεῖ, κυρίαν
 ἑαυτοῦ τὴν ἀδελφὴν καὶ ᾤετο καὶ ὠνόμαζε, καὶ πρὸς τοὺς
 Ῥωμαίων πρόσβεις τοιαῦτα φιλοτιμούμενος διεξῆει, ὡς αὐτῷ
 μὲν καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν προσῆκε τῶν

4. Ντζουιὰν coni. ED. P. Idem observat, nomen Ziblei legi etiam
 apud scriptores Italos. γτὲ correxī pro τὲ.

quidem parenti in principatu successisse, filiam autem a viro inte-
 gram domi adhuc apud fratrem diversari. Mox lecti legati, Andro-
 nicus Tornices magnus cubicularius, et dux militaris Ioannes de Ze-
 plet Cypriota, qui regio sanguine oriundus, tum imperatoribus in
 obsequio erat, in Sabaudiam mittuntur, qui puellam, nisi alteri
 pacta sit, et si frater approbet, iuniori imperatori nupturam addu-
 cant. Nulli etiamnum promissam inveniunt. Ac tametsi paulo ante
 alii e Francia legati venerant, qui eam regi suo in connubium po-
 scerent, nihilo minus Sabaudiae comes sororem imperatori despon-
 dere maluit. Quare humanissime et honorificentissime acceptis lega-
 tis, eam se missuram pollicetur: simulque cum nomine, imperatrix
 Romanorum, quo illam indigitat, totam vitae rationem ad illustri-
 orem ei magnificentiam instituit: nec de cetero ut antea se erga
 ipsam gerit. Etenim ante id tempus, quod aetate antecederet essetque
 princeps ipse, credebatur etiam sorori suae his de causis imperare de-
 bere. Verum ubi eam imperatori despondit, tum dominam suam et
 agnoscere et appellare coepit; legatisque gloriabundus dixit, et ae-
 tatis et principatus praerogativa spectata, decere quidem ipsum pri-

- A. C. 1324 πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ, βουλομένου Θεοῦ, καὶ μείζο-
νος δόξης καὶ ἀρχῆς ἐπελάβετο ἡ ἀδελφῆ, δέον εἶναι καὶ αὐ-
τὸν στέργειν τὰ ἐψηφισμένα παρὰ Θεοῦ, καὶ κυρίαν ἑαυτοῦ
C τὴν βασιλίδα Ῥωμαίων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐ βάρβαροι μόνον,
ἀλλὰ καὶ Ἴταλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἄρχουσί τινων, τὴν Ῥωμαίων⁵
βασιλείαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος καὶ μείζονα καὶ
περιφανεστέραν οἶονται. †
- A. C. 1325 μά. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, δευτέρᾳ ἰσταμένῳ
Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ὁγδόης Ἰνδικτιῶνος, ὁ νέος βασιλεὺς
παρὰ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας¹⁰
D ἐστέφθη ναῶ, Ἡσαῖον πατριαρχοῦντος. ἡ τοιαύτη δὲ βασιλικὴ
τελετὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον. τῆς προδεσμίας ἐνοστάσης,
V. 98 καθ' ἣν ἤδη τέτακται τῷ θείῳ μύρῳ χρίειν τὸν βασιλέα, τοὺς
ἐν ἀξιώμασι πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιάν, οὐ
μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς νέας ταυτησι¹⁵
Ῥώμης οὐάκων ἐπιλημμένον, ἔτι δὲ καὶ πανθημεὶ τὴν πόλιν
τοῖς βασιλείοις ἅμα ἔω πάντας παρεῖναι δεῖ. περὶ δὲ δευτέραν
ᾠραν μάλιστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τοῦ μέλλοντος χρισθήσεσθαι
βασιλέως ἐπὶ ἄσπίδος καθεσθέντος, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τοῦ
ἀναγορευομένου, εἶγε περίεστι, καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐμπρο-²⁰
σθίων μερῶν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς ἄσπίδος, τῶν δ' ἐπιλοίπων
οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες δεσπότηται τε καὶ σεβαστοκράτο-
P. 122 ρες, εἴπερ εἰσὶν, ἧ οἱ ἐπιφανέστατοι μάλιστα τῶν συγκλητι-
κῶν, καὶ μετεωρίζαντες ὡς ἐνὶ μάλιστα αὐτὸν ἅμα τῇ ἄσπιδι,

8. Totum hoc caput de coronationis ritu ad verbum fere in
librum suum de officiis transtulit Georgius Codinus. ED. P.
9. Antea Φεβρουάριον, quod ED. P. ex Italo fixisse putat.

mas vindicare, quia tamen soror Dei nutu et decus et imperium
maius adepta sit, in divina voluntate conquiescendum Romanorumque
imperatricem dominam suam ducendam. Sane non barbari tantum,
sed Itali quoque et alii, quibus imperia sunt, Romanorum regnum
et suis et aliorum imperiis maius longeque clarius existimant.

41. Per idem tempus, eadem indictione octava, quarto Nonas
Februarias, nepos imperator ab avo in sede Sophiae, Esaia patri-
archatum obtinente, coronatus est: quae quidem imperatoria initia-
tio tali modo peragitur. Instante die praefinita, qua constitutum
est sacro unguento imperatorem inungere, omnes, qui aliqua di-
gnitate funguntur, et proceres et milites, quum etiam ad sacra eccle-
siae huius novae Romae gubernacula sedentem, populum insuper
universum oriente luce ad palatium convenire oportet. Sub ho-
ram diei maxime secundam, imperatore inungendo super scutum ele-
vato, imperator parens reanuntiat imperatoris, si superest, et patri-
archa anteriora scuti apprehendentes, latera autem et posteriora qui

τοῖς πλήθεσιν ἐπιδεικνύουσι τὸν βασιλέα πάντοθεν περιῖστα—A.C. 1325
 μένοις. ἐπενφημησάντων δὲ αὐτῶν, καταθέντες ἄγουσιν εἰς
 τὸν ναόν, ἔνθα δεῖ τὴν τελετὴν γενέσθαι. οἰκίσκου δ' ἐν αὐτῷ
 ξυλίνου τῆς τοιαύτης ἔνεκα χρείας προκατασκευασμένου, τὸν
 ὕνεον εἰσάγουσι βασιλέα, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διαδήμα
 ἐνδιδύσκουσι, πρότερον τῶν ἀρχιερέων εὐλογούντων αὐτά.
 ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐ νενομισμένον περιτίθεται τι, ἀλλ' ἡ
 στέφανος, ἢ ὅ,τι ἂν ἄλλο δοκῇ. τούτων δὲ γινομένων, ἡ θεία B
 τελεῖται μυσταγωγία. ἐχόμενα δὲ τοῦ εἰρημένου οἰκίσκου καὶ
 10 οὐαναβάθρα ἐκ ξύλων προκατασκευάζεται καὶ αὐτῇ, καὶ περιει-
 λούσιν αὐτὴν πάντοθεν πέπλοις Σηρικοῦς ἐρυθροῦς· ὑπεράνω
 δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων τίθενται θρόνοι
 χρυσοῦ οὐ κατὰ τοὺς εἰωθότας, ἀλλ' ἐπηρμένοι μάλιστα τῷ
 ὕψει, τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἔχοντες ἀναβασμούς, ἐφ' οὓς, ἐξι-
 15 ὄντες τοῦ οἰκίσκου, ἀναβαίνοντες καθίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ἢ
 γε μὴ εἷς, ἀλλὰ πλείους ὧσι. συναναβαίνουσαι δὲ αὐτοῖς καὶ
 αἱ βασιλίδες, καθίζουσιν ἐπὶ θρόνων, αἱ μὲν προσετιμμέναι τὰ
 στέμματα περικείμεναι, ἡ μέλλουσα δὲ στεφανηφοροῦσα. πρὸ C
 δὲ τῆς τοῦ τρισαγίου θείας ὑμνολογίας ἀνεισιν ἐπὶ τὸν ἄμ-
 20 θωνα ὁ πατριάρχης τῶν ἀδύτων ἐξῴων. συνανέρχονται δὲ αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων οἱ ἐπιφανέστεροι, τὰς ἱεράς
 καὶ αὐτοῖ ἐνδεδυμένοι στολάς οὓς ἀποστέλλων προσκαλεῖται
 τοὺς βασιλέας. οἱ δ' εὐθύς ἐξανιστάμενοι τῶν θρόνων, ἐπὶ

dignitate antistant despotae et sebastocratores, si sunt, alioqui prin-
 cipum nobilissimi, ipsumque cum scuto in altum quantum possunt
 tollentes, undique circumfuso populo ostentant. Post faustam accla-
 mationem eum deponunt, atque in templum, in quo solenni ritu
 coronandus est, deducunt. Ubi parvula domus, ad hunc usum e li-
 gno praeeparata, in quam introducitur novus imperator: ibi eum
 purpura et diademate prius per episcopos consecratis induunt. Cap-
 iti non certum quid ac definitum imponitur, sed vel sertum vel
 aliud, quod videtur. Dum haec fiunt, sancta missa habetur. Proxime
 domunculam iam dictam pulpitem aequae e ligno paratum est, quod
 undique velis sericis rubris circumdatur. Super illo throni collo-
 cantur auri pro imperatorum numero: non quales alii eorum throni
 sunt, sed excelsi admodum cum quatuor aut quinque gradibus,
 quos domicilio egressi imperatores, si plures fuerint, conscendunt
 et in iis consistunt. Ascendunt tabulatum simul imperatrices et suos
 item thronos occupant: quae prius coronatae fuerant, coronam; co-
 ronanda autem sertum in capite ferens. Iam vero antequam divinus
 trisagii hymnus decantetur, ex adytis egrediens patriarcha, ambo-
 nem sive sacrum suggestum ascendit, cum illustrioribus ecclesiae
 principibus, qui et ipsi sacris stolis cooperti sunt, quos ad impera-
 tores accersendos mittit. Illi confestim e solis surgentes, ad ambo-

A. C. 1325 τὸν ἄμβωνα χωροῦσι. σιωπὴ δὲ βαθεῖα καὶ ἀταραξία τὸ πλήθος κατέχει πᾶν. ὁ δὲ πατριάρχης τὰς ἐπὶ χροίσει τῶν βασιλέων συντεθειμένας δέξιαι ἐυχὰς, τὰς μὲν ἡσυχῆ καθ' ἑαυτὸν, ἔστι δ' ἄς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, καὶ τῷ χρισθησομένῳ ἐξιλάσκειται τὸ θεῖον. μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέλλων χρισθῆσθαι βασιλεὺς τὸ ἐπικείμενον, ὅ,τι ἂν ᾖ, τῇ κεφαλῇ ἀφαιρεῖ. νομίζονται δ' αὐτίκα πάντας, ὅσοι πάρεσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γυμναῖς καὶ αὐτοὺς ἐστάναι κεφαλαῖς. ὁ πατριάρχης δὲ τῷ θεῖῳ μύρῳ σταυροειδῶς χροίει τὴν βασιλέως κεφαλὴν, ἐπιλέγων μεγάλη φωνῆ ἄγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἰσταμένοι τὴν φωνήν, ἐκ τρίτου καὶ αὐτοὶ λέγουσιν ἄγιος. ἐφεξῆς δὲ καὶ πᾶν τὸ πλήθος τὸ αὐτὸ ἐπιφωνοῦσι τσαυτάκις. μετὰ τοῦτο τῶν ἀδύτων ἐντὸς παρὰ διακόνων τὰς ἱεράς ἐνδεδυμένων στολὰς κατεχόμενον τὸ στέμμα, (οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς, ὡς τινὲς φασί, τραπέζης κείται,) ἄγουσιν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ εἶγε πάρεστι προεστεμμένος βασιλεὺς, ἅμα τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα λαβόντες, ἐπιτιθέασι τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης ἄγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ἐκ τρίτου λέγουσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶν τὸ πλήθος ὃν τρόπον ἐπὶ τοῦ μύρου. εἶτα ἐπιλέγει πάλιν ὁ πατριάρχης ἐυχὰς, καὶ κατέρχεται τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐξ οὐπερ ἀνῆλθε μέρους, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρὸς τὸν σὼλέαν τετραμμένου. εἰ μὲν οὖν συμβῆ μὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχειν γυναῖκα τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνίστηναι,

22. ὁ σὼλέας pars templi. De hac voce Gretserus ad Codinum. ED. P. Add. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 64., qui soleam docet pavimentum fuisse eminentius ante sacrarium, ubi erat altare.

nem vadunt: populus universus altum quietissime silet. Patriarcha preces ad imperatorum unctionem compositas, alias summissa, alias clara voce, omnibus audientibus, ordine recitat, ac Deum ei, qui ungendus est, propitiat. Tum novus imperator tegmen capitis quodcumque fuerit, deponit, et quotquot in templo adsunt solenni more, nudatis verticibus, astant. Patriarcha in formam crucis verticem imperatoris sacro unguento perlinit, et elata voce addit: sanctus, quam excipientes qui in ambone stant, ter pronuntiant: quod deinde populus similiter facit. Postea coronam, quam in adytis Diaconi sacras stolas ferentes tenent, (nec enim, ut quidam aiunt, super mensam sacram reponitur,) ad ambonem portant. Quod si adest imperator antea coronatus, cum patriarcha novo imperatori coronam imponit, et exclamat patriarcha: dignus. Idem tertium exclamant qui in ambone sunt, et post eos populus: perinde, ut post unctionem fiebat. Tum rursus patriarcha preces recitat, descenditque ex ambone imperator, non qua parte ascenderat, sed versus soleam. Si forte

ἐπὶ τοῦ θρόνου καθίζει πάλιν εἰ δ' ἔχει, τότε καὶ αὐτὴν ἀνάγ- A.C. 1325
 κη στεφθῆναι πᾶσα. διὸ καὶ ἐξανισταμένην τοῦ θρόνου, δύο
 τῶν γνησιωτάτων ἐκατέρωθεν λαβόμενοι συγγενῶν, ἢ εἰ μὴ B
 γνησίους ἔχοι, ἐκτομίαι τοσοῦτοι τῆς ἀναβάθρας τε κατάγουσι
 5 καὶ φέροντες ἰστάωσι πρὸ τοῦ σωλέου. κατερχόμενος δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, τὸ δι' αὐτὴν ἠῦτρεπισμένον στέμμα λαμβάνων ὑπὸ γνη-
 σίων τινῶν ἢ ἐκτομιῶν κατεχόμενον, καὶ αὐτὸ ἐπιτίθησι τῇ
 κεφαλῇ τῆς γυναικός· ἢ δὲ τὸν ἄνδρα καὶ βασιλέα προσκυνεῖ,
 δουλείαν ὁμολογοῦσα. ὁ πατριάρχης δὲ παρὰ τὸν σωλέαν ἰστά-
 10 μενος καὶ αὐτὸς, ἐπιλέγει εὐχὴν ὑπὲρ τε τοῦ βασιλέως καὶ
 βασιλίδος καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ βασι-
 λεὺς τὴν ἰδίαν γυναῖκα στέφει. εἰ δὲ συμβῆ προεστεμμένον
 εἶναι τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῆς τῶν γάμων τελετῆς ὁ βασιλεὺς τὴν C
 ἰδίαν ὡσαύτως στέφει γυναῖκα. αὐθις δὲ ἀμφοτέροι ἐπὶ τὴν
 15 ἀναβάθραν ἀνερχόμενοι, κάθονται ἐπὶ τῶν θρόνων, τῆς ἄλλης
 μυσταγωγίας τελουμένης. ἄδομένου μέντοι τοῦ τρισαγίου ἢ
 τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν ἢ τῶν θείων λογίων ἀναγινωσκομέ-
 νων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἐκατέρων δὲ τῶν τοῦ ναοῦ με-
 ρῶν ἐπὶ ξυλίνων ἀναβαθρῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένων οἱ
 20 πρῶτοψάλται ἰστάμενοι καὶ δομῆστικαὶ λεγόμενοι, καὶ ἕτεροι
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἄδειν εἰδότες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 τελετῆς κράκτας ἔθος ὀνομάζειν ἐστὶ, μέλη τινὰ ἄδουσιν
 ἔξεπίτηδες συντεθειμένα ἀρμόζοντα τῇ ἑορτῇ. τῆς μεγάλης δὲ

20. Dicebantur illi *domestici cantorum*. ED. P.

illo tempore caruerit uxore, recta conscenso throno, iterum sedet: si habet, omnino et illam corona insigniri necesse est. E throno itaque surgentem duo e propinquissimis dextra laevaquē eam prensantes, aut, si illi desint, eunuchi de anabathra deducunt, et ante solem constituant. Tum descendit de ambone imperator, et paratam illi coronam a propinquis aut eunuchis, eam similiter tenentibus, accipiens, uxoris capiti imponit: quae maritum imperatorem adorans ita se illi subiectam profitetur. Patriarcha vero ad solem consistens pro imperatore, imperatrice et eorum populis preces pronuntiat. Hoc igitur modo imperator coniugem suam coronat. Si antea corona ipse indutus fuit, inter sacra nuptiarum id facit. Coronati ambo qua dictum est cermionia, denuo anabathram ascendentes, in thronis resident. Dum reliquum missae absolvitur et trisagion cantatur, aut de apostolicis litteris sacrisve scripturis aliquid recitatur, et ipsi assurgunt. Ex utraque vero templi parte super ligneis anabathris, ad hoc ipsum comparatis, stantes protopsaltae, qui domestici vocantur, et ceteri ordinis ecclesiastici, qui cantare norunt, quos in talibus sacris clamatores appellari mos est, cantica quaedam de industria ad huius diei festi celebritatem confecta modulantur. Quando autem in sacra mystagogia iam tempus est, ut instituaturs processio, quae μεγάλη εἰσόδος appella-

- A. C. 1325 εισόδου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας λεγομένης ἤδη ἀρχομένης, οἱ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανέστεροι τῶν διακόνων ἐρχόμενοι προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα ὃ δὲ εἰς τὴν λεγομένην πρόθεσιν, ἔνθα τὰ ἅγια κεῖται, ἔρχεται μετ' αὐτῶν. ἔξω δὲ ἰστάμενος τῆς προθέσεως, περιβάλλεται μανδύαν χρυσοῦν ἐπὶ τὸ διάδημα⁵ καὶ τὴν πορφύραν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σταυρὸν, ὃν ἔθος κατέχειν ὅσον ἂν χρόνον τὸ στέμμα φορῆ, τῇ δὲ λαίᾳ νάρθηκα φέροντες ἐγχειρίζουσιν, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν τὴν τοῦ δεποτάτου λεγομένου ἐπέχειν ἃ ἀμφοτέροις ἔχων, τῆς εισόδου πάσης ἡγέται τῆς ἱερᾶς. ἔξ ἑκατέρων δὲ αὐτοῦ¹⁰ μερῶν κατὰ τὰ πλάγια οἱ τε τοὺς πελέκεις ἔχοντες Βάραγγοι P. 124 προσαγορευόμενοι, καὶ νέοι τῶν εὐπατριδῶν περὶ ἑκατὸν ὀπλισμένοι διαπρεπῶς παρέπονται ἢ καὶ ἄνοπλοι· κατ' εὐθεῖαν δὲ μετ' αὐτὸν οἱ τε διάκονοι ἐφεξῆς ἔπονται καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιπλά τε καὶ σκευὴ τῶν ἱερῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἀγιοτάτα ἐπιφερόμενοι.¹⁵ τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, ἐπειδὴν γένοιτο ἐν τῷ σωλῆα, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐστᾶσιν ἐκτός, αὐτὸς δὲ μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλῆαν, τὸν πατριάρχην ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κυχλίσι ἐστηκότα εὐρίσκει προσαγορευσαυτες δὲ ἀλλήλους, ὃ πατριάρχης μὲν ἐσωτέρω, ἔξω δ' ὁ βασιλεὺς περιμένουσαι²⁰ ἐστῶτες· εὐθύς δὲ ὃ μετὰ τὸν βασιλέα τῶν ἄλλων ἡγούμενος B διακόνων, τῇ δεξιᾷ μὲν κατέχων θυμιατὸν, τῇ δ' ἑτέρα τὸ

9. Al. διποτάτου et δαιποτάτου. ED. P. Vid. Ducang. Glossar. Graec. p. 208. 11. Barangi milites praetoriani ex Anglia, ut patet ex libro de aulae CP. officiis. ED. P. Vid. Reiskius ad Constant. Porph. p. 149. sq. 19. κυχλίσι em. ED. P. pro κυχλίσι. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 62.

tnr, qua panis et vinum consecranda ad altare deferuntur, honoratiores ecclesiae diaconi accedentes, imperatorem vocant, et is cum illis ad locum, quae prothesis dicitur, ubi res ad sacra facienda necessariae sunt posita, accedit. Stans autem adhuc foris, pallium circulis aureis depictum supra diadema et purpuram induit: ac dextra quidem gestat crucem, quam gestare solet quamdiu coronam gestat; sinistrae ferulam tradunt, ut munere fungatur ecclesiastico eius, qui deputatus appellatur. Haec manibus tenens, tota pompa praecedit. Ad utrumque latus Barangi cum securibus, et claro sanguine iuvenes armati aut etiam inermes circiter centum composite sequuntur, rectaque post ipsum linea diaconi et sacerdotis ordine incedunt, sacra vasa et instrumenta cum reliquiis et ipsam eucharistiam ferentes. Templo de more circuito, ubi ad solem veniunt, alii quidem omnes foris manent, imperator solus ingressus, patriarcham ad sanctas fores stantem invenit. Postquam consalutarunt, patriarcha intus, imperator foris stans, exspectant. Protinus qui pone imperatorem alios diaconos antecedit, dextra tenens thu-

τοῦ πατριάρχου λεγόμενον μαφόριον, τὸν βασιλεῦσα παριῶν θυ- A. C. 1325
 μιᾷ κλίναςτος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὁ διάκονος εἰς ἐπήκουον
 πάντων „μνησθεὶς κύριος ὁ θεός” λέγει „τοῦ κράτους τῆς
 βασιλείας ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ
 5 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων,” ἐπιλέγων καὶ τὸ ἀμήν. V. 100
 ἔφεξις δὲ καὶ οἱ λοιποὶ διάκονοι παριόντες καὶ ἱερεῖς λέγουσι
 τὸ αὐτό. τούτου δὲ τελεσθέντος, ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην
 προσαγορεύσας, ἀποδύεται τὸν μανδύαν. καὶ τὸν μὲν ὁ τῆς
 ἐκκλησίας ῥαιφερενδάριος ἀποφέρεται, (οὕτω γὰρ ἔθος) ὁ βα- C
 10 σιλεὺς δ’ ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, ἐπὶ τοῦ θρόνου
 κάθηται πάλιν, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῆς τε προσευχῆς
 τοῦ πάτερ ἡμῶν λεγομένων, καὶ τῆς ὑψώσεως γινομένης τοῦ
 δεσποτικοῦ καὶ ἁγίου σώματος, ἀνιστάμενος. τῆς ὑψώσεως δὲ
 15 τελεσθείσης, εἰ μὲν ἀνεπιτηδείως πρὸς τὴν τῶν ἁγιασμάτων
 κοινωνίαν ὁ βασιλεὺς ἔχει, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας
 μυσταγωγίας κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου· εἰ δὲ παρεσκευάσται
 πρὸς τοῦτο, πάλιν αὐτὸν οἱ διάκονοι ἐρχόμενοι προσκαλοῦν-
 20 ται. καὶ μετ’ αὐτῶν εὐθὺς εἴσεισιν εἰς τὰ ἄδυστα, καὶ θυμια-
 τοῦ αὐτῷ διδομένου, τὴν ἱερὰν τράπεζαν πρῶτα μὲν κατὰ
 βοᾶνατολὰς θυμιᾷ, εἶτα πρὸς ἄρκτον καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς ἐσπέ-
 25 ραν καὶ τέταρτον πρὸς μεσημβρίαν βλέπων πάλιν δὲ πρὸς D
 ἀνατολὰς θυμιᾷσας, θυμιᾷ καὶ τὸν πατριάρχην προσαγορεύ-
 σας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβῶν τὸν

1. ὠμοφόριον coni. Intpr., sed ED. P. recte nihil mutandum
 dicit. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 329. 3. λέγει scripsi
 pro λέγειν.

ribulum, sinistra humerale patriarchae quod dicitur, accedens impe-
 ratorem thure vaporat. Quo caput inclinante, diaconus sublata voce
 inquit, Memor sit dominus Deus potentiae imperii vestri in regno
 suo ubique, nunc et semper et in saecula saeculorum; addens: Amen.
 Deinceps et reliqui diaconi ac sacerdotes adeuntes, idem compre-
 cantur. Hoc perfecto, imperator rursus salutato patriarcha, penulam
 deponit, quam pro consuetudine ecclesiae referendarius aufert; de-
 nuoque anabathram ascendens, in throno consedit, sub symbolo fi-
 dei, oratione dominica et elevatione dominici et sacri corporis ex-
 surgens. Facta elevatione, imperator si ad sacram communionem
 paratus non est, usque ad finem sacrae mystagogiae in throno sedet;
 si paratus, venientes diaconi cum rursus accersant: quibuscum sta-
 tim in adyta ingreditur, traditoque sibi thuribulo, sacrae mensae
 suffitum facit, primum quidem ad orientem, tum ad septemtrionem,
 post ad occidentem, et tandem ad meridiem respiciens. Dumque
 iterum ad orientem thuris fumum spargit, in ipsum quoque patriar-
 cham id facit; qui imperatorem salutans deque eius manu thuribu-
 lum capiens, illum vicissim suffitu honorat. Post haec coronam de

- A. C. 1325 θνυμιατὸν, ἀντιθνυμιᾶ καὶ αὐτὸν αὐτός. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς περιελάμενος ὁ βασιλεὺς, ἐχειρίζει τοὺς διακόνους. ὁ δὲ πατριάρχης εἰς τὰς χεῖρας αὐτῷ τοῦ δεσποτικοῦ σώματος ἐπιδίδωσι μερίδα· μετασχὼν δὲ αὐτῆς, καὶ τοῦ ζωοποιῦ αἵματος κοινωνεῖ, οὐ λαβίδι, καθάπερ οἱ πολλοί, ἀλλ' αὐτῷ κρατῆρι τὸν τῶν ἱερομένων τρόπον. τό, τε στέμμα περιθέμενος αὐθις, ἔξεισι τῶν ἀδύτων. τελεσθεΐσης δὲ τῆς μυσταγωγίας, τοῦ διαδιδόμενου τοῖς πλήθεισιν ἀγιάσματος αὐθις μετασχὼν, καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων
- P. 125 τῶν ἀρχιερέων εὐλόγηθεις, καὶ περιπτυσάμενος αὐτῶν τὰς 10 χεῖρας, ἄνεισιν εἰς τὰ λεγόμενα κατηγούμενα, ὡς ἂν ἐξ ἀπόπτου παρὰ πάντων ὀρώμενος εὐφημηθεΐη. τελεσθέντος δὲ καὶ τούτου, κατελθὼν ἐκεῖθεν αὐτὸς καὶ ἡ βασιλὶς μόνοι, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπομένων πεζῇ, ἔφιπποι χωροῦσι πρὸς τὰ βασιλεια· τραπέζης δὲ ἡτοιμασμένης ἐκεῖ στεφηφοροῦντες καθήμε- 15 νοι εὐωχοῦνται· διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος τὰ πρὸς χρεῖαν, ἂν δὲ μὴ ἦ μέγας δομέστικος, ὁ δεσπότης. τὰς δ' ἐφεξῆς ἡμέρας δέκα πλείους ἢ ἐλάττους, (οὐ γὰρ ἀριθμὸς νεό- 20 Βμισταὶ τῶν τῆς ἑορτῆς ἡμερῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν βασιλεὶ δοκῆ,) τὸ μὲν διάδημα καὶ τὸ στέμμα καὶ τὴν πορφύραν ἐν τοῖς βασιλικῶν κοῖς ἀποτίθενται ταμιεῖοις, ἔσθῆτας δὲ ἑτέρας περιβεβλημένοι λαμπρὰς καὶ βασιλικὰς, ἑορτάζουσι λαμπρῶς· ἀρίστων τε παρρασκευαζομένων πολυτελεῶν, οἱ συγκλητικοὶ πάντες καθήμενοι ἀριστῶσιν, ὀρώντων τῶν βασιλέων καὶ εὐωχομένων καὶ αὐτῶν ἐν ἰδίᾳ τραπέζῃ. διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς 25

capite suo auferens imperator, diaconis tradit: cui patriarcha in manum dat partem corporis dominici; factusque eius particeps, etiam de sanguine vivifico communicat, non quomodo vulgus e cochleario, sed ipso calice sacerdotum more. Corona in caput reposita, ex adytis progreditur. Mystagogia finita, distributae populo sanctificationis rursus particeps effectus, et a patriarcha praesentibusque episcopis benedictione impertitus, et dextras eorum apprehensas osculatus, in locum, qui Catechumena vocatur, ascendit, ut ab omnibus e longinquo conspectus, faustis acclamationibus excipiat. Hoc etiam consummato, descendit, ipseque et Augusta soli equis insidentes; ceteri omnibus pone ambulantes, in palatium portantur. Ibi instructa mensa, magno domestico, aut si ille non est, despota ministrante, coronati epulantur. Per dies item consequentes, plus minus decem (neque enim numerus dierum festorum lege praescribitur, sed in arbitrio imperatoris est) diademate, corona et purpura in regio vestiario depositis, pretioso nihilo minus et regali cultu splendide ferias agunt. Prandiis sumptuose apparatus, proceres omnes coram imperatoribus convivantur, ipsis quoque separatim,

τεταγμένους τραπέζης ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν τῷ προσή- Δ. C. 1325
 κοντι τόπῳ τοῖς ἄλλοις συνανακέλλεται συγκλητικοῖς. ἄξιον δὲ
 καὶ ὁ παρελίπομεν τῆς τελετῆς ταύτης ἐπιμνησθῆναι. τῇ γὰρ
 ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρυσθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ, παρὰ C
 5τινος τῶν συγκλητικῶν, ὃν ἂν ὁ βασιλεὺς ἐθέλῃ, εἰς τὸν δῆ-
 μον ῥίπτονται ἅ λέγουσιν ἐπικόμβια. δύναται δὲ τοῦτο ἀπο-
 δέσμους τινὰς εἶναι ἐν ὀθονίων τμήμασι δεδεμένους, ἐνδον
 ἔχοντας νομίσματα χρυσᾶ τῶν βασιλικῶν τρία καὶ ἕξ ἄργύ-
 ρου τοσαῦτα ἢ καὶ πλείω, καὶ ὀβολοὺς ἀπὸ χαλκοῦ τοσου-
 10τους. ῥίπτονται δὲ ἀπόδεσμοι τοιοῦτοι χιλιάδων ἕλαττον ἢ
 πλείον δέκα ἐν τοῖς προαυλίοις μάλιστα τοῦ ναοῦ. ὑπὸ δὲ
 τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ δήμου συνηθρο-
 σμένου παντὸς, παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάλιν συγκλητικοῦ τῶν προ- V. 101
 15τέρων ἴσοι ἢ καὶ πλείους ῥίπτονται ἀπόδεσμοι. εἰς τὴν ὕστε-
 20ραίαν δὲ τῶν δημοτικῶν μὲν πάρεσιν οὐδένας τοῦ στρατιω-
 τικοῦ δὲ καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν τεταγμένου D
 παρόντος παντὸς, ἐν ταῖς τῶν βασιλείων αὐλαῖς ἔξερχόμενος
 ὁ βασιλεὺς, τοῦ τῶν βασιλικῶν ταμίου παρεστῶτος, χρημᾶ-
 των καὶ τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος πλήρη φέροντος νομισμάτων
 25 χρυσῶν ἕκ τῶν βασιλικῶν, δραττόμενος ὁ βασιλεὺς κύκλῳ δια-
 σκεδάζει. κενωθέντων δὲ, ὁ ταμίας αὐθις τὴν ἐσθῆτα ἀνα-
 πληροῦ καὶ τοῦτο γίνεται οὐ τρίς καὶ τετράκις μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πλεονάκις. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης διαδόσεως τοῦ χρυσοῦ
 30 τὸ πάντας βούλεσθαι τὸν βασιλέα ἕκ τῶν αὐτοῦ δαπανῶντας
 25 αὐτῷ συνευφραίνεσθαι καὶ συμπανηγυρίζειν. τοιαύτη μὲν ἢ

praefecto regiae mensae ministrante, accumbentibus. Magnus dome-
 sticus locum sibi convenientem tenens, cum iisdem in epulas. Sed
 memorabile est in hac cerimonia quod omisimus. Die, quo imperator
 unctus e templo exit, ab aliquo eius optimatium, quem ad hoc
 delegerit, in populum iaciuntur quae vocant epicombia. Sunt autem
 fasciculi, segmentis linteis illigata habentes numismata aurea im-
 peratoria tria, totidem argentea aut plura, et obolos aereos totidem.
 Sparguntur huiusmodi fasciculi circiter decies mille, in vestibulo
 templi praecipue. Sub ipsum vero diem in palatio populo toto con-
 gregato, ab eodem ex optimatibus tot pluresve iaciuntur fasciculi.
 Postero die de populo adest nemo, adest autem quidquid est mili-
 tum et ministrorum aulicorum. Tum in atrium palatii descendens,
 astante quaestore suo gerenteque laciniam vestis plenam imperatoria
 pecunia eaque aurea, manu plena sumens, in orbem dispergit. Qua
 tota dispersa, quaestor laciniam iterum et tertium et quartum et saepius
 implet. Causa huius distributionis auri haec est, quod imperator
 de suo sumptum faciens, omnes secum lactari unaque festum
 diem celebrare cupit. Ritus igitur in coronatione imperatorum ser-

A.C. 1325 ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι στεφομένοις γινομένη τελετῇ· ἡ δὴ γέγονεν ὁμοία καὶ ἐπ' Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, Φεβρουαρίου ἰσταμένου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος.

A.C. 1326 μβ. Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐν P. 126νάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῆς Σαβωΐας εἰς Βυζάντιον ἦκεν Ἄννα ἡ βασίλισ, πολλὴν ἐπαγομένη καὶ βασιλικὴν Θεραπείαν ἔκ τε Β ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν. ἔκ τε γὰρ τῶν παρὰ Λατίνοις καβαλλαρίων καὶ σκουερίων λεγομένων ἦγε πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλως παρ' αὐτοῖς εὐπατριδῶν καὶ τὰς ἐν ἑτέροις χρόνοις εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐξ ἀλλοδαπῶν ἀφικνουμένας βασιλίδαςιο ὑπερεῖχε πολυτελεία. προσεδέχθη τε ὁμοίως παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ κηδεστοῦ βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ ὥσπερ ἦν εἰκὸς τὴν βασιλέως καὶ υἱοῦ γαμετῆν. συμβέβηκε δὲ καὶ βασίλεα τὸν νέον τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐνδιατριβεῖν. ἡ δὲ βασίλισ Ἄννα τῇ τε κατὰ τὸν πλοῦν ταλαιπω-15 C ρία καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐναλλαγῇ τὸ σῶμα πεπονηκυῖα, ἐνόσησεν ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς. ὅ, τε νέος Ἀνδρόνικος τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλίδος νόσον, τοῦτο δ', ὅτι καὶ χρεῖα τις ἀπαραίτητος ἐκάλει, πρὸς τὰς ἐπὶ Θράκης ἐξῆι πόλεις, καὶ διέτριψεν ἄχρῳ φθινοπώρον ἐν ἐκείναις.20 Ὅκτωβρίου δὲ ἰσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. καὶ ἡ γαμήλιος ἐτελείτο ἐορτῇ λαμπρᾷ καὶ περιφανῆς ὥσπερ δὲ ἔθος τοῖς βασιλεῦσι, μετὰ τὸ ἐπὶ τοῖς

8. In Graeco σκουερίων, et ita etiam legebatur in codice Interpr. Corrigit autem σκουαρίων, sed nihil opus, cum potuerit elidi ex *scudiere* Itolorum aut *escuyer* Gallorum; nam utrique, ut etiam Alamani, Latini promiscue dicuntur apud Graecos inferiores. ED. P.

vari solitus talis est: et servatus est etiam in Andronico iuniorē imperatore, Indictione octava, ineunte mense Februario.

42. Anni sequentis mense item Februario, Indictione nona, e Sabaudia Byzantium venit Anna imperatrix frequenti et regio virorum feminarumque comitatu. Nam et ex caballariis et *scutaris*, ut apud Latinos dicuntur, multi sequebantur aliique domi suae nobiles: luxuriae et magnificentiae alias e locis externis in Romanum solum adductas nuptum imperatoribus reginas superabat. A socero imperatore perinde, et ut imperatoris ac filii sponsam conveniebat, regali apparatu accepta est. Belle autem cecidit, ut is eodem tempore Byzantii moraretur. Anna ex insolentia navigationis et coeli mutatione afflictata, paucis ab adventu diebus aegrotavit. Iunior Andronicus partim propter eius morbum, partim propter quoddam negotium prorsus necessarium ad urbes Thraciae excurrit, in quibus usque ad autumnum haesit, et initio Octobris, Indictione decima, Byzantium revertit. Nuptiis singulari et illustri apparatu peractis,

γάμοις τὰ νενομισμένα τελεσθῆναι, καὶ Ἄγγων τὴν βασιλίδα Δ. C. 1326
 βασιλεὺς ἔστειψεν ὁ ταύτης ἀνήρ. μετὰ δὲ τὸ τὴν τῶν γαμη-
 λίων ἑορτὴν παραδραμεῖν τῶν μετὰ τῆς βασιλίδος ἐκ Σαβωΐας
 ἐλθόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οἱ πολλοὶ μὲν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν ἐπανήλθον ἔμειναν δὲ μετ' αὐτῆς ὀλίγον τινὲς καὶ Ζαμ- D
 πέα μία τῶν γυναικῶν ἅμα τοῖς υἱέσι, φρονήσει τε ὑπερέχου-
 σα τὰς ἄλλας, καὶ βασιλικὸς οἴκοις διὰ τε παιδείαν καὶ τὴν
 ἄλλην ἐπιτηδειότητα πρέπουσα ἐνδιατρίβειν. ἐκ μέντοι Σα-
 βωΐας οὐκ ὀλίγοι τῶν εὐπατριδῶν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφικνού-
 10 αιομενοι, ἐφ' ὅσον ἐβούλοντο συνῆσαν τῷ βασιλεῖ, πολλῆς ἀξιού-
 μενοι φιλοφροσύνης. ἦσαν γὰρ δὴ οὐκ ἀνδρεῖοι μόνον καὶ V. 102
 τολμηταὶ κατὰ τὰς μάχας, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐν ταῖς παιδικαῖς
 εὐφυνεῖς συνελθαι. κνηγεσίων καὶ γὰρ συμμετεῖχον τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ τὴν λεγομένην τζουστρίαν καὶ τὰ τεργεμένα αὐτοῖ
 15 πρῶτοι ἐδίδαξαν Ῥωμαίους οὕτω πρότερον περὶ τῶν τοιού-
 των εἰδότας οὐδέν. αὐτῶν δὲ ἀπερχομένων εἰς τὴν οἰκείαν ἐ-
 ἔτεροι ὡσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐφοίτων ὡς βασιλέα· καὶ σχεδὸν ἐκ
 Σαβωΐας αἰεὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνῆσαν τινες. οὕτω δὲ ὑπὸ φι- P. 127
 λοτιμίας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξησκήθησαν οὐκ ὀλίγοι Ῥωμαίων,
 20 μάλιστα δὲ πάντων ὁ βασιλεὺς, ὃς καὶ τοὺς διδάξαντας ὑπερ-
 ἔσχεν, ὡς μὴ τοὺς ἐκ Σαβωΐας μόνον τὴν ἦταν ὁμολογεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Φράντζας καὶ Ἀλαμανίας καὶ Μπουργου-
 νίας, ἐν οἷς μάλιστα σπουδάζεται τὰ τοιαῦτα, τὴν τε τοῦ
 βασιλέως θαυμάζειν εὐφυνῖαν καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παρ'

20. Ante καὶ addidi δς, a praecedenti syllaba absorptum.

Annam coniux eius ex more coronavit. Post ferias nuptiales maxi-
 ma pars eorum, qui cum illa e Sabaudia venerant utriusque sexus,
 in patriam redierunt, paucis remanentibus, in quibus Zampea cum
 filiis, femina omnium prudentissima et ob eruditionem liberalem ceteramque
 habilitatem imperatorum idonea contubernio. Ex nobilitate
 Sabaudica complures quamdiu voluerunt apud imperatorem vi-
 xerunt, ab eoque perhumaniter habiti sunt. Erant quippe non so-
 lum viri fortes et bello intrepidi, sed praeterea ad iucunde collu-
 dendum natura accommodati. Proinde et cum imperatore venationes
 celebrabant, et hastiludium singulare et ludos equestres Romanos,
 ante id temporis penitus ignaros, primi docuerunt. Iis domum re-
 vertentibus, alii veluti successores indidem adveniebant, ac fere sem-
 per Sabandi aliqui apud imperatorem erant. Sic porro honoris quodam
 desiderio plurimi Romanorum in his ludis excellere laborarunt, supra-
 que omnes imperator, qui et magistris palmam praecipiebat, ut non
 Sabandi modo, sed et Franci, Alamani, Burgundi, apud quas gentes
 potissimum harum rerum studia vigent, hi, inquam, omnes, qui tum
 augebant Constantinopoli, victos sese fatebantur, imperatoremque,

A.C. 1326 αὐτοῖς εὐδοκιοῦντων κρείττω ὁμολογεῖν. μετὰ μέντοι τοὺς γάμους ὀλίγον τινα χρόνον τῇ Κωνσταντίνου ἐνδιατρίψας ὁ Βνέος βασιλεὺς, τῷ βασιλεὶ συντάξάμενος καὶ πάππῳ, ἅμα τῇ βασιλίδι ἔξῃει Βυζαντίου, ὡς εἰς Διδυμότειχον ἀφιξόμενος. γενομένῳ δὲ ἐν χωρίῳ Μεγάλῃν προσαγορευομένῳ Καρύαν, 5 κατὰ τὸ τοῦ Αἰπήκος λεγόμενον ὄρος, Πέρσας ἠγγέλθη πεζοὺς τὰ ἐκεῖ κατατρέχοντας χωρία δηοῦν. οἱ μὲν οὖν τῷ βασιλεὶ συνόντες στρατιῶται ἅμα ἔφ τῆς ὁδοῦ ἔχόμενοι, ὡς εἰχον, ἦννον αὐτῆν· βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ τισιν εὐαριθμητοῖς ἑτέροις ὑπέλιπετο κατόπιν, θηρεῶν ἅμα 10 μεταξὺ τῆς ὁδοπορίας. ὡς δὲ ἡ ἔφοδος ἠγγέλθη τῶν βαρβάρων, πρὸς μὲν τοὺς στρατιώτας ἔπεμψε τὸν ἐρούντα ἀναστρέψειν ὡς μαχουμένους τοῖς βαρβάροις. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ δεῖν ἔγνώσαν μετὰ τῶν συνόντων ἐν οἷς ἐπύθοντο τοὺς Πέρσας εἶναι χωρίους γενέσθαι, ἐκατέρωθεν λογι- 15 σάμενοι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔσεσθαι, ἐὰν αὐτοὺς συμβῇ τοῖς βαρβάροις συντυχεῖν. ἐὰν τε γὰρ εὐεπιχείρητοι φανῶσι, ἔραον ἂν κατεργάσεσθαι τὸ ἔργον, ἐὰν τε ὑπερέχοντες φαίνωνται πολὺ αὐτῶν ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι καθίστασθαι εἰς μάχην, μετὰ ἀδείας ἀπαλλάξεσθαι αὐτῶν ἔφιπποι ὄντες πεζῶν. προπέμ- 20 ψαντες δὲ αὐτῶν τινας ὥστε τὰ ἔμπροσθεν σκοπεῖν, ἐβάδιζον αὐτοὶ κατόπιν ὀπλισμένοι. οἱ βάρβαροι δὲ τὰς μὲν τετριμμένας παντάπασι ἐξέκλιναν ὁδοὺς· δι' ἀβάτων δὲ χωρίων λόντες ὡς ἐπιθησόμενοι τισι τῶν αὐτόθι κατοικούντων, τοὺς μὲν σκο- 25 D πούς ἔλαθον παρελθόντας, ἐξαίφνης δὲ μῆτ' αὐτοὶ προῖδόν-

agnatam quandam in iis dexteritatem eius admirati, apud suos vel laudatissimis superiorem evasisse non negarent. Ceterum non multo post nuptias valedicens avo, cum Augusta Didymotichum profectus est. Cum venisset ad locum Magna Carya dictum, ad montem Lippecis appellatum, didicit, Persas pedites vicinitatem hostiliter diripere. Milites igitur imperatorem sequentes, prima luce viam capessendo, ut poterant, pergebant, eo, quoniam cum magno domestico paucisque aliis ad feras simul ex itinere captandas declinaverat, a tergo relicto. Verum ubi de irruptione cognovit, ad pugnam cum barbaris ineundam eos revocavit, statueruntque ipse et magnus domesticus, oportere cum globo, quem haberent, eo, ubi Persas esse audiebant, occurrere; rati, utrovis modo se tutos fore. Sive namque invasae faciles reperirentur, opus nullo labore confectum iri: sive Romanis multo numerosiores viderentur, ut ad manus cum iis venire haud tutum esset, ipsos in equis impune Persis peditibus elabi posse. Itaque praemisissis speculatoribus, armati sequebantur. Et enim barbari trita itinera omnimodis fugientes per inviaque gradientes, ut in illorum locorum incolas involarent, et ab exploratoribus praeteriti,

τες συνέμιζαν βασιλεῖ. γενομένης δὲ μάχης καρτερῶς, οἱ μὲν A.C. 1326
 βάρβαροι μαχόμενοι παραβόλως, ἔπεσον πάντες, οἱ βασιλικοὶ
 δὲ αὐτοὶ καὶ οἱ Ἴπποι πλὴν ὀλίγων ἐτραυματίσθησαν πάντες,
 ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς Ἴππους δὲ ἀπέβαλον πολλούς. ἐτρώθη δὲ
 5 καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν πόδα οἰσιτῶ, ὃ, τε Ἴππος αὐτοῦ πληγείς
 ἐπτάκις, μετὰ μικρὸν ἀπέθανε τῆς μάχης. ὁ δὲ μέγας δομέ-
 στικός ὀλίγου ἐδέησε μαχόμενος πεσεῖν. περισχόντες γὰρ αὐ-
 τὸν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, τὸν μὲν Ἴππον κατετραυμάτισαν
 ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηκέτι δύνασθαι κινεῖσθαι αὐτὸν δὲ οἰ-
 10 σοτοῖς τε καὶ κοντοῖς καὶ λίθοις ἐπληξάν πολλάκις. οὐδὲν δὲ
 αὐτῶν ἠδυνήθη καθικέσθαι, τῶν ὄπλων ἀντισχόντων, καί-
 τοι γε τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων ὄντων γυμνῶν· τὸν τε πα- P. 128
 ρὰ τὴν ζώνην ἀκινάκην ἤρπασαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῶν ἱματίων
 ἄκρα διέβρῆξαν τοῖς ἔλκυσμοῖς, αὐτὸς δὲ παραδόξως ἀμνυό-
 15 μενος διεσώθη, μηδὲ τραυματισθεῖς. μετὰ τε τὴν νίκην πολ-
 λὰς ἔλεγε ἀγῶνας καὶ μεγάλους ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διηνη-
 κέναι, οὐδὲ ἀπαξ δὲ ἐν χρῶ κινδύνου παρὰ τοσοῦτον γεγενῆ- V. 103
 σθαι. οὕτω μὲν οὖν οἱ βάρβαροι πάντες ἔπεσον παρὰ τὴν μά-
 χην. ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς Λιδυμότειχον ἐλθὼν, πονήρως ἀπὸ τοῦ
 20 τραύματος ἐπὶ πολὺν διετέθη χρόνον. περὶ δὲ συγχομιδῆν τοῦ B
 σίτου μάλιστα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Με-
 χαῆλ τῷ νέφ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἠθέλησε συγγενέσθαι. τῷ δὲ V
 τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἡδονὴν διὰ τὸ τὸν πόδα ἔτι ἀπὸ τοῦ
 τραύματος ἀλγεῖν, ὅμως μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ τὰ τοῦ
 7. Legebatur ὀλίγον.

subito ac praeter opinionem suam in imperatorem incidunt. Pugna-
 tur summa vi: barbari temere et confuse dimicantes, ad unum omnes
 cadunt, imperatorii ipsique et equi, paucis demptis, vulnerantur
 omnes, nullus occumbit, equos multos amittunt. Imperator quoque
 in pede sagitta icitur, cuius equus septenis confossus vulneribus
 secundum pugnam interiit. Magnus domesticus parum abfuit, quin
 eodem proelio oppeteret. Barbari enim cum frequentes eum circum-
 dedissent, sic eius equum consauciarant, ut movere se amplius ne-
 quiret: aessorum vero telis, contis et lapidibus crebris feriebant: sed
 armis omnia sustentibus, nihil eorum quamvis et femora et bra-
 chia nudum laesit: acinacem modo a cingulo pendentem ei abstu-
 lerunt, vestiumque oras huc illuc raptando dilacerarunt: ipse dum
 se strenue defendit, absque ullo vulnere admirabiliter servatus est.
 Parta victoria, multis et magnis ab adolescentulo certaminibus se
 perfunctum narravit, sed nunquam tam prope ab exitio abfuisse.
 Sic barbari omnes periere. Imperator Didymotichi ex vulnere diu
 laboravit. Eodem anno, frugum condendarum tempore, Michael
 Moesorum rex Andronicum iuniorum visere voluit, cui adhuc pedem
 propter vulnus dolenti id parum amicum accidit: et avum super ea

A.C. 1326 πρῶγαμάτος ἀναθεῖς, ἐπεὶ ἐπέτρπεπεν ἐκεῖνος, εἰς Τζερνομιάνους ἅμα γυναικὶ ἐλθόντι τῷ Μιχαήλ, συνεγένετό τε καὶ συνδιέτριψεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἡμέραις ὀκτώ· συνησθέντες δὲ ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, μετὰ τοῦτο διελύθησαν ἑκάτερος ἐπ' οἶκον. εἰς Διδυμότειχον δὲ Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν, 5
 C παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ φίλων εὔρεν ἄγγελον ἀφιγμένον, ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τινων τεκμηρίων καὶ λόγων εὐδηλός ἐστι πολεμησείων, ἀπαγγέλλοντα πρὸς αὐτὸν. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐξεπέληκτο μὲν εὐθὺς τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀγγελίας, ἠπίστησε δὲ ὅμως. τοῖς δὲ φίλοις ἐκέλευεν ἀπαγ- 10
 γέλλειν, ὡς αὐτὸς μὲν πολλὴν ἂν αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας εἰδείη χάριν; διὰ δὲ τὸ σφόδρα μὴ βούλεσθαι τὰ τοιαῦτα τοῖς λεγομένοις ἀπιστεῖν, δέον δὲ αὐτοὺς πάνν φιλοῦντας ἀκριβεστάτῃ βεβαίῳ τὸ πρᾶγμα δοῦναι, καὶ ὅ,τι ἂν φανῇ σαφὲς ἀπαγγέλλειν. τοῖς μὲν οὖν ἐν Βυζαντίῳ φίλοις ὁ βασιλεὺς ἐπέ- 15
 σκηπτε τοιαῦτα. ἅμα δὲ δομestίῳ τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστρά-
 D τορι συνελθόντες, ἀνηρέυνων, εἴ τι συνειδεῖεν ἑαυτοῖς ἄξιον πολέμου εἰργασμένοις, ὃ καὶ τὸν βασιλέα τὴν εἰρήνην ἂν πείσειε καταλῦσαι· πολλά τε καὶ πολλάκις τὸν ἄχρι τότε χρόνον ἐξετάσαντες ἀπὸ τῶν σπονδῶν, τῷ βασιλεὶ μὴ οὐτ' ἐκ προ- 20
 φανοῦς, οὐτ' ἐξ ἀδήλου προφάσεως εὕρισκον προσκεκρουκέναι. φήθησαν δὲ ὅμως ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἐνδέχεσθαι πρόφασιν τὸν πόλεμον ἂν σχεῖν.

P. 129 μ'. Τῷ πρώτῳ βεβασιλευκότῳ Ῥωμαίων Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαήλ ἄρῆνες τρεῖς γεγέννηται παῖδες, οὗτός τε ὁ μετ' αὐ- 25

re certiore fecit. Avus id ad eius arbitrium reiecit. Michael cum confuge Tzernomianum venit: ibi dies octo cum ipsis imperator versatus est. Inde post mutnam hilaritatem laetitiamque digressis, imperator Didymotichi nuntium ab amicis Byzantio missum invenit, avum, quod e quibusdam indicis et sermonibus eius liceret colligere, bellum ei moturum. Qua rei novitate statim obstupefactus, credere distulit amicisque renuntiari iussit, se illis de benevolentia magnas habere gratias; dictis ideo fidem non tribuere, quod ea, quae dicerentur, vehementer nollet. Decere ipsos, ut amicissimos, rem accuratissime indagare quodque haud dubie verum comperissent, super eo monere. Haec ille amicis Byzantium. Congressi deinde ipsi, magnus domesticus et protostrator, scrutabantur, si culpam commerruissent aliquam, quae avum, rupta pace, ad bellum iure provocaret. Post longam et crebram inquisitionem usque a foedere composito ad illum diem nec aperta, nec occulta occasione se eius iram meruisse inveniebant. Existimabant nihilo minus a tali causa bellum nasci posse.

43. Michaeli primo Romanorum imperatori Palaeologo fuerant filii nati tres, Andronicus iste, qui post parentem imperavit, Con-

τὸν βεβασιλευκῶς Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἐν τῇ πορ-A.C. 1326
 φύρα τεχθεὶς καὶ Θεόδωρος τρίτος, καὶ θυγατέρες τσσαῦται.
 τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἄλλοι γεγέννηται παῖδες, καθάπερ ἐν ἀρ-
 χῇ τῆς ἱστορίας ἐδήλωσε φθάσας ὁ λόγος, τῷ πορφυρογεννήτῳ
 5 δὲ Κωνσταντῖνῳ ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης μονογενῆς γεγέννηται
 παῖς· ὃ Μετοχίτης ὁ μέγας λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν θυγατέ-
 ρα Εὐερίην πρὸς γάμον, τῇ τοῦ πανυπερσεβάστου πρὸς τοῦ
 θείου καὶ βασιλέως ἀξία τετιμημένην. οὗτος δὲ ὁ πανυπερσε-
 βαστος οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δὶς καὶ τρίς Θεσσαλονίκης τε καὶ
 10 τῶν ἄλλων ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύσας, τὰ τε ἄλλα διώκει B
 ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα εἶναι, καὶ τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι V. 104
 Στεπᾶνῳ τῷ Κράλῃ Μαρίαν τὴν αὐτοῦ κατήγγυθη θυγατέρα-
 οῦ δὲ γενομένου, νοῦν ἔσχε τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι προσ-
 χωρῆσαι ὄντι κηδεστῇ, ὡς ἂν τῇ ἐκείνου δυνάμει χρώμενος
 15 συμμαχοῦντος, ὧν ἐπετρόπευε πόλεων ὅσας ἂν οἶόν τε ἢ
 φρουραῖς κατασχῶν καὶ ἰδιοποιησάμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ κατα-
 στήσῃ δυναστείαν, ἀποστήσας βασιλέως. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά
 τε διενοεῖτο καὶ εἰς ἔργον ἐξῆγε, καὶ πανοικεσία μὲν ἐχώρησε
 πρὸς Τριβαλούς, καταπραΰνασθαι δὲ ἴσχυσεν ὧν ἤλπισεν οὐ-
 20 δέν. αἱ γὰρ ὑπ' αὐτὸν πᾶσαι πόλεις τὴν ἀποστασίαν συνείσαι, C
 οἷα δὲ ἐχρῶντο πολεμίῳ. ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ αἰτίας ταραχῆς
 οὐ φαύλης τινὸς αἱ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐνεπλήσθησαν πόλεις.
 ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῶν τοῦ μεγάλου λογοθέτου
 υἱῶν Δημήτριος μὲν ὁ Ἄγγελος Σιρουμβίτζης ἐπίτροπος ἦν,

3. Hinc patet, historiae huius primum caput assignari debuisse ad haec verba epistolae Christoduli p. 4. Ὁ βασιλεὺς τοῖνον Ἀλέξι-
 ος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος etc. ED. P. 12. Ita apud Tribal-
 los dicebatur Στέφανος. ED. P.

stantinus Porphyrogenitus et Theodorus, ac filiae item tres. Alii igitur alii fuere liberi, id quod in vestibulo huius historiae demonstratum est. Porphyrogenitus Ioannem habuit unigenam, cui Metochites magnus logotheta Irenen filiam matrimonio coniunxit: eundem imperator patruus panhypersebasti dignitate cohonestaverat. Hic panhypersebastus etiam tertium Thessalonicae aliarumque urbium occidentalium praefecturam gerens, tum alia constituit, ut unumquodque rectissimum censuit, tum Stephano Cralae Triballorum principi Mariam filiam uxorem dedit. Quo facto ad generum se adiungere decrevit, cuius viribus adiutus, quotquot posset urbibus ad suam praefecturam pertinentibus praesidia imponderet: et illis sub potestatem subiectis, ab imperatore desciscens, peculiarem sibi dominatum compararet. Talia meditabatur et iam ad rem conferre occipiebat: cum tota quippe domo ad Triballos transierat; sed eventus spem destituit. Nam omnes urbes, quibus praecerat, defectione eius intellecta, hostis eum loco habuerunt. Ex huiuscemodi igitur causa

- A. C. 1326 *Μιχαὴλ δὲ ὁ Λάσκαρις, Μελενίκου, πόλεων Μακεδονικῶν· οἱ δὴ γυναικῶς ἀδελφοὶ ὄντες τοῦ πανυπερσεβῆστος, γράμματα πέμποσι πρὸς τε ἐκεῖνον καὶ τὴν ἀδελφὴν, προφανῶς μὲν αὐτῶν ἀποστασίαν οὐ κατηγοροῦντα, πρόφασιν μέντοι οὐκ ἀγεν-
 νῆ τινα παρεχομένα ὑποψίας. λέξεων τε γὰρ εὐποροῦν ἀμ-5
 φιβόλων, καὶ φιλίας ἀνεμίμνησκον ἀρχαίας καὶ συνδιατρι-
 D βῆς, καὶ τοῦ δεῖν ἀλλήλοις εὐνοεῖν ἄλλων τε ἕνεκα πλειόνων
 καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς συγγενείας ἐπεχύρων. τοὺς τὰ τοιαῦ-
 P. 130 τα τοίνυν γράμματα κομίζοντας στρατιῶται συλλαβόντες κα-
 τὰ τὴν ὁδόν, οἳ ἦσαν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι φυλάττειν 10
 τὰς ὁδοὺς τοῦ πρὸς τὸν πανυπερσεβῆστος ἕνεκα πολέμου,
 καὶ τὰ γράμματα ἀφελόμενοι, πρὸς μὲν Βυζάντιον ὡς βασι-
 λέα τὸν πρεσβύτερον τὰ γράμματα κομίσαι οὐκ ἔγνωσαν δεῖν,
 τὸν μέγαν λογοθέτην τὰ μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δύναμενον δε-
 δοικότες, εἰς Διδυμότειχον δὲ ἦλθον φέροντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. 15
 ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς τῆς συνέσεως καὶ εὐβουλίας, ἀπέλυσεν
 εὖ ποιήσας ὁ βασιλεὺς. τὰ μέντοι γράμματα εἰς Βυζάντιον
 τῷ μεγάλῳ πέμψας λογοθέτῃ, παρῆναι τε καὶ συνεβουλευέτο
 Βαυτὰ φιλικῶς, ὡς τὰ μὲν γράμματα ταυτὶ τῷ κηδεστῇ πέμ-
 ψειαν οἱ υἱοὶ γέμοντα πολλῆς ὑποψίας, αὐτὸν δὲ ἐκείνων τε 20
 ὄντα πατέρα καὶ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν δυνατὴν ἀφέλειαν
 ὀφείλοντα εἰσφέρειν, οἷα τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων δι' αὐτοῦ
 διοικουμένων, χρεῶν ἐκείνους τε ἀπαθεῖς κακῶν τηρεῖν καὶ
 τὴν προσδοκωμένην ἀπ' αὐτῶν προαναστέλλειν βλάβην. τοῦτο*

occidentis oppida non mediocriter perturbata sunt. Sub idem tempus e filiis magni logothetae Demetrius, cognomento Angelus, Strumbitzae, Michael vero Lascaris Melenico Macedoniae civitatibus praesidebant. Hi fratres uxoris panhypersebasti litteras ad eum sororemque mittunt, quibus illorum defectio non quidem aperte arguebatur, occasio tamen suspicandi non levis praebebat. Erant siquidem refertae verbis ambiguis, veterisque amicitiae et consuetudinis memoriam refricabant; ac de mutua benevolentia praestanda admonebant, cum aliis pluribus de causis, tum ob vinculum affinitatis videlicet. Milites propter bellum cum panhypersebasto viis custodiendis praepositi, tabellarios intercipiunt, litteras auferunt, nec tamen ad imperatorem senem perferre audent, quod a magno logotheta, qui apud eum plurimum valebat, metuerent. Ergo Didymotichi iuniori eas reddunt: quos ille, ut debuit, tamquam prudentes et consultos laudavit ac dimisit. Epistolam vero Byzantium ad magnum logothetam transmittens, amice monuit ac suasit, ut quoniam filii eius has litteras suspiciosissimas ad affinem portandas dedissent, ipse tamquam eorum parens, omniaque summa officia rei publicae Romanae debens, (quando per eum eius res administrarentur,) et illis a malo caveret, et imminenti huic detrimento mature obviam iret. Id effici posse,

δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ αὐτοὺς μὲν τοῦ τῶν πόλεων ἐκείνων ἄρχειν A.C. 1326 ἀποστήσας, ἑτέρους ἄνυπόπτους ἐπιστήσει, αὐτοῖς δὲ ἑτέρας ἀρχὰς ἢ ἂν αὐτῷ δοκῆ λυσιτελεῖν ἐγχειρίσει. „ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἀγαθὸν ἔδοξεν” εἶπε „τῷ βασιλεῖ τὰ τοιαῦτα γράμματα ποιῆσαι 5 δῆλα, ἀλλὰ μόνῃ σοί, ὡς ἂν, συνετὸς ὢν, τὰ τε δέοντα ὑπὲρ τῶν κοινῶν οἰκονομήσης πραγμάτων καὶ τοῖς παισὶ τὰ λυσιτελοῦντα.” βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ συνεβούλευε λογο- C θέτη· ὁ δὲ, πείθεσθαι τε δέον καὶ χάριτας τῆς τῶν νείων κηδεμονίας ὁμολογεῖν, τούναντίον ἐποίει πᾶν. τραχέως γὰρ ἀπο- 10 κρινάμενος καὶ σκληρῶς, ἐπὶ τέλει προσέθηκε καὶ τοῦτο, ὡς καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παροιμία δίδωσι τὸν ξέοντα ἀντιξέειν. ταύτην μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἀνερευνῶντες ὑπενόουν αἰτίαν εἰς τὸ πολεμῆσθαι παρεσχημένους, τὸν μέγαν ὑπολογιζόμενοι παροξυνθέντα διὰ ταῦτα λογοθέτην εἰς τὸ πολεμῆν παρακαλέσαι τὸν 15 βασιλέα· σαφὲς μέντοι εἶχον οὐδὲν εἶδέναι. ἄξιον δὲ καὶ οἷας εὐεργεσίας πρὸς τε λογοθέτην τὸν μέγαν καὶ πρὸς τὸν D πρωτοβεστιάριον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τοὺς τοῦ τρί- V. 105 του τουτουὶ πολέμου μάλιστα αἰτιωτάτους γεγενημένους, βασιλεὺς ὁ νέος ὑπῆρξε, διηγῆσασθαι διὰ βραχείων, ὡς ἂν πρὸς 20 ὄϊον ἠγνωμόνου εἰδείημεν εὐεργέτην. ὁ γὰρ πρωτοβεστιάριος οὐτοσὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, τῆς τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως Ἀνδρονίκου παῖς ὢν ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, ἣ συνῆκει Μιχαὴλ τῷ δουκὶ τῶν Πάτρως ἀρχόντων ἐνὶ καὶ τῆς κατ' αὐτὴν Θεσσαλίας, ἔκ τινος διαφορᾶς πρὸς τὸν μέγαν 25 λογοθέτην ἀπεχθῶς διατεθεὶς, πρὸς τὸν νέον βασιλέα ἐλ-

si iis, ab earum urbium procuracione avocatis, alias praefecturas ut expedire videbitur committat, et nunc alios non suspectos surrogat. Sibi visum, has litteras imperatori exhiberi non expedire: sed ipsi patri duntaxat, ut cum prudentia praestet, quae rei publicae rationes postulent, ea provideat atque administret, et filiorum salutem det operam. Istaec imperator iunior magno logothetae suavit; quem cum auscultare ac pro filiorum sollicitudine gratias agere oportuisset, omnino secus egit: aspere enim et acerbè respondens, in extremo adiecit etiam hoc: Iuxta proverbium licere et asellis mutuum scabere. Hanc itaque, in semet inquirentes, causam bello renovando se attulisse suspicabantur; reputantes, hinc irritatum magnum logothetam, imperatorem ad arma sollicitasse: nihil tamen certum scire poterant. Operae pretium est porro paucis attingere, quae beneficia iunior imperator in Andronicum Palaeologum protovestiarium et in magnum logothetam longe praecipuos huius tertii belli auctores ultro contulerit: ut in qualem quantumque bene merentem ingrati exstiterint, cognoscere possimus. Protovestiarium matrem habuit Annam sororem Andronici senioris, quae Michaeli duci, uni ex principibus Patrae et Thessaliae circumiectae, nupsit; qui nescio ob quam controversiam

A.C. 1326 θῶν πολλά τε καὶ ἄκοσμα διεξήει κατ' αὐτοῦ, καὶ τελευ-
 ταῖον προσετίθει, ὡς ἤδη πρὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν ἀπει-
 ρηκῶς, βούλοιτ' ἂν αὐτὸν συγκόπτειν πολλαῖς ταῖς πληγαῖς,
 P. 131 κἂν δέη διὰ τοῦτο καὶ ἀποθνήσκειν δι' ὃ καὶ ἀμύνειν αὐτῷ,
 εἴ τι μετὰ ταῦτα διὰ τὸ τόλμημα ἐπίοι δεινὸν, ἐδεῖτο. ἀκού-5
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε πολλοῖς καὶ παραινέσεσι τὸν
 πρωτοβεστιάριον ἀπάγειν τοῦ τολμήματος ἐπεχείρει· ὡς δὲ
 οὐκ ἔπειθε, καὶ διαθήσειν ἠπειλήσας τὰ χαλεπώτατα, εἰ μὴ
 παύσοιτο τοιοῦτοις ἐπιχειρῶν. ἔφη γὰρ, εἰ μὲν πρὶν μηδὲν
 πρὸς αὐτὸν τοιοῦτον εἰπεῖν τι εἰργάζετο τῶν ἀτόπων, δεινὸν 10
 μὲν ἂν ἦν, οὐδὲν δὲ αὐτῷ διαφέρειν ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ φανε-
 ρὰν κατέστησε τὴν γνώμην, ἀδύνατον εἰς ἔργον τὴν βουλήν
 Βπροαγαγεῖν. τὴν γὰρ εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην παροιμίαν, διου-
 κητὴν τῶν βασιλέως ὄντα πραγμάτων, εἰς ἐκεῖνον ἄγειν τὴν
 ὕβριν, ἢ μὴ δέον αὐτὸν συγχωρεῖν. τοῦτοις μὲν οὖν ὁ πρω-15
 τοβεστιάριος ἐπέθετο δέσας, καὶ ἀπέσχετο τοῦ τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην τὰ αἰσχίστα διαθεῖναι. ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος, εἴτ' ἐκ διαβολῆς εἴτε καὶ ἄλλως,
 ποσοῦτον ἐξώργιστο κατὰ πρωτοβεστιάριον, ὡς καὶ εἶρξαι θε-
 λῆσαι. πέμψας τουγαροῦν πρὸς βασιλέα τὸν νέον τὸν μέγαν 20
 λογοθέτην, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ πρωτοβεστιάριου κατηγορεῖ,
 καὶ ὅτι λοιδορούμενος αὐτὸν οὐ παύεται καὶ διασύρων, δι' ἃ
 C δὴ καὶ μόνον δίκαιος εἶναι τὴν ἐσχάτην δοῦναι δέκτην οὐ
 ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποστασίαν ἀπ' αὐτῶν ἐννοεῖ.

magnum logothetam exosus, apud imperatorem iuniorē multa ad-
 versus illum confusus effudit cum hac clausula, se iam pius odio
 fessum, velle hominem plagis multis concidere, etiamsi propterea
 sibi moriendum sit. Quare eum rogabat, ut si propter tam audax
 facinus quippiam gravius sibi impenderet, opem afferret. Imperator
 longo sermone admonitum a tam praecipiti consilio abducere nite-
 batur. Cum surdo loqueretur, inclementissime illum se accepturum
 minatus est, nisi tali conatu desisteret. Et addebat: Si me celasses
 et interim vetitum aliquid in ipsum designasses, grave id qui-
 dem fuisset, mea autem nihil retulisset: at iam quia mentem tuam
 mihi aperuisti, quae vis opere compleri nequitiam possunt. Quod
 enim in magnum logothetam imperatoris avi vicarium petulantius
 committetur, id illum contumelia afficit, quod quidem mihi patium-
 dum non est. His commotus protovestiarius, timuit et in magnum
 logothetam exemplum pessimum moliri cessavit. Paucis diebus in-
 termissis, senior imperator an calumnia, an alia ratione inductus,
 sic in protovestiarium exarsit, ut eum in carcerem compingere cogita-
 ret. Mittit igitur magnum logothetam ad nepotem, et hominem cum
 de aliis criminibus multis accusat, tum quod sibi maledica lingua
 obtreectare non desinat: ob quae sola extremum supplicium merca-

τούτων οὖν ἔνεκα πάντων εἰς δεσμοπήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν Δ. C. 1326
 δέον εἶναι οἰηθεῖς, καὶ αὐτῷ τὴν γνώμην δηλοῦν, ὡς ἂν εἰ-
 δεῖη τε καὶ αὐτὸς ἅμα καὶ συνεπιλαμβάνοιτο πρὸς τὸ ἔργον.
 πρὸς ταῦθ' ὁ νεὸς ἀπεκρίνατο βασιλεὺς τοιαῦτα „θεϊότατε
 5 βασιλεῦ, τὸ μὲν πρωτοβεστιάριον τὸν ἐμὸν θεῖον ἀκόλαστον
 τε εἶναι περὶ τὴν γλώτταν καὶ πρὸς λοιδορίας εὐχερῆ, καὶ
 αὐτὸς συνομολογήσαιμι ἂν· διὸ καὶ αὐτὸς συνεπινηφιζομαι
 τιμωρίας ἄξιον εἶναι τῆς προσηκούσης. τοὺς γὰρ ἐπιφανεστέ-
 ρους μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν καὶ προσήκοντας βασιλεῦσι τὰ τε D
 10 ἄλλα συνετοὺς καὶ κοσμίους εἶναι δεῖ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρε-
 τῆς ἰδέαν ἐπιτηδεύουσ, καὶ τὴν γλώτταν πρό γε τῶν ἄλλων
 εὐφύμους, οἷα δὴ τοῖς ὑποδεστέροις ὡς τινα παραδείγματα
 κοινὰ καὶ τύπους κειμένους, πρὸς οὓς ὄρωντες οἱ πολλοὶ, ὀν-
 θμιζοῦντ' ἂν πρὸς τὸ βέλτιον. ἀποστασίαν μέντοι οὐτ' αὐτὸς
 15 κατέγγων αὐτοῦ ποτε, οὔτε παρ' ἄλλον σαφῶς ἀκήκοα εἰδότης
 οὐ δὴ δίκαιον λόγοις ἀμαρτόντα ἔργῳ τὴν κόλασιν ὑποσχέειν,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἤμαρτε τυχόντα συγγνώμης, λόγοις σω-
 φρονίζειν τοῦ λοιποῦ καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ πανόιτο τοιαῦτα
 ἀμαρτάνων, ὡς καὶ ὧν ἀφίεται νῦν ὁμοῦ πάντων ἐν τῇ τότε
 20 ὑπέξοντα τὰς δίκας” οὕτω γὰρ πρωτοβεστιάριον τε ἂν σο- P. 132
 φρονέστερον γενέσθαι, αὐτὸν τε οὐ ζημιώσεσθαι ἄνδρα τῶν
 ἐπιφανῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων. τοιαῦτα συμβουλευέων
 ἐδέετο πεῖθεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν πρωτοβεστιαρίῳ ὑφεῖναι. εἰ

tur; praeterea quod ab ipsis deficere meditetur. Ob haec existimare
 se, illum conciliendum in custodiam: et hanc sententiam suam ipsi
 indicare voluisse, ut pariter sciret seque ad eum comprimendum
 adiuvaret. Nepos ita respondit, se quoque protovestiarium magna
 amitae suae filium intemperanti lingua et ad convitia facilem esse,
 libenter confiteri: quocirca et suo iudicio poenae commeritae subii-
 ciendum. Etenim ceteris illustriores et imperatoribus cognatione de-
 vinctos, inquit, etiam prudentes ac modestos et ad omne genus vir-
 tutis habiles et lingua praec aliis bene ominata esse condeci, in-
 ferioribus velut communia quaedam exemplaria formasque propo-
 sitos, in quas plebeii intuentes, vitam ac mores suos quasi ad cer-
 tos numeros component. Verumtamen defectionem illum agitare ani-
 mo, neque ego unquam iudicavi, neque ab alio, cui id constaret,
 audivi. Non itaque iustum est, qui verbis duntaxat peccavit, eum
 rebus poenam luere: immo potius errorum veniam dare et verbis
 in viam reducere eum oportere. Minae quoque intendendae, nisi
 talibus modum fecerit, simul omnium, etiam quae nunc illi di-
 mittuntur, in futuro supplicia subiturum. Sic protovestiarium
 probiorem fore, et virum nobilitate conspicuum ac sanguine impera-
 tori coniunctum haud male multatum iri. Hoc acillium nepos da-
 bat, et ut audiretur iraque poneretur rogabat. Sin ad veniam in-

A.C. 1326 δ' ἄρα ἀνενδότως ἔχει καὶ μὴ βούλοιο συγγνώμης ἀξιούν,
 V. 106 κύριον ὄντα πάντων ὃ, τι ἂν ἐθέλη ἐξεῖναι ἔλεγε ποιεῖν. συν-
 ἤρατο δ' ἂν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τιμωρήσασθαι τὸν ὑβριστὴν,
 εἶγε ἐνδεᾶ τῆς δυνάμεως ἑώρα τὴν βούλησιν κεκτημένον· ἐπεὶ
 δὲ ὅσα ἂν ἦ βουλομένη καὶ δυνατός ἐστι καταπράξασθαι, 5
 Β. περαινέτω τὴν βουλὴν. Ταῦτα τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀπαγγειλαντος, εἴτε τοῖς βεβουλευ-
 μένοις ὡς λυσιτελέσιν ὁ βασιλεὺς πείσθεις, εἴτε τὴν τοῦ νέου
 καλοκάγαθίαν αἰδεσθεις, τοῦ κακῶς ποιεῖν τὸν πρωτοβεστιά-
 ριον ἀπέστη. οὕτω μὲν ἀμφοτέροις ὁ νέος βασιλεὺς, τῷ μὲν 10
 τοῦ μὴ πληγαῖς πρὸς τῷ ἀτιμασθῆναι συγκοπήναι, τῷ δὲ τοῦ
 μὴ διὰ βίου δεσμοκτήριον οἰκεῖν, αἰτιώτατος ἐγγόνει. αὐτοὶ
 δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἄκρως ἐκπεπολεμῶσθαι εἰς φιλίαν συν-
 ελθόντες καὶ ὄρκους ἐμπεδώσαντες ἀλλήλους ἢ μὴν φρονήσειν
 ταῦτα, πρὸς τὸν κατὰ τοῦ νέου βασιλέως πόλεμον αὐτοὶ τει 15
 C. ἐξηρτύοντο καὶ τὸν βασιλέα παρεκάλουν, ἀπάταις χρῶμενοι
 καὶ διαβολαῖς καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀπεδίδοσαν χάριν τὸ μέχρι
 θανάτου πολεμεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω βασιλεὺς δὲ ὁ πρε-
 σβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλαγρά-
 δων, προσηκῶς τε καὶ ἡμέρως ὁμιλήσας καὶ πολλὰ ἐπαγγει- 20
 λάμενος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψεν, ὅσων ἂν δέοι πρὸς τὸν πό-
 λεμον εἶναι παρεσκευασμένον παραγγέλμας, ὡς ἅμα τῷ δέξα-
 σθαι γράμματα παρ' αὐτοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέ-

4. Sic scripsi ex coniectura Intpr., cum antea esset ἐνδεᾶ τῆς
 βουλῆσεως ἑώρα τὴν δύναμιν κεκτημένον.

exorabilis maneret, ipsi ut rerum omnium domino licere facere quod
 liberet. Se quoque ad iniuriosum illum puniendum adiutorem esse
 voluisse, si videret deesse facultatem ei, cui voluntas non deesset.
 Nunc quia quaecunque vellet, praestare posset, faceret quod vellet.
 Haec postquam magnus logotheta. seni renuntiavit, ille sive eo con-
 silio tamquam utili persuasus, sive nepotis probitatem reveritus, in
 protovestiarium animadvertere supersedit. Ita iunior imperator uni
 maxime profuit, ne cum infamia verberibus contunderetur, alteri, ne
 aeternis vinculis mandaretur: qui non diu post ex infestissimis odliis
 in gratiam redierunt. Cumque ad idem sentiendum iusiurandum con-
 firmationis ergo adhibuissent, ipsi bellum instruxerunt dolisque et ca-
 lumniis senem incenderunt, et beneficia bene meritum usque ad mor-
 tem oppugnando pensaverunt. Atque hi quidem ita se gesserunt. Im-
 perator avus protovestiarium Balagradorum praesidem creavit, beni-
 gne tractatum cum multorum beneficiorum pollicitatione emisit: cum
 praecepisset, ut quibuscunque ad bellum opus esset parata habe-
 ret, quo statim atque a se litteras accepisset, ex occidente copias
 in nepotem duceret. Cui scriptum est ab amicis Byzantio, avum
 propalam bellum adornare. Quamobrem ei et magno domestico, nec

ρας ἐπάξων στρατιάν. ἀπὸ δὲ Βυζαντίου πρὸς τὸν νέον Ἰαν-Α. C. 1326
 δρόνικον ἦγον γράμματα παρὰ τῶν φίλων, σαφῶς ἀπαγγέλλον-
 τα, τὸν πρεσβύτερον βασιλέα πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζε-
 σθαι. διὸ καὶ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ καὶ
 5 πρωτοστράτορι βουλευτέα εἶναι περὶ τοῦ πολέμου. βουλευσα-
 μένοις δὲ μεγαλοψυχίᾳ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν προτέρων πολέμων
 ἐδόκει χρῆσθαι καὶ μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πραγμάτων ἔλεγχον περιμένειν, ἅμα καὶ ἐπιβλῶντες περιγενήσε-
 σθαι τοῦ πολέμου, ἀμύνοντος αὐτοῖς καὶ τοῦ θεοῦ παρασπον-
 10 οδοιμένοις· αὐτοὶ γὰρ οὔτε λόγῳ αἰτίαν παρασχεῖν τοῦ λελύ-
 σθαι τὰς σπονδὰς. πείρας δὲ χάριν ἐδόκει πρὸς Βυζάντιον
 ἀπελθεῖν ὡς ἢ φανεροῦ γενησομένου ἅμα τῷ αὐτοῦ ἀφικέ-
 σθαι τοῦ πολέμου ἢ διαλυθησομένου, τῶν κινούντων καταπλη-
 ξάντων. βασιλεῖ πάντων οὖν τῷ νέῳ καὶ τοῖς φίλοις οὕτως ἐδόκει.
 15 μδ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλαῖς ἡμέραις κατὰ τὰς ἀρχὰς P. 133
 Ὀκτωβρίου τῆς ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος ἐκ Διδυμοτείχου ἦλθον Α. C. 1327
 εἰς Σηλυβρίαν, στρατιάν μὲν οὐκ ἐπαγόμενοι τοῦ μὴ δοκεῖν
 ἐξεπίτηδες πρὸς πόλεμον χωρεῖν, ἅμα δὲ οἰκέταις καὶ τῶν
 φίλων οὐκ ὀλίγοις. ὡς δὲ ἐπύθετο ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς,
 20 τὸν τε δικαιοφύλακα Γρηγόριον τὸν Κλειδάων καὶ Νίφωνα
 τὸν ἐπίσκοπον Μογλαίνων πρὸς τὸν ἔγγονον ἀπέστειλεν εἰς V. 107
 Σηλυβρίαν, εἰς Βυζάντιον κελεύων μὴ ἔλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν
 αὐτῷ τὴν εἴσοδον παραχωρήσειν, ὅτι τὰς πρὸς αὐτὸν σπον-
 δὰς παραλύσεις καὶ τοὺς ὄρκους· καὶ τι περὶ αὐτὸν συμβῆ B

16. Pro δεκάτης scripsi ἐνδεκάτης, certissima emendatione. Nam cum ex iis, quae noster supra c. 42. narravit, tum ex Nicephoro L. VIII. c. 15. 4. patet, non annum 1326, sed sequentem iam agi. Error librarii est, non Cantacuzeni.

non protostratori de bello in consilium ire placuit, visumque adhibendam, ut prioribus bellis, animi magnitudinem, nec prius insurgendum, sed quid tempus moneat, expectandum. Spes etiam victoriae praeclara illos sustentabat, quod Deum sibi fracto foedere laesis succursurum confiderent; ad quod frangendum ipsi nec re, nec verbo in causa ullo modo fuissent: experiundi tamen gratia Constantinopolin procedendum, quod belli molitio, simul ac eo accessissent, clare apparitura, aut perterrefactis, qui illud suscitarent, in nihilum recasura esset. Haec consiliantium sententia fuit.

44. Dies pauci intercesserunt, cum inaeunte Octobri, Indictione undecima, Didymoticho Selybriam sine exercitu, ne dedita opera in bellum viderentur proficisci, servorum amicorumque stipati catervis venerunt. Quod ut comperit senior, Gregorium Clidam dicacophylacem et Niphonem Moglaenorum episcopum Selybriam mittit suis verbis nepoti mandatum, ne Byzantium adeat: non enim iugredii permissurum, quandoquidem foedus in postremis habuisset. Proinde B

A.C. 1327 τῶν ἀβουλήτων, οὐκ ἐκείνω, ἀλλ' ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν λογιζέσθαι παρεσπονηκότι. τούτων ἀκούσας ὁ νέος βασιλεὺς, ἤλγησε μὲν οὐχ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις μικρὸν δὲ ἐπισχὼν, „βουλόμην” εἶπε „μὴ τοσοῦτον ἀμνήμονα τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα ἧς ἔργοις αὐτοῖς εὐπειθείας καὶ δουλείας πρὸς αὐτὸν ἐνεδειξάμην” ὁφθῆναι. νῦν ἐπεὶ δ' ἡ τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων πληθὺς ἐπίορκον καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συμβάσεων ἀθετητὴν καὶ οἶεσθαι ἀνέπεισε καὶ λέγειν, δέον εὐγνώμονα καὶ φιλοπάτορα καὶ αὐτῷ C ὑπέικοντα λογιζέσθαι πάντα, πρῶτον μὲν ἐν καιρίῳ οἶομαι τὴν πρὸς ἐμὲ ὑμῶν ἀφίξιν γεγενῆσθαι, συνετῶν ὄντων καὶ δυνα-10 μένων μάλιστα ἀπὸ τῶν λεγομένων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δέοντα συνεῖναι. ἔπειτα ἐρωτῶ, εἰ καὶ παρὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἐπιτέτραπται ὑμῖν, ἃ τε ἡδίκηκα ἐγκαλεῖν καὶ τούτων τὴν ἀπολογία δέχεσθαι διεξιάντος. ἐλπίζω γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόγτος ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα.” τῶν δὲ εἰπόντων μη-15 δὲν πλέον ἐπιτετράφθαι ἢ ὅσον μὴ εἰς Βυζάντιον ἀπαγγελίαντας ἦκειν, αὐθις ἀναστρέφειν, „ἀπαγγείλατε τοῖνυν” ἔφη „τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ βασιλεῖ, ὅτι τὸν ἔφορον τῆς ἀληθείας ἐπιμαρτύρ- P. 134 ὄρωμι θεὸν καὶ αὐτὸν ἀλήθειαν καλούμενον καὶ ὄντα, ὡς οὔτε πρότερον, οὔτ' ἐν τῇ νῦν ἀδίκως κατ' ἐμοῦ κινουμένῳ πολέμῳ, οὔτ' 20 ἔργοις οὔτε μὴν ἐν ῥήμασιν ἐμαντῷ τι σύννοϊδα πεπραγμένον κατὰ σοῦ, διὸ καὶ ἰκέτης γίνομαι σου πρὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τὸ καὶ τοῦ δικαίου καὶ λυσιτελοῦντος ἔξω ποιεῖν μηδέν. εἰ δ' ἄρα

5. αὐτὸς legebatur pro αὐτοῖς et 15. ἀποδύσασθαι.

si quid ei obveniret mali, non illi, sed sibi culpam adscriberet, qui foedus violasset. Doluit valde hoc nuntio nepos, paulumque cunctatus, Voluissem, inquit, dominum meum et imperatorem subiectionis meae, quam erga eum factis ostendi, non adeo deposuisse memoriam. Sed quia peccatis meis factum est, ut huc prolaberetur, meque periturum et pactorum contemptorem iudicaret ac diceret, cum probum, patris amantem sibi subiectum reputare debuisset, primum quidem opportune vos huc venisse arbitror, viros prudentes quique facillime ex oratione mea veritatem et officium intellecturi sint. Deinde interrogo, ecquid ab avo meo in mandatis acceperitis, ut de iniuriis illi a me illatis mecum expostuletis meamque contra defensionem audiatis. Etenim ad obiecta depellenda quod dicam superfuturum, nedum defuturum spero. Respondentibus, non plus sibi praeceptum, quam ut ei denuntiarent, ne Byzantium ingrederetur, statimque reverterentur: Renuntiate igitur, ait, dominique meo et imperatori, me Deum veritatis vindicem atque adeo ipsam veritatem, (ipse enim et est et nominatur veritas,) testari, me neque antea, neque modo bello tam iniique appetitum, mihi alicuius in ipsum criminis, seu re seu verbo admissi, conscium esse aut fuisse. Quare illum per Deum

τοῦ δαίμονος ἢ δυσμένεια, δι' ἣν πολλάκις ἐν κακοῖς τεταλαι- A. C. 1307
 πόρηκα, τῆς μὲν δουλείας καὶ εὐπειθείας, ἣν ἔργοις αὐτοῖς
 ἐπεδειξάμην ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, παρεσκευάσεν ἐπιλελή-
 σθαι, τοῖς διαβάλλουσι δὲ καὶ συκοφαντοῦσιν ἀνέπεισε προσ-
 54 χεῖν καὶ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον κινεῖν, δέομαι αὐτίς μὴ ἐρή-
 μην οὕτω καταψηφισάσθαι, ἀλλὰ τὰ τε ἐγκλήματα δηλώσαι
 καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν διαφύγω τὴν δί- B
 κην, τὰ ἐγκλήματα ἀπολυσάμενος, εἶ ἂν ἔχοι ἂν δ' ἐπιор-
 κῶν ἀλῶ καὶ παρασπονδῶν, οὐδεμιᾶς ἄξιῶ τυχεῖν συγγνώμης,
 10 ἰούλλα πᾶν ὅτι οὖν πάσχειν αὐτὸς τιμῶμαι." βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ
 νέος τοῖς πρέσβεσι τῷ πάμπῳ τοιαῦτα ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν οἱ
 δ' ἐπυνθάνοντο αὐτίς, εἰ μὴδὲν ἑαυτῷ σύνοιδε τοὺς πρὸς βα-
 σιλέα τὸν πάμπον γεγενημένους ὄρκους παραβεβηκῶς, οἰόμενοι
 πείσαι ἂν βασιλέα ῥαδίως διαλύσασθαι πρὸς τὸν ἔγγονον, εἶ
 15 μὴδὲν ἐπιορκοῦντα πύθοιτο αὐτόν. τοῦ δὲ ἰσχυρισμένου ἄχρι
 τότε παρεσπονδηκῆναι μῆδαμῶς, χαίροντες εἰς Βυζάντιον ἐπα- C
 νῆκον, ἐλπίζοντες τὸν πόλεμον τῶν βασιλέων καταλύσειν τὸ
 δ' ἐναντίως ἢ ἀπέβη προσεδόκων. ἀπαγγειλάντων γὰρ ὅσα βα-
 σιλεὺς ὁ νέος πρὸς τὸ μὴ παρεσπονδηκῆναι παραιτεῖται, οὐ-
 20 δὲν μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος ὑφῆκε τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 ἀπεκρίνατο οὐδέν· τῷ πατριάρχῃ δὲ Ἡσαΐα τὸ μνημονεύειν
 ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις τοῦ ἔγγονου μῆτ' ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ
 Σοφίας νεῶ, μῆτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἐκέλευε συγχωρεῖν
 καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἐν βασιλείοις ἱερῶν ἀπεληλακῆναι τὴν V. 138

immortalem obsecro, ut iuxta mecum miseriam meam sentiat, seque
 ad lenitatem det, ac ne quid praeter aequum et bonum attentet.
 Quod si cacodaemonis malignitas, propter quam multas toties ae-
 rumnas pertuli, paratam ad eius nutum voluntatem meam, quam,
 quotiescunque occasio fuit, prae me tuli, ex animo illi excussit,
 obtrectatoribus autem et sycophantis aures dare et armis me perse-
 qui persuasit, iterum oro, ne indicta causa me condemnet, sed cri-
 mina proferat, defendendi locum relinquat. Si, refutatis istis, da-
 mnationem effugero, bene habet: sin perfidus et foedifragus inventus
 fuero, ne veniam consequar, et vel me iudice, quantumvis magno
 supplicio multer. Quaerentibus bellum legatis, ec-
 quid iuramentum, quod avo iuravit, nullam partem violarit, (rati,
 non difficile reconciliatum iri senem, si iurisiurandi tenacem esse
 audierit,) confirmauteque illo, se ad id tempus usque nihil foederis
 contrarium egisse, laetantes ac bene sperantes, bellum sopolitum iri,
 Byzantium repetivere. Verum aliter accidit, quam sperabant: ex-
 positus namque quibus iunior rupti foederis culpam ab se amolitus
 esset, nihilo magis senior iram posuit. Et legatis quidem nihil res-
 pondit: patriarchae vero Esariae praecepit, ut inter sacrorum solen-
 nia neque in Sophiae, neque in aliis templis eius nomen edi singe-

- A. C. 1327 τούτου μνήμην. ὁ πατριάρχης δὲ τὴν αἰτίαν ἠρώτα, δι' ἣν ἂν ἐκβάλλοιτο τῶν ἱερῶν ἡ μνήμη τοῦ βασιλέως· εἰ μὲν γὰρ εἶς
Dτι τῶν ἀλλοτριῶν τῆς ἐκκλησίας ἐξώκειλε δόγμα, οὐδ' οὕτω πρὸ πάσης παραινέσεως καὶ πείρας τῶν ἱερῶν ἐκβάλλειν χρῆ, ἀλλ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προστατήν⁵ ἀποδειχθέντα δογμάτων καὶ κηδεμόνα ψυχῶν, οὐκ ἄκρι Ῥηγίον μόνον, ὅπου βασιλεὺς ὁ νέος διατρίβει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσχατίας γῆς ὑπὲρ ψυχῆς κινδυνευούσης ὀφείλειν τε καὶ προθυμεῖσθαι βαδίζειν. διὰ τοῦτο δέον εἶναι πρῶτον πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν· κὰν μὲν, Θεοῦ συναιρομένον, πολλὰ διδαχθεῖς καί τὸ νουθετηθεῖς τὴν κακοδοξίαν ἀπόθῃται, τὴν ἀλήθειαν ἀσπασάμενος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τῶν δογμάτων ἐπεγνωκῶς, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς, τῇ τε ἐκκλησίᾳ, τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ σοί, τοῦ σωματικοῦ παιδός, τοῖς τε Ῥωμαίοις, τοῦ βασιλέως σεσωσμένου.
- P.135** ἂν δ' ἐθελοκακῶν φανῆ καὶ πρὸς τὰς ἀγάς τῆς ἀληθείας καμ-15
 μύων ἔκοντι τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οὐδὲ μικρὰν τινα παρέχων ἐλπίδα τοῦ ἰατρευθῆναι ἂν ποτε, οὐ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἱερῶν μόνον αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκβαλῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁποιδῆποτε γῆς Χριστιανοῖς ἐκκήρυκτον αὐτὸν ποιήσω." ἀποκρινάμενον δὲ τοῦ βασιλέως, οὐ διαστροφὴν τῆς πίστεως τῷ ἐγγόνῳ ἐγκα-20
 λειν, ἀλλὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὕρκων ἀθέτησιν καὶ τῶν συνθηκῶν, **Β**ετι τε αὐθάδειαν καὶ ἀπειθείαν, καὶ διὰ τοῦτο νουθεσίας καὶ παιδείας χάριν τὸ τοιοῦτον ἐπιγενοχέναι, πάλιν δὲ αὐτοῦ τὴν διόρθωσιν ἀξίαν ἐπιδειξαμένου τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν τὰ δέοντα ποιήσειν „οὐκοῦν" εἶπεν ὁ πατριάρχης „δέομαί σου,25
 κράτιστε βασιλεῦ, μίαν ἐμοὶ χάριν ταύτην καταθεῖναι μεγί-

ret : nam et in palatio eius memoriam e sacris eiectam esse. Patriarcha huius rei causam sciscitari : nam si vel in dogma aliquod ab ecclesiae placitis diversum praecipitasset, ne sic quidem citra admonitionem et conatum eius sanandi e sacris eiectum illius nomen oportuisse. Quin se ipsum, a Deo sacrorum ecclesiae dogmatum autistitem animarumque procuratorem institutum, non Rhegium modo, ubi iunior esset, sed ad ultimas terras etiam pro anima in salutis periculo versante et debere et velle alacriter proficisci. Quare faciendum, ut primum adeatur; et siquidem, Deo favente, longa disputatione ac monitis victus, dogmatum nostrorum siucritate perspecta, pravam opinionem deseruerit veritatemque amplexatus fuerit, quid melius optari posse? cum et ecclesia secundum spiritum, et is secundum carnem filium, et Romani imperatorem suum recuperaverint. Sin se in improbitate obfirmaverit atque ad radios veritatis oculos clauserit, nec qualemquam spem futuatae sanitatis fecerit, non solum e sacris Byzantinis eius nomen expuncturum, sed Christianis per orbem universis etiam ut piorum communionem seclusum promulgaturum. Tum imperator, non se pra-

στην, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψαι ἀπελθεῖν" ἐλπίζειν γὰρ βα- A. C. 1327
 σιλέα τὸν νέον πείσειν, εἴ τί τε ἡμάρτηται πρότερον, ἐπα-
 νορθώσασθαι καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δέοντα ποιεῖν, τὰ
 τε μεταξὺ προσκόμματα καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ποιήσειν
 5 ἐκποδῶν. ἀηδῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς εἰρημένους διατεθεὶς,
 „ἐχρῆν" εἶπε „τοῖς ἐμοῖς ἀπολυπραγμόνως πειθεσθαι λόγοις,
 καὶ τὸ κελευόμενον ἀντιλέγοντα μηδὲν ποιεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ C
 οἶδ' ὅτινι χρώμενος λογισμῶ τὰναντία καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν προήρησαι, ἐμοὶ δέον συνεργεῖν, αὐτὸς ἂν εἰδείης ἃ δέον
 10 ποιεῖν." οὕτω μὲν οὖν βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης ἀσύμφω-
 νοι ταῖς γνώμαις ἦσαν. διὸ καὶ ἐν μὲν βασιλείοις τὴν τοῦ νέου
 βασιλέως ἀπειρητο ποιεῖσθαι μνήμην· ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βυζάν-
 τιον λοιποῖς ἱεροῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ τεμέ-
 νει τῷ ἱερῷ, ὡς ἔθος ἦν, ἡ μνήμη τῶν βασιλέων ἐτελεῖτο. D
 15 μέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν τῷ περὶ τὸ Ῥήγιον Ἐννακό-
 σια προσαγορευμένῳ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μάλιστα Ὀκτω-
 βρίου ἄχρι καὶ Δεκεμβρίου διατρέψων μηνός, ἐδεῖτο τοῦ πρε- V. 109
 σβυτέρου βασιλέως, μὴ αὐδῆς τὰ Ῥωμαίων πράγματα εἰς φθο-
 ρὰν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἔλεον τῶν ὑπηκόων σχόν-
 20 τα, μὴ ἐπὶ πλέον τὸν πόλεμον ἐξάγειν. ὡς ἂν δὲ αὐτὸν τὴν
 εἰρήνην πείσῃ μᾶλλον ἐλέσθαι, καὶ τοιοῦσδε πρὸς αὐτὸν διὰ P. 136
 πρέσβεων ἐχρήτη λόγοις· „τῆς ἐμῆς, ὦ βασιλεῦ, σπουδῆς τε

vitatem in fidei capitibus nepoti obicere, sed iurisiurandi foederum-
 que contemptum, superbiam insuper et contumaciam. Atque idcirco
 illius commonefaciendi et castigandi causa istuc excogitasse. Si
 rursus emendationem pro portione peccatorum ostenderit, se, quod
 sui muneris sit, non neglecturum. Ergo, subiicit patriarcha, oro te,
 imperator optime, uti hoc maximum apud me beneficium ponas
 meque ad illum abire sinas. Etenim effecturum me divinat animus,
 et ut nepos, si quid antehac peccavit, id corrigat atque in poste-
 rum quod suarum est partium fideliter praestet, et offendicula bel-
 lique irritamenta e medio auferantur. Hic sermo imperatorem pu-
 pugit: Atqui oportebat, inquit, omissa hac supervacanea in negotio
 alieno sollicitudine verbis meis obtemperare et iussa non repugnanter
 exsequi. Sed quoniam nescio quomodo ratiocinatus, contra et dicere
 et facere maluisti, cum mecum facere deberes, ipse noveris quid con-
 veniat. Hoc itaque modo imperator et patriarcha sententiis disside-
 bant: unde in palatio quidem interdicta erat nepotis mentio; in reli-
 quis autem per urbem Byzantinam sacris, etiam in ipsa aede Sophi-
 ae, sacrorum tempore solenni more uterque imperator nominabatur.

45. Iunior imperator in castello Ennacosia, non procul Rhegio
 a principio Octobris usque ad Decembrem sedens, avum precaba-
 tur, ne rem Romanam rursus in tumultum perniciemque coniceret,
 sed misericordia suorum civium motus, bellum inhiberet. Quo autem
 illum ad pacem flecteret, sic per legatos egit: Sedulitatis et volunta-

A.C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῆ τῆ Ῥωμαίων ἡγεμονία συμ-
 φερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιοχρεων ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεστι
 παρασχεῖν. οἴσθα γὰρ, ὅπως, Προουσηγῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορ-
 κουμένων καὶ ὅσον οὐπω ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ
 τὸν οἶτον παντάπασιν ἐπιλελοιπέναι, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5
 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλεύ-
 ων, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκεῖν.
 αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῆ στρατιᾷ ναοὶ πρὸς τὴν Τριγλει-
 Βαν περαιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προύσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύνωμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προουσηγῶς τὰ ἐπιτήδεια 10
 ἐσχομίσαι· τούτου δὲ γενομένου, ἐλπὶς αὐτοῖς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιστήσιν· τᾶλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσται καρτερώς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προουσηγῶς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἕκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γενῆσθαι τοῦ Προῦσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκοῦσι βαρβάροις γε-
 Cγενῆσθαι. ταῦτα δὲ διῆλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμή-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μιᾶς ἕνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτοῖς συγκινδυνεύειν, πολὺ 20
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὄρων. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρῆρῆγνυσθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελεωτάτην οἰε-

tis meae, imperator, ad providenda actuenda Romani imperii commo-
 da praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim
 in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione valla-
 rentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium
 manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim,
 teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia
 victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Tri-
 gliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et
 Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu to-
 leraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est.
 Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succur-
 rendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potis-
 simum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur.
 Haec narravi, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi
 suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim
 propter unicam urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxi-
 lium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto
 magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in dis-
 crimen vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum
 externos propugnare summo iure debebamus, bello concurrimus, hoc

σθαι χρή. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν A. C. 1327
οἶόν τε, καταλύσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
ἴσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δέομενον ἀνύειν
5μηδὲν, τό γε δεύτερον ἵκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισίν D
ἐλθόντα δικασθῆναι. κἂν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
ἂν ἔχοι· ἂν δ' ἀδικῶν ἄλῳ καὶ ἐπιορκῶν, τῶν μακρῶν ἀπα-
λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικουῦντα, καὶ μὴ φείσῃ,
πρὸς αὐτοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
10δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομῆστικος γοῦν ἐλθὼν δικαζέσθω
ὑπὲρ ἐμοῦ. κἂν καὶ αὐτὸς ἄλῳ, τὰ ἔσχατα ὑπομένετω· πάν-
τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλγήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ὑφι-
στάμην τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστελλε
15πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα· καὶ ὁ μέγας δὲ δομῆστικος
τοιαῦτα ἔγραψε, δέομενος περὶ τῶν αὐτῶν „κράτιστε βασι- P. 137
λεῦ, ἀμφοτέρᾳ σε οἶμαι σαφῶς πεπελοῦσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
εὐνοϊκῶς διαίκεμαι καὶ φιλιῶς περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
λεύειν ἤττον αἰρουῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν πρα-
20γμάτων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
ζωῆς προθύμως ἀλλαξαίμην ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων ἐξ οὐδεμιᾶς B
αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὄρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφό-
δρα μὲν ἄλῳ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἱ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari. Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias deponere, et pacem bello antepone. Sin calumniatorum voculae apud te tantum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim, saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus, apud te causam dicam. Si crimina refellero, bene habebit: si per iurii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis, reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non placeat, ut ipse praesens abs te praesente iudicet, at magno domestico sit fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo illam exceperissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, imperator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter impensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 περιστήσονται Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐνοσῶν πολέ-
 V. 110 μου· δέομαι δέ σου μὴ τοιούτοις κακοῖς τοὺς ὑπήκοους περι-
 πεσόντας περιιδεῖν, ἀλλὰ στήσαι τὴν συμφορὰν, βασιλεῖ τῷ
 ἐγγόνῳ διαλλαγέντα, οὐδὲν, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, οὔτε ἐν πρά-
 γμασιν οὔτε ἐν λόγοις, οὔτε πρότερον προσκεκρουκότι οὔτε νῦν, 5
 (οἴσθα δὲ σαφῶς, ὡς οὐδὲν οὔτε φθέγγεται οὔτε πράττει, μὴ
 Cσυνειδότης ἐμοῦ) μὴ δὴ τὰς συκοφαντίας τῶν ἐπ' ὀλέθρῳ ἡδο-
 μένων τῷ κοινῷ τῆς κοινῆς προθεῖναι σωτηρίας, μηδ' αὐτοῖς
 πεισθῆναι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐνάγουσιν, ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας
 ἀκριβῶς δεδιδαγμένος, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσι καὶ ἄχθος 10
 ἄραι τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐθέλουσιν ὑπερβαῖνον. καταλύων μὲν
 οὖν τὸν πόλεμον, τὰ δέοντα βουλευέσῃ καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν·
 τοῦναντίον δὲ ποιῶν, οὐκ οἶδα ὀποτέρους μᾶλλον ἀλυσιτελέ-
 στερον βουλευέσῃ. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ σὸς ἐγγονος δίκη δια-
 λύεσθαι τὰ ἐγκλήματα προκαλεῖται, καὶ παρὰ σοὶ δικαστῆ, 15
 ὃ πάντες ἂν αὐτῷ συμφαῖεν, ὡς δικαία ἢ ἀξίωσις· ἢ, τὸ γε
 δεύτερον, εἰ μὴ αὐτὸν σοι κατὰ γνώμην πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
 Dτῆσαι, ἀλλ' αὐτὸν ἐμὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῷ διαφερόντων τὰς εὐδύ-
 νας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν αὐτὸν ἐλθεῖν κελεύσεις, πέπεισμα
 σαφῶς, ὡς ὀφθεῖς μόνον ἀραχνίων ἰσῶν ἀδρανεστέρας ἀπο- 20
 δεῖξει τὰς συκοφαντίας· εἰ δὲ, τὸ γε δεύτερον, ἐμὲ, ἐλπίζω
 καὶ αὐτὸς οὐ μόνον οὐδὲν ἡδίκηκότα, ἀλλὰ καὶ φιλοπάτορα
 καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐπειθειαν μέχρι παντός ἐπι-
 δεδειγμένον ἀποδείξειν. εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων καταφρονή-
 σεις, πεισθεῖς τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἡμᾶς μὲν ὁ θεὸς οὐ περιό- 25

rantem calamitates, quae Romanos propter bellum vestrum oppressurae sunt. Ego vero te obsecro, ne populos tuos tantis cladibus mactari sinas, malumque imminens reprimas, cum nepote redactus in concordiam: qui, quantum mihi constat, nec facto, nec verbo neque pridem, neque recens te offendit. Neque enim ignoras, eum me in scio nihil vel dicere solere vel facere. Noli igitur obtrectatorum in communi peste exsultantium sermunculos communi saluti anteferre: noli ad arma incitantibus illis aures accommodare: siquidem experiundo probe didicisti, eos conari quae fieri nequeunt, et onus tollere, quod eorum humeri sustinere haud possunt. Itaque si bellum valere iuseris, tibi nobisque consulueris. Si secus faxis, de te an de nobis peius mereare, equidem nescio. Nepos igitur tuus ad iudicium provocat tuumque tribunal appellat: cuius petitionem esse iustam nemo negabit: et si ipsum in iudicium venire non vis, ut a me rationes illius reposcas, rogat. Si eum per se sisti volueris, solo aspectu calumnias araneorum telis invalidiores ostensurum nihil penitus dubito: sin, quod huic proximum optat, me, spero non solum nihil eum sceleris fecisse, sed etiam tui ut parentis semper amantem fuisse, debitamque tibi reverentiam praestitisse in omnibus, me pa-

ψεται ἀδικουμένους· ὑμῖν δὲ ὅποι τὰ πράγματα τελευτήσει, A. C. 1327
 ἐμοὶ μὲν ἄμεινον σιῶπᾶν, ἢ πείρα δὲ διδάξει σαφῶς. πλὴν τὰ
 παρόντα μοι γράμματα τηρεῖσθαι δέομαι ἐν ἀσφαλεῖ, ὅπως
 ἐκ τῶν ἀποβησομένων εἰ ἀγαθὸς σύμβουλος ἐγὼ φανῆ.”

5 μς'. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ πρεσβυτέρῳ ἐπέστελλον βα- P. 138
 σιλεῖ· ὁ δὲ τὰ γράμματα ἀναγνούς, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλέον,
 ἢ ὡς οὐ ῥᾶδιον ἐπὶ δίκη οὔτε τὸν ἔγγονον, οὔτε τὸν Καντα-
 κουζηνὸν ἐν Βυζαντίῳ δέχεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀκούσας
 τὴν βασιλέως ἀπόκρισιν, ἤλγησε μὲν σφοδρῶς ἐφ' οἷς οὕτω
 10 παρὰ πάντα δικαίου λόγον καὶ αὐτῆς εἶργετο ἀπολογίας·
 ἀπαγορεύσας δὲ τὸ βασιλέα πείθειν ἐπιχειρεῖν, τῷ πατριάρχει
 γράφει τοιαῦτα „δέσποτα πατριάρχα καὶ ἡ περὶ αὐτὸν θεία
 σύνοδος καὶ ἱερά, ἴστε σαφῶς ὅσα βασιλέως μεταξὺ καὶ ἐμοῦ B
 πρὸ χρόνου συμβέβηκέ τινος, διὰ τὰς ἁμαρτίας φαίην ἂν
 15 ἔγωγες τὰς ἐμὰς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν
 θεὸς διέλυσε τε ῥαδίως καὶ βαθεῖαν ἐχορήγησεν εἰρήνην· ὅτε
 δὲ πάντα τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσκόμματα περιηρέθη,
 καὶ βαθείας ἀπελαύρημεν γαλήνης, οὐδ' ἄχρι λογισμοῦ ἐμφυ-
 λίου πέρη μηδὲν πολέμου ἐννοοῦντες, αἰφνίδιον ἀνεξήραγῃ κλύ-V. 111
 20 δων βαρῦς καὶ χαλεπῇ τρικυμία τὴν Ῥωμαίων αὐτανδρον
 ἡγεμονίαν ἀπειλοῦσα καταδύειν, καὶ συμβέβηκέ τι παραπλή-
 σιον ἡμῖν ὥσπερ καὶ τοῖς νοσοῦσιν· ἐκεῖνοί τε γὰρ κατὰ μὲν
 τὴν πρώτην μάλιστα τῆς νόσου προσβολὴν, κἄν σφοδρὰ τύχη C
 οὔσα χαλεπῇ, ἀντέχουσιν ἰσχυρῶς· ἂν δὲ ῥαῖσαισι δεύτερον

tefacturum. Si tu utramque conditionem, a criminatoribus praeoccu-
 patus videlicet, contemnis, Deus nos certe indigne habitos non con-
 temnet: res autem vestra quo evasura sit, silere praestat; experien-
 tia manifeste docebit. Ceterum has litteras meas tuto asservari rogo,
 donec ex eventis constiterit, ecquid bonus consiliarius fuerim.

46. Haec ambo ad imperatorem seniore scripserunt: quibus
 ille perlectis, aliud non respondit, quam, difficile esse vel nepotem
 vel Cantacuzenum ad causam dicendam Constantinopolin admittere.
 Ex quo responso iunior magnum dolorem accepit, cum se praeter
 omne ius fasque defensione excludi cerneret: fessusque conatibus ad
 persuadendum irritis, patriarchae scribit hoc exemplo: Non sunt
 inaudita vobis, domine patriarcha et qui cum eo estis sacrosancti
 episcopi, quaecumque inter me avumque meum haud ita pridem,
 peccatis meis fortasse id exigentibus, contigerunt. Quae omnium
 rerum sapiens moderator Deus facile dissipavit concordiamque sum-
 mam largitus est. Cum iam remotis e medio obstaculis impedin-
 tisque omnibus, tranquillissima quiete frueremur, belli civilis ob-
 liti funditus, derepente vastus quidam fluctus et turbulenta tempe-
 stas exstitit, quae Romanum imperium velut navim cum ipsis vecto-
 ribus summersuram se minaretur. Ac nobis idem, quod aegrotis

A. C. 1327 αὐθις ἦ καὶ τρίτον ἐπίθεται εἰ τύχοι, ἀσθενεστέροις περιττοῦσα, κατεργάζεται ραδίως τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ συμβέβηκε νῦν. ὑπὸ τε γὰρ τῶν πρότερον ἐμφυλίων γεγεννημένων πολέμων καὶ τῶν ἔξωθεν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπενεχθέντων τῷ πλείονι κατειργασμένοι μέρει, οὐδὲ ἂν τις βλέψαι δυνησόμεθα πρὸς τὰ ἀναφυόμενα κακά, ἀλλὰ διαφθαρσόμεθα αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν. ἅπερ ἅπαντα συνορῶν καὶ αὐτὸς, καὶ τὸν κίνδυνον οὐκ ἴδιον, (ἦν γὰρ ἂν ἀνεκτὸν,) ἀλλὰ κοινὸν τῶν Ῥωμαίων ἀπάντων ὄντα σαφῶς ὄρων, ἐν ἐξήκοντα ἡμέραις ἤδη μάλιστα περὶ Ῥήγιον κάθημαι, καθάπεριο

D ἴστε καὶ αὐτοὶ, βασιλέως δεόμενος ὁσημέραι μετὰ τῆς προσήκουσας αἰδοῦς ἐμοὶ καὶ μετριότητος καὶ δουλείας, συγγνώμης τυχεῖν, καίτοι γε μηδὲν ἑαυτῷ συνειδῶς ὀργῆς ἄξιον πεπραγμένῳ. ὡς δὲ πολλὰ μοχθήσας, εὗρισκον οὐδεμίαν ὄνησιν ἀπὸ τῶν πόνων, ἐτραπύμην ἑτέραν, μετὰ κομιδῆ τινων 15

P. 139 εὐαριθμήτων ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αἰτῶν, καὶ ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι εὐθύνας ταύτη παρασχεῖν· ἦ εἰ μηδὲ τοῦτο κατὰ γνώμην εἶη βασιλεῖ, τὸν μέγαν δομéstικον ἐλθόντα ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογεῖσθαι. καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλήσει εἰσηκουσθήν, ἀλλ' οὕτως ἐρήμην παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον καταδικάζομαι. 20

ἔγω δὲ, εἶγε βασιλεὺς αὐτὸς ῥητὴν τινα δίκην ὁποιάν ἂν αὐτῷ ἐδόκει ἐκέλευεν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι δοῦναι, ἠγάπησα ἂν, καὶ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ παρέσχον· νυνὶ δὲ ὄρων τὴν εἰς ἐμὲ ὀργὴν κατὰ πάντων Ῥωμαίων ἐξέγουσαν τὴν βλάβην, οὐκ

usuvenit. Illi namque in primo morbi accessu quantumvis rapido, potenter resistunt: sin recreatos iterum forte ac tertium occuparit, viribus iam debilitatos inveniens, cito interficit. Sic nos superioribus bellis civilibus et externis, quae barbari intulerunt, propemodum confecti, adversus surgentia mala ne oculos quidem tollere poterimus, sed mutuis caedibus peribimus. Quae omnia cum et ipse animadvertam et periculum non privatum, (esset enim id ferendum,) verum publicum considerem, iam sexagesimum omnino diem, ut nostis, prope Rhegium sedeo, quotidianis precibus, qua par est reverentia, modestia et subiectione veniam ab imperatore flagitans; tametsi nihil mali facinoris in me reperio, quod eius ira dignum sit. Postquam vero multum laborem frustra consumpsi, alia expertus sum via, rogans, ut mihi cum paucissimis in eius conspectum venire ibidemque criminibus respondere liceret: aut si id non placeret, magnus domesticus meo nomine idem facturus veniret. Reiecta utraque conditio, atque ita contra omnium legum iura, indicta causa, damnationem subeo. Atqui si avus poenas certas pro arbitrato suo pendere me iussisset, pro iis, quae mihi obiectantur, non aequo tantum, sed etiam promptissimo animo pependissem. Nunc cum eius in me furorem Romanis universis pestiferum fore praevi-

ἀνεκτῶς ἀλγῶ. διὰ τοῦτο καὶ δεόμενος τῆς ἡμῶν ἀγιότητος Δ. C. 1327
γράφω, εἶγε τοῦ θεοῦ ἔστε ὑμεῖς, σπουδάσαι ὑπὲρ τῆς εἰρή- B
νης καὶ μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς τοῖς ὁμοφύλοις αἵμασι καταχραν-
θέντας, ἀλλ' ἢ πείσαι βασιλέα πρὸς ὑμᾶς ἐμὲ γεγόμενον ὑπὲρ
5 ὧν ἐγκαλοῦμαι λόγον ὑποσχεῖν, ἢ ἐνταῦθα γενομένων ὑμῶν,
ὑπὲρ τῶν ἴσων τὴν ἀπολογίαν θεσθαι." Τοσαῦτα μὲν βασι-
λεὺς ὁ νέος πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχιερέων
ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἃ καὶ φέρων ὁ διακομιστῆς ἐνεχεί-
ρισε τῷ πατριάρχη. καὶ τῶν ἀρχιερέων συνεδριαζόντων, ἀνα-
10 γνωσθέντων δὲ τῶν γραμμάτων, ὡς ἐδόκει ἢ ἀξιώσις δικαία
τοῦ νέου βασιλέως, πάντες εὐθύς πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτε- C
ρον ἐλθόντες, τὰ τε γράμματα ἐδείκνυσαν τοῦ ἐγγόνου καὶ
συνηγόρου ἀντὶ ὧς δίκαια ἀξιοῦντι. καὶ αὐτὸ γὰρ ἔφασαν τὸ
περὶ πλείστον ποιεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὑπὲρ ὧν
15 ἐγκαλεῖται παρέχειν ἐθέλειν εὐθύνας, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐκεῖ
γεγομένου τὸ αὐτὸ ποιεῖν, τεκμήριον ἂν εἴη μέγιστον ἢ τοῦ
μηδὲν ἡμαρτηκέναι, ἢ εἰ καὶ ἡμαρτε, τοῦ βούλεσθαι ἂν διορ-
θωθῆναι. τούτου δὲ οὕτως ἕξ αὐτῶν πραγμάτων ἀποδεικνυ-
20 μένον, δίκαιον ἂν εἴη καὶ ἅμα λυσιτελεῖς καὶ ἀναγκαῖον, ἐκ
τοῦ τῶν ζητουμένων γενέσθαι θάτερον. ὁρῶν οὖν καὶ ὁ βα-
σιλεὺς τό, τε ἀναντιρῶντον τῆς ἀξιώσεως καὶ τὴν τοῦ πατρι-
άρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο σπουδῆν, τὸ μὲν τὸν D
νέον βασιλέα πρὸς ἐκεῖνον ἦκειν ἀπηγόρευεν, ὥσπερ καὶ τὸ
τὸν πατριάρχην ἐκεῖ γενέσθαι, οὐδὲν εἶναι προὔργου φάμενος
25 ἑκάτερον· ἐπένευσε δὲ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς συγκλή-

4- ὑπὲρ corr. pro ὑπὸ.

deam, angor vehementissime. Quocirca ad sanctitatem vestram scribo
rogoque, si ex Deo estis, ut paci redintegrandae navetis operam.
Ne permittite nos cognatorum sanguine maculari; sed imperatorem
eo permovete, ut aut me illuc ad vos proficisci et pro me causam
orare, aut, vobis huc profectis, id ipsum hic facere concedatur. Sic
patriarcham et pontifices per epistolam de pace obtestatus est iu-
nior imperator. Qua a tabellario patriarchae in manus reddita et
in consensu episcoporum recitata, ut visa est aequa petitio, omnes
protinus ad senioremem adeunt, eam monstrant et ut iusta cupienti
suffragantur. Nam hoc ipsum aiebant firmissimum argumentum, aut
nihil eum deliquisse, aut, si quid deliquerit, id velle corrigere,
quod in beneficio numeraret, si aut hic aut ibi, patriarcha praesente,
posset intentata sibi scelera depellere. Quoniam igitur res
ipsa clamaret, iustum pariter et utile ac necessarium sibi videri, ex
duobus, quae desiderarentur, alterum concedi. Imperator postulati
necessitatem et patriarchae episcoporumque in eo urgendo studium
perspicuens, nepotem quidem ad se venire aut patriarcham ad illum
abire vetuit: neutrum enim esse operae pretium, sed ut ex episcopis et

- A. C. 1327 του τινάς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ
 V. 112 τῶν ἀρχιμανδριτῶν, πρὸς τὸν ἔγγονον παραγενομένους, τὰ τε
 ἐγκλήματα κομίζειν καὶ ἀπολογίαν ζητεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμ-
 πονται τοίνυν ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιερέων ἑξ, καὶ τοσοῦτοι συγ-
 κλητικοί, ἕκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχι-5
 μανδριτῶν λεγομένων ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἴσοι τὸν ἄριθμὸν ἑξ
 ἑκατέρων. σὺν τούτοις καὶ οἱ παρὰ βασιλέως πρότερον ἀπο-
 σταλέντες, ὅ, τε τῶν Μογλαίνων ἐπίσκοπος Νίφων καὶ Κλει-
 δῶς ὁ δικαιοφύλαξ, οἷς δὴ καὶ τὰ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐγ-
 P. 140 κλήματα ὁ πρεσβύτερος ἐνεχείρισε βασιλεύς. ἐπὶ τούτοις πᾶσι 10
 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Γρηγόριος, ἀνὴρ σοφός τε
 εἰς λόγους καὶ θαυμασίος ἐν συνέσει καὶ τῆς ὄντως σοφίας
 ἄκρως ἐπειλημμένος, καὶ σὺν αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Ξανθόπουλος,
 καὶ αὐτὸς ἀρετῇ τε καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένος.
 οὔτοι μὲν οὖν εἰς Ῥήγιον πάντες ἦλθον τὰς τοῦ βασιλεῖος 15
 ἑξετάσοντες διαφορὰς. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ νέος, εὐ-
 θὺς μὲν ἡδονῆς ἀνάπλεως καὶ θυμηδίας ἦν, ἄτε δὴ μέλλων
 ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο διδόναι λόγον προσαγορεύσας δὲ αὐτούς,
 B ἐκέλευεν ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ὥς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα
 πρῶτ' τοῦ συλλόγου γενησομένου. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐποίουν 20
 βασιλεὺς δὲ ἅμα ἔφ' τῶν τε ἰδίων τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ
 τοὺς ἐκ βασιλέως ἀφιγμένους εἰς τὸν σύλλογον ἐκάλεε. ὥς δὲ
 πάντες παρήσαν, σιωπῇ μὲν τὸ θέατρον κατέσχευεν ἐπὶ μικρὸν,
 καὶ πάντες ὥς ἐπὶ καινοῖς τισι παρεῖχον μετεώρους τὰς ἀκο-
 ας. ἤρξατο δ' ἀρχιεπίσκοπος οὕτως εἰπὼν· „κράτιστε βασιλεῦ, 25

proceribus, item ex ecclesiae principibus et archimandritis religiosis, ut ferebatur, hominibus irent aliquot, qui accusationem illi proponerent ab eoque responsionem requirerent, id annuit. Mittuntur itaque seni de singulis, quos nominavi, ordinibus, omnes simul quatuor et viginti. Adduntur quos imperator ante legaverat, Niphon Moglaenorum antistes, et Clidas dicaeophylax, quibus accusationis capita traduntur. Post hos omnes Gregorius Bulgariae archiepiscopus, vir et disciplinis eruditus et admirabili prudentia praeditus et in sapientia divina plane perfectus; cumque eo Theodorus Xanthopulus, ipse quoque virtute, intelligentia et doctrina ornatissimus. Hi omnes Rhegium controversias imperatorum disceptaturi venerunt: quorum e conspectu magnam lactitiae voluptatem persensit, quod esset tandem ad obiecta responsurus. Salutatos igitur quietem capere iussit, et in diem posterum usque a matutino conventum indixit. Illi ita fecerunt. In initio lucis nobiliores de suis et eos, qui avi missu advenerant, in coetum cogit. Ubi omnes affuerunt, conticuerunt paulisper et singuli, ut novi quippiam audituri, aures arrexerunt. Archiepiscopus his vocibus usus est: Propter natum inter te avamque die-

τῶν μεταξὺ τῶν βασιλέων ὑμῶν κεινημένων νῦν ἔνεκα δια- A.C. 1327
 φορῶν αὐτὸς μὲν ἤτησας, εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τὰς εὐθύνας παρέχειν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τοῦ πατριάρχου C
 ἐνταυθοῦ γενομένου, δίκη διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. τούτων
 5 μὲν οὖν ἐκάτερον οὐ ῥᾶδιον ἦν ἢ αὐτὸς ἠξιώσας γενέσθαι·
 προστάξαντος δὲ βασιλέως καὶ πατριάρχου, ἤκομεν ἡμεῖς ὑπὲρ
 ὧν ἐγκαλῆ τὰς ἀπολογίας ἀκουσόμενοι. σύ τε δίκαιος ἂν εἴης,
 εἴ τι περὶ αὐτῶν ἔχεις λέγειν, διεξιέναι.” εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς·
 μζ. „Καὶ βουλομένῳ μοι πάνν ἢ πρὸς ἐμὲ ἀφίξις γε- D
 10 γένηται ὑμῶν, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡγοῦμαι τὸ καὶ ὁπωσοῦν ὑπὲρ
 ὧν κατηγοροῦμαι καιρὸν τινα εὐρήσειν ἀπολογίας. οὐ δίκαιον
 δὲ ἡγοῦμαι, οὔτε μὴν τινα λόγον σῶζον, ἐμὲ μὲν πολλάκις
 τῆς εἰς τὸν βασιλέα αἰδοῦς καὶ εὐπειθείας αὐτοῖς ἔργοις ἐν-
 15 αργεῖς παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις, τῆς ἴσης δὲ εὐνοίας οὐδὲ
 15 λόγοις γοῦν ψιλοῖς ἀξιόσθαι παρ’ αὐτοῦ. καίτοι γε ἐχρῆν V. 113
 πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἐμὰς τοὺς τῶν συκοφαντῶν παραβάλ-
 λοντα λόγους, ἢ κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως τῆς κακουργίας ἑαυτῶν,
 ὡς ἂν αὐτοὶ τε παύοιντο συκοφαντοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις εἴ-
 20 εν παρὰδειγμα σωφροσύνης, ἢ, τό γε δεύτερον, αὐτοῖς μὲν σφό-
 20 δρωῶς ἐπιπλήττειν καὶ ἐπιτιμᾶν τοῦ τοιαῦτα ἔνεκα τολμᾶν βε- P. 141
 βαιάν δὲ καὶ ἠδρασμένην τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν τηρεῖν, ὅπερ ἔφην,
 ἐκ τῶν ἔργων σαφεῖς ἔχοντα τὰς ἀποδείξεις, ὡς εὐνοῦστατος
 ἐγὼ περὶ αὐτὸν καὶ τὴν παιδί πρέπουσαν ἀγαθῶ πρὸς πατέ-
 ρα αἰδῶ τε καὶ εὐπειθείαν καὶ δουλείαν ἀποσώζων. ἐπεὶ δὲ

sidium, imperator optime, rogasti, ut tibi Byzantium pateret ingres-
 sus, quo illic apud eum causam tuam ageres; aut saltem, ut patri-
 archa ad te mitteretur, quo iudice id ipsum praestares. Neutrum
 erat concessu facile. Auctoritate tamen imperatoris et patriarchae
 nos advenimus, defensionem tuam audituri. Te aequum est afferre,
 si quid habes dicere ad ea, quae tibi obiectantur. Tum imperator:

47. Et summa voluntate mea advenistis, et perquam optabile
 est, ut ego sentio, quomocumque tandem mei adversus crimina-
 tiones defendendi tempus adipisci. At iniustum et a ratione ab-
 horrens duco, cum factis ipsis multa frequenter et minime dubia
 observationis et obedientiae erga avum documenta dederim, me
 pari benevolentia nec verbis quidem tenuis ab ipso dignatum. Opor-
 tebat autem facta mea cum obtrectatorum sermonibus comparantem,
 aut eorum improbitatem condignis vindicare suppliciis, ut ne quid
 et ipsi tale posthac, et alii ex eorum eventu modestiam discerent,
 aut certe, quod alterum est, iisdem de audacia severere obiurgatis ac
 reprehensis, firmam constantemque erga me benevolentiam conser-
 vare; ut qui evidentibus exemplis docere possim, me in ipsum ef-
 fusum esse suavissime, et quemadmodum bono filio pulcrum est, er-
 ga patrem reverentiam, obedientiam subiectionemque retinere. Sed

A.C. 1327 τοῦτο μὲν τὴν ἐναντίαν ἢ προσῆκεν εἴληγε τάξιν, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα ἔργα τῆς βασιλείας ἐξερρόυηκε μνήμης παντελῶς· οἷς δὲ ἔργον ἐπιμελὲς, ἡμᾶς ἀλλήλοις διαβάλλοντας, τῇ κοιῆ ἡ Βμαινέσθαι Ῥωμαίων εὐδαιμονίᾳ, τοῖς λόγοις κατάκρας ἰάλω, τί λοιπὸν ἢ σφόδρα μὲν ἀλγῆσαι ἐφ' οἷς παρ' ἄξιαν ἀτυχῶ, 5 συγγνώμην δὲ πρὸς πατρὸς καὶ τῶν διαβολῶν ἔνεκα αἰτεῖν, ἢ, τό γε δεύτερον, βάσανον καὶ δίκην ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐγκαλοῦμαι; ὃ δὴ καὶ διετέλεσα ποιῶν, εἰς ἐξηκοστὴν τήνδε ἡμέραν ἢ καὶ μᾶλλον ὑπαίθριος ταιλαιπωρῶν μετὰ τουτωνὶ πάντων ὧν ἄγω, ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος, καθάπερ δὴ ἴστε καὶ ἀ- 10 τοί. ἦν μὲν οὖν κράτιστον, ἐπὶ βασιλείῳ αὐτοῦ, παρόντος καὶ πατριάρχου καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν Ῥωμαίων παντός, ποιεῖσθαι C τὰς ἀπολογίας, ἵν' ἢ διαφυγῶν τὰς αἰτίας, πᾶσι καταστήσω ἐμφανὲς, ὡς βιαιότατα καὶ ἄδικα ὑπὸ τῶν συκοφαντούμενων ὑπομένω, ἢ ἄλους ταῖς ἀπάντων ψήφοις ἀδικῶν, μηκέτι δύ- 15 νωμαι πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν μηδ' ἔφρῃσιν ζητεῖν, ὡς ἢ πρὸς χάριν ἢ πρὸς φιλονεικίαν ὑπὸ τῶν δικασάντων καταψηφισθεῖς, ἀλλὰ τὴν ἄξιαν δίκην δῶ. ἐπειδὴ δὲ οὕτω δεῖν εἶναι κέκρικεν ὁ βασιλεὺς, χάριτας μὲν πολλὰς ὁμολογῶ τῷ πάντων βασιλεύοντι θεῷ, ὅτι καιρὸν παρέσχεν ἀπολογίας, οὐχ ἤττον 20 δὲ βασιλεῖ τε καὶ πατριάρχῃ, τῷ μὲν πείσαντι τὴν ἐξέτασιν, τῷ δὲ πεισθέντι· καὶ ὑμῖν τοῖς ἀφιγμένοις ἔνεκα τῶν πό- D νων. δέομαι δὲ ὑμῶν, μὴ ὡς βασιλεῖ μοι προσέχειν ἐπὶ τῆς

quia haec secus, quam dignum fuit, evenerunt, quaeque fecimus ex animo avi penitus effluxerunt; quorum autem industria in eo consumitur, ut alterum nostrum apud alterum in invidiam vocando communi Romanorum felicitati perniciem struant, eorum mendaciis prorsus irretitus est; quid relinquebatur, nisi ut vel angori me dederem, in miseriam immerito meo praecipitatus, veniamque a patre, quamquam meris calumniis oppugnatus, peterem? aut certe propter ea, quae mihi falso affinguntur, examen ac iudicium? Quod etiam feci, iam plus sexagesimum diem sub dio cum his omnibus, quos duco, hibernis mensibus incommoda perferens, quod nec vos nescitis. Fuisset optimum, imperatore, patriarcha totoque Romano populo praesentibus, defensionem peragere, ut vel absolutus declararem omnibus, me ab istis sycophantibus indignissime violari; vel sceleris omnium calculis condemnatus, non ultra ampliationem quaererem neque provocarem, quasi a iudicibus aut ad gratiam aut ex aemulatione damnatus, sed quas commeruissem poenas sustinerem. Sed quia sic placitum imperatori, magnas universorum imperatori Deo, qui defensionem meam hanc opportunitatem obtulit, nec minus ipsi avo et patriarchae gratias ago: huic, quod auctor fuit, ut res in inquisitione poneretur; illi, quod sibi id passus est persuaderi: vobis item, qui huc iter suscepistis, de labore vestro. Velim autem rogatos, ne in hoc iudicio mihi

δίκης ταυτησί, μηδέ τι ὧν ἂν καταγνώσθητε διὰ τὸ ἄξίωμα A. C. 1327
 συγχωρεῖν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἐφ' οἷς ἂν οἴσηθε καταψηφί-
 ζεσθαι ἀδικεῖν. ἂν μέντοι μεταξύ ἀπολογούμενος ἀνάγκη γε
 (οὐ γὰρ ἔκοιτι πρὸς τοιοῦτους ἂν ποτε ἦλθον λόγους) τὸν
 5 βασιλέα καὶ πάππον τὸν ἐμὸν ἀποφαίνω ἀδικούντα καὶ ἐπι-
 ορκούντα, μήτ' ἐμοὶ λογιζέσθαι ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ πράγματος
 δέομαι φύσει τοὺς λόγους μήτ' αὐτοὺς ψῆφον ἐξάγειν, ἀλλ'
 ἐμοὶ μὲν κριτὰς καθῆσθαι, ἐκείνω δὲ ἀκροατὰς καὶ μόνον.
 ἐπεὶ δὲ με ἐκέλευσατε ἀπολογεῖσθαι, ἀναγκαῖον τοὺς κατηγο-
 10 ροῦντας πρῶτον τὰ ἐγκλήματα εἰς μέσον ἄγειν, ὡς ἂν ἐφε- P. 142
 ξῆς αὐτὸς ποιῶμαι τὰς ἀπολογίας." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοι-
 αῦτα εἶπεν· οἱ δικασταὶ δὲ ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους, τὰ ἐγ-
 κλήματα ἐκέλευον τοὺς ἐπιτετραμμένους εἰς μέσον ἄγειν. καὶ
 παρελθόντες εἰς μέσους ὅ,τε δικαιοφύλαξ καὶ ὁ τῶν Μο-
 15 γλαίων ἐπίσκοπος, διεξήρισαν πάντα καθ' ἑν. ἀπολογουμένου
 δὲ βασιλέως, βέβαιον μὲν οὐδὲν ἐδόκουν ἔχειν, οὐδ' ἀπόδει- V. 114
 ξιν ἐναργῆ οὐτ' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὔτε μὴν ἐκ μαρ-
 τυρίας τινός· ἐδόκουν δὲ ἐξ ὑποψίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας συνει- B
 λέχθαι. τελευταῖον δὲ τότε εἶπον· „ἐν τοῖς ὄρκοις τοῖς ἐπὶ τῇ
 20 εἰρήνῃ γεγραμμένοις γέγραπται καὶ τοῦτο, τὸ τὸν μὲν βασιλέα
 τὸν πάππον τὸν σὸν τὴν διοίκησιν πᾶσαν ἔχειν καὶ ἡγεμονίαν
 τῆς ἀρχῆς, σὲ δὲ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν καὶ τὰ προσταττόμενα ἐκ-
 πληροῦν· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπίορκον καὶ ἄδικον
 εἶναι. σὺ δὲ, μήτ' ἐπιτρέψαντος μήτε μὴν εἰδότης βασιλέως,

tamquam imperatori assentiamini, neve aliquid eorum, quae da-
 mnanda senseritis, propter dignitatis amplitudinem condonetis, sed
 ad ignoscendum inexorabiles sitis. Si tamen interim dum me de-
 fendo, avum meum iniquum et periurum ostendero, quod nonnisi
 necessario faciam, (nunquam enim volens aliquid tale dicerem,) ne
 eam orationem mihi, sed conditioni huius negotii attribuendam pu-
 tetis, neve ex illa decernatis, verum mihi iudices, illi tantummodo
 auditores sedeatis. Et quia me respondere iussistis, res postulat,
 ut accusatores crimina prius in medium adducant, quo ad singula
 ordine respondeam. Hactenus imperator. Iudices dicta probaverunt,
 mandaveruntque Niphoni et Clidae, accusationis capita sibi a se-
 niore tradita depromerent. Illi prodeuntes in medium sigillatim
 omnia percensuerunt. Ad quae cum respondisset imperator, infirma,
 incerta, non ex rebus ipsis deducta, nullo teste nitentia, sed ex
 inani potius suspicione, quam ex vero collecta, apparuerunt omnia.
 Ad extremum hoc allatum est, in iureiurando, quo pax sancita
 sit, hoc etiam scriptum fuisse, penes avum imperatorem esse
 debere totum imperium et rectionem eius, ipsum ei subici et eius
 iussa facessere oportere: qui contra fecerit, periurum ac iniustum
 fore. Tu autem, iniquiunt, neque id tibi committente neque sciente

A. C. 1327 ἀπὸ τῶν τοῦ δημοσίου πραττόντων φόρου ἀφείλου βίη
 χιλιάδας τέτταρας χρυσίου." „ὅτι μὲν τὰ χρήματα ἀφείλο-
 Cμην, οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀρνηθεῖν" εἶπεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐπιωρ-
 κηέναι δὲ, οὐδ' ἀναίσχυτος καὶ καταφρονητὴς διὰ τοῦτο
 δίκαιος κρίνεσθαι βασιλέως. „αἰνίγματι λέγεις ὅμοιον" οἱ δι-5
 κάζοντες εἶπον „εἰ μὴδὲν πράττειν ἐπὶ τῶν ὄρκων παρὰ γνώ-
 μην βασιλέως γεγραμμένου, αὐτὸς τὰ χρήματα βασιλέως ἄκον-
 τος λαβῶν, μὴδὲ τοὺς ὄρκους παραβεβηκέναι φαίης. ἢ γὰρ
 οὐ γέγραπται, τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῶν πραγμάτων βασιλεὺς
 ἔχειν, σὲ τε μὴδὲν παρὰ γνώμην ποιεῖν ἐκείνου, ἢ, τούτου δο-10
 θέντος, οὐκ ἂν διαφύγοις τὸ ἐπιορκεῖν, ἄκοντος βασιλέως τὰ
 χρήματα εἰληφέναι ὁμολογῶν." Ξανθόπουλος δὲ τῶν ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀφικνούντων εἰς „οὐ δίκαιον" εἶπε „καταψηφίσεσθαι, πρὶν
 ἂν ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν κατηγορουμένων λόγον δῶ· τότε γὰρ, εἰ
 Dδικαιοῦν ἢ καταψηφίσεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων δέοι, γνοίμεν ἂν. 15
 συνθεμένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁ βασιλεὺς ἀπελογεῖτο τοιαῦτα
 μῆ. „Καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ κατὰ γνώμην ἦν ἂν
 ἐμοί, εἰ τὰ πραττόμενα βασιλεὺς μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξή-
 ταξεν ἀκριβείας· ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἂν ἐμὲ νῦν ἀναιδείας καὶ
 P. 143 ἀφοβίας καὶ, τὸ μέγιστον, ἐδίωκεν ἐπιορκίας. τὸ μὲν γὰρ μῆ-20
 προκατεἰληφθαι τὸν δικαστὴν τὴν γνώμην, ἐξάγειν μάλιστα
 ὀρθὰς ποιεῖ τὰς κρίσεις· ὁ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, σφάλ-
 λεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἀνάγκη. εἰ γὰρ τὰς τε κατὰ τοὺς προτέ-

15. γνοίη μὲν ἂν legebatur.

avo, a quaestoribus per vim abstulisti quatuor aureorum millia. Ad hoc ille: Abstulisse me pecuniam confitebor; at idcirco me vere a-
 finem esse periurii aut impudentiae, aut avum despexisse, id per-
 nego. Rursum iudices: Quasi aenigmata loqueris, si, cum scriptum
 sit, ne tu quid praeter voluntatem avi perpetras, ipse eo invito pe-
 cuniam avertas, et nihilo minus te iusiurandum haud transgres-
 sum praedices. Aut enim scriptum non est, ut avus plenam rerum
 omnium administrationem habeat, et tu nihil eo nolente audeas: aut,
 hoc dato, nondum periurii crimen effugisti, cum avo ignorante pe-
 cuniam te intervertisse confiteare. Hic Xanthopulus, qui cum ce-
 teris Byzantio venerat, sibi haud aequum videri reum damnare, an-
 tequam ad accusationem respondisset: tunc enim cognosci posse,
 albo an atro lapillo dignus esset. Reliquis assentientibus, impera-
 tor nepos apologiae suae hoc habuit exordium:

48. Si imperator avus, quod iustitia requirit et ego maxime
 vellem, convenienti accuratione acta examinaret, non me nunc
 impudentiae et audaciae, quodque minime tolerandum, periurii reum
 faceret. Nam iudex tum demum vere et incorrupte iudicat, cum
 eius mentem non obsidet anticipata opinio: alioqui plurimum falli
 necesse est. Itaque si causas foederis prioribus bellis componendā

ρους πολέμους αἰτίας γεγενημένας, δι' αἷς αἶ τε ξυνθῆκαι προῦ- A.C. 1327
 χώρησαν καὶ οἱ ὄρκοι, ὄθεν τε καὶ τίνος συνεώρα, καὶ τὴν
 ἐμὴν πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
 δὴν καὶ προθυμίαν, ἔτι τε ἦν ἐνεδειξάμην ἐν τῷ παρασχόντι
 5παντὶ κηδεμονίαν καὶ εὐπείθειαν καὶ στοργὴν πρὸς αὐτόν, οὐκ B
 ἂν νῦν τοιαῦτα ἔφενγον ἐγὼ, ἀλλὰ τῶν τε παρόντων ἂν αὐτὸς
 ἐγὼ καὶ τῶν προσδοκωμένων οἱ Ῥωμαῖοι κακῶν ἤμεν ἀπηλ-
 λαγμένοι, βασιλεὺς τε αὐτὸς θορύβου τε παντὸς ἔξω καὶ τῆς
 ἀπὸ τοῦ ἔκοντι Ῥωμαίοις ἐπὶ φθορᾷ δοκεῖν τὸν πόλεμον ἐπά-
 10γειν δυσκλείας γινομένης. νυνὶ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐκείνων ἀπάν-
 των ἐπιλελησμένους, ἃ ὑμεῖς πάντες ἀκηκόατε κατηγόρηκέ μου V. 115
 πολλὰ καὶ δεινὰ. ἐγὼ δὲ, καιτοὶ δεινῶν ὄντων τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των, ἠνεσχόμην ἂν σιγῇ αἰδοῦν τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ τῷ, μὴ
 τῆς ἀπολογίας ἔνεκα τῶν μέμψιν τινὰ αὐτῷ οἰσόντων εἶπεῖν
 15εἰς ἀνάγκην τι ἔλθεῖν τὸ δὲ ἐπιπορκίαν ἐμαυτῷ προαστρίψασθαι, C
 ἐὼν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν δίκην δια-
 φρυγεῖν, οὐθ' ὅσιον ἤγηναι οὐτ' ἀνεκτόν. διὸ καὶ πειράσομαι
 ἐμαυτὸν ὡς οἶόν τε τὰς τε σπονδάς καὶ τοὺς ὄρκους ἀκραι-
 20διὰ τούτων ἀποφαίνω καὶ τοὺς ὄρκους λευκότεα καὶ τὰς σπον-
 δὰς, μηδεμίαν ἐμοῦ κατάγινώσκειν ἰταμότητα μήτε προπέ-
 τειαν ἀξιώ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πράγματος λογίεσθαι ἀνάγκη τὴν
 κατηγορίαν. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο ἂν εἶποιμι, ὡς τοὺς ἐπὶ
 25καὶ βασιλεὺς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἑκατέροις ἀπαραβά-

13. τῷ corr. pro τοῦ.

iureiurandoque stabiliendi considerasset, unde et a quo ortae sint,
 et meam in bello tollendo sedulitatem, contentionem, alacritatemque
 perpendisset; praeterea quam antehac semper ostendi erga eum solli-
 citudinem, obsequelam et amorem respexisset, non ego talium crimi-
 num modo accusarer, essemque ipse praesentibus, Romani futuris
 aerumnis liberi, imperator extra omnem tumultum viveret, nec infamia
 conflagraret, cum bellum ad perniciem Romanorum sciens volensque
 introducere videatur. Nunc horum oblitus omnium, complurium
 nec levium me arcessit, ut ipsimet audistis. Ego vero quamvis
 gravia sint omnia, tamen continerem me, tum ob reverentiam
 erga regem, tum ne in defensione mea edere cogeret aliquid, quod
 ei vituperationem asferret. At periurii notam mihimet inurere tacendo,
 cum abunde possim absolvi, nec fas, nec tolerabile duco. Quod
 si dum me insontem doceo, ipsum contra egisse probavero, ne id
 temeritati, neve linguae incontinentiae, sed rei ipsius necessitati ut
 adscribatis, a vobis peto. Hoc itaque primum dico, non me solum,
 sed illum quoque in foedus iuravisse, eandemque ambobus eius
 sancte servandi necessitatem impositam: et alterum, si in foedifra-

A. C. 1327 τους τηρεῖν εἶναι· ἂν δὲ ἕξ ἐνός παραβαθῶσι, μηκέτι τὸν δευ-
 D ρον, ἂν ἀμύνηται, ἐνέχεσθαι ταῖς αἰτίαις. ὁ δὲ καὶ βασιλεὺς
 αὐτὸς ἐδίκασε καλῶς φθάσας. λελευκότες γὰρ ἐμοῦ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ τὰς σπονδάς, οὐδεμιᾷ φησιν αὐτὸς ἐνέχεσθαι αἰτία,
 ἂν τι βλάβητι ἀμυνόμενος. καὶ ὑμεῖς δὲ, ὑπολαμβάνω, τὸ αὐ-5
 τὸ συμφαίητε ὀρθῶς ἂν ἔγωγος εἴποιμι καὶ δικαίως. πάντων δὲ
 ἡδέως ἐδέξάμην, ὅτι καὶ Κωκαλᾶς ὁ μέγας λογαριαστής συμ-
 πάρεστιν ὑμῖν. συμβαλεῖται γὰρ ἐμοὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν οὐ
 μικρὰ τινα ἐπὶ μαρτυρίαν, ἀχθόμενος ὧν μέλλω λέγειν·
 καίτοι γε αὐτὸς κηδεστής ὧν πρωτοβεστιαρίου τοῦ Θείου τοῦιο
 ἐμοῦ, ὅ,τι τε κατηγοροῦμαι καὶ ὁποίας ποιήσομαι τὰς ἀπο-
 λογίας παρεγένετο ἀκοῦσαι, ὡς ἂν εἰδέναι ἔχη πρὸς τὸν κη-
 δεστήν γραφῶν ἀπαγγέλλειν τὰληθές. ἐγὼ δὲ τὸ καὶ αὐτὸν

P. 144 παρεῖναι μάλιστα ἀπεδέξάμην. σκέψασθε τοίνυν ὀπότερος πρό-
 15 τερος παραβέβηκε τοὺς ὄρκους. παρέξομαι δὲ οὐ λόγους εὐ-
 20 πρεπεῖς πρὸς τὴν ἀπολογίαν, οὐδὲ μάρτυρας ἀνθρώπους διε-
 φθαρμένους, οἷς ἂν τινι καὶ ἀπιστεῖν καὶ παραγράφεσθαι ἔξεῖ-
 ναι, ἀλλ' αὐτὰ τὰ βασιλέως γράμματα μαρτυρήσειεν ἐκ πολ-
 λοῦ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον
 κεννηκῶς. καὶ πρῶτον ἀναγνωσθήτω ἡμῖν τὸ τοῦ βασιλέως
 25 πρόσταγμα, ὃ πρωτοβεστιαρίῳ ἀπέστειλε τῷ ἐμῷ Θείῳ, Ἰου-
 λίῳ μηνὶ τῆς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·
 B „περιπόθητε ἀνεπιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιάριε κύριε
 Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε. ἡ ἀναφορὰ, ἣν ἀνέφερες τῇ βασιλείᾳ

8. ὑμῖν corr. ex Intpr. pro ἡμῖν. 9. Lege μικρὰν τινα ἐπιμαρτ.
 20. κεννηκῶτα con. ED. P. ὑμῖν ms. Intpr. recita patribus.

gum vindicarit, nullo scelere astringi: id quod etiam ipsemet impe-
 rator pro bono approbavit. Etenim si ego foedus violassem, et is
 de me perfidiae poenas.umeret, nulli ob id culpae obnoxius haberi
 voluit. Et idem mihi nunc contendenti recte ac merito vos quoque,
 ut arbitror, assentiimini. Periucundum porro mihi accidit, una vo-
 biscum et Cocalam magnum logariasten venisse: qui tametsi proto-
 vestiarium proamitini mei socer sit, non parvam defensionis meae fidem
 conciliabit, cum moleste feret quae sum dicturus. Et quia accusa-
 tionis responsionisque meae interest, poterit genero quod res est in-
 tegre perscribere. Quod utinam protovestiarius quoque ipse afforet.
 Dispicate igitur, uter nostrum prius religionem foederis exuerit. Utar
 autem non fucata oratione ad me tuendum, nec testes producarn
 corruptos, quibus fidem negare et quos summoovere fas sit, sed
 ipsas avi litteras, quae luculento erunt testimonio, illum iampridem
 bellum contra me studiose diligenterque meditaturn esse. Primum
 recitetur a nobis ad verbum, quod mense Iulio, Indictione decima,
 mandatum ad protovestiarium misit: Desideratissime nostrae maie-
 stati, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; quam

μον, ἀπεσώθη καὶ ἔξ αὐτῆς ἐγνώρισα ὅσον ἔγραψες καὶ ἀνέ- A.C. 1327
 φeres. ἀπεδεξάμην γοῦν πολλὰ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν
 καὶ τὸν εἰς τοῦτο ἀγῶνά σου καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπι-
 μελήθητι ἵνα τελεσθῆ. καλὰ γὰρ γινώσκεις, ὅτι οὐ δὲ ἄλλο τι
 ὤψαστάλης εἰς τὸ αὐτόθι κεφαλατίκιον παρ' ὃ διὰ τὴν δου-
 λείαν αὐτήν. ἐπεὶ γοῦν καὶ πρὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς ἀπέστει-
 λε καὶ ὁ Κράλης ἀποκρισιάριον αὐτοῦ ἐνταῦθα, καὶ ἐδήλωσε
 πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅπως ἤδη κατεστάθη μετὰ σοῦ, καὶ
 εὐρίσκειται ἔτοιμος, ἵνα κατὰ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν βοή- C
 10 θῆσῃ ἡμῖν, μὴ μόνον μετὰ τοῦ φωσάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τὸς παρῶν, πάλιν ἐπιστώθη τοῦτο ἡ βασιλείᾳ μου ἔτι πλέον
 ἀπὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς. ποίει γοῦν τὴν δουλείαν σου μετὰ
 πολλῆς συντομίας, ὅτι καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπιμελῶς πράττει,
 καὶ πρόσεξαι μὴ πως προλάβωμεν ἡμεῖς ὑμᾶς." τοῦτο μὲν δὴ
 15 τοιοῦτον. ἐγὼ δὲ καὶ δευτέραν παρέξομαι μαρτυρίαν, πρὸς τὸν
 αὐτὸν πρόσταγμα βασιλέως, Σεπτεμβρίου γραφὴν ἐνδεκάτης Ἰν-
 δικτιῶνος· „περιπόθητε ἀνεψιὰ τῆς βασιλείας μου πρωτοβε-
 στιάριε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· οἶδας ὅσον διωρίσατο
 πρὸς σε ἡ βασιλεία μου περὶ τῶν δουλειῶν ὧν ἀνετέθης, καὶ V. 116
 20 ὅτι δέον σε σπουδάσαι, μὴ πως προλάβῃ ὑμᾶς ἡ βασιλεία D
 μου· καὶ ἰδοῦ, ὡς βλέπω, οὕτω μέλλει γίνεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄλ-
 λο οὐδὲν ἐκδέχομαι ἢ ἀπὸ τῶν αὐτόθι μήνυμα. ποῦ γοῦν
 ἔστιν ἡ ἐπιμέλειά σου; ποῦ ἔστιν ἡ σὴ ὑπόσχεσις; ἀπὸ γὰρ
 τοῦ Ἰουλίου μηνὸς οὐδὲν ἐγνώρισά τι ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν αὐ-

ad nos misisti relationem, tuto pervenit: ex qua quae voluisti, co-
 gnovimus omnia, tuumque in hoc studium, diligentiam contentionem-
 que vehementer probavimus. Rursus cura sedulo, ut perficiatur.
 Probe enim intelligis, non alia de causa illuc ad gerendam praefec-
 turam te missum esse, quam ut huic rei inservires. Quoniam igitur
 et ante relationem tuam Crales legatum suum huc misit, no-
 straeque maiestati significavit, quo sitis iam inter vos animo, et ad
 nos omni qua valet potentia adiuvandos paratus est, non fossato
 tantum, sed sua quoque praesentia, ex relatione tua denuo maior
 rei fides nobis facta est. Praesta igitur officium tuum quam citissime:
 nam nec nos operae parcemus: et cave, ne forte a nobis ante-
 vertamini. Et hoc quidem huiusmodi. Exhibebo et alterum man-
 datum loco testimonii, scriptum ad eundem mense Septembri, Indi-
 ctione undecima: Desideratissime maiestati nostrae cognate, mi An-
 dronice Palaeologe protovestiarie; meministi, quid ad te scribentes
 statuerimus de negotio administrando, et quomodo monuerimus, da-
 res operam sedulo, ne posses a nobis anteverti. Et ecce ita futu-
 rum est, ut video, Ego enim aliud non exspecto, quam ab iis, qui
 illic sunt, signum aliquod. Ubi diligentia tua? ubi promissa? A
 mense enim Iulio nihil expresse cognovimus ab iis, qui ibi versan-

A. C. 1327 τόθι, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πᾶσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐκδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κωκαλιᾶς δὲ οὐτοσί πρωτοβεστιαρίῳ τῷ γαμβροῦ γράφων, ἀμέλειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ φραδυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκπληρῶντι ἐπιπλήττει, ὡς ληπουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγεῖλατο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχυτήτος πληρῶσειν τὰ ἐπηγγελμένα. Ἰνα δὲ P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινων ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερον 10 παρεξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἶψαν γεγραμμένα βεβαιοῦν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττων ἐμφανῶς, γράφειν Ὀυτωβέρῳ τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος. „περιπόθητε ἀνεψιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνώσθησαν, καὶ ὑπεραπεδέξαμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς B μετὰ τοῦ κατέργου, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποδήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἔξα-20 δελφοῦ σου· καὶ ἐξ ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἀφ'

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesychius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus facit. Interpres autem legisse videtur καὶ σοὶ γνωρίσω κατὰ πᾶσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μή. 19. Inpr. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice verum est, quod praebet ms. P. κατέργου, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis expectare. Et Cocalas hic protovestiarario genero suo scribens, eum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confectionum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mense Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; relationes omnium vestrum ad nos perlatae sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Asanes, consobrinus tuus. Ex eo quis-

ἡμῶν κλαυτοκώτερον τὸν ὄρισμὸν τῆς βασιλείας μου. μήπως Δ. C. 1327
 δὲ, γενομένης τινὸς ἀργίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κότερ-
 γον, ἀγνοήτε τὸν καθόλου ὄρισμὸν τῆς βασιλείας μου, ἰδοὺ καὶ
 διὰ ξηρᾶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ὑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι
 βῆσσοι καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεισθε αὐτόθι, ὅτι εἶπερ εἰς καὶ μόνος
 ὑμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέρος, ἀρκετὸς ἔμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 σοῦ ἄγγονου μου μάχην πύσψ μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεισθε τοσοῦ-
 τοι καὶ τοιοῦτοι, οἳοι εὐρίσκεισθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 γῦν λῶν τὸν πάρθον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ὑμῖν
 150ῆ σύνθεσις ὑφηγηται, ὅτι καὶ ἐγὼ ἦδη ὄρμῶ." τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέταξε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἐμοί, ἀλλ'
 αὐτὸς πρῶτος λύων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. Ἔνα δὲ εἶ-
 πητε, ὅτι καὶ πολλοὶς ἐχρήτητο συννεργοῖς πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 151τόν, καὶ ἑτέραν παρέξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλαῖ τουτουῖ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεστιάριον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτωσί·
 „πρῶτον μὲν ἐβαρύνετο καθ' ὑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 λεὺς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ γῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 20 ὀγράψατε, ἐμέμψατο δὲ ὑμῖν ὅπως οὕτως ἀπερὶσκεπτικῶς ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ὑμῶν, καὶ εἶπερ συνέβαινε ἐμπεσεῖν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἄγγονου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσθῆ-
 ναι ἔμελλεν, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμεριμνημένου σκοποῦ

2. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana et perspicua sunt omnia, dum de navī intelligas, quam mala tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid malestas nostra statuerit. Ne autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis quid generatim censuerimus, en pedestri quoque nuntio significamus, tot et tales vestrarum partium hic inveniri, ut si vel unus dumtaxat vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proelium cum nepote nostro ineundum: quanto magis, cum tam multi, tam pugnaces inveniamini; nihili prorsus res est momenti. Et nunc pardum nostrum e catenis emittimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote: nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis desciscens. Ut porro videatis, cum administris usum pluribus ad bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem comparasse, alia proferetur adhuc epistola, nempe Cocalae huius ad protovestiarium generum data: Primum iratus erat vobis dominus noster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc quoniam scripsistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide relationes vestras miseritis. Nam si eae in manus nepotis forte inci-

A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παροῦσα μάχη. ὅπερ οὐ γέγονε καλῶς· ἀλλὰ ὥσπερ κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παροῦσαν γριφὴν ἐβιάλομεν ἐντὸς πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ἐστὶ τι ἐντὸς τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ V. 117 τοῦ νῦν ἄρξασθε, ὅτι, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ προστάγματος μελ-5 λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὅμως δοκεῖ μοι, ὅτι P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γάρ οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ τὰ ἀρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβούλ-10 λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἑτοιμοὶ καὶ ἐκδέχονται ὄρισμὸν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἀγίου, ἵνα ἐάνπερ ὄρισῃ αὐτοῖς, φέρωσι τὸν ἐγγονὸν αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δείξης ἔργον τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πράττειν." ἐκ τοῦ-15 των μὲν οὖν ἀπάντων, ὁπότερος λέλυκε τοὺς ὅρκους αὐτοῦ κρινεῖτε. ὥστ' εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρά- B βασιν τῶν δωμομοσμένων ἔξω τι εἰργασμαὶ τῶν συνθηκῶν, οὐ δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιρκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρή- ματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασί, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20 λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χω- ρὶς εὐορκεῖν ἀποδείξω ἑμαυτὸν τὰ χρήματα εἴληφώς. ἐν τοῖς

3. Inpr. conl. κούκλου, Ducangius in Gloss. Gr. s. v. πούκλου· mavult βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit. 12. αὐ- τοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puclum coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitaret? sic vos facite, et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id quod ex mandato discetis, opus aggreditur. Quisquam, ut mihi videtur, vos prius finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum nepote sunt duces et praefecti ab imperatore stant eiusque beneficiis fruuntur partim in administrationibus, partim in bullis aureis: paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat expectant, ut quando illi placuerit, nepotem vincetum in manus ei tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionis et experientiae, quam in agendo habes, exemplum aliquod prode. Ex his ergo omnibus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudices. Quod si ipse post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus patravi, non potest merito et cum ratione in periurio numerari. Quare etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dicunt, non idcirco poenam rupti foederis debeo. Ego vero et aliter, quamvis pecuniam acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare: 002

ὄρκους γὰρ γέγραπται, ὡς ἂν ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν A.C. 1327
 τε τῆς ἐμῆς οἰκίας ἔνεκα ἀναλωμάτων καὶ βασιλείδος τῆς ἐμῆς
 γυναικός, ἐτι δὲ καὶ τῆς μισθοφόρου στρατιᾶς χρήματα ἐμοὶ
 χορηγεῖσθαι ὅσα γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις· καὶ τοῦτο οὐχ
 5 ἁπλῶς, ἀλλὰ δι' ὄρκων ἐγγράφων, ὡς πάρεστιν ὄραν ἐκ χρυ-
 σοβούλλου βασιλέως τοῦ πρὸς ἐμέ. ἐκ τοίνυν τῶν καιρῶν C
 ἐκείνων ὅτε ἐγεγένητο οἱ ὄρκοι ἄχρη καὶ νῦν τέταρες ἐπ'
 ἔτεσι τέτταραι παρῆλθον μῆνες, ἐν οἷς ἐκ τῶν γεγραμμένων
 10 ὀφειλῶνταί μοι λογιζομένῳ πέντε καὶ τριάκοντα χρυσίου μυ-
 ριαίδεις. καὶ τοῦτο ἔξεστιν ἀποδεικνύειν ἐναργῶς ἐκ τῶν γραμ-
 ματείων τῶν εἰς ἀπόδειξιν γινομένων παρὰ τῶν τὰ χρήματα
 εἰσχομιζόντων, προστάττοντος βασιλέως. τί τοίνυν ἀδικῶ, εἰ
 τοσοῦτων ἐμοὶ χρημάτων ὀφειλομένων, ὀλίγα ἄττα εἴληφα ἐκ
 πολλῶν; ἢ που δίκαιον, βασιλέα μὲν ἐμὲ τοσοῦτων ἀποστε-
 15 ροῦντα, μὴτ' ἀδικεῖν οἶεσθαι, μῆτε μὴν ἐπιορκεῖν, ἐμὲ δὲ εἴ
 τι τῶν ὀφειλομένων πολλοστὸν ἀπέληφα μέρος, εἰς δικαστή-
 ρια ἔλκεσθαι καὶ ἐπιορκίαν ἐγκαλεῖσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι καὶ D
 τὰ ἔσχατα ὑπομένειν; καίτοι, εἰς τῶν τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
 ἔνεκα μόνον ἀποτεταγμένων ἀπεστρουφίμην, δίκαιον μὲν οὐκ
 20 ἂν ἦν, ἐγὼ δὲ ἤνεγκα ἂν σιγῇ, αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ
 τῷ νομίζειν τὰ παρὰ πατρὸς ἐπαγόμενα ἀλγεῖν, ὅποτ' ἄττα
 ἂν ἦ, δίκαιον εἶναι τὸν παῖδα φέρειν καὶ μῆτε ἐγκαλεῖν, μῆτε
 θρομβεῖσθαι, ἀλλὰ δεῖσθαι μόνον ἡπιώτερον ἐμοὶ καὶ ἡμερον
 ἐπιβλέψαι τὸν πατέρα καὶ τὰ λυποῦντα λῦσαι δεινά. νυνὶ δὲ

vincam. Perscriptum quippe exstat in iuramento, ut mihi de pu-
 blico pecunia in sumptum donus ac familiae et uxoris meae, item ad
 stipendia militum erogetur quanta ibidem exprimitur: id quod ex
 aurea bulla avi ad me missa perspici potest. Iam ex quo concepta
 sunt iuramenta, ad hunc diem quatuor anni cum mensibus totidem
 interfluxerunt, quibus mihi, ut rationem subduco, trecenta et quin-
 quaginta aureorum millia debentur. Et hoc perspicuum sit ex tabel-
 lis, quas ad testificandum vectigalium exactores conficiunt. Quod
 igitur nefas admisi, si cum tam multa mihi debeantur, de multis
 pauca sumpsi? An vero iustum et aequum est, avum, qui me tanta
 summa privavit, neque iniustitiae, neque perituri insimulari; me,
 quia ex mihi debitis quotamcumque partem decerpsi, ad tribunalia
 raptari, ut perierum accusari, in exilium pelli et in extremas mise-
 rias devolvi? Atqui si ea tantum pensione fraudatus essem, quae
 domui meae erat constituta, parum iuste fuisset actum mecum; silu-
 issem tamen, cum imperatorem reveritus, tum quia existimassem,
 qualescunque tandem a patre crearentur molestiae, filio aequa mente
 sufferendas, neque accusandum, neque turbas illi ciendas, sed ro-
 gandum duntaxat, ut placide filium dignaretur aspicere mala-
 que moestifica tollere. Nunc ablati simul iis, quae in annua mi-

- A. C. 1327 καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεστερημένων τῆς ἐτησίον μισθοφορᾶς, ἣν
 μόνην ἔχουσι τοῦ βίου ἀφορμὴν, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγήσάμην με- ✓
 P. 147 γαλουύχως τὰς ἀλλοτρίας φέρειν συμφορᾶς. καίτοι σκέψασθε
 ὡς ἀδικοῦνται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐτ' ἐμπορίας οὔτε γεωργίας
 οὐθ' ἐτέροις ἐπιτηδευμασί τισιν, εἰς ὧν ἂν πορίζοντο τὰ ἐπι-5
 τήδεια, παρ' ἡμῶν συγχωροῦνται χρῆσθαι ἕνεκα τοῦ πρὸς
 τὰς ἐποστρατείας ἀεὶ ἔτοιμοι εἶναι καὶ μὴ κωλύματά τινα
 ἔχειν ὥστε ἀναγκάζεσθαι οἴκοι μένειν. ἔπειτα δὲ παρὰ βασι-
 λέως καὶ αὐτοῦ τοῦ τεταγμένου ἀπεστέρηται μισθοῦ, ὃν οὐχ
 ἀπλῶς, ἀλλ' ὄρκους ἐπηγγείλατο ἀποδιδόναι ἐτησίως. καὶ τρί-10
 V. 118 τον, ἡμέληνται παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἕνεκα τοῦ μὴ
 βασιλεῖ δοκεῖν φορτικὸς καὶ ἐπαχθής. καίτοι γε ἐχρῆν ἐμὲ
 B πρὸς μὲν τὰ οἰκεῖα φαίνεσθαι μεγαλόφρονα καὶ καταφρονητὴν
 χρημάτων καὶ πάντα τῇ τοῦ πατρὸς ἐξακολουθοῦντα γνώμῃ,
 πρὸς δὲ τὰ τούτων κηδεμονικὸν καὶ ἀπαραίτητον, καὶ πάντα 15
 καὶ ἐπινοοῦντα καὶ πράττοντα, ὥστε μὴ ἀποστερεῖσθαι τοῦ
 μισθοῦ αὐτούς, μηδὲ εὐγνωμοσύνη τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κα-
 κοῖς τοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν οὐ γὰρ εὐγνωμοσύνη τοῦτό
 γε, ἀλλ' ὁμότης καὶ ἀπανθρωπία ἐσχάτη, τὸ, ἐτέρων ὑπὸ τοῦ
 λιμοῦ κινδυνευόντων ἀπολεῖσθαι, μεγαλοψυχεῖν αὐτόν. οὐδ' 20
 μὴν παρέλιπον τὸ μὴ βασιλέως δεῖσθαι ἀεὶ τῇ στρατιᾷ χο-
 ρηγεῖσθαι τὸν μισθόν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἀπορίας ἤλασαν πολ-
 C. λοιὸ αὐτῶν, ὡς ἀποκαρτερῆσαι τὰς γυναῖκας αὐτῶν, νυκτὸς

litum stipendia erant conferenda, et ex quibus solis vitam sustentare habebant, improbum duxi alienas calamitates excelso animo velle intueri. Perpendite paulum, quanta illis fiat iniuria. Primum siquidem neque mercatura, neque agricultura, neque aliarum rerum studiis, de quibus sibi victum pararent, a nobis sinuntur occupari: propterea quod ad expeditiones semper parati esse coguntur, neque ulla impedimenta praetexere, ob quae domi maneat. Deinde ab imperatore destinata mercede fraudati sunt, quam ille non simpliciter, sed interposito sacramento in annos singulos se persolutorum spondit. Accedit tertium: neglecti sunt a me tamdiu, ne avo onerosus ac molestus viderer; quamquam in causa domestica magnum et pecuniae contemptorem animum gerere omninoque ad paternam voluntatem me conformare debui: horum autem in egestate procuracionem suscipere, nec eam cuiusquam precibus deserere, sed cogitantareque omnia, ne stipendia sua amitterent, neque dum in avum me pium praestare nitor, teterrimis eos calamitatibus involvi sinerem. Non enim est ista aequanimitas, sed inhumanissima crudelitas, aliis ob extremam inedia tantum non animam agentibus, ipsum interea in magnis spiritibus acquiescere. Non tamen destiti imperatorem orare assiduo, ut militibus nomina persolverentur. Sic enim ad incitas plerique redacti erant, ut, ne fame morentur, mulieres

ἐπιγενομένης, ὡς ἂν μὴ κατάδηλοι ᾖσι τοῖς γνωρίμοις, τὰς A.C. 1327
 ἑτέρων οἰκίας περιϊούσας ἑαυταῖς καὶ ἀνδράσι τροφῆς τινος
 αἰτούσας γλισχρως ἐκπορίζειν. οἷς ἐπικλασθεῖς καὶ αὐτὸς τὴν
 ψυχὴν, τὰ χρήματα ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι ἀφελόμενος, μι-
 5 κρὰν τινα παρέσχον παραψυχὴν. εἰ τοίνυν διὰ τοῦτο ἐπίορ-
 κος ἐγὼ καὶ ἄδικος καὶ τοῦ πατρὸς καταφρονητής, κρίνατε
 ὑμεῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα ἑμμαντὸν μηδὲν μηδαμῶς πα-
 10 ραβεβηκότα τὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ φανερῶς παρασπονδη-
 θείς· καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ λελυκέναι βασιλέα πρῶτον τοὺς D
 10 ὄρκους ἔχων παρ' ἑμμαντῶ, καθάπερ εἶδετε, αὐτὸς μένω τὴν
 εἰρήνην ἀσπαζόμενος καὶ δεόμενος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασι-
 λέως, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. εἰ δὲ τις ἔχει με ἀποδεικνύειν
 παραβεβηκότα πρότερον τοὺς ὄρκους, παρίτω καὶ δεικνύτω.
 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἐκ πέντε καὶ τριάκοντα
 15 μυριάδων τῶν ὑφειλομένων τσαυτὰ λαβὼν ἀδικῶ, καταψη-
 φίξεσθε ὑμεῖς.”

μθ'. Τσαυτὰ μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἀπολογούμενος εἶπε P. 148

Κωκαλᾶς δὲ μεταξὺ βασιλέως ἀπολογούμενος, πρὶν μὲν τὰ B
 πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον γράμματα ἀναγνωσθῆναι, πολὺς
 20 ἦν ἐγκείμενος αὐτῷ, αὐτὸν τοῦ πολέμου φάσκων αἴτιον εἶναι,
 ἀνθρώποις πειθόμενον συκοφάνταις, τὸν τε βασιλέα διαβάλλουσι
 πρὸς αὐτὸν καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
 ἐν τέλει ὡς βεβουλευμένους πόλεμον κινεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ τε
 γράμματα ἀνεγνώσθη, καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
 25 οὐχ ἦττον τὴν εἰρήνην καταλύων, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχων ἀν-

23. βεβουλευμένους ED. P. pro βεβουλομένους.

suas noctu, ne a notis agnoscerentur, circum domos ad pauxillum
 escarum precario conquirendum mitterent. Quos, dolore et commi-
 seratione fractus, subducta de qua nunc accusor pecunia, qualicun-
 que solatio delinivi. Nunc, an ideo periurus, improbus, patris
 contemptor fuerim, iudicate. Primum itaque docui, me foedus neu-
 tiquam violasse: sed cum ille aperte id mihi fecerit, et probationes
 ipsas eius periurii apud me habeam, sicut vidistis, nihilo minus
 pacem retineo, et tam diuturnis precibus illum fatigo, uti bellum ne
 moveat. Si quis autem me iuramento priorē defecisse potest
 ostendere, age, procedat et ostendat. Tum deinde vos, si de tre-
 centis quinquaginta nummum aureorum millibus, quae mihi debentur,
 tantillum accipiens, peculatus me alligavi, peculatorem damnatote.

49. Hactenus causam pro se dixit iunior imperator. Cui Cocalas,
 antequam eius ad protovestiarium epistola recitaretur, importune in-
 stabat affirmabatque, ab ipso belli profectum initium, qui sycophan-
 tis avum, protovestiarium ceterosque principes de agitato inter se
 belli consilio apud se criminantibus credidisset. Ubi vero litteris
 palam lectis patuit, non minus ipsum, quam ceteros pacem labefa-

A.C. 1327 *τειπεῖν, οὕτως ἐξεληλεγμένος φανερώς, καθῆστο σιωπῶν. βασιλεὺς δὲ ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν, „ὦ μέγα λογαριαστὰ” εἶπε*
 C. „τὸ μὲν ἁμαρτάνειν τινὰ καὶ τὸν πλησίον ἀδικεῖν καὶ πλεο-
 V. 119 *νεκτεῖν, θαυμαστὸν οὐδὲν ἄνθρωποι γὰρ ἅπαντες τοῖς ὁμοίοις ὑποκειμεθα πάθει καὶ πρὸς κακίαν πρόχειροι μᾶλλον ἢ πρὸς ἀρετὴν ἔσμεν τὸ δ’ ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον, ἔπειτα δόλους ῥάπτειν καὶ συκοφαντίας καὶ παντὶ σθένει πειρᾶσθαι τὰς αἰτίας εἰς τοὺς ἀδῶους περιτρέπειν, ὡς ἂν πρὸς τῷ ἀποκτεῖναι καὶ δίκαια δοκῆ ποιεῖν, οὐκ ἀνθρώπου πάντως, ἀλλὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἔργον ἀνθρωποκτόνου.”* παρῶνιο δὲ καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ Θεόδωρος ὁ Καβασίλας, συνετὸς μὲν ὢν καὶ σοφὸς καὶ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ οἰκειότητος, οὐδὲν δὲ ἤττον D καὶ παρὰ τῷ νέῳ, ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ βασιλέως ὢν, καὶ φίλος ἐς τὰ μάλιστα Κωκαλᾶ, τὸν νέον βασιλέα ἰδὼν¹⁵ πρὸς τοὺς διαβάλλοντας διαταραχθέντα καὶ βουληθεὶς εὐτραπέλιᾳ λόγων τὸ βασιλέως ἤθος εἰς ἡμερότητα μεταβαλεῖν, „οὐ θαυμάζειν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, χροῶν τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ πλάνου ἔνδρα καὶ σκάμματα.” ἦν γὰρ δὴ ὁ Κωκαλᾶς ἐν ταῖς παιδιαῖς ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν πλάνος ὠνομασμένος.²⁰ καὶ ἔδοξε καιρίως εἰρησθαι μετέβαλε γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως ἤθος ἐκ τοῦ ἐμβριθοῦς πρὸς μειδίαμα σεμνόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. τοῖς δ’ ἀρχιερεῦσιν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀδικῶν αὐτὸς καὶ ἐπιπορῶν φαίνοιτο, καταψηφίζεσθαι. οἱ

6. ἐπαροῦντα legebatur.

ctare, cum tam evidenter convictus, contra afferre nihil posset, resedit et obmutuit. Ad quem conversus imperator, Nihil mirum, magne logariastes, inquit, peccare quemquam, et alium laedere potioraque affectare; homines enim iisdem perturbationibus subiecti, ad vitia quam ad virtutem omnes propensiores sumus: sed iniuriam inferre, peierare, mentiri, ac deinde dolos consuere et sycophantias comminisci, conarique remis et velis culpam in innocentes derivare, ut praeterquam quod perniciem iis paras, etiam iuste videaris agere, id non hominis, sed eius est, qui fuit homicida ab initio. Aderat in consessu iudicum Theodorus Cabasilas logotheta militaris, vir cordatus et sapiens, seniori imperatori inprimis carus ac familiaris, nec minus nepoti, et praeterea Cocalae amicissimus. Is cum imperatorem iuniorum ob calumnias commotiores cerneret velletque urbanitatis quodam sale eum mitigare, Noli mirari, inquit, imperator: haec enim sunt impostoris huius insidiae atque fossae. Nam inter ludicra puerilia Cocalae a coaevis impostor appellabatur. Visum tempestive dictum: nam imperator, nonnihil remissa gravitate, modeste risit. Sed de his satis. Deinde hortatus est episcopus, si iniustus ac perfidiosus appareret, uti sententiam ferrent. Illi responderunt,

δ' ἔφρασαν, ἔχειν μὲν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι μηδὲν, δεῖσθαι A.C. 1327
 δὲ μόνον αὐτοῦ, τρόπους τινὰς καὶ ἐπινοίας, ὥσπερ καὶ πρό-P. 149
 τερον, ἔξενρην, ἔξ ὧν ἂν τὰ προσδοκώμενα κακὰ διαλυθῆιη.
 „καὶ σφόδρα γε” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐβου-
 5λόμην τὸν πόλεμον κεκινῆσθαι, ἢ κινηθέντα τάχιστα κατα-
 λυθῆναι. ὅτι δὲ οὐχ ὑπόκρισις οὐδ' εἰρωνεία τὰ τοιαῦτα, ἔξ
 αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ πάρεστι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν
 τρίτον γὰρ ἤδη μῆνα κάθημαι ἐνταῦθα δεόμενος βασιλείας,
 τὸν πόλεμον καταθέσθαι καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥω-
 10μαίων ἡγεμονίαν περιῦδεῖν ἀνηκέστοις κακοῖς περιπεσοῦσαν·
 ἀλλ' οὐδεὶς ὁ εἰσακούων καὶ ταῦτα πεπεισμένος φανερώς, ὡς
 ἐπιβουλεύομαι, μηδὲν ἀδικῶν. οὐ γὰρ πάνυ ἀγνοῶ, ὅτι μὴ B
 ταῦτα μόνον, ἀπερ' ἀκηκόατε, γράμματα ἐπέμφθησαν κατ'
 ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τῶν διασωθέντων ἐάλωσαν ὀλίγα. τῷ
 15σφόδρα δὲ βούλεσθαι τὴν εἰρήνην, τὴν τε ἔμμαντοῦ καὶ τῶν
 συνόντων ἀσφάλειαν τιθέμενος ἐν δευτέρῳ, θεῶ δὲ μόνῳ τὰς
 ἐλπίδας ἀναθεῖς, ὃν εὐορκῶ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ τὰ προσδο-
 κώμενα κακὰ ἐκ μέσου ποιεῖν πειρωῶμαι. ἡγοῦμαι δὲ, ἂν καὶ
 βασιλεὺς ἐθελήσῃ τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τὰ ἡμίση ἀπο-
 20δοῦναι τῇ στρατιᾷ, ἐκείνους τε μηδὲν πλέον πολυπραγμονή-
 σειν ἀγαπήσαντας, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκω-
 μένων ἀπαλλάξεσθαι κακῶν.” εἰπόντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, C
 ὡς νῦν μὲν οὐκ ἂν εἴη ῥάδιον ἀπορία χρημάτων τσαῦτα
 ὄντα ἀποδοθῆναι, ὅσα δ' ἂν ἔξῃ λαβόντας νῦν, τὰ λειπόμενα

21. ὕμᾶς conī. ED. P. idemque legit Intpr.

non habere se, cur eum condemnarent: solum rogare, ut, quem-
 admodum antehac, modos et vias inveniret, quibus imminente
 mala in irritum caderent. Ad haec imperator: Vellem ego omnino
 hoc bellum non esse natum: aut certo priusquam convalesceret, re-
 stinctum fuisse. Hoc me nulla simulatione aut dissimulatione dicere,
 ipsae res evidenti argumento sunt: tertium siquidem mensem hic
 desideo, neque avum pacem poscendi finem facio, ne ob nostram
 discordiam Romanum imperium incommodis longe gravissimis concu-
 tiatur. Sed surdo fabulam, ut aiunt. Certus interim sum, eius insi-
 diis me peti, quamquam in eum nil molitus sim. Nec enim ignoro,
 non has modo, quas audistis, sed plures insuper contra me missitasse
 litteras, e quibus hae perpaucae interceptae sunt. Quia tamen pacis
 sum cupidissimus, meam meorumque securitatem in posterioribus
 ducens, solique Deo spes meas committens, quem sancte iuravi,
 quantum in me est, ingruentes clades avertere annitor. Opinor au-
 tem, si et avus dimidium debitae pecuniae militibus numerare velit,
 boni consulentes, nihil deinceps molestiarum exhibituros, et vos
 casibus, quos e bello metuitis, ereptum iri. Occurrentibus episcopis,
 difficile futurum hoc tempore, exhausto aerario, tantum aes dis-

- A.C. 1327 κομίσασθαι χρόνῳ ρητῶ· „οὐκοῦν” ὁ βασιλεὺς ἔφη „εἰ τοῦτο δυσχερὲς δοκεῖ, καὶ τὰ ἡμίση καταλιπόντες τούτων, τῷ τετάρτῳ μορίῳ τοῦ ὅλον ἀρκεσθησόμεθα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονομίας χάριν.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπήνεσάν τε ὡς κρείττω χρημάτων τὸν βασιλέα, καὶ ἀναμφιβόλως ἔφασκον ἀποδοθῆ-5 σεσθαι τὰ εἰρημένα. ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τούτοις συνθεμένους, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ τῶν πᾶσι δοκούντων μετριω- Dτάτων διὰ τὸ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι ἐξίσταται ἑκὼν, ποιῆσαι φανερόν, „δέον” ἔφη „καὶ ὑμῖν, κατὰ τε τὴν ὁδὸν πεπο- V. 120 νηκόσι καὶ ἄσιτία προσταλαιπωρήσασιν ὅλην τὴν ἡμέραν, γὰ-10 ριν καταθεῖναι τινα. οὐκοῦν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ὀφειλομένων χρημάτων ἀφίημι ὑμῶν χάριν, καὶ οὐδὲν παρὰ βασιλέως ἀπαιτῶ πλὴν ὅσα οἱ τὰ δημόσια διοικούντες αἰτίας τινὰς πλασόμενοι ψευδεῖς, ἀποστερήσαντες βασιλέως ἔχουσιν αὐτοί, ἀποδείξεως γενομένης ἐναργοῦς, ταῦτα λαβόντα διανεῖμαι τῆ-15 στρατιᾷ μικρᾶς ἕνεκά τινος παραμυθίας. μὴ θαυμάσητε δὲ, εἰ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπὶ ταῖς ἐτέρων κακοπραγίαις ἕτερον μεγα- P.150 λουψυχεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πολλὰ πρότερον εἰπὼν, νῦν οὕτω ἑαδίως τὰ τοῖς στρατιώταις ὀφειλόμενα χρήματα πρόδειμαι. εἰ γὰρ εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συν-20 θήκας ἢ τεταγμένη μισθοφορὰ παρέχεται αὐτοῖς, τὰ ὀφειλόμενα ἐπὶ τῷ προτοῦ πάνυ φιλοῦντες ἐμοὶ χαριοῦνται χρόνῳ. ἄλλως τε ἕδεια μὴ τις καὶ διὰ ταῦτα γένηται ἀναβολὴ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ δόξωμεθ μᾶλλον ἐξεπίτηδες τὸν πόλεμον αἰ-

solvere : proinde pro copia nunc acciperent, reliquum ad diem praefinitam accepturi. Si hoc difficile putatis, excipit imperator, etiam dimidio remisso, quarta parte pacis et concordiae causa contenti erimus. Quo audito, episcopi cum ut a pecunia invictum commendarunt, sponderuntque, citra controversiam partem dictam solum iri. Imperator ut in hoc secum facientes vidit, volens constare omnibus, se libenter belli tollendi causa de iure suo etiam in iis, quae essent omnium confessione moderatissima, decedere, Oportet, inquit, et vobis de via fessis et totius diei inedia vexatis, gratiam aliquam rependere. Itaque et quartam partem debitae pecuniae in gratiam vestram remitto: et ab avo nihil exigo, nisi quod quaestores, confictis quibusdam causis imperatore defraudato, sibi retinent, id quod probari perspicue potest, ut hanc summam ad quaequaque solatium in militem dispertiam. Ne tamen vos admiratio capiat, quomodo, cum ante affirmarim, non oportere in alienis miseriis magnanimitatem ostentare, nunc adeo non repugnanter debita militibus stipendia condonem. Si namque de cetero ex foedere constituta stipendia persolventur, quae ex antegresso tempore illis debentur, pro eximio amore, quo me diligunt, mihi remittent. Praeterea timeo, ne propter haec pax differatur videamurque consulto bellum trahere. Quare

ρησθαι. καὶ διὰ τοῦτο δεῖν ῥήθην πᾶν ζήτημα καὶ ἀμφιβο- A. C. 1327
 λίαν ποιῆσαι ἐκποδῶν, καὶ μᾶλλον τοῖς ἡμετέροις φανῆσαι
 φορτικός καὶ ἐπαχθής, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον αἰτίαν παρασχεῖν.”
 τοιαῦτα βασιλέως εἰπόντος τοῦ νέου, οἱ παρὰ τοῦ πρεσβυτέ-
 5ρου ἀπεσταλμένοι ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ θουμάσαντες B
 τῆς μεγαλοψυχίας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ σφόδρα οὕτω τὴν εἰρή-
 νην αἰρεῖσθαι, χάριν ὁμολογήσαντες πολλήν, χαίροντες ἤτοῦντο
 τὴν ἐπάνοδον ἐπιτραπῆναι, νομίζοντες, ὡς ἅμα τῷ τὰ πεπρα-
 γμένα ἀπαγγεῖλαι βασιλεῖ κώλυμα οὐδὲν ἔσται τῇ εἰρήνῃ ὥστε
 10εῖναι. ἐκείνοις μὲν οὖν ὥσπερ ἤτοῦντο ἐπέτρεπεν ἐπανελθεῖν.
 δι’ αὐτῶν δὲ πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐπρεσβεύετο τοιαύδε·
 „τὴν μὲν ἐμὴν πρὸς τὸ σὲ τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἡγεμονίαν
 σπουδῆν τε καὶ προθυμίαν θεός τε οἶδε καλῶς ὁ πάντα εἰδώς,
 καὶ αὐτὸς ἂν ἐπιμαρτυρήσῃς. ἐνὸν γὰρ, εἶγε ἐβουλόμην, σὲ
 15λυπεῖν καὶ κατὰ τοὺς προτέρους πολέμους ἢ συμπύσης ἢ τῆς C
 πλείονος ἀρχῆς κρατεῖν, οὐκ ἠθέλησα ἐκὼν, ἀλλὰ σοὶ νομί-
 ζων εἶναι δίκαιον ἐξίστασθαι ταύτης ὅτι πατρί, ἕως ἂν πε-
 ριῆς, δυνάμενος κατασχεῖν, παρεχώρησα ἐκὼν εἶναι καὶ τοῦ-
 τό γε οὐκ ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων. τῶν γὰρ σὺν ἐμοὶ πολε-
 20μουμένων πάντων τοὺς μὲν πόρους καὶ τοὺς κινδύνους ἐν τῷ
 πολεμεῖν ὑφισταμένον, τῶν ἄλλων δὲ καὶ τῶν γερωῶν ἀπο-
 στερουμένων, διὰ τὸ ἐμὲ, σοῦ προστάττοντος, εὐθύς ἄσμενον
 χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ πάντων σοὶ παραχωρεῖν, ὧν
 ἐκτῆσαντο αὐτοὶ κρατοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ
 25συνέβαινε τὸ θορυβεῖσθαι. τό, τε γὰρ πείθειν καταθέσθαι τὸν

etiam idcirco quaestionem et ambiguitatem omnem rescindendam
 putavi, potiusque meis gravis et incommodus videri, quam bello
 ansam dare volui. His dictis, missi a seniore episcopi ac proceres
 tantam animi altitudinem admirati, et ob tam praeclarum pacis desi-
 derium gratiis actis singularibus, hilares domum redeundi veniam
 petiverunt, rati, simul acta avo renuntiassent, pacem nihil remora-
 turum. Ergo reditionem illis permittit, et ad avum haec ferenda
 committit: Quam studiose atque impigre elaborem, ut tu principa-
 tum Romanum teneas, Deus novit, quem nihil latet, et tu ipse, si
 voles, testabere. Nam cum potuissem, si libuisset, bellis superio-
 ribus aut toto imperio aut maiore illius parte potiundo, tibi moero-
 rem dare, nolui iustumque existimavi, tibi eo ut parenti, quamdiu
 in vita maneres, cedere. Neque vero sine laboribus periculisque
 cessi. Cum enim commilitones mei omnes belli aleam ac labores
 subiissent, praemiis autem et honoribus carerent, quod ego tua iussa
 secutus, pacem libens complecterer tibi que relinquerem omnia, quae
 ipsi armis acquisierant, utrimque conturbabar. Nam adducere illos
 ad arma deponenda difficile erat, cum se iusta praedicare assevera-
 rent, et in hostem ire lege bellica semper postularent. Invitis autem

- A. C. 1327 πόλεμον, ἐπέπονον ἦν, αὐτῶν δίκαια λέγειν ἰσχυριζομένων
 D καὶ μέχρι παντὸς ἐπεξίεναι τοὺς πολεμοῦντας ἀξιούντων πο-
 λέμου νόμῳ, τό, τε ἀκόντων αὐτῶν τι ποιῆν, οὐκ ἀδεές. φι-
 λία γὰρ ἕστρατευόντων τῶν πλειόνων καὶ ἐλπίδι τοῦ ἄρξαν-
 τα ἀντευποιήσειν, εἰ μὴ γνώμη αὐτῶν ἐπράττετο τὰ τῆς εἰ-5
 ρήνης, εἰκὸς ἦν αὐτοὺς περικακήσαντας χωρεῖν πρὸς τοὺς
 ἐναντίους, ὅπερ ἀκινδύνως οὐκ ἂν ἐπράττετο ἐμοί. ἐγὼ δὲ τοῦ
 τὰ φίλα ἔνεκα πρᾶττειν σοὶ τοὺς τε πόρους ὑφιστάμην ἐν τῇ
 πειθεῖν, ἐνός τινος ἢ καὶ δύο συναιρομένων, καὶ τῶν ὑφορω-
 μένων κινδύνων κατεφρόνου, νομίζων, ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀπο-10
 δειχθῶ εὖνους ἐς τὰ μάλιστα σοὶ καὶ ἐν τοῖς κατεπειγούσι
 καιροῖς οὐ πολεμῶς, ἀλλὰ φιλιῶς διακείμενος, θαρρῆσαι ἂν
 P. 151 ἐμοὶ καὶ τὴν ἔχθραν καταλῦσαι. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον νῦν
 ἢ προσεδόκων αὐτὸς ὄραται. πάντα γὰρ ἐκεῖνα καὶ, τὸ μέ-
 γιστον, αὐτὴν ἀλήθειαν θέμενος ἐν οὐδενί, ἀνθρώποις δὲ 15
 διεφθοροῖσι καὶ ψευδομένοις καὶ μηδὲν ἐξ ὧν ἂν τὰ κοινὰ βέλ-
 V. 121 τιον σχοίη, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰδίᾳ τι ὠφελήθειεν αὐτοί, σκο-
 ποῦσι πεισθεῖς, εἴλου μᾶλλον πολεμεῖν ἐμοί. ἐγὼ δὲ καίτοι
 δίκαιος ὧν οἶα προεπιβουλευόμενος καὶ παρασπονδούμενος,
 ἐτοιμότερον πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, αἰδοῦ τε τῇ περὶ σε καιροῦ
 πότῳ ἀσχέτῳ τῇ πρὸς τὴν εἰρήνην τρίτον ἤδη μῆνα κάθημαι
 ἐνταῦθ' ἰκετεύων καὶ παραιτούμενος τὴν σὴν ὁργήν. νυνὶ δὲ
 τῶν ὑπὸ σου ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπεσταλ-
 B μένων ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐμὰ ἐξετάσαι ἠκόντων, αὐτὸς
 μὲν πολλῆς ἐνεπλήσθην ἡδονῆς, ὡς καιρὸν ἀπολογίας εὐρη-25

illis quippiam facere metu non vacabat. Ex amicitia etenim pluri-
 bus mihi militantibus et spe, principem beneficio responsurum, si,
 quemadmodum ipsi volebant, pax facta non esset, consentaneum erat,
 eos malis cedentes ad adversarios pro sociis accessuros: quae res dis-
 criminen mihi periculumque attulisset. Ego vero ut tibi gratificarer,
 persuadere illis enisus sum, uno aut duobus adiuvantibus, et quae
 timebam contempsi; arbitratus, si factis tibi me benevolentissimum
 perturbatissimisque temporibus non hostilem, sed amicum in te ani-
 mum ostendissem, confidere posse, etiam odium in me tuum sana-
 turum. Quod nunc secus, quam rebar, video evenisse. Omnia siqui-
 dem illa, quodque summum est, veritatem ipsam pro nihilo ducens,
 hominibus autem perversis et mendaciloquis, non reipublicae cm-
 lumenta, sed sua ipsorum compendia sectantibus fidem habens, bello
 me tentare voluisti. At ego, quamvis iure optimo, tamquam prior in-
 sidiis appetitus temeratoque foedere violatus, promptius ac prius
 arma capessere poteram, tamen pudore erga te et pacis desiderio
 incredibili tertium iam mensem hic contero, supplicans et iram tuam
 deprecans. Nunc cum venissent, quos ad exercendam de me quae-
 stionem misisti, gaudio exsilui, quod tempus mei defendendi nactus

κῶς ἐκκλησίᾳς δὲ γενομένης, τὴν ἀπολογίαὶν ἐφ' ὅς ἐνεκαλοῦ- A. C. 1327
 μιν ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐποίησάμην. ἃ μὲν οὖν εἶπον πρὸς τὰ
 ἐγκλήματα, αὐτοὶ ἐλθόντες ἀπαγγελοῦσιν· ἐγὼ δ' αὐθίς σου
 δέομαι, βασιλεῦ, μὴθ' ἡμᾶς μῆτε τοὺς ἄλλους περιῦδειν Ῥω-
 5 μαιῖους διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πόλεμον φθειρομένους,
 ἀλλ' ἐν ἡμέραις ὀκτώ τὰ τε δέοντα σέψασθαι καὶ ἡμῖν ὡς
 ἔχεις γνώμης δηλώσῃ. ἂν μὲν οὖν, καὶ θεοῦ τοῦ χορηγοῦ τῆς
 εἰρήνης συνενδοκοῦντος, προότερον ἡμῖν διατεθῆς καὶ μάλ-
 λον ἔλοιο τὴν εἰρήνην, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἂν δ' ἢ C
 10 τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πληθῦς καὶ τὸ μάλιστα βούλε-
 σθαι διαφθαρέντας ἡμᾶς ἰδεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον παρα-
 σκευάσωσιν ὀρμηῆσαι, καὶ οὕτως ἐγὼ σοι τρόπον ὑφηγήσομαι
 ἰσχυρότατον τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου, ὡς ἂν τάχιστα τε καὶ
 χωρὶς κινδύνων πραγμάτων ἀπαλλαγῆς. θεὸς ὁ χορηγὸς πάν-
 15 τῶν τῶν ἀγαθῶν, ὁ πατὴρ πάντων καὶ κύριος τῶν βασιλείων,
 ἄμαχόν τινα καὶ θανμασίαν παρέσχετο δύναμίν σοι, πρὸς ἣν
 οὐχ ὅτι γε ἀντιστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνατὸς εἶναι
 ὁμολογῶ. ἔστι δ' αὕτη τις, τὸ σὲ μὲν εἶναι κύριον καὶ πατέρα,
 ἐμὲ δὲ υἱὸν καὶ δοῦλον ἀκριβῶς. ταύτη δὴ χρησάμενος τῇ θυ- D
 20 νάμει, ἐν ὀλίγῳ πᾶν, ὃ βούλει, ῥαδίως ἔση κατορθωκῶς. ἐὰν
 γὰρ κελεύσης ὡς πατὴρ, κλοιὰ περιθέμενον αὐτόθι δεσμοτή-
 ριον οἰκεῖν ἐλθόντα, ἐτοιμότατα τὸ κελεύόμενον ποιήσω. καὶ
 τί λέγω δεσμοτήριον καὶ κλοιὰ; καὶ εἴ τι βούλει τῶν αἰσχρο-
 τᾶτων ἕτερον, προθύμως σοῦ κελεύοντος ὑπομενῶ· ἂν δὲ ταύ-
 25 τῃν ἀφείς τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὴν ἑτέραν, ἣν ἐκ πολλοῦ λανθᾶ-

essem. In conventu autem ad capita accusationis vere ac iuste respon-
 di: de quo ipsi apud te memorabunt. Rursum te oro, imperator, ut
 neve nos, neve Romanos alios, nostri causæ acerba perpeti ac perdi-
 sinas, sed diebus octo quid opus sit consideres, tuamque nobis sen-
 tentiam declares. Si, Deo pacis auctore approbante, placidam in
 nos mentem indueris pacemque susceperis, bene facies modis omni-
 bus. Sin peccatorum nostrorum multitudo et incensa videndi interit-
 us nostri cupiditas potius in bellum te præcipitem agent, etiam sic
 modum te docebo validissimum me armis oppugnandi, ut citissime
 citraque periculum molestiis absolvaré. Deus bonorum omnium sup-
 peditator, pater et dominus regum omnium, admirabilem tibi et in-
 expugnabilem potentiam dedit: cui non solum resistere, sed contra
 quam ne intueri quidem me posse fateor. Est autem hæc, quod tu
 dominus et pater, ego filius et servus omnino. Hac usus potentia,
 brevi quæ volueris omnia feliciter efficies. Si enim iusseris, ut
 pater, me, collaria in collum iniecta, venire et illic carcerem habitare,
 imperata promptissime exsequar. Quid autem dico de carcere? si vel
 ignominiosissimum mandaveris, perferam hilariter. Si hac potentia
 omissa, ad alteram te converteres, quam pridem tibi, credens te latere

- A.C. 1327 *νειν ολόμενος παρεσκευάσας σεαυτῷ, τραπήης, ἐλπίζων ἐμὲ κα-
τεργάσσεσθαι πολέμῳ, ὄκνω μὲν εἰπεῖν, εἰρήσεται δὲ ὅμως,
δέδοικα μὴ, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀλυ-
σιτελῶς σεαυτῷ βεβουλευμένος φανῆς. τότε μὲν οὖν θεοῦ τε
συναιρομένου καὶ τῶν ἐμὲ πάνν φιλοῦντων τουτωνῶν συμπρατ-5
P.152τότων, ἰδρῶσι πολλοῖς καὶ πόνοις οὐχ ὅπερ αὐτὸς ἔργον εὐ-
χῆς ἡγοῦ τελεσθῆναι, ἀλλ' ὅπερ σὺ μὲν οὐδὲ ἐνεθυμήθης, ἐμοὶ
δὲ ἦν διὰ σπουδῆς, κατωρθώθη· νῦν δὲ δέδοικα, ἂν τὰ πρά-
γματα ἐτέρως ἢ αὐτὸς ἐλπίζης ἀποβῆ, μὴ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς
περιαιρεθῆ. διὸ καὶ δέομαι αὐτίς καὶ συμβουλευῶ, ἢ τὴν εἰ-10
ρήνην ἐλέσθαι, ἢ εἶγε πάντως ὠρμησῆαι πρὸς τὸ πολεμεῖν, τῇ
μεγάλῃ χρῆσεσθαι ἰσχυί, ἣν ἔχεις ὡς πατὴρ, δι' ἧς ῥαδίως
ἅπαν ἂν σοι τὸ βουλούμενον κατορθωθείη, (ἴστω δὲ θεὸς ὡς
ἀληθῆ λέγω,) καὶ μὴ τῇ συκίῃ θαρῆεῖν ἐπισουρία, τοῖς ἐκ-
B πεμφθεισὶν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἄρχουσιν ἐπὶ τὸ τὸν κατ' ἐμοῦ 15
πόλεμον ἐξαρτύσασθαι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὡς αὐτὸς οἶει,
καὶ θάυμασιῶν στρατηγῶν, πολλῶ τῇ μέτρῳ διαφέροντας ἴσθι
ἐμὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. ἂν μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθεῖς, ἐπιψηφί-
ση τὴν εἰρήνην, θεὸν τε εὐφρανεῖς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ, καὶ ἡμᾶς πολέμων καὶ κινδύνων ἀπαλλάξεις. ἂν δ' 20
V. 122 ἐτέρως βουλευσῆ, ἐγὼ μὲν ἐπιμαρτύρομαι τὸν πάντα ἐφορῶντα
ὀφθαλμὸν καὶ τὰς διοικούσας τὰ ἡμέτερα πράγματα δυνάμεις
οὐρανίους, ὡς καὶ ἀδικούμενος καὶ παρασπονδούμενος, ὅμως
C ἀσπύζομαι τὴν εἰρήνην· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅ,τι καὶ σεαυτῷ*

et sperans, bello me confecturum, paravisti, vereor dicere, sed dicam tamen, vereor, ne ut alias, sic modo male tibi consuluisse ipso eventu deprehendere. Ac tunc quidem et Deo inprimis et his amicissimis meis adiutantibus, multis sudoribus ac laboribus, non quod tibi in votis erat, sed quod ne in cogitationem quidem tuam unquam ceciderat, mihi autem in desideris erat, prospere perfectum est. Nunc metuo, si aliter, quam confidis, res ceciderint, ne spes tuas fallaces fuisse appareat. Quocirca iterum te hortor atque rogo, pacem ne aspernere: aut si belli cupidine adeo ferves, utare magnis illis viribus, quibus vales ut patēr, et quae tibi totum hoc, quod cupis, facili felicitae successu praestabunt, (Deum testor, vera me proloqui,) et ne ficulneo nitare auxilio, nempe ducibus illis, quos in occidentem ad bellum contra me apparandum emisisti. Multis enim illis et insignibus, ut quidem tu opinaris, longo intervallo scias velim me quique mecum sunt antecellere. Quare si monitis meis locum relinquens, pacem decreveris, Deum ipsum et bonos angelos eius exhilarabis, nosque a bellicis istis incommodis tutos conciliabis. Si in diversum abis, Deum, cuius oculus intuetur omnia, et coelestes illas virtutes, rerum nostrarum administratrices, invoco testes, me quamquam affectum iniuria et perfidiose violatum, nihilo minus pa-

συμφέρον καὶ τοὺς ἄλλοις Ῥωμαίους καὶ βουλευσασθαι καὶ Δ. C. 1327
 πράξαι." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος διεπρεσβεύσατο πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον.

ν'. Εἰς Βυζάντιον δὲ τῶν πρέσβων ἀφικομένων, πρό- D
 5τερος ἐλθὼν ὁ Κωκαλῦς, πάντα κατὰ μέρος διεξῆει πρὸς βα-
 σιλέα, ὅσα τε αὐτοὶ ἐγκαλοῦντες εἶποεν τῷ νέῳ βασιλεῖ, καὶ τε-
 λευτατον ὅσα διαπρεσβεύσατο πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδοξεν οὐ κατὰ
 καιρὸν τὴν ἐκεῖσε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀφίξιν γεγε-
 10νησθαι, ὡς ἀνάγκης ἤδη οὕσης ἢ πρὸς τὴν εἰρήνην χωρεῖν,
 ἢ ἀρμημένους πολεμεῖν προδήλως ἤδη πᾶσιν ἀδικεῖν δοκεῖν.
 μετὰ μικρὸν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐλθόντες καὶ προσκυνήσαντες τὸν
 βασιλέα, οὐδὲν ἐπετραπίησαν εἰπεῖν τῶν κατὰ τὴν πρεσβείαν, P. 153
 ἀλλ' ἕκαστον ὅκαθε ἀπαθόντας ἤρμευσεν, ἄχρις ἂν βασιλέως
 15προσταξάντος ἀπαγγείλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. τοῦτο δὲ ἦν
 σκῆψις εὐπρεπῆς. ἔδοξε γὰρ βασιλεῖ μᾶλλον λυσιτελεῖν σιω-
 πῇ τὸ πρᾶγμα παρελθεῖν, δεδοικῆτι μὴ, δημοσίᾳ ἀπαγγελο-
 μένης τῆς πρεσβείας, ἢ ἀναγκάζοιτο παρὰ πάντων εἰρηνεύειν
 πεπεισμένων ἤδη, τὸν νέον βασιλέα καὶ δίκαια καὶ συμφέρον-
 20τα ἀξιοῦν, ἢ εἰ μὴ πείθοιτο, δοκοίη φανερώς ἀδικεῖν. ἔξ μὲν
 οὖν ἡμέραι παρήλθον, καὶ τῆς πρεσβείας λόγος ἦν οὐδεὶς.
 ἀχθόμενος δὲ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, ὡς „ἔξ ἡμερῶν παρελθουσῶν, οὐδὲν B
 παρὰ τῶν πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ἀπεσταλμένων

cem servare; quam tu quoque servares, si et cogitare et facere nos-
 ses quod ad tuam Romanorumque utilitatem pertinet. Haec iunior
 ad seniore per legatos.

50. Iis Byzantium reversis, antevertens alios Cocalas, omnia par-
 ticularim imperatori edisserit, quaecumque nimirum nepoti obie-
 cissent, et quomodo ille singulis occurrisset; et tandem quae avo
 renuntianda commisisset: visumque, haud utiliter episcopos cete-
 rosque illuc profectos fuisse, quandoquidem necesse iam sit, aut pa-
 cem admittere aut ad arma promittendo palam malefaciendi voluntatem
 prodere. Paulo post accedentes reliqui imperatoremque adorantes, de
 legatione, quam haberent a nepote, tacere, domum quisque suam re-
 dire et quiescere iussi sunt, donec illius mandatu eam exponerent. Hoc
 nihil aliud, quam honestum quoddam velamentum erat. Commodius
 enim statuebat, rem silentio dissimulare, cum timeret, ne si publice
 narraret quae debebant, aut cogeretur ab omnibus pacem accipere,
 utpote iam persuasis, nepotem imperatorem iusta et utilia petere:
 aut si recusaret, aperte contra aequum et bonum agere censeretur. Iam
 dies seni effluxerant, nulla interim legationis mentione facta, cum
 patriarcha diem proferri aegre ferens, admonet, diem sextum iam
 praeteriisse, nec adhuc quidquam ab episcopis ad nepotem missis

A.C. 1327 ἀρχιερέων ἐπέθου· δέον οὖν, ἐπεὶ καὶ ὁ χρόνος πρὸς διασκοπὴν ἱκανός, πυθέσθαι αὐτῶν ὅ,τι λέγουσιν.” ὁ δὲ ἐπηγγελάτο ποιήσῃν. ὡς δ’ ἕτεροι τοσαῦται διεληλύθασιν ἡμέραι καὶ λόγος οὐδεὶς ἐγένετο αὐτῶν, πάλιν πέμψας ὁ πατριάρχης, ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως μὴ οὕτω τριβέσθαι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τόνδε τε ἀρχιεπίσκοπον μετακαλεσάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς, ὅ,τι τε ὁ ἔγγονος ἀπολογεῖται ἀκούσαι καὶ αὐτὸν σκεψάμενον ἐξ αὐτῶν τὰ λυσιτελοῦντα Ῥωμαίοις ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς C δὲ ἀπεκρίνατο, μηδενὶ αὐτὸν ἐξεῖναι ἀπερευνᾶν, ὅπως τὰ κατ’ οἶκον πράγματα διεξάγει· αὐτῷ γὰρ μελήσειν ὅποτε καὶ ὅπως 10 αὐτὰ δέοι οἰκονομῆν· αὐτὸν δὲ, πατριάρχην ὄντα, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκέλευεν ἔχεσθαι φροντίδων, τῶν κοινῶν δὲ καὶ τῶν βασιλικῶν ἀπέχεσθαι πραγμάτων. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς εἰρήκεν, οἰόμενος τὸν πατριάρχην καταπτήξαντα τοὺς V. 123 λόγους, μᾶλλον ἢ ἀσπάσασθαι τὴν σιωπὴν. ὁ δὲ εἰς τὴν 15 ὑστεραίαν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς μεμήνυκε πρὸς βασιλέα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὰ δέοντα παραινεῖν καὶ συμβουλεύειν καὶ D εἶ προσαναγκάζειν πράττειν, οὗθ’ ἐκὼν προήρησαι αὐτὸς, οὗτ’ ἄκων δέει ληφθεῖς. εἰ δ’ αὐτὸς τοιαύτη συζῆν ἐμὲ ἀπραγμοσύνη ἀξιοῖς, ὥστε μὴ φθέγγεσθαι μήτ’ ἀκούειν μήτε 20 ὄρᾶν, ἔχρηγν πρὶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην προβαλέσθαι εἰπεῖν. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ μοι καὶ δίκαια ταῦτα καὶ λυσιτελοῦντα ἐδόκει, στέργειν ἦν ἀνάγκη νῦν· ἂν δ’ ἕτερα ἐνόμιζον

g. Inpr. leg. αὐτῶν.

eum audivisse: oportere igitur, quando satis diu deliberasset, audire quid dicerent. Facturum se promittit. Totidem diebus elapsis, rursum mittit patriarcha, rogans, ne ita tempus tereret: sed archiepiscopo et episcopis accersitis, quo pacto se nepos defendisset, cognosceret indeque videret, quid in rem Romanam esset. Respondet, nulli eorum licere inquirere., quoniam modo ipse res domesticas moderetur: sibi enim curae fore, quando quave ratione illas administret: ipsum, ut patriarcham, ecclesiasticas curas versare, et a politicis imperatorumque negotiis abstinere debere. Talia denuntiavit imperator, quod patriarcham ea denuntiatione terrefactum, libentius taciturnum consideret: qui sequenti luce per internuntium sic respondit: Ego, imperator optime, hortari, suadere et cogere insuper ad officium neque volens, neque invitus, ob timorem nimirum, praetermittam. Quod si tu in tali otio mihi legendum opinare, ut nec lingua utar, nec auribus, nec oculis, id mihi antequam ecclesiae huius antistes legerer, significare debuisti. Si tum ego quoque id pro aequo et bono probavissem, nunc necesse haberem boni consulere: sin aliud patriarcham decere iudicasset, alteri, cui talis vita proposita fuisset, thronum cedissem. Quoniam autem divino munere non solum germanam ecclesiae doctrinam defendo,

προσῆκειν πατριάρχῃ, παρεχώρουσιν ἂν ἑτέρω τῶν θρόνων A.C. 1327
οὕτω ζῆν προηρημένω. ἐπεὶ δὲ θεοῦ χάριτι οὐ τῶν ὀρθῶν
τῆς ἐκκλησίας δογμάτων προβέβλημαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἀδικουμένων προΐστασθαι καὶ ὑπερμαχεῖν ἀνάγκην ἔχω, τοῖς
5 ἄδικεῖν ἐθέλουσι καὶ πλεονεκτεῖν οὐ παύσομαι διαφερόμενος
καὶ ἀντιλέγων, ἂν τε τῶν φανλοτάτων τινὲς ᾧσιν, ἂν τε τῶν P. 154
ὑπερλάμπρων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀφικημένων τῆς εὐ-
τυχίας· καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκείνους, ὅσω καὶ τὰ ἀδικήματα
μείζω καὶ πρὸς πλείονας ἐξάγοντα τὴν βλάβην. εἰ γὰρ μέ-
10 λοιοιμεν τοῖς μὲν μικροῖς μικρὰ τινα ἀδικούσι μόνον ἐγκαλεῖν
καὶ τὴν ἀδικίαν ὀνειδίζειν, πρὸς δὲ τοὺς μεγίστους καὶ τὰ
μέγιστα βλάπτοντας ἐκόντες ὄντες διὰ τὸ ἀξίωμα σιωπᾶν καὶ
μηδὲ γρύζειν τολμᾶν, οὐδὲν διοίσομεν ἰατρῶν τῶν περὶ τρί-
15 ἐπιδεικνυμένων, ἐὰν δὲ τι νόσημα παρεμπέσῃ τῷ ζῳῷ λυμαι- B
νόμενον ὄλη, τούτου δὲ μηδεμίαν πρόνοιαν ποιουμένων, ἀλλ'
ἤγουμένων ἀρκεῖν, εἶγε καὶ αὐτοὶ καθήμενοι μετὰ τῶν ἄλλων,
ἀπολλύμενον ὀρῶν. ἐγὼ δὲ καὶ πάνυ θαυμάζω μεμνημένος,
ὡς ἐκέλευσας ἐμὲ μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράττειν καὶ περὶ
20 αὐτὰ ἡσυχολῆσθαι μόνον, σὲ δὲ εἶν ὅπως ἂν δοκῇ τὰ τῆς βα-
σικείας διοικεῖν. παραπλήσιον γὰρ ἔστιν ὥσπερ ἂν πρὸς τὴν
ψυχὴν εἴποι τὸ σῶμα· οὐδέομαι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συν-
αφείας τῆς σῆς, οὐδὲ συνεργὸν πρὸς τὰ πραττόμενα βούλο-
μαι ἔχειν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς οἶόν τε ἦ καὶ βούλωμαι, διοικῆ-
25 σω τὰμὰ, σὺ δὲ φρόντιζε περὶ τῶν ἰδίων. πᾶσι μὲν οὖν
ἀμαρτάνουσι ὥσπερ τι κοινὸν φάρμακον τὸ μετανοεῖν ἐπὶ

sed etiam iniuriam passis patrocinari eorumque tutelam gerere de-
beo, adversari et contradicere his non cessabo, qui, deserta aequi-
tate, plus nimio sibi arrogans, sive illi infimi, sive summi ordinis
et beatissimi fuerint. Atque istis quidem vehementius, quando
videlicet eorum iniuriae maiores et pluribus detrimementosae sunt. Si
enim obscuros tantummodo et modice iniuriosos in ius vocabimus
et iniustitiam illis exprobrabimus, adversum summos autem summe
nocentes, eorum splendorem dignitatemque reveriti, mutire non
audebimus, nihil a medicis differemus, qui in capillis et unguibus
occupati, suam ibi scientiam ostentant: sin morbus arripuerit, qui
totum animal perdat, ei depellendo nihil faciunt, sed si una cum
aliis sedentes, eius interitum aspiciant, sufficere arbitrantur. Nec
mediocriter miror, dum recordeo, iussisse te, ut res ecclesiae curem
illisque solis vacem; te pro libidine imperium regere sinam. Simile
enim est, ut si corpus animae diceret: Communione et coniunctione
tua non indigeo, neque in rebus agundis administram sustineo:
verum per me, ut potero et voluero, negotia mea procurabo: tu tibi

- A.C. 1327 τοῖς πεπλημμελημένοις ἐδόθη, ἂν τε πρὸς θεὸν, ἂν τε πρὸς
 C ἀνθρώπους ἢ πλημμέλεια ἦ. οὐκ ἂν δὲ μεταγνοή τις, ἂν μὴ
 / πρότερον ὑπεύθυνον νομίσας ἑαυτὸν, μετριοτέρως τε γένηται
 ἑαυτοῦ καὶ φέρων ἑαυτὸν τῷ παρ' αὐτοῦ δοκοῦντι ἡδικῆσθαι,
 ὑποχείριον ποιήσῃ. τοῦτο τοίνυν βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος πρό-5
 τερόν τε φαίνεται ποιήσας, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκε καὶ νῦν
 οὐχ ἥκιστα. καὶ γὰρ τότε δυνάμενος, εἴπερ ἠβούλετο, τῆς Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας οὐκ ἔλαττον μέρος παρασπάσας ἔχειν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀλλὰ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξέ σοι, καὶ ταῦτα μηδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον παρασχών καί, τὸ μέ-10
 D γιστον, ὅτι, τῆς εἰρήνης γενομένης, πρὸς σε ἐλθὼν, οὐκ ἠθέ-
 λησεν ἔφιππός σοι προσελθεῖν, ὥσπερ νόμος τοῖς βασιλευσίν,
 ἀλλὰ πεζῇ τε προσεκύνησε καὶ ἠσπάσατό σου τὸν πόδα, ὅπερ
 δουλείας ἀκριβοῦς τεκμήριον ἦν. καὶ νῦν τοῦ πολέμου κινου-
 μένου τουτουῖ, τοσοῦτον χρόνον καθήμενος, δεῖται σου μὴ τήν-15
 εἰρήνην καταλῦσαι. ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ συγ-
 κλητικῶν, οὓς ἐπέμψας πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἀπέδειξεν ἑαυ-
 τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ἀλλ' ἀδι-
 κούμενον καὶ συκοφαντούμενον· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μὴ λυθῆ-
 V. 124 ναι τὴν εἰρήνην εἰπέ τε πολλὰ καὶ ἔπραξεν ἄξια λόγου, καί-20
 πρὸς σὲ μεμήνυκε πολλὰ, ἅπερ αὐτός τε ἀκούσας θεῶ τε εὖ-
 P. 155 χαρίσθησα τῷ τοιαύτῃν αὐτῷ σύνεσιν χαρισαμένῳ καὶ ἐκεῖ-
 τον ἐπήνεσα τῆς καλοκαγαθίας, καὶ σὲ ἐλογιζόμενη ταῦτα πυ-
 θόμενον, θεῶ τε χάριν ὁμολογήσαι καὶ τὸν υἱὸν πέμψαντα
 9. ἐπέταξε legebatur.

tua curato. Omnibus itaque peccantibus commune remedium dolor de peccatis praescribitur, sive in Deum, sive in homines offensum sit. Atqui nemo resipiscet, nisi prius, culpa agnita, se ipso moderatior evaserit, illi se submittent, qui se ab ipso laesum putat. Hoc est, quod nepotem tuum et prius plus aequo, et nunc cumulatissime fecisse constat. Nam cum potuisset tunc parem principatus Romani partem tibi ablatam possidere, tamen noluit; sed tibi se subiecit, idque cum bello ulciscendum nihil peccavisset: quodque caput est, pace conciliata, ad te veniens, in equo propius aequitare pepercit: sed pedester te adoravit tuumque pedem osculatus est. Et nunc post bellum hoc excitatum tamdiu sedet, suppliciter orans, ne pacem velis irritam. Episcopis et primoribus abs te missis, primum quidem copiose ostendit, nihil se iniuriarum intulisse, quin potius accepisse et obrectationibus exagitatum fuisse. Deinde pacis conservandae multa dixit fecitque memorabilia, et multa ad te perferenda commisit; quibus auditis, et Deo gratias egi, qui tali eum prudentia ornasset, et de probitate eundem commendavi, ac te, iisdem auditis, Deo gratias egisse opinabar, missisque certis hominibus, filium ad te quamprimum adducendum curavisse, mala imminencia profligasse, omnes

διὰ τάχους ἀγαγεῖν πρὸς σεαυτὸν, καὶ τὰ προσδοκώμενα δυσ- A.C. 1327
 χειρῇ λῦσαι καὶ εὐφροσύνης ἄπαντας καὶ θυμηδίας ἐμπλη-
 σαι τῆς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ τῶν βασιλέων ἡμῶν γενησομένης. σὺ
 δ' οὐ μόνον οὐκ ἐποίησας τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ τὰ
 5 δέοντα συμβουλευόντα ἀπώσω, καὶ σιωπᾶν ἐκέλευσας καὶ μὴ
 περιεργάζεσθαι τὰ μὴ προσήκοντα. ἐμοὶ δὲ ἀνάγκην ἔχοντι
 τῶν ἀδικουμένων προΐστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ὅση δύνα-
 μεις, καὶ ὑπὲρ βασιλέως ἐπὶ αὐτὸ ποιήσω, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ B
 τούτου, ὅσω καὶ τὰ μέγιστα ἀδικεῖται καὶ οὐκ εἰς αὐτὸν μό-
 10 νον, ἀλλ' εἰς πάντας Ῥωμαίους τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας δια-
 βαινούσης· ὃ δὲ με τῶν ἄλλων μᾶλλον οὐκ ἔβ' σιωπᾶν, ὅτι,
 σοῦ προστάξαντος, ὀλίγω πρότερον αὐτὸς αὐτὸν ἔχρισα βασι-
 λέα. τὸν οὖν οὕτω νομίμως καὶ δικαίως καὶ κατὰ γνώμην σὴν
 γεγενημένον βασιλέα, νῦν ἀπελευθεροῦμαι, καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδε-
 15 μιᾷ προφάσει, ποῦ δίκαιον; ἢ πῶς οὐκ ἂν νομισθεῖν ἄξιός
 πολλῶν κεραυνῶν, ἐπὶ τοιαύτῃ παρανομίᾳ σιωπῶν αὐτός; διὰ
 τοῦτό σου καὶ αὐθις δέσμαι πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, εἴ
 τι καὶ παρεσύρης πεισθεῖς ἀνθρώποις διεφθοροσί, ταχέαν
 ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν καὶ μὴ τῷ ψεύδει κατὰ τῆς ἀλη- C
 20 θείας ἰσχύσαι δοῦναι ῥοπήν." Τοιαῦτα μὲν ὁ πατριάρχης με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, μηνυταῖς χρησάμενος τῷ τε χαρτοφύ-
 λακι Γρηγορίῳ τῷ Κουτάλῃ καὶ τῷ τῶν μοναστηρίων ἄρχον-
 τι τῷ Κυβεριωτῇ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, θυμῷ τε ἐλήφθη
 οὐκέτι ἀνυσχετῶς καὶ προσέταξεν εὐθύς, τοὺς μὲν μηνύσαντας
 25 τοὺς λόγους εἰς δεσμοκτήριον ἐμβληθῆναι, Μακάριον δὲ τὸν
 μητροπολίτην Σεβρόων ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ αὐτὸν ὑπὸ φρου-

laetitia et iucunditate propter futuram inter vos concordiam com-
 plevisse. At tu non modo horum nihil praestitisti: sed insuper fru-
 gifera me consulentem sepulisti, et tacere alienisque negotiis non
 immiscere iussisti. Cum autem muneris ac officii mei sit, oppressos
 tueri atque adiuvere quantum qucam, id ipsum pro nepote tuo im-
 peratore praestabo, tantoque magis praestabo, quanto abs te ini-
 quius tractatus est: quam iniquitatem non ille modo, sed Romano-
 rum universitas sentit. Quem ego (minus istuc, quam cetera silere
 possum,) tuo mandato paulo ante meis manibus imperatorem adeo
 legitime et iuste, te libentissimo, unxi et consecravi, eum nunc
 abs te sic nulla sua culpa expelli, quomodo iustum est? aut quo-
 modo non multis perdendus essem fulminibus, si in tanto scelere
 linguam occlusam gererem? Quare denuo te per ipsam veritatem
 obsecro, ut in viam, unde perversorum mortalium opera detortus
 es, cito redeas, neve mendacium veritati praeponderare sinas. Haec
 patriarcha imperatori, internuntiis Gregorio Cutala chartophylace
 et monasteriorum praeside Cyberiota. Quae cum audisset, intole-

A.C. 1327 ῥᾶ εἶναι τὸν μόνον πατριάρχην τοῦ πατριαρχεῖον ἐβλήθη-
 τα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγκάνων ἀπρόϊτον μένειν τοὺς δὲ πρὸς
 τὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μὴτ' αὐτοὺς προ-
 ἶναι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, μὴδ' ἑτέρους παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν.
 ταῦτα μὲν οὖν ἡ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. μετὰ δὲ τῆνδ'
 ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς
 τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησμένων, ἐπεὶ μῆτε παρὰ βασιλέως τοῦ
 πρεσβυτέρου, μῆτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς
 αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεκμαιρόμενος εἶναι τὴν σιγὴν, ἅμα
 τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλεύοντο τί δέοιο
 ποιεῖν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestικός· „οὐκέτι δέον, ὃ βασι-
 λεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργου ἔχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἔτι
 τινὸς ἐνδεῖν, ὃ πράξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὃ, τε
 γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦ-
 τον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοψυχία καὶ 15

P. 156 καρτερία ἢ ἐπὶ πλέον παράτασις, ἀλλ' ἐκπληξίς πρὸς τὰ δεινὰ
 καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τε βασιλέα οὐδὲν
 ὄ,τι παραλέλοιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλάκις
 ἐπρεσβεύσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλύσαι τὴν εἰρήνην,
 καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ἀφιγμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι-20
 θυμοῦντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθά τε εἶπας καὶ πρὸς ἐκεῖνον
 διεπρεσβεύσω. ὃ,τε παρελθὼν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus
Μάγγανα; promiscue, ut *Φράγγος* et *Φράγκος*. ED. P. Inter-
 pres ἀπρόϊτον: *et ad eum neminem prorsus admitti*; sed hic
 et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. ED. P.

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci,
 Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, pa-
 triarcham patriarcho eiectionem, in Manganensi monasterio manere nec
 foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos
 aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare.
 Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu lega-
 torum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum
 afferretur, nihil boni ex hoc silentio conciciens iunior, cum magno
 domestico et protostratore quid agendum esset, deliberationem in-
 stituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus
 operi admoliendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis prae-
 stito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic moraren-
 tur, imperatorem avum rogitantes, usque eo terminum excessisse,
 ut iam longior expectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed
 consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur:
 et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties
 per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum
 iis qui illinc venerant legatis, quaecumque potuit quispiam pacis

ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἱκανὸς καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλέα Δ. C. 1327
 διασκέπασθαι καὶ ἀπολογίαν δοῦναι, εἴ τι μετριώτερον δι-
 νοεῖτο. τὸ δ' ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλέως τινὰ ἀπολο-
 γίαν μὴ ἐλθεῖν, τεκμήριον ἐναργὲς τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν Β
 5 εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερωῶς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσασθαι ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτυ-
 ὀμενος καὶ τοσοῦτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλη παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 10 ιοταστάς, οὐκ ἂν ῥαδίως τὰς ἐκεῖθεν πρόηται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμῶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεινω-
 κότας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργου ἀπτεσθαι παρήγει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοοῦ- C
 15 μεν" εἶπεν „ὅτι βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κενίηται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἐαυτῷ δύναμιν συναθροίζει καθ'
 ἡμῶν, ἐχρῆν διασκέπτεσθαι ἐπιπολῶ, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἐχομένου, ἡμεῖς δόξωμεν ἐξ ἀβουλίας πόλεμον ἤρχθαι. ἐπεὶ
 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 20 τὸς ἂν ἀρνήσασθαι βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πόλεμον, ἀναγκαῖον καὶ ἡμῶς ὄθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦξει πράττειν." βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήγει δὲ μηδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit.
 Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc nego-
 tio consilium dandamque responsionem, si quid moderatum cogita-
 ret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo tacere argumento esse
 manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam
 ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim
 tantum temporis in apparatu militari consumpsit, tam multos ea
 gratia in occidentem emisit, ut cum venisset, omnia aflatim sup-
 peditarent, spes sibi inde iniectas haud facile proiecturum. Quare
 nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsan-
 dam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens
 magnum domesticum protostrator, eadem hortatus est. Si, inquit,
 imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique co-
 pias in illud contrahere ignoraremus, circumspiciendum fuisset dili-
 genter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptaremus.
 Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari
 possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecun-
 que utilitas aliqua affulserit, ea uti convenit. Ipsi quoque impera-
 tori iuniori de cetero non cunctandum, sed e loco abeundum vide-
 batur belloque insistendum. Admoenebat tamen, spem pacis non

- A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντας, δι' ἑαυτῶν
 τὴν εἰρήνην αἰτεῖν. κἄν μὲν αἰδεδέντες καταλύσωσι τὸν πό-
 λεμον, τὸ ζητούμενον ἤνυσθαι ἐὰν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυρα-
 μένους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰ-
 τοῦντες ἀποθῶνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μέντοι μέγας δο-5
 μέστικος „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἐλευσόμεθα, καθάπερ ἐκέ-
 λευσας, βασιλεῦ· πάντῳ δὲ θανμάζω, ὅτι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
 πρὸς· τὸ μὴ καταλυθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσασμένων ἡμῶν
 καὶ πλέον ἠνυκότων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἠλπίσας μόνην τοῦτο ἂν
 ποτε δυνηθῆναι. συγγνώμη δ' ὅμως τοῦ λόγου, τοῖς ὑπὸ πν-10
 P. 1577ρετοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταῦτον. ἐκεῖνοί τε γὰρ
 αἰεὶ κρήνας διΐασι καὶ ποταμούς τῷ νῦν καὶ πάντα χρήματα
 ὕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἀξιοῦσι καὶ δυσχεραίνουσι τοῦτον μὴ
 γινομένον, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι καὶ
 σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἐχομένῳ, οὐδὲν θαυμαστόν· 15
 καὶ τὰ πάντα ἀνέφικτα ἡγεῖσθαι δυνατὰ, καὶ ἐξ ἀπόρων, τὸ
 λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηγό-
 ρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τοσαύταις ἡμέραις μηδὲν τὸν
 πατριάρχῃ σοι μεμνηκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὑπονοεῖν διὰ τὸ τὰς
 Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι, μηδ' αὐτῷ ἐξεῖναι· 20
 τινα πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον
 ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἄγγελος γενέσθαι ἀσπᾶσθαι τὴν σιω-
 πῆν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοι post λόγου.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam petērent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerēbatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iubes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solum hoc tibi confecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febre correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellent omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperatque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatio tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Suspiciari quidem licet, quoniam portae urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; verumtamen arbitror, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consultantium hi erant.

γὰ. Ὡς δὲ ἐδόκει πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν, ἄραν—A. C. 1327
 τες ἐκ Ῥηγίου ἅμα τριακοσίοις καὶ χιλίοις λογάσι, οὓς ἦγον, C
 τὴν εἰς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ— V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἦκε
 5 γράμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφυγμένοι πρέσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιωθεῖεν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρ-
 χης τούτου ἔνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελευταῖον, ὡς αὐτὸς τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῷ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῇ μὲν οὖν πέμ- D
 ψαντι τὰ γράμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκομικότος τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμπε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὄπλα περιθέσθαι, νομίζων, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἰόντας ἀφράκτους
 15 χωρεῖν καὶ ὠπλιζόντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιὰν μὲν ἔστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω· αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιάτας ἑτέρους τριάκοντα παρα-
 λαβὼν, ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν παρὰ τὴν τῆς Γυρολίμνης προσ-
 20 αγορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ὠπλισμένοι πολ-
 λοὶ καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς τραπέζης δομestικός
 Φωκᾶς ὁ Μαρουίλης, ὃν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 153
 σιγῇ. τό, τε γὰρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μίκρον ἐνεποίει προσαγορεῦσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhcgio ca-
 stris, eo intenderunt cum mille trecentis, quos ducebant, selectis
 militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, spe-
 ciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne inter-
 rogare quidem dignatus fuisset; et quacuam patriarcha ob id suc-
 censens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii
 respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras
 acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata
 gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum,
 nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere.
 Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra
 procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus,
 praeterea triginta militibus, quamproximo iuxta portam Gyrolim-
 niam accessit. In muris cum alii multi conspiciabantur, tum dux
 eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore
 suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo
 inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suum
 salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

A. C. 1327 τέρου βλάβην ὑφορωμένην, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτη προσενηχθῆναι, οὐ μόνον ἰταμὸν δεινωῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσήκον, ἔτε πεπαιδευμένην περὶ τὰ τοιαῦτα ἱκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖται σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὸν κελεύσαις πρὸς σε ἐλθεῖν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τό γε δεύτερον, Ἐν εὐεργεσίας μεγάλῃ μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἄττα διαλεχθῆναι πρὸς σέ, ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο δυνατόν, τό γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστελεῖαι ἀρτίως ἦκονταί ο ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συγνὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησῆται αὐτῷ καὶ πρεσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελευσθὲν, ἀπῆλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλίδος Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἄρχοντος μέρους γεγενημένος· κατὰ δὲ μητροῦσιν κληρὸν εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητροῦσιν αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυχεν ἐλθὼν, ἅμα μὲν ὀφόμενος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ' ἵνα καὶ παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς εὐεργετηθῇ· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐπῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέφ βασιλεῖ

5. Inpr. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμπαρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μόντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie iustituto, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te accersas, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patrum eius Marchionem, recens ex Lombardia praesentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abiit. Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neque nitatur eius urbem sibi asse-

ὡς εἶη μεμνηκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ πάππος τῶν ἐνθρόνου ἀνα- A.C. 1327
 χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
 ἑαυτῷ ἔξαπατῶντα καὶ παραπέθοντα τὸν προστύχοντα. οὔτε
 γὰρ αὐτὸν δυνατὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔλθειν, οὔτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
 5δον συγχωρῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν Μαρκέσην
 ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ Μαρούλη καὶ Μάρ-
 κος τις Καβαλλάριος ὠνομασμένος ὁ Καβαλλαρίου τοῦ Βάρδα
 ἑστώς, ἐκ τῶν οἰκετῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ὦν, σκαιῶς D
 καὶ ἀπαιδευτῶς πρὸς βασιλέα τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
 10ἐνθρόνου πρὶν κατεδηδοκῆναι τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἦδὺ δὲ
 γελάσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἶη δυνατὸν”
 εἶπεν „ὦ Μάρκε, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταφάγοιμι τὴν
 ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθνήσκοντα ὁμοίως ἀδυνατώτερον τοῦτο
 πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἔψευσθαι.”
 15πρὸς μὲν οὖν Μάρκον τοιαῦτα παίζων εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
 Μαρούλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἐξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
 σιλεῖ, ὡς „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεός, οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτῶν
 ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἐνέλιπον
 προθυμίας οὐδὲ σπουδῆς εἰς τὸ πράττειν ἃ τε προσέταττες καὶ
 20ἦν σοι κατὰ γνώμην ἔλογιζόμην δ', ὅτι καὶ σὺ μᾶλλον ἂν εἰ- P. 159
 δείης αὐτὰ τῶν ἄλλων ἐχρήν γάρ. ἐπεὶ δ' οὕτω τὰ πράγματα
 φθονερός τις συνεσκεύασε δαίμων, καὶ ὦν μὲν ἐν τοῖς παρα-
 σχοῦσι καιροῖς εὐνοίας ἅμα καὶ εὐπειθείας τῆς πρὸς σὲ ἐπιδέ-
 δεῖγμαί ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποις δὲ συσκοφάνταις καὶ φθό-
 25ροῖς πεισθεῖς, κекίνηκας αὐθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὲ, πολ-
 λὰ πρότερον καὶ βουλευσάμενος καὶ συσκευάσας κατ' ἐμοῦ, ὡς

tere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat. Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut ingressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolidè et imperite imperatori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset sibi placere ostendisset, exsequenda praetermississe. Existimasse porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quoniam daemonis alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque obedientiae antehac suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit, syncophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

A.C. 1327 ἐγένετο καταφανὲς ἔμοι ἐκ τῶν ἐαλωκότων γραμμάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἔπεμψά σοι καὶ πολ-
 Β λὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπτομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάντα πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκας τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἄπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκευὸς ἀχρηστον ἀπορῥίψας ἤλικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν ἔλυσας κατ' ἐμοῦ. ἴδου τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι Θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ πάντα δὲ τῷ πάντα δικαίως κρίνοντι ἀγαθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, 10 ἀναγκαιῶς ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὀλίγου παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἄβουλίαν τὴν νυνί, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σαφῶς, ὡς ὧν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προείλου, ἃ δὲ C ἐκρίνας καταλιπεῖν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχουσαι παντὶ σθένει." 15 τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβάς τοῦ ἵππου, προσεκύνη καὶ ἀπόντα τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ Μαρουλης δὲ ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ τὴν προσκύνησιν παρεῖχε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ- 20 ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν. καὶ διοικήσας τὰ ἐκεῖ ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα ἔχειν, καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας Σηλυβριανοῖς, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καταλιπὼν ἐν Σηλυβρίᾳ παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐνέ- 16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τὸν ἵππον.

sum se meditatus insidiosque molitus, ut pateat ex interceptis litteris, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellum renovarit; et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impetrarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregit; sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit, spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immiserit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se committere, per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum, bello manum implicare. Considerare se, ipsum quoque amentiam suam brevi cogniturum et ex eventis perspecturum, ea elegisse, quae vitare inprimis, ea reliquisse, quae toto pectore complecti debuisset. Haec fatus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueto veneratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, discessit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit, et praefecto ibidem declarato, Didymoticham abiit, relicto Selybriae Apocaucho magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἕνεκα καταστησάμενος, ἀφίκεται πάλιν πρὸς A.C. 1327
 αὐτόν. ὃ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
~~καλλὰς ὑστερον ἡμέραις~~ διὰ κατὰ Θράκην συνῆλθον πάντες V. 128
 5 πλὴν τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγω ἐλάσσονος ὄντας διασχίλους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεῖ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησάν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνῳ καὶ Θάσω
 10 ἐγκατέκτισαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδηλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγετο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιάν πέμψαντες, ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγῃσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15 ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέραιεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἄνισταμένων, ἤνεγκε δὲ σιγῇ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.
 18 β. Ἐπεὶ δὲ συνῆθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20 τοτορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λιπὼν αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ
 τὴν ἐπιλοιπον παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαχομένοις τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25 στρατηγοῖς. ἐπύθετο γὰρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπεριῶν πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod eis paucos dies factum est. Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis interiectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comanorum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia summos Andronicus Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno, Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat. Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia, uti in Thraciam copias mitterent, unaque cum cetera praeda ipsos cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent. Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem universae Thaciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa colaturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον συνηθροικότας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῳ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρᾳ τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μητρὶ. γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιά-5 νου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάνοδον αὐτοῦ περιμένουσαν εὗρεν. αὕτη γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὕσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐν ᾗ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιά-10 σατο σχῆμα πάλιν ἐπανελθεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μεταξὺ Διτῆς ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεξέπιπίσθη, ἔμεινεν ἐν Γρατζιάνου, δείσασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεὶ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἰχὼν ἐν φρουρᾷ. 15 ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατρέψας αὐτοῦ, ἐπεὶ ἡ ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμιαν καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῖν καὶ τῇ πανάγῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θυσίαν αἰνέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγεννημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι-20
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺ χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὁ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεψιὸς Ἀσάνης Μι-
P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιαρὸς Πα-

agnine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Uxorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in finibus Thraciae positam attigit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem proficiscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippos, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam comprecatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iusiurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum duces imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiarus, ac post eos Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τούτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
 ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
 δυοκαίδεκα ταγματῶν ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
 παρὰ Τριβαλοῖς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
 5 τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῖς. ἅμα δὲ τῷ ἄσασθαι
 τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
 αὐτοὺς, περιέχον τοιαῦτα· „θεῖέ μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
 θεῖοί μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὅποιαν τιὰ
 εὐπείθειαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
 10 βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμη, ὅπως τε οὐδε-
 μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶσαν
 ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανὴν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀρχὴν κινή-
 θῆναι τὸν πόλεμον τουτονί, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδὼς καὶ
 αὐτὸς σύννοιδά ἐμαντῷ. βασιλέα μὲν οὖν πείσαι ταῖς συνθή-
 15 καῖς ἐμμένειν οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ δεηθεὶς, ταῖς ἐπαγγελίαις
 πεποιθότα, ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πυθόμε-
 νος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
 εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Δράμας καὶ τῆς Φι-
 20 ἐλθεῖν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἐλο-
 γισάμην αἴτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά-
 κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
 ὄρκους ἀναθεῖς, οὓς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
 πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἡψάμην, ὡς ὅπου περ ἂν ἐντύχω μαχού-
 25 μενος ὑμῖν ὁ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἤδη, παρασκευάσασθε
 πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν ἐδήλου τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπεὶ

cim cohortibus Chreles praeerat, qui inter nobiles suae nationis for-
 titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
 ingressus est Imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
 Mi patruē despota et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
 quantam venerationem, obedientiam et amorem avo meo hactenus
 impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
 omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
 verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
 et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
 vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
 tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
 et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
 usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
 me quae situm adventare. Quia vero actatus sum inferior, haud fas
 iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
 xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
 vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

A.C. 1327 ἔγνωσαν ἀδύνατοι εἶναι ἀντιπαρατάξασθαι πρὸς μάχην, ἐπύθοντο δὲ, μέχρι Ξανθείας βασιλέα ἐφθακέναι, οὐκ ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν στρατοπεδείας, ἀλλ' ἄρανες ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς Φερὰς, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ τὴν πόλιν ὄχυρὰν εἶναι καρτερωτάτων τειχῶν περιβολαῖς καὶ ἀφθονίαν⁵ τῶν ἐπιτηδείων δυναμένην χορηγεῖν τῇ στρατιᾷ τοσαύτη οὐση, ἅμα δὲ ἐλπίσαντες, καὶ βασιλέα, ἂν αὐτοὺς πύθῃται ὥσπερ στρατοπέδῳ τῇ Φεραιῶν χρωμένους καὶ ἀφθονίαν ἔχοντας σίτου, ὥσπερ ἀποδειλιάσαντα τὸ ἐξ ὄχυροῦ αὐτοὺς ὀρμασθαι στρατοπέδου, πρὸς Χριστοῦπολιν μενεῖν. βασιλεὺς δὲ ὡς ἐγένετο ἐν Χριστοῦπόλει, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτοὺς ἀφιγμένους εἰς Φερὰς, ἤει καὶ αὐτὸς αὐτῶν κατόπιν καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν πολιγνίῳ τινὶ Ζίχνα προσαγορευομένῳ, ἐγγὺς Φερῶν. οἱ δὲ Ζίχνιοι καὶ πρότερον μὲν ἀφροσθηκότες ἤδη ταῖς γνώμαις πρὸς βασιλέα τὸν νέον, Ἀλεξίου Τραπεζακωνος τοῦ⁵ μεγάλου παπίου ἐνάγοντος πρὸς τοῦτο, ἐκ Χριστοῦπόλεως κρύφα πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενον, τότε δὲ οὐκ ἐν ἐλπίσιν, ἀλλ' ἐν βεβαίῳ ἤδη τὴν βοήθειαν ὀρῶντες, ἀπέστησαν ἀναφαν-
P. 162 δὸν, καὶ βίσιλει προσεχώρησαν τῷ νέῳ καὶ τὸ πόλισμα ἐνεχείρισαν. στρατοπεδέυσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ζίχνα ἡμέρας²⁰ δύο, ὡς ἂν ἐκ τε τῶν τῆς ὁδοιπορίας πόνων καὶ τῶν ὑετῶν καὶ τῶν χειμῶνων ἢ στρατιὰ ἀνακτήσῃται ἐαυτήν· (ἦν γὰρ
A.C. 1328 δὴ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἢ τοῦ χειμῶνος ὥρα·) τῇ τρίτῃ

17. Lege ex Intpr. αὐτοὺς.

rissem, concerturus. Id cum sciatis modo, ad pugnam vos expedit. Ista in litteris imperator. Illi se infirmiores iudicantes, quam ut acie decertarent, audientesque, imperatorem Xanthiam accessisse, consultum fore decreverunt, motis castris, alio se transferre. Igitur Pheras petunt; et quod urbs ea firmissimis septa moenibus esset tantoque exercitui commeatum suppeditare largiter posset, et quia sperabant, imperatorem, ubi intellexisset, eos urbem illam pro castris habere, annonaque et reliquo commeatu affluere, metuentem, ne a castris adeo munitis erumperent, Christopoli mansurum. Qui ut Christopolin venit et eos Pheris se credidisse accepit, persequi instituit et ad oppidum Zichna appellatum, prope Pheras, exercitum adduxit. Zichnii iam ante, impulsore Alexio Zamplacone magno papia, qui e Christopoli occulte cum ipsis egerat, animis ad iuniorum imperatorem defecerant. Et quia tum non spe, sed oculis ipsis certum videbant auxilium, propalam ad eum, dedita urbe, transierunt. Transacto ibi biduo ad reficiendum recreandumque ex itineris labore ex pluviarum et frigidis iniuria militem, quippe mense Ianuario, die tertio bene mane signum ad arma capienda dari iussit. Tum istructis velut ad pugnam ordinibus, composite et cum silentio incedentes, non procul Pheris, fluviolo Libobisto transmisso, in procinctu, tam-

ἄμα ἐφ' ὀπλιζοῦσθαι τὴν στρατιὰν τῇ σάλλπιγγι ἐκέλευσε ση- A.C. 1328
 μῆναι. ἐπεὶ δὲ περιέθεντο τὰ ὄπλα, ταξάμενοι ὡς ἐς μάχην,
 ἦσαν εὐκόσμως ἄμα καὶ μετὰ σιγῆς. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐγγὺς
 Φερωῶν, διαβάντες ποτάμιόν τι λεγόμενον Λιβοβιστόν, ἕστη-
 55σαν παρατεταγμένοι ὡς τοῖς ἐναντίοις συμβαλοῦντες. καὶ V. 130
 διημερεύσαντες ἐκεῖ, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἔστρα- B
 τοπεδεύσαντό τε καὶ διενυκτέρευσαν ἐκεῖ. οἱ δὲ τῆς ἐσπερίου
 στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐκκλησιάσαντες τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἄμα
 Χρέλη, τῷ τῶν συμμάχων Τριβαλῶν στρατηγῷ, ἐβουλεύ-
 10οοντο, εἰ δεοὶ μάχεσθαι βασιλεῖ· καὶ ἔδοξεν ἄλυσιτελὲς καὶ
 Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. ἡ γὰρ εὐταξία καὶ ἡ σιωπὴ
 καὶ ἡ καρτερία τῆς βασιλέως στρατιᾶς δέος αὐτοῖς οὐ μετρι-
 15ως ἐνεποίει, ὡς οὐκ ἂν αὐτοῖς οὕτως ὀρμὴ παρέστη δαιμο-
 νία πλείοσι τε μάχεσθαι ἑαυτῶν καὶ παρὰ πόλει τῇ σφε-
 205τέρα στρατοπεδευομένοις, εἰ μὴ πρότερον οὕτω παρεσκευά-
 σαν ἑαυτοὺς, ὡς ἡ νικήσοντες μαχόμενοι ἢ πεσοῦμενοι παρὰ
 τὴν μάχην. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς λυσιτελεῖν, τειχίῳ κατέχοντες C
 τὴν στρατιὰν, φρουρεῖν τὴν πόλιν καὶ ὑπομένειν τὴν πολι-
 ορκίαν, ὡς τοῦ βασιλέως οὐ περιμενοῦντος ἐνταυθοῖ, ἀλλ'
 20ἐπαναστρέφοντος ταχέως. ἄμα δὲ ἐφ' εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν στρατιὰν ὀπλισμένην παρατάξας ὡς ἐς μάχην,
 ἄχρι μεσεμβρίας, ἔμεινε πρὸ τῶν τειχῶν, ἐλπίζων ἐς μάχην
 προκαλέσασθαι τοὺς ἔνδον. ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξίει,
 τὸν Λουχᾶν Γεώργιον πέπομφε πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ἐκ
 25τῶν οἰκετῶν μὲν ὄντα τῶν αὐτοῦ, συνετὸν δὲ ἄλλως καὶ
 πρὸς πρεσβείας ἔχοντα ἐπιτηδείως. ὃν γενόμενον πρὸς ταῖς

4. MS. Intrp. Λιβοβιστόν. ED. P.

quam cum hoste iamiam dimicaturi, per diem constiterunt. Ut
 nemo contra exiit, castris ibidem positis, noctem duxerunt. Qua ipsa
 nocte copiarum occidentalium duces, adiuncto etiam Chrele Triba-
 lorum ductore, de pugna committenda disceptarunt. Decretum, id
 neque Romanis, neque sociis bene casurum. Etenim tam ratus ordo,
 silentium et tolerantia adversariorum non parvum eis timorem in-
 cutiebat arbitrantibus, non eos tam mirifico impetu ad pugnandum
 cum pluribus et suam ipsorum urbem insidentibus ferri potuisse,
 nisi prius secum plane constituissent in proelio aut vincere aut oc-
 cumbere. Placuit igitur, intra muros se continere, urbem custodire,
 et obsidionem tolerare: ac si imperator diu illic haesurus non esset.
 Postridie, exorta luce, imperator, armato et disposito quasi ad pugnam
 milite, ad meridiem usque spe hostis eliciendi ante muros perse-
 verat. Nullo prodeunte, Lucam Georgium de familiaribus ministris,
 virum catum et legationibus obeundis idoneum ad eos mittit. Ad
 portam ut accessit, pars intromittendum dicere, pars negare. Tamen

A.C. 1328 πύλαις οἱ μὲν δεῖν ἔφρασαν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἀντέ-
 Δλεγον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν στρατηγὸς ὁ Χρέλης τῶν
 ἀξιούντων ἦν δέχεσθαι τὸν βασιλέως πρεσβευτὴν, εἰσεδῆξαντο
 αὐτὸν, τοῦ μὴ δοκεῖν ἐξεπίτηδες τὸν σύμμαχον ἀνιᾶν. γενό-
 μενος δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκάς, πάντας προσηγόρευεν ἐκ
 βασιλέως ἔλεγέ τε πρὸς αὐτούς, ὡς „βασιλεὺς ὁ ἐμὸς δεσπό-
 της πολλὴν ὑμῶν ἀναλγησίαν κατεγνωκώς, ὅτι χειμῶνος ὄρα
 ἐν ἡμέραις ἤδη δυοὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐσθηκῶς ὑμῶν, καὶ πολ-
 λὴν, ὡς εἰκὸς ἐν ὄρα τοιαύτη, τάλαιπορίαν ὑπὸ κρύους ὑπομέ-
 νων, οὐδεμιᾶς ἤξιώται προνοίας παρ' ὑμῶν, ἐπεμψεν ἐμὲ τήνιο
 μικρολογίαν ὑμῖν ὀνειδιούντα καὶ ἅμα ἀξιώσοντα, ἣ βασιλέα τὸν
 ἐμὸν δεσπότην ἐντὸς τειχῶν αὐτοὺς φιλοφροσύνης ἕνεκα κα-
 λεῖν, ἣ αὐτοὺς ἔξω πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐμοὶ παίζοντι μᾶλλον, ἔφη, λέλεκται ῥαστώνης
 P. 163 χάριν. βασιλεὺς δὲ ὑμῖν μηνύει, ὡς, ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βα- 15
 σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐμῶν πρὸς αὐτὸν διαβαλλόντων ἐναχθεῖς, τὰς
 μὲν συνθήκας, ἃς πρὸς ἀλλήλους τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἐθέμεθα,
 διαλύσας, τὸν πόλεμον τουτονὶ κεκίνηκε κατ' ἐμοῦ μηδὲν μῆτε
 ἀδικήσαντος, μῆτε παραβεβηκότος τὰς συνθήκας. καὶ πολλὰ
 πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος καὶ πάντα κάλων κινήσαντος ὥστε οὐ
 μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, οὐκ ἠνέσχετο αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν,
 ἀποβλέπων πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλπίζων, ῥαδίως ἂν ἐμὲ κατεργάσε-
 σθαι ἐν τῷ πολέμῳ δι' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ὄρατε, οὐχ ἦ αὐτὸς
 Βπροσδόκα τὰ πράγματα ἀπέβη, ἀλλὰ καὶ ἦν εἶχε πρὸς ὑμᾶς
 ἤδη βεβαίως περιήρηται ἐλπίς, δέομαι ὑμῶν, τοῦ κοινοῦ παν- 25

11. ἀξιώσοντα ED. P. pro ἀξιώσαντα.

auctoritate Chrelae moti, ne socium de industria contristare videren-
 tur, Lucam intromiserunt. Ille omnes imperatoris nomine salute im-
 perit: narrat, dominum suum eorum stuporem admirari, quod cum
 hiberno tempore ad portas urbis biduo steterit multamque, ut tali
 tempestate, molestiam frigoris pertulerit, nulla ab eis cura dignatus
 sit. Ideo se nunc ad sordes istas et inhumanitatem illis exprobrandam
 missum esse et simul rogatum, ut aut imperatorem humaniter intra
 moenia vocarent, aut ipsi ad illum cadem de causa exirent. Sed haec,
 inquit, ioco potius ad animum relaxandum dixerim; imperator haec
 vobis significat: avum suum ab obtrectatoribus ad pacis foedera dis-
 suenda inductum, hoc bellum contra se immerentem nec foedus vio-
 lantem suscepisse. Crebro atque omnibus precibus orasse et ruden-
 tem omnem movisse, ut ne faceret, nihil profecisse; quia is, ut
 apparet, ad vos respectum habens, illum non difficulter armis vestris
 vita et fortunae exuturum sese confidat. Quoniam autem conscie-
 rent, rem contra atque is opinaretur, evenisse et quam de ipsis spem
 spem concepisset, nunc perisse, obsecrare, ut miserati Romanam

τὸς τῶν Ῥωμαίων ἔλεον λαβόντας, οὕτω δεινῶς ὑπ' ἀλλήλων A.C. 1328
 φθειρομένων διὰ τὸν πόλεμον ἡμῶν τὸν πρὸς ἀλλήλους, πέμ-
 ψαι πρὸς βασιλέα τινα διδάξοντα περὶ τῶν ἐνταυθοῖ πραγμά-
 των τᾶληθές. οἴομαι γὰρ, ἂν πύθῃται τὰ ἐνταῦθα πράγματα
 501 κεχώρηκε, μᾶλλον ὑψήσειν τῆς πρὸς ἐμὲ ὀργῆς καὶ τὸν
 πόλεμον ἐθελήσειν καταθέσθαι, οὐκέθ' ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρό-
 τερον τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίδας ἔχων. ἐγὼ δὲ πρῶτον
 μὲν ἄπρακτος καθεδουῖμαι, μηδὲν κινῶν ὅσον ἂν συμβῶμεν χρό-
 νον, ἕως ἂν ὁ πεμφθεὶς πρὸς βασιλέα ἐπανήξῃ. κἂν μὲν αὐ-
 1010101 οἱδὲς ὁ βασιλεὺς μὴ προσδέξηται τὴν εἰρήνην, ἄπεισθαι τοῦ C
 πολέμου· ἂν δὲ, Θεοῦ συνενδοκοῦντος, τὸν πόλεμον ἐθελήσῃ
 καταθέσθαι, παρέξομαι ὑμῖν ἐγὼ πίστις ἰσχυρὰς δι' ὄρκον V. 131
 τοῦ μηδενὶ μνησικακήσειν, εἴ τις καὶ τοῦ παρόντος ἔδοξεν αἰ-
 15 αἰτιώτατος γενέσθαι πόλεμον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμενῶς διατεθεὶς,
 ἰσασφάλειαν καὶ ἀμνηστίαν παρέξειν τῶν κακῶν." Τοιαῦτα μὲν
 πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκάς ἐκ βασιλέως εἶπε τοῦ νέου. οἱ δὲ με-
 20 ταστήσαντες αὐτὸν ἐπὶ μικρὸν, ὥστε βουλευσασθαι ἐφ' ἑαυ-
 τῶν, πάλιν μετακαλεσάμενοι, μὴ δύνασθαι μηδὲν εἶπον ὧν
 βασιλεὺς προκαλεῖται πρᾶξαι. τό, τε γὰρ ἐκεῖνον εἰς τὴν πό-
 2010101 λιν δέξασθαι παντελῶς ἔξω καιροῦ· αὐτοὶ τε οὐκ ἐξελεύσον-
 ται μάχῃ διακριθῆναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ ἐμελλον, τῇ προ-
 25 τεραίᾳ ἂν ἅμα τῷ αὐτὸν ἔλθειν ἢ μάχῃ συνήφθῃ· ἂν δὲ τις
 αὐτοῖς ἐπίῃ, ἀμνησῶνται ἀναγκαίως ἀπὸ τῶν τειχῶν. τό γε
 μὴ εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα ἀποστεῖλαι τὸν ἀπαγγελιοῦντα

2. ἡμῶν scripsi pro ὑμῶν, idemque legit Intpr.

rem publicam, quae propter mutuam avi et nepotis bellum sic a se-
 met ipsa dilaceretur, aliquem mittant, senem vere edocturum, quo
 pacto se res hic habeant. Sperare enim, si cognoverit, quo infeli-
 citatis illae devenierint, parcius irasciturum, amissaque praeterita
 fiducia, bellum valere iussurum: se interim, quamdiu sibi cum illis
 convenerit, donec nimirum nuntius redierit, nihil incepturum. Si
 imperator pacem non admiserit, Martem invadendum: si, divino ap-
 probante numine, bello abstinere voluerit, se fidem illis iureiurando
 obstricturum, in neminem; tametsi armorum istorum auctorem maxi-
 mum, offensum iniuriarumque memorem animum gesturum: sed iis
 oblivione sepultis, universis securitatem donaturum. Haec Lucas:
 quem duces paulisper submotum, ut sententias conferrent, revocant:
 aiunt, Nihil penitus horum, ad quae imperator hortetur ac provo-
 cet, praestare posse. Nam ipsum intra moenia recipere haud tem-
 pestivum esse, ad pugnam vero cum illo miscendam non exituros:
 quod si libuisset, heri statim ac venisset facturos fuisse: si oppu-
 guentur, de moenibus necessario se defensuros. Legare autem quem-
 piam Byzantium, qui de his rebus imperatorem doceat, indecens
 videri. Nam cum subditi sint, et nunc quae ille imperaverit sese

A.C. 1328 περὶ τῶν ἐνταυθοῦ πραγμάτων οὐ προσήκειν αὐτοῖς. Ἰπο-
 χεῖριοι γὰρ ὄντες βασιλέως, νῦν τε ἅ προσετάχθησαν ποιεῖν
 καὶ εἰς τοῦτιον ἅττα ἂν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς ὑφηγεῖ-
 ται πράξειν· αὐτῷ δὲ ἐξεῖναι ἅ βούλοιο καὶ νομίζοι λυσι-
 τελοῦντα ἑαυτῷ ταῦτα καὶ ποιεῖν. τοιαῦτα μὲν οἱ τοῦ πρὸς 5
 σφυτέρου βασιλέως ἀπεκρίναντο στρατηγοί. ἐπεὶ δὲ ὁ Λου-
 κᾶς ἐλθὼν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ, συναγαγὼν τοὺς
 P. 164 ἐν τέλει πάντας, ἐβουλεύετο ὃ, τι δεοὶ ποιεῖν αὐτούς. συνε-
 βούλευε δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ πονεῖν εἰ-
 κῆ καὶ μάτην, τῶν δεόντων πράττοντας οὐδέν. οὔτε γὰρ αὐ- 10
 τοὺς Φεράς δυνατὸν παραστήσασθαι τειχομαχίᾳ· ἢ τε ἔνδοξ
 ἄμα στρατηγοῖς πολιορκουμένη στρατιὰ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀρη-
 θῆτεν τὸ μὴ οὐκ ἐκ παρατάξεως τολμῆσαι ἂν ποτε εἰς χεῖρας
 αὐτοῖς ἵεναι. καίτοι γε εἶποι τις ἂν, ὡς οὐ χρὴ πιστεύειν
 τοῖς τῶν πολεμίων λόγοις ἀεὶ τᾶναντία λεγόντων ὧν διανο- 15
 οῦνται πράττειν· ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ
 εἴς ὧν ἐκεῖνοι λέγουσι, στοχάζομαι πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ
 Βμάχεσθαι ἡμῖν αἰρουμένους. ὅτε τοίνυν οὔτε βία ἔλεῖν αὐ-
 τοὺς ἐγχωρεῖ τειχῆρεις ὄντας, οὔτε μηχανῇ τινι καὶ στρατη-
 γία τῶν τειχῶν ἀποστήσαντας ἀναγκάσαι μάχεσθαι ἡμῖν, οὐκ αὖ
 ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τὸν τε χρόνον παραναλίσκειν ἐν ᾧ τῶν
 δεόντων ἐξέσται τι πρᾶξιαι, καὶ τὴν στρατιὰν ἀνονήτοις κατα-
 τεῖναι πόνοις. ἀλλ' ἀπαγαγόντας ἐντεῦθεν, ὅπου τῶν ἐπιτη-
 δείων τὴν ἀποκομιδὴν ἐξουσι ῥαδίαν στρατοπεδεῦσαι· εἰθ'
 ἐξῆς ἅ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐκ τῶν παρόντων πράττειν. τοιαῦτα 25
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς τὴν
 4. δὲ correxi pro te.

exsequi: et in posterum quaecunque res tempusque suaserint trans-
 acturos. Licitum esse ipsi facere quae velit quaeque sibi fructuosa
 putaverit. Haec duces imperatoris senioris responderunt. Quibus e
 Luca perceptis, iunior proceres suos coëgit omnes, et quid agendum
 in consultatione posuit. Magni domestici consilium fuit, receden-
 dum et cum nullum operae pretium consequerentur, non esse teme-
 re frustra laborandum: neque enim Pheras expugnatos, et ob-
 sessos milites cum ducibus nec ipsos inficiaturos, nunquam se directa
 acie nobiscum ausuros congregi. At enim, obiiciet quispiam, non
 est habenda fides verbis hostium, qui semper iis contraria loquun-
 tur, quae facere machinantur. Ego vero ex re ipsa, non ex verbis
 eorum coniecturam capio, illos obsideri malle, quam aequo se campo
 credere. Igitur quando neque vi capi possunt, intra muros deliten-
 tes, neque ulla machina aut strategemate ab iis divelli et ad proci-
 lium cogi, nihil necesse est, tempus bonis rebus efficiendis commo-
 dum hic male perdere exercitumque infrugiferis defatigare molestiis:

βουλὴν ἐπήνει καὶ οἱ ἐν τέλει συνεπεψηφίζοντο πάντες. καὶ Α. C. 1328
ἀναστρέψαντες ἐκεῖθεν, ἑστρατοπεδεύσαντο πάλιν ἐν Ζίχνα C
ἐν ἡμέραις δυσί.

7
ΕΣ 5 σαλονίκης πρὸς βασιλέα ὁ Φιλομμύτης ὑπὸ τῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέ-
ως τοῦ νέου πραττόντων πεμφθεὶς, τὰ τε ἄλλα ἀπαγγέλλων
ὡς ἔχει καλῶς, καὶ ὡς, εἰ νῦν ἀφίκοιτο, σὺν οὐδενὶ παραλη- V. 132
ψόμενος πόνῳ τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, τὰ τε D
ἀχθοφόρα τῶν ζώων καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ στρατιωτῶν ὅσοι
10 ἰομὴ εὐπόρουσιν ἔππων εὐρώστων καὶ τὰ πολέμια ἀγαθῶν κα-
ταλέλοιπεν ἀπολεξάμενος ἐν Ζίχνα ἅμα Τζαμπλάκωνι τῷ
μεγάλῳ παπῖα καὶ τισιν ἑτέροις ὀλίγοις· αὐτὸς δ' ἅμα δο-
μεστικῷ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἡγεμόσι τὴν ἀπολεχθεῖ-
σαν στρατιὰν παραλαβὼν, ἔδοξεν ἐπὶ Δράμαν ὡς πολιορκη-
15 ῶσων ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἀναστρέψας ἀφ' ἧς
ἐπορεύετο ὁδοῦ, ἤλυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην διὰ Στρυμόνος.
καὶ διαβάς τὸν ποταμὸν, κατὰ τὸ Μαρμάριον προσαγορευόμε-
νον Μικρὸν ἐκέλευσε τὴν στρατιὰν τυχεῖν ἀναπαύλης καταβάν-
τας ἀπὸ τῶν ἔππων. ἀναπανοσάμενοι δὲ εἶχοντο πάλιν τῆς
20 αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν τε ἐπιούσαν καὶ τὴν νύκτα τὴν μετ' P. 160
αὐτὴν ὀδεύσαντες, ἅμα ἔω κατὰ τὴν τρίτην ἦσαν ἐν Χορταί-
του. τῇ προτεραίᾳ δὲ αὐτῆς φήμη τις διὰ Θεσσαλονίκης δι-
ῆει, ὡς βασιλεὺς ὁ νέος τότε Ζίχνα εἶλε προσχωρῆσαν, καὶ
εἰς Φεράς ἑλθὼν, τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰν ἅμα Τριβα-

24. ἐσπέρας ED. P. pro ἐσπέραν.

sed hinc eo abducere, ubi victus commoditas: tum deinde, quae pro tempore utilia videbuntur, ea conficere. Laudat consilium imperator et nobilitas consentit. Inde Zichnam duobus diebus redeunt.

53. In hoc statu res erant, cum Thessalonica adest Philommates, allegatu eorum, qui illic partes imperatoris tuebantur. Is et alia bono esse loco et, si modo veniret, urbem nullo labore occupaturum nuntiabat. Itaque dossuaria iumenta et impedimenta cum militibus, quibus non essent equi valentes et bellatores, secernit et Zichnae cum Zampplacone magno pappia aliisque praeterea paucis relinquit; ipse cum magno domestico et ducibus reliquis selectoque milite Dramam eius obsidendae visus est proficisci. Sed nocte ipsa viam relegens, per Strymonem Thessalicam petiit, transitoque flumine, iuxta Marmarium (oppidi nomen est) exercitui ab equis descendere paulumque requiescere praecipit. Ubi requieverunt, rursum coepto instantes itineri, sequenti die ac nocte pergentes, tertia luce diluculo Chortaei fuerunt. Pridem autem rumor per Thessalicam distulerat, imperatorem iuniorum et Zichnam se deditentem recepisse, et Pheras cum adventasset, occidentales copias, cum Tri-

Α. Σ. 1323 *λοῖς τοῖς συμμάχοις ἔγκατέκλεισεν ἐντὸς τειχῶν, μηδὲ ἀποφθαλιμῆσαι δυνήθοντας· ἀναζεύξας δὲ πάλιν εἰς Ζίχνα, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀπόκαυχον καὶ Ἀλέξιον τὸν Παλαιολόγον πέπομφεν ἐνταῦθα, πρόφασιν μὲν, ὡς πρὸς τὸν ἐπιτροπέοντα Θεσσαλονίκης μέγαν στρατοπεδάρχην τὸν Χοῦμνονδ καὶ τὸν μητροπολίτην διαπρεσβευσσομένους· τῇ δ' ἀληθείᾳ, τοῖς τὰ αὐτῶν πράττουσι κρύφα διαλεξομένους καὶ ἅμα κατασκοπεύοντας, εἰ Θεσσαλονίκην ὑπαγαγέσθαι δυνατόν. παρὰ μὲν οὖν τῆς φήμης τοιαῦτα διεθρυλλεῖτο· πολλὰ δὲ ἀνερευνήσας ὁ Χοῦμνος ὥστε τὸν ἀπαγγέλλαντα τὰ τοιαῦτα ἔξεν-10 ρεῖν, οὐκ ἠδυνήθη. ὅμως δὲ ἐδόκει λυσitelειν αὐτῷ τε καὶ μητροπολίτῃ, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἰς Χορταίτου τὸν μητροπολίτην ἐλθόντα, τὸν τε Παλαιολόγον Ἀλέξιον καὶ τὸν παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, εἶπε ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν· δια-15 θρυλληθέντα εἶη, ὡς βασιλεῦ ἀναστρέφειν κελύειν, ὡς οὐδὲ συγχωρηθησομένης αὐτοῖς τῆς εἰς Θεσσαλονίκην εἰσόδου. εἰ δ' ἀπειθοῖεν καὶ βιάζοιντο τὴν ἄφιξιν, προαναφωνεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰρχθῆσονται ἐπιβουλεύοντες αὐτοῖς καὶ βουλόμενοι Θεσσαλονίκην ἀποστῆσαι βασιλέως. τοιαῦτα οἱ μὲν περὶ τῶν ἀκουσθέντων ἐβουλεύσαντο πράττειν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τήν20 ἐπιούσαν ὁ μητροπολίτης μὲν κατὰ τὸ σύνθημα τὴν εἰς Χορταίτου ἦει· ὁ δὲ γε Χοῦμνος ἅμα τοῖς ἅμφ' αὐτὸν τῆς προσαγορευομένης τῶν Ἀσωμάτων πύλης ἐξελθὼν, ὃ, τι ἂν ἀποβραῖή ἴστατο ἀποσκοπῶν, καὶ ἡ πόλις πᾶσα μετέωρος πρὸς*
Διὰς φήμας ἦν. τοῖς μέντοι δοκοῦσι τὰ βασιλέως τοῦ νέου25

halorum subsidio intra muros conclusisse, quae ne aspectum quidem eius sustinuisset; reversum Zichnam, Apocauchum a cubiculis et Alexium Palaeologum eo misisse, in speciem quidem, ut ad praefectum Thessalonicae Chumnum magnum stratopedarcham et metropolitanum legatos; re ipsa, ut cum suarum partium studiosis clandestinum sereret colloquium simulque specularentur, possetne sub ditionem subiungi civitas. Haec quidem fama disseminabatur; cuius auctorem Chumnus, tametsi multa inquisitione adhibita, invenire non potuit. Nihilominus ex re sua et metropolitana futurum censuit, si ille postero die Chortactum profectus, Alexium Palaeologum et Apocauchum, si verus esset dissipatus rumor, ad imperatorem retrocedere hortaretur: non enim Thessalonicam admissum iri. Si refragantes et urbem vi contenderent, praediceret, tamquam insidiatores et urbem ab imperatore avertere studentes, in carcerem tradendos. Haec illi super auditis facere in animum induxerunt. Die altero, sole recenti, metropolitanus ex conducto viam Chortactum versus arripuit; Chumnus cum comitatu suo porta, quae Asomaton vocatur, egressus, rerum eventum observabat. Ac tota urbs a fama pendebat. Ceterum iis, qui ab imperatore videbantur esse, indictum

πράττειν προείρητο μήτε ὄπλοις μήτε Ἱπποῖς χρῆσθαι, ἀλλ' A.C. 1328
 ἢ οἴκοι διατρίβειν, ἢ πελῆ καὶ ὄπλων προΐεναι χωρὶς. τότε
 δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐπεὶ πανταχόθεν τὰ βασιλέως διεθρουλλεῖτο,
 ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς αὐτῆς πύλης ἀνελθόντες ἀνοπλοὶ τὴν ἔκ-
 5βασιν περιέμενον τῶν πραγμάτων. ὁ μέντοι μητροπολίτης
 ἐπεὶ ἐγγὺς ἐγένετο Χορταίτου, ἀπροσδοκῆτως ἐντυχὼν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ, ἐξεπέληκτό τε καὶ τῆς ἀφίξεως κατεμέμφετο
 τὴν ἀκαιρίαν. προσαγορεύοντος δὲ αὐτὸν βυσιλέως, αὐτὸς
 πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κινδυνον θορυβηθεὶς, μηδὲ ἀντι-
 10προσειπαῶν, ἤλαυνεν ὡς εἶχε τάχους πρὸς τὴν πόλιν, τὴν
 ἔφοδον μηνύσων βασιλέως. εἶπετο δ' αὐτῷ καὶ ὁ βασιλεὺς P.166
 συντονώτερον βαδίζων. οἱ δὲ τὰ αὐτοῦ πράττοντες τοῖς
 τείχεσιν ἐφεστώτες, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν σημαιῶν ἐγνώσαν βασιλέα V. 133
 προσελαύνειν, ἀναθαρσήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἔξω τῶν πυ-
 15λῶν, λίθοις βάλλοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν· οἱ δὲ, τῶν τε πο-
 λεμίων ἔξωθεν ἐπιόντων, τῶν τε ἔνδοθεν φανερωῶς ἐκπολεμω-
 θέντων, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι χρῆσονται, ἔνδον μὲν εἰσῆλθον τῶν
 τειχῶν καὶ ἀπέκλεισαν τὰς πύλας· μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντέχειν
 πρὸς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐτραπήσαν εἰς φυγὴν
 20καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατέσχον ἐλθόντες ὡς ἀμυννόμενοι ἐκείθεν.
 ἦρχε δὲ αὐτῆς Λυζικός Γεώργιος ἐκ Βεργόλιας. οἱ δὲ ἀπὸ B
 τοῦ τείχους κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, εἰσεδέ-
 ξαντο βασιλέα. ἄμα δὲ καὶ ἡ πόλις πᾶσα προσετίθετο τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, καὶ ἠσπάζοντο ἐλθόντες πανδημεῖ. βασιλεὺς δὲ μὴ
 25ἀπὸ Φερῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν στρατεύμα ἐλθὼν δυσάλωτον

erat, neve armis, neve equis uterentur, sed aut intra parietes se
 continent, aut sine equis ac sine armis in publicum prodirent.
 Qui et ipsi, quandoquidem adventus imperatoris omnium sermoni-
 bus celebrabatur, muris portae iam dictae conscensis, rerum exitum
 inermes exspectabant. Metropolitā ut Chortaeto propinquavit, im-
 proviso in imperatorem incidens, obstupuit et intempestivam profes-
 sionem suam incusavit. Salutatus ab imperatore, ipse repentino
 periculo exterritus nihilque respondens, quam celeriter potuit, se
 proripuit, eius ad urbem accessum nuntiaturus. Sequebatur con-
 tentiore gressu imperator: cuius fautores in muris astantes, post-
 quam e vexillis ipsum aequitare didicerunt, sumpta audacia, in
 eos, qui extra portam erant, lapidationem faciebant. Ii hostibus foris
 ingruentibus, et qui intus erant aperte infestis, nescientes quid age-
 rent, intro se recipiunt, portas occludunt. Et quia de muro saxa
 iacentibus resistere nequibant, in fugam conversi, arcem, ut inde
 se defensuri, occupant. Arci Georgius Lyzicus praecerat. Qui in
 moenibus stabant descendere, portas recludere, imperatorem reci-
 pere, et urbs simul universa in eius potestatem abire; populus tur-
 matim ad eum salutandum accurrere. Ille veritus, ne Pheris sum-

A.C. 1328 ἀπεργάσθαι δείσας, στρατιὰν ἀπολεξάμενος ὕσθη ᾤετο ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔργον, τὴν ἀκρόπολιν προσέταξεν ἔξωθεν φρουρεῖν, ὅπως μηδεὶς εἰσέλθοι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ ἐν Φεραῖς ὄτι εἰς Θεσσαλονίκην ἔρχεται πυθόμενοι ὁ βασιλεὺς, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ αὐτῷ προσχωρήσῃ, τριακοσίους ἐπεμψαν λο-5
 C γύδας, ὥστε τὴν τε ἀκρόπολιν κατασχεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θάρσος παρασχεῖν ἀντιστῆναι βασιλεῖ. συμβαλόντες δὲ αὐτοῖς οἱ παρὰ βασιλέως προστεταγμένοι τὴν ἀκρόπολιν φρουρεῖν, ἐτρέψαντο κατὰ κράτος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλον ζῶντας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς φυλακῆνιο
 τῆς ἀκροπόλεως ἐξηρτύσατο, ἤκεν εἰς τὴν ἁγίαν σορὸν Δημητρίου τοῦ μάρτυρος καὶ μυροβλύτου, ἅμα μὲν προσκυνήσων αὐτόν, (ἦν γὰρ ἐξ ἡλικίας πρώτης τιμὴν αὐτῷ καὶ πίστιν πλείω ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας παρέχων καὶ ὡσπερ ἑρα-
 D στής αὐτοῦ ὦν,) ἅμα δὲ καὶ τῆς παρουσίας ἕνεκα εὐτυχίας15
 ἀμειψόμενος εὐχαριστίαις. προσκυνήσας δὲ καὶ εὐχαριστήσας, ἐπεὶ καὶ τὸν πόδα ἐκ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τραυματισθεὶς, (ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα μηνὶ θεραπευθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ τῶν ἰατρῶν πραγματευσασμένων, ἀλλὰ σφακελλίζων αἰεὶ οὐ φορητὰς παρεῖχε τὰς δύνας,) τὸ υπόδημα λύ-20
 σας, τῷ μύρῳ χρίειν ἔμελλε τοῦ ἁγίου, ἐνθυμηθεὶς, ὡς ἂ μὴ δύναίτο ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, ταῦτα θεὸς τοῖς ἁγίοις μάρτυσι δύνασθαι παρέσχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν τε πόδα

19. σφακελλίζων ED. P. pro σφακελλίζων.

missa, in arcem manus eius expugnationem remoraretur, copiam quantam sufficere arbitrabatur delegit eamque foris, ne cui introitus daretur, custodiri mandavit. Qui Pheris manebant, cognito, imperatorem Thessalonicam pergere, timentes, id quod accidit, ne se illi dederet, trecentorum virum delecta corpora mittunt, qui et arcem teneant et civibus in urbe ad resistendum imperatori animos faciant. Quos qui ad arcis aditus servandos selecti erant, collato pede, vi et virtute in fugam compulerunt; et alios quidem occiderunt, alios vivos ceperunt. Constitutis quae ad arcis custodiam pertinebant, imperator ad sanctum Demetrii martyris et myroblytae, id est, unguentum scaturientis, conditorium processit, simul ut precibus cum veneraretur, quippe quem a puero prae aliis martyribus honorabat, et plus in eo spei reponebat, quam in ceteris, impenseque illum diligebat; simul ut eidem gratias de oblata felicitate rependeret. Peracto utroque, quoniam etiam pedem in conflictu cum Persis vulneratus, quatuordecim mensibus curari non poterat, multa medicis auxilia frustra experientibus, sed eo paulatim tabescente, doloribus intolerandis cruciabatur; soluto calceo, sancti unguento illum parabat perlinere, ita secum volvens, quae ars humana et studium nequissent, ea Deum sanctis martyribus posse concedere. Ablatis fasciis

ἀπεγύμνωσεν καὶ τὰς ὀδύνας, αἷς ἐδεσμεῖτο, περιήρει, ὡς τῆς A.C. 1328
πολλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοὺς μάρτυρας φιλοτιμίας! ὁ μὲν μο-
τὸς ἔξω εὖρητο ἐξῆμιμμένος, ὑγιῆς δὲ ὁ πούς ἐς τοσοῦτον, P. 167
ὡς μηδὲ ἴχνος οὐλῆς ἢ τραύματος ὑποφαίνευσιν, ἀλλ' ἀγνο-
5 εῖσθαι εἴ ποτε καὶ ἐτρώθη. ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον τε
ἦσθη διὰ τοῦτο, ἢ ὅτι Θεσσαλονικίην ὑπεποίησατο ἑαυτῇ,
καὶ θερμότερας τούτου ἔνεκα καὶ πλείους τὰς εὐχαριστίας
ἀπεδίδου. καὶ ἡ πόλις δὲ πᾶσα τὴν εἰς τὸν βασιλέα πυθόμε-
10 Δημήτριον τὸν ἐκείνου θεραπευτὴν. ἐκείθεν δὲ ἐξελθὼν ὁ βα-
σιλεὺς, κλινοῦσης ἤδη τῆς ἡμέρας, εἰς τὰ βασίλεια ἠύλισατο
τὴν νύκτα ἐλθὼν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτὸς τε
ὀπλισάμενος καὶ ἡ στρατιὰ, καὶ τοῦ Θεσσαλονικέων δήμου B
προθύμως συστρατευομένη, ἦσαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς,
15 εἰ μὴ προσχωροῦσιν ἐκοντὶ οἱ κατασχόντες, βιάσαιντο τοὺς
ὄπλοις. πρῶτα μὲν οὖν πέμψας ὁ βασιλεὺς, προσηγόρευέ τε
τοὺς ἔνδον καὶ προὔκαλεῖτο αὐτοὺς ἀμαχεῖ τὴν ἀκρόπολιν V. 134
παραδίδου, ἀμνηστίαν τε παρέχων καὶ ἐπαγγελόμενος ποι-
ῆσειν εὖ. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἀλλὰ ἐσκληρόνοντο, καταστάν-
20 τες ἐτειχομάχου. καὶ μέχρι μὲν τριῶν ἢ τεττάρων ὥρων
καὶ αὐτοὶ ἡμύνοντο καρτερῶς ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἔπειτα οἱ τε
τὴν ἀκρόπολιν κατοικοῦντες καὶ ὅσοι τῶν Θεσσαλονικέων ἦσαν
μὴ πάνυ προσκείμενοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, διεστασίαςάνC
τε ταῖς γνώμαις πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνακωχὴν αἰτήσαν-

3. ἐξῆμιμμένος correxi, cum antea ἐξῆμιμμένος legeretur.

nudatoque pede, linamentum illud carptum, quod vulneribus indi-
tur (o magnam Dei ad martyres suos honorandos curam et providen-
tiam!) extra vulnus apparuit: pes autem a deo sanus, ut nec vulne-
ris, nec cicatricis ullum restaret vestigium, et vulneratusne aliquando
fuisset ignoraretur. Hoc viso miraculo, magis quam de acquisita
Thessalonica exsultavit imperator, ferventioresque et maiores ob hoc
beneficium gratias egit; ac tota civitas, in intellectu in eum edito tam
admirabili opere, multas Deo et Demetrio, a quo curatus fuerat, lau-
des decantavit. Inde egressus, inclinante iam in noctem die, in re-
gia somno se dedit. Ubi diluxit, ipse et milites armis induti, comi-
tante etiam alacriter in armis Thessalonicensi populo, ad arcem
prodierunt; ut, nisi sponte eam tradcrent qui retinebant, vi eo adi-
gerentur. Primum igitur imperator eos salutatum et ad arcem sine
caede et sanguine dedendam invitatum mittit, oblivionem offensio-
num et beneficentiam pollicitus. Ubi obdurantes oratorem dimi-
serunt, quibus datum negotium, ad horas tres aut quatuor muros,
adversariis intus viriliter se defendentibus, oppugnarunt. Post tum
arcis ipsius incolae, tum quotquot e Thessalonicensibus seniori im-

- A.C. 1328 *τες πρὸς βασιλέως τοῦ πολέμου, εἰς λόγους κατέστησαν τοὺς συμπολιορκομένους. καὶ Λυζικῷ μὲν τῷ τῆς ἀκροπόλεως ἄρχοντι οὐκ ἔφασαν περὶ τῆς σφετέρως πατρίδος βουλευεῖν συχωρήσειν, ἑτέρας ὄντα πόλεως πολίτην, ὃν, βασιλεῖ προσχωρησάσης Βεῤῥόιας, οἱ συγγενεῖς, ἂν τι καὶ προσκρούση,* 5 *ἔξαιτήσονται τοὺς δ' ἄλλοις οὐ δίκαιον εἶναι ἔλεγον οὐδὲ λυσιτελεῖς, τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως προσχωρησάσης βασιλεῖ, αὐτοὺς ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν. οὔτε γὰρ δυνήσονται ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν ἄκραν περιῶσαι μόνου ἐναπειλημμένοι, τῶν τε ἐκ Φερεῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένων ἡττημένων,* 10 *καὶ οὐκ ἂν ἑτέρων τολμησόντων ἐλθεῖν. „ἦ τε βασιλέως στρατιὰ πολλή τε καὶ ἀξιόμαχος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ πόλις πανδημεῖ προσκυθήμενοι ἐκπολιορκήσουσιν ἡμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἀντισχεῖν δυνησόμεθα πρὸς ὀλίγον, ἀμφοτέρωθεν ζημιωσόμεθα. ἂν τε γὰρ νικῶμεν, φίλους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἀποκτενοῦμεν, ἂν τε ἡττώμεθα, ἀνάγκη ἀποδηήσκειν. ἂ δὲ ἅπαντα οὐ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν καὶ ὑμῖν ταῦτα συνδοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἡμεῖς γε ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐγχειρίσομεν βασιλεῖ.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον Λυζικὸς δὲ καὶ ὅσοι ἦσαν* 15
- P. 168 *τῷ πρεσβυτέρῳ προσκείμενοι βασιλεῖ, οὐκ ἔχοντες ὄτι δράσαι* 20 *εν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν αἰτήσαντες εἴ τι προσκεκρούκασι πρὸς βασιλέα, καὶ τυχόντες, παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν.*
- B *νδ'. Καὶ παρελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν τὰ*

peratori parum bene volebant, sententiis et animis ab aliis per seditionem discrepantes et inducias a iuniorē imperatore poscentes, illos alios una secum obsessos allocuti sunt. Et Lyzico quidem arcis praefecto, ut de patria ipsorum statueret, nec se permissuros aiebant, cum esset civis alterius civitatis, Berrhoeae nimirum, qua ad imperatorem adiuncta, putabant, si quid ille offendisset, cognatos eius poenam deprecaturus. Alteri factioni dicebant, nec iustum esse, nec utile, cum reliqua urbs omnis in fidem imperatoris concessisset, ipsos obniti et belligerare. Non enim cum simus interclusi, soli et nos et arcem servare possumus; et qui Pheris auxilio venerunt victi sunt, et alii venire non audebunt. Copiae imperatoris magnae et bellicosae, praeterea totus populus assidebunt et expugnabunt nos. Atque ut aliquamdiu resistamus, utrinque tamen plectemur. Sive enim vincamus, moriendum erit necessario; quae omnia a nobis aliena sunt. Si itaque et vobis probatur, ita faciamus; sin minus, at certe nos cum arce nosmet in manus imperatoris dedemus. Hactenus illi. Lyzicus autem et qui a seniore faciebant, consilii inopes, una cum aliis impunitate petita, si quid imperatorem offendissent, et ea adepta, arcem tradiderunt.

54. Ingressus imperator, adscriptisque ad suos quotquot avo

τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως πρακτόντων παραλαβῶν, ἐξῆλθεν Α. C. 1328
 εὐθύς. καὶ εἰς βασιλεία ἐλθὼν, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει,
 τῶν τε ἀφιγμένων σὺν αὐτῷ καὶ οἱ ἦσαν ἐν Θεσσαλονίκῃ,
 ὅποι χρῆ τραπέσθαι, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἠνάγκαζον μὴ ἤρε-
 5 μεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες εἰς Βεῤῥόϊαν ἐβουλεύοντο ἐλ-
 θεῖν, ὁ μέγας δὲ δομέστικος Βεῤῥόϊαν μὲν ἔλεγεν ἔφην, εἰς
 Ἐδεσσαν δὲ ἐλθεῖν, κάκειθεν εἰς Καστορίαν. προσετίθει δὲ καὶ
 τὰς αἰτίας, λέγων, ὡς „ὄ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ἑπαρ-
 10 παῖδας ἔχοντες ἐν Ἐδεσσηνοῖς, εἰκὸς πάση σπουδῇ χρήσασθαι C
 καὶ μηχανῇ ὥστε κατασχεῖν αὐτὰ, ἅμα μὲν καὶ τῶν γυναικῶν V. 135
 ἕνεκα καὶ τέκνων, ἅμα δ', ὅτι μικρὸν τε ὄν τὸ πόλισμα καὶ
 καρτερόν ἀπὸ τε τειχῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου κατασκευῆς, ῥᾶδι-
 15 φεύξεται μὲν οὐδ' οὕτω τὸ μὴ ἀλῶναι παρ' ἡμῶν, παρέξει δὲ
 πολλὴν τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν τριβὴν καὶ τὸν πόνον ἐν τῷ
 πολιορκεῖσθαι. εἰάν δὲ νῦν παραγενώμεθα ἡμεῖς, οἱ αὐτόθι
 δυνατώτατοι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγοντες καὶ φέροντες οἱ ἂν βού-
 λωνται, ἐκ πολλοῦ προσκείμενοι ἑμοί, ῥῆστα παραδώσουσι
 20 τὸ πόλισμα ἡμῖν μᾶλλον δὲ καὶ πρὶν ἡμᾶς ἤκειν ἐκεῖ, ἂν βα- D
 σιλέως τε προστάγματα καὶ γράμματα ἐμὰ πρὸς αὐτοὺς ἦξει,
 ἐκ παντὸς τρόπου σπουδάσουσι τὰ κελευόμενα ποιεῖν. καὶ τις
 καὶ τῶν εἰρημένων ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς, οὐκ ἂν εἰσδῶξον-
 ται. Καστορίας δὲ καὶ αὐτῆς ὀχρωτάτης οὐσης διὰ τὸ παντα-

1. πρακτόντων egregie supplevit ED.P., quod excidisse apparet
 ob similitudinem vicini vocabuli.

cupiebant, mox abiit et in palatio cum primoribus, quos secum adduxe-
 rat quique Thessalonicae erant, quo potissimum iret consultavit, quan-
 do res cogeret non quiescere. Omnes Berrhocam eundum suadebant.
 Magnus domesticus Berrhocam mittendam, Edessam et inde Casto-
 riam iter dirigendum censebat; causis adiunctis, nempe, Demetrium
 despotam et Monomachum praefectum et Raulem Isaacium habere
 Edessae uxores suas cum liberis, esseque consentaneum, ut omni studio
 conatque adhibito et horum causa eam subigerent; et quia cum sit
 parvum oppidum, natura et operibus firmum, facile contra hostem de-
 fendi posse. Et quamvis eam illi praeoccuparint, ne sic quidem efu-
 gituram, quin ab ipsis recipiatur: multas tamen in eius obsidione
 difficultates ac labores et diu subeundos fore. Si vero nunc adve-
 nerimus, inquit, qui illic sunt, auctoritate principes plebeiosque ac
 tenuiores versant quo lubet, cum iam pridem sint in amicis meis,
 promptissime oppidulum tradent. Immo vero etiam antequam eo vene-
 rimus, si imperatoris mandata cum litteris meis acceperint, omni
 ratione iis parere enitentur: et si quis de praedictis ducibus ad eos
 accesserit, eum haud intromittent. Castoriam autem et ipsam, propter

A. C. 1328 χρόθεν περικλύζεσθαι τῇ λίμνῃ, ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου γαμβρός ὁ Ἄγγελος ἄρχει, ὃς ἐμοί τε ἔγγιστα προσήκει κατὰ γένος καὶ πολλὴν ἐμοί τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐπειθείαν ὀφείλει, ἐκθρεψαμένῳ τε αὐτὸν καὶ τὰ πολέμια διδάξαντι· καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ῥᾶστα πρωτοβεστιαρίων ἂν πρόηταις τὸν κηδεστήν, καὶ ἡμῖν τὴν πόλιν παραδοίῃ. ταῦτα δὲ ἡμῖν κατασχούσιν, αὐτόκλητοι προσχωρήσουσιν οἱ Βεῤῥοιωταὶ δοκῶ

P. 169 μοι δὲ, αὐτοὺς καὶ πρὶν ταῦτα εἰς πέρας ἦκειν εἰς τὴν ὑστεραίαν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν ἂν ἐλθεῖν παραδώσαντας τὴν πόλιν." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, τει0 βασιλεὺς συνέθετο εὐθύς, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπεψηφίζοντο ἐπαινέσαντες τὴν βουλὴν, καὶ ἐκεκύρωτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἰέναι. αὐτίκα τε προστάγματα βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου γράμματα διὰ ταχυδρόμων ἰππέων πρὸς τὴν Ἐδεσσαν ἐπέμφθησαν καὶ Καστορίαν. καὶ Ἄγγελος μὲν ὁ Καστορίας ἐπίτροπος εὐθύς τὴν πόλιν εἶχε διὰ φρουρᾶς, ὡς βασιλεὺς τῷ νέῳ, Β ὅταν ἀφίκηται, παραδώσων. οἱ δ' ἐν Ἐδέσση δυνατοὶ, οἱ τε Ἄγγελοι Ῥαδίποροι ἐπικεκλημένοι, τρεῖς ὄντες ἀδελφοί, καὶ ὁ Λάσκαρις, ἐπεὶ τὰ προστάγματα ἐδέξαντο βασιλέως, μηδεμίαν ποιησάμενοι ἀναβολὴν, ἐπεὶ καὶ ὁ δῆμος Ἐδεσσηνῶν τῆς20 αὐτῶν ἐξήρτητο γνώμης, τὴν τε βασιλίσσαν τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπύτου γαμετὴν καὶ τὴν ἐπάρχου τοῦ Μονομάχου καὶ τὴν Ῥαοὺλ περιώρισαν ἐν οἰκίαις, καὶ ἐφύλαττον περιωρήσαντες φρουράν. μετὰ μικρὸν δὲ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ἐλθόντες, ἐπεὶ εὗρισκον Ἐδεσσηνοὺς τε αὐτῶν ἀφεστηκότας καὶ εἰρχθείσας25

25. εἰρχθείσας corr. N. pro ἡχθείσας idemque legit Intpr.

lacum, quo cingitur, munitissimam, Angelus protovestiarum gener procurat; qui mihi et cognatione propinquissimus est, et ut educatori ac magistro suo in re bellica gratiam obedientiamque non vulgarem debet: ac propter necessitudinem mutuum protovestiarum quamvis socerum facillime deserens, nobis oppidum dedet. Cum ista obtinuerimus, Berrhoeitae ultro se dederunt: quos etiam, priusquam haec peragantur, cras aut perendie urbem suam traditum venturos existimo. Huic consilio subscripsit statim imperator, aliique id ipsum laudantes approbarunt. Iamque fixum ac ratum erat Edessam petere, et illico tam ipsius imperatoris mandata, quam magni domestici litterae per citatissimos equites eo et simul Castoriam mittebantur. Atque Angelus quidem Castoriae praefectus mox urbi custodes adhibuit: utpote imperatori adventanti deditorem facturus. Qui Edessae potentia eminebat, Angeli Rhadipori cognominati, fratres trigemini, et Lascaris, acceptis mandatis, citra procrastinationem, quod et populus Edessenus ab eorum nutu auctoritateque pendebat, uxores trium eorum, quos supra nominavimus, ipsarum aedibus circumscripterunt

τὰς γυναῖκας, τραπόμενοι ἔφευγον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τρι- A. C. 1328
 βαλῶν. ὡς γὰρ ἐπύθοντο ἔτι ἐν Φεραῖς ὄντες, ὡς βασιλεὺς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην φέρουσαν ἐγράφη, ἤλπισαν μὲν οὐδ' C
 ἐπὶ μικρὸν αὐτῷ τὴν πόλιν προσχωρήσειν, ἀσφαλείας δὲ ἐνε-
 5 κα τοὺς τριακοσίους ἐπεμψαν ὡς τὴν ἀκρόπολιν καθέζοντας
 ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ὡς ἦ τε Θεσσαλονίκη προσεχώρησε βασιλεῖ,
 καὶ οἱ τριακόσιοι, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δ' ἐξωργήθησαν ὑπὸ
 τῶν βασιλικῶν, πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἤδη περιαιρεθέντες,
 πρὶν ἔκπυστα τοῖς πᾶσι γενέσθαι τὰ συμβάντα, τὴν στρατιὰν
 10 ὄση ἦν ἀναλαβόντες, προσχήματι μὲν ἦσαν ὡς ἐπὶ Θεσσαλο-
 νίκη, ὡς οὐπω ἑάλωκυῖαν περιποιήσοντας, ἵνα μὴ δοκοῦεν
 ἐκλιπόντες Φεραῖς καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις φεύ-
 γειν τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς ἕκαστος χωρήσοντας οἱ ἂν αἶ τε γυ- D
 ναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦ. ἐπεὶ δὲ ἐξελθόντες ἀπὸ Φερῶν εἶχοντο
 15 ὁδοῦ ὅσοι τε ἐκ Θεσσαλονίκης συνεστρατεύοντο αὐτοῖς, ἐπεὶ
 ἐπύθοντο ἑάλωκυῖαν, ἀποστάντες αὐτῶν, ἐχώρησαν πρὸς βασι-
 λέα καὶ οἱ Βεῤῥοιωταὶ τὰ ἐν Βοδηνοῖς κυθόμενοι συμβάντα,
 ταῦτά τοῖς ἐκ Θεσσαλονίκης ἐποίουν τὸ, τε συστρατεύμενον V. 136
 αὐτοῖς ὑπήκοντο Ῥωμαίοις στρατεύμα Μυσῶν ἤδη καὶ ἐνεω-
 20 τέρισε φανερῶς. ἐντυχόντες γὰρ τοῦ πρωτοβεστιαρίου βοσκή-
 μασι πολλοῖς, διήρπασαν αὐτὰ, αὐτοῦ παρόντος καὶ προσεποίη-
 σαν ἑαυτοῖς. ἐπιχειροῦντι δὲ ἀνασῶζειν τὰ διαρπασθέντα,

17. ἐν Βοδηνοῖς Intrp. vertit *Edessae*, quippe urbs ista hoc etiam
 nomen sortita est; unde et in Graecia Sophiani dicitur *Vodena*,
 et in tabulis Georgii Chrysococcae *Bόδενα*. ED. P. Vid. Meletii
 Geograph. II. p. 472.

et excubiis circumdederrunt, Paulo post advenientes mariti, cum Edes-
 senos in se insurrexisse suasque mulieres conclusas invenissent,
 fugam ad Tribalorum principem fecerunt. Nam cum adhuc Pheris
 audissent, imperatorem Thessalonicam iter suscepisse, ne minimum
 quidem in timorem venerant, urbem se illi permissuram: ad arcem
 tamen tutius retinendam trecentos illos submiserunt. Deinde ubi
 Thessalonicam se sub imperatoris potestatem subiecisse et illos trec-
 centos partim occisos, partim captos intellexerunt, omni iam spe
 salutis deplorata, priusquam evulgarentur quae omnibus contigissent,
 copiis quantae erant assumptis, simularunt quidem, se Thessalonicam
 ire, quasi nondum captam asserturi, ne, Pheris ceterisque Macedo-
 niae urbibus relictis, fugam inire putarentur, sed revera quisque
 ubi uxor et liberi erant abituri. Posteaquam Pheris egressi, viam
 invaserunt, quotquot Thessalonicenses sub iis militabant, urbem
 occupatam resciscentes, ab eis ad imperatorem transierunt; idemque
 Berthoeitae, cognitis quae Edessae contigerant, facere non dubita-
 runt: et qui sub illis merebant Moesi Romanis subiecti, iam libere
 novas res audebant. Nam cum in magnos protovestiarii greges inci-
 dissent, ipso inspectante, ad usum suum eos abigebant. Qui cum

A.C. 1328 οὐ μόνον οὐκ ἐπέθροντο, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευοφόρων αὐτοῦ
 τινα ἀφείλοντο τὸν ἵππον, ἔργῳ διδάσκοντες ὡς εἰ μὴ ἀγα-
 πῆ, χωρήσοντες καὶ κατ' αὐτοῦ. ἢ τε λοιπὴ ἅπανα στρα-
 P. 170 τιά καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων παρόντες δυνατοὶ, τῶν
 βασιλέως πραγμάτων ἤδη φανερῶν γεγενημένων, ἐκλιπόν-
 τες τοὺς στρατηγούς, πάντες ἦλθον ὡς αὐτόν. δεῖσας δὲ ὁ
 πρωτοβεστιάριος εἰς Ἀχρίδα ἐλθεῖν, (ἐκεῖ γὰρ ἦν καταθέ-
 μενος τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα,) ὅτε κατὰ βασιλέως ἅμα
 τῷ στρατεύματι ἐχώρει, ἅμα δεσπότη καὶ τοῖς λοιποῖς, εἰς
 πενήτηντα καὶ ἑκατὸν ὄντες, ἐχώρησαν πρὸς Κράλην τὸνιο
 ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν. Φεραῖοι δὲ, ὅσοι ἦσαν ἐκ Βυζαν-
 τίου δεσπότη καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενοι στρατηγοῖς, ἐπεὶ ἐλεί-
 B. 170 πνοντο ἐκεῖ ἀναχωρούντων, πάντα συσχόντες, τὰ ὄντα μὲν δι-
 ἤρπασαν αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ἐπὶ δεσμοῖς ἤγαγον ὡς βασιλέα.
 βασιλεύς δὲ ἐπεὶ ἐδέδοκτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἵεναι, ἐξελ-15
 θὼν Θεσσαλονίκης, δευτεραῖος ἦλθεν εἰς αὐτά. οἱ Ἐδεσσηνοὶ
 δὲ ἐξελθόντες πανδημῆι, προσεκύνθησάν τε βασιλέα καὶ τὸ πό-
 λισμα παρέδοσαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἢ αὐτῷ ἐδόκει διώκει ὁ
 βασιλεύς· ὅσα δὲ ἦν αὐτόθι χρήματα δεσπότη καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ἃ μὲν ἂν ἦ ἴδια ταῖς γυναῖξι, ταῦτ' ἔχειν 20
 προσέταξεν αὐτάς, καὶ μηδένα ἀδικεῖν, ἃ δ' ἂν ἦ τῶν ἀν-
 δρῶν, αὐτῷ μνησθῆναι, ὡς ἂν αὐτὸς διαγῶ περὶ αὐτῶν. αἱ
 μὲν οὖν ἄλλαι τὰ ἴδια μεμηνύκεσαν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν, βα-
 C. 170 σίλισσα δὲ ἢ τοῦ δεσπότη γαμετῆ, δεῖσασα μὴ τὰ χρήματα
 ἀφαιρεθεῖν, ὀλίγα μὲν ἐκ τῶν ἐνότων ἐποίησε φανερά, τὰ 25

rapta recuperare contenderet, non modo non cesserunt, sed cuidam prae-
 terea eius caloni equum sarcinarium abstulerunt; facto monentes, ni
 boni consuleret, se illum quoque inuasuros. Reliqua insuper copia,
 quique ex occidentalibus oppidis opulenti et illustres aderant, fortuna
 imperatoris iam conspicua, universi, desertis ducibus, ad eius ratio-
 nes se adiungebant. Protovestiarius formidans Achridem ire, ubi
 uxorem cum prolibus deposuerat, quando exercitum adversus impe-
 ratorem ducebat, item despota ceterique ad Cralem Tribalorum prin-
 cipem discesserunt, numero quinquaginta supra centum. Pheraci
 autem quicumque Byzantio despotam aliosque duces secuti fuerant,
 cum ab aliis ibi abeuntibus desererentur, comprehensis omnibus
 ac despoliatis, ad imperatorem eos in vinculis adduxerunt; qui Thes-
 salonica egressus, postridie, ut decreverat, Edessam venit; cui extra
 portam obviam procedentes incolae eumque adorantes, urbem dedi-
 derunt. Ac cetera quidem qua illi ratione collibitum est, instituit:
 de rebus autem despotae et ducum ceterorum, quae essent uxorum
 propriae, eas illis citra iniuriam dimitti iussit: quae autem virorum,
 ad se referri, ut de iis ipse decerneret. Aliae igitur omnia, regina
 despotae confux veritate, ne privaretur, pauca de summa indicavit,

πλείω δὲ μοναχῶ τινι παρακατέθετο φυλάττειν. καὶ διέλα- A. C. 1328
θόν γε ἄχρι καιροῦ· ἔπειτα φωραθέντος τοῦ μοναχοῦ μετὰ
χρόνον τινὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρί-
οις, ἄλλοτε ἄλλα διηρηπάσθη. ἐπεὶ δὲ ἀγνήχθη τῷ βασιλεῖ
ὑπερὶ τῶν χρημάτων, τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν προσέ-
ταξεν ὁ βασιλεὺς ἔχειν τὰς γυναῖκας, ὡς ἂν ἔχοιεν καὶ τοῖς
ἀνδράσι χορηγεῖν ἐπὶ τῆς ξένης· αὐτὰς δὲ ἐκ Βοθηνηῶν ἀχθῆ-
ναι εἰς Θεσσαλονίκην, κακέϊθεν εἰς Διδυμότειχον, ἔν' ἐκεῖδ
συνδιαγοίεν τῇ βασιλίδι. καὶ ἐπληροῦτο τὰ κεκελευσμένα.

10 γέ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἀπάρας ἔξ' Ἐδέσσης, ἦλθεν
εἰς Καστορίαν· καὶ εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ ταύτης ἐπιτροπεύων
Ἄγγελος χαίρων, καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν. ἦν γὰρ δὴ καὶ P. 171
πρότερον τὴν ἄφιξιν προσδεχόμενος αὐτοῦ, ἔξ' οὗτου πρὸς αὐ- V. 137
τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης προσταγμάτων τε ἐκείνου καὶ τοῦ μεγά-
15λου δομεστίκου γράμματα ἐπέμφθη, καὶ τὴν πόλιν εἶχεν ἐν
φυλακῇ ἕνεκα αὐτοῦ. μεταξὺ δὲ τὴν πρὸς Καστορίαν ὁδεύων
ὁδὸν, τὸν τε Βοησίλαν τῶν Μυσῶν δεσπότην καὶ Βρυέννιον
τὸν μέγαν δρουγγάριον καὶ Ἐξώτροχον τὸν μέγαν ἑταιρειαρ-
20πρὸς Ἀχρίδα ἐκέλευσεν ἵνα, εἰ πως δυνήθειεν τὸν πρωτοβε-
στιάριον φθάσαντες παρελθεῖν εἰς αὐτήν. καὶ βαδίσαντας
συντόμως, ἐπεὶ προτεραιὰ ἦλθον, εἰσεδέξαντο αὐτοὺς οἱ Ἀχρι- B
δηνοὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας· ἦδη γὰρ ἅπαντα ἀφίσταντο πρὸς
βασιλέα τὸν νέον, καὶ ἀναγκάζοντος μηδενός· πρωτοβεστιά-
25ριος δὲ ἐπεὶ ὑπέτηρσε, πυθόμενος ἐυλωκυῖαν τὴν Ἀχρίδα,

4. ἄλλοτε Intpr. legisse videtur: alio.

maiore parte apud monachum quendam deposita. Et latuerunt sane
ad tempus; deinde monacho ab illorum locorum praefectis depre-
hensus, alio alia direpta sunt. Ubi vero de rebus illorum imperatori
significatum est, et suas et maritorum res ipsas feminas sibi habere
iussit, ut in viros, locis exteris viventes, quod erogarent ne deesset;
ipsas autem Edessa Thessalonicam, inde Didymotichum abduci, illic
cum imperatrice victuras. Quod quidem ita factum est.

55. Postera luce Edessa excedens, Castoriam inivit, cuius prae-
fectus Angelus cum laetitia illum excipit et urbem tradit. Nam ex
quo Thessalonica eius mandatum cum magni domestici litteris acce-
perat, adventum opperiebatur oppidumque ea gratia custodiebat. Ca-
stotiam iter agens, Boesilam Moesorum despotam et Bryennium ma-
gnum drungarium et Exotrochum magnum hetaeriararcham cum duobus
selectorum equitum millibus Achridem mittit, si qua possent proto-
vestiarium antevertentes, eam ingredi. Qui continenter equitantes,
quia priores venerant, ab Achrideno populo, portis apertis, intromissi
sunt; iam enim omnes, quamquam nullius coactu, ad iuniorum im-

A.C. 1328 τὰς σοζούσας ἐλπίδας ἀπογνοῦς, ἠὲτομόλησε μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Κράλην. καὶ ἐπεχείρουν πείθειν αὐτὸν, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς βασιλέα, εἴ πως δι' αὐτοῦ δυνηθεῖεν ἀναμαχέσασθαι τὴν ἥτιαν. καὶ πεισθεῖς αὐτοῖς, ἦλθεν ἄχρι μεθωρίων τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων γῆς, στρατὸν ἐπαγόμενος πολὺν. βασι-5
 λεὺς δὲ ἡμέραν μίαν αὐλισάμενος ἐν Καστορίᾳ, ἄρας ἐκέλευεν, ἦλθεν εἰς Ἀχρίδα. καὶ ἐκέλευσε τὴν πρωτοβεστιαρίου
 Cραμετὴν ὅσα ἔχει χρήματα λαβοῦσαν, εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ὡς ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀφιζομένην εἰς Διδυμότειχον. ἡ δὲ ὑποπεύσασα, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ἦ, καὶ δεῖσασα
 10 περὶ τοῖς χρήμασι, τοῖς φίλοις παρακατέθετο φυλάττειν· αὐτῇ δὲ ἰσχυρίζετο μηδὲν ἔχειν. ἐκείνη μὲν οὖν ὡς εἶχεν ἅμα καὶ ἐτέραις γυναῖξιν ἤχθη εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετὰ μικρὸν εὐρηγται αὐτῆς παρὰ τινι κεκρυμμένα κόσμοι τε γυναικεῖοι καὶ ἕτερο' ἄττα, χρυσοῖον δισμυρίων ἄξια τιμῆς· ὀλίγαισι
 15 δὲ ὕστερον ἡμέραις προσελθὼν τις τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ καὶ Δανάμνησας παλαιᾶς τινος εὐεργεσίας, ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἦν πεπονθῶς, ἔλεγε δίκαιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὅ, τι ἂν δύναίτο ἀντενποιεῖν, καὶ ἐμήνυεν αὐτῷ, ὡς εἶδείη τοῦ πρωτοβεστιαρίου χρήματα ὅπου κρύπτετο πολλά. πέμψας δὲ ὁ μέγας δομῆστι-
 20 κος τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινα, ὑφηγουμένου τοῦ μεμνηνκότος, τὰ χρήματα ἤχθη πρὸς αὐτὸν ἐν δυοῖς κιβωτίοις, ἐν οἷς ἦν ἀγγεῖον τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, δισχιλίους καὶ μυρίους ἔχον χρυσοῦς, καὶ ζῶναι καὶ ἐκπώματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημέ-
 2. Scripsit, ni fallor, ὡς Κράλην. 3. Pro' ἀναμαχέσασθαι legebatur ἀνακαλέσασθαι.

peratorem desciverant. Protovestiarius serius adveniēns oppidumque receptum audiens, spe, qua sustentabatur, abiecta, cum reliquis ad Cralem profugit: cui bellum contra imperatorem persuadere instituit, si forte per ipsum sua damna reparare posset. Crales eorum verbis impulsus, ad confinia sua Romanorumque ingentem exercitum adducit. Imperator unum diem Castoriae commoratus, Achridem venit uxoremque protovestiarii cum omni re sua Thessalonicam ire, inde cum ceteris feminis Didymotichum profecturam iussit. Illa suspicata, sibi verba dari, et gazae suae metuens, amicis asservendam concedidit affirmavitque, nullam se habere: atque ita Thessalonicam deducta est. Haud diu post eius mundus et alia nonnulla, vicenis aureorum millibus aestimata, apud nescio quem reperta sunt. Pauci dies abierant, cum quidam ad magnum domesticum adiens, veteris cuiusdam meriti, quod ille in se collocasset, memoriam ei renovavit dixitque acquum videri, ut bene merito beneficium redderet pro viribus: se nosse, ubi protovestiarii magna vis pecuniae lateret. Misso de famulis uno et fidelissimo, indice illo praemonstrante, allatae sunt arculae duae, in quibus vas aeneum et in ea

να καὶ ἄργυρος ἄσημος καὶ γυναικεῖοι κόσμοι καὶ ἑτερ' ἄττα A.C. 1328
 τετρακισμυρίων ἄξια χρυσίων. τῷ μὲν οὖν τὰ χρήματα με-
 μηνυκῶτι λόγοις τε ὁ μέγας δομῆστικός ὠμολόγει χάριτας καὶ
 ἔργοις ἐποίει εὖ· βασιλεῖ δὲ προσελθὼν, τὰ τε χρήματα ἐμή-
 5 νυνεν ὡς εὐρηγται, καὶ ἐδήλου καὶ τὸν ἀριθμὸν. βασιλέως δὲ
 „οὐκοῦν” εἰπόντος „σὲ τὸν εὐρηκῶτα δίκαιον ἔχειν” „ἀλλ' οὐ- P. 172
 τε πρότερον” εἶπεν αὐτὸς „ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς οὔτε
 πλείω οὔτ' ἐλάττω χρήματα ἀφειλόμην τινός, ὥσπερ οἴσθα
 καὶ αὐτός· οὔτε τούτων ἂν ὀφθεῖην ἤττων νῦν.” „ἀλλ' οὐ-
 10 δὲν” ἔφη „θανυμαστὸν” ὁ βασιλεὺς „εἰ πολλὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφη-
 ρημένος καὶ μάλιστα πρωτοβεστιαρίου τουτουῦ, ὀλίγα ἄττα ἐκ
 τῶν αὐτοῦ ὠφεληθῆση.” „αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μᾶλλον” εἶπε
 „θανυμαστὸν, εἰ πολλὰ ὑπ' αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν δεύ-
 15 τερον πόλεμον ζημιωθεῖς, καιροῦ παρασχόντος, οὐκ ἠθέλησα
 ἄμύνασθαι τοῖς ἴσοις, νυνὶ δὲ ὀλίγων ἔνεκα χρημάτων τό, τε B
 ἔξ ἀρχῆς ἦθος διαφθερῶ καὶ ἦττων ἀδίκου λήμματος καὶ κέρ-
 δους ἂν φωνῶ· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ στρατιώταις καὶ ἄλλοις
 οἷς ἂν ἐθέλης κέλευσον διανεμηθῆναι.” βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπέι-
 20 θετο εἰπόντι, καὶ τὸν χρυσὸν ὅσος ἦν ἐκέλευσε διανεμηθῆναι V. 138
 20 τῇ στρατιᾷ· ὅσα δὲ ἦν ἐπιπλα καὶ τινα ἐκ τῶν σκευῶν τῶν
 εὐπατριδῶν διεδόθη τισί, καὶ τὰ λειπόμενα τῷ βασιλικῷ προσ-
 ἤχθη ταμειῷ. ὀκτῶ δὲ ἡμέραις τῇ Ἀχρίδι ἐνδιατρίψαντα
 βασιλεῖ οἱ τε τὰς Δεαβόλεις νεμόμενοι Ἀλβανοὶ νομάδες καὶ

22. Ἀχρίδι recte ED. P. pro Ἀχρίδα.

aureorum nummum duodena millia et zonae et pocula aurea: arg-
 gentum praeterea non signatum et ornamenta muliebria et alia quae-
 dam, quorum omnium pretium ad quadraginta millia ascendebat.
 Indici igitur magnus domesticus et verbis gratias egit et rebus bene-
 fecit. Convento imperatore, de pecunia, quomodo inventa et quam
 grandis esset, narravit. Tum imperator, ergo tu inventor ista tibi
 habeas, ut iustum est. Atqui, inquit domesticus, nec antea belli
 tempore vel multam vel modicam cuiusquam tuli pecuniam, quem-
 admodum tute nosti: nec ab ista modo vinci velim. Haud mirum
 ac novum, subiicit imperator, cum multa alii tibi abstulerint, praeci-
 pue protovestiarium, si vicissim pauca quaedam ex eius rebus ad
 tuam utilitatem redeant. Rursum domesticus: Hoc vero mirum fore,
 si tot praesertim altero bello detrimentis ab illis affectus, quamvis
 oblata occasione, par referre nolisset, nunc pecuniolae causa anti-
 quos mores suos in peius immutaret et iniquo munere ac lucro mi-
 nor appareret; immo enimvero potius militibus et aliis, quibus pla-
 ceret, iuberet distribui. Morem gessit imperator et nummum aureo-
 rum quantum esset in militum dispertiri mandavit: supellex et vasa
 aliquot nobiles quibusdam donata, reliqua in fisco imperatoris
 illata sunt. Quem post octiduum Achridem adoratum venerunt agre-

A. C. 1328 οἱ τὰς Κολωνείας, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἀχρίδος ἐγγύς, προσεκλήθησαν ἐλθόντες καὶ δουλεύειν ἐπηγγείλαντο προθύμως. τοὺς C δὲ πόρρω κατρωκισμένους πρὸς ἑσχατιαὶς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας γράμματα ἐκάλει βασιλικά πρὸς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ὡς προσκνήσοντας ἐκεῖ· καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ἦλθον. ὁ μὲν 5 τοι Κράλης ἅμα στρατιῶ παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄν, ὑπὸ μὲν τῶν φυγάδων Ῥωμαίων ἡσμέραι παρεκαλεῖτο κατὰ βασιλέως ἐλθεῖν καὶ μάχην συναπτειν, ὑπήκουε δὲ οὐδαμῶς, δεδιῶς μὴ οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσῃ. περιέμενε δὲ τὸν Χρέ-10 λην, ὃς ἦν ἐν Φεραῖς, Ῥωμαίοις κατὰ τοῦ νέου βασιλέως Δουμμαχῶν, (ἔτι γὰρ ἀπῆν,) παρ' αὐτοῦ περὶ βασιλέως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιᾶς βουλόμενος πνθεῖσθαι, εἰ ἐπιχειρητέα εἴη ἢ μὴ. ἐπεὶ δὲ ἀφίκτο, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ ὁ Κράλης, εἰ πρὸς βασιλέα πολεμητέον εἴη· ὁ δὲ συνεβούλευεν, εἰρήνην μᾶλλον 15 ἄγειν καὶ μὴ τὸν οὐκ ὄντα πόλεμον ἐαντιῶ καὶ ὑπηκόοις ἐπάγειν. βασιλέα γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ἐν Φεραῖς ἑωρακέσθαι ἄγοντα μὲν στρατὸν οὐ πάνυ πολὺν, τοσοῦτον δὲ τὰ πολέμια ἐξησχημένον καὶ ἵπποις τε καὶ ὄπλοις διακεκοσμημένον ἔκπρωπος, ὡς ἔκπληξιν καὶ ἀπὸ μόνης ὕψεως παρέχειν· οὕτω δὲ ἀθρούβωσ20 καὶ εὐτάκτως ἐπόμενον τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δοκεῖν οὐ πολλούς, ἀλλ' ἔνα ὄντα τῶν τε παραγγελμάτων ἀκούειν καὶ σπουδῇ τὰ κελεύόμενα ποιεῖν. „ἀνδρίας δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς περίεστι καὶ τόλμης, ὡς, καίτοι τῶν ἀντιτεταγμένων ὄντες ἐλάσσους πολλῶ,

P. 173 καὶ ἐπιόντες αὐτοῖς παρὰ πόλιν οἰκίαν στρατοπεδευομένοις, 25

stes Albani, quique Deaboles quique Colonias et qui iuxta Achridem habitant, se prompte ei parituros promittentes. Longius autem in ultimis videlicet Romanorum finibus incolentes, litterae imperatoriae Thessalicam, ibi obsequia sua honorifice delaturos, accersiverunt: qui brevi adfuerunt. Iam vero Crales cum toto agmine suo in confiniis consistens, a fugitivis Romanis quotidie ad proelium cum imperatore committendum sollicitabatur; qui infaustum formidans exitum, nequaquam eos audiebat; Chreles illi in expectatione erat, qui Pheris adversum imperatorem iuniorum Romadis auxilium ferens, nondum redierat. Ex eo de imperatore eiusque exercitu, invadendus esset necne, intelligere cupiebat. Praesentem iam percunctatur, ecquid configendum putet. Ille pacem potius agitantam, nec bellum, quod adhuc nullum sit, sibi suisque accersendum hortatur: imperatorem ipsum Pheris se vidisse, ducentem copias exiguas, verum in arte militari tantopere exercitatas, equisque et armis tam eximie instructas, ut solo aspectu terrorem incuterent. Ad hoc tam sedate et ordinate duces suos sequentes, ut non multos, sed unum dumtaxat esse credas, qui praecepta et audiat et co-

οὔτε εἶδισαν οὔτε ἐθορυβήθησαν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἐγγὺς γενόμενοι Φερῶν ὄσον συναναμίγνυσθαι αὐτοῖς, ἔστησαν ἀνάπλεψ ὀρμῆς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας προκαλούμενοι ἐς μάχην. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπέξῃει, μικρὸν ἐκκλίναντες, ἠδύλισσαντο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν φραζάμενοι ἅμα ἔφ, ὡς ἐς μάχην ἔστησαν παραεταγμένοι, καὶ πέμψαντες ἡμᾶς προὔκαλοῦντο ἐς τὴν μάχην· ἡμῶν δὲ οὐδὲ ἀντιβλέπειν ὑπομενόντων καὶ φανερώς τὴν συμπλοκὴν ἀπειπαμένων, ἀναστρέψαντες μεθ' ὄσης ἂν εἴποις τῆς εὐταξίας, ἔστραβιοτοπεδεύσαντο ἐν Ζίγνα. τῇ δὲ οὕτω πανταχόθεν συγκεροτημένη στρατιᾷ, καὶ ὑπὸ στρατηγῶς ἀγομένη πολλοῖς τε καὶ ἀγαθοῖς, ἀνάγκης χωρὶς οὐκ ἂν συγχωρήσαιμι συμπλέκεσθαι ἐγώ. νυνὶ δὲ καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς ἀπάσης, πολλῆς τε καὶ αὐτῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης, προσκεχωρηκυίας βασιλεῖ, ἔτι 15 μᾶλλον ἀπορώτερα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν καθέστηκε.”

Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Χρέλη, ὃ, τε Κράλης ἐπέθετο καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς, καὶ ἦδη ἀπέσχοντο ταῖς γνώμαις τοῦ πρὸς βασιλέα πολεμεῖν· ἔμενον δὲ ὁμως ἐπὶ τῆς αὐτῆς στρατοπεδείας. βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Ἀχρίδος μετὰ ὀγδό- 20 ην ἡμέραν ἄρας, ἦλθεν εἰς Πελαγονίαν, τὴν εἰς Καστορίαν ἐκλιπῶν ὁδὸν, ἅμα μὲν, ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖ περιποιησῆται πόλιχνα καὶ τὴν ἄλλην χώραν, ἅμα δ', ἐπεὶ καὶ τὸν Κράλην ἐν ὀρίοις πύθοιτο τῆς σφετέρας ἀρχῆς εἶναι, ἵνα μὴ δοκοῖ φό-

liriter conficiat: tantum autem fortitudine et audacia excellere, ut quamvis numero adversariis multo inferiores, eos ad urbem ipsorum nulla penitus consternatione aut formidine sequerentur, et prope Pheras, quo acie cum illis dimicarent, diem totum sub signis starent, pleni Martio spiritu hostem ad certamen provocantes. Quos contra cum efferre pedem auderet nemo, declinasse paululum et in campis pernoctasse. Postridie, orto sole, rursum armatos et dispositos, ad congregiendum hostes per internuntium elicere voluisse. Qui cum eorum ne vultum quidem ferrent pugnamque praeclise detrectarent, quanto dici potest ordine et modestia Zichnam repetivisse. Itaque cum exercitu sic omnimodis instructo ac duces habente complures atque egregios, sine necessitate, ut depugnetur, nunquam se auctorem futurum. Adde, quod occidentales copiae ipsae quoque nec parvae et non instrenuae, cum imperatoris agmen adauxerint, ut ipsi ab hoc bello abhorre ac refugere magis debeant, effecerint. Haec oratio Crali ceterisque ducibus fidem fecit. Et quamquam belli gerendi voluntatem deponerent, in iisdem castris nihilominus permanebant. Imperator Achride post diem octavum discedens, relicta Castoria, in Pelagoniam venit: et ut oppida illa ceteramque regionem reciperet, et ut ne, quia Cralem in finibus imperii sui castramentari acceperat, eius timore iter illud devitasse videretur. Romani

- A.C. 1328 βῶ τῷ πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι τῆς ὁδοῦ. οἱ μέντοι Ῥωμαίων φυγάδες ὡς ἐπύθοντο διὰ Πελαγονίας ἴνα βασιλεῖα, τῷ Κράλῃ προσιώντες, ἠνάγκαζον συμπλέεσθαι βασιλεῖ, ἤδη οὐ πολὺ ἀπέχοντι αὐτῶν. ὁ Κράλης δὲ ἀπεκρίνατο, μήτε νῦν μήτε εἰσαυθίς ἐκὼν πολεμήσειν βασιλεῖ, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐπίη· αὐ-5
- D.170 τοῖς δὲ τὴν δυνατὴν βοήθειαν εἰσηγηθέντι, δυοκαίδεκα τάγματα ἅμα στρατηγὸς παρασχόμενος ἐν Φεραῖς αὐτοῖς ἐπικουρεῖν. νυνὶ δὲ αὐτῷ καὶ τούτου ἕνεκα μεταμέλειν, ὅτι πρὸς οὐδὲν ἡδίκητότα πόλεμον ἤρατο ἕξ αἰτίας οὐδεμιᾶς. βασιλέας δὲ Ῥωμαίων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένους, αὐτοὺς ἀντιοεῖδέναι, ὅπως τε πολεμήσουσιν ἀλλήλοις καὶ καθότι ξυμβήσονται, ἐμὲ δὲ μηδὲν ὑπ' οὐδενὸς ἡδίκημένον, οὐδ' αὐτὸν πολεμήσειν οὐδενί, ἕως ἂν μὴ ἀδικῶμαι. οἱ μὲν οὖν τοιαύτης τυχόντες τῆς ἀπολογίας, καὶ τῆς μόνης ὑπολειπομένης ἐλπίδος σβεννυμένῃς, ἐθροθυθεύοντο σφοδρῶς. οὐ μὴν ἀπέσχοιτο 15
- P.174 τοῦ μὴ σφόδρα μετὰ σπουδῆς πολλῆς πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον τὸν Κράλῃ ἐξορμαῖν. πείθειν δὲ ἐπιχειροῦσθαι καὶ δεομένοις μὴ ἔαν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους, ἐπεὶ καὶ τῶν Τριβαλῶν παρήσαν οἱ ἐν τέλει, „οὐ δέον,” εἶπον „ὦ οὔτοι, αὐτοὺς τε εἰκῆ καὶ μάτην κατατρίβεσθαι ἐπιχειροῦντας 20 ἀνηνύτους, καὶ ἡμᾶς ἀποκναίειν ἢ μὴ προσήκει δεομένους. πρότερον γὰρ ἐχρῆν, τοῦ πρὸς βασιλέας τοὺς ὑμῶν δεσπότης πολέμου κινουμένου, αὐτοὺς πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου περιαιρεῖν καὶ τὴν εἰρήνην ἐκ παντὸς τρόπου ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκπορίζειν, εἰδόμενος, ὡς τοῦτο αὐτὸ βασιλεῦ-25

fugitivi, ut imperatorem Pelagoniam pergere compererunt, Crale con-
 vento, eum ad conflictum cum illo iam vicino acuebant. Respondit
 Crales, nisi ille se adoriatur, neque nunc, neque posthac cum eo
 depugnaturam. Ipsiis quanta potuerit auxilia, duodecim cohortes
 cum tribunis Pheras misisse. Nunc se id etiam idcirco factum nolle,
 quod eum armis offendendum susceperit, a quo ipse nullam senserit
 iniuriam. Romanorum imperatores inter se discordes, scituros utique
 per se, quomodo bellum mutuo gerant et quatenus consentiant; se a
 neutro laesum, donec iniuste laedatur, neutrum armis persecuturum.
 Romani hoc responso spe, quae sola supererat, cadente, valde qui-
 dem perturbari, nec tamen desinere, multa et acri contentione urgere
 atque impellere principem obtestarique, ne inulti relinquerentur.
 Quibus Tribali proceres tum praesentes: Heus, inquit, quid opus
 est et vos frustra ac temere defatigari, quae fieri nequeunt attentantes,
 et nos obtundere, quae praestari fas non est, obsecrantes? Bello
 inter imperatores, dominos vestros, excitato, vos omnem offensionis
 occasionem tollere pacemque vobis et aliis omni ratione conciliare
 oportebat, scientes, id ipsum et imperatoribus et vobis et communi

σί τε καὶ ὑμῖν καὶ τῷ κοινῷ λυσitelεῖ Ῥωμαίων. ἡμεῖς A. C. 1328
 δὲ τὸνναντίον ἅπαν αὐτοί τε ἐφαίνεσθε ποιοῦντες καὶ τοῖς
 ἄλλοις παραινοῦντες. τὰς γὰρ πόλεις ἀπάσας περιϋόντες, τοὺς
 μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ τὸν πρὸς βασιλέα τὸν νέον πό- B
 5λεμον συναιρομένους ἐπηγεῖτέ τε καὶ ἐπηγγέλλεσθε θανατοῖσι
 ἅττα, τοὺς δὲ τὴν εἰρήνην ἄγειν αἰρουμένους καὶ τοὺς ἄλλους
 πείθοντας, ὡς τὰ τοῦ νέου βασιλέως πράττοντας ἐπίσης ἐχρη-
 σθε πολεμίοις, καὶ τὸν πόλεμον ἐγείρειν ἐσπουδάξετε τρόπον
 παντί. ἃ οὖν ἐσπουδάξετε τότε, στέργου' ἂν παρόντα νῦν δι-
 10καιῶς. ἡμεῖς δὲ Κράλη τῷ ἡμετέρῳ παραγγέλλομεν δεσπότῃ,
 μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν, μηδὲ ἀδικεῖν ἐθέλειν προ-
 επιχειροῦντα, ἡλογιζόμενον, ὡς καὶ παρὰ θεῶν τίσις ἐστὶ τοῖς
 ἀδίκως πραττομένοις τοῖς ἀνθρώποις· ἐὰν δὲ αὐτὸς ἐπίη,
 ἀμύνεσθαι παντὶ σθένει. εἰ μὲν οὖν πείθουτο ἡμῖν βουλευο- C
 15μένοις, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπελθὼν δια-
 φερέτω τὸν πόλεμον μόνος, συμπαραλαβὼν ὑμᾶς· ἡμῶν γὰρ
 ἀφίξεται οὐδεὶς." Τοιαῦτα εἰπόντων τῶν Τριβαλῶν, ὁ Κρά-
 λης τε ἐπέειπτο καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φυγάδας εἶπε· „τὴν
 μὲν διάνοιαν τῶν παρ' ἡμοῖς δυνατῶν ὄρατε οἷαν ἔχουσι περὶ
 20τοῦ πολέμου. ἐγὼ δὲ καὶ εἰ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ἤγον ἰδίων
 τιγῶν ἐνεκα πρὸς βασιλέα διαφορῶν, ἀπεσχόμην ἂν, ὄρατε
 αὐτοὺς οὕτως, ὥσπερ νῦν, διακειμένους· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς οὐ-
 δὲν ἦτον αὐτῶν τὴν ἴσιν ἔχω γνώμην περὶ τῶν πραγμάτων.
 διὸ οὐδὲ ἐλοίμην ἂν, ἐξόν ἐξω τε κινδύνων εἶναι καὶ βεβαίως D
 25ἄρχειν τῆς σφετέρας, ἀδικεῖν τε δοκεῖν καὶ ἐν ἀδήλῳ καθί-

Romanorum conducturum. Atqui contrarium prorsus et ipsi designa-
 batis et alios hortabamini. Omnes siquidem civitates obeundo, arma
 cum seniore imperatore adversus iuniorem coniungentes cum miri-
 ficis quibusdam promissionibus laudabatis: eos autem, qui pacem
 praeferrent et alios ad eam allicerent, velut a iuniore stantes, ae-
 que in hostibus ducebatis, ac bellum per fas et nefas accendere
 conabamini. Ut igitur tunc studiose sementem fecistis, ita nunc
 messem gravidam metite. Nos Crali despotae nostro denuntiamus,
 ut imperatorem bello prior ne offendat secumque reputet, homini-
 bus iniustus etiam apud Deum paratum esse supplicium. Si ab
 illo vis inferatur, tum se quantum potest defendat. His monitis
 nostris si obsecundarit, recte faciet: sin minus; eat, bellum, vobis
 assumptis, toleret: de nobis quidem nullus eum sequetur. Motus
 Crales, fugitivos in hunc modum compellat: Quae sit dynastarum
 meorum mens et sententia de bello, ipsi videtis. Equidem etiamsi
 propter privatas quasdam controversias imperatori arma molirer,
 tamen eos ita ut nunc affectos cernens, coepto desisterem. Nunc
 autem idem mihi, qui illis, super hoc negotio sensus: nec, cum

- A. C. 1328 στασθαι κινδύνῳ, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ στρατεύματος ἔμοι πάν-
 τὸς συνηθροισμένου. ὑμῖν δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν βοήθειαν
 εἰσενέγκομι ἂν ὄση δυνατὴ, καί, εἴγε βούλεσθε, πρὸς βασι-
 λέα πρεσβείαν πέμψας, παραιτήσομαι ὑπὲρ ὑμῶν αὐτοῦ τὴν
 ὄρηγν ἔγω. πρῶος δὲ ὢν, ὡς ἀκούω, καὶ τοῖς προσκεκροσκό-5
 σιν ἔτοιμος πρὸς διαλλαγὰς, συγγνώμην τε ἂν παράσχοι καὶ
 τὰς συμφορὰς οὐ μετρίως κουφιέ. εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐκ ἀνε-
 κτὸν, ἀλλ' ἔγω πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυσῶν κηδεστὴν
 V. 140 ὄντα ἔμὸν ὑμᾶς πέμψω, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον
 διασωθῆτε. καὶ τούτου δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ γνώμην ὄντος, καί το
 P. 175 ἑτέραν ἔξεσσι τραπέσθαι. εἰς Βενετίαν γὰρ ἀφικόμενοι, ἔξ-
 ὀτως ἔξεσται τριήρεσιν ἢ ὀλκασίν ἐπανῶσθαι πρὸς Βυζάντιον
 τυχεῖν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπὶ τούτοις ὑποθήσομαι ὑμῖν ἐλπίδα
 σωτηρίας. ἐπεὶ γὰρ Πρόσεκόν τε καὶ Πρίλλαπον καὶ Στρίμ-
 βιτζαν κατέχετε φρουραῖς, διανεμῶμενοι τὰς πόλεις ταύτας, 15
 δυσαιώτους οὐσας διὰ καρτερότητα τειχῶν, καρτερεῖτε ἐν
 αὐταῖς, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων εἰς τι πέρας
 πόλεμος ἀφίκηται." ἐπὶ τούτοις ἀμηχανία τε εἶχε τοὺς φηγά-
 δας, καὶ ἀπαλλαγὴ κακῶν ἐφαίνετο ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδε-
 μία. ὁμως δὲ σκεψάμενοι ἐκ τῶν παρόντων εἴλοντο μᾶλλον 20
 Βταῖς προειρημέναις ἐγκατακλεισθῆναι πόλεσι καὶ τὴν πολιορ-

14. Apud Gregoram legitur *Prosiacum*, Nicetas habet *Prosiacum*; mire in his locorum appellationibus variant inferiores Graeci. ED. P. Στρούμβιτζαν legendum aut, ut habet Cedrenus, Στρούμπιτζαν. ED. P. Infra L. IV. p. 791. C. legitur Στρούμβιτζαν. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 382.

abesse a periculo provinciamque meam tuto possidere liceat, malim iniustus videri et in anceps me discrimen offerre, cum praesertim copias meas coniunctas non habeam. Interea ad salutem vestram tuendam, quantum in me est, auxilium vobis non negabo: et, si placet, missa ad imperatorem iuniorem legatione, eius iram a vobis deprecabor; qui cum sit mihi clementique natura praeditus et reconciliatu facilis, ut perhibent, veniam dabit et onus miseriarum vestrarum magnam partem allevabit. Si hoc displicet, ad Michaelem Moesorum regem affinem meum vos mittam, cuius ope Byzantium incolumes perducamini. Si nec istuc arridet, adhuc alia gradiemur via. Nam Venetias profectis, non difficile erit triremibus aut onerariis Byzantium revenire. Quin et aliam vobis spem salutis suggeram. Cum Prosiacum, Prillapum et Strumbitzam praesidiis tenentis, distributis inter vos hisce oppidis propter murorum soliditatem vix expugnabilibus, in iisdem perdurate, quoad bello inter imperatores finis aliquis imponatur. Fugitivi quid super his consilii caperent, in incerto habebant: et malorum nusquam se ostendebat exitus. Tamen circumspectis rebus praesentibus, praedictis oppidis

κίαν ὑπομένειν. καὶ πρωτοβεστιάριος μὲν ἄμα τισὶ τὸν Πρίλλ-A.C. 1228
λαπον κατέσχε, τὸν δὲ Πρόσεκον Ἀσάνης ὁ Μιχαήλ, οἱ δὲ λοι-
ποὶ Στριμβίτζης ἐκράτουν. καὶ Βασιλικὸς ὁ Νικηφόρος Μελε-
νίκου ἐπιτροπέυον, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἑαυτῷ περι-
5 ποίησεν εἰς ἀρχήν, φάσκων, οὐδενὶ προσθήσεσθαι τῶν βασι-
λέων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῇ.

10 νς. Πρωτοβεστιάριος μὲν οὖν τῷ ἀδοκῆτῳ πληγείς, ὡς
ἐλέγετο, τῆς συμφορᾶς, καὶ μὴ φέρων τὴν κακοπραγίαν, ἐτε-
λευτήσῃ μετὰ μικρὸν. καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οἱ περιλει-
10 φθέντες ἑαυτοὺς τε καὶ Πρίλλαπον ἐνεχείρισαν βασιλεῖ Ἀσά-
νην δὲ τὸν Πρόσεκον ἀφείλοντο οἱ Τριβαλοὶ κλοπῇ. βασιλεὺς
δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονικὴν ἐλθὼν, καὶ ἀναγκαίων τινῶν πέρι D
ἡμέρας τινὰς αὐτῇ ἐνδιατρίψας, ὡς ἐδόκει ἀναγκαῖον εἶναι
πρὸς Στριμβίτζαν ἐλθεῖν, ἔξεστράτευσεν πάλιν. καὶ γενόμενος
15 ἐν αὐτῇ, τοὺς κατασχόντας ἐπιχειρεῖ πείθειν, (βιάζεσθαι γὰρ
οὐκ ἦν πολέμῳ διὰ καρτερότητα τειχῶν,) ἑαυτοὺς παραδιδό-
ναι καὶ τὴν πόλιν. μὴ πειθόμενων δὲ, ἀλλ' ἰσχυριζομένων
τὴν πόλιν αὐτοὶ καθέξειν, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν
βασιλέων πόλεμος διαλυθῇ· ἐπεὶ οὐ προσεχώρει, ἄρας ἐκε-
20 θεν, ἦλθεν εἰς Μελένικον. τὰ ἴσα δὲ καὶ Νικηφόρου ἀπο-
κριναμένου τοῦ Βασιλικῷ, ἐπεὶ πρὸς πολιορκίαν τρέπεσθαι
ἀδύνατος ἦν, ἄλλων ἀναγκαιοτέρων ἐπιγόντων, ἐπανέξενξεν
εἰς Θεσσαλονικὴν. γενομένων δὲ ἐκεῖ ἠγγέλθη ἐκ πρωτοστρά-
25 τορος ἐπιτροπέοντος τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς ὁ πρεσβύτε-

includi et obsidionem perferre praeoptarunt. Protovestiario cum nonnullis Prillapum cessit, Prosacum Michael Asanes obtinuit, reliqui Strumbitzam iverunt. Sub idem tempus Nicephorus Basilicus, qui Melenici praefecturam tenebat, eam urbem sibi propriam asseruit; cum neutro imperatore se facturum proficiens, donec bellum ad finem perductum esset.

56. Protovestiarius igitur inopinata quadam, ut ferebatur, calamitate oppressus nec miseriam sufferre potis, paucis post diebus e vita migravit. Quo extincto, comites ac socii semet cum Prillapo imperatori permiserunt. Asanem Tribali Prosaco per dolum exuerunt. Imperator e Pelagonia Thessalonicam profectus, ob gravia negotia diebus aliquot ibi positus, militem rursus in necessariam, ut visum est, expeditionem ad Strumbitzam eduxit. Cumque civibus deditionem suaderet, (cogere enim armis et murorum firmitudinem non poterat,) et illi non flecterentur affirmarentque, se oppidum retenturos, quoad bellum inter imperatores sedaretur, iude se Melenicum transtulit: ubi Nicephoro Basilio eadem respondente, quia, rebus maioris momenti urgentibus, obsidere eam non dabatur, Thessalonicam se recepit. Eo a protostratore Thraciae praetore assertur,

A. C. 1328 ρος ἦν τε εἶχε στρατιάν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐτέραν οὐκ δλί-
 γην προσεκπορισάμενος, ἐκπέμψει κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ στρατη-
 γῷ Ἀσίῳ τῷ Κωνσταντίνῳ, παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρα-
 τοπεδευομένου. γενομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συμβολῆς καὶ τῆς μά-
 χης ἀγχωμάλου ἐπιπολὴ διαμεινιάσης, οἱ τοῦ νέου βασιλέως⁵
 ὁμως ὑπερσχόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς ἀντιτεταγμένους καὶ
 V. 141 τὴν δίοξιμ ἐποίησαντο ἄχρῃ Βυζαντίου. καὶ τοὺς μὲν ἀπέ-
 κτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας πλην ὀλίγων ὅσοι
 B διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν· εἶλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. καὶ νι-
 κήσαντες περιφανῶς, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τούτων δὲ ἀγ-10
 γελθέντων, τῆς μὲν νίκης ἕνεκα ὁ βασιλεὺς εὐχαριστηρίους
 εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ· ἐπιστραφεῖς δὲ πρὸς τοὺς παρόντας,
 (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) οὐ μᾶλλον ἠδεσθαι ἔφη κρατησάντων τῶν
 σφετέρων, ἢ ὅσον ἀνιῶται ἐπὶ τῇ τῶν ἀντιτεταγμένων ἥσση.
 „οὐ γὰρ μόνον ὅτι Ῥωμαῖοι οἱ πεσόντες, οὓς ἐχρῆν οὐ πρὸς¹⁵
 ἀλλήλους, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλήλων βαρβάρους μαχομένους ἀποθνή-
 σκειν, δίκαιον ἀλγεῖν, ἀλλ' ὅτι δέος, μὴ καὶ τῶν οἰκειοτάτων
 τινὲς ἢ τῶν φίλων ἦσαν οἱ ἀποθανόντες· καὶ τρίτον, ὅτι οὐχ
 ὑπὸ βαρβάρων τῶν φύσει πολεμίων, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ἀνάλων-
 C ται τῶν πάντων φιλούντων. καὶ δοικέναι ἡμᾶς νομίζω τοῖς ὑπό²⁰
 μανίας τῶν ἰδίων, σαρκῶν ἐμποροῦμένοις, οἱ οὐκ ἐπαινεῖσθαι,
 ἀλλ' ἐλεεῖσθαι δίκαιοι τῆς ἀτόπου τροφῆς. καὶ, τὸ δὴ μεῖζον,
 ὅτι οὐχ ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον καὶ βαρβάρων τῶν ἀκουόντων δι-

22. Malim τὸ δὲ μεῖζον et infra γενομένων.

imperatorem avum, quam habuisset Byzantii manum et aliam non spernendam aliunde collectam, duce Constantino Asane, contra ipsum, iuxta flumen Melanem castra habentem, misisse. Pugnatum esse diu ancipiti victoria: tandem iunioris imperatoris militem superiorem evasisse hostesque terga dantes, usque Byzantium insecutum, alios interfecisse, alios cum ipso duce cepisse, paucos in urbem salvos penetrasse: victores cum triumpho certissimo domum rediisse. Ob hunc nuntium imperator Deo gratias egit: conversusque ad astantium frequentiam, non magis se victoria suorum exsultare confessus est, quam constriari, adversarios superatos esse. Non enim ob hoc tantummodo iusto dolore tangi, quod qui cecidissent, Romani fuissent, quos non inter se, sed pro se mutuo adversum barbaros decertando occumbere oportuisset; sed quod timendum, ne quidam in eorum numero aut amici, aut necessitudine coniunctissima fuerint: deinde, quod non a barbaris natura hostibus, sed ab amicissimis deleti sint. Et opinor, inquit, nos eorum similes, qui insania ac furore perciti, suas ipsorum carnes commanducant: quos ob alimoniam teterrimam non laudare, sed miserari aequum est. Et quod maius profecto, quia non Graecorum solum et barbarorum,

καὶ οὐκ ἐπιδοθῆναι τῆς εἰς ἀλλήλους παρανομίας, ἀλλ' ἄδηλον, εἴ A. C. 1328
 τι καὶ τῶν γινομένων ἀρέσκει θεῶ, καὶ μὴ ἐπίσης οἷ τε ἀμυ-
 νόμενοι καὶ οἱ ἐπιόντες ἄξιοι τιμωριῶν παρ' αὐτῷ κριτῆ. ἐβου-
 λόμην μὲν οὖν μὴ ἀπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπὸ βαρβάρων ἐστη-
 5 κέναι τὸ τρόπαιον τοῖς ἡμετέροις, ἵνα εἶχον τῆς νίκης καθα-
 ρὰν τὴν ἡδονήν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὰ ἡμέτερα ὑπὸ φθοροῦ D
 τινος δαίμονος συνεσκευάσθη, ὡς καὶ τὴν νίκην ἀλγηδόνος
 αἰτίαν φαίνεσθαι ἡμῖν, χάριτας ὁμολογῶ τῷ κρείττονι πολλὰς,
 οὐ μόνον ὅτι τοῖς ἐμοῖς συνήρατο πρὸς τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι
 10 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν αὐτὸς ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ οὐ μόνον πα-
 ρεσχόμεν, ἀλλὰ καὶ κινουμένου τὴν ἀρχὴν, πολλὰ καὶ ἔπραξα
 ἄξια καὶ εἶπον λόγου, δέόμενος τὸν πόλεμον καταθεῖσθαι τοὺς
 κροῦντας, εἰ καὶ καθ' ὑδάτων, τὸ τῆς παροιμίας, ἐδόκουν
 γράφειν." Οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες, οὐ μόνον τῆς ἀγκυλοίας
 15 ἐθαύμασαν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ φροῦσθαι μὴδ'
 ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων
 μεταβολαῖς ἴσον καὶ ὅμοιον παρέχειν ἑαυτὸν. βασιλεὺς δὲ τὸν P. 177
 τε πρωτοστράτορα γράμμασιν ἡμείβετο εὐχαριστηρίοις, καὶ
 τοὺς συνόντας αὐτῷ τῶν συγκλητικῶν τιμαῖς τε καὶ ἄλλαις
 20 εὐεργεσίαις, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐπιδόσει τῆς μισθο-
 φορᾶς, τῶν ἐτησίων δὲ προσόδων τοὺς λοιποὺς μᾶλλον ἐπέβ-
 ῆσσε καὶ προθυμότερους πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐργάσατο ὑπὲρ
 αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπογραφέας καταστήσας, δι'
 αὐτῶν διώκει καὶ ἐξίσαιε τὴν ἐσπέραν, καὶ καταλόγους ἔτασ-

24. Intp. perperam leg. καταλόγους: alios insuper centuriabat.

ad quos rei fama pervaserit, odio propter mutuum scelus digni eri-
 mus, sed dubitari potest, an quidquam horum Deo placeat; et non
 aequae se tuentes, ut invadentes, apud ipsum iudicem poenas com-
 meruisse videantur. Nostros igitur non de Romanis, sed de barba-
 ris trophaeum erexisse vellem, ut e victoria sua liquidum sinceram-
 que gaudium perciperent. Sed quoniam daemones alicuius invidentia
 factum est, ut ipsa etiam victoria dolendi materiam nobis porrige-
 ret, numini gratias magnas ago, non modo quod meis ad vincendum
 praesto fuit; verum etiam, quod bello huic auctor nulla ex parte
 existerim. Existerim autem? immo et eo a principio confilato, multa
 memoratu digna et dixi et feci, auctores eius obsecrans, ut eo tem-
 perarent: tametsi in aqua, quod dicitur, videbar scribere. Qui
 haec audiebant, imperatorem non de solertia solum, sed de moderati-
 one quoque, quod prosperis eventis non inflaretur neque efferretur, sed
 in ipsa rerum commutatione eandem et aequabilem servaret animi
 constantiam, admirabantur. Imperator litteris protostratori gratias
 egit, et qui cum eo erant de nobilitate, honoribus eos ac donis
 remuneratus est: militesque alios aucto stipendio, alios annuorum

A. C. 1328 σεν ἑτέρους πρὸς τοὺς οὖσιν, ὅπως πλείων γίγνοιτο ἡ στρα-
 τιά. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῦ ἀσχολουμένον, πάλιν ἤκε γράμματα
 ✓ ἐκ πρωτοστράτορος μνηύοντα, ὡς ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τῶ
 τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ διάφορος πρότερον ὢν, νῦν πρὸς
 αὐτὸν τίθεται εἰρηνικὰς σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἀγνοεῖν μὲν-5
 τοι τὰς ξυμβάσεις ἐφ' οἷς γίνονται αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δέον
 θρησκείαν τὴν μνήσιν αὐτῷ ποιήσασθαι τῶν πραττομένων.
 βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, συνῆκε μὲν τοῦ πρὸς αὐτὸν ἕνεκα
 πολέμου τὴν συμμαχίαν τῷ πάμπῳ γεγενῆσθαι πρὸς Μύσους,
 ἔγνω δὲ μὴ ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐκ τῆς ἐσπέρας ἀπανίστασθαι, 10
 ἀλλὰ μένειν τε ἔτι καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς στρατιᾶς πρό-
 νοιαν ποιεῖσθαι, ἄχρῃς ἂν τι βεβαιότερον διδαχθῆ. ἡμέραις
 C δὲ ὕστερον ὀλίγαις πάλιν ἐκ πρωτοστράτορος ἀφικνεῖται γράμ-
 V. 142 ματα πρὸς βασιλέα μνηύοντα, ὡς αἱ πρὸς Μύσους βασιλέως
 σπονδαὶ καὶ ἡ συμμαχία πέρας ἤδη ἔσχον, καὶ οἱ πράξαντες 15
 τὴν συμμαχίαν ἐκ τῶν πρὸς Μύσους αὐτομόλων Ῥωμαῖοι ἐν
 Βυζαντίῳ εἰσὶν ἔτι. βουλευσαμένην δὲ μετὰ τῶν ἐν τέλει τῶ
 βασιλεὺς οὐκέτι διαμέλλειν ἐδόκει ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ τάχιστα
 εἰς Βυζάντιον ἀπιέναι, πρὶν τι νεωτερισθῆ. καὶ τῆς ἐσπέρας
 στρατηγὸν Συργῆν ντὲ Λεζιάνο τὸν Κύπριον, ὃς ὕστερον ῥήξω

20. Ex Graeco Συργηντελεζιάνο satis infeliciter eduxit suum Syr-
 gentianum Interpres. Restituo fidenter Σύρ Γυὲ ντὲ Λεζινάνο,
 id est Sire Guy de Lesignem. Cetera dicam in notis. ED.P.
 Quod ego sine ulla fere litterarum mutatione dedi, Cantacuzeni
 auctoritate nititur. Is enim Libr. III. Guidonem istum Cyprium,
 quem hic delitescere acute sensit vir doctus, Συργῆν constanter
 appellat. Scilicet vox Σύρ, ut in nomine quoque Syrgiannis
 nostri factum est, coaluit cum ipso hominis nomine, a Graecis ex
 Gallico Gui corrupto. Nicephorus L. XII, c. 15. 1. eundem Gui-
 donem simpliciter Γῆμ vocat.

censum incremento ad bellum pro se confirmavit animosioresque
 reddidit. Ipse vero Thessalonicae ratiocinatores et scribas instituit,
 per quos occidentem digerebat et adaequabat: item praeter eos, qui
 erant, alios catalogos confici iussit, ut cresceret exercitus. Eo in
 his versante, rursus a protostratore litterae, indicantes, seniore
 imperatorem, a Michaele Moesorum rege prius dissidentem, nunc
 cum eo pacis foedus et belli societatem coivisse: nesciri tamen, ob
 quem finem: et idcirco hoc ad eum perscribendum censuisse. Ne-
 pos avum cum Moeso propter bellum adversus se societatem istam
 pepigisse animadvertit: statuit autem, non subito ad primam au-
 ditionem abducendum ex occidente exercitum, sed haerendum adhuc
 illique et rebus aliis providendum, donec certiora nuntiarentur.
 Diebus aliquot praeteritis, scripsit protostrator, foedus imperatoris
 et societatem cum Moesis iam constitutam, eiusque conciliatores,
 Romanos ex transfugis ad Moesos adhuc Byzantii degere. Impera-

Ἀρμενίας ἐγεγόνει, ἑξάδελφον αὐτῷ ὄντα μητροῖδεν, καταστῆ- A. C. 1328
 σάμενος, ἄρας ἐκ Θεσσαλονίκης αὐτὸς ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἦλθεν
 εἰς Διδυμότειχον. ὀλίγας δὲ αὐτῷ ἐνδιατριψάσας ἡμέρας, ἐξελ-
 θῶν ἐκείθεν, ἦκεν εἰς Βυζάντιον. γενόμενος δὲ πρὸς τὰς πύ- D
 5λας τῆς προσαγορευομένης Γυρολίμνης, καὶ Πεπανόν τινα τῶν
 ἐν Βλαχέρναις προκαθήμενον βασιλείων, τῶν τῆδε τειχῶν τὴν
 φυλακὴν πεπιστευμένον εὐρῶν, ἐπεὶ διὰ τὴν ἐκεῖνου ἔφραδον
 ἐν φυλακῇ εἶχεν ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τὰ Βυζαντίου τείχη,
 ἐκέλευεν ὡς βασιλέα τὸν πάππον ἐλθόντα ἀπαγγέλλειν, ὅτι τὰ
 10γενόιντο ἐγγὺς τειχῶν καὶ δέοιτο συγγνώμης τυχεῖν τῆς παρ'
 αὐτῷ. μὴ δὴ διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβάντα ἀθεράπευστα
 λογιζέσθαι εἶναι τὰ κακά. ἔξεισι γὰρ, εἴπερ καὶ νῦν ἐθελή-
 σεις, τὸν τε πόλεμον καταδέσθαι καὶ ὅ, τι βούλει χρῆσασθαι
 αὐτῷ· πάντως δὲ οὐκ ἐπιλελῆσθαι, ὀλίγον τοῦ παρῳχηκότος
 15ὄντος χρόνου, ὅσα ἐλθῶν ἔδειτο περὶ τῆς εἰρήνης, ταύτην ἀν-
 τι τοῦ πολέμου μᾶλλον ἐλέσθαι συμβουλευῶν, καὶ μὴ τοῖς P. 178
 ἐνάγουσι πείθεσθαι πολεμεῖν, ὡς οὐδὲν ὀνήσουσιν ἐπὶ τῶν
 ἔργων, ὧν αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβούλετο προφήτης εὐρεθῆναι· ὁμως
 δὲ ἐξέβη ἢ προεῖρηται αὐτῷ. εἰάν δὲ νῦν καταδέσθαι τὸν πό-
 20λεμον πάλιν ἐθελήσῃς, ἐκεῖνά τε ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεγενη-
 μένα λογιέσθαι καὶ γνώμης οὕτως ἔχει καὶ παρασπευῆς, ὡς
 πάντα πράξων, ἅττα ἂν αὐτὸς κελεύῃς. Ὁ μὲν Πεπανὸς τῷ

8. Legebatur Βυζαντίων.

tori, consilio cum primoribus habito, visum non diutius Thessa-
 lonicae cunctandum, sed antequam movaretur quippiam, Byzantium
 properandum. Itaque Syrges de Lesiano, Cyprius, qui postea
 rex Armeniae factus est, consobrino suo, duce occidentis creato,
 Thessalonica cum copiis proficiscens, Didymotichum venit; inde
 post paucos dies Byzantium. Cum ad portam Gyrolimnae esset
 et Peperum quendam, ante palatium in Blachernis sedentem,
 reperisset, qui illic custodem murorum ageret, (siquidem ob
 hostilem nepotis adventum Imperator moenia Byzantina servabat,)
 iussit eum ire nuntiatum, se prope muros esse ipsumque veniam ac
 pacem poscere. Propter ea, quae in occidente contigissent, non
 esse malorum desperandum remedium: nam et nunc, si mitigaretur,
 bellum licere omittere et secum agere pro arbitrio. Plane autem
 tenere et illum memoria, quantopere nuper ipse eodem veniens
 pacem flagitasset eamque bello anteferendam admonisset, nec
 obsequendum ad arma exstimulantibus; quando nihil utilitatis alla-
 turi eventi in rebus, quarum ipse vates inveniri noluisse: nihilo mi-
 nus evenisse, ut praedixerit. Nunc si bona voluntate arma missa
 fecerit, quae facta sint pro non factis reputatum iri et se ita com-
 paratum, ut quae ipse iusserit exsecuturus sit omnia. Peperum com-

Camacusanus.

A. C. 1328 *πρωσβυτέρη βασιλεῖ ἀπήγγελλεν ἐλθῶν ὅσα ἦν παρὰ τοῦ νέου προστεταγμένος βασιλέως. ὀλίγη δὲ ὕστερον ἐπανελθὼν, ἀπήγγελλε τῷ νέῳ βασιλεῖ, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τῶν τῆδε ὅποι βούλοιτο ἀποχωρεῖν καὶ μὴ κατατρίβειν τὸν καιρὸν εἰκῆ καὶ Βμάτην, μέλλοντα οὐδὲν ἀνύειν ὧν διανοεῖται. ἐρομένου δὲ τοῦ νέου βασιλέως, εἰ μὴδὲν αὐτῷ πλέον προστάξειε βασιλεὺς, „οὐδὲν” εἶπεν ὁ Πεπανός. „οὐκοῦν” ἔφη „τὸ βασιλέως πρόσταγμα πληρῶν, ὅποι ἂν ὁ θεὸς ἤγοῦτο βαδιοῦμαι.” καὶ ἀναζεύξας ἐκείθεν, ἐν τοῖς λειμῶσι τοῖς παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Καμήλου ἠγλίσατο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν 10 παρὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἐλθὼν, ἐδεῖτο βασιλέως προσδέξασθαι τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὡς δ' ἐσήκουεν οὐδεὶς, ἀναστρέψας ἤλαυνε πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἐνθα πρωτοστράτωρ ἦν μετὰ τῆς ὑπολαΐνου στρατιᾶς ἐστρατοπεδευμένος. C βασιλεὺς μὲν οὖν ἦει ἠγούμενος τῆς στρατιᾶς, ὁ μέγας δὲ ὑπε-15 λείπετο δομέστικος χρείας τινὸς ἐνεκα ὀπίσω. προσελθὼν δὲ αὐτῷ τις ἐν ἐνδύμασι διερχόμενος οἶα τὰ τῶν πενήτων, κρύφα τι ἔλεγεν ἔχειν αὐτῷ διαλεχθῆναι. προελθὼν δὲ ἐφ' ἱκανὸν ὄσον μὴ θρᾶσθαι ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκέλευεν ὅ,τι ἂν βούλοιτο φράζειν. ὁ δὲ καὶ ἑτερόν τινα προσκαλεσάμενος τὸν κοι-20 νωνοῦντα αὐτῷ τῶν βουλευμάτων, οὐδενὸς αὐτοῖς ἑτέρου συμπαρόντος, φίλοι μὲν ἔφασαν αὐτοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἀλλήλοις εἶναι ἐκ παλαιοῦ καὶ τὰς οἰκήσεις ἔχειν γειτονοῦσας· ὁρῶντες δὲ ὅσα ἀδικεῖται καὶ ἀπελεύνεται ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ προφά- D σει οὐδεμιᾶ, ἀλγεῖν τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ προθυμεῖσθαι, ἀν25*

missa nuntiatum vadit parvoque intervallo reversus, refert, mandare avum, uti hinc quo lubeat se auferat, neve incassum ac frustra tempus terat, cum nihil eorum, quae somniet, consecuturus sit. Rogante illo, Numquid aliud? Nihil, ait Pepanus. Ergo imperatoris iussibus parebo, ait, et quo me duxerit Deus ibo. Inde regressus, in pratis iuxta pontem Cameli pernoctavit. Postridie ad easdem portas rediens, orat, uti pace bellum mutaretur. Non exauditus, ad Melanem flumen retrocedit, ubi protostrator cum cetera parte exercitus castra fixerat. Ibat igitur imperator ducens militem. Domesticus nescio quo negotio praepeditus, sequebatur. Ad quem accedens homo veste lacera, ut pauper, habere se ait quod clam diceret. Progressus igitur a moenibus tanto spatio, quantum oculi amplius non ferrent, edicere mysterium iussit. Ille alium quendam consilii participem advocat. Tum insuper nemine praesente, incipiunt, Se iam olim inter se amare, ut qui maxime, et contiguus habitare in aedibus. Cernentes autem, quam inique immerito suo haberetur pelle- returque iunior imperator, dolere incredibiliter et ad opem sic afflicto pro viribus ferendam si liceat, paratos esse; potissimum, ex

ἔξῃ, ἀμύνειν τὰ δυνατὰ ἀδικουμένων, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου κα- A. C. 1328
 τὰ τε Ῥήγιον ἀπολογούμενος ὁ βασιλεὺς πάσης ἀπέλυσεν αἰτίας
 ἑαυτὸν, (παρεῖναι γὰρ τότε καὶ αὐτούς,) καὶ ἐνταῦθα ἀφικό- V. 143
 μενος πολλαῖς ἐχρήσατο δεήσεσι καὶ ἰκεσίαις πρὸς τὸν πάπ-
 10 πον, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. γνώμης μὲν οὖν οὕτως ἔφρασαν
 ἔχειν καὶ παρασκευῆς· ἐνδεστέρας δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν ἢ κατὰ τὴν προθυμίαν, καιρὸν ζητεῖν, καθ' ὃν ἂν αὐ-
 τοῖς ἐγγένοιτο καὶ ἔργα ἃ προείλοντο δρᾶν· ὃν δὲ καλῶς ποι-
 οῦντα ἤκειν. μετὰ γὰρ τὸ βασιλεῖα τὸν νέον πρὸς τὴν ἐσπέραν
 10 ἐκστρατεῦσαι, τοὺς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπιτετραμμένους,
 οὕτω τοῦ θεοῦ πόρρωθεν τὰ λυσιτελοῦντα προκατασκευαζομέ-
 νου, τοῖς ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ καλουμέναις
 τεύχεσιν ἐπιστῆσαι, ὥστε νύκτωρ ἔχειν ἀγρυπνοῦντας φυλα- P. 179
 κὴν ἅμα καὶ ἑτέροις ὀκτῶ ἐκ διαδοχῆς. αὐτοῖς μὲν οὖν εὐθύς,
 15 τούτου γενομένου, ἔννοιαν εἰσελθεῖν τοῦ δυνήσεσθαι ἄν ποτε
 βασιλεῖ χρησίμους εἶναι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπύθοντο ὅσον οὐδέπω
 εἰς Βυζάντιον ἀφίξεσθαι αὐτὸν, τοῖς ἑταίροις, ὃ φασι, κύ-
 βον ῥίψαντες, διειλέχθαι περὶ τοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν πόλιν
 προδιδόναι, πεπεικέναι τε δίκαιά τε ἅμα δόξαντας λέγειν καὶ
 20 συμμέροντα πᾶσι Ῥωμαίοις· καὶ νῦν εἶναι ἐν ἐτοιμίῳ, κλίμα-
 ξι τὸν βασιλεῖ ἀνάγειν εἰς τὸ τεῖχος, νύκτα φυλάξαντας καθ'
 ἣν αὐτοῖς ἢ διαδοχῇ ἐστὶ τῆς φυλακῆς. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα
 εἶπον· ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὸν μὲν ἀπαγγελοῦντα βασιλεῖ B
 περιμένειν ἐπεμψεν εὐθύς, τοὺς δὲ διελεγμένους ὅ,τι τε κα-
 25 λῶντο ἠρώτα καὶ εἴ τι παρὰ βασιλέως αἰτοτεν, ὡς δίκαιοι ὄν-

13. Post ἐπιστῆσαι deest αὐτούς. 14. αὐταῖς et 15. ἔννοια
 legebantur vitiose.

quo apud Rhegium de obiectis se purgarit, (nam et se tunc adfuisse,) et huc profectus, multis precibus obtestationibusque avum oneravit, ne bellum ordiretur. Animo igitur et consilio ita se paratos esse aiebant. Sed quia alacritati par facultas deesset, opportunitatem quaerere, qua quae certo statuissent facto praestarent, quae nunc praeclara se offerret. Nam postquam imperator iunior in occidentem movisset, praefectos vigilum, ita Deo quae conducerent multo ante praestruente, murorum supra portam sancti Romani custodiam sibi ad agendas cum aliis ex successione per noctem excubias commendasse. Ex quo statim cogitarint, posse se aliquando imperatori utilem navare operam. Ubi vero didicerint mox Byzantii affuturum: et iacta alea, quod aiunt, cum sociis de urbe ei prodenda egisse, et visos aequa Romanisque omnibus profutura loqui, persuasisse: iamque promptum esse, imperatorem in murum subducere, observata nocte, qua ipsorum forent vigilliae. Haec illi. Magnus domesticus extemplo mittit qui imperatorem moneat, uti subsistat. Eos

Α. C. 1328 *τες εδ παθειν τῆς εἰς βασιλέα ἔνεκα εὐνοίας. οἱ δ' ἔφρασαν, Κάμαρις μὲν καλεῖσθαι καὶ Καστελιάνος, μηδὲν δὲ αἰτεῖν, ἀλλὰ προῖκα τοῦ καλοῦ ἔνεκα καὶ τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος τὴν ἐπιχειρήσιν ὑπελθεῖν. ἐπει δὲ καὶ αὐθις ἐπιτρέψαντος ὁ βούλοιντο αἰτεῖν, ἰσχυρίσαντο αἰτεῖν μηδὲν, παραλαβῶν αὐτοὺς ἦγεν ὡς 5 βασιλέα. συμμίζας δὲ αὐτῷ, „ὦ Θεός” εἶπεν „ᾧ σὺ πρὸ μικροῦ παρέσχηκας ἃ εἶχες, ἃ βούλεται νῦν αὐτὸς εὐεργετῆ.” ἀνεμί- C μνησκε δὲ αὐτὸν ἔργου τινός, ὃ ἦν εἰργασμένος πρὸ μικροῦ.*

17. Ἐτι γὰρ ἐνδιατρίβοντος Θεσσαλονίκη, τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεῖ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντων συγκλητικῶν ἔξι 10 συμφανήσαντες ταῖς γνώμαις, πέμψαντες εἰς Θεσσαλονίκη, D διειλέγοντο κρύφα τῷ βασιλεῖ, ὡς, εἰ βούλοιο Βυζάντιον κατασχέιν, αὐτῶν παραδιδόντων, (ἦσαν γὰρ οὐκ ἀδύνατοι ποιεῖν,) πρῶτον μὲν αὐτοῖς πιστώσασθαι δι' ὄρκου, τῆς τε ὑπηρεσίας ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ τὸν μέγαν ἀποστῆσαι λογοθέτην τόν 15 Μετοχίτην καὶ διὰ βίου παντός δι' ὀργῆς ἔχειν καὶ συγγνώμην μηδέποτε παρασχέιν· ἔπειτα δὲ καὶ ἕτεροῦ ἅττα ὅσα αὐτοῖ ἤτοῦντο, ἐκπληροῦν. κὰν ταῦτα αὐτοῖς πιστώσῃται δι' ὄρκου, μηδὲν ἀναβαλλόμενον ἦκειν, ὡς ἅμα τῷ ἐλθεῖν παραληψόμενον τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς, τοῦ 20 μὲν μήτε αὐτὸν ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ αἰτίαν παρῆσῃσθαι, μήθ' ὑφ' ἑτέρων μάλιστα θδέλειν κινήθῃναι τὴν ἀρχὴν, καὶ κινή- V. 144 θέντος δὲ, πάντα τρόπον ἐπινενοηκέναι καὶ μηχανήν, δι' ὧν

10. πρεσβυτέρῳ ED. P. pro πρεσβυτέρων.

de nominibus et si quid ab imperatore petant, interrogat: quandoquidem pro benevolentia in illum aliquo digni munere apparebant. Respondent, unum Camarin, alterum Castelianum appellari; nihil petere, sed gratuito honestatis et communis emolumenti causa hoc operis aggressuros. Ubi, domestico iterum potestatem petendi quod vellent offerente, de nihil petere autumarunt, ad imperatorem eos adducit: cui propior factus, Deus, inquit, cui tu paulo ante obtulisti quae habes, quae vult nunc tibi rependit: et simul rei cuiusdam, quam non ita pridem patverat, eum commonefacit.

57. Etenim cum adhuc Thessalonicae moraretur, ex optimatibus avi sex conspirantes cum eo occulte egerunt, si placeret occupare Byzantium, ipsis tradentibus, quod poterant, primum se illis iureiurando obstringeret, munere, quo nunc fungeretur, magnum logothetam amoturum atque illi in perpetuum succensurum neque unquam ignoturum: deinde alia quaedam, quae postulare, praestitutum. Ita si fecisset, sine mora veniret; simul enim venturum et urbem in potestatem accepturum. Super quibus respondit imperator, neque se huic bello caput fuisse, neque omnino ab aliis id suscitari voluisse; et eo suscitato, modum viamque omnem excogitasse, quibus

ἔστο αὐτὸν δυνήσασθαι καταλύειν, θεὸν τε εἰδέναι, τὸν πάν- A.C. 1328
 τα καὶ πρὶν γενέσθαι εἰδῶτα, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μονον- P. 180
 ουχὶ φωνῆν ἀφιέντα μαρτυρίων, καὶ ὑμεῖς δ' αὐτοὶ συμμαρ-
 τυρήσετε ἂν ἔμοι, ἐὰν θέλητε λέγειν τὰληθῆ. ἐπεὶ δ' οὕτω
 5τὰ ἡμέτερα πράγματα συνεσκευάσθη, ὥστε ἀνάγκην εἶναι,
 μηδ' ὅλως βασιλέως παραδεχομένου τὴν εἰρήνην, ἢ τὸν ἑτε-
 ρον ἐκπεσεῖσθαι τῆς ἀρχῆς ἢ διαφθεῖρεσθαι τὸ ὑπήκοον δι-
 στάμενον πρὸς ἑκατέρους, βούλομαι ἀναγκαίως, ἢ ὑμῶν πρατ-
 τόντων ἢ τινων ἑτέρων, ὑπ' ἑμαυτὸν ποιήσασθαι Βυζάντιον,
 10ῶς, ἂν μὴ τοῦτο γένηται, τῶν ἐμφυλίων οὐ παυσομένων πολέ-
 μων. ἐπὶ τοιούτοις μέντοι οἷα αὐτοὶ αἰτεῖσθε, οὐ Βυζάντιον
 μόνον, ἀλλ' οὐδ' εἰ τόσαι πόλεις ἦσαν ὅσοι πύργοι Βυζαντίου, B
 ἢ θέλησα ἂν κατασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ τὸν μέγαν λογοθέτην ἀπο-
 στῆσαι τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ αἰ-
 15τεῖν ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλως πρὸς τὸ ἀηλλάχθαι πραγμάτων,
 ἐπραξα ἂν, ὑπ' ἑμοὶ γενομένων τῶν πραγμάτων. τὸ μέντοι
 γε αὐτοῦ καταψηφίσασθαι διὰ βίου ἀπαραίτητον ὄργην, ἀδυ-
 νατώτατον τῶν πάντων. μὴ γὰρ οὕτω μανείην ὥστε διὰ τῆς
 εἰς ἐκεῖνον ἀπαραίτητου ὄργης ἑμαντῶ ἀποκλείσαι τὰ φιλιάν-
 20θρωπα σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ ᾧ μέτρῳ
 μετρήσομεν τοῖς συνδούλοις, ἀντιμετρήσειν ἀπεφῆνато ἡμῖν
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐξίσης τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ὄντων, ἀλλ' C
 ἀπειροπλασίῳ τινὶ ὑπεροχῇ τῶν ἑμοὶ πρὸς θεὸν ἡμαρτημένων
 διαφερόντων. τοιγαροῦν τὸ μὲν ὑπ' ἑμαντῶ ποιήσασθαι Βυ-

3. μαρτυρίων sensu caret; lego μαρτυρεῖν.

id posse dissipari arbitraretur; idque Deum nosse, qui norit omnia, antequam fiant, resque ipsas tantum non missa voce testificari id ipsum; quin et eos ipsos, si vera dicere velint, testimonium sibi laturos. Quia vero ea conditio rerum sit, ut avo pacem funditus reiectante, necessario aut alter illorum imperio depelli aut subiecti dissidiis intestinis ad perniciem vocari debeant, velle se, idque ex necessitate, aut ipsorum aut aliorum ope sub ius suum redigi Byzantium: quod nisi fiat, nunquam bellis civilibus defuturam materiam. Ob ea autem, quae rogassent, non Byzantio dumtaxat potiri nolle; sed neque tot urbibus, quot sunt Byzantii turres. Magno logothetae dignitatem, qua nunc fungeretur, non solum quia illi peterent, sed alloqui etiam ut molestiis liberaretur, abrogatum fuisse, si penes se summa imperii fuisset. Ut autem iram inexorabilem in omni vita adversus eum retineret, id esse unum, quod omnium minime fieri posset. Egone ita delirem, inquit, ut per implacabilem iram adversus illum mihi divinae bonitatis benigna viscera praecludam? siquidem qua mensura conservis nostris mensi fuimus, eadem se nobis remensurum pronuntiavit: idque cum peccata nostra contra deum infinitis partibus ea superent, quae ab hominibus con-

- A.C. 1328 ζάντιον καὶ πάνυ βούλομαι τοῦ κοινηῆ λυσιτελοῦντος ἔνεκα, τούτου δὲ τοῦ αἰτήματος ἀπόντος, καὶ εἶγε καὶ ὑμῖν συνοδοκεῖ, τότ' ἤδη καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ὑμῶν ἀκούσομαι αἰτημάτων." Τούτων μὲν οὖν ὁ μέγας τότε δομέστικος ἀνεμίμνησκε βασιλέα, καὶ ἕτερ' ἄττα πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖς, προσῆγε τοὺς ἄνδρας. οἱ δὲ καὶ πρὸς βασιλέα διειλέχθησαν τὰ ἴσα καὶ ἡ μὴν διίσχυριζοντο αὐτοὶ δυνήσεσθαι τὴν πόλιν παραδώσειν. ἐπαίνοντας δὲ αὐτούς ὁ βασιλεὺς καὶ εἴ τι ἐπυνθάνετο αἰτοῦεν· οἱ δ' ἐπιείθοντο αἰτεῖν οὐδὲν, πολλὰ δὲ πολλάκις παρὰ βασιλέως ἐκβιασθέντες, ἤτήσαντο γῆς εἴκοσι πλέθρα. γελᾶσας δὲ πρὸς ἰο τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „θεοῦ διδόντος, ἀξίαν ὑμῖν ἀποδώσω τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν εὐεργεσίαν." ἔτι δὲ αὐτῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένων, ἐκ Σκοπέλου παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἄγγελος ἦκε μηνύων, ὡς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐλθὼν, παρὰ πόλιν αὐτῷ ὑπήκουον Διάμπολιν προσαγορευομένην ἑστρατοπέδευσε, καὶ συμμαχίαν ἐπαγόμενος ἐκ Σκυθῶν, οἱ παρὰ Ῥωσοκάστρω εἰσὶν ἑστρατοπεδευμένοι. ὧν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐβουλεύετο ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ ὃ, τι δεοῖ ποιεῖν, καὶ ἐδόκει χρῆναι ἐλθεῖν παρὰ τὴν Ἀδύουσι οὖσαν ὄρει-20
- P.181 νῆν ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Βυζαντίου, ὅπως τὰ πρὸς τὴν παράληψιν πράττηται αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ κινώσιν παρέχειν τὸ χωρίον δυσπρόσοδον ὄν, ὥστε ἔχειν, ἄν

13. Haec Scopelus Thraciae urbs est. ED. P. 18. Gregorae Πουσόκαστρον dicitur. ED. P. 20. In MS. ad v. Ἀδύουσι adscriptum erat, Φρούριόν τι παρὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, id est, Castellum quoddam ad ostium Ponti Euxini situm. ED. P.

tra nos peccantur. Proinde Byzantium sibi pro communi utilitate subiectum percipere; hac autem petitione excepta, si qua alia ipsi petenda viderentur, auditurum. Hoc illi magnus domesticus in memoriam revocabat: et plura cum eo disserens, viros producebat, qui eadem apud imperatorem loquebantur, asseverantes, se illi urbem tradere posse. Quibus collaudatis, quaesivit, num quid ab se peterent. Ii nihil petere constituerant: sed cum imperator instaret saepius, viginti iugera petiverunt. Tum ridens ille, At ego, inquit, divino concessu prohibiti vestrae digna praemia persolvam. Medio in sermone advolat Scopelo a praefecto nuntius, Michaellem Moesorum regem in suis et Romanorum confiniis apud urbem suam nomine Diampolin castra locasse, Scytharum comitatum auxiliis, qui iuxta Rhosocastrum tentoria haberent. Imperator quid faciendum, magni domestici consilium exquirat: ad castellum Logos in montanis situm progrediendum decernunt, tum quod Byzantio propinquum et ad eius occupationem parandam opportunum, tum quod locus accessu difficili hostibus ciugendi facultatem eriperet: ut et invadentibus resistere

- τις ἐπίη, ἀμύνεσθαι τε, ἂν εἴη, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν πρὸς τὰ Δ. C. 1328
καρτεράτατα ἀποχωρήσαντας. οἱ μὲν οὖν οὕτω βουλευσάμε-
νοι, τὸν Κάμαριν μὲν ἐκέλευον ἐπεσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν εἰδέ-
ναι ἔχη τὸ στρατόπεδον βασιλέως ὅπη εἶη· τὸν δ' ἕτερον εἰς
5 Βυζάντιον ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τὰ πεπραγμένα ἀπαγγελοῦντα
ἀπιέναι. ἐλθόντες δὲ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα καὶ
ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἅμα πρωτοστράτορι ἐστρατοπεδευμένη ἦν,
τά τε περὶ τῶν πραττόντων τὴν ἄλωσιν αὐτῷ ἐκοινοῦντο Βη- Β
ζαντίου, καὶ ὅσα πύθοιντο περὶ τῶν Μυσῶν καὶ περὶ τῆς εἰς
10 Λόγους στρατοπεδείας, προστιθέντες καὶ τὰς αἰτίας. καὶ ἐπει- V. 145
δὴ καὶ αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἄραντες ἐκείθεν, ἐστρατο-
πεδεύσαντο ἐν Λόγους. καὶ ἐς τὴν ὑπεραιάν ἠγγέθη αὐτοῖς,
ὡς στρατεύμα Μυσῶν περὶ τρισχιλίους ἵππους ἦκεν εἰς Βυ-
ζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ· ἠγγίται δὲ
15 αὐτῶν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς. ἐθορύβησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τοῦτο
τὸν νέον βασιλέα. ἐξετάζοντι δ' αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομε-
στικῷ καὶ πρωτοστράτορι ὁ, τι τὸ πέισαν τὸν βασιλέα Μυσῶν
τὰς μὲν πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἤθετηκέναι καὶ τοὺς ὄρκους, ἀδελ- C
φῆς ὄντα σύνοικον, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ βασιλεῖ συμμαχεῖν,
20 οὐπενόουν μὴ ἀληθεῖς εἶναι τὰς γεγενημένας συνθήκας καὶ τὴν
συμμαχίαν, ἀλλὰ συνιδόντα τὸν Μυσὸν, ὡς ὁ πρεσβύτερος βα-
σιλεὺς ἅμα μὲν ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον, ἅμα δὲ καὶ δέει
τοῦ μὴ τοὺς συνόντας αὐτῷ Ῥωμαίων διεφθάρθαι ὑπ' ἐκείνου
καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ῥᾶον ἂν παραδέξαιτο ἐκ βασιλείοις
25 φρουρὰν Μυσῶν, οἰόμενος οἶα ξένους καὶ συμμάχους αὐτῷ V
μᾶλλον εὐνοεῖν, πέμψαι τὸν στρατὸν, πρόφασιν μὲν, ὡς μα-

et in secessu natura munitissimo tuto possent quiescere. Hoc de-
liberato, Camarin sequi, ut sciret, ubinam imperator se teneret; alto-
rum Byzantium abire et sociis acta referre iubent. Cum ad Melanem
flumen venissent, ubi reliquum copiarum cum protostratore manebat,
cum eodem de iis, qui se Byzantium prodituros pollicentur, et quae
de Moesis cognovissent, ac de castrametatione in Logos, causis etiam
recensitis, communicarunt. Cum et ille assentiretur, eo perrexerunt.
Die altero intellectum est, circiter tria millia equitum Moeso-
rum imperatori avo Byzantium, ducente Ibane Russo, auxilio mitti:
id quod nepotem non modice perturbavit. Investigantes autem causam
ipse, magnus domesticus et protostrator, qua adactus Moesorum rex,
quamvis sororis maritus, foedus secum sancitum violaret seniorique
suppetias adveniret, suspicati sunt, non vere illos et ex animo foe-
deratos, nec verum esse auxilium: sed cum sciret Moesus, seniore
partim odio in nepotem, partim metu, ne qui secum essent proces-
sus Romani ab illo corrumpentur sibi que insidias struerent, facilius
Moesorum custodiam in palatium admissurum, ratum, se tamquam

A.C. 1328 χουμένους ἡμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, τῇ δ' ἀληθείᾳ, εἰ δύναιτο τῶν βασιλείων κρατῆσαι κατ' ὀλίγους εἰσελθόντες· εἶτα καὶ αὐτὸς Δπανστρατιῶ ἐλθὼν, Βυζαντίους τε ποιήσεσθαι ὑποχειρίους καὶ οὕτως ἤδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιθήσεσθαι Ῥωμαίων ἡγεμονία. καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ ἐπάγεσθαι καὶ Σκύθας συμμάχους δέει5
 10 τοιαῦτα μὲν αὐτοὶ ἐκ λογισμῶν περὶ τῆς συμμαχίας ὑπενόουν. ἦσαν δὲ καὶ ἀληθῆ, ὥς ὕστερον ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν. ὑπετίθει δὲ τὴν βουλὴν τῷ βασιλεῖ Μυσῶν ἐκ τῶν αὐτομόλων παρ' αὐτῷ Ῥωμαίων τις καὶ ἐπηγγέλλετο αὐτῷ καὶ τὸ 10 ἔργον καταπράξεσθαι αὐτός. διὸ καὶ ἠρέθη πρὸς τὴν συμμαχίαν πρεσβευτής. πείρας δὲ ἔνεκα ὁ βασιλεὺς πέμψας πρὸς Ἰβάνην, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν ἐκ τῆς Ῥωμαίων σπονδῶν γὰρ οὐσῶν αὐτῷ πρὸς βασιλέα Μυσῶν τὸν γαμβρὸν, αὐτὸν εἰς
 P.182 τὴν Ῥωμαίων παρεληλυθέναι ἔχοντα στρατιάν. εἰ μὲν οὖν 15 αὐτῷ βοηθήσων ἦκει, εἰς τὴν ἰδίαν ἀναχωρεῖν μὴ δεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ· εἰ δὲ πολεμήσων, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν ὥς ἐπὶ μάχην. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε πειρώμενος Ἰβάνη. ἐδόκει γὰρ οὐ λυσιτελεῖν ἐν τῷ τότε πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσοὺς. Ἰβάνης δὲ ὄρκους ἐγγράφοις διεβεβαίοντο πρὸς βασιλέα, μήτε 20 τὸν αὐτοῦ δεσπότην παρεσπονδηκέναι, ἀλλ' ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, μήτ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν κατ' αὐτοῦ ἐνθάδε ἦκειν. ἀναγνοὺς δὲ τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, μᾶλλον ἐπεβρώσθη πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι ἢ αὐτὸς ὑπενόει περὶ τῆς

24. Videtur deesse ὑπολαμβάνειν, aut quid eiusmodi. ED. P. Ego nihil ad integritatem desidero.

hospites atque commilitones perbenevolos experturum, turmas misisse; sub obtentu quidem, ut contra ipsos pugnaturus, re autem vera, ut si possent, palatium occuparent, pauci ingressi: deinde ipse toto agmine superveniens, Byzantios subigeret et sic reliquum quoque Romanorum principatum invaderet. Pro iudicio erat, quod et Scytharum secum subsidia duceret: quia timeret, ne si quid tale fieret, Moesi adversus Byzantium operam conferre detrectarent. Haec illi de ista societate probabiliter suspicabantur: veramque fuisse suspicionem, postea perspicue patuit. Atque istuc Moeso quidam transfuga Romanus suasit, pollicitus, se ei rem effectam daturum: quocirca etiam pro interprete societatis huius delectus est. Periculi faciendi imperator iunior mittens ad Ibanem, Romanorum finibus ut excederet imperavit. Iunxisse enim se foedus cum rege Moesorum, quicum sua soror sit: atque ideo ipsum cum exercitu fines Romanorum ingredi non debuisse. Si opem sibi laturus veniat, in Moesiam recedat: non enim ope eius indigere: si pugnaturus, se illum ad pugnam expectare. Haec tentandi causa dicebat: non enim tum expedire putabat cum Moesis confligere, Iba-

συμμαχίας τῶν Μυσῶν. καὶ ἀπείκῃ τὸν Πεπαγωμένον Γεώργ- A.C. 1328
 γιον πέμψας πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, ἔδειξτο αὐτοῦ μὴ τοὺς B
 λόγους ὑποπτεῦειν ὡς πολεμίου, ἀλλὰ πείθεσθαι καὶ Ῥω-
 μαίοις καὶ αὐτῷ συμβουλευόντι λυσιτελοῦντα. καὶ τοῖς κατὰ
 5 Συμμαχίαν ἤκουσι Μυσοῦς πρὸς μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον
 ὃ, τι ἂν βούλοιο χρῆσθαι, βασιλείων δὲ ἐντὸς μήτε ἅμα
 πλείους δέχεσθαι Μυσῶν, μήτε ὥπλισμένους ἀλλ' εἴ ποτε
 καὶ ἐσίοιεν, ὀλίγους τε καὶ κατὰ διαδοχάς, ἵνα μὴ δοκοῖεν
 προπηλακίζεσθαι σύμμαχοι ὄντες, καὶ ὄπλων χωρὶς, μάλιστα
 10 δὲ ἐν ἀρίστου τῇ ὥρᾳ πλείω ποιῆσθαι φυλακῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ βασιλείων ἐντὸς στρατιῶν ἐγκαθιδρῦσαι ἀξιόμαχον Ῥω- C
 μαίων, καὶ ἐν φυλακῇ πάσῃ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν τηρεῖν.
 ὑπονοεῖν γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς τῇ στρατιᾷ Μυσοῦς πρὸς
 τοῦ σφετέρου βασιλέως εἶη προστεταγμένον, τὰ βασιλεία, εἰ V. 146
 15 δύναιτο, ὀλίγῃ κατασχεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν πανστρα-
 τιᾷ καὶ συμμαχοῖς ἅμα Σκύθαις ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ
 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐστρατοπεδεῦσθαι, ὡς εἰ κατορθοῖτο ἢ
 προσετέτακτο Ἰβάνῃ, ἐν ὀλίγῃ ἐπιβοηθοίῃ καὶ αὐτός. ἀκού-
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἢ μηνύοιτο παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου,
 20 τῷ Πεπαγωμένῳ μὲν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ τὰ ἴδια εὖ
 τίθεσθαι, καὶ μὴ ἑτέροις ὑπὸ φιλοτιμίας εἶναι βούλεσθαι δι-
 δάσκαλον. οὐχ ἦσσαν γὰρ αὐτός εἶναι ἔμπειρος. πραγμάτων, D

18. ἐπιβοηθοίῃ ED. P. pro ἐπιβοηθείῃ.

nes iuramento scripto confirmare, neque dominum suum contra foedus egisse, neque se huc cum exercitu contra ipsum advenisse. Lecto iuramento, imperator tanto magis de Moesorum societate suspicionem suam esse veram credidit, et confestim Georgio Pepagomeno ad avum misso, rogavit, ne verba sua veluti hostis suspecta haberet: quia, ut Romanis et ipsi utilia suadenti pareret. Et Moesis quidem ipsi auxilio venientibus adversum se in bello pro arbitrio uteretur, in palatium vero neque simul plures, neque armatos acciperet; sed si quando ingrederentur, paucos et per vices, ne exclusi probro affici videantur, cum sint socii, et sine armis ingredi sineret: praecipue tamen prandii hora maiorem diligentiam custodiae adhiberet. Neque hoc solum: sed etiam intra palatium cohortem Romanorum collocaret, quae posset se pugnae opponere et omni ratione ipsum urbemque defendere. Se ex ipsa re suspicionem ducere, Moesis ab rege mandatum, palatium, si queant, dolo occupent: atque idcirco ipsum quoque cum toto exercitu et auxilio Scythico in confinibus sedere, ut si Ibani imperata bene procedant, paulo post cum subsidio superveniant. Avus, his auditis, Pepagomenum nepoti renuntiare iussit, uti suas res curaret et ne ambitione quadam captus, aliis niteretur magister fieri: non enim minorem rerum usum sibi esse, quam ille se adeptum existimaret.

A.C.1328 ἢ ἑαυτὸν οἶται αὐτός. αὐτίκα δὲ τοῖς βασιλεῖσι ἐπέστησε φρουρὰν καὶ εἶχε διὰ φυλακῆς ἀσφαλοῦς, καὶ πάντα ἐπρα-
 τεν ὅσα ὁ ἔγγονος παρήνει.

νῆ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυ-
 P.183 σῶν τὸν Ῥουντζέριον Ἰωάννην πέμψας πρεσβευτὴν, ἀκηροῦ-5
 ναι ἔφρασκεν, αὐτὸν ἐν ὁρίοις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας στρα-
 τοπεδεύειν ἀγνοεῖν μέντοι τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ ὃ, τι εἴη. εἰ μὲν
 οὖν λύσας τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,
 πόλεμον ἀρασθαι βούλεται, μαθεῖν ἐθέλειν, ὅπως καὶ αὐτὸς
 παρασκευάζοιτο ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ του ἐτέρου ἕνεκα ἦ 10
 ἐκστρατεία εἴη, μὴ ἀγνοεῖν. ὁμως μέντοι γε τό, τε ἄκλητον
 ἦκειν τεκμήριον ποιεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν, καὶ τὸ Βυ-
 ζαντίοις συμμαχίαν ἅμα Ἰβράνῃ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας
 πέμψαι οὐσι πολεμίσι, φανερῶς αὐτῷ πολεμοῦντος εἶναι.
 B θυνημάζειν δὲ αὐτοῦ, εἰ πυθόμενος περὶ Βυζάντιον διατρί-15
 βοντος αὐτοῦ, τοσούτους πέμψει στρατιώτας συμμαχήσον-
 τας τοῖς πολεμίσι· ἢ ἀγνοεῖν ὡς οὐ στρατεύματι χρήσεται
 πρὸς αὐτοὺς εἰδόσι πολεμεῖν, ἀλλὰ τοῖς γεωργοῖς κελεύσας,
 ἀδυνατωτέραν θήσουσι τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς ἢ ἐξ ἄδου πυ-
 λῶν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπρεσβεύετο. Μιχαὴλ δὲ 20
 ἐπεὶ τὸν τε βασιλέα ἐπύθετο πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφιγμένον
 καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς οὐ μακρὰν ἐστρατοπεδευμένον, ἐθο-
 ρυβήθη τε σφοδρῶς τῶν σφετέρων ἕνεκα στρατιωτῶν, καὶ σω-
 τηρίας αὐτοῖς ἐλπίδα οὐδεμίαν συνεώρα, εἰ μὴ τάχιστα πείσεις
 C βασιλέα, ὅτι τε οὐ λύσεις τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ 25

Tum illico custodes palatio apposuit, tutatusque est diligenter fecit-
 que omnia, quae nepos consuluerat.

58. Imperator iunior ad Michaellem Moesorum regem Ioannem
 Rhuntzerium legat: Se comperisse, ipsum in finibus Romanorum ha-
 bere militem; nescire tamen, quid tandem sit. Avere igitur nosse,
 an, rupto foedere; bellum sibi intentet, ut similiter se comparet. Sin
 aliam ob causam suscepta sit expeditio, se id quoque ignorare nolle.
 Verumtamen cum non vocatus veniat, documento sibi esse, contra
 se venire, et Byzantibus hostibus suis, duce Ibane, ad ter mille equites
 misisse manifesti hostis indicium esse. Mirari autem, quomodo,
 cum audierit, se iuxta Byzantium versari, interim tantum numerum
 adversariis suis opitulatum miserit. Nescisse forsitan, se non exerci-
 tata copia in illum usurum, sed rusticis negotium daturum, qui ei
 redditum difficiliorem, quam ab inferorum portis efficiant. Haec im-
 perator. At Michael, ubi eum prope Constantinopolin esse, nec
 longe ab exercitu suo distare cognovit, suorum causa sane quam con-
 turbatus, nullam aliam spem salutis videbat, nisi quam citissime, se
 foedus servare et copias illas non contra eum, sed aliam ob causam

τὴν στρατιάν οὐκ αὐτῷ πολεμησείουσαν, ἀλλ' ἑτέρου του Δ. C. 1328
 ἕνεκα εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν. αὐτίκα τε ἃ εἶχεν ἐν τοῖς κόλ-
 ποῖς ἄγια ἔξενεγκὼν ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ ὃς ἦν ἐν αὐ-
 τοῖς σταυρὸν ἐγχειρίσας, „τοῦτ'” ἔφη „κομίσας πρὸς βασιλέα,
 5 ὁμνύειν ἡμὰ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ παγέοντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς εἰπέ, ὡς
 οὔτε λέλυκα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, οὔτε κατ' αὐτοῦ
 πέπομφα τὴν στρατιάν. διὸ καὶ δέομαι μὴ κακῶς αὐτοὺς
 παθεῖν. ὅτι δὲ οὐ τῶν πολυτελεῶν ἐγκολπίων, πολλῶν ἐμοὶ
 παρόντων ὡς ὄρεῖς, ἀλλὰ τουτονὶ τὸν σταυρὸν ἔξ εὐτελοῦς
 10 ἰοπεποιημένον ὕλης (ἦν γὰρ χαλκοῦς) πέπομφα, μὴ θανμάσῃ
 ἐπὶ θαύμασι γὰρ παρὰ πᾶσι διαβεβόηται Μυσοῖς, ἃ πολλὰ D
 μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ περιόντος ἔτι πατρός, πολλὰ δὲ καὶ
 ἐπ' ἐμοῦ παρ' αὐτοῦ τελεῖται νυνί· ὡς οὐν μᾶλλον ἀξιοχρεῶν V. 147
 εἰς πίστιν ἔπεμψα αὐτόν. κἄν με φωράσῃ ἀπατῶντα ἢ ψευ-
 15 ὁμνέον, ἐμοὶ τοῦτον λαβὼν ἐπιέτω, ὡς αὐτοῦ συμμαχοῦν-
 τος νικήσων καὶ διαφθερῶν. ὅτι δὲ οὐ σκῆψις ταῦτα οὐδὲ
 πρόφασις εὐπρεπής, τὸν ἀπάξοντα τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ῥω-
 μαίων ἔξαντῆς ἀποστελῶ.” καὶ αὐτίκα τῷ μὲν πρεσβευ-
 τῇ παρέχεν ἵππους τῶν τρεφομένων ταχυδρόμων παρ' αὐ-
 20 τῷ, κελεύσας ὡς τάχιστα ἀνύειν τὴν ὁδόν, πρὶν φθῶσῃ κα-
 κώσας ὁ βασιλεὺς τὴν στρατιάν. καὶ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ συν-
 ἐξέπεμψεν ἓνα τῷ πρεσβευτῇ γράμματα ἔχοντα, κελεύοντα
 Ἰβάγῃ ἀπάγειν τὴν στρατιάν, καὶ πτερόν πυρὶ περιπεφλεγμέ- P. 184
 νον τοῦτο γὰρ παρὰ Μυσοῖς ταχυτῆτος σημείον. ἐπεὶ δὲ ἀφί-

Byzantium adductas, imperatori persuaderet: statimque e sinu sancto-
 rum reliquias coram legato proferens et ex iis crucem ei in manus
 tradens, Istuc ad imperatorem portabis, inquit, et me per illum, qui
 in eo propter nos suffixus est, iurare dices, nec foedus cum ipso per-
 cussum solvisse, nec milites contra illum misisse. Quocirca orare me,
 ne quid illis noceat. Quod autem non de multis ac pretiosis monilibus
 suis quae cerneret, sed hanc crucem e vili materia confectam (erat enim
 ex aere fabrefacta) illi mitteret, mirari non debere: esse enim apud
 Moesos ob miracula percelebrem, quae multa, adhuc parente suo super-
 stite, ediderit, multa, se regnante, edat. Tamquam igitur fidelissimam
 testem se illam mittere. Si ipsum fallacem mendacemve deprehenderit,
 ea cruce correpta se invadat, qua adiutrice victoriam sit consecuturus.
 Ut autem intelligat, non esse haec praetextum neque speciosum quod-
 dam velamentum, protinus missurum qui e finibus Romanorum suos
 continuo abducat. Moxque legato imperatoris equos ex cursoribus,
 quos alebat, attribuit, iubens, celeritate summa iter prius conficere,
 quam imperator exercitui suo incommodaret. Praeterea unum de
 familiaribus ministris cum eodem mittit, ferentem litteras, quibus
 Ibani praecipiebat, uti exercitum reduceret, et alam flammantem,
 quod apud Moesos velocitatis signum est. Postquam ad imperatorem

A.C. 1328 κοντο πρὸς βασιλέα τὸν ἴτε σταυρὸν φέροντες καὶ ἀπαγγέλλοντες ὅσα ἀπολογήσονται ὁ Μιχαὴλ, βασιλεὺς μὲν πρὸς Ἰβάνην καὶ τοὺς Μυσοὺς τὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως γράμματα πέπομφε καὶ τὸ πτερὸν. οἱ δὲ ἰδόντες ἀνεχώρησαν εὐθὺς ἐπ' οἴκου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο ἐτελεύτα βασιλεὺς δὲ ἐν αἰς 5 ἡμέραις αἱ πρεσβεῖαι ἐγίνοντο πρὸς τοὺς Μυσοὺς, κλίμακας τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρε-
Bσκευάζετο Βυζαντίου. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐπεπόριστο, εἰς Βυζάντιον ὁ Κάμαρις ἐλθὼν, ἀπήγγελλε τοῖς ἐταίροις. καὶ νύκτα τηρήσαντες ἀπὸ συνθήματος, ἐν ᾗ τῶν τειχῶν αὐτοὶ ἐμελλοντο
 ἔσσεσθαι ἐν φυλακῇ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν ἡ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθόδου τελεῖται ἑορτή, πρὸς βασιλέα αἰθῆς ὁ Κάμαρις ἐλθὼν ἐκάλεσε πρὸς τὸ ἔργον. τελεσθείσης δὲ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ὕμνων τῶν ἑσπερινῶν, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Λόγους καί 15 τό, τε ἐπίλοιπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεον τῆς νυκτός, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευομένη,
Cτό, τε ἐπίλοιπον τῆς νυκτός καὶ ἄχρι δῆλης ἡμέρας ἠύλισσαντο ἐκεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο ἄραντες ἐκείθεν, ἕως ἐπεγένετο ἡ νῦξ, ἦλθον εἰς τι χωρίον οὐ πολὺ ἀπέχον Βυζαντίου, τοῦ Ἀμβλυπό- 20 πον προσαγορευομένου. καὶ καρτερήσαντες ἐκεῖ, διεκόσμουσιν τὴν στρατιάν, καὶ τὰς μὲν κλίμακας οὖσας δύο ἐκ τε κάλων καὶ ξυλίνων βαθμίδων πεποιημένας, ὧν τῆς μὲν ἦρχεν ὁ βασιλεὺς, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τῆς ἑτέρας, δυοκαίδεκα στρα-

3. Legebatur σφετέρων.

venerunt qui cruce ferebant, Michaelis responsum nuntiarunt; qui ad Ibanem et Moesos regis ipsorum litteras cum ala misit. Iis conspectis, domum statim abire coeperunt. Et haec quidem hunc finem nacta sunt. Imperator autem quibus diebus legatus apud Moesos erat, iis ipsis scalas et alia ad oppugnandum Byzantium accommodata apparabat. Paratis omnibus, Camaris eo regressus, sociis rem indicavit. Et nocte de compacto observata, qua ipsi excubias in muris erant acturi, prima die hebdomadis, quae sancti Spiritus descendens memoria celebris est, rediens ad imperatorem Camaris, ad opus eum vocat. Absoluta ergo divina mystagogia, praeterea hymnis veapertinis, castra Logis moventes, ac per reliquum diei plurimumque noctis gradientes, et ad locum ab indigenis Clepta nominatum venientes, usque ad claram lucem ibi quieverunt. Inde rursus usque ad noctem ambulantes, Amblyopum (loci vocabulum est haud procul Byzantio) venerunt. Illic morantes, in ordi-
 diem exercitum digerebant. Et quidem scalas binas, tum e funibus, tum e ligneis gradibus, quarum unis praecerat imperator, alteris magus domesticus, duodenis militibus utramvis imposuerunt: quorum octo Romani, reliqui ex Alemanis Latini. Intelligens autem

τιώταις ἐπέθηκαν ἑκατέραν. ὧν ἦσαν ὀκτώ 'Ρωμαῖοι, οἱ λοι- A. C. 1328
 ποὶ δὲ εἰς 'Αλαμανίας Λατῖνοι. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι καὶ
 'Αλαμανοὶ εἰσὶν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένοι, τὸν μέγαν δομέστι-
 5 ἐν ταῖς κλίμαξι τεταγμένων ἐξαλλάττειν καὶ 'Ρωμαίους εἰσά- D
 γειν αὐτ' αὐτῶν ἀπὸ τε τῶν εὐγενῶν μηδένα εἶναι ἐν τοῖς
 μέλλουσι πρώτως ἀναβήσεσθαι ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς ἂν μήτε οὗτοι
 καταπαίρωνται τῶν ταπεινότερων, μήθ' ἡ εὐδοξία πρὸς 'Αλα-
 10 μανούς διαβαίῃ, ἀλλὰ μόνον ἢ 'Ρωμαίων τὸ ἔργον. ταῦτα
 ἰομέν οὖν ἢ προστέτακτο ἐτελεῖτο, καὶ 'Ρωμαίους τῶν μέσων
 δυοκαίδεκα ἑκατέρας ἐγγχειρισθείσης τῶν κλιμάκων, προστε-
 15 ταστο αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἐν χρῆ γένοιτο τοῦ τείχους, ὑπὸ τῶν
 ἔνδοθεν πρᾶσσόντων καλωδίους τῶν κλιμάκων ἀνελκυσθεισῶν,
 αὐτοὺς ἀναβαίνειν πρώτους καὶ ἀμύνεσθαι, ἂν τις ἐπιῆ, ὡς
 20 ἂν οἱ μετ' αὐτοὺς ἀναβαίνοιεν κατὰ σχολήν. μετ' ἐκείνους δὲ
 οὐ πολὺ ἀπέχων ἑκατὸν λογάδας ἄγων ἐβάδιζεν ὁ βασιλεὺς
 περὶ, καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον μὴ συμμίσγνυσθαι ἀλλήλοις, ἑτέρους
 25 τοσοῦτους ὁ μέγας δομέστικος εἶχε. τοὺς γὰρ μὴν τῶν διακοσίων P. 185
 ἑππους ἑτεροὶ ἐφιπποὶ τοσοῦτοι ἄγοντες ἕκαστος ἕνα παρσίποντο
 30 οὐκ ἐγγύθεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους αἰσθησιν παρά- V. 148
 σχοιεν τοῦ ψέφου, ἀλλ', ἦν τι ἀδόκητον συμβῆ, τοὺς τε ἑπ-
 πους παράσχοιεν τοῖς διακοσίοις ἐπιδραμόντες καὶ ἐπιβοηθοῦσιν
 αὐτοὶ τὰ δυνατά. ἑτεροὶ τε πεντακόσιοι ἦσαν ἀπέχοντες οὐ
 πολὺ αὐτῶν, τῆς αὐτῆς καὶ αὐτοὶ ἐνεκα αἰτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ

22. ἐπιβοηθοῦσιν ED. P. pro ἐπιβοηθεῖεν.

imperator, etiam Alemanos huic labori delectos, advocato magno domestico, eos iubet eximi eorumque loco Romanos suffici, et ex nobilibus nullum inter primos murum ascendere: ut neque hi supra humiliores se extollerent, neque gloria ad Alemanos derivaretur, sed Romanorum dumtaxat opus esset. Fiebant iussa. Cum itaque et has et illas scalas e media conditione Romani duodecim traditas sibi accepissent, praeceptum datur illis, ut ubi proxime ad murum accessissent, ab iis, qui intus pro ipsis laborabant, scalis per funem attractis, primi ascenderent: et si quis se contra ferret, eum repellerent, ut reliqui deinceps paulatim ascenderent. Ceterum post illos haud longo spatio centum electos agens, incedebat pedibus imperator: post quem, ne permiscerentur, totidem magnus domesticus. Qui vero ducentorum illorum equos ducebant, quisque unum, ipsi quoque in equis, non pauciores ducentis, consequebantur, quamquam non prope: ne hi, qui in moenibus erant, strepitum sentirent: sed ut, si quid improvisum accideret, accurrerent, ac ducentis illis equos praerberent, et ipsi quoque pro virili sua in partem laboris venirent. Quingenti alii eadem de causa non procul distabant. Apud Amblyopum protostrator reliquum exercitum in armis ordinatum

A. C. 1328 Ἀμβλυώπου ὁ πρωτοστράτωρ ἦν, τὴν ἄλλην ἅπασαν ἔχων στρατιὰν ἐν ὄπλοις παρατεταγμένην. οὕτω δὴ διακοσμήσαντες Βιτὴν στρατιὰν, ἤσαν ἡσυχῆ, ὅπως μὴ τοῖς φυλάττουσιν αἰσθησθῆσιν παράσχοιεν ἀπὸ τῶν τειχῶν.

ἡϞ. Οἱ μὲν οὖν τὰς κλίμακας ἔχοντες τέτταρες καὶ εἴκοσι λαθόντες τοὺς φύλακας, ῥαδίως τοῖς τείχεσι προσέμιξαν τοῦ Καμαρίδος ἡγουμένου κατὰ τοὺς πρῶσσοντας τὴν ἄλωσιν. καὶ ὅτι ἐπεὶ αὐτοὺς προσδοκῶντας οὐκ ἦν λαθεῖν, τὰς κλίμακας ἀνεῖλκυσαν καλῶδια καθιέντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων ἐξῆσαν. καὶ οἱ δυοκαίδεκα πρῶτον ἐφ' ἑκατέρως κλίμακος ἀνῆλθον. βα-10 σιλεύς δὲ καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἅμα οἷς ἦγον, ἐπεὶ πανσέληνος ἦν καὶ ἡ σελήνη διέφαινε λαμπρῶς, ὁμοῦς διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως μεταβολὴν νεφελῶν οὐ κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλὰ διεσπασμένως τὸν ἀέρα ὑποτρεχουσῶν, ὅτε μὲν ἦν ἡ νεφέλη κατ' αὐτοὺς, ἐβάδιζον ὑπὸ τῆ σκιᾶ· ἐπειδὴν δὲ παρέλθοι, κα-15 τακλινομένοι εἰς γῆν, ἑτέραν περιέμενον νεφέλην. καὶ οὕτω βαδίζοντες κατὰ μικρὸν, ἦλθον ἐγγὺς τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον ἐφικέσθαι τόξῳ ἀπέχον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν αἰσθόμενοι βοῆτε ἔχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ Βυζαντίους ἐκάλουον ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὡς παρόντων πολεμίων οἱ δὲ ἔξωθεν ἐπέδραμον ἐπί-20 τὰς κλίμακας ἀφειδοῦντες ἤδη τῶν ψόφων, ὡς τῶν ἔνδον ἡσθημένων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν αὐταῖς, αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς προὔθνυμειτο πρῶτος ἀναβαίνειν καὶ τὸν μέγαν δομέστικον

continebat. Sic itaque dispositis copiis, silentio progrediebantur, ne a moenium custodibus audirentur.

59. Qui igitur scalas habebant, quatuor et viginti, fallentes custodes, facile ad murum Camaris ductu proxime accesserunt eo, ubi ipsorum studiosi excubabant, a quibus agebatur, ut urbs caperetur. Et quia ipsos, utpote expectantes, latere non poterant, summis funibus, quos ex pinnis murorum aptaverant, scalas sursum attrahebant: ita duodecim illi utrimque primi ascenderunt. Imperator autem et magnus domesticus cum suis centuriis, quamvis luna pleno lumine tum luceret, tamen propter densarum interpositionem nubium non continenter, sed sparsim ac divisim coelum permearant, quando lux occultabatur, sub tenebris incedebant: quando eius aspectus reddebatur, recubantes humi, aliam nubem, quae lunam tegeret, expectabant. Sic sensim gradientes, moenibus successerunt: a quibus adhuc spatio, quo telum adigi potest, remotos sentientes qui in muro erant, inconditos clamores sustulerunt, civesque ad moenia, ut hostibus praesentibus, advocarunt. Qui foris erant, ad scalas, non iam caventes tumultum, utpote ab oppidanis auditi, accurrebant. Interea imperator ipse alacriter primus ascendebat, magnumque domesticum ad sequendum hortabatur: ratus, si ipsi in muros evasissent, etiamsi quis hostium contra iret, non ausuros

ἔπεσθαι οἱ παρεκάλει, οἴομενος ὡς, ἂν αὐτοὶ γέωνται ἐπὶ A. C. 1328
 τὰ τείχη, κἄν τις ἐπὶ τῶν πολεμίων, οὐκ ἂν ποτε τολμήσων
 εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἐλθεῖν· ἀλλ' ἀποσχίσεται γνωρίμων γενο-
 μένων, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι ἀντὶ
 5 πολλῶν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἄμαρ-
 τάνειν αὐτοὺς ἔφρασκε τοῦ δέοντος, ἂν ταῦτα ποιῶσι. „τῶν γὰρ
 ὑπολειφθέντων ἀναβήσεται οὐδεὶς, οὐκ ἀτολμία τῇ πρὸς τὰ
 δευὰ, οὐδὲ κακονοία, ἀλλ' ἕκαστος πρῶτος ἀναβαίνειν ἀξίων, P. 186
 ὑπὸ φιλονεικίας πάντες ὑπ' ἀλλήλων κωλυθήσονται. καὶ οὐ
 10 μόνον ἀναβήσεται οὐδεὶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ συστραφέντες ἀλλή-
 λους συμπεσοῦνται καὶ διαφθεροῦσιν ἀλλήλους, ἀμελήσαντες
 τῶν πολεμίων. οὗ δὴ ἔνεκα ἡμᾶς κάτω μένειν δέον ἀναβιβά-
 ζοντας αὐτοὺς ἐν τάξει καὶ τὴν ἔριν διαλύοντας.” τοιαῦτα τῷ
 μεγάλῳ εἰπόντι δομῆστικῷ ἐπεῖθετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἄνοδον
 15 ἐπέτρεπε τοῖς περὶ αὐτόν. πολλῶν δὲ ἐν ταῦτῳ προσφύτων
 καὶ ἅμα ἀναβαίνειν πειρωμένων, ἡ τοῦ βασιλέως κλίμαξ τὸ V. 149
 βίβρος οὐκ ἐνεγκοῦσα κατέπεσε, τῶν κάλων ξαγόντων· καὶ B
 μόνῃ καταλέλειπτο ἡ τοῦ μεγάλου δομῆστικού, καὶ δι' αὐτῆς
 ἀνῆσαν καθ' ἓνα καὶ σχολῆ, πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀμφοτέρων
 20 ὀφειστώτων καὶ οὐκ ἀπειλαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγαῖς ἐπε-
 χόντων τὸν ἄγαν ὄθισμόν. ἐπεὶ δὲ ὀλίγῳ δέοντες ἀνῆλθον
 ἑκατὸν, ὁ τὴν τῶν φυλάκων ἐπιμέλειαν ἐπιτετραμμένος
 Συναδηνὸς ὁ τοῦ Μαρούλη πρὸς τὴν βοήν δξέως ἅμα διακο-
 σίοις ἐπιβοηθήσας, οὐπω νομίζων ἐπὶ τοῦ τείχους εἶναι τοὺς

manum conserere, sed velut a notis refugiturum, atque hac ratione
 suis instar multorum fore. Verum magnus domesticus id non per-
 mittebat, aiebatque, se et illum ab officio discessuros, si hoc face-
 rent: nam ex reliquis neminem ascensurum: non quia ad res arduas
 periculosasque ignavi essent, neque malignitate aliqua, sed cum
 unusquisque primus ascendere cupiet, ex aemulatione omnes invicem
 impeditum iri. Neque solum nullum ascensurum, sed ibi conden-
 satos inter se pugnatorios dissidentesque ac litigantes, hostem negle-
 cturos. Quare nos infra manentes, inquit, ut illi ordine ascendant,
 facere et contentionem praecidere oportet. Obtemperavit moniti
 imperator, et iis, qui circum se erant, ascensum concessit. Cum autem
 multi adhaerentes simul ascendere conarentur, scalae imperatoris
 ponderi impares, ruptis funibus, quibus attrahebantur, deciderunt,
 solaeque relictae sunt magni domestici: per quas sigillatim et pau-
 latim ascenderunt, ambobus astantibus, nec minis tantum, sed plagis
 quoque se impellentes cohibentibus. Ubi paulo minus centum
 ascenderunt, praefectus vigilum Synadenus, Marulae filius, ad cla-
 morem propere cum ducentis subsidio accurrens, nondum hostes in
 moenibus esse, sed foris adhuc oppugnare, arbitratus, cum paucis,

A.C. 1328 πολέμους, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπιχειρεῖν, ἅμα ὀλίγοις ὧν ἦγεν ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὃ, τι εἴη τὰ δρώμενα βουλόμενος μαθεῖν. C καὶ αὐτὸς τε ἑάλω καὶ οἱ συναναβάντες ὑπὸ τῶν ἐφροσώτων. μαθόντες δὲ, ὅτι αὐτὸς ἄγοι τὴν στρατιάν, τοὺς κάτω ἐπεφώνουν ὑπέκλειν καὶ μὴ ἀνδίστασθαι τῷ νέῳ βασιλεὶ ἤδη ἐν-5 τὸς ὄντι τειχῶν, μάλιστα δ' ὅτι, καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἑαλωκότος, οὐκ ἂν διαφύγοιεν τὸ δοῦναι δίκην ἐς τὴν ὑστεραίαν, εἰάν τι ἐπιχειρῶσι βλάπτειν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ κάτωθεν, ὅτι αὐτῶν τε ὁ στρατηγὸς ἑάλω καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐντὸς εἴη τειχῶν, μεταβαλόντες εὐθύς εὐφήμουν τε τὸν νέον 10 βασιλέα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν συναίρεσθαι τὰ δυνατά. καὶ κατὰ τὸ ἐπιλοιπον τοῦ τείχους ἠρέμα ἤδη διὰ πάντων ἦει ἢ τοῦ νέου βασιλέως εὐφημία. ὃ δὲ βασιλεὺς τε καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἄκούοντες, οὐκέτι ἔφασαν δεῖν τῇ κλίμακι προσέχον- D τας τάλαιπωρεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς ἀναβάσι προσέταττον σφισι 15 τὰς πύλας ἀνοιγνύναι. καὶ ἐπεὶ ἀνεψήθησαν, ἅμα τοὺς ἐπιλοιποὺς εἰσῆει καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἅμα σὺν παντὶ εἰσῆλθε τῷ στρατῷ. καὶ πρὸς τὰ βασίλεια ἐλθὼν ὁ νέος βασιλεὺς, τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν προσεκύνησεν, ὥσπερ ἦν ἕθους αὐτῷ, καὶ καθεσθόντες μι- 20 κρὸν, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ὥσπερ ἐπὶ τοὺς συμβᾶσι καταμεμφόμενος ἑαυτὸν, μεμνησθαι ἔλεγε καλῶς τῶν λόγων τῶν αὐτοῦ, αἰνιττόμενος ὡς τὰ λυσιστελῆ καὶ δέοντα συμβουλεύοντι οὐκ ἐπέιθετο αὐτῷ. ἐξ ἀρχῆς μέντοι ἴσῃν καὶ ὁμοίαν

quos duxit, in murum ascendit, volens noscere quid ageretur. Captus est autem ipse cum sociis, qui simul ascenderunt, ab iis qui iam super muro visabantur. Qui ut didicerunt, ipsum cum exercitu adesse, coeperunt acclamare his, qui adhuc infra erant, cederent, nec repugnarent imperatori, qui iam intra muros esset; praesertim duce iam eorum capto: non enim die crastina poenam vitaturos, si quid hostile auderent. Qua voce commoti inferni, statim mutatis animis, imperatori faustis acclamationibus gratulati sunt, parati eum adiuvere quantum possent: serpebatque per reliqua moenia inter millites in imperatorem laeta acclamatio. Quod ipse et magnus domesticus audientes, non iam scalis haerendo laborandum dicebant, et ut qui ascenderant portas reserarent, succlamabant. Quibus apertis, cum reliquo agmine introivit imperator, pauloque post protostator cum toto qui restabat exercitu. Progressus ad palatium nepos, avum consueto more venerabundus salutavit; et cum aliquamdiu consedisset, avus velut propter ea, quae acciderant, semet incusans, bene se meminisse aiebat verborum eius; innuens, se utilia et necessaria suadenti non obtemperasse. Ab initio autem idem et simile semper diabolo esse studium nocendi hominibus, semperque eum malefacere. Et cum fallatur decipiaturque saepius, in quibusdam

τῆ διαβολῆ εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ- A. C. 1328
 πους καὶ ἀεὶ κακῶς ποιεῖν ἐπιχειρεῖν. καὶ σφάλλῃσθαι μὲν P. 187
 τὰ πλείω· ἔστι δὲ ἐν οἷς καὶ ἐπιτυχάνειν ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τοῖς νυνὶ συμβεβηκόσι. καὶ ὁ νέος βασιλεὺς συνειδέτο οὕτως
 5 ἔχειν παρῶν δ' αὐτοῖς διαλεγόμενοις καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας
 λογοθέτης, „ἀλλ' ἕως πότε” ἔφησεν „ἔσονται τοιαῦτα; ἐὰν
 γὰρ μὴ αὐτοὶ ὁμονόησητε, τῶν δεόντων γενήσεται οὐδέν.”
 βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, ἐθαύμαζε δὲ ὁ, τι
 ταῦτα βούλονται αὐτῷ, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ παρῆν αὐτὸς τοῖς
 10 γινομένοις καὶ τὰ πραττόμενα σαφέστερον τῶν ἄλλων μᾶλ-
 λον ἦδει. πρὸς μέντοι βασιλέα καὶ πάππον εἰς προσκύνησιν
 τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς τῆς Ὁδηγητρίας ἀπελθεῖν ἐπυνθάνετο B
 εἰ κελεύοι. ἐπεὶ δὲ ἐπέτρεπεν, εἰς τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος
 ἐλθὼν προσεκύνηε τε καὶ τῶν εὐφρασειῶν τῶν εἰς αὐτὸν πολ-
 15 λὰς εὐχαριστίας ἀπέδιδου. ἐκείθεν δὲ εἰς τὴν τῶν Μαγκάνων
 ἀφίκετο μονὴν, καὶ τὰ τε ἐν αὐτῇ τῶν τοῦ Χριστοῦ σωτη-
 ρίων παιδῶν τεθησαυρισμένα σύμβολα προσκυνήσας, καὶ πα-
 τριαρχῆ τῷ Ἡσαΐα δι' αὐτὸν ἐγκεκλεισμένην ὅσον τε ὁ και-
 ρὸς ἐδίδου εὐχαριστήσας καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐφ' Ἰππου
 20 βασιλικῶς κεκοσμημένον ἀγαγὼν, ἐπανῆκεν αὐθις εἰς τὰ βασι-
 λεια καὶ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρογενήτου οἴκοις τῶν βασιλείων
 ἠύλλισατο ἐγγύς. ἡ μέντοι στρατιὰ, ἡ μὲν ἔνδον ἐσκήνωσε Βυ-
 ζαντίου, ἡ πλείων δὲ, προστάξαντος βασιλέως, ἐν τοῖς παρὰ C
 τὴν τῆς Καμήλου γέφυραν λειμῶσιν ἐστρατοπεδεύσατο ἐλ- V. 150
 25 θούσα. ἀρπαγὴ δὲ πραγμάτων ἐγένετο οὐδεμίᾳ, πλὴν εἰ μὴ

tamen voto suo potiri, ut in his quae nunc evenerint. Haec nepos assensu confirmavit. Tum magnus logotheta Metochites, qui eorum sermoni intererat, Quousque tandem haec patiemur? inquit: nisi enim vos in concordiam redieritis, nihil fiet e re publica. Iunior imperator tacere, mirari autem, quid sibi cum his verbis vellet, quasi non adesset ipse illis, quae fiebant et quae agerentur nosset melius omnibus. Deinde ex avo quaecebat, num se ad Dei Matrem Hodegetriam adorandam abire permitteret. Eo annuente, ingressus templum, eam precibus veneratus, pro collatis beneficiis amplas gratias egit. Inde in Manganense monasterium se contulit, et pie cultis quae in eo salutiferae mortis Christi monumenta pro thesauro asservabantur, ac patriarchae Isaiiae sua causa incluso pro tempore gratiis actis, eoque super equo regie ornato in patriarchium reducto, ad palatium rediit et in aedibus Porphyrogeniti palatio vicinis noctem egit. Exercitus pars intra Byzantium mansit: maior pars, iussu imperatoris, in pratum iuxta pontem Cameli recessit ibique castra posuit. Domus nulla praeterquam magni logothetae, idque nescio imperatore, dilrepta est. Hoc modo bellum inter imperatores Roma-

A.C. 1328 τῆς μεγάλου λογοθέτου οἰκίας, καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην βασιλέως. οὕτω μὲν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμος συνέστη τὴν ἀρχὴν, καὶ τοσαύτας ἔσχε τὰς μεταβολὰς, καὶ τελευταῖον εἰς τοιαῦτα ἐξέβη· καὶ οὕτω συνεγράφησαν ὡς ἐγένοντο μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης καὶ ἀληθείας, ὥσπερ 5 ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγειλάμεθα. ἐπολέμησαν δὲ ἐν ἐνὶ μηνὶ καὶ ἔτεσιν ἑπτὰ, ἀρξαμένον ἀπὸ τοῦ ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἐπὶ 10 τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις ἐν τετάρτῃ Ἰνδικτιῶνι, ἐν νεακαιδεκάτῃ ἄγοντος Ἀπριλλίου, ἄχρι τοῦ ἔκτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὦ καὶ 5 ἐν πρώτῃ ἐπὶ δέκα Ἰνδι-10 κτιῶνι Μαΐου ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα.

7. ἑπτὰ non dubitavi pro ξξ ponere, cum bellum inde ab indictione quarta usque ad Maium undecimae durasse ipse disertè scribat. Hunc et qui statim infra legebantur errores, iam pridem a Boivino ad Niceph. L. IX. c. 7, 1. notatos, ex numerorum signis male intellectis fluxisse puto. 9. Indictionem undecimam cum anno M. 6836, congruere, non verisimile est Cantacuzenum ignorasse. Unde pro πέμπτου, quod ut reliqua in his extremis depravata praeter ms. P. etiam Interpretis liber habuit, recte mihi videor ἔκτου correxisse. 10. Pro 5 antea 4, errore manifesto.

nos a principio erupit, tot mutationes habuit, et tandem in hunc finem desiit. Sic autem omnia uti contigerunt, verissime accuratissimeque conscripta sunt: id quod in exorsu historiae nos facturos promissimus. Belligerant annos septem, mensem unum, incipientes nimirum anno ab orbe condito vicesimo nono supra sex millia et octingentos, Indictione quarta, decimo tertio Kalendas Maias, et ad annum sextum et tricesimum supra sex millia et octingentos, ad Indictionem undecimam et decimum quartum Kalendas Iunias perducentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

ΙΟΑΝΝΙΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

HISTORIARUM LIBER II.

PERIOCHA.

Quid superiore libro memorarit quidque proxime sequenti memorandum sit, per transitionem significat. Nepotis occupato Byzantio in avum cura, reverentia, honos, liberalitas. Magno logothetae ignoscitur: in protostratorem urbis praefectura confertur. Petit imperator a patriarcha, uti in gratiam redeat cum episcopis, a quibus fuerat vehementer offensus. Quo pacto Marcus Caballarius, maledicentiae in ipsum reus, eius conspectu tremefactus fuerit et corruerit (Cap. 1). Mittit suo loco magnum domesticum, qui patriarcham flectat. Frustra. Dies Synodo dicitur. Domesticus episcoporum patronus supplicibus verbis patriarcham expugnat. Imperatori de beneficio gratias actum eunt. Eiusdem imperatoris in benemeritis totamque civitatem munificentia (2). Moesorum in Thraciam superiorem, vicissim Romanorum in Moesiam impressio, et capta Diampolis. Alia Moesorum in Thraciam irruptio, Buceli occupatio, Probatii obsidio. Romani foedus violatum obiciunt, minas intentant. Moesus causam indicat, cur partem de imperio Romano sibi cupiat. Ostenditur magnitudo Romani exercitus, qua territus Moesus pacem promittit. Quare tam audacter in Thraciam Moesi praedabundi irruerent. Romanus miles, spoliis aegre carens, pugnam non commissam dolet. Redintegratur inter Moesum et imperatorem amicitia (3). Magnus domesticus Syrgianni tolerabilem carcerem, dehinc libertatem exorat. Amor mutuus imperatoris et domestici, qui divisae petitionis rationem reddit. Magistrum suum militarem celebrat. Syrgiannes custodia liberatur (4). Xena imperatoris mater a magno domestico se celatam irascitur. Germani pecuniarum egentes, propter vetus hospitium cum imperatoribus Constantinopolitanis, subsidium petunt; sed ob exhaustum aerarium nihil impetrant: copiasque accipere quarum causa pecuniam petere videbantur, nolunt. Domesticus parte onerum suorum Apocaucho humeros supponente levatur. Pluribus de causis imperator Cysicum vadit. Pax cum Zamerchane satrapa, urbes orientis infestante (5). Res adversum barbaros in Bithynia vario eventu, nec sine Romanorum gloria administrata (6). Nuntius ad protostratorem Byzantium. Naves ut sint paratae iubetur. Castra custodiuntur (7). Laus Romanorum ex ore hostium. Senes Persarum proceres loci mutationem dissuadent et qua cautione in eodem infamiae vitandae causa manendum, edisserunt. Rumor de imperatoris obitu, fuga militum. Imperator Constantinopolin lembo transducitur. Apud Philocrenen

Romani cladem accipiunt (8). Amor imperatoris in Cantacuzenum declaratus: et quo pacto per se perque alios laborarit, ut eum imperii collegam haberet. Ille tamen singulari modestia oblatam dignitatem semper repudiat (9). Zacharias Genuensis Chium ab imperatore seniore concessam, sibi posterisque suis propriam facit. Caloethus dynasta matri magni domestici eius recuperandae viam pandit et in eam rem auxilium suum pollicetur. Consilium domestici, quomodo agendum cum Martino, qui tunc insulam obtinebat (10). Quanto navium numero et qualibus epidatis eodem navigatum. Navarchorum in apparatus pompa aemulatio. Conditiones, quibus imperator Martino insulae praefecturam relinquere voluit. Benedictus castellum tradit. Martinus quoque se dedens beneficio domestici mortem evadit: ipse in carcerem ducitur, uxor et familia solum vertunt, milites eius, data venia, ex duabus conditionibus posteriorem eligunt. Imperator etiam benevolentibus, non benemeritis tantum, gratiam referendam putat et populo Chionus tributarium imminuit (11). Benedicti insignis pertinacia et arrogantia intolerabilis, omnes conditiones, quamvis honestissimas aspernantis, nisi insula sibi in peculium detur (12). Imperator apud Phocaeam veterem a Persis satrapis colitur: Phocaea nova ei traditur. Benedictus denuo Chium subiugare infelici successu aggreditur (13). Sequitur locus perelegans et patheticus de morbo et instanti imperatoris obitu apud Didymotichum, ubi magnus domesticus sibi iam tertio delatum imperium abnuuit: cui ipsum et una imperatrix a moribundo imperatore commendantur. Omnibus ordinibus valedicit. Ingens exoritur comploratio. Palatium ad extremam moriturum salutem dicendam patet cuilibet. Ante mortem habitum monasticum postulat (14). De Xena matre quamvis semel iterumque admonitus, nihil constituit. Magnus domesticus pro consuetudine in morte imperatorum solenne iuramentum exigit. Constantinum despotam, quamvis multum rogatus, nec vita, nec oculis privare sustinet, occulte liberum dimittit. Constantinopolitani iurant (15). Andronicus senior timens, ne extincto nepote ipse habeatur pessime, ultro ad monachos se aggregat. Iunior a monastico schemate per magnum domesticum impeditur: qui cum medicis expostulat, imperatorem terret. Mandatum ultimum imperatoris de exanimi suo corpore (16). Ob imperii pondus et molestiarum molem magnum domesticum miseratur. Mortis indicia. Aqua de fonte Matris Dei cum omnium incredibili gaudio sanatur (17). Narrantur ei quae interim gesta sint: probat omnia praeter missionem Syrgiannis in occidentem: quam tamen postea non improbat. Syrgiannis a domestico alienatus animus. Recensetur, quid despotae Constantino acciderit; e carcere eximitur. Neos Andronicus avum induisse monachum tristatur: cui domesticus solatium suggerit (18). Poenitet, non ei reddidiss imperium, quemadmodum cogitavit: qua de re cum domestico consultans (19), ab eo poenitudine deducitur, argumentis partim quae movere potuerint, partim quae moverint dissolutis. Deiparae de recepta sanitate gratias agit (20). Persae populatores vincuntur. Achris a Triballis obsidentibus asseritur. Moesus et imperator in Triballorum fines irrumpunt, Moesus ex vulnere interit. Regina, Michaelis coniux, imperatoris soror, cum liberis pellitur. Moesia ab imperatore vastatur: quaedam oppida deditionem faciunt. In locum Isaiae patriarchae Ioannes presbyter magni domestici suasu ab episcopis surrogatur (21). Persae vastatores male cunctantur. Syrgiannis sociorumque in domesticum et imperatorem con-

iuratio. Maiestatis a Zamplacone arcessitus, crimen negat (22). In summo discrimine ad misericordiam domestici confugit: qui ei ingratum animum exprobrans, aliquatenus auxilium promittit stultitiamque facti ipsius apologeto festivissimo ante oculos ponit (23). Nicæae ab Orchane Persa obsessae succurritur, pax componitur. De Syrgianne iudicium exercetur: ampliationem petit: Galatam fugit, ubi diligenter quaesitus, non invenitur. Inde Euboeam, inde ad Cralem abit, cui adversus Romanos dat operam (24). Sphranzes contra Syrgiannem se imperatori offert: qui, qua ratione vivus ac sine pugna in potestatem veniat, consultatur. Negotium Sphranzi datur. Persae in Macedonia victi. Sphranzes Syrgiannem astu occidit: ab imperatore praemio afficitur. Cum Crale concordia resarcitur, civitates ab eo captae ad fidem redeunt: eidem auxilium ab imperatore mittitur (25). Regina Moesiae per duos proceres regno exigitur. Alexander Michaelis ex sorore nepos rex declaratur; qui urbes, quae se imperatori dederant, magno collecto exercitu recuperare contendit. Persae Nicomediam obsessuri terrentur. Imperator Moesiam invadit. Pax sancitur. Pro urbibus ablatis digladiatio, Anchialo Diampolis permutatur (26). Alexander Scythas, sibi auxilio contra patrum venientes, dolo in Romanos mittit vel praemittit potius. Atrociter pugnatur. Matrimonium cum Maria imperatoris filia bis petitur, bis recusatur. Foedus feritur. Convivium initur et de strenuitate Romani commendantur (27). Amurios Ioniae satrapa Thraciam incursans, illaesus abit. Senior imperator et mater iunioris hac luce defunguntur, Monomachus Thessaliae gubernator rebellat. Montani Thessali imperatori salutem dicunt, obsequia sua ei deferentes. Cum Crale imperator aliquot dies hilariter et in epulis consumit (28). Lesbos a Genuensibus occupatur: eo imperator cum classe magna proficiscitur. Delii a Genuensibus deficiunt: nec ii cum Romanis confligere audent. Pincerna ad Mitylenen oppugnandam relinquitur: cetera oppida Romanis se dedunt. Contra Phocaeam et Mitylenen imperator Sarchanis satrapae auxilium invocat. Phocaeensium in se defendendo constantia. Tres filii satrapae Ioniae imperatori fidem suam pollicentur. Nobilium Romanorum clandestina in imperatorem perfidia (29): ingens eidem a Persis auxilium. Magni domestici cum Amurio Persa colloquium, et epulatio, et quantum gratia apud eum potuerit. Domesticus amicum quendam Genuensem ad tabernaculum suum invitat, cui Phocaeae deditionem egregia oratione suadet (30). Ille de suorum obstinatione conqueritur, consilium poscit. Magnus domesticus auctor est, ab imperatore veniam orent; Persas obsides ei donent; Phocaeam et Mitylenen reddant: multa item bona enumerat, quibus ab eo efficiendi sint. Urbes cum obsidibus redduntur, ita Lesbos recipitur (31). Albani tumultuantur, civitatibus vicinis depopulationes inferunt, domantur immensaque praeda congeritur. Acarnanum procerum de imperatore recipiendo dissensio (32): reginae sententia approbatur. De nuptiis cum principe Nicephoro et domestici filia assentitur imperator; libertatem negat. Dedit se provincia imperatorisque mansuetudinem ac beneficentiam commemorabilem experitur. Puer Nicephorus a malevolis ad dominam Tarenti transfertur. Rebus confectis, imperator Thessalonicam redit. Alexander rex Moesorum super matrimonio legatos mittit, cui quamvis barbaro, publici causa commodi filiam suam despondet (33). Persae raptores a domestico et imperatore caeduntur, capiuntur, fugantur. Nuptiarum apud Adrianopolin celebritas. Acarnanum defectio. Nicephorus a rebellibus repetitur atque a Taren-

tina princeps, filiarum altera ei desponsa, dimittitur. Quasnam et qualis illa mulier fuerit, exponitur. Duo duces in Acarnaniam cum copiis mittuntur, imperator sequitur et ibi eius acta (34). Artaeos domesticus ut praefractus reprehendit: quantum damni fecerint, ostendit; gravia comminatur (35): Rhogios contra eorum contumelias defendit. Quo iure Acarnania Romanorum sit, demonstratur. Artaei se dedunt. Imperator et milites morbo affliguntur (36). Thomocastriorum obsidio, et eorum superbia atque contumacia. Ad deditioem eos domesticus cohortatur et eo scopo cum paedagogo quoque principis pueri, viro prudente ac nobili, agit. Ad concilium res refertur. Deditio decernitur. Laudantur a magno domestico (37). Ab imperatore honorifice accipiuntur. Magni domestici filius Matthaeus Thessalonicae Demetrii despotae filiam uxorem ducit: Apocauchus monachismi profitendi facultatem rogat: eius voluntas exploratur. Classem contra Persas piratas petit. Esse ignavum et improbum hominem, imperator domesticum monet. Datur classis: apparet eius fraus et calliditas. Urbes et castella, quae partim construxerit, partim instauravit imperator, recensentur (38). Barlaamus monachus Calaber turbas Thessalonicae dat. Gregorii Palamae et fratrum eius virtus. Monetur Barlaamus, ne monachorum institutum convitiis laceret. De lumine, quod aliquando sanctos viros circumfundit. Item de lumine Christi transfigurati in monte Thabor, cum oculis corporeis conspectum sit, an increatum fuerit. Barlaamus negat, et bene quidem (39): Contra eum Synodus cogitur, cui respondet. Canit palinodiam Barlaamus, cui petenti venia datur: et datur cum significatione caritatis egregia. Novas turbas ciet eius discipulus Gregorius Acindynus, qui altera Synodo coacta damnatur. Imperatoris morbus. Apocauchus magnum domesticum sollicitat, ut insignia imperatoria assumat et ut filium eo inducat; matrem quoque tentat: sed ab utrisque reicitur. Sermo domestici cum Anna imperatrice, et imperatoris ex hac luce emigratio (40). Singularia et inprimis notabilia in hoc libro sunt haec: exempla caritatis ac veniae in inimicos, qualia libro primo in pecuario Syrmpano et imperatore iunior adversus panhypersebastum mirifica duo vidimus, et rursus libro tertio quaedam eximia videbimus; tot Persarum irruptiones, quibus res semper male cessit; testificatio crebrior et ἐναργεστάτη amoris incomparabilis inter imperatorem et magnum domesticum; imperatoris morbus gravissimus et divina per Deiparam sanatio; Syrgiannis coniuratio, iudicium, trucidatio; Chius, Lesbos, Acarnania recuperatae; monachiam praeclarum aliquoties encomium, ut etiam saepe in tertio et quarto potissimum; contentio Barlaami cum monachis Graecis et Synodi duae; imperatoris e vita discessus.

A. C. 1328 ἄ. Ἄ μὲν οὖν πολεμοῦσι τε ἀλλήλοις τοῖς βασιλεῦσι
 P. 191 καὶ μεταξὺ διαλλαττομένοις ἐπράχθη μετ' ἀλλήλων, τοιαῦτά
 V. 155 ἔστι· νῦν δὲ εἶναι μοι δοκεῖ λοιπὸν διηγητέον καὶ ἃ τῷ νέῳ Ἄν-

1. Quae ab imperatoribus bello mutuo paceque redintegrata gesta sint, explanavimus. Sequitur ut quae iunior Andronicus, totius iam potens imperii scorsum patravertit, enarremus. Die altera

δρακίω ἤδη τὴν πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐποποιησαμένω ἐπρά- A. C. 1328
 χθη καθ' ἑαυτὸν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίαν μετὰ τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου λήψιν πρὶν ἄλλης τινὸς ἀψασθαι διοικήσεως πρα-
 γμάτων, ἐν ὁποίοις τισὶ χρὴ τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν κατέ-
 50τησε διαγίγειν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων ἀπένευμεν ἑαυτῷ, τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲν ὑπέλει βα-
 σιλέως. ἀλλὰ τοὺς τε Ῥωμαίους ὅσων ἤρχε προσέταξεν αὐτῷ
 ὡς βασιλεῖ προσέχειν καὶ τὴν ἴσῃ ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ D
 ὅποτε βούλοιντο πρὸς αὐτὸν ὡς προσκυνήσοντας ἵναί, κωλύ-
 ροσθαι παρ' οὐδενός· καὶ παῖδας καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
 βασιλέως εἰς τὰ βασίλεια εἰσιόντας αὐτῷ συνδιημερεύειν καὶ
 συνεῖναι καθόσον βούλοιντο· καὶ τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἀκέ-
 νητον μένειν ὅση ἦν, καὶ ἐπ' αὐτῷ εἶναι ὃ, τε ἂν καλεῖται πο-
 εῖν. καὶ ἀναλωμάτων ἕνεκα αὐτοῦ τε καὶ οἰκετικῷ ἀπὸ τε
 15τῶν δημοσίων φόρων τὴν λεγομένην παρεσχέτο τοπικὴν, φέ-
 ρουσαν ἐπ' ἐνιαυτὸν δισχιλίους ἐπὶ μυρίας χρυσοῦς, καὶ
 ἕτερα χρήματα ἴσα ἐκ τοῦ βασιλικῷ ἐκέλευσε χορηγεῖσθαι
 ταμείου· καὶ ταῦτα εἶναι ἐπ' ἐκείνῳ ἢ ἂν ἐθέλοι χορῆσθαι.
 τῶν τε βασιλείων παρεχώρησεν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ εἴποτε ἐπι-
 20δημοίῃ τῇ Κωνσταντίνου, ἕως ὃ πάμπαν περιῆν, ἐν τοῖς Δη- P. 192
 μητρίου τοῦ δεσπότητος διέτρεβεν οἴκοις. καὶ πρὸς βασιλέα ἐρ-
 χόμενος συγχῶς, ὁμίλει τε αὐτῷ γνησίως καὶ ἐβουλεύετο περὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον αἰδῶ καὶ τιμὴν

15. πικὴν ms. Intrpr. pro τοπικὴν, male. Infra L. IV. p. 880. C. eiusdem vectigalis mentio: καὶ ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ δημοσίων φόρων τὴν τοπικὴν ἀνομασμένην, μυριάων χρυσῶν ὄλλῃ πλείους ἐτησίως φέρουσαν.

a capto Byzantio, antequam ullam partem administrationis attingeret, rationes avi in posterum sibi constituendas existimavit. Ac principatum quidem eiusque moderationem ipse sumpsit, reliquorum nullo eum multavit: sed Romanos quotquot ditione sua continuerentur, illi non secus quam imperatori obedire, eundem quem sibi honorem tribuere, et quoties eum adire adoratum vellent, ne a quoquam arcerentur edixit. Praeterea ipsius liberos aliosque cognatos palatium celebrare, totos dies cum eo consumere et quamdiu placeret versari; de numero et obsequiis ministrorum nihil mutari, et licere illi quae liberent omnia. Deinde in sumptus eius et familiae de publicis vectigalibus, quam τοπικὴν vocant, ferentem in annos singulos duodena aureorum millia, et alterum tantum e fisco decrevit. Huius pecuniae dispensandae modum penes illum reliquit. Palatio quoque cedens quamdiu superfuit, in aedibus seu palatio Demetrii despotae habitavit. Saepius illum visens, extra simulationem sincereque sermones et consilia cum eo conferebat, nihiloque inferiore quam antea reverentia, ut decebat, et honore illum prosequabatur.

Α. C. 1328 παρέειχε τὴν προσήκουσαν αὐτῷ. οἱ δ' ἄλλοι Ῥωμαῖοι, καί-
 τοι παρὰ τοῦ νέου βασιλέως οὐ πρὸς εἰρωνείαν, ἀλλ' ἀληθῶς
 προστεταγμένον τὸ πάντα τὸν ἐθέλοντα πρὸς βασιλέα ἐρχε-
 σθαι καὶ ἀκωλύτως προσκυνεῖν αὐτὸν, ὁμως οὐ προσήεσαν,
 δεδοικότες μὴ τι διὰ ταῦτα ὑποπτευθῆ ἡ νεωτερίζειν. τὸν μέ-5
 γαν δὲ λογοθέτην ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Διδυμότειχον ἐλ-
 θήντα, ἐν ἐνὶ τῶν αὐτόθι φροντιστηρίων διατρίβειν. καὶ ἦν
 ἄχρι τινός· ἔπειτα συγγνώμης καὶ αὐτὸς τυχὼν, εἰς Βυζάντιον
 ἐπανελθὼν διέτριβεν οἴκοι. τὴν Βυζαντίου δὲ ἀρχὴν τῷ πρω-
 τοστράτορι παρέσχεν ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ καθ' ὃν ἐπολέμουντο
 ἀλλήλοις χρόνον οἱ βασιλεῖς πολλὰ τῶν προσόντων τοῖς συν-
 οῦσιν ἐκατέρω ἕπ' ἀλλήλων διηρπάσθη, ἵνα μὴ διαφοραὶ γί-
 γνοιτο μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰ οἰκεία ἐπανασώζειν
 πειρωμένων, προμηθούμενος ὁ βασιλεὺς περὶ μὲν τῶν κινου-
 μένων ἐκέλευσε μηδένα ἐξεῖναι μηδενὶ ὀχλεῖν, ἀλλ' ἔῃν τοὺς 15
 ἔχοντας καρποῦσθαι· τὰ δ' ἀκίνητα ἐπανασώζεσθαι τοῖς ἐξ
 C ἀρχῆς κυρίοις. καὶ τούτου ἐπιμελητὴν τὸν πρωτοστράτορα
 τοῦ Βυζαντίου ἄρχοντα ἐκέλευσεν εἶναι. μετὰ τοῦτο ἀπῆλθεν
 εἰς πατριάρχην, ἅμα μὲν εὐχαριστήσων αὐτῷ καὶ οἰκείως καὶ
 φιλικῶς προσομιλήσων· (κατὰ γὰρ τὴν πρώτην συντυχίαν, 20
 τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων, ὅσον ἀφοσιώ-
 σασθαι μόνον ἐπαιήσαντο τὴν ὁμιλίαν·) ἅμα δ' ἵνα καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσιν, οἱ αὐτοῦ ἐμβαλλομένου τοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς
 δεσμοκτῆριον οἰοῖναι ἀπαγομένου, οὐ μόνον ἀντέστησαν οὐδὲν

Verum enimvero, quamquam imperator non fecte, sed ex animo man-
 daverat, ut liberi essent ad avum aditus ac salutationes, accedere
 tamen Romani non audebant: quod formidarent, ne ob id quasi re-
 rum novarum cupidi suspicione laborarent. Magnum logothetam Di-
 dymotichum abduci et in aliquo monasterio vitam agitare iussit.
 Et agitavit quidem ibi ad tempus, donec etiam ipse veniam conse-
 cutus Byzantiumque postliminio reversus, illic reliquum aetatis exe-
 git. Praefectura urbis protostratorem cohonestavit. Et quoniam, bello
 durante, utrarumque partium sequaces multa invicem diriperant,
 ne lites et controversiae nascerentur, dum sua recuperare et hi et
 illi student, provide statuit, ut de mobilibus nemini cuiquam lice-
 ret exhibere negotium, sed habentibus relinquerentur: res soli au-
 tem ad veteres possessores redirent, eamque procuracionem proto-
 stratori dedit. Post haec ad patriarcham adiit, tum ut ei gratias
 ageret, familiariterque et amanter cum eo colloqueretur, (id enim
 priore congressu, quia tempus et res non sinebant, perfunctorie
 fecerant,) tum ut veniam episcopis impetraret, qui, dum ipse e pa-
 triarchio eiectus velut in carcerem concluderetur, non modo se non
 opposuerant, verum etiam pro virili sua, ut concluderetur, adiuverant.

ἔπερ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ συγκατειργάσαντο, τό γε εἰς αὐτοὺς A.C. 1328
 ἦκον, τὴν κἀθειρξιν ἐκείνου, δοῦναι συγγνώμην δεηθῆ αὐτοῦ.
 ἦν γὰρ κατ' αὐτῶν πολὺς φερόμενος ὁ πατριάρχης καὶ δίκας
 ἀξίων λαβεῖν παρ' ἐκείνων τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. καὶ D
 5 δεηθεῖς αὐτοῦ πολλὰ περὶ αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθη πείσαι συγ-
 γνώμην παρασχεῖν αὐτοῖς, τὰ ἔσχατα λέγων ἠδικοῦσθαι ὑπ'
 αὐτῶν, καὶ δεῖν αὐτοῖς δίκην λαχεῖν τῆς προδοσίας. ἐπεὶ δὲ
 ἐπανῆκεν εἰς βασιλεία ὁ βασιλεὺς, τὸν μητροπολίτην μετακα-
 λεσάμενος Φερῶν καὶ χαρτοφύλακα τὸν Κουτάλην καὶ τὸν V. 156
 10 τῶν μοναστηρίων ἄρχοντα Κυβεριωτήν, οἷα δι' αὐτὸν δεσμο-
 τήριον οἰκήσαντας ἐπὶ χρόνον τινα, τὰ τᾶλλα ἠψαρίστη-
 σε καὶ εὐεργεσίαις ἡμίψατο πολλαῖς, τὸν δὲ χαρτοφύλα-
 κα, ἐπεὶ μὴ ἠβούλετο ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς
 ἑτέραν μείζονα μετενεχθῆναι, αὐτὴν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐντιμο-
 15 τέραν, μέγαν χαρτοφύλακα προσαγορεύσας· καὶ ἀπ' ἐκεί-
 νου εἰς δεῦρο τῷ χαρτοφύλακι διασώζεται τὸ μέγας. Μάρ-
 κον δὲ Καβαλλαριον τὸν τοῦ Βάρδα, ὃς ἦν ἀπὸ τῶν τειχῶν P. 193
 πρότερον πρὸς ὕβριν βασιλεῖ διειλεγμένος, ἐκέλευσεν ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτόν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ καὶ πρὶν ζητηθῆναι, οἷα
 20 ἐφθόγγετο εἰδῶς, ἅμα τῷ πυθέσθαι ἐντὸς εἶναι Βυζαντίου
 βασιλέα, ἐν ὑπνόμοις καὶ ἀδύτοις τισὶ κατέκρυψεν ἑαν-
 τόν. πολλὴν δὲ τὴν περὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν οἱ προστεταγμέ-
 νοι εἰσενεγκάντες σπουδῆν, εὐρίσκουσί τε καὶ ἄγουσιν εἰς βα-
 σίλεια. φήμης δὲ διαδραμοσύσης, ὡς ὁ ὕβριστῆς ἐκείνος βασι-
 25 λέως εἰς τὰ βασίλεια ἄγεται κολασθησόμενος, συνέδραμεν ἡ

Stomachabatur enim patriarcha magnopere, et ut proditoribus sup-
 plicia irroganda arbitrabatur. Verum enimvero precibus quamvis mul-
 tis locum nullum relinquebat, quod dicitaret, indignissima se ab
 ipsis affectum iniuria et proditionem eos luere oportere. Ubi domum
 rediit imperator, metropolitam Pherarum cum Cutale chartophylace
 et Cyberiota monasteriorum praeside, qui quod ab eo stetissent, ali-
 quamdiu in custodia fuerant, accivit: de officio praestito gratias
 retulit et honoribus eos ornavit. Chartophylaci, quia maiores hono-
 res capessere nolebat, munus effecit splendidius, magnumque charto-
 phylacem nominavit; quod epitheton chartophylaci usque hodie ma-
 net. Deinde Marcum Caballarium Bardae filium, qui de muro in
 ipsum contumeliam torserat, ad se adducendum curavit. Is haud im-
 memor, quae blaterasset, antequam investigaretur, simul imperato-
 rem Byzantium inivisse audivit, in foveis quibusdam locisque sub-
 terraneis se abscondit, ut ad conquirendum delecti, multo tandem
 labore eum invenirent, quem in palatium perduxerunt. Fama disse-
 minata, petulantem illum convitiatorem imperatoris in palatium ad-
 poenas abduci, urbs tota ad spectandam miseri necem concursat. Ut

A.C. 1328 πόλις πανδημεί, ὁποῖα τρόπῳ θύομενοι ἀποθανεῖται. βασι-
 Βλεὺς δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι· καὶ ἐπειδὴ τῶν τοῦ οἴκου
 θυρῶν ἐγένετο εἴσω, εἰς βασιλέα ἰδὼν, τρόμφ τε ἐλήφθη καὶ
 περικιδνηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. ἀνωστήσαντες δὲ οἱ ἄγον-
 τες, ἐγγὺς ἤγαγον βασιλέως διακρύων τε ὑπόπλεων καὶ πρὸς 5
 τὴν γῆν νενευκότα, καὶ μὴ δυνάμενον ὄλωσ εἰς βασιλέα ἰδεῖν,
 ἀλλ' αὐτίκα προσδοκῶντα παύσασθαι τὰ δεινότετα. σιωπὴ δὲ
 βαθεῖα κατέσχε τὸ πλῆθος πᾶν, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι
 πρὸς τὴν ἐπενεχθῆσομένην τῷ Μάρκῳ καταδίκην. ὄρωντες δὲ
 αὐτὸν οὕτως ἰστάμενον ὑπότρομον καὶ περικιδῆ, οἱ μὲν αὐτῶν 10
 καὶ ἀπὸ τῆς θεᾶς μόνης περιαλοῦντες, εἰς δάκρυα κατεφέ-
 ροντο καὶ οἰμωγὰς ὅσοι δὲ καὶ συνετώτεροι τῶν πολλῶν ἦσαν,
Cτῆς μελλούσης κρίσεως ἦν ἀκούομεν ἐλάμβανον ἀπὸ τῶν γινο-
 μένων εἰκόνα, καὶ ἀνεζωγράφουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀζήτητον
 ἐκείνην τῶν ἁμαρτωλῶν αἰσχύνην ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀδεκά- 15
 στου δικαστηρίου. εἰ γὰρ ἐπὶ θνητοῦ βασιλέως, ἔνθα καὶ αἱ
 τιμωρίαι ὀλιγοχρόνιοι, τοσαύτη τὸν κρινόμενον ἐκπλήξις εἶχεν,
 ὥστ' ἤδη καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῷ πλείστῳ μέρει ἀποτε-
 θνηκέναι ὑπὸ δέους, ὅτι μηδεμίαν ἀπολογίαν εἶχεν ἐφ' οἷς
 κατηγορεῖτο ἀνεγκεῖν, τί οὐκ ἂν πάθῃσι τότε οἱ πονηρὰ συν- 20
 ειδότες ἑαυτοῖς; καὶ βελτίους ἑαυτῶν ἐκ τοῦ παραδείγματος
 ἐγίνοντο καὶ πρὸς σωφρονέστερον μετεδῶνθμιζοντο βίον. βα-
Dσιλεὺς δὲ πρότερόν τε οὐκ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι τὸν Μάρκον

intra palatium venit, ipso conspectu imperatoris tremore ac vertigi-
 ne correptus, in terram collabitur: quem erigentes qui ducebant, im-
 peratori sistunt, oppletum lacrymis et oculos humi deiectum, nec
 audentem illos contra tollere: sed sine mora se interimendum cogi-
 tantem. Altum silere universi, et qua poena Marcus plecteretur,
 ansensi expectare. Cernentes porro adeo pavitantem ac tremulum
 astare, alii solo eius aspectu in magnam commiserationem versi, la-
 crymas et gemitus cohibere non poterant: alii prudentiores, ex prae-
 senti re illius magni quondam, ut audimus, futuri iudicii quandam
 imaginem concipiebant et apud animos suos inexplicabilem illum cor-
 ram terribili et incorrupto tribunali peccatorum pudorem depingebant.
 Si enim coram rege mortali, ubi etiam non possunt esse diuturna
 supplicia, tanta fuit in reo consternatio, ut eius magnitudine ante
 prolatam sententiam paene appareret mortuus, (quia nimirum quorum
 coarguebatur, ad ea quid responderet non habebat,) quid tunc illis
 fiet, qui sibi improbe factorum sunt conscii? Ex huiusmodi para-
 digmate intelligentiores illi se ipsis meliores evadebant vitamque suam
 ad normam probitatis accommodabant. Imperator, cum neque prius
 Marcum puniendi gratia quaesisset, et tunc omnes hoc exemplo ve-
 lut in scena emendatos videret, paulum conticescens, Quid hoc, Ca-
 ballari, inquit, quod tam contumeliosus etiam in praesentem me

ζητῶν, καὶ τότε πάντας ὄρων τῇ σκηνῇ ταύτῃ σωφρονησθέν- Δ. C. 1328
 τας, μικρὸν ἐπισχῶν, „τί παθῶν, ὦ Καβαλλάρις” εἶπε „το-
 σαῦτα ὕβριχας καὶ πρὸς παρόντα; ἦν γὰρ ἄν τις πρὸς ὑπόστα
 γινομένων τῶν ὕβριων συγγνώμη.” ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ βασι-
 5 λέως φωνῆς καταπλεγείς, εἰς γῆν τε κατέπεσεν εὐθύς καὶ τῇ
 γῇ τὴν κεφαλὴν προσαράσσων, προσδόκιμος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
 ἀφεῖναι ὑπὸ δέους. πάλιν δὲ ὁ βασιλεὺς σιγήσας ἐφ’ ἱκανόν,
 τὸν Μάρκον ἐκέλευεν ἀναστῆναι. ὁ δὲ εἶτε καὶ τῶν λεγομένων
 οὐκ αἰσθανόμενος, εἶτε καὶ μὴ δυνάμενος ἀναστῆναι ὑπὸ τοῦ
 10 δέους ἐκλυθεῖς, τῇ γῇ προσεκυλινδεῖτο, μὴδ’ ὄρων μήτε φθει-
 γόμενος μηδέν. βασιλεὺς δ’ ἑστήμεινε τῇ χειρὶ τοὺς κατέχοντας P. 194
 ἀνιστᾶν ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη, ἐπανερχεσθαι τε ἐκέλευεν εἰς ξαν-
 τὸν καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. εἶπέ τε πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „τὸ μὲν δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ τὰ δεινότατα πεί-
 15 σεσθαι προσδοκᾶν, δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ σοὶ προσῆκον· ἄξιαν. 157
 γὰρ ἐφθέγξω πολλῶν τιμωριῶν. ἐγὼ δὲ ἐμαντιῶ πολλά συνει-
 δὼς πρὸς τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα ἡμαρτημένα, καὶ
 δεόμενος συγγνώμης ὥσπερ καὶ σὺ νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείο-
 20 δουλον ὥσπερ σὺ, ἀλλ’ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντων παραγαγόντα B
 προσακερυνκῶς καὶ δεόμενος καὶ αὐτὸς ἑλέου, ἀφίγημά τε τὰ
 ἡμαρτημένα σοὶ καὶ συγγνώμην παρέχω. δυοῖν δὲ ἕνεκα τὸ σέ
 τε εὐρεῖν καὶ ἐνθάδε ἀγαγεῖν ἐποιησάμην περὶ πλείστου· ἐνδῶ
 μὲν, ἴν’ ἐκ τῶν γινομένων οἱ πολλοὶ σωφρονησθῶσι, μὴ ἀκρα-
 25 τεῖς εἶναι περὶ τὴν γλῶτταν μηδὲ ῥαδίως ἐκφέρεσθαι πρὸς

fuisti? nam contumeliis absentis impositis ignosci possit. Hac voce
 Marcum animus relinquit: humi repente cadit et eam capite pulsans
 prae timore spiritum editurus putabatur. Imperator post longius si-
 lentium iacentem iubet surgere. At ille, sive quia non audiebat quod
 dicebatur, sive quia solutis pavore membris surgere e terra non va-
 lebat, volutabatur, nec oculos aperiens, nec verbum emittens. Im-
 perator apparitoribus manu signum dat, uti eum attollant: sublatus,
 ut se colligat et dictis mentem adhibeat, hortatur et sic eum allo-
 quitur: Quod pavitas et tremis gravissimaque tormenta expectas,
 id quod aequum et te dignum est, facis: multis namque cruciatibus
 luenda exprompsisti. Ego vero ipsi mihi multorum adversus univer-
 sorum dominum imperatoremque admissorum conscius, illum veniam
 quemadmodum tu nunc me, rogitans, ac tanto quidem maiorem,
 quanto magis deliqui ego, qui non conservum uti tu, sed eum, qui me
 e nihilo condidit, offendi et mihi quoque ut ignoscatur obsecro, tua
 tibi peccata condono et ignosco. Duabus porro de causis conquistum
 huc adduci maximopere concupivi: una, ut multi tuo exemplo lin-
 guae imperare discerent, nec facile ad probra se effunderent, idque

A. C. 1328 ὕβρεις, καὶ ταῦτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξιόους γινομέ-
 νας, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ἐπὶ
 τῶν σοφῶν τινος καλῶς εἰρημένον, ἔργῳ διδασχῶσιν, ὀρῶντες
 εἰς οἶον βίραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέττωκας αὐτός· δεύτερον
 δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβον καὶ κινδύνων ἀπαλλαγῆναι. εἰς
 C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγγανες συγγνώμης, κατ' οὐδὲν
 ἀνεκτότερον ἂν ἔζης τοῦ Καῖν βίον, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ
 τῆς γῆς καὶ παρὰ παντός τοῦ προστυχόντος οἰόμενος ἀτίκα
 ἀπολεισθαι. νυνὶ δὲ συγγνώμης τυχὼν, ἡδέως βιώσεις καὶ
 ἀδεῶς, οὐδενός ἐτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10
 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν.
 οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν τινα ὄψεσθαι ἰδέαν θανάτου
 προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρ-
 κον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σώζουσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξε-
 D ηγημένην, ἐθαύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὴν βασιλεῖα καὶ 15
 τῆ Μάρκου συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκείαν ἕκαστος οἰ-
 ὄμενοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα
 τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρθέσις τῶν ἡμαρτημένων
 τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφιέντι τῷ προσκεκροκῶσι τὰ ὀφει-
 λόμενα. τούτων καὶ τινῶν ἑτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους 20
 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.

P. 195 β. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τοὺς τῷ πατριάρχῃ προσκεκρο-
 κῶσις ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτὸν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam
 sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere,
 re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia
 linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore pericu-
 loque liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem
 esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram
 et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita,
 quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque
 annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissorum abs
 te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes ade-
 rant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viden-
 rent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui eumque
 absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco
 salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi acce-
 pisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appel-
 lare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debi-
 tori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, conventus cum
 stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha
 ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit,
 qui velut suo nomine cum eo de reconciliatione ageret; ac per se.

τὸν μέγαν δομέστικον ἐπεμψε πρὸς τὸν πατριάρχην διαλεξέ- A. C. 1328
 μενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε- B
 ρέας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶόν τε ἢ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὡς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθεὶς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῦεν πρότερον τῶν τετολμημένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται· ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10οὐκ ἂν εἴη σοί τε κἀκείνοις ἐξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” εἶπε, „εἰ σὺ
 μὲν καθεδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ ἐγκαλῶν, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ- C
 τῷ δαίτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζονται χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν. εἰ
 δὲ μὴ παροῦσεσθαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικάσειν ἐπαγγέλ-
 15λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῆ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς” εἶπεν
 „ἀρνηθεῖς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστής, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδουμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20ζόντων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτὸς, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανείην, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελάσαιμι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι- D
 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνί, ὅτ' οὐχ ὑπὲρ ἐτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἑμαυτοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25λω.” καὶ τὰξαντες ἡμέραν ἐν ἧ παρέσσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρνηθεῖς, quod Intrp. quoque legit, corr. ED. P. pro ἀρνηθείην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus mag-
 nis et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur
 enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignotum, quam
 illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Ne-
 que se idcirco scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum
 magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium con-
 ditio, si tu iudex simul et accusator sedeas, ipsique eundem expe-
 riri adversarium et arbitrum cogantur. Sin fidem das, te ius eorum
 non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudica-
 turum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi
 cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te
 quidem latet. Tamen quia nunc ipsos ut laesum in iudicium per-
 traho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo.
 Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentiae
 eve progrederer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudi-
 cando ducem sequerer: nunc potissimum, quando non pro lui, (esset
 enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

A.C. 1328 ὡς τῆς δίκης ἔσομένης, ὁ μέγας μὲν δομῆστικός τῷ πατρι-
 ἀρχῇ συνταξάμενος, οἴκαδε ἀπεχώρει· ὁ πατριάρχης δὲ πρὸς
 τοὺς παρόντας ἀγνοεῖν ἔφη ὅ,τι τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ τὴν
 πρὸς τὴν δίκην ἐπαγγελίαν νοεῖν, ἢ τίμω θαρῆοῦντα πρὸς
 τὴν δίκην ἀπαντήσεσθαι τοὺς ἀρχιερέας φάναι, οὕτως αὐτοῖ-
 5 κατακρίτους ὄντας, εἰ μὴ τι καινότερον ἐπινοήσεται αὐτῷ. οἱ
 παρόντες δὲ, οἱ μὲν οὐδ' αὐτοὶ ἔφασαν τί δύνασθαι συνέλναι,
 οἱ δὲ ὑπόπτευσον, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων
 P.196 ἔσχεν ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνεχῶν περιῶρέ-
 μενος φροντίζων, οὐκ ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν ἐποιήσατο τῶν 10
 ἀκουσθέντων. οὐ γάρ ἐστιν εἰκὸς πυθόμενον περὶ αὐτῶν, ὡς
 ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ προσταξεί πειθόμενοι
 βασιλέως, αὐτὸν τε ἐξήλασαν ἐλθόντες τῆς ποίμνης δι' ἑαυτῶν
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ κατέκλεισαν ἐν φρουρᾷ
 ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων, αὐτοὶ τε ὑφ' ἑαυ- 15
 τοῖς ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικοῦντες καὶ
 πλεονεκτοῦντες ἐδίδασκον τὸν λαὸν περὶ ἀρετῆς, μὴ δὲ ἐρυ-
 Β θριῶντες, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενοι τῇ ἀρπαγῇ, ἐπαγγέλλεσθαι
 αὐτοὺς ἀπαντήσειν εἰς τὴν δίκην· αὐτὸς γὰρ ἂν αὐτῶν ἀπά-
 σαις πρότερον κατέγνω. ὁ πατριάρχης δὲ νοῦν μὲν αὐτοὺς ἔφη 20
 λόγον ἔχοντα εἰρηκέναι, αὐτὸν δὲ μὴ πείθεσθαι οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ τι τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπινοηκέναι, βαθείαις, καθά-
 περ ἴσμεν, κεχρημένον ταῖς φρεσίν, ὃ νῦν ἡμᾶς μὴ δύνασθαι

12. Legebatur πυθόμενος et 13. αὐτοί τε.

prae finito, quo episcopi iudicium obirent, magnus domesticus valedixit ac discessit. Tum patriarcha praesentibus, Nescire se, quid sibi velit, quod domesticus ad iudicium condicat: aut qua re confusus, episcopos adeo suo ipsorum iudicio iam damnatos, ad causam dicendam occursuros promittat, nisi novi quippiam fabricetur. Pars respondere, Ne se quidem prospicere, quorsum eat: pars, se suspicari, haud illi rem vere nuntiatam esse: sed variis assiduisque negotiis et curis circumfluentem, quae audisset, diligenter examinare ac perpendere non potuisse. Neque enim probabile apparere, si accepisset, quomodo nullam patriarchae culpam, sed mandatum dumtaxat imperatoris praetendentes venerint, eumque per se a grege contra omne ius et fas abegerint et non secus, quam dirissimo scelere notatum, in carcerem condiderint: sibi autem in ecclesiam auctoritatem arrogarint; et cum essent ipsi iniustissimi atque avarissimi, populum perfricta fronte de virtute docuerint: quin etiam ob rapinas suas gloria se et praedicatione extulerint, tales in iudicium venturos promissurum ac non potius ipsum omnibus prius calculis eos condemnaturum fuisse. Excepit patriarcha, Haud abaurde locutos; se nihilo minus nondum adduci, ut credat, ita se rem habere: sed illum cumulatae prudentiae virum, quod sciant omnes, aliquid ex-

νοειν. ἐπεὶ δὲ ἐπηγγελάμεθα τοὺς ἀρχιερέας πάντας εἰς τὴν A.C. 1328
 τεταγμένην ἡμέραν συνελθεῖν, ὃ ἐπηγγελάμεθα καὶ ἔργοις
 ἀναγκαῖον ἐκπληροῦν. Τῆς προθεσμίας δὲ ἐλθούσης, ἐν ἧ τῶν
 ἀρχιερέων τὴν σύνοδον εἶδει εἶναι, οἱ μὲν ἐν πατριαρχείῳ
 5 παρῆσαν πάντες, ὁ μέγας δὲ δομῆστικός τοὺς ὑπευθύνους τῶν C
 ἀρχιερέων παραλαβὼν καὶ παραγγείλας αὐτοῖς σιωπᾶν καὶ
 φθέγγεσθαι μηδὲν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους ποιη-
 σομένου, ἦλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ὑπὲρ ὧν ἐνεκαλοῦντο ἀπολογη-
 σομένοις. πάντων δὲ γενομένων ἐν ταύτῳ, τοὺς ἐγκαλουμένους
 10 ἀρχιερέας ὁ πατριάρχης ἠτιᾶτο ὑπὲρ τοῦ τῶν θρόνων ἀπελα-
 σθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἀδικήσαντα μηδὲν, καὶ προσέτι γε εἰρ-
 χθῆναι. οἱ μὲν σὺν ἐγκαλούμενοι ἀπεκρίναντο οὐδὲν σιωπῆς
 δὲ βαθείας γενομένης ἐπιπολῦ, ὁ μέγας δομῆστικός εἶπεν „ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἶπεν „ἐὰν D
 15 μὴ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν περισσέυσῃ πλέον τῶν γραμματέων καὶ V. 159
 Φαρισαίων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
 νῶν.“ τὸ δὲ „πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,“ ὡς ὑμῶν
 ἀκούω διδασκόντων ἐγὼ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μὴ μόνον τὸν
 ἀδικοῦντα μὴ ἀμύνεσθαι ἐκ τοῦ ἴσου, ἀλλὰ καὶ εὖ ποιεῖν
 20 καὶ ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ. διὸ καὶ τοὺς σωτηρίους νόμους τιθεῖς,
 τὸν ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον ὑπὲρ τοῦ τὸν χιτῶνα ἀφαιρε-
 θῆναι καὶ τὸ ἱμάτιον προσέταξε προσαποδύσασθαι, καὶ τὸν
 πατάξαντα ἐπὶ κόρῃς μὴ μόνον εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἐτέραν ἐμπαρέχειν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς ἐξέχεται

8. ἀπολογησόμενος coni. ED. P. 14. Matth. 5. ED. P.

cogitasse, quod in praesens ipsi non perspiciant. Quia vero com-
 promiserit, episcopus omnes die praestituta affuturos, id facto com-
 plere oportere. Ubi dies habendae synodo nominata illuxit, qui
 in patriarchio erant, praesto fuerunt. Magnus autem domesticus as-
 sumptis episcopis reis iussisque ne mutire quidem, quandoquidem
 ipse eorum causam acturus esset, cum illis veluti se defensuris ad-
 ventavit. Congregatis iam eodem in loco universis, patriarcha epi-
 scopos accusare, quod immerens de throno ab ipsis depulsus et in-
 super carceri mandatus esset. Accusati nihil respondere. Post altum
 et longum silentium magnus domesticus ita inquit: Dominus noster
 Iesus Christus in evangeliiis ait: *Nisi iustitia vestra abundaverit plus
 quam scribarum aut Phariseorum, non intrabitis in regnum coe-*
lorum. Illud autem *plus quam scribarum aut Phariseorum,* ut vos
 docentes audio, nihil est aliud, quam non solum iniurias inferenti
 par non referre, sed eidem etiam quantum possis benefacere. Quo
 circa idem dum salutare leges conderet, trahenti in indicium propter
 auferendam tunicam, pallium quoque dimitti iussit: et percutienti
 unam maxillam contra vindictam porrigendam et alteram; et alia de-

A. C. 1328 *διανοίας. παραθήγων δὲ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν σώτηρίων*
 P. 197 *νόμων, ποτὲ μὲν εἶπε „μὴ γινώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δε-*
ξιά σου” καὶ „εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ
σου τῷ ἐν οὐρανῷ” καὶ προσέτι „κλείσας τὴν θύραν,” ποτὲ δὲ
ὅτι „λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως
ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.” καίτοι γε τῷ δοκεῖν τὰ τοιαῦτα
 παραγγέλματα ἀντίκεινται ἀλλήλοις, ἔμοι δὲ δοκεῖν, τοῖς μὲν
 ἀτελέσιν ἡμῖν καὶ δυναμένοις ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τῶν καμιάτων
 τὰ ἔπαθλα ἀποστρεφῆσθαι, τὸ ἐπικρύπτεσθαι αὐτὰ εἰρησθαι
 παντὶ σθένει τοῖς διδασκάλοις δὲ ὑμῖν καὶ κοινὸν παράδειγμα
 B. ὄρθου καὶ σώφρονος βίου προκειμένοις, τὸ λάμπειν ὑμῶν τὰ
 καλὰ ἔργα, ὅπως οἱ πολλοὶ ὀρώντες, τὸν πατέρα ἡμῶν δοξάζω-
 ζοσι τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εἰάν τοίνυν ὑμεῖς, οἱ φῶς ἡμῶν
 τῶν μαθητευομένων καὶ ταῖς ἀπάταις τοῦ βίου καὶ μερίμναις
 καὶ ἡδοναῖς προσιωχομένων δίκαιοι ὄντες εἶναι, δεινοὶ καὶ ἰ5
 ἀπαραιτήτοι καὶ μηδεμίαν παρέχοντες συγγνώμην τοῖς ἀδική-
 σασι καὶ κακῶς ὑμᾶς διαθεῖσι φανῆτε, οὐ θηρίων ἀνημέρων
 ἀγριωτέρους ἡμᾶς καὶ ὠμοτέρους παρασκευάσετε γενέσθαι;
 καὶ συμβήσεται ὑμῖν, ὥσπερ τοῦ καλοῦ παράδειγμα γινομένου
 ὑπὲρ τῆς πάντων ὠφελείας παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ δι-20
 καίου βραβευτοῦ στεφάνων ἀξιοῦσθαι καὶ γερῶν, οὕτω νῦν
 C ὄφλειν οὐ τὰς τυχοῦσας δίκας ὑπὲρ τοῦ πᾶσι βλάβης ἀφορ-
 μὴν παρεσχέσθαι. ἐγὼ δὲ παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ἀπὸ

2. Matth. cap. 6. ED. P.

mum, quae in eandem sententiam sequuntur. Exacuens porro nos ad servanda praecepta salutifera, aliquando dixit: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.* Et, *Ingressus cubiculum tuum, clauso ostio ora Patrem tuum, qui in coelis est.* Aliquando autem: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hae leges quamvis secum pugnare videantur, tamen nisi aberrat opinio, nobis imperfectis et qui possumus ex ostentatione laborum nostrorum praemia amittere dictum est, uti ipsos totis viribus abscondamus: vobis autem magistris et communibus rectae inculpataeque vitae exemplaribus, ut luceant opera vestra: quo multi, dum ea intuentur, Patrem nostrum, qui in coelis est, glorificent. Si itaque vos qui lux nostra, nostra, inquam, qui discipuli sumus et fallacis, sollicitudinibus ac voluptatibus huius vitae implicati tenemur, merito esse debetis, duri et inexorabiles eritis et mala irrogantes venia nulla prosequemini, nonne feris immitibus immitiores ac saeviores nos facitis? Quare quemadmodum si ad omnium fructum probitatis exemplaria fieretis, a pio et iusto certaminis arbitro coronis et praemiis dignaremini: sic nunc, quia omnibus nocendi aliis occasionem datis, non vulgaribus poenis condemnabimini. Atqui ego exemplum humanitatis de nobis, huic vitae affixis, proponam vobis, quod recentis-

τῶν τῆ βίῳ προσηλωμένων ἡμῶν παρεξομαι ὑμῶν οὐπω χθὲς A. C. 1328
καὶ πρόωγν γεγενημένον. ὁρᾶτε γὰρ τὸν βασιλέα, τοσοῦτο μὲν
ἀρχῆς μέγεθος περιβεβλημένον, οὕτω δ' ἐν αὐτῇ τῇ τῆς νεό-
τητος ἄνθει, ὅτε μάλιστα ἂν τις, καὶ πολλὴν ποιούμενος ὀρ-
59οῦ βίου φροντίδα, ῥᾶστα καὶ ὑπὸ ἡδονῶν κρατοῖτο καὶ πρὸς
ἀμετρίαν ἐξάγοιτο θυμοῦ, πρὸς τὸν ὑβριστὴν καὶ τὰ δεινότα-
τα τετοληκῶτα Μάρκον ὁποῖα, μηδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος,
ἡμερότητι ἐχρήσατο καὶ φιλανθρωπία. εἰ οὖν ἐκεῖνος νέος ὢν, D
ὡσπερ ἔφημεν, καὶ βασιλεὺς καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασι
10προσέχων, οὕτω συνέγνο τῇ πταισάντι ῥαδίως, οὐ καὶ σὺ
διδάσκαλός τε ὢν κοινὸς καὶ οἰονεὶ παρὰδειγμα προκείμενος
ἐναρέτου βίου, τοῖς ὑπὸ ῥαθυμίας προσκεκρονκόσι συγγνώμην
παρέξεις ἀδελφοῖς; ἀλλ' οὕτω διακαρτερήσεις ἀπαραιτήτως
τῶν ἡμαρτημένων δίκας ἀπαιτῶν, μήτε πρὸς τὰς ἡμετέρας
15καμπτόμενος δεήσεις, μήτε οἶκτον μηδένα λαμβάνων ἀτυχούν-
των αὐτῶν καὶ τῆς παροινίας ἤδη δεδωκότων ἀξίας δίκας, ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον εἰς δικαστήρια ἐλκομένων καὶ πῦρὰ πάντων
περιορωμένων καὶ τὰ ἔσχατα πείσεσθαι προσδοκούντων; μὴ,
παρακαλῶ. ἀναμνήσω δέ σε καί τινος ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγείλω P. 198
20πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ὅτε πρῶτον πρὸς σὲ ἀφίγμαι ὑπὲρ τουτωνὶ
δεόμενος τῶν ἀρχιερέων, ἐπεὶ πολὺς αὐτὸς ἐνέκεισο ἐπὶ δίκην
καλῶν, ἀλλ' ὕρα, ἔφην, μὴ σὺ, καὶ δικαστὴς καὶ κατηγορὸς ὢν, V. 168
τὸ τῶν δικαζομένων δικαίωμα παρίδης. τότε μὲν οὖν μὴ παρό-
ψεσθαι ἐπηγγείλω νῦν δ' ἤδη καιρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆν

17. Pro παρὰ ed. P. πάν, quod corr. Editor Ven.

sime contigit. Videtis imperatorem, quamquam in tanto tamque
amplo imperio collocatum, nihilo minus in ipso aetatis flore, quan-
do quis, etiam plurimum de vita recte instituenda sollicitus, facillime
et a voluptatibus pessumdari et ad iram immoderatam impelli
possit, adversus protervitatem Marci, omnium mortalium scelestissimi,
quali quamque omnibus inopinata mansuetudine et clementia
usus sit. Si ergo ille et aetate iuvenis et imperator, ut diximus, et
negotiis huius vitae involutus, tam libenter offensam condonavit, tu
communis praeceptor et tamquam sanctioris vitae speculum proposi-
tus, fratribus, ignavia quadam male de te meritis, nonne ignosces?
an ita obfirmatus in reprecendis a sontibus poenis, neque nostris
precibus inflexus, neque ulla infelicitum miseratione captus persistes?
qui dementiae suae pretium condignum iam tulerunt, tali tempore
ad tribunal pertracti et ab omnibus despecti et ultima supplicia se-
passuros formidantes? Ah noli, obsecro. Redigam autem tibi in me-
moriam promissum quoddam, quod mihi dedisti. Ut primum ad te
pro his episcopis oratum accessi, quia vehementer iudicium urgebas,
Vide, inquit, ne tu iudex et accusator simul firmamenta reorum
negligas. Ac tunc quidem te id minime facturum recipiebas. En tem-

Cantacuzenus.

A. C. 1328 ἐπαγγελίαν ἐκπληροῦν. τὸ γὰρ δικαίωμα αὐτῶν ἀφίγμαι ἔχων
 ἐγώ." καὶ ἀναστὰς εὐθύς, ἐπεὶ ὁ, τε πατριάρχης καὶ οἱ
 λοιποὶ συνανέστησαν πάντες, τοὺς ἐγκαλουμένους παραλα-
 βὼν ἀρχιερέας, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελευσάμενος τὰ
 Β ἴσα δρᾶν καὶ τῆς δεήσεως συνεφάπτεσθαι αὐτοῖς, πρὸς τοὺς 5
 πόδας ὁμοῦ πάντες τοῦ πατριάρχου κατακλιθέντες, „συχώρη-
 σον ἡμῖν τοῖς ἑπταικόσιν" ἔλεγον „πάτερ, ἄφες, ἵνα καὶ σοὶ
 παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς τὰ ὀφειλήματα ἀφεθῇ." οἱ
 μὲν οὖν τοιαῦτα ἐποίουν ὁ πατριάρχης δὲ „ἀφύκτοις" ἔφη
 „λίνοις ὑπὸ σοῦ, μὲγα δομέστικε, περισχεθεῖς, ἐπεὶ μηδένιο
 ἔξεστιν ἔτι δρᾶν ἢ ὅπερ αὐτὸς ποιῆ διὰ σπουδῆς, τὸ ἀντιλέ-
 γειν ἀφείς, ὅπερ ἐθέλεις αὐτὸς ποιήσω." καὶ αὐτίκα συγγνώ-
 μην τε ἐδίδου καὶ τῆς αἰτίας ἤφιει τοὺς λελυπηκότας, καὶ
 παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν αὐτοῖς τῶν ἡμαρτημένων ἔξη-
 C τείτο, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ πολλὰ ἐπηνύχето ἀγαθὰ τῶν 15
 λόγων ἔνεκα, ὧν διεξῆλθε πρὸς αὐτούς. ἠσπάζετό τε τοὺς
 λελυπηκότας ἀρχιερέας καθ' ἓνα καὶ εὐλογίας ἡξίου, δεῖγμα
 καθαρᾶς διαλλαγῆς. μετὰ δὲ τοῦτο πατριάρχης μὲν διέλυσε
 τὸν σύλλογον, βραχέα τινὰ διαλεχθεῖς· οἱ αἰτιαθέντες δὲ ἀρ-
 χιερεῖς εἰς βασιλεῖα ἐλθόντες, πολλὰς ὠμολόγουν χάριτας 20
 αὐτῷ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ ἐπηνύχοντο
 πολλὰ ἀγαθὰ. βασιλεὺς δὲ ἰδίᾳ τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τοῖς στρα-
 τιώταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις πολλὰς παρεχομένη τὰς
 εὐεργεσίας, οὐκ ἐδόκει δεῖν μὴ καὶ δημοσίᾳ τῷ δήμῳ καὶ
 D πᾶσιν τῇ πόλει χάριν καταθέσθαι τινὰ, καὶ τὰς τε βιαιοτέ- 25

pus adest, ut quod promisisti, id re ipsa praestes: nam praesidia cau-
 sae ipsorum ego mecum affero. Cum dicto surgens, (surrexerunt autem
 et patriarcha et reliqui omnes,) episcopus accusatus accipit et alios il-
 los quoque ad precēs secum coniungendas hortatur, atque ita simul
 omnes ad pedes patriarchae procidunt, clamantes: Ignosce lapsis nobis,
 pater: ut et tibi a patre coelesti debita ignoscantur. Haec illi facie-
 bant. Patriarcha vero, Inextricabili, inquit, reti abs te comprehen-
 sus, magne domesticē, quia aliud facere non licet, complexus, quam quod tibi
 studio est, omittam repugnare tibi que parebo. Mox veniam largitur
 et crimine absolvit, a quibus fuerat violatus, et a Deo illis impunita-
 tem postulat: magno domestico pro cohortatione multa bona comprecatur;
 singulosque episcopos, a quibus offensus erat, complexus, etiam
 benedictione (argumento utique non fucatae reconciliationis) impertit.
 Post haec pauca effatus, coetum dimittit. Episcopi absoluti impera-
 torem adeunt; de cura et diligentia in ipsorum causa declarata
 gratias amplissimas agunt: divinorum ei munerum copiam exoptant.
 Cui separatim primores, milites aliosque amicos ac necessarios
 munifice remunerant, visum est non committendum, quo minus

ρας ἐκώλυσε συνεισφορὰς, καὶ ὅσοι ἀμπέλους ἢ οἰκήματα ἐν Α. C. 1328 δημοσίοις χωρίοις εἶχον, ἐφ' οἷς συνετέλουν πρόσδοδόν τινα τακτὴν εἰς τὸ κοινόν, τούτους ἐκέλευσε μὴδὲν παρέχειν, ἀλλ' ἄνευ φόρων καρποῦσθαι, καὶ χρυσόβουλλον δικαίωμα ἐπὶ 5τῇ εὐεργεσίᾳ παρασχών.

γ'. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ τῶν Μυσῶν P. 199 βασιλεὺς Μιχαὴλ πανστρατιᾷ ἐσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων, ἄγων καὶ Σκύθας συμμάχους, καὶ τὰς ἄνω τῆς Θράκης ἐδήλωσε πόλεις ἐφ' ἡμέραις ἰκαναῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς τὴν 10ιοεισβολὴν, ὅσην ἐξῆν ἀθροίσας στρατιάν, ἤλθεν εἰς Βιζύην B κατὰ τάχος, κακεῖ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ πρὸς τῶν σφετέρων μάθοι κατασκόπων ἐν Βιζύῃ παρουσκευάζεσθαι τὸν βασιλέα, (ἐτι γὰρ ἐν τῇ Ῥωμαίων καθημενος ἐδήλου,) δεισας μὴ ἐπελθόντα οὐχ οἷός τε ἀμύνεσθαι 15ῆν, ἔγνω δεῖν ἐξεπατήσαι. καὶ πέμπας πρεσβευτήν, ἀκηκόε- V. 161 ναι ἔφρασκεν εἰς Βιζύην ἀφογμένον, στοχάζεσθαι γε μὴν ἐκ τῶν εἰκότων μάχεσθαι οἱ ὄρημένον ἐπιέναι. οὐ δεῖν οὖν κατατρίβειν τὴν στρατιάν μακρὰν ἀνύοντα ὁδόν. αὐτὸν γὰρ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐφ' ἀφίξεσθαι ἐς Βιζύην ὡς ἐς μάχην. 20δ μὲν οὖν πρεσβευτῆς τοιαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε. Μιχαὴλ δὲ ἄρας τῷ στρατῷ, τῆς τε ἡμέρας τὸ λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιούσαν C νύκτα βαδίσας συντόμως, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ὄρειοις τῆς ἰδίας ἡγεμονίας ἦν. βασιλεὺς δὲ ἅμα πρῶτ' τὴν τε στρατιάν κελεύσας ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι καὶ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων πε-

etiam populo civitatisque universae publice aliqua gratia referretur. Itaque vectigalia onerosiora sustulit; et quicumque vineas aut domicilia in locis publicis tributaria possidebant, iis pensionem remisit et beneficium istuc data aurea bulla constabilivit.

3. Sub idem tempus Moesorum rex Michael cum omnibus copiis suis et Scytharum auxiliis in fines Romanos irrupit superiorisque Thraciae oppida diebus multis depopulatus est. Eo comperto, imperator quam maximos potuit delectus egit, et Bizyam properans, ibi se ad proelium instruxit. Quod cum ex speculatoribus suis Michael didicisset, (adhuc enim Romanam provinciam devastabat,) metuens, ne adventantem sustinere non posset, ad fraudem confugiendum censuit. Misso igitur legato, dici iussit, audisse se, eum Bizyam advenisse. Ducere coniecturam e verisimilibus, hostili animo venisse, secum proeliandi ardore inflammatum. Ne igitur militem suum longo itinere delasset, se cum diluculo crastino Bizyam ad manum conserendam accessurum. His nuntiatis legatus discessit. At Michael inde se movens et per reliquum diei noctemque continenter ambulans, die altero fines sui principatus attigit. Imperator suis praecepit, uti mane in armis hostem exspectarent: et ipse conflictui necessaria curans, nonnul-

- A. C. 1328 ριμένειν, ἐξηγύετο καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν μάχην. καὶ στρατιώτας ἐπεμψέ τινας ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων κατασκευομένους. περὶ μεσημβρίαν δὲ οἱ κατὰσκοποι ἤκον στρατιῶται, ἄγοντες καὶ Μυσσοὺς δοριαλώτους ἔξ· οἱ ἀκρευνώμενοι, τὸν βασιλέα ἔρασαν σφῶν τῇ προτεραία ἄρατα τῇ στρα-5
 D λειφθέντας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀλώωναι. οὕτω μὲν Μιχαὴλ κατεστρατήγησε βασιλέα. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τᾶλλα τε ἐκάκωσεν αὐτὴν καὶ Διάμπολιν εἶλεν ἔξ ἑφόδου· καὶ πορθήσας αὐτήν, 10
 ἐπανέξυξον εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ Μιχαὴλ δὲ μετὰ ἐξηκοστὴν ἡμέραν τῆς βασιλείας εἰσβολῆς πάλιν καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων. καὶ γενόμενος ἐν Ὀδρουσοῖς, τὸ Βουκέλου προσ-
 αγορευόμενον πόλισμα εἶλε προδοσίᾳ, τῶν φυλακῶν νυκτὸς καταπροδόντων καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν αὐτῷ ἀδικήσας μη-15
 P. 200 δέν. βασιλεὺς δὲ Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ ἐπίθετο τὴν εἰσβολὴν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦλθε κατὰ τάχος, κακεῖ συνήθροίξε τὴν στρατιὰν ὡς μαχόμενος Μυσοῖς. καὶ ὁ Μιχαὴλ ἐν Βουκέλου ἐστρατοπεδευμένος, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, ἐκ τῆς οἰκείας στρατιὰν μεταπεμπόμενος. καὶ ὕστερον 20
 ἡμέραις ὀλίγαις τὸ Προβάτου καὶ αὐτὸ πόλισμα ἐγγὺς ὃν περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. οὕτω μὲν οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐξαγνύμενοι τὰ πρὸς τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἤδη πάντα ἐπεπόριστο καὶ ἔδει ἐπιέ-
 B ναι, πρεσβείαν πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς Μιχαὴλ, οἴεσθαι 25
 ἔλεγεν ἐπιλελῆσθαι αὐτὸν τῶν τε ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,

los ad castra Moesorum exploranda dimittit: qui sub meridiem cum sex Moesis captivis revertuntur. li interrogati, regem pridie cum exercitu domum regressum, se praedandi causa relictos et ita captos memorant. Sic Michael strategemate imperatorem delusit. Non multi dies intercesserunt, cum ipse quoque imperator Moesiam incursans, et cetera infestam habuit et Diampolin primo impetu expugnavit, atque ita in provinciam suam reversus est. Die ab hac incursione sexagesimo rursus Michael in Romanos praedabundus invadit, et in Odrysis Bucelum oppidulum per proditionem exhibitorum capit ibique castra sine maleficio ponit. Imperator Didymotichum incursione perlata, Adrianopolin festinat, ubi militem ad pugnam colligit. Michael quoque domo cohortes Bucelum evocat seseque ad certamen comparat. Post paucos dies Probatum vicinum oppidulum obsidione cingit. Sic usque in tricesimum diem castra castris opposentes, ad proelium sese instruebant. Paratis iam omnibus, cum ad manus veniendum casset, mittit legationem ad Michaelum imperator, cuius haec summa fuit: Videri ipsum foederis et iurisiurandi, quod inter se apud Tzer-

οὐ ἐγένοντο αὐτοῖς συγγενομένοις ἐν Τζερνομιάνου, καὶ διὰ A.C. 1328
 τοῦτο τῇ τε Ῥωμαίων πρῶτον ἐσβεβληκέναι καὶ τὸν πόλεμον
 κεινηκέναι, αὐτὸν δὲ μεμνησθαί τε τῶν συνθηκῶν καὶ ἐμ-
 μένειν ταῖς σπονδαῖς. ἀδικούμενον δὲ καὶ προεπιβουλευόμε-
 ζον ἀμύνεσθαι, καὶ ἄγοντα ἐς τὸν πόλεμον καθίστασθαι,
 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ἡ ἑκατέρωθεν στρατιὰ τῆς αὐτῆς εἰσι θρη-
 σκείας, οὓς οὐ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἔδει ταῖς
 ἀσεβοῦσι περὶ τὸν θεὸν βαρβάρους ἐπιέναι· τοῦτο δ', ὅτι καὶ
 αὐτὸν ἀδελφῆς ὄντα σύνοικον τῆς ἑαυτοῦ οὐ βούλοιο πολέ-
 10μοιον, ἀλλὰ φίλον ἔχειν. πλὴν εἰάν τὸ πόλισμα ἀποδιῶ, ὃ λα- C
 βῶν ἔχει προδοσίᾳ· εἰάν δὲ μὴ ἀποδιῶ, τὸν σταυρὸν, ὃν
 πρότερον πέπομφε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθεῖς,
 ἐλεύσεται ἐπ' αὐτόν. ὁ Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς ἀντεπροσβεύετο
 πρὸς βασιλεία, τὸν ἴσον τρόπον αὐτόν τε εἶναι τοῦ σφετέρου
 15παῖδα πατρὸς καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν. προσήκειν οὖν αὐτόν
 τὴν πατρίαν ἔχοντα πῦσαν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀδελφὴν κατὰ
 τὸν τοῦ δικαίου λόγον μέρους τινὸς τῶν πατρῶων κληρονο-
 μεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ πάνυ βούλεσθαι τοῦτο ἔφη, καὶ μὴ
 μόνον τὸ Βουκέλου πόλισμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἑτέρας ὡς τοῦ
 20πατρῶου κλήρου καὶ αὐτῷ συμμετέχοντι παρασχεῖν· πλὴν D
 κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐπικρατήσαντα Ῥωμαίοις νόμον. οὗτος δὲ V. 162
 ἐστὶ, τὸ τῶν παιδῶν βασιλέως τὸν μὲν προήγοντα τῷ χρόνῳ
 βασιλεία τε ἀναγορεύεσθαι καὶ τῶν ἄλλων ἀρχεῖν, τοὺς δ' ἄλ-
 λους ἀδελφούς ὑπέικειν τε τῷ πρώτῳ καὶ δουλεύειν ἀκριβῶς.

6. Mendose in MS. Intrp. Θράκης: quia uterque exercitus Thra-
 ces sint. ED. P.

nomianum dedissent, oblivione captum, atque ideo et Romanam re-
 gionem incursasse et bellum commovisse: se pactorum meminisse nec
 ca temerare: sed inique laesum prioremque insidiis appetitum, velle
 a se vim arcere ac depellere, et invitum ad hoc proelium adigi: et
 quia uterque exercitus eandem religionem sectetur, quos non se mutuo,
 sed iunctim impios in Deum barbaros armis lacessere oporteret, et quia
 soror sua cum eo nupta sit, quem proinde amicum sibi, non hostem cupi-
 at; dummodo oppidum proditione occupatum restituat: sin minus,
 cum cruce, quam antea ab eo missam acceperit, in summo vexilli collo-
 cata, illum invasurum. Michael per legatos in hanc sententiam respon-
 det, Ipsum imperatorem et sororem eius eiusdem patris esse liberos:
 decere igitur et iustum esse, quando ipse paternum imperium omne
 teneat, sororem quoque portionem aliquam paternae hereditatis cernere.
 Ad haec imperator, Id se percipere: nec Bucelum tantummodo, sed
 alias urbes insuper ei tamquam paternorum bonorum consorti tradere;
 salva tamen ipsa iam vetustate corroborata Romanorum lege, quae
 sic habeat: Ex fliis imperatoris qui aetate antecesserit, imperatorem
 salutanto, et is fratribus imperato, et hi seniori ceduanto seduloque

- A. C. 1328 εἰ οὖν ἀρεστόν αὐτῷ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τουτοῖν Ῥωμαίων νόμον, δούλω καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι ὡς ὑπὸ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν τελοῦντι καὶ πόλεις καὶ χώρας παρασχεῖν. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ ἔγγυς ἔστρατοπεδεύετο καὶ αὐτὸς, δι' ὀλίγου τὰς ἀποκρίσεις ποιού-
 5 μενος, οὐκ ἔφη προσήκειν καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι, ὑφ' ἕτερον βασιλέα τελεῖν ἀλλ' εἰ βούλοιο τὸ Βουκέλου πόλισμα ἀπολαβεῖν, τὴν Σωζόπολιν κατὰ τὸν Εὐξείνου Πόντον πολυάν-
 P. 201 θρωπον οὖσαν καὶ μεγάλην πόλιν ἀντ' ἐκείνου δοῦναι. βασιλεὺς δὲ τότε μὲν ἀπεκρίνατο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοὺς πρέ-
 10 σβεις εἰς τὸ στρατόπεδον ἀναπαύλης τυχεῖν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα ἕω τὴν στρατιὰν ἐκέλευσεν ὀπλίσασθαι πᾶσαν. καὶ ἦσαν ἐν τοῖς ὄπλοις πάντες, οὐ μόνον αὐτοὶ λαμπρῶς καὶ διαπρεπῶς κεκοσμημένοι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι, οἱ μὲν θώραξιν ἐκ βύρσης πεποικημένοι, οἱ δὲ ἀλυσειδωτοῖς. καὶ ἦν ἰδεῖν οὐ-
 15 μόνον ὄπλων καὶ ἵππων ἕνεκα πολυτελεῶς μάλιστα παρεσκευασμένην τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν, ἀλλὰ καὶ πλήθει, ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου οὐπω ἄχρι καὶ τότε τισαύτην συνελθοῦσαν εἰς Βέν. ἢ τε γὰρ ἐκ τῆς ἐσπέρας πᾶσα παρῆν καὶ Μακεδόνες καὶ Θραῖκες, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἕω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπε-
 20 κόνων πόλεων ἦσαν καὶ ἐκ Βυζαντίου δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ πεζοὺς πολλοὺς, ὀπλιταὶ τε καὶ τοξῆται ψιλοί. ἐπεὶ δὲ κατὰ φάλαγγας ὡς ἐς μάχην παρετάξαντο, τοὺς Μενσῶν μεταπεμψάμενος πρέσβεις ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν στρατιὰν

15. Scr. ἀλυσειδωτοῖς.

serviunt. Quamobrem si ei placeat, iuxta hanc fixam et confirmatam legem imperatoris servum et esse et appellari, se vicissim paratum esse, illi velut ex proprio ac debito principatu urbes et regiones addicere. Michael, quia cum copiis haud longe distabat, statim respondit, Cum ipse quoque rex sit, absurdum videri, in alterius regis arbitrio esse. Si Buccelum recipere velit, Sozopolin ad Pontum Euxinum amplam et populosam urbem contra dedat. Imperator tum nihil respondens, legatos in castris corpora cibo somnoque curare iussit. In diem sequentem omnibus suis arma imperat, nec ipsi solum, sed equi etiam splendide ornati instructique: et alii quidem e corio, alii hamatis thoracibus induti apparebant. Erat porro videre Romanum exercitum non tantum qua armis, qua equis instructum sumptuosissime; sed etiam numero tantum, quantus iam pridem nunquam in unum convenerat. Occidentalis quippe totus aderat cum Macedonibus et Thracibus: et ex orientis urbibus, quae quidem Romanis subessent, atque etiam e Byzantio equitatus et peditatus multus, gravisque armaturae et sagittarii. Postquam vero per phalangas tanquam ad certamen obeundum fuerunt dispositi, accitis Mocsorum

ὄρατε τὴν ἐμὴν" ἔφη „ὡς παρεσκευάσται πρὸς μάχην ἀπελ. A.C. 1328
 θῶντες δὲ ἀπογγέλατε βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ, ὡς, ἐγὼ μὲν ἀσπα-
 ζόμενος τὴν εἰρήνην πρότερον πολλάκις διεπρεσβευσάμην πρὸς
 σε περὶ αὐτῆς· σοῦ δὲ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀποκρινομένου, τῇ τοῦ
 5 σταυροῦ δυνάμει θαυρῶν, ὃν αὐτὸς ἐγγυητὴν ἐμοὶ παρέσχον C
 τοῦ μηδέποτε παρασπονδῆσαι, βαδιοῦμαι ἐπὶ σέ." βασιλεὺς
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. οἱ πρέσβεις δὲ ἢ τάχους εἶχον, πρὸς
 βασιλέα ἀφιγμένοι τὸν ἑαυτῶν, τοὺς τε λόγους ἀπήγγελλον
 βασιλέως, καὶ ὡς ἡ στρατιὰ τοσαύτη τε οὔσα καὶ οὕτως ὀπλι-
 10 σμένη ἐν ὁδῷ εἰσιν ἤδη τῇ πρὸς αὐτούς. Μιχαὴλ δὲ πρότε-
 ρον μὲν οὐκ ἂν οἰόμενος εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί τ' Ῥωμαίους
 ὑπομεῖναι, τότε δὲ ἤδη ὄρων αὐτοὺς ὠρμημένους πρὸς τὴν
 μάχην, τό τε πλῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν πυθόμενος ὅση ἦν,
 οὐκ ἔγνω δεῖν ἐν πολεμίᾳ εἰς προὔπτον κίνδυνον καθιστᾶν
 15 ἑαυτὸν. καὶ πέμψας κάλιν τοὺς πρέσβεις ἢ ἐδύναντο τάχιστα D
 πρὸς βασιλέα, τό τε πόλισμα Βουκέλου ἐπηγγέλλετο παραδώ-
 σειν καὶ εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ, καὶ ἑδείτο βασιλέως εἰς τὸ
 οἰκεῖον στρατόπεδον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ
 20 ὄρων αὐτοῖς ἐν καλῷ τῷ σχήματι τὴν ἀναχώρησιν γινομένην
 καὶ τὴν νίκην ἀναιμωτῆ προσγινομένην, ἄσμενος ἀνεχώρησε
 πρὸς τὸ στρατόπεδον. τό τε γὰρ πρότερον μὴ λόγοις καὶ τῇ
 τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει τὸν Μιχαὴλ πεισθῆναι τὸ Βου-
 κέλου ἀποδοῦναι, ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ, ἤδη πρὸς μάχην παραιτε-
 25 ὑπομεῖναι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς συμβολῆς ἠττησθαι ταῖς γνώ-

legatis imperator, Exercitum meum ut sit ad dimicationem paratus videtis, inquit. Itote ergo regique vestro nuntiate, me iam antea pacis cupidissimum, non semel ad illum super ea legatos misisse; eum nihil aequum ac tolerabile respondisse. Itaque crucis virtute fretum quam sibi velut pignus constantiae suae in foedere servando dederit, adversus illum processurum. Haec imperator. Legati ad regem celerime reversi, quid imperator dixerit, quomodo ingentes copiae et sic armatae contra ipsum in via sint, retulerunt. Michael, qui antea rebatur Romanos secum decertare haud ausuros, intelligens eos iam non parvo exercitu et magno apparatu ad proelium procedere, statuit, non debere in aliena regione praeviso discrimini aemet obiectare. Quapropter denuo missis legatis, idque cum celeritate maxima, Bucelum redditurum et de cetero pacem servaturum spondet: rogatque, uti militem in castra reducat. Imperator animadvertens hunc receptum sibi fore honorificum, cum incruenta victoria libens castra repetit. Nam nuper nec verba, nec aequi bonique sensus ut Bucelum restitueret, ei persuadere potuissent, quod nunc restitueret, quodque Romani exercitus per ordines ad pu-

A. C. 1328 *μαίς* καὶ δείσαντας ἀπαγορεύσαι τὴν μάχην, τὸ Ῥωμαίων ἤττησθαι φανερώς ὁμολογούντων ἦν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ βασιλεὶ ἐδόκει χρῆσθαι τῇ καιρῷ καὶ μὴ πέρα τοῦ πρόσήκοντος φιλο-
 P. 202 *νικεῖν*. ἐν γὰρ τοῖς προτέροις χρόνοις, Ἀνδρονίκου τοῦ πρε-
 V. 163 *σβυτέρου βασιλέως ἄρχοντος*, πολλὰς ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβολὰς τῶν Μυσῶν ποιησαμένων, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἀλλὰ πρᾶσβείαις καὶ λόγοις πιθανοῖς διελύετο τὰς πρὸς αὐτοὺς διαφορὰς ὁ βασιλεὺς, ᾧοντο ὡς τισιν ἀμάχοις μηδὲ προσβλέπειν ἐτι δυνήσεσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας. τότε δὲ ὁ Μιχαὴλ ὄρων ἤδη βασιλεῖα ἐπιόντα πολλῇ τε καὶ ἀγαθῇ τῇ στρα-10
 τῷ, οὐ τὰς αὐτὰς εἶχε γνώμας, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ὑποχωρεῖν. τοιοῦτον γὰρ τὸ βαρβαρικὸν ἅπαν, τοῖς τε οὐχ ὑπομένουσιν ἐπελαῦνον ἀκρατῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπικείμενον ὀρμῆς, καὶ τοῖς Βμῇ ἐκπληττομένοις, ἀλλὰ μένουσιν ἐν τῷ πολεμεῖν, οὐκ αὐτοὶ ἀντεπιόντες. ἡ μέντοι στρατιὰ Ῥωμαίων μονονουχί τὰ ἀπὸ 15
 τῶν πολεμίων σκῦλα οἰόμενοι ἀποστερεῖσθαι, ἠνωῶντο, ὅτι μὴ συνέβαλον Μυσοῖς· τσοαύτη προθυμία κατέσχε πάντας πρὸς τὴν μάχην. ὁμοῦς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν γεγεννημέγων, τό, τε Βουκέλου ἀπέδωκεν ὁ Μιχαὴλ πρὸς βασιλεῖα, καὶ ἔφιπποι εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐνωθέντες, τὴν τε φιλίαν ἀνερωῶ-20
 σαντο, καὶ Ῥωμαίους καὶ Μυσοὺς οὐκέτι πόλεμος ἐκινήθη, ἀλλ' εἰρήνην ἤγον τοῦ λοιποῦ. συνθέμενοι δὲ ἀλλήλοις ὡς εἰς τοῦπιὸν ἐν ταύτῃ γενήσονται ὅποι ἂν δοκῇ, ὁ μὲν εἰς Μυσίαν,

1. *δείσαντα* male conī. ED. P.

gnam distributi accessum non tulisset, sed ante conflictum animo victus et timore percussus pugnam recusasset, confessio manifesta erat, Romanos superiores esse. Quare et imperator occasione utendum, nec ultra quam fas contendendum iudicavit. Etenim ante id tempus, Andronico seniore imperante, cum in Romanorum provinciam saepius impressionem fecissent, nemoque illis occurrisset: sed legationibus et sermonibus dumtaxat fuissent diremptae controversiae, opinabantur, Romanos imperatores eorum, ut bello insuperabilem, ne aspectum quidem laturos esse. Tum vero magno atque strenuo exercitu tendentem in se imperatorem cernens Michael, aliter sensit et pedem omnino referendum duxit. Tale nimirum universe barbarorum ingenium est, effrenato impetu instare cedentibus: intrepidus et in acie stans aggredi non audere. Romani milites quod concurrere et hostium spolia, quae tantum non de manibus sibi erepta putabant, legere non licuisset, tristabantur; tanta dimicandi cupido omnes ceperat. Tamen pace constituta et foedere novo confirmata, Michael Bucelum reddidit; et die sequenti in equis convenientes, amicitiam renovarunt; nec deinde inter Romanos et Moesos bellum, sed perpetua pax fuit. Cumque pepigissent, in po-

βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκον, καὶ ἡ στρατιὰ διελύθη—A. C. 1328
σαν κατὰ πόλεις. C

δ'. Τοῦ Συργιάννη δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως Ἀνδρονίκου, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐν δεσμοτηρίῳ φρου-
5 ρουμένον ὑπὸ κλοιοῖς, ἐπεὶ ὁ νέος βασιλεὺς Βυζάντιον ἔλων D
τῆς ἀπάσης ἀρχῆς ἦδη ἐγκρατὴς ἦν, ὁ μέγας δομέστικος Συρ-
γιάνη μνησθεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἐλθὼν,
ἐπεὶ τὴν τε ἄλλην ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου κακοπάθειαν καὶ
μάλιστα τὴν ἀπὸ τῶν κλοιῶν πιέζουσαν αὐτὸν ἐώρα, βασιλέως
10 ἐδέηθη πρῶτα μὲν ἀφεθῆναι τῶν κλοιῶν ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ δεσμοτηρίου, ἐν ᾧ ἔφρουρεῖτο, εἰς τὸν τοῦ Ἀνεμᾶ κα-
λουόμενον πύργον γυναικὶ καὶ τέκνοις συνδιαίγειν καὶ κατεπρά-
ξατο αἰτήσας. ἔτι μέντοι ἐφρουρεῖτο κατὰ δὲ τὴν ἐκ Θρακ-
κης πρὸς Βυζάντιον ἐπάνοδον αὐτῶν αὐθις βασιλέως ὁ μέγας
15 δομέστικος ἐδεῖτο, τελέως τῆς εἰρκτῆς ἀπολυθῆναι Συργιάν-
νην. μικρὸν δὲ ἐπισχὼν ὁ βασιλεὺς, λελυησθαι ἔλεγε καὶ P. 203
πάνυ παρ' αὐτοῦ νυγί, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει, ἀνα-
ξίας φάσκων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τὰς διανοίας ἔχειν αὐτόν.
τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιεῖναι τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὥστ'
20 εἰ καθ' ἡντιναοῦν αἰτίαν οἰκείους ἔδοξεν αὐτῷ καὶ φίλους καὶ
περιουσίαν πᾶσαν, αὐτὰ τε τὰ τιμιώτατα καὶ τὰ φίλτατα
καταλιπόντα, ἐπὶ ξένης οἰκῆν ἐλέσθαι, αὐτὸν μὲν πείθειν
ἀποσχέσθαι τοῦ πράγματος ἐπιχειρεῖν, τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκ-
διδάσκοντα· εἰ δὲ μὴ δύναίτο κοσμεῖν, μὴ ῥᾶστα τὴν διαίξεν-

sterum conventuros, quo loco complacisset, ille in Moesiam, impe-
rator Byzantium iter arripuit, et miles oppidatum diffluxit.

4. Syrgiannes, ut supra docuimus, a seniore Andronico in vin-
cula compactus fuit. At postquam iunior Byzantio potitus, totum
imperium obtinuit, magnus domesticus eius viri recordatus et ad
eum in carcerem ingressus, ubi loci paedorem squaloremque et bo-
iarum inprimis cervici eius inductarum pondus aspexit, imperato-
rem oravit, primum quidem ut iis levaretur: deinde ut etiam ex
ipso quo tenebatur carcere in arcem, Anemae vocatam, cum uxore
liberisque vieturus dimitteretur. Et valuerunt preces. Nihilo minus
adhuc custodiebatur. In reditu autem e Thracia Byzantium iterum
imperatorem rogavit, ut Syrgiannes e custodia prorsus ac perfecte
eximeretur. Imperator se colligens, modo ab illo summa se affe-
ctum molestia dixit causamque adiunxit: quod nempe suo erga
ipsum amore domesticus indigna cogitaret. Adeo quippe excellenter
se illum amare, ut si is quacunq̄ tandem de causa propinquis,
amicis, omnibus fortunis, pretiosissimis atque carissimis quibusque
relictis, in peregrino solo potius degere vellet, conaturus esset ut
rem illaudabilem dissuaderet; si id nequiret, disiunctionem corporum

A.C. 1328 ξιν ἄν ὑπενεργεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου πᾶσιν εἰ-
 V. 164 πόντα χαίρειν, τὸ σὺν αὐτῷ πλανᾶσθαι μᾶλλον ἐλεῖσθαι. ἔτι
 B δὲ εἰ ἀφ᾽ ἑσῆς αὐτῷ προὔτεθῃ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα πάντα
 δυναμένου ὥστε τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῆν,
 ἀπίσταις ἄν εἴλετο τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ μὴν εἶγε⁵
 καὶ οἰκείοις ὄμμασιν ἐώρα ξίφος ἔχοντα αὐτῷ ὡς ἀποκτε-
 νοῦντα ἐπιέναι, εἶθ' ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας καὶ πάνυ μὴ
 βουλόμενον συμβέβηκε κεκωλύσθαι, μηδ' οὕτω δυνηθῆναι ἄν
 ποτε ἀπεχθῶς διακείσασθαι αὐτῷ. καὶ ὅλως μηδὲν εἶναι ὃ
 καθ' ἡθονὴν ὃν αὐτῷ πραχθῆναι, μὴ αὐτὸν σὺν πάσῃ προ-10
 θυμῷ παρυσχεῖν, ὡς ἅττα ἄν αὐτῷ ἀρέσκη, καὶ αὐτῷ ἡδέων
 φαινομένων. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ὥσπερ καὶ αὐτὸν
 σαφῶς οἶσομαι πεπελοῦμαι, θαυμάζειν ὅτι μὴ, κατὰ γνώμην ὅν
 C αὐτῷ Συργιάνην ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἐλευθέρως καὶ ἀπε-
 ριέργως εἶπεν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὥσπερ τινὰς τιθέμενον ἀναβα-15
 σμούς, πρῶτα μὲν εἰπεῖν, τῶν κλοιῶν αὐτὸν ἀνεθῆναι, ἐξ'
 ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου πρὸς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετανεθῆναι,
 ὥστε δύνασθαι αὐτῷ καὶ τὰ τέκνα συνεῖναι καὶ τὴν γυναῖκα,
 ἧν δὲ παντάπασιν ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς. „δέον γὰρ μετὰ
 τῆς σοι προσηκούσης παρῴρησις εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸ βούλημα²⁰
 ποιῆσαι φανερόν, καὶ μὴ διατεμόντα εἰς πολλὰ κατὰ μέρος
 ποιῆσθαι τὰς αἰτήσεις· σὺ δ' ὥσπερ ἢ ἐμοῦ πολλὴν μικρολο-
 γίαν καὶ ἀφιλοτιμίαν κατεγγνωκὼς περὶ τοὺς φίλους, ἢ σαυ-

2. ἔτι δὲ scripsi pro ξτι τι, ED. P. προσέτι εἰ aut ἔτι καὶ εἰ.

non ferentem, similiter omnia valere iussurum et cum eo potius in-
 certis sedibus vagaturum. Insuper si optionem daret is, qui haec
 absolute potest, ut alter pro altero moreretur, se pro illo huius lu-
 cis usura libentissime cariturum. Quinimmo, si stricto ense occiden-
 di causa in se euntem videret, ac deinde impedimento aliquo licet
 maxime repugnans prohiberetur, ne sic quidem posse unquam sibi
 odiosum fieri. Denique quidquid carum et iucundum sibi praestari
 velit, id se quam cupidissime praestiturum. Nam quae eius animo
 placeant, eadem et sibi suavia atque amoena videri. Quae cum
 ita sint, quemadmodum et ipsemet certo sciat, mirari se, cum Syr-
 giannem custodia liberatum desideraret, quomodo id non a principio
 ingenue simpliciterque aperuerit: sed gradatim ascenderit ac primum
 collarium detrahi petiverit: dein hominem in carcerem tolerabiliorem
 transferri, ubi nati et coniux cum eo degere queant: nunc autem
 omnino e carcere dimitti. Par fuisse pro ea qua apud se gratia au-
 thoritateque valeat, statim a principio voluntatem suam declarare li-
 berrime: nec ea divisa in partes, sic pro reo precari. Eum autem
 perinde verba fecisse, ac si vel in amicos sordidum et honoris eo-
 rum negligentem ipsum iudicaret; vel se parum posse sentire. At-

τῷ ἀθυναμίαν συνειδώς, οὕτως ἐποιήσω τοὺς λόγους. οὐ δὴ Δ. C. 1328
 ἔνεκα καὶ ἀχθροθῆναι εἶπον. νυνὶ δ' ἐπεὶ σοι φίλον ἀπολυθῆ- D
 ναι Συργιάννην, τὸ κωλύον οὐδέν. ἄττα γὰρ ἂν αὐτῷ σοι
 καὶ βέλτεστα δοκῆ καὶ ἡδέα, οὐκ ἔσθ' ὅπως μὴ ἐκ τοῦ ἴσον
 5 ὄμοια καμοὶ δοκεῖν." Ὁ μέγας δὲ δομῆστικός, „ἀληθῆ γὰρ εἴ-
 ρηκας" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδέν,
 ὃ θελήσαντος ἐμοῦ πραχθῆναι, ἐναντίαν οἴσεις ψῆφον αὐ-
 τός. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ εἰρημένων νυνὶ λόγων,
 ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐμοὶ τε πρώτον
 10 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔστι καταφανές. ὅτι δὲ τὸν ἴσον τρό-
 πον ἔχω καὶ αὐτὸς πρὸς σέ, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι δοκῶ
 αὐτὸς γὰρ μοι φθάσας πρότερον συνεμαρτύρησας καλῶς. ἐγὼ P. 204
 δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν φιλίαν παραβάλλον, τῷ μὲν
 ὄγκῳ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ μεγέθει ἐλασσοῦσθαι νομίζω καὶ
 15 ἤπαρὰ πολὺ τοῖς λοιποῖς δὲ ἅπασιν λείπεσθαι οὐδ' ὅπως οὖν.
 οὐ μόνον γὰρ ἂ προεἰρήκας αὐτὸς, ἀλλ' εἴ τι καὶ τούτων μετ-
 ζον, καὶ ποιεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς πρὸς σέ φιλίας ἔτοι-
 μος εἶναι. καίτοι γὰρ κατ' ἐμαυτὸν πολλάκις τοῖς παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπὶ φιλίᾳ
 20 οὐμνουμένους ἐξετάζων, καὶ παραβάλλον τοῖς ἡμετέροις τὰ ἐκεί-
 νων, καίτοι γὰρ δοκούντων τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ πέρα
 τοῦ ἀληθοῦς καὶ προσήκοντος ἠῤῥῆσθαι, ὁμως κατ' οὐδέν B
 ἀποδέοντα, εἰ μὴ καὶ μείζω τὰ ἡμέτερα εὐρίσκω. εἰ δὲ ποτε
 συμβαίῃ τοιοῦτοις λογισμοῖς περιπεσεῖν, ὥστε ἀμφιβάλλειν εἴ

que hoc esse, quod sibi molestum accidere testatus sit. Nunc quoniam optet, Syrgianem e carcere educi, educeretur: quaecunque enim ipse in bonis et iucundis numeraret, fieri non posse, quin ab se quoque numerarentur. Tum magnus domesticus: Vera sunt haec, imperator; nihil enim est, nihil, inquam, est, quod si fieri velim, tu non concedas; idque non ex hac oratione tua, sed ex factis ipsis mihi inprimis, deinde aliis omnibus pridem constat. Me autem eodem esse in te animo, pluribus demonstrandum non opinor; tu enim alias mihi praeclarum huius rei testimonium impertivisti. Ego vero cum mutuum amorem nostrum comparo, magnitudine et maiestate imperii multum superari, ceteris rebus ne tantillum quidem abs te vinci me existimo. Neque enim ea solum quae commemorasti, sed si quid iis maius excogitari potest, pro eo quantum te diligo, et facere et perpeti en paratum habes. Et quamvis saepe numero per me ipse consideravi atque cum nostra coniunctione contull, quos in omni memoria a poetis et historicis ab amicitia celebratos invenio, (etsi poetae ambitiosius supraque verum et plus quam decet rem exaggerasse videantur,) nihilo minus caritatem nostram si non maiorem, certe haud minorem illerum caritate invenio. Quod si aliquando in eam cogitationem ve-

A.C. 1328 τῆς ἔστιν ἰδέα φιλίας ἢ τρόπος ἕτερος, ὃν ἡμεῖς οὐκ ἐπεδειξάμεθα ἀλλήλοις, ἢ εἰ μὴ πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφίγημεθα αὐτῆς, ἢ ἀποπνίγεσθαι ἀνάγκη καὶ πνευστιᾶν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μηδὲ ζῆν ἐθέλειν, εἰ περὶ τὸ οὕτω καλὸν δευτέρός τινος φαινοίμην, ἢ ἀποπηδᾶν τῶν τοιούτων λογισμῶν καὶ τὴν ψυχὴν πειθεῖν ἰσχυροτέrais ἢ, ὃ φασιν, ἀνάγκαις γεωμετρικαῖς, ὡς οὔτε ἔστιν,

V. 165 οὔτε γεγένηται τις ἰδέα φιλίας, ἣν οὐ πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ ἐπεδειξάμεθα καὶ μεθ' ὑπερβολῆς. καὶ τοῦτο συνιδόντα καὶ τὴν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐννοῶ τοῖς ἀνθρώποις παραγγέλλειν, τὴν ἴσῃν ὡσπερ πρὸς τοὺς φίλους, οὔτω δὴ καὶ πρὸς τὸν θεόν ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην. εἰ γὰρ ὡσπερ αὐτὸς ἐξήρηται τῆς σῆς γνώμης καὶ πάντα δεύτερα ἤγηται τῆς θεραπείας τῆς σῆς, οὔτω διεκείμην καὶ πρὸς τὸν θεόν, ποῦ οὐκ ἂν προῆλθον ἀρετῆς, ἢ ποίαν οὐκ ἂν εἰσήνεγκα σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ σὺν πάσῃ προθυμίᾳ ἐκπληροῦν; εἰ δὲ σὺ μὲν, ὡσπερ εἰρηκας, πάντα δεύτερα τῆς πρὸς ἐμὲ ἡγῆ φιλίας, ἐγὼ τε τοῦ παντὸς τιμῶμαι τὰ σοὶ φίλα καὶ λογίζεσθαι καὶ πράττειν, πῶς ἂν ἔχοι χώραν, ἃ ἐνόμιζον ἀνιᾶν, ταῦτ' ἐξέπληθες λογίζεσθαι ποιεῖν; ὃν δὲ τρόπον ἔσχε τὰ περὶ Συργιάνην, αὐτὸς ἐρῶ. τὰς μὲν αἰτίας ἐφ' αἷς ἀλούς κατεκρίθη δεσποτῆριον οἰκεῖν ὑπὸ βασιλείᾳ τοῦ πάππου τοῦ σου, οἴσθαι καὶ αὐτός. ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ Βυζάντιον ἡμᾶς ποιήσασθαι ὑφ' ἡμῶν ἐν νοῦ legēbatur.

nirem, ut dubitarem, ecquid esset alia quaedam species aliusve modus in amicitia, quem inter nos non usurpassemus, an ad summum eius fastigium pervenissemus: aut aegre spirare ac paene suffocari me prae angore animi vitamque acerbam putare me oporteret, si in re tam honesta tamque liberali alicui secundus inveniret: aut resilire ab huiusmodi cogitatis et animum firmioribus, quam, quod dicunt, geometricis demonstrationibus convincere, non esse, non fore ullam amicitiae formam perfectionemque, quam inter nos non expresserimus ita, ut accedere nihil possit. Hoc et Ioannes evangelista videns, uti opinor, hominibus praecepit, talem erga Deum caritatem ostendere, qualem erga amicos. Si enim ego quemadmodum a tua voluntate totus pendo, omniaque prae tuo cultu et observantia parvipendo, sic erga Deum afficerer, quo non virtutis processissem aut quod studium, quam cupiditatem ad mandata eius hilarissime obeunda non adhibuissem? Si porro tu, sicut dixisti, omnia amoris nostro postponis, et vicissim in amore tui mihi sunt omnia, ut quae tu vis, ea et cogitem et agam, qui potui, quae molestiam tibi paritura crederem, ea de industria facere? Iam quis status Syrgianis fuerit, edicam. Quorum criminum compertus, ab avo tuo carcere damnatus sit, tu quoque nosti. Atqui ego, subacto a nobis Byzantio, vehementer durum et a commiseratione alicum censi,

ἑαυτοῖς, ἀσυμπαθεῖς ἔχρινα καὶ δεινῶς ἄγνωμον, εἰ μὴ τινα A. C. 1328
 ἄλλω, τῇ πρὸς αὐτὸν γοῦν ἐπιδημίᾳ τὴν συμφορὰν εἰς ὅσον
 οἶόν τε ἐπικουφίσει καὶ παραμυθίαν παρασχεῖν τινα, μὴ
 παντελῶς ἀπερῶνθαι ἐλπίσαντα παρὰ τῶν φίλων. γενό-
 5 μενος δὲ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν τε ἄλ- P. 205
 λην κίκωσιν τὴν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ
 τῶν κλοιῶν ἑωρακῶς, δεινῶς τε ἤλγησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πα-
 ραμυθίαν τινα εἰ οἶόν τε αὐτῷ προὔθυμήθην ἐξευρεῖν. καί
 σοι προσελθὼν, περὶ τῶν κλοιῶν δεδιόμην μόνων, ἀρκοῦσαν
 10 ἡγούμενος εἶναι ὡς ἐν δεινοῖς παραμυθίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγενόμην
 ἐν συνηθείᾳ καὶ συχνῶς ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖνος μὲν οὐδ'
 οὕτω πρὸς ἐμὲ ἐμνήσθη τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, οὐ μόνον τὴν
 σὴν περὶ τὸ συγγινώσκειν τοῖς προσκεκροῦσσί φιλοτιμίαν οὐκ
 εἰδῶς, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ τὰ δεινότατα συνειδῶς καὶ διὰ τοῦτο B
 15 τὴν παραίτησιν ἀπαγορεύων. ἐγὼ δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συν-
 ηθείας ἐπικαμπτόμενος πρὸς τὴν αὐτοῦ κακοπραγίαν, ψῆθην
 δεῖν ἀπὸ τε τοῦ δεσμοτηρίου εἰς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετα-
 γαγεῖν καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν φιλτάτων
 συνδιαγωγὴν αὐτῷ ἐφεῖναι, νομίζων οὕτως ἂν ἡμῖν τε εἶναι
 20 ἀσφάλειαν τοῦ μὴ τι ἐπιβουλεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 οὐδὲν ἤττον ἢ εἰ παντάπασι τοῦ δεσμεῖσθαι ἀπολέλυτο, ἡδέως
 βιώσεσθαι καὶ ἀνειμένως. τοῦτο μὲν οὖν αἰτήσας παρὰ σοῦ,
 ἔπραξα αὐτῷ· ἡ δὲ μήτηρ μὲν αὐτοῦ, θεία δὲ ἐμῆ, ὑπερ
 οὐδ' ἂν ποτε ἤλπισεν ὁρῶσα γεγενημένον, καὶ ταῦτα ὑπ' οὐ-

non aditu saltem et collocutione eius aerumnam aliquantum allevare
 et consolatione aliqua miserum declinare, si aliud non liceret; spe-
 rantem ita, se non penitus contemptum ab amicis et abiectum.
 Cum venissem autem in carcerem vidissemque quantopere cum ipso
 loco perquam horrido, tum vinculis collo iniectis affligeretur, eius
 vicem etiam atque etiam dolui et solatium ei, si quod possem, im-
 pertire studui: teque adiens, de vinculis tantum detrahendis oravi:
 quod in his malis hoc levamentum sufficere arbitrabar. Ubi crebri-
 us ad eum ventitans, familiarius agere coepi, ille ne sic quidem
 liberationis mentionem apud me intulit; non solum tuae ad inimicis
 ignoscendum incitatae voluntatis nescius, sed etiam sibi nefandorum
 facinorum conscius, ob quae effectum deprecationis desperabat. At
 ego ex illa consuetudine magis sortem hominis miseratus, in carce-
 rem mitiorem transferendum, matris, uxoris carissimorumque libe-
 rorum convictum ei permittendum existimavi: ratus, nos etiam sic
 ab eius insidiis tutos fore ipsumque perinde ac si custodia omni li-
 ber esset, vitam placidam et iucundam victurum. Hoc igitur illi
 precibus apud te meis impetravi. Hic mater eius eademque conso-
 brina mea factum videns, quod nunquam speravisset, idque per me

- A.C. 1328 δενός ἐμοῦ παρακεκλημένον, εὐέλπιδος καὶ πρὸς τὰ λείποντα γε-
 C γγενημένη, προσῆλθέ τε καὶ ἐδεήθη περὶ τῆς τοῦ υἱοῦ ἔλευ-
 θερίας. ἐγὼ δὲ ὅτι τε συγγενῆς ἐστὶν ἐμὸς ἐνθυμηθεὶς καὶ
 τὴν ἀρχαίαν φιλίαν καὶ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις συνδιατριβὴν,
 (ὅφ' ἐνὶ γὰρ καθηρέμονι τῷ ἡμετέρῳ θείῳ Ἀγγέλῳ τῷ μεγάλῳ
 στρατοπεδάρχῃ τὰ πολέμια ἐδιδασκόμεθι, ὃς οὐ μόνον τοὺς
 νῦν ἐν ταῖς στρατηγίαις παρήλασε πολλῇ τῇ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς πάλαι ὑμνουμένοις ἐν ταῖς συγγραφαῖς Ῥωμαίων στρα-
 τηγῶν ἤρισεν ἂν περὶ πρωτείων,) καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ
 D πολεμίοις πρώτοις (Πέρσαι δὲ ἦσαν) συνήλθομεν εἰς χεῖρας· 10
 τὸ δὲ με πάντων μάλιστα πείσαν, ὅτι εἰ τοσαῦτα ὅσα σύνοιδεν
 V. 166 αὐτῇ προσκερουκίτι συγγνώμην παράσχοις αὐτὸς, πάσης αἰ-
 τίας ἀπολύσας, μεταβαλεῖν ἂν ἐνόμισα καὶ αὐτὸν, ἐκ τῶν
 πραγμάτων αὐτῶν διδαχθέντα περὶ ὅσον ἡγνωνόμενοι, καὶ τοῦ
 λοιποῦ μενεῖν εὐνοῦν καὶ φίλον πιστόν· ὡς ἐντεῦθεν δύο τὰ 15
 μέγιστα ἐξαιρέσθαι, σοὶ τε φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητας
 παρασχόντα ἀφορμὴν καὶ προσέτι χρήσιμον ἐν πολλοῖς ἄνδρα
 προσαγαγόντα, ὃς δι' οἰκείαν ἀγνωμοσύνην ἀπολώλει, καὶ αὐ-
 τῷ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτιώτατον ὀφθέντα, κλειθρόμην τε αὐτοῖς
 δεομένοις, καὶ σοὶ προσελθὼν περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἔλευ- 20
 P. 206 θερίας διειλέχθη. ἐπεὶ ἄλλως γε εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μοχθηρίας
 καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτὸν ὑπενόουν μενεῖν, οὐχ ὅτι γε αὐτὸς, ἀλ-
 λά καὶ ἑτέρου πράττοντος ἐκώλυσα ἂν τὴν ἔλευθερίαν. τοῖς

13. νομίσαν legebatur; ED. P. conī. νομίσαντα.

sollicitatum a nemine, magna spe in futurum quoque subnixā, de reliqua libertate filio impetranda mecum egit. Ego mecum consobrinum esse cogitans, veterisque amicitiae et commilitii memor, (sub uno enim magistro avunculo nostro Angelo magno stratopedarcha militiae rudimenta posuimus, qui non modo huius aetatis ductores longo intervallo superavit, sed etiam cum priscis Romanorum ducibus, quos historiarum monumenta loquuntur, de palma contenderit,) et in memoriam regrediens quo pacto eodem die primum cum hostibus (erant autem Persae) pedem contulerimus; quodque me praecipue movebat, confusus, si tam multa, quorum sibi in te commissorum esset conscius, ignosceres et omni crimine absolveres, ipsum quoque mores mutaturum, re ipsa doctum videlicet, in qualem virum adeo peccavisset, ac de cetero in fide et benevolentia mansurum, ut hinc duo quaedam eximia conficerem; et tibi nimirum humanitatis ac mansuetudinis exercendae occasionem darem praetereaque virum ad multa idoneum conciliarem, quem scelus suum perdidderat; et ipsi maximorum bonorum summus auctor fierem: illum rogatu, matris inquam, de eius plena liberatione te allocutus sum. Alioqui si in eadem pravitae perseveraturum suspicatus fuisset, non modo non ipse libertatem ei petivisset, sed quovis alio petente ne libe-

γὰρ εὐνοοῦσί σοι φίλος εἶναι οὐ μᾶλλον προήρημαι ἐξ ἀρχῆς A.C. 1328 ἢ πολέμιος τοῖς ἐπιβουλευούσι." Τοιαῦτα μὲν πρὸς ἀλλήλους διεiléχθησαν αὐτοί· ἐπεὶ δὲ ἐκεκύρωτο τὸν Συργιάννην τοῦ δεσμοτηρίου ἀφειθῆναι, ἢ τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὶς ἢ Ξένη 5 Πυθομένη, ὅτι βασιλεῖ τοιαῦτα ἔδοξε περὶ αὐτοῦ, ἐδυσχέραίνε τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ τὸν μέγαν δομέστικον εἶχεν ἐν αἰτίαις, οὐ μόνον ὅτι πολεμῖν ὄντι βασιλέως καὶ διὰ τοῦτο δικαίῳ ὄντι δεσμοῖς ἀφύκτοις διὰ βίον ἔχουσιν παντὸς αὐτὸς συνελπε B πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅτι μήτε πρότερον αὐτῇ μηδὲν μήτε 10 προεῖπε, μήτε ἐβουλευσατο περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, ἀγνοεῖν τε ἔφασκεν ὅτι μὴ εἴη κατὰ γνώμην τὰ πραττόμενα αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν περὶ τούτου πρότερον αὐτῇ διαλέχθη. ὁμοῦς ἐπεὶ ἔδοξεν, ἀπελύετό τε τῶν δεσμῶν ὁ Συργιάννης καὶ εὐμενείας ἀπέλαυε καὶ εὐ- 15 ποῦϊας τῆς παρὰ βασιλέως.

ε. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐξ Ἀλαμανῶν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον πρεσβεία χρημάτων αἰτούντες, λέγοντες, κατὰ παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν τῆς σφετέρως τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὅταν του δέονται, προσ- 20 ῥήκειν ἑκατέρωι κομιζέσθαι παρ' ἀλλήλων. Γεμπλίνοι γὰρ πᾶσι φιλίαν εἶναι πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας, καὶ σπουδάζεσθαι αὐτοῖς ὅσα ὠφέλειάν τε καὶ τιμὴν Ῥωμαίοις περιποιεῖ D ννὶ δὲ χρημάτων δεομένους, ἀναγκαίως πρὸς βασιλέα ἦκειν,

20. *Γεμπλινοι* nil aliud quam *Geblini* sive *Gibelini* sunt. Ceterum senior *Andronicus* subsidia *Gibelinis* misit contra pontificios, ut ex *Ioanne Villani Florentino lib. 9. patet. ED. P.*

raretur, impedivissem. Haud enim magis tibi benecopientes amare, quam insidiantes odisse ab initio fixum certumque habui. Haec illi inter se sermocinabantur. At Xena imperatoris mater, filium Syrgiannis dimissionem decrevisse audiens, id passa est ægerrime, accusabatque magnum domesticum, non solum quod hosti imperatoris et idcirco sempiternis vinculis iure constringendo ipse ad libertatem patrocinaretur: sed quod se rem celasset penitus, neque super illo se consulisset. Domesticus culpam ab se removens, nescisse respondit, id eam nolle: ideo nihil prius cum ea communicasse. Ceterum Syrgiannes carcere pro decreto solutus imperatorisque humanitatem ac beneficentiam expertus est.

5. Sub idem tempus ex Alemania ad seniore[m] imperatorem legati veniunt, pecuniam petentes, quod ex veteri societate et amicitia, quae ipsis cum Romanis intercederet, consentaneum vidretur, alteros ab alteris, si quo egerent, adiuvari. Geblinis enim omnibus cum Romanis imperatoribus hospitium esse; qui studiose curarent quaecumque Romanis emolumentum ac decus afferrent. Nunc pecuniae egentes, ad imperatorem compulsos confugere, suae inopiae

A.C. 1328 θαρρῶντας ὡς λήψονται ὅτου ἂν δέωνται. ἐπεὶ δὲ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον βασιλέα εἶδρον τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, πρὸς τὸν νέον ἐποιοῦντο τὴν πρεσβείαν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο περὶ ὧν ἤκουεν, ἐπέτρεπε τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι ἀπολογίαν ἢ ἂν δόξειε μάλιστα τὸ εὐλογεῖν ἔχειν. ὁ δὲ μετακαλεσάμενος τοὺς πρέσβεις, βασιλέα τε ἔφασκεν ἀκηκοῦναι περὶ ὧν ἤκουσι πρεσβεύοντες καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας καὶ αὐτὸν εἰδέναι, καὶ ὡσπερεὶ μίαν ἡγεμονίαν ἀμφοτέρας τὰς βασιλείας νομίζειν, καὶ δίκαιον ἕμαιο καὶ προσῆκον ἡγεῖσθαι, ὅτου ἂν δέωνται ἑκάτεροι, ὠφελείσθαι παρ' ἀλλήλων. χρήματα δὲ ἃ αἰτοῦσι νῦν, εἰ πρὶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμον κεινῆσθαι ἦκον, ἔκομίσαντο ἂν ἢ ἐβούλοντο ἀρκοῦντα πρὸς τὴν χρείαν. νυνὶ δὲ ἀναλωθέντων εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, χρημάτων μὲν τὸ νῦν εἶναι οὐκ εὐπορεῖν· ἕτερον δὲ τρόπον δύνασθαι ἰάσασθαι τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων. στρατιὰν γὰρ ἂν παρασχεῖν πολλήν τε καὶ ἀγαθὴν, συμμαχήσουσαν ἐπὶ τοὺς πομπλεμίους. οἶσθαι δὲ μηδὲ αὐτοὺς ἕτερον του ἕνεκα ἢ τῆς στρατιᾶς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, καὶ εἰ τούτου τύχοιεν, τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἠνύσθαι. οἱ πρέσβεις δὲ χρημάτων ἕνεκα ἦκειν ἔλεγον, οὐ στρατιᾶς. τὴν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τρέφειν οἷς ἔξεστι χρῆσθαι τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἀναλωμάτων εὐποροῦντι. τοὺς μὲν οὖν πρέσβεις οὕτως εὐφρῶς

ab ipso consultum iri confidentes. Sed cum Andronicum senioremp imperio motum reperirent, ad iuniorem adierunt. Is causa adventus eorum percepta, magno domestico quae convenientissima putaret respondendi partes dedit. Ille vocatis ad se legatis, sibi et imperatori quamobrem adessent, intellectum esse et vetustam eorum cum Romanis societatem amicitiamque haud se ignorare dixit: et utrumque imperium quodammodo unum principatum sibi videri; iustum item et cum officio coniunctum esse, ambos invicem utilitates afferre. Quod ad pecuniam attineret, si venissent antequam bellum inter imperatores gereretur, quantum pro necessitate voluissent, accepturos fuisse. Nunc idem bellum exhausisse aerarium. Verumtamen alia via posse huic ipsorum sumptuariae difficultati occurrere: exercitum enim magnum ac fortem contra hostes militiae socium praebituros. Sic namque se existimare, non alius, quam exercitus causa ipsos quacere pecuniam. Hunc ergo si adipiscantur, quod tam diligenti opera conarentur invenire, iam inventum habere. Contra legati, se pecuniae, non exercitus causa missos: regionem ipsorum multos alere strenuosque milites, quibus uti eorum regi liceat, si sumptus tantum in stipendia non desit, Hunc in modum legatos

ὁ βασιλεὺς ἀπεπέμψατο, δώροις φιλοφρονησάμενος εἰς ὅσον A.C. 1328
 ἐξῆν μεγαλοπρεπῶς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ μεγάλου
 δομεστίου πυθόμενος ἀπολογίαν, νῦν μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν
 ἀρμιζουσαν φαίνεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους ἀπολογίαν
 5 πεπονησθαι δοκοῦσαν φίλοις αὐτοῖς οὖσιν ἐπαγγέλλεσθαι τινα
 ὠφέλειαν παρεῖναι, εἰ δὲ αὐτοῖς ἐδόκει τὴν ἐπηγγελμένην C
 στρατιὰν ζῆναι, ἀπορεῖν ἧς ἂν εὐπόρησεν ἀπολογίας. ὁ μέ-
 γας δὲ δομεστικός καὶ αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐπὶ νῦν ταύτην ἐσχη-
 κένα ἀπορίαν πρὸς ἐκείνους ποιούμενος τοὺς λόγους, πλὴν τὰ
 10 μὲν ἵπορεῖν χρημάτων εἰπεῖν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἂν φέρειν αἰ-
 σχύνην, ἅτε δὴ καὶ αὐτῶν ἀπορούντων καὶ δεομένων παρ' αὐ-
 τῶν στρατιᾶν δὲ παρέχεσθαι ἐπηγγέλλεται, μάλιστα μὲν ὅπερ
 ἦν καὶ αὐτὸν οἰόμενον, οὐ στρατιᾶς ἔρεῖν, ἀλλὰ χρημάτων δεῖ-
 σθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰ δεύτερα χωροῖεν, νῦν μὲν εἶπε
 15 οὐ ῥάδιον παρασχεῖν, καιροῦ δεομένην πρὸς παρασκευὴν, ἄλ-
 λως τε οὐδ' ἀκριβῶς εἰδότας, εἰ κατὰ γνώμην εἴη τῷ σφετέρῳ D
 βασιλεῖ· εἰ δ' ἀπελθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπαγγέλωσι περὶ
 τῆς στρατιᾶς καὶ δέοιτο αὐτῆς, τότε ἤδη τοὺς παραληγομένους
 ἤκειν. χρόνιον γὰρ οὔσης καὶ ὑπεροχίου τῆς στρατείας, καὶ
 20 χρόνον δίδασθαι συχνοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν. Ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν τοιαῦτα. ἔξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ἔξ ὅτου βασιλεὺς ὁ νέος
 τοῦ πάππου καὶ βασιλέως διαστάς, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦκεν
 ἄχρι καὶ τότε, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν τοῖς πραττομένοις καὶ
 δὴ καὶ τοῖς βασιλικῶς γράμμασιν, ἃ ἐπὶ βεβαίωσει ἐγίνετο

imperator dextre et donis quam potuit magnificis humaniter donatos
 ab se dimisit; auditoque quid respondisset iis magnus domesticus,
 opinari se affirmavit, apte et convenienter Latinis respondisse, cum
 tanquam amicis subsidium aliquod promissum esset: qui si voluis-
 sen: promissa exigere, non videre se, quid responderi potuisset. Et
 magnus domesticus, sibi quoque inter respondendum eandem dubi-
 tationem exortam. At enim quod pecuniam deficere dixerit, pudori
 minime futurum, quando et ipsi ea careant, atque aliunde petant.
 Copias autem datum iri pollicitum, quantumvis perbene sciret, id
 quod erat, non militem illos desiderare: sed nummaria paupertate
 laborare. Si tamen ad alterum etiam processissent, dicturum fuisse,
 nunc difficulter dari posse, quod mora ac tempore ad colligendum
 opus foret. Ad haec nondum liquido sciri, an id ipsorum regi pla-
 citurum sit. Reversi igitur domum, super exercitu certiore facer-
 rent: et si quidem indigeret, tum venirent qui eum abducerent.
 Quippe cum lentum ac longum negotium sit, copias peregrinas et e
 locis remotissimis contrahere, tempore diuturniore opus habere. Et
 haec quidem isto modo acta sunt. Ex quo autem nepos ab avo dis-
 sidens Adrianopolin venit, usque ad illum diem rebus omnibus agun-
 dis, atque etiam imperatoris diplomatis, quae ad aliquid confirman-

- A. C. 1328 τινος, δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεγάλου δομῆστικου ἐπιστατοῦντος δέει τοῦ μή τι τῶν μὴ προσηκόντων γενέσθαι ἢ διὰ ῥαθυμίαν ἢ.
- P. 208 διὰ κακόνοιαν τῶν ἐπιτετραμμένων, καὶ οὐ μικρὸν τινο διὰ ταῦτα τὸν πόνον ὑφισταμένου, ὅμως ἀναγκαίαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι φροντίδα λογιζομένου καὶ φέροντος τοὶ κά-5 ματον σιγῇ, τότε δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων λυθέντωσι καὶ πεπαυμένων τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὑπονοιῶν, ἔγνω δεῖν καὶ αὐτὸς τῶν πόνων ἑαυτὸν ἀνεῖναι μικρὸν. καὶ βασιλεὶ κρυσελθῶν, τὸν τε ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων διηγῆτο πόνον καὶ ὡς, τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἤδη 10 πεπαυμένων καὶ ὑποψίας οὔσης οὐδεμιᾶς, δέον πρόνοιάν τινα Β ποιήσασθαι ὥστε τὰ τε πράγματα ὡςπερ πρότερον καλῶς καὶ V. 168 ὡς δέον διοικεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ τὴν τε τῶν βασιλικῶν γραμμάτων ἐπι- στασίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμείου, 15 ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους ἀναθείη ἑτέρῳ τινί, ὃν ἂν ἐκλέξηται αὐτός. βασιλεὺς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἔφρασκεν ἀγνοεῖν, ὅσον ἐπὶ τοῦ προτέρου χρό- νου ὑφίστατο τὸν πόνον, πᾶσιν αὐτὸς ἐφραστήκως, ἀλλὰ εἰδέ- ναι τε καλῶς, καὶ οὐχ ἥκιστα θαναμάζειν, εἰ πρὸς τοσαύτην 20 διοίκησιν πραγμάτων εἰς ὃν αὐτὸς ἔξαρκεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀλ- γεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν κάματον δὲν ὑπέμενεν ἔννοῶν. ὅπερ δὲ C αὐτὸς ἔφησ' λογιζόμενος καὶ αὐτὸς, ὡς τῶν ἐμφυλίων ἕνεκα πολέμων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν ἀναγκαῖον ἐφ' ἅπασί σε παρῆ- 16. ἀναθείη ED. P. pro ἀναθεῖεν.

dum scriberentur, per se magnus domesticus praefuerat; ne quid per socordiam malignitatemve aliorum, quibus ea committerentur, si- asterius fieret: nec leves in eo labores sustinuerat, quos nihilo mi- nus, quia curam sollicitudinemque in omnibus necessariam iudicabat, silentio perfererat. Tunc vero, sepultis iam bellis civilibus insidiis- que ac suspicionibus, sibi quoque occupationes aliquantum minuen- das esse constituit. Quocirca imperatori praeteriti temporis laborio- sam administrationem suam exponit ac monet, malis civilibus et su- spiciosius temporibus iam praeteritis, providendum, uti res quemadmo- dum ante, bene decenterque procurentur, et sibi quietem ac remis- sionem aliquam concedendam. Concessurum autem, si imperatoriarum litterarum et fisci et exactionum praefecturam in alterum transferat, quem suo arbitratu delegerit. Respondit imperator, Nec se ignorare, quantos ille labores hactenus subiisset, cum unus omnibus praecesset: sed probe nosse, et summopere admiratum, solum tantae negotiorum molis sustinendae parem esse potuisse. Praeterea doluisse fortunam eius, cum quibus premeretur oneribus secum cogitaret. Sed cum ipse quoque consideraret, quod dixerat, quomodo propte: bella civi- lia et insidias eum adesse omnibus et per eum fieri omnia oporteret,

ναι καὶ πάντα πράττεσθαι διὰ σοῦ, καὶ ἄκων παρῆειν σιγή A. C. 1328
 τὸν χρόνον. νυνὶ δὲ ἢ ἐβούλετο τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα κα-
 τατήσαντος, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθέλης μᾶλλον πρὸς τὴν διοίκησιν
 ὧν ἔφησ' πραγμάτων ἑλοῦ· οὐ μὴν ἐκείνῳ παντάπασιν ἐπι-
 5 τρέψαι τὰ πράγματα χρή, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν αὐτὸν ἐπίστασθαι
 τοῖς ἀναγκαίοις, καὶ πάντα πράττεσθαι σοι κατὰ γνώμην.
 οὕτω γὰρ ἂν τὰ τε πράγματα διοικηθῆσεσθαι καλῶς, καὶ αὐ-
 τὸν ἀναπαύλης τυγχάνειν οὐ μικρᾶς τινος. Ὁ δὲ μέγας δο-
 μέστικος τοῖς τε λεγομένοις ἐπέθετο πρὸς βασιλέως, καὶ πα-
 10 ρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν εἰρημέ-
 νων ἤρειτο πραγμάτων καὶ βασιλεὺς συνεπεψηφίζετο αὐτὸς
 ἀποδειχθεὶς δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ παρακοιμώμενος διοι-
 κητής, ὅσα μὲν ἦν ἀναγκαῖα καὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομεστίκου
 κρίσεως ἐδεῖτο, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀνάγων, ἢ αὐτὸς ἐπέτρε-
 15 πεν ἐπράττετο, ἢ μόνος ἢ καὶ μετὰ βασιλέως ἔνια ἐξετάζων
 ἃ δὲ οὐ τοιαῦτα, παρακοιμωμένῳ ἐφέιτο πράττειν. Ἐπὶ δὲ
 τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς εἰς Κύζικον ἐπεραιώθη, ἅμα
 μὲν τὴν τῆς θεομήτορος ἀχειροποιήτων εἰκόνα, ἢ πρὸς τὸν ἐν
 Ἐρτακίῳ ναὸν ἦν, προσκυνήσων, ἅμα δὲ κατοψόμενος καὶ
 20 τὴν χώραν, οὐπω πρότερον ἰδῶν. τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτε-
 ρον, ἵνα τὸν Φρυγίας ἄρχοντα Ταμηρχάνην τὸν τοῦ Γιαξῆ
 ταῖς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἑφαις πάλεσιν ἐπικείμενον οὐσαις
 ὑπηκόοις βασιλεῖ, πρὸς συμβάσεις πείσῃ χωρῆσαι· ὁ καὶ κατὰ
 γνώμην ἐτελεῖτο βασιλεῖ· ἀπὸ γὰρ Κυζίκου εἰς Πηγὰς πόλιν
 25 τὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐλθὼν, μετεκαλεῖτο τὸν Ταμηρ-

etiam nolentem tempus extraxisse. Nunc quoniam Deus rem publicam
 ordinasset atque constitueret, ipse potius ad ea, quae nominasset mu-
 nera obeunda quem vellet deligeret, cui tamen non omnimodis abso-
 luteque res committendae sint: sed eum rursus necessariis praeesse
 et omnia ex eius iudicio administrari debere. Sic enim negotia prae-
 clare curatum iri et ipsum sat quietis consecuturum. Assentitur ma-
 gnus domesticus et Apocauchum sacri cubiculi praefectum his functio-
 nibus deligit; imperator auctor fit. Apocauchus creatus rerum com-
 munitium administrator, quaecumque erant necessaria seu maioris mo-
 menti, et iudicem magnum domesticum requirebant, ea ad illum re-
 ferens, quatenus ipse committeret, aut solus conficiebat aut cum im-
 peratore quaedam discutiebat. Quae huiuscemodi non erant, eius
 arbitrio transigenda permittebat. Sub idem tempus imperator Cyzicum
 traiecit, simul ut Deiparae signum non manufactum, in templo apud
 Hyrtacium asservatum veneretur: simul ut regionem nondum visam
 lustraret et, quod caput erat, ut satrapam seu principem Phrygiae
 Tamerchanem Giaxae filium, orientalibus ad Hellespontum urbibus
 Romanorum incumbentem, ad pacificationem adduceret: quod etiam

A. C. 1328 *χάνην, καὶ ὃς ἀφῆκό τε κατὰ τάχος καὶ μετὰ πολλῆς τῆς μετριότητος καὶ, ὅσον εἶπεῖν, δουλείας συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἐγένετο ὅσον ὄραῖν τε τὸν βασιλέα καὶ ὄρασθαι παρ' αὐτοῦ, αὐτὸς τε καὶ ἄλλοι Πέρσαι τῶν ἵππων καταβά-
 Βτες καὶ προελθόντες ἐπὶ μικρὸν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄποθεν⁵ τὸν βασιλέα προσεκύουν, τὰς κεφαλὰς ἐρείσαντες ἐπὶ τὴν γῆν· αὐτὸς δ' ἄχρι βασιλέως ἐλθὼν πεζῆ, προσεκύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, ἔπειτα ἔφιππος γενόμενος, μόνος μόνῳ συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτὸν περὶ εἰρήνης διαλεχθέντος βασιλέως καὶ εὖ ποιήσειν ἐπαγγελιαμέ-
 10 νου, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον, βασιλεὺς δ' εἰς Πηγὰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθε. καὶ ἐς τὴν ὕστεραιαν πάλιν ἐλθὼν ὁ Ταμηρχάνης καὶ προσκυνήσας βασιλέα καὶ ἐπαγγειλάμενος εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἔω Ῥωμαίοις μηδέποτε ἐπιστρατεύσειν, δώροισι τε ἀμειψαμένου βα-
 15 σιλέως ἀξίως ἑαυτοῦ, ὃ μὲν ἐπανεξέυξεν εἰς τὴν οἰκίαν, **Ca**περ ἐπαγγεῖλατο ἀληθῆ ἐπὶ τῶν ἔργων ἀποδεικνύς· οὐκέτι γὰρ οὐδὲν ἠδίκησε Ῥωμαίους· βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκεν. ἔνθα διατρίβοντι ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς **Μιχαήλ**
 V. 169 *μεμήνηκεν, εἰ ἄρεστόν αὐτῷ εἶη, συναελθεῖν τε αὐτῷ καὶ τὰς 20 σπονδὰς ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν εἰρήνην. τὴν γὰρ πρότερον ἐν Ἀδριανουπόλει γενομένην συντυχίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων διὰ τὸν συμβεβηκότα τότε πόλεμον, ἐπ' ὀλίγον τε γεγενῆσθαι καὶ τεταραγμένως. καὶ ἐπεὶ κατὰ**

20. καὶ scripsi pro τὸ.

ex sententia successit. E Cyzico enim Pegas ad Hellespontum profectus, eum accersivit. Qui celeriter praesens, magna moderatione et quodammodo subiectione cum imperatore congressus est. Nam cum propius abesset, ut iam ipsum videre et ab ipso videri posset, cum Persis suis ab equis descendit: paulumque progressi, ceteri quidem omnes imperatorem, antequam appropinquarent, capitibus humi submissis adorabant; ipse ad eum pedibus accedens et adorabat et pedem illius osculabatur. Deinde equo conscenso, solus cum solo verba miscuit. Imperator ubi multis eum eo de pace egit et gratiam relaturum promisit, Pegas, ille in castra sua rediit. Postridie revertens, salutato imperatore, pacem in posterum et Romanis in oriente non amplius molestum futurum promisit: donisque ab eo pro dignitate cultus, ad suos se recepit; et promissa ad rem confereus, nunquam deinde Romanis nocuit. Imperator Byzantium remeavit. Ibi cum esset, Michael Moesorum rex ei significat, si placeret, cupere se illum convenire et foedus instaurare. Adrianopoli enim temporibus non sinentibus, (propter tumultus videlicet bellicos,) brevem et perturbatum fuisse congressum. Cum placuisset imperatori, So-

γνώμην ἦν καὶ βασιλεῖ, μεταξύ Σωζοπόλεως καὶ Ἀγχιάλου ἐν Α. C. 1328 τοῖς λεγομένοις Κρημνοῖς ἐποιήσαντο τὴν συντυχίαν καὶ σπονδὰς ἔθεντο βεβυαῖς διὰ βίου καὶ συμμαχίαν, καὶ διαλυθέν- D τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

5 ζ'. Βασιλεὺς δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενος τὸ Πέρσας μὲν αἰεὶ Ῥωμαίους ἐπιστρατεύειν, αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις μηδαμῶς, ἔγνω δεῖν πρὸς τὴν ἔω περαιωθεῖς, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν βαρβάροις ἐπιθέσθαι· ἔτι γὰρ ἐσκήρουν ἐν τοῖς πεδίοις, ἔα- P. 210 ρος ἤδη μεσοῦντος κατὰ μῆνα Μάιον καὶ μετακαλεσάμενος Α. C. 1329 10 τὸν τῆς Μεσοθηρίας ἄρχοντα τὸν πρωτοκυνηγὸν Κομποφρῆ, ἐβουλεύετο περὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων εἰσβολῆς. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κομποφρῆ σὺ διὰ τὸ Μεσοθηρίας ἐπιτροπεύειν μόνον πείραν ἔχων τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλῶν πολέμων ἔμπειρος καὶ 15 μάλιστα τῶν Περσικῶν, οἷα δὴ ἐκ πρώτης ἡλικίας τοῖς ἦθεσί τε καὶ ταῖς διατριβαῖς αὐτῶν ἐντραφεῖς. Κομποφρῆ δὲ ἐπέρ- φωσε τε τὸν βασιλέα πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον, καὶ ἠδέως ἔλεγεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἂν ἰδεῖν, ἐν ἧ ἀπὸ τῶν Β βαρβάρων ἐξέσται Ῥωμαίοις, ὧν εἰς αὐτοὺς ὑπῆρξαν, πολ- 20 λῶν ἀδικιῶν δίκας λαβεῖν. ὑπετίθει τε μὴ μέλλειν, ὡς ὅσον οὐπω τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῶν πεδινῶν ἐπὶ τὰ ὀρεινότερα ἀναχωρησόντων, τὴν ἀλέαν ἐκκλινόντων τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους

7. Βυθνίαν ms., nescio an errore librarii, an aevi, quamquam apud Gregoram, qui Cantacuzeno coaevus, et apud Codinum, qui etiam inferior est, legatur Βιθυνία. ED. P. Atque ipse Cantacuzenus aliis multis in locis Βιθυνία habet. Quare librarii errorem hic et infra correxi.

zopolin inter et Anchialum apud Κρημνοῦς, qui dicuntur, conveniunt, ibique foedus et societatem perennem iniverunt, digressive domos recesserunt.

6. Imperator porro indignatus, Persas toties Romanis praedatorem immittere exercitum, cum ab iis nihil patiantur mali, in orientem traiciendum, et barbaros in Bithynia adoriundos sibi duxit: adhuc enim, adulto vere, mense, inquam, Maio, in tabernaculis per campos habitabant; de qua impressione advocatum Contophrem Mesotheniae praefectum, venatorum principem, consulit; quandoquidem is non solum ob praefecturam Mesotheniae res barbarorum noverat; sed et vir bonus alioqui et bellicae disciplinae, praesertim Persarum, minime rudis erat; utpote a pueritia moribus et institutis eorum innutritus. Is imperatorem ad barbaros armis coercendos confirmare et libenter diem illum visurum autumare, quo liceret Romanis tot iniurias sibi illatas rependere. Admonebat autem, ne procrastinaret, quod barbari e campestribus in editiora loca, aestivos calores declinantes, propediem successuri essent; sic enim illos

A. C. 1329 οὕτω γὰρ εἶναι αὐτοῖς ἔθος οὖσι νομάσιν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἐπιστρατεύειν τοῖς βαρβάροις καὶ μὴ μέλλειν, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανοῦπόλεως καὶ Θυράκης συναθροίσας στρατιάν, (οὐ γὰρ ἔξην τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι κατήπειγε γὰρ ὁ καιρὸς⁵ καὶ ὁ Κοντοφρὸς πάλιν ἐκ Μεσοθηνίας ἐλθὼν καὶ φάσκων Ἐνὺν εἶναι καιρὸν ἐπιθέσθαι τοῖς βαρβάροις, ὡς ὅσον οὐπω πρὸς τὰς δυσχωρίας ἀποχωρήσουσι τῆς ὀρεινῆς,) τὴν ἡθροισμένην στρατιάν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπειραιώθη πρὸς τὴν ἔω, λήγοντος ἤδη ἕαρος, κατὰ τὸ Σκουτάριον προσαγορευόμενον· 10 ἐπεὶ δὲ ἠγγέλθη τοῖς βαρβάροις ἡ τοῦ βασιλέως ἔφοδος, ὅσοι μὲν ἦσαν νομάδες κατὰ τὴν Βιθυνίαν διεσκαδασμένοι σκηνας τε ἀναλαβόντες καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀνῆλθον τῶν ὄρων, καὶ πορῶντέρω ἢ ἔξ ἔθους ἦν αὐτοῖς. Ὁρχάνης δὲ ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατράπης, ὅση ἦν αὐτῷ πᾶσι καὶ ἰππικὴ δύναμις ἀναλαβὼν, ἐπεὶ 15 Δεπύθετο, τὸν βασιλέα διὰ Μεσοθηνίας μέλλοντα ἵναί, πολλὰς ἐχούσης δυσχωρίας καὶ ὀχυρότητας αὐτοφυεῖς, οὐ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει μᾶλλον ἢ τῇ θέσει θαρῶντας τοῦ τόπου, εἰς Μεσοθηνίαν ἐλθὼν, ὑψηλοῖς χωρίοις καὶ δυσπροσόδους ἐγκαθιδρυσε τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἀπὸ Σκουταρίου δυεῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας, τῇ τρίτῃ ἅμα ἔω, ἐπεὶ πάλιν τῆς αὐτῆς εἶχοντο ὁδοῦ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφάνη ἄπωθεν ἐν χωρίοις ὑψηλοῖς ἐγκαθιδρυμένη. ὀλίγον δὲ προελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστρατοπέδευσε καὶ αὐτὸς ἐν χωρίῳ Πελεκάνῳ προσαγορευομένῳ, 25

consuesse, cum sint nomades. Ut animo stetit infesto petendos agmine, Byzantio, Didymoticho, Adrianopoli et e Thracia coactis copiis, (non enim Macedonicas reliquasque orientis licebat cogere, quod tempus urgebat: et simul Contophres e Mesothenia reversus, nunc esse maturum confirmabat barbaros aggredi, antequam ad impedita montium loca recederent, quod mox facturi essent,) in orientem, exeunte iam vere, navigans, ad Scutarium, ut appellatur, naves appulit. Intellecto hostili imperatoris adventu, quotquot erant nomades per Bithyniam dispersi, cum tabernaculis et pecore ceteraque suppellectili ad alta montium, et longius quidem quam pro consuetudine sua properarunt. Orchanes Persarum in Bithynia satrapa sive princeps, assumptis quos habebat pedestribus equestribusque copiis, postquam rescivit imperatorem per Mesotheniam venturum, locum multis difficultatibus et naturalibus munimentis impeditum, non magis suis viribus, quam hac re fretus, in Mesotheniam veniens, in excelsis et paene inacessis exercitum collocavit. Imperator Scutario bidui itinere profectus, cum tertio die mane pergeret, Persas procul in edito sedentes conspexit, paulumque ultra progressus, et ipse in lo-

καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, ἐβουλεύοντο ὁ, τι δεοὶ ποιῶν. A. C. 1329
 ἐδόκει δὴ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ
 τοὺς νομάδας Πέρσας οἷς ἐπήεσαν ὡς ἐξανδραποδισόμενοι,
 τὴν ἔφοδον αἰσθομένους διαδρᾶναι, ἅμα δ' ὅτι, τῶν τε P. 211
 5 χωρίων δυσβάτων καὶ στενῶν ὄντων, δι' ὧν ἔμελλον διῆ-
 ναι, καὶ στρατιᾶς ἀντιστρατοπεδευομένης πεζῆς τε καὶ ἰπ-
 πικῆς, οὐκ ἀναγκαῖον διακινδυνεύειν ἐπὶ κέρδει οὐδενί.
 ἵνα δὲ μὴ δοκοῦν τῷ δεοὶ τῶν βαρβάρων ἀναστρέφειν,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐφ' ὀπλισαμένους ἐπὶ τοῦ πεδίου
 10 κατέναντι τῶν βαρβάρων παρατάξασθαι ὡς εἰς μάχην. καὶ
 μὲν αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες, ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ θελή-
 σωσι διαγωνίσασθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπιδείξασθαι τὴν ολ-
 κίαν ἀρετὴν ἐὰν δὲ μὴ αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀφιστῶνται,
 τῆς εἰς Βυζάντιον ἔχασθαι φερούσης τεταγμένως, ἄραφ' δεί-
 15 ξαντας, ὡς οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν ὀστισι συμβα- B
 λούσιν, ἀνέξεν εἰς τὴν οἰκίαν. οὕτω μὲν δὴ ἐδέδοκτο καὶ
 ἠύλλισαντο τὴν νύκτα ἐκείνην κατὰ τὸν Πελεκάνον, ἅμα δὲ ἔφ'
 μετὰ τοὺς εἰωθότας ὕμνους πρὸς θεὸν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευεν
 ὁ βασιλεὺς τῇ στρατιᾷ τὴν ἐφόπλιον σημαίνειν. ἐπεὶ δὲ ὀπλί-
 20 σαντο, κατέναντι τῶν βαρβάρων ἦλθον, παρατεταγμένοι ὡς
 ἐς μάχην, ἣ ἐδέδοκτο τῇ προτεραίᾳ. Ὀρχάνης δὲ καὶ αὐτὸς
 ἰδιῶν τὸν βασιλέα ἐπιόντα, ἀντιπαρέταττε καὶ αὐτὸς τὴν
 στρατιάν. καὶ μέρος μὲν τι κατέκρουσεν ἐν λόγοις, ὡς ἂν, εἰ
 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερσχόντες ἐπίωσιν αὐτοῖς, οἱ ἐν ταῖς ἐνέδραις
 25 ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπέλθόντες, ἐκπλήξωσί τε διὰ τὸ ἀπροσδόκη- C

co, cui Pelecano nomen est, castra fecit; coactisque primoribus, quid facto opus exquisivit. Sententia fuit, non esse ulterius progrediendum; tum quod Persae nomades, in quos tendebant, in servitutum abrepturi, id sentientes fugerent: tum quia locis, per quae essent transituri, inviis et angustis pedestrique et equestri exercitu contra occursuro, non videbatur necessarium nullo cum fructu adire periculum. Ne tamen metu barbarorum regredi putarentur, postridie matutini in planitie, velut ad pugnam contra barbaros consistent. Et si quidem hostes e locis arduis digressi, aequo campo cum ipsis vellet concurrere, virtutem suam contra ostentarent: sin autem, Byzantium viam ordinatim capesserent: re docentes, non quia timerent, sed quia quibuscum pugnarent non haberent, domum reversos. Hoc illi decreverunt et apud Pelecanum pernoctarunt. Posteaquam pulsus tenebris diurna lux affulsit, laudibus Deo de more dictis, imperator militibus tuba signum ad arma capienda dari iussit. Armati igitur iuxta hesternum decretum contra barbaros in acies dispositi, tanquam ad proellium conserendum procedunt. Eo viso Orchanes suos item instruit partemque in insidiis occultat: ut si Romani in hos praevalescentes irruerent, illi derepente prosilientes, eos perterrefacerent

A.C. 1329 *την καὶ τρέφονται αὐτούς· τὴν δ' ἄλλην ἅπασαν δυνάμιν ἀναλαβὼν, ἔσθη ἐπὶ μετεώρου. τριακοσίους δὲ ἀπολεξάμενος τοὺς παρ' αὐτῷ μαχιμωτάτους ἵπποτοξότας, ἵππους ἔχοντας τῶν μάλιστα θείειν ἀγαθῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς οὐ κατὰ σωστάδην, ἀλλ' ἐξ ἐφόδων συμπλέεσθαι τῇ βασιλείῳ στρατιᾷ, καὶ ἐπιόντας μὲν μὴ ὑπομένειν, ἀλλὰ φεύγοντας τοξείαις χρῆσθαι, ἀναχωροῦσι δὲ αὐθις ἐπιτίθεσθαι. συμβέβηκε δὲ τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων ὅσον μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁμαλὸν τε εἶναι καὶ ῥάδιον πρὸς τὰς ἱππηλασίας, τὸ δὲ κατὰ τοὺς Πέρσας οὐ μόνον ἄναγτες καὶ δυσπρόσοδον, ἀλλὰ καὶ τάφρους αὐτοφυεῖσι πανταχόσε διατετημημένον ᾧ καὶ μῦλλον οἱ βάρβαροι πεποιδότες ἐπήσαν Ῥωμαίοις. τοῦτοις μὲν οὖν τοῖς τριακοσίοις προσετέτακτο τὸν τρόπον τοῦτον συμπλέεσθαι Ῥωμαίοις. ἑτέρους δὲ χιλίους ὀπισθεν αὐτῶν ἐπέστησε κατὰ τὰς τάφρους καὶ τὰς δυσχωρίας, ὡς ἂν, εἰ διῶ-15 κοιντο οἱ τριακόσιοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ πρὸς τὰ στενὰ ἑστῶτες ἀμύνωσιν αὐτοῖς· ἐκατέρωθεν τε αὐτῶν χιλίους ἑφ' ἑκάστῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εἶδρα τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ λόφου κατιόντας, τριακοσίους καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν ἰδίων καὶ περιστησάμενος ἑαυτῷ, 20 τοιαύτην τινα παραίνεσιν ἐποίησατο πρὸς αὐτούς· „ἄνδρες στρατιῶται, τὴν μὲν εὐκλειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐκτήσαντο ἐξ ἀρχῆς, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μικροῦ δεῖν πᾶσαν P. 212 παραστησάμενοι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάντα γένη καὶ Εὐρώ-25*

atque in fugam compellerent. Reliquis itaque sibi adiunctis, in sublimi stabat. Secretis porro trecentis equitibus sagittariis pugnacissimis, in equis velocissimis, imperavit eis, ne cominus et stataria pugna, sed ex incursu invadentes, cum Romanis depugnarent rursusque fugerent et tela in tergum torquerent; deinde conversi, redirent hostemque denuo lacerarent. Contigit autem, ut spatium medium versus Romanos aequale et equiti idoneum; versus Persas non acclive solum accessuque laboriosum, sed et fossis nativis undiquaque interceptum esset. Qua commoditate barbari potissimum fidentes, in Romanos audacius se inferebant. His igitur trecentis, ut hoc modo cum Romanis dimicarent, mandavit, alios mille a tergo eorum ad fossas et angustias, qui Romanos insequentibus exciperent, et eadem de causa mille in utroque latere locavit. Imperator ubi Persas de colle descendisse conspexit, etiam ipse trecentos de suis elegit, a quibus stiparetur, eosque talibus verbis accendit: Quam gloriam, milites, quod decus Romani inde ab iuitio ex eo sibi compararint, quod hostibus formidabiles fuerunt, nec vobis est ignotum. Hi enim sunt, qui totum paene orbem omnesque gentes subegerunt, et Europae

πάντα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγκάσαντες αὐταῖς δουλεύειν. A.C. 1329
 ὅτι δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ὀλίγα τινὰ τῶν V. 171
 βαρβάρων συμβέβηκεν ἐλαττωθῆναι, οὐ γὰρ διὰ ταῦτα καὶ
 πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἀπαγορεύειν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν ἡμετέραν
 5 κακίαν τὸ ἡσῆσθαι προσεγένετο, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἔκτι-
 σιν ὧν προσεκρούκαμεν αὐτῷ, διὰ τῶν βαρβάρων τιμωρου-
 μένου. οὐ δὲ δίκαιον τοὺς τὴν γνώμην μὴ κατὰ κράτος νι-
 κηθέντας, ἔχοντας δὲ τινα αὐθις κρείττονα ἐλπίδα τῆς συμ-
 φορᾶς τῇ ἀποβάσει ἀμβλύνεσθαι νομίσει δὲ ἐν μὲν ταῖς
 10 προᾶξεσιν ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ B
 γνώμαις αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ διὰ
 τὴν προτέραν ἦτταν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, εἰκότως ἂν ἦν
 τινι κακοῦς ὀφθῆναι. ὑμεῖς δὲ οὔτε ἐμπειρία τῇ πρὸς τὰς
 μάχας λείπεσθε τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τῇ τόλμῃ πολὺ
 15 προέχετε αὐτῶν. ὄρατε γὰρ αὐτοὺς κατεπτηχότας καὶ κατα-
 δυομένους πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὄρων καὶ μηδαμοῦ τῆς δυσ-
 χωρίας ἀποστῆναι βουλομένους, μηδὲ ἐκ τοῦ ἴσου διαγωνί-
 σασθαι ἡμῖν τολμῶντας. γίνεσθε δὲ ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τὴν
 καταπεσοῦσαν ἤδη δόξαν τῶν προγόνων ἀνθροπώσατε αὐτοῖ,
 20 καὶ μὴ νομίσητε ὑπὲρ μηδὲν προσηκούσης γῆς ὑμῖν διαγωνί-
 ζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας μάλιστα C
 καὶ τῆς οἰκείας ἑκαστος πατριδος ἕαν γὰρ ἐνταῦθα ἀξίως
 ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι νικῶμεν αὐτούς, πρὸς οἷς ἀψηρήμεθα
 πρότερον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν οὔσαν καρηωσόμεθα ἀδεῶς
 25 πρὸς τούτοις δὲ εἰ μὲν καὶ αὐτὸς συνηγωνιζόμεν ὑμῖν ἐν τῷ

Asiaeque iugum imposuerunt. Quod autem nos brevi tempore non
 pauca a barbaris detrimenta accepimus, non propterea de cetero
 animis frangi debemus. Haud enim ignavia, sed peccatis nostris,
 Deo nos per barbaros ulciscente, victi sumus. Non igitur fas est,
 quorum spiritus nulla vis devicit et quos rursus maior spes erit ca-
 lamitate, eos hebetari atque languescere: cum rectius sit arbitrari,
 in actionibus homines frustrari ac decipi: animis vero semper aequae
 ac vere generosos esse posse: nec quia prius manus dederint, ideo in
 praesens merito imbelles videri debere. Quin vos barbaris nec usu
 militari ceditis: et audendo multum antecellitis. Cernitis, quemad-
 modum trepidantes in cava montium se abdant et ab illis anfractibus
 atque angustiis locorum sciungere se nusquam audeant, nec aequo
 campo nobiscum congregi. Quamobrem estote viri fortes et coha-
 psam maiorum vestrorum gloriam instaurate: neve cum barbaris pro
 regione ad vos nihil attinente, sed pro libertate inprimis et unum-
 quemque pro patria sua dimicaturum existimatote. Si enim hic, ut
 nobis dignum est, pugnantes eos debellaverimus, praeter ea quae prius
 ipsi nobis abstulerunt recuperata, etiam nostra regione tuto fruamur.

- A. C. 1329 παρόντι, πρόφασις ἂν ἦν τινι κακῷ γενέσθαι λήσειν οιομένω· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἔξω ἔσθηκα τῶν ἄλλων βραβευτής, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκάστῳ ὡς, εἰ μὲν κακὸς ὀφθείη, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. τὴν δὲ συμπλοκὴν ὁποῖαν τινὰ χρηστὸν ποιῆσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ αὐτοὶ μὲν ἴστε ἐκ παιδῶν πολεμίοις ἔργοις ἐντεθραμμένοι παραινέσσω δὲ καὶ αὐτός· εἰ μὲν γὰρ τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο ἡμῖν, ἦν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τὴν τάξιν φυλάττοντας αὐτοῖς ἐπιέναι· ἐπεὶ δὲ, ὅσον ἀπὸ τῶν γινομένων ἐστίν, οὐκ εἰς χεῖρας ὑμῖν ἵνα διανοοῦνται, ἀλλ' ἄνωθεν τε βάλλειν καὶ ἐπιόντας οὐχ ὑφίστασθαι, ἀλλ' ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ τοὺς τεταγμένους ἐν αὐταῖς, δέον καὶ ὑμᾶς μέχρι μὲν τοῦ ἐν ἐφικτῷ τῶν τοξευμάτων γίνεσθαι σχολῇ βαδίσειν καὶ τεταγμένους, ἐπειδὴν δὲ γένησθε ἔγγυς, ὀξύτητι πάσῃ χρησθαι καὶ εὐψυχία, ἅμα μὲν τὸ μεταίχιμιον συναιροῦντας ὡς ἂν μὴ κατὰ σχολὴν βάλλησθε τοὺς βέλτεσι συκχοῖς, ἅμα δ' ἵνα καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβάρων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε· τὴν δὲ δίωξιν δὲ μὴ ἐπιπολὺ ποιῆσθαι, μηδὲ θρασυτήτι ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους εἰσάθειν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γένησθε ἐκείνοις, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδίον, τὴν τάξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους."
- P. 213 ῥων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε· τὴν δὲ δίωξιν δὲ μὴ ἐπιπολὺ ποιῆσθαι, μηδὲ θρασυτήτι ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους εἰσάθειν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γένησθε ἐκείνοις, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδίον, τὴν τάξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους."

3. κολασθήσεται em. ED. P. pro κολασθήσεσθαι.

Adhaec siquidem ego nunc vobiscum una in hostem pugnarem, daretur imbelliae alicui occasio, dum se posse latere existimaret. Sed quoniam extra proelium arbiter et iudex certaminis sum, licet quisque secum cogitet, si ignavus fuerit, poenas debitas luiturum: strenuos autem paribus virtuti suae praemiis honoratum iri. Sed qua ratione cum barbaris pugnanda sit, ipsi etiam a pueritia bellicis assuefacti operibus non ignoratis: tamen admonebo. Si ipsi in acies distributi proelium imitant, nos quoque acie ordinata illis occurramus necesse est. Quia vero, quantum coniectura provideo, non dexteras conserere, sed iacula eminus spargere et ubi in nos incursarint, non subsistere, sed ad loca impedita ibidemque in insidiis subsidentes refugere meditantur, et vos extra teli coniectum sitis, lenteque servatis ordinibus incedatis oportet. Ubi autem propioros fueritis, omnem acrimoniam et virtutem animi expromatis; simul spatium in medio contrahentes, ne per moram telis crebris feriamini: simul barbaros receptu prohibentes et ipsos male multantes. Ne porro illis fugientibus valde instate neve confidentia elati, in discrimen vos coniciatis sed postquam ad triarios seu subsidiarios eorum veneritis, in campum revertimini, servatisque ordinibus, eos incursantes propulsate.

Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις, A. C. 1329
 ἅμα καὶ βοήθειαν τὴν ἐκ τοῦ κρείττονος καὶ νίκην ἐπευξά-
 μενος αὐτοῖς. οἱ δὲ προσκνησάντες τε βυσιλέα καὶ ἡ καλῶς
 νικήσειν ἢ εὐκλεῶς τεθνήξεσθαι εἰπόντες, σταυροῦ τε καθο-
 5 πλάσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν κατὰ τῶν βαρβάρων τεταγμένως B
 καὶ κατὰ σχολὴν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἐξώτροχος ὁ μέγας
 ἑταιρειάρχης. ἀντεπήσαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς ὁμοίως.
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅσον ἐφικνεῖσθαι τοῖς τοξεύ-
 10 μασι, οἱ Ῥωμαῖοι μὲν, ἧ αὐτοῖς προσετέτακτο πρὸς βυσι-
 ιολέως, ὅλους ἀνέντες χαλινοὺς, ὅσον ἐνῆν ὀξέως ἐπεφέροντο
 τοῖς Πέρσαις· οἱ βάρβαροι δὲ καρτερήσαντες μὲν ἐπὶ μικρὸν V. 172
 καὶ βέλη κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφέντες, οἰόμενοι οὕτως ἂν
 ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς, ἐπεὶ ἐώρων αὐτοὺς ἀτρέπτως ἐπιόντας
 καὶ οὐδὲ ὀλίγα φροντίζοντας τῶν ὀιστῶν, εἰς φυγὴν ἐτρά-
 15 ποικο εὐθύς. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ τεσσαράκοντα
 αὐτῶν, οἱ λοιποὶ δὲ διεσώθησαν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ
 τοὺς τεταγμένους ὅπισθεν καταφυγόντες. Ῥωμαίων δὲ ἀπέ- C
 θανεν οὐδεὶς οὔτε ἐτρώθη· ἵπποι δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυμα-
 τῖαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ πε-
 20 δινοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ βαλβίδος, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων περι-
 μένοντες· οἱ Πέρσαι δὲ μικρὸν ἐνδιατρίψαντες τοῖς οἰκειοῖς
 καὶ πλείους τῶν πεσόντων προσλαβόμενοι ἑτέρους, ἦσαν ἐπὶ
 τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ πάλιν ὥσπερ καὶ πρότερον ἐγένοντο
 ἐγγὺς, τῇ ἰσῆ καὶ ὀξύτητι καὶ προθυμίᾳ τῶν Ῥωμαίων χρη-
 25 σαμένων, ἐτράπησαν τε αὐθις εἰς φυγὴν οἱ βάρβαροι καὶ

His imperator suos hortatus, et a Deo auxilium ipsis victoriamque precatus est. Qui vicissim eum venerati, et se aut honeste victuros, aut cum laude occubituros, professi, signoque crucis obarmati, in hostem lento passu et ordine, Exotrocho magno hetaeriarcha ducente, procedebant. Similiter barbari gradum inferbant. Cum spatio iam distarent, quo telum adici potest, Romani, ut imperatum erat, immisis penitus habenis quam acerrime in Persas incurrebant. Illi aliquamdiu persistentes, tela in Romanos contorquebant: sperantes se illum incursum ita repressuros. Sed ubi eos constanter premere sagittarumque securos viderunt, tum in fugam se penetrarunt, in qua circiter quadraginta ceciderunt: reliqui ad angustias locorum et subsidiarios retro collocatos pervenerunt; Romanorum nemo neque occubuit, neque vulnus accepit: pauci equi consauciati. Regressi, in planitie rursus hostem, quasi intra carceres expectantes comiterunt. Persae aliquantisper inter suos morati, pluribus quam oppetierant assumptis, in Romanos denuo vadunt. Sed illis parem priori impetum alacritatemque adhibentibus, iterum fugam arripiunt, in qua circiter triginta cadunt, Romanorum nullum desideratus, nec vulneratus est;

- A. C. 1329 *περὶ τριάκοντα αὐτῶν ἀπέθανον ἐν τῇ διώξει· Ῥωμαίων δὲ Δουδαίς, οὔτε ἐτρώθη, εἰ μὴ ἔνιοι τῶν ἵππων. Ὀρχάνης δὲ ὄρων ἀπὸ τοῦ λόφου τοὺς ἰδίους ἤδη ἡσησημένους δις, παρεθάρῃνέ τε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐπεβοήθει πέμψας στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπῆγει τε τοὺς ἰδίους καὶ αὐτὸς τῆς εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ παρεκάλει μὴ ὑφίεσθαι τῆς τόλμης, ὥς αἰεὶ κρείττους τῶν βαρβάρων ἔσομένους, ἐπεμπέ τε καὶ στρατιάν ἀξιόμαχον πρὸς τοὺς βαρβάρους. καὶ γενομένων ἐγγὺς τῶν στρατευμάτων, πάλιν ἀντέσχον μὲν οἱ Πέρσαι ἐπὶ πλεόν ἐκβιασθέντες δ' ὁμως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐτράπησαν εἰς ἰοφυγὴν πρὸς τοὺς οἰκίους καὶ ἔπεσον ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν. τοιαύτας μὲν δὴ τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις οἱ Πέρσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιούντο ἄχρι δείλης τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχαῖς μάλιστα τοῦ θέρους, Ἰοννίου μηνὸς ἐνισταμένου. καὶ κατὰ πάσας μὲν τὰς συμβολὰς ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ κρά-15
τος δὲ αὐτῶν περιγενέσθαι οὐκ ἠδύναντο, ἅμα μὲν διὰ τὸ φύ-
P. 214 ραγγας βαθείας περιβεβλησθαι τὴν Περσῶν στρατιάν καὶ μηδεμίαν κύκλωσιν παρέχειν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅμα δ', ὅτι καὶ τὸ πεδίον, ἐν ᾧ κατιόντες διηγωνίζοντο οἱ Πέρσαι, τάφροις αὐτοφυέσι καὶ αὐτὸ διατετημημένον ἦν πανταχοῦ, ἐν οἷς τοξόταισθε ἰστάμενοι πολλοὶ τὴν τελείαν νίκην ἀφηροῦντο Ῥωμαίους, βάλλοντες ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τὴν τε στρατιάν αὐτοῖς πῶσαν βασιλέα οὐκ ἐξῆν ἐπαγαγεῖν διὰ τοῦ τόπου τὴν ἀνωμαλίαν. ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ Ὀρχάνης νομίσας καιρὸν εἶναι κατὰ σφοδρότερης προσβολῆς, χιλίους ἑτέρους ἀπολεξάμενος τῶν Περσῶν, ἐκέ-25*

vulnerati tamen equi aliquot. Orchanes e tumultu suos iam bis victos conspiciens, animos addit, manumque auxiliariam submittit. Imperator quoque suos de magnanimitate ac fortitudine commendat, hortaturque, ne quid de ea, utpote semper barbaris superiores futuri, demittant; mittitque contra illos parem copiam. Ut sibi appropinquarunt, Persae denuo acrius resistunt: sed Romanorum virtuti succumbentes, ad suos refugiunt; pauci in fuga animas amittunt. Huiusmodi pugnae Persarum cum Romanis et refugia usque ad diem vesperam perducebantur, principio maxime aestatis, Iunio mense ineunte, et in omnibus congressibus Romanus vincebat; summo autem proelio ideo nequibat eos vincere, quod exercitus Persarum profundis vallibus cingeretur, nec circumveniri posset, quodque campus, in quem certaturi descendebant, fossis naturalibus ubique intersectus erat: in quibus magno numero stantes sagittarii, plenam Romanorum victoriam impediabant, iude ut ex munitionibus iaculantes, cum propter inaequalitatem loci universum exercitum in eas immittere imperatori non liceret. Ex illo Orchanes vehementioris impressionis tempus esse statuens,

λευσεν εἰς τὸ πεδίον καταβάντας ἄμα τοῖς τριακοσίοις προσ- A.C. 1329
βαλεῖν Ῥωμαίους. βασιλεύς τε ἐπεὶ ἐκείνους ἐώρα κατιόντας, B
τοῖς τε πρότερον μαχομένοις στρατιώταις τῆς ἀνδρίας ἕνεκα
εὐχαριστήσας τὰ εἰκότα καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐξωτρό-
σχον ἐπαινέσας καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς τόλμης, ἐπεμπε
καὶ στρατιὰν ἑτέραν, ἧς ἦρχε Τάγαρις Μανουήλ ὁ μέγας στρα-
τοπεδάρχης, ὡς σὺν αὐτοῖς ἀντιστησομένην τοῖς βαρβάροις.
καὶ γενομένης ἐπιπολῦ μάχης ἰσχυρᾶς ἔξ ἑκατέρων τῶν μέ-
ρῶν, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἵππων ἐτρώθησαν πολλοί, στρατιῶται
10 δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματαί, τέθνηκε δὲ εἷς Περσῶν δὲ
ἔπεσον πενήτηντα παρὰ τὴν μάχην. Ὀρχάνης δὲ ἐν ᾧ ἡ
μάχῃ συνεκροτεῖτο, τὴν στρατιάν, ἣν εἶχε, πᾶσαν ἔσθησεν
ἐπὶ μετώπου, (πρότερον γὰρ μέρος τι αὐτῆς πολὺ ἐν ταῖς C
ἐνέδραις κεκρυμμένον ἦν,) ὡς εἶναι καταφανῆ καὶ Ῥωμαίους
15 καὶ βαρβάροις, οἴομενος ἐκείνοις τε προθυμίαν καὶ Ῥωμαίους
ἐκπληξίην τὸ τοιοῦτον ἐμποιήσειν. ὡς δὲ ἐώρα τῆς ἐπινοίας
ἀπονάμενος οὐδὲν, (οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐδὲν ἤττον ἐμάχοντο
εὐψύχως καὶ ἤδη περιεγίνοντο τῶν πολεμίων,) Παζαρλοῦν
τὸν ἀδελφὸν παυστρατιᾶ ἐκέλευσε τοῖς Ῥωμαίοις συμβαλεῖν
20 μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβὰς, πάλιν ἔστη μετ' V. 173
ὀλίγων ὄ, τι ἂν ἀποβαίη σκοπῶν. βασιλεύς δ' ἐπεὶ ἐώρα πα-
υστρατιᾶ πρὸς τὴν μάχην τοὺς βαρβάρους ὠρμημένους, τὰς
μὲν ἄλλας ἐκέλευε τάξεις μένειν πύσας ἀτρεμούσας, αὐτὸς D
δὲ τρία τέλη ἀναλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τὴν μάχην. ἐτέτακτο δὲ
25 ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὁ μέγας δομέστικος, τὸ ἀριστερὸν

rursum delectis mille Persis in aequor campi descendere et cum aliis illis trecentis in Romanos se inferre iussit. Imperator eos descendisse conspicatus, militibus, qui prius dimicaverant, propter fortitudinem, ut par fuit, gratiis actis, et Exotrocho eorum duce ob experientiam interritamque mentem laudato, aliam cum ipsis manum ad barbaros excipiendos misit, cui Manuelem Tagarim magnum stratopedarcham praeposuit. Cum utrimque animose diuque pugnatum esset, multis Romanorum equis, paucis militibus vulneratis, unus vitam reliquit, Persae obruncati quinquaginta, Orchanes porro, dum pugna cominittitur, omnem exercitum suum in fronte locat, cum prius magnam eius partem in insidiis occultasset, ut a Romanis atque barbaris cerneatur, confusus, his animos facturum, illis terrorem incusurum. Quo commento cum nihil se proficere animadverteret, (Romani siquidem nihilo minus acriter proeliabantur hostemque devincebant), Pazarlo fratri mandat, totis copiis cum Romanis confligat: pauloque post et ipse e tumulo paucis comitatus descendens, rursum constitit, quo res evaderet observans. Imperator ut barbaros quotquot erant in pugnam ruere vidit, reliquas acies omnes manere ac

A. C. 1329 δὲ εἶχεν ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης ἐξαδελφος αὐτοῦ, βασιλεὺς δὲ ἐπέχε τὸ μέσον. καὶ συμβαλόντες τοῖς βαρβάροις, ἐτρέμαντό τε κατὰ κράτος, μηδὲ ἀντισχεῖν τὴν πρώτην δυνηθέντας ὁρμὴν καὶ τὰς δυσχωρίας πάσας ὑπερβάντες, ἄχρι τῶν ἄκρων κατεδίωξαν τοῦ λόφου, ἔνθα καὶ Ὀρχάνης ἦν ἐστώς. ἔπεισον δὲ παρὰ τὴν μάχην Περσῶν μὲν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, Ῥωμαίων δὲ οὐθείς, ἀλλ' οὔτε ἐτρόθη, οὔτε στρατιώτης οὔτε ἵππος. βασιλεὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, τὸ βιάζεσθαι πρὸς τὸν λόφον οὐχ ἠγούμενος λυσιτελεῖν, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἐλθῶν, ἐκέλευεν ἑκαστον τὴν ἣν εἶχεν ἕξ ἀρχῆς τάξιν φυλάτ- 10

P. 215 τειν. οἱ βάρβαροί τε ἐπὶ τοὺς πρόποδας ἔστησαν τοῦ ὄρους, τὸ περαιτέρω προβαίνειν οὐχ ἠγούμενοι λυσιτελεῖν.

B ζ'. Βασιλεὺς δὲ ὄρων τοὺς βαρβάρους οὐκέτι διανοουμένους εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵεσαι, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει ὄ,τι δέοι ποιεῖν αὐτούς. πωρελθῶν δὲ ὁ μέγας δομestικός, 15 ἐβουλεύετο τοιαῦτα· „τὰ μὲν πράγματα ἡμῖν ἢ αὐτοί τε ἐβουλευσάμεθα ἕξ ἀρχῆς, καὶ πρὸς πέρας ἐχώρησεν ἀγαθόν. παρεταξάμεθά τε γὰρ αὐτοὶ ἐλθόντες ὡς πρὸς μάχην πρώτοι, ὡς ἂν μὴ δοκοῖμεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναχωρεῖν, οἳ τε πολέμιοι φανερώς μὲν ἀντιτάξασθαι οὐκ ἐτόλμησαν ἡμῖν, μαθ- 20 τυρῆσαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀξιωμαχοὺς ἑαυτοὺς ἐνόμισαν ἡμῖν, οὐκέτι δὲ ἀπέσχοντο τοῦ μὴ καὶ πείραν λαβεῖν συμπάσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. εἰ γὰρ μὴ καὶ Ὀρχάνης αὐτὸς παρεγένετο πρὸς τὴν μάχην ὅπως τινὰ ἡμῖν ἐτι ὑπολίποιο ἐλ-

bonum habere animum iubet: cum tribus turmis pugnatum prodit, dextroque cornu magno domestico; sinistro Iohanni Angelo eius consobriño commisso, ipse medium tenet. Collatis signis, barbari nec primum impetum sustinentes, vi ac virtute in fugam vertuntur, quos Romani per inuia quaeque usque ad verticem collis, ubi Orchanes stabat, insecuti sunt. In eo conflictu Persarum centum quinquaginta caesis, e Romanis nec miles nec equus vulneratus est. Imperator inde se recepit, cum ad collem occupandum eniti non arbitraretur conducere; et in campum veniens edixit, ut quisque servaret ordinem suum, quem ab initio obtinisset. Barbari in prominentia seu crepidine montis stantes, prodire ulterius haud tutum opinabantur.

7. Desperationem barbarorum intelligens imperator, ad proceres quid faciendum esset retulit. Progressus in medium magnus domesticus ita disseruit: Res nobis, sicut ab initio inter nos optabamus, exitu felici terminatae sunt. Acie enim instructa, priores ut ad proclium prodimus, ne metu barbarorum recedere videremur: qui aperte aciem contra dirigere non sunt ausi, quo se nobis cedere manifeste docuerunt: non tamen quieverunt, quin totas copias suas experirentur. Et quamvis Orchanes ipse proclio non interfuerit, ut timorem

πίδα τοῦ δυνήσεσθαι τι πλέον αὐτὸς παρών, ἀλλ' ἡμῶν γε A. C. 1329
 δῆλον ἐξ αὐτῶν κατέστη τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδέν ἄν ἔσοιτο
 πλέον αὐτοῦ παρόντος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἴ-
 ναι φανερώς ἐξέκλιεν αὐτὸς, ἐν δὲ ταῖς κατὰ μέρος συμπλο-
 5 καῖς αἰεὶ τὸ πλέον ἔσχομεν ἡμεῖς, (ὑπὲρ τετρακοσίους γὰρ πε-
 σόντων βαρβάρων, Ῥωμαίων τέθνηκε μόνος εἷς,) ποίαν ἄν
 τις ἀπόδειξιν ζητοίη μείζονα καὶ περιφανεστέραν τοῦ καὶ ταῖς
 γνώμαις τοὺς βαρβάρους καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἡσοῖσθαι;
 κάκεινο δὲ τις μέγιστον ἄν τεκμήριον τιθεῖη τοῦ οἴεσθαι ἡμᾶς
 10 τοσοῦτος βαρβάρους δυνατωτέρους ἑαυτῶν· τοῦ γὰρ ὑπηρετικοῦ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐγγὺς αὐτῶν τροφήν τοῖς
 ἵπποις συλλεγόντων, οὐδὲ ἐπεχείρησαν οἱ βάρβαροι κωλύσαι,
 καίτοι γε τὰ ἄλλα ὄντες τοῦ δέοντος μᾶλλον φιλοπόλεμοι καὶ
 φιλοκερδεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὅσον οὐπω καὶ ὁ ἥλιός ἐστι πρὸς δυ-
 15 σμᾶς, ἄριστον εἶναι μοι δοκεῖ, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐλθόντας αὐ-
 λίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα πρῶτ' τὰ ὄπλα
 ἔχοντας, τεταγμένως τὴν ἐς Βυζάντιον ἵναί. καὶ μὲν οἱ βάρ- V. 174
 βαροι τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐθελήσωσι
 διαγωνίσασθαι πρὸς ἡμᾶς, θεῶ μελήσει τὴν νίκην ὀποτέροις
 20 ἂν παράσχοι. ἂν δ' ἐπὶ τοῦ λόφου μένοντες, ἀπόσχωνται τῆς
 μάχης, ᾧ καὶ μοι μᾶλλον ἔπεισι πεθεσθαι, ὡς διὰ πεδίου
 μέλλομεν ἵναί ἐνθυμουμένῳ, μετὰ βελτίστου τοῦ σχήματος ἢ P. 216
 ἐπ' ἀνόδοις κείσεται ἡμῶν, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσι τὴν νίκην, ἔκ τε
 ὧν τῇ προτεραίᾳ ἀγωνισάμενοι τὸ πλέον ἔσχομεν αὐτῶν καὶ

aliquem haberemus, plus ipsum praesentem posse, tamen ipsius prae-
 sentiam nihil plus effecturam re ipsa cognovimus. Quando igitur
 palam certamen subterfugit, et in particularibus pugnis nos semper
 victoriam retulimus, (pro trecentis enim barbaris unus dumtaxat de
 Romanis occubuit,) quam quaeso demonstrationem quisquam luculen-
 tiores desideret, et corporibus et animis nobis succubuisse barbaros?
 Illud quoque pro indicio certissimo haberi potest, eos nos sibi ut po-
 tentiores antepomere, quod cum militum nostrorum servitia toto die
 prope ipsos equis pabula legerent, quamquam alioqui et belli et lucri
 incredibiliter cupidi, tamen prohibere ea aggressi non sunt. Et quia
 sol occasus proximus est, consultissimum puto in castra reversos, ibi
 noctem agere, crastinoque diluculo captis armis et agmine composito,
 Byzantium viam inire. Et si quidem barbari impeditiora illa loca
 deserentes, in planitie confligere nobiscum voluerint, Deo curae
 erit, utris victoriam largiatur. Sin restantes in tumultis, pugnam
 reformidaverint, quod magis futurum credo, iam incessum nostrum per
 campum cogitatione concipiens, honestissima nobis relinquatur rever-
 sio, utrimque scilicet victoribus: tum quod hesternae luce manus
 cum ipais conserentes vicerimus; tum quod postridie ad certamen

A.C. 1329 ἔξ ὧν εἰς τὴν ὑπερραίαν αὐτοὶ μὲν ἔργῳ προὐκαλούμεθα εἰς μάχην· ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀξιόχρεως αὐτοὺς νομιζόντες, ἔμειναν ἐστῶτες ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομοστίκου βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς ἐπέθετο αὐτίκα καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστα ἐδόκει. καὶ τῶν σημείων ἀρθέτων ἅμα καὶ τῆς δ' σάλπιγγος ἀνύξεν ἡ σημαία, πρὸς τὸ στρατόπεδον ἔχωρον, παιωνίασαντες ὡς ἐπὶ νίκη. Ὁρχάνης δὲ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔχων, μέρος δέ τι πέμψας παρέπεσθαι ἐκέλευσε Ῥωμαίους ἄχρι στρατοπέδου. ἔκ δὲ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς οἱ μάλιστα ἠβῶντες, οὐ τῶν εὐγενεστέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, τοὺς Πέρσας αὐτοῖς ὀρῶντες ἐπομένους, οἷα νέοι καὶ δυσκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς, τῶν τάξεων ἐξιόντες τῶν σφετέρων, ὑπέλειποντο ὀπίσω καὶ τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο ἔξ ἐφθδων. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν τε ἀκαιρίαν ὑποπεύων, (ἤδη γὰρ ὄψ' ἦν,) καὶ 15 δεδιὼς περὶ τοῖς στρατιώταις μὴ τι τοῖς βαρβάροις κακουργηθῆναι περὶ αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ποιούμενος ὃ, τι μῆτε βασιλέως προσεταχότος, μῆτ' αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων συμπάσης στρατηγούτος στρατιᾶς, ἀτάκτως καὶ συνθήματος χωρὶς τοῖς βαρβάροις συμπλέκονται λειπόμενοι ὀπίσω, τὴν μέγαν 20 σημαίαν καὶ τὸ τῆγμα τὸ ὑπ' αὐτὸν ἐνὶ τῶν ὑποστρατηγούτων αὐτῷ παραδόντες, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευε χωρεῖν· αὐτὸς δὲ ὀλίγους λογάδας παραλαβὼν, ἔχωρει πρὸς τοὺς μαχομένους τοῖς βαρβάροις, ἅμα μὲν τῆς μάχης ἀποστήσων καὶ ἄξων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν στρατιάν, ἅμα δὲ καὶ δίκην ἐπι- 25

eos provocaverimus, illi vero se impares iudicantes, in illis locorum claustris haerere perrexerint. Huic consilio imperator statim assensit, ceterique ut optimum amplexi sunt; sublatisque signis, cum tubae clangore in castra triumphum canentes redierunt. Orchanes cum corpore exercitus in collibus subsistens, partem aliquam dimisit, quae Romanos usque ad castra insectaretur. Ex Romanis autem qui aetate vigeabant maxime, non de nobilioribus modo, sed gregariis etiam, Persas sequi conspicientes, ut iuvenes et impotentes animi, ordinibus desertis, retro ex itinere cum iis concurrerant. At magnus domesticus ob tempus incommodum (serum enim diei erat) formidans, ne quid militiae a barbaris acciperent mali: iratus insuper, quod neque imperatoris, neque sua, qui totum Romanum exercitum duceret, auctoritate, confusus et incomposite cum barbaris retro subsistentes dimicarent, vexillum et agmen suum uni sub se ducum tradens, in castra ut pergeret mandavit; ipse cum paucis delectis ad eos, qui cum barbaris pugnabant, properavit; et ut coepto revocatos secum ad reliquum exercitum reduceret: et ut poenam ordinum desertoribus debitam imponeret. Eadem cogitatio imperatoris fuit, qui suas co-

θήσων πῆν προσήκουσαν τοῖς ἀτάκτοις. τοῖς ἴσοις δὲ λογι- A. C. 1229
 σμοῖς χρησάμενος καὶ βασιλεὺς, τὸ ἴδιον τάγμα καὶ αὐτὸς καὶ
 τὴν σημαίαν τὴν βασιλικὴν Ἀσάνη Μανουήλ τῷ Ἀνδρονίκου
 νιῷ ἐξαδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ παραδοὺς καὶ χωρεῖν πρὸς τὸ στρα-
 5τόπεδον κελεύσας, λογάδας καὶ αὐτὸς παραλαβὼν τινας, ἐβιά- D
 διζεν ὀπίσω. οὕτω δὲ συμβὰν, γενόμενοι ἀλλήλοισ ἐν ταύτῃ
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστροφῆς πυνθόμενοι εἶναι τὴν αὐτὴν,
 ἐπεὶ ἐδόκουν καιρῶς πεποιῆσθαι, ἄχρι τῶν μαχομένων ἤλθον
 καὶ τῆς συμβολῆς μὲν ἀπέστησαν ἄκείνους, αὐτοὶ δὲ καὶ ἀκον-
 10τες τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι τὴν μὲν
 στρατιὰν ὀρῶντες ἤδη οὐκ ὀλίγον αὐτῶν ἀφροσθηκῶν, τοὺς
 ὑπολειπομένους δὲ ὀλίγους, καὶ νομίσαντες καιρὸν εἶναι αὐ-
 τοῖς ἐπιθεμένους διαφθεῖραι, λογάδες καὶ ἐξ αὐτῶν καὶ πολ-
 λάκις τόσοι ἐπιθέμενοι, ἐν χρῆ κατέστησαν αὐτοὺς κινδύνου. 1
 5δομέστικος τε γὰρ ὁ μέγας, τοῦ ἵππου αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἀναστροφαῖς πεσόντος, μικροῦ ἐδέησεν ἀποθανεῖν, εἰ
 μὴ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων περιστάτων, ἐφ' ἔτρον ἀνηνέχθη.
 καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτροσαν μὲν τραύμασι καιρῶις, ἐπέ- P. 217
 σησε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. ἐτρόθη δὲ καὶ ὁ βα-
 20σιλεὺς βέλει τὸν μηρὸν, ἄγαν εὐψύχως μαχόμενος τοῖς βαρ-
 βάροις, καὶ διῆλθε τὸ βέλος ἀμφοτέρας τὰς ἐπιφανείας. κίν-
 δυνον δὲ τὸ τραῦμα οὐδένα ὑπενόει, ἀλλὰ μετὰ δεκάτην τῆς
 πληγῆς ἡμέραν αὐθις ὑγιῆς ἦν, ὡς ἂν εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἔτρόθη. πλην εὐψύχως καὶ γενναίως ἀγωνισάμενοι καὶ βαρ-
 25βάρους ὀλίγους μὲν, τῶν ἐπιφανῶν δὲ ἀνελόντες καὶ διαλυ- V. 175

hortes et signum imperiale Manueli Asani, Andronici filio cognato suo, committens, et in castra abducere iubens, ipse similiter cum selectis aliquot retro concessit. Ita contigit, ut alter in alterum incideret, et eandem sibi retro redeundi causam fuisse intelligerent, factumque probarent; ad pugnantem accederent, eosque abstrahentes, ipsi, quamvis nolentes, cum barbaris proeliarentur. Nam barbari, cum exercitum Romanum iam non modico ab ipsis intervallo distantem cernerent et relictos esse paucos: censerentque maturum esse, eos invadere et mactare, eorum quoque aliquot selecti et numero longe plures, in summum illos discrimen adduxerunt. Magnus quippe domesticus, equo in tot cursibus et recursibus praecipitante, ferme vixisset, nisi ab imperatore aliisque proximis in alium equum continuo sublatus fuisset. Et imperatoris quidem iumentum licet letali confossum vulnere, ita tamen cecidit, ut rex a barbaris se eriperet. Accepit etiam luculentam plagam fortissime cum iis dimicans imperator, adactō per femur telo, veram sine periculo; post decimum namque diem consanuit femur, ut si nunquam vulneratum fuisset.

A. C. 1329 *Θέντες ἀπ' ἀλλήλων, οἱ μὲν ἀπελείποντο ὀπίσω, ὡς περ πυρὸς Β τῆς Ῥωμαίων ἀπεχόμενοι στρατιᾶς, καὶ μὴδ' ἐγγὺς ὑπομέ-
νοντες γενέσθαι. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν, ἐνοχλοῦντος
μηδενός, πρὸς τὸ στράτευμα γινόμενοι, τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
δον ἐχώρου. Σεβαστόπουλος δὲ τις τῶν ὑποτεταγμένων βα-5
σιλεῖ, τὸ γένος μὲν Μυσός, τριακοσίων δὲ ἄρχων στρατιωτῶν
οὐ πᾶν ὀπλισμένων, οὐδὲ ἵπποις χρωμένων ἀγαθοῖς, ἀλλὰ
τὴν ἐσχάτην χώραν ἐπεχόντων ἐν τῇ στρατιᾷ, τοὺς τε ἰδίους
ἄσοι ἦσαν παραλαβὼν καὶ πεζοὺς προσεταιρισάμενός τινας,
τὴν ἄλλην στρατιάν ἀπολιπὼν, δρόμῳ κατὰ Περσῶν ἐχώρει. 10
συνιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐπὶ κακῷ τῷ σφετέρῳ τὴν ἐφο-
δον ποιῶνται ταυτηνὶ καὶ ὑποστῆσαι τῆς στρατιᾶς βουλόμενοι
ἐπιπολὺ, τὴν ἥτιάν τε προσεποιῶντο καὶ φεύγειν ἐδόκουν.
C οἱ δ' ἐφείποντο ἀνοήτως. εἴτ' αἰφνίδιον οἱ βάρβαροι συστρα-
φέντες, βοῆ τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τοῖς Ῥωμαίοις 15
ἀπεφέροντο ὀξέως· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τῶν βαρβάρων τὴν ὄρ-
μην, ἐτρέποντό τε καὶ κατέστησαν εἰς φυγὴν. καὶ εἴκοσι μὲν
ἀπέθανον ἐκ τῶν ἵππέων, πέντε δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι πε-
ζοί· οἱ δ' ἄλλοι διεσώθησαν, ἐκ τῆς στρατιᾶς πολλῶν ὀξέως
ἐπιβοηθησάντων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐστρατοπεδεύσατο πάλιν 20
κατὰ τὸν Πελεκάνον, εἰς Βυζάντιον εὐθύς τοὺς μηνύοντας
ἐπεμπε πρωτοστράτορι τὰ γεγεννημένα, ἐκέλευε τε ναῦς ἔχειν
παρεσκευασμένας πρὸς τὸν πόρον, ὡς τῆς στρατιᾶς μετὰ μίαν
D ἡμέραν ἢ δευτέραν περαιωθησομένης. δεισίαις δὲ μὴ, ὅπερ*

Iam vero cum viriliter generoseque decertassent, et paucos quidem barbaros, illustres tamen ocolidissent, discesserunt. Persae autem Romanis amplius non magis quam igni appropinquare eosque tangere ausi sunt. Rex cum suis, nullo obturbante, ad exercitum reversus castra petiit; at quidam Sebastopulus imperatori parens, genere Moesus, trecentorum militum non valde armatorum, neque bonos equos habentium praefectus et in extremo agmine militantium, omnibus suis assumptis et peditibus aliquot in auxilium asciths, relicto exercitu deserto, cursim in Persas tendebat. Illi hanc incitationem ad suam perniciem pertinere rati et longius eos ab exercitu volentes abstrahere, perinde ut victi fugam simulabant. Sebastopulus temere et inconsulto insequitur. Tum barbari de improviso converti, laetos clamores tollere et in Romanos violenter irruere. Qui impressionem non sustinentes in fugam se effuderunt. Trucidati equites quinque supra viginti, pedites totidem: ceteros subitum, nec exiguum ab exercitu missum subsidium conservavit. Imperator rursus in Pelecano castrametatus, confestim Byzantium protostratori acta nuntiatum misit: cum mandatis, uti naves ad transducendum post unum alterumve diem exercitum paratae essent. Et cum vereretur, ne (quod accidit) alia quam pro vero de vulnere suo fama divulgaretur, de eo quoque pro-

ἐγένετο, περὶ τοῦ τραύματος αὐτοῦ ἑτέρως ἢ ὡς ἔχει φημι- A. C. 1329
 σθῆ, ἐδήλον καὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς τραυθεῖν μὲν τὸν μηρὸν, οὐ-
 δεμίαν δὲ τὸ τραῦμα ἔχειν ὑποψίαν, οὐδὲ διὰ τοῦτο τὴν ἐπά-
 νουσον ποιῆσθαι, ἀλλ' οὕτω δόξαν λυσιτελεῖν καὶ πρὶν τραυθῆ-
 5 ναί. ὁ μέγας δὲ δομέστικος, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν στρατοπεδειαν
 κατεστήσατο καλῶς, ὅσους ἐδοξεν αὐτῷ τῆς στρατιᾶς παραλα-
 βῶν, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἐπεφύκει κα-
 λῶς καθάπερ ἰσθμὸς οὖσα στενὴ, τοῦ ἐνδοθέν ἐπιπολι πλα-
 τυνομένον, ἠῴλισατο τὴν νύκτα φυλακῆς ἕνεκεν τῆς στρατιᾶς.
 10 Ἡ Ὀρχάνης δὲ, ἐπεὶ ἐπελάβετο ἡ νύξ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν P. 218
 σατράπας πάντας συναγαγὼν, „τὴν μὲν ἐμπειρίαν” εἶπε „καὶ B
 τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τὴν κατὰ τὰς μάχας οὐδένα σή-
 μερον ὑμῶν οἶομαι ἡγνοηκέναι. δοκῶ δὲ μοι καὶ αὐτοὺς ἂν
 ἐμοὶ συνομολογήσαι, ὡς οὐτ' ἐφ' ἡμῶν, οὐτ' ἐπὶ τῶν ἡμετέ-
 15 ρων προγόνων ἕτεροί τινες Ῥωμαίων οὕτως εὐκλεῶς ἄγαν ἡγω-
 νίσαντο καὶ μετὰ πάσης ἐμπειρίας. διὰ πάσης γὰρ ἡμέρας
 ἡμῶν ἢ ἀπάτη ἢ ἐκπλήξει ἢ ὄρμηϊ καὶ θρασύτητι παραβόλῃ
 ἢ ἐνὶ γέ τφ τροπῷ εἰς ἀταξίαν αὐτοὺς πειρωμένων ἐμβαλεῖν,
 οἱ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν τοῦ προσήκοντος φρονήματος
 20 αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμπειρίᾳ μὲν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, ἀνδρία δὲ καὶ V. 176
 εὐψυχία κρείττους αἰεὶ φαινόμενοι ἡμῶν, ἀπέκτειναν μὲν πολ-
 λούς ἡμῶν, ἐκείνων δὲ ἀπέθανον οὐδὲ ὀλίγοι. καὶ τὸ δὴ θαυ-
 μαστότερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάξουξιν τῆς στρατιᾶς ὀλίγων
 τινῶν ὀπίσω ὑπολιπομένων, πολλαπλασίους ἐκ τῶν ἡμετέρων

tostratorem certiore esse voluit: vulneratum se quidem in femore, at non periculose, neque idcirco se redire: sed quod etiam ante vulnus ita e re fore statuisset. Magnus vero domesticus, commode castris constitutis, sumptis quot voluit militibus, in eorum aditu natura pulcre angusto et isthmo simili, lato admodum interiore spatio, per noctem excubias egit.

8. Orchanes, postquam contenebravit, coactis satrapis suis, talia verba disseruit: Quam sint belli scientes manuque prompti Romani, neminem vestrum hodie nescire opinor, novique pro certo, et vos mihi assensuros, neque nostris, neque maiorum nostrorum seculis Romanos alios cum tanta nominis sui gloria tamque singulari peritia decertasse. Cum enim per totum diem aut fallacia aut terrore aut impetu audaci ac repentino aut alio denique modo ordines eorum disturbare conaremur, ipsi nec tantillum a propria sibi altitudine animi deflexerunt: sed qua valent disciplina, stationes servarunt: fortitudine autem animique praestantia semper nobis meliores, complures nostrum orco demiserunt, ne paucis quidem de eorum numero desideratis. Quodque mirabilius est, etiam in castra se recipiente exercitu, cum haud ita multi rediissent eosque de nobis multo plures invasit-

- A. C. 1329 ἐπιθέμενοι αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐ περιεγένοντο αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ἀπέβαλον τοὺς ἀνδρῖα μάλιστα προέχοντας καὶ τόλμη. καὶ μὲν αὐτοὺς πάλιν ἐτέρων καίτοι γε ἀνοήτως προσβαλόντων καὶ φανύως ἀγωνισαμένων τὸ δοκεῖν, ὡς ἐμὲ οἰηθῆναι πάντας αὐτοῖς διαφθερεῖν ἡμᾶς, ὅμως πλὴν ὀλίγων
- D τῶν πεσόντων, οἱ ἄλλοι πάντες παρὰ δόξαν διεσώθησαν. ὧν μοι καὶ δοκεῖ τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ἀταξίας ἕνεκα εἰς τὴν σωτηρίῳ ζημιώσιν. ἐκ τοίνυν τούτων πάντων εἰς τὸν βασιλέα οἴεσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν μᾶλλον ἢ πρότερον θαρρόυντα ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, ἡμᾶς δὲ μὴ δυναμένους πρὸς τὴν μάχην ἀντισχεῖν, φεύγειν ἀνάγκη ἡττηθέντας αἰσχυρῶς καὶ ἀγεννῶς. εἰ δὲ παρὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι καὶ προσέει καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡττης ἀδοξίαν διαφυγεῖν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν ἡμῖν μέμψαιτο τῶν νοῦν ἐχόντων τὸν προὔπτον παραιοησαμένους κίνδυνον,) ἔπειθ' ὑπὸ φιλονεικίας εἰς τοὺς ἐσχάτους ἑαυτοῦς καταστήσομεν κινδύνους, οὐκ ἄρα δόξομεν ἀνοηταίνειν καὶ
- P. 219 ἐπιβουλεύειν ἑαυτοῖς; διὸ δὴ μοι καὶ δοκεῖ, τουτί μὲν τὸ στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐτέρας δὲ πολλὰς ἀναχωρήσεις ὀχυρωτάτας καὶ δυσπροσόδους ἔχοντος τοῦ τόπου, εἰς τινα αὐτῶν ἐλθεῖν κακεῖ τὸ ἀποβησόμενον περιμένειν. βέλτιον γὰρ μετὰ τοῦ ἀδείας ἀναχωρεῖν, ἢ φεύγειν, τῶν Ῥωμαίων διωκόντων." Τοιαῦτα μὲν Ὀρχάνης μετὰ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο Περσῶν, καὶ ἐδόκει ἄριστα εἶναι καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς καὶ ἐπεψηφίζοντο πάντες. Κολαούζης δὲ Σαλιγγαρι καὶ Καταγιάλος

sent, tantum abest, ut eos vicerint, etiam de suis virtute et alacritate longe praecipuos amiserunt. Post eos cum alii, tametsi imprudenter, in nos incurrissent, infausteque, ut apparebat, pugnassent, ut crediderim omnes ad unum manibus nostris interfectum iri, tamen demptis non ita multis, ceteri omnes praeter opinionem evaserunt: quorum etiam duces imperator, propter ordinem non servatum, salutariter multaturus videtur. Ex his verisimile fit, illum maioribus quam antea spiritibus luce crastina nos aggressurum; nos autem utpote ad resistendum imbecilles et victos, illiberali ac turpi fuga salutem volentes nolentesque petituros. Quod si cum vitato discrimine salvus esse et ignominia, quae victos sequitur, carere liceat, (nemo siquidem prudentium reprehendet, si praevium periculum a nobis detestemur,) ex aemulatione extrema pericula nobismet creaverimus, an non desperare et ipsi captibus nostris pestem struere censebimur? Quamobrem hinc discedendum, et quoniam regio alios complures munitissimosque et impervios recessus habet, aliquem occupandum et illic eventum expectandum iudico. Impune enim et cum securitate recedere, quam persequentibus Romanis fugere, praestat utique. Haec Orchaenus ad Persas proceres; quae ut recta valde et utilia omnium suffragiis con-

Πατατούρης, ἔξωροι μὲν ἦδη τὰς ἡλικίας ὄντες· καὶ Ἄτουμά- A. C. 1329
 νη τῆ Ὀρχάνη πατρὶ ἡλικιωῦται, πολλῶν δὲ ἔμπειροι πολέμων
 καὶ κινδύνων, οὐκ ἔφρασαν αὐτοῖς ἀρέσκειν τὰ βεβουλευμένα, B
 οὐδὲ, ἔξω ἀκινδύνως ἀποπειραῖσθαι Ῥωμαίων, ἔτι ὑπὸ κα-
 5 σκοβουλίας ἀναιμωτὶ τὴν νίκην αὐτοῖς παραδιδύναι. τὸ γὰρ τὸ
 στρατόπεδον ἐκλιπεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡττῆσθαι προρα-
 νῶς. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀντιστῆναι δύνασθαι πρὸς βασιλέα, οὐδ'
 αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν, εἶπον, ἂν, καὶ πάντα μᾶλλον διανοητέον
 ἢ κατὰ στόμα προσυπαντᾶν Ῥωμαίidis. τὸ δὲ φεύγειν, ἀνάγκης
 10 μὴ παρούσης, μὴδ' ἐπὶ μικρὸν λυδίτελεῖν. ἀλλ' ὅσα μὲν πε-
 ριττὰ καὶ τὴν ἄλλην τῶν στρατιωτῶν ἀποσκευὴν ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καθιστᾶν ὅποι ἂν δοκῆ, αὐτὸν δὲ εὐσταλῆ καὶ κούφην
 ἔχοντα τὴν στρατιάν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων μένειν. ἐμφανῆ
 μέντοι μηδαμῶς ποιεῖν τὴν στρατιάν, ἀλλ' ἐν νύκταις καὶ ταῖς C
 15 Ἰσκολιάσι κατακρύπτειν, ἐπιεικῶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος τοῦ τόπου
 εὐφρῶς. ὥσπερ δὲ τινες σκοποὺς ἑκατὸν ἀπολεξάμενον στρα-
 τιώτας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστάναι τόπων κελεύειν, οὗ αὐτὸς πα-
 ρετάττετο τῇ προτεραίᾳ, καὶ εἰ μὲν βασιλεὺς ἐν τῇ στρατο-
 πέδῳ ἤσυχάζοι, καὶ αὐτοὺς ἐνταῦθα κρύπτεσθαι ἄχρῖς ἂν
 20 ἡμῖν ἐπιή, πρῶτον μὲν οὐ δυνατόν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
 ἔλθειν, τὰς δυσχωρίας παραιτουμένους καὶ τὰς ὀχρότητας
 τὰς ἐκ τῶν τόπων. ἐμπειρίας γὰρ ἴδιον στρατηγικῆς οὐ μόνον D
 τὴν στρατιάν διατάττειν κοσμίως, ἀλλὰ καὶ καιρῶν στο- V. 177

firmabantur. Ceterum Colauzes Salingaris et Cataegialus Pachatures
 aetate confecti et Osmani patri Orchanis coevi, multis expeditionibus
 periculisque bellicis exerciti, non sibi probari aiebant hanc senten-
 tiam: neque cum adhuc Romanos tentare cum securitate liceat, per-
 verso consilio incruentam illis victoriam concedendam: castra namque
 relinquere, nihil videri aliud, quam aperte victos ac superatos esse.
 Imperatori ab ipsis resisti non posse, ne se quidem negare; et omnia
 excogitanda potius, quam ut Romanis sermonem dent. Fugam vero,
 cum fugiendi necessitas nulla sit, ne paulum quidem profuturam.
 Sed quaecumque supervacanea et militum supellectilem in tuto collo-
 caret, ubi placeret, ipse cum exercitu leviter instructo et expedito
 eodem in loco persisteret, sic, ut se nequaquam ostenderet: verum in
 saltibus et vallibus occultaret, loci ingenio ad id mire apposito. Prae-
 terea milites centum deligeret, qui, ubi ipse pridie constitisset, pro
 speculatoribus starent. Si imperator castris suis se contineret, ipsi
 quoque tamdiu ibi laterent, donec constaret, quo ille se verteret.
 Si in ipsos latitantes moveret, primum quidem directo itinere venire
 non posse, difficultate et impedimentis locorum naturalibus prohibitum:
 esseque peritiae imperatoriae, non modo exercitum bene disponere;

- A. C. 1329 *χαίεσθαι καὶ τόπων, ἐξ ὧν πλεῖστα τοὺς τε πολεμίους δσνή-
σονται βλάψαι καὶ τοὺς φίλους ὠφελῆσαι. εἰ δ' ἄρα τοσοῦ-
τον ἐκοτήσονται τῶν ὀρθῶς ἐχόντων λογισμῶν, ὥσθ' ἑαυτοὺς
θρασέως οὕτως καὶ παραβόλως ἐπὶ τὰ κρημνὰ τῶν ὄρων καὶ
τὰς χαράδρας εἰσῶθειν, τοῦτ' ἂν μάλιστα βουλοίμεθα ἡμεῖς⁵
καὶ εὐχῆς ἂν ἔργον ἰδεῖν γεγενημένον εἶη. τὴν νίκην γὰρ ἡμῖν
παρὰδῶσουσιν ἀπονητὶ διαφθαρέντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον
ὄν οὐδὲ αὐτοὺς οἰόμεθα ἄγνοῆσαι, πείραν ὡς ὀρῶμεν πολεμί-
ων ἔργων ἔχοντας. λείπεται δὴ περιελθόντας τὴν ἄκραν τῶν
ὄρων, ἐκ θατέρου μέρους προσβαλεῖν ἡμῖν, πεδινόυ τε ὄντος¹⁰*
- P. 220 *καὶ ῥαδίαν παρέχοντος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς. στοχάζεσθαι
δὲ ἔξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὡς ἄχρῖς ἂν αὐτοῖς ἡ ὁδὸς
διανυσθῆ, δυνατόν ἡμῖν ἔξω τε κινδύνων καὶ φόβου παντὸς
ἑαυτοὺς καθιστᾶν πρὸς τὰ καρτερώτατα ἀναχωρήσαντας, καὶ
προσέει προσέεται τὸ μὴ διὰ τὴν ἐκείνων ὀρθῶδιαν φεῦγεν¹⁵
δοκεῖν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔστι τὸ αἰσχρὸν, ἀλλ' ἐμπειρία στρατη-
γῶν χρωμένους, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν. οὗς
μέντοι ἔφημεν ὥσπερ σκοποὺς ἐστάναι ἑκατὸν, τὸν βασιλέα
περιμένοντα ἄχρῖς ἂν ἐγγὺς γένηται αὐτῶν, τότε ἤδη καὶ
αὐτοὺς ἀσφαλῶς ἀποχωρεῖν, οὐδενὸς ἂν ἐπιθησομένου διὰ τὸ²⁰
B εὐσταλεῖς εἶναι καὶ κούφους καὶ ἵπποις χρῆσθαι ἀγαθοῖς.
Τοιαῦτα τῶν βαρβάρων βουλευσαμένων, Ὁρχάνης τε ἐπέθετο
καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐδέδοκτο μένειν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν τὰ
βεβουλευμένα ἐκτελέσοντας. εἰς δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον*

verum etiam tempora et loca conficere, unde hostibus plurimum nocent et amicis plurimum prosit. Si a recta ratione adeo discesserint, ut tam confidenter ac temere in praeruptos montes et profundissima vallium semet intrudent, hoc et ipsos vehementer velle, nec posse quidquam optatius evenire; victoriam enim nullo labore interemptos quasi in manum tradituros. Haec ita se habere, ne illos ipsos quidem Romanos, usu belli doctos, videri ignorare. Relinqui igitur, ut ubi montium crepidines seu extrema circuierint, ex altera parte, qua planities est et ad aggrediendum commoditas, invadant. Conciatere autem cuivis licere, si volet, donec illi circuierint, posse se ad munitissima loca interim secedentes, omni vacare timore atque periculo. Accedere huc etiam, quod non illorum timore perculsi fugere, in quo summa insit turpitudine, sed peritia ducis usi, securitatem suis quacere videbuntur. Quos vero centum tanquam in specula stare debere dixerint, imperatorem dum accederet observantes, tum quoque ipsos secure secessuros, quos ut levi armatura praeditos et in equis expeditis nemo sit aggressurus. Hac oratione Orchani ceterisque manendi voluntas iniecta est, decreveruntque die sequenti consulta praestare. Interea Romanorum castra rumor pervasit, imperatorem ex letali

διεσφῆμη, ὃς βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τραύματος πονήρως ἔχει, A.C. 1329
 καιρίως πληγείς. ἄσοι δὲ ἦσαν ἔτι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασι-
 λεῖ προσκειμένοι τὰς γνώμας, διεσφῆμισαν ὡς τεθνηξόμενον
 ὅσον οὐδέπω βασιλέα· εἴτε δὲ καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχειν οἰηθέν-
 5τες, εἴτε καὶ πρὸς ἔχθραν τὰ τοιαῦτα διεθροῦλλησαν, ἐν ἀδήλῳ
 κατελείφθη, τοῦ βασιλέως ὕστερον διὰ τὸ μὴ δοκεῖν τῆς εἰς
 τὸν πάππον ἕνεκα εὐνοίας ἀμύνεσθαι αὐτοὺς ἀβασάνιστον C
 καταλιπόντος τὸ τοιοῦτον. τέως οὖν διεθροῦλληθη παρ' αὐτῶν,
 καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατιώταις συνεβούλευον, τοῦ στρατο-
 10πέδου πρὸς τὰς παρακειμένας τῆς Βιθυνίας ἀναχωρεῖν πόλεις,
 ὡς εἴ τι συμβαίῃ περὶ βασιλέα πάντων αὐτῶν ὑπὸ Περσῶν δια-
 φθαρσομένων. ἔνιοι δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον
 ἐλθόντες, οἷα δὴ εὐνοί, συνεβούλευον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιὰν
 15καὶ ὅσον οὐπω καὶ ἀταξία χρησομένην. ὁ δὲ ἀνένευσέ τε πρὸς
 τὸν λόγον καὶ μὴ λυσιτελοῦντα ἔφρασκε βουλευέσθαι αὐτοὺς·
 ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον πολλὰ δεόμενοι, καὶ βασιλεῖ κοινοῦσθαι D
 τὴν γνώμην ὑπετίθεντο, ὡς ὁ, τι ἂν αὐτῷ δοκοίῃ πραχθήσομέ-
 νου. τοῦτο μὲν δὴ ἔπειθον οἰόμενον καὶ αὐτὸν ἀναγκαῖον τὰ
 20γινόμενα γνωρίσαι βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸς βασιλέα ἀπελθὼν,
 ἀπήγγειλεν ὅσα οἱ ἐν τέλει εἶπον περὶ τοῦ λυσιτελεῖν δοκοῦν-
 τος. βασιλεὺς δὲ ἀσυνφορώτατόν τε ἤγειτο καὶ ἐδυσχέραινεν
 οὐ μετρίως, ἐκέλευέ τε ὅτι τάχιστα πρὸς τοῦ στρατοπέδου τὴν
 εἰσβολὴν ἐλθόντα, κατέχειν τὴν στρατιὰν καὶ μηδαμῶς ἀτα-
 25κτεῖν ἔαν, ὡς ἄνευ πολεμίων αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοὺς διαφθαρ-
 19. οἰόμενοι legebatur.

vulnere laborare. Quicunque autem adhuc seniori favebant, iam-
 iam animam exhalaturum dictitabant. Utrum quia sic esse putarent,
 an ex odio famam istam spargerent, in ambiguo mansit: nam impera-
 tor postmodum, ne quod avo bene vellent, eos punivisse existimaretur,
 rem indiscussam reliquit. Dum haec per ora volverentur, etiam
 Byzantinos milites impulerunt, uti e castris in urbes Bithyniae vicinas
 se conferrent: alioqui, si quid humanitus imperatori accidisset, omnes
 a Persis trucidandi. Quidam insuper amici ad magnum domesticum
 adeuntes hortabantur, militem in oppida propinqua deduceret, tan-
 quam malis nuntiis conterritum, et illico tumultuaturum. Domestico
 eos repellente, multis precibus rogare institerunt, uti sententiam
 eorum cum imperatore communicaret, fieretque quod illi placuisset.
 Hoc obtinuerunt, quando et ille imperatorem quid ageretur, omnino
 monendum sentiebat. Protinus vadit, ut ei nuntiet, quid optimates
 e re publica futurum arbitrentur. Imperator id ipsum fore damnosis-
 simum ducere, nec leviter stomachari ac praecipere, quam primum se
 ad portam castrorum obiceret, milites cohiberet ac nequam tumul-

- A. C. 1329 *σομένους. τοῦτο μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐποίει κατὰ τὸ ἄσχος. ἐλθὼν δὲ παρὰ τὴν εἰσβολὴν, τὴν στρατιὰν εὗρε πᾶσαν ἤδη ὠρμημένην πρὸς τὰς πόλεις φεύγειν. οἱ γὰρ ἐκ Βυζαντίου μηδὲ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπάνοδον περιμείναντες αὐτοῦ, ἀλλὰ νομί-*
- P. 221 *σαντες τεθνηκέναι βασιλέα, σκηναίς τε καὶ ἄλλα ὅσα ἐπεφέρου-*
- V. 178 *καὶ οἱ λοιποὶ, οὐκέτι μένειν οὐδὲ αὐτοὶ ἐδύναντο ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, ἀλλὰ κεκίνητο ἤδη πᾶσα πρὸς φυγὴν ἢ στρατιά. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν δεινῷ μὲν τὰ γινόμενα ἐποιεῖτο καὶ ὠρμητο τοὺς πρώτους τῆς φυγῆς ἀρξαμένους ἀναστρέφειν. ὡς 10 δὲ οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἴσχυε πράττειν, (πᾶσα γὰρ ἤδη κεκίνητο ἢ στρατιά,) τῶν ἄλλων ἀμελήσας, διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάσης καὶ φροντίδος τὴν βασιλέως σωτηρίαν, καὶ ἢ τὰ*
- B *χιστὰ εἶχε, πρὸς τὴν βασιλέως σκηναίαν ἐλθὼν, τοῦτον μὲν οὐχ εὔρεν. ἢ γὰρ θεραπεία ἢ περὶ αὐτὸν τὴν μὲν στρατιὰν ἤδη πᾶ-*
- 15 *σαν ὁρῶντες ὠρμημένην πρὸς φυγὴν καὶ τὸ στρατοπέδον ἔρημον καταλειφθὲν, τὸν τε βασιλέα ἀδυνατώως ἔχοντα διὰ τὸ τραῦμα ἱππῶ χρησθαι, δεισάντες περὶ αὐτῷ, ἄραντες ἐπὶ τύπητος, ἐνὶ τῶν παρατυχόντων ἐνέβαλον λέμβω καὶ ἐκέλευον τοῖς ναύταις εἰς Βυζάντιον ἐλαύνειν. ἀναστρέψας δὲ ἐχώρει 20 καὶ αὐτὸς εἰς Φιλοκρήνην. εἰς τέτταρα δὲ ἢ στρατιά διαιρέθησα, τὸ μὲν αὐτῆς ἐχώρησεν εἰς Φιλοκρήνην, εἰς Νικητιάτου δὲ τὸ λοιπὸν, εἰς Λακίβιζαν δὲ τὸ τρίτον, καὶ τὸ τέταρτον εἰς τὸ 'Ριτζίου. Ὁρχάνης δὲ τῶν γινομένων μηδὲν εἰδὼς,*

tuari omniaque confundi sineret: ne sine hostibus ipsi semet ipsos perderent. Ubi ad aditum castrorum venit, (venit autem, uti mandatum erat, festinus,) totum exercitum ad fugam in urbes incumbentem invenit. Nam Byzantini ne exspectato quidem eius reditu ab imperatore, quem obiisse putabant, tabernaculis cum omni instrumento sublati, ad urbes quas diximus iter capescebant. Quo conspecto, alii ne ipsi quidem manere poterant: sed cuncti iam fugam moliebantur. Magnus domesticus rei indignitatem iniquo passus animo, principes fugitores ad reditionem inducere nitebatur. Cum nihil obtineret, (totum quippe agmen iam seditione fervebat,) reliqua in postremis ponens, omni studio curaque ad salutem imperatoris se dat et quam celerrime potest, ad eius tabernaculum accurrens eum non reperit: quod ministri, dum exercitum ad fugam efferri, castra deserere, ipsam propter illatum vulnus equo insidere non posse cernerent, eius saluti metuentes, tapeti impositum ac lembo forte fortuna occurrenti creditum, Constantinopolin pervehendum curaverant. Reversus ipse quoque Philocrenen concessit. In quatuor autem agmina divisus militibus, unum Philocrenen, alterum Nicetiatum, tertium Diacibizam, quartum Rhitzium discessit. Orchanes horum omnium

δμῶς Παρζαλοῦν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τινων Περσῶν ὀλίγων A.C. 1329
 ἐκέλευσεν ἐλθόντα κατασκέψασθαι τὴν βασιλέως στρατιάν. C
 ᾤετο γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ τὴν νύκτα καθυπόσειν ἀμερίμως,
 ἀλλ' ἐπιχειρήσειν τι πρὸς κάκωσιν αὐτῶν. ὁ δ' ὑπὸ τὸ σκό-
 5τος ὡς ἐνῆν μάλιστα λαθῶν καὶ γενόμενος ἐγγὺς τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐπεὶ ἤσθινετο τὴν στρατιάν κεκινημένην, ταχέως Ὁρ-
 γάνῃ τῷ ἀδελφῷ ἐδήλου. τῷ δ' ἐδόκει μὲν εὐθύς οὐκ ἐπ' ἄγα-
 θῷ τῷ σφετέρῃ κίνησι τῆς στρατιᾶς καὶ διεσέσειστο τοὺς
 λογισμούς· μετὰ μικρὸν δὲ Παρζαλοῦς καὶ δευτέρον πέμψας
 10 ἄγγελον, ἐδήλου τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ἀτάκτως καὶ πεφυρ-
 μένως ἀναστᾶσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μὴ τὴν εἰς Βυζάντιον D
 τραπέσθαι, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς εἰρημένας τῆς Βιθυνίας πόλεις.
 ὁ δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, ἐπεὶ καὶ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ, ἄρας καὶ
 αὐτὸς πανστρατιᾶ, ἦλθεν εἰς Φιλοκρήνην περὶ ὄραν τῆς ἡμέ-
 15 ρας μάλιστα δευτέραν. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ εἰς αὐτὴν ἐλθόντες,
 ἐπεὶ συνέβη τὸ κλειθρον τῆς πύλης ἀπολέσθαι, ἀναμιξ' ἐστῶτες
 μετὰ τῶν σκευοφόρων, ὡς οἱ Πέρσαι ἤδη κατάδηλοι ἦσαν ἐπιόν-
 τες, πρῶτα μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν εἰς τάξιν καταστῆναι καὶ ἀμύ-
 νασθαι τοὺς βαρβάρους, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν ἀχθοφόρων καὶ
 20 τοῦ ἄλλου οἰκετικῷ ἀναπεφυρμένου αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ τῶν κλει-
 θρων εὐρημένων, ἀνεῖχθησαν αἱ πύλαι, οἱ πλείους ἀθρόοι ὄρ-
 μισαν ἐντὸς ἐλθεῖν. γενομένου δὲ ὠδισμού πολλοῦ κατὰ τὴν
 εἴσοδον καὶ συνθλιβομένων ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμπατουμένων,
 ἀπέθανον μὲν τρεῖς κατὰ τὰς πύλας, τῶν ἄλλων εἰσελθόντων,
 25 ἑξὼ δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων δύο μὲν ἀπέθανον καὶ τριάκοντα P. 22

ignarus, nihilo minus Parzalum fratrem cum Persis aliquot ire exer-
 citumque imperatoris speculari iussit: nam eos ne somnum quidem
 placatum ea nocte visuros, sed ad cladem ipsorum quippiam machi-
 naturos opinabatur. Ille tenebris quam maxime dabatur tectus, et
 castris vicinus, ubi milites turbare sensit, e vestigio nuntium ad
 fratrem mittit; quo ille nuntio percussus, motus hosce nihil suis ap-
 portare boni est auguratus. Paulo post per secundum nuntium eum
 docet, Romanos perturbate ac mixtim castris consurrexisse: nec By-
 zantium, sed versus supra dictas urbes aufugisse. Quo cognito, sub
 auroram ipse quoque motis castris, circa horam ab orto sole secun-
 dam Philocreneν venit. Romani, qui eo se receperant, quoniam
 claves portae casu perditae fuerant, confuse cum calonibus et lisis
 vasa et onera portantibus stantes, cum iam Persae certo in ipsos
 graderentur, in ordinem redigi ad resistendum non poterant, a baiu-
 lis servitiisque aliis intermistis impediti. Ubi clavibus inventis por-
 tae patefactae sunt, plures confertim introrumpabant. Cumque se
 in ipso introitu vehementius contruderent ac mutuum comprimerent

A.G. 1329 ἔξ ὧν ἦσαν δύο τῶν ἐπιφανῶν, Μαχουήλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Νικηφόρος, τοῦ μεγάλου δομωστέκου καὶ ἀμφοτέροι τυγχάνοντες ἀνεψιοί. ἐάλωσαν δὲ καὶ ζῶντες πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς στρατιωταῖς ἦσαν. Ἴπποι δὲ οἱ ἀφαιρεθέντες ἐγένοντο ὡς τε 5 τραχόσιοι. ἔπειτα οἱ ἄλλοι συστραφέντες, συνεπλάκησάν τε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπέκτειναν ἐξ αὐτῶν ὀλίγη δέοντας διακοσίων. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἤδη τοὺς Ῥωμαίους ἀμυνομένους, μὴ δυνάμενός τι δρᾶσαι πλέον, ἀπήγαγέ τε τὴν στρατιάν τῆς Β Φιλοκρήνης καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐκεῖ. τοσοῦτοι μὲν ἀπέθανον 10 κατὰ τὴν Φιλοκρήνην καὶ ἐάλωσαν ζῶντες. τῇ προτεραίᾳ δὲ κατὰ τὰς μάχας οἱ σύμπαντες ἀπέθανον ἵππεῖς τε καὶ πεζοὶ ἐπὶ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ μέγας ἐταιρειάρχης Ἐξώτροχος κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, ὃς καὶ ἐλέγετο οὐχ ὑπὸ βαρβάρου, ἀλλ' ὑπὸ Ῥωμαίου τινὸς πληγῆναι, εἴτε ἀγνοήσαν 15 V. 179τος αὐτόν, (ἦδη γὰρ ἐπελάβετο ἡ νύξ,) εἴτε καὶ κατὰ τινα διαφορὰν ἀμυνομένου, τοῦ σκότους συνεπικρύπτοντος τὴν κακουργίαν. ὑποπτεύθη δὲ ὑπὸ Ῥωμαίου πληγῆναι, ὅτι ἀνακεχωρηκότες ἦδη οἱ Πέρσαι ἦσαν, ὅτε ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν εὐρέθη πεπληγμένος ἕξει, ἔφιππος ἔτι ὢν, ἀφωνία δὲ κατεσχέθη, 20 C τοῦ ἐγκεφάλου ἀψαμένης τῆς πληγῆς, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ μικρόν. ἡ μέντοι κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις δισκοδασμένη στρατιὰ Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὡσπερ ἐκ συνδήματος εἰς

7. Scr. ὀλίγου δέοντας διακοσίους. 11. Interpres corrigiit ὑπε-
ραία. ED. P.

et conculcarent, tres obtriti, foris autem a barbaris duo et triginta ferro perempti sunt: e quibus duo illustres, Manuel Tarchaniota et Nicephorus Cantacuzenus, ambo cognati magni domestici: capti item centum quinquaginta, maiorem partem servi militum. Equi abisti quadringenti. Reliqui facto globo cum barbaris conflixerunt et ex illis paulo minus ducentos occiderunt. Orchanes cernens Romanos iam se defendere, cum aliud non posset, copias a moenibus abducens in proximo castra fecit. Qui igitur illic partim occisi, partim capti sunt, numero tot fuerunt. Pridie in pugna equites ac pedites simul omnes septem supra quadraginta occubuerunt, et ad extremum magnus hetaeriarcha Exotrochus, quem non a barbaro, sed Romano aliquo ictum ferebatur; sive quod eum non agnosceret, (iam enim nox intervenerat,) sive quod ob dissidium nescio quale se ulcisci vellet, tenebris maleficium occultantibus. Suspicio fuit a Romano vulneratum, quia Persae tum recesserant, quando ipse caput gladio diffusus ac cerebro patente, etiamnum in equo, sine voce inventus est: nec diu post animam exhalavit. Per reliqua porro oppida dispersus Romanus exercitus, eodem die velut ex composito Philocre-

Φιλοκρήνην συνελθόντες, ἐκεῖθεν τε οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ στρα- A. C. 1329
τοπέδου Ὀρχάνη παριόντες, ἦλθον εἰς Σκουτάριον καὶ ἐπεραι-
ώθησαν εἰς Βυζάντιον ἀδεῶς ἐκεῖθεν τε ἀνεχώρησαν ἕκαστος
ἐπ' οἴκου. βασιλεὺς δὲ τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον διαθρυλλήσαν-
τας ὡς ἐτεθνήκει, ἐν αἰτίαις μὲν ἐποίησατο καὶ κατηγορήσε
πολλὰ, οὐκέτι δὲ καὶ ἐτιμωρήσατο ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαν-
των, δέει τοῦ μὴ δοκεῖν τῷ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα D
ἔχθει ἀμύνεσθαι αὐταύς.

9. Ὀλίγας δὲ ἐνδιατρίψας ἡμέρας Βυζαντίῳ, ἐπεὶ καὶ
1 οὐ μῆρὸς αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τραύματος εἶχεν ὑγιᾶς, ἐξελθὼν ἦλ-
θεν εἰς Διδυμότειχον καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀδριανουῦ διατρίβων
δὲ ἐκεῖ, καὶ πάντοτε μὲν ἠδέως εἶχε τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ
συνεῖναι καὶ ὀμιλεῖν, ὡς καὶ διημερεύειν αὐτοὺς πολλάκις καὶ P. 223
διανυκτερεύειν ἐν ταῖς ὀμιλίαις καὶ τότε δὲ ὀμιλῶν αὐτῷ,
15 γῆς ἀρχαίας τε ἀνεμίμησεν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους φιλίας
καὶ τῆς κατὰ κράτος συναφείας οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ τι-
νος φροντίδος καὶ σπουδῆς, καὶ ὧν μικρῷ πρόσθεν εἰρήκει
πρὸς αὐτὸν, ὅτε περὶ Συργιάνῃ ἐδεῖτο τῆς εἰρκτικῆς ἀπολυθῆ-
ναι, ὡς, οὐτ' ἂν εἴη τι τῶν πάντων ὃ κατὰ γνώμην αὐτῷ
20πραχθῆναι ὃν αὐτὸν ἐθελῆσαι ἂν ποτε κοῦσσαι, ἀλλὰ συγκα-
τεργάσεσθαι πάσῃ σπουδῇ, οὔτε εἰ κατὰ δὴ τινα τρόπον δό-
ξειεν αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀποστάντα καὶ φιλάτων καὶ γυναικῶς
καὶ συμπάντων εἰπεῖν χρημάτων, ἐπ' ἀλλοτριίας διατρίβειν, B
δυνήσεσθαι ἂν ποτε ἀποστήσεσθαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν μὲν

nen convenit: indeque non procul a castris Orchanis transeuntes, Scutarium accesserunt, et Byzantium libere traiecerunt, unde ad suos quisque lares remeavit. Imperator eos, qui de morte sua in castris fabulam disseminarant, criminis damnabat ille quidem magnopereque accusabat: non tamen pro merito multabat; veritus scilicet, ne odio avi id facere videretur.

9. Diebus non adeo multis Byzantii commoratus, femore iam persanato, Didymotichum et Adrianopolin excurrit. Ibi, cum antea semper cum magno domestico tam iucunde in sermone versari sole-
ret, ut saepe dies, saepe noctes confabulando consumerentur, dum colloctioni vacant, veteris amicitiae et arctissimae coniunctionis, non per transennam, sed cogitato et de industria eum commonefacit: illorum practerea, quae nuperrime pro Syrgianne et carcere liberando roganti responderat: nihil penitus fore scilicet, quod si ille factum vellet, non idem ipse vellet; et in quo efficiendo non etiam omni studio elaboraret: neque si quo modo relicta patria, uxore, liberis, denique rebus omnibus, in solo peregrino aevum traducere institue-
ret, posse unquam ab eo divelli: sed prius eum docturum, quam id intempestive atque insolenter faceret. Si ab ista cupiditate avertere

- A. C. 1329 ἀκαιρίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκδιδάξειν. ἐὰν δὲ μὴ δύναίτο τῆς ὁρμῆς ἀφιστᾶν, καὶ αὐτὸν εἰπόντα πᾶσι χαιρῆιν, αἰρήσεσθαι τὴν ἐπὶ ξένης πλάνην· ἔτι τε εἰ αἴρσεις αὐτῷ δοθεῖν, πάντως δὲ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα δυναμένου θεοῦ τὸν ἕτερον αὐτῶν παρὰ τοῖς πλείοσι γενέσθαι, ἀπάσαις ψῆ-5 φοις αὐτὸν ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐν ἄδου διατριβὴν, ὑπὲρ τοῦ αὐτὸν μακροῦ βίου ἀπολαύειν καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἰ καθ' ἡγνιαοῦν αἰτίαν ξίφος αὐτὸν γυμνώσαντα συνέβη κατ' αὐτοῦ χωρῆσαι ὡς ἀποκτενοῦντα πάντως, ἔπειτα ἄκοντα εἰς τέλος C ἀγαγεῖν τὴν ἐπιχειρήσιν κωλυθῆναι, μέμψασθαι μὲν ἂν τὴν 10 πρᾶξιν, ὡς οὐκ ἀγαθὴν, αὐτὸν δὲ δυνήσεσθαι μηδέποτε μισῆσαι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐπικόπτων τὴν ὁρμὴν, πάντων μὲν ἔλεγε τούτων ὁ μέγας δομέστικος μεμνησθαι, καὶ V. 180 μᾶλλον ἢ τινῶν ἄλλων οἴεσθαι δὲ καὶ ψυχαῖς εἶ τις αἰσθησῆαι καὶ μνήμη τῶν κατὰ τὸν βίον μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν, 15 πάντων μᾶλλον αὐτὸν ἐπιλήσεσθαι τῶν ἄλλων ἢ τῶν λόγων τουτωνὶ ἀνεξάλειπτα τῇ διανοίᾳ ἐγκεκολαμημένων. ὅ, τι δὲ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα δύνασθαι νοεῖν, νῦν ἀγνοεῖν. Εἰκότως, εἰρηκεν ὁ βασιλεὺς· ἔτι γὰρ ἐαυτῷ τῶν τοιούτων τὴν δύναμιν D ἀδῆλον παρακατέχειν, νυνὶ δὲ ποιήσειν φανεράν. τὴν γὰρ ἐν-20 δοθεν πρὸς αὐτὸν ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν φιλίαν αὐτῷ μὲν εἶναι καὶ πάλαι δῆλην ἐκ πολλῶν· βούλεσθαι δὲ νῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἐσχατιαῖς γῆς βαρβάροις ἐνδῆλον καὶ φανεράν ποιῆσαι.

7. Num πρὸς ἔτι τούτοις? 11. ἀγαθὴ legebatur.

mentem eius non pōset, se quoque rebus universis remisso nuntio, vitam cum illo vagam in locis exteris victurum. Deinde si a Deo, in cuius unius manu id est, optio sibi daretur, ut pro illo hac luce decederet, se omnimodis de annis suis ad illius annos additurum. Adhaec si quacunq̄ tandem de causa contingeret, ipsum stricto ense in se ad caedem ipsam ruere ac invitum reprimi, facinus quidem, ut malum, reprehensurum; eum tamen idcirco nunquam odio prosecuturum. Hic cursum orationis inefrumpens magnus domesticus, omnium horum magis quam aliorum quorundam meminisse dixit; et arbitrari, si quis animis post fata rerum humanarum sensus et memoria restet, omnia potius, quam sermonem hunc, menti suae notis indelebilibus insculptum, oblivioni traditurum. Quid autem nunc ista sibi velint et quorsum spectent, haud assequi. Tum imperator: Recte; hactenus enim ipsum eorum vim celasse, quam nunc manifeste proditurus sit. Quam sincere ac pure illum corde suo amet, iam pridem multis argumentis cognovisse: cupere autem nunc eundem amorem suum ceteris quoque omnibus et Romanis et barbaris per terras ultimas clarum conspicuumque reddere: quod

τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἶγε καὶ αὐτὸς πορφύραν ἐνδύς καὶ πα- A.C. 1329
 ρασήμοις κοσμηθεὶς βασιλικός, συμβασιλεύσει Ῥωμαίων καὶ
 συνεδριάζων αὐτῷ φανεῖται καὶ χρηματίζων βασιλικῶς. καί-
 τοι τοῦτο δόξαι μὲν ἂν τοῖς ἔξωθεν ὑπερφυῆς, ὥσπερ δῆτα
 5 καὶ ἔστι, τῇ δὲ ἐνδοθεν πρὸς σέ μου διαδέσει παραβύλλων τις,
 ἠττώμενον εὐρήσει παραπολύ, τὸ μὲν γὰρ κοινωὸν ἐλέσθαι
 τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας μεταδοῦναι, καὶ ἄλλοις ἂν τισιν
 εὐροὶ τις εἰργασμένον πρὸ ἡμῶν τῇ δὲ φιλία καὶ τῇ συμ- P. 224
 πνοία, ἣν ἐν ἀλλήλοις ἐκτησάμεθα ἡμεῖς, καὶ τοὺς παρὰ
 10 ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἐπὶ φιλίαις ὑμνουμένους οὐκ ἐπ'
 ὀλίγον νομίζω παρηκοντικῆναι. ὅθεν εἴ τι καὶ τῶν θανμα-
 σίων δοκεῖ εἶναι τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τῶν μετρίων ἔμοιγε φαί-
 νεται καὶ ὀλίγων, οὐ διὰ τὸ μάλιστα βούλεσθαι μόνον καὶ
 ὥσπερ τι δεῖγμα οἶσθαι μικρὸν τῆς ἐνδοθεν στοργῆς τῆς
 15 περὶ σέ, ἀλλ' ὅτι καὶ Ῥωμαῖοις οὐ μικρὸν εἰς τὰ πρῶγματα
 λυσιτελήσει. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἐπεχειρεῖ τὸν
 μέγαν δομέστικον πείθειν αὐτῷ συμβασιλεύειν καὶ συνδιέπειν
 τὴν ἀρχήν ὃ δὲ καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν B
 ἔχειν περὶ τὸ πρῶγμα δόξαν, καὶ μέγα μὲν οἶσθαι καὶ θαν-
 20 μασιὸν καθ' ἑαυτὸ τε εἶναι καὶ δοκεῖν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τις
 κορωνὶς τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐτυχημάτων ὄν, τῇ φιλίᾳ δὲ
 αὐτῶν παραβαλλόμενον τῇ πρὸς ἀλλήλους, οὐδὲν τῶν θαν-
 μασιῶν εἶναι, οὐδὲ τῶν εἰκότως ἂν ἐκπλήξαι δυναμένον. ὃ
 γὰρ τὴν αὐτοῦ ζωὴν τῆς οἰκείας προτιθεῖς καὶ μεθ' ὅσης ἂν

quidem futurum sit, si et ipse purpuram indutus et imperatoriis in-
 signibus ornatus, una secum Romanis imperitet, sibi palam assi-
 deat, secum more imperatorio respondeat. Et quanquam hoc extra,
 inquit, singulare quiddam et eximium, ut sane est, videbitur: tamen
 si cum interiore mea erga te affectione comparatur, multo illa in-
 ferius reperietur. Nam et alii ante nos consortem imperii elegerunt,
 maiestatemque communicarunt: ab amicitia autem et voluntatum con-
 spiratione etiam a poetis historicisque praedicatos, non parum a
 nobis superatos opinor. Quamvis igitur aliis omnibus mirabile,
 mihi tamen mediocre et exiguum quiddam apparet: non solum quia
 maxime tibi volo et id tanquam parvum aliquod documentum in-
 trinseci summique amoris erga te mei existimo: sed etiam quia
 id Romanae rei publicae maiorem in modum proderit. His ratio-
 nibus imperator magnum domesticum permovere nitebatur, ut im-
 perii collega simul ad clavum sederet. Ille vero idem se pror-
 sus sentire respondit; et magnum quiddam ac suspiciendum esse
 imperium Romanum per se, et aliis humanarum felicitatum quasi
 coronidem quandam et fastigium quoddam videri. Si tamen om-
 eorum mutua caritate conferatur, nec admirabile, nec merito ob-

A. C. 1329 ἡδονῆς τὸ σπέρ αὐτοῦ ἀνθελόμενος ἀποθανεῖν, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ βασιλείας μεταδοίη, ἢ εἰ τινος καὶ τούτου θαυμασιωτέρου; τῆς δὲ εὐεργεσίας ἕνεκα ταυτησί πολλὰς μὲν ὀφείλειν χάριτας ὁμολογεῖν, καὶ λόγοις τε καθόσον οἷόν τε τὴν ὑπὲρ αὐτῆς χάριν ἀφοσιοῦν, ἔργοις τε ἀμείβεσθαι τοῖς ἴσοις, τῆνδ' ὁμοίαν καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῷ προσάγοντα καὶ φιλίαν καὶ στοργήν. ὃ δὲ αὐτῷ προστάττει νῦν δέχεσθαι τε καὶ ὡς τετελεσμένον νομίζειν ἦδη. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἦγον, οὐδὲν ἔλλειπειν τοῦ πεπραχθαι, ἔργῳ δὲ τελεῖν μῆτε δύνασθαι, μῆτε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μῆτε καθ' ἡδονήν. διὸ αὐτὸν τειοπαύεσθαι πείθειν ἐπιχειροῦντα περὶ τούτου καὶ αὐτῷ παραιτουμένῳ συγγινώσκειν. Βασιλεὺς δὲ οὐχ οὕτως ἔφρασκεν ἀπροφασίστως παραιτεσθαι χρῆναι, ἀλλὰ τὰς αἰτίας διδάξαντα πρῶτον καὶ τὴν ἀξίωσιν πείσαντα ὡς παράλογον, Δοῦτως ἦδη ἀπολύεσθαι αἰτίας πρὶν δὲ ταῦτα ποιεῖν οὐδὲ συνετόν, οὐδ' ἄγαν φιλοῦντος οὕτως εἴς οὐδεμιᾶς αἰτίας ἰσχυρίζεσθαι τὸ μὴ πεισθῆναι ἂν ποτε. καίτοι γε εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸ γοῦν ἀεὶ διαβεβαιοῦσθαι μηδὲν εἶναι μῆτε με-

V. 181 ζον μῆτε ἔλαττον ὃ, θελήσαντος ἐκεῖνου, μὴ ἂν εἰς πέρας ἀγαγεῖν, αὐτὸν ἀξίον καταναγκάζειν πείθεσθαι αὐτῷ. εἰ δ' ἄρο οὐχ οὕτως ἔχεις, δίκαιον διδάσκειν, ὡς ἂν εἰδείην τὸν πρότερον ἡκατημέρος χρόνον. Οὕτως ἔφρασκεν ὁ μέγας δομέστικος ἔχειν, καὶ ἀεὶ τε διίσχυρίζεσθαι πάντα πράττειν ἐθέλειν,

stupescendum esse. Qui enim alterius vitam suae antetulit et pro eodem summa cum voluptate emori elegit, quid mirum, si cum hoc imperium, aut si quid imperio praestantius est, dividat? De hac autem beneficentia multum se illi debere, idque ingenue confiteri, et verbis quam religiosissime possit gratias agere: re ipsa referre, cum animo eandem illi benevolentiae amorisque magnitudinem remetiatur. Quod vero nunc sibi imponat, id se admittere et pro confecto ducere, (quod enim ad se attineat, nihil deesse, quo minus confectum sit,) re tamen nequire perficere: neque allubescere sibi, neque ullam iucunditatem parere. Quamobrem coeptis desistat sibi que recusanti ignoscat. Tum imperator, Non ita praecise nulloque praetextu recusandum: verum causas afferendas et quod postuletur cum ratione non congruere demonstrandum, atque ita demum culpam ab se amovendam: alioqui nec prudentis, nec valde amantis esse, asseverare simpliciter, nunquam sibi persuasum iri. Ac si non aliud, hoc unum certe, quod semper prae se ferat, nihil esse tam parvum aut magnum, quod eo volente non sit facturum, iure ad dandas manus posse compellere. Si aliter sit, par esse, ut demonstret, quo se hactenus dolis ductatum fuisse intelligat. Tum magnus domesticus, Non aliter esse, et semper sese affirmare factu-

ἅττα ἂν βούλοιο αὐτός, καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιον πρὸς τοῦτο A. C. 1329
 παρεσκευασμένος εἶναι. ἐφ' οὗ δὲ πείθειν νῦν ἐπιχειρεῖς,
 οὐ σώζειν τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ ἐθέλειν ποι- P. 225
 εἶν φαίην ἂν, ὃ οὐ δι' ἐμὲ ἂν γίγνοιτο, διὰ σὲ δέ· περὶ
 505 δὲ νῦν ὁ λόγος δι' ἐμὲ ὄντος, οὐ δίκαιον οὐδ' ἀναγκαῖον
 εἰς πειθῶ τῷ λόγῳ χρῆσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν ὡσαύτως
 διακαίμενον περὶ ἐμὲ καὶ τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸν χρώμενον
 λόγοις, οὐκ εὐλόγον πρὸς ἐμὲ μὲν ἰσχυρὸν τὸν λόγον ἡγεῖσθαι,
 πρὸς σὲ δὲ μὴ δύνασθαι τὰ ἴσα. εἰ δ' ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίαν
 10 εἶχει τὴν ἰσχυρὴν, δίκαιον καὶ σὲ ὃ μᾶλλον ἐγὼ βούλομαι ποιῆ-
 σαι, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ζητουμένου ὄντος. Τιοιού-
 των δὴ τινων καὶ πλειόνων ἐτέρων πρὸς ἀλλήλους εἰρημέτων,
 βασιλέως μὲν ἐπιχειροῦντος πείθειν δέχεσθαι τὴν βασιλείαν, B
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου δὲ μῆτε βουλομένου μῆτε πειθομέ-
 15 νου, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν, οὐτ' ἀπαγορεύσαντος εἰς
 τέλος βασιλέως, οὔτε τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἀποσχέσθαι
 τοῦ πράγματος πείσαι δυνηθέντος βασιλέα. βασιλεὺς δὲ αὐ-
 τὸν οὕτως ἀνδιστάμενον ὄρων, δεῖν ἔγγω καὶ ἐτέρους πρὸς
 πειθῶ παραλαβεῖν, εἴ πως δυνηθεῖη δι' αὐτῶν πείσαι δέξα-
 20 σθαι τὴν βασιλείαν, καὶ παραλαβῶν Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσά-
 νην, ὄντα τοῦ μεγάλου δομεστίκου πενθερὸν, καὶ τὸν πρωτο-
 στρατοῦρα Συναδηρὸν, καὶ αὐτοῦ μεγάλου δομεστίκου παρόν-
 τος, μετὰ τὸ διαλεχθῆναι περὶ τινων ἐτέρων πρὸς αὐτούς,
 ἤδη καὶ περὶ τοῦ προκειμένου προσημαζομένου, ὃ μέγας δο- C

rum quae ille velit omnia, et in praesens nihilo minus ad hoc ipsum
 paratum esse. Ceterum quod modo a se conetur impetrare, in eo
 non dici cohaerentia. Omnia enim prompte me exsecuturum dixerim,
 inquit, quae non propter me, sed propter te fiant. Cum porro id, de
 quo nunc sermonem habemus, propter me sit, neque iustitia sinit,
 neque necessitas flagitat quidquam te verborum amplius persuasionis
 ergo proloqui. Nam quia tu ita affectus es erga me, ut ego erga te,
 et idem quod ego profiteris, non est secundum rationem existimare,
 orationem tuam apud me valere debere, meam apud te non item. Si
 igitur in utroque eandem vim habet idemque valet, decet ut tu quoque
 quod ego malim, id praestes, cum praesertim de me sit negotium. His
 et pluribus ultro citroque dictis, imperatore id agente, ut eum ad im-
 perii societatem capessendam induceret, magno vero domestico prorsus
 abnuente, in praesens digressi sunt: cum nec ille spem omnino abiice-
 ret: nec hic tantum valeret, ut a sententia illum detorqueret. Videns
 ergo adeo refractarium imperator, alios insuper in partem laboris huius
 vocare statuit, si forte per eos quod volebat consequeretur. Igitur
 Andronicum Asanem, ipsius socerum, et protostratorem Syradenum
 assumit: domesticoque coram praesente, postquam super aliis nonnul-

- A. C. 1329 μέστικός περὶ ὧν ἔσονται οἱ λόγοι συμβαλῶν, ἀνίστη τε τὸν βασιλέα τοῦ συνεδρίου, ὡς περὶ τινος ἀναγκαίου μέλλων διαλέξεσθαι, καὶ μόνον παραλαβὼν, ὥρμιζε τὸν θεόν, μηδὲν πρὸς τοὺς εἰρημένους περὶ ὧν βούλοιο εἰπεῖν, ὡς ὠφελείας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν λόγων ἐσομένης. εἰ γὰρ ἐνῆν ὑπὸ τινῶν⁵ πεισθῆναι, μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πάντων ἐπιείθετο αὐτῷ· αὐτοῦ δὲ ἐκ πολλῶν καὶ συνεχῶν ὁμιλιῶν πλεον ἠνυκότος οὐδὲν, θανυμάζειν εἰ ἑτέροις τισὶν ἤλπισε τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. βασιλεὺς δὲ ἤλγησε μὲν οὐκ ἐπ' ὀλίγον, ὄρων ἤδη τὴν
- Πεπιχειρήσιν οὐκ ἐσομένην ἀνυσθῆναι δυνατόν. καὶ διετέλεσεν¹⁰ ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἀλγῶν τε καὶ πολλὰ τὸν μέγαν δομέστικον καταμεμφόμενος τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς οὐ καλῆς φιλονεικίας. ὅμως μέντοι τοῖς ἐκείνου πειθόμενος λόγοις ἀπέσχετο τοῦ λέγειν περὶ ὧν ὥρμητο πρὸς τοὺς εἰρημένους. καὶ αὐτοὶ δὲ ὅ, τι μὲν ἐμέλλεν εἰπεῖν οὐκ ἤδειςαν ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς,¹⁵ ὅμως δὲ ἐκ τῶν εἰκίτων στοχαζόμενοι ὡς, περὶ τινῶν μεγάλων διαλέξεσθαι μέλλοντος αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestίκου κωλυθείη· ἐν αἰτίαις τε αὐτὸν ἐποιοῦντο καὶ τὰ ἔσχατα ἡδίκησθαι διεκείνοντο ὑπ' αὐτοῦ. μηδεὶς δὲ ταῦτ' ἀκούων, ἀνεξέλεγκτα οἰέσθω ψεύδεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ μὴ πᾶσι μέγρι²⁰
- P. 226 νῦν τὰ τοιαῦτα κατάδηλα γενέσθαι. ἴστω γὰρ θεὸς ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ πᾶσι τοῖς γινομένοις αἰεὶ παρῶν καὶ τῶν ἀδήλων καὶ κεκρυμμένων ἀγνοῶν μηδὲν, ὡς οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συγγεγραμμένοις ἅπασιν οὐτ' ἔχθραν οὐτε φιλίαν οὐτ' ἄλλο

lis eos compellavit, rem propositam exorsus est. Domesticus divi-
nans, quo de argumento texeretur oratio, e concilio imperatorem, ac
si quiddam necessarium haberet dicere, evocat; et seducens eum, per
Deum obtestatur, ne quid eorum quae decrevisset ad praesentes
proferret: utpote utilitate nulla inde consecutura. Nam si ab ullo
mortalium eo perpelli potuisset, ab ipso potuisse. Et quia multis
assiduisque congressibus actum egisset, mirari se, quomodo alios id
sibi effecturos speraverit. Imperator quoniam conatum suum fore
inanem cernebat, magno in dolore per dies complures fuit, deque
magni domestici inobedientia et parum honesta pertinacia querimonia
habuit. Verumtamen precibus eius obsecutus, de re tantopere
cupita contulit. Illi alii, quid imperator voluisset, non satis norant:
nisi quod verisimiliter coniectabant, de arduis negotiis cum ipsis
acturum, a domestico impeditum fuisse: quam rem ei vitio vertebant
secumque iniquissime actum contendebant. Nemo autem qui ista
audit, nullo argumento probata nos scribere ac mentiri putet, quod
haec usque hodie non publice innotuerunt. Testor enim omnia in-
spectantem et universis, quae fiunt, semper praesentem incertorumque
et occultorum nihil nescientem Deum, me neque in ceteris omnibus,

τῶν πάντων οὐδὲν τῆς ἀληθείας προεθέμεθα, νῦν τε οὕτως A. C. 1329
 ὡς ἐγένετο περὶ τοῦ πράγματος τὴν διήγησιν ἀποδιδόαμεν V. 182
 ὑμῖν, ὡς οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δις καὶ τετράκις, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν
 5δομέστικον ὄλη γνώμη καὶ πάσῃ σπουδῇ τοῖς βασιλικῶς
 ἠθάλησε κοσμηῆσαι παρασήμοις καὶ συγκάθεδρον αὐτῷ καὶ
 συμβασιλεύοντα ἀποδείξαι. αὐτοῦ δὲ παραιτουμένου ἰσχυ- B
 ρῶς καὶ μὴδ' ἂν εἴτι γένοιτο, πεισθήσεσθαι ἰσχυρίζομέ-
 νου, ἤλγησέ τε σφοδρῶς ὁ βασιλεὺς ἐπιπολὺ καὶ τῆς ἀκαί-
 10ρου κατεμέμψατο φιλονεικίας. τῷ μὲν δὴ ἔξωθεν σχήματι
 καὶ τῇ περιβολῇ οὐχ ἦ ἤξιου ἐγεγόνει ὁ βασιλεὺς ἔργοις
 δὲ οὐδὲν ἦν σχεδὸν διαφέρων βασιλέως. ἦ τε γὰρ διοί-
 κησις τῶν πραγμάτων πᾶσα ὑπ' αὐτῷ ἦν, καὶ τὰ βασιλέως
 15προστώματα οὐχ ἦττον ἢ αὐτὸς βασιλεὺς ἐρυνθραῖς ὑπεση-
 μαίνεται ὑπογραφαῖς, καὶ ἂ ἐξεφέρετο παρ' ἑαυτοῦ, τὴν ἴσῃν
 καὶ ὁμοίαν δύναμιν τοῖς βασιλέως εἶχεν, καὶ τᾶλλα ὅσα βα-
 σιλέως ἔργα ἦν, καὶ αὐτῷ ἔξῃν. στρώμασί τε γὰρ ἐφύπνωττε C
 βασιλέως, εἴποτε στρατευσόμενῃ συνέβαινε τοῖς αὐτοῦ σκευο-
 φόροις μὴ παρεῖναι, καὶ τῇ βασιλέως κλίνῃ, ἣ μὴδὲ νιῶ καὶ
 20βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐπιτραπέϊη, ἔξοστιν, αὐτὸς ἀνεκλίνετο ἀκωλύ-
 τως ὁμοίως τε ἀπόντος καὶ παρόντος βασιλέως, ἐμβάσι τε
 ἐχρῆτο ταῖς βασιλικαῖς ἀδεέστερον ἢ ταῖς ἰδίαις, ὅποτε συν-
 διανυκτερεύσεις βασιλεῖ, καὶ πάντα ἐπραττε βασιλικῶς, ὡς

22. ἦ add. ED. P. συνδιανυκτερεύσει legebatur.

quae narravi, vel odium vel gratiam vel aliud quidquam veritati prae-
 posuisse: et nunc rem gestam ut gesta est vobis tradidisse. Neque
 vero semel bisve quaterve, sed saepius Andronicus iunior imperator
 Cantacuzenum magnum domesticum toto pectore et omni conatu or-
 namentis imperatoris condecorare, sibi que assessorem et collegam coo-
 ptare contendit. Quo nimio opere detrectante confirmanteque, quo res
 cumque caderet, nunquam se obtemperatum, diu in gravi aegritonia
 versatus est et immodicam eius obstinationem in reprehensione posuit.
 Exteriore quidem habitu vestituque non eo incedebat, quo imperator
 postulabat: sed actionibus propemodum nihil ab eo differebat. Nam
 et rerum tota administratio penes illum erat; et edictis imperatoris
 aequae ut ipse imperator minio seu cinnabari subscribebat: quaeque
 ipse protulisset, perinde accipiebantur, atque si ab ore imperatoris
 prodiiissent: et reliqua demum, quaecumque imperator faceret, ead-
 em ipsi licebant. Nam et in eius stragula veste somnum capiebat,
 si quando in expeditione contigisset ministros supellectilem seu im-
 pedimenta portantes non adesse: et in grabatulo eiusdem (quod nec
 filio, et quidem imperatori, nisi id ei parens deferret, fas erat) ipse
 liberrime, idque eo tam praesente, quam absente, meridiabatur: et

A. C. 1329 καὶ βασιλέα ὄρωντα τὰ τοιαῦτα ἠδεσθαι τε ἄγαν ἐπερφευῶς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδείκνυσθαι ὡς εἶη αὐτῷ καθ' ἡδονήν. τὰ τοιαῦτα δὲ οὐδὲ τῇ βασιλίδι Ἄννη ἄγνωστα ἦν, ἀλλὰ παρούσης καὶ αὐτῆς, ἐπράττετο πολλάκις, ὡς καὶ βασιλέα πρὸς Δτὸν μέγαν δομέστικον λέγειν, ὅτι „τί δ' ἂν εἶη δεινόν, εἰ ἂν ἰδίᾳ, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ πραχθεῖη καὶ τοῖς πᾶσι γένοιτο καταφανῆ”; ὁ δ' οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον ἀπεωθεῖτο, ἀρκεῖσθαι τοῖς παροῦσι φάσκων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τῆς ἀληθείας ἔνεκα τοσαῦτα εἶρηται ἡμῖν.

P. 227 ἰ. Οὐ πολλοῖς δὲ ἔτεσι πρότερον Ζαχαρίας Μπενέτος διο ἐκ Γεννοῦας τῇ Χίῳ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν αὐτῆς. βασιλεῖ δὲ Ῥωμαίων τῷ πρεσβυτέρῳ Ἀνδρονίκῳ διὰ τὰς συχνὰς ἐφόβδους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν πρὸς ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων πόλεων οὐ βραδίως ἔχοντι πολέμῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἀνακτᾶσθαι, ἔδοξε λυσιτελεῖν εἰρηνικᾶς πρὸς Ζαχαρίαν σπονδὰς 15 θέσθαι, ὥστε Χίον μὲν ἐπὶ δέκα ἔτεσι κατέχεσθαι παρ' αὐτοῦ καὶ μηδένα βασιλεῖ παρέχειν φόρον, ὀνομάζεσθαι δὲ μόνον βασιλέως καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀνάγεσθαι βασιλικὰς, μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν πάλιν Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἀποδιδόναι. τοιαύτας μὲν βασιλεὺς τὰς πρώτας σπονδὰς ἔδετο 20 πρὸς Ζαχαρίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιεποιεῖ τε V. 183 τὴν νῆσον ἑαυτῷ ὑποποιούμενος τοὺς Χίους, καὶ Ὀχύρου τὴν πόλιν τὰ τε πεπονηκότα ἀνοικοδομῶν, καὶ εἶπον δέοι, τοῖς

si quando simul pernoctassent, cothurnis eius licentius quam suis utebatur, agebatque imperatorie omnia: ut imperator intuens, etiam atque etiam vehementerque lactaretur et gaudium suum nec apud alios tacitum habere posset. Nec ista Annam imperatricem latebant: in cuius conspectu eadem saepe faciebat: ut imperator ei nonnunquam diceret, Quid tandem foret mali, si quae privatim agis, publice fierent, noscerenturque ab omnibus? Ille nihilo minus ut semper renitebatur, praesentibus se contentum autumans. Ac de his quidem veritatis testificandae causa tantum dixisse sufficit.

10. Non multis ante annis Benedictus Zacharias Genuensis Chium invadens, ea potitus est. Cum vero seniori Andronico propter frequentes et infestas Persarum in urbes orientales Romanorum incursiones difficile esset insulam recuperare, pacem cum Zacharia composuit, sub ea conditione, ut is Chium retineret per decennium, nec esset tributarius: tantum ut insula imperatoris vocaretur et in muris signa eius figerentur: eo tempore finito, Romanis restitueretur. Hoc foedus primum cum Zacharia percussit imperator. Intra eosdem annos Zacharias, Chiis subactis, insulam sui iuris fecit: Ochyrum oppidum et alia vetustate ruinosa instauravit: et sicubi opus erat, muros in altitudinem maiorem eduxit: fossas, item et

τείχεσιν ὑψὸς προστιθεῖς, καὶ τάφρους τε καὶ τᾶλλα ἔξαρτύο- A. C. 1329
 μενος ἃ ἐμέλλε λυσιτελήσειν, εἰ κατασταίῃ πρὸς τὸν πόλεμον. C
 μετὰ δὲ ταύτας τὰς δεκαετεῖς οὐ ῥαδίαν ὄρων ὁ βασιλεὺς τὴν
 παράληψιν τῆς Χίου διὰ τὸ ὠχυρῶσθαι, ἄλλως τε καὶ Ζα-
 5 χαρίου πρεσβείαν πέμψαντος καὶ βασιλέως δεομένου μὴ περὶ
 τῆς νήσου ἐνοχλεῖν, ἐτέρας ἔθετο πενταετεῖς ἐπὶ τοῖς ἴσοις
 καὶ ὁμοίοις, καὶ μετ' αὐτὰς ἐτέρας πάλιν. καὶ τετελευτηκότος
 Ζαχαρίου, τῆς τε Χίου καὶ τῆς πανουργίας οἱ παῖδες κατα-
 λειφθέντες κληρονόμοι, οὕτω διεπαιδαγώγουν βασιλέα, πρὶν
 10 τὰς οὐσὰς ἐξικέσθαι ἐτέρας τιθέμενοι καὶ ἔργῳ μὲν αὐτοὶ
 καρπούμενοι τὴν Χίον, ψιλῇ δὲ προσηγορίᾳ βασιλεῖ παρέχον- D
 τες αὐτῆς κυρίῳ εἶναι. τῶν σπονδῶν δὲ αὐτοῖς τότε πρὸς
 ἔξοδον ἤδη οὐσῶν, Καλόθετος τῶν παρὰ Χίοις δυνατῶν ὁ
 μάλιστα διαφορώτατος, τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ οἴκῳ προσφ-
 15 κειωμένος ἐκ πολλῶν ἐτῶν, (πατέρες τε γὰρ ἐκείνου τοῖς με-
 γάλῳ δομεστίκῳ πατράσιν ἐς τὰ μάλιστα ἦσαν φίλοι καὶ
 οἰκεῖοι, καὶ αὐτὸς αὐτῷ,) οὕτω δὲ ὁ Καλόθετος τῇ τοῦ μεγά-
 λου δομεστίκου μητρὶ τότε προσελθὼν Διδυμοτείχῳ ἐνδιatri-
 βούσῃ καὶ τὴν τε κακουργίαν τῶν Λατίνων ἀπαγγείλας, ἧ
 20 χορῶμενοι ἀπεστέρησάν τε Ῥωμαίους τῆς Χίου τὴν ἀρχὴν
 καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον κατέχουσιν ἔξαπατῶντες, πρᾶγμα οὐκ
 εὐκαταφρόνητον, οὐδ' οἷον ῥαδίως τινὰ αὐτὸ καταπροέσθαι.
 (δύο γὰρ πρὸς ταῖς δέκα μυριάσι χρυσίου ἐτησίους τελεῖ φέ- P. 228
 ρους,) τὴν τε εὐνοίαν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν συνήθειαν

alia adornavit, quae usui essent, si bello peteretur. Elapso hoc
 decennio cum videret imperator, Chium sic munitam haud sine
 magno labore posse recipi: et accessisset praeterea legatio a Zacha-
 ria, qua rogabatur, ne sibi propter insulam negotium exhiberet,
 quinquennium sub iisdem conditionibus adiecit: rursusque aliud
 quinquennium. Zacharia autem mortuo, filii eius ut Chii, ita paternae
 calliditatis haeredes et imperatorem instar pueri tractantes, priusquam
 anni concessi finirentur, alios paciscebantur: et cum re quidem ipsi
 insula fruerentur, solo nomine imperatorem esse dominum sinebant.
 Iam foedus exhibit, cum Calothesis unus de Chiis dynastis maximam
 opum, cui cum domo magni domestici veteris et summa erat
 necessitudo (avi enim eius domestici maioribus amicissimi coniun-
 ctissimique fuerant, ut et ipse domestico) hic igitur Calothesis ad
 matrem eius per id tempus Didymotichi manentem adiit, Latinorum
 ei scelus indicavit, qui Romanos insula spoliassent, quam per frau-
 dem tamdiu occuparent: et rem haud contemnendam, neque temere
 e manibus dimittendam videri, cum in annos singulos centum vi-
 ginti aureorum millia pensitet. Benevolentiam quoque suam et con-
 iunctionem consuetudinis cum ipsa et eius filio in medium attulit,

A. C. 1329 τὴν τε πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν· τελευταῖον συνεβούλευεν ὡς εἰ εἶη δυνατὸν βασιλέα στόλῃ εἰς τὴν Χίον βοηθῆσαι, αὐτὸν τὰ μέγιστα ἂν συνάρασθαι πρὸς τὸ ἀνακτήσασθαι τὴν νῆσον, τὰ πρῶτά τε δυνάμενον παρὰ Χίοις καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενον καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν. εἶναι δὲ καὶ ἀφορμὰς οὐκ ἀγενεῖς τοῦ πρὸς Μαρτίνον πόλεμον τό, τε πρὸς ἔξοδον ἤδη εἶναι τὰς σπονδὰς, καὶ τὸ, βασιλέως ἀγνοοῦντος, ἀκρόπολιν ἐπὶ τῇ Χίον βία κατασχεῖν οἰκοδομεῖν. Βέδειτό τε αὐτῆς σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ πρότερον καλῶς, ὅπως μὴ αὐτῇ ἐς κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσει, βασιλέως οὐ μετὰ τὴν προσηκούσης δυνάμεως ἐκεῖ ἐλθόντος. περὶ πλείστου μὲν γὰρ, ποιῆσθαι καὶ τὸ Χίον Ῥωμαίοις προσχωρήσαι, ἀφέλειαν παρεξουσαν οὐ τὴν τυχοῦσαν οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων προνοεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ κατὰ γνώμην αὐτῆς τὰ πράγματα χωρήσει, πανοικεσίᾳ διαφθαρησομένου, εἰ κα-15 τὰδηλον γένοιτο Λατίνοις, ὅτι αὐτοῦ πρῶτοντος ἐπεστράτευσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς. οὐ δὲ ἔνεκα αὐτῆς τὴν γνώμην ἀναθεῖναι πρώτη, ὡς ἅττα ἂν αὐτῇ δοκοῖη ἐκείνου διαπραξομένου. Τοιαῦτα μὲν ὁ Καλόθετος τῇ μητρὶ τοῦ μεγάλου δομestικού κρύφα περὶ Χίου διειλέχθη ἢ δὲ ἐπέρρωσέ τε μᾶλ-20 λον πρὸς τὸ ἔργον αὐτὸν καὶ καλῶς ἐφασκε καὶ λυσιτελούτως βεβουλεῦσθαι καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἑαυτῷ. ἐπεὶ δὲ αὐτῆς τὴν πρᾶξιν ἀναθεῖη πρώτη διὰ τὴν ἀρχαίαν οἰκειότητα καὶ

4. πρῶτά τε ED. P. pro πρῶτα τό.

ac tandem auctor fuit, ut, si posset, imperator classem subsidiariam in Chium mitteret: ipse vero qui per se plurimum opibus et gratia valeret, multosque alios tum amicos, tum cognatos ad societatem aggregaturus esset, ad insulam vindicandam vires suas coniungeret. Praeclaram autem occasionem belli contra Martinum fore, tum quod foederis tempus iam expiraret; tum quod, imperatore inscio, arcem ad Chium vi subiugandam exstrueret. Orabat tamen illam, negotium prius perpenderet diligenter, ne ipse caput et fortunas suas in periculum adduceret, si imperator cum copiis non iustis eo adnavigaret. Sibi quidem nihil esse optatius, quam Chium quoque non mediocriter fructuosam sub Romanorum ditionem succedere: nihilo minus se sibi ac propinquis suis prospicere. Si namque res secus evenirent, cum tota stirpe vita et facultatibus exutum iri; nempe Latinis resciscentibus, eius impulsu imperatorem non hostili classe advenisse. Ideo porro se ipsi ante omnes mentem suam aperire, quod imperator per omnia ex eius iudicio arbitrioque acturus sit. Haec matri magni domestici clam de Chio Calothetus; quae stimulus ei matoris subiecit bonumque et utile tum Romanis tum sibi met quoque consilium dedisse affirmavit. Et quia ad se primum pro

τὴν εὐνοίαν ἣν ἔσχηκεν ἐκ παλαιοῦ πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν Ἀ. C. 1329
 υἱόν, αὐτὴ καὶ διαπραΐζεται ὅπως ἄριστα αὐτῷ ἔξει. Ἐκείνη
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· πέμψασα δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλέα
 καὶ τὸν υἱόν εἰς Διδυμότειχον ἐκάλει, ὡς ἀναγκαίων πέρι
 5 διαλεξομένη. οἱ δ' εὐθύς, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, εἶχοντο
 ὁδοῦ· γενόμενοι δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἐπεὶ ἐπύθοντο περὶ ὧν D
 καλοῦντο, ἡδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους καὶ ἐδόκει δεῖν V. 184
 ὡς περὶ ἀναγκαίου τῆς Χίου παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον προθύμως, τὸν τε Καλόθετον ἰδίᾳ μετακαλεσάμε-
 10 νοι, ἐκάτερος αὐτῶν λόγοις τε ἐπέρῳσαν πρὸς τὸ ἔργον ἐπα-
 γωγοῦς καὶ δόροις φιλοφρονησάμενοι ἀξίως ἑαυτῶν, ἔτι δὲ καὶ
 ἐπαγγειλάμενοι αὐτὸν τε καὶ γένος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψαν πρὸς
 Χίον, ὡς ὧν ἂν δέοιτο παρασκευασόμενον πρὸς τὸ Λατίνοις, ἦν
 15 δέη, ἐπιθέσθαι. αὐτοὶ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπαναστρέψαντες,
 15 τριήρεις τε ἐναυπηγοῦντο, καὶ τὰλλα παρεσκευάζοντο ὡς πλε-
 ούμενοι ἐς Χίον. σκεπτομένοις δὲ αὐτοῖς ἦντινα ἐξέσται τοῦ
 πολέμου εὐπρόσωπον ἀρχὴν λαβεῖν, ὃ μέγας δομέστικος συνε- P. 229
 βούλευς τὰς μὲν τριήρεις ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰ ὄπλα ὧν δέονται
 παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν συλλέγειν, οἱ ἐπιβήσονται, καὶ
 20 οὐπλίτας. ἐπεὶ δὲ αἱ τε σπονδαὶ τῷ Μαρτίνῳ ἐν ἐξόδῳ εἰσὶν
 ἤδη, καὶ ἄκραν, βασιλέως μὴ ἐπιτρέψαντος, οἰκοδομεῖ ἐπὶ τῷ
 καταδουλώσασθαι τὴν νῆσον, πρόσταγμα πρὸς ἐκεῖνον αὐτοῦ
 πεμφθῆναι, ἅμα μὲν αὐτὸν αἰτιωμένου ὡς τὴν ἄκραν, αὐτοῦ
 μὴ συνειδότος, οἰκοδομοίῃ, κελεύοντός τε τὸ οἰκοδομεῖν ἄν

23. αἰτιωμένου ED. P. pro αἰτιώμενον.

familiaritate, quae illi secum et cum filio inde a maioribus inter-
 cessisset, referendum putavisset, se rem optime confecturam. Haec
 illa. Inde imperatorem et filium Byzantio Didymotichum, ut de
 necessariis quibusdam cum ipsis actura, accersit; qui illico in viam
 se dederunt. Audita causa, ob quam essent evocati, laetitiam ce-
 perunt bellumque pro Chio, ut rem praecipui momenti, prompte
 comparandum decreverunt. Accitum quoque Calothetum uterque
 verbis efficacibus confirmarunt et pro dignitate munerarunt: da-
 tisque promissis, se ipsi et generi eius benefacturos, Chium dimi-
 serunt, ut quibus opus foret ad Latinos in tempore adoriundos praepa-
 rarent; ipsi Byzantium reversi, triremes fabricandas locarunt et
 cetera, tamquam Chium navigaturi, curaverunt. Dum vero circum-
 spicerent et honestum aliquod belli principium quaerent, magnus
 domesticus, triremes et arma necessaria conficienda, copiamque na-
 valem et gravis armaturae militem, qui conscenderet, colligendum
 suadebat. Et quoniam foederis cum Martino terminus adesset, ipse-
 que inconsulto imperatore arcem ad insulam servitute opprimendam
 exaedificaret, mandatum illi mittendum, quo tum de facto incuere-

A. C. 1329 καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν ἅμα δὲ καὶ τὰς σπονδὰς ὡς εἰ βούλοιο ἐτέρας θέσθαι, τῶν οὐσῶν ἤδη ἐξηκουσῶν, εἰς Βυζάντιον ἔλθειν. καὶ μὲν παύσεται τε οἰκοδομεῖν καὶ γερόμενος ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἐτέρων δέοιο σπονδῶν, ὃ, τι ἂν εἴη σκεψαμένοις βέλτιον ποιεῖν. ἢ γὰρ μηκέτι Χίου Μαρτίνου⁵ ἄρχειν δίκαιον ἔαν, ἀλλ' ἕτερον τρόπον εὖ ποιεῖν, τὴν νῆσον δὲ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους· ἢ σπονδὰς οὐ κατὰ τὰς προτέρας, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς βέλτιον δοκοῖη τίθεσθαι, ὥστε αὐθις Μαρτίνον Χίου ἄρχειν ἐπὶ χρόνον τινὰ ῥητόν. εἰ δὲ μήτε παύηται οἰκοδομῶν, σπονδῶν τε μὴ δέοιο ἐτέρων, ὡς 10 ἤδη βεβαίως τῆς νήσου ἐχομένης, τότε παρεσκευασμένων ἑπτῶν τριήρεων οὐσῶν, τὴν ταχίστην ἐπιπλεῖν· πέμπειν δὲ καὶ ἕτερα γράμματα Χίοις, κελύοντα καὶ αὐτοῖς ἀποσχέσθαι τοῦ οἰκοδομεῖν, ὡς ἢ παύοιο καὶ ἄκων, οὐκ ἔχων τοὺς συναιρομένους, ἢ εἰ βιάζοιο καὶ ἄκοντας, μᾶλλον ἔκπο-15 λεμωθεῖεν πρὸς αὐτόν. Οὕτω βουλευσαμένοις ἐδόκει δεῖν τὰ τε γράμματα εἰς Χίον πέμπειν, καὶ τριήρεις τὰς τε οὐσῶν ἐπισκευάζειν καὶ ἐτέρας ἐπιναυπηγεῖν. τὰ μὲν οὖν γράμματα βασιλέως ἀφιγμένα πρὸς Μαρτίνον, πλέον ἤνυσαν οὐδὲν, ἀλλ' ἀναγνοῦς, μᾶλλον ἔργου εἶχετο καὶ κῆσαν ἐπεδεί-20 κνυτο σπουδῆν, ὥστε τὴν ἀκρόπολιν ἀπαρτίσαι ὧν ἂν δέοιο τὴν βασιλέως φθάσας ἔφοδον. ἤδη γὰρ ὑπώπτενε καὶ αὐτός.

D Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐν διαφορᾷ πρὸς ἐκείνον καταστάς, ὅτι χρυσίων ἑξακισχιλίων ἀποστεροῖτο παρ' αὐτοῦ,

tur et exstructione desistere iuberetur: tum, si foedus novum cuperet, priore iam exacto, Byzantium venire moneretur. Si aedificare cessarit, et Byzantium profectus, pacta nova rogaverit, quod re considerata melius censebitur, se facturos. Etenim aut iustum esse, non pati Martinum Chio imperare: sed alio modo de illo mereri insulamque Romanis parere: aut foedus non in eas condiciones, in quas antea, sed quibus ipsis libuerit, ineundum: nempe, ut Martinus russum ad tempus certum praesit: et si neque aedificare destiterit, neque foedera nova quaesierit, ac si iam firma sit ei insulae possessio, tum instructis triremibus primo quoque tempore illuc contendendum; mittendasque insuper litteras, quae Chios in aedificando pergere ventent: ut hac ratione aut invitus desinat, ab operis desertus; aut si etiam nolentes coegerit, sibi infensiores reddat. Itaque consilium ceperunt, ut Chiis scriberent, et paratas triemes armarent novasque adderent. Ac epistola quidem Martino reddita, frustra fuit: ea siquidem lecta, operi magis institit, summa ope enitens, ut ark absolveretur, et ut quibus esset opus, iis adventum imperatoris, quem iam suspicione et ipse praecipiebat, anteverteret. Benedictus porro cum Martino fratre litigans de sex aureorum millibus, quae

ἃ ἐχρῆν αὐτὸν ἐκ τῶν δημοσίων τῆς Χίου φόρων λαμβάνειν A. C. 1329
 ἐτησίως, προσήκοντα ἐκ πατρῴου κλήρου, ἦκεν ὡς βασιλέα τὴν
 ἀδικίαν ἐγκαλῶν τῷ ἀδελφῷ καὶ τυχεῖν δεόμενος ἐπικουρίας.
 γραμματεῖά τε ἐδείκνυ ἃ σαφῶς πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν
 ἑαδικίαν κατηγορεῖ καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. βασιλεὺς δὲ ἐπηγγέλ-
 λετό τε τιμωρήσειν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἀδικεῖται ἀφικόμενος ἐκεῖ, καὶ
 αὐτὸς οὐδὲν ἦττον ἃ παρὰ Μαρτίνου ἀδικεῖται ἀπολήψεσθαι.

ια. Παρεσκευάζετο μὲν οὖν στόλος πέντε καὶ ἑκατὸν νεῶν, P. 230
 ὧν ἦσαν ὀλίγη ἐλάσσους εἰς τὰς δύο μοίρας διήρεις καὶ τριῆ- V. 185
 10ορεις, ἐξ ὧν ἦσαν ἵππαγωγοὶ ὀκτώ ἄγονσαι τριακοσίαν ἵππων· B
 αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν. ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἦσαν,
 τὴν τε ἵππον ἐσεκόμιζον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια. ἦν τε ἄμιλλ-
 λα πολλὴ τοῖς τριηράρχαις, ἐκάστου φιλονεικούντος πολυτε-
 λεία καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς τοὺς ἄλλους ὑπερβαλέσθαι·
 15καὶ τὰ τε ἄλλα ἐξηρτύνοντο πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ
 τὰ πληρώματα ἐκόσμον ἰδίους παρασήμοις ἔν τε ὄπλοις καὶ
 ἀσπίσιν. ἦσαν γὰρ οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν τε εἰργεῶν C
 καὶ μεγάλα δυναμένων. συνέπλεον δὲ τῷ βασιλεῖ οὐ μόνον
 ὀπλιταὶ καὶ ψιλὸς πολὺς, ἀλλὰ τῶν τε συγκλητικῶν οὐκ ὀλί-
 20γοι, καὶ στρατιωτῶν οὐ μόνον οἱ χρησόμενοι τοῖς ἵπποις,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλος ὄμιλος πολὺς. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἐπεπόριστο
 καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραντες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Χίον.
 γνώμην δὲ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἦν ὁ Μαρτίνος τὸν ἐπίπλων
 πυθόμενος, πρὶν εἰς τὴν νῆσον κατάραι, ἀφίκεται πρὸς αὐ-

sibi in annos singulos hereditario iure de publicis vectigalibus de-
 bebantur, quibusque ab eodem fraudatus erat, ad imperatorem se con-
 tulit, fratris iniquitatem accusans et auxilium flagitans: quin etiam
 litteras exhibens, quibus magna illius iniustitia improbitasque coar-
 guebatur. Imperator et se, ubi eo venisset, scelus vindicaturum, et
 Benedictum pecuniam interversam recepturum promisit.

11. Itaque classis centum et quinque navium comparabatur, e
 quibus paulo pauciores erant duorum generum, biremes et triremes
 videlicet, et ex his hippagogi octo, in iis equi trecenti, reliquae
 uniremes. His paratis, equitatum et cibaria imposuit. Tum non
 levis contentio trierarchis incidit, dum quilibet ceteros sumptuoso
 apparatu superare nititur, et cum alia magnifice instruit, tum classia-
 riorum arma et clypeos suis insignibus exornat: nec enim de in-
 fima plebe, sed viri nobiles et admodum copiosi erant. Navigabant
 porro cum imperatore non modo gravis et laevis armaturae multi,
 verumetiam de proceribus non modo pauci, et praeter equites multitudo
 item non spernenda. Omnibus rite paratis, Byzantio vela in altum
 dantes, cursum in Chium dirigunt. Statuerat vero imperator, ut si
 Martinus, adventu classis audito, priusquam in insulam descendere-

- A. C. 1329 τὸν καὶ δεηθῆ περι' αὐτῆς, τὴν μὲν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτὸς ᾤκοδόμηι, τὰ ἑλλείποντα ἐπισκευάσας, κατασχεῖν φρουρᾷ τῆς εἰσέπειτα ἀσφαλείας ἔνεκα· **Μαρτίνω** δὲ τῆς ἄλλης νήσου ἐπιτρέψαι ἄρχειν, ἀποδιδόντι ἐτησίως **Μπενέτω** ἢ πρότερον χρήματα ἀπεστέρει. ὁ δ' οὐ μόνον ἐποίει τῶν δεόντων οὐδὲν, ἀλλ' 5 ἐπεὶ ἐπύθeto ὅσον οὐδέπω ἐπιπλέοντα τὸν στόλον, τὰς μὲν τριήρεις ἃς εἶχε (τρεῖς δὲ ἦσαν,) εἰς τὴν θάλασσαν κατέδυσε κενὰς Ῥωμαίων τε τοῖς τὴν νῆσον κατοικοῦσι μηδενὶ ἐκέλευσεν ἐξεῖναι ὄπλοις χρῆσθαι, θάνατον δὲ εἶναι τὴν ζημίαν τῷ χρωμένῳ. αὐτὸς δὲ τὰς τε πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλίσάμενος καὶ τὰ ἄλλα 10 καταστήσας ἢ αὐτῷ ἄριστα ἐδόκει ἔχειν, ἅμα ὀκτακοσίους οὓς εἶχε, φραζάμενοι ἀνῆλθον εἰς τὰ τείχη ὡς ἀμυνόμενοι ἐπιόντα βασιλεῦ. ἤδη γὰρ ἀνδίσταντο ἀναφανδόν, καὶ οὐδὲ σημαίας τὰς βασιλικὰς ἤξίωσαν ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ τείχη, ὥσπερ ἦν ἔθος, ἀλλὰ τὰς **Μαρτίνου** μόνας, ὡς βεβαίως ἤδη τῆς νῆ- 15 σου ἐχομένης. **Καλόθετος** δ' ἅμα τοῖς περι' αὐτὸν, ὄπλοις μὲν οὐκ ἐτόλμων χρῆσθαι τῷ δέει τῶν **Λατίνων**· παρεσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς ἐπιδησόμενοι αὐτοῖς, ἐπειδὴν ὁ βασιλεὺς εἰς τειχομαχίαν καταστῆ. **Μαρτίνος** μὲν οὖν οὕτω τοῖς ὀκτακοσίους πεποιθὼς, ἀντικατέστη πρὸς τὴν μάχην. βασιλεὺς δὲ τῆ- 20 νῆσῳ ὡς προσέσχεν, ἀπόβασιν τε ἐποιεῖτο τῆς γῆς εὐδὺς κρατῶν, καὶ τὴν ἵππον ἐξάγων παρεσκευάζετο πρὸς τὴν τειχομαχίαν. **Μπενέτος** δὲ ὁ **Μαρτίνου** ἀδελφὸς φρουρίον τε

5. οὐδ' οὖν vitiose pro δ' οὐδ' legebatur.

tur, pro ea rogatum veniret, reliquum arcis aedificare et pro securitate in futurum praesidium illi imponere: Martino, restituenti Benedicto ceterorum annorum quam ei detraxerat pecuniam, reliquas insulae praefecturam committere. Qui tamen non solum nihil eorum fecit, quae debuit: sed ubi appropinquare classem intellexit, ternas triremes suas, easque vacuas in mare demersit, Romanisque insulam habitantibus, mortis poena proposita, armis interdixit: urbis portas communiit et cetera quam visum est optime constituit, octingentosque armatos quos habebat, in muris ad imperatoris impetum repellendum collocavit: iam enim non dubie rebellabatur, nec signa Imperatoria in moenibus pro consuetudine, sed Martini dumtaxat figebantur: quasi insula ab eo certo iam acquisita et mancipio obtenta esset. Calothesus cum suis Latinorum metu corripere arma ultro non audebat: sed ad operam praestandam, ubi imperator oppugnare urbem coepisset, parati erant. Martinus octingentis illis confisus, se defendere instituebat. Imperator ad litus appulsus, et exscensione facta, terra statim potitus, producto equitatu ad oppugnationem accingebatur. Benedictus Martini germanus castellum iactu lapidis ab oppido dissitum tenens, venit, illudque imperatori

καὶ αὐτὸς κατέχων οὐ μακρὰν τῆς ἄλλης πόλεως ἑκδομημέ- A. C. 1329
 νον, ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἕτερον λίθῳ σχεδὸν
 ἔξικνεῖσθαι, ἐνεχείρισεν ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τοῦ ἀδελ- B
 φου κατηγορῶν ὡς καὶ ἀνόητα καὶ ἄδικα πράττειν ἐγνωκό-
 5τος· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς τοσαύτην δύναμιν ἀντισχῆσειν ἤλ- V. 186
 πισε, μὴ αὐτὸς ἐξ ἴσης ὀρμώμενος παρασκευῆς ἀδικίαν δὲ
 κατεγίνωσκεν αὐτοῦ, εἰ πολλὰ πρὸς βασιλέως εὐεργετηθεῖς,
 Χίον διενοήθη αὐτοῦ ἀποστερηῆσαι. βασιλεὺς μὲν οὖν εἰς τὸ
 φρούριον εἰσηλθε, Μπενέτον τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐπαινεσας,
 10 καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθὼν διεκόσμηε τὴν στρατιάν ὡς ἐς τει-
 χομαχίαν. Μαρτίνος δὲ πρὸς τε τὴν βασιλέως στρατιάν ἤδη
 ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄρῶν, ἐκ τε τῶν Χίων ἐπικουρίαν οὐ-
 δεμίαν προσδοκῶν διὰ τὸ οὐχ ἦσσαν αὐτοῦ ἀφεστηκέναι τὰς C
 γνῶμαις ἢ καθ' ὅσον εὐνοί ἦσαν βασιλεῖ ἑπωπτευκέναι, ἄλ-
 15 λως τε καὶ Μπενέτον προσχωρήσαντος καὶ τὸ φρούριον παρα-
 θόντος, ὃ οὐκ ἔλαττον ἠδύνατο ἀποτειγισμοῦ οὕτω πλησίον
 ἑκδομημένον, σφοδρῶς τε ἐθορυβεῖτο καὶ τὰς σωζούσας ἀπε-
 γίνωσκεν ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ τὰ τε σημεῖα ἤδη ἤρετο καὶ ἤρ-
 χον μάχης οἱ Ῥωμαῖοι, πρεσβείαν πέμψας ὁ Μαρτίνος, ἐδεῖτο
 20 βασιλέως συγγνώμης τυχεῖν καὶ πρὸς συμβάσεις χωρῆσαι οἷας
 ἂν δοκῇ βασιλεῖ. ὁ βασιλεὺς δὲ ἀπεώσατό τε τὴν πρεσβείαν καὶ
 οὐκ ἔφασκε δεῖν, τῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην παρατετα-
 γμένης, διαλέγεσθαι περὶ συμβάσεων. πρότερον γὰρ αὐτῷ
 ἐξῆν πρὶν ἐνθάδε ἦκειν συγγνώμην τε αἰτεῖν καὶ σπονδὰς τί- D
 25 θεσθαι εἰρηνικὰς, νῦν δὲ ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῇ ποιεῖν, ἐπεὶ τῇ

tradit, et fratrem ut iniustum ac stolidum accusat; si quidem appa-
 ratu multo inferior, tantis copiis resistere se posse speravisset: et
 pluribus ab imperatore beneficiis obligatus, Chio ipsum spoliare
 meditatus esset. Imperator castellum ingreditur, Benedictum de
 officio commendat: pauloque post exercitum ad oppugnandam urbem
 ordinat ac disponit. Martinus iam se illi imparem aspicens et nul-
 lum a Chiis subsidium exspectans, quod eorum animos non minus
 a se aversos, quam in imperatorem conversos coniecitabat, cum
 etiam Benedictus, deditioe castelli facta, quod quidem muro valido
 cinctum et firmatum ubique vicinum, aequae resistere poterat, eius
 fidei potestatique se permisisset, medullitus conturbatus, de spe,
 qua se adhuc consolabatur, decidit. Cum Romani iam signa velle-
 rent pugnamque ordirentur, missis legatis Martinus veniam precari
 et pactis, quae vellet imperator, se staturum promittere. Ille lega-
 tos reputiare ac dicere, stante iam in procinctu milite, importunum
 esse de pactis agere: integrum ei fuisse, antequam huc iretur, et
 veniam rogare et de pace secum convenire. Nunc facere se quod
 luberet: quando ipse sua fretus potentia, contra se arma capere

- A. C. 1329 σφετέρῃ πεποιθὸς δυνάμει ὄπλα ἀντὶ ἀντήρου. Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· Μαρτίνος δὲ ἤδη πᾶσαν ἐλπίδα περιηρημένος σωτηρίας, δείσας μὴ καὶ τὸ ζῆν ἀφαιρεθεῖη, ἑαυτὸν ἐνεχείρισε βασιλεῖ καὶ τὴν στρατιάν, τῆς πόλεως ἐξελθών. οὗ Χίου δὲ αὐτὸν ὀρώντες ἤδη πρὸς αἰχμαλώτου τύχην κατα-5 στάντα, ὥρμησαν ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἀποκτενοῦντες. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπειλήσας αὐτοὺς τὰ δεινότατα διαθήσειν, εἴ τι νεωτερίζοιεν περὶ αὐτὸν, ἀπαθῆ διετήρησε κακῶν. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας, ὁμως οὐ διέθηκεν αὐτὸν κακῶς, ἀλλὰ τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκέ-10 λευσε καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ θεραπευνίδας ὅσαι ἦσαν, αὐτὰς
- P. 232 μὲν ἐπιφορτίσασθαι ὅσον ἀνύσαι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκείνῃ προσόντων χρημάτων τε καὶ ἄλλων ἐπίπλων καὶ σκευῶν πολυτελῶν, τοὺς δὲ δούλους στρώματά τε καὶ τάπητας ἄραι καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ καθεῦδειν τῆς νυκτός, καὶ ἐξελ-15 θόντας Χίου πορεύεσθαι ὅποι ἂν δοκῇ· Μαρτίνον δὲ ἐκέλευσεν εἰρχθῆναι. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, καὶ σχεδὸν ὅσα Μαρτίνῃ ἦσαν αἱ θεραπευνίδες ἅμα γυναικὶ ἐπεφορτίσαντο· τοὺς συνόντας δὲ αὐτῷ ὀκτακοσίους συγγνώμης τε ἤξιωσεν ὁ βασιλεὺς, ἀδικήσας μηδὲν, καὶ προὔθηκεν²⁰ αἴρεσιν αὐτοῖς τοιαύτην, ὥστε τοῖς τε βουλομένοις τὰ ὄντα
- Βλαθόντας ἐξεῖναι ἀναχωρεῖν, τοῖς τε μένειν ἐθέλουσι μηδένα ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ τὴν μισθοφορὰν λαμβάνοντας, δουλεύειν βασιλεῖ. ὀλίγοι μὲν οὖν ἐκείνων ἀπῆραν ἐκ τῆς Χίου, οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν ἔμειναν ἐν Χίῳ αὐθις μισθοφοροῦντες, οἱ δὲ τοῖς²⁵

non dubitasset. Martinus omni iam spe deperdita timens ne insuper morti dederetur, urbe egressus, seque exercitumque suum imperatori transdidit. Chii hominem nunc ad captivi fortunam redactum cernentes, insurgere, ut eum ante oculos imperatoris mactarent. At magnus domesticus se pessimis modis illos accepturum comminatus, si quid ei nocuissent, vivum incolumemque servavit. Imperator de amentia obiurgatum, nulli supplicio subiecit: sed uxorem, liberos et famulas quotquot erant tollere iussit quantum ferre possent de illius rebus pretiosaque suppellectile: famulos autem toralia, tapetes ac reliqua omnia ad nocturnam quietem requisita, et Chio excedentes ire, quo voluntas duceret, Martinum autem in vincula duci. Et haec quidem hoc modo patrata sunt: ac ferme omnia quae Martinus habebat, ministrae et uxor in humeros sublata extulerunt. Octingentos autem illos, qui eidem militabant, venia et impunitate dignatus est; tali optione data, ut qui vellent, cum re familiari sua libere insula demigrarent: qui manere mallerent, iis nemo esset molestus, et imperatoris militiam mercede tolerarent. Paucis Chium deserentibus, ceteri omnes aut ibidem aera merere perrexerunt:

βασιλέως συνηριθμήθησαν οικόταις. Χίος μὲν οὖν οὕτως αὐ- A. C. 1329
θις γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίοις. βασιλεὺς δὲ Μπενέτον τε δί-
καιον ἔκρινεν ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προθυμίας τῆς
εἰς αὐτὸν, καὶ τῶν Χίων τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν δῆμον. εἰ
5 γὰρ καὶ μηδὲν εἰς τὸν πρὸς Μαρτίνου πόλεμον εἰσῆνεγκαν
αὐτοί, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις οὕτως ἦσαν παρσκευασμένοι, ὡς
ἦν δέη, πᾶσαν ἐπιδειξόμενοι σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ C
βασιλέως. διὸ καὶ Καλόθετον μὲν καὶ γένος τὰ τε ἐν Διδυ-
μοτείχῳ προεπηγγελμένα, ὅτε περὶ Χίου κρήφα διεiléχθη,
10 καὶ προσέτι πλείω εὐηργέτει, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τιμαῖς V. 187
ἡμείβετο καὶ δωρεαῖς· τὸν δῆμον δὲ τῶν δημοσίων ἀνῆκεν
εἰσφορῶν, ὅσαι μάλιστα ἐπίεζον.

ιβ. Μπενέτον δὲ μετακαλεσάμενος τὸν Μαρτίνου ἀδελ- D
φὸν ἀνεμίμησκέ τε ὧν πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν τοῦ ἀδελφοῦ
15 κατηγόρει, ὡς ἀποστεροίη μὲν τῶν ἑξακισχιλίων χρυσίων, ἃ
προσῆκεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Χίου λαμ-
βάνειν, αὐτὸς δὲ τὴν νῆσον σφετεριζόμενος ἀποστεροίη τοῦ
πατρῶου κλήρου, καὶ ὡς ἐδέετο τῆς δυνατῆς τυχεῖν ἐπικουρίας
ὧν τε αὐτὸς ἐπηγγείλατο, ὡς ὅσον ἤδη γενόμενος ἐν Χίῳ τῆς P. 233
20 τε εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀδικίας εἰσπράξεται Μαρτίνου
δίκας. ὧν δὴ νῦν καλῶς καὶ ὡς προσῆκεν ἀποβάντων καὶ
Μαρτίνου Χίου ἐξεληλαμένου, δίκαιον ἡγεῖσθαι εἶναι τὰς τε
ἐπαγγελίας ἐκπληροῦν τὰς εἰς αὐτὸν, καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβε-
σθαι ἧς πρὸς ἐλθόντα ἐνεδείξατο, τὸ φρονῆριον παραδοῦς. οὗ

aut in ministros eius domesticos relati sunt. Hac ratione Chius in Romanorum ius mancipiumque rediit. Imperator deinde et Benedicto pro navata benevolentia ac prompta voluntate, et Chiorum principibus populoque gratiam rependi aequum iudicavit. Qui quamquam ad bellum contra Martinum nihil contulisset, tamen is erat eorum sensus atque animus, ut necessitate flagitante, omnem operam ad imperatorem strenue adiuvandum collaturi fuerint. Quare et Calothesum et genus eius tum iis, quae apud Didymotichum de Chio clandestino secum disserenti promiserat, tum aliis praeterea pluribus remuneratus est: atque alios donis et honoribus auxit; populum vero tributorum onere, quo gravissime premebatur, levavit.

12. Accersitum quoque Benedictum Martini fratrem accusationis admonet, quam ei Byzantium veniens intenderat de sex aureorum millibus, quae pro paterna sorte de publicis Chii redivitibus capere debuisset, ab illo autem, qui insulam sibi vindicasset, privatus fuisset. Et quo pacto auxilium, si quod posset, afferri petivisset; quae ipse promississet, quam severe nimirum in Chium delatus et sibi et illi iniuriam illatam ulturus foret. Quod quoniam feliciter atque ut par erat evenerit et Martinus insula exactus sit, consenta-

A. C. 1329 δὴ ἔνεκα τῆς τε Χίου ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν προσό-
δων αὐτῆς τῶν δημοσίων οὐκ ἔλαττον χρυσίου μυριάδων
δυοκαίδεκα οὐσῶν, εἰς μὲν ἐπιμέλειαν τῆς νήσου καὶ φυλα-
κῆν, ἔτι τε λοιπὴν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων χρεῖαν ὅσα ἂν
Βαυτῷ σκεψαμένῳ βέλτιον δοκοίη ἔχειν ἀναλοῦν τὰ δὲ ὑπο-5
λειφθέντα χρήματα, τὰ ἡμίση μὲν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ εἰσ-
κομίζειν, αὐτὸν δὲ τὰ ἐπίλοιπα καρποῦσθαι. ἄδηλον δὲ ὄν
ἀνθρώπῳ παντὶ ὁπότε ἀπροσδόκητον ἦξει τὸ τέλος τῆς ζωῆς,
δίκαιον ἅμα καὶ λυσिताλὲς ἡγεῖσθαι εἶναι, τὴν ἀκρόπολιν, ἣ
πρὸς Μαρτίνου ὠκοδομεῖτο, ἐπισκευασθεῖσαν ὧν δέδοιτο, φρου-10
ρῆ κατασχεθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὥς εἴ τι περὶ αὐτοῦ, οἷα τὰ
ἀνθρώπινα, συμβαίη καὶ γένοιτο εἰς ἀνθρώπων, μὴ τὴν Χίον
Ῥωμαίους ἀποστερηθῆναι, πολλοὺς ἔχουσαν οὐ πόρρωθεν μό-
νον, ἀλλὰ καὶ ἐγγύθεν ἐπιβούλους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Λή-
λου Σπιταλιώτας. Τοιαῦτα πρὸς Μπενέτον διεξιόντος βασι-15
C λέως καὶ μικρᾶς εὐνοίας χάριν μεγάλην κατατιθεμένου, οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες κατεπλήττοντο τὴν περὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ
βασιλέως φιλοτιμίαν, ὅτι μικρᾶς ἔνεκα εὐνοίας τοσαύτην ἀντι-
παρέσχε χάριν, μῆτε ὧν ἀνάλωσε χρημάτων πρὸς τὴν παρα-
σκευὴν τοῦ στόλου καὶ τῆς συνεπομένης ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-20
λογισύμενος τὸ πλήθος, μῆτε ὧν ἐκ Χίου ἐμελλεν ἐτησίως
ὁ Μπενέτος ἀποφέρεσθαι, καὶ ταῦτα, ὀλίγα ἢ οὐδὲν πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον εἰσενεγκῶν. Μπενέτι δὲ οὐδὲν
ἄρα ἤρκει, ἀλλ' ἀδικεῖσθαι ἠγεῖτο καὶ ἀποστερεῖσθαι, μὴ μι-

15. Σπιτάλη in Graeco barbaro hospitium est. ED. P.

neum sibi videri promissa persolvere et castello sponte dedendo declaratam erga se propensionem compensare. Quocirca se illi praefecturam Chii deferre. Cumque reditus insulae centum ac viginti millium aureorum summam plane conficerent, ad eius procurationem, ad praesidia usque necessarios, quantum re perspecta merito requiri putaret, impenderet: de reliquo dimidium unum in imperatoris fiscum inferret: altero ipse frueretur. Et quoniam suus quemque dies latet, aequum se et utile arbitrari, arcem a Martino inchoatam perfici et a se cum praesidio occupari; quo, si quid, ut sunt res humanae, sibi acciderit et inter homines esse desierit, Romani Chium, cui multi et remoti et vicini praesertimque Delii Hospitalenses insidiantur, ne amittant. Haec cum imperator diceret parvoque officio illius ingenti beneficio suo responderet, reliqui omnes eius tam fervens benefaciendi studium obstupescabant, quando tam modica tam magnis pensaret, non reputans, neque quantos sumptus in aedificanda ornandaque classe et in classarios fecisset: neque quam grandem pecuniam Benedictus anniversarie reportaturus esset; idque cum parum aut nihil bello pro Chio commodasset. Sed Benedicto nihil sufficie-

ζόνων ἀξιούμενος. διὸ καὶ τὴν βασιλέως δωρεὰν ἀπεσθεῖτο. A. C. 1329
 μὴ δεῖσθαι φύσκων μῆτ' ἐπιτροπεύειν Χίου, μῆτ' ἐφ' οἷς
 ὁ πατὴρ αὐτῷ, μῆθ' ὁ ἀδελφὸς Μαρτίνος καὶ αὐτὸν κατέχειν V. 188
 ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ παντάσῃ τῆς Χίου βασιλεὺς παραχωροίη, D
 5 ὥστ' ἰδίαν αὐτῷ ἀρχὴν εἶναι καὶ μηδαμῶς τελεῖν ὑπὸ Ῥω-
 μαίους, πολλὴν ἂν εἰδείη τῆς εὐεργεσίας χάριν. εἰ δὲ μὴ
 τοῦτον βούλοιο τὸν τρόπον, μηδεμιᾶς ἑτέρας εὐεργεσίας με-
 μνησθαι, ὡς πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ οὐκ ἐσομένης, ἀλλ' αὐτὸν δ,
 10 τι ἂν δοκῆ δεσπότην ὄντα περὶ τῆς νήσου πράττειν. Βασι-
 10 λεὺς δὲ οὐ δίκαια αἰτεῖν ἔφασκε Μπενέτον, οὐδ' οἷα τυχεῖν.
 ἔχρη μὲν γὰρ εἰ καὶ τοὺς ἐξακισχιλίους ἐλάμβανε χρυσοῦς,
 ὧν παρὰ Μαρτίνου ἠδικεῖτο, ἀγαπᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν
 μηδέν. εἰ δὲ οὐ τοσαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίω του-
 15 τῶν καὶ προσέτι τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἔξεστι τῆς νήσου, πῶς
 15 ἂν εἴη δίκαιον ἐνδεᾶ τὴν χάριν τοῦ προσήκοντος νομίζειν; P. 234
 ἔτι δὲ οὐδὲ ἑαυτῷ τὸ παντάσῃ αὐτῷ παραχωρῆσαι Χίου
 ἐν καλῷ τοῦ σχήματος ἔφη κείσεσθαι ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ φιλο-
 τιμίαν καὶ μεγαλομυχιαν, ἀλλὰ παραπληξίαν καὶ ἀκρισίαν
 περιάψειν ἑαυτῷ. εἰ γὰρ ἔδει τοσοῦτον πόνον αὐτὸν τε καὶ
 20 Ῥωμαίους ὑπομείναντα καὶ τοσαῦτα κατὰ τὴν παρασκευὴν
 τοῦ στόλου χρήματα οὐκ αὐτὸν μόνον ἐκ τῶν βασιλικῶν,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιφανῶν πολλὰ ἀναλωκότων
 ὥστε κρατῆσαι Χίου, ἔπειτα αὐτῷ παραχωρῆσαι ἐς τοσοῦτον,
 ὥστε μῆτε νῦν μῆθ' ὕστερον μὴ μόνον μὴ μετεῖναι Ῥωμαίους
 25 τῆς ἀφελείας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ μηδὲ προσρήματι ψιλῷ κν-Β

bat: qui se etiam iniuria affici et suis spoliari censebat, quod maio-
 ribus dignus non haberetur. Quare donationem imperatoris reiiciebat
 profitebaturque, non se iis indigere: nec Chium procurare velle,
 nec retinere iis conditionibus, quibus aut parens aut frater retinu-
 issent. Si imperator eam totam omnimodis pro peculiari principatu,
 a Romanorum imperio prorsus exemptam, sibi cedat, tum demum
 illi ut beneficio gratiam magnam habiturum. Si nolit, ne ullius
 beneficii mentionem faciat, audire enim non posse. Verum cum
 ipse insulae dominus sit, ageret pro arbitrato. Respondit imperator,
 Benedicti petitionem nec aequam, nec impetrabilem esse: oportuisse
 enim sex aureorum millibus a Martino recipiendis contentum, alie-
 nis se non implicare. Cum vero non tantum modo, sed multo
 etiam plura et insuper insulae praefecturam consequi liceat, qui
 tandem munus hoc eius meritis impar iuste videri queat? Ad hoc
 si totam insulam ei in mancipio det, id ne sibi quidem laudi fore:
 neque gloriae cupidum et magnanimum, sed vaesanum et nullius
 cerebri visum iri. Si enim necesse erat tot laboribus et a se susce-
 ptis et a Romanis atque in classe instruenda non a se dumtaxat

Α. C. 1329 ρίους ὀνομάζεσθαι αὐτῆς, πολλῶ τῷ μέτρῳ βέλτιον καὶ λυσι-
 τελέστερον ἦν, τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αἰρεῖσθαι,
 Μαρτίνόν τε εἶν κατέχειν καὶ μὴ παρενοχλεῖν. ἐκείνως μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ μὴ κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν στρατείαις,
 καὶ ταῦτα διαποντίοις, καὶ τὰ ἀναλωθέντα χρήματα ἐξῆν⁵
 κερδαίνειν καὶ προσέτι γε εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' ὕστερόν ποτε δύ-
 ναμιν κτησαμένοις τοῖς Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἂν ἐξῆν ἀνακα-
 λείσθαι ὡς ἀδικονόμενοις, καὶ ἢ αὐτῆς τῶν ἀδικούντων κρα-
 τήσασι τυγχάνειν, ἢ ἐλάσσοσι τῶν ἀντιπάλων γενομένοις μὴ
 C ἀδικεῖν νομιζεσθαι, μηδὲ παρασπονδεῖν. εἰ δ', ὥσπερ νῦν¹⁰
 ἀξιοῖς αὐτὸς, σοὶ παραχωρήσομεν τῆς νήσου, οὐ μόνον εἰκῆ
 καὶ μάτην τὸν τε πόνον ἐσόμεθα πεποννηκότες καὶ τὰ χρή-
 ματα ἀναλωκότες, ἀλλ' οὐδ' ἐλπίδα ὑπολειψόμεθα Ῥωμαίοις
 τοῦ ἀνασώσασθαι ἂν ποτε τὴν νῆσον· ἢ δοκεῖν ἀδικεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν εἰάν τε κρατήσωσιν, εἰάν τε μὴ. δι' ἃ δὴ πάντα¹⁵
 μὴτ' αὐτὸν μὴτε δίκαια μὴτε δυνατὰ αἰτεῖσθαι, μὴτ' αὐτὸν
 δύνασθαι παρέχεσθαι· ἀλλ' ἃ ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἐκρίθη,
 δυνατὰ τε εἶναι καὶ Ῥωμαίοις καὶ αὐτῷ λυσιτελεῖ. Μπενέ-
 του δὲ πάντων μὲν φάσκοντος ἀκηκοῦναι τῶν βασιλέως λόγων
 καὶ προσεσχηκέναι αὐτοῖς, μηδενὶ δὲ πείθεσθαι αὐτῶν, ἀλλὰ²⁰
 τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐμμένειν δεδωγμένοις, καὶ μηδεμίαν ἡγεῖσθαι
 D χάριν προσήκουσαν αὐτῷ ἢ τὴν παντελεῖ παραχώρησιν τῆς

e fisco suo, sed ab illustribus quoque separatim impensa non me-
 diocri facta, ut Chius reciperetur, deinde eam illi relinquere, adeo,
 ut Romani neque nunc, neque posthac quidquam inde emolumentum
 perciperent, imo nec verbo saltem illius domini appellarentur, longe
 utique melius et conducibilius fuisse, procul negotiis quietem per-
 sequi Martinumque eam retinere perpeti et nihil turbarum excitare.
 Sic namque et defatigatione ac labore expeditionis huius, et quidem
 maritimae, et praeterea consumptae pecuniae supersederi potuisset.
 Adde quod, si non hoc tempore, at aliquando Romanis, ut iniuriam
 passis, comparato exercitu insulam recuperare licebit; et vel ea
 potitis ius suum obtinere, vel potentia adversariorum superatis,
 neque perperam egisse, neque foedus violasse existimari. Sin,
 quod tu nunc postulas, insula tibi cesserit, praeterquam quod tem-
 pus et impensa perierit, nulla spes eius unquam recipiendae Romanis
 relinquetur; aut contra fas agere et foedifragos haberi oportebit,
 sive eam obtinuerint, sive non obtinuerint. His de causis nec tu
 iusta et quae fieri possunt petis, nec ego possum concedere. Quae
 autem prius a me statuta sunt, ea fieri queunt et cum ex Romano-
 rum, tum etiam ex re tua sunt. Hic Benedictus, audisse attente
 omnia, quae dixisset imperator; sed iis nec hilum commoveri per-
 stareque in prima sententia et ita sentire, nisi tota insula detur,
 nulla posse meritis suis digna praemia rependi. Solent, excipit

νήσου, Οὐδὲν, ἔφη, θαναστον, ὁ βασιλεὺς, εἴ τιτι περί πρᾶ- A. C. 1329
 γματοῦς τινος βουλευομένῳ νῦν μὲν τοιάδε τινὰ λογιζέσθαι
 παρασταίη, μικρὸν δὲ ὕστερον τάναντία ἢ βελτίω ἢ χειρω
 σκεπτομένῳ φαίνοιτο ἐκ τῶν πραγμάτων. διόπερ οὐδ' αὐτὸν
 5 δίκαιον νῦν πρῶτον τῶν πρὸς αὐτὸν ἀκηκοῦτα λόγων, ἀπερι-
 σκέπτως οὕτως ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ δεῖον εἰς δευτέραν καὶ
 τρίτην μετὰ τῶν φίλων σκεψάμενον ἡμέραν, οὕτως ἦκειν
 ἀπαγγέλλοντα ὅσα ἔδοξεν. ἴσως γάρ τι τῶν δεόντων ἢ μετὰ
 τῶν φίλων καὶ οἰκείων συνδιάσκεψις εὐρήσει. Ἐπιχειροῦντος
 10 δὲ αὐθις ἀντιλέγειν τοῦ Μπενέτου, ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς, τῆς
 καθέδρας τε ἔξανασταῖς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς οὐκ ἀκού- P. 235
 σται πρὶν μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενον ἦκειν. Μπενέτος V. 189
 μὲν οὖν οὕτως οἴκαδε ἀπῆλθεν, ἀνάπλεως ταραχῆς εἰς τρί-
 την δὲ ἡμέραν μεταπεμψάμενος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε
 15 πρῶτον ἀνεμίμνησκεν εἰρημένων καὶ ἕτερ' ἄττα προσετίθει,
 τῆν τε εὐμένειαν τῆν πρὸς αὐτὸν ἔνδηλον ποιῶν καὶ ὄσην
 ἔχει περί τὸ εὖ ποιεῖν αὐτὸν τῆν προθυμίαν. συνεβούλευέ
 τε πείθεσθαι αὐτῷ ὡς λυσιτελοῦντα βουλευομένῳ. ὁ δὲ τῆς
 τε ἔξ ἀρχῆς εἶχετο γνώμης καὶ βασιλεὺς παρήνει μὴ εἰκῆ πο-
 20 νεῖν, μὴδ' ἄλλο τι πείθειν ἐπιχειρεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ τῆς
 νήσου πᾶσαν παραδοίῃ τῆν ἀρχήν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τότε δεύ- B
 τερον, τῶν τριήρων ὄσων δεοίτο ἔδειτὸ παρασχεῖν, ὡς ἂν
 εἰς Γαλατῶν ἀφίκηται, ἐνθέμενος τὰ ὄντα. βασιλεὺς δὲ ἐδό-
 κει δεῖν, εἰ μήπω πᾶσι φανερᾶς τῆς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας

imperator, de re aliqua deliberantibus iam haec, paulo post con-
 traria in mentem venire, quae aut meliora, aut deteriora appareant.
 Quare nec ipsum decere, primis ab se auditis sermonibus, adeo
 inconsiderate desperare; verum cum amicis ac propinquis biduo tri-
 duove ubi consuluerit, tum demum venire et quid probetur expo-
 nere; fortassis enim ea consultatione, quid facere par sit, inven-
 turum. Benedictum adhuc parantem contradicere imperator solio
 exsurgens cohibuit, testificans, non se ante aures illi daturum,
 quam communicato cum amicis negotio redierit. Sic ille domum
 perturbatissimus abiit. Tertia luce vocatum imperator et dictorum
 admonuit, et alia quaedam adiecit, quibus et animum suum erga
 ipsum et quantopere de homine bene mereri cuperet, declaravit:
 hortatusque est, ut sibi utile danti consilium obsecundaret. Bene-
 dictus a pertinacia non discedere, imperatoremque monere, ne dum
 aliud suadere conetur, oleum atque operam perdat: sed si quidem
 plenum totius insulae principatum sibi det: sin autem, rogare se,
 triremes quot indigeret daret, quibus facultates suas imponeret Gala-
 tamque traiceret. Imperator odiosum arbitrari, si, cum de sua in
 illum beneficentia nondum constaret palam, aut ipse veritatem celare

A. C. 1329 καθεστηκυίας, ἣ ἀάληθές αὐτὸς ἐθέλων ἀποκρύπτειν, ἣ ἑτεροί τινες τῶν γενομένων περὶ μηδὲν εἰδότες, οἰήσονται τὸν βασιλέα βούλεσθαι μὲν ἀπελαύνειν Μπενέτον Χίου, εὐπροσώπου δὲ προφάσεως οὐκ εὐπορεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἀσμένως λαβόμενον τοῦ λόγου, τὰς τε τριήρεις παρέχειν καὶ τὴν ἔξοδον ἐπιτρέπειν. διὸ καὶ αὐθις ἐφ' ἑτέραις τρισὶν ἡμέραις περὶ τοῦ πράγματος ἐκέλευε διασκέπασθαι, δίκαιον δὲ εἶναι μὴ C πρὸς τὴν ἐκείνου μικροψυχίαν ἀπιδεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ προσήκουσαν ἐνδείξασθαι μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν. ἴσως γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν δεόντων τι βουλευσάσθαι δυνήσῃ. Μπενέτος 10 δὲ μηδὲν ἔτι προσθεῖς, θυμοῦ γέμων, οἴκαδε ἀπεχώρει ὡς τὰ ἔσχατα ἡδικοημένος. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τοῖς γινομένοις δυσχεραίνων, τῶν παρόντων ἐπυρθάνετο Ῥωμαίων, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν εὐεργεσίαν κατατίθεται Μπενέτῳ, μικρὰ ἢ οὐδὲν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον συναραμένῳ, ἣ εἰ δι- 15 καία ἢ ἀξίωσις αὐτοῦ καὶ σὺν λόγῳ γινομένη. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι συνεῖναι, ὅ,τι ταῦτα αὐτῷ τὰ ῥήματα νοεῖ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Μπενέτον τε κατηγιῶντο καὶ πολλὴν κατεγλῆ- Dνωσκον αὐτοῦ ἀβελτηρίαν· ὁ μέγας δὲ δομέστικος „τὴν μὲν ἀλογίαν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν παράνομιαν τῶν Μπενέ- 20 του ζητημάτων πάντες τε ἴσασι σαφῶς καὶ τὴν ὁμοίαν ψήφον φέρουσι περὶ αὐτοῦ. διὸ οὐδὲ πολυπραγμονεῖν ἔξετάζοντας χρῆ, ὅ,τι βουλόμενος ἀνευδότης ἔχει περὶ αὐτῶ· οἷ-

15. πρὸς ED. P. pro πέρ.

vellet: aut quidam alii, rei transactae prorsus ignari existimarent, imperatorem Benedictum Chio expulsum cupere: verum causa aliqua in speciem honesta non suppetente, libenter ex eius verbis occasionem arripuisse et, triremibus suppeditatis, abitionem illi permittere. Itaque rursus alio triduo rem deliberationi iussit committere aequum censens, non ad eius illiberalem animum respicere: sed personae suae convenientem mentis celsitatem patientiamque prae se ferre, forsitan enim illo spatio quippiam opportunum posse statuere. Benedictus verbum non amplius addens et ira aestuans, quasi intoleranda vexatus iniuria, domum recessit. Imperator facto indignatus, praesentes Romanos percunctatur, num Benedicto meritas gratias non retulerit, qui tamen ad bellum Chium tenui aut nullo auxilio fuerit: et, numquid non iusta et ad praescriptum rationis ab eo requireret: se enim non percipere, quid eius verba significant. Alii igitur in hominem invehentibus et ut insigniter vecordem condemnantibus, magnus domesticus ita disseruit: Quam a ratione alienum ac delirum sit Benedicti desiderium, omnes perspectum habent. Ideo quid spectans tam rigidus in eo et praefractus perseveret, non est curiosius inquirendum. Censendum vero, furio-

οσαι δὲ αὐτὸν τοῖς μαινομένοις προσεοικέναι, οὐ μήτε περι- A.C. 1329
 ᾧ λέγουσι, μήτε πρὸς οὓς ποιοῦνται ἴσασι τοὺς λόγους, ἀλλ'
 ἢ ἂν τὸ δαιμόνιον κινῶν, φθέγγονται ἀδιανόγητα τοῖς πᾶσιν.
 ὡς ἂν δὲ μὴδ' ὕστερον αὐτός ποτε μὴδ' ἕτερός τις τὴν ἀλή-
 5θειαν ἐθέλων ἀφανίζῃεν δύνατο τῷ ψεύδει χρῆσθαι καὶ τὰ
 οὐκ ὄντα λογοποιεῖν, κακίαν δὴθεν προστριβόμενος ἡμῖν τινα,
 ἃ μοι δοκῶ ποιητέα, εἶγε καὶ αὐτῷ σοι συνδόξειεν εἶναι, ἐρῶ. P. 236
 τῇ Χίῳ νυνὶ πολλῶν ἐπιδημούντων, οὐ Ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ Γεννούας καὶ Βενετίας κατ' ἐμπορίαν, καὶ Νικολάου
 10 Σανούτου τοῦ τῶν Κυκλάδων ἄρχοντος, ὃς ἦκε κατὰ φιλίαν
 σὲ προσκνήσων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ Λατίνων ἀρχιερέως, ὃς τὴν
 τῆς Χίου παρὰ τοῦ πάπα ἐπιτέτραπτο ἐπισκοπὴν, καὶ Φρε-
 ρίων τινῶν κατ' ἱστορίαν, κέλευσον ἐκ πάντων ἐκκλησίαν
 ἀθροισθῆναι πάντων δὲ παρόντων γενέσθαι τοὺς λόγους
 15 πρὸς Μπενέτον. καὶν δέξεται πεισθεῖς τὴν εὐεργεσίαν, παντα-
 χόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἐὰν δὲ τῇ προτέρᾳ παρανοίᾳ χρώμενος, B
 τῶν μὲν ἐν χερσὶν ἀπόσχηται ἀγαθῶν, τῶν δὲ μήτε ἔντων V. 190
 μήτε ἐσομένων ἐπιθυμοῖη, εἰ μὴ αὐτὸν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῖη
 πείσαι δυνησόμεθα, ἀλλὰ τοὺς γε παρόντας οὐ μάρτυρας
 20 μόνον ἔξομεν, ἀλλὰ καὶ κήρυκας καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας
 καὶ φιλοτιμίας περὶ τὰς εὐεργεσίας, βασιλεῦ, καὶ τῆς ἐκείνων

12. Φερίοι: non sunt Ferrarienses, ut Intpr. vertit; quo enim? nam
 et Ferrara Graecis, ut in C. Florentino, dicitur *Φερίορα*; sed
 est vox Gallica *freres*; erant autem equites Hierosolymitani, te-
 stante Niceta pag. 145. primae editionis: πρὸς τῶν Ἱεροσολυμι-
 τῶν λυθείς, οὓς Φερίους φασίν. ED. P.

sorum esse similem, qui neque quid, neque apud quos loquantur,
 norunt: sed quatenus a cacodaemone exagitantur, cogitationibus
 humanis abhorrentia effratiunt. Ut autem in posterum nec ipse, nec
 alius veritatem mendacio obscurare queat et inanes comminisci fabu-
 las, quo nobis labem aliquam improbitatis inurat, quae mihi vide-
 antur, si forte eadem tibi probabuntur, eloquar. Quia in praesens
 non Romani dumtaxat, sed et Genuenses, et Veneti in hac insula
 negotiantur, et Nicolaus Sanutus Cycladum praefectus, qui amicitiae
 ergo te salutatum venit: item ex Latinis episcopus, cui a papa Chil
 pontificatus commissus est, et aliquot Milites Templi qui terram hanc
 lustrare student; conventum omnibus istis indicito, et in eorum
 praesentia Benedictum compellari iubeto: qui si quod offers, muta-
 tus admisit, optatissimum acciderit: sin priore adhuc obstrictus
 amentia, quae in manibus habet bona abiecerit; quae autem nulla
 sunt, neque erunt, concupierit, et nos in illam fidem facere nequibimus,
 ea ipsum postulare, quae dari non possint, certe praesentes quidem
 non solum testes, verum etiam integritatis tuae ac studii in benefa-
 ciendo et illius insaniae praetones habebimus: et hinc praecipuam

A. C. 1329 παραπληξίας, καὶ δύο τὰ μέγιστα ἐντεῦθεν καρθανοῦμεν, ἡμῶν τε αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες ἀδοξίας οὐ προσηκούσης καὶ τοὺς ἄλλους τῆς ἐκ τοῦ ψεύδους ἐλευθεροῦντες προσγενησομένης βλάβης." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπε βασιλεὺς δὲ ἐπέειπτό τε εὐθύς τοῖς εἰρημένους ὡς καλῶς ἔχουσι, καὶ 5
 C αὐτῷ ἐπέτρεπε τὴν πρῶξιν, προσθεῖς, ὡς εἰ μὴ βούλοιο κατὰ τὰ διατεταγμένα πρότερον ἄρχειν ὁ Μπενέτος Χίου, καὶ δευ-
 τέραν αἰρεσιν εὐεργεσίας αὐτῷ προθεῖναι, ἐλάττονος ἢ κατὰ τὴν προτέραν οὐδαμῶς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκκλησίαν ὁ μέγας δομέστικος ἐκ τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων Λατί-10
 νων συναγαγὼν, παρόντος καὶ αὐτοῦ Μπενέτου καὶ τῶν Μαρ-
 τίνῳ τῷ ἀδελφῷ πρότερον συνόντων οὐκ ὀλίγων, εἰς λόγους τε καθίσταντο καὶ διεγγεῖτο ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως τε εἰς Βυζάν-
 τιον ἀφίκοιτο πρὸς βασιλέα ὁ Μπενέτος κατηγορῶν τοῦ ἀδελ-
 φοῦ ἐφ' οἷς ἡδίκητο παρ' αὐτοῦ, ὅσα τε αὐτῷ λεχθεῖν πρὸς 15
 D βασιλέως, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἐνεδείξατο πρὸς αὐτὸν ἀφικό-
 μενον πρὸς Χίον, καὶ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα ὁ βα-
 σιλεὺς ἀμείβεται τοιαύταις εὐεργεσίαις. Μπενέτος δὲ αὐθις
 τὴν τε δωρεὰν ἀπεσώθει τὴν βασιλέως, ἀναξίαν κρίνων ἑαυ-
 τοῦ, καὶ εἰ μὴ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρήσει Χίον, τῆς 20
 Ῥωμαίων ἀφελόμενος ἡγεμονίας, μηδεμίᾳς ἐτέρας εὐεργεσίας
 φάσκων δεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τρίβεσθαι εἰκῆ καὶ
 μάτῃν ἀδύνατα ἐπιχειροῦντας πείθειν. οἱ μὲν οὖν παρόντες
 καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Λατίνων, πολλὴν ἀκρισίαν κατεγίνωσκον

eamque bipartitam utilitatem hauriemus; quod nos ipsos nimirum ab immerita infamia servabimus; et aliis a nocumento mendacii cavebi-
 mus. Haec ubi effatus est magnus domesticus, imperator protinus in eius sententiam ivit, et rei conficiendae negotium illi dedit: atque hoc amplius, nisi Benedictus ex priori decreto Chium admin-
 istrare vellet, ut aliam ei ex liberalitate conditionem, prima nequa-
 quam deteriore, proponeret. Die praestituta cum magnus dome-
 sticus ex Romanis et Latinis advenis conventum coegisset; praesente etiam Benedicto et non paucis, qui antea cum Martino fratre eius familiariter vivebant, ad verba ventum est: altiusque repetito prin-
 cipio, domesticus narravit, quo pacto Benedictus Byzantium ad impe-
 ratorem confugiens, fratrem iniuriarum postulasset, quidque impe-
 rator supplici respondisset, et qua is benevolentia postea eumdem imperatorem in Chio complexus esset: atque hanc esse causam, quare imperator tantam ei gratiam referret. Benedictum autem ite-
 rato quasi se indignam reiecis-
 se; ac nisi Chio a Romano imperio avulsa sibi penitus cederet, nullo se alio eius beneficio egere iactasse: et ne irritus ac temerarius labor impossibilibus sibi suadendis susci-
 peretur, monuisse. Qui aderant, Latini praesertim, fatuum adeo

Μπενέτου καὶ ἤπιωντο φανερώς, καὶ τὴν βασιλέως θαναμά- A.C. 1329
 ζοντες φιλοτιμίαν καὶ τὴν αὐτοῦ κακοβουλίαν, καὶ συνεβού- P. 237
 λενον πείθεσθαι βασιλεῖ, ὡς, εἰ μὴ πεισθεῖν νῦν, πολλὰ πολ-
 λάκις ὕστερον μεταμελήσοντος αὐτῷ. ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 5 ἐπειθέτο αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς προτέροις ἐνέμενε λογισμοῖς. ὁρῶν
 δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἔχοντα ἐφ' οἷς ἤξιου
 ἀμεταμελήτως „οὐκοῦν” εἶπεν „εἰ μὴ σοι ταῦτα ἀρεστά δο-
 κοίη, ἀλλ' εἰ μὴ τύχοις ὧν αὐτὸς ἀξιοῖς, καὶ τῆς Χίου παν-
 τάπασι κέρκιαις ἀποστῆναι δεῖν, καὶ δευτέραν ἀφροσύνην σοι
 10 ἰσπορθήσομαι εὐεργεσίας, ἣν αὐτὸς ἐκέλευσε βασιλεύς. οἰκίας
 γὰρ σοι λαμπρὰς καὶ πολυτελεῖς χαρίζεται ἐν Βυζαντίῳ, καὶ
 τῶν συγκλητικῶν Ῥωμαίων ἕνα κελεύει εἶναι, καὶ ἀξιώματι B
 τῇ προσήκοντι τιμήσει καὶ ἀρχὴν ἐγχειρήσει τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις νενομισμένων, καὶ τᾶλλα ὅσα τοῖς εὐγενεστέροις Ῥω-
 15 μαίων καὶ αὐτῷ προσήκοντα ἔσται· καὶ τούτων πάντων χω-
 ρίς προσόδων ἐτησίῳ ἐνεκα ἐκ τῶν τῆς Χίου φόρων μυριά-
 δας χρυσοῦ λαμβάνειν δύο. Τούτων ἀκούσας ὁ Μπενέτος,
 οὐκέτι οὐδὲ καθεκτός ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μέγιστα
 ἀδικούμενος, ἀχθόμενος καὶ δυσανασχετῶν, καὶ ὄρκους ἐαν-
 20 οτὸν κατελάμβανε καὶ ἀραῖς ταῖς παλαμναϊοτάταις, εἴτι παρα-
 δέξαιτο τῶν λεγομένων, εἰ μὴ ἄπερ ἔξ ἀρχῆς ἠτήσατο πα-
 ράσχοι βασιλεύς. τρεῖς δὲ ἠτείτο τριήρεις ἐκ τῶν βασιλε-
 κῶν ὡς πανοικεσίᾳ πλευσσούμενος ἐς Γαλατᾶν. ὁ μὲν οὖν C
 τριούτους παραπληξίαις γέμοντας προῆει λόγους· οἱ δ' ἀκροῶ-

Benedicti iudicium insectabantur et damnabant apertissime; atque ut
 imperatoris honestissimum conatum, sic huius perversum consilium
 admirabantur, et ad parendum imperatori impellebant: quod ni
 faceret modo, fore ut in futurum saepe vehementerque pœniteret.
 At enim surdo fabula caneatur: quippe qui animo obstinaverat non
 cedere. Tum magnus domesticus usque eo in proposito suo pertenden-
 dentem videns, Igitur, inquit, si haec tibi non placent; sed, nisi
 quae vis adipiscare, Chio omnino emigrare decrevist, en alteram
 tibi iussu imperatoris optionem do; aedes enim tibi magnificas et
 sumptuosas donat Byzantii, et inter proceres Romanos te allegit,
 proque dignitate te honorabit, et consuetos Romanis magistratus
 tibi mandabit: quaecumque etiam nobilioribus Romanis, eadem tibi
 similiter tribuentur. Praeter haec omnia in annuam pensionem ex
 Chii vectigalibus viginti nummum aureorum millia accipies. His
 auditis Benedictus e potestate videbatur exiisse, et tamquam mirifice
 laesus, aeger animi, semet iureiurando astringebat dirissimisque
 precibus detestabatur, si quid eorum, quae promittebantur, admit-
 teret: nisi, quae a principio petivisset, imperator daret. Quapro-
 pter iterum ternas de imperatoria classe triremes orabat, quibus cum
 tota familia sua Galatam navigaret. Tales ille sermones vesaniae

A. C. 1329 *μενοι τῶν εἰρημένων βασιλέα μὲν ἐθανύμαζον καὶ ἐπήγουν*
 V. 191 *καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς φιλοτιμίας, Μπενέτου δὲ πολ-*
λὴν κατεγίνωσκον ἀγνωμοσύνην. καὶ ὁ σύλλογος διελέλυτο
ἐπὶ τούτοις. πυθόμενός δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τε εἶποι καὶ ὧν
ἀκούσειε Μπενέτος, ἐπεὶ μηδὲν ἔτι συνεώρα λειπόμενον τῶν
προσηκόντων, ἐκείνῳ μὲν τρεῖς παρέσχετο τριήρεις, ὥσπερ
ἤτειτο, αἷς ἐνθήμενος ὅση ἦν αὐτῷ περιουσία, ἦλθεν εἰς
 D *Γαλατῶν.*

ἰγ'. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἔξῃν πρὸς φυλακὴν ἐξαρτυσάμενος
τῆς νήσου, ἄρας ἐκεῖθεν ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν, ἦλθεν εἰς Φώ-10
καιαν τὴν παλαιὰν, οὐσαν ὑπήκοον Ῥωμαίοις καὶ ἀπόβα-
σιν ποιησάμενος ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνεγένετο Σαρχάνη, τῶν
 P. 238 *τῆς προσηκούσης αὐτῷ προσελθόντι μετριότητος καὶ, οἷον*
εἶπεῖν, δουλείας. ὃν καὶ δώροισι φιλοφρονησάμενος ὁ βασι-15
λεὺς μεγαλοπρεπῶς, ἀπέστειλεν ἔσπονδον Ῥωμαίοις. Αἰτί-
νης δὲ καὶ αὐτὸς Καρίας ὧν σατράπης, πρὸς βασιλέα μὲν
οὐ παρεγένετο ὑπὸ νόσου χρονίου κωλυθείς· τῶν ὑπ' αὐτὸν
δὲ Περσῶν οὐκ ὀλίγους πέμψας ἅμα δώροισι πρὸς βασιλέα,
τὴν νόσον, ὡς ὑπ' αὐτῆς κεκωλυμένος, ἤτιστα, προσκυνῆσαι20
βασιλέα. βασιλεὺς δὲ λόγοις τε εὐχαριστήσας καὶ δωροῖς
ἄμειψάμενος αὐτὸν, ἀπέστειλε τοὺς ἐλθόντας. ἐκεῖθεν δὲ
ἔξελθὼν, εἰς Φώκαιαν τὴν νέαν ἦλθεν. αὕτη δὲ Ῥωμαίους
 B *μὲν οἰκοῦντας εἶχεν ἕξ ἀπτίας δὲ τινος ὥσπερ Ζαχαρίας*

plenos effundebat. Qui intererant, imperatorem suspicientes, eius laudabile studium excelsamque animum commendabant, ac Benedictum valde improbum ingratumque pronuntiabant. Ita conventus est solutus. Imperator ut didicisset quae Benedictus audivisset ac respondisset, quoniam nihil aequitatis videbat praetermissum, tres illi triremes quas petebat attribuit: iis omni instrumento suo imposito, Galatam pervenit.

13. Imperator quantis potuit praesidiis in insula constitutis, Phocaciam antiquam, Romanis parentem, navibus delatus, ibi dies aliquot cum Sarchane Persarum in Ionia satrapa familiariter versatus est; qui eum qua par erat modestia, et, ut ita dicam, subiectione humili convenerat. Quem splendidis muneribus amice donatum et Romanis foedere sociatum dimisit. Aetines porro Cariae satrapa, morbo diuturno prohibitus, ad imperatorem ipse non venit: sed Persarum quibus praeerat missa non parva manu cum donis, valetudinem excusavit: qua detentus ad eum salutandum proficisci nequivisset. Imperator, gratis actis, vicissim dona ei portanda dedit. Inde Phocaciam novam accessit, quam Romani habitabant quidem: ex quadam vero causa, ut Zacharias Chio, sic ipsi Andreas Cataniae

Χίου, οὕτω δὴ καὶ αὐτῆς Ἀνδρέας Κατανίας ἐκ Γεννούας κρα- A.C. 1329
 τήσας, ἀκρόπολιν τε οἰκοδομησάμενος καὶ κατασχὼν φρουρᾷ,
 τῆς ἄλλης πόλεως ἤρχεν ἀσφαλῶς. τότε μὲν οὖν Ἀνδρέας
 οὐ παρῆν, ἀλλ' εἰς Γέννουαν κατὰ τινα χρεῖαν ἀπεδήμει.
 5 Ἀρῆγος δὲ Ταρταρῶ, ὃς ἦν Ἀνδρέου θεῖος, Φωκαίας ἤρχεν
 ἀντ' αὐτοῦ ὃς ἰδὼν τὸν βασιλέα προσιόντα, Φωκαίας τε
 ἐπέσπευδεν εἰς ὑπάντησιν βασιλέως ἐξελθεῖν, ἀνοίξας τὰς πύ-
 λας, καὶ αὐτὸς ἅμα σὺν αὐτοῖς ἐξῆλθε καὶ προσεκύνει βασι-
 λέα. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἐντὸς τειχῶν, τοὺς τὴν ἀκρόπολιν φρου-
 10 ροῦντας (ἦσαν δὲ ἐκ Γεννούας Λατῖνοι,) ἐξελθόντας ἐκέλευε
 βασιλεὶ παραδιδόναι. οἱ δὲ ἐξήρχοντό τε προσκυνούντες, καὶ C
 παρεδίδουσαν τὴν ἄκραν. βασιλεὺς δ' ἐν αὐτῇ δύο αὐλισά-
 μενος ἡμέρας, εἰς τὴν τρίτην ἅμα ἐφ' τὸν Ἀρῆγον μεταπεμ-
 ψάμενος, καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς πόλεως τοὺς τοὺς πελέκους ἔχον-
 15 τας βαράγκους κελεύσας ἀγαγεῖν (τούτους γὰρ ἔθος τὰ κλεῖ-
 θρα τῶν πόλεων ἐνθα ἂν ἐπιδημοίη βασιλεὺς, κατέχειν,) Ἀρῆγῳ
 ἐκέλευε παραδιδόναι, πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς „ἦν μὲν
 εἰς Φωκαίαν ἐμοὶ ὑπήκοον οὖσαν ἐλθὼν, ἔμεινα ἐφ' ὅσον
 ἠβουλόμην. αὐθις δὲ ἐξερχόμενος, τὴν πόλιν παραδίδωμί
 20 σοι, καὶ διὰ σοῦ τῷ Ἀνδρέα, ὥστε ἄρχειν αὐτῆς ὥσπερ καὶ
 πρότερον ἐπιτροπεύοντα καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἐμοὶ βουλομένη
 ἦ.” δώροισι τε αὐτὸν καὶ τοὺς τὴν ἄκραν φρουροῦντας φιλο- D
 φρονησάμενος, καταλιπὼν ἐκεῖ πολλὰς αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας

9. δ' ἐγένετο conl. ED. P. 15. Aliis scriptoribus βάραγγοι δι-
 cuntur; erantque Angli, ut ex his Codini verbis discere est: πολυ-
 χρονίζουσι καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τὴν πάτριον καὶ οὗτοι γλῶτ-
 ταν αὐτῶν ἡγουν Ἰγκλιμισί. ED.P. Vide supra p. 200. v. 11.

Genuensis subiugata, arceque constructa et praesidio firmata, secure
 dominabatur. Ac per id tempus quidem negotii curandi Genuam
 peregre abierat. Interim Aregus Andreae patruus pro eo cum pote-
 state praeerat. Is ut imperatorem adventantem conspexit, portis
 apertis cives ad occurrendum urgere institit: ipseque simul exiens,
 venerabundus eum salutavit. Ubi intra moenia ventum est, prae-
 sidiarios egressos (erant autem Latini et Genuenses) arcem impera-
 tori tradere iussit. Illi egredientes, capita venerabundi submit-
 tunt arcemque dedunt. Duobus diebus in arce exactis, die tertio
 mane Arego accersito, securigeros barangos claves urbis afferre (hos
 enim urbium claves imperatore praesente custodire solenne erat) et
 Arego tradere imperavit, eum in hanc sententiam alloquens: Nunc
 quidem Phocaeam mihi subiectam veni, mansique quam diu volui:
 rursum discedens, urbem tibi commendo, et per te Andreae, uti
 eam quemadmodum prius ceu praefectus gubernet, quamdiu mihi
 volenti erit. Deinde donis illum ac praesidium humaniter auxit:

- A.C. 1329 χάριτας ὁμολογούστας, ἄρας σὺν ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Βυζάντιον καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ὀλίγον δὲ ἐνδιατρίψας
- V. 192 Βυζαντίῳ χρόνον, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον. ἔνθα διατρίβοντι ἠγγέλθη ὡς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶ Περσῶν περὶ περαιοθεῖσα ἑβδομήκοντα ναυσί, τὰ περὶ Τραιανούπολιν⁵ λήζεται καὶ Βήραν. συμβέβηκε δὲ διὰ τὸν εἰς Χίον ἀπόπλου πάντων οἰκαδὲ διαλυθέντων ἀναπαύλης χάριν, βασιλεῦσα ἅμα δομestikῶ τῷ μεγάλῳ σὺν ὀλίγοις τισὶν εἶναι στρατιώταις ὄσους δὲ ἐπὶ ὡς τάχιστα συναγαγόντες ἐκ τῶν πέριξ πόλεων, ἀπροσδοκῆτως ἐπέθεντο τοῖς Πέρσαις, καὶ μάχῃ κρα-10 τήσαντες παρὰ πολὺ, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ
- P. 239 καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, (ἐπεὶ τοτηρικᾶδε ναυτικὴ δύναμις οὐκ ἦν Ῥωμαίοις παρεσκευασμένη) ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν. Μπε-15 γέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐκ Χίου κατασχὼν εἰς Γαλατῶν, γνώμην ἔχων ὡς ἦν δύνηται ἀμννούμενος βασιλεῦσα, τριήρεις ἐκ Γεννούας εὐρῶν ἐφορμούσας ὀκτώ, τὰ ὄντα πάντα διαθέμενος, πείθει μοσιῶ τοὺς τριηράρχας, αὐτῷ κατὰ Χίου συνεκπλεῦσαι, ἔλπισας αἰρήσειν ῥαδίως, ὡς βασιλέως οὐ τα-20 χέως βοηθήσοντος, τῆς ναυτικῆς αὐτῷ δυνάμεως διεσκευασμένης. ἐπεὶ δὲ προσέσχον τῇ Χίῳ, ἀπέβαινόν τε τῶν νεῶν
- B καὶ ὀπλισάμενοι ἐχώρουν πρὸς τὴν πόλιν ὡς τῶν τειχῶν ἀποπειράσοντες. Χιοὶ δὲ ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐκράτησάν τε

singularesque de liberalitate gratias agentes relinquens, cum tota classe Byzantio successit ac militi missionem dedit. Brevi tempore illic posito, Didymotichum inivit. Eo nuntiatum, ex oriente Persarum peditatum navibus septuaginta transiecisse, agrumque Traianopolis et Beres depraedari. Evenit autem, propter reditum e Chio omnibus domum ad requiescendum dimissis, cum imperatore magnoque domestico paucos esse milites. Verumtamen quotquot licuit, quam maturrime ex finitimis oppidis cogentes, improvise in Persas feruntur, eosque facillime victos partim occidunt, partim captivos ducunt. Qui effugere potuerant, consensius navibus (tunc enim Romani a navali manu et apparatu instructi non erant) in orientem recurrerunt, et imperator parta victoria Traianopolin se retulit. Benedictus Martini frater e Chio Galatam appulsus, imperatorem ulcisci volens, si posset, inventis in portu octo Genuatium trirēibus, constitutis rebus suis omnibus, mercede persuadet trierarchis, uti secum contra Chium navigent; sperans, se eam levi negotio subacturum, quod imperator dispersis classariis, tarde opem insulam esset allaturus. Postquam Chium naves tetigerunt, excensione facta, armati ad oppidum, veluti periculum murorum facturi processerunt. At Chii crumpentes, quum multi erant, Latinos congressu

μάχη τῶν Λατίνων, καὶ φεύγοντας αἰσχυρῶς ἐπέβαλον εἰς τὰς A.C. 1329
 ναῦς· ἀπέκτειναν δὲ αὐτῶν ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων. οἱ δὲ
 λοιποὶ ἀναχθέντες, ὠρμίσαντο ἐπ' ἀγκυρῶν, καὶ ἐς τὴν ὑστε-
 ραίαν, οὐκέτι ἀγαθὰς ἔχοντες τὰς ἐλπίδας περὶ Χίου, ἐπ'
 δοίκου ἀνεχώρουν. Μπενέντω δὲ ὡς πᾶσα ἐλπὶς περιηρέτω,
 ἐπιληψία κατεσχέθη καὶ πρὶν ἐβδόμην ἦκειν ἐτελεύτησεν. C

ιδ'. Ὀλίγου δὲ παρωχηκός χρόνου, συμβέβηκε βασι-
 λέα Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντα ὄξεδ' νοσήματι περιπεσεῖν, ὃ
 παῖδες ἰατρῶν κεφαλικὸν σύμπτωμα καλοῦσιν. ἰατροὶ μὲν
 σοῦν ἐκ πρώτης προσβολῆς τὴν ὀξύτητα δεῖσαντες τῆς νόσου,
 οὐκ ἀγαθὰς εἶχον τὰς ἐλπίδας· καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τὴν D
 ἀθροῦσαν καταβολὴν ὑπώπτευσεν μὴ οὐκ ἄνευ κινδύνου τελευ-
 τήσειν. δευτέρῃ δὲ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν προσβολὴν τὸν μέγαν
 δομέστικον μετακαλεσάμενος „σὺ μὲν” εἶπεν „οἶσθα, ὅσακις
 15 ἔμοῦ πείθειν ἐπιχειρήσαντος παρασήμοις σε κοσμήθηται βα-
 σιλικῶς, ὡς τι πλέον αὐτὸς εἰδὼς, τοὺς μὲν ἐμούς διεκρούσω
 λόγους, καίτοι λυσιτελοῦντα πᾶσιν ἀξιούντος· ἃ δὲ αὐτὸς
 ἔξου βελτίω εἶναι, ταῦτ' ἔθου διὰ σπουδῆς ἀκατάλυτα τηρεῖν.
 νῦν δὲ αὐτὸς εἶκα μᾶλλον ἢ σὺ στοχάζεσθαι τῶν συμφ-
 20 ροόντων. εἰ γὰρ ὅσα αὐτὸς ἤξιον ἐτελείτο, νῦν οὐκ ἂν ἐν
 θορύβῳ πολλῷ καὶ ταραχῇ αὐτὸς τε ἦν καὶ τὰ Ῥωμαίων P. 240
 πράγματα τοὺς ἐσχάτους ὑπώπτευσεν κινδύνους. εἰ γὰρ με συμ-
 βαίῃ νῦν ὑπὸ τῆς νόσου κατεργασθέντα τελευτήσαι, ὅπερ οὐδὲ

devicerunt, Iethoque datis paulo plus trecentis, turpiter ad naves
 fugere compulerunt. Qui restabant, ora soluta a litore recedentes,
 ancoris naves fundabant. Postridie, cum de insula potiunda nihil
 bonae spei haurirent, domum viam reimensi sunt. Benedictum de-
 speratione fractum epilepsia invasit, et ante diem septimum vita
 defunctus est.

14. Non multum temporis intercessit, cum imperator Didymo-
 tichi in morbum acutum incidit, quem cephalicum symptoma nomi-
 nant medici. Igitur ex prima eius accessione gravitatem metuentes,
 parum bene sperabant: et imperator ipse crebriores accessiones
 interitum sibi allaturas formidabat. Postero igitur die post accessio-
 nem maguum domesticum advocans, his eum verbis alloquitur:
 Memoria tenes, quo pacto, cum ego saepius te flectere enisus sim;
 ut iusignia imperatoria ne recusares, tu velut longius quam ego
 prospiciens, dicta mea, quamquam ad communem fructum spectantia,
 repudiaris: quae autem ut meliora probasses, ea studiose constan-
 terque servare constitteris. At nunc quid e republica sit, melius
 quam tu conicere videor. Nam si tunc obtinuissem, quae iure postu-
 labam, nec ego iam in tantis curis ac perturbatione, nec Romanum
 imperium in extremorum periculorum metu versaretur. Si enim modo

A.C. 1329 πόρρω προδοκίας, ἄδηλον εἰ μὴ εἰς πράγματα ἔμην καὶ τα-
 V. 193 ραχᾶς ἢ ἐμὴ τελευταίη χωρήσει. διὸ καὶ δεῖν οἶομαι, αὐτῶν
 νυνὶ σαφῶς τὰ δέοντα τῶν πραγμάτων διδασκόντων, τὴν μὲν
 ἄκαιρον φιλονεικίαν καὶ τὴν οὐ προσήκουσαν ἔνστασιν κατα-
 λιπεῖν αὐτὸν δὲ ὑπ' ὀφθαλμοῦς ὅσοι πάρεισι Ῥωμαίων ἑπο-5
 δήμασί τε βασιλικῶς καὶ πῖλῳ τῷ ἐμῷ, ἃ δοκεῖ βασιλείας
 σύμβολα εἶναι, κοσμηθῆναι ἐπ' ἐμοῦ. κἂν μὲν καὶ αὐτὸς
 περιγένομαι τῆς νόσου, καινὸν οὐδὲν ἂν εἶη εἰργασμένον. ἃ
 Βγὰρ προϋδέμην ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ σπουδῆς εἶχον ἔλθεῖν εἰς
 πέρας, ταῦτα ἔσται εἰργασμένα· εἰ δ' ἐξ ἀνθρώπων γένομαι, 10
 τὴν ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναδέξασθαι Ῥωμαίων σὲ, καὶ μὴ διὰ
 τὴν ἀναρχίαν εἰς στάσεις καὶ πολέμους χωρῆσαι, ἐξ ὧν δια-
 φθαρῆσονται." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε καὶ
 προσετίθει, ὥς, εἰ μὴ ἀνίαν βούλοιο αὐτὸν, καὶ ταῦτα νο-
 σοῦντα νῦν, τὸ κελυόμενον ποιεῖν. ὁ δ' οὐδὲν ἔλαττον τῶν 15
 ἐξ ἀρχῆς εἶχετο λογισμῶν καὶ γνώμην εἶχεν, ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι
 γένοιτο εἰς βασιλέως σχῆμα κατασταίη. συνιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ὥς οὐκ ἂν δύναιτο πείθειν αὐτὸν ἀμείβειν τὸ σχῆμα, ἔγνω δεῖν
 Cμὴ πέρα τοῦ δέοντος φιλονεικεῖν, ἐν οὗτῳ στενῷ κομιδῆ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' αὐτοῖς πράγμασι διάδοχον 20
 αὐτὸν τῆς βασιλείας καταλιπεῖν, καὶ τοῖς παρστωῶσιν ἐκέλευε
 τοὺς τε προὔχοντας τῆς συγκλήτου πρῶτον καὶ τοὺς ἄλλους
 εὐγενεῖά διαφέροντας, ἔπειτ' ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι
 παρῆσαν Ῥωμαίων συγκαλεῖν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον καὶ περι-

vi morbi confectus emoriar (id quod ante fores est) forsitan mors
 mea molestias vobis et turbas creabit. Itaque cum iam res ipsa offi-
 cium satis doceat, valere iubenda intempestiva pertinacia et inde-
 cens in repugnando perseverantia: patiendumque, ut te in conspectu
 quotquot adsunt Romanorum, sandaliis imperatoris et tiam mea,
 quae imperii habentur symbola, exornem. Et si quidem convalu-
 ero, nihil novi factum fuerit: sed quod a principio mihi erat in
 animo quodque studebam ad opus perducere, hoc iam opere ipso
 perfectum conspicietur. Quod si ab hominibus demigravero, tu
 totum imperium susceperis, neque (ut solet, cum nullus est princeps)
 Romani seditionibus et bellis ad mutuam perniciem miscebuntur.
 Haec imperator hortabatur: addebatque, si se et quidem nunc aegro-
 tum contristare nollet, ne detractaret, quo invitaretur. Sed dome-
 sticus semel susceptae sententiae affixus, omnia potius velle experiri,
 quam ornamenta imperatoria capessere. Sentiens porro imperator
 fieri non posse, ut in habitus mutationem consentiret, non ultra
 quam fas cum eo contendendum, rebus in tantas angustias redactis:
 sed factis ipsis imperii successorem relinquendum censuit: et astan-
 tibus praecepit, principes primum aulicorum procerum et alioqui
 nobilitate praestantes, deinde alios ordine Romanos qui aderant accire.

ἔστησαν αὐτὸν, καὶ Ἄγγαν τὴν βασιλίδαν ἐκέλευε παρῆναι. A. C. 1329
 ὡς δὲ καὶ αὐτὴ παρῆν, ὡς μάλιστα εἶχεν ἐπιζῶσας ἑαυτὸν,
 ὀλίγα ἄττα διεiléχθη πρὸς αὐτούς. ἔφη γάρ· „Τὴν μὲν
 εὐνοίαν, ᾧ φίλοι, τὴν περὶ ὑμᾶς καὶ ὡς τοῦ παντὸς ἂν ἔτι
 5 μησάμην, οὐ μόνον κοινῇ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον ὑμῶν
 ἰδίᾳ τὰ μέγιστα εὐεργετῆσαι, καὶ ὡς οὐκ ἐν παρεργῶ, ἀλλὰ D
 πάσῃ σπουδῇ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων τι λυσιτελήσειν ὑμῖν χρώ-
 μενος συνεργοῖς προϋθέμην, νομίζων εἰ ἀποθανοῦμαι τοῖς
 βαρβάροις μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, πάσης ἥδιον καὶ μακαριώ-
 10 τερον ζωῆς, αὐτὸς ἂν εἰδείη θεὸς, ὃ τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κεκρυμ-
 μένα τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς καὶ καρδιῶν καὶ φρενῶν ἑταστής.
 ἐπεὶ δὲ οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτὸς τοῦτο μὲν οὐ κέκρικε δεῖν,
 ἀλλ' ὡς ὁρᾷτε περιέστησεν ἡμῖν τὴν τελευταίην, πάντας πείθων
 ἔργοις αὐτοῖς, ὡς οὔτε χρήμασιν οὔτε δόξῃ οὔτε τοῖς λοιποῖς
 15 ὄσα τῶν θεόντων καὶ φθειρομένων, χρεῶν προσέχειν, ἀλλ'
 ἑνὸς μόνου γίνεσθαι τοῦ διὰ βίου παντὸς προσέχειν θεῷ καὶ
 πρὸς τὸν ἐκείθεν βίον ἑαυτὸν ἕκαστον μεταρῥυθμίζειν καὶ P. 241
 μεθαρμόζειν, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ἀσπάζομαι τὰ τελευταῖα δὴ
 ταῦτα, ἄδηλον ὃν εἰ ἔτι προσφθέξομαι ὑμῖν, καὶ δέομαι
 20 ὑμῶν, εἴ τις ὑμῖν κεῖται χάρις ἐμοῦ, ἰκεσίας ἱλεώσασθαι τὸ
 κρεῖττον ἐμοί, τῷ πολλὰ πολλάκις αὐτῷ προσκεκουρότι, μά-
 λιστα νυνὶ δεομένῳ τῆς ἐπικουρίας ταυτησί· ἔπειτα δὲ ἡγε-
 μόνα καὶ προστάτην ἀντ' ἐμοῦ τὸν μέγαν δομέστικον ἀφήμι
 ὑμῖν.” Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν αὐτοῦ λαβόμενος χειρῶν καὶ ταῖς

Ubi affuerunt lectulumque circumsteterunt, etiam Augustam vocari iussit. Qua praesente, ut maxime potuit, se confirmans, pauca ad eos his verbis locutus est: Meum erga vos propensum animum, amici, et quomodo me felicissimum iudicasset, si non solum in omnes communiter, sed in unumquemque vestrum seorsum potuissem quamplurimum benignitatis conferre: nec leviter, sed summo conatu republicae Romanorum, vobis adiutoribus, prodesse aliquid apud animum certum ac fixum habuerim, ratus omni vita suavius ac beatius, si pro iis contra barbaros decertans oppeterem, ipse, qui occulta et abscondita hominum perspicit, quique corda ac renes scrutatur, Deus novit. Quia vero is hoc fieri non debere statuit, (quo iudicio, ipse scit) sed, ut aspiciatis, morte nos circumdedit, omnes manifesto exemplo communes, nec pecuniae, nec reliquis quibuscumque fluxis ac pereuntibus incumbendum: verum uni tantum Deo servendum, eique quamdiu supersis adhaerendum, et ad illam caelestem vitam cuique mores suos corrigendos aptandosque, primum quidem hoc sermone extremum vobis valedico, cum dubitem, ecquid vos de cetero allocuturus sim: rogoque, si quid me amatis, ut numen toties et tam graviter a me offensum, precibus vestris mihi tali tempore potissimum tali auxilio indigentem propitietis. Deinde ducem ac prae-

- A. C. 1329 χερσὶ τῆς βασιλίδος περιαγωγῶν, ἐχούσης ἐν γαστρὶ *Μαρίαν* τὴν θυγατέρα, ἣ καὶ ὕστερον *Μιχαὴλ* πρὸς γάμον ἐξεδόθη
- B τῷ *Μυσῶν* βασιλέως *Ἀλεξάνδρου*, καὶ τῆς εἰκόνας ἐφεστηκυίας τῆς ἑπερφυῶς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τετοκυίας θεὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν „σοὶ ταύτην” ἐφησ
- V. 194 „*παραδίδωμι καὶ πάντα Ῥωμαίους, καὶ τοαποκρῦδε σοὶ μέλησει περὶ αὐτῶν.*” Θρηῆνος μὲν οὖν εὐθύς ὑπὸ πάντων ἤτο λαμπρὸς καὶ πάντες ἐτράποντο πρὸς οἰμωγὰς, καὶ οὐδὲν ἦν ὁρᾶν εἰ μὴ κοπτομένους καὶ κατατιλλομένους, καὶ διὰ πάντων ὄλοφρυμὸς ἐπιπολὺ τοῦ ἀέρος ἐχώρει καὶ πάντα ἐξῆκούετο συμμιγῆ· καὶ οὐδεὶς εἰ μὴ αὐτολιθίνην εἶχε ψυχὴν, ἴσχυσεν ἂν ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι καὶ μὴ ἐπιδακρῦσαι τοῖς γινομένοις. ἐφ’ ἱκανὸν μὲν οὖν πάντες ἐνέμειναν τοῖς
- C ὄλοφρυμοῖς, οὐδενὸς ἰσχύσαντος ἀπολογίαν πρὸς τὰ εἰρημένε παρασχεῖν· ὃς δὲ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς, συνέθεντο τὰ δια-15
- τεταγμένα ἐκπληροῦν, καὶ προσαγορεύοντες τὰ τελευταῖα ἑκα-
στος βασιλέα, δάκρυσι περιῶρέομενοι ἀνεχώρουν. διὰ πάσης δὲ τῆς ἡμέρας ταυτησίν, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ βασιλέως, τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις θυρῶν ἀναπετασθεισῶν, πάντες εἰσιόν-
τες ἀκολύτως προσηγόρευον βασιλέα καὶ ἠσπάζοντο τὰ τελευ-20
- ταῖα, καὶ αὐτὸς ἀντασπαζόμενος αὐτοὺς, τὰ διατεταγμένα ὑπ’ αὐτοῦ παρηγγύα στέργειν. οὕτω μὲν οὖν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας τοῖς πᾶσι συνταττόμενος διετέλεσεν ὁ βασιλεύς. μετὰ
- D δὲ τοῦτο προσκαλεσάμενος τοὺς ἰατροὺς, ὄρκιζεν αὐτοὺς

sidem loco meo magnum domesticum vobis relinquo. Haec fatus, comprehensam eius dexteram dexterae imperatricis, tum Mariam filiam utero gestantis, quae postea Michaeli, Alexandri Moesorum regis fillo nupsit, implicuit et ante illius imaginem, quae supra naturam ad salutem humani generis Deum Iesum Christum peperit, Tibi, inquit, hanc et Romanos omnes trado atque commendo: tibi ex hoc curae erunt. Illico se omnes in lamenta et gemitus effundere: nec videre licebat, nisi pectora ferientes et crinem laniantes. Tollebatur ad aethera communis eiulatus, et confusae omnium voces exaudiebantur: nec quisquam in tanto luctu, nisi e silice natus esset, a fletu temperare poterat. Diutule igitur universi ploratibus indulgebant: nec ad ea, quae audierant, respondere valebant. Ubi sero se collegerant, praecepta imperatoris servare inter se decreverunt, eique ultimum vale singuli multis cum lacrymis dicentes recesserunt. Per diem vero totum imperatoris iussu apertis palatii portis, quicumque volebant, ingressi, salve et vale ei dicebant: ipseque vicissim valedicens hortabatur, uti a se sancita boni consulerent. Sic itaque diem omnibus valedicendo consumpsit. Post advocatis medicis, per Deum vivorum ac mortuorum iudicem eos adiuravit, ne ipsum vetarent sancto habitu monachorum indui. Hoc se petere, non quod

Θεὸν τὸν ζῶντα κρινούντα καὶ νεκρούς, μὴ ἀποστερήσαι τοῦΑ. C. 1329
 σχήματος τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ἐπιτρέψαι οἱ τούτου ἀξιοθῆναι.
 ἔφασκε δὲ μὴ ὡς ἤδη τελευτῶν ἐφίεσθαι τοῦ τοιούτου βίου,
 μηδ' αὐτούς πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέπειν, ὡς εἰ μὲν μηδεμίᾳ
 5εἴῃ τοῦ περιγενηέσθαι αὐτὸν ἐλπίς, ἐπιτρέψειν, τούναντίον
 δὲ καλύειν, ἀλλ' ἤδη πράττειν μηδὲν ἀναβαλλομένους· τοῦτο
 γὰρ αὐτῷ μᾶλλον εἶναι πρὸς ἡδονήν· καὶ ὄρκους ἰσχυρίζετο,
 ἢ μὴν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ὅσα δήποτε
 10ἔτη ἐπιβιούς ὑπὲρ τῶν πρότερον πεπλημμελημένων εὐδύνειν
 καὶ διὰ μετανοίας Θεῷ προσοικειοῦν, ἢ ἅμα τῷ περι-
 βαλέσθαι ἀπελθόντα μὴ προσπεργάσασθαι τῷ χαρίσματι.
 Ἀσκληπιάδαι δὲ πρῶτα μὲν παρεμυθούντο, ὡς μηδεὶν δεῖ- P. 249
 νοῦ συμβησομένου, ἔπειτα ὡς ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἂ ἐδέετο
 ὑπισχνούντο πράττειν· ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐπέθετο, εἰ μὴ
 15καὶ ὄρκους αὐτούς καταλάβοι, ἢ μὴν αὐτὸν τῆς καλῆς ἐπιθυ-
 μίας μὴ ἀποστερήσειν.

ἰ. Ἡ νόσος δὲ ἐπετείνετο μᾶλλον καὶ προέκοπτεν ἐπὶ B
 τὸ χεῖρον· ἢ θεία δὲ αὐτῷ Παλαιολογίνα παροῦσα ἢ Καν-
 τακουζηνή ἤρετο περὶ τῆς μητρὸς τῆς βασιλίδος Ξένης, εἴ τι
 20διατάττειτο περὶ αὐτῆς. ἀποκρινάμενον δὲ „μηδὲν”, νομίσασα
 ὑπὸ τῆς νόσου μὴ ἐπαισθάνεσθαι τῶν λεγομένων, αὐτὴς περὶ
 τῶν αὐτῶν ἐπανήρετο, καὶ τρίτον· ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μὴ δύ-
 νασθαι δύο τοῖς πράγμασιν ἐφιστάναι, καὶ ταῦτα γυναίκα
 οὔσας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐξελεθῶν, ὄρκους προσέταξε

iam morti proximus huiusmodi genus vitae desideraret: neque quod
 eos eo vellet respicere, ut si quidem sanitatis spes nulla esset, hoc
 ipsi concederent: sin aliqua, prohiberent; sed quod iam nihil cun-
 ctandum ac differendum putaret, quo facto esset opus, et hoc sibi
 iam potius esse voluptati. Quin cum sacramento asseverabat, potius
 eligere se in hoc habitu quotquot annis superviveret pro commissis
 antehac se punire, ac per poenitentiam Deo sese coniungere, quam
 potentia septum, nec divinae gratiae cooperatum emori. Medici
 primum eum consolari et affirmare, nihil gravius metuendum. Cum
 instaret vehementius, quae peteret, se facturos promittere. At ille
 nihilo magis quiescere, nisi et iurciurando eos adigeret, ipsum tam
 honesto desiderio non fraudaturos.

15. Ingravescente morbo et in deterius proficiente, Palaeologa
 Cantacuzena eius cognata astans interrogabat, quid de Xena matre
 decerneret. Cum responderet, Nihil: existimans illa, saevitia morbi
 non percepisse quae dicebantur, interrogationem iteravit et quae-
 sivit etiam tertium. Tum ait, non posse duos imperare, idque
 feminas. Magnus autem domesticus egressus, pro inveterata con-
 suetudine in morte imperatorum sacramenta indixit, super his capi-

- A. C. 1329 γίνεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἐξ ἀρχῆς ἔθους ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ
C τελευτῇ. καὶ ἐγίνοντο ἐπὶ τοῖσδε· στέργειν Ἄνναν τὴν βασι-
λίδα, κυρίαν καὶ δεσπόζουσαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν πί-
στιν αὐτῇ καθαρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν· πείθεσθαι δὲ πάντα
καὶ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ τὰ κελευόμενα ὑπ' αὐτοῦ μηδέν⁵
- V. 195 ἀντιλέγοντας ποιεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἐγίνοντο οἱ ὄρκοι, πάντων
ἀμνυόντων ἐφεξῆς. αὐτὸς δὲ τὰ πράγματα διώκει ἢ αὐτῷ
ἄριστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπέτρεπε τῶν πόλεων, οἷς
ἔκρινε δεῖν· τῶν δὲ ἀφηρείτο. ὅσοι δὲ Ῥωμαίων εἰς Δι-
δυμότειχον ἔτυχον τότε παρόντες, οὐ εἴς συγκλήτου μόνον,¹⁰
ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν μέγαν δομestικὸν ἠνάγκαζον συν-
ελθόντες τὰ βασιλικὰ σύμβολα περιθέσθαι· τὰ τε ἄλλα ἰσχυ-
D ριζόμενοι δίκαιον εἶναι καὶ ὅτι οὕτω διατάξαιτο βασιλεὺς. ὁ
δ' ἀνένευέ τε καὶ ἐκέλευε μὴ παρενοχλεῖν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι.
Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης, ὃν ἐν ἀρχαῖς τῆς ἱστορίας μά-
15 λιστα ἐκ Θεσσαλονίκης ἔφημεν ἀχθῆναι δεσμοῦτην, σχῆμά τε
ἡμφιεσμένον μοναχῶν καὶ Κάλλιστον ὠνομασμένον, ἔτι μὲν
ἐν δεσμοτηρίῳ κατὰ τὸ Διδυμότειχον ἐφρουρεῖτο. δείσαντες
δὲ οἱ παρόντες τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς, μὴ, τοῦ
βασιλέως τελευτήσαντος, ὁ δεσπότης τοῦ δεσμοτηρίου δια-
20 δρᾶς, στάσιν πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγερεῖ καὶ τὰ πράγματα
διαφθερεῖ, πόλεμον ἐμφύλιον κινήσας, τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ
- P. 243 περιποιούμενος, πρὸς τὸν μέγαν δομestικὸν ἐλθόντες ἐδέοντο
αὐτὸν ἀποκτινῶναι. τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῖς πράγμασι λυ-

tibus scilicet: Se Annam imperatricem dominam ac rerum principem agnoscere, eique fidem integram ac sinceram praestituros. Magno domestico in omnibus libenter obtemperatos. Sic iuramenta concipiebantur, dabanturque ordine ab omnibus. Ipse porro in regunda republica quod optimum iudicabat, id sequebatur: et urbium praefecturas mandabat, quibus mandandae, et auferebat, quibus auferendae videbantur. Quotquot vero Romanorum tunc Didymotichi degebant, non optimatum modo, verumetiam de ducibus exercitus, ad illum accedentes urgebant ad usurpanda insignia imperatoria: asserentes, et aliis de causis id iustum esse, et quia imperator ita decrevisset. Reneuebat domesticus petebatque, ne postulantes quae ipse facere neququam posset, molestiam sibi exhiberent. Constantinus despota, quem non longe a principio huius historiae Thessalonica in vinculis, cultu monachi adductum et Callistum appellatum demonstravimus, adhuc Didymotichi in carcere attinebatur. Timentes igitur qui aderant primores et principes exercitus, ne imperatore defuncto, despota e custodia elapsus, novam inter Romanos seditionem concitaret civilem bello sato imperium sibi ascisceret et rempublicam perderet, magnum domesticum adeuntes precantur, uti hominem e medio tollat: id enim communi

σιτελεῖν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος δεινῶς τε ἀπάνθρωπον ἤετο Δ. C. 1329
 τὸ πρῶμα καὶ ὠμὸν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεχειρεῖ πείθειν, μη-
 δέποτε λέγων παραστῆναι ἂν αὐτῷ περὶ αὐτῶν τοιαῦτα καὶ
 βουλευσασθαι καὶ εἰπεῖν περὶ δεσπότη. εἰ γὰρ μὴ καὶ ἀφ'
 5 ἑαυτῶν αὐτοὶ συνελθόντες τὰ θέοντα ἦσαν ἱκανοὶ, ἀλλὰ τῷ γο
 βασιλεῖ ἔβην χρῆσθαι διδασκάλῳ αὐτοῖς πράγμασι παιδεύοντι
 ἄχρι νῦν, θεῶ δὲ θαρσύνειν ὡς καὶ εἰς τοῦπιόν συνεσομένῳ
 καὶ παιδεύσοντι ἄχρι πολλοῦ, μὴ αἰμούς μηδὲ φρονικούς εἶναι,
 καὶ ταῦτα πρὸς ὁμοφύλους. τίνος γὰρ κατεψηφίσαστο θάνα- B
 10 τον ὁ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐπιβουλεύοντας
 εὐρών καὶ αὐτόχειρας μονονουχί; εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 τοσαύτη ἐχρήσατο φιλανθρωπία, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ δι-
 καιον θηρίων ἀγριωτέρους ὀφθῆναι, ἀλλ' ἀποστάντας τῶν
 15 τοιούτων λογισμῶν, ἡμερώτερα καὶ μετριώτερα βουλευσασθαι
 20 περὶ τ' ἀνθρώπου. οἱ δ' ἔφασαν οὐ περιόψεσθαι ἐκόντες εἶναι
 εἰς πολέμους ἐμφυλίου καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς τὰ πρά-
 γματα χωρήσοντα Ῥωμαίοις. αὐτοὶ γὰρ εἰδέναι ὅποσα βλυ-
 μήματο τοῖς πράγμασιν ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους πό-
 λεμος. διὸ μάλιστα μὲν αὐτοῦ δεῖσθαι τὰ ὑφορμούντα κακὰ
 25 ἐκποδῶν ποιῆν, καὶ μὴ τοὺς περὶ βασιλείας ἐρῶντας ζῆν C
 ἔβην. εἰ δὲ μὴ, τὰ τε δεύτερα, ἐκτυφλοῦν ὡς ἂν μήτ' αὐτοὶ
 στερίσκωνται τοῦ ζῆν, μήτ' αὐτοῖς αἴτιοι γίνωνται πολλῶν
 κακῶν. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον καὶ παρεσκευασμένοι

22. Pro αἰτοῖς Intrp. legebat ἄλλοις.

maximopere profuturum. Illi res plena inhumanitatis et crudelitatis
 visa: idque ipsum alii ut crederent, perficere nitebatur, autumans,
 nunquam se cogitaturum fuisse, eos in despotam istiusmodi ausuros
 meditari ac proloqui. Nam si ipsi per se, quid officii ratio exigeret,
 videre non possent: at imperatore licuisse pro magistro uti, qui
 usque nunc factis eos docuisset, et, quod Deo fidendum, etiam
 diutius affuturus, et in longinquum tempus eos docturus esset, ne
 saevi et ad civilem potissimum sanguinem fundendum proclives sint.
 Quem enim morte damnasset imperator, quamvis non paucos sibi
 insidiatos et tantum non sua manu eum iugulare cupientes inve-
 nerit? Quare si ipse pro se ipso tanta est usus humanitate, inquit,
 nec nos aequum est in nostra ipsorum causa belluarum immanitatem
 superasse existimari: sed his cogitationibus depositis, mansuetius
 ac moderatius in illum consulere. Tam Romani, haud se volentes
 imminetia bella civilia, seditiones rerumque omnium perturbationes
 passuros: nosse enim, quam diram cladem patratum inter imperato-
 res bellum communi invexerit. Idcirco vehementer etiam atque
 etiam orare, malis impendentibus obviam eat, nec imperii aemulos
 vivere sinat: aut saltem oculos illis effodiat, ut hac ratione nec ipsi

- A. C. 1329 ἦσαν ὡς, εἰ μὴ πείθοιτο ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς, καὶ ἄκοντος ἐν δεσμοτηρίῳ τὸν δεσπότην ἀποκτενοῦντες, ὃ δὴ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν λόγων συνορῶν καὶ βουλόμενος αὐτοὺς ἀποτρέψαι τῆς ὀρμῆς. Τὸ μὲν ἀποκτινῦναι, εἶπεν, οὐδενὲ ἐξέσται τρόπῳ, οὐδὲ περιῖδειν ἂν αὐτὸς τὴν βασιλέως ψυ-5 χὴν φόνῳ συγγενικῆ δι' αὐτὸν καταχρανθεῖσαν. τὸ δὲ ἀποστερεῖν τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα μὲν οὐδὲ αὐτῷ βούλεσθαι D ἔκων εἶναι· ὡς ἂν δὲ μὴ ὑποψίαν παρέχῃ στάσεως καὶ ταραχῆς, σκεψαμένη τῆς νυκτός, ὃ, τι ἂν λυσιτελοῖη τοῖς πράγμασι ποιήσειν εἰς τὴν ὑστεραίαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπέιθοντο τοῖς 10 λόγοις, οἴομενοι ἀκαλλῆξεσθαι πραγμάτων, εἰάν τῶν ὕψων ὁ δεσπότης ἀποστρηθῆ. αὐτὸς δὲ νυκτός τρισὶ τῶν πισοτάτων οἰκετῶν, τὸν δεσπότην ἐκέλευεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου V. 196 λαβόντας, ἐν μυχοῖς κατακρύψαι γῆς ἀσφαλέστατα εἰς ὅσον μάλιστα ἂν ἐξῆ· κατὰ δὲ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν, ὃς Ἄδραϊς 15 καλεῖται, ἀκάτιον ἀνατρέψαι, φήμην δὲ κρύφα διαδοῦναι, προῖτα μὲν ὡς διαδράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης, ἔπει- P. 244 τα δὲ ὡς ἀποπνιγείη κατὰ τὸν ποταμὸν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κεκελευσμένα· καὶ ὁ δεσπότης ἐκέκρυπτο ἐν ἀδύτοις γῆς. ἅμα δὲ προῖ τοῦ ὄρθρου φήμη διεδόθη, ὡς δια- 20 δράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης· καὶ πάντες ἦσαν ἐν θορύβῳ καὶ ταραχῇ, οἴομενοι ἤδη τὰ πράγματα εἰς στάσιν χωρεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο περὶ τοῦ ἀνατετραμμένου ἀκατίου

2. ἄκοντος ED. P. pro ἄκοντες.

vitam amittant; et aliis multorum incommodorum auctores ne fiant. Haec fuit eorum postulatio. Quod nisi magnus domesticus annu-
eret, vel invito ipso, despotam in carcere contrucidare constituerant. Id cum et ipse ex eorum sermone animadverteret, et eos ab hoc turbulento animi motu avocare cuperet, occidi illum nullo modo permissurum dixit; nec passurum, imperatoris animam cognati caede sua opera contaminari. Ut autem vel lumina ei effodiat, etiam huc adigi neutiquam posse. Verum ut ne seditionis ac tumultus materiam ministrare videatur, noctu se capturum consilium, et die crastino facturum, quod e republica fuerit. Quibus illi verbis pacati, omni iam molestia defunctos se arbitrabantur, si despota exocularetur. Ea nocte famulis tribus, iisque fidissimis mandat, despotam carcere educant: loco subterraneo quam liceat tutissime abscondant: in Adra praeterlabente fluvio naviculam evertant; rumore clanculum serant, primum quidem e custodia profugisse, deinde in flumine summersum perisse. Famuli iussa facessunt, despotam sub terra locis secretissimis occultant. Simul atque luxit, fama diditur, despotam e carcere evasisse. Ingens statim tumultus ac turbæ: et res omnium iudicio ad seditionem spectare. Sed ubi da subverso

κατὰ τὸν ποταμὸν, λογισάμενοι αὐτὸν ἐκ προνοίας ἀποπεπνῆ-Α. C. 1329
 χθαι, κατεστέλλοντό τε θορυβοῦντες καὶ οὐκέτι περὶ στάσεως
 προσδοκίαν οὐδεμίαν εἶχον. ὁ δεσπότης μὲν οὖν οὕτω διέ-
 φυγε τὸ ἀποθανεῖν πρὸς τῷ μηδὲ τῶν ἔψεων ἀποστερηθῆναι
 5 Λάσκαριν δὲ τὸν Καλαμάνον ἢ μέγας δομέστικος εἰς Βυζάν-Β
 τιον πέμπσας πρωτοστράτορι ἐπιτροπεύοντι αὐτοῦ τὰ περὶ
 βασιλέως ἐδήλου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν τε ὀμνύειν τὸν πρῆξι-
 μένον ὄρκον, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν τῶν συγκλητικῶν
 καὶ τοῖς δυνατοῖς τῶν Βυζαντίων καὶ ὅς μελλήσας μηδὲν,
 10 ἐποίει τὰ προστεταγμένα.

15. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς πυθόμενος C
 περὶ βασιλέως τοῦ ἔγγονου, ὡς νοσήματι ὄξει κατασχεθεὶς
 προσδοκίμῳ ἐστιν ἀποθανεῖν, ὄρκων δὲ καὶ τοὺς τελουμένους
 ὄρκους, οὓς ἐπὶ βασιλέως ἤδει γινομένους τελευτῇ, δέισας
 15 μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ νεωτερισθῆ τι περὶ αὐτὸν καὶ ὑπὸ
 τινων ἀποστερηθῆ τὸ ζῆν οἰησομένων ἐπιθήσεσθαι πάλιν τῇ
 ἀρχῇ Ῥωμαίων, ἤτησατο γενέσθαι μοναχὸς, οἰόμενος οὕτως D
 ἂν διαφυγεῖν τὸ ἀποθανεῖν, ἔν ὃ ἔγγονος τελευτήσῃ· ἐνδόν-
 τος δὲ καὶ πρωτοστράτορος, ῥύκη τε ἐνέδν καὶ Ἀντώνιος ἐξ
 20 Ἀνδρονίκου μετωνομάσθη. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ νό-
 σφι συνεχόμενος δεινῶς καὶ ὅσον οὐπω νομίζων αὐτὸν ἀπο-
 λείψειν καὶ τὸ ζῆν, τοὺς ἰατροὺς προσκαλεσάμενος „ὑμεῖς”
 εἶπεν „ἄστε σαφῶς ὅσα τε διειλέχθην πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς τοῦ
 τῶν μοναχῶν ἐφιέμενος σχήματος ἐπιτυχεῖν, οὐχ ὡς ἤδη

actuariolo auditum est, divinitus aquis praefocatum rati, turbas
 facere et seditionem timere desierunt. Itaque despota et mortem et
 oculorum orbitatem effugit. Domesticus Calamanum Lascarim Byzantium
 ad protostratorem praefectum super statu imperatoris significando
 misit: praecepitque, ut et ipse, de quo dixi, iuramentum ederet, atque
 eo principes civitatis obligaret; qui maturime paruit.

16. Andronicus porro senior, nepotem difficili morbo conflictan-
 tem prope a ianua lethi abesse accipiens et iam, ut in obitu impe-
 ratorum mos est, sacramenta dici: timensque, ne eo extincto quid-
 piam novi se fieret: et reperirentur, qui sibi animam extorquerent,
 quod ipsum rursus imperium in vasurum putarent, rogavit in nume-
 rum monachorum referri: quod ita demum se vitam retenturum
 confideret, et protostratoris permissu vestem detritam induit, muta-
 toque nomine, pro Andronico Antonius appellatus est. At imperator
 cum ob morbi magnitudinem spiritum ultimum iam iam se ducturum
 crederet, coactis medicis, Probe recordamini, inquit, quae vobis
 ad monasticam vestem obtinendam dixerim: non quia de vita pror-
 sus desperassem; sed quia arbitrarer, etiamsi firmam spem sospitatis
 haberem, in utramque partem id mihi bono fore. Sive enim vivo-

- A. C. 1329 παντάπασιν ἀπηγορευκῶς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἰ καὶ βεβαίως ἔχοιμι τοῦ περιέσεσθαι τὰς ἐλπίδας, οἴόμενος ἔχειν ἀμφοτέρωθεν καλῶς. ἂν τε γὰρ ἀπέλθω πρὸς τοὺς πλείους, ἐν καλῇ μοι
- P. 245 κείσεται τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ τὸ τῆς μετανοίας ἔχοντα σχῆμα ὀφθῆναι ἐπὶ τῆς δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῦς ἂν τε περιγέ-5 νομαι τῆς νόσου, μᾶλλον βέλτιον, ὅσῳ καὶ καιρὸν εὐρήσω μετανοίας ἀπολύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα. ὅσα τε ἐπηγεῖλασθε αὐτοὶ, καὶ ὄρκους ἐπιβεβαιώσαντες τοὺς λόγους
- V. 179 μὴ τοῦ τοιούτου καλοῦ ἀποστερήσειν, νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὄρω γινόμενον. αὐτὸς τε γὰρ ἤδη ὀλίγον ἀποδέω τοῦτο ἄψύχοις εἰκέναι, καὶ θμᾶς πάντα μᾶλλον ἢ τὸ τὰ συμφέροντα καὶ φίλα ἔμοι διανοουμένους πράττειν ὄρω. διὸ δὴ καὶ δέομαι ὑμῶν, μὴ ἐπὶ πλεον καταχρησασθαι τῇ ἀμελείᾳ, οὐ μέτριά τινα, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ καιριώτατα βλα-15
- Βπτούση ἀλλ' ὁ μὴ πρότερον, νυνὶ σπουδάσαι καταπράξα-15 σθαι πρηνὴ τὸ τέλος ἐπιστῆ." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ ἱατροὶ μέγα ἀνοιμώξαντες καὶ πολλὰ πολλὰς ἐπευξάμενοι, εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν ἐπιστήμῃ τῆς Θεραπευτικῆς ἐγένοντο, ὥστε τοιαῦτα ἐπιδεῖν, ἐπέτρηπον ὅ, τι ἂν βούλοιο βασιλέα πράττειν περὶ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ἀκούσας, ἐνθουσα20
- τε ἐγένετο ὑφ' ἡδονῆς, καὶ ὡς ἡδη λαμπρά τινα εὐτυχικῶς, τὸν μέγαν δομέστικον μετεκαλεῖτο καὶ μετὰ σπουδῆς ἐκέλευε πατέρα τὸν πνευματικὸν καλεῖν τὸν ἑαυτοῦ· ὁ δὲ τῶν γεγεννημένων εἰδὼς μηδὲν, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως ἧτις

16. πλην ἡ ed. Par., πριν ἡ ed. Ven.

rum numero exemptus fuero, proderit mihi coram incorrupto iudice in terribili illo iudicio cum poenitentium habitu apparere: siue convaluero, multo melius erit, concessum vivendi spatium in peccatis meis per poenitentiam expiandis consumere. Ceterum vos, qui iurati promisistis, non me tali bono privaturos, nunc omnino pugnautia facitis, ut video. Nam cum ego paulum distem a mortuis, vos alia potius omnia, quam quae mihi utilia et iucunda sint, cogitatis. Quamobrem oro, ne diutius negligentes, me non mediocri, sed summo detrimento multetis: et quod hactenus omissum est, nunc resarcire studeatis, priusquam finis vitae superveniat. Hactenus imperator. Medici erumpentes in lacrymas multumque ac saepe optantes, artem medendi nunquam didicisse, ne talia intuerentur, imperatorem suo sibi arbitrio permiserunt: qui prae laetitia vix mente constans, ac velut dona beata consecutus, magnum domesticum accersit, patremque suum spiritualem vocatum celeriter ire iubet. Ille ignarus omnium, quam ob causam accersendus sit quaerit: qua intellecta, se facturum recipit: rem indigne fert, medicos acerrime increpat. Hora propemodum transacta et patre spirituale

εἶη. ἐπεὶ δὲ μῦθοι, βασιλεῖ μὲν ὑπισπγγέτο τὰ κελευόμενα A. C. 1329
 ποιεῖν, τοὺς ἰατροὺς δὲ ἐπετίμα τε οὐ μετρίως καὶ αὐτοὺς ἤνεγκ-
 κεν οὐκ ἀνεκτῶς. τριβασμένης δὲ ἐπιπολὺ τῆς ὥρας καὶ τοῦ
 πνευματικοῦ πατρὸς οὐ παραγινομένου, αὐτὸς τε ἐπέσπενδε
 5 τὴν ἄφιξιν καὶ τοὺς ἰατροὺς τὴν αἰτίαν τῆς μελλήσεως ἠρώτα-
 συνεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων ὑγιᾶς μηδὲν αὐτοὺς λέγειν,
 ἐστοχάζετο παρὰ τοῦ μεγάλου δομωστικῶν κωλύεσθαι τὴν πρᾶ-
 ξιν, καὶ μετακαλεσάμενος αὐτὸν, τῆς τε ἐκ πρώτης ἡλικίας
 πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν ἀνεμίμνησκε φιλίας καὶ τοῦ μηδέπω μη-
 10 δαμῶς παρὰ πάντα τὸν βίον οὐδέτερον ἐτέρῳ ταραχῆς καὶ
 σκανδάλου ἀφορμὴν παρεσχέσθαι. νυνὶ δὲ ἀπορεῖν ὄθεν ὀρμώ-
 μενος οὕτως ἐξεπίτηδες ἐβουλήθη ἀχθόμενον αὐτῷ εἰς ἕδην D
 παραπέμψαι. „μὴ δὴ τοιαῦτά με ἐργάση κακὰ, ὧ φίλων”
 ἔλεγεν „ἄριστε, μηδὲ καταπρόη μοι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας,
 15 ἀλλ’ ὡσπερ πολλαῖς ὑπὲρ τοῦ δυοτήνον σώματος τουτουῖ
 πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ σεαυτὸν ἐνέβαλες εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, οὕτω νῦν πολλῷ πλέον κινδυνεύοντος κατὰ ψυχὴν,
 πρόσθητι πάση προθυμίᾳ, οὐ μόνον διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλ’
 ἵνα μὴ καὶ δίκας ὑπόσχῃς τῷ πάντων κριτῇ, τό γε εἰς σέ
 20 ἦκον ἀποστερήσας αὐτὸν ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς αὐτὸς θάνατον εἴλετο
 καὶ σταυρόν. μηδὲ κατὰτριβε τὸν καιρὸν, οὕτως ἀναγκαῖον
 ὄντα, ὃν ἀνδρὶς εὔρεῖν οὐκ ἐξέσται διαφυγόντα νῦν, ἀλλ’
 εὐχῶν τε πολλῶν δεόμενον καὶ σπουδῆς οὐ τῆς τυχοῦσης. P. 246
 ἐγὼ γὰρ καὶ ὃν ἀναλίσκω σοὶ διαλεγόμενος χρόνον, ζημίαν

12. Intpr. leg. αὐτὸν.

nondum veniente, imperator ut adveniret instabat; et ex medicis
 causam cunctationis sciscitabatur. Sed cum nihil sincerum ac simplex
 responderetur, a magno domestico moras oblici negotiumque impediri
 coniciebat. Quem adesse iussum, amicitiae a parvis institutae ad-
 monuit et quomodo nunquam in omni vita alter alteri aut turbationi
 aut offensioni fuisset. Nunc autem nescire se, quo impulsu sic de
 industria se tanto gravatum pondere ad inferos velit transmittere.
 Ne, inquit, amicorum optime, tanto malo me mactaveris: neve salutis
 meae spem prodideris; sed quemadmodum crebro pro hoc misero
 corpore cupidissime studiosissimeque in discrimina te obtulisti: sic
 nunc multo in maiore periculo versantem animam meam defende:
 idque non propter amicitiam nostram solum, verumetiam ne univer-
 sorum iudex poenas abs te reposcat, qui, quantum in te fuit, ani-
 mam illi abstuleris, pro qua ipse in cruce suffixus necem pertulit.
 Noli hoc tempus, quaeaso, tam necessarium quodque in multis preci-
 bus cum studio singulari ponendum est, negligere atque conterere:
 quod si nunc praeterierit, frustra requiretur. Ego vero quod hoc
 quantumcumque intervallum tecum loquens consumo, mihi damno-

A. C. 1329 ἤγημαι τὴν ἑσχάτην." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀποκρίνασθαι μὲν ἰσχυσεν οὐδὲν, τῆς ψυχῆς ἤδη τῇ λύπῃ καταβεβαπτισμένης ἕξω δὲ ἔλθων ἀνψίμωξέ τε πικρῶς καὶ τὸν φίλον ἀνεκαλεῖτο, καὶ μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφείναι καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς θρήνοις· ὅμως δ' ἀνελάμβανε τε πάλιν ἑαυτὸν καὶ τὰς ὄψεις ὕδατι τῶν δακρῦων ἀποκαθαίρων, ὥσπερ ἄλλου πάσχοντος ἀδάκρυτος ὠρατο βασιλεῖ. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς συχνούς ἀγγέλους ἐπιπέμπων, τὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἄφιξιν ἐπέσπευδεν, ὁ μέγας δομέστικος πέμψας τὸν μὲν πνευματικὸν Β ἐκέλευεν ἕξω Λιδυμοτείχου χωρεῖν καὶ διατρίβειν ἐν προαστείοις ἄχρις ἂν αὐτὸς τὴν εἰσοδὸν ἐνδῶ, πρότερον δὲ μὴ εἰσιεῖναι, μὴδ' εἰ πάντες ἀνθρώποι ἐπιτρέποιεν ἕτερον δὲ ἀντ' ἐκείνου παραλαβὼν, εἰσῆγαγεν ὡς βασιλέα. ἔφρασκέ τε τὸν μὲν εἰωθότα τῆς πόλεως ἀποδημεῖν, καὶ ὄρκους προστιθεὶς ὡς ἀληθεῖνοι, τουτοῖ δὲ εἰσαγαγεῖν οὐδαμῶς ὄντα σοι ἐν συνηθείᾳ, καὶ 15

V. 198 πᾶν ἄκοντα διὰ τὸ βιάζεσθαι ὑπὸ σοῦ. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸν προσαγορεύσας „ὦρα σοι, πάτερ," ἔλεγε „τοῖς πνευματικοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπιδεικνύσθαι τὴν πασῶν φιλανθρωποτάτην, καὶ ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ κακῶς πάσχουσαν ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων καὶ πταισμάτων ἀνακαλεῖσθαι 20

C καὶ πρὸς σωτηρίους τρίβους καθοδηγεῖν, καὶ μετανοίας ἐνδύμασι καὶ πράγμασι τὸν κριτὴν ἴλεων αὐτῇ προκατασκευάζειν." ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν βασιλέα καὶ αὐτὸς, μὴ ἕξειναι δὲ αὐτῷ ἔλεγεν, ἔτι ζῶντος τοῦ πατρὸς, ᾧ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξας

sissimum iudico. Ad haec magnus domesticus dolore absorptus obmutuit; egressusque foras, amici nomen inter amaras lacrymas ingeminavit; quas tam largiter profudit, ut cum ipsis pene animam profunderet. Verumtamen se collegit iterum, ablutaque facie, imperatori, velut alio quopiam, non se aegrotante, ne flevisse quidem visus est. Qui cum nuntios duplicans, spiritualem patrem ad se accelerare iuberet, magnus domesticus per certum hominem patrem illum monuit, ut Didymoticho exiens, in suburbio tantisper maneret, quoad ipse ingressus illi permitteret: citius caveret ingredi, quamvis id omnes mortales ei demandarent. Alium vero in eius locum subornatum ad imperatorem introducit, narrans, ordinarium abesse peregre: et addit iuramentum, se vera loqui; hunc autem etsi minime consuetum, eius coactu ab se invito ac nolente adduci. Imperator eo salutato, Tempus est, inquit, pater, ut spiritualem mihi medicinam facias scientiamque in me exerceas omnium humanissimam: animamque multis molestiis discruciatam et afflictam sanes atque in salutarem semitam deducas, et poenitentiae indumentis operibusque iudicem illi ad misericordiam praepares. Ille imperatorem resalutans, non ei licitum esse dixit, vivo etiamnum patre, cui se in spiritua-

πνευματικῶς, ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς μάλιστα τοιούτοις, ὅτε βούλει μεταλλάξασθαι τὸν βίον καὶ πρὸς ἀγγελικὴν μετατάξασθαι πολιτείαν, ἐπεὶ καὶ διὰ βίου παντὸς τούτῳ χρῆσθαι δίκαιον διδασκάλῳ καὶ ὡς τῶν κρειττόνων τινὲ ἵπρὸς εἶναι, ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὑπὸ τοῦ τυχόντος τὰ τοιαῦτα μυσταγωγείσθαι. Τοιαῦτα γὰρ ἦν δεδιδασκόμενος λέγειν. βασιλεὺς δὲ ἐδυσχέραινε μὲν οὐ μετρίως πρὸς τοὺς λόγους καὶ τὸν μέγαν δομέστικον ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο, ὑπ' αὐτοῦ φάσκων καλύεσθαι σωτηρίας τυχεῖν. συνηγοροῦντος δὲ 10 αὐτοῦ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ διαβεβαιουμένου μὴ παρεῖναι ἐκεῖνον, ᾧ δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, ἔτι τε ἐπαγγελλομένου ὡς, εἴ ποτε ἐπανήξει, μηδὲν ἀναβαλλόμενος παρέσται, ἡσύχασε πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς. Βαρὺς δὲ, τῶν ἰατρῶν ὁ μάλιστα ἐμπειρότατος, δεινὰ ἐποιεῖτο καὶ οὐδὲ ἀνέξεσθαι 15 ἐδόκει, εἰ βασιλεὺς ἀποστερήσοιτο τῆς σωτηρίας ἐν χρῆσιν κινδύνου καθεστῶς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού παραχθείς, ὥρμητό τε δῆλα βασιλεὺς ποιεῖν ὅσα τε περὶ τὸν πνευματικὸν πατέρα συσκευασθεῖη καὶ ὡς οὐδὲν ἂν εἴη κάλυμμα, εἰ μὴ πα- P. 2A7 ρεῖη ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος, ἕτερον τὰ ὅμοια ποιεῖν, τῆς αὐτῆς 20 ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ παντοῦρου πνεύματος πᾶσι πνευματικοῖς πατράσιν ἐξίσης κεχορηγημένης. συνιδῶν δὲ ὁ μέγας δομέστικος ὅ, τι βούλεται ὁ Βαρὺς, εἰς τὸ ἐξώτερον οἶκημα παραλαβὼν, „στοχάζομαι σ'” εἶπε „βούλεσθαι βασιλέα παρακινεῖν τὸ μο-

21. κεκορηγημένης ed. Par., recte ed. Ven.

libus subiecisset, alium pro eo deligere: tali praesertim articulo, quo hinc migraturus et inter ordines angelicae reipublicae collocandus esset: quandoquidem et in omni vita eo praeceptore uti et tamquam Deo alicui auscultare iustum sit: nec ita obiter et temeritate quadam a quocumque his sacris initiari: huiusmodi enim ut loqueretur, edoctus erat. His verbis non parum irritatus imperator magnum domesticum in crimen vocavit, ab eo salutem suam impediri affirmans. Quicum suffragaretur his, quae spiritualis dixerat, testareturque abesse illum, cui oporteret talia committere, et insuper polliceretur, si quando rediret, sine procrastinatione affuturum, credens imperator, quievit. Ceterum Barys medicorum longe experientissimus indignari viderique haud passurus, imperatorem, cuius vita in extremo discrimine esset, a magno domestico delusum, salutem amittere. Atque imperatorem docere instituit, quae circa patrem spiritualem per technam conficta essent: nihilque impedire, quo minus alius absentis munus fungeretur, cum omnium opifex omnibus patribus spiritualibus ex aequo eandem potestatem condonaverit. Domesticus odoratus, quid Barys coqueret, cum extra conclave educit et, Quantum coniectura praecipio, inquit, imperatorem dementare vis, ut

A. C. 1329 *ναῶν ἐνδύναι σχῆμα ὑφ' ὅτου ἂν τύχοι πατρός πνευματικοῦ. σὺ δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τοῦτο παρώρμησας βασιλέα. τότε μὲν οὖν ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἀγνοία παρητήσατό σε μὴ κακῶς Βπαθεῖν. ἂν δ' αὐθις τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ χεῖροσιν ἐπιχειρῆς, ἴσθι μὴ ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔξ5 ἀγορᾶς ἐστὶν ὠνήσασθαι βασιλέα, ἂν τοῦ ὄντος ἀποστερηθῶμεν, ἔπειτα εἰ καὶ τοῦτ' ἔξῃν, ἀλλ' οὐκ ἂν τοιοῦτω γε ἐνετύχομεν τὰ πάντα βελτίστῳ. τοὺς γὰρ μέλλοντας τοσαύτην προστασίαν ἐγχειρισθῆσθαι πραγμάτων ὃ τὰ πάντα προορώμενος θεὸς ἀναλόγους πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος δημιουργεῖ. 10 ἄλλως τε, πόσοις τῶν νοσήμασι δεινοῖς παλαιόντων, ὑπὸ μὲν τῶν ἱατρῶν συμβέβηκεν ἀπαγορευθῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον δοκοῦν κατηντηκέναι τῆς ζωῆς, ἐπὶ δὲ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ μετασκευάζοντος ἢ βούλεται, ἀνεβίωσάν τε Καῦθις καὶ ραΐσαντες οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἔτη ἐπεβίω-15 σαν; τί οὖν θαυμαστόν, εἰ θεοῦ βουλομένου, τοιαῦτα παρα- V. 199 πλῆσια καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβήσεται βασιλέως; οὐ δὴ ἔνεκα σοὶ λέγω, ἤρημην καὶ μὴ βασιλέα παρενοχλεῖν, ἀλλ' ἔαν οὕτως ὅπως ἔχει σχήματος. καὶ μὲν θεὸς Ῥωμαίους ἴλεων ἐπιβλέψας, τὸν σφέτερον χαρίσεται βασιλέα, αὐτῷ τε τὰς δυ-20 νατὰς ἀποδώσομεν εὐχαριστίας καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀντὶ μεγίστης εὐτυχίας τὴν ὑγίαν λογιούμεθα βασιλέως ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, κρίμασιν οἷς οἶδεν αὐτὸς, ἐκ τῶν προσκαιρῶν καὶ ἐπι-*

habitum monasticum e cuiuscumque patris spiritualis manibus induat, ad quod illum iam pridem exstimulasti. Ac tunc quidem quod expertus tale quidquam non esses, conditionemque rei ignorares, a supplicio excusabare: si denuo quippiam huiusmodi aut deterius aliquid conabere, scito tibi non sic abiturum. Primum enim si hoc imperatore orbemur, non dabitur nobis in foro rerum venalium emere alium. Atque ut daretur, in talem, id est omnimodis optimum, non incidemus. Nam quorum in manus tantum imperium tradendum est, eos omnia prospiciens Deus pro rata portione ad principatus magnitudinem condere atque aptare consuevit. Ad hoc, quam multi cum periculosis morbis luctantes et a medicis desperati atque ad extremum, ut apparebat, halitum redacti, ab eo qui regis commutatque omnia prout vult, integritati vitae ac valetudinis restituti, praeteritis annis non pauciores supervixerunt? Nihil ergo novum, si Dei nutu imperatori nostro idem contigerit. Quam ob causam praedico tibi, quiescas, nec illum obturbes: sed hunc quem gerit habitum gessere sinas. Et si quidem Deus Romanos propitio lumine respiciens, imperatorem illis redonaverit, et quantas mens nostra capit gratias agemus et sanitatem eius in maxima felicitatis parte numerabimus. Sin, quod absit, occulto Dei iudicio ab hisce fluxis terrenisque ad meliora ac durabiliora palatia evolarit, qui est iustus iudex et cordium

γείων πρὸς τὰ βελτίω καὶ μονιμώτερα βασίλεια καταστήσει, A. C. 1329
 δίκαιος ὢν κριτὴς καὶ καρδιῶν καὶ λογισμῶν ἐταστής, τὴν τε D
 πρόθεσιν κρινεῖ καὶ τῶν ἴσων ἀξιώσει γερωῶν τοῖς μοναχοῖς,
 ὅτι μὴ προθέσει τῇ σφετέρᾳ, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ἀπεστέρηται τοῦ
 5 τοιαύτου καλοῦ." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰρηκότος,
 ὁ Βαρὺς οὐ καθεκτός ἦν, ἀλλ' οὐ περιόψεσθαι ἔφρασκε βασι-
 λεῖ οὕτως ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις ὄντι μὴ τὴν δυνατὴν βοήθ-
 10 εῖαν εἰσενεγκεῖν οὐ μόνον ὡς ἰατρὸς ὢν, εἰ μὴ τὰ δέοντα
 παραινέσει, τὰς ἐσχάτας τίσων δίκας, ἀλλ' ὅτι καὶ ὄρκους
 15 πρὸς βασιλέως κατελήφθη ἐνδηλα αὐτῷ ποιῆσαι τάληθῃ περὶ
 ἑαυτοῦ. νυνὶ δὲ ἤδη οὐδενὶ τρόπῳ βασιλέως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἐσομένου, τί χρὴ τῆς ψυχῆς τῆς σωτηρίας ἀμελεῖν ἐλλείπει κε-
 ναῖς αἰωρουμένους; Τοιαῦτα λέγοντι Βαρεῖ καὶ ἤδη ὠρμη- P. 248
 μένῳ βασιλεῖ δῆλα ποιεῖν ὁ μέγας δομestικός ἠπειλήσεν ἀπο-
 20 κτενεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα δρωῶν. εἰδὼς τε αὐτὸν δειλό-
 τaton ὄντα καὶ θορυβῆσαι διανοηθεὶς, ἐξαγαγὼν ἔξω, τοῖς
 παροῦσι Ῥωμαίων εἶπεν „Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἰατρὸς οὐτός ἐ-
 25 μοὶ μὲν κείθεσθαι βούλεται οὐδαμῶς, ἑαυτῷ δὲ πεποιθὼς
 ὡς δὴ τις ὢν τῶν τε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα εἰδόντων, ὠρμη-
 30 ζοται ἡμῖν τὸν βασιλέα μονάζοντα ἐκ βασιλέως ἀποδεῖξαι. εἰ
 δὴ τὰ πραττόμενα ὑμῖν κατὰ γνώμην, εἰδείητε ἂν αὐτοί". οἱ
 δ' αὐτίκα περιστάντες τὸν ἰατρὸν, ἐθορύβησαν τε οὐ μετρίως
 καὶ καινὴν τινα αὐτῷ ἠπειλήσαν ἰδέαν ἐξευρήσειν θανάτου, B

cogitationumque scrutator, de eius proposito sententiam feret: eum-
 que non sua sponte, sed aliena fraude hoc bono privatum pari cum
 monachis praemio dignabitur. Haec ubi dicta domesticus dedit,
 Barys impotenter erumpens ait, non se in extremo periculo versan-
 tem imperatorem deserturum; sed quam posset opem ei allaturum:
 non modo quia nisi salutaria suaserit ut medicus, gravissimas poe-
 nas luiturus sit; sed etiam quia sacramento ei sponderit, verita-
 tem de ipso non celaturum. Nunc cum nequaquam vita illi de ce-
 tero suppeditatura sit, cur ab Inani spe pendendum et salus animae
 illius negligenda? Haec loquentem Baryn et iam imperatori paran-
 tem quod res erat patefacere, magnus domesticus, nisi facto super-
 sederet, se interfecturum minabatur. Cumque sciret hominem esse
 timidissimum et qua via eum perterreret mente agitaret, foras edu-
 cit, praesentesque Romanos ipso audiente sic alloquitur: Medicus
 iste, viri Romani, mihi morem gerere omnino recusat, sibi que mul-
 tum tribuens, perinde quasi unus sit eorum, qui praesentia et fu-
 tum norunt, id agit, ut nobis imperatorem monachum reddat. Quod
 num animis vestris iucundum accidat, ipsi noveritis. Illi repente
 medicum circumfundunt, tumultuosius fremunt ac nisi coepta dese-
 rat, inaudito genere mortis se illum deleturos comminantur. Qui-
 bus minis perterritus, sententia decessit. Verum enimvero impera-

A. C. 1329 εἰ μὴ πάνοιτο τοιοῦτοῖς ἔγχειρῶν. ὁ δὲ ἔδεισέ τε καὶ ἐπέ-
 θετο τοῖς ἀπειλοῦσι. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τοῦ νοσήματος αὐ-
 ξανομένου καὶ προσθήκην οὐ μικρὰν ὀσημέραι δεχομένου,
 ὅμως εἶχεν ὑγιῶς τὰς φρένας καὶ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος,
 καίτοι περὶ τὴν κεφαλὴν ὄντος, παρεβλάπτετο καὶ τὸν πνευ-⁵
 ματικὸν πατέρα συνεχῶς ἀνεκαλεῖτο καὶ ἔρωτικῶς εἶχεν ἀτό-
 πως περὶ τὸ Ναζιραίων σχῆμα, τῷ τε παρόντι ἐπέτρπε
 πνευματικῷ τὸ ἔργον οὐδὲν εἶναι λέγων θανυμαστόν, εἰ ἀπόν-
 τος ἐκείνου τοῦ συνήθους, αὐτὸς τὰ ἴσα δρῶν. ὁ δὲ ἀνεβάλ-
 λετό τε ἰσχυρῶς καὶ ἔφρασκεν οὐκ ἔγχειρήσειν, εἰ μὴ βούλοιο
 C καὶ αὐτῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖσθαι, ὡς ἐκθέσμως καὶ παρα-
 νόμως ἔγχειρῶν τοῖς ἱεροῖς. οὕτω γὰρ εἶναι τοῖς θεοῖς πα-
 τράσι νενομοθετημένον. ὁ δ' ἐπέθετο μὲν, βαρέως δὲ ἤνεγκε
 τοῦ σχήματος τὴν ἀποτυχίαν. σιωπήσας δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ
 τῶν τε πεπλημμελημένων εἰς ἔννοιαν ἔλθων καὶ ὡς πάντων¹⁵
 ἐκείνων ὑπέξει δίκας ἐπὶ τοῦ ἀδεκάστου καὶ φρικτοῦ δικα-
 στηρίου, δάκρυά τε ἤφιει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐθρήνησεν αὐ-
 τὸν ἐφ' ἱκανόν. εἶτα τῇ περὶ αὐτὸν ἐπέσκηπτε θεραπεία τε-
 λευταίας ἐντολᾶς, καὶ ὠρκίζεν αὐτοῖς τὸν θεόν, ὡς ἐπειδὴν
 ἀγαλύσαντα τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ ὀσίῳ ἀπάγωσιν ἀξιώσαι,²⁰
 ἐπὶ τὴν μεγάλην δομεστικὸν οἰκίαν ἀγαγόντας πρῶτον, καὶ
 D καταθέντας χρόνον τινὰ, οὕτως ἐκεῖθεν ἀραμένους, ὑπὸ λί-
 θον κατακρύψαι, ὡς ἂν γένοιτο πᾶσι καταφανές, ὡς οὐδ'

7. Dicitur et *Ναζιρατος* et *Ναζιρ*, ut *Judicum* c. 13. v. 3. *ED. P.*
Infra c. 39. hanc monachorum sectam item *Ναζιραίους* vocat.
Vid. *Ducang.* *Gloss.* gr. s. v.

tor, etsi morbus quotidie non parvis incrementis augesceret, tamen animo valebat, et is ab illo, quamquam capitis, affectu nihil laedebatur, spiritualemque patrem sine intermissione inclamans, habitum Nazaraeorum, velut quispiam amores suos efflictim et indecore deperibat: praesentique spirituali negotium committebat; nihil esse absurdum dicens, si in absentia consueti et ordinarii illius, ipse eas partes impleret. At enim is differendo contra niti seque id facturum negare: alioqui sacerdotio motum iri, ut qui sacra sibi vetita inique usurparit: sic enim a sanctis patribus lege sancitum esse. Accepit excusationem imperator, et se habitu frustratum acerbe tulit: paulisperque conticescens et peccata sua secum reputans, pro quibus omnibus apud inflexibile illud et horribile tribunal iudicium esset subiturus, manantibus per ora lacrymis semet diu deploravit. Deinde famulorum turbae astanti ultima mandata dedit; per Deum obtestans, ut ubi corpus anima vacuum cum funere extulerint, ad aedes magni domestici primum efferant: ibique aliquamdiu depositum denuo tollant et sub lapide recoudant: quo omnes intelligant, nec ipsam mor-

αὐτὸς δ τῶν τῆδε πάντων θάνατος ἐπιλανθάνεσθαι ποιῶν, Δ. C. 1329 ἴσχυσεν αὐτοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν ἀμβλῦναι. οἱ μὲν οὖν παρόντες ἐθρήνησαν τε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐθαύμασαν τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλίας, ὅτι καὶ **5** ἄχαρ τελευτῆς οὕτως ἐν ἀκμῇ διετηρήθη.

15. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν δομέστικον P. 249 μετακαλεσάμενος „οἶδα μὲν” εἶπεν „ὦ φίλων ἄριστε, σαφῶς, V. 200 ὡς ἡ νῦν ἡμέρα οὐ μόνον ἀποφράδος πάσης ἐχθρίων σοι φανεῖται, ἀλλὰ καὶ μεγάλας οἴσει τὰς δυσχερείας καὶ περιστά- B
10 σεις. ἀνάγκη γὰρ πρὸς τε τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχῆς μεριζεσθαι Ῥωμαίων, δεδοικότι μὴ διὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῶν καθεστηκότων τι κινήθῃ, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀποστέρησιν οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀθυμίας ἀπολείπειν, λογιζόμενον εἰκότως ὅτι τὸν πάνυ φίλτατον καὶ ὃν οὔτε χρόνος ὁ πάντ’ ἀποθρέσει
15 καὶ ἀπανθεῖν ποιῶν, οὐθ’ ἡ τῶν πραγμάτων ἕστατος καὶ ἀβέβαιος φύσις, οὐτ’ ἀνάγκη τις οὐδεμία τῆς σῆς ἰσχυρῆς φιλίας ἀποστήσῃ καὶ πρὸς βραχὺ, νῦν δ καὶ αὐτῆς φύσεως ἰσχυρότερος θάνατος ἐπελθὼν ἀποτέμνει τε καὶ διαξύνουσι
20 ἀνημέρωσ καὶ σὲ μὲν ἀπολείπει σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἐμὲ C
20 δὲ ἀνεργήτον ψυχὴν παραλαμβάνει πικρῶς ὀδυνωμένην τὴν διάξυσιν. ἀλλὰ τί ἂν τις πάθοι; στέργειν γὰρ ἀνάγκη τοὺς παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως κειμένους θεσμούς. οὐ μὴν

19. Scr. σοὶ et ἐμοί, quod Intpr. quoque legisse videtur.

tem, quae omnium istarum rerum oblivionem affert, suum erga illum amorem hebetare potuisse. Quotquot igitur praesentes aderant, dictis eius illacrymantes, incredibilem inter eos caritatem admirabantur, quae etiam usque ad obitum ita vivida permansisset.

17. Postea imperator accito magno domestico, Equidem praeclare scio, inquit, amicorum optime, praesentem diem non solum quovis nefasto die odiosorem tibi visum iri: sed molestias quoque et afflictiones ingentes pariturum. Necessè namque erit, propter administrationem Romani imperii animum nunc huc, nunc illuc per varias sollicitudines dividere: formidantem, ne propter excessum meum quippiam meorum constitutorum violeatur: et quia me orbaris, tristitiam tantam capere, ut ad eam addi nihil queat; cogitantem, et merito, longe carissimum et quem neque tempus, quo omnia defluunt ac deflorescunt, neque mutabilis et inconstans rerum natura, neque ulla necessitudo ab amicitia tua vel ad momentum seingere potuit, nunc per mortem ipsa natura potentiolem abs te crudeliter abruptum ac separari. Ac tibi quidem corpus exanimatum relinquit, meam autem animam bonis operibus vacuum et ista directione etiam atque etiam dolentem aufert. Sed quid agas? Leges a naturae conditore latas aequi bonique faciendae necesse est. Verum quia modicum tempus

- A. C. 1329 ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ λειπόμενον ὀλίγον τῆς ζωῆς, τοῖς ἄλλοις πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλιθεῖ τῆς ἑμῆς καὶ τὴν σοὶ φιλάτην κεφαλὴν τοῖς γόνασιν ἐπίθες καὶ χεῖρας ἐπίβαλε τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἵσως τοῦτο παραμυθίαν τινὰ προξενήσει τῇ ψυχῇ τοῦ σώματος χωριζομένη, πολλὰς, ὡς λέγουσιν, σφι-5
 D ὀδυνῶν, σοῦ τε καὶ σώματος χωριζομένη, καὶ μῆδ' ἐν ἄδου σοῦ δύνηται ἐπιλαθέσθαι, εἴ τις αἰσθησις τῶν τῆδε ψυχῶν μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν." Τούτων ὁ μέγας δομέστικος ἀκούσας, ἀνψμῶξέ τε πικρὸν, εὐπω πρότερον ἄχρι τότε τοῦτοιο-
 παθῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἄλλ' αἰεὶ μὲν ἔσω κοπτιόμενος καὶ θρηνηῶν, ἔνδον δὲ μάλιστα σπουδαῶν ἐγκρατῆς εἶναι ἑαυτοῦ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους ἤδη λαμπρῶς νενικημένος, ἕστενέ τε βῆθιον ἐκ καρδίας καὶ τὸν ἑταῖρον ἀνεκλαίετο, ὡς καὶ τοῖς ἔσωθεν αἰσθομένους τῆς ὀλωλῆς, τετελευτηκέναι νομίσαι 5
 P. 250 βασιλεία. ἐπιπολὺ μὲν οὖν ὁ θρηῆνος παρετάθη, καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων πάντων συνθρηνοῦνταν ἐπεὶ δὲ ἰκανῶς εἶχεν, αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αὖθις, τὸ μὲν θρηνεῖν, εἶπεν, ἔῃν οὐκ ἂν κατὰ καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ ἀνελθόντα, τὸ προσ-
 τεταγμένον ποιεῖν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τοῦ θρηνεῖν ἀφίκεται και-20
 ρὸς, σὺ τε κλαύση πολλὰ πολλάκις καὶ αὐτὸς ὡς νεκρὸς ἀπὸ καρδίας ἐπιλησθήσομαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶθε δὲ καὶ τῆς σῆς μέρος τι μικρὸν τῆς μνήμης τῆς ἑμῆς ἡδυνήθην ἐκβαλεῖν! Ἀνῆλθε μὲν οὖν ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῆς βασι-

vivendi superest, ceteris curis omnibus sepositis, super lectulo meo reside et tibi carissimum caput genibus tuis et manus oculis meis impone: forsitan hoc animae solatium aliquod conciliabit, quae dum a corpore discedit, multum, ut praedicant, dolorem sustinet. Imo vero, ut duplicem dolorem sentiat, quae et abs te et a tabernaculo suo divellitur, ne apud inferos quidem poterit non meminisse tui; si quis animis, ubi hinc emigrarint, eorum quae hic fiunt sensus restat. Ad haec magnus domesticus flevit miserabiliter, quod illi eo usque coram imperatore nunquam acciderat: sed etsi foris aliquando lacrymas daret, intus tamen maxime studebat, ut se in potestate haberet. Tum vero affectus immensitate prorsus devictus, et imo pectore trahebat gemitus, et amicum tanto fletu lugebat, ut cum id exaudirent qui extra erant, imperatorem iam excessisse arbitrarentur. Duravit diu haec lacrymatio, aliis etiam, quotquot coram erant collacrymantibus. Postquam finem fecit, rursus imperator, desineret ab intempestivis lamentis: ad lectulum autem ascendens, imperata perficeret. Quando fletu tempus advennerit, inquit, tum saepe ac multum flebis, et ego, ut mortuus e corde, aliorum hominum oblivioni tradar: utinam autem et de tua

λέως κλίνης· καὶ τῆς κεφαλῆς ἡμέμενος, τὸ μέλλον ἀπεσκό- A.C. 1329
 πει, δάκρυα προχέων ἀποφησί. ἤδη δὲ ἡργυμένης τῆς νυκτός, B
 τό, τε σφύζειν παντελῶς ἀπέλιπε βασιλεύα καὶ οὐκέτι ἀμφι- V. 201
 βάλλειν ἦν περὶ τῆς τελευταῖας. περὶ δὲ ὥραν αὐτῆς τετάρτην
 5 ἐπυνθάνετο τῶν ἰατρῶν ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον ὅπου ἂν
 αὐτῷ νομίζοιεν διαρκέσαι τὴν ζωὴν, καὶ ἐκέλευε σὺν ἀλλη-
 10 θείᾳ ἀπαγγέλλειν. οἱ δ' ἅμα καὶ θρηνοῦντες ἄχρι νύκτα ἐλε-
 γον οἴεσθαι ἐξῆκειν. οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου διαλιπόντος, τὰ
 τε ἄκρα ψύχεσθαι ἤροχοτο, ἀπολείποντος τοῦ ζωτικοῦ, καὶ
 15 αὐτὸς ἤδη καὶ τὰ μέλη παρεῖτο καὶ τὴν φωνήν. καὶ κῆμαι
 μὲν ἐμελαίνοντο ἄχρι γονάτων, πήχυς δὲ χειρῶν οὐδὲν ἦσαν
 ἀψύχων ἀπεικονίζετο, βλέφαρά τε τῶν φυσικῶν ἐκλυθέντα τό-
 20 γων, καθίεντο τοῦ μέτρον πλέον, καὶ οἷς ἀπώζυνετο ἐπιπολὺ C
 καὶ κρόταφθι συνεπεπτώκεισαν, καὶ πάνθ' ὅσα τελευταῖας τεκμή-
 15 ρια παῖδες ἴσασιν ἰατρῶν γινόμενα ἦν ὄραν, ὡς καὶ αὐτοὺς
 καὶ τῆς προθεσμίας οἰηθῆναι πρότερον τελευτήσαι. ὅσα μὲν
 οὐδὲν ἦν ἀναγκαῖα πρὸς ταφήν, πάντα ἤδη ἐπεπόριστο, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἕτερον οὐδένα προσδοκᾶν πλὴν ταφῆς. βασιλεὺς δ'
 25 ἀμυδρᾷ φωνῇ καὶ οἶον ἤδη ἐκλειπούση, εἰ τῶν ἱερῶν ὑδάτων
 20 τῶν ἐκ τῆς ἀεννάου καὶ σωτηρίου πηγῆς τῆς θεομήτορος ἐκ-
 βλυζόντων εὐρεθῆναι ἡρώα δυνατὸν. Φακρασίνα δὲ τῶν τῆ
 βασιλίδι συνοσῶν μία γυναικῶν εὐγενῶν τῆς ἑσπέρας ἔφα-
 σκεν ἦγοντα ἐκ Βυζαντίου τῶν αὐτῆς τινα οἰκετῶν, τῶν ἰε- D

11. πήχεις coni. ED. P.

memoria partem aliquam memoriae meae possem eiicere. Ascendit itaque domesticus ad lectulum, et contacto eius capite, quid futurum esset praevidebat, tacitus emittens lacrymas. Ut nox serpere coepit, venarum pulsus imperatorem penitus destituit: nec erat cur de eius morte amplius dubitaretur. Sub horam quartam medicos interrogat, quamdiu se victurum adhuc putarent, iubetque verum dicere. Qui non sine lamento, cum nocte vivere desitutum respondent: ut ipsi quidem existiment. Non longo spatio intermisso, extrema corporis, deficiente spiritu vitali, frigore corripit coeperunt; et iam membra resolvebantur, vox tenuabatur, tibiae genuum tenus nigrescebant, et brachiorum cubiti nihil differebant mortuis. Supercilia naturali intentione laxata, nimium demittebantur; nasus multum acuebatur; tempora recesserant: et omnia demum, quae medicis indicia mortis sunt, apparebant: ut et ipsi ante horam praenuntiatam morituum opinarentur. Iamque parata erant funerala, cum aliud praeter sepulturam non exspectaretur. Imperator autem exili, et velut iam deficiente voce quaerit, si quid de laticibus illis sacris ex perenni salutiferoque fonte Dei matris habere liceat. Ibi Phacrasina femina nobilis e gynaeceio imperatricis, ad vesperam unum de famulis suis Byzantio venisse et de aqua illa apportasse: curriculoque avertit ac li-

A.C. 1329^{ων} ὑδάτων κεκομιμένα· ἅμα δὲ καὶ φέρουσα παρείχτο σὺν σκουδῇ. προσαχθέντων τε τῷ στόματι βασιλέως ἐδόκει μὲν καταβροχθίσαι, καὶ ἐθανμάζετο παρὰ πάντων, ὅτι καίτοι τὰ τελευταῖα πνέων, οὐκ ἀπέσχετο τῆς περὶ τὰ σεβάσματα καὶ πείστεως καὶ τιμῆς. ὅμως δὲ οὐδὲν ἤτιον ἐγγίξειν ἐδόκει ταῖς ἄδου πύλαις· χρισθείσης δὲ αὐτῇ καὶ τῆς σαρκὸς ἐξ ἐκείνων τῶν ὑδάτων, ἤσυχασέ τε παντελῶς καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὄρας ἄφωνός τε καὶ ἀκίνητος ἔμεινεν ὄρθρου ἄχρι παντελῶς, ἔην μόνῳ πιστευόμενος τῷ ἀνακνῶν. περὶ ὄρθρον δὲ ὥσπερ ἐκ

P. 251 τῶν γεωτῶν ἀναβιούς „δόξα σοι, ὦ Θεός,” εἶπεν. ἐρομένῳ δὲ ὅπως ἔχει τοῦ μεγάλου δομοστίκου, αὐτὸς μὲν εἶπεν οὐκ εἶδέναι, εἶδείη δ' ἂν ὁ πάντα γινώσκων Θεός. προσελθὼν δ' ὁ τῶν ἱατρῶν προέχων καὶ τῆς χειρὸς ἀνάματος τῆς βασιλέως, ἐδόκει μὲν σφύζειν ἀμυδρῶς τῇ παραλόγῳ δὲ τοῦ πράγματος αἰόμενος ἠπατησθαι (οὐδεμία γὰρ ὑπελείπετο ἐλπίς τοῦ ἐξήσσεσθαι αὐτὸν) ἀνηρεύνα τε αὐτῆς ἐπιμελῶς καὶ περιειργάζετο τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὰς χεῖρας περιέβα. ὡς δὲ ἐπεΐθετο οὐκ ἠπατημένος ὢν, ἐξεπέπληκτό τε τοῦ πράγματος τῇ παραδόξῳ καὶ „μέγας ὁ Θεός” ἀνεβόησεν „ὁ μόνος δυνάμενος Βεῖς ἄδου κατάγειν πύλας καὶ ἀνάγειν αὐτῆς ἐκείθεν.” περι-
στησάμενος δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν ἱατρῶν ὥσπερ ἕκ' ἐκπλήξεως οὐδ' ἑαυτῷ θαρῶν, εἰ καὶ αὐτοῖς τὰ ἴσα περὶ βασιλέως ἐπυνθάνετο δοκεῖ. συνθεμένων δὲ καὶ αὐτῶν, ἀπληξίς μὲν πάντας εἶχε καὶ χαρὰ οὐδεμίαις δευτέρα· ἀναλαμ-

bendam porrigit. Quam visus est hausisse, omnibus admirantibus, quod cum extremam pene animam duceret, a fide honoreque rebus venerabilibus exhibendo non abstinuisset. Tamen ad portas mortis nihilo secus appropinquare cernebatur. Deinde ea lymphæ eius corpore perlito, secuta est quies tranquillissima: ut exinde usque ad auroram nec vocem mitteret, nec se quoquam commoveret et vitam sola respiratione testaretur. Diluculo autem, ac si a mortuis existeret, Gloria tibi, Deus, exclamat. Tum percunctante magno domestico, ut se haberet, nescire se dixit: Deum scire, qui nihil nesciat. Accedit medicus primarius, tactaque manu sentit venam micare exiliter: et se tam inopinata re deceptum veritus (in desperatissimis enim salutem eius posuerat) venæ pulsum manu iterum contrectata diligenter et curiose explorat. Ut se minime deceptum vidit, obstupefactus miraculo, clara voce, Magnus est Deus, inquit, qui solus potest ad inferos deducere et reducere. Et quia præ stupore nondum sibi met plane credebatur, aliorum medicorum turba convocata lectulum circumdans quaerit, ecquid idem de imperatore ipsis videatur. Quibus assentientibus, omnes obstupere immortalique gaudio exiuvare. Coepit vero imperator e morbo recreari ac refici et quasi a portis inferi

βάνειν δὲ ἤρξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὡσπερ ἀναστρέφειν **A. C. 1329**
 ἔξ ἄδου πυλῶν. καὶ μέχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὄρας οἱ τε
 σφυγμοὶ διεφαίνοντο ἤδη καθαρώς, ἔξίτηλοι μὲν καὶ ἀτονούν-
 τες, ἴσοι δὲ ὄμως καὶ ὅμαλοί. καὶ αὐτὸς ῥᾶον ἦν καὶ πάνθ'
 5 δόμου διελέλυτο τὰ δεινά. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνα-
 πτόμενος ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, εἰς τελευτάτην καὶ καθαρὰν
 ἦλθεν ὑγείαν. τοσαύτη δὲ παρὰ πᾶσιν ἦν ἡ τῆς ἐκπλήξεως **C**
 ὑπερβολή, ὥστ' οὐ μόνον ἀκούοντες ἠπίστον τοῖς λεγομένοις,
 οἰόμενοι τεθνᾶναι βασιλέα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὀρώντες οὐ ῥα-
 10 ποδίως ἑαυτοῖς πιστεύειν εἶχον. ὅσοις μὲντοι Ῥωμαίων εὐνοια
 πρὸς βασιλέα καθαρὰ καὶ ἄδολος ἦν, οὐδ' ἡ χαλεπὴ νόσος **V. 202**
 ἐκείνη καὶ ἡ παρὰ δόξαν ὑγεία ἀκροῦς διέμεινε παντελῶς,
 ἀλλ' οἰκείαν ἕκαστος λογιζόμενος τὴν εἰς βασιλέα παραδοξο-
 ποιῶσαν, ἔργοις ἀγαθοῖς ἡμεῖβοντο τὸν θεόν οἱ μὲν ἀφιστά-
 15 ῖμοι οἷς συνείχοντο κακοῖς, οἱ δ' ἄλεημοσύναις καὶ λύτροις
 αἰχμαλώτων καὶ ἐγκρατεῖα βρωμάτων ἐπὶ καιρὸν τὴν εὐγνω-
 μοσύνην ἐνδεικνύμενοι καὶ τὴν εὐχαριστίαν. οὕτω μὲν ὁ βα-
 20 σιλεὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀκμαιότατον ἔφθασε τοῦ κινδύνου, οὕτω
 δ' ἀθῆς παραδόξως διεσώθη.

20 *ιγ.* Ἐπεὶ δ' ἐρῥαῖσεν, ἕκαστα καθ' ἑ, τιπραχθεῖη παρὰ
 τοῦ μεγάλου διεπνυθάνετο δομestίκου, καὶ αὐτοῦ διηγουμέ- **P. 252**
 25 νου κατὰ μέρος, πᾶσιν ὡς λυσιτελῶς καὶ προσηκόντως εἰρ-
 γασμένοις ἐπεψηφίζετο ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἀπαγγεῖλαι ὡς
 καὶ Συργιάνην τῆς ἑσπέρας ἐκπέμψει στρατηγὸν, οὐκέτ'

redire: et ab hora diei tertia pulsus tennes illi quidem et languiduli,
 pariter tamen aequaliterque et manifeste sentiebantur, ipseque levaba-
 tur et, malis omnibus dissipatis, ab illo die magis magis se confirmans,
 perfectam et integram valetudinem recuperavit. Tanta porro erat rei
 admirabilitas, ut omnes non audientes solum dictis diffiderent, obi-
 sse imperatorem credentes: sed propemodum etiam intuentes non
 facile oculis suis fidem contraderent. Quicumque porro Romanorum
 in imperatorem candido erant sinceroque animo, iis morbus hic sae-
 vus insperataque sanitas non usquequaque infructuosa fuerunt, cum
 unusquisque tamquam suo corpori praestitum hoc miraculum ducens,
 pia facta Deo rependeret; et alii quidem vitia, quibus constricti te-
 nebantur, desererent; alii egentibus largiendo et lytro captivis re-
 dimendis ciborumque ad tempus abstinentia agnitionem accepti benefi-
 cii gratumque animum demonstrarent. Ergo imperator ita in summum
 periculum delapsus et ita rursus praeter opinionem elapsus est.

18. Ubi ex tam perdita valetudine emersit, quo pacto interim
 gesta sit respublica, ex magno domestico cingitatum sciscitatur. Illo
 distincte narrante omnia, imperator recte et ordine gesta confirmavit.
 Sed cum referret de Syrgianne, quem copiis occidentalibus ducem

A. C. 1329 εἶχεν ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἤτιᾶτο τοῦτο μόνον ὡς οὐ διαπεπραγμένον
 συνειῶς. βέλτιον γὰρ εἶναι Συργιάννην ἐπὶ τοῦ προτέρου μέ-
 νειν σχήματος καὶ μὴ πρὸς κακίαν ἐργαζούσης ὕλης εὐπορεῖν.
 ὁ δ' „οὐκοῦν” ἔφρασκεν „εἰ σοι βέλτιον δοκοίη, γράμμασι μὲν
 αὐτὸν τῆς ἐσπέρας παραλύσω τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν προ-5
 τέρων πάλιν καταστήσω.” ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ὁ
 Β μὲν ἐχώρει πρὸς τὸ τὰ κελευσθέντα ἐκπληροῦν. μεταμελη-
 θεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευε τε ἀνυστρέφειν καὶ Συργιάννην
 εἶν ἐφ' ἧς ἐτέτακτο ἀρχῆς, ὡς οὐ δίκαιον ὄν οὐδὲ καθ' ἡθο-
 νῆν αὐτῷ τῶν ἄλλων πάντων ἃ αὐτῷ πέπρακται στεργομένων, το
 ταύτην μόνην τὴν πρᾶξιν ἄκυρον ὀφθῆναι. ὁ δ' ἐπέειπετο εὐ-
 θύς· τῶν παρόντων δὲ ἐκεῖ τινες κρύφα Συργιάννην ἐδήλουν
 γραφῆ ὡς βουλευθεῖη μὲν ὁ μέγας δομestικός παραλύσαι τῆς
 ἀρχῆς, μεταγνοὺς ὅτι ἐνεχείρισε καὶ τὴν ἀρχὴν, κωλυθεῖη δὲ
 ὑπὸ βασιλέως· καὶ, τὸ μὲν εἰς ἐκεῖνον ἦγον, ἤδη τῆς ἀρχῆς 15
 ἐκβεβλημένον εἶναι, βασιλεὺς δὲ ὀφείλει χάριτας κεκωλυκότι.
 C τοιαῦτα πυθόμενος ὁ Συργιάννης, τῶν μὲν ὑπηρεγμένων αὐτῷ
 παρὰ τοῦ μεγάλου δομestίκου ἡμνημόνησεν ἀγαθῶν, διὰ
 ταῦτα δὲ, καίτοι γε οὐκ ὄντα ἀληθῆ, ὀργῆ φερόμενος εἰργά-
 σατο ἃ δηλώσει προῶν ὁ λόγος. τότε δὲ πάντα ἀπαγγέλλων 20
 ὁ μέγας δομestικός βασιλεὺς, καὶ περὶ δεσπότου τοῦ Καλλί-
 στου διηγείτο, ὡς κινήθει μὲν ἡ στρατιὰ κατ' αὐτοῦ, δει-
 σαντες μὴ τοῦ δεσποτηρίου διαδράς μετὰ τὴν σὴν τελευτήν

misisset, id laudare non potuit atque hoc solum ut minus pruden-
 ter factum reprehendit: praestare enim, Syrgiannem in sua pelle
 quiescentem, idoneam facultatem ad improbe agendum nunquam
 adipisci. Tum domesticus: Si haec tua mens est, datis litteris prae-
 fecturam occidentis ei adimam et in ordinem redigam. Probante
 imperatore, ille ut iussa confecturus, abibat; cum imperator factum
 mutans, abeuntem revocat et Syrgianni mandatam praefecturam relin-
 qui iubet: quod nec aequum, nec sibi iucundum sit, cetera eius,
 domesticus inquam, acta confirmasse omnia, hoc solum rescidisse.
 Obtemperatum subito. Verum ex its qui aderant, nonnulli clam
 Syrgianni scribunt, magnum domesticum semet accusare, et absque
 imperatore fuisset, traditam praefecturam illi adimere voluisse. Quare
 quod ad ipsum attineret, Syrgiannes iam dignitate sua se deiectum
 seiret. Imperatori gratias debere, qui id impedivisset. His cognitis
 Syrgiannes collatorum in se a magno domestico beneficiorum memo-
 riam deposuit, atque ob ea, quamquam falsa erant, ira transversim
 actus perpetravit, quae procedens narratio declarabit. Dum omnia
 imperatori recenset magnus domesticus, etiam de despota Callisto
 iniicit: nempe ut milites in illum insurrexerint, quod timerent, ne
 e custodia fugitivus, imperatore defuncto res novas moliretur; et

τι κωτερίση, καὶ ὡς βουληθεῖεν ἀποκτεῖναι, αὐτὸς δὲ μηχα- A. G. 1529
 ναὺς χρῆσάμενος καὶ ἀπάταις διασώσειέ τε αὐτὸν καὶ νῦν ἐν
 ζῶσιν εἶναι. ἡδέως δὲ ἄγαν ἐπὶ τούτοις διατεθείς ὁ βασιλεὺς
 καὶ τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπαινέσας καὶ συγγνώμης ἡξίωσεν
 5 ἐκέλευον ἀπολύσας τῆς εἰρκτῆς. καίτοι γε καὶ πρότερον πολλὰ- D
 κίς ἠβουλήθη τοῦ δεσποτηρίου ἀπολύειν ὄρκους πιστωσάμενον
 ὡς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ κακῶς διαθέντας καὶ δεσμώτην ἀπο-
 δείξαντας οὐκ ἀμυνεῖται καιροῦ τυχῶν· ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο, V. 203
 ἀλλ' ἰσχυρίζετο φανερώς, ὡς ἀμνυόμενος αὐτοὺς ἀξίως, ἂν
 10 τὴν δύναμιν προσλάβηται τοῦ ἀντιδρῶν. διὰ ταῦτα δὲ εἶτι
 ἐφρουρεῖτο· τότε δὲ βασιλέως παραινέσαντος ὅσα ἐχρῆν,
 καὶ συνθεμένου καὶ αὐτοῦ ἀμνηστῆσειν τοῖς προσκεκρουκόσι,
 τοῦ δεσποτηρίου ἀπηλλάττετο. Περὶ γε μὴν Ἀνδρονίκου τοῦ
 πρεσβυτέρου βασιλέως βασιλεὺς ὁ ἕγγονος ἐνθυμηθεῖς, ἐπυν- P. 253
 15 θάνετο τοῦ μεγάλου δομῆστικὸν ὅπως περὶ τὴν αὐτοῦ δια-
 τεθείη νόσον. ὁ δ' ἔφασκε μοναχῶν τε ὑποδῦναι σχῆμα καὶ,
 Ἀντώνιον ἐξ Ἀνδρονίκου προσαγορευθῆναι. ἐκπλαγεῖς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν τε ἠρώτα τῆς μεταβολῆς καὶ εἰ ἐκὼν
 εἶναι μεταλλάττετο τὸν βίον ἢ παρὰ του βιασθείς. ὁ δ' ἔφα-
 20 σκεν εἶδέναι μὲν τάληθὲς οὐκέτι ἔχειν. μήτε γὰρ ἀξιόλογόν
 τινα ἀπαγγελοῦντα ἐκεῖθεν ἀφίχθαι, μήτε πρωτοστράτορα
 γράμμασι δεδηλωκέσαι. τοῦτο δὲ μόνον τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνου-
 μένων ἀγγελιαφόρων ἠκηκόσαι, ὡς πύθοντο μὲν ὁ βασιλεὺς
 περὶ τῆς νόσου τῆς σῆς ὡς εἶη τῶν πρὸς θάνατον ἄγουσῶν· B

quomodo eum neci dedissent, nisi ipse, machinis et dolis adhibitis, hominem conservasset. Hoc sermone mirum in modum delectatus imperator et magno domestico laudem impertivit et Callistum venia dignatus custodia liberavit. Tametsi et antea saepius liberare voluit, fide cum iureiurando ab eo exacta, Thessalonicenses, a quibus male habitus et vinctus fuisset, etiam oblata opportunitate non ulturum. Sed frustra illi cauebatur; quin palam affirmavit, se vires nactum, talibus meritis par pretium redditurum. Quam ob causam adhuc custodiebatur. Verum tunc imperatore quantum oportebat admonente, illoque promittente, se a quibus esset offensus, eorum iniurias oblivione contriturum, e carcere dimissus est. Sed Andronici senioris memor nepos, interrogat magnum domesticum, quem is animum se aegrotante prae se tulisset. Respondet, monachi habitu cooptum et pro Andronico Antonium appellatum. Attonitus imperator causam huius mutationis et spontane sua an ab alio coactus genus vitae mutarit, peruncnatur. Ille nondum se veritatem rei comperire potuisset; neque enim quemquam adhuc inde nuntiatum venisse, cuius magni sit facienda fides, neque protostratorem quidquam super eo scripsisse: hoc solum a Constantinopolitanis rumigelis audivisse, avum de morbo eius, esse videlicet mortiferum,

A. C. 1329 θείας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνηκέστων τι τολμηθῆναι περὶ αὐτὸν, ὑποδύσαιο τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν βασιλεὺς δὲ ἤχθετό τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως, οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων αὐτὸν ἀλοῦντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι⁵ καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ ἀλλεῖν παραβλαβῆναι, ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τιμὴν ἦν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλεία διατεκεῖ, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν ἐτιμήσατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπὶ C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ-¹⁰ ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενημένα ἀναλῦσαι, τί χρὴ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φροντίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄησιν; ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἴγε ἔξῃν, ἐμαυτῷ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμησάμην, ὅτι οὕτως ἀπερισκέπτως¹⁵ ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἶπεῖν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσήγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν τῷ νυνὶ προσήκουσαν καιρῷ. κἂν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονοῶν, ἀλλ' οὕτω καθαρῶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν D ἔξεστι. βασιλεὺς δὲ ἄμικρῷ πρόσθεν περὶ βασιλεία τὸν πάππον²⁰ διανοεῖτο δρᾶν ἀνεμίμησεν αὐτὸν, ὡς „εἰ γε ἐκεῖνα” λέγων „εἰς ἔργον προὔβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφασκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδρᾶτο· ἕτερα δὲ πολλῶν χεῖρονα καὶ ἀλυσιτελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori aegrimoniae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afferret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoreque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed restitutum pristinum senex retinisset. Quia vero facta infecta fieri nequissent, cur ob ea multis curis angeretur, quae nec ipsis proficerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbarim contristarimque, quod huic temporis minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolumitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redigens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerunt, eventura non fuisset. Et domesticus, Huiuscemodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

ιδ'. Ἐπεὶ δ' ὢν περὶ βασιλεία τὸν πάππον ὁ νέος διενοῦ· A. C. 1329
 εἶτο, ἐμνήσθημεν, βασιλεὺς, ἀναγκαῖον βραχέα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμναίνοιτο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παράλειψις ἀναγκαῖων. ὡς γὰρ ὁ βα-
 5σιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, τῆς B
 βασιλείας διενοήθη κοινῶν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἄνθει καὶ βασιλικῶς κοσμηῆσαι
 παρασήμοις, καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεὶς, οὐδὲν ἠδυνήθη πλέον, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10ἔχοντα ἑώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα πράττειν ἃ
 ἤξιον, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀνηνῦτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν· ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρῆσαι. οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15ἔδδοκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσιτελοῖη καταπραΰνομο-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἔδδοκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 πύθηται βουλόμενον, ῥαδίως ὑπέιξει πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γε-
 20νόσθαι βασιλεὺς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρῖν, καὶ ἰδήλου ἃ ὑπε-
 νόει βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκεῖνος τοιοῦτον μὲν ἔφασκε διανενοῆ-
 σθαι μὴδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτως καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἴεσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, δ
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν· „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo imperator mente voluisset, res poscit, ut pauca de iis separatim dicamus: ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorundam, ut videtur, necessarium praetermissio. Posteaquam, ut supra commemoravimus, magnum domesticum imperii consortem sibi adiungere, eumque purpura et imperatoris ornare insignibus meditalus, crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restituere in mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum. Tamen prius cum magno domestico sententiam contulit, ut si ille expedire putaret, cogitata exsequeretur. Se ab imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audita, sine mora facile se ab ipso imperatorem renuntiari passurum, continuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil tale animo versasse; sed sic candidè nullaue vafrilitie bono id fore censere et velle in rem deducere, magnus domesticus excipiens, Atqui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1329 ὅτι εἶναι δοκεῖ, οὐδὲ, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, ὡς λυσιτελοῦν βου-
 λεύσασθαι πραχθῆναι ἄν. εἰ δὲ σοί γε ἔδοξε τοιαῦτα παρὰ
 βασιλέως καὶ παντὶ τρόπῳ βούλει ἐκτελέσαι, βέλτιον ὃ παρὰ
 σοὶ κέκριται καλὸν τοῦ παρ' ἐμοὶ μὴ τοιούτου φαινομένου
 τὸ πλεον ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ σαντῶ τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ προσ-5
 ἦκοντα καὶ λυσιτελοῦντα ἐβουλεύσω, θεὸς ὁ πᾶσιν ἀγαθός
 ἔργοις ἐνηθόμενος καὶ τὴν σὴν ἂν ἐπιρρώσῃς πρὸς ταῦτο
 ψυχὴν, καὶ οὐδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι κωλύειν ἐπιχειροῦν κεί-
 σαι δύναιτι' ἂν σε ἀποσχέσθαι· εἰ δ' ἄρα ταῦτα μὲν ἀσύμ-
 φора πάντη καὶ Ῥωμαίοις καὶ σαντῶ, θεῶ δ' ἔδοξε τοιαῦτα 10
 πείσαι ὥστε πρόφασιν πολέμων ἐμφυλίων καὶ στάσεως καὶ
 παραχῆς Ῥωμαίοις εὐρεθῆναι, τίς οὕτως ἂν εἴη παντάπασιν
 ἔρημος φρενῶν, ὥσθ' ἂ ἔδοξε θεῶ, ταῦτ' αὐτὸν ἂν ποτε δυ-
 P. 255 νηθῆναι ἀναλῦσαι νομίσαι; σκέψαι τοίνυν παρὰ σαντῶ, καὶ
 ἴδης ἀπάσαις ψήφοις πρὸς τοῦτο ῥέπουσαν τὴν σὴν ψυχὴν, 15
 τί χρὴ καὶ βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ; εἰ δ' ἄρα τοιούτου μὲν
 οὐδὲν κέκριται παρὰ σοὶ, σαντῶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηκούοις
 λυσιτελῆ τε ἁμῶ καὶ δίκαια ποιεῖν ἐθέλων τὸ πάλιν ἀνακα-
 λείσθαι βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐχειρίζειν διεσκέ-
 ψω, οὐχ ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὡς τι τῶν μηδενοῦς 20
 ἀξίων πράττειν χρὴ· ἀλλὰ πρότερον πολλὰ πολλὰκις σκεψά-
 μενον περὶ αὐτοῦ καὶ διακωδωνίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν
 ἐπὶ τὸ πράττειν, μὴ πῶς τι τῶν ἀδοκῆτων ὕστερον συμβᾶν
 B (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε ἀν-

6. ἐβούλευσα coni. ED. P. idemque Intrap. legit: *si ego suasi*. Non opus correctione.

utile, velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus
 exsequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam
 quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora
 et utilia sunt decrevistis, Deus qui omnibus egregie factis delectatur,
 animus tuum ad ea aggredienda corroboret: et, si omnes mortales
 contentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi
 et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut
 tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, quis
 ita penitus a ratione desertus invenietur, ut se unquam dissolvere ac
 retexere posse confidat, quae Deus ipse texuerit? Circumspice igitur
 sollicitè, et si mentem tuam omnibus veluti suffragiis eo ferri ac
 propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale
 nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugi-
 feram efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haud
 istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, conficien-
 dum est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderis ac-
 curateque exploraveris, sis demum ad opus veniendum: ne, si post-

τῶν ἡμῶν ἀβουλίαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγιγνώσκειν ἑαυτῶν A. C. 1329
 πρόφασιν παράσχη." Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπέιδετο ὁ V. 205
 βασιλεὺς καὶ ὡς καλῶς ἔχοντα ἐπῆνει, ἐπέτρεπέ τε βουλευέ-
 σθαι περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὰς αἰτίας πρότε-
 5ρον ἔφασκε μαθεῖν ἐθέλειν, ἐξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθεῖη. κἂν
 μὲν καὶ αὐτῷ λόγον ἔχουσαι δοκοῖεν καὶ πείθειν ἰσχυραὶ, τί
 χρῆ περαιτέρω ποιεῖν εἰκῆ βουλευομένους; τὸ κωλύον γὰρ
 εὐδὲν τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 φαίνοιτο, πάλιν αὐτὸν ἐξ ἀντιστρόφου δι' ἃ μὴ λογίζοιτο αὐ-
 10τὸς λυσιτελεῖν τὴν προᾶξιν, προσιθέναι. κἂν μὲν τοῦ ὀρθῶς καὶ C
 δικαίως ἔχοντος φαίνηται ἡμμένα, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 στασθαι τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν ἐὰν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 σθαι πείθειν ἔχωσι καὶ ἀγγώματος ἢ μάχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τὸν τῆς νίκης αὐτῷ προχωρεῖν, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 15 Ἀθηνᾶς προσιθεμένης ψήφου, λόγος ποιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 ἃ ἂν σε μάλιστα δύναίτο πρὸς μεταμέλειαν τῶν γεγενημένων
 ἐνάγειν, τοῦ τε μὴ δικαίως δοκεῖν πεπραῆχθαι, καὶ τοῦ μὴ
 τοῖς πράγμασι λυσιτελοῦντος, καὶ τρίτου, τοῦ τινα τῶν δεόν-
 20 των γίνεσθαι ἀμελεῖσθαι διὰ τὸ μὴ βασιλέα τοῖς πράγμασιν
 δεφραστάναι, σκεψώμεθα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε πάν- D
 τες ἂν ἐμοὶ συμφαίεν ὡς μάλιστα πέπρακται δικαίως. πρό-
 τερόν τε γὰρ αὐτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

21. δικαίως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnandam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendisset:
 quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quia, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quas
 si a recto et iusto aptas iudicavit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cesserum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate reipublicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factum. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

A. C. 1329 των αὐτῶν ἐκβιασθεῖς. καὶ τότε μὲν ἄκων, ἀνεχώρησας δ' οὖν ὄμως, βασιλέως τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκων καὶ ὕστερον ἀμυνόμενος ἀναγκαίως καὶ, τοῦ θεοῦ συναιρομένου, ἐπεὶ τὰ πράγματα γεγένηται ὑπὸ σοι, καίτοι γε ἔξῃ τὴν σύμπασαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ προσεῖναι τὸ δικαίως διὰ τὸ ἐκεῖνον πολέμουσ' ἄρξαι, (οὐδεὶς γὰρ ὁ κωλύων νόμος τὰ τῶν πολεμίων τοὺς νεικηκότας ἄθλα τῆς ἀρετῆς κεκτῆσθαι,) οὐκ ἔφθασε μνησθεῖς εἰρήνης, καὶ σὺ τὰ δίκαια ποιῶν ἀπεδίδους τὴν ἀρχήν. ὥστε P. 256 καὶ ἔξ ὧν πρότερον ἀπεστεροῦ μηδὲν ἀδικῶν, καὶ ἔξ ὧν ὕστερον κρατῶν τῶν ἀντιπάλων οὐκ ἀπεστέρεις τῶν δικαίων, 10 ὁμοίως σοὶ τὸ δικαίῳ εἶναι περιέσται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πράγμασι λυσιτελεῶς, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι οἶμαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδε, τῶν ἀπάντων εἰ μὴ τῶν πραγμάτων ἔξω κατοικεῖ, τὸν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πόλεμον λύμην οὔσαν τοῖς χρωμένοις καὶ φθορὰν, ὥσπερ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τοῦ- 15 ναντίον ἅπαν, ὠφέλειαν καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν τῶν κοινῶν; ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐδὲ τῶν δεόντων οὐδὲν παραλείπομεν ἡμεῖς διὰ τὸ μὴ ἐκεῖνον τῶν πραγμάτων ἐξηγελοδαί, πει- B βράσσομαι ἀποδεικνύναι. δύο γὰρ ὄντων ἃ προσήκει βασιλευσιν ἔργων, τοῦ τε περὶ τὰ πολέμια διατρίβειν, ἀμυνόμενον 20 μὲν τοὺς ἐπιόντας πολεμίους καὶ τὴν οἴκησιν παρέχοντα τοῖς ὑπηκόοις ἀσφαλῆ, εἰ δέ που δέοι, καὶ ἐπιστρατεύοντα τοῖς πρότερον ἐπελθοῦσι, καὶ τοῦ περὶ δίκας ἀσχολεῖσθαι καὶ θε- σμῶν ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς καὶ τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι,

tum quidem invitus, tamen secessisti, periculum fugiens, quod ab illo tibi impendebat: et postea te necessario defendisti. Et postquam Deo opitulante omnium evasisti potens, quamvis liceret cum iustitia retinere imperium, quod ab illo bellum esset inchoatum, (nulla quippe lex vetat, ne victores hostium bona, tamquam virtutis praemia, possideant,) non prior pacem petivit et tu iustus iniusto imperium reddebas. Itaque dum neque propter ea quibus antea privatus es, quidquam contra fas egisti: neque propter eam, quam postmodum de adversariis consecutus es victoriam, quemquam spoliasti, utrinque iustitia tibi superat. Quod autem et cum utilitate reipublicae, demonstrandum non opinor. Quis enim nescit, nisi forte extra mundum habitet, bellum civile cladem et perniciem esse civibus? sicut contra, pacem et concordiam norant omnes esse utilitatem et incrementum reipublicae. Porro nos nullum officii munus praetermittere, quamvis ipse non moderetur imperium, conabor ostendere. Cum enim duo sint imperatorum munera, unum, rebus bellicis occupari, praedones arcendo et subiectis habitationem tutam praestando et, si ferro opus sit, hostibus cum exercitu occurrendo: alterum, tempore pacis iuri et legibus intendere animum

ἐν οὐδετέρῳ τὸ πλεόν ἔχων ἡμῶν ἐκεῖνος ἂν φανεῖη, μᾶλλον A. C. 1329
 δὲ τῷ μὲν οὐδαμῶς λείπεσθαι βασιλέως, τῷ ἑτέρῳ δέ σοι
 συμβέβηκε νικᾶν παραπολύ. τῆς γὰρ ἄλλης τῶν πραγμάτων
 διοικήσεως οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρότερον ὡς προσῆκον γινομένης,
 5 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις πολὺ προέχεις, αὐτὸς ἐφ' C
 ἅπασι παρῶν καὶ στρατηγοῖς χρώμενος βελτίσιον ἢ ἐκεῖνος,
 ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐγένετο καταφανές, αὐτοῦ ταπολλὰ
 καὶ πρότερον οἰκουροῦντος ὡσπερ νῦν". Ἔτι δὲ τὸν λόγον βου-
 λομένου τοῦ μεγάλου συνείρειν δομεστίκῳ καὶ διὰ πολλῶν V. 206
 10 ἀποδεικνύουσι μὴ ὄν λυσιτελὲς πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν ἀρ-
 χὴν αὐτῶν ἐπανάγειν τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, ὁ νέος ἐπι-
 κόπτων βασιλεὺς, ταῦτα μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς οἶσθαι ὀρθῶς
 ἔχειν, καὶ τούτων ἕνεκα οὐδενὸς τῷ πάππῳ ἐθέλειν ἐργηρι-
 ζεῖν τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ πρῶτου μὲν, τοῦ μὴ τοὺς πάντα εὐ-
 15 χρεεῖς καὶ φαύλους καὶ διεφθορότας ὡς ἐκ προνοίας αὐτὸς
 καὶ σκέψεως ἐπιβούλου τὴν ἀρχὴν παρειλόμην, βασιλέως μη- D
 δεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, δύνασθαι
 λογοποιεῖν καὶ πειθεῖν τοὺς πολλούς· δευτέρου δὲ, τοῦ μύ-
 λιστα βούλεσθαι καὶ διὰ σπουδῆς ἔχειν, ἅττα ἂν ἢ μάλιστα
 20 πρὸς ἡδονὴν καὶ τιμὴν τῷ βασιλεῖ, ταῦτα καταπράξασθαι
 ἐμέ. οἶομαι δὲ μηδὲ βασιλέα πρὸ τοῦ ἄρχειν τῶν πραγμά-
 των ἑτερόν τι μήτε βούλεσθαι μήτε ἄγειν.

κ'. Αὐτῶν δὲ ὁ μέγας δομεστικός τὸν λόγον ἀναλαβὼν P. 257

„Τὴν μὲν ἐμὴν” εἶπεν „εὐνοίαν πρὸς βασιλέα καὶ σπουδὴν,

urbanaque recte administrare, in neutro ipse nobis superior videri
 queat: imo vero in altero nihil illi cedere, in altero longo intervallo
 illum antegredi contigit. Nam cum civilis tua administratio aequae
 proba sit, ut illius ante fuit; virtute prudentiaque militari multum
 antecellis, ipse praesens omnibus et praestantiores duces habens,
 quam ille habuit: id quod rebus ipsis patuit, cum ipse, quemad-
 modum nunc, ita antea domi plerumque delituerit. Volebat dome-
 sticus sermonem continuare ac pluribus docere, incommodum fore,
 seniori Andronico imperium reddere, cum interpellans iunior, se
 his astipulari dixit: ob nullam tamen harum causarum avo decrevisse
 imperium restituere: sed primum, ne levissimi, improbissimi atque
 corruptissimi homines ipsum velut de industria et cum insidiosa
 machinatione avum insontem imperio exuisse comminisci et aliis
 commentum suum persuadere possint. Deinde quia impense concu-
 piscat et studiose conetur, ut quae illi iucunditati et honori sint,
 ea praestet: credat autem, eum nihil neque malle, neque melius
 ducere, quam imperare.

20. Excipiens magnus domesticus sic ait: Benevolentiam atque
 studium meum erga imperatorem avum, et quomodo nihil optarim

A.C. 1329 και ὡς ἐπιούμην περὶ πλείστου μὴ μόνον ἀνήκεστον οὐδὲν Βασιλεὺς αὐτὸν ἰδεῖν ἐλθόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς κρατεῖν καὶ παρὰ πᾶσι καὶ θυμιάζεσθαι καὶ ἐπαινέσθαι, οὐδένα μοι μᾶλλον ἢ σὲ οἶμαι συνειδέναί. καὶ ὅτε γὰρ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑμῶν μάλιστα φρομένον πολέμου ἐβουλευόμεθα περὶ τοῦ ἤ5 χρῆ τὸν πόλεμον διαθέσθαι, τῶν ἄλλων παραινούντων εἰργεῖν, ἢ καὶ ἀποκτινύναι, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι πραγμάτων, οἶσθα ὅποσα φιλάνθρωπα αὐτός τε ἐβουλεύσω περὶ αὐτοῦ, καὶ γὰρ συνεῖπον προθύμως καὶ τὸ μέρος συγκατεργασάμην. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸν πόλεμον καταστάν-10 τες περιεγεγήμεθα αὐτοῦ καὶ ἄπαξ καὶ δις, οἶσθα ὅσῃν ἐπεδείξαμεθα περὶ αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν αἰδῶ ἐκ μέσων ἐξαρχάσαντες τῶν κινδύνων καὶ οὐ μόνον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν, ὅσα γε ἐξῆν, φυλάξαντες αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπάντων βουλευομένων τάναν-15 τία καὶ δεομένων πείθεσθαι αὐτοῖς. διὸ με οὐδὲ οἶεσθαι χρῆ τινα ἀπεχθεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι τουτουσί, ἀλλὰ τῷ κοινῷ προσέχοντα λυσιτελεῖ ἄλλως τ' οὐδὲ τῷ μάλιστα τοὺς τρόπους συκοφαντικῶν διαβολῶν ἐξέσται ῥάπτειν, ὡς ἐμαυτῷ περιποιούμενος τὴν βασιλείαν κωλύω τοῦτο μὴ ἐγχειρῆσειν ἐκείνῳ τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν. πρότερόν τε γὰρ ἐξῆν, εἶπερ ἐβουλόμην, καὶ νῦν ἔτι κεῖται ἐπ' ἐμοί, Δεσπότη παρασχόντος ἂν προθύμως εἰ βουληθείην ὥστ' οὐδὲ τοῦ

9. Interpres ἐβουλεύσα: *super eo disseruerim.*

ardentius, quam eum videre non solum nihil immane perpeti; sed etiam tenere imperium esseque in ore et admiratione omnium, nemo melius te uno iuxta mecum novit. Nam et cum maxime bello inter vos exorto, quo pacto illud gereretur, consilia conferebamus, hortarenturque nonnulli, ut eum carcere clauderemus, aut etiam neceremus et brevi tempore multis nos molestiis eximeremus, scis quam multa humanitatis plena et ipse super eo disserueris; et ego tibi que perlibens assenserim teque pro parte quoque adiuerim. Bello flagrante, cum semel iterumque vicissemus, recordaris quanta in ipsum inclinatio atque observantia nostra fuerit: quando e mediis ereptum periculis, non tutum modo praestitimus, verametiam pristinam, quantum licuit, felicitatem ei conservavimus, ceteris omnibus reclamantibus, et ut ipsis in contrarium obsequeremur, flagitantibus. Quod cum ita sit, non me odio aliquo stimulatam, sed communes utilitates intuentem, haec effari existimandum est, praesertim cum nec callidissimus calumniator hoc in me consuere possit mendaciam, ideo me impedire, ne ei tradatur imperium, quia id mihi studeam acquirere. Nam et prius copia erat, si libuisset; et adhuc mei arbitrii est sumere, quod tu cupide mecum communicaturus es.

ξυνοίσοντος ἰδίᾳ τι ἔμοι τοιαῦτα συμβουλευῶ. ὅτε τοίνυν εἰς Α. C. 1329
 αὐτῶν ἀποδείκνυται τῶν πραγμάτων, μήτε πρὸς χάριν ἑμαυ-
 τῷ μήτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐκείνῳ λέγειν, δεόν ἦν τι τῶν δεόν-
 των πείθεσθαι φαίνομαι συμβουλευῶν. ἔφησ τοιγαροῦν δυοῖν
 55νεκα μάλιστα ἐνάγεσθαι πρὸς τοῦτο τοῦ τε μὴ κακῶς ἀκού- V. 207
 ειν παρὰ φυνύλων ἀνδράπων καὶ διεφθορότων, καὶ τοῦ μά-
 λιστα βούλεσθαι τῶν πρὸς αἰδῶ καὶ τιμῆν καὶ ἡδονὴν ἐσο-
 μένων βασιλεῖ, ὃ, τι ἂν εἴη ποιεῖν τὸ μὲν οὖν θεραπεύειν
 βουσιλέα, δίκαιόν τε φαίην ἂν καὶ αὐτὸς καὶ σοὶ προσῆκον. P. 258
 10εἴξεστι δὲ πολλοῖς τρόποις ἐπιδείκνυσθαι τὴν θεραπείαν. τό,
 τε γὰρ τιμᾶν ὡς πατέρα ἀναγκαῖον καὶ τὸ πρόνοιαν αὐτοῦ
 τὴν δυνατὴν ποιεῖσθαι ὥστ' αὐτόν τε καὶ οἰκετικὸν διάγειν
 ἐν ἀφθόνοις. εἰ δὴ τὰ ἀποτεταγμένα χρήματα αὐτῷ τῆς χρεΐ-
 ας δοκεῖ ἐλάσσω εἶναι, φθόνος οὐδεὶς καὶ ἕτερα τσοαῦτα ἢ
 15καὶ διπλασίῳ προστιθέναι καὶ ἕτερ' ἄττα ἂ αὐτῷ μὲν ἂν
 εἴη καθ' ἡδονὴν, βλάβην δὲ ἑτέροις μὴ παρέχῃ. ἄρχοντα δὲ
 ἀποδεικνύει τῶν πραγμάτων, οὗτ' ἂν αὐτὸς πεισθεῖν τῶν
 κοινῇ λυσιτελούντων εἶναι, οὗθ' ἑτέρῳ συμβουλευῶσαιμι. τῶν
 κακῶν δὲ οὐδένα λόγον ὀλομαι ποιεῖσθαι δεῖν. ἢ σχέτλιον
 20ἂν εἴη, εἰ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, τοῖς B
 δὲ κακοῖς τσοσούτον χαριούμεθα, ὥστε καὶ ἂ λυσιτελῇ καὶ
 δίκαια δοκοῦμεν εἶναι, ταῦθ' ἐκόντες ὄντες προησόμεθα αὐ-
 τοῖς. φέρε γὰρ πρὸς Θεοῦ, εἴ γε πάντες οἱ τοὺς τρόπους
 ἀγαθοὶ ἐκκλησίαν συναθροίσαντες, ἡμᾶς ἐπὶ δίκῃ προκαλοῖντο,

Non igitur ut inde privata ad me redeat utilitas, hoc dabo consilium.
 Et quia ex rebus ipsis liquet, me neque mihi ad gratiam, neque
 illi ad invidiam verba facere, æquum est, si frugifera consulere
 iudicabor, mihi auscultare. Dicebas, duabus potissimum de causis
 te ad hoc incitari, et ne male tibi dictarent improbi corruptique
 mortales; et quod maximopere præstare velles, quantum quidem
 posses, quæ ad reverentiam, honorem et lætitiã avi pertinerent.
 Colere igitur et observare illum ego quoque et iustum et ex officio
 tuo esse affirmarim. Sed cultum istum et observationem multis
 aliis rationibus declarare conceditur. Nam et illum honorare ut pa-
 rentem oportet et providere quamdiligentissime, ut cum ipsi, tum
 eius familie res ad vitam sustentandam necessariae affatim suppedi-
 tent. Ergo si separatim ei decreta pecunia eius necessitates explere
 non putatur, haud recusandum, quin alterum tantum, aut etiam
 plus duplum tribuatur; et adiciantur alia, quæ illi voluptati, cete-
 ris nullo detrimento fuerint. At vero rerum dominum illum insti-
 tuere, hoc est, quod reipublice interesse nec quisquam mihi per-
 suaserit, nec ego cuiquam suadere velim. Improborum autem voces
 contemnendas opinor; aut rem nefariam designabimus, si bonorum

A. C. 1329 λέγοντες, ὡς, ἄδικα καὶ βίαια ποιεῖτε, πολέμους ἡμῖν ὁμοφύλοις ἐπεγείροντες. εὐθύς τε γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ βασιλεὺς κατ' ὑμῶν τὸν πόλεμον κεινηκέναι, ὀρῶντες ὡς ἄδικα πάσχετε ὑμεῖς, συνηγγήσαμέν τε μάλιστα ὑμῖν καὶ συνηγωνισάμεθα προθύμως. καὶ ἐπειδὴ θεοῦ συναιρομένου, ῥᾶστα κε-5 κρατήκαμεν τῶν πολέμιων, δέον ἀπελαύνειν καὶ κακῶς ποιεῖν τοὺς προτέρους ἄρξαντας τῆς ἀδικίας καὶ ἡμᾶς πραγμάτων ἀπαλλάττειν, οὐκ ἠθελήσατε ὑμεῖς, ἀλλ' ὥσπερ κακῶν ἐπιθυμοῦντες, βασιλέως μέτρια αἰτοῦντος καὶ σώζεσθαι μόνον δεομένου, ὑμεῖς ἐπὶ κακῷ τῶν ὑπηκόων καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἀ-10 τοπα φιλοτιμούμενοι, τῆς ἀρχῆς ὀλίγου δεῖν ἀπάσης παρεχωρήσατε αὐτῷ, ἡμῶν ἀπαναινομένων καὶ τὴν ἀβουλίαν ἐπιμαρτυρομένων. ὁ δ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρεβῆναι ἠλάσε κινδύνου, καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπήνεγκεν ἡμῖν. ὀρῶν-15 τες δὲ ἡμεῖς οἱ κακῶν τὰ πράγματα χωρήσει καὶ ὡς ἄρδην δᾶπολεῖται τὸ Ῥωμαϊκόν, πρεσβείαν οὐκ ἰδίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινὴν ὑμῖν ἐποιησάμεθα πρὸς βασιλέα, δεόμενοι, μὴ περιῖδειν ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πολέμου διαφθαρησομένους ἀλλ' εἴ τι καὶ ἐγκαλεῖν ὑμῖν ἔχει, δίκη διαλύεσθαι. ὁ δ' οὐδ' ἄκροισ ἠνέσχετο ὡς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων. πάντοθεν δὲ ἡμεῖς ἀπορίᾳ συσχεθέντες, αἰθῆς ἐνεβάλλομεν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόλεμον ἄραμένοι δεύτερον πρὸς

4. ὑμῖν pro ἡμῖν corr. ED. P. legitque Intrp.

spreto iudicio, malis tantopere gratificabimur, ut etiam quae com-
moda et iusta numeramus, ea volentes propter ipsos abiiciamus.
Age enim, per Deum immortalem, si honi omnes coeant nosque ad
iudicium vocatos accusent hunc in modum: Iniuste et violenter
agitis, dum nobis bellum civile excitatis. Mox enim a principio,
simul atque senior imperator arma in vos movit, iniquam conditio-
nem vestram cernentes, mirifice vobiscum doluimus, alacriterque
auxiliati sumus. Ubi autem, Deo favente, hostium labore nullo
potiti sumus, cum gradu depellendi et puniendi essent, qui facere
coepissent iniuriam, nosque molestiis exsolvendi, vos noluitis:
sed quasi malorum sitientes, imperatore mediocria petente et vitam
tantummodo orante, vos cum subiectorum vestroque ipsorum damno,
stulta quadam gloriae cupiditate totum ferme imperium nobis de-
precantibus et amentiam vestram testantibus ei dedistis. Ille non
longo post tempore eadem tentavit, ac veluti oblitus, in quod se
antea periculum obiecisset, bellum non ante indictum nobis intulit.
Tum nos perspicientes, quo malorum res procederet ac Romanorum
republicam funditus perituram, legationem non pro vobis dum-
taxat privatim, sed pro communi quoque ad imperatorem suscepi-

αὐτὸν γενικῆκαμεν αὐθις καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἢ καὶ μελῖω A.C. 1329
 συνηλάσαμεν ἀπορίαν. ὄρων δὲ ἐκεῖνος ὡς οὐκ ἄνευ κινδύνων P. 259
 ὁ πόλεμος αὐτῷ τελευτήσει, αὐθις ἐπρεσβεύετο ὑμῖν περὶ εἰ-
 ρήνης, ὁ μὴδὲ ἴχνος πρότερον ἀνεχόμενος αὐτῆς. ὑμεῖς δὲ
 5 οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδαχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτούς, (ἕω γὰρ λέγειν
 καὶ ἡμᾶς τοὺς ὑπηκόους, πολλὰ δυσανασχετοῦντας καὶ μονο-
 10 οὐ τὴν ἀδικίαν ὀδυρομένους,) ἀδικοὶ καὶ προδότηι σχεδὸν
 περὶ ἡμᾶς γεγενημένοι, οἴομενοι κἂν οὕτω πᾶσαν πολέμου V. 208
 πρόφασιν περιαιρήσειν. ὁ δ' ὥσπερ στενὴν αὐτῷ τῆς γῆς τὴν Β
 οἰκισιν παρεχούσης εἰ ταύτην οἰκείῃ μεθ' ὑμῶν, αὐθις ἐπολέ-
 μησε, καὶ τρίτον μὴδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, οὐκέθ' ὥσπερ πρότε-
 15 ρον ἀπαρασκεύως καὶ ἐξ ἐφόδου, ἀλλὰ πολλὰ πρότερον συν-
 εσκευασμένος περὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ στρατιὰν ἐπαγαγὼν ἡ-
 μῖν πλήθει οὐκ ὀλίγον ὑπερέχουσαν ἡμῶν οὐκ ἐξ Ἑλλήνων μόνον
 τῶν αὐτόθι κατοικούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσρίκων βαρ-
 βάρων συμμαχίδα. ὄρωντες δὲ ταῦθ' ὑμεῖς, ἐλθόντες εἰς
 20 Βυζάντιον, ἐδεισθε βασιλέως περὶ εἰρήνης. ὁ δ' οὐδὲν ἤτρον ἢ
 πρότερον ἢ ἀδύνατος πεισθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαιῶς πρὸς
 τὸν πόλεμον καὶ τρίτον ἔχωρήσατε ὑμεῖς. καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπερ- C

mus, suppliciter rogantes, ne nos mutuis caedibus interire patere-
 tur. Sed si quod etiam crimen vobis intentaret, in iudicio disso-
 luturos. Is mentionem pacis nec ad summas aures admisit. Nos
 undique difficultatibus coarctati, rursus discrimen adimus: et altero
 adversus illum bello iterum vincimus et ad priores eum, aut ma-
 iores etiam angustias redigimus. Qui bellum citra summum peri-
 culum suum haud finitum iri animadvertens, de pace vos per legatos
 appellat: cum alias ne nomen quidem eius sustinuisset. Vobis au-
 tem nescio quid mali mala obiectum est manu. Nam cum debuissetis
 ex antegressis sapere, desipuistis: imperiumque totum et ad-
 ministrationem rerum et vosmetipsos insuper ei in manus tradidistis,
 (omitto enim dicere, et nos subditos, aegre admodum istuc
 patientes et iniuriam tantum non lamentantes,) iniusti et propemo-
 dum proditores nostri effecti, dum saltem ista via omnem vos belli
 occasionem amputaturos creditis. At ille perinde ac si tellus ei non
 sufficeret, si hanc vobiscum habitaret, de integro ac tertium ad
 arma venit, cum nihil esset quod loco criminis obiectaret. Nec
 iam imparatus et velut ex itinere ut alias, sed multo antea in-
 structus in occidente, exercitumque contra nos non ex Graecia so-
 lum illic incolentibus, sed ex vicinis quoque barbaris auxilium,
 nostro non paulo numerosiore adduxit. Quo comperto, Byzantium
 profecti, pacem rogavistis, cum postulata acque ut ante reiecta

- A. C. 1329 βολὴν βδελυξάμενοι τῆς ἀδικίας, προθύμως συνηράμεθα ὑμῶν
καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπεμείναμεν καὶ πόρους. εἰτ' αὖθις
μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πλάνην καὶ τοὺς περιδρόμους τοὺς
πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῆς χρονίου κακοπάθειαν στρατείας, καὶ
τῆς κρείττονος δυνάμεως ἡμῶν τὸν πόλεμον συγκατεργαζομένης,⁵
τῶν τε πολεμίων κεκρατήκαμεν ἤδη καθαρῶς καὶ τὴν Ῥωμαί-
ων ἡγεμονίαν συγκατεκτησάμεθα ὑμῶν. νυνὶ δ' αὖθις τῶν πο-
λέμων πεπαυμένων καὶ εἰρήνης τὰ Ῥωμαίων κατεχούσης πρά-
γματα, ὁρῶντες ὑμᾶς τῶν προτέρων μείζουσι κακοῖς ἐπιχειροῦν-
D τας ἡμᾶς ἐμβάλλειν, παραγγέλλομεν ὑμῖν μὴ αὖθις καινὰ δια-10
νοεῖσθαι, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ κάκιστ' ἀπολουμένῳ πολέμῳ
πρὸς τοὺς ὁμοφύλους. Εἰ ταῦτ' ἔλεγον καὶ ὡσπερ κορωνίδα προσ-
ετίθεσαν, ὅτι, εἰ μὲν δέχεσθε ἐπὶ τούτοις, εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε
μὴ οὐχ ἡμῶν μᾶλλον ἢ ὑμῶν αὐτοῖς αἴτιοι μειζόνων γενήσε-
σθε κακῶν. Εἰ δὲ δὴ καὶ προσέθηκαν, ἐὼ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι,¹⁵
εἰ μὲν βασιλεὺς οὕτως ἔχοι γνώμης ὥστ' ἐφ' ἑκάτερα ῥαδίως
μεταβάλλεσθαι καὶ μικρᾶς ἔνεκα ἢ καὶ οὐδεμιᾶς αἰτίας πο-
λέμου ἄρχειν, τί δεῖ τῷ τοιούτῳ ἀφορμὰς ταραχῆς καὶ στά-
σεως ἐπὶ λύμῃ καὶ φθορᾷ τοῦ κοινοῦ παρέχειν. εἰ δ' ἐτέ-
ροισι πείθεται συκοφάνταις καὶ διεφθοροῖσι καὶ οὐδὲν ἀμείνο-
P. 260 σιν ἀνθρώποις ἀνδραπόδων, οὐδ' οὕτω δίκαιον οὐδὲ λυσίτε-
λὲς τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἐν μοίρᾳ Καρὸς ἡμᾶς ὑποτάττειν
ἑαυτούς· Ἄλλ' εἰ προσέθηκαν τοῖς λόγοις ἐκεῖνο μόνον, ὅτι,

sunt; unde vos ad bellum tertium compulsi descendistis, nosque
sceleris magnitudinem execrati, per multa discrimina laboresque
impigre vobis succurrimus. Postmodum denuo post longam illam
vagationem variasque ambages et afflictionem diuturnae expeditionis,
cum etiam divina nos virtus adiutaret, iam de hostibus per-
fecte triumphavimus et Romanum principatum vobiscum recuperavi-
mus. Nunc hostibus quiescentibus, pacemque agitante republica
cum cernamus vos iterum laborare, ut in mala prioribus graviora
praecipitatis, iubemus, ne rursus nova meditemini, neve bello in-
felicissimo, hoc est, civili, materiam suggeratis. Si haec dicerent,
inquam, et tamquam coronidem adderent haec: Si quidem propter
has rationes dicta nostra admittitis et approbatis, bene est: sin
autem, videte, ne vobis potius, quam nobis perniciem accersatis.
Quod si adderent etiam, non dicam tale quid: Si imperator eo
sit ingenio, ut in utramque partem facile mutetur et propter cau-
sam vel parvam vel nullam bellum incipiat, quid huic perturbatio-
nis ac seditionis ad pestem et interitum reipublicae opportunitatem
porrigere opus est? Si autem sycophantis perversisque hominibus
ac nihilo melioribus mancipiis pessimis obsequitur, nec sic iustum
atque utile censemus, sic affectis ut Cares nos subiicere, Non di-
cam, si istuc, sed si orationi suae illud unum modo adiungerent

εἰ νῦν τοιαῦτα περὶ βασιλέως ἐγνώκατε ἕμεῖς, ἀλλ' ἡμῖν οὐ Δ. C. 1329
 δίκαια οὐδὲ λυσιτελεῖν βουλευέσθαι δοκεῖτε, κἄν τι συμβαίῃ
 τῶν ἀδοκῆτων, ἡμεῖς ἕξω κινδύνων καὶ πραγμάτων καταστή-
 σαντες ἑαυτοὺς ὡσπερ θεαταὶ καθεδούμεθα τῶν γινομένων.
 5 Ἄρ' ἢ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς οὐ δίκαια δυνησόμεθα ἀντειπεῖν,
 ἢ ἐν οὐδενὶ θησόμεθα τοὺς λόγους ὡς ἀκαίρως εἰρημένους;
 μὴ γὰρ ὅτι πάσης μὲν προφάσεως πολέμων ἐκ βασιλέως ἕξ
 ἀρχῆς κεκινημένης, ῥαδίου δὲ ὄντος φύσει πρὸς μεταβολὰς, B
 τῆς Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίας πολλὰ τοῖς ἐμφυλίοις τετραχω-
 10 μόμενης πολέμοις, ἀπάντων δὲ οὐκ ἂν οἰσόντων ῥαδίως τὴν με-
 ταβολὴν, ἀλλ' εἰ πάντων μὲν ἀμφοτέροις μετὴν ἐπίσης, ἐν
 μηδενὶ δὲ διενήνοχεν ἄτερος ἑτέρου, ἔδει δὲ ἐκ τῶν ὑπαρ-
 χόντων σκεψαμένους τὸν προσήκοντα ἐλέσθαι μᾶλλον ἄρχειν,
 οὐ σοὶ προστίθεσθαι προσήκον πάντα ὄντινουσ' οὐ μόνον διὰ
 15 τὴν πραότητα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἣν παρὰ πάντα ἐπεδείξω
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν
 τόλμαν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ τὸ μάλιστα δεῖσθαι τὰ Ῥω-
 μαίων πράγματα νυνὶ, οὐκ ἐμπίρου καὶ δεινοῦ μόνον στρα- V. 209
 τηγοῦ, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου καὶ τὰ πολέμια ἐξησηκίμενου; C
 20 ἔμοι μὲν οὖν πανταχόθεν ἐξετάζοντι, οὐδεμία τις αἰτία φαί-
 νεται ἀρκοῦσα πείθειν ὡς λυσιτελεῖς αὐτὸν ἀποστάνα τῆς
 ἀρχῆς τῷ πάππῳ ἐγχειρίζειν. διὸ καὶ συμβεβούλευκα προθύ-
 μως τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. σὲ δὲ εἰ μὴ τὰ λελε-
 γμένα πείθειν ἱκανά, ἕξεστι καὶ ἑτέροις ἅμα καὶ συνετωτέροις

dicerentque, Si vobis ea mens est de imperatore, nobis certe iuste
 utiliterque consulere non videmini: ac si quid praeter expectatum
 contigerit, nos periculis nosmet subtrahentes, ut otiosi spectatores
 tragoediarum vestrarum sedebimus; num eorum postulato ut iniquo
 adversari aut eorum verba ut intempestiva vilipendere possemus?
 Non solum enim, quod omnium bellorum occasio ab eo manarit et
 natura sit inconstanti ac mutabili, imperiumque Romanum bellis
 civilibus nimio opere attritum, et nemo mutationem aequo animo
 passurus sit; sed si omnia in utroque essent aequalia, alterque ab
 altero in nullo differret, oporteretque rerum statu considerato,
 aptiorem ad imperandum eligere, non esset iustitiae consentaneum,
 tibi quemquam anteponi: non ob mansuetudinem animique altitu-
 dinem solum, quae toto belli tempore in te eluxerunt; sed etiam
 ob fortitudinem strenuitatemque bellicam; et praecipue, quod Ro-
 mana res nunc non tantum perito et acri, sed et probo etiam ex-
 ercitatoque duce indiget? Mihi itaque omnia perpenderit nulla
 causa satis idonea videtur, ob quam te ab imperio removeas et in
 avum illud transferas. Quare boni communis ergo id fidenter dis-
 suadere non dubitavi. Tibi licitum est, si quae dixi, non suffi-

A.C. 1329 καὶ ἐμπειροτέροις συμβούλοις χρησαμένῳ, μὴ τοῦ δέοντος ἀμαρτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομεστικός εἶπε βασιλεὺς δ' ὡσπερ εἶωθε μικρὸν ἐπισχῶν „συνετώς μὲν εἰρησθαι τοὺς λόγους," εἶπεν „οὐκ ἂν ἔξαρκος γενοίμην· ἔτι δέ μοι δοκεῖ καὶ κατὰ σχολὴν εἶναι βουλευτέον περὶ αὐτῶν, εἴπως τι βέλ-5
 Δτιον ὁ μεταξὺ χρόνος ἐξευρήσει." ἐπαινέσαντος δὲ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν πάλιν συνελθόντες, ἐπυθάνοντο ἀλλήλων εἶτι πλεον ἐν τῷ μεταξὺ ἐξευρηκότες εἶεν χρόνῳ· μηδὲν δὲ ἀμφοτέρων εἰρηκότεων ἐπεψηφίσαντο τὴν βουλήν, καὶ οὕτω παρ' ὀλίγονιο ἐλθὼν τὸ βασιλέα τὸν πρεσβύτερον αὐδὶς ἄρχοντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐκωλύθη. ὡς ὕστερον εἰς μνήμην ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτῶν τὸν μονήρη βίον ἀνηρημένον ἡνίττετο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὡς „εἰ ἂ πρότερον ἐβουλευόμεθα εἰς ἔργον ἦκον, νῦν οὐκ ἂνι5
 P. 261 τα μὲν οὐκ ἂν συνέβη, ἴσως δ' ἕτερα χεῖρω καὶ ἀλυσιτελέστερα πολλῶ." βασιλεὺς δ' ἐπεὶ τῆς νόσου ἦδη ἀπηλλάγη καθαρῶς, ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἦκεν ἀποδώσων τὰς εὐχαριστίας τῇ πανάγῳ μῆρι τοῦ θεοῦ τῇ ζωοδόχῳ πηγῇ τῇ μᾶλλον ἰάματα ἢ νάματα βροσύσῃ· ἧς τυχῶν ἀπήλλακτο καὶ αὐτὸς τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου. Βυζάντιοι δὲ πανδημεί πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἐξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ

11. τὸ corr. ED. P. pro τοῦ. 16. τοιαῦτα πρὸς ἃ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο. Ὡς τοιαῦτα legebatur.

ciant, aliis item et peritioribus uti consiliariis, ut a recta semita ne declines. Adhaec imperator, more suo paulum cunctatus, Non negaverim, inquit, prudenter dicta omnia; nihilo minus de iis per otium deliberandum mihi videtur; si forte mora temporis meliora suggesserit. Quod cum et magnus domesticus probasset, ita discessum est. Post diem tertium congressi, vicissim percunctantur, num aliud interea occurrerit. Cum uterque negaret, consilium ratum fecerunt. Sic quod pene factum erat, ut imperator senior imperium reciperet, a magno domestico impeditum est. Quorum in memoriam postea rediens imperator, ubi avum monasticam vitam sectari audivit, magno domestico ea sub hoc verborum integumento significata voluit, Si quae prius volebamus, opere perfecta fuissent, ista nunc non evenissent. Quibus ille respondit, Ista quidem non, fortassis autem alia deteriora longeque magis incommoda evenire potuisse. Imperator confirmata iam valetudine, Didymoticho Byzantium abiit, ut castissimae Deiparae vitali fonte sanitates magis quam aquas emananti, quibus et ipse lethali illo morbo levatus esset, gratias ageret. Venienti frequentissimus Byzantium populus, et

τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ Θέαν βασιλέως (πᾶσι A.C. 1329 γὰρ οὐκ ἐπέραστος μόνον, ἀλλὰ καὶ Θανάματος ἀξία ὄντις ἦν, ὥσπερ ἐκ νεκρῶν ἐγγηγερέμενος,) ἄχρι μὲν Ῥηγίου προῆγον ὑπὸ ἀλλήλων συνωθούμενοι καὶ ἡσπάζοντο βασιλέα προσκυνοῦντες. B
5 ἐκεῖθεν δὲ δι' αὐτῶν ἰῶν ὁ βασιλεὺς ἄχρι τοῦ πρὸ τῆς πό-
λεως τεμένους τῆς ἀεννάου πηγῆς ἤλθε συνωθούμενος ὑπὸ τοῦ
πλήθους· ἀποδοὺς δὲ τὰς εὐχαριστίας θεῶν, ἤλθεν εἰς τὰ βα-
σίλεια ἐκεῖθεν καὶ διέτριψεν ἐν Βυζαντίῳ ἕξ ἡμερῶν εἰς
ἕξηκοστὴν ἡμέραν. αὐτῶν δὲ ἐξελθὼν, περιήει τὰς τῆς Θρά-
10 κης πόλεις.

κά. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ στρατιὰ Περσῶν C
ἱππικὴ τὸν Ἑλλησποντον περαιοθεῖσα, ἐλητίζετο τὴν Θράκην.
πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς συνήθροισε τὴν στρατιὰν ὡς ἀμν-
νούμενος αὐτούς. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν
15 Περσῶν, ἀναστρέψαντες ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω. πεντακόσιοι
δὲ αὐτῶν καὶ χίλιοι λογάδες ἔμειναν ἐπὶ τῆς Θράκης· βασι- V. 210
λέως δὲ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος, ἔπεσον πάντες μάχῃ νικη- D
θέντες. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς ἐσπέρας ἡγ-
γέλη βασιλεὶ ὡς παρασκευάζοιτο στρατιὰ Τριβαλῶν τῇ Ἀχρί-
20 δι ἐπιθέσθαι πόλει ἐσπερίῳ ὑπὸ τὴν Πιερίαν τὸ ὄρος κειμένη,
καὶ μετὰ μικρὸν οἱ Τριβαλοὶ δηώσαντες τὰ περὶ αὐτὴν,
περικαθήμενοι ἐπολιόρκων· βασιλεὺς δὲ ἐβοήθει κατὰ τάχος.
αἰσθόμενοι δὲ οἱ Τριβαλοὶ, τὴν πολιορκίαν ἐκλιπόντες, ἀνε-
χώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀχρίδα παρελ-

ex locis vicinis atque urbibus permulti eius videndi causa obviam usque Rhegium processerunt, (erat quippe aspectus eius non amabilis tantum, sed admirabilis etiam, ut si ab inferis redivivus extitisset) ac sese invicem comprimentes et impellentes prae multitudine eumque adorantes consalutarunt. Ille per medium agmen incedens, ad templi ante urbem positi fontem perennem accessit, compressus a turba; actisque Deo gratias, inde in palatium se contulit; et usque ad diem sexagesimum Byzantii mansit; post quem Thraciae urbes lustravit.

21. Sub id tempus equestres Persarum manus Hellepontum transducta, Thraciam depopulabatur. Quod ubi rescivit imperator, delectum ad eos propulsandos habuit. Interea de Persis multi in orientem renavigarunt. Selecti, qui in Thracia remanerent, mille quingenti: quibuscum pugna congressus imperator, omnes ferro concidit. Diebus paucis ex occidente affertur, Triballos ad Achridem urbem occidentalem, sub monte Pieria sitam, armis adoriundam sese comparare: quam paulo post agro circumcirca devastato, obsidio circumdederunt. Imperator cum subsidio adest celeriter. Quod Triballi sentientes, obsidione soluta domum recedunt. Imperator

- A.C. 1329 θῶν πρόνοιάν τε ἐπαιήσατο τῆς πόλεως ὅση δυνατὴ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φρουρίων τινὰ ὄντων ὑπάρχον Τριβαλοῖς, εἶλεν ἕξ ἐφόδου· τῶν τε ἐσπερίων ἐτέρων πόλεων
- P. 262 προνοησάμενος, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε. Μιχαὴλ δ' ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐκ τινον διαφορῶν πρὸς Κράλην τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐκπολεμωθεὶς, παρεσκευάζετο ὡς αὐτῷ ἐπιστρατεύσων. εἰδὼς δὲ καὶ βασιλεῖα πολέμιον αὐτῷ ὄντα, πέμψας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν, ἐδεῖτο αὐτοῦ ἐπιθέσθαι Κράλη, ὡς ὑπ' ἀμφοτέρων ῥαδίως ἐκτριβησομένη. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καὶ βασιλεὶ καιρὸν εἶναι δίκας παρὰ Τριβαλῶν λαβεῖν ὧν ἡδίκησαν Ῥωμαίους, Μιχαὴλ μὲν ὑπέσχετο τὴν ἐκστρατείαν, προσθεὶς ὡς εἰ μὴ παρεκάλει καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αὐτὸς Βδιενοεῖτο στρατιᾷ ἐπὶ Τριβαλοῦς ἐλθεῖν ὡς τὰ μέγιστα ἡδικημένος ὑπ' αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιάν καὶ πάν-
- A.C. 1330 τα ἐκπορισάμενος ὧν ἐδεῖτο, διὰ Πελαγονίας ἐσέβαλεν ἐς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν καὶ ἔτεμέ τινα αὐτῆς. καὶ Βουτζουῖν μὲν τι φρούριον προσαγορευόμενον εἶλεν ἕξ ἐφόδου, Δεϋριτζαν δὲ καὶ Δουβρουῖν καὶ Καβαλλάριον καὶ Σιδηρόκαστρον, φρούρια καὶ αὐτὰ, παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Παιονίας πανστρατιᾷ ἐπιστρατεύσας Τριβαλοῖς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τόπῳ Βελμάσδιν ἐγχωρίως προσαγορευομένην, περιορῶμενος τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ἂν τολμήσοντας προσβαλεῖν αὐτῷ. Στέφανος δὲ Κράλης ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρχων, ἐπεὶ ἐκατέρωθεν συνέωρα τῷ πολεμῷ πνεῖ

nrbi quantum potest providet et ex finitimis ei castellis, Triballorum ditioni subiectis, quaedam primo impetu capit: reliquis item occidentis urbibus prospiciens, Didymotichum revertitur. Michael Moesorum rex ob quasdam lites Triballorum principi infensus, ad bellum ei inferendum se instruebat. Cumque imperatorem quoque illi hostem esse non nesciret, per legatos rogat, ut Cralem invadat; ut ita amborum viribus haud aegre contereretur. Ubi imperatori maturum visum est, a Triballis iniurias Romanis irrogatas persequi, Michaeli expeditionem promisit: addens, etiamsi illum ad istam societatem non invitasset, per se in Triballos, a quibus intolerabilia damna accepisset, ducturum fuisse. Imperator contracto exercitu, omnibusque necessariis comparatis, per Pelagoniam profectus, Triballorum provinciam infestam habet; partem aliquam conculcatis et succisis segetibus arboribusque deformat: Butzunin oppidulum ex itinere capit, Deuritza, Dubrunin, Caballarum, Siderocastrum, et ipsa oppidula, se dedunt. Michael ipse quoque per Paeoniam totis copiis in Triballos tendens, in loco quem indigenae Belmasdin vocant, castra facit, despectis hostibus, ut ei resistere non ausuris. Stephanus Crales Triballorum princeps cum hinc et hinc hostilibus

περισεχεῖς, ἑκατέρους μὲν ἀντιταξασθαι τοῖς βασιλεῦσι, διε- A. C. 1336
 λόμενος τὴν στρατιάν, οὐκ ᾤετο εἶναι δυνατός· εἴλετο δὲ
 μᾶλλον τὸν Μυσῶν βασιλέα ἀνταγωνιστὴν καὶ πανστρατιᾶ
 καὶ αὐτὸς ἐλθὼν παρεστρατοπέδευσε μὲν αὐτῷ, ἐν ἐπικαίρῳ
 5δὲ χωρίῳ, στενὴν ἔχοντι τὴν δίοδον καὶ σκληρὰν, ἣ ἐπέστησε
 στρατιὰν πεζὴν φρουρεῖν, ὡς μὴ τις δύναιτο δι' αὐτῆς λέναι
 ἐπ' αὐτόν. ἐπικηρυκευσάμενοι δὲ ἀλλήλοις, ἐπεὶ ἀσυμβάτως
 εἶχον καὶ ἐδόκει πολεμητέα εἶναι, ἐκεχειρίαν ἄγειν συνέθεντο
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὡς μαχοῦμενοι ἐς τὴν ὑστεραίαν. ἐπιλε- D
 10λοιπότος δὲ ἤδη σίτου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μυσῶν, ὁ βασι-
 λεὺς Μιχαὴλ ἔγνω δεῖν καθ' ἣν τὴν ἐκεχειρίαν ἦγον, στρατιὰν
 ἀπολεξάμενος, πέμψαι ἐπὶ σῆτον· καὶ διεσκέδαστο τὸ πλεῖον
 τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὰ παρακείμενα χωρία ἐφ' ἀρπαγὴν. ὄρων
 δὲ ὁ Κράλης τὴν Μυσῶν διεσκεδασμένην στρατιὰν καὶ νομί-
 15σας καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Μιχαὴλ καταστρατηγηθέντι ὑπ'
 αὐτοῦ, ὡς εἶχε τάχους, ἀπλισμένην τὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν
 καὶ τριακοσίους ἐξ Ἀλαμανῶν ἐπαγόμενος καταφράκτους, ὀ-
 λίγα τῶν συνθηκῶν φροντίσας, ἐπὶ Μυσοὺς ἐχώρει. Μιχαὴλ
 δὲ ὄρων τὴν Τριβαλῶν στρατιὰν ἐπαγομένην, ἔγνω μὲν ἡπατη-
 20μένος, πλὴν ὡς εἶχε τάχους καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὀπλίσας,
 ἔβηγεν ὡς ἐς μάχην· καὶ πρὶν εἰς τάξιν καταστῆναι, οἱ Τρι- P. 263
 βαλοὶ ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς Μυσοὺς καὶ ἐνίκων
 κατὰ κράτος. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν παρὰ τὴν μά-
 χην, ὅσοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες, γυμνούμενοι τῶν ὀπλων, ἀ- V. 211

7. ἀσυμβάτως ED. P. pro ἀσυμβάστως.

flammis circumdatum se videret, nec putaret divisis copiis utrum-
 que regem sustinere posse, iis integris contra Moesum ire maluit
 iuxtaque eum castra fixit; loco autem opportuno, ubi angustus et
 asper transitus, ne quis irrumperet, custodiae causa peditum glo-
 bum collocavit. Ceterum ultro citroque missis de pace caduceato-
 ribus, cum transigi nihil posset et placeret configere, illo die ma-
 nus mutuam abstinere pacti sunt, ut postridie concursuri. Moesis
 commeatu iam defectis, Michael rex illo die de exercitu delegit,
 quos ad victum quaerendum dimisit: maiorque pars militum ad
 praedas agendas per agros adiacentes se effudit. Cernens Crales dis-
 sipatum Moesorum exercitum, et arbitratus adesse tempus aggre-
 diundi Michaelis eiusque astu bellico opprimendi, armato milite et
 cum trecentis ex Alemanis gravis armaturae, pactorum securus, in
 Moesos graditur. Michael venientes Triballos conspicatus, sibi data
 verba intellexit; verumtamen et ipse celeriter ad pugnam contendit
 occurrere. Triballi, priusquam ille instrueret aciem, impressionem
 faciunt, vi devincunt Moesorumque partem in fugam compellunt,
 partem congressi occidunt: captos armis nudant ac dimittunt. Nam

A. C. 1330 πελόντο. οὐ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς ἀλλήλους ἀνδραποδίζειν ὄντας ὁμοφύλους. βασιλεὺς δὲ ὁ Μιχαὴλ τραυματίας γενόμενος καιρίως ἐάλω μὲν ἔτι ζῶν καὶ ἀπήχθη παρὰ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἐτελεύτησε δὲ μικρὸν ἐπιβιούς. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Μυσῶν ἐπόρθησαν οἱ Τριβαλοί. ἡ δ' ἐπί τὸν οἶτον διεσκαδασμένη στρατιὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως πύθόμενοι τὴν ἤτταν, οἱ μὲν αὐτῶν ἄλλοι ἄλλοσε καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, οἱ πλείους δὲ αὐτῶν φυγῇ ἐπορίσαντο τὴν σωτηρίαν. ὁ Κράλης δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλεὶ μὲν οὐκ ἐπιστράτευσεν Ῥωμαίων ἐπικειμένην ὁμοίως καὶ πολιορκοῦντιαι τὰς ἐν τοῖς μεθορίοις αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις, ἀλλ' ἔμεινεν ἑστρατοπεδευμένος οὐκ ἐγγύς· εἴτε δὲ μείζονα συναθροίζων στρατιάν, ὡς τῆς οὔσης οὐκ ἀξιόμαχον Ῥωμαίοις δοκούσης εἶναι, εἴθ' ἕτερόν τι διανοοῦμενος, ἔμεινεν ἐν ἀδήλῳ. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο τῷ βασιλεῖ, ὡς οἱ 15 δυνατοὶ παρὰ Μυσοῖς, τοῦ σφετέρου βασιλέως Μιχαὴλ ἀποθανόντος, εἴτε Στέφανον θεραπεύοντες τὸν Κράλην, εἴθ' ὅ, τι ἕτερον διανοοῦμενοι, τὴν μὲν βασιλείω ἀδελφὴν ἀπῆλασαν μετὰ τῶν τέκνων, τῇ δὲ ἀδελφῇ Στεφάνου, ἢ πρότερον σφίκει Μιχαὴλ, ἅμα τέκνοις τὰ τε βασιλεία παρέδοσαν τῶν 20 Μυσῶν καὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ ἐκκλησίαν συναθροίσας μετὰ τῶν ἐν τέλει, ὅ, τι δεῖ εἰ βουλεύετο ποιεῖν. καὶ ἐδόκει δεῖν τὰ ἐνταῦθα μὲν καταλιπεῖν, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνήσο-

13. τῆς ED. P. pro τοῖς.

quoniam homophyli sunt, inter se captivos facere et in servitntem redigere, moribus eorum nefas est. Michael lethali tactus vulnere et ad castra hostium perductus, brevi exspiravit. Moesorum castra Triballi diripiunt. Qui praedae intenti vagabantur, audito, regem suum esse victum, alii alibi comprehensi contrucidabantur: plures fuga salutem adipiscebantur. Crales potitus victoria, in imperatorem Romanum, ipsum quoque ad urbes in confiniis expugnandas intentum, nihil molitus est: sed remotius castris se continuit: utrum quod maiores copias conduceret, quando quas habebat, Romanis impares viderentur; an quod aliud quiddam in pectore volutaret, cognosci non potuit. Paulo post imperatori nuntiatum, dynastas Moesorum, rege illorum mortuo, seu quia Stephanum Cralem hoc officio sibi devincire conarentur seu alius ergo imperatoris sororem, Michaelis coniugem, una cum liberis expulisse: sorori autem Stephani, quae prius cum Michaele nupta fuerat, ipsi liberisque eius regiam Moesorum regnumque reddidisse. Imperator optatum concilio convocato, quid ageret, disceptare instituit. Iudicatum, rebus praesentibus, aut parvo aut nullo fructu responsuris (cum Crales bello contra Moesos iam liber, suam provinciam vexantibus levi

μένους εαυτοῖς περιποιήσασθαι, τοῦ Κράλη ἤδη τοῦ πρὸς Α. C. 1330
 Μυσσοῦς πολέμου ἀπηλλαγμένου καὶ δυναθέντος ἂν ῥαδίως
 ἀμύνεσθαι αὐτοὺς κακοῦντας τὴν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Μυ-
 σίαν ἀπαίρειν τὴν ταχίστην, ὡς ἐλπίδων ἐκεῖ μεγάλων ὑπο-
 Ξφαινομένων. πρόφασιν δὲ πολέμου εἶναι οὐ μικρὰν, τὸ τὴν D
 βασιλέως ἀδελφὴν ἀπελαθῆναι τῆς ἀρχῆς, δικαιοτέραν οὖσαν
 ἄρχειν, ἅτε τῆς Κράλη ἀδελφῆς ὑπὸ περιόντος ἔτι ἐκβληθεί-
 σης Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀναχωρεῖν τοῖς τε προσχω-
 ρήσασιν ἀρτίως πολιχνίοις φρουρὰς ἐγκαταστησάμενος ὁ βα-
 10σιλεὺς, τῶν τε λοιπῶν περὶ τὴν ἄκραν πόλεων ὄσης ἐδέοντο
 πρόνοιαν ποιησάμενος, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῷ Συργιάν-
 νη καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας ὄντι καταλιπὼν, ὥστε ἀμύνε-
 σθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐπίωσιν οἱ Τριβαλοὶ, τὴν ἄλλην στρα-
 τιὰν ἀναλαβῶν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν· οὐ πολλὰς
 15δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ τὴν ἐκλοιπὸν Ῥωμαίων στρατιὰν
 ὄση ἦν συναγαγὼν, ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τὰ τε ἄλλα P. 264
 μάλιστα τὴν χώραν δηρώσας καὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων πόλεων Μυ-
 σοῦς τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Ἀετὸν Κτένιά τε
 καὶ Ῥωσόκαστρον καὶ Διάμπολιν παραστησάμενος ὁμολογίᾳ,
 20εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. διατρίβοντι δὲ ἐκεῖ, ἐπεὶ καὶ ἡ Βυ-
 ζαντίων ἐκκλησία χηρεύουσα ἦν ἀρχιερέως, τοῦ πατριάρχου
 Ἡσαίου οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τετελευτηκότος, ἐδόκει τῶν
 ἀναγκαίων τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις τινὰ ἐγκαθιδρῦσαι. πολ-
 λῆς δὲ ζητήσεως περὶ τοῦτου γινομένης καὶ ἄλλων ἄλλους

opera posset obsistere) supersedendum et in Moesiam, ubi magnae spes ostentarentur, quamprimum discedendum. Occasionem belli gravem offerri: sororem scilicet imperatoris regno depulsam, quae iustus imperaret, quum soror Cralis a Michaele adhuc vivente matrimonio multata fuerit. Postquam igitur recedere complacitum fuit, tum oppidulis, quae recens in eius se potestatem tradiderant, praesidiis impositis: tum reliquis urbibus in confiniis, cura quanta egebant curatis, parteque exercitus cum Syrgiazne etiam, reliqui occidentis duce relieta, ut illas adversus Triballorum vim tueretur, cum altera parte Adrianopolin rediit. Diebus aliquot praeterlapsis, allectis quantae erant copiis, in Moesiam irrumpit, et cum cetera regionem vastat maxime; tum Anchialum, Mesembriam, Aeton, Ctenia, Rhosocastrum et Diampolin civitates per deductionem accipit Byzantiumque revertitur. Quia vero tum ecclesia Byzantina episcopo suo viduata erat, quod Esaias patriarcha nuper de vita exierat, visum omnino faciendum, ut alius in eius throno locaretur. Cum igitur diutius controversando alii alium nominarent, magnus domesticus imperatori auctor fuit, uti Ioannem presbyterum designaret: quem quamquam apud Apros obscuris ortum natalibus, tamen ut

- A. C. 1330 *προβαλλομένων, ὁ μέγας δομέστικος συνεβούλευε βασιλεῖ, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἀποδεῖξαι πατριάρχην, ὃν τῆς Ἀφρίων Β μὲν ὄντα πόλεως πολίτην καὶ ἐξ ἀσήμεων, παρὶ δὲ τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν μάλιστα δοκοῦντα ἔχειν εὐφρῶς, ὁ μέγας δομέστικος ἐνέγραψε τοῖς οἰκείοις καὶ περὶ τὴν ἱεράν ἐχρήτο5 ταύτην λειτουργίαν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῶ χρείας γενομένης, τῷ βασιλικῷ ἐνέγραψε κλήρω, μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ χορηγ-
V. 212 γομένων προσόδων ἀποστερήσας, ἀλλ' ἐκείναις τὰς βασιλικὰς προσθεῖς. καὶ διετέλεσέ γε κακεῖ περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα εὐδοκιμῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀπέλαυε τῆς βασιλείως εὐμενείας. 10 βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τε τὸν λόγον καὶ ἐπιχειρητέα ἔλεγεν εἶναι, C εἶγε ἀννοθῆναι δυνατόν. ὡς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι τὸν περὶ τούτου προσήγον λόγον, οἱ μὲν εὐθύς ὥσπερ ἀπὸ συνθήματος πάντες ἀπωθοῦντο καὶ οὐδὲ ἠνείχοντο τῶν περὶ τούτου λόγων· βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς οὕτως ἄγαν ὄρων ἐνισταμέ- 15 νους, τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ τὴν περὶ τούτου ἐπιχείρησιν ἐπέτρεπεν. ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας ἐκκλησίαν συνήθροισεν ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων Χριστοῦ νεῷ, καὶ καταστάς εἰς λόγους, ἐπεχειρεῖ πείθειν, ὡς δεῖ τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἐπὶ τὸ πατριάρχην δέχεσθαι ψηφίζεσθαι· οἱ δ' ἀντε- 20 πεχίρουν, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε λυσιτελὲς ἂν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶη τοῦ Θεοῦ. πολλῶν δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγων εἰρημέ-
D νων, τέλος ἀνέστησαν ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν οὐδα-*

6. τούτῳ con. ED. P. 13. προσῆγε Intpr. 18. Ἀποστόλων i. e. Petri et Pauli. Templum illud Constantini opus, in eoque, ut et Helena mater, sepultus est; de eo saepius Zonaras lib. 3. ED. P.

in sacerdotali ministerio dexterrimum et ad id accommodatissimum, idem domesticus inter suos domesticos adscripserat, qui sibi a sacris esset. Non diu post, cum ita usus posceret, in clerum imperatoris eundem cooptavit, pensionem suam ei relinquens et insuper imperatoria pensione cumulans. Ibi quoque semper bene audiit et imperatoris gratiam est consecutus: qui consilium probavit et ita faciendum dixit, si modo perfici possit. Ubi ad episcopos super eo retulit, illi statim quasi conspirassent, ad unum omnes reniti neque audire velle. Imperator usque adeo repugnantes cernens, negotium magno domestico committit, qui nihil cunctatus, episcoporum in sanctorum apostolorum templo conventum agit; ibi exorsus loqui, impetrare ab illis laborat, uti Ioannem pro patriarcha suscipiendum decernant. Illi contra asserere, id neque iustum neque ecclesiae Dei frugiferum fore. Multis ab utraque parte dictis, tandem surgunt, discrepantibus sententiis, dum hi nequaquam ferendum existimant, vitae curis implicitum, uxori et filiis cohabitantem, in excelsissimam magistrerii cathedram evehere; ille sic eos refellit: Si alioqui ad hanc functionem idoneus et habilis sit, hoc

μῶς οἰομένων εἶναι ἀνεκτὸν, τὸν ἔτι τοῖς τοῦ βίου πράγμασι Δ. C. 1330
 συνισχημένον καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις συνοικοῦντα, εἰς τὸν
 ὑψηλότετον τῆς διδασκαλίας ἀνάγειν θρόνον τοῦ δ' ἀντεπι-
 χειροῦντος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη τοῦτο κώλυμα, καθάπαξ ἀποστη-
 55ομένον, ἂν τᾶλλα ἱκανός τε καὶ ἀρμόζων πρὸς τὸ ἔργον ἦ. τέ-
 λος δὲ ὁ μέγας δομέστικος τὴν ἐκκλησίαν διαλύων, νῦν μὲν
 ἕκαστον ἐκέλευεν οἰκίαι ἀπελθόντα, ἀναπαύλης τυχεῖν οὐκ
 ὀλίγον πόνον ὑπομείναντας· αὐτοῖς δὲ συνελθόντας περὶ τῶν
 αὐτῶν ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. οἱ μὲν οὖν ἕκαστος ἐπ' οἶκον
 10διελύοντο, ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπήγγελλε τῷ βασιλεῖ ἐλ-
 θῶν, ὅσα τε λέξαι τοὺς ἀρχιερεῖς πείθειν ἐπιχειρῶν καὶ
 ὧν παρ' αὐτῶν ἀκούσειεν ἀντιλεγόντων, καὶ τέλος, ὡς συν-
 τεθειῆ καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν συναθροῖσαι τούτου ἕνεκα.
 μετὰ δεκάτην δὲ ἡμέραν αὐτοῖς ἐκέλευεν ἀθροίζεσθαι ἐν τῷ P. 265
 15αὐτῷ ναῷ· καὶ ἐπειδὴ πάντες ἠθροισμένοι ἦσαν, οὐκέτι μὲν
 ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπεχειρεῖ πείθειν, (ἦδει γὰρ οὐ πείσων,) ἀλλ'
 20ἐξ ὧν μάλιστα ᾤετο ὑποκλέψειν τὴν πειθῶ αὐτοῖς. ἔφη γὰρ
 τὸ μὲν περὶ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου πείθειν εἰς τὸν πατρι-
 αρχικὸν ἀνάγειν θρόνον, οὐδ' αὐτῷ δοκεῖν εἶναι δεῖν, μάλι-
 25στα βουλομένῳ τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ποιεῖν καὶ μηδὲν ἀηδὲς
 μήτ' ἀβούλητον προσαναγκάζειν· ἑτέρας δὲ ἐκκλησίας σκέψα-
 σθαι εἶγε δίκαιον προστάτην ἀποδείξαι. πάντως δὲ οὐδ' ἂν
 εἴη τοῦ τοιούτου κώλυμα, ἕως ἂν μηδεὶς αὐτῷ ἔχη περὶ τῆς B
 ἱερωσύνης ἔγκλημα ἐπενεγκεῖν. οἱ δὲ μηδὲν τῶν μελλόντων
 25ὑποπτέουσιν, μηδὲ τοῦτο ἐννοήσαντες, ὡς τοῖς σφαιτέροις

ei impedimento non futurum, quandoquidem illo se penitus extri-
 cabit. Tandem coetu soluto, quemque redire domum et non parum
 defatigatos, corpus recreare iussit; iterumque super eadem delibe-
 ratione concilium indixit. Illi domos redeunt. Magnus domesticus
 imperatori exponit et quae ipse, ut episcopis persuaderet, dixerit
 et quomodo illi contradixerint: postremoque convenerit, ut altero
 coetu super eadem quaestione coirent. Post decimum itaque diem
 in eodem templo omnibus iam eius iussu congregatis, non iisdem
 usus est argumentis, cum se nihil consecuturum sciret; sed unde
 potissimum velut per cuniculum eorum animis obreperet: sic enim
 aiebat: Suadere quemquam, Ioannem presbyterum in sedem pa-
 triarchicam extollendum, ne sibi quidem placere, qui ipsis summo-
 pere gratificari vellet, et ad nihil quod quidem eorum animis in-
 iucundum esset quodque nollent, cogere. Considerandum vero, an
 is alius ecclesiae pastor merito creetur, quod, quo minus fiat, nihil
 omnino vetare, quamdiu in sacerdotium commissum placulum ne-
 mo illi obiectare possit. At episcopi non praevidentes quorsum ille
 collimaret, neque hoc cogitantes, suis se laqueis irretitum iri,

- A. C. 1330 αὐτῶν ἀλώσονται βρόχοις, αὐτοὶ ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους οἰόμενοι κεκρατημένοι καὶ ἐπεψηφίζοντο προθύμως, Θεσσαλονίκης ἱεράρχην ἀποδείξαι τὸν Ἰωάννην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἔν συνῆλθον ἅπαντες ταῖς γνώμαις, ἐκέλευε γράμμασι τὰ ἐψηφισμένα ἐπιβεβαιωῦν· οἱ δ' ἔγραψαν τὸ ψήφισμα αὐτίκα. ἐπειὶ δ' ἐν χερσὶ τοῦτο εἶχεν ὁ μέγας δομέστικος λαβῶν, „τοῦτο μὲν” εἶπε „καλῶς καὶ ἢ προσῆκεν ἐγεγόνει, καὶ χάριν ἂν ὑμῖν εἰ-
C δείην καὶ αὐτὸς τούτου ἕνεκα πολλήν. πυθέσθαι δὲ ὑμῶν βούλομαι ἐκεῖνο· ἂν ἔρηται ὁ βασιλεὺς, ὅτι, εἰ τοῖς ἀρχιερεῦσι πολλὰ σκεψαμένοις καὶ τὰ δίκαια ποιοῦσιν ἔδοξε τὸν ἱεραρχεῖν Ἰωάννην ψηφίσασθαι ἀρχιερέα καὶ οὐδεμία τις ἐφάνη αἰτία κωλύσαι δυνατή, ἀλλὰ πᾶσιν ἔδοξεν ὁμοῦ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερᾶς ἁξίως λειτουργίας ταυτησίν, ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν, ἐμοῦ βουλομένου, ἀναχθεῖν θρόνον; ἂν ταῦτα λέγη, τί ἐροῦμεν ἢ τίνα εὐπρόσωπον ἀπολογίαν ἵσθαι ἀποδοῦμεν ἄν; διδάξατε αὐτοί.” Τῶν δὲ φαιμένων, ὅτι „ἐπει-
V. 213 δὴ τὸ ψήφισμα ἐπὶ τούτοις ἐποιησάμεθα, ὅτι Θεσσαλονίκης μὲν ἢ τινος ἄλλης ἐκκλησίας ἡγεμόνα δέχεσθαι τὸν Ἰωάννην, D πατριαρχὴν δὲ μὴ”· „οὐκοῦν ἔδει” εἶπε „καὶ ἀνάγκην τινὰ προσεῖναι τῷ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ χάριν ἢ δύναμιν ἔσθαι ἀνωθεν ἐκ ταμίου δωρεῶν δέχεται ὁ πατριάρχης, ἣν οὐκ ἔξεστι λαμβάνειν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεράρχαις, ἔχει ἂν τινὰ πρόφα- σιν ὁ λόγος· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι, πᾶσι δὲ ἐπίσης καὶ τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος πόλεως ἐπισκόποις μέτεστι δω-

libenter istuc audierunt, rati se iam vicisse: suffragiaque extemplo inierunt, ut Ioannes Thessalonicensis hierarcha crearetur. Ut omnes sententia congruerunt, etiam chirographo decretum suum eos confirmare voluit. Illi decretum statim conscripserunt. Quod simul in manibus habuit, Pulcre, inquit, decenterque factum et vobis idcirco amplas ago gratias. Velim autem mihi dicatis, si imperator sic loquatur: Si episcopis, re diligenter perpensa et praestito quod debeat officio, visum est Ioannem presbyterum in collegium episcoporum asciscere, nullaque causa apparuit, quae impedire posset: sed ab omnibus concorditer sacra liturgia dignus est iudicatus, cur non etiam me volente ad patriarchicum thronum ascendat? Si hoc, inquam, dixerit, quid respondebimus, quaeso, aut quod velum honeste obtendemus? Doceatis licet. Cum illi, satis esse, quod decreto suo effecissent, ut Ioannes Thessalonicensis, aut alterius ecclesiae episcopus, non autem patriarcha, institui posset, Hoc, inquit domesticus, demonstrare oportet. Si enim patriarcha aliquam aliam gratiam virtutemve ex caelestium donorum promptuario accipit, quam aliis antistitibus accipere non licet, valeret aliquid oratio: si autem secus est, omnesque et maiorum et minorum urbium episcopi aequaliter gratiae participes sunt: honor autem ac splendor

ρεῦς, αἱ τιμαὶ δὲ καὶ αἱ λαμπρότητες τῶν θρόνων κείνται. C. 1330
 παρὰ βασιλεῖ καὶ ἔξεστιν αὐτῷ καὶ τὸν μικρῶς πόλεως ἐπισκο-
 πεῖν ἄξιον κριθέντα ἐπὶ τὴν μελζονα ἀνάγειν, τί δεῖ ἀπέραντα
 πονοῦντας, ἀπολογίας οὕτω σαθρὰς καὶ εὐκαταλύτους συνα-
 γεῖρειν καὶ προσκρούειν εἰκῆ δοκεῖν τῷ βασιλεῖ; ἐφ' ἃ μὴ δέον
 ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ μὴ μικρὸν τῆς φιλονεικίας ὑπενδόντας, P. 266
 ψηφίσασθαι τὰ κατὰ γνώμην βασιλεῖ, καίτοι γε τοῦ δικαίου
 καὶ εὐλόγου οὐ μακρὰν ἀφροσύνην. τὸ γὰρ ἡμέτερον ἔω, εἰ
 δὴ τις χάρις καὶ ἐμοῦ κέεται παρ' ὑμῖν". Τοιαῦτα εἰρηκότος
 ἰσοπρὸς αὐτοῦς, μόλις μὲν, νοῦν δὲ ὅμως ἔσχον, ὡς τοῖς οἰκει-
 οῖς ἐάλωσαν πτεροῖς καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔστι τὰ ἐψηφισμένα.
 καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ἐώρων ὡς ἠπατημένοι, ὅμως δὲ καὶ
 ἄκοντες ἐπεψηφίζοντο τὸν Ἰωάννην πατριάρχην, πολλὰ τοῦ
 μεγάλου δομεστίκου πρότερον καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ πᾶσι
 Ἰσκιονῆ διειλεγμένον καὶ πείθοντος, τοὺς μὲν, ὅτι ἦσαν εὐνοί
 πρότερον αὐτῷ, τοὺς δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐδέοντο αὐτοῦ τοῖς B
 πράγμασιν ἐφροσυνήτους τὴν εἰς τὸ μέλλον οἰκείωσιν προμνο-
 μένους αὐτοῖς. οὕτω μὲν δὴ ὁ Ἰωάννης σπουδῆ πολλῇ τοῦ
 μεγάλου δομεστίκου πατριάρχης ἐψηφίσθη, οὐδενὸς ἂν ἑτέρου
 20 πείσαντος, εἰ μὴ αὐτὸς παρῆν, καὶ ἐχειροτονήθη μετὰ μικρὸν.
 κβ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἡ κατὰ Βυζάντιον αὐτῷ διατριβὴ C
 εἶχεν ἰκανῶς, ἔξῃει πρὸς τὰς κατὰ Θρακίην πόλεις. ἔνθα δια-
 τριβόντι ἠγγέλθη ὡς τὸν Ἑλλησποντον διαβάσα στρατιὰ Περ-
 σῶν ἰππικὴ καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, οἱ μὲν αὐτῶν περὶ Κισ-

sedium penes imperatorem est, licetque ipsi parvae urbis episco-
 patu dignum iudicatum ad maiorem provehere, quid necesse est
 sine modo ita putidas solutuque faciles responsiones congerere: v-
 derique temere imperatorem offendere, in quibus non solum non
 contradicere, sed nec paulum adversari, verum quae ei ut a iustitia
 et recta ratione non adeo abhorrentia probantur, decernere oportet?
 De me enim nihil dico, si quis honos mei vestrum tangit animum.
 Haec ubi profatus est, etsi vix, tamen suis se pennis captos intel-
 lexerunt decretaque revocari non posse; et inter se ut circumducti
 aspiciabant. Nihilominus, quamvis invitū, Ioannem patriarcham
 renuntiabant, cum ante magnus domesticus, et cum singulis seorsum
 et cum omnibus communiter multum egisset, flexissetque hos, quia
 prius propenso erant in illum animo, illos, quod et ipsi eius,
 utpote summi rerum praesidis, ope indigerent et in futurum sibi
 eius amicitiam conciliarent. Hoc igitur modo Ioannes contentione
 magni domestici patriarcha decretus, (quod sine eo nullus potuisset)
 pauloque post consecratus est.

22. Imperator postquam Byzantii diu satis mansisse sibi visus
 est, Thraciae urbes obire instituit. Quod dum facit, nuntiatur,
 equitatum Persicum transito Hellesponto bipartito divisum, alios

6. 5. 1330σδὸν καὶ Πολύβοτον καὶ Ἀκονίτην, πόλεις Θρακικὰς, ἐπερχό-
 μενοι δηοῦσιν· ἢ δ' ἐχώρησε πρὸς Ῥαιδεστόν. συναθροίσας δὲ
 στρατιῶν ὄσσην μάλιστα ἐνῆν ἐπὶ Ῥαιδεστόν ὀξέως ἐβοήθει.
 καὶ συμβαλὼν τοῖς τὰ ταύτη χωρία ληίζομένοις, ἐκράτησε
 Δημάχη, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἠνδραποδίσασ-5
 το, διαδράντων τινῶν εὐαριθμήτων. ἢ δὲ κατὰ τὸ Πολύβο-
 τον ἐτέρα μοῖρα τῶν Περσῶν πυθόμενοι ὡς βασιλεὺς τοὺς
 ἐτέρους ἀνδραποδισάμενος χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν, τὴν λείαν
 τάχιστα καὶ ὅσοι ἦσαν αἰχμάλωτοι λαβόντες, ἐπεραιώθησαν
 πρὸς ἔω. βασιλεὺς δὲ ἐλθὼν ὑστέρησεν αὐτῶν. Συργιάννης 10
 δὲ ἐσπέρας στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐπιτραπέις,
 ἡνίκα ὁ βασιλεὺς ἐνόσησε τὴν νόσον ἐκείνην τὴν σφοδρὰν,
 πρῶτα μὲν ἐδόκει εὖνους εἶναι καὶ χάριτας ὁμολογεῖ· ἔπειτα
 ὡς ἐπύθετο ὡς, ραΐσαντος ἀπὸ τῆς νόσου βασιλέως, ὄρημο
 V. 214 μὲν ὁ μέγας δομεστικός αὐτὸν παραλύειν τῆς ἀρχῆς, ἐπέ-15
 σχε δὲ ὁ βασιλεὺς, ψευδῶς οὕτως εἰρημένον, τῶν μὲν
 P. 267 προτέρων ἀγαθῶν, ὧν ἦν παρ' αὐτοῦ τετυχηκῶς, οὐδενὸς
 μεμνημένος ἦν. ὄργῃ δὲ φερόμενος πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ εἰρημέ-
 να, ἔταιρειαν ἤρξατο συναθροίσειν καὶ ἑαυτῷ περιποιεῖν,
 οἰόμενος, ὡς ἐὰν δύναιμι ἑαυτῷ ἐκ φίλων μάλιστα πολ-20
 λῶν καὶ οἰκειῶν συστήσῃται ἀρκοῦσαν, οὐ δυννησομένον
 τοῦ μεγάλου δομεστικού κακῶς αὐτὸν ὅταν βούληται ποιεῖν.
 τοῦτο μὲν οὖν ὡς μάλιστα ἐνῆν ἐσπουδάζετο αὐτῷ, ἐν ἀπορ-
 ρήτῳ δὲ καὶ τῶν μάλιστα οἰκειοτάτων συνειδότητων. καὶ διέλα-
 θέ γε ἀγνοούμενος ἐπὶ καιρόν· ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν τινος τῶν 25

circum urbes Cisson, Polybotum, Aconiten, urbes Thracias, agros
 depopulari: alios Rhaedestum invadere. Eo quanta poterat coacta
 manu opitulatum occurrit, collatoque pede, praedoncs illos vincit:
 paucisque fuga se eripientibus, ceteros partim interficit, partim
 capit. Pars altera apud Polybotum, audiens imperatorem captis so-
 ciis in se movere, statim cum praeda et captivis in orientem traie-
 cerunt, atque ita imperator iis frustratus est. Syrgiannes porro dux
 occidenti a magno domestico praefectus, cum imperator aegrotaret
 morbo illo gravissimo, amicum prae se ferebat animum et agebat
 gratias. Quo iam sospite, ut didicit, domesticum sibi magistratum
 abrogare voluisse; sed imperatorem intercessisse (quod tamen fal-
 sum et commentitium erat) omnium beneficiorum, quibus fuerat
 ab ipso affectus, obliterated memoria, et ira impotenti subactus,
 sodalitiū contrahere ac parare coepit; existimans, si ex amicis
 plurimis servisque domesticis sufficientem numerum conflasset, futu-
 rum, ut magnus domesticus, quando vellet, incommutare sibi non
 posset. Hoc igitur illi tanto studio erat, quanto maximo poterat:
 arcano tamen et familiarissimis tantum consciis. Ac latuit quidem

συνειδότεων τῇ μεγάλῃ δομestικῇ ἐμηνύθη. καὶ κατέγνω μὲν πολ- A. C. 1330
 λὴν αὐτοῦ ἀχαριστίαν καὶ ἀμνημοσύνην τῶν καλῶν, ὅμως δὲ
 σπουδαίων ἴσος εἶναι ἐαυτῷ καὶ ὁμοίος ἐπὶ τῷ ἄτρεπτος μέ- B
 νειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε ἐβουλεύσατο αὐτῷ τι δυσχερές, οὔτε
 5 εἰόγαστο. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἦν προσκεκρουκῶς αὐτῷ οὐδὲν,
 καὶ τῆς ἐσπέρας τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἱκανὸν παρεῖχε χρόνον ἄρχειν.
 ὁ δ' ἔτι μᾶλλον βουλόμενος βεβαίους αὐτῷ τοὺς φίλους εἶναι,
 καὶ ὄρκους κατελάμβανε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεῖχεν.
 ἐγένοντο δὲ οἱ ὄρκιοι ἐπὶ τούτοις. Συργιάννην καὶ αὐτὸν τινα
 10 φίλους εἶναι βεβαίους καὶ μηδένα ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τὸν
 ἕτερον προδιδόναι. ἂν δ' ἐνὶ γέ τῃ τελευτήσῃ τρόπῳ ὁ βασι-
 λεύς, μὴ ἕκαστον ὅ,τι ἂν οἴηται δίκαιον καὶ λυσιτελὲς ποιεῖν, C
 ἀλλὰ κοινῇ βουλευσαμένους ὅ,τι ἂν δοκῇ Συργιάννη πράττειν
 καὶ μηδένα ἀντιλέγειν, ἀλλὰ πείθεσθαι αὐτῷ ὡς τὰ κοινῇ συμ-
 15 φέροντα βουλευσομένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον, ὕστερον
 δὲ οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ διατριβόντι βασιλεῖ κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν
 τὴν ἐν τῇ Θράκῃ, συνῆσαν μὲν τῶν ἐν τέλει πολλοί· παρῆν δὲ
 καὶ Συργιάννης. Ἀρσένιος δὲ Τζαμπλάκων ὁ μέγας παπίας πα-
 ρελθὼν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἐδίωκε τὸν Συργιάννην ἀπιστίας,
 20 διῶσχυριζόμενος ὡς ἀπελέγξειν ἐπὶ τῆς δίκης. Συργιάννης δὲ
 εὐθύς πρὶν βασιλέα φθέγγασθαι τι, καταψεύδασθαι τε ἔφρασκεν
 αὐτοῦ Τζαμπλάκωνα καὶ ἀποδείξεις παρεῖξεν τοῦ ψεύδους D

16. Χαλκιδικήν. Ad oram MS. legebatur: δ νῦν καλεῖται Βο-
 λερὸν i. e. quae nunc dicitur Volerum. ED. P.

res ad tempus ignorata, donec a quodam de illis magno domestico
 patefacta est. Qui quamquam Syrgiannem ingrattissimum meritum-
 que immemorem iudicaret, nihilo minus solitam in malis aequabi-
 litatem atque constantiam servare studens, nihil ei vel faciebat,
 vel meditabatur molestius: sed et alioqui nihil ei iratus, occidentis
 praefecturam diu indulsit. Ille volens sibi amicos stabilire, ius-
 iurandum poscebat: idemque ipse praestabat. Iurabatur autem verbis
 conceptis, Syrgiannem et illum et illum amicos in fide permansuros:
 neminemque ulla necessitate adactum, alterum proditurum. Quod
 si forte moreretur imperator, nullum quod sibi, sed quod habito
 consilio Syrgianni pro aequo et bono placuisset, id facturum et ne-
 minem repugnaturum: verum illi ut communitati fructuose consul-
 turo obedituros. Sed haec prius gesta sunt. Non multo post im-
 peratore apud Chalcidicem Thraciae commorante, aderant ibidem
 qui magistratibus fungebantur complures, inter quos et Syrgiannes.
 Arsenius autem Zamplaco magnus pappias eius nomen ut perfidi ad
 imperatorem detulit: affirmans, se eum iudicio convicturum. Syrgi-
 annes confestim imperatoris verba praeveniens, Zamplaconem men-
 tiri seque mendacium illius firmis argumentis probaturum dixit.
 Tum Zamplaco non opus esse inanibus verborum pugnis, dum alter

A. C. 1330 ἰσχυράς. ὁ δ' οὐδὲν ἔφασκεν εἰκῆ λογομαχεῖν ἀλλήλους ἀντε-
 πάγοντας τὸ ψεύδουσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης καταστάντας ἐκά-
 τερον ὧν ἀξιοῦ παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις. βασιλεὺς δὲ πρό-
 τερον μὲν ἠούχασεν ἐπὶ μικρὸν πρὸς τὰ εἰρημένα· οὐδὲ γὰρ
 ἦν πω πρότερον οὐδὲν ἀκηκῶς περὶ Συργιάννη· ἔπειτα ἀχθῆ-5
 σθαι μὲν εἶπε καὶ πάνυ πρὸς τοὺς τοιοῦτους λόγους. οὐ γὰρ
 βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπιστίας φεύγειν,
 τοὺς δὲ διώκειν, ἀλλὰ πάντας τε αὐτῷ ἔνους εἶναι καὶ μη-
 δένα μηδ' ὑφ' ἐνὸς κατηγορεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ εἴρηται τοιαῦτα,
 οὐδ' οὕτως ἔχειν ὥστε πάνυ πιστεύειν δεῖ, οὐδ' ὥστε ἀπιστεῖν, 10

P. 268 ἀλλὰ βασάνῃ τὸ πρῶγμα δόντας, τάληθὰς ἀνερευεῖν. εὐχο-
 μαι δὲ Τζαμπλάκωνα παραχθέντα μᾶλλον τὰ μὴ ὄντα λέγειν
 ἢ σὲ τοιοῦτοις οἰοῖς αὐτός φησιν ἐνέχεσθαι κακοῖς. Συργιάν-
 νης δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μόνον τῶν δικαίων ταχεῖν καὶ μὴ διὰ
 συκοφαντίαν ἐρήμην ἀλῶναι· τοὺς δὲ ψευδεῖς τουτουσί καὶ 15
 πεπλασμένους λόγους ἠγεῖσθαι τε μηδὲν καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῳ
 ὅπερ εἰσι ἐραδίως ἀποδείξειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἔφασκε
 κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἀπολύσασθαι τὰς κατηγορίας
 καὶ μηδ' ἐπὶ μιᾷ αὐτῶν ἀλῶναι ἀληθῶς· ἄδικον δὲ ψῆφος
 οὐκ ἂν ποτε αὐτῷ ἐπενεγκεῖν, οὐ μόνον ὥσπερ νῦν περὶ ψυχῆς 20

Β ἀγωνιζομένῳ, ἀλλ' οὐδ' εἰ περὶ τῶν φανλοτάτων τινὸς ἐλάγ-

V. 215 χανε τὴν δίκην. Τζαμπλάκωνι δὲ ἐκέλευσεν ἃ Συργιάννη
 ἐγκαλοῖ εἰς μέσον ἄγειν· οὐδὲ γὰρ πω ἤδει περὶ αὐτῶν οὐ-
 δέν. Τζαμπλάκων δὲ ἄνωθεν ἀρξάμενος, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν

alterum mentiri clamat: sed in iudicium veniendum et ab utroque
 ad id quod velit ostendendum, rationes in medium adducendas. Ad
 haec imperator primum quidem aliquantisper siluit: nihil enim
 hactenus de Syrgianne audierat: deinde permolestos sibi hos ser-
 mones esse dixit: quoniam nollet subiectos suos alios quidem infi-
 delitatis crimen intendere, alios causam dicere: sed amari ab omni-
 bus et neminem ab ullo ullius sceleris accusari. Quae vero dicta
 sint, nec talia esse, ut valde credenda: nec talia, ut omnino cre-
 denda non sint: quocirca examinanda et veritatem inquirendam.
 Optare autem se, Zamplaconem potius quae non sint obiiicere, quam
 Syrgiannem obiectorum criminum reum esse. Syrgiannes rogare im-
 peratorem, tantum ut iure secum agatur, ne per calumniam indicta
 causa damnetur. Falsis autem hisce et confictis sermonibus nihil
 se turbari nulloque labore id quod essent demonstraturum. Tum
 Imperator, Sibi quoque probari magis, uti crimina diluat et ne
 unius quidem vere convincatur. Iniquam autem sententiam nun-
 quam in eum laturum: non solum, ut in praesens de vita in pe-
 riculum vocatum: sed neque de aliqua re abiectissimum iudicium
 suum subeuntem. Tum Zamplaconi mandavit exponere, quorum
 Syrgiannem insimularet: adhuc enim ea nesciebat. Ille altius re-

κατηγορίαν „Συργιάννης οὔτοςι“ λέγων „ὃ βασιλεῦ, τὴν τῆς Δ. C. 1330
 ἐσπέρας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, πρῶτα μὲν ἐποιεῖτο διὰ σπου-
 δῆς καὶ ἔργον ἦν αὐτῷ τῶν πάντων περισπουδαστότατον ἐται-
 ρεῖαν συστήσασθαι περὶ αὐτὸν καὶ πάντας, εἰ δύναιτο, αὐτῷ
 5 πείσαι προσέχειν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἄγειν. ἡμεῖς
 δὲ τὰ τοιαῦτα ὀρῶντες μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οἴομενοι αὐ- C
 τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐπαίνων, εἰς ἃ μάλιστα ἐπτόγηται
 οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν, τοῖς τοιούτοις ἡσχολῆσθαι, ἐπιουόμεθα
 τὰ πραττόμενα οὐκ ἐν δεινῷ: ὡς δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου,
 10 τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις σπουδὴν μείζω τοῦ προσήκοντος γινομέ-
 νην ἐωρῶμεν, ὑποπτέειν ἐπήει, μὴ οὐχὶ εὐδυστίας ἕνεκα τὰ
 τοιαῦτα αὐτὸν ἐπιτηδεύειν, ἀλλὰ τινος ἑτέρου χάριν ἀποῤῥη-
 τοτέρου, καὶ περιεργότερον προσείχομεν τοῖς γινομένοις. ὡς δὲ
 τὰ τοιαῦτα ἐρευνῶσιν ἐμηνύετο, ὡς οὐδὲ ἀπλῶς καὶ ἀπεριέρ-
 15 γως αἱ φιλίαι γίνονται τῶν συνισταμένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’
 ὄρκους δίδοντων πίστις ἰσχυρὰς καὶ λαμβανόντων παρ’ αὐτοῦ,
 τότε ἤδη ἐν πλείονι ἤμεν ὑποψία τοῦ μεγάλα τινὰ κακουργεῖν D
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ὄρκους ἐφ’ ὁποίοις γίνονται ἀκριβῶς διηρε-
 νῶμεν. ἐμηνύετο δ’ ὑπ’ αὐτῶν τῶν τὰ τοιαῦτα συνειδόντων,
 20 ὡς πρῶτον μὲν γίνονται οἱ ὄρκοι ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλους εἶναι
 Συργιάννη καὶ αὐτὸν αὐτοῖς, καὶ τὰ συνοίοντα ἀλλήλοις ἐκ
 παντὸς τρόπου πράττειν ἑκατέρους: ἔπειτα ἂν συμβῆ βασιλέα
 τρόπῳ δὴ τινι τελευτῆσαι, μὴ ἕκαστον ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅτι ἂν
 δοκῇ συνοίσον πράττειν, ἀλλὰ κοινῇ σκεψαμένους, τὰ δοκοῦντα

petens, accusationem sic ordiri: Syrgiannes hic, imperator, occi-
 denti praefectus, primum quidem studiosae fecit atque omni ope
 elaboravit, ut sodalitiū sibi constitueret ac, si posset, omnes eo
 impelleret, uti se ad ipsum applicarent et inter amicissimos nume-
 rarent. Quod cum a principio statim videremus, arbitrati eum
 gloriae laudumque cupiditate (quas homines beati praecipue admi-
 rantur et obstupescunt) isti occupationi se dedisse, rem haud in-
 digne ferebamus. Cum autem tempore procedente eius in his dili-
 gentiam ultra aequum crescere observaremus, incidit nobis suspicio,
 non gloriae, sed cuiuspiam occultioris rei desiderio in hoc eum
 operam ponere: et accuratius ad ea quae agitabantur attendebamus.
 Ut vero negotio indagato comperimus, aggregantes se ad illum non
 inconsulte in amicitiam recipi, sed fidem suam iuramento astringere
 ipsumque vicissim suam illis sacramento obligare, tum nobis aucta
 est suspicio, hominem magna quaedam scelera moliri, diligenterque
 conditiones et capita in quae iuratum esset, inquisivimus. Narra-
 batur autem a consiliis, primum iurasse Syrgianni amicitiam et
 Syrgiannem illis, et omnimodis inter se profuturos. Deinde si quid
 imperatori humanitus contigisset, non unumquemque quod sibi cou-
 ducibile appareret, sed quae post communem deliberationem Syrgi-

- A. C. 1330 Συργιάννη λυσitteλεῖν ποιεῖν. ὅτι δὲ ἀληθῆ, μάρτυρας παρῆξομαι τῶν λεγομένων. σὺ μὲν οὖν ἂν εἰδείης, ὃ βασιλεῦ, ὅτι χρὴ ἀποφαινεσθαι περὶ αὐτῶν· ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τῶν αὐτῶν
- P. 269 πωτάτων, ὑπὸ βασιλέα τινὰ τελοῦντα καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντα ὀφείλειν, τοιοῦτους ἐχειρεῖν. ἐπυθόμην δὲ καὶ τῶν πρώτων τῶν ἐμῶν ἐγὼ, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμώμενα παρὰ τῶν ὑπηκόων ἀποστασίαν καὶ ἀπιστίαν πάντων μάλιστα ἂν αὐτῶν κατηγοροίη. διὸ οὐδὲ ἠνεσχόμην σιγῇ φέρειν, ἀλλ' ἐπὶ σοῦ τὰ τοιαῦτα κατηγορήκα αὐτοῦ, νομίζων οὐκ ἔλαττον εἶναι τοῦ συμπράττειν πρὸς τὰ φαῦλα τὸ συνειδῶτα μὴ ἐλέγχειν εἰς κατηγορίας λόγον." Τοιαῦτα Τζαμπλάκωρος διεξιόντος, ἀδικεῖσθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι διετείνετο ὁ Συργιάννης καὶ καταψεύδεσθαι Τζαμπλάκωνα αὐτοῦ, πλασάμενον διαβολὸς ἔχθει
- B παλαιῷ τῷ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοὺς υἱοὺς, βασιλέως ἀποστάντας, στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθεὶς χειρώσαιτό τε καὶ δεσμώτας πρὸς βασιλέα ἀπαγάγοι. Τζαμπλάκων δὲ τῶν μὲν υἱῶν αὐτῷ μέλειν ἔλεγεν ὀλίγα ἢ οὐδὲν, ὡς οὔτε ὄνησόντων οὐδὲν, ἂν βελτίους ᾴσιν, οὔτε προστριψομένων τινὰ ἀισχύνην, ἂν φαίνονται κακοί· βασιλεῖ γὰρ μελήσειν ὅπῃ ἂν διάθῃται τὰ κατ' αὐτούς, ὄντας ὑπηκόους. ἔχθει δὲ τῷ πρὸς ἐκεῖνον κατηγορηθέναι, οὐκ ἂν ἔξαρκος γενέσθαι. οὐ γὰρ ἂν δύναίτο κακῷ γενομένῳ περὶ βασιλέα μὴ ἐχθραίνειν. ἐδεῖτό τε βασιλέως μηδέναι αὐτῶν εἶν οἵκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ' αὐτῷ συνδιατρίβειν,
- C

10. τοῦ συνειδῶτα legebatur pro τὸ συνειδῶτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere asseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronunties, monitore non egas: mihi quidem insolentissimum est visum, aliquem imperatori parentem subiectumque se confitentem, talia machinari. Audivi etiam a maioribus meis subditorum huiusmodi ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsum apud te accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres, nisi ea conscius accusando detegas. Ubi Zamplaco contigit, Syrgiannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari mentisque Zamplaconem, qui ista ex odio iaveterato confixerit; quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux contra eos missus, captos et vinctos ad imperatorem adduxerit. Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi aspersuri, si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum: nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non edisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρως ἂν μεταπεμψάμενος τοὺς μάρτυρῆσοντας τοῖς εἰρημένοις, A. C. 1330 ἀπελέγξῃ διαβῶδη, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη ὢν κατηγόρηκε πλάσμα καὶ συκοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216 δὲ δίκαιά τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἄξιον καὶ προσέτατ- 5 τεν οὕτω πράττειν. ἀξιῶντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλεσ- σθαί τινας, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ συκοφαντούμενον ἀπο- φανούσιν, ἐπέτρεπε καὶ αὐτῷ πᾶν ὅπερ ἂν ᾗ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐξεῖναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσον- 10 τας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἐπεμψαν τοὺς κοιμούντας· αὐ- τοὶ δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο ἢ νῦξ περὶ μέσην, ὃ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου 15 δομεστίκου ἀπελθὼν, ἔδεδτο μὴ περιιδεῖν ὑπὸ συκοφαντίας τὰ ἔσχατα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσαν 15 παρασχεῖν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρουκέναι ἀφειδῆσαι κινδύ- P. 270 νούοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρουκέναι, πεισθέντα φαύλοις ἀνθρώποις καὶ διεφθορόσι καὶ ψευδομένοις ὡς τὰ πολλὰ, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ 20 ὀφείναι ἦν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα- σιλέα δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῷ γενομένῳ συνειδέναι, ἀλλ' ἄκρατον εἶναι τὴν διαβολὴν. οὗ δὲ ἕνεκα, αὐτοῦ δεῖσθαι συγγνώμῃ τε αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ- δοκωμένην λύειν συμφορὰν αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se calumniandi libidine fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse manifeste ostenderet. Imperator Zamplaconem aequum petere censens, ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui secum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque missi, qui testes in iudicio utrique adfuturos adducerent: ipsi in- terea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magui domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocis- sima pertimescentem supplicia despiciat: sed salutarem sibi manum porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum aspernetur: sed aliqua sui cura tangatur. Fateri, se nequam et per- ditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare et aestimationem poenae in eius arbitratu ponere. At in im- peratorem nullius facinoris sibi conscium meramque calumniam esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae gratiam sibi faciat imminentemque cervicibus suis calamitatem

- A. C. 1830 μὴ διὰ βίου παντὸς κακὸν ὀφθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ πάντα Βαυτῷ πιστώσασθαι ὑπέκειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοιαῦτα ἐδεῖτο ὁ μέγας δὲ δομῆστικός αὐτῷ ὑπετίθετο θαρῆεῖν, ὡς ἰούκ ἀποστερήσοιτο τῶν δικαίων οὐδὲ διὰ συκοφαντίαν αὐτῷ ἀπατήσῃ δυσχερὲς οὐδέν. οὔτε γὰρ βασιλέα ἀνασχέσθαι ἂν ποτεῖς καταψηφίσασθαι συκοφαντουμένου, μήτ' αὐτὸν περιῦδειν. τὸ δ' ὄρκους παρασχέσθαι ἐπηγγέλλαι, ἂν σοι νῦν περὶ τὰς προσδοκωμένας τύχας χρήσιμος ὀφθῶ, ὥστε διὰ βίου παντὸς ἐμοὶ ὑπέκειν καὶ μηδέποτε ἀγνωμονῆσαι, μηδὲ εἰς λήθην τῶν εὐεργεσιῶν ἐλθεῖν, ἐν ἴσῳ μοι δοκεῖς καὶ ἀδύνατα ἄξιοῦν. ὁ γὰρ 10
- Σμῆτς πρότερον μὴθ' ὄσπερον ἀγαθὸς γενόμενος περὶ τοὺς φίλους, ἀλλὰ μικρᾶς καὶ φαύλης τινὸς ἔνεκα αἰτίας ἧ οὐδὲ μικρᾶς, Εὐρίπου δίκην μεταφερόμενος καὶ ἀστατῶν, πῶς ἂν εἰς δίκαιος πιστεύεσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος παρεχόμενος τὰς πίστις; ὁσθι γὰρ ὡς φιλίας ἡμῖν ἄνωθεν ἐκ παίδων προσγεγενημένης, 15 ἐγὼ μὲν ἐσπούδασα ἀεὶ μηδεμίαν πρόφασιν δικαίαν σοι διαστάσεως παρασχέειν καὶ ταραχῆς, καὶ διετήρησά γε ἐμαυτὸν ἄχρι νῦν ἐπὶ τῆς ὁμοίας προαιρέσεως καὶ τοῦ θεοῦ συναιρομένου· σὺ δὲ καὶ ἄπαξ καὶ δις μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, ἀντὶ φίλου καὶ συνήθους πολέμιος ἔξαιφνης ἀνεφάνης καὶ οὐδενός, τό γε 20
- Δεῖς σὲ ἦκον, τῶν λυπεῖν ἀπέσχου δυναμένων. ἂ νῦν ἔμοιγε ὀνειδίξῃς οὐ κατὰ καιρὸν δοκεῖ, περὶ αὐτῶν ἄπαξ συνεγνω-
- V. 217 κότι· τὰ τελευταῖα δὲ νῦν ταῦτα ὑπὸ κλοιοῖς ἐν δεσμοῦ τῷ ἐπὶ τοῦ πρῶτον βασιλέως κατεχομένου καὶ μηδεμίαν ἐλ-

avertat: per omnem deinceps aetatem nihil in eum mali attentatum, eius auctoritati in omnibus obsecuratum atque huius promissi fidem, si velit, dicto sacramento facturum. Haec Syrgiannes. Quem magnus domesticus admonet bonum habere animum, salva illi esse iura sua: nec propter sycophantiam quidquam incommodorum ei nasciturum. Neque enim imperatorem, ut calumniis tantummodo oppugnatus damnetur, unquam passurum: neque eius res neglecturum. Quod autem iuraturum promittis, inquit, si nunc afflicto tibi succurrero, te in omni reliqua vita in auctoritate mea permansurum: nihil adversum me improbe admissurum: neque beneficiorum immemorem futurum, videris eadem oratione impossibilia petere. Qui enim amicis nunquam fidus, sed ob causam modicam et inanem, imo ne modicam quidem, ut Euripus variabilis et inconstans fuit, quomodo hic, quamvis fidem dederit, de cetero fidem mereatur? Certe nosti, quo pacto cum inde usque a pueris inter nos amaverimus, ego semper studuerim, ne tibi iustam dissidii ac perturbationis occasionem darem: et in hunc usque diem, Deo adiuvante, in suscepto consilio perstiti. Quid tu? cum semel atque iterum non haberes, quod nos accusares, pro amico et familiari repente hostias

πίδα ἔχοντι τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς, τῆς μὲν σῆς ἀγνο-Α. C. 1330
 μοσύνης οὐδὲ ἐπεμνήσθην, τῆς δὲ ἐμῆς πρὸς σὲ φιλάς καὶ συν-
 ηθείας ὥσπερ εἶωθα μεμνημένος, ἅπερ οὐδ' ἂν ποτε αὐτὸς
 ἤλπισας, οὐδ' ἂν ἐτέρου λέγοντος ἐπέιθου ὡς εἶη ἀληθῆ, τοι-
 βαῦτα καὶ διανοήθην καὶ εἰργασάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ οὐ μόνον
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπῆλλαξα καὶ τῶν κλοιῶν, καίτοι γε πολλὰ
 καὶ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς τῆς εἰς σὲ προνοίας ἔνεκα
 αἰτιωμένης, καὶ βασιλέως αὐτοῦ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὸ
 ἐμὲ βούλεσθαι μόνον τὴν ἄδειαν παρεσχημένου, ἀλλὰ καὶ ἔκ P. 271

10 ἰοτε τῶν κοινῶν ὠφέλιστα πολλὰ, προσόδους τε παρέχων ἐτησίους
 ἐκ χωρίων καὶ ἄρχοντα πόλεων καθιστᾶς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων
 οὐδὲν ἔλαττον· ἂ νῦν ἕκαστα ἀπαριθμεῖν, ἀγεννὲς ἂν εἶη καὶ
 οὐδαμῶς ἔγγυς τοῦ ἡμετέρου τρόπου· ἐκεῖνο ἔννοῶν, ὡς αὐτὰ
 τὰ πράγματα διδάξαι δυνατὰ οἶον φίλον ἰδίᾳ φραυλότῃτι τρό-
 15 πῶν ἀπολωλεκότι, τῇ σφετέρῃ αὐτοῦ καλοκαγαθία πάλιν ὑπῆρξεν
 ἀνασώσασθαι· καὶ τελευταῖον ἀπὸ μικρῆς τινος καὶ εὐτελοῦς
 ἀρχῆς ἐπὶ πᾶσαν τῆς ἐσπέρας ἀνῆγον τὴν ἡγεμονίαν. σὺ δ' ἀντι-
 πάντων τούτων θαυμασίαν τινὰ καὶ μάλιστα σοὶ προσήκου- B
 σαν ἀπεδίδους τὴν ἀντιμισθίαν. δέον γὰρ ἔργοις τε καὶ λόγοις
 20 οὐσεργέτην ἀναγράφεσθαι καὶ σωτήρα καὶ κηδεμόνα, πᾶν ἐποί-
 εις τούναντιον, ὡς ἐπὶ πολέμιον καὶ πολλὰ δεινὰ εἰργασμένον
 παρασκευαζόμενος καὶ προσεταιριζόμενος πολλοὺς, ὡς ἂν εἰ
 βουληθεῖην ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ἀδικεῖν καὶ κακῶς ποιεῖν,
 αὐτὸς εἶς δυνατὸς ἀμύνεσθαι τῇ προπαρασκευασμένῃ χρωόμενος

evasisti et quantum in te fuit, nihil ad dolorem nobis ingeneran-
 dum omisisti; quae nunc exprobrandi tempus non est, cum ea semel
 condonarim. Denique cum imperante seniore in custodia vinculis
 constictus tenerere, nulla spe evadendi, sceleris tui immemor et
 amicitiae nostrae consuetudinisque, ut soleo, recordatus, quae tu
 nec speravisses, nec ab alio narrata credidisses, ea ego tua causa
 et cogitavi et feci: nec solum e carcere et vinculis te eripui (quam-
 quam imperatoris mater eam tui curam in me reprehenderet; et im-
 perator non ob aliud, quam quod ego ita vellem, hanc licentiam
 daret) verumetiam de publico haud parum tibi profui, annuos tibi
 reditus e locis certis suppeditans, urbiumque praefectum te consti-
 tuens: nec minus de meis facultatibus tibi consulens: quae nunc si-
 gillatim recensere, nec ingenuum et moribus meis alienum esset. Res
 enim ipsae docere te possunt, qualem amicum cum tuo vitio perdi-
 distes, ipsius bonitate recuperaveris. Postremo e tenui ignobilique
 praefectura ad totius occidentis procuracionem te provexi. At tu pro
 istis omnibus admirabilem quamdam et ingenio tuo convenientem in
 primis gratiam rependisti. Cum enim me benemerentem servatorem-
 que ac tutorem tuum dictis et factis profiteri debuisses, prorsus
 contra egisti, tamquam in hostem nocentissimum te instruens et

A. C. 1330δυνάμει. ἔξ ὧν ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ κατηγοροῦντες, εἰς πολλῶν χαλεπώτερον καὶ χειρὸν βίραθρον κατεκρημνίσθη· σὺ δὲ ἤδη συνορῶν οἷ κακῶν ὑπ' ἀβουλίας συνηλάθης, ἃ σοὶ C ἔδοξε μόνᾳ δυνατὰ πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκη ἀποχρήσειν, ταῦτα ἤκεις ἐσκεμμένος λέγειν. ἐγὼ δὲ μηδὲν ἀποκρυψάμενος, 5 ὅπως τε διακείμαι πρὸς σέ, καὶ οἷα ποιήσω, ἔρω. οὐδ' οὐ- τως ἔχω ὥστε ποτὲ τοῖς φίλοις σε συντάττειν τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑπὲρ σοῦ τῶν προσηκόντων τοῖς φιλοῦσι πράττειν τι, οὐθ' ὡς πολεμῶ χρῆσθαι βλάπτων ὅσα δυνατὰ· ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης γε- νομένου καὶ ὑπὲρ ὧν κατηγορῆ τὰς ἀπολογίας ποιουμένου, 10 αὐτὸς μακρὰν ἐξασχίσω σιωπὴν, φθρηγόμενος μηδέν. καὶ μὲν τῶν κατηγορῶν περιγένη καὶ τὴν δίκην διαφύγης, ἀγαπή- σω καὶ αὐτὸς καὶ οὐ φθονήσω τυχόντι τῶν δικαίων· ἂν δ' ἤ- των φαίνη παραπολὺ καὶ ἀλίσκεν ἀδικῶν, ἂν μὲν ἀπειρία λό- γων ἢ ἀδικία τῶν συκοφαντῶν, ἢ τρόπῳ δὴ τινὶ ἐτέρῳ ἀπο- 15 D στερεῖσθαι συμβαίῃ τῶν δικαίων, προστήσομαι προθύμως, καὶ οὐ περιύψομαι ἄδικον ψῆφον ἐνεχθεῖσαν κατὰ σοῦ, οὐ σοῦ γε ἔνεκα μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ δικαίου· ἂν δὲ προσῆ τὸ δικαίως τῆ κατὰ σοῦ ἐξαγομῆν ψήφῳ, μηδεμίαν ἐπικουρίαν προσδόξα παρ' ἐμοῦ. ἔξ ὅτου γὰρ αὐτὸς ἀπόσω τὴν φίλιαν τὴν ἐμὴν 20 καὶ πολεμίου ἔργα εἶλον πράττειν, καὶ αὐτὸς τοῦ νυμίζειν φί- λον ἀπεσχόμην· ἐμᾶντι δ' ὥσπερ κολιτείαν ἀρχαίαν τὸ μη- δεγὶ πόλεμος εἶναι συντηρῶν, οὕτε σοὶ μέχρι νῦν, οὐθ' ὅστε- ρον γενήσομαι· ἀλλ' οὐτ' ἀδικούμενον περιύψομαι ὥσπερ ἔφη,

multos in sodalitiū aggregans: ut si iterum vexare te vellem, pos- ses te comparatis ad id viribus tueri atque defendere. Unde, ut accusatores tui dictitant, in barathrum longe deterius atque exitio- sius temet deturbasti. Iam vero intelligens, quo miseriarum tua te amentia adegerit, quae sola ad levandam praesentem calamitatem suffectura iudicasti, haec ut diceres, meditatus advenisti. Atqui ego nihil te celans, quo sim in te animo, et quid decreverim, enun- tiabo. Neque ita affectus sum, ut aliquando te in amicos referre tuaque causa quid de officiis amantium praestare cogitem: neque hostis loco te habere, quantaque possim detrimenta tibi iniungere velim. Sed cum te in iudicio stiteris, et ad capita accusationis respon- deris, ego longum silebo. Et si quidem cofutatis accusatoribus absolve- ris, placebit id mihi quoque: nec tibi ius tuum adepto invidebo. Sin multo adversariis inferior, causa cecidisse videbere: et aut imperitia dic- cendi, aut iniquitate calumniatorum, aut alio quodam modo iure tuo ex- cidere contigerit, patrociniū tui perlibens arripiam, et iniusta te ferri sententia non sinam: neque id tibi magis, quam aequitati dabo. Sin iure damnaberis, nullam a me defensionem exspectabis. Ex quo enim tu amicitiam meam proiecisti, hostesque imitari maluisti, ex eo ego

οντ' ἀδικοῦντα ἐξαρπάσω τῶν κινδύνων. πρὸς δὴ ταῦτα ὕπηλ. C. 133e
 ἂν σοι δοκῇ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, συνετός τε ὢν καὶ περ- P. 272
 ραν ἔχων καὶ λόγων καὶ πραγμάτων." Συργιάννην μὲν οὖν
 εὐθύς οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν οἱ λόγοι, νομίσαντα ἤδη ἐν χρῆ-
 5 κινδύνου καθεστάναι. ὁμως δὲ ἔ.ι.ι πειρώμενος αὐτοῦ εἰ δύ-
 ναιτο ἀποθέμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν στήσαι τὴν προσδο-
 κωμένην συμφορὰν „Ἐγὼ μὲν ὤμην" εἶπε „μέχρι λόγων μοί
 σε τὴν τιμωρίαν τῶν ἡμαρτημένων στήσειν, καὶ μὴ διὰ μι-
 κροψυχίαν, ἐφ' ἣ μοι καὶ πρότερον πολλὰ πολλάκις συνέγνωσ,
 10 προήεσοδαί τοῖς συκοφαντοῦσι νῦν. ὄρω δὲ ἤδη τὸν ὄλεθρον
 κατ' οὐδὲν ἐλλείποντα ἐμοί. εὖν γὰρ πεισθῶ σαφῶς, ὅτι σε B
 οὐ πείσω δυνατόν δεηθεῖς ὑφαιναί μοι τὴν ὀργὴν καὶ ὁμοίως
 ὥσπερ πρότερον κηδεμονίας ἀξιοῦν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ κακοῦς
 τοῖς ἐσχάτοις περιπεσεῖσθαι προσδοκᾶν." ὁ δ' ἔφρασκεν „οὐ
 15 χρεῖαν εἶναι λόγων περιττῶν· αὐτὸς δὲ πρότερόν τε λόγοις
 ὀλίγοις τὴν διάνοιαν δεδηλωκένας, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον τὸ αὐ-
 τὸ ποιήσειν· ἀνεπίφθονον δὲ εἶναι, εἰ διὰ παραδειγμάτων τὴν
 ἀπόδειξιν ποιήσομαι τοῦ λόγου. εἰσικένας γὰρ νομίζεις, ἐμὲ
 20 λων ἐξ αὐτῆς ἀναψαμένη καὶ πολλῆς ἀπολαυσούσῃ τῆς εὐδίας·
 νομίσαντα δὲ, ἂν αὐτῆς ἀπολυθῆσῃ, πλέον τι καὶ κερδαλεώ- C
 τερον εὐρήσειν, ἀφαιναί ἐπὶ τοῦ πελάγους ἀποστάντα, κλυ-

8. Intrp. corr. μεγαλοψυχίαν, sed melius ex superioribus μικρο-
 λυπίαν, quod Nicetae verbum est. ED. P.

quoque te amicum agnoscere desii: et vetus quoddam vitae insti-
 tutum mihi custodiens, ut nemini scilicet inimicus sim, neque tibi
 hactenus fui, neque in posterum ero: et quomodo inique laesum,
 ut promisi, non deseram: sic inique laedentem discrimine haud ex-
 pediam. Igitur cum prudentia et rerum verborumque exercitatione
 valeas, quemadmodum tibi videtur, sic age. Syrgiannem illico non
 parum haec conturbavit oratio, existimantem se iam velut in ipsis
 periculi faucibus versari. Tamen iterum experiens, si posset efficere,
 ut ille ira deposita, formidatum a se malum depelleret, equidem pu-
 tabam, inquit, te peccata mea verbis tenus puniturum: nec ob ani-
 mum generosum, ob quem alias toties mihi ignovisti, calumniatori-
 bus modo obiecturum. Sed iam me nihil perditius. Si enim plane
 credam, tibi persuaderi non posse, ut iram adversum me remittas,
 perindeque ut antea curae habeas, quid superest, nisi ut extrema
 exspectem? Nil opus est, inquit magnus domesticus, supervacaneis
 sermonibus. Nam et ante complusculis verbis mentem meam expli-
 cavi et nunc nihilo minus idem faciam. Non erit porro absurdum,
 si rem exemplo declaravero. Me petrae, tranquillissimo portui ad-
 haerescenti, te navigio funibus eidem alligato et placidissimo caelo
 quiescenti similem arbitror: teque, quoniam, si inde solvereris,

A. C. 1330 *δὴ δὲ περιπεσόντα καὶ σαφῶς τὴν ἀβουλίαν ἐγνωκότα, τῆς πέτρας δεῖσθαι τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐλθούσαν ἐξαρκάσαι· τὴν δὲ ἀποκρίνασθαι, οὐ δυνατὰ αἰτεῖσθαι· ἀλλ' εἴτι δέοιτο τῆς παρ' αὐτῆς γαλήνης, αὐτὸν μᾶλλον ἐλθόντα πρὸς αὐτήν, τὰ πρυμνήσια ἀνάψαι. τοῦτο δὲ οὐ λόγους, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργοις ἐπιδεικνύσθαι οὐδεμία γὰρ ἔσται τις ἀφέλεια ἀπὸ τῶν λόγων, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἔργῳ προσορμήσῃ τῇ λιμένι. τὸ νῦν μὲν οὖν ἔχον, μηδένα παρ' αὐτοῦ μήτε κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, D μήτ' ἐπικουρίας τυχεῖν ἐλπίζειν. ἐὰν δὲ ἔργοις εἰς τὸ ἐπιὸν ἐπιδείξῃται τὴν πρὸς αὐτὸν στοργήν, (λόγους γὰρ οὐ πιστεύειν, 10 ἦδη δὲ καὶ τρεῖς ἀποδεδειγμένους ἔχειν ὑγιᾶς οὐδὲν,) τότε ἦδη τὰ παρ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸν προσθήσειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοσαῦτα εἰπὼν καὶ ἀκούσας, ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, οὐκ ὀλίγα ἀνιῶμενος ὅτι μὴ δυναθεῖν πείσαι τὸν μέγαν αὐτῷ δομέστικον προσέχειν.*

15

P. 273 *κδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἄρας, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον· συνείποντο δὲ καὶ Συργιάννης καὶ Τζαμπλάκιον, ὡς ἐκεῖ γενησομένης δίκης. οὐ πολλῆ δὲ ὕστερον καὶ οἱ παρ' ἑατέρου προσκεκλημένοι μάρτυρες παρήσαν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπαντᾶν. μελλόντων δὲ ἦδη, ἠγγέλλετο ἐκ Βιθυνίας ὡς Ὁρχάνης ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατραπίης τὴν κατὰ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον Νεκομήδειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, στρατιὰν πολ-*

maius quiddam et lucrosius inventurum somniasse, in vastum pelagus processisse et in fluctus incidisse. Cumque perspicue stultitiam tuam agnoveris, nunc rogare petram, uti in altum mare veniat et e fluctibus te educat; illam respondere, ab se peti, quod in manu sua non sit: verum si elus securam tranquillitate frui desideres, uti tu potius ad se accurras et retinacula a se aptes: id quod non verbis, sed opere magis ostendendum; nihil enim verba proderunt, nisi re ipsa ad portum hunc confugeris. In praesens itaque nec a me ulla timebis periculum; neque ullum sperabis auxilium. Quod si posthac factis tuum erga me et eximium quidem amorem demonstraveris (verbis namque non credo, quae iam bis terque falsitatis comperta sunt) tum ego quoque officium meum non praetermittam. His a se dictis et a domestico auditis, Syrgianus admodum moestus discessit, quod eum precibus ad se tuendum flectere nequisset.

24. Imperator Chalcidice Byzantium venit, Syrgianne et Zamplacone sequentibus, ad iudicium illic obeundum: brevique vocati ab utroque testes affuerunt. Quod ut rescivit imperator, uti ad tribunal omnes praesto adessent, mandavit. Cum inibi res esset, nuntiatur e Bithynia Persarum illic satrapam Nicomediam in sinu Astaceno urbem amplam et frequentem, frequenti exercitu circum-sedere admotisque machinis oppugnare; cui mature opem ferendam

λὴν περικαθίστας, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. ἐδό-Α. C. 1330
 κεῖ δὴ βασιλεὶ βοηθητέον εἶναι κατὰ τάχος. καὶ στρατιὰν ἐν-
 θέμενος, οὐ μόνον τριήρεσιν, ἀλλὰ καὶ φορτηγῶς ναυσὶ πε- V. 219
 ζῆν τε καὶ ἱππικῆν, ἔπλει πρὸς τὴν Νικομήδους, ὡς ἐξαιρεσός- C
 5μενος τῶν κινδύνων. ἔτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ στόλου, καὶ
 μέλλοντος εἰς Νικομήδειαν καταίρειν, Ὁρχάνης προσβείαν
 πέμψας, πρῶτα μὲν ἠσπάζετο βασιλέα· ἔπειτα ἐμήνυνεν ὡς βού-
 λοιτο τὸν πόλεμον καταθέσθαι, εἴαν καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην
 ἢ εἴαν δὲ μάχην συνάπτειν προθυμοῖτο, μαχεῖσθαι καὶ αὐ-
 10τόν. ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν καὶ αὐτὸς αὐτόν, ἐδήλου τε ὡς
 τοῦ μὲν ἦκειν παρεσκευασμένος ὡς ἐς μάχην, οὐκ ἂν δύναιτο
 ἔξαρνος γενέσθαι, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὄντος φανεροῦ.
 εἴαν δὲ αὐτὸς βούλοιτο τὸν πόλεμον καταθέμενος εἰρήνην ἄγειν,
 οὐδ' αὐτὸν ἀπόσασθαι αὐτήν. καὶ λόγων γενομένων περὶ σπον- D
 15δῶν διὰ τῶν πρέσβων, (οὐ γὰρ αὐτοὶ συνῆλθόν γε ἀλλήλοις,)
 συνέβησάν τε καὶ ἔθεντο σπονδὰς εἰρηνικὰς, ὥστε Ὁρχάνην
 βασιλέως εἶναι φίλον καὶ τὰς κατὰ τὴν ἔω πόλεις, ὅσαι ἔτι
 ἦσαν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, ἀδικεῖν μηδέν· ἔπειτα ἀλλήλους ἡ-
 20μειβοντο δῶροις, Ὁρχάνης μὲν ἵππους πέμψας καὶ κύνας
 20θηρευτικὰς τύπητάς τε καὶ παρδάλων δοράς· βασιλεὺς δὲ
 ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ ὑφάσματα οὐκ ἐξ ἐρίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ Σηρικὰ, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιβλημάτων ἐν, ὃ περὶ πλεί-
 στον παρὰ τοῖς βαρβάρων σατράπαις ἄγεται ἀεὶ καὶ τιμῆς
 εἶναι δοκεῖ τεκμήριον καὶ εὐμενείας· ἐφ' ᾧ τότε καὶ αὐτὸς
 25ὑπερήσθη τε τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ χάριτας ὁμολογεῖ βασιλεῖ.

imperator statuit. Ergo non in triremes dumtaxat, sed in onerarias quoque peditibus et equitibus impositis, eo cursum intendit. Verum antequam classis Nicomediense litus teneret, Orchanes missa legatione primum imperatori salutem dicere: tum indicare, se arma positurum, si illi quoque eadem sit voluntas; si decertare aveat, se non recusaturum. Resalutat eum imperator significatque, negare non posse, se ad pugnam instructum adventare, quod ipsa res loquatur: sed si ipse pacem amplectatur, se quoque non repudiaturum. Collocutis inter se legatis, (nam principes non convenerunt) consensu pax foedere constituta est, cum his conditionibus: ut Orchanes imperatoris esset amicus, et urbibus per orientem, quotquot adhuc Romanis parebant, nullo maleficio incommodaret. Postea inter se donaverunt, Orchanes equos et canes ad venandum, tapetas et pelles pardalinas; imperator argentea pocula, textilia non lanea modo, sed et Serica, et unum ex imperatoriis amiculis: quod satrapae barbarorum plurimi aestimant et honoris ac benevolentiae argumentum interpretantur: quo et ipse tum Orchanes supra cetera lactatus, imperatori gratias egit, et in sedes suas recessit. Imperator exscen-

- A. C. 1330 μετὰ τοῦτο Ὁρχάνης μὲν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν οὐκείαν, βασι-
 P. 274 λεύς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἐπτά περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρίψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἑωρακώς,) καὶ τὸν οἶτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνῆν, Νικομηδεῦσι
 παρασχὼν, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ 5
 μὴδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθύς τὴν περὶ τοῦ Συργιάννη δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτὸς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάννης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παρείσγηε τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προφέρειν ἰσχυρὸν, 10
 ἀλλ' ἐπλανᾶτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
 Β βασιλεύς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἑκατέρων καὶ ἐπειρῶντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τάληθῆ ἀνερευνᾶν· ὁ μέγας δομέστικος ἐφθέγγε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων. 15
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάννης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προδεσμίαν αὐτῷ ἐτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἳ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφν- 20
 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεύς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
 C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοῖη δυνάμενον αὐτῷ ἐπιουρίαν παρασχεῖν
 τινα μὴδὲν ἀναβαλλόμενον κελύσας ἐκπορίζειν ἐναντῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβόα τοῦ δικαστηρίου καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο, εἰ

stone facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in navibus commectus, Nicomediensibus di-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procrastinans,
 de causa Syrgiannis index sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At eam nihil solidum afferre, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremque causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vi-
 cteriam ad Zamplaconem inclinare, ampliandum censuit, rogas im-
 peratorum, sibi diem praeficeret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi praesertim pararet. Zamplaco iudicum fidem implorare et indi-
 gnum ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 vix indigendo se eximeret, nam diem praestitutum nihil ei adiumenti
 allaturum; testes enim neque pueros, neque mulieres habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διαφύγοι τὴν Δ. C. 1330
ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ
τὴν προθεσίαν μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βελ-
τίους εἶναι τῶν παρηγεγμένων. ἐδεῖτό τε βασιλέως, εἰ μὴ
5 πλείεστα βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννη, δεσμοπηρίῳ ἀμφο-
τέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἀφίξιν τῶν μαρτύρων
περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλά-
κωνα ἄξιον, „Ἄλλ' οὐ καλὸν” εἶπεν ὁ Συργιάννης „εἰκῆ καὶ
μάτην εἰργομένουσδε ταλαιπωρεῖσθαι, ἔξῃ ἐγγυητὰς παρασχο- V. 220
10 μένους ἀμφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, Δ
οἴκοι διατρίβοντας”. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχυρον ἄξιον
ἐδόκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγ-
γυητὰς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑπε-
ραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομεστί-
15 κων οἰκίᾳ „Τὰ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημένα πρὸς ἐμὲ
πέρας ἤδη ἔσχεν ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, νῦν μᾶλλον ἢ
πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ
τῆς δίκης ἐναντία πρᾶττων ἢ φθεγγόμενος ἐμοὶ ἐφάνη· ἔδει
δὲ μὴδ' οὕτω παντάπασιν κινδυνεύοντα ὑβροθήτητον καταλιπεῖν.
20 ννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαίως ἐπικουρίας δεομένῳ μὴ περιδεῖν
παρακαλῶ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμην P. 273
παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατὰ. ἤτελλο τε ἐγγύας παρασχεῖν
ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρισ ἂν πέμψας ὧν δέοιτο μάρτυρας ἀγάγοι.
ἐπαγγελιαμένου δὲ προθύμως ἂ ἤτελλο ἐκπληρώσειν, ἐκείθεν
25 μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὁμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zamplaconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcere afflictiari, cum ab utroque sponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculis undique circumventum deserere oportuerit. Nunc ut me opis tuae maxime egentes ne abiciis, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adiuves, etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocali quibus egebat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratis discessit. Ceterum noctu, priusquam satisfacere, Byzantio quam potuit

A. C. 1330ης δὲ νυκτὸς, ἐν Βυζαντίου ὡς μάλιστα ἐνήν λαθὼν πρὸς ἐργύας παρασχέιν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρουσεν ἐαυτὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρυλλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάννην, πάντα χρήματα ἐξηρευνάτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπόρου δὲ ἦδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἰηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀμε-5
B λεία τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἐαυτοῦ αὐτὸς τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὄσοις ἔτυχε Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατῖνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας πέμπων διηρευνᾶτο καθ' ἑκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἄδου ὑποδύντι κυνήν, ἀνεύρητος ἦν. ὁμοῦ δὲ ἐκέκρουτο ἐν Γαλατῶν ὑπὸ φανύλου τινὰ οἰκίαν, ἣ διὰ φραυλότητα οὐδὲ ἀνηρευνήθη, καίτοι γε βασιλέως ἐπ' αὐτῆς ἐστῶτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοιπαὶ διηρευνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζῆκεν, ὁ Συργιάννης ἐπιβὰς νεὸς **C** ἐπ' Εὐβοίαν πλοούσης, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον· ἔπειτα ἐκεῖ-15
I **D** **E** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **U** **V** **W** **X** **Y** **Z**
Θεν διὰ Λοκρῶν καὶ Ἀκαρνανῶν εἰς Ἀλβανούς, οἱ περὶ Θετταλίαν οἰκοῦσιν αὐτόνομοι νομάδες, διεσώθη κατὰ φιλίαν παλαιάν, ἣν πρὸς αὐτοὺς ἦν πεποιημένος, ὅτε τῆς ἐσπέρας δοτρατῆγει· κάκεῖθεν ἀγωγῶν παρ' αὐτῶν τυχῶν, ἤλθεν εἰς Κράλην ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν φυγίας. καὶ ἐπηγγέλλετο πολλά τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα αὐτῷ ὑποποιήσιν· Κράλης δὲ ὑπεδέξατο αὐτὸν ἀσμένως, ἅμα μὲν ἰκέτην γεγενημένον, ἅμα δὲ ἐλπίσας δι' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὡς μάλιστα κακώσειν. καὶ τὰ τε ἄλλα φιλοτίμως μάλιστα προσ-
D **E** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **U** **V** **W** **X** **Y** **Z**
Δεφέρετο αὐτῷ, καὶ στρατιάν ὄσης ἐδέετο παρεῖχεν ἐπι-25
 τῷ τὰς ὑπηκόους τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καταδουλοῦσθαι. καὶ

occultissime Galatam trailiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dissipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis peruestigatis, inquirebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaereretur, ratus imperator indagatorum negligentia elapsum, per semet hominem quaerere instituit. Galatamque cum Romanis obviis profectus, quoniam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatum misit. Ille vero quasi Orci galeam subiisset, nusquam inveniebatur. Tamen Galatae in villi casa latitabat atque idcirco ibi non est quaesitus: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator venisset. Simulatque Galata inventione penitus desperata discessit, Syrgiannes conscensa navi, quae Euboeam solvebat, eo primum portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum illis iniverat, confugit. Inde vias duces ab ipsis nactus, ad Cralem Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida acquisitura recepit. Crales ut supplicem et quia per eum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πόλιν κατα τὴν Βοιωτίαν ἐκτισμένην. πυθόμενος δὲ βασιλεὺς ὅσα κατα τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωτερισθεῖη, ἤρμευεν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν, συνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύσων.

κέ. Ἀσχολουμένου δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 270 συλλογὴν, Σφρατζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκληρικῶν εἰς, V. 221 οὐ πάνυ δὲ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρονομένων, βασιλεὺς νυκτὸς Β προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὁμολόγει πολλὰ καὶ δίκης ἀ- 10 ξία, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμω- ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμῆσθαι ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐγνώμονα περὶ τὸν οὐ- τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελῆ μέ- χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν 15 Ππραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνῶν οἰκετῶν καὶ πι- στῶν, ἤκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι- δόντα ὅ,τι βούλοιο χρῆσθαι βασιλεὺς. ἔοιμον δὲ εἶναι μὴ C μόνον πόνοις πολλοῖς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ αἵματι τῷ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ 20 γνῶμην βασιλεὺς. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἕνεκα ἁμαρ- τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι- ον παραίτησιν ποιῆσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγγνωσμένων· εὐ- νοίας δὲ ἕνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiugandas Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castoriam urbem magnam Botiaecae Crali subiecit. Imperator intelligens quas res novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Didymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus, unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem nocte adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen veniam ab eo consecutum et beneficiis auctum. Quocirca se vicissim velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non ingratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam voluntatem hucusque effectu caruisse: quam cum nunc res ipsae porrigant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque, suique ad bellum contra Syrgiannem pro arbitrio utendi, imperatori potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, idque cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum profusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, priorem quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo cupere vehementissime quippiam in eum officii conferre: quod in

- A. C. 1330 μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὖνοσιν εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπάσῃται τιμὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ τῶν ἔφης εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρησιμὸς ὀφθῆσθαι ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅποι' ἄττα, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ διαγιγνώσκῃ, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἶη, ἂν τε μὴ." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἤκειν ἔφρασκεν οἰκοθῆν αὐτὸς βεβουλευμένος πλὴν τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν κελευσθεῖη παρασχεῖσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅ,τι ἂν δοκοίη λυσιτελεῖν σκεψαμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τῷ αὐτὸν τοῦ βουλευμένου καὶ οἴκαδε ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς εἰς τὴν ὑστεραίαν ἄττα ἂν δοκοίη βέλτιστα ὑποθησόμενος. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δέοι τὸν κατὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθεῖσθαι· ὥντο δὲ πρὶν παρασκευασαμένους ἤκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινὰ δικαίαν εἶναι,¹⁵
- P. 277 εἶγε χωρὶς ὄπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχοῦντες δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλύσαι. τὰ γὰρ ταῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πολέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ὠφελήσῃ διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστορίᾳ πολυχίον ἐγχειρίζειν τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ, Συργιάννη μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθὺς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάντα βασιλεὺς

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatum venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse, ubi re circumspicere operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, cum edocturum. Post magnam domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraireretur, absque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constructo, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperatum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem aures praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque con-

τὸν δὲ ἐπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ Α. C. 1330
 συμμαχίαν καὶ ἐπειδὴν γένοιται ἐν συνθηδαίῳ καὶ φοιτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μετ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρις ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἴεσθαι δὲ ἔσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἕτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα- I
 λῶν οὐσῆς συμμαχίδος, οἱ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 10διακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκον, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζὴν μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15εἰ καὶ αὐτὸς λυσιτελῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοιτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἕτερον ἄττα
 πολλῶν ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοὶ οὐ λυσιτε-
 λῶντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μηδὲ
 μέλλειν, ἀλλ' ἔργον ἄπιεσθαι ἤδη ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τοίνυν ἐκ-
 20κέρωτο ἡ βουλή, Δρομορῶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῇ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσεσι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπὸ τινῶν ἀρπασθέντα

iuncturum. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri nequitquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt. Tali arte rem aggreddendam ambobus placuit. Ergo postridie Imperator Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates prosciberet, easque, ne direptae perderentur,

- A. C. 1330 διαφθαρῆ· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῇ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῇ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικὰ, ἃ τῶν φρουρίων Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Διδυμοτείχου κατὰ τὰχος 5
 αὐτὸς δὲ περιμένοντας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾤετο Σφραν-
 τζῇ ἀνακωχὴν πρὸς τὴν ἐπιχειρήσιν παρέξειν, ἄρας καὶ αὐτὸς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν ἦει σχολῇ βαδίξων. Σφραντζῇ δὲ ἐπεὶ
 τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς
 P. 278 τὸν ἀποστήσαντα ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὀργῇ τε φέρεσθαι δο-
 κῶν πρὸς βασιλεῖα καὶ αὐτῷ εὐνοῦς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνηθ-
 κας θέμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως.
 Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστασία τοῦ
 Σφραντζῇ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο
 πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πρῶγματα αὐτῷ 15
 ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροίη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἤδη βασιλέως
 πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐφελκύσθαι καὶ δι'
 αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν πανστρατιᾷ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδέδεικε γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀν-
 B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρῇ καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς 20
 καὶ ἔπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύωνται ἐν Θεσσαλονικῇ, αἱ μὴπω προσκεχωρηκῆναι τῶν
 ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν,
 ὀρῶσαι τε ἤδη αὐτοὺς τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ πτωμέ-

custodiret: et verbo quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditoque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridolorum, et Chle-
 reni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facioris
 aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes conti-
 nuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in im-
 peratorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione
 Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem profici-
 scitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeuntibus) tum ut per eum commo-
 tus omnibus coplis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne su-
 perveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, vic-
 tus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud
 Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum
 dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syr-
 giannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νοὺς, αὐτοὶ θναπειλημμένοι μέσοι προσχωρήσουσιν εὐθέως. A. C. 1330
καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιῶ ἔλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
5 γὰρ ἔτι ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Πεντινῆς φρουρίου τι-V. 223
νός, ὃ παρὰ τῇ Βόλβη λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, C
ἐστρατοπέδευσεν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαγορευομέ-
νω, ὅτι στρατιὰ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατέκουν δι' αἰτίαν τινὰ
10 ὅκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖος δὲ ἐστρατοπεδευμένῳ ἠγγέ-
λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
ρὶ τὴν Σερμυλιῶν πόλιν, πύλαι μὲν ὤκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
τινος ὡς εἶκε πολέμου κατεσκαμμένην, μεταξὺ Παλλήνης
καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαὶ, καὶ τὰ ἐκεῖσε
15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον με-
τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐπυνθάνετο τῆς
ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
δοκοίη συμπλοκήν. ὃ δ' ἔφρασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
ἀριθμὸν εἶδέναι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
20 σθαι πολὺ προσεῤῥύηκεναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἔνεκα· παρῆναι δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη, τὴν
οὐσαν παραλαβόντα στρατιάν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
ἔχσθαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρακειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
ἢ μάλλον Βισιριτζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu potius
Bisiritzam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασαν-
δρείας, id est, quae nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Crale igitur cum totis copiis
assumpto, iuxta flumen Axiu castra ponunt. Imperator per Mace-
doniam adducens partem exercitus (propter festinatam quippe expe-
ditionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhe-
tium castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic e Creta insula
nescio quam ob causam, pulsii milites habitaverant. Ibi a quodam
curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermyllorum,
nunc bello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
sexaginta navibus appulsos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confi-
gendum cum barbaris sufficiat. Negat ille explore se nosse quanta
sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarint, ob facilitatem
commeatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

- A. 6.133ο ρίων συλλέγοντος και ἑτέραν ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ ἔργον. ἐπέ-
 θετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εὐθύς, και τῆς πρὸς Πέρσας εἶχετο
 ὁδοῦ. ὁ δὲ ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὀξέως ἀθροίσας στρατιάν, συν-
 ἔμιξε τῷ βασιλεῖ και μετὰ μέσην ἡμέραν καθ' ἣ οἱ Πέρσαι
 ἐληίζοντο ἐγένοντο χωρία. και γενομένης αὐτόθι συμβαλῆς, 5
 ἐπιπολὺ μὲν ἀντέσχον οἱ Πέρσαι διὰ τὸ δυσπρόσοδα εἶναι
 τὰ χωρία και ὑλώδη ἐφ' ἧ ἐγεγένητο ἡ μάχη ὅπερ οὐκ ὀλλ-
 γον συνεβάλλετο στρατιᾷ τῇ Περσικῇ οὕση πεζῇ. τέλος δὲ
 P. 279 κατὰ κράτος νικηθέντες διεφθάρησαν, οἱ μὲν ἀλόντες ζῶντες,
 οἱ δὲ πεσόντες παρὰ τὴν μάχην ὅσοι δὲ εἰς τὴν ὕλην ἤδυνῆ-10
 θησαν διαφυγεῖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν γενόμενοι παρὰ τὰς ναῦς
 τὰς ἑαυτῶν, τὰς μὲν λοιπὰς ἀπάσας ἐνέπηρσαν πυρὶ. δύο δὲ
 πληρώσαντες (μόνοι γὰρ τοσοῦτοι ὑπελείποντο) ἀνεχώρησαν
 ἐπ' οἶκον. Ῥωμαίων δὲ κατὰ τὴν μάχην ἔπεσον μὲν ὀλίγοι,
 τραυματίαι δὲ ἐγένοντο και ἄνθρωποι και ἵπποι πλεῖστοι. 15
 ἐκεῖθεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς Θεσσαλονίκην, ἠύλισατο
 ἐκεῖ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις. Συργιάννης δὲ ἀπὸ τοῦ στρατο-
 πέδου τῶν οἰκείων ἔξ παραλαβὼν και Σφραντζῆν, τριάκοντα
 B και αὐτὸν ἐπαγόμενον τῶν οἰκετῶν, εἰς ποταμὸν τινα οὐ τῶν
 ἀεννάων Γαλυκὸν ὠνομασμένον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ῥέ-20
 οντα, ῥαστώνης ἦλθε χάριν και παραψυχῆς. Σφραντζῆς δὲ
 αὐτὸν μόνον ἤδη ἀναπειλημμένον, και τὸ μὲν συλλαμβάνειν
 οὐ μάλιστα ὄν εὐχερὲς, (ἐδεδίει γὰρ μὴ αἰσθήσεως γενομέ-
 νης ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπόλλωνται διαφθαρέντες) ῥᾶστον δὲ

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collesturus esset. Parec-
 actutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest
 celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea
 ipsa loca devenerunt, quae Persae depopulabantur, commisso proe-
 lio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter ne-
 morum densitatem difficiles habebat aditus: id quod Persis, cum es-
 sent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, partim
 ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se ab-
 dere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflam-
 matis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo
 restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati;
 plurimi et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessalonici-
 cam ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de
 suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comi-
 tabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo
 non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum
 iam et interceptum videns, cumque comprehendere, haud esse facile
 (quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi pericu-
 dum esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praeceptionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως παραινήσεων ἀμνημονήσας, τοῖς A.C. 1330
 τε αὐτῷ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρύφα δι-
 αλέχθεις καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λην κατὰδηλον ἦν πεποιηκώς,) ἀποκτείνουσί τε αὐτὸν ἀγνοή-
 ζουσαντα τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ φεύγοντες ἤκον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφραντζὴν τῆς μικροψυχίας μάλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσμώτην ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 ποκτείνειν· ἐπεὶ δὲ ἀναλῦσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἐνῆν, τὸν μὲν
 φόνον βλοῦντο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 10 ἠμείβετο καὶ τοὺς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τόλ-
 μης, καὶ τοῦ σφᾶς αὐτοὺς προδήλοις κινδύνους ἐμβαλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφραντζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἀξία· προσόδους τε παρέσχεεν ἐτησίους ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπεὶ
 15 ἐπέυθετο ἡσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ-
 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβείαν δὲ εἰς βασιλέα πέμψας, σπονδὰς ἔθετο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίας, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 20 μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμην τῷ βασιλεῖ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὄσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένου βασιλέως καὶ ἀμνηστίας τῆς ἀποστα-
 σίας, προσεχώρησαν ἐκοῦσαι πάλιν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρό-

immemor, cum satellitibus de nece Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 unt, et Thessalonicam perfugiunt. Imperator Sphranzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vincium potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et administris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obiecissent, gratiam rependit. At Sphranzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentes e certis
 locis in annoa singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crates Syrgianem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicum dessevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galycō flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eo caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

- A. C. 1330 μετὰ τοῦτο Ὁρχάνης μὲν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν οἰκεῖαν, βασί-
 P. 274 λεὺς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρίψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἑωρακώς,) καὶ τὸν οἶτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνῆν, Νικομηδεῦσι
 παρασχὼν, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ⁵
 μηδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθὺς τὴν περὶ τοῦ Συργιάννη δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτὸς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάννης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεισῆγε τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προφέρειν ἰσχυρὸν,¹⁰
 ἀλλ' ἐπλανᾶτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
 Β βασιλεὺς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἑκατέρων καὶ ἐπειρῶντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τάληθῆ ἀνερευνᾶν· ὁ μέγας δομέστικος ἐφθέγγε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων.¹⁵
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάννης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προθεσίαν αὐτῷ ἐτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἳ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφθ-
 20 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεὺς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
 C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοίῃ δυνάμενον αὐτῷ επικουρίαν παρασχεῖν
 τινα μηδὲν ἀναβαλλόμενον κελεύσας ἐκπορίζειν ἑαυτῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβῶα τοῦ δικαστηρίου καὶ δευνὰ ἐποιεῖτο, εἰ

sione facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in uavibus commecatus, Nicomediensibus di-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procrastinans,
 de causa Syrgiannis iudex sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At enim nihil solidum afferre, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremq; causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vi-
 ctoriam ad Zamplaconem inclinare, ampliandum censuit, rogans im-
 peratorem, sibi diem praefiniret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit:
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi propere pararet. Zamplaco iudicum fidem implorare et indi-
 gnium ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 iure infligendo se eximeret, nam diem praestitutum nihil ei adiumentū
 allaturum; testes enim neque plures, neque meliores habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διαφύγοι τὴν A. C. 1330 ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ τὴν προδεσμίαν μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βελτίους εἶναι τῶν παρηνεγμένων. ἐδεῖτό τε βασιλέως, εἰ μὴ 5 πλείω βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννῃ, δεσμοτηρίῳ ἀφοτέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἄφιξιν τῶν μαρτύρων περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλάκωνα ἄξιον, „Ἄλλ' οὐ καλὸν” εἶπεν ὁ Συργιάννης „εἰκῆ καὶ μάτην εἰργασμένος ταλαιπωρεῖσθαι, ἐξὸν ἐγγυητὰς παρασχο- V. 220

10 μένους ἀφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, D οἴκοι διατρίβοντας”. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχυρον ἄξιον ἐδόκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγγυητὰς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομεστί- 15 κκου οἰκίᾳ „Τὰ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημένα πρὸς ἐμὲ πάρας ἤδη ἔσχεν ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τῆς δίκης ἐναντία πράττων ἢ φθεγγόμενος ἐμοὶ ἐφάνης· ἔδει δὲ μὴδ' οὕτω παντάπασι κινδυνεύοντα ἀβοήθητον καταλιπεῖν.

20 ννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαίως ἐπικουρίας δεομένην μὴ περιῦδειν παρακαλῶ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμην P. 273 παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατά. ἤτειτό τε ἐγγύας παρασχεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρις ἂν πέμψας ὧν δέοιτο μάρτυρας ἀγάγοι. ἐπαγγειλαμένου δὲ προθύμως ἃ ἤτειτό ἐκπληρώσειν, ἐκείθεν 25 μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὁμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zamploconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcerem afflictiari, cum ab utroque sponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculum undique circumventum deserere oportuerit. Nunc ut me opis tuae maxime egentem ne abicias, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adiuves, etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocali quibus egebat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratis discessit. Ceterum noctu, priusquam satisfacere, Byzantio quam potuit

A. C. 1330 ης δὲ νυκτὸς, ἐκ Βυζαντίου ὡς μάλιστα ἐνῆν λαθῶν πρὶν ἐγ-
 γύας παρασχεῖν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρυπεν ἑαυ-
 τὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρυλλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάν-
 νην, πάντα χρήματα ἐξηρευνᾶτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπό-
 ρου δὲ ἤδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἰηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἄμε-5
 Β λεία τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἑαυτοῦ αὐτὸς τὴν
 ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὅσοις ἔτυχε
 Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατῖνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας
 πέμπων διηρευνᾶτο καθ' ἑκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἄδου ὑπο-
 δύντι κυνῆν, ἀνεύρητος ἦν. ὁμως δὲ ἐκέκρυπτο ἐν Γαλατῶν
 ἐπὶ φαύλου τινὰ οἰκίαν, ἣ διὰ φαυλότητα οὐδὲ ἀνηρευνήθη,
 καίτοι γε βασιλεὺς ἐπ' αὐτῆς ἐστοῦτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοι-
 παὶ διηρευνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς
 ἀδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζητεῖν, ὁ Συργιάννης ἐπιβὰς νεὸς
 C ἐπ' Εὐβοίαν πλεούσης, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον· ἔπειτα ἐκεῖ-15
 | θεν διὰ Λοκρῶν καὶ Ἀκαριάνων εἰς Ἀλβανὺς, οἱ περὶ
 Θεσσαλίαν οἰκοῦσιν αὐτόνομοι νομάδες, διεσώθη κατὰ φι-
 λίαν παλαιάν, ἣν πρὸς αὐτοὺς ἦν πεποιημένος, ὅτε τῆς ἐσπέ-
 ρας δοτρατήγει· κἀκεῖθεν ἀγωγῶν παρ' αὐτῶν τυχῶν, ἦλθεν
 εἰς Κράλην ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν φηγιάς. καὶ ἐπηγγέλλετο
 πολλά τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα αὐτῷ ὑποποιήσειν· Κράλης
 δὲ ὑπέδεξαστο αὐτὸν ἀσμένως, ἅμα μὲν ἰκέτην γεγενημένον,
 ἅμα δὲ ἐλπίσας δι' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὡς μά-
 λιστα κακώσειν. καὶ τὰ τε ἄλλα φιλοτίμως μάλιστα προσ-
 Dεφέρετο αὐτῷ, καὶ στρατιάν ὄσης ἐδέετο παρεῖχεν ἐπι-25
 τῷ τὰς ὑπηκόους τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καταδουλοῦσθαι. καὶ

occultissime Galatam traiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dis-
 sipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis pervestigatis, in-
 quirebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaereretur,
 ratus imperator indagatorum negligentia elapsus, per semet hominem
 quaerere instituit. Galatamque cum Romanis obviis profectus, quo-
 niam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatum
 misit. Ille vero quasi Orci galeam subiisset, nusquam inveniebatur.
 Tamen Galatae in villi casa latitabat atque idcirco ibi non est quae-
 situs: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator
 venisset. Simulatque Galata inventione penitus desperata discessit,
 Syrgiannes conscensa navi, quae Euboeam solvebat, eo primum
 portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum
 Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur
 legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum il-
 lis iniverat, confugit. Inde viae duces ab ipsis nactus, ad Cralem
 Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida
 acquisitum recepit. Crales ut supplicem et quia per eum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πολίσματα προσποιήσατο, καὶ Καστορίαν A. C. 1330 πόλιν μεγάλην κατὰ τὴν Βοτταίαν ἤκισμένην. πυθομένην δὲ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωτερισθεῖη, ἤρεμεν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν, συνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύων.

κέ. Ἀσχολομένου δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 276 συλλογὴν, Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκλητικῶν εἰς, V. 221 οὐ πάνυ δὲ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρυνομένων, βασιλεὺς νυκτὸς Β προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὁμολόγει πολλὰ καὶ δίκης ἀ- 10 ξία, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμω- ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμεῖσθαι ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐγνώμονα περὶ τὸν οὐ- τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελεῖ μέ- 15 χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν ππραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνῶν οὐκ εὐνῶν καὶ πι- στῶν, ἤκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι- δόντα ὅ,τι βούλοίτο χρῆσθαι βασιλεῖ. ἔτοιμον δὲ εἶναι μὴ C μόνον πόνοις πολλοῖς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ αἵματι τῷ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ 20 γνώμην βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἕνεκα ἀμαρ- τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι- ον παραίτησιν ποιεῖσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγνωσμένων· εὐ- νοίας δὲ ἕνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiugandas Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castorium urbem magnam Botiaecae Crali subiecit. Imperator intelligens quas res novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Didymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus, unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem nocte adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen veniam ab eo consecutum et beneficiis auctum. Quocirca se vicissim velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non ingratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam voluntatem hucusque effectu caruisse: quam cum nunc res ipsae porrigant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque, suique ad bellum contra Syrgiannem pro arbitrio utendi, imperatori potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, idque cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum profusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, priorum quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo cupere vehementissime quippiam in eum officii conferre: quod in

- A. C. 1330 μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὖνοιον εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπάσῃται τιμὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν ἔφης εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρήσιμος ὀφθῆσεσθαι
- D ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅποῦ ἄττα, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ διαγιγνώσκεις, ἂν τε λυσitteλοῦντα τὰ βεβουλεμένα εἶη, ἂν τε μή." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἦκειν ἔφρασκεν οἰκοδοῦν αὐτὸς βεβουλεμένος πλὴν τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν κελυσθεῖη παρασχέσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅτι ἂν δοκοῖη λυσitteλεῖν σκεψαμένων χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπῆνει τειο αὐτὸν τοῦ βουλεύματος καὶ οἰκαδὲ ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραίαν ἄττα ἂν δοκοῖη βέλτιστα ὑποθησόμενος. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλεύοντο ὅπως δέοι τὸν κατὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθέσθαι· ὄντο δὲ πρὶν παρασκευασαμένους ἦκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινὰ δικαίαν εἶναι, 15
- P. 277 εἶγε χωρὶς ὀπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλῦσαι. τὰ γὰρ τοιαῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πολέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ὠφελήσῃ. διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-20 ρία πολυχνίων ἐγχειρίζειν τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ, Συργιάννην μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθὺς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάντα βασιλέως

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatam venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse, ubi re circumspicte operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum edocturum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit; visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraireretur, absque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constricto, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperurum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem aures praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque con-

τὸν δὲ ἑπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ A. C. 1330
 συμμαχίαν καὶ ἐπειδὴν γένοιται ἐν συνηθείᾳ καὶ φροῦσῳ V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσει,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρις ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἴεσθαι δὲ ἔσσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἅτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα- I
 λῶν οὔσης συμμαχίδος, οἱ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 ἰοδιακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκον, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζὴν μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15εἰ καὶ αὐτὸς λυσιτελῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοῦτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἕτερόν τινα
 πολλῆ ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοὶ οὐ λυσιτε-
 λούντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μηδὲ
 μέλλειν, ἀλλ' ἔργον ἄπιεσθαι ἤδη ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τοίνυν ἐκε-
 20κύρωτο ἡ βουλή, Δρομορῶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῆ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσσει καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπό τινων ἀρπασθέντα

injuriam. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt. Tali arte rem aggrediendam ambobus placuit. Ergo postridie Imperator Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri: quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates proscriberet, easque, ne direptae perderentur,

- A. C. 1330 διαφθαρῆ· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῆ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῆ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικὰ, ἃ τῶν φρουρίων Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Διδυμοτείχου κατὰ τάχος· ὅ
 αὐτὸς δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾔφθο Σφραν-
 τζῆ ἀνακωχὴν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρέξειν, ἄρας καὶ αὐτὸς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονικίην ἤει σχολῆ βαδίζων. Σφραντζῆ δὲ ἐπεὶ
 τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατὴς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς
 P. 278 τοὺς ἀποστήσοντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὀργῆ τε φέρεσθαι δο-
 κῶν πρὸς βασιλεῖα καὶ αὐτῷ εὐνοῦς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνηθ-
 κας· θέμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως.
 Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῆ πρὸς αὐτὸν ἀποστασία τοῦ
 Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο
 πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πρῶτα αὐτῷ ἐπὶ
 τὸ βέλτιον χωροῖη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἤδη βασιλέως
 πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐφελκύσθαι καὶ δι'
 αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν παντοκρατῆ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδείκε γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀν-
 B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρῆ καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς·
 καὶ ἐπεισὲ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσονται ἐν Θεσσαλονικίᾳ, αἱ μὴπω προσεχωρηκῆναι τῶν
 ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν,
 ὀρῶσαι τε ἤδη αὐτοὺς τὰ ἐμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbo quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditoque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridolorum, et Chle-
 reni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes conti-
 nuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in im-
 peratorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem profici-
 scitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeuntibus) tum ut per eum commo-
 tus omnibus coplis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne su-
 perveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, vic-
 tus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syr-
 giannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νοὺς, αὐτοὶ θναπειλημένοι μέσοι προσχωρήσουσιν εὐθὺς. A. C. 1330
καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιᾷ ἐλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾷς, (οἱ πλείους
5 γὰρ εἶτε ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖον γεγενῆσθαι τὴν
στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Ῥεντίνης φρουρίου τι-V. 232
γὸς, ὃ παρὰ τῇ Βόλβῃ λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, C
ἐστρατοπέδευσεν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαχορευομέ-
νω, ὅτι στρατιᾷ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατώκουν δι' αἰτίαν τινὰ
10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένην ἠγγέλ-
λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
ρὶ τὴν Σερμυλιῶν πόλιν, πάλαι μὲν ὤκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
τινος ὡς εἶοικε πολέμου κατασκαμμένην, μεταξὺ Παλλήνης
καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαί, καὶ τὰ ἐκεῖσε
15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον με-
τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾷς ἐπυνθάνετο τῆς
ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
δοκοίῃ συμπλοκήν. ὁ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
ἀριθμὸν εἰδέναι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
20 σθαι πολὺ προσεῤῥυηκέναι αὐτῇ στρατιᾷς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἐνεκα· παρήνει δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίῃ, τὴν
οὐσαν παραλαβόντα στρατείαν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
ἔχουσαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τυχίστα ἐκ τῶν παρακειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
ἢ μᾶλλον Βισιτρίτσα, id est, quem Bardarium dicunt, seu poti-
us Bistriztam. Ceterum legitur et Ἄξειος. Vide Gregoram lib.
8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασσάν-
δρειας, id est, quae nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Cras igitur cum totis copiis
assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Mace-
doniam adducens partem exercitus (propter festinam quippe ex-
peditionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalicam et Rhe-
tinen castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic e Creta insula
nescio quam ob causam, pulsī milites habitaverant. Ibi a quodam
curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermyliorum,
nunc bello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
sexaginta navibus appulsos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confi-
gendum cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta
sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarint, ob facilitatem
commeatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

- A. C. 1330 *ορίων συλλέγοντος και έτέραν άρκοῦσαν προς τό έργον. έπειθετο μόν οδν ό βασιλεύς ευθύς, και τής προς Πέρσας εΐχετο οδοῦ. ό δε ως μάλιστα ένην, όξέως άθροίσας στρατιάν, συνέμιξε τῷ βασιλεῖ και μετά μέσην ήμέραν καθ' ή οι Πέρσαι έληΐζοντο έγένοντο χωρία. και γενομένης αυτόθι συμβολής, 5 επιπολύ μόν άντέσχον οι Πέρσαι δια τό δυσπρόσοδα είναι τά χωρία και ύλώδη έφ' ή έγεγένητο ή μάχη' όπερ ουκ όλίγον συνεβάλλετο στρατιῇ τῇ Περσικῇ ούση πεζῇ. τέλος δε*
- P. 279 *κατά κράτος νικηθέντες διεφθάρησαν, οι μόν άλλόντες ζώντες, οι δε πεσόντες παρά τήν μάχην' όσοι δε εις τήν ύλην ήδουνη-10 θησαν διαφυγεΐν, ές τήν ύστεραίαν γενομένοι παρά τας ναῦς τας έαντων, τας μόν λοιπάς άπάσας έπέκρησαν πυρί. δύο δε πληρώσαντες (μόνοι γάρ τοσοῦτοι ύπελείποντο) άνεχώρησαν έπ' οίκον. Ρωμαίων δε κατά τήν μάχην έπεσον μόν όλίγοι, τραυματίαι δε έγένοντο και άνθρωποι και ίπποι πλείστοι. 15 εκείθεν δε ό βασιλεύς εισελθών εις Θεσσαλονίκην, ηύλιστα εκεί έφ' ικαναίς ήμέραις. Συργιάννης δε από του στρατοπέδου των οικειών εξ παραλαβών και Σφραντζήν, τριάκοντα Β και αυτόν επαγόμενον των οικετων, εις ποταμόν τινα ου των άεινών Γαλυκόν ώνομασμένον ου μακράν Θεσσαλονίκης ρέ-20 οντα, ράστώνης ήλθε χάριν και παραψυχής. Σφραντζής δε αυτόν μόνον ήδη άναπειλημμένον, και τό μόν συλλαμβάνειν ου μάλιστα όν ευχερές, (έδεδίει γάρ μη αισθήσεως γενομένης έν τῷ στρατοπέδῳ απόλλωνται διαφθαρέντες) ράστον δε*

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collecturus esset. Pareť actutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea ipsa loca devenerunt, quae Persae depopulabantur, commisso proelio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter nemorum densitatem difficiles habebat aditus: id quod Persis, cum essent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, partim ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se abdere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflammatis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati; plurimi et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessaloniciam ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comitabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum iam et interceptum videns, cumque comprehendere, haud esse facile (quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi pereundum esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praeceptionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως παραινέσεων ἀμνημονήσας, τοῖς Α. C. 1330
 τε αὐτῷ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρύφα δι-
 αλεχθεῖς καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λὴν κατὰδηλον ἦν πεποιηκώς,) ἀποκτείνουσι τε αὐτὸν ἀγνοή-
 5 σαντα τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ φεύγοντες ἤκον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφραντζὴν τῆς μικροψυχίας μᾶλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσμώτην ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 10 ποκτεῖναι· ἐπεὶ δὲ ἀναλῦσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἔστη, τὸν μὲν
 φόρον ἐλογίζετο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 15 τοῖς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τόλ-
 μης, καὶ τοῦ σφᾶς αὐτοὺς προδήλοις κινδύνοις ἐμβαλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφραντζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἄξια· προσόδους τε παρέσχεν ἐτησίους ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπεὶ
 20 ἐπέυθετο πεσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ-
 25 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβείαν δὲ εἰς βασιλεία πέμψας, σπονδὰς ἔθετο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίας, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 30 μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμειοι τῷ βασιλεῖ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὄσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένον βασιλέως καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἀποστα-
 35 σίας, προσεχώρησαν ἐκοῦσαι πάλιν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρὸ-

immemor, cum satellitibus de nece Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 unt, et Thessalonicam perfugiunt. Imperator Sphranzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vinculum potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et administris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obiecissent, gratiam rependit. At Sphranzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentem e certis
 locis in annoa singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crates Syrgiannem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicum dessevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galyco flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eo caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. — Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

- A. C. 1330: οὐκ οὐδὲ τῶν Οὐγκῶν ἀρχῶν, ὃν ῥῆγμα καλεῖται οἶδεν ἡ Αὐτῶν φωνή, στρατιᾷ μεγάλη ἐστράτευσεν ἐπὶ Κράλην, περὶ γῆς ὄρων πρὸς αὐτὸν διενεχθεῖς· δεισας δὲ ὁ Κράλης μὴ ἀδύνατος εἶη ἀμύνεσθαι αὐτὸν, πρεσβείαν ὡς βασιλέα πέμψας, ἤτελλο συμμαχίαν. ἤσθεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πρεσβείαν, στρατιᾷ ἀπολεξάμενος πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἐπεμψεν εἰς Κράλην συμμαχίαν. ὁ ῥῆξ δὲ Οὐγκῶν, ἐπεὶ ἐγένετο ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Τριβαλῶν ἀρχῆς, πρὶν εἰς τὴν πολεμίαν ἐσβαλεῖν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν. λόγος δὲ ἦν ὡς πυθόμενος ἐκ βασιλέως ἦκειν συμμαχίαν ἀνεχώρησεν· εἰ-10 τε δὲ τούτου ἕνεκα εἶτε καὶ ἕτερον τινός, ἔμεινεν ἐν ἀδῆλῳ. καὶ ὁ Κράλης δὲ τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας οἴομενος ἀναπεχωρῆ- κέναι ῥῆγμα, βασιλεὺς τε ὡμολόγηε χάριτας πολλὰς, καὶ τοὺς Βασιληγούους ἅμα καὶ τὴν στρατιᾷν δάφοις φιλοφρονησάμενος ἀξίως, χαίροντας ἀπέστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ ὁ βασιλεὺς 15 τὸ ἔτος ἐκεῖνο διεχείμασεν ἐν Θεσσαλονίῃ.
- A. C. 1331: καὶ. "Ἄμα δὲ ἦρι ἀρχομένη γραμματα ἦκε βασιλεὺς ἐκ Βυζαντίου ἀγγέλλοντα, ὡς δύο τῶν παρὰ Μυσσοῖς δυνατῶν, 'Ραξίνας ὁ πρωτοβησιτάριος καὶ Φίλιππος ὁ λογοθέτης, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὐτῶν τοῦ Μιχαὴλ γαμετῆν, θείαν οὐσαν 20 Κράλην τοῦ Στεφάνου, διαστασιάσαντας ἐξήλασαν τῆς ἀρχῆς· καὶ αὐτὴ μὲν φεύγουσα ἅμα τέκνοις, πρὸς Κράλην τὸν ἀδελ-

17. Ἄμα δὲ ἦρι. Ad oram MS. adscriptum erat: ταῦτα πρὸ τῶν εἰρημένων περὶ Συργιάννη συνέβη, id est: Haec prius acciderunt quam quae de Syrgianne supra memorata sunt. Quod ita videtur ex libb. 9. et 10. Nicephori Gregorae. Ed. P.

quem Latina lingua regem nominat, magno cum exercitu Cralem, quicum ei de finibus erat controversia, appetivit. Formidans Crales, ne se adversus illum tueri non posset, imperatorem subsidium per legatos rogavit. Qua petitione delectatus imperator delectu confecto, ingens et animosum agmen confecit, eique auxilio misit. Ungariae autem rex, cum in confiniis regni sui ac Triballorum tenderet, priusquam in hostilem regionem irrueret, propter submissas Triballo ab imperatore copias (ut fama fuit) converso itinere domum rediit: quod utrum hac, an alia de causa fecerit, incompertum mansit. Crales certe idcirco cum abiisse ratus, imperatori summas gratias egit: et duces exercitumque dignis donis humaniter donatos, domum laetabundus remisit. Imperator illius anni hiberna Thessalonicae egit.

26. Incunte vere, Byzantio accipiuntur literae, duos Moesorum dynastas, Rhaxinam protovestiarium, et Philippum logothetam, reginam suam, defuncti Michaelis uxorem, et Crales Stephani matertera,

φιδου ἦκει. θεῖνοι δὲ ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους πεινῶντες δυνα-Δ, G. 1331
 τοὺς τῶν Μυσοῶν, τὸν ἀδελφιδου τοῦ προβεβασιλευκότος
 Μιχαήλ, Ἀλέξανδρον τὸν Στραυτζιμήρου ἀπέδειξαν βασιλεῖα
 ἑαυτῶν· ὃς ἅμα τῷ ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς ἀρχῆς τὴν τε
 ἑστρατιὰν ὄση ἦν Μυσοῖς παραλαβὼν, καὶ ἐκ Σκυθῶν κατασυσμ-
 μαχίαν οὐκ ὀλίγην, ταῖς πρότερον ἐπεστράτευσεν πόλεσι προσ-
 χωρησάσαις βασιλεῖ· καὶ πλὴν Μεσημβρίας τὰ μὲν τῶν
 ἄλλων τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. τοιαῦτα δὲ
 πυθόμενος βασιλεῖ, οὐκέτι ἀνεκτὸν ἐδόκει μένειν ἐν Θεσσα-
 10 λονική· ἀλλ' ἄρας ἐκείθεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. καὶ
 πρῶτα μὲν Συναδηρὸν τὸν πρωτοστράτορα εἰς Μεσημβρίαν
 ἄρχοντα ἐπέμπει· δείσας μὴ καὶ Μεσημβριανοὶ ἄχρισ ἂν ἦ
 στρατιῶ ἀποσταῖεν παρασκευασθῆ. ἐκέλευέ τε εἰς Βυζάντιον
 ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν· καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο ὡς τοῖς
 15 Μυσοῖς πολεμησίων. μεταξὺ δὲ παρασκευαζομένου, ἠγγέλλε-
 το ἐκ τῆς ἑω, ὡς στρατιῶ Περσῶν εἴη παρεσκευασμένη ἐπι-
 θέσθαι Νικομηδεῦσι. Νικομήδεια δὲ ὅπλοις μὲν ἀνάλατος ἦν
 καὶ βίᾳ χειρῶν, τειχῶν τε καρτερωτάτων περιβολῆ καὶ τῇ
 ἄλλῃ τοῦ τόπου φύσει εὐφυῶς πρὸς ὀχυρότητα ἐχούσῃ· ἐδε-Ρ. 281
 20 οῖε δὲ τὴν ἔνδειαν τὴν ἐκ τοῦ σίτου· ὃ δὲ καὶ οἱ βάρβαροι
 συνιδόντες, τῶν τειχῶν μὲν ἠμέλουν ὡς ἀναλώτων ἐσομένων
 ἐκ τειχομαχίας, τῆς παρόδου δὲ ἐσπεύδαζον κρατῆσαι, δε-
 ῆς ἐτρέφετο ἡ πόλις. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ὅτι διανο-
 οῦνται οἱ βάρβαροι σαφῶς ἐδῶς, διὰ σπουδῆς ἀπάσης τρο-

regno per seditionem expulsiſſe: quae cum liberis ad Cralem sororis
 suae filium se contulit. Illi et aliis Moesorum principibus in eam
 sententiam adductis, Alexandrum Stranzimero et Michaelis sorore
 natum, regem sibi legunt. Is simul ac regnum inivit, quidquid erat
 in Moesia copiarum, adiuncto praeterea Scytharum non exiguo nu-
 mero, contra civitates, quae se imperatori tradiderant, eduxit; ac
 praeter Mesembriam alias armis, alias deditione occupavit. Haec
 ut ad imperatorem perlata sunt, Thessalonicae minime haerendum
 censens, Byzantium discessit. Principio protostratorem Synadenum
 Mesembriam pro praefecto mittit: timens ne et Mesembriani, dum
 exercitus cogitur, deficerent. Copias Byzantium congregari iussit,
 et ipse ut in Moesos pugnaturus se comparabat. In ipso belli appa-
 ratu sit certior, Persarum copias ad Nicomediam adoriendam paratas
 esse. Quae urbs manu et armis inexpugnabilis, moeniumque firmis-
 simorum ambitu et reliqua ipsius loci natura munitissima, frumento
 et cetero commentu haud abundabat. Quo perspecto barbari muris
 desperatis vias nitabantur obsidere, quibus cibaria in urbem impor-
 tabantur. Imperator exploratum habens, quid illi conarentur, omni-
 modis vicissim laborabat, ut premente barbaro Nicomedieusibus ali-

A. C. 1331 φήν παράχειν Νικομηδεῦσιν ἐπιόντων τῶν βαρβάρων ἐποιεῖτο· ὡς εἰ τοῦτο παρείη, ῥᾶστα τὴν λοιπὴν οἰούστων πολιωκίαν. καὶ τότε οὖν πυθόμενος ἐστρατοπεδεῦσθαι τοὺς βαρβάρους παρ' αὐτὴν, τῆς μὲν κατὰ τῶν Μυσῶν ἡμέλει εἰσβολῆς· στόλον δὲ ἐξαργυρούμενος ἐκ τε τριήρων καὶ φορτίδων νεῶν ἑτέρων, στρατιάν τε ἐνδέμενος καὶ σῆτον, ἐπλεῖ ἐπὶ Νικομηδείαν. πρὶν δὲ καταῤῥαι, οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι, σκληρὰς ἀναλαβόντες καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἀνεχώρουν εἰς τὴν οἰκέλιαν, δεισαντες τὴν βασιλέως ἐφοδόν. Ὀρχάνης γὰρ αὐτῶν ἑσαυτῆς ἔτι οὐ παρῆν. ἀπόβασιν δὲ ποιησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ Νικομηδέας λόγους τε καὶ ἄλλαις φιλοφροσύναις ἐπιρρώσας, τὸν τε σῆτον παρασχὼν, ἠύλισατο ἐκεῖ ἐπὶ δυοῖν ἡμέραις. ἅμα δὲ ἔω εἰς τὴν τρίτην παντὶ τῷ στόλῳ ἐπαπέπλεσεν εἰς Κωνσταντῖνον. καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ ἡμέρας οὐ πολλὰς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα ἤδη παρῆν, καὶ ὅσα ἔδειξεν ἐπεπόριστο, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, οὐ πολλὰς ὕστερον ἡμέραις ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήλωσέ τινα αὐτῆς· ἐπερβάς τε τὸν Ἄμμον, τὰ μὲν ἄλλα πολίσματα ὅσα ἦν καὶ πρότερον ἔχων, παρεστήσατο δημολογίᾳ πάλιν· Ἀγχιάλος δὲ ἔτι ἀφρουρεῖτο παρὰ τῶν Μυσῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς, αἰσθόμενος τὴν βασιλέως εἰσβολὴν, ἐβοήθει κατὰ τάχος πανστρατιᾷ ἄγων τοὺς Μυσούς. καὶ ἐλθὼν ἐστρατοπεδεύσατο παρὰ τὸ Ἄστον, οὐ πολὺ ἀπέχων βασιλέως παρὰ τὸ Ῥωσόκαστρον ἐστρατοπεδευμένον· πλὴν ὅτι στενὴ τις καὶ ἀπόκροτος δίοδος τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω διεῖρ-25

menta submitteret: quibus suppeditantibus, deinceps eos obsidionem commodissime toleraturos confidebat. Cum itaque didicisset hostes prope urbem castra constituisse, expeditione in Moesos omissa, classeeque ex triremibus et onerariis adornata, et militibus comectaque impositis, Nicomediam solvit. Sed antequam portum subiret, barbari eius adventu cognito prae formidine correptis tentoriis et impedimentis, Orchane eorum duce nondum praesente, in aedes suas reverterunt. Excendens imperator Nicomedienses tum alloquio, tum omni genere humanitatis confirmavit, et comectaque eos impertivit, mansitque apud eos biduum. Die tertio in ipso lucis primordio Constantinopolin cum tota classe remeavit: unde diebus haud ita multis, exercitu iam praesente, et necessariis instructus omnibus, in Moesiam irrupit, ac loca quaedam devastavit: Haemumque praetergressus, alia quidem oppidula, quae prius habuerat, per deditionem recepit; Anchialium autem adhuc Moesi praesidiarii tuebantur. Alexander siquidem Moesorum rex imperatoris impressionem sentiens, cum exercitu quantus erat ad arcendum accurrit, iuxtaque Aetum non procul ab imperatore, qui apud Rhosocastrum tendebat,

γεν· ἦν φθάσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐφρουρεῖ περὶ τὴν ἐπιστήσας A.C. 1331
στρατιῶν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο Ἀλέξανδρον ἐγγὺς εἶσθαι D
τοπεδευκένας, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐψέκελευεν ὀπλιζέσθαι
τὴν στρατιῶν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ὀπλισμένοι, παραλαβὼν αὐ-
5 τούς ὡς μάχην παρατεταγμένους, ἐγγὺς τῆς διόδου ἦλθεν,
ἢ παρὰ Ἀλεξάνδρον ἐφρουρεῖτο, καὶ προὐκαλεῖτο ὡς ἐς μά-
χην τοὺς Μυσοὺς. προσβάλλειν γὰρ αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ
οὐκ ἔβην διὰ τὴν διόδον οὖσαν τραχεῖαν καὶ στεγνὴν καὶ φρου-
ρουμένην ὑπ' αὐτῶν. διημερεύσας δὲ ἐκεῖ ἐν ὄπλοις, ἐπεὶ
10 οὐδεὶς ἀντεπέβη, εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον πάλιν ἐπανῆλθε.
καὶ ὕστερον ἡμέραις οὐ πολλαῖς πάλιν ἦκεν ἄγων ὀπλισμένην
τὴν στρατιῶν ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ διημέρευσεν ὥσπερ καὶ
πρότερον πρὸς τῶν στεγνῶν τὰς εἰσβολὰς. Μυσοὶ δὲ οὐδ' οὖ-
τως ἐτόλμησαν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξελθόντες ἐκ τοῦ ἴσου
15 διαγωνίσασθαι πρὸς βασιλέα. ὁ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ P. 282
οἰκεῖον πάλιν ἐπανέβη καταπλήξας τῇ τόλμῃ τοὺς βαρβάρους.
Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων ἤδη ἀδύνατος ὢν ἐκ παρατάξεως
ἀντιστήναι βασιλεῖ, πρεσβεῖαν πέμψας διελέγετο περὶ εἰρήνης.
ἡξίου τε ἔχοντας ἑκάτερον ἢ ἔχουσι, πολέμου ἀποσχέσθαι.
20 βασιλεὺς δὲ οὔτε πολέμου ἔφρασκεν αὐτὸς ἄρξαι, οὔτε ἀπο-
στερησαί τινα τῶν Μυσοῦς διαφερόντων· ἀλλ' ἀδικούμενος
ὑπ' αὐτῶν πολέμου ὑπαρχόντων, ἀμύνεσθαι τε ἀναγκαίως,
καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφηρημένα ἀνασώζεσθαι. ἀποστερεῖσθαι
δὲ ἔτι Ἀγχιάλου, ἦν εἰ ἀπολήγεται, σπονδὰς θέσθαι ἔτοιμος
25 εἶναι πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰς. καίτοι γε ἐχρῆν εἰ φιλόνεικος ἦν

castra locat, angusto quodam et aspero transitu ambos exercitus di-
rimente: quem Alexander peditibus aliquot ibi dispositis custodire
occuparat. Imperator Alexandrum in vicino castra metari intelligens,
postridie diluculo suos capere arma iussit. Armatos deinde veluti pu-
gnaturos, et per acies digestos, ad transitum illum deduxit, ac Moe-
sos ad manum conserendam provocavit. Nam quia transitus ille sale-
brosus et arctus erat, et ab ipsis servabatur, in castra irrumpere
commode nequibat. Toto igitur die ibi transacto, quia nemo hosti-
um contra exibat, in sua castra pedem retulit: paucisque diebus in-
structis ad proelium militibus rediit, ac eodem modo ad introitum
angustiarum die quam longa est constitit, cum Moesi ne tum quidem
in planitiem se dare foras, et aequo campo lacessere Martem auderent.
Imperator itaque perterrefactis audacia sua barbaris, ut antea castra
subiit, Alexander cernens, si acie congrediretur, fore imparē, per
legatos oravit, ut facta pace, sua uterque retineret. Respondit im-
perator, neque se priorem arma movisse: neque quidquam Moesis
abstulisse: verum ab ipsis prius lacessitum, compelli resistere et
ablata recuperare. Insuper Anchialum sibi eripi, qua reddita, pa-

A.C. 153: καὶ ἀπαραίτητος πρὸς τὰς ἀντιδόσεις, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 βοπουδὴν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς διαφερόντων τινα
 κτήσασθαι πολέμῳ. διὰ δὲ τὸ τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω τῆς
 V. 226 αὐτῆς ἔχουσιν θρησκείας ἄλλως θ' ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη παντὸς
 πολέμου εἶναι δοκεῖ αἰρετωτέρα, μᾶλλον αὐτὴν αἰρεσθαι, εἰς
 τὰ οἰκεῖα μόνον ἀπολήψεται. Ἀλέξανδρος δὲ ἰσχυροῦτο ἀδι-
 κεῖν οὐδὲ αὐτὸς Ἀγχιάλον τε γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πολιόμενα, ἃ
 ἦν ἀφρημέτος, οὐ Ῥωμαίοις προσήκειν μᾶλλον ἢ Μυσοῖς.
 τοῖς γὰρ πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκόσιν ἐξ ἱκανοῦ εἶναι ὑποχεί-
 ρια τοῦ χρόνου. διὸ καὶ μᾶλλον βασιλέα ἀδικεῖν πρὸς οἷστο
 C ἀφήρηται ἀπαιτοῦντα καὶ Ἀγχιάλον. βασιλέως δὲ ἀποκρινα-
 μένου μὴ δεῖν τὴν ἀδικίαν ἐν δικαιομάτος ποιεῖσθαι λόγῳ,
 μηδὲ ὅτι ἐπὶ χρόνον ἀπεστέρησαν, οἴεσθαι διὰ τοῦτο δίκαιον
 εἶναι καὶ διηνεκῶς ἀποστέρειν. τὰς γὰρ τοιαύτας πόλεις οὐ
 μόνον ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ ὑπεκούς Ῥωμαίοις εἶναι, ἀλλὰ 15
 καὶ αὐτῶν τὰς πλείους ὑπ' αὐτῶν τε ἐκτίσθαι καὶ καταρκίσθαι
 ἀποικίας πεπομπότων· οὐπω δὲ χθὲς καὶ πρώην ὄφ' ἑαυτοῦς
 πεποιῆσθαι Μυσοῦς ἐκ τῶν Σφεντισθλάβου τοῦ βασιλέως χρό-
 νων, ὃς ἦν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν γεγαμηκῶς, τοῦ πρὸς Κατε-
 λάνους καὶ Πέρσας τοῖς Ῥωμαίοις πολέμου κεκινημένου· ὃς 20
 πλείστα δὴ ἐκάκωσε τὰ πράγματα αὐτοῖς, δι' ὃν οὐδὲ ταῦτα
 ἀνασώσεσθαι ἠδυνήθησαν ἐξ αὐτῶν. νυνὶ τε αὐτὸν ἀδικεῖν
 D οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ τε ὄντα ἔχειν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀπαιτεῖν, ἃ

20. πολέμου. Sub Andronico seniore, de quo bello Gregoras in
 7. Obit autem Sphentistlabus, qui Sphendosthlabus, eodem anno,
 quo in iuniorum Andronicum anathema pronuntiatum est. ED. P.

cem foedere firmaturum. Atqui oportuisse, si in rebus suis pertinax
 et implacabilis esset, nervos omnes ad par pari referendum intende-
 re, et armis sibi vicissim quaedam de illorum rebus vindicare. Quo-
 niam vero utrique eandem religionis sanctitatem colant, et pax
 cuilibet bello praeponderet, ipsam se bello huic antepone: modo
 sua sibi restituantur. At Alexander, nec se iniuste agere: Anchia-
 lum enim ceteraque oppidula, quae adempta sibi quereretur, non
 Romanis potius quam Moesis deberi: nam regibus antecedentibus
 perdiu subdita fuisse. Idcirco imperatorem esse iniurium, qui praeter
 ea quae abstulerit, etiam Anchialum postulet. Tum imperator,
 iniustitiae non imponendum nomen iustitiae: neque quia ad tempus
 alios spoliaverint, ideo existimandum licere perpetuo spoliare. Has
 urbes non solum ex antiquo tempore Romanorum ditione contineri;
 sed etiam complures earum ab ipsis esse conditas, deductasque co-
 lonias. Moesos vix heri et nudius tertius eas sub imperium suum
 redegisse, a regno Sphentisthlabi sororis suae mariti videlicet, dum
 Romanis cum Persis, et Catalanis bellum esset, qui rex Romanos
 vehementer afflixerit: propter quem haec ipsis tum extorquere non

εἰ μὲν εἰρήνης ἐπιθυμοίη ἀποδιδόναι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν γὰρ A.C. 1281
 μὴ δύνασθαι προῖεσθαι, τρόπῳ δὲ παντὶ πειράσσεσθαι διασώζειν
 τὴν ἀρχὴν, ὃ Ἀλέξανδρος, (ἐπεὶ ἐγγύς ἐστρατοπεδεύοντο ἀλ-
 λήλων καὶ δι' ἐλαχίστου τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο,) οὐκ ἔφα-
 5σκε δεῖν περὶ ἀρχῆς τινα διαλεγόμενον ἀποδείξεσι χρῆσθαι
 καὶ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ὄπλοις καὶ χειρὶ βριαυτέρῳ τὰ δί-
 καια βραβεύειν. οἷς καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος χρώμε-
 νον νυνί, περὶ γῆς ὄρων διαλέγεσθαι ἀσφαλῶς· ἐγὼ δὲ παρε-
 10χωρήσα ἄν καὶ Ἀγχιάλου ἐκ τοῦ ῥάστου, εἰ μὴ πολλὴν ἔμοι
 ἴοιτε καὶ στρατιᾷ τὴν ἀτολμίαν καὶ τὴν μέμψιν ἐπῆγες. πρὸς
 γὰρ τῷ μὴ ἀντιστῆναι τολμῆσαι, μηδὲ ἐκ παρατάξεως δεα-P. 283
 γωνίσασθαι ὑμῖν, καίτοι γὰρ ἅπαξ καὶ δις πρώτοις ἐπελθοῦσιν,
 εἰ καὶ Ἀγχιάλου ἐπ' οὐδεμιᾷ παραχωρήσομεν ἀντιδόσει, σα-
 φέστατα δὴ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογήσομεν τὴν ἦταν.
 15ἀλλὰ τινος ἕνεκα αἰσχύνῃς προκαλύμματος εἰ βούλοιο Διᾶμ-
 πολιν ἀποδόντα, τὴν Ἀγχιάλου ἀπολαμβάνειν. πάντως δὲ
 εἰδέναι ἀκριβῶς, ὡς, ὃ φασί, χάλκεα χρυσεῖων ἀνταλλάττε-
 ται. τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸν τὸ ἔχειν ἄ συμβήσεται αἰτεῖ
 καὶ αὐτὸν αἰσχύνῃς ἀπηλλάχθαι, ἴσ' ἀντ' ἴσων δοκοῦντα ἔ-
 20χοειν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐδόκουν οἱ λόγοι προσηγεῖς τὸ εἶναι
 καὶ ἄξιοι παραδέχεσθαι, τοῦτο μὲν Ἀγχιάλου, Διὰμπόλεως B
 οὐδ' ὅσον εἰπεῖν διαφερούσης, τοῦτο δ' εἴτι καὶ πρόβοιο τῆς
 εἰρήνης ἕνεκα, οὐδεμίαν αὐτῷ μέμψιν ἄν οἴηθαις ἐπαγαγεῖν
 ἄλλως τὸ καὶ σιτίων τῇ στρατιᾷ ἐπιλιπόντων, καὶ ἐνδείας οὔ-

potuerint. Nunc se citra cuiusquam iniuriam et sua tenere, et
 quae suis desunt repetere: quae, si pacem cupiat, restituat: sin
 minus, se ea non posse relinquere, moturumque omnem lapi-
 dem, uti principatum tueatur atque conservet. Alexander (castris
 erant propinqui, et per minimum intervallum responsabant) non
 oportere dixit quemquam de imperio litigantem demonstrationi-
 bus, et probabilibus conclusionibus, sed ferro et manu fortiore
 de iure statuere: quibus cum ipse nunc plus satis polleat, de im-
 periorum finibus secure disserat: se porro et Anchialo non gravato
 cessurum fuisse, ni ea res et sibi et exercitui magnae timiditatis
 reprehensionem pareret. Nam si praeter hoc, quod resistere et a-
 cie contra certare, quamquam semel iterumque ab ipsis accedentibus
 provocati, non fuissent ausi, etiam Anchialo absque compensatione
 cederent, apertissime omnibus mortalibus sese victos ostensuros.
 Verumtamen pro tegumento quodam dedecoris sui, si velit, traditurum
 Anchialum, et Diampolin recepturum; quamvis certissimo sciat, se,
 ut est in proverbio, aurea aereis permutare. Ita futurum, ut et
 imperator habeat quod petit: et ipse probrī expers sit, cum aequalia
 pro aequalibus possidere videbitur. Imperator, quoniam orationem

- A. C. 1331 σης ἤδη λαμπρῶς τῷ στρατοπέδῳ καὶ δεομένων ἢ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ ἀναχωρεῖν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὴν ἐνδειαν συννορῶντα πολλοὺς τὴν ἐς τὰ οἰκεία ἐπιτρέψαι ἀναχώρησιν, προσεδέξατό τε τὴν πρεσβειάν, καὶ ἐγένοντο αἱ συνθήκαι ἐπὶ τούτοις, ὥστε Ῥωμαίους καὶ Μυσσοὺς ποιήσασθαι σπονδὰς, καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν· ἀλλ' Ἀγχιάλον C μὲν ἀπολαβεῖν Ῥωμαίους, ἀποδοῦναι δὲ Διάμπολιν, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰρήνην ἄγειν ἔχοντας ἃ ἔχουσιν ἑκατέρους. τοιαῦτα μὲν ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσιν ἐγεγένητο αἱ σπονδαὶ ἐβδόμη καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἰουλίου ἱσταμένον· καὶ οἱ ἀποληθόμενοι 10 τὰς πόλεις καὶ τοὺς ὄρκους παρήσαν ἑκατέροις παρ' ἀλλήλων.
- V. 227 κζ. Τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς καθ' ἣν ἔμελλον εἰς τὴν ὑπεδραίαν τελεσθῆσεται οἱ ὄρκοι, ἦκον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ συμμαχίαν στρατιᾷ ἀπὸ Σκυθῶν. ἦν γὰρ δὴ αὐτοὺς προσεκλημένος ἐπὶ Μπελαούρον τὸν θεῖον, ὃς διαστασιάσας πρὸς 15 αὐτὸν καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς παρασπασάμενος, λυπηρὸς ἦν καὶ κακῶς ποιῶν τὴν χώραν. νομίσας δὲ εἰς δέον χρῆσασθαι τῷ καιρῷ, εἰ τούτους ἐξαπατήσας ἐπαγάγοι βασιλεῖ, τὸν θεῖον ἔλεγεν αὐτοῖς ἐγγὺς παρεῖναι, ᾧ δέον πρὶν αἰσθῆσθαι ἐπελθεῖν· ἐκείνον δὲ μηδὲν εἰδότα τῶν γεγενημένων προθύ- 20 P. 28) μως καταστῆναι εἰς τὸν πόλεμον εἰκός· τούτου δὲ γενομένου, ἐκείνον τε διαφθαρήσεσθαι ῥᾶστα κρατηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὄντων πολλαπλασιῶνον καὶ ἡμῶς πόνων ἀπαλλάξεσθαι μακρὰν ἀ-

non inhumanam et admittendam censebat; et quia Anchialus Diampolli praestat, quantum dici non potest: deinde quia si quid etiam pacis gratia de suo iure remitteret, non id sibi vitio datum iri opinabatur: cum praesertim et commeatus exercitum defecisset, et luculenta penuria in castris laboraretur, militesque aut cum hoste committi, aut reduci obsecrarent; ut et ipse misericordia impulsus, multis missionem daret, legationi locum reliquit, pacemque in has conditiones fecit: ut Romanis et Moesis foedus esset, ac nihil vicissim iniuriarum inferrent: illi Anchialum reciperent, et pro ea Diampollin reponerent: ac de cetero utrique suum sibi habentes, pacem, concordiamque colerent. His legibus foedus inter reges sexdecim Kalendas Sextiles iunctum est, cum uterque et urbi, et sacramento pro se recipiendis vicarios dedisset.

27. Ea porro nocte, cui dics iurisiurandi illuxit, Scythae Alexandro suppetias venerunt contra patrum Belaurum ab eo invitati, qui seditione concitata, parteque regni ad se avulsa, et reliqua divexanda importunus erat. Existimans autem se ista commoditate oportune usurum, si eos fallacia quadam in imperatorem immitteret, patrum prope adesse dixit, et eum improvise aggradiendum: quem rei totius ignarum, acriter pugnaturum sit verisimile; sed a multo pluribus facillime superatum, et interfectum iri: et ita ipsos a labore

γίνεαι μέλλοντας ὀδόν. καὶ ἔπεισέ γε τοὺς βαρβάρους μὴ συν- A. C. 1331
 δόντας τὴν ἀπάτην· βασιλεὺ γὰρ οὐκ ἂν ἐπῆλθον, εἴπερ ἔγνω-
 σαν, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδάς, οὓς ἦσαν νεωστὶ πρὸς
 αὐτὸν πεποιημένοι. ἅμα δὲ ὄρθρω ὀπλισάμενοι, ἐχώρουν
 5 διὰ τῶν στενῶν ἐπὶ Ῥωμαίους. αἰσθόμενοι δὲ οἱ βασιλέως
 σκοποὶ, (αὐτόθι γὰρ ἦσαν τεταγμένοι,) ἀπήγγελλον τὴν ἐφοδὸν
 κατὰ τάχος· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευεν ὀπλίσσασθαι τὴν στρα-
 τιάν. ἐπεὶ δὲ ὀπλίσαντο, ἐξήσαν τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας
 10 ἕξ ὄσας πρὸς ταῖς δέκα. ἦρχε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ὁ Β
 10 πρωτοστράτωρ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ Τζαμπλάκων ὁ μέγας πα-
 πίας, τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέχεεν ὁ βασιλεὺς. ἕξ δὲ φάλαγ-
 γες τὸ μέτωπον ἐπλήρουν ἅπαν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἦσαν αἱ
 δέκα τεταγμένοι ὡς ἕκαστοι μετὰ τῶν στρατηγῶν. βασιλεὺς
 δὲ ἡνιῶτο μὲν ἠπατημένος ὡς πολὺ τῆς στρατιᾶς διὰ τὴν
 15 τῶν συνθηκῶν ἐλπίδα ἐπιτρέψας οἰκαδε ἀναχωρεῖν. ὁμοῦ
 δὲ πρὸς μόνους τοὺς Μυσσοὺς τὸν ἀγῶνα ἔσσεσθαι νομίζων,
 ἐπήει θαρσύνων αὐτοῖς. ἀπιούσι δὲ ἤκούετο σάλπιγγ' ἠχοῦσα
 Σκυδική. ἦχε γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἄλλας, ἀλλ' ἄγχιόν τι καὶ
 ἀπηγές, ὅποσον ἰκανὸν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐρεθίζειν πρὸς
 20 θυμόν. διὸ καὶ γνώριμός ἐστι καὶ πόρρωθεν ἀκουομένη. νο-
 μίσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ Σκύθας εἶναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν ἤθετη- C
 κέναι τὰς σπονδάς τὰς πρὸς αὐτὸν,) ἀλλὰ τοὺς πέραν Ἰστρου
 Γέτας, οἱ ὁμόσκουνοι τοῖς Σκύθαις ὡς τὰ πολλὰ εἰσιν ἰποπο-
 τοξόται, κατὰ συμμαχίαν παρόντας πρὸς ἔκπληξιν τῇ Σκυδι-

longi itineris adhuc emetiendi fore liberos. Isto modo barbaris fu-
 cum fecit: nam si scissent, propter foedus recenter cum imperatore
 initum nunquam in eum se intulissent. Die igitur exoriente, armis
 induti angusto calle in Romanos procedunt. Speculatores ibi col-
 locati celeriter hostium adventum in castra nuntiant. Imperator ar-
 ma expedire iubet et cum sedecim dispositis phalangibus occurrit.
 Dextrum cornu protostrator, Zamplaco magnus pappias sinistram te-
 nebat, medio agmie imperator ipse emicabat. Senae phalanges
 frontem totam implebant: post eas reliquae decem, singulae cum
 ducibus suis erant dispositae. Imperator vero delusum se ideo do-
 lebat, quod bonae parti militum propter spem foederis missionem
 concesserat. Verumtamen cum solis Moesis sibi pugnandum ratus,
 fidenter in eos gradiebatur. Et ecce dum incedunt, tubam Scythi-
 cam exaudiunt, quae non instar aliarum tubarum, sed horridum
 quiddam et absoum sonat: quale barbaris ad Martem accendendum
 sufficit. Quare quamvis procul audlatur illud tubae genus, statim
 agnoscitur. Putans tamen imperator, non esse Scythas (neque enim
 pacem secum pactam dissolvissē,) sed trans Istrum Getas, qui iisdem
 quibus Scythae armis utentes, plerique omnes sunt sagittarii, Getas

- A. C. 133 *ικῆ* σάλπιγγι χρῆσθαι, οἷς θαυροῦντα καὶ Ἀλεξάνδρον προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἀντεπήει καὶ αὐτὸς θαυροῦν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ἦσαν ὅσον ὄρασθαι, ὅ,τε ἤλιος τὸν ὀρίζοντα ὑπερβῆς, ἐνεργεστέρην ταῖς ὕψει τὴν δύναμιν παρεῖχε, τότε ἤδη καθαρώς ἐφαίνετο Σκυθικὴ εἶναι ἢ ἐπιούσας στρατιά· οὐ γὰρ ἦσαν τεταγμένοι μετὰ τῶν Μυσῶν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτοὶ ἐπέχον τάξιν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν ὅσον ἐμβαλεῖν, Δοὶ Σκυθαὶ τὸν μὲν βασιλέα μετὰ τῶν προτάκτων παρεξέκλιναν ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπιτάκτους ἐχώρουν καὶ ἐτρέψαντο ἀντισχόντας ἐπ' ὀλίγον καὶ τὴν δίωξιν ἐποίησαντο ἄχρι Ῥωσοκίστρου. ἐκεῖ δὲ ¹⁰ συστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἡμύνοντο τοὺς βαρβάρους ἐξωτῶν τευχῶν. βασιλεὺς δὲ ἅμα ταῖς προτεταγμέναις ἐξ φάλαγγι, καίτοι τῶν ὀπίσω τετραμμένων εἰς φυγὴν, οὐδὲν μᾶλλον ὑπεχώρησεν, V. 228 ἀλλ' ἤ κατευθῦ Μυσῶν, καὶ συνέβαλον ὀλίγοι πρὸς πολλαπλασίους. μάχης δὲ καρτερωτάτης ἐφ' ἱκανὸν γεγενημένης, ¹⁵ καὶ χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἄξια πολλὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιδειξαμένων, τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Μυσῶν ἐκβιαζόμενοι καὶ ἐν κινδύνῳ ἤδη καθεστῶτες, ὑπεχώρησαν ὀπίσω. βα- P. 285 σιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ Ἀσάνῃ τῷ Μανσηλ τῷ τῆς μεγάλου δομεστικού γυναικὸς ἀδελφῷ, ὃς τῆς ²⁰ βασιλικῆς τάξεως ἤρχε, καὶ ἑτέρους ἄγων πεντήκοντα ἐκ τῶν ἐπιφανῶν λογάδας, πρῶτα μὲν ἐτρέψαντο τοὺς κατ' αὐτούς, ἔπειτα σφοδροῦ προσεβρόνχητός τοῦ πολέμου καὶ πολλῶν

inquam, qui Moesis ad auxilium adessent, et ad terrorem incutendum Scythica tuba clangerent: quorum virtute nixus Alexander hilariter ad certamen prodiret: ipse quoque bona spe plenus contra ingreditur. Postquam inter se conspexerunt, et sol altius supra finitorem elatus, rerum discrimina clarius ostendit, tum liquido apparuit, adventantium agmen Scythas esse: nam Moesis non intermixti, suos ordines obtinebant. Cum iam facienda esset impressio, Scythae imperatorem cum iis qui erant in fronte, paulum declinantes, succenturiatos invadere; quos parum resistentes in fugam dederunt et usque Rhosocastrum fugientibus inhaeserunt. Ibi conversi Romani facto cuneo barbaros a muris abstinuerunt. Imperator licet posteriores fugae se mandassent, cum sex primis phalangibus nihilo magis se abducens, recta in Moesos ibat, configebantque pauci cum multo pluribus. Cum in longa et acerrima pugna Romani strenue dimicassent multaque virilia facinora edidissent, postremo Moesorum multitudine vehementius instante, et praesenti periculo cogente, retrocesserunt. At imperator cum magno domestico et Manuele Asane fratre uxoria domestici (qui imperatoriam regebat aciem et alios de nobilibus quinquaginta selectos ducebat) primum quidem in se irruentes fugaverunt. Post ingravescente certamine, multis circumfusus, cum testudinem servare amplius nequirent, dispersi quisque ut potuit

περιχυθέντων, οὐκ ἠδυνήθησαν τηρῆσαι τὸν συνασπισμὸν, ἀλ- A. C. 1331
 λά διαλυθέντες ὡς ἠδύναντο ἕκαστος, ἀνεχώρουν, τῶν δύο
 μόνων ὑπολειμμένων βασιλέως καὶ μεγάλου δομestίκου ἐν
 ταύτῳ· κάκεινοι δὲ διαιρεθέντες ἐπ' ὀλίγον, πάλιν τάχιστα
 5εἰς ἐν συνηλθον, ὡς καὶ τὸν μέγαν δομestίκον εἰπεῖν πρὸς
 βασιλέα· „καιρὸς εὐψυχίας καὶ τόλμης, ὃ βασιλεῦ· χρῶ B
 τοίνυν τῇ χειρὶ, καὶ ἄξια ἔργα ἐπιδείκνυσο σαυτοῦ.” τὸν
 δ' ἀποκρίνεσθαι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς
 τόλμης τῆς αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπάντων τετραμμένων εἰς φυ-
 10ογῆν. ὁμοῦ βασιλεύς τε καὶ ὅσοι εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς Μυ-
 σοῖς, καίτοι καὶ γενομένης τῆς τροπῆς, οὐ νῦν βάλλεσθαι
 παρέσχον φεύγοντες ἀμεταστρεπτί· ἀλλ' ἀμυνόμενοι καὶ πε-
 ρισώζοντες ἑαυτούς, ἦλθον ἄχρι Ῥωσοκάστρου· ἐκεῖ δὲ τῇ
 λοιπῇ στρατιᾷ γινόμενοι εἰς ἐν, ἡμύνοντο ὁμοῦ προθύμως
 15πρὸς τε Σκυθᾶς καὶ Μυσοὺς ἄχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὡ-
 ρας· μηδὲν δὲ πλέον οἱ βάρβαροι δυνάμενοι ἀνύσαι, (οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς Ῥωσοκάστρου ἴσχυσαν βιάσασθαι ἐλθεῖν,) διαλυ- C
 θέντες, εἰς στρατόπεδον τὸ οἰκείον ἐπανῆλθον. ἔπεσον δὲ
 παρὰ τὴν μάχην καὶ ἐζωγρήθησαν Ῥωμαίων ἀπὸ μὲν τῶν
 20οἰππέων ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ὧν ἦσαν ἔξ τῆς τάξεως τῆς
 βασιλικῆς πεζοὶ δὲ πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα· καὶ τούτων
 οἱ πλείους ἢ σύμπαντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἐάλωσαν
 ἢ ἀπέθανον. ἀπέθανον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Μυσῶν ὀλίγῳ πλεί-
 οους τῶν Ῥωμαίων. πλὴν ἡ νίκη φανερωῶς προσεγένετο τοῖς
 25Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ τοὺς Ῥωμαίους ἀντισχεῖν, ἀλλὰ τραπέν-

fugerunt, imperatore et magno domestico simul relictis: qui paulum
 disiuncti, rursus et celerrime coierunt; ut domesticus imperatorem
 sic compellaret: Nunc tempus est audendi viriliter: nunc utere dex-
 tra imperator, et quae tua persona digna sunt, perpetra. Qui vir-
 tutis suae nullum fore fructum respondit; quandoquidem ceteri
 omnes in fugam se dedissent. Nihilominus et ipse et quotquot
 cum Moesis manus contulerant, quamquam fugerent, non tamen sine
 ulla conversione terga ad vulnera insequentibus praebant: verum a
 fronte nihilominus se tuentes Rhosocastrumque pervenientes,
 coniuncti cum reliquis, simul contra Scythas atque Moesos usque
 ad horam tertiam praeliabantur alacriter. Barbari quia nihil agebant
 (nec enim per vim Rhosocastrum irrumperere poterant) palantes in
 tentoria sua reverterunt. Ceciderunt captique sunt de Romanis equi-
 tes quidem septem et triginta, et hi ex turba imperatoria: pedites
 quini et sexageni, paucis occisis, pene omnes a Scythis capti sunt.
 E Moesis paulo plures Romanis occubuerunt. Ceterum victoria sine
 controversia penes Moesos stetit: propterea quod Romani non resi-
 stentes, vage et sparsim Rhosocastrum fugerunt. Circa meridiem

- A. C. 1331 τας ἀτάκτως εἰς Ῥωσόκαστρον ἔλθειν. περὶ δὲ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν τὸν Ἰβάνην πέμψας πρὸς βασιλέα προ-
 D σβευτὴν, ἥξιόν τὰς γεγενημένας τῇ προτεραίᾳ συνθήκας ἀλλό-
 τους μένειν, καὶ πλείονος ἔνεκα φιλίας καὶ ἀσφαλείας τῆς πρὸς τὰς σπονδὰς τὴν θυγατέρα τὴν αὐτοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου κατεγγυῆσαι. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν τελεσθῆναι τὰς γεγενημέ-
 νας σπονδὰς, καὶ αὐτῷ εἶναι ἀπεκρίνατο κατὰ γνώμην, ἐπεὶ καὶ πρότερον οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ τὸ λυσιτελεῖν νο-
 μίλζειν τὴν εἰρήνην γεγενησθαι. τὴν δὲ συγγένειαν μὴ βούλε-10
 σθαι. δόξαι γὰρ ἂν πᾶσι δι' ἀνάγκην ἢ φόβον τοιαῦτα πράτ-
 τειν οἷα δὴ νενικημένον ὑπὸ σοῦ. καίτοι τὸ μὲν τραπήνας συμβέβηκεν ἡμῖν μόνοις ὑπὸ πλείονων βιασθεῖσιν. ἀποστερή-
 σει δὲ τῶν οἰκείων οὐδὲν διενηρόχαμεν ἀλλήλων. πλείους γὰρ ἀπεβάλετε ἑμεῖς. ὅμως αὐτοῦ γε ἔνεκα τοῦ ἡσοῆσθαι15
 δοκεῖν ἡμᾶς οὐ βούλομαι τὴν συγγένειαν ποιήσασθαι νυνεὶ,
 P. 286 ἀλλ' εἰρήνην μόνον καὶ σπονδὰς. ἀναστρέψαντι δὲ εἰς τὴν οἰκείαν, πρεσβείαν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ποιεῖσθαι καὶ σκεψα-
 μένω ὅτι ἂν λυσιτελεῖν δοκοίη καθ' ἡσυχίαν πράττειν. Ἰβάνης μὲν οὖν ἐπανῆλθεν ὡς βασιλέα τὸν οἰκείον, τὰς ἀποκρίσεις20
 τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἄγων. καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθε πάλιν ἄγων καὶ συμπρεσβευτὴν τὸν Ἀλέξανδρου τοῦ βασιλέως θεῖον Συναδηρόν, τὰ ἴσα πρεσβεύοντα καὶ αὐθις. περὶ τοῦ
 V. 299 τοῦ κήδους πολλὰ διαλεγόμενοι ἐπαγωγὰ, εἰς ὧν ᾤοντο τὸν βασιλέα πείσαι. ὁ βασιλεὺς δὲ τοῖς προτέροις καὶ αὐθις ἐχορῆ25

Alexander Moesorum rex de proceribus suae gentis Ibanen seu Ioannem ad imperatorem legat, et ut foedus pridie susceptum valeat, atque ad amicitiam securitatemque augendam filiam suam ipsius filio despondeat, precatur. Cui imperator, manere foedus sibi quoque non displicere: siquidem et prius non necessitatis, sed utilitatis causa compositam pacem existimaret: affinitatis coniunctionem in praesentia nolle: neminem enim aliter iudicaturum, quam vel necessitate vel timore, quia ab illo victus sit, conciliatam: etsi non ob aliud fugerint, quam quod pauci pluribus pares esse non potuerint. In amissione autem suorum nullum esse discrimen: imo ipsos plures amisisse. Sed ne victus ab illis habeatur, nolle nunc affinitatem contrahere; pacem dumtaxat et foedus non recusare: ubi domum redierit, legationem super matrimonio missurum: et quod sibi re discussa expedire visum fuerit, in tranquillitate et requie facturum. Ibanes cum hoc responso ad regem suum reversus, paulo post cum socio Alexandri patruo Synadeno rediit. Caput legationis idem quod ante: disserneruntque de affinitate ista multa probabilitate, quibus se imperatorem flexuros opinabantur. Verum is denuo in

το λόγους· και τὴν μὲν εἰρήνην ἔφασκεν αἰρεῖσθαι, και θάσθαι. A. C. 1331
 βούλεσθαι περὶ αὐτῆς σπονδάς· τὴν συγγένειαν δὲ οὐ νυνὶ
 ποιήσῃν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ἦν αὐτῷ δοκῆ. ἂν μὲν οὖν και αὐ- B
 τοῖς τὰ τοιαῦτα κατὰ γνώμην ἦ, διαλέγεσθαι περὶ τῶν συν-
 5 θηκῶν· ἂν δ' ἑτερά τινα διανοῶνται, ἀπειθόντας παρασκευά-
 ζεσθαι καθ' ὅ,τι ἂν δοκῆ. οἱ δ' ἐπεὶ εἰρων βασιλέα ἀμταστρε-
 πτί τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενον λογισμῶν, τὴν μὲν συγγένειαν τὸν
 αὐτῶν ἔφασαν βασιλέα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι· και αὐτοῖς
 προστεταχέναι περὶ ἐκείνης· πᾶσαν ἐπιδειξασθαι σπουδὴν· ἂν
 10 δὲ μὴ προσχωροῖη μηδὲ πείθοιτο ὁ βασιλεὺς, τότε ἤδη τοὺς
 μὲν περὶ ἐκείνης λόγους εἰς τὸ μέλλον ὑπερθέσθαι ὡς καιρῷ
 τῷ προσήκοντι γενησομένους· αὐτοὺς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας. και γενομένων παρ' ἀμφοτέρων C
 λόγων οὐ πολλῶν, συνέβησάν τε και τὰς σπονδάς ἐποιήσαντο
 15 αὐθήμερον· και ὄρκους ἐποιήσαντο ἐπ' αὐταῖς οἱ βασιλεῖς
 κατὰ τὸ ἔθος· και τοὺς περιόντας τῶν Ῥωμαίων δοριαλώ-
 τους ἔλυσαν ἄνευ λύτρων· οὕτω γὰρ ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις
 εἰρημένον· εἰς τὴν ὕστεραιάν τε γενόμενοι ἐν ταῦτῷ, συνηρί-
 στησάν τε ἀλλήλοις και συνδίετριψαν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας
 20 περὶ τῶν γεγενημένων τῇ προτεραίᾳ κατὰ τὴν μάχην ὁμι-
 λούντες· ἐκπληξίς γὰρ εἶχεν Ἀλέξανδρόν τε και Μυσσοὺς
 τῆς Ῥωμαίων τόλμης και τῆς εὐψυχίας, ὅτι ὄλγοι πρὸς
 πολλαπλασίους ἀγωνιζόμενοι, και τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμέ-
 νων ἡττημένων ἤδη λαμπρῶς, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκαν τῆς ἀν-

eamdem sententiam respondet, pacem quidem se amplecti eamque
 foedere interposito confirmaturum: affinitatem autem non modo,
 sed cum sibi placuerit ingressurum. Si igitur eadem sit illorum vo-
 luntas, quaerendum de Scythis, cur illi videlicet pacem ruperint.
 Sin alia omnia cogitent, eant et se quatenus libuerit comparent.
 Legati ut imperatorem nihil a primo immutatum animadvertent,
 affinitatem eius dixerunt regem ipsorum exoptare summopere sibi-
 que imperasse, ut in ea concilianda nullam diligentiam praeter-
 mitterent. Sin iret in alia omnia, tum de ea sermonem in aliud
 tempus opportunius reiicerent: interim pacem foedere saucirent.
 Paucis utrimque dictis, res convenit eademque die inter reges foe-
 dus iureiurando solenni more firmatum, et captivi Romanorum, ut
 in conditionibus expressum erat, absque pretio dimissi. Diem sequen-
 tem totum comprandendo et de pugna pridiana confabulando exe-
 gerunt. Alexander et Moesi Romanorum virtutem cum stupore
 praedicabant, qui non multi cum longe pluribus decertassent: et
 cum postremum agmen manus plane dedisset, nihil tamen animo
 fracti, quasi nihil contigisset novi, constantissimo spiritu cum ho-
 stibus concurrissent compulsiq; postea ab instantium catervis, ita

A. C. 1331 δρίας καὶ τῆς τόλμης, ἀλλ' ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, Δ' ἀτρέπτω φρονήματι συνέβαλον τοῖς πολεμοῖσι καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους μετὰ ταῦτα ἐπεὶ ἀνεχώρουν, οὐ πρὸς φυγὴν παντάπασιν ἀπέιδον, ἀλλ' ἠμύνοντο ἀπιόντες, ὅπερ καὶ μά-
 λυτα διέσωσεν αὐτούς. διεβεβαιούτῳ τε Ἄλεξάνδρος καὶ ὄρ-
 5 κους προστιθεῖς, ὡς εἰ χρόνον τινα ἔτι ἐνέμειναν μικρὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος, καὶ μὴ ἐγένετο ἡ τροπὴ, οὐκ ἂν ὑπέμειναν αὐτοῖ, ἀλλ' ᾤχοντο φεύγοντες, ἐκπεπληγμένοι τὴν τόλμαν αὐ-
 τῶν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ μάλιστα βασιλείως. τοιαῦτα καὶ ἑ-
 10 τερ' αὐτὰ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ὁμιλήσαντες, πρὸς ἐσπέραν 10 συνταξάμενοι ἀλλήλοις, Ἄλεξάνδρος μὲν ἐπανέξενεν εἰς τὴν οὐ-
 κείαν, βυσιλεύς δὲ Ῥωσοκάστρω ἡμέρας ἐνδιατρίψας οὐ πολλὰς, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν.
 P. 287 κή. Καὶ μετὰ πεντεκαίδεκάτην ἡμέραν ἠγγέλλετο αὐτῷ ὡς ὁ Σμύρνης καὶ Ἐφέσου καὶ ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν 15 πόλεων σαυράτης Ἄμουρ, πέντε ἄγων καὶ ἑβδομήκοντα στό-
 20 λον νεῶν, τὸν Αἰγαῖον διαβαλὼν Σαμοθράκη προσέσχε πρῶ-
 τον· κἀκεῖθεν πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον περαιωθείς, τὰ ἐκεῖ παράλια τῆς Θράκης παραπλεῖ, ἄδηλος ὧν ὅποι ἀπο-
 βήσεται. αὐτίκα τε ἐκ τῶν παρόντων ὄσους ἐνῆν συναγαγῶν, 20 πρὸς τὰ παράλια ἐχώρει τῆς Θράκης ὡς τῷ Περσικῷ στόλῳ κώλυμα ἐσόμενος τοῦ μὴ ἀποβάντας κακοῦν τὴν χώραν. συμ-
 βέβηκε δὲ βασιλέα τε κατὰ τὰ Κομουτζηνὰ πόλισμα τῆς Θράκης οὐ πολὺ ἀπρωκισμένον τῆς θαλάσσης ἀυλίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ Ἄμουρ κατὰ τὴν Ποροῦν παρὰ λιον τῆς Θράκης 25

recessissent, ut non fugam spectarent, sed abeuntes se defenderent: quod illis ad salutem sane quam profuisset. Et asseverabat Alexander, sacramento addito, si adhuc aliquantisper in eo statum res durasset, nec fugissent Romani, sustineri non potuisse, sed Moeos eorum virtute ac tolerantia praecipueque imperatoris attonitos, fugam arrepturos fuisse. Haec et alia toto die colloquiis agitantibus, ad vesperam inter se valedixerunt. Et Alexander quidem in regnum suum discessit, Imperator Rhosocastri diebus aliquot moratus, Didymotichum inde profectus, militem dimisit.

28. Post diem quintumdecimum nuntius venit, Amurium Smyrnae, Ephesi aliarumque urbium Ioniae satrapam cum classe quinque et septuaginta navium Aegaeo pelago transmissa, primum ad Samothracen appulsum, deinde ad oppositam continentem advectum, illic cram Thraciae legere, esseque incertam, ubi descensurus sit. Extemplo igitur cum praesenti copia quanta quanta erat, ad Thraciae littora Persas populatione prohibiturus imperator contendit: quem Cumutzenis oppido non procul a mari pernoctare contigit, et Amurium apud Porum, locum maritimum e regione Cumutzenorum

χώραν κατακτητὴν Κουμουτζηνῶν τὴν ἀπόβασιν ποιήσασθαι. Α. Ε. 1331
 ἐξελθόντα τε αὐτὸν πανστρατιᾷ ὡς ἐπὶ λείαν, καὶ βασιλέα ἐπὶ V. 230
 τὸ κωλύσαι προελθεῖν, συντυχῆν ἀλλήλοις κατὰ τι χωρίον C
 ὠνομασμένον Παναγίαν. ὃ ὑπτιον μὲν ἦν καὶ ὀμαλὸν, καὶ
 5 μάλιστα ἐπικαιρότατον ἵππεῦσι πρὸς πεζοὺς διαγωνίζεσθαι,
 καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς παρεῖχε προθυμίαν συμπλέκεσθαι τοῖς
 βαρβάροις. ἀπέτρπε δὲ αὐτοῖς τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, οὐ τρεῖς
 καὶ τετράκις, οὐδὲ δεκάκις, ἀλλὰ καὶ πλεονάκις τοσοῦτων ὄντων ἢ
 ὄσους ἤγεν αὐτὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀφίστασθαι αὐτῶν ἢ
 10 ὀδύνατο ὄρων οὐκ ἀνέλπιστον τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν· τό, τε
 συμπλέκεσθαι ἐποιεῖτο ἐν δεινῷ, εἰ ὀλίγους ἕγων πρὸς το-
 σοῦτους διακινδυνεύοι. ἐλπίζων δὲ ἀφίξεσθαι καὶ ἄλλην D
 στρατιάν, ἢ ἣν προσεταγμένη πρὸς αὐτὸν ἔλθειν, περιέμενε
 ἐκεῖ, ὡς εἰ ἀφίξειτο τοῖς βαρβάροις συμβαλῶν. οὕτω γὰρ
 15 ὅ, τε μέγας δομέστικος καὶ ὁ τούτου πενθερὸς Ἀσάνης συνε-
 βούλευεν ἐκεῖ παρών· οἱ τε βάρβαροι τῇ φύσει μὲν τοῦ τόπου
 οὐκ ἐθάρῃον διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι ἀναχώρησιν πρὸς τι καρ-
 τερόν, εἰ βιάζοιτο ὑπὸ τῶν ἵππεων· τῷ πλῆθει δὲ ὄρωντες
 εἰς αὐτοὺς ὑπερέχοντας πολὺ τῶν πολεμίων, ἐκατέρουν, μήτε
 20 ἄρχοντες αὐτοὶ πολέμου, μήτε ἀναχωροῦντες, ἵνα μὴ θάρσος
 παρέχουσι Ῥωμαίοις ἐπιφέρεισθαι αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἄμ-
 φότερα τὰ στρατεύματα εἰσθήκει ἀλλήλοις ἀντιπαρατεταγμέ-
 νοι, γνώμην ἔχοντες ἐκάτεροι μὴ προεπιχειρεῖν, ἀλλ' ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ἐπιόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ δείλην ἢ ἡμέρα ἦν,
 25 οἱ βάρβαροι πρότερον Ἑλληνιστὶ πρὸς Ῥωμαίους εἶπον, ὡς P. 288

descendit. Dumque is ad praedas agendas cum omnibus suis, et
 imperator ad praedones cohibendos procedunt, in loco Panagia ap-
 pellato sibi occurrunt, regione plana et aequali equitique contra
 peditem aptissima: id quod imperatori cupiditatem cum barbaris de-
 praeliandi iniiciebat. Sed rursus ab ea mente eorumdem multitudo,
 non ter, quater, sed decies, imo pluries sua maior, ipsum revocabat.
 Atque idcirco abscedere non poterat, cum in abscedentes impetum
 facturos credibile fieret: et configere haud aequum iudicabat, quod
 exiguo numero tam multis periculose obiceret. Aliam vero manum,
 quam venire iusserat, exspectans, illic manebat: ut ubi ea affuis-
 set, cum barbaris congrediretur: id enim et magnus domesticus et
 eiusdem domestici socer Asanes illic praesentes suadebant: barbari-
 que naturae loci non fidebant, quod nihil erat munitum, quo se
 reciperent, si ab equitibus urgerentur. Cum porro se hostibus longe
 numerosiores viderent, durabant, neque pugnam auspicantes, neque
 discedentes: ne Romanis in tergis haerendi ansam porrigerent. Sic
 igitur ambo exercitus sibi stabant oppositi, et utrique mens eadem
 non prius invadere, sed invadentes repellere. Sole in occasum ver-

A. C. 1331 οὐ δέον ἀργοὺς οὕτω διὰ πάσης ἐστάναι τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ μάχην συνάπτειν, ἢ ἀναχωρεῖν σπονδὰς θεμένουσ. μηδὲν δὲ ἀποκριναμένων τῶν Ῥωμαίων, οἱ βάρβαροι μικρὸν διαλεπόντες, ἐπυθάνοντο πάλιν, ὅθεν εἶη τε ἡ στρατιὰ καὶ τίς ὁ ἐξηγούμενος αὐτῆς. κελύσαντος δὲ βασιλέως, ἀπεκρί-5 νατο, τὴν μὲν στρατιὰν ἐκ τῶν παρακειμένων πόλεων ἐγχεορίων εἶναι συνειλεγμένην· στρατηγεῖν δὲ αὐτῆς τὸν ἐκ βασιλέως ἐπιτετραμμένον τὴν τῶν πόλεων ἡγεμονίαν. αὐτοὶ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἀπεκρίναντο οὐκ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ σαφῶς εἶ-
 B δέναι ὅστις εἶη· μνηνεῖν τε αὐτῷ τὸν αὐτῶν σατράπην Ἄ-10 μουρ, ὡς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν κέρδους ἕνεκα ἐνταῦθα, οἴομενοι κώλυμα οὐδὲν ἔσεσθαι αὐτοῖς πρὸς τὴν ὁρμὴν. ἑμῶν δὲ ἐμποδῶν γεγενημένων, διὰ πάσης μὲν ἡμέρας ἐστάναι ἐνταυθοῦ, ἔργῳ δεικνύντας, ὡς οὐκ ὀρῶδοῦμεν τὴν μάχην τὴν πρὸς ἑμᾶς, ἀλλ' οὕτω παρεσκευάσμεθα, ὡς διαγωνιούμενοι ἑμῖν, 15 ἂν πρῶτοι ἄρχητε πολέμου· κλινοῦσης δὲ ἡδὴ τῆς ἡμέρας, καιρὸν εἶναι πρὸς τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖν· καὶ μὲν καὶ ἑμῖν δοκοίη βέλτιον ἀποσχέσθαι μάχης, ἀγαπήσειεν καὶ αὐτοὺς, ἂν δ' ἐθέλητε συμπλέκεσθαι, ἀμνησθῆναι καὶ αὐτοὺς τὰ δυνατὰ. τοιαῦτα εἰπόντες, ἀναστρέψαντες ἤεσαν-
 C τεταγμένοι πρὸς τὰς ναῦς· βασιλεὶ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀρ-
 κεῖν ἐδόκει τὸ φθορᾶς τοσαύτης τὴν χώραν ἀπαλλάττειν καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν ἑαυτοὺς εἰς κίνδυνον ἐμβάλλειν, ὀλίγους συμπλεκομένους πρὸς πολλούς. ἀλλ' ἐπεὶ κεναῖς χερσὶν οἱ βάρβαροι ἀπήλλαξαν καὶ τῶν ἰδίων τινὰς ἀποβαλόντες, (τι-25

gente, barbari Romanos Graece compellant, non oportere ita inertes totum diem stare, sed vel manum miscere, vel iccto foedere abire. Quibus tacentibus, barbari parvo interiecto spatio rursus percunctantur: unde exercitus, et quis eius ductor. Imperatoris iussu responsum est, indigenam esse, ex oppidis in circuito collectum. Ducem autem ab eo quem imperator earumdem urbium praefectum creavisset. Tum illi, ducem se approbe nosse: quem ipsorum satrapa Amurrius certiozem faciat, eos illuc sua lucra quacesitum venisse putassequae nihil sibi ad explendum desiderium impedimento fore. Et quoniam ab ipsis impediuntur, ea propter ibi totum diem consistentes re docere se illos non timere: sed si velint initium facere, se pugnuros. Iam autem, quia lucis extremum esset, ad naves et ad castra redeundum. Si ipsis praestare videatur pugna abstinere, idem sensuros; si pugnam velint, pro viribus concertaturos. His dictis composito agmine ad naves recesserunt. Imperatori et comitibus visum sufficere tanta vastitate regionem prohibere: nec per aemulationem dum pauci cum multis dimicant, sese in discrimen conicere: sed cum barbari vacuis manibus discedant, amicis etiam

νὰς γὰρ αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι, περὶ τι χωρίον ἔσκε- A. C. 1331
 δασμένους ἐντυχόντες,) ἀγαπᾶν καὶ αὐτοὺς ἀναιμιωτὶ τὴν νίκην
 καρπουμένους. διὸ καὶ ὡσπερ ἀπὸ συνθήκης ἀπέσχογον τῆς
 μάχης. καὶ Ἀμούρπεκις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐμβὰς, ἀπέπλει
 5 πρὸς Ἀσίαν· βασιλεὺς δὲ εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε, καὶ
 διήγαγεν ἐνιαυτὸν, μῆτε ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μῆτε τῶν ἐφῶν
 βαρβάρων πόλεμον μηδένα ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο μηνὶ Φε- D
 βρουαρίῳ Ἰνδικτιῶν πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ἔτει τεσσαρακοστῇ ἐπὶ A. C. 1332
 ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, Ἀντωνίος ἐτελεύτησεν ὁ βασι- V. 231
 10 λεύς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς. καὶ μετὰ ἡμισυν
 καὶ ἓνα ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλείας τελευτῆς ἡ Ἀνδρονίκου A. C. 1333
 τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὶς ἡ Ξένη ἐτελεύτησεν. ὑπὸ δὲ τούς
 αὐτοὺς χρόνους μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Θετταλίας δεσπόζων τῆς
 ὁμόρου τῆ Βοιωτίας Γαβριηλόπουλος Στέφανος ὁ σεβαστοκράτωρ
 15 ἔτεθνήκει. Θεσσαλονίκης δὲ ἐπιτροπεύων ἐν τῷ τότε ὑπαρχος
 ὁ Μονομάχος, συνέσει τε ἀγαθὸς καὶ πράγμασιν εἰδὼς χρῆ-
 σθαι, τὰ τε κατὰ τὰς στρατείας ἐξησκημένος καὶ στρατηγεῖν
 ἱκανός, συνιδὼν καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Θετταλίᾳ, ὡς ἂν
 ὑπαγάγοι βασιλεῖ, στρατιῶν ὄσσην ἐνῆν ἀθροίσας ἐκ Θεσσαλο-
 20 νίχης, ἐσέβαλεν εἰς αὐτήν, οὕσαν τεταραγμένην διὰ τὴν τοῦ
 δεσπόζοντος τελευτήν. καὶ εἶλε τὸν τε Γόλον καὶ Καστρίν καὶ P. 289

7. In MS. sequentia annotarat quispiam studiosus: τρισκαιδε-
 κάτῃ Φεβρουαρίου περὶ ὥραν ἑβ' τῆς νυκτὸς ἐν μοναχῶν σχή-
 ματι διαγαγὼν ἐνιαυτοῦς δύο παρ' ὀλίγον, προαιεσθῆκώς καὶ
 τὰς κόρας ἀπὸ φυσικοῦ τινοῦ πάθους, id est, *decimotertio Fe-*
bruarii circa horam noctis duodecimam (obit), peractis duobus
circiter annis in veste monastica, oculisque morbo quodam ante
corruptis. Vide Gregoram lib. 9. ED. P.

de suis aliquot, quos Romani per agros dispersis occurrentes intere-
 merant, ipsos quoque incruenta victoria contentos esse debere. Quo-
 circa tamquam ex foedere a pugna se represserunt: et Amurius
 Pecis naves conscendens, in Asiam: imperator Didymotichum re-
 veritit annoque integrò neque ab occidentalibus, neque ab orienta-
 libus bello petitus est. Post haec mense Februario, indictione quin-
 tadecima, anno quadragesimo supra sexies millesimum et octingente-
 simum, Antonius imperator avus diem clausit ultimum, natus annos
 septuaginta duos. Deinde anno et dimidio post Xena mater Andro-
 nici iunioris vitam explevit. Sub idem tempus Thessaliae qua Bo-
 tiaeae confinis est, despota Gabriel Stephanus sebastocrator mortem
 obiit. Thessalonicae autem tum praefecturam gerens Monomachus,
 vir prudentia et usu rerum insignis, in armis exercitatus et dux
 egregius occasionem Thessaliae invadendae et imperatori subdu-
 cendae oblatam videns, Thessalonica cum delecto quam maximo in
 eam principis obitu perturbatam incursavit; eius oppidula Golum,

A. C. 1333 *Ανκόστημα πολίσματα αὐτῆς. Σταγούς δὲ καὶ Τρέκαλα καὶ Φανάριον καὶ Λαμιάσιν καὶ Ἐλασσῶνα, ἃ ἐπὶ Γαβριηλόπουλον ἐτέλουν, καὶ ἕτερα φρούρια τινὰ ὃ τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχων ὃ δεσπότης Ἰωάννης ὃ δούξ φθάσας παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. καὶ κατασχὼν φρουραῖς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ κατὰ Θετταλίαν, ἔγνω δεῖν ἐκεῖ παραγενέσθαι. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἐλθὼν, εἴλε πάντα ὅσα ὑπεποιήσατο ὃ δούξ. καὶ τοὺς φρουροὺς ἐκβαλὼν, ἠδίκησεν οὐδέν· ἀλλ' εὐ ποιήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὴν οἰκίαν. δια-
Β τριβοντα δὲ ἐν Θετταλίᾳ βασιλέα οἱ τὰ ὄρεινὰ τῆς Θεττα-10
 λίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπού-
 ῖοι καὶ Μεσαρίται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ
 δισχιλίους καὶ μυρίους ὄντες, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ
 ὑπέσχοντο δουλεύσειν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ, χειμῶνος ἐπελ-
 θόντος, διαφθαρεῶσιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἅτε πόλιν οἰ-15
 κῶντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρσειν ἐνδιατρίβοντες καὶ χωρίοις
 δυσπροσόδοις, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος
 καὶ τὴν χιόνα, ἄπιστόν τινα ἐν τοῖς ὄρσειν ἐκείνοις νυφομέ-
 νην, εὐεπιχειρήτοι ἔσεσθαι ἐδόκουν. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν ἀ-
 ναζεύξας ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-20
 ρας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὃ Κράλης πεπομφῶς, ἤξισυ καθ'
 ὄν ἂν δοκοίη τόπον γενομένους ἐν ταυτῷ φιλίας ἔνεκα, ἀλ-
 λήλοις τε συνηθῆναι καὶ ὁμιλίας τῆς ἀλλήλων καὶ συντυχί-
 ας ἀπολαῦσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ βασιλεὶ τούτο ἐδόκει κατὰ γνώ-*

11. De his Albanis et aliis inferioribus Chalcocondylas lib. 7.
 ED. P.

Castrin, Lycostomum cepit. Stagos vero, Tricala, Phanarium, Damasium, Elasonem, quae in ditione Gabriellis erant, et alia quaedam castella Acarnaniae despota Ioannes dux antea per dedicationem occuparat, iisque praesidio firmatis, in Acarnaniam reverterat. Imperator rerum Thessalicarum nuntiis excitus eo proficiscendum statuit; pauloque post veniens omnia quae dux subegerat recepit eiectisque praesidiarios inoffensos, et recte quidem, domum remisit. Versantem in Thessalia imperatorem, qui montana eius nullo rege incolunt Albani, Malacasii, Bovii et Mesaritae a tribunis sic cognominati, ad duodecim millia, salutatum venerunt et sua eidem obsecravit, quia detulerunt: timebant enim ne per hiemem praesentem a Romanis delerentur, utpote urbem nullam habitantes, sed in montosis et invidiis vicitantes, a quibus per hiberna propter frigus et nives in montibus illis altissimas digressi, facile opprimi se posse arbitrabantur. Imperator inde Thessalonicam repetivit. Brevi intervallo Graecae per legatos petit, ut in quo placeret loco, amicitiae, hilaritatis et commercii colloquutionumque causa convenirent. Cum idem

μην καὶ ἐπένευε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, συνέθεντο μετὰ τῶν **A. C. 1333**
 πρέσβων ἐν Βαίμῃ τὴν ἔνωσιν γενέσθαι χωρὶς Μακεδονικῶ.
 ὁ Κράλης μὲν οὖν, ἐπεὶ ἐπύθετο τὸ σύνθημα, ἐκ τῆς οἰκείας
 ὀρμηθεὶς πρὸς τὸ συντεθειμένον χωρίον ἦει· βασιλεὺς δ'
 5 ὡσπερ ἐκπληξέν τινα βουληθεὶς τῷ Κράλῃ ἐμποιῆσαι ἢ μάλ-
 λον ἀδόλου καὶ καθαρᾶς φιλίας πίστει παρασχεῖν, τὸ μετὰ
 παρασκευῆς καὶ ἀντιρρόπου στρατιᾶς εἰς τὸν ὠρισμένον τό-
 πον ἐλθεῖν καταλιπὼν, τριακοσίους τῶν ἰδίων ἀπολεξάμενος, **D**
 καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ὀλίγους χωρὶς τῶν πρὸς ὑπηρε-
 10 σίας τεταγμένων, ἔτι περὶ μέσῃ τὴν οἰκείαν διατρίβοντι
 τῷ Κράλῃ κατὰ τὸ Ῥαδοβόσδιον προσαγορευόμενον, ἠγγέλλε-
 το ὁ βασιλεὺς ἐξαίφνης προσιῶν. πρῶτα μὲν οὖν ἐθορυβή-
 θη δείσας τὴν βασιλείως ἔφοδον, μὴ οὐ κατὰ φιλίαν εἶη. ὡς
 δὲ ἐπύθετο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπομένων καὶ τὴν γνώμην βα-
 15 σιλέως ἣν ἔχων μετὰ τοσοῦτων ἦκει, ὑπερηγάσθη τε τὸν
 βασιλέα τῆς ἀδόλου γνώμης καὶ τῆς πρὸς τοὺς φίλους ἐλευ-
 θερίας, καὶ συνήδeto ἑαυτῷ τοιοῦτον κτησαμένῳ φίλον. εἰ-
 στίαςέ τε αὐτὸν φιλοτίμως μάλα καὶ βασιλικῶς, καὶ παρα-
 20 κατέσχεν ἑαυτῷ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ. πολλὴν τε ἐπιδειξάμενος
 φιλοφροσύνην καὶ μετρίως ἐς τὰ μάλιστα καὶ οἷα δεσπότη
 προσνεχθεὶς τῷ βασιλεῖ, μετὰ τὴν ἐβδόμην αὐτὸς μὲν ὑ-
 πελείπετο εἰς τὴν οἰκείαν, βασιλέα δὲ χαίρων χαίροντα οἶκα **P. 290**
 δε ἀπέπεμπε. κατὰ ταύτην δὲ τὴν συντυχίαν καὶ μεγάλῃ
 δομestικῇ ἐγένετο πρὸς Κράλην φιλία ἰσχυρὰ πείραν ἑαυτοῦ
 25 παρασχομένη.

optaret imperator, petitioni annuit et cum legatis Baimi castellum
 Macedoniae elegit. Ita convenisse intelligens Crales, eodem e sua
 provincia proficisci maturavit. Imperator velut terrefacere Cralem,
 seu potius germanae ac sincerae amicitiae argumentum exhibere
 volens, in locum definitum cum apparatu et comitatu se digno ve-
 nire omittens, delectis trecentis et paucis de nobilitate (praeter mi-
 nistros et caculas videlicet) adhuc prope in medio regionis, Rhado-
 bosdii repentino adventu suo eum oppressit. Crales huius inexpectati
 adventus nuntio primum conterritus timuit, ne fide non bona
 secum ageretur. Ut autem de numero qui sequeretur, et quo fine
 cum tam paucis advenisset, cognovit, imperatorem de candore et
 libertate erga amicos magnopere admiratus, sibi que de tali amico
 gratulatus est; epulisque splendide et regaliter acceptum dies septem
 apud se detinuit, humanissimeque et summa cum submissione ac
 tamquam dominum suum tractatum, ipse domi manens a se gau-
 dens gaudentem dimisit. In hoc conventu etiam magnus domesticus
 cum specimen ingenii ac morum suorum praebuisset, firma cum
 Crale amicitia copulatus est.

A. C. 1333 κθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων καὶ
 V. 232 οὐ πολὺ ἐνδιατρίψας, ἤκεν εἰς Βυζάντιον. καὶ οὐ πολλὰς
 B ἡμέραις ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς Δομένικος ὁ Ἀνδρέου τοῦ
 Κατάνια, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἤρχε, βασιλέως παραδόντος
 κατὰ χάριν, τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀποθανόντος, κληρονόμος τῆς
 οὐσίας καταστάς, (πλούσιος δὲ ἦν,) τοῖς χρήμασι φουσηθεῖς,
 Λέσβου διανοηθεὶς Ῥωμαίων ἀφελόμενος, ἰδίαν ἐαυτῷ πε-
 ριποιήσασθαι ἡγεμονίαν, μίαν καὶ δέκα ἐκ Γεννοῦας οἰκείους
 C χρήμασι πληρώσας τριήρεις καὶ ἐκ Σικελίας μίαν προσεται-
 ρισάμενος Δηλίους τε πείσας πέντε παρασχεῖν, ἀκηρύκτως
 ἐπέπλευσε Λεσβίους. καὶ Μιτυληναίους μὲν εἶλε τειχομαχίᾳ,
 ἀπαρασκευοὺς προσπεσὼν καὶ καταπλήξας τῷ ἀπροσδοκῆ-
 ἔκράτησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων συμπάντων ὅσα ἦν
 κατὰ τὴν νῆσον. Ἐρεσοῦ δὲ καὶ Μηθίμνης ἀπεπείρασαν
 μὲν, ἤττους δὲ ὀφθέντες τῶν τειχῶν ἀπέσχοντο, καὶ νῦν¹⁵
 ταῦτα μόνον τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν καὶ δουλείαν ἀποσώ-
 ζει. τοιαῦτα περὶ Λέσβου πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, Λατίνους
 μὲν τοῖς κατὰ Γαλατῶν ἀποίκους οἳσι Γεννοῦτῶν πολλὴν
 D ὠνείδισεν τὴν πονηρίαν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ διεμαρ-
 τύρατο ὅτι παρὰ τὰ συγκείμενα Ῥωμαίοις καὶ αὐτῶν τῆ²⁰
 βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ οἰκεία χρώμενοι μοχθηρίᾳ καὶ πανουργίᾳ
 πράττουσιν, ἕξ ὧν οὐ ζημίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πόνοὺς καὶ
 κινδύνους τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι προξενούσιν. οἷς οὐδὲ
 αὐτοὶ εἶχον ἀντεπεῖν ὡς δικαίως οὐ κατηγοροῦνται. αὐτοῖς

4. Gregorae dicitur Catanes. ED. P. 14. Μηθίμνης scriptum in MS. ED. P.

29. Imperator Thessalonicam et paucis diebus Byzantium ve-
 nit: ubi audit Dominicum Andreae Cataniae filium, qui suo bene-
 ficio Phocaeam novam obtinebat, patre divite mortuo hereditatem
 crevisse; et opibus inflatum, Lesbo Romanis erepta, proprium sibi
 principatum instituere meditatum. Is Genua undecim triremibus
 sumptu suo adornatis, e Sicilia una sibi adiuncta et a Delii quin-
 que impetratis, bello non indicto, Lesbum adnavigabat. Ac Mity-
 lenaeos quidem, utpote imparatos insperatoque casu perterritos ex-
 pugnavit: et reliqua quotquot erant per insulam oppidula in pote-
 statem redegit. Eressum et Methymnam tentavit ille quidem, sed
 perspecta suarum imbecillitate virium abstinuit; hodieque haec sola
 oppida in fide et subiectione imperatoris manent. His itaque de
 Lesbo ad se perlatis, imperator Galataeis Genuensium colonis im-
 probissimum facinus et rerum novarum molitionem exprobrat: Deum
 hominesque testes appellans, eos pacta inter Romanos et ipsorum
 populum ac sententiam privata nequitia calliditateque violare: unde
 non detrimenta solum, sed etiam labores et pericula Romanorum

δὲ ἐν ἡμέραις εἴκοσι ταῖς πάσαις τεττάρων καὶ ὄγδοήκοντα. C. 1333
 νεῶν στόλον ἐξηρτύετο, ὧν ἦσαν αἱ τέτταρες καὶ τετταρά-
 κοντα διήρεις καὶ τριήρεις· αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν.
 εἶποντο δὲ καὶ νῆες φορτηγοὶ ἄγουσαί τε στρατιώτας πεζο-
 5μαχοῦς καὶ οἶτον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ. καὶ
 ἐπεὶ πάντα παρεσκευασμένα ἦν καὶ οὐδὲν ἐρέδει ἔτι, ἄραν-
 τες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Λέσβον. γενομένοις δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τὴν πρὸς Ἑλλάσποντον, οἱ ἀπὸ τῆς P. 291
 Λέσβου τῶν Λατίνων σκοποὶ οἱ παρῆσαν αὐτόθι μακρᾷ νῆϊ
 10ταχυναυτούσῃ, φυλάσσοντες τὴν βασιλέως ἔφοδον, πρότεροι
 ἐλθόντες διὰ τε ταχυτήτα τῆς νηὸς καὶ τὸ μάλιστα ἐπισπεύ-
 δειν τὸν πλοῦν, ἐμήνυσον βασιλέως τὸν ἐπίπλουν ὡς οὐ πολὺ
 ὕστερον ἐσόμενον. ἐκείνοις δὲ τὸ πλῆθος μὴ εἰδοῖσι τῶν βα-
 15σιλικῶν νεῶν, ἐδόκει μαχητέα πρὸς βασιλέα εἶναι· καὶ πα-
 15ρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντες. οἱ Ἀῆλιοι δὲ ὄρωντες αὐτοὺς
 παρασκευαζομένους, ναυάρχῳ τῷ σφετέρῳ τὴν γνώμην κατὰ-
 δηλὸν ἐποίουν, φάσκοντες ὡς πᾶσι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ βα-
 20σιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὄπλα ἀνταίρειν εἶεν δυνατοί. οὗ δὲ ἕνεκα
 καὶ πρὶν καταστῆναι ἐς τὴν μάχην, φανεράν αὐτῷ τὴν βου-
 20λὴν ποιεῖν, ὅπως τάχιστα τὰ δέοντα βουλευσῆται καὶ μὴ ἀ-
 ναγκασθῆ φεύγειν αἰσχροῶς καὶ ἀγεννῶς, μήτε ὄπλα ἀνταιρόν-
 των αὐτῶν μήτε ἀμυνομένον. ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν τῆς ἀληθείας V. 233
 ἕνεκα ἐπήγγεσε καὶ χάριν ὠμολόγησε πολλήν. Δομενίκῳ δὲ
 τῷ παντὸς ἄρχοντι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς ἄλλοις ναυάρχοις

imperatoribus creent. Quibus ne ipsi quidem, quasi immerito ac-
 cusarentur, habebant quod opponerent. Ipse vero totis viginti die-
 bus quatuor et octoginta navium classem instruxit, quarum quatuor
 et viginti biremes et triremes, ceterae uniremes erant; onerariae
 item, peditem, commeatum et alia exercitui necessaria portantes
 sequebantur. Paratis plane omnibus, Byzantio Lesbum solvunt. Ubi
 Callipolin iuxta Hellespontum delati sunt, praesentes ibidem e Lesbo
 Latinorum speculatores, longa et celeri nave imperatoris adventu
 explorato, per eam celeritatem et summam in navigando festinatio-
 nem primi affuturum nuntiarunt. Genuensibus navium numerum
 nescientibus, placuit cum imperatoria classe fortunam experiri; iam-
 que se ad nauticum certamen accingebant. Id aspicientis Delii,
 nauarcho suo sensum suum aperiunt affirmantque, contra quemvis
 mortalem potius, quam contra Romanorum imperatorem arma ferre
 posse. Quare ante pugnam se illi voluntatem suam detegere, ut
 quam primum quae in rem sint decernat, et ne turpiter atque igna-
 viter cogatur fugere, ipsis nec vim illaturis, nec illatam repulsa-
 ris. Nauarchus eos de confessione veri collaudat: gratias magnas
 agit: ad Dominicum totius classis imperatorem ceterosque Latino-

Δ. C. 1333 τῶν Λατίνων προσελθόν, οὐκ ἔφασκε δεόντως βεβουλεῦσθαι
 πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὅπως ἄγοι τριήρεις ὁ βασιλεὺς,
 ἀπερισκέπτως πρὸς τὴν ναυμαχίαν οὕτω καὶ θρασέως χωρεῖν.
 C ἔαν γὰρ συμβαίῃ ἡττηθῆναι, οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ παντά-
 πασι διαφθαρῆναι, πάντων τῶν ἐνθάδε πολεμίων ὄντων καὶ
 συνεπιδησομένων. οὗ δὴ ἔνεκα ἔχρην πρότερον τὴν δύναμιν
 βασιλέως ἐρευνᾶν ὅπως ἄγει. κἂν μὲν οἴοί τε ἦτε διαναυ-
 μαχεῖν, ἂν δὲ μὴ, καταφυγῆν τινα ὅπη σωθῆσεσθε ζητεῖν.
 Ἐγὼ δὲ προθύμως μὲν ἂν πρὸς τὴν ναυμαχίαν συνηγωνισά-
 μην παρῶν ὑμῖν· Ἀηλίους δὲ οὐδὲν ἔστι τὸ πείσον ὄπλειο
 ἀνταίρειν βασιλεῖ, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον αἰρετέα, ἢ πρὸς βα-
 σιλέα αὐτοῖς πολεμητέα εἶναι λέγουσι. βιάζεσθαι μὲν οὐκ
 Δοῦκ ἔξεστιν αὐτοὺς πάντας ἐπίσης τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχον-
 τας. ἔδοξε δέ μοι βέλτιον σκεψαμένῳ, πρὶν βασιλέα ἦκειν,
 ἀναχωρεῖν. ἔαν γὰρ ὀφθέντος φεύγωμεν, αἰσχύνῃ οὐ τήντις
 τυχοῦσαν προστριψόμεθα Σπιταλιώταις. μελήσει δὲ ὑμῖν
 ὅπως ἂν βέλτιστα διάδησθε τὰ καθ' αὐτούς. ὁ μὲν οὖν τῶν
 Ἀηλίων ναύαρχος τοιαῦτα εἰπὼν καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς,
 ἀπέπλευσεν εἰς Ἀῆλον. Δομενίκῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
 ὑπολειφθεῖσιν οὐκέτι ἐδόκει ναυμαχεῖν· ἀλλὰ πέντε μὲν²⁰
 τῶν τριήρεων ἔπεμψαν εἰς Καλλονὴν φρούριόν τι κατὰ τὴν
 Λέσβον ἐπὶ τῷ στόν τε εἰσαγαγεῖν καὶ φρουράν· ἐδεδίεσαν
 γὰρ περὶ αὐτοῦ μὴ ὑπὸ βασιλέως εἰς ἐπιδρομῆς ἀλφ' αὐτοῖ

rum nauarchos accedit; non eos bonum cepisse consilium dicit, pri-
 usquam exacte didicerint, cum quot triremibus Romanus adveniat,
 ita improvide confidenterque navale cum ipso praelium committere.
 Nam si vinci contigerit, nihil superesse, quam desperire funditus:
 cum omnes qui in insula sint, ipsorum hostes sint unaque cum
 Romanis ad eorum exitium incubituri videantur. Quare imperatoris
 vires et potentiam prius indagandam: et si se contra non infirmos
 sentiant, tum demum configendum: sin minus, salutis aliquod
 perflugium quaerendum. Quod ad me attinet, inquit, cupide vobis-
 cum ad hanc navalem pugnam aggrededer: Delios autem, ut impe-
 ratori armis resistent, nemo adducet: qui citius omnia sibi perpeti-
 enda, quam adversus eum pugnandum testantur. Cogere igitur illos
 fas non est, quando ex aequo omnes ita sentiunt. Mihi porro
 re considerata conducibilius apparet, antequam adsit imperator, re-
 cedere. Si enim ante eius conspectum fugerimus, non qualemcum-
 que labem Hospitalensibus inuremus. Vobis curae erit, ut illis
 optime consulatur. Haec postquam dicta dedit, eos valere iussit ac
 Delum cucurrit. Dominico ceterisque ducibus non amplius fuit
 sententia navibus decertare; sed triremes quinas quidem in castellum
 quoddam Lesbi, Callonem vocabulo, ad comaeum et praesidium
 importandum mittunt, quod ab imperatore per incursionem captum

δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐφροῦρον Μιτυλήνην. βασιλεὺς δὲ ἄμα A.C. 1333
 παντὶ τῷ στόλῳ ἤλθεν εἰς Ἐρεσσόν· ἐπαινέσας δὲ Ἐρεσσίους P. 292
 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα, καὶ προνοίας ὅσης ἐδέοντο ἀξιώ-
 σας, ἄρας ἐκεῖθεν ἔπλει ἐπὶ Χίον. ἀπὸ σκοπιᾶς δὲ τις μεγα-
 5βοῶν ἐπυρνᾶντο περὶ στόλου ὄτων εἶη. ἀποκριναμένων δὲ,
 ὡς εἶη βασιλέως, αὐτὸς τε πάρεστιν ὁ βασιλεὺς. „αἱ δὲ ἐν
 τῷ κόλπῳ τῆς Καλλονῆς” εἶπε „τριήρεις τίνος;” ἐκ τοῦ λόγου
 δὲ συνεῖς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς Μιτυλήνην οὐσῶν εἶναι
 φρουρούσας Καλλονῆν, ἀναστρέψας ἤλαυνεν ἐπ’ ἐκείνους.
 10 ἤδη δὲ ἐπελάβετο ἡ νύξ. Λατῖνοι δὲ ὡς εἶδον βασιλέα προσε-
 λαύνοντα, τότε φεύγειν ἄπορον ὄρωντες, καὶ τὸ διαγωνίζε-
 σθαι ἀδύνατον, ἐξῶσαν εἰς τὴν γῆν τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὶ κατε-
 15 κρύβθησαν ὑπὸ τὴν ὕλην, συνηρεφοῦς τοῦ τόπου πεφυκότες,
 ἄμα δὲ συνεργοῦντος καὶ τοῦ σκότους. καὶ τὰς μὲν τριήρεις
 20 ἔειλκυσαν κενὰς οἱ βασιλικοί. ἀποβάντες τε καὶ διερευνησά-
 μενοι τὴν λόχμην, ὑπὲρ ἡμίσεις αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέκτει-
 ναν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ὑπὸ σκότος ἠδου-
 νήθησαν διαφυγεῖν, εἰς Μιτυλήνην διεσώθησαν πρὸς τοὺς
 οἰκέλους. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ πικρέστη τὸν Φιλανθρωπηὸν κατα-
 20 λιπὼν ἄμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἵππικῇ τὴν Μιτυλήνην πο-
 λιορκεῖν, ἀπέπλευσεν εἰς Φώκαιαν, ἧς ἤρχε τῷ τότε
 Ντουναρδος. οἱ μὲν οὖν εἰς Λέσβον καταλειφθέντες τὰ μὲν
 λοιπὰ φρούρια πάντα παρεστήσαντο ὁμολογίᾳ, Μιτυλή-
 25 νην δὲ ναυσί τε καὶ πεζῷ περικαθήμενοι ἐπολιόρχουν. βασι-

iri metuebant: ipsi cum reliquis Mitylenen tuebantur. Imperator cum tota classe Eressum tenens, civium erga se studium commendavit et eorum rebus pro necessitate prospexit: inde Chium navigavit. E specula porro quidam altum vociferans quaesivit, cuiusnam classis esset: responsum, imperatoris esse et cum praesentem adesse. At enim quae in sinu Callones sunt triremes, inquit, cuius sunt? E quibus verbis colligens imperator de iis esse, quae apud Mitylenen erant, ad Callonem tuendam missae videlicet, reversus in ipsas ferabatur. Iam nox rebus incubuerat, cum Latini illi imperatorem allabi cognoscentes, quia fuga nusquam patebat, et contra pugnare non dabatur, naves ad terram appellunt, et ipsi se in silva proxima, loco natura umbroso et opaco, tenebris etiam eos adiuvantibus, abscondunt. Ac triremes quidem vacuas Romani trahentes descendunt locaque insidiosa perscrutati, supra dimidium eorum partim trucidant, partim capiunt. Qui per tenebras effugere potuerunt, Mitylenen ad suos salvi pervenerunt. Imperator, pincerna Philanthropeno ad Mitylenen pedestri et equestri manu obsidendam relicto, Phocaeam cursum intendit, cui tunc Dunardus sive Odoardus praeerat. In Lesbo igitur relicti oppida cetera ad unum in deditionem reci-

- A. C. 1333λέυς δὲ πρὸς Σαρχάνην πέμψας, ὃς ἦρχε τῆς Ἰωακίμης κατὰ τὴν Φώκαιαν, σπονδὰς ἔθετο πρὸς αὐτὸν καὶ συμμάχίαν, ὥστε Σαρχάνην μὲν ἐπικουρίαν βασιλεὺς παρασχεῖν περὶ τὴν τε καὶ ναυτικὴν πρὸς τὴν τῆς Φωκαίας καὶ Μιτυλήνης
- V. 234 πολιορκίαν, βασιλέα δὲ τὸν παῖδα Σαρχάνη Σουλμὴν καὶ τοὺς λοιποὺς παῖδας τῶν Περσῶν, οἱ κατὰ Φώκαιαν ἐν προσήματι ὁμήρων ἐφρουροῦντο, ἐλευθεροῦν. οἱ γὰρ εἰς Φώκαιαν ἐκ Γεννοῦσας Λατίνοι δόλω Σουλμὴν τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τέτταρας καὶ εἴκοσιν ἑτέρους τῶν παρὰ Πέρσαις ἐγγενῶν κρατήσαντες παῖδας, ἔφασαν οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κεκράτηκέναι, ἀλλ' ὥστε ὁμήρους ἔχειν βεβαίως ἕνεκα εἰρήνης. Σαρχάνης δὲ μὴ ἔχων ὅτι δρᾶν, ἠσπάζετο καὶ ἄκων τὴν εἰρήνην διὰ τὸ πρὸς τοὺς παῖδας φίλτρον. τότε δὲ ἐπαγγελλόμενον βασιλέως ἐλευθεροῦν, ἂν συναγωνίσηται προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλπιδὶ τῆς τῶν παιδῶν 15 ἐλευθερίας συνήρατο πρὸς τὸν πόλεμον τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς Φώκαιαν καὶ αὐτὸς ἐλθὼν ἅμα στρατιᾷ περὶ τὴν τε καὶ ἱππικῇ, προσεκύνησέ τε καὶ ἠσπάσατο βασιλέα, καὶ συνδιήγεν αὐτῷ Φώκαιαν πολιορκῶν. παρεῖχέ τε ἄφθονον ἀγορὰν τῇ βασιλείᾳ στρατιᾷ, ταῖς ὑπ' αὐτὸν κελεύσας πόλεσι καὶ χώραις τὰ ἐπι-20
- P. 293 τήδεια εἰς Φώκαιαν κομίζειν. πέμπτος μὲν οὖν ἦνύετο μὴν Φωκαέων καὶ Μιτυληναίων πολιορκουμένων, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Φώκαιαν συχναί τε καὶ καρτεραὶ ἐγίνοντο τειχομαχίαι καὶ

1. Σαρχάνην. Fuit hic satrapes Turca, cui obtigerunt, quae a Philadelphia et Antiochia Maeandri usque ad Smyrnam et maritimam Ioniae oram patent. Gregoras lib. 7. ineunte. *ED. P.*

piunt: Mitylene terra marique obsidetur. Imperator missis legatis ad Sarchanem orienti circum Phocaeam imperantem, foedus et societatem cum eo pepigit, ut ipse pedestri et navali subsidio se ad Phocaeam et Mitylenen obsidendas adiuveret: imperator vicissim Sulimanum Sarchanis et reliquos Persarum filios, qui nomine obsidum apud Phocaeam tenerentur, libertate donaret. Nam qui erant Phocaeae Genuates, cum Sulimanum atque alios quatuor et viginti nobilium Persarum filios dolo cepissent, non se illos servitutis causa, sed ut pacis obsides haberent, cepisse aiebant. Sarchanes cum aliud non posset, ingratum pacem accepit propter caritatem filiorum videlicet. Cum autem imperatoris promissio de libertate illis reddenda accederet, si se in bello contra Latinos promptly adiuveret, spe libertatis id fecit, ac Phocaeam per se cum pedestri et equestri copia veniens, imperatorem venerabundus salutavit et cum eo urbem obsedit: subiectisque sibi urbibus et locis mandans, ut cibaria Phocaeam adveherent, imperatoris exercitui forum uberrimum praebuit. Iam quintum mensem Phocaeensium ac Mitylanaeorum obsidio

ἑλεπόλεις προσήγοντο καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πρὸς ἄλλωσιν πόλεωσιν. C. 1334
 ἔξευρημένα. ἐκπολιορκῆσαι δὲ οὐκ ἠδύνατο αὐτοὺς διὰ τὸ
 καρτερότητα τειχῶν καὶ τὸ εὐρώστως ἀμύνεσθαι Λατίνους καὶ
 μὴ ἐνδιδόναι. μηχανομένης δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ πλεόν, ἐπὶ
 58, τε σῆτος αὐτοῖς ἐνέδει ἤδη, καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπώπτειον
 οὐ ταχέως λύσειν βασιλεὺς πρὶν ἢ λιμῶ ἢ τειχομαχίᾳ παρα-
 στήσεται αὐτοὺς, μηχανώμενοι τὸ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀντι-
 σχῆσειν, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ὅσοι Φωκαίαν κατέκρουν ἐξήλασαν Β
 πανοικισίᾳ, αὐτοὶ δὲ τὸν σῆτον καὶ ὄσα ἕτερα ἦν ἐπιτήδεια συν-
 10 αγωγόντες, εἰσῆγαγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτοὶ ἐφρούρουσαν,
 καὶ χρώμενοι αὐτοῖς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. διατρίβοντί τε
 κατὰ τὴν Φωκαίαν βασιλεῖ οἱ τοῦ Ἰωνίου καὶ Αἰτίνης καὶ Ἰωνίας,
 15 Χετήρ καὶ Ἀμούρ, ὃν φθάσαντες πρότερον εἰρή-
 καμεν στόλῳ καταπεπλευκέναι εἰς Θράκην, καὶ τρίτος Σουλαι-
 20 ἰσμᾶσας ὠνομασμένος, προσῆλθόν τε κατὰ φιλίαν καὶ προσεκύ-
 νησαν καὶ ἐπήγγειλαντο εὖνοι ἔσεσθαι καὶ φίλοι βασιλεῖ, βασι-
 λεὺς τε αὐτοῦς τῆς εὐνοίας ἕνεκα δώροις ἀμειψάμενος καὶ εὐε-
 γεσίαις, οἵκαδε ἀπέστειλεν. ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμά-
 25 των, ἠγγέλλετο ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ ὡς ἐκ Γεννοῦσας κατὰ
 30 τινὰ ἐτέραν χρεῖαν τριήρεις ἑκαταίδεκα προσέσχον Γαλατᾶ,
 ὧν τῷ ναύαρχῳ καὶ τοῖς τριηράρχαις τινὲς τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις ἐπιφανῶν κρύφα διαλεχθέντες, ἔπεισαν δώροις καὶ
 ὑποσχέσει πολλὰς προσεταιρισμένους καὶ τὰς λοιπὰς ἔξ αἱ

13. Ioniam infestarat, Aladino etiamnum vivente. ED. P.

duraverat, et Phocaeae praesertim tormentis muralibus machinisque
 oppugnatoriis crebra erat et valida moenium adhaerita oppugnatio:
 nec tamen propter soliditatem et quod Latini fortiter constanterque
 se tuerentur, expugnari poterat. Sed cum obsidio produceretur lon-
 gius, quoniam eos commeatus iam destituebat et hostes ab oppu-
 gnatione non ante desituros suspicabantur, quam ipsi fame aut armis
 subigerentur, quiddam machinati sunt, quo se tueri diutius possent.
 Romanos quotquot Phocaeam incolebant, unumquemque tota cum
 domo exegerunt: annonam corporique sustentando requisita in ar-
 cem, praesidio a se munitam, collegerunt et comportarunt: quibus
 victitantes, obsidionem tolerarent. Ad imperatorem apud Phocaeam
 filii Aitinis Ioniae satrapae, Cheterus et Amurius (quem supra in
 Thraciam classe devectum docuimus) et tertius Sulaimasas appellatus,
 amicitiae ergo veniunt, eumque venerati, benevolentiam ac fidem
 pollicentur. Quos ille donis ac muneribus affectos domum remisit.
 In hoc rerum statu Byzantio nuntiatur, Genua sedecim triremes alia
 quadam de causa Galatam appelli; quorum cum nauarcho et trie-
 rarchis quidam nobiles Romani clam collocti, donis et promissis
 multis eos pellegerint, ut adiunctis etiam sex aliis, quas Galatae

A. C. 1334είσιν ἐγκώριος, ἔπειτα καὶ τὰς κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἔξ παραλαβόντας, ἐπιδέσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν Φωκίαιαν. ταῦτα δὲ τοὺς Ῥωμαίους συνεσκευαχέται οὐ τῆς τῶν Γεγονοιῶν προνοίας ἔνεκα, ἀλλ' ἐπίβουλοι καὶ προδοταὶ βασιλέως γενημένοι, καὶ τῆς ἀρχῆς κρατήσαι βουληθέντες ἔξ ὧν ἔφον-5
 Δτο δυνήσεσθαι διαφθεῖραι ἔπραττον.

V. 235 λ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπόθετο τοιαῦτα, τὴν τε οὖσαν παρεσκευάσε δύναιμι ὡς ἦν δέη ναυμαχήσων, καὶ ἑτέρω ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν βαρβάρων προσεπορίζετο ὄση δυνατή. καὶ Σαρχάνης μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι παρεσχετοιο

P. 294ναῦς καὶ στρατιὰν πολλὴν πεζὴν τε καὶ ἰππικὴν, ἣ ἐλθούσα ἑστρατοπαεδεύετο παρὰ τὴν Φωκίαιαν. Ἄμοῦρ δὲ ὁ τοῦ Ἄτινῆ, τοῦ μεγάλου δομestίκου πείσαντος, τριάκοντα ναυσὶ συνεμάχει βασιλεῦ. ὁ γὰρ μέγας δομestικός καὶ πρότερον μὲν εἶχε πρὸς Ἄμοῦρ φίλιος καὶ γράμμασιν αὐτῷ ὁμίλει καί τις τὴν εὐνοίαν ἐπεδείκνυτο, συνεγένετό τε καὶ ἐπὶ μικρὸν ὀλίγη πρότερον, ὅτε κατὰ Φωκίαιαν πρὸς βασιλέα ἦκε· τότε δὲ τῆς χρείας καλούσης, πρεσβείαν πέμψας πρὸς αὐτὸν, οὐ δίκαιον ἔφασκεν εἶναι οὐδὲ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ γράμμασι καὶ ἀγγελίαις ὡσπερ πρότερον καὶ αὐτὸς ὁμίλειν. πρότερον γὰρ αἰτίανο
 Βεῖναι τῆς τοιαύτης συντυχίας τὸ πολὺ ἀλλήλων διεστάναι· νυνὶ δὲ ἔγγυς διατριβόντων, δίκαιον εἶναι, εἶγε καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἐν ὀρισμένῳ τινὶ τόπῳ συγγενέσθαι καὶ τῆς ἀλλήλων ὁμιλίας ἀπολαῦσαι καὶ τὴν οὖσαν ἐπιβεβαιώσα-

reperirent, et illis idem sex apud Mitylenen, Phocaeae ipsum imperatorem adorirentur. Talia Romanos struxisse, non ut Genuesibus consulerent, sed insidiatores et proditores factos et imperium affectantes, unde se ipsum imperatorem vita spoliare posse arbitrarentur, id agere ac moliri.

30. His auditis imperator et quas secum habebat copias ut ad pugnam navalem instruebat, si opus foret: et alias insuper a barbaris ex Ionia quantas poterat conquirebat. Ac Sarchanes quidem naves quaternas et vicenas peditumque et equitum magnam vim subministravit, qui prope Phocaeam tetenderunt. Amurius vero Aitinis filius, impulsu magni domestici, cum triginta navibus imperatori auxiliatum venit. Domesticus enim et ante Amurium diligebat amoremque suum crebris ei litteris declarabat: et cum eodem ad imperatorem Phocaeam veniente paulo ante familiariter congressus fuerat. Tum autem re ita iubente, legatos ad eum misit, qui dicerent, nec iustum, nec sibi iucundum esse, rursus nuntiis et litteris cum eo velut ante colloqui. Nam huiuscemodi colloquiorum causam prius fuisse, quod inter se longius distarent. Nunc quoniam viciniore sint, aequum esse, si idem illi probetur, in loco aliquo certo con-

σθαι φίλαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα ἐπερθευέει—A.C. 1334
το· Ἀμούρ δὲ, ὡς ἤκουσεν, εὐτυχίας οὐδεμιᾶς ἐνόμισε δευ-
τέρων τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀγγελίαν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα οὐ-
όμενος εὐεργετεῖσθαι, τῶν ἄλλων πάντων ἀμελήσας, κατὰ τὰς
5 Κλαζομενάς γενόμενος συνεγένετο αὐτῷ, καὶ ἀποβάντα τῶν
νεῶν εἰστιάσέ τε φιλοτίμως καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο φιλοφρο-
σύνην. ἐπὶ τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ
συνδιατρίψας, βασιλεῖ τε ἐπεισε προσέχειν ὡς δεσπότη καὶ
τῶν ὑπ' ἐκείνῳ τελούντων ἐπιφανῶν Ῥωμαίων νομίζειν ἕνα,
10 καὶ ἑαυτῷ συνέδησεν ἀρῆκτοῖς φιλίας δεσμοῖς. τὰς τε ναῦς
παρῆνει πέμπειν ὡς τάχιστα βασιλεῖ δεομένῳ συμμαχίας, αἱ
καὶ ἐπέμφθησαν μετ' οὐ πολὺ. καὶ Φιλαδελφεινοὺς ἐκέλευσε
φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον ἀντὶ πολεμίου, καὶ μηδένα φόρον
λαμβάνειν ὃν παρῆγοντο αὐτῷ ὅτε ἦσαν ἐν σπονδαῖς, καὶ οὐ-
15 δὲν ἦν ὁ, κελεύσαντος τοῦ μεγάλου δομεστίκου, μὴ καθ' ἡ-
δονὴν αὐτῷ πράττειν ἢ πρὸς τῷ καὶ χάριν εἰδέναι καὶ τὰ
μέγιστα οἰεσθαι εὐεργετεῖσθαι. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δομέστικος
συνταξάμενος Ἀμούρ, ἦκεν ὡς βασιλέα. καὶ ἐπεὶ καὶ αἱ παρὰ
τοῦ Σαρχάνη παρῆσαν νῆες, παρεσκευάσαντό τε πρὸς τὴν ναυ-
20 μαχίαν καὶ ἠριῶντο ὅτι οὐ παρῆσαν οἷς ναυμαχοῦνται. Λα-
τῖνοι δὲ, εἴτε τὴν παρασκευὴν βασιλέως δείσαντες, εἴτε καὶ
διὰ τὸ τοὺς ἐνάγοντας Ῥωμαίους καταφώρους γενομένους
ὑποπτῆσαι, (ἢ γὰρ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μῆτηρ ἄμα βα-

11. παρήει legebatur et 14. οἶ pro ὄν. Utrumque recte ed. V.

venire matuaque consuetudine frui et susceptam confirmare amici-
tiam. Haec fuit legatio magni domesticici. Amurius hosce nuntios
summam felicitatem interpretari et in maximo beneficio ducere: re-
lictisq; ceteris omnibus, Clazomenis cum eo miscere colloquium; ubi
de navi descendente convivio delicatissimo adhibuit et perhu-
maniter habuit. Quatriduo cum illo versatus magnus domesticus,
persuasit, ut imperatori non secus ac domino deditus, se unum de
nobilibus Romanis ei subiectis duceret: et sibi vinculis insolubili-
bus hominem adstrinxit. Naves autem ut quamprimum mitteret hor-
tatabatur, quod imperator suppitiis indigeret: quae brevi missae sunt.
Praeterea ut Philadelphiensibus amicus et pro hoste socius esset,
nullumque ab his tributum acciperet, quod illi pendebant, cum foe-
derati essent. Demum nihil erat, quod, hortante magno domestico,
non cum voluptate praestaret: quin etiam gratias habebat et se be-
neficiis ornari putabat. Amurio igitur valedicens domesticus, ad im-
peratorem se recepit. Cum naves a Sarchane iam venissent, ad nau-
machiam se comparabant dolebantque, quod quibuscum pugnare
nondum adessent. Latini vero, an quod apparatu Imperatoris terre-
rentur, an quod Romanis, a quibus incitabantur, deprehensis, pavore

- A. C. 1334 σιλίδι αισθόμεναι τὴν ἐπιβουλὴν, ὡς μάλιστα ἐπὶ ἠσφαλι-
σαντο τὰ τε βασιλεία καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν,) ἀποσχόμενοι ἂν
διενοοῦντο, διελύθησαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο διαλυ-
θέντας, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Ἀμοῦρ παρόντας κατὰ συμμα-
χίαν, ἀπέστειλεν εὐεργετήσας· αὐτὸς δὲ συντοκότερον εἰς
V. 236 χετο τῆς πολιορκίας· ἤδη γὰρ καὶ ὁ καιρὸς ἤπειγε περὶ
P. 295 φθινόπωρον ὦν. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορ-
κίαν συμβέβηκε τὸν μέγαν δομέστικον παρὰ τὴν τῆς Θωακίας
πύλιν ἰδεῖν ἐστῶτα Ντζουὰν ντὲ Σπίνιά τινα ὠνομασμένον, ὃς
ἦν αὐτῷ γνώριμος πρότερον καὶ συνήθης, ἔκ τε τῶν παρὰ Λα-
10 τίνους ἐπιφανῶν ὄντα καὶ παιδείας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἰκανῶς
μετσαχηκότα. καὶ πέμπσας αὐτὸν μετεκαλεῖτο, κελεύων ἡκει πρὸς
αὐτὸν μηδὲν ὑποπτεύοντα δεινόν. ὁ δ' ἤκεν εὐθύς πεισθεὶς,
προσαγορεύσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην
ἐγκαλέσας, ὅτι φίλον ἀρχαῖον ὄντα καὶ συνήθη καὶ τοσοῦτον¹⁵
B ἤδη χρόνον διατρίβοντα πρὸς ταῖς πύλαις ταῖς αὐτῶν, οὐδὲ ἀ-
παξ πρὸς αὐτὸν ἠθέλησεν ἐλθεῖν οὐδὲ ἀσπασασθαι οἷα φίλον,
καὶ ἕτερό' ἄττα ὅσα ἦν ἀρμόζοντα προσθεῖς τῷ χρόνῳ, (ἤδη γὰρ
ὄψε τῆς ἡμέρας ἦν,) τὸ νῦν μὲν ἔχον οἰκαδὲ ἀπέπεμπεν, εἰς
τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευσεν, εἶγε καὶ αὐτῷ καθ' ἡδονὴν εἶη,²⁰
πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν, ὡς ἂν κατὰ σχολὴν καὶ περὶ τοῦ
παρόντος πολέμου διαλεχθῶσιν ἄττα ἂν ἐκάστῳ δοκοίη δι-
καία ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ντζουὰν μὲν οὖν ἀποδεξάμενος τοὺς
λόγους οἰκαδὲ ἀπῆλθεν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἄμα πρῶτ' εἰς

tenerentur (magni quippe domestici mater et imperatrix praecipientes insidias, quam maxime poterant palatium reliquumque imperium communiverant) depositis cogitationibus illis, dissipati sunt. Quod ut accepit imperator, submissos ab Amurio cum donativo dimisit: ipse obsidioni contentius instare coepit: iam enim et dies urgebat, autumno appetente scilicet. Dum ita per obsidionem tempus labitur, forte magnus domesticus propter portam quandam Ioannem de Spinia sive Spinulam sibi antea notum ac familiarem stare videt, hominem inter Latinos nobilem et Romanis tinctum litteris. Huac uti ad se nihil metuens accedat, invitat. Ille fidem habens accedit. Salutatur eum domesticus factumque inhumanum exprobrat, quod ad veterem amicum et familiarem et tanto tempore ad portas eorum commoratum, ne semel quidem adisset, nec pro amicitia salutare voluisset. Alia demum temporis accommodata subiungens, in praesentia domum (iam enim diei serum erat) remittit. Postridie ut redeat, si placuerit, hortatur, quo per otium de hoc bello quae iusta censuerint colloquantur. Ioannes reversionem pollicitus abit. Altera luce mane in magni domestici tabernaculum venit. Facta consulatione, solum domesticus sic aggreditur: Quavis occasione bellum

τὴν μεγάλου δομεστίκου ἤκει σκηπὴν καὶ προσηγόρευεν αὐτόν. Α. C. 1334
 ἀντιπροσειπὼν δὲ καὶ αὐτὸς αὐτόν καὶ μόνον παραλαβὼν,
 λόγου ἤρχε πρὸς αὐτόν τοιοῦδε· „οὔτε τὸ ἐπὶ προφάσει πάση
 πολεμεῖν τῶν ἐπαινετῶν ἂν τις τιθεῖη σωφρονῶν, οὔτε τὸ εἰ- C
 5 ρήνην ἄγειν· ἀλλ' ἐκάτερα βελτίω ἢ χεῖρω παρὰ τὰς αἰτίας
 νομίζοιτ' ἂν δικαίως. εἰ δὲ τις πολέμου ἄρχων, μείζουσιν ἢ
 καθ' ἑαυτὸν πράγμασιν ἐπιχειροίη, πρὸς τῷ ἀδικεῖν καὶ ἄνοιαν
 προσοφλήσειεν ἂν παρ' εὐφρονοῦσι κριταῖς. σκεψώμεθα δὲ
 καὶ περὶ τοῦ νυνὶ παρόντος πολέμου, ὃν ἤρασθε πρὸς μηδὲν
 10 ἀδικοῦντα βασιλέα, εἰ μετὰ βελτίονος τοῦ σχήματος προσγε-
 νήσεται ὑμῖν. πρῶτον μὲν γὰρ μηδὲν ὑπὸ βασιλέως ἀδικού-
 μενοι, πρῶτοι ἐπήλθετε τῇ Λέσβῳ οὔση ὑπηκόω· βασιλεῖ
 ἀδικοῦντες καὶ πλεονεκτοῦντες, οὔπερ οὐδὲ αὐτοὺς οἶμαι εἰς-
 15 ἀρῆνους δυνήσεσθαι γενέσθαι· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας κατελίπετε ὑπερβολήν. τὸν γὰρ ἄρχοντα πολέμου
 οὐ χρὴ τοῦτο μόνον σκοπεῖν ὅπως ἀδικήσῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 εἶγε μάλιστα αὐτῷ τοῦτο δυνατὸν, ἔπειτα δὲ εἰ καὶ ἀρκοῦσαν
 δύναμιν ἔχει πρὸς τὸ τὰ ἀδικηθέντα διασώζειν. ὑμῖν δὲ πρὸς
 20 ἡρπασμένα διασώζειν ἐλαχίστη. Λέσβῳ μὲν γὰρ ἐπιόντες,
 Ἀηλίους ἐπέισατε καὶ Σικελιώτας συμμαχεῖν. βασιλέως δὲ
 ἐπιστρατεύσαντος ὑμῖν, οἱ σύμμαχοι ὄχοντο ὑμᾶς ἀπολιπόν-
 τες, οὐδὲ ὄπλα ἀνταίρειν δυνηθέντες. ὑμῶν δὲ μόνων ὑπο-
 λελειμμένων, οἱ μὲν ἀπώλοντο κατὰ τὴν Καλλονὴν ἐν πέντε
 25 τριήρεσι διαφθαρέντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν Μιτυλήνην καὶ Φώ-

12. βασιλεῖα legebatur, unde ED. P. conii. βασιλέα.

gerere aut in pace vivere, nemo sanae mentis commendaverit, cum
 utriusque laus et vituperatio ex causis merito spectanda sit. Quod
 si quis bellum ordiens viribus suis maiora suscipit, praeterquam
 quod iniustus est, prudentium iudicio etiam stultus habebitur. Con-
 sideremus igitur et istuc bellum, quod contra imperatorem nulla
 in re ab eo laesi suscepistis, num honeste et utiliter a vobis gera-
 tur. Primum enim nullam passi iniuriam Lesbum ei subiectam in-
 vasistis, vexastis ac diripuistis: quod nec ipsimet negare poteritis.
 Deinde temeritatis et recordiae modum nullum tenuistis. Nam qui
 bellum incipit, non hoc solum providere debet, quomodo per nefas
 aliena occupet: sed primum quidem, satisne istuc commode possit.
 Tum, an ad ea quae per vim occupavit conservanda sufficiens ei
 facultas adsit. Vobis autem et ad aliena rapienda vires sunt parvae
 et ad rapta conservanda parvissimae. Etenim Lesbum invasuri, De-
 liorum Siculorumque auxiliis indignistis: et imperatoria classe adven-
 tante, socii imbelles diffugerunt ac vos solos reliquerunt: et alii
 quidem vestrum apud Callonem in quinque triremibus pericrunt: alii

- A.C. 1334 καιαν ἀποκακλισμένοι πολιορκεῖσθε, οὐδεμίαν ἔχοντες ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας, μὴ θανμάσης δὲ, εἰ μηδεμίαν εἶπον ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας ὑμᾶς ἔχειν, καίτοι καρτερώτατα ἀμυνομένους
- P. 296 ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ μηδεμίαν ἢ ὀλίγην βλάβην ὑπομένοντας ἀπὸ τῶν ἐκπιπτόντων τῆς μηχανῆς λίθων καὶ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν κατὰ τὰς συχνὰς τειχομαχίας προσ- αγομένων. ἀποδείξω γὰρ σαφέστατα ὑμᾶς οὐ πολὺ ἀπέχον- τας τοῦ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις εἶναι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ ἂν μάλιστα διασώζειν δύναίτο τοὺς πολιορκουμένους, τοῦ τέ πο- θεν ἔξωθεν ἐπελθοῦσαν δύναμιν τοὺς πολιορκοῦντας ἀνιστᾶν,¹⁰ καὶ τοῦ ἀφθονίαν σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἔχοντας μετὰ ἔρασι τὴν πολιορκίαν διαφέρειν, καὶ τρίτου, τοῦ ἄφθονον πολιορκοῦντα ἀδύνατον εἶναι προσκαθέζεσθαι ἢ δι' ἀπο- ρίαν ἀναλωμάτων ἢ διὰ μικροψυχίαν ἢ τινα αἰτίαν ἄλλην, ἐγὼ ὑμῖν προσὸν ἀποδείξω τούτων οὐδὲ ἓν. τὴν μὲν οὖν¹⁵
- V. 237 ἴσως ἂν ἐπελθοῦσαν ἔξωθεν βοήθειαν ὑμῖν οὐδαμῶδες ἄλλοθεν ἂν τις οἴηθῃ ἢ ἐκ Γεννοῦας, οἷα δὴ ὁμοφύλων ὄντων ὑμῖν καὶ συγγενῶν· τοῦτο δὲ τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀληθὲς ἢ ὑ- μᾶς οἴεσθαι ἐλπίζειν, ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ἐφ' ὑμᾶς ἐλεύ- σονται ἐκεῖνοι ἐκπολιορκήσοντες ὡς πολεμίους τῷ κοινῷ, ἀ²⁰ κελυθ βασιλεύς. Ἰστέ γὰρ δὴ σαφέστατα ὑμεῖς ὡς ἐν ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὄρκοις, οὗς πρὸς τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων Cη βουλή καὶ ὁ δῆμος ἔθετο Γεννοῦας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, πρὸς τοῖς ἄλλοις περιεἴληπται καὶ τοῦτο, τὸ μὴ μόνον τὸ κοινὸν αὐτῶν μηδεμίαν βλάβην ἢ ζημίαν ἐπάγειν τῇ Ῥωμαίων βα-²⁵ σιλείᾳ πρόφασιν πολέμου οὐ παρεχομένη, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις

intra Mitylenen et Phocaeam conclusi cum incerta spe salutis obside-
mini. Ac nolim te mirari quod dixerim nullam vos salutis certam
spem fovere, tametsi vos e moenibus fortissime defendatis, nec ullum
aut leve damnum accipiatis a saxis, quae e tormentis iaciuntur, a
scalis ceterisque machinis, quae in tam crebris oppugnationibus ad
muros admoventur: demonstrabo enim luculentissime vos ab extremo
discrimine haud longe abesse. Nam cum tria sint, quae obsessos
servare tuerique potissimum queant: primum aliunde superveniens
auxilium, quo obsessi erigant animos: alterum frumenti ac reliqui
commeatus abundantia, unde facile perfertur obsidio: tertium, quan-
do hostis diutius assidere aut sumptibus defectus aut animo fractus
aut alia de causa non potest, ego docebo nihil horum vobis adesse.
Forsitan igitur auxilium vobis submissum et non aliunde quam Ge-
nua, utpote a civibus cognatisque vestris, submissum quis existi-
maverit. Atqui hoc tam remotum est a veritate tantumque abest ut
id sperandum vobis sit, ut timendum potius ne contra vos illi ven-
turi et hortante imperatore ut inimicos reipublicae obsessuri sint. Sci-

ιδιώτης Ῥωμαίων ἀδικήσῃ, ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτῷ κτημά-Α. C. 1334
των ἢ πραγμάτων τὴν ζημίαν ἀπολαμβάνειν τὸν Ῥωμαίων.
ἂν δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν ζημίαν προξενῇ ἢ νῆ-
σον διαρπάξωσιν ἢ πόλιν τινὰ παράλιον ἢ τι ἕτερον, τὸν ἴσον
5 τρόπον ἀπὸ τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ πραγμάτων, εἰ πολλοὶ
εἶεν ἢ εἷς, τὴν ζημίαν ἀποτίγγουσαι βασιλεῖ, αὐτὸν δὲ ψη-
φίζεσθαι πολέμιον τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ, καὶ στρατεύειν D
ἐπ' ἐκείνον ὡς ἄπιστον καὶ προδότην τοῦ κοινοῦ. οὗ δὲ ἐνε-
κα καὶ βασιλεῖα πρεσβεΐαν πρὸς Γέννουαν ἀπεσταλκέναι, ὥστε
10 μὴ μόνον τὰ κτήματα ὑμῶν τῶν χρημάτων ἕνεκα ὧν ἀνάλωσε
πολεμῶν ὑμῖν παραλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις κελεῦσαι πέμ-
ψαι καθ' ὑμῶν κατὰ τὰ συγκείμενα καὶ τοὺς ὄρκους. ὥστε
ἐκ Γεννοῦας οὐ μόνον ἐπικουρίαν οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ πόλε-
μιον καὶ ἐπίπλουσιν προσδοκᾶν χρῆ. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
15 ὕν τε ἐνδεεῖς ἔσθε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλείψει παντελῶς ὑ-
μᾶς, εἰς αὐτῶν ἂν τις τῶν πραγμάτων ἀληθέστατα τεκμήραι-
το. οἱ γὰρ ἐξελαθέντες τοῦ ἄστεος ὑφ' ὑμῶν Ῥωμαῖοι, ὧν
αὐτοὶ τὰ ἐπιτηδεῖα λαβόντες χρῆσθε, τὸ μέτρον τῆς τροφῆς P. 297
πρὸς τὸ τῶν πολιορκουμένων πλήθος λογιζόμενοι, ἐπὶ ὀλί-
20 γου χρόνον παντάπασί φασιν ὑμᾶς τὰ σιτία ἐπιλείψειν. λεί-
πεται δὲ μίαν ὑπολείπεσθαι ἐλπίδα σωτηρίας, τὸ βασιλεῖ
ῥαθυμήσαντα ἢ διὰ τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλήθος χρημάτων

his enim planissime pactis et foederibus, quae cum Romano imperio senatus populusque Genuatium pacis causa fecit, praeter alia hoc etiam contineri, ut commune ipsorum non modo nullum Romano imperio detrimentum damnumve importet, si nullam belli occasionem dederit, sed si quis etiam privatus Romanum quempiam laceret, ut de possessionibus aut facultatibus eius Romano multa solvatur. Sin imperio Romano detrimentosus extiterit, aut insulam aut maritimam urbem aut aliud diripiens, ut eadem ratione de eorum possessionibus aut facultatibus, seu plures seu unus dumtaxat fuerit, imperatori satisfiat ipseque a senatu populoque Genuensi hostis indicetur, et arma in illum ut perfidum ac reipublicae proditorem capiantur. Cuius rei gratia et imperatorem ad Genuenses legationem misisse nostis, non solum ut fundos et villas vestras ad reficiendos sumptus, dum vobiscum belligerat, toleratos recipiat, sed eos insuper ad triremes secundum conventa et idramenta contra vos mittendas impulsisse. Quamobrem non subsidium Genua, sed bellum et hostilis adnavigatio magis exspectanda vobis est. Porro et victus inopia vos laborare, pauloque post quod haesitetis non habituros, ex re ipsa duci argumentum certissimum potest. Quos enim urbe exegistis Romani, quorumque alimentis fruimini, mensuram alimoniae cum obsessorum multitudine contententes, intra breve tempus omnimodis com metu vos carituros affirmant. Ergo haec una spes salutis

A. G. 1334 ἢ διὰ τὴν κατὰ τὴν στρατείαν κακοπάθειαν λύσειν τὴν πολιορκίαν ἢ διὰ τὸ χειμῶνα ἐπιγίνεσθαι ἤδη προσδοκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τούτου προδότης γενήσομαι ἡμῶν αὐτῶν καὶ μὴνύσω προῖκα ἅπαν τὰ ληθές. καίτοι γε πολλοῦ ἂν ἐπρίσασθε αὐτοί, εὖ οἶδα, εἰ ἂν διανοούμεθα περὶ ὑμῶν, ἀληθῶς ἐξεγέ-5
 Βνετο μαθεῖν· ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ταῦτο χαριούμαι. βασιλεὺς μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς οἴκαδε ἀπελευ-
 σόμεθα, ἵνα μὴ εἰκῆ καὶ μάτην κατατριβόμεθα ἐνταῦθα, ἄλλως τε καὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων ἐπιμελείας δεομένων, ἣν οὐκ ἐξὸν ποιῆσθαι μὴ ἐκεῖ ἐπιδημοῦντας. ἐνταυθοῖ δὲ πρὸς τὴν πολιορκί-10
 κίαν δέκα καταλείβομεν τριήρεις καὶ μονήρεις εἴκοσι καὶ ἑτέρας τέτταρας καὶ εἴκοσι τὰς τοῦ Σαρχάνη ναῦς, μισθὸν παρασχόν-
 τες διαρκέσοντα ἄχρι ἤρος. οἱ ὑμᾶς τε καὶ Μιτυληναίους ἀσφα-
 λῶς πολιορκήσουσιν ἐφορμοῦντες ἐκ θαλάσσης, ἐκ δὲ ἡκέ-
 ρου ὑμῖν μὲν ἀρκέσουσιν ἢ τοῦ Σαρχάνη παρακειμένη στρα-15
 τία· Μιτυληναίους δὲ οἱ Ῥωμαίων μισθοφόροι τὴν εἰς τὴν Λέσβον ἔξοδον ἀπείρξουσιν, ὥστε καὶ ἀμφοτέρους ἐκατέρωθεν ἀπείργεσθαι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης τοῦ μηδὲν εἰσάγειν τῶν
 V. 238 ἐπιτηδείων. ἡμᾶ δὲ ἦρι ἀρχομένη στόλῳ μεγάλῳ αὐθις ἐφ' ὑμᾶς πλευσσοῦμεθα, γνώμην ἔχοντες μέχρι παντός διακαρτε-20
 ρεῖν, ἄχρῃς ἂν ἢ λιμῶ ἢ ὄπλοις παρασησάμενοι, ἐξανδραπο-
 δισώμεθα ὑμᾶς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἑτέραν βασιλέως ἐπί-
 νοιαν οὐκ ἀποκρύψω. βούλεται γὰρ τοῖς συμπολιορκουμένοις

6. τοῦτο em. ED. P. pro τούτῳ.

restat, si imperator deses factus, aut propter impensae magnitudinem, aut propter attritum laboribusque confectum exercitum, aut propter imminentem hiemem obsidionem solvat. Ego vero et in his nostri ipsorum factus proditor, omnem rei veritatem gratuito expromam: quamquam vos vel talentum fuisse numeraturos sciam, si, quae de vobis taciti cogitamus, vere cognoscere licuisset. Sed enim vobis hoc gratis dabo. Imperator, nos exercitusque magnam partem domum discedemus, ne hic temere ac frustra maceremur: praesertim cum et illic republica officium industriamque nostram desideret, quam ei nisi praesentes praestare non possumus. Hic ad continuandam obsidionem triremes decem et uniremes vicenas relinquemus: praeterea de navibus Sarchanis quatuor et viginti, adnumerato, quantum usque ad vernam tempestatem sufficit stipendio. Atque hi vos et Mitylencacos, a mari facto impetu certo oppugnabunt: a continente Sarchanis copiae auxiliares satis prement. Mitylencacos vero Romanorum conductitii ingressum in insulam intercludent, ut ambo terrae marique victum invehere prohibeamini. Vere novo magna classe revertemur, eo animo, ut tandem vos oppugnemus, quoad vel fame vel armis domitos, in servitutem redigamus. Praeter haec alias ad huc imperatoria cogitationes occultas non habeo. Vult enim vobis

ἑμῶν πᾶσι δι' ὄρκων αἵρεσιν προθεῖναι, ἣ μένοντας ἐν τῷ A. C. 1334
 τειχῶν πολεμίους αὐτῷ τε εἶναι καὶ τῷ κοινῷ Γεννοῦας, ἣ
 ἔξω γενομένους καὶ καταλιπόντας ὑμᾶς, μὴ μόνον παρὰ βα-
 σιλέως τυχεῖν συγγνώμης καὶ ἀμνηστίας ὧν ἐξημαρτήκασιν, D
 5 ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ κοινῷ Γεννοῦας ἀζημίους εἶναι, βασιλέως
 τὴν ἄδειαν παρασχομένον. ὅπερ ὅτι πολλοὺς τῶν ὑμῶν συμ-
 πολιορκουμένων πείσει ἀποστῆναι, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ὅτι
 τοίνυν ἐξ ἀρχῆς τε οὐ δίκαια ποιοῦντες τὸν πόλεμον κενιγή-
 κατε τουτονί, νῦν τε τῶν πραγμάτων ἐναντίως ἢ αὐτοὶ προσ-
 10 οδοκᾶτε χωρησάντων, οὐ μόνον ἀβουλίας καὶ ἀσυνεσίας ὀ-
 φλετε κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτοις κατέστητε κινδύνους,
 ποῦ λυσιτελεῖς ἢ σωφρονούντων ὅλως ἀνθρώπων, μὴ μετα-
 βουλευέσθαι περὶ τῶν κακῶς βεβουλευμένων καὶ σωτηρίαν
 τινα αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνότων ἐκπορίζειν, ἀλλὰ διὰ φιλονει- P. 298
 15 κίαν καὶ ἀλαζονεῖαν νοῦν οὐκ ἔχουσαν αὐτούς τε ἀπόλλυσθαι
 κακῶς καὶ τοῖς οἰκείοις οὐ πενίαν μόνον καὶ ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀδοξίαν προστρίβεσθαι διὰ βίου; ἐγὼ δὲ
 καὶ τούτων ἀπάντων χωρὶς οὐδαμῶς λυσιτελοῦντα τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον ὑμῶν ἀποφανῶ. εἰ γὰρ καὶ μήτε ὄπλοις,
 20 μήτε λιμῷ, μήτ' ἑτέρα μηχανῇ τινι παραστήσασθαι δυνησά-
 μεθα ὑμᾶς, οὐδ' οὔτω τὸ πολιορκεῖσθαι λυσιτελήσειεν ἂν ὑ-
 μῶν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ τῷ διηνεκῶς πολιορκεῖσθαι καὶ
 ἐνδεία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου κακοῖς πιέζεσθαι B

obsessis omnibus alterius optionem esse iuratis, aut intra moenia
 manentes, ipsi et Genuensium reipublicae hostes haberi: aut egres-
 sos et a vobis secedentes, non ab imperatore dumtaxat commissorum
 veniam et ἀμνηστίαν, sed etiam apud commune Genuensium impu-
 nitatem eius auctoritate consequi. Quod quam multis inter obses-
 sos ad defectionem incitamento futurum sit, non te fugit. Quando
 igitur et ab initio praeter fas hoc bellum suscitastis: et nunc rebus
 contra spem cadentibus non insipientiae solum audaciaeque culpam
 sustinetis, verum etiam in gravissimum discrimen devenistis, qui
 tandem conducet, aut quomodo mente sua constantium erit, mala
 consilia non permutare melioribus et aliquid inde ad salutem ido-
 neum elicere: sed per stolidam contentionem et arrogantiam semet-
 ipsos ire perditum, et propinquis ac necessariis non inopiam et a-
 missionem facultatum tantummodo parere, verum etiam ignominiam
 perpetuam inurere? Adhuc praeter isthaec omnia cum imperatore
 bellum ducere, nequaquam vobis prodesse ostendam. Etsi enim ne-
 que armis, neque fame, neque alia quadam via ad deditioem vos
 compellere poterimus, tamen ne sic quidem vobis conducet obside-
 ri. Primum non ut semper obsideremini, et penuria victus ceteris-
 que bellorum incommodis premeremini, Lesbi tanto cum impendio
 potiundae cupido vobis incessit: sed ut impensas multo maioribus

A. C. 1334 Λέσβον κρατῆσαι ἕμιν ἐπῆλθε τοσαῦτα χρήματα ἀναλωσά-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολλαπλασίῳ τῶν ἀναλωμένων κτησαμένους,
 καὶ τῆς νήσου ἔχειν τὴν ἀρχὴν. τοῦτο δ' ἐναντίως ἢ αὐτοῖ
 συμβέβηκε προσδοκᾶτε. τὰ τε γὰρ χρήματα ἀνάλωνται εἰς
 τὰς τριήρεις καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ βασιλέα αὐθις τελεῖ πλὴν Μι-5
 τυλήνης, ἣν δὲ καὶ Φωκαίαν φρουρεῖν μισθοφόρους τρέφον-
 τας χιλίων οὐκ ἐλάσσους. πόθεν οὖν πορισθε τὴν τροφὴν
 αὐτοῖς; οὔτε γὰρ χρήματα εἴχετε ἐν ταῖς ναυσὶν ἢ διαρκέσει
 πρὸς τὴν πολιορκίαν, οὔτε ἐκ Γεννούας ἐλπίς ἐλθεῖν. τὰ γὰρ
 ἐκεῖσε κτήματα ὑμῶν, ἃ παρεῖχε τὰς προσόδους, ὑπὸ βασι-10
 ρλέα ἔσται· αἱ τε ἐκ Φωκαίας προσγιγνώμεναι πρότερον πρόσ-
 οδοὶ ὑμῖν ἀφῆρηται διὰ τὸν πόλεμον. ἐμπορία τε γὰρ ἐκ-
 λέλοιπε πᾶσα, Φυλασσοκρατούντων ἡμῶν, καὶ γεωργίας ἀπείρ-
 γομεν, οὐδὲ τὸ πλῶν προβαίνειν ἀκίνδυνον ὄν ὑμῖν. ὥστε
 πάντοθεν συμβαίνει περιῦστασθαι τὸν κίνδυνον, ἃν τε κρα-15
 τῆσθε τοὺς ὄπλους, ἃν τε μὴ· ὡς οὖν περὶ σωτηρίας ὑμῖν
 βουλευσομένοις οὐκ ἐν παρέργῳ χρῆ ποιῆσθαι τὴν βουλήν,
 Ὡ ἀλλὰ μετὰ τῶν φίλων σκεψαμένους τὰ δέοντα ἐλέσθαι.”

V. 239 λα'. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δημοστικῶν εἰρηκότου, Ντζι-
 ουὰν ἐπιπολὺ μὲν ἦν σιωπῶν, ἐκπεπληγμένος ὅτι δὴ σαφέ-20
 στατα περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων διεiléχθη. συνεώρα
 τε ἤδη καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον ὡς ἐν χρῆ. ἔπειτα ἀνενεγκῶν
 „ὡς μὲν ἀδικοῦμεν πολέμου ἄρχοντες” ἔφη „οὐδὲ αὐτοὶ δυ-

2. πολλαπλασίῳ legebatur.

divitiis consolantes, insulae quoque dominatum obtineretis: in quo
 multum plane vestra vos delusit opinio. Nam pecuniam in triremes
 absumpsistis: et insula, Mitylene excepta, imperatorem rursus pri-
 cipem suum agnoscit: quam ut pariter ac Phocaeam defendatis, prac-
 sidiarios mercede conductos non pauciores mille oportet alere. Unde
 igitur alimenta illis suppeditabitis? Neque enim in navibus tantum
 pecuniae habebatis, quantum obsidioni tolerandae sufficeret: neque
 Genua missum iri sperandum est. Nam quae illic possidetis et unde
 vectigalia capiebatis, imperatori adjudicabuntur; et quae prius Pho-
 caea vobis pendeat, bellum sustulit. Etenim mercatura omnis,
 nobis mare tenentibus, conquievit; et agricultura per nos usque adeo
 arcemini, ut ne porta quidem urbis secure pedem efferre possitis.
 Quare sive armis subiugemini, sive non, undeunde periculis cingi-
 mini. Ergo quoniam salus vestra agitur, non obiter et velut per
 transennam, sed cum amicis res perpendenda et utilitati consulen-
 dum est.

31. Hactenus magnus domesticus: cuius sermone percussus Io-
 annes, diu siluit, quod suorum conditionem disertissime explicatam
 videbat et iam ipse quoque periculum esse in cervicibus intelligebat.
 Postquam se deinde collegit, ita fari exoritur est: Perperam nos agere,

γάμεθα ἀντειπεῖν. πλὴν ἐλπίδι ἐπαρθέντες τοῦ τε ἔγκρα-Α. C. 1334
 τείς γενήσεσθαι τῆς Λέσβου τοῦ τε ἀμυνεῖσθαι βασιλέα ἄνρ. 299
 ἐπίη, (οὐ γὰρ τοσαύτην γε ὤόμεθα δύναμιν ἀθροίσειν ναυτι-
 κήν,) ἤράμεθα· νυνὶ δὲ ἤδη τὰ τε χρήματα ἀνάλωται ἡμῶν
 ἔκαι αὐτοὶ πολιορκούμεθα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχοντες ἐλπίδας περὶ
 τῶν μελλόντων. ἐπεὶ δὲ ὡς ὄρω, τοῦ θεοῦ κεινηκότος, εἰς
 τοὺς περὶ τούτων προήχθης λόγους, δέομαι ἃ λυσιτελῆ δοκεῖ
 καὶ δέοντα βουλευσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος. τὰ γὰρ πα-
 ρελθόντα οὐκ ἔστιν ἄλλως διαθῆσθαι ἢ ὡς ἔτυχε γεγενημένα.”
 10δ μέγας δὲ δομῆστικός „εἰ μὲν καθ’ ἑαυτοὺς αὐτοὶ περὶ τῶν
 ὁμημέρων” ἔφη „βουλευέσθε πραγμάτων, οὐδὲν ἂν ἐκώλυενB
 εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐμοὶ περὶ τῶν ὁμη-
 μέρων ἐπιτρέπετε βουλευέσθαι πραγμάτων, ἃ μοι δοκῶ ὁμῶν
 συμφέροντα εἶναι. ὁμῶν δὲ ἔξεσται ἢ αἰρεῖσθαι τὰ βεβουλευ-
 15μένα ἢ διωθεῖσθαι. οἴμαι δὲ οὐδὲ πολλῶν δεήσεσθαι λόγων
 περὶ τῶν ὁμῶν πείθοντα δοκούντων λυσιτελεῖν. ἃ γὰρ διε-
 λέχθη πρότερον, πολλῶν κακῶν ὁμῶν τὸν πόλεμον αἰτιώτα-
 τον γεγενημένον ἀποφαίνων καὶ ἔτι μέλλοντα, τούτοις ἔξεστε
 κατασκευάζειν ὡς αἰρετέα ἢ εἰρήνη. τὸν τρόπον δὲ ὃν ἂν
 20ὁμῶν μάλιστα λυσιτελήσειεν ὑφηγήσομαι ἐγώ. πρὶν εἰς το-
 σοῦτον κινδύνου ἦκειν ὥστε δοκεῖν καὶ ἄκοντας προσιέναι
 βασιλεῖ, ἐνδείξασθε εὐνοϊάν τινα ἀντιῴροπον πρὸς τὴν προτέ-
 ραν ἀδικίαν, καὶ πρῆσβειαν πέμψαντες πρὸς βασιλέα, συγγνώ- C
 μην αἰτήσατε ἐφ’ οἷς προσκεκρούκατε κατὰ τὸν πόλεμον. φύ-

dum ad arma priores prosilimus, nemo vel nostrum inficias ire po-
 test. Ceterum Lesbi insulae adipiscendae, et imperatorem, si impe-
 dire conaretur, depellendi fiducia elati (haud enim tantam classem
 comparaturum credebamus) bellum hoc ausi sumus. Nunc et pecuniis
 exhausti et insuper ipsi obsessi, bonas spes omnes perdidimus. Quia
 vero divino ut arbitror afflatu de his rebus disseruisti, te oro, ut
 quae utilia nobis in posterum et necessaria duxeris, ea consulas:
 quando praeterita corrigere non licet. Ad haec magnus domesticus:
 Si, inquit, vobiscum ipsi de re vestra consulissetis, nihil ad pacem
 bello praeferebam. Sed quia mihi in causa vestra iudici-
 um omne permittitis, quae profutura opinor, non tacebo: vobis aut
 parere consilio meo, aut id repudiare integrum erit. Existimo autem
 explicationem consilii mei longa oratione haud egere. Nam quaeque
 prius a me dicta sunt, quibus bellum hocce praecipuum et solum
 complurium malorum vestrorum fontem fuisse probavi, quaeque ad-
 hac dicturus sum, iisdem pacem complectendam esse, confirmari
 potest. Modum autem, quo id fructuosissime faciatis, exponam.
 Antequam eo necessitatis compellamini, ut etiam inviti ad imperato-
 25 rem vos adiungere videamini, praesenti benevolentia praeteritam

A.C. 1334 σει δὲ ὦν ἐκεῖνος πρῶτος καὶ τοῖς ἀδικουῦσιν ἔτοιμος παρέχειν συγγνώμην, ἃν παραικῶνται τὴν ὀργὴν, καὶ ὑμῖν συγγνώσεται ξαδίως, καὶ ἐμοῦ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐνάγοντος. ἐπειδὴν δὲ τὴν βασιλείως ἐκμελλίξῃσθε ὀργὴν, τῶν παῖδα Σαρχάνη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν, οἱ ἐν δμήρων προσοχίματι φρουροῦνται παρ' ἑ-5 μῖν, λαβόντες ὥσπερ δῶρα προσκομίσατε τῷ βασιλεῖ καὶ Μιτυλήνην καὶ Φωκαίαν παράδοτε. κάκεινος ἀμειβόμενος ὑμᾶς τῆς D εὐνοίας ἐνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν, μετὰ τῆς συγγνώμης, ἣν παρέξεται, καὶ τὰ τε ἀναλωθέντα χρήματα εἰς τὸν πόλεμον τὸν καθ' ὑμῶν καὶ ἃ ἐξήμιώσατε Λεσβίους, ἃ τὸ κοινὸν Γεννοῦ-10 ας ἐκ τῶν ὑμετέρων κτημάτων κατὰ τὰς συνθήκας ὀφείλει ἀποτίνειν, χαριεῖται. οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ πολεμίους ἀναγεγραμμένους τῷ κοινῷ καὶ δίκας ὀφείλοντας τῆς ἀπιστίας, ἀπάθειαν κακῶν καταπράξεται ὑμῖν, τῇ βουλῇ συγγνώμην κελεύσας πα- V. 240 ρασχεῖν, ὥστε ἀδεῶς πάλιν ἐμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς ἀποστέρη-15 θέντας τῶν οἰκείων μηδενός. πρὸς τούτοις δὲ καὶ Φωκαίας ὥσπερ πρότερον καὶ αὐθις ἄρχειν ἐπιτρέψει, ὡς ὑπήκοον μὲν Ῥωμαίοις οὕσης, ὑμῖν δὲ παρέχοντος βασιλέως τὴν ἀρχὴν, ἄχρις P. 300 ἃν αὐτὸς ἐθέλῃ. καὶ σπονδὰς ὑμῖν πρὸς Σαρχάνην θήσει, ὥστε καὶ αὐθις τὰς προσόδους, αἷς καὶ πρότερον εἶχετε, ἐκ τῆς χω-20 ρας τῆς αὐτοῦ κυρποῦσθαι. καὶ κατὰ πάσας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἱ ὑπήκοοί εἰσι Ῥωμαίοις, ἀκόλντον ὑμῖν τὴν ἐμπορίαν κελεύσει εἶναι. σκοπεῖτε οὖν ἐπόσα μὲν ὑμῖν ὁ πόλεμος ἐπίνεγκε κακὰ, ἴσως δὲ καὶ χεῖρονα ἐπάξει· ὀπόσων δὲ ἀγαθῶν ἢ εὐεργη

iniuriam exaequate ac per legatos bellicarum istarum offensarum veniam flagitate. Qui cum sit mitis ingenio et in se peccantibus promptus ignoscere, si eius iram fuerint deprecati, etiam vobis, meo insuper accedente impulsu, libenter ignoscet. Ubi eum placaveritis, Sarchanis Persarumque aliorum filios, quos obsidum nomine custoditis, eidem in muneris loco offertote; Mitylenen praeterea et Phocaeam restituite. Ille vero vestrum hoc erga se studium compensans, una cum venia, qua vos impertiet, etiam sumptus a se in hoc bellum collocatos et Lesbii per vos damna irrogata, quae respublica Genuensis ex foedere de facultatibus et bonis vestris resarcire debet, benigne remittet. Neque hoc tantum, sed et tamquam hostibus reipublicae declaratis ac proscriptis et perfidiae poenam commeritis, impunitatem impetrabit, senatum ad veniam tribuendam cohortatus: quo nulla re spoliatis, denuo in republica libere negotium suum agere liceat. Adde quod Phocaeae Romanorum propriae principatum et usumfructum sicut prius, quamdiu voluerit, vobis permittet. Quin et vestra causa cum Sarchane foedus feriet, ut ex eius provincia pristinos fructus percipiatis: perque omnes insulas ac civitates Romanorum mercaturae faciendae licentiam dabit. Dispicite igitur, quot infortuniis hoc

γενήσεται ἄξια, ἃν πείθῃσθε ἔμοι. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἢ σήμε- A. C. 1334
ρον πράττειν ἢ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐξέσται. εἴαν γὰρ οὐκ ἀ-
ναγκαῖα λογιζόμενοι ὑπέρθησθε, οὐδέθ' ὁμοίως εὐρήσετε βα-
σιλέα ῥᾶδιον πρὸς τὰς καταλλαγάς. εἴαν γὰρ τὰ χρήματα
5διαδοθῇ τοῖς τριηρίταις καὶ τοῖς ἄλλοις μισθοφόροις, οἱ μέλ- B
λουσι τοῦ χειμῶνος ὑμᾶς πολιορκεῖν, ἃ νυνὶ βασιλεὺς μὲν
ἐκέλευσε διαδιδόναι τοῖς ταμίαις, ἐγὼ δὲ ἐκόλυσα τουτωνῶ
τῶν λόγων ἔτεκα, δέδοικα μὴ οὐ προσδέξηται τὴν πρεσβείαν
μετὰ ταῦτα, λογιζόμενος ὡσπερ εἰκός, ὡς παραστήσεται ὑμᾶς
10δὲν ἀνδραπόδων μοίρα, ἄχρισ ἂν ὁ χρόνος τῆς μισθοφορᾶς ἀ-
ναλωθῇ, καὶ τὰ χρήματα ἀπολήψεται πρὸς τοὺς νῦν καὶ τὰ
πρότερον ἀναλωμένα. ὡς οὖν ἀναγκαίων πέρι ἐσομένης τῆς
βουλῆς καὶ τριβῆν τοῦ χρόνου οὐκ ἐνδεχομένου, ταχέως τε
αὐτοὶ βουλευέσθε καὶ ἡμῖν τὰ βεβουλευμένα γνώριμα ποιεῖτε".

15Τοιαῦτα μὲν Λατίνοις ὁ μέγας δομεστικός ὑπέτιθeto ποιεῖν.
Ντζιῶαν δὲ ὡς ἤκουσε περὶ τοῦ παρελθόντος ἡνιάτο χρόνου, C
ὅτι μὴ πρότερον μεγάλῳ δομεστικῷ συνεγένετο ἢ γὰρ ἂν ἀν-
τός τε πολλῶν ἀπήλλακτο κακῶν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος κατέ-
στη. ὁμως μέντοι ἔφασκε, τὰ μὲν γεγενημένα ἀναλῦσαι
20οὐκ εἶναι δυνατόν. δεῖν δὲ οἶσθαι εἰς Φώκαιαν ἐλθόντα
καὶ τοὺς ἄλλοις δῆλῃν τὴν βουλήν ποιεῖν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
ἐλθόντα, ἃ πᾶσιν ἂν κοινῇ δόξειεν ἀπαγγέλλειν. καὶ ἐπεδὲ
ἐπετέτραπτο, εἰς Φώκαιαν ἐλθὼν, Ντσαῖρδφ τε καὶ τοῖς λοι-

23. Idem qui supra Ντουνάρδος. ED. P.

bellum vos mactaverit, ac forsitan deterioribus mactabit: et quot vicissim bona vobis pax suppeditatura sit, si me audiveritis. Quod autem suadeo, id vel hodie, vel cras exsequi poteritis. Etenim si quasi non necessarium distuleritis, imperatorem deinde ad reconciliationem non perinde promptum invenietis. Nam si stipendia remigibus et aliis mercenariis, qui vos per hiemem obsidebunt, numerata fuerint, quae iam quaestoribus imperavit, ego vero propter ea quae dixi, ne darent prohibui, timeo ne postea legationem non admittat, illud secum reputans ut est credibile, posse vos ad conditionem mancipiorum redigere, dum tempus merendi exeat, et cum modo, tum alias impensam pecuniam recipere. Itaque ut de necessariis deliberaturi, et tempore moras non ferente, quam primum concilium celebrate, et nobis quid statueritis significatote. Sic magnus domesticus Latinus admonuit. Ioannes tam sero se cum illo in colloquationem venisse doluit: multis enim profecto malis carere et aliis carendi auctorem esse potuisse. Verumtamen praeterita non revocari: oportere autem se postridie in urbem reversum, aliis quoque hoc indicare consilium et omnium sententias communiter exquirere. Annuente magno domestico, Phocaeam regressus, Odoardo et ceteris quid is consuleret exposuit. Quod cum et ipsis ut opti-

- A. C. 1334 πόλις ὅσα θπόθοιτο ὁ μέγας δομέστικος ἀπαγγελίας, ἐπειδὴ κἀκείνοις ἄριστα καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς ἐδόκει τὰ βεβουλεμένα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν πράττειν, αὐθις πρὸς τὸν μέγαν Δδομέστικον ἐλθὼν, Ντεάρδω μὲν καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσοι κατὰ Φώκαιαν πολιορκοῦνται, ἀρέσκειν ἔφασκε τὰ βεβουλεμένας καὶ μάλιστα ἐθέλειν ὡς βασιλέα ἐλθόντας, ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων δεῖσθαι συγγνώμην παρασχεῖν. δεῖν δὲ καὶ Δομενίκῳ τῷ κατὰ τὴν Μιτυλήνην πολιορκουμένῳ τὰ πρῶτα μάλιστα φερομένῳ παρ' αὐτοῖς, κοινὴν ποιήσασθαι τὴν γνώμην. μηδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι πράττειν μηδὲν, ἐκείνου μὴ συνεπιψηφιζομένου. καὶ παρασχεθείσης αὐτῷ νεῶς, εἰς Μιτυλήνην ἦλθε· συγγενομένός τε Δομενίκῳ καὶ περὶ τῆς εἰρήνης διαλεχθεῖς, ἐπεὶ κἀκείνῳ ἄσμένως ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ πολλὰς χάριτας ὡμολόγει βασιλεῖ τῆς ἀνεξικακίας, ἀναστρέψας ἐκείθεν, εἰς Φώκαιαν ἐπεραιώθη, ἄγων καὶ ἑτερόν τινα, ὃς ἐμειλιεῖτο ἐκ προσώπου Δομενίκου βασιλέα προσκυνήσειν. ὅσοι δὲ τῶν
- P. 301 ἐπιφανεστέρων ἦσαν ἐν Φωκαίᾳ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν υἱὸν Σαρχάνη καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦσαν σὺν αὐτῷ, ὥσπερ δῶρον ἐπαγόμενοι, ἤκουσιν εἰς βασιλέα. προσκυνήσαντάς τε καὶ περὶ ὧν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξήμαρτον τυχεῖν συγγνώμης δεηθέντας βασιλεὺς μὲν ἡμέρως προσεδέξατο καὶ προσηῶς, συγγνώμην τε παρέσχετο εὐθύς καὶ ὅσα πρότερον ἐπηγγέλαιτο αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος ἔργῳ ἐπληροῦτο, καὶ αὐτῶν Μιτυλήνην παραδόντων βασιλεῖ, ἐκβληθέντων τῶν φορεῶν·
- V. 241 Σαρχάνη τε ὁ βασιλεὺς τὸν παῖδα ἀποδοῦς καὶ τοῖς ἄλλοις

mum atque utilissimum probaretur seseque obsecuturos ostenderent, ad magnum domesticum rediens narrat, Odoardo et obsessis omnibus placere sententiam, et omnino ad imperatorem accedere ab eoque admissorum veniam petere constituisse. Tamen cum Dominico nihilo minus qui Mitylenae obsideretur et inter eos principis locum dignitatemque obtineret, rem communicandam: nihil enim citra eius assensum confici posse. Itaque data sibi nave Mitylenam volavit, congressusque cum Dominico et apud eum de pace locutus, et suffragantem atque etiam imperatori de patientia gratias agentem nactus, Phocaeam revertit, alio secum adducto, qui pro Dominico imperatorem venerabundus salutaret. Quotquot autem nobilitate clari inter Phocaeenses obsidebantur, filium Sarchanis alioque obsides, velut donum secum adducentes, ad imperatorem adeunt, eumque adorantes, veniam super bello male sumpto precantur. Eos ille placide ac leniter accepit, venia statim donavit et promissa magni domestici re complevit. Cumque educto praesidio Mitylenam reddidissent, Sarchani aliaque Persis filios, gratias

Πέρσαις, χάριτας αὐτῷ πολλὰς τῆς ἐλευθερίας τῶν παιδῶν A.C. 1334
 ἕνεκα ὁμολογοῦσιν, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, Λέσβον B
 ὑπὸ Λατίνοις ἤδη γεγενημένην Ῥωμαίοις ἀνασώσας.

λβ'. Ὀλίγου δὲ παρελθόντος χρόνου, ἠγγέλλετο ἐκ τῆς A.C. 1335
 5 ἑσπέρας πᾶρά τῶν ἐπιτροπευόντων ἐκεῖ, ὅτι οἱ περὶ Βαλά-
 γριτα καὶ Κάνινα νεμόμενοι Ἄλβανοι, εὐχερεῖς ὄντες πρὸς C
 μεταβολὰς καὶ φύσει νεωτεροποιοὶ, ἄς πρὸς βασιλέα ἐποιή-
 σαντο συνθήκας παραβαίνοντες, ταῖς ἐκέλευε πόλειαι δὲ ἐφόδου
 ἐπιόντες, κακῶς διατιθέασιν καὶ λεηλατοῦσιν. οἱ καὶ πρότερον
 10 τοιαῦτά τινα ἐτόλμων καὶ συνιστάμενοι πολλοὶ καὶ ἄποροι,
 τὰς πόλεις κακῶς ἐποίουν ἄχρῃς ἂν στρατιὰν ἐπ' ἐκείνους
 πέμψας βασιλεὺς, ἀναγκάσειεν εἰρήνην ἄγειν καὶ τοὺς ἐσπε-
 ρίους ἀδικεῖν μηδέν. ἐπειδὴν δὲ ἡ στρατιὰ ἐπ' οἴκου διαλυ-
 15 θεῖη καὶ τὸ θέρους ἐπιγένοιτο, οὐκέτι οἶοί τε ἦσαν ἡρεμεῖν,
 ἡ ἀλλὰ ληστείας καὶ φανεραῖς ἐπιδρομαῖς ἐπίεζον τὰς πόλεις
 τὰς ἐκεῖ. τότε δὲ πολλοὶ τε καὶ ὁμοίως περὶ τὸ ἀδικεῖν τὰς
 γνώμας ἔχοντες συστάντες, Βαλάγριτά τε καὶ Κάνινα ἑκακούρ- D
 γουν πάνν. καὶ φρουρίον τι Σκρεπάριον ὠνομασμένον καὶ τὴν
 Κλεισοῦραν, Τίμωνρον δὲ φρουρίον τι καὶ αὐτὸ ἐσπέριον περὶ
 20 Βαλάγριτα ψικισμένον παρεστήσαντο ἤδη καὶ βεβαίως εἶχον
 πρὸς τε τὰς ληστείας καὶ τὰς συχνὰς ἀπειρηγὸς ἐπιδρομάς.
 διὰ ταῦτα οὖν ἐδόκει βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. προσεπιγε-
 νομένη δὲ ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις καὶ ἡ Ἰωάννου τοῦ Λούκα
 τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχοντος τελευταῖα μᾶλλον ἐξώρμησε τὸν βα-

7. & scripsi pro αζ, idemque habet ed. V.

pro eorum libertate agentibus, restituit: et Lesbo recepta atque
 ad imperium Romanum denuo adiuncta, Byzantium navigavit.

32. Brevi post tempore a praefectis ex occidente adest nuntius,
 Albanos ad Balagrita et Canina habitantes, instabiles animis et na-
 tura rerum novarum cupidos, fracto foedere urbes illas ex itinere
 adorientes male multasse ac diripuisse. Qui et alias huiusmodi fa-
 cinus ausi, magno numero homines egestate perditii coiverant civi-
 tatesque attriverant, donec imperator, misso contra eos exercitu, a
 vexandis occidentalibus desistere cogeret. Quo exercitu domum regre-
 so, in ipsa iam aestate quiescere amplius non poterant: sed popu-
 lationibus et inursionibus urbes occidentis palam infestabant. Tunc
 porro multi eadem male faciendi voluntate praediti, facta manu Ba-
 lagrita et Canina, Sceparium sive Sceparium et Clisuram, castella ve-
 hementer affligebant, Timorumque et ipsum prope Balagrita oppidum
 occidentis iam ad deditionem compulerant: et depraedandi incursan-
 dique finem nullum faciebant. In illos igitur movendum imperator
 censuit. Et quia sub idem tempus Ioannes ducas Acarnaniae princeps
 in fata concesserat, hoc magis ad occidentalem expeditionem exarsit,

- A. C. 1335 σιλέα πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐλπίσαντα Ἀκαρνανίαν ὑποποιήσεν
 ἑαυτῆ. τοιαῦτα δὲ βουλευομένων καὶ συμμαχίαν ἐδόκει δεῖν
 ἐξ Ἰωνίας μεταπέμπεσθαι Περσικὴν ἕνεκα τῶν Ἀλβανῶν πε-
 P. 302 ζῆν. ὄρη γὰρ δυσπρόσοδα νεμόμενοι καὶ μεγάλα καὶ πολλὰς
 ἔχοντα ἀποφυγὰς καὶ καταδόσεις, οὐ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰππέων
 βλάπτεσθαι ἐδύνατο, καὶ μάλιστα ἐν θέρει εἰς τὰ ἀκρότατα
 ἀνιόντες τῶν ὄρων, ὅπου καὶ πεζοῖς ἀντιτάξασθαι οὐκ εὐ-
 χερὲς διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ὑπερ κεφαλῆς
 τοὺς ἐπιόντας τοὺς ἀμυνομένους βάλλειν. καὶ πέμψας πρὸς
 Ἀμοῦρ, ἤτειτο συμμαχίαν πεζῆν. ὁ δὲ ἄσμενός τε προσεδέ-
 ξατο τὴν πρεσβειάν βασιλέως, (ἦν γὰρ ἄγων περὶ πλείστον τὸ
 κατὰ γνώμην τι βασιλέως πράττειν,) καὶ τὴν στρατιὰν εὐθύς
 ἔπεμπεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν Ῥω-
 B μαιῶν ἄγων στρατιὰν ἀφίκετο ἐκεῖ, καὶ τὴν Περσικὴν παρα-
 A. C. 1336 λαβὼν διὰ Θετταλίας ἐπὶ Ἀλβανούς ἐχώρει. καὶ μέχρι Ἐπι-15
 δάμνου ἦλθε ληϊζόμενος αὐτούς. διεφθάρησάν τε ἐξ αὐτῶν
 πολλοί. πυθόμενοι γὰρ τὴν βασιλέως ἔφοδον καὶ νομίσαντες
 μόνην ἐκ Ῥωμαίων ἰππικὴν εἶναι στρατιὰν, πρὸς τὰ ὄρη κατέ-
 φρυγον καὶ τὰς δυσχωρίας, οἴομενοι διαφεύξασθαι τὸν ὄλεθρον.
 ἐπελθόντες δὲ οἱ Πέρσαι ψιλοί τε ὕντες καὶ τοξόται, οἷς μά-20
 V. 24 λιστά ἐστι ῥαδία ἢ πρὸς τὰς δυσχωρίας μάχη, ῥᾶσά τε ἐκρά-
 τησαν αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὸ ἀόπλους ὄντας πόρρωθεν βαλ-
 λομένους πίπτειν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄηθες καταπλεγέντας τῶν

1. ἐλπίσαντα recte ed. V. pro ἐλλίσαν.

sperans se Acarnaniam ad fidem et imperium suum reducturam. Haec secum meditantī etiam auxilium Persicum, et pedestre quidem propter Albanos, ex Ionia visum est accersendum. Nam quia montes incolēbant magnos accessuque difficiles, in quibus multa latibula atque perfugia, haud facile ab equitibus laedebantur, aestivis praesertim mensibus, cum iuga summa conscenderent, ubi vel peditatus ob loci nativa munimenta, et quod subeuntium capita saxis e superiore loco a propugnatoribus petuntur, non commode pugnare potest. Quare Amurium pedestre subsidium rogat. Is legatum audit humaniter (nihil siquidem ei optabilius, quam imperatori gratum facere) et militem protinus Thessalonicam mittit. Postquam et ipse imperator Romanos ducens eo venit, Persico supplemento assumpto, per Thessaliam contra Albanos contendit eosque vicissim depopulando Epidamnum accessit; nec pauci ex eis interempti sunt. Audito enim imperatoris adventu, rati tantummodo equitatum Romanum esse, ad montes et loca impedita confugerunt, ubi se ab exitu tutos fore confidebant. Verum supervenientes Persae levis armaturae et sagittarii, quibus pugnare in locis inviis promptissimum est, nullo eos negotio devicerunt: non solum quod cum inermes essent, procul icti concidebant: sed etiam

βαρβάρων. καὶ πλείστους τε ἀπέκτειναν αὐτῶν καὶ εἶλονΑ. C. 1336
 αἰχμαλώτους. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν τέκνα καὶ γυ-
 ναίκας καὶ τὴν ἄλλην κτήσιν ἐκλιπόντες, ὅπη γῆς ἐκρύπτοντο
 ἦσαν ἀφανεῖς. γυναικας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραποδίσαν οὐ
 5 Πέρσαι, ὧν μέρος μὲν τι οἱ ὁμόφυλοι ἐλύσαντο, ὅσοι μὴ
 προσκεκρονκότες ἦσαν βασιλεῖ, λύτρα παρασχόμενοι τοῖς Πέρ-
 σαις. ἔλυσε δὲ οὐκ ὀλίγους καὶ ὁ βασιλεὺς λύτροις, τῶν ὀ-
 κειῶν προσελθόντων καὶ δεηθέντων. ἔλυσε δ' ἂν καὶ πλεί-
 ους ἢ σύμπαντας, εἰ πρότερον προσῆλθον, ἕως ἔτι οἱ Πέρσαι
 Ι οὐ συνείποντο μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν
 ἐκείνων ἀναχώρησιν προσῆλθον, ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς πέμψας
 δσους μάλιστα ἐνῆν. τοὺς πλείους δὲ εἰς ἕω ἤγαγον ἐπὶ
 δουλείᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνθρώπους μὲν οὐκ ἐξηνδραποδίζοντο.
 οὐδὲ γὰρ ἐξεστὶν αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ βαρβάρων εἶεν τῶν τῆ
 15 σωτῆρος Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομία μὴ πεπιστευκότων.
 βοσκημάτων δὲ ἐκράτησαν σχεδὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντων,
 ἐπίπλων τε καὶ ἄλλων τινῶν χρημάτων οὐκ ὀλίγων. ἐλέγτο
 δὲ, καὶ ἦν ἀληθές, ὡς ὕστερον ἐξ αὐτῶν τῶν κακῶς παθόν-
 των βασιλεῖ προσελθόντων, μετὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην τὴν
 20 μεγάλην ἀριθμούντων τὰ αὐτῶν, ἐγένετο καταφανές ὡς κρα-
 τήσειαν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν λείαν βοῶν μὲν τριάκοντα μυ-
 ριάδων, πεντακισχιλίων δὲ ἵππων, προβάτων δὲ μυριάδων P. 303
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν. τοσαῦτα δὲ ὄντα τὸ πλῆθος ἄγειν μὲν
 οὐκ ἠδύνατο ἡ στρατιὰ, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας μόνον ἀπελάσαν-

quod barbarorum ignoratione perterriti erant. Ac plurimos partim occiderunt, partim ceperunt. Quibus fuga patuit, liberis, uxoribus ac fortunis relictis, nescio ubi terrarum se absconderunt. Persae uxores et filios in servitutem rapiebant: quorum partem contribules, quod imperatorem non offenderant, dato Persis pretio, asseruerunt. Nec non complures et ipse imperator, propinquis eorum venientibus et suppliciter rogantibus, sua pecunia redemit: redempturus plures ac fortassis omnes, si citius ad se ventum esset, dum adhuc nimirum Persae cum reliquo milite sequebantur. Sed quia post eorum discessum veniebant, misit et liberavit quotquot omnino licuit: maior pars servitum in orientem abducta. Romani neminem captivum traxerunt; id enim illis nefas; nisi e barbaris, qui Christi Servatoris oeconomiam non credunt. Pecoris autem numero quodam infinito, praeterea suppellectile aliisque rebus plurimis potiti sunt. Ferebatur porro, nec secus erat, postmodum ex ipsis spoliatis, qui se imperatori dedidissent et post calamitatem illam magnam sua recensuissent, cognitum esse, Romanos in praeda adeptos boum trecenta, equorum quinque, ovium duodecies centena millia. Tam immensos greges agere exercitus non poterat: sed dominos tantum abripientes, sine pastoribus eos vagari

Α.Σ. 1336τες, κατέλιπον φέρεσθαι ἀνόμειντα ὡς ἔτυχεν. αἱ τε πόλεις ὅσαι πρότερον κακῶς πάσχουσαι ἦσαν ὑπὸ Ἀλβανῶν, ἔξερχόμενοι ἦγον ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο, κωλύοντος οὐδενός, αὐτοὶ τε οἱ ἔχοντες μετὰ τὸ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι καὶ ἐπαγγελισθαι δουλείαν πολλῶν ἐγένοντο αὐθις κύριοι κατὰ νάπας καὶ τὰς φάραγγας εὐρόντες διεσκεδασμένα, ὠνήσαντό τε καὶ ἀπὸ τῆς στρατιᾶς πολλὰ, ὑπὲρ πεντακοσίων ἕνα παρέχοντες χρυσὸν προβάτων, ὑπὲρ βοῶν δὲ ἑκατόν. ἔθους δὲ ὄντος πρότερον τῆ στρατιᾶ ἐπειδὴν τινος κρατήσωσι λείας ἢ πλείονος ἢ ἐλάσσονος, τὴν πέμπτην μοῖραν παρέχειν ἀριστείων βασιλεῖ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ μεγάλῳ δομestικῷ ἴσην οἶα δὴ τῆς συμπάσης ἡγουμένῳ στρατιᾶς, τότε οὐδὲν ἐποιοῦν τῶν εἰωθότων. οὐδέ τις ἠνώχλει αὐτοῖς περὶ τῆς πέμπτης, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀεννάων ποταμῶν ἐξῆν ἕκαστῳ ὅσων ἂν βούλοιο κύριος γενέσθαι. τοιαῦτα μὲν Ἀλβανοὶ πρότερον τοῖς ἑσπερίους ἡδίκουν, τοιαύτην δὲ ἔδοσαν τὴν δίκην ὑπὲρ ὧν ἡδίκουν ὕστερον. πόλεις δὲ αἱ πρότερον πάσχουσαι κακῶς διπλῆς ἀπήλαυσαν εὐεργεσίας, ἐπηρείας τε τῆς παρὰ Ἀλβανῶν ἀπηλλαγμένοι καὶ τῆς βασιλέως ἀπολαύσαντες ἐπιδημίας καὶ προνοίας· ὃ μείζω καὶ λαμπροτέραν αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐποίει καὶ ἑορτὴν ἦγον τὴν πασῶν χαριστάτην. ἀπὸ γὰρ τῶν Κομνηνοῦ τοῦ Μανουὴλ βασιλέως χρόνων ἄχρις Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων τοῦ δευτέρου βασιλέως ἕτερος βασιλεὺς οὐκ ἐπεδήμησεν αὐτοῖς οὐδὲ προ-

sinebant. At urbes ab Albanis indigna perpessae accurrentes, unaquaeque quantum libebat, nemine obstante, auferebat. Ipsi possessores, cum de cetero subiectionem spondidissent, non parum recuperarunt, per silvas et valles dispersa inveniētes, et ab exercitu quoque multa mercati, pro quingentis ovibus unum, pro totidem vero bobus centum aureos numeraverunt. Consueverat antea exercitus aliqua praeda capta, quantacumque foret, quintam partem imperatori in fortitudinis praemium seu honorarium offerre, ac secundum illum aequae tantum magno domestico, velut duci summo totius exercitus. Hanc consuetudinem tunc penitus omisit: neque fuit, qui de quinta parte non reddita conquereretur: sed quasi e perennibus fluviis cuiusvis quantum sibi pro peculio vellet, tollere integrum erat. Has Albani occidentalibus iniurias irrogarunt, et hancce postea mercedem pro male factis retulerunt. Urbes vero prius directae duplicem fructum perceperunt: et rapinis Albanorum liberatae: et quod illis uberiores liquidiorumque voluptatem afferbat, imperatoris adventu procurationeque perfruitae. Quocirca et festum diem omnium in vita iucundissimum agebant. Nam a temporibus Manuelis Comneni imperatoris usque ad hunc Andronicum Palaeolo-

νοίας ἤξιωσε τοσαύτης. διὸ καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ σὺχ. C. 1336
 ὡς τῶν ἐπιγείων τινὸς, τῶν κρειτόνων δὲ ἦγον. τοὺς μὲν
 οὖν Πέρσας μετὰ τὸ καταδουλώσασθαι Ἄλβανούς ἀπέπεμπεν |
 ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ καὶ διὰ Θετταλίας καὶ Βοτ. V. 243
 5 τταίας εἰς Θεσσαλονίκην κατανήσαντες, ἐκεῖθεν ταῖς ναυσὶν D
 ἐπεραιώθησαν πρὸς Ἰωνίαν. αὐτὸς δὲ διενοεῖτο ὡς εἰς Ἀκαρ-
 νανίαν ἐμβαλῶν. ἔτι δὲ κατὰ τὰ Βαλάγριτα διατρίβοντι λό-
 γος Ἀκαρνασί πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. φήμη γὰρ διήει ὡς
 αὐτοῖς ἐπιστρατεύσει. οἱ μὲν οὖν μὴ δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν
 10 ἡξιούον, μηδὲ τῆς παλαιᾶς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς Ἀγγέλους
 ἀποστάντας, πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντας αὐτῶν, ὑπὸ βασιλεῖ
 ὑποχειρίους γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ δεσπότου Ἰωάννου γυναικὶ τῇ
 βασιλίσῃ Ἄνῃ, ἣ πρωτοβεστιαρίου θυγάτηρ ἦν Ἀνδρονίκου
 τοῦ Παλαιολόγου, ὃν ἱστορήκαμεν τοῦ πρὸς ἀλλήλους τελευ-
 15 τταίου τῶν βασιλέων πολέμου μάλιστα αἰτιώτατον γεγεννημέ-
 νον, καὶ Νικηφόρῳ τῷ ἐκείνου παιδὶ τὴν πίστιν τηρεῖν βε-
 βαίαν. οἱ δὲ ἀντέλεγον, καὶ δεῖν ἐβουλεύοντο δέχεσθαι βα- P. 304
 σιλέα καὶ μὴ πόλεμον κινεῖν. προσχωρήσαντας γὰρ νῦν τῷ
 βασιλεῖ, τὴν τε χώραν διατηρήσειν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῶν ἐκ
 20 τοῦ πολέμου ἀπειράτους κακῶν, καὶ βασιλίσῃ καὶ Νικηφόρῳ
 τῷ ἐκείνης παιδὶ παρὰ βασιλέως τὰ συμφέροντα αἰτήσειν· εἰν
 δὲ καταστῶσι πρὸς τὸν πόλεμον, πρῶτον μὲν οὐ δυνήσεσθαι
 πρὸς βασιλέα ἀντιστήσειν, οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὴν ἄγειν

gorum secundum alius ad eos imperator non venit, neque tam so-
 licite illis prospexit. Unde etiam non e terris aliquem mortalem,
 sed tamquam divum quempiam e caelis ad se venisse interpretati
 sunt. Persas, compressis Albanis, imperator dimisit: qui per Thessa-
 liam et Botiaeam Thessalonicam devenientes, inde navibus in Ioni-
 am transmiserunt. Ipsum autem cura de irruptione in Acarnaniam
 versabat: quo adhuc apud Balagrita morante, de infesto eius adventu
 fama iam divulgata, multus inter Acarnanas sermo fuit. Erant igitur,
 qui neque in urbes admittendum, neque a vetusta erga Angelos,
 qui longo iam aeo ipsis imperitassent, benevolentia desciscendum
 atque imperatori deinceps parendum, sed potius reginae Annae,
 coniugi Ioannis despotae, filiae protovestiarii (quem postremum inter
 imperatores bellum potissimum excitasse docuimus) et Nicephoro eius
 filio constanter fidem servandum esse censebant. Alii contra impe-
 ratorem omnino recipi ac belli sementem tolli volebant. Cui si
 nunc se tradidissent, et regionem et semetipsos bellicarum miseria-
 rum immunes conservaturos, reginaeque ac Nicephoro eius gnato
 conducibilia ab imperatore petituros: sin ad arma veniatur, primum
 quidem illi resistere non posse, non modo quia exercitum frequen-
 tem adducat: verum etiam quoniam qui illi cum copiis occurrat, qui-

A.C. 1336 στρατιάν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἀντιστρατηγήσω ἀντιῶ καὶ πρὸς τὸν
 πόλεμον ἀντικαταστησόμενος οὐκ ἔστι, Νικηφόρου τοῦ δεσπό-
 του παιδὸς οὐπω ἔτη ἐπὶ γεγενημένου. εἰ δὲ καὶ ἀντιστῆναι
 Βδυνήσονται πρὸς χρόνον, οὐδὲν λυσιτελήσειν πλέον, ἢ ὅσον
 τῆς τε χώρας ἀναστάτου γινομένης καὶ τῆς στρατιᾶς διε-5
 φθαρμένης, τελευταῖον βασιλεῖ καὶ αὐτοὺς ὑπ' ἀνάγκης προσ-
 χωρεῖν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὡσπερ νῦν, ἀλλὰ χεῖροσι πολ-
 λῶ, ὄργῃ φερομένου βασιλέως πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸν πόλεμον.
 τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐπήγει λέγειν, οὐ μόνον οἰομένοις ἑαυτοῖς
 τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν βουλήν λυσιτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ βασι-10
 λέως πράττουσιν ἀφανῶς, κρύφα διὰ γραμμάτων πρὸς αὐ-
 τοὺς διελεγμένον καθ' ὅσον χρόνον ἐληΐζετο καὶ ἐπόρθει Ἀλ-
 βανούς. οὕτω δ' ἑκατέροις αὐτοῖς βουλευομένοις ἀλλήλοις
 ἐναντία ἐδόκει δεῖν καὶ βασιλίσει τὴν βουλήν ἀνατιθέσθαι ὡς
 Cαῖτα ἂν ἔλοιτο αὐτῇ, διαπραξομένων καὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρῶ-15
 τα μὲν ὁμολόγει χάριτας αὐτοῖς πολλὰς, ὡς οὐχ ὑπὲρ ἑαυ-
 τῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς πρόνοιαν ποιου-
 μένοις. συνεβούλευε τε μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν ὡς
 οὐκ ἀπαλλάξοντας καλῶς, οἷα δὲ αὐτῆς μὲν οὐσης γυναικὸς,
 τοῦ παιδὸς δὲ νηπίου, αὐτῶν δὲ διὰ τὴν ἀναρχίαν στασια-20
 σόντων πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφθορησομένων· ἀλλὰ πρεσβεῖαν
 πρὸς βασιλέα πέμπειν, τοὺς συνετωτάτους ἑαυτῶν καὶ μάλιστα
 εἰδῶτας πράγμασι χρῆσθαι ἀπολεξαμένους, καὶ πρῶτα μὲν
 Δαίτειν τὴν μεγάλου δομestικου θυγατέρα Νικηφόρῳ τῷ ἐκεί-

17. ποιούμενοις em. ED. P. pro ποιουμένους.

que contra stet, nemo sit, Nicephoro despotae filio annum septimum
 nondum nato. Quod si etiam aliquamdiu se queant defendere, ni-
 hilo plus profecturos, quam ut regione devastata et conciso exer-
 citu, tandem et ipsi non iisdem quibus nunc, sed longe intolerabi-
 lioribus conditionibus, imperatore, quia bellum maluerint, iratissi-
 mo, deditionem facere cogantur. Haec illis quae dicerent, occurre-
 runt, sperantibus non sibi solum et aliis, sed et imperatoris stu-
 diosis, ad quos clanculum arcanas litteras missitarat, quo tempore
 Albanis populationem vastitatemque inferebat, consilium prospere
 eventurum. Cum sie studia in contraria scinderentur, placuit ad re-
 ginam quoque referre, ut quo ipsa propenderet, eo omnes sequerentur.
 Quae primum gratiis actis, quod non sibimet dumtaxat, sed
 ipsi quoque et eius filio providerent, arma dissuasit, quibus non
 essent bene defuncturi: quando ipsa sit mulier, filius infans, illi
 propter interregnum factionibus distracti ac perituri. Verum de i-
 psis prudentissimos gerendaeque reipublicae scientissimos deligendos,
 qui ad imperatorem legati petant primum, ut magni domestici filiam
 Nicephoro filio suo despondeat: post, si fieri queat, ut eos suis vi-

νης παιδὶ κατεγγυᾶν· ἔπειτα, εἰ μὲν οἷόν τε ἦ, αὐτονόμους Δ. C. 1336
 ἔαν, τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἢ βούλονται διοικεῖν αὐτοί· στρατιῶν
 δὲ παρέχειν ὅση πάρεστι πολεμῆσειούσαν οἷς ἂν κελεύοι βα-
 σιλεὺς, καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἂν τις αὐτοῖς ἐπιῆ, συμμαχίαν
 5πέμπειν. ἂν δὲ μὴ βούλοιο ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς, ἀλλ' ὑφ'
 ἑαυτῷ παντάπασι τὴν ἡμετέραν ποιῆσθαι ἀρχὴν φιλονεικίῃ,
 ὅσαπερ ἂν δοκοῖ ἔμοι τε καὶ νῖῶ καὶ ὑμῖν λυσιτελεῖν αἰτη-
 σαμένους, τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πόλεων παραχωρεῖν καὶ μὴ
 διὰ φιλονεικίαν ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν χώραν τοῖς ἐκ τοῦ πο-
 10λέμου κακοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν.

λγ'. Τοιαῦτα μὲν βασίλισσα παρήγει Ἀκαρνάσιν. ἐπεὶ P. 303
 δὲ πλείους ἦσαν οἱ βουλόμενοι τὰ ἴσα, (ὀλίγοι γὰρ ἦσαν V. 244
 οἷς πρὸς βασιλέα πολεμητέα ἐδόκει εἶναι,) ἐπεψηφίζετο ἡ Β
 βουλή, καὶ πρεσβείαν ἀπελέξαντο ἑαυτῶν τοὺς μάλιστα συνε-
 15στωτάτους, οἷς ἐπετέτραπτο πρὸς βασιλέα ἀπελθούσιν αἴτα
 ἂν μάλιστα συμφέρειν πᾶσι κοινῇ καὶ ἢ δυνατὰ πράττειν.
 οἱ καὶ εἰς Βαλαγρίτα ἐλθόντες προσεκύνησάν τε βασιλέα
 καὶ διεiléχθησαν περὶ ὧν ἦκον. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν Νι-
 20κηφόρου τῷ δεσπότην παιδὶ τὴν μεγάλου δομεστικόν θυγατέ-
 ρον πρὸς γάμον συνάπτειν, καὶ αὐτῷ εἶναι κατὰ γνώμην εἶπε,
 καὶ τὸν γάμον ἐπιτρέπειν· καὶ περιόντος γὰρ ἔτι δεσπότην
 τοῦ Νικηφόρου πατρὸς πρεσβείαν τούτου ἕνεκα κεπομφότος
 πρὸς αὐτὸν ἐπιτετραφέναι. βασιλίσσης τε τῆς ἐκείνου μη-
 25τρὸς καὶ θυγατέρων πρόνοιαν τὴν προσήκουσαν ποιήσεσθαι, C
 ἀποστάσης τῆς ἀρχῆς, ὥστε διάγειν ὅποι ἂν αὐτῷ βέλτιον

2. βούλονται coni. ED. P. 3. πρόσσειτε legebatur.

ventes legibus regnum administrare pro arbitrio patiat. Copias
 praesentes tradituros, quibus quo vellet uteretur: et ipse vicissim si
 illi egerent, auxilium suppeditaret. Sin regnum sibi omnimodis
 subiicere contenderet, petitis quae in suam et filii et illorum rem
 sint, ei cedendum: ne et se et regionem gravi bello involvant.

33. Tale consilium regina Acarnanibus dabat. Et quoniam
 paucis bellum praecoptantibus, maior pars cum ea sentiebat, ratum
 fuit, lectique ex ipsis qui legatione fungerentur, intelligentissimi,
 quibus quaecumque omnibus communiter maxime conducerent et
 fieri possent, commissa sunt. Legati Balagrita ingressi et impera-
 torem venerati, legationem exposuerunt. Is cum Nicephoro despo-
 tae filio magis domestici gnatam coniungi, sibi quoque non displicere
 respondit, et nuptias permissurum: quod etiam superstite Ni-
 cephori parente et id per legatos rogante concesserit. Regnam
 vero matrem cum filiabus, ubi se principatu abdicaverint, pro di-
 gnitate curaturum, ut ubi collibuerit, vitam traducat: ipsos legatos

- A.C. 1336 δοκῆ. αὐτοῦς τε εὐεργετήσῃν τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτη-
 σίοις ὧν ἂν ἕκαστος ἄξιός κριθῆ. αὐτονόμους δὲ αὐτοὺς ἔ-
 χοντας Ἀκαρνανίας τὴν ἄρχην, οὐκ ἂν παροφθεσθαι, ἀλλ'
 ἐπιχειρήσῃν παντὶ τῷ τρόπῳ καταδουλοῦν καὶ ὑπάγειν ἑα-
 τῷ. καὶ βασιλέας γὰρ τοὺς αὐτοῦ προγόνους πολλὴν φρον-5
 τίδα πεποιθῆσθαι τοῦ Ἀκαρνανίαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιῆσθαι, ἀ-
 δίκως ἀποτεμῆμένην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τῶν πρώτως
 αὐτὴν ἀποστησάντων αὐθαδεία καὶ ἀγνωμοσύνη τῇ πρὸς βα-
 D σιλέα εἰς ἰδίαν ἑαυτοῖς ἄρχην περιποιησαμένων καὶ κρατο-
 ναμένων ἐπὶ χρόνον ἤδη συχνόν τινα διὰ τὸ βασιλέας εἰς 10
 ἔθνων τινων πολέμους ἐτέρους ἡσχολῆσθαι. νυνὶ δὲ αὐτὸν
 ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων, ἐνθάδε ἤκειν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλωσι
 ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων τὰς πόλεις αὐτῷ παραδίδόναι, αὐ-
 τόν τε πραγμάτων ἀπαλλάξειν καὶ σφίσι αὐτοῖς αἰτίους γε-
 νήσεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν· εἰ δὲ μὴ, ὡς πολεμήσοντας αὐ-15
 τῷ παρασκευάζεσθαι ἀπελθόντας. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-
 τα εἶπεν· οἱ πρέσβεις δὲ ὁρῶντες, ὡς εἰ μὴ πείθοντο τοῖς
 βασιλέως λόγοις, οὐδενὸς ἐτέρου λειπομένου ἢ διαφθειρομέ-
 νην ὑπὸ τοῦ πολέμου τὴν γῆν αὐτῶν ὁρᾶν, παρεσκευασμένης
 ἔσβαλεῖν οὐσης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ 20
 P. 306 τὰς πόλεις συνέβησαν παραδίδόναι· καὶ μετ' οὐ πολὺ βασι-
 λέως ἐκεῖ γενομένου, αἱ τε πόλεις πᾶσαι προσεχώρησαν ἑκού-
 σαι καὶ ἡ στρατιὰ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν Ἀκαρνανίων. βα-

19. Ita corr. ED. P. pro παρεσκευασμένος.

ac principes honoribus et annuis redditibus, unumquemque suae personae convenienter affecturum. Ut autem nullius imperio subiecti, Acarnaniae principatum retineant, id se minime passurum: sed omni ope enisurum, ut eum ditioni suae subiugent atque subdat. Nam et maiores suos imperatores admodum cordi habuisse, uti Acarnaniam iniuste a Romano abscissam imperio eodem revocarent: quae quorumdam superbia et scelere adversus imperatorem principio ab eius fide advocata, deinde in eorum dominatum, iam longinquo tempore, dum imperatores bello cum aliis aliquot gentibus occupantur, corroboratum, conversa sit. Nunc aliis posthabitis, huc se profectum. Si igitur citra labores periculaque urbes sibi tradere velint, et se molestiis liberatum iri, et eos ingentia sibimet bona conciliaturos fore. Sin minus, abirent et viderent, quomodo fortunas suas tuerentur. Haec imperator. Legati cernentes, nisi parerent, nihil superesse aliud, quam ut regionem suam hostiliter devastatam aspicerent, parato ad irruptionem Romano exercitu, seque urbesque tradituros annuerunt: ac brevi civitates omnes unaque militares copiae et Acarnanum principes in praesentis adhuc potestatem libentes concesserunt. Imperator egregiam in illos mansueti-

αἰετός τε ἐπιδεικνύμενος πρὸς αὐτοὺς πολλὴν τὴν προφύτητα. C. 1336
καὶ φιλοτιμίαν, οὐ μόνον τοὺς τῶν πόλεων δῆμους κοιναῖς
ἐσθραγείαις ἐθεράπευσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δυναμένους παρ' αὐ-
ταῖς τιμαῖς τε καὶ προσόδους ἐτησίους καὶ ἄλλαις ἡμείψατο ἐσ-
θραγείαις. Νικηφόρῳ τε τῷ δεσπότην παιδί τὴν μεγάλου δο-
μεστίκου κατηγγύησε θυγατέρα, πάντα τε διαθέμενος ὡς ἂν
αὐτῷ ἔχειν ἄριστα ἐδόκει, τὰς πόλεις πάσας τῆς Ἀκαρνανίας
περιγίει οὐ μόνον ἱστορίας ἕνεκα, οὐκ ἄνω πρότερον ἑωρακώς, V. 245
ἀλλὰ καὶ προνοίας ἀξιῶσων τῆς θεούσης. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι B
10πάντες ἠγάπων ὑπὸ βασιλέα τεταγμένοι. οἷς δὲ καὶ πρότε-
ρον ἐδόκει μᾶλλον ὁ πόλεμος αἰρετέος, οὐκ ἠνείχοντο εἰ μὴ
νεωτερίζουσιν· οἴομενοι δὲ αὐτοῖς δύναιμι πρὸς τὸν πόλεμον
παρῆξιν τὸ Νικηφόρον τὸν δεσπότην παῖδα πρότερον ἐκ-
θέσθαι, ὡς ἂν αὐτοὶ τε ὑπὲρ τοῦ παιδὸς δοκοῖεν πολεμεῖν,
15καὶ τοὺς ἄλλους πείθουσιν συναίρεσθαι, ὅταν καταστῶσιν εἰς
τὸν πόλεμον, τὸν τοῦ παιδὸς ἐπεισαν παιδαγωγὸν Ῥιτζάρ-
δον ἅμα καὶ τισιν ἑτέροις, Νικηφόρον τὸν δούκαν ὑπεκθέ-
σθαι, καὶ παραλαβόντες νυκτὸς πλοίου τε τὸν Ἰώνιον πε-
ραιουμένου ἐπιβάντες, εἰς τὴν Τάραντος κρατοῦσαν προίχι- C
20πισσαν διαφεύγουσι. πυνθόμενος δὲ τὸν δρασμὸν ὁ βασι-
λεὺς καὶ μήτε τῶν συνεσκενακότων τὴν ἐπιβουλήν εἰδὼς,
ἀνακαλεσθῆναι τε τὸν παῖδα ὃν οὐ δυνατὸς διὰ τὸ πολὺ
Ἀκαρνανίας Τάραντα διεστηκέναι, ἐπ' ὀλίγον ταῖς πόλεσιν
ἐκείναις ἐνδιατρίψας καὶ πάσαις ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐφ' ἑ-

13. τὸν Νικηφόρον et 14. δοκεῖεν legebatur.

dinem declarans, non modo populos novis congiariis delinivit, verum etiam summates honoribus aliisque rebus remuneratus est, Nicephoroque magni domestici filiam despondit, et omnibus arbitrato et opinione sua rectissime ordinatis, urbes Acarnaniae singulas non lustrandi tantum gratia, quod eas ante non vidisset, sed etiam ut pro necessitate illarum rebus consuleret, obivit. Ac ceteri quidem omnes imperatoris iugum aequis animis accipiebant. Quibus autem antea bellum potius arriserat, a rebus novandis non se abstinere poterant: existimantesque bello se valituros, si Nicephorum puerum prius emisissent, ut et ipsi pro eo pugnare viderentur et alios ad armorum societatem permoverent, Richardum pueri paedagogum et alios quosdam eo perpulerunt, ut Nicephorum ducam clandestina fuga subducerent: quem noctu in navim Ionium pelagus traiectionem imponunt, et ad principem seu dominam Tarentinam transfugiunt. Qua fuga audita, imperator, artificum insidias necdum cognitis, et propter Tarenti longam ab Acarnania distantiam puerum revocare haud potis, paulum urbibus illis immoratus, et in singulas praesidibus institutis eorumque omnium

A.C. 1336 *μάστη, τὸν τε πρωτοστράτορα Συναδρὸν ἐπὶ πῦσιν ἀποδεί-
ξας στρατηγὸν καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει διοικη-
σίμενος, ἄρας ἐκεῖθεν ἤλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, χαίρων ἅμα
καὶ θεῶ τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογῶν, ὅτι ὁ πολλοῖς ἀνα-
δλώμασι καὶ πόνοις ἐκ τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου χρόνων τῆς
Ῥωμαίων ἀποτμηθὲν ἡγεμονίας οἱ τοῦτου πρόγονοι βασιλεῖς
ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσαν, τοῦτω νῦν ἄνευ πολέμων καὶ
κινδύνων παρέσχε κατορθῶσαι. Μιχαὴλ τε γὰρ ὁ πρῶτος
ἐκ Παλαιολόγων ἄρξας πολλὴν ἐνεδείξατο σπουδὴν Ἀκαρνα-
νίας ἐκεκα καὶ Θετταλίας, καὶ στρατιὰν ἀπώλεσε πολλήν τε 10
καὶ ἀγαθὴν πολλὰκις καὶ θανασιόους στρατηγούς Ἀκαρνασί-
και Θετταλοῖς πολεμῶν· καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος ὁ υἱός.
τοῦτω δὲ ὀλίγα πραγματευσασμένῳ καὶ οὐδὲν ὑποστάντι διὰ
τὸν πόλεμον δεινόν, οὐ μόνον Ἀκαρνανίαν, ἀλλὰ καὶ Θεττα-
λίαν ἐξεγένετο παραστήσασθαι καὶ τῇ λοιπῇ συνάψαι ἡγεμονίαι 15
τῇ Ῥωμαίων ἐπ' ἔτεσι πολλοῖς ἀποτμηθέντα. ἐκεῖθεν δὲ οὗ
P.307 πολὺ ὕστερον ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διατριβόντι τε ἐκεῖ
ὁ τῶν Μουσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπεμψε πρεσβείαν ὡς
πρὸς αὐτὸν ἐν Ῥωσοκάστρῳ περὶ τοῦ κήδους διειλέχθη λόγων
ἂν ἀναμιμνήσκων, νυνὶ τε εἰ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶη τὴν ἐπιγα- 20
μίαν ποιεῖσθαι εἰδέναι ἄξιων. βασιλεὶ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἦν
καθ' ἡδονήν. μᾶλλον γὰρ ἐβούλετο τὴν θυγατέρα οἴκοι δια-
τριβεῖν, ἢ Ἀλέξανδρον τῷ υἱεῖ εἰς κοινωνίαν ἐκδιδόναι γάμου,
τὴν παρὰ ταῖς βαρβάρους διατριβὴν εἰδῶς οὐκ ἐσομένην πρὸς*

19. ἀμιμνήσκων legebatur.

duce protostatore Synadeno declarato, et aliis demum omnibus pro arbitrio administratis, Thessalonicam discessit: gaudens simul ac Deo gratulans, quoniam quod a Romano imperio, idque sub Alexio Angelo semel abstractum, multis sumptibus et defatigationibus maiores sui imperatores recuperare nequiverant, id nunc sine bellicis offensionibus prospero successu perficere sibi annuisset. Nam et Michael, qui ex Palaeologis primus imperavit, Acarnaniae et Thessaliae causa enixe laboravit, qui et magnos saepe et strenuos exercitus eximiosque duces cum Acarnanibus et Thessalis depraeliando perdidit: et post illum Andronicus filius. Huic autem parva molitione et nihil belli causa durum perferenti, non solum Acarnaniam, sed Thessaliam quoque subigere, et iam pridem sciunctas provincias cum reliquo imperio Romano denuo consociare contigit. Paulo post Adrianopolin se contulit, ubi Moesorum rex Alexander, verborum, quae Rhosocastri ad eum super affinitate habuisset, memoriam ei per legatos redintegravit: certiorque fieri voluit, ecquid hoc matrimonium ei cordi esset. Legatio haec imperatori parum iucunda fuit: filiam quippe suam domi retinere, quam Alexandri filio in communionem thori tradere, maluisset: eum sciret, puellae,

ἡδονὴν τοῖς ἡθεσι καὶ νόμοις Ἑλληνικοῖς ἐντεθραμμένη καὶ A. C. 1336 βασιλικοῖς τῷ κοινῷ δὲ Ῥωμαίων τὸν γάμον οἰόμενος τῆς θυγατρὸς λυσιτελεῖν, ὑπέσχετο ποιήσειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πρόσβεις πρὸς τὴν οικεῖαν ἐπανήκον Β. 5 χαίροντες, ὅτι βασιλέα πείσαι ἡδυνήθησαν περὶ τοῦ κήδους. αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦκεν, ὡς τῆς θυγατρὸς ἐξαρτυσόμενος τοὺς γάμους.

λδ'. Ὅντος δὲ ἡδὴ περὶ ἐκβολὰς τοῦ θέρους, ἠγγέλλετο A. C. 1337 ἐκ Τριγλείας τῆς πρὸς Ἑλλησποντον, ὡς στρατιὰ Περσῶν πε- V. 246 10 ζῆ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἔω πόλεων λογάδες, ὧν Ὁρχάνης ἐστὶ C σαυράκης, ἕξ καὶ τριάκοντα ναυσὶ πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρία εἰσὶ παρασκευασμένοι περαιοῦσθαι ἢ ταύτη καθ' ἣν ἠγγέλλετο τὴν νύκτα ἢ ἐς τὴν ὑστεραίαν. εἶναι δὲ οὕτω παρασκευασμένους ὡς οὐ ταχέως ἐπανήξοντας οὐδὲ λαθραίαν 15 τὴν ἀρπαγὴν ποιησομένους, ἀλλ' ἀναίδη καὶ μετὰ πολλοῦ D. τοῦ περιόντος ἅπαντα ληΐσομένους. παρασκευάσασθαι μὲν οὖν ἀντίρροπον δύναμιν πρὸς τὴν Περσικὴν οὐκ ἐνῆν, οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχεῖαν τῶν βαρβάρων ἐφο- 20 ἄν εὐαριθμητόν τινα οὔσαν τὸν μέγαν δομέστικον ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς παραλαβόντα, πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρεῖν παράλια χωρία, τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων περιμένοντα. αὐ- τὸς δὲ ὡς ἅμα ἐκ θαλάσσης ἐπιδησόμενος, ἐφώπλιζε τριή- 25 ρεις. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος πρὸς τινὲ χωρίῳ Ἐνακώ- σια προσαγορευομένῳ ἐγκαθίδρυσε τὴν στρατιάν· κατασκό-

1. ἐντεθραμμένη corr. ED. P. pro ἐντεθραμμένοις.

moribus ac legibus Graecis et imperatoriis educatae, convictum barbarorum delectabilem non futurum. Tamen eas nuptias Romanae reipublicae commodaturas arbitratus, virginem suam despondit. Legati, quod imperatori affinitatis coniunctionem persuadere potuis- sent, laeti recedunt: ipse Byzantium nuptias adornaturus rediit.

34. Praecipiti iam aetate a Triglia iuxta Hellespontum perferuntur nuntii, pedites Persas ex orientis urbibus delectos, Orchanes duce, sex et triginta navibus ad loca Byzantio vicina aut ea ipsa, aut certe postera nocte traicere paratos esse. Sic autem instructos, ut non mox reversuri, neque furtim ad rapinas incubituri; sed impudenter et avarae nimis omnia direpturi videantur. Quia igitur festinatus barbarorum adventus et temporis angustiae aequalem exercitum colligere non sinebant, nihilo minus qui tunc erat Byzantii exiguus, eum mandavit magno domestico ut acciperet et ad maritima urbis loca venientium impetum exciperet: ipse simul e mari in-vasurus, triremes armabat. Itaque domesticus, loco cui nomen Enacosis

A. C. 1337 πους τε καταστήσας ἐφ' ὅσα μάλιστα χωρία ἀπόβασιν ἐπέ-
 πτευσ τῶν Περσῶν, διενυκτέρευεν ἐκεῖ. περὶ δὲ ὄρθρον ἐκ
 P. 308 τῶν κατασκόπων τινὲς ἀπήγγελλον, ὡς οἱ βάρβαροι τοὺς ἐκεῖ
 αἰγιαλοῖς τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο, καὶ τεκμήριον ἀληθὲς τῆς
 ἀγγελίας ἐποιούντο τὸ τραυματῖαι γεγενῆσθαι παρ' αὐτῶν. οἱ δ'
 βάρβαροι δὲ οὐκ ἐφ' ἐνὶ χωρίῳ προσέσχον πάντες, ἀλλ' οὐ
 μακρὰν ἀλλήλων διεστηκότες, δύο ναυλοχίας ἐποιήσαντο· οἱ
 μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος πρὸς ἕτερα ἐτράποντο χωρία,
 οἱ δὲ τῆς ἑτέρας ὥσπερ σκοπούς τινὰς ὀλίγους ἑαυτῶν προ-
 πέμψαντες, οἱ λοιποὶ συντεταγμένοι ἦσαν, ὡς διὰ τῶν χω-
 ρίων ἐκείνων ἐλευσόμενοι, οἷς ὁ μέγας δομῆστικὸς ἐνήδρευεν.
 ὡς δὲ οἱ προτεταγμένοι ἐκείνοι ἐγένοντο πλησίον τῆς Ῥω-
 μιῶν στρατιᾶς, πλὴν ὀλίγων πάντες ἔπεσον, ἀπροσδοκίτοις
 Β ἐμπεσόντων· ὅσοι δὲ διεσώθησαν, εἰς τὴν αὐτῶν ἐλθόντες
 στρατιῶν, ἀπήγγελλον ὡς διαφθαροῖεν, στρατιᾷ περιτυχόντες ἰ-
 ὀλίγη μὲν, ὡς φήθημεν, (καθαρῶς οὐκ ἔχοντες διὰ τὴν νό-
 κτα διαγῶναι,) ἀγαθῇ δὲ καὶ τὰ πολέμια κρατίστη. ὁ δὲ
 καὶ οἱ τῆς Περσικῆς ἄρχοντες πυθόμενοι στρατιᾶς, παρεσκευ-
 ἄσαντο ὡς ἐπὶ μάχην. ἐπιγενομένης δὲ ἡδὴ καὶ ἡμέρας, συν-
 ἐπλέκοντο οἱ τῶν Ῥωμαίων καὶ οἱ βάρβαροι ἀλλήλοις καὶ ἀν-
 τέσχον μὲν ἐπὶ πολὺν, τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ὄντες
 καὶ γνωρίμων πάντες· ὁμῶς νικηθέντες κατὰ κράτος, πλὴν
 ἑπτὰ οἱ μὲν ἀπέθανον παρὰ τὴν μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. τῇ
 C αὐτῆς δὲ ὥρας καὶ ὁ βασιλεὺς δυοὶ τριήρεσι παρέπλει, ἃς

23. οἱ δὲ αλωσαν legebatur.

cohortibus suis collocatis et speculatoribus constitutis, ubi potissi-
 mum Persas descensuros suspicabatur, ibi pernoctat. Sub diluculum
 quidam speculatores narrant, barbaros illic in littus exisse; fidem-
 que narrationi accepta ab illis vulnera astruebant. Ceterum barbari
 non omnes ad unum locum appellentes, duas navium stationes haud
 longo intervallo faciebant: et alii quidem ex una parte alio se dif-
 fundebant: alii ex altera, velut speculatores quosdam paucos de
 suis praemittentes, agmine composito incedebant, quasi locos a magno
 domestico insessos transituri. Ut primum Romanis appropinquarunt,
 demptis aliquot, omnes, quod in hostem improvisum incidissent,
 letho occubuerunt. Qui evaserant, ad suos retrogressi, memorabant,
 quemadmodum commilitones cecidissent, cum in quasdam copias,
 ut videbatur (nam per noctem clare internoscere non potuisse) sed
 animosas et bello invictas incidissent. Re intellecta, Persarum du-
 ces ad conflictum accinguntur, luceque orta, manus conseruntur.
 Persae diu se defenderunt. Verum vi victi, praeter septem omnes
 vel in pugna ceciderunt, vel vivi in potestatem venerunt. Eadem
 hora etiam imperator duabus triremibus, quas noctu impleverat (re-

ἦν τῆς νυκτὸς πεπληρωκῶς· ἕτεροι γὰρ οὐκ ἔτυχον ὄσσαι A. C. 1337
 πλαῖμοι. πυθόμενος δὲ ὡς οἱ μὲν τῶν βαρβάρων ἤττηθεῖν
 παρὰ μεγάλου δομεστίκου καὶ τῆς στρατιᾶς, ἐπὶ δὲ τοὺς ἐ-
 τέρους ἤδη παρασκευάζονται χωρεῖν, ἀποβάς τῆς τριήρεως, V. 247
 5 ἕπει τῶν βασιλικῶν οὐ παρῆσαν ἵπποι, τοῦ μεγάλου δομεστί-
 κου ἵππῳ ἐπιβάς, ἄγων καὶ τὴν στρατιάν ἐχώρει κατὰ τῶν
 Περσῶν σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ. καὶ γενόμενος καθ' ἃ
 οἱ Πέρσαι ἐληΐζοντο χωρία, συνέβαλλέ τε καὶ ἐνίκα κατὰ
 κράτος. πλὴν γὰρ ὀλίγων καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν
 10 μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. ὅσοι δὲ τὸ διαφθαρεῖν ἠδυνήθησαν
 διαφυγεῖν, παρὰ τὰς ναῦς τὰς ἑαυτῶν ἐλθόντες, μίαν μὲν ἐ-
 πλήρου, δυσὶ δὲ ἑτέραις, τῇ μὲν ὀκτώ, δέκα δὲ τῇ ἑτέρᾳ D
 ἐπιβάτες, ἰστία τε ἄρατες καὶ πνεύματος εὐτυχηκότες ἐπι-
 φόρου, παρὰ δόξαν διέφυγον τὸ ἀπολέσθαι, οὕτως ἄνωθεν
 15 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἤτταν τοῖς βαρβάροις
 προτανένοντος. αἱ γὰρ μετὰ βασιλέως ἐλθοῦσαι δύο τριή-
 ρεις, ἐπει τὰς Περσικὰς εἶδον ἄραμένας πρὸς τὸ πέλαιος
 ἰστία ἐπὶ φυγῇ, τῇ εἰρεσία τὴν διώξιν ἀπαγορεύσαντες διὰ
 τὸ μηκόθεν τὰς Περσικὰς ὄρᾳ ἐπιφόρῳ πνεύματι χρωμένας,
 20 αἶρειν ὄρηγντο ἰστία καὶ αὐτοί. ἅμα δὲ αἰρόντων, τῶν μὲν
 ἐρῶάγησαν οἱ κάλω οἷς ἀνῆγον τὴν κεραίαν· τῶν ἑτέρων
 δὲ ἡ κεραία καταχθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστροφώματος.
 καὶ οὕτως ἀπέσχοντο τὸ διώκειν ἀπειπόντες. αἱ λοιπαὶ δὲ
 πέντε τρεῖς καὶ τριάκοντα οὖσαι νῆες Περσικαὶ κατελείφθη-P. 309

liquae enim tum navigationi non erant idoneae) adnavigabat: com-
 pertoque, barbarorum aliis a magno domestico fuis, eum in ceteros
 iam iter moliri, triremi exscendens, quoniam imperatorii equi
 non aderant, in equum domestici interea ascendit et cum suis in-
 genti studio ardoreque contra Persas vadit. Ubi ad locum venit,
 in quo illi direptionibus ac praedis agundis vacabant, conflixit
 vicitque viriliter. Nam et ipsos extra paucos aut interemit aut
 captivos duxit. Qui necem effugere potuerunt, ad naves recurrentes,
 unam quidem compleverunt, duabus aliis, uni octo, alteri de-
 cem imponentes, vela sustulerunt, ac ventos secundos adepti, exitum
 praeter opinionem suam evaserunt: sic Deo caelitus barbaris et
 ut vincerentur, et ut servarentur, ambo, inquam, haec dispensante,
 Nam quae cum imperatore venerunt triremes binae, ut Persicas naves
 viderunt pedem fecisse et fugisse, remigatione fugientes assequi
 posse diffisi (quod procul eas flamine prospero ferri viderent) festina-
 runt et ipsae cum antennis vela tollere. Dum tollerent, horum funes,
 quibus antennam attrahebant rumpebantur: illorum antenna,
 vento deiecta in tabulatum decidebat: atque ita re desperata, perse-
 cutione abstiterunt. Quae restabant quinque et tricenae Persarum.

A. C. 1337σαν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κεναί. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ αἱ τριήρεις ἠέλυσαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα σκυλεύοντες τοὺς νεκροὺς τῶν πολεμίων. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς περὶ μέσην ἕτεροι βάρβαροι ἐννέα ναυσί, μηδὲν εἰδότες τῶν γεγενημένων, κατέπλεον ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς αἰγιαλοὺς ὡς συμμίζοντες τοῖς ἄλλοις. ἀπροσδοκῆτως δὲ ταῖς δυοῖς τριήρεσι περιπεσόντες τῶν Ῥωμαίων κατεπλάγησαν μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ· πλὴν διὰ τὴν ὀλιγότητα θαρσύνσαντες αὐτῶν, συνεπλέκοντο πρὸς μάχην. καὶ παρ' ὀλίγον μὲν ἦλθον τὰς τριήρεις διαφθεῖραι. ἐπέβησαν Βγὰρ οἱ βάρβαροι καὶ τῆς μιᾶς. πλὴν πρὸς ἄλλήν τραπέμενοι οἱ τριηρίται ἐνίκησάν τε καὶ πασῶν ἐκράτησαν Περσικῶν νεῶν, μιᾶς διαδρᾶναι δυνηθείσης. ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι ὡσπερ καὶ οἱ πρότεροι λογάδες τῶν παρὰ Πέρσαις ὀνομαστούτων. ὄθεν καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ἀλόντας αὐτῶν πολλῶν ἔλυσαν χρημάτων ἐκ τῶν οἰκείων μεταπεμπομένους. αἱ μὲν δὴ βάρβαροι οὕτως ἀπώλοντο κακοὶ κακῶς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς πάντα παρεσκευασμένα ἦν, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖ τοὺς γάμους ἐτελέσων. ἦκε δὲ καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἄγων καὶ τὸν υἱὸν Ἀσάνην Μιχαήλ, βασιλέα καὶ αὐτὸν χειροτονημένον ὑπ' αὐτοῦ. καὶ εὐλογία μὲν καὶ ὅσα ἱερῶς· νενομίσται ἐπὶ τοῖς γάμοις ἔνδον ἐτελοῦντο τῆς πόλεως Ἀδριανού· εὐωχίαι δὲ καὶ πότοι καὶ ὅσα πρὸς τέρψιν ἐξεύρητο τῆς ἑορτῆς, παρὰ τοὺς τῆς Κομνηνῆς προσ-

naves, vacuae in littore manserunt. Imperator et sui, cum triremibus illic noctem agentes, cadavera hostium spoliabant. Circa medium eiusdem noctis alii barbari, rei gestae ignari, novem navibus ad eandem oram delati sunt, ut se prioribus coniungerent. Improviso autem Romanis triremibus occurrentes, eo casu obstupuerunt. Tamen ex earum paucitate sumpta audacia, pugnam tentarunt: parumque abfuit, quin illas perderent: nam in alteram iam insulerant. Verumtamen classarii a viribus suis petentes auxilium, eos devicerunt omniumque Persicarum navium, una eorum effugiente, potius sunt. Atque hi quoque, ut priores, delecti erant et domi suae nominatissimi. Quare et milites Romani, si qui a propinquis peterentur, grandi pecunia eos vendebant. Hunc in modum barbari male mali perierunt. Imperator, rebus omnibus ad filiae nuptias praeparatis et instructis, Byzantio Adrianopolin ad eas ibidem peragendas profectus est. Eodem rex Moesorum Alexander cum filio Michaele Asane, rege iam a se nominato, venit. Et appreciationes quidem seu benedictiones et quaecumque super nuptiis sacrae leges praecipiant, in urbe fiebant. Convivia vero et computationes et quae ad laetitiam festorum connubialium inventa sunt, in praes-

αγορευομένους λειμῶνας οὐ πολὺ τῆς πόλεως διεστηκότας. C. 1337
 παρὰ τὴν Τοῦντζαν ὠνομασμένον ποταμόν. ὅκτῳ δὲ ἡμέρῃς
 Ῥωμαίων τε καὶ Μυσῶν τοὺς τῶν σφετέρων βασιλέων γάμους
 συνορτασάντων, τῇ ἐννάτῃ ἅμα ἐξ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος καὶ
 5 Μυσοὶ τὴν βασιλέως θυγατέρα, βασιλίδα δὲ αὐτῶν Μαρίαν
 τὴν Παλαιολογίαν παραλαβόντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Μυσί-
 αν· εἶποντο δὲ αὐτῇ καὶ Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολλοὶ
 ἄχρι Τρινόβου. ἐκεῖ δὲ ὑπολεημιμένον τῶν παρὰ βασιλέως D
 τεταγμένων αἰεὶ τῇ θυγατρὶ συνεῖναι, οἱ λοιποὶ ἀνεχώρησαν
 10 ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον οἱ παρὰ Ἀκαρνανίᾳ. C. 1338
 μὴ βουλόμενοι δουλεῦειν βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πρό-
 τερον ἐξορμῶντες πρὸς τὸν πόλεμον, καιρὸν ἑαυτοῖς πρὸς νεω-
 τερισμόν εἶναι τὴν βασιλέως ἀποδημίαν οἰηθέντες καὶ ἐτέ-
 ρους προσεταιρισάμενοι πολλοὺς, Ἄρταν μὲν, ἣ τῆς Ἀκαρ-
 15 νανίας ὡς παρὰ κεφάλαιον τῶν πόλεων ἐστὶ, Νικόλαος ὁ Βα-
 σιλίτζης κατέσχεν, ἅμα Καβασίλα ἀποστήσας βασιλέως, καὶ V. 248
 τὸν πρωτοστράτορα αὐτόθι διατρίβοντα εἰς δεσμοτήριον ἤ-
 γαγον ὑπὸ φρονεῖ· Ἀλέξιος δὲ Καβασίλας τὴν Ῥωγῶ.
 τεσσαράκοντα δὲ τῆς αὐτῆς συνομοσίας ἕτεροι τὸ Θωμόκα.
 20 στρον ὀνομαζόμενον παράλιον ὄν κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν
 πρὸς Ἀδρίαν, τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐκ ἀποστάντων βασι- P. 310
 λέως, ἀλλὰ τὴν εὐνοίαν ἀκμάζουσαν τηρούντων. ἦσαν δὲ
 οὐκ ὀλίγαι πόλεις, τότε Μεσποτάμον ὀνομαζόμενον, καὶ ὁ
 Σοποτὸς καὶ ἡ Χειμάρρα· πρὸς τούτοις τε τὸ Ἀργυροκά-

16. Καβασίλας et 19. συνομοσίας legebatur.

Comnenes appellatis non procul ab urbe prope Tunzam fluvium
 obibantur: diebusque octo a Moesis et Romanis in his sacris nu-
 ptialibus consumptis, die nono Alexander rex et Moesi imperatoris
 filiam, reginam suam Mariam e gente Palaeologorum assumentes in
 Moesiam abducunt, multis eam ex Romana nobilitate usque Trino-
 bum prosequentibus: ubi remanentibus quos ei pater perpetuos ho-
 norarios attribuerat, ceteri reverterunt. Multo post id tempus, qui
 se apud Acarnanas imperatori nolebant subiicere et ceteros quoque
 ad arma stimulabant, eius absentiam ad res novandas opportunam
 statuentes, complures in sodalitium suum pellexerunt. Et Artam
 quidem urbium Acarnaniae velut caput, Nicolaus Basilites et Ca-
 basilas a fide imperatoris aversam occupaverunt ac protostratorem
 illic degentem in carcerem, adhibitis custodibus, compegerunt. Al-
 cxius Cabasilas Rhogum vendicavit. Quadraginta porro eiusdem con-
 iurationis satellites et administri Thomocastrum ad mare Adrianum:
 cum nullum practerea oppidum deficeret, sed recenti semper studio
 benevolentiaque erga imperatorem floreret. Erantque oppida illa
 non pauca sane, Mesopotamum, Sopotus, Chimarra, Argyrocastrum,

Α. C. 1338 *στρον καὶ ἡ Πάργα καὶ ὁ Ἅγιος Δονάτος καὶ Ἀγγελόκα-
στρον καὶ Ἰωάννινα, ὅ,τε Εὐλοχὸς καὶ τὸ Βάλτον καὶ ἑτερ'
ἄττα φοριρία οὐκ ὀλίγα. ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀποστάντες βασιλέως
πρεσβειάν πρὸς πριγκίπισσαν τὴν Τάραντος δεσπότιν πέμ-
ψαντες, Νικηφόρον τε τὸν παῖδα ἠτοῦντο δεσπότου ὡς σφωῶ
ἄρξοντα κατὰ πατρίον κληρον, καὶ συμμαχίαν, μεθ' ἧς καὶ
Βτὰς ἄλλας δυνήσονται πόλεις ἀποστῆσαι βασιλέως, ἢ ἐκούσας
προσχωρησάσας ἢ βιασάμενοι τοῖς ὕπλοις. πριγκίπισσα δὲ
ἠδέως τε ἐδέξατο Νικηφόρον φυγόντα πρὸς αὐτήν, (ἤλπισε
γὰρ Ἀκαρνανίας κρατήσειν δι' αὐτοῦ,) καὶ πάλιν ἐπεὶ ἐπύ-
θετό τινας βασιλέως ἀποστάντας καὶ προσχωρήσαντας αὐτῇ,
ἐξέπεμπε προθύμως, καὶ μίαν ἐκείνῳ τῶν θυγατέρων (διὸ
δὲ ἦσαν αὐτῇ) κατεγγυήσας συμμαχίαν τε παρασχομένη ὅση
δυνατή. ἡ γὰρ πριγκίπισσα αὕτη δὴ ἀπύγονος οὔσα Βαλ-
δουίνου, ὃς Βυζαντίου ἐβασίλευσεν ἐπὶ καιρὸν, καθ' ὃν ἐπύθ-
ῤαιτίοις ἐάλω χρόνον, τὸν τε πρόγονον ὡς βασιλέα Ῥωμαίων
διεθρύλλει καὶ ἑαυτὴν βασιλίδα προσηγόρευε Ῥωμαίων ὡς
ἀπόγονον ἐκείνου. διὸ καὶ διὰ σπουδῆς ἀπάσης ἐποιεῖτο μέ-
Cρως ἄρξαι τινὸς τῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας οὔσης ἀρ-
χῆς. οὗ δὲ ἔνεκε καὶ τότε Νικηφόρον ἐξέπεμπε διὰ σπουδῆς
καὶ δύναμιν παρασχοῦσα ναυτικὴν, ολομένη ἂν Ἀκαρνανίας
αὐτὸς ἄρξῃ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης συνοικῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ἰσχυ-
ραι, ὃς δὴ καὶ Θωμοκάστρω ἐνδιῆγεν ὄντι παραλίῳ. βασιλεὺς
δὲ ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, στρατεύειν*

Parga, Sanctus Donatus, Angelocastrum, Ioannina. Item Eulochus, Baltum et alia castella compluria. At enim desertores illi per legatos a domina Tarentina Nicephorum despotae filium sibi ut parentis legitimum successorem imperaturum repetebant; et simul auxilium, quo et alias urbes, si sponte sua nollent, ad defectionem cogere possent, flagitabant. Tarentina princeps Nicephorum ad se confugientem laeta excepit; quod per ipsum se in Acarnania regnaturam confideret. Post, ubi audivit quosdam ab imperatore ad illum descivisse, non invita cum una filiarum (duas enim habebat) eidem desponsa et subsidio quanto potuit dimisit. Erat haec femina e minoribus seu posteris Balduini, qui Byzantio a Latinis capto, aliquamdiu ibidem imperavit: et illum familiae suae auctorem Romanum imperatorem seque imperatricem Romanorum, quippe illius neptem, palam praedicabat. Hinc elaborabat, ut in parte saltem Romani principatus imperare posset. Quam ob causam etiam Nicephorum cupide cum navali copia dimisit: arbitrans, si is filiae suae maritus Acarnaniae dominus esset, habituram se quod concupivisset: qui et Thomocastri urbe maritima degebat. Imperator statim rerum Acarnanensium percepto, sibi in praesens, senescente iam

μὲν αὐτὸς οὐκ ᾔετο δεῖν τὸ νῦν ἔχον ἐπ' αὐτούς, ἤδη περὶ ἐκ-A. C. 1338
 βολὰς τοῦ φθινοπώρου ὕντος· Ἰωάννην δὲ Ἄγγελον τὸν πυγ-
 κέρην ἅμα Μονομάχῳ ἐκέλευσεν ἀναλαβόντα στρατιὰν χωρεῖν
 ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, κακεῖ διαχειμάζειν, ἅμα μὲν ταῖς ὑπὸ βασι-D
 βλέα τελοῦσαις ἔτι πόλεσι δύναμιν παρέχοντας καὶ δέος τοῦ μὴ
 συναφίστασθαι ταῖς ἄλλαις· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀφροστηκίας εἰ
 μὴ τελείως, ἀλλ' ἐκ μέρους πολιορκήσοντας λεηλασίαις, ὡς ἂν
 ἅμα ἦρι βασιλεῖ ἐπιστρατεύσαντι ῥάδιαι εἶεν παραστήσασθαι,
 προτεταλαιπωρηκῆσαι τοῦ χειμῶνος καὶ πολλῶν ἀναπεπλη-
Ιοσμέναι κακῶν ἐκ τοῦ πολέμου. πυγκέρνης μὲν οὖν κατὰ τὰ
 προστεταγμένα ὑπὸ βασιλέως ἅμα στρατιᾷ εἰς Ἀκαρνανίαν
 διαχειμάσας, τὰς τε οὐσας ὑπηκόους βασιλεῖ πόλεις διεφύλαξε
 καὶ τὰς ἀποστάσας ἐκάκον. ἅμα δὲ ἦρι καὶ ὁ βασιλεὺς παν-A. C. 1339
 στρατιᾷ ἐπὶ Ἀκαρνανίαν ἦλθε. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων
Ισπόλεων δῆμους καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐνεκα
 ἡμείβετο πολλαῖς εὐεργεσίαις, τὴν στρατιὰν δὲ διελόμενος τριχῆ,
 τὰς ἀποστάσας πόλεις συντονώτατα ἐπολιόρκει. Θωμόκαστρον P. 311
 μὲν οὖν, ἔνθα καὶ Νικηφόρος διῆγεν ὁ δούξ, διέφερος ῥεδί-
 ως τὴν πολιορκίαν, ἄτε ἔξ ἡπίρου τῶν Ῥωμαίων μόνον πο-
2ολιορκούντων· κατὰ γὰρ τὴν θάλατταν ὄσων ἔδειτο εἰσῆγῆ τε
 καὶ ἐξῆγε, δύναμιν μὴ ἔχοντος βασιλέως ναυτικῆν. Ἄρτα δὲ
 καὶ Ῥαγῶ οὐσαι ἡπειρωτίδες, πολλὴν ὑπέμενον τὴν ἔνδειαν
 ἐκ τῆς πολιορκίας, οὐδὲν πλέον δυνάμενοι ἐπεισάγειν πλὴν τῶν
 ἐπὶ τοῦ χειμῶνος πρὶν βασιλέα ἀφικέσθαι παρεσκευασμένων, V. 249

autumnno, cum exercitu eo proficiscendum non putavit: Ioannem
 autem Pincernam et Monomachum illuc cum copiis contendere ius-
 sit ibique hibernare, et simul urbibus adhuc fidem praestantibus
 opem ac praesidium: et iisdem, ne aliarum exemplo deficerent, timo-
 rem afferre: simul desertrices, si non omnino obsidere, at saltem popu-
 lationibus exagitare, ut vere incipiente et imperatore eodem cum
 exercitu veniente, per hiemem prius aerumnis conflictatae multis-
 que ab hostibus cumulatae miseriis, facilius subiugarentur. Pincerna
 mandata facessens, in Acarnania hiemat; parentes adhuc imperatori
 civitates custodit; rebelles affligit. Vere primo imperator ipse cum
 agmine infesto adest: et aliarum quidem urbium populos atque opti-
 mates pro fide et benevolentia in se multis donis cohonestat: ex-
 exercitu autem trifariam divisio, urbes perfidas assiduissima obsidio-
 ne urgere pertendit. Thomocastrum itaque, ubi Nicephorus dux
 agebat, obsidionem facile tolerabat, utpote a continente tantum-
 modo Romanis oppugnantibus; nam qua mare, ad usum necessa-
 ria et importabantur et exportabantur omnia, quod imperator clas-
 sem non haberet. Arta autem et Rhogus, quod in continente
 erant sitae, magnam ex obsidione penuriam sustinebant: cum praee-

A. C. 1339 καὶ φλαύρωσ ἐῖχον σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπο-
 ρία. καίπερ δὲ οὕτω πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνεπιτηδείως πα-
 B ρεσκευασμένοι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφείσαν τῆς πικρίας, οὐδὲ ἠεί-
 χοντο ἀκρι λόγων το ὑπέικειν αὐτῆς βασιλεῖ· ἀλλὰ πάντα
 μᾶλλον ᾤοντο ὑπομενετέον εἶναι καὶ τῶν πρὸς τροφήν α-5
 θεμίτων ἀπτεσθαι, ἢ παραδιδόναι βασιλεῖ τὰς πόλεις. βα-
 σιλεὺς δὲ Ἄρταν ἐπολιόρκει αὐτὸς παρῶν καὶ τειχομαχίας
 τε ἐποιεῖτο καρτερὰς καὶ συνεχεῖς καὶ μηχανήματα πάντα,
 εἰς ὧν ᾤετο παραστήσεσθαι, προσῆγεν. Ἄρταλοι δὲ πρωτο-
 στρατόρα μὲν τοῦ δεσμοτηρίου ἐκλαβόντες, ἐξέπεμψαν ὡς 10
 βασιλέα, εἴτε μὴ τι νεωτερισθῆῖ παρ' αὐτοῦ τινων δείσαν-
 τες συστάτων πρὸς αὐτόν, εἴτε τι διανοηθέντες ἕτερον· αὐ-
 τοὶ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο καρτερῶς καὶ ἀπράκτους
 ἀπεδείκνυσον πάσας μηχανὰς καὶ τειχομαχίας. τριβομένον δὲ
 C τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν, (ἀπὸ γὰρ ἤρος μάλιστα α-15
 χῆς ἀκρι ἐκβολῆς τοῦ θέρους ἐπολιορκούοντο,) ἔγνω δεῖν ὁ
 βασιλεὺς Καβασίλα εἰς Ῥωγῶ ἀπελθὼν δι' ἑαυτοῦ διαλε-
 χθῆναι, νομίζων πείσειν ὑπενδοῦναι τῆς φιλονεικίας καὶ τὴν
 πόλιν παραδοῦναι ἀμαχεί. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ πείθε-
 σθαι αὐτῷ ὥστε καὶ ἠπέιλησεν, ὡς εἰ συμβαίῃ καθ' ἡντιναοῦντο
 αἰτίαν βασιλέα ἐγκρατῆ Ῥωγοῦς γενέσθαι, κατακρημνίσειν ἑαυ-
 τὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ἵνα μὴ ζῶν ἀλοῦς, ἀναγκασθῆ δουλεύειν
 D αὐτῆς βασιλεῖ. τοσοῦτον ἀπεχθείας αὐτῷ καὶ μήνιδος περιῆν.

10. ἐκβαλόντες legebatur.

ter ea quae sibi ante imperatoris adventum in hieme conquisissent, invehere nihil possent et cum a frumento, tum a reliquo victu essent perquam inopes. Quamquam vero ad obsidionem perpetiendam adeo non instructae essent, nihilo tamen magis acerbitatem minuebant: neque de cetero verbis tenus imperatori cedendum et obsequendum, sed omnia patiunda, et victu abominando utendum potius censebant, quam ut sese dederent. Imperator Artam praesens obsidebat, murosque valide continenterque oppugnans, machinas omnes expugnationi idoneas admovebat. Artae protostratorem carcere eductum ad illum mittunt: sive timentes, ne quid inceptaret novi, quod quidam cum eo conspirassent: sive aliud quiddam cogitantes: ipsi e muris fortiter se tuentur omnesque machinas et impetus vanos irritosque demonstrant. Longo tempore in obsidione contrito (nam a principio maxime veris usque ad exitum aestatis duraverat) imperator Rhogum se conferre et cum Cabasila coram colloqui decrevit, persuasurum confisus, ut sensim emollitus, urbem citra pugnam ultro traderet. Qui usque adeo monitis non obtemperavit, ut minaretur etiam, si quavis tandem de causa imperatorem Rhogi eompotem fieri contingeret, semet de turri praecipitaturum, ne captus iterum illi servire cogeretur. Tantum in eo odium et ira valebant.

λέ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος μεμνημένος ὡς Καβασίλας A.C. 1339
 οὐτοσί, ὅτε πρῶτον Ἀκαρνανίαν προσεποιήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς,
 πολλὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐδεήθη τοῖς φίλοις συναριθμηθῆναι
 αὐτοῦ καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσε προνοίας τῆς
 5 αὐτοῦ πεισθέντος πρὸς τὴν αἴτησιν, ἐλπίαςας τέ τι ἐκ τῆς
 πρὸς αὐτὸν ἀνύσειν Καβασίλα φιλίας, τῶν οἰκείων δλίγους P. 312
 παραλαβῶν, ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ. Καβασίλας δ' ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ
 τείχους ἑώρα προσιόντα, πέμψας ἐδεῖτο, μὴ ἐγγὺς τειχῶν
 γενέσθαι. ἢ γὰρ ἀνάγκη συντυγχάνειν παρὰ γνώμην, (πεπει-
 10 κέναι γὰρ ἑαυτὸν καθάπαξ ἀφίστασθαι Ῥωμαίων,) ἢ ἀπω-
 θεῖσθαι. ὃ καὶ αὐτὸ παντὸς ἐπαχθέστερον κακοῦ, καὶ οὐχ
 ἥκιστα παντὸς ἀνιαρῶτερον. ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐδὲν ἔ-
 φασκε τοὺς λόγους εἶναι πρὸς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἐπαγγελιά-
 15 μενός Καβασίλα εἶναι φίλος, τὰ προσήκοντα φίλοις μὴ κα-
 ἵστοκνεῖν ποιεῖν. ἂν δ' αὐτὸς διωθῆται προσιόντα, τῇ σφετέ-
 ρα δόξῃ λυμανέσθαι, ἀγνώμονα περὶ τοὺς φίλους καὶ τὴν B
 γνώμην εὐμετάβολον ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, καὶ ταῦτα πρότε-
 ρον αὐτὸν δεηθέντα καὶ πείσαντα τοῖς φίλοις τοῖς ἑμοῖς κα-
 20 ταγραφήναι. Καβασίλας δὲ καὶ αὐτὸς διύσχυριζετο, μήτε
 βουλεύεσθαι, μήτε δύνασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀπειπεῖν,
 καὶ δεινὰ πάσχειν καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν φιλίᾳ τυραννεῖσθαι,
 οὐ μετρίως ἀνιώμενον, ὅτι μὴ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς, ἀλλὰ δι' V. 250

2. ποιήσατο legebatur. 10. ἀποθανεῖσθαι conl. ED. P. idemque legit Inpr.: *nam induxisse in animum semel, cum Romanis nil habere negotii, aut emori. Male.*

35. Magnus autem domesticus, memor quomodo hic Cabasilas, cum primum Acarnaniam reciperet imperator, saepe multumque rogasset, uti eum amicis ac familiaribus suis allegeret, et quo pacto eius petitioni annuens, sua cura ac providentia singulari magnum homini fructum attulisset, conceptaque spe, propter eam amicitiam aliquid effecturum, paucis comitatus familiaribus Rhogum adit. Cabasilas accedentem de muro conspicatus, misit oratum, ne proprius moenia veniret: nam. aut contra animum sibi colloquendum esse, cum semel statuisset, cum Romanis nil habere negotii; aut eum depellere se oportere: quod omnium malorum odiosissimum esset atque tristissimum. Tum magnus domesticus, nihil ad se ista verba pertinere. Nam cum se Cabasilae amicum fore spondidisset, non pigri officium amici praestare. Si ipse se convenientem repelleret, gloriam suam corrupturum, dum semet in amicos inconstantem atque improbum ostenderet: cum tamen petivisset prius et impetrasset, ut ab eo in amicorum numerum referretur. Cabasilas affirmare nec velle nec posse initam cum eo amicitiam retractare. Et ob eam excruciarī et quasi tyrannidem quandam experiri contristarique non mediocriter; quod non ipse per se, sed per alios hoc tem-

Α. C. 1339 *ἐτέρων τὸν παρόντα χρόνον ὀμίλει. δεδοικέναι δὲ μὴ οὐχ οἷός τε ἢ κρατεῖν ἑαυτοῦ, συγγενόμενος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταῦτὸν τοῖς μαινομένοις πάθῃ, οἱ ἦδονται κατακόπτοντες ἑαυτοῦς, ἀγνοοῦντες ὅτι πύσχουσι διὰ τὴν νόσον.* „τούτου μὲν ὄν ἕνεκα” ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ἐπαινω, ὅτι φίλας ἤτησαι τοῦ C σουῦτον, ἧς ἦδεται ἠτῶμενος πᾶς τις σωφροσῶν. εἰ δὲ σοι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς τὸ τελείως ἐμοὶ συνελθεῖν, ἀλλὰ τὸ γὰρ δεύτερον, παρὰ τὴν γέφυραν ἐλθὲ τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὀμίλησαντες ἀλλήλοις, ἐμοὶ τε τὸ σοὶ ὀμιληκέναι, καὶ σοὶ τὸ μὴ ἐγγὺς ἐμοῦ γενέσθαι, ὃ μάλιστα δέ-10 δοικας, περισώζοιτο.” ἐπεὶ δὲ ἦκε παρὰ τὴν γέφυραν πεσοθεῖς, ἄλλα τε διεiléχθησαν ὅσα τις ἂν εἶποι πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν πόλεων ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῦ κατηγορεῖ ὡς αἰτιωτάτου μάλιστα γεγενημένου. ἐφ’ οἷς ἀπελογεῖτο καὶ αὐτὸς ὡς λυσιτελοῦντα δράσειεν ἑαυ-15 τῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνασί τῆς δουλείας αὐτοῦς ἐλευθερῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν πατρίον αὐτοῖς τῶν Ἀγγέλων ἀρχὴν ἐπανασώζων. Τοιαῦτα καὶ ἕτερα ἕτερα διαλεχθέντες, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐς τρίτην ἡμέραν αὐθις ἤξειν ἐπιγυλαίμενος, ὁ δ’ εἰς τὴν πόλιν, τὴν δευτέραν συντυχίαν ἀπει-20 πάμενος, διελύοντο. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν ὁ μέγας δομέστικος αὐθις ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ ἐπὶ τῷ Καβασίλᾳ αὐθις συγγενέσθαι. ὁ δ’ ἀναβαλλόμενος ἐπὶ μικρὸν, ἐπεὶ οὐκ ἀφιστάμενον ἔωρα, ἐξελθὼν καὶ αὐθις, τὴν τε γέφυραν διαβάς, εἰς ἔν αὐτῷ συ-

pore cum eo colloquatur. Timuisse vero, si cum illo sit, ne se continere nequeat, sed idem sibi quod furiosis usu veniat, qui corpora sua cum voluptate dilaniant, propter morbum quid faciant ignorantes. Ergo se illum laudare, inquit magnus domesticus, cum tantopere ab amicitia victus sit, qua se victum prudens quilibet laetatur. Quod si onerosum ac molestum sit proxime secum congregari, certe ad pontem fluminis accedat, ut ex intervallo se appellat et sibi detur cum eo collocutum esse, et illi, quod maxime timeat, non appropinquasse. Ubi morem gerens ad pontem accessit, cum alia, quae inter amicos solent, ultro citroque dicta sunt, tum magnus domesticus de urbium defectione questus est, cui rei ipse puppis et prora fuisset. Ille defendendi sui refert, se Acarnanibus a Romanorum servitute assereendis et patrio Angelorum principatu ipsis recuperando sibi aliisque commodare voluisse. His aliisque inter se dictis, domesticus ad exercitum, tertio die reversionem pollutus, Cabasilas in oppidum, secunda congressione recusata, digressus sunt. Tertia luce magnus domesticus Rhogum, cum Cabasila acturus, redit. Qui paulum cunctatus, postquam vidit eum nolle discedere, rursus egressus, ponte transito, ad eum accessit, quem licet longi-

ἦλθεν. ἔφ' ἱκανόν τε ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ διαλεχθεῖς, A.C. 1339.
 πεῖσαι μὲν οὐκ ἴσχυσε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν
 παραδοῦναι. ὁμῶς δὲ διέσεισεν αὐτοῦ τοὺς λογισμοὺς τοῦ
 μὴ τῶν ἀπηγορευμένων παντάπασι τὸ ὑπὸ βασιλείᾳ οἰεσθαι
 5τελεῖν, μηδ' αἰρετώτερον ἡγεῖσθαι τῆς δουλείας τὸ ἀποδῆναι P. 313
 σκεῖν πολιορκουμένους. συνταξάμενος δὲ αὐτῷ καὶ αὐτῆς
 ἤξειν προειπὼν μετ' οὐ πολὺ, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ
 εἰς τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν. μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς καὶ αὐτῆς
 προσελθὼν καὶ συνδιημερεύσας αὐτῷ ἔξω γενομένη τῶν τει-
 10χωῶν, ἔπεισε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι.
 ἐπεὶ δὲ εἶχε πεπεισμένον, αὐτὸν μὲν ἐν Ῥωγοῖ κατέλιπεν
 αὐτῆς. αὐτὸς δὲ πρὸς βασιλείᾳ παρὰ τὴν Ἄρταν ἐστρατο-
 πεδευμένην ὅτι παραδιδοίῃ Καβασίλας Ῥωγῶ ἀπαγγελῶν ἐχώ-
 ρει. ὁδεύοντι δὲ αὐτῷ, ἐπεὶ ἐγένετο κατὰ τινα πηγὴν ψυ-
 15χρὸν ἅμα ῥέουσάν τε καὶ διειδὲς καὶ ἡδιστον πιεῖν, ἐδόκει δεῖν
 τῶν ἵππων ἀποβάντας, ἄριστον ἐλεῖσθαι, καὶ ἀποβάντες κα-
 τεκλίοντο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ Καβασίλας σπουδῆ ὠρᾶτο
 προσελαύνων, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν, πρὶν τι φθῆγῆσθαι αὐ-
 τὸν „οἴομαι” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε „σοὶ τῶν ἐταίρων μεμ-
 20φομένων καὶ πολλὴν κατηγορούντων εὐπολίαν ὅτι πρὸς ἐμὰ
 πολέμιον δοκοῦντα εἶναι, μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἀσφαλείας,
 ἀπερισκέπτως οὕτω τὸ δοκοῦν φοιτᾶς, βουληθεῖς ἔργοις ἀπο-
 δεῖξαι ὡς οὐκ ἀμαθῶς οὐδὲ θρασέως, ἀλλ' εὖ εἰδῶς ᾗτινι
 πιστεύεις σεαυτὸν, τὰ δέοντα ποιεῖς, ἐκείνους μὲν καταλιπεῖν

11. Ῥωγοῖ em. ED. P. pro Ῥωγῶ. 15. ἀμαρῆουσάν legebatur.

oratione domesticus flectere non potuit, ut se urbemque imperatori dederet: tamen animum eius terruit, ne existimaret sub imperatore vivere plane desperatorum nec obsessum mori subiectione optabilius esse: dictaque salute, cum paulo post tertium se affuturum praedixisset, uterque quo ante se receperunt. Lapsis diebus aliquot, adest, et cum eo extra muros die consumpto, persuadet tandem, ut in fidem imperatoris, urbe tradita, veniat. Ita persuasum Rhogi relinquit: ipse ad imperatorem ad Artam castra habentem, Cabasilam Rhogum traditurum nuntiaturus, ire pergit. In itinere ubi ad fontem quemdam aqua frigida ac pellucida haustuque dulcissima manantem venit, placuit ab equis descendere et corpus cibo reficere. Descendant ac recumbunt: nec mora longa et Cabasillam prope adequitamentum conspiciuntur. Quo iam vicino, priusquam verbum ederet: Opinor, ait magnus domesticus, te, aliis quiritantibus ac nimiam facilitatem tuam accusantibus, quod ad me, qui hostis esse videor, nullo securitatis pignore tam inconsulto, ut apparet, adeas, volentem factio ipso docere, quod non imperite neque confidenter, sed probe sciens, cui te credideris et cui officium praestes, illos quidem cum stultis cogitationibus relin-

- A. C. 1339 ἀνόητα ἐνθυμουμένους, παρ' ἡμῶς δὲ ἦκειν, οὓς κέρρικας τῶν
 C ἄλλων μᾶλλον πιστοτέρους." ὁ δ', εἰ μὴ πρῶτος, ἔφρασκεν, αὐ-
 τὸς ἀφίκετο μετὰ τοὺς ἐκεῖ φηθέντας λόγους, οὐ πιστεῦσαι
 ἂν ῥαδίως μὴ τινα τῶν λόγων ἐκείνων ἄγγελον ἐλθεῖν. τού-
 των γὰρ αὐτῶν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων, καταλιπὼν
 αὐτοὺς, ἦκω παρὰ σέ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτι πράττειν
 βέλτιον ἐμέ, καὶ ἢ πρὸς βασιλέα ἦκειν ἅμα σοί, ἢ ἐπαυθεῖν
 μένειν, ἄχρισ ἂν αὐτὸς κελεύης. ἐγὼ γὰρ, εὖ ἴσθι, βασιλεῦ
 μὲν οὐκ ἂν ποτε προσεχώρησα, ἀλλ', ὅπερ ἔφην πρὸς ἐκεί-
 νον, μᾶλλον ἂν ἀποθανεῖν εἰλόμην, ἢ ἐκείνῳ ὑποχείριος γενέ-
 10 σθαι· τῆς σῆς δὲ φιλίας ἠττησθαι παρὰ πολὺ ὁμολογῶ, καὶ
 V. 251 τούτου γε ἕνεκα ἐμαυτὸν τε καὶ πολίτας ἐγκεχειρικέναι τοὺς
 D ἐμοὺς, ὥσθ' ἔ σοι κατὰ γνώμην, ἐξεῖναι πράττειν περὶ ἡμῶς".
 Ὁ μέγας δὲ δομέστικος πολλὴν αὐτῷ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 χάριν ὁμολογήσας, εἰς Ῥωγῶ ἐκέλευεν αὐτῆς ἐπιέλαι, ὡς τὴν
 ὑστεραίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀφιζόμενου δωρεῶν
 καὶ αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους παραληψομένου. ὁ δὲ πε-
 σθεὶς αὐτῆς ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωγῶ. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δο-
 μέστικος εἰς βασιλέα ἐλθὼν καὶ περὶ Καβασιλα καὶ Ῥωγῶς
 ὡς προσεχώρησαν ἀπαγγεῖλας, ἐπιτραπεῖς τε παρ' ἐκείνων
 15 ὅσα ἂν ἢ δίκαια καὶ συμφέροντα εὐποιίας ἕνεκα πράσσειν
 πρὸς αὐτοὺς, εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτῆς εἰς Ῥωγῶ ἐλθὼν, εἰ-
 σεδέχθη τε παρὰ τῶν Ῥωγίων τὴν πόλιν παραδόντων, καὶ
 αὐτὸς ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν τὰς βασιλέως παρῆσχετο εὐεργεσίας·

quere et ad nos, quos aliis fideliores iudicasti, advenire. Respon-
 dit Cabasilas, nisi primus ipse post sermones Rhogi habitos adve-
 nisset, difficile crediturum fuisse, neminem eos ibidem dictorum
 nuntium accepisse. His enim ipsis inter nos prolatis, inquit, reli-
 ctis illis, ad te advolo. Tu noveris quid me facere melius sit: te-
 cumne ad imperatorem progrediar, an hic, quamdiu iusseris, subsi-
 stam? Ego enim, scias velim, nunquam imperatori me dedidissem:
 sed quemadmodum illi dixeram, mori quam ei subici maluissem.
 In amore autem tui prorsus me expugnatum confiteor proptereaque
 me ipsum cum civibus tradidisse, ut integrum tibi sit, de nobis sta-
 tuere quod voles. Magnus domesticus, tam benevolae voluntati actis
 gratis ingentibus, Rhogum Cabasilam remittit; se crastina luce cum
 donis regalibus venturum ipsumque et ceteros pro imperatore in
 potestatem accepturum. Inde ad imperatorem tendit, de Cabasila
 et Rhogo, quemadmodum se tradidissent, commemorat nactusque
 auctoritatem quaecumque iusta et commoda duceret in illos benefi-
 centiae causa conferendi, die sequenti Rhogum inquit: quem Rhogii
 urbe tradita accipiunt: ipse dona imperatoris, ut quoque dignum
 erat, distribuit, assumtisque, quorum inter eos praecipua vigebat

συμπαραλαβὼν τε αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ Καβασίαν. C. 1339
 τε, σὺν αὐτοῖς βασιλέα ἦκε. προσκνηθῆσά τε αὐτοῖς καὶ ὠ- P. 314
 μολογηκόσι τὴν δουλείαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμείβετο λόγοις ἡ-
 μέροις καὶ προσηέσι καὶ τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς
 5 ἐπῆναι καὶ πρὸς εὐνοίαν μάλιστα προσήγετο. Καβασίαν δὲ
 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔφρασκε προσήκειν τοὺς πρὸς βασιλέως εἰρημέ-
 νους λόγους, αὐτῷ δὲ μή. εἰ γάρ τι καὶ εἴργασται τῶν κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ, οὐκ ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ μεγάλῳ δομestikῷ λο-
 γίζεσθαι τὴν χάριν. ἐκείνον μὲν γὰρ, ὡσπερ ἐπεισέ τε ἐξ ἀρ-
 10 χῆς αὐτὸν καὶ πρὸς βασιλέα εἰς Ῥωγῶ ἐλθόντα εἶπεν, ὡς
 μᾶλλον ἂν ἔλοιτο ἀποθανεῖν ἢ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι αὐθις, B
 τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν γνώμην ἐσχηκέναι ἄχρι προτεραίας. ἀ-
 γνοεῖν δὲ ὅπως τοῖς μεγάλου δομestikοῦ λόγοις κατάκρας ἤτη-
 θεις, τὰναντία πράξει ὧν προεἰλετο. ἐκείνο δὲ εἰδέναι μόνον
 15 σαφῶς, ὡς δεσμώτης ἀχθεῖ τοῖς ἐκείνου λόγοις, γνώμην τε
 ἀντὶ τῆς προτέρας ἐσχηκέναι νῦν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο,
 ἕως ἂν περιῆ, τῆς πρὸς αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὸν μέγαν δο-
 μέстикον εὐνοίας ἀποσταίη. Τοιαῦτα Καβασίαν εἰπόντος,
 τοὺς λόγους ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε ἡμείβετο πολλοῖς
 20 τὴν προφῆτα ἐπιδεικνύμενος καὶ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ τῷ μεγάλου κοινοσταύλου ἀξιώματι ἐτίμα, καὶ ταὺς
 ἄλλους ἀναλόγως. οἱ πολιορκούμενοι δὲ κατὰ τὴν Ἄρταν C
 Καβασίαν καὶ Ῥωγίους ὄρωντες προσκεχωρηκότας βασιλεῖ,
 ὑβρίζον τε εἰς αὐτούς ὡς προδότας τῶν κοινῇ λυσιτελούντων

4. καὶ τοῖς πρὸς legebatur. 10. Ῥωγῶς ed. P., recte ed. V.

existimatio, simulque Cabasila imperatorem adit, quibus subiectionem proferentibus leni oratione respondit et ad se diligendum mirifice illexit. Cabasilas eius verba in alios, in se minime quadrare autumavit. Quamquam enim gratum aliquid ipsi fecerit, non sibi magis quam magno domestico ob id gratiam deberi. Se enim, quod ab initio statuisset et imperatori Rhogum venienti affirmasset, malle mori quam denuo illi subesse, id ipsum eodem plane modo usque ad diem hesternum in animo fixum habuisse. Nescire autem, quomodo sermone magni domestici omnino devictus, decretum suum fregerit. Illud solum pulcre scire, verbis magni domestici iniecta sibi vincula, quibus duceretur quo is vellet; et nunc priori contrarium induisse mentem, ut quicumque casus exlitterit, quamdiu spiritus suppeditaverit, ab imperatoris et magni domestici amicitia nunquam desciscat. Haec locutum Cabasilam laudibus ornavit imperator et multis respondens humanitatem ac propensionem illi suam ostendit: ac ipsum quidem magni Contostauli honore, alios pro portione alius ornamentis cohonestavit. Artaei obsessi Cabasilam et Rhogios ad imperatoris auctoritatem rediisse cognoscentes, maledictis eos, ut

A.C 1339 καὶ ἰδίων ἕνεκα κερδῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα προἰεμένους, καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν φανυλότητα αὐτοῖς τῶν τρόπων. ἤσαν τε οὕτω παρεσκευασμένοι ὡς οὐκ ἐνδύσσοντες πρὸς τὴν πολιορκίαν οὔτε φόβῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου D κακῶν οὐθ' ὑποσχέσει μυριῶν ἀγαθῶν. 5

V. 252 λς'. Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις μετὰ τὸ Ῥωγίους προσχωρήσαι παρὰ τὰς πύλας Ἄρτας ὁ μέγας δομέστικος προσελθὼν, εἰς λόγους ἐλθεῖν ἤπειτο Βασιλίτζη ἐπιτροπεύοντι αὐτῆς. ἐλθόντι δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ τῶν πυλῶν, οὐ δέον ἔφασκεν αὐτοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ λογισμοῖς χρωμένους, οὕτωιο

P. 315 φέρεσθαι ἀλόγως, ὥστε μήτε πρότερον βουλευσασθαι τι τῶν δεόντων, καίτοι παραινοῦντος καὶ ἐμοῦ, μήθ' ὕστερον μεταβάλλεσθαι μετὰ τὴν πείραν τῶν δεινῶν. εἰ γὰρ, ὅτε πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἤκομεν, πρὶν ἄρξασθαι πολιορκίας, ἐμοὶ παραινοῦντι τὰ δέοντα ἐπέειθεσθε, αὐτοὶ τε ἂν ἦτε τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας κακῶν ἀπηλλαγμένοι, ἢ τε χώρα ἄτμητος ἔτι οὐσα διεσώζετο ἂν ὑμῖν, ἀφ' ἧς αὐτοὶ τε οἱ δυνατοὶ εἶχετε πολλὰς προσόδους καὶ ὁ δῆμος ἀφθόνων ἀπέλαυε τῶν ἐπιτηδείων. νυνὶ δὲ ὑμᾶς τε αἱ πρῶσοδοὶ ἐκλελοιπάσι, διεφθαρμένων B τῶν κτημάτων, καὶ ὁ δῆμος ἐνδεία κινδυνεύει ἀπολέσθαι. ταῖς γὰρ ἡπειρώτισι ταύταις πόλεσιν, ἂν τὴν χώραν ὑπὸ τοῦ πολέμου ἢ ἐτέρου ὀτουοῦν συμβαίῃ ἀπολέσθαι, ἐτέρωθεν ποθεν οἷ ῥάδιόν ἐστιν ἴσασθαι τὴν ἐνδειαν. καίτοι εἶγε μάλιστα ἐνῆν τρόπον δῆ τινα ἀναστήσαντας ἡμᾶς ἐκ τῆς πολιορκίας

communis emolumentum proditores et qui propter compendia propria communes utilitates in postremis ducerent, incessabant ac pro nequissimis ignavissimisque mortalibus damnabant, erantque sic animati, ut quamvis obsiderentur nec tautillum tamen vel timore malorum bellicorum vel promissione millium bonorum vellent cedere.

36. Non diu post Rhogiorum deditionem magnus domesticus ad portas Artae gradum ferens, Basilitzis praefecti alloquendi copiam petit. Quo ante portam exeunte, domesticus ita coepit: Non oportebat vos intelligentia consilioque praeditos, usque eo caeco raptari impetu, ut neque antea, quamquam hortante me, quidquam ex usu deliberaveritis, neque postea, suadente malorum experientia, sententiam mutaveritis. Si enim, quando primo adventu nostro, priusquam obsideremini, mihi recta momenti paruissetis: et ipsi nullum ex obsidione detrimentum pertulissetis, et ager vester, ex quo et vos optimates largos redditus et plebs rerum victui opportunarum ubertatem percipiebat, integer vobis intactusque servaretur. Nunc et vos propter illatam possessionibus vestris calamitatem vectigalia defecerunt et plebs ob egestatem proxima est interitui. Nam urbium mediterranearum inopiae aliunde succurrere, si agrum bellum aut

διάγειν ἐν ἀδείᾳ, οὐδ' οὕτω λυσαιτελούντως σφέσιν αὐτοῖς ἀνΑ. C. 1339
 ἔδοκεῖτε βεβουλευῆσθαι παρὰ σωφρονοῦσι διὰ τὴν γεγενημένην
 βλάβην· νυνὶ δὲ συμβαίνει δεινότερα πείσεσθαι προσδοκῆν
 ὑπαρξάντων. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν, εἰ μὴ τι πα-
 5 ράλογον ἐξ οὐρανοῦ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν παραχθεῖη, ὃ τοῦ
 πολιορκεῖν ἡμᾶς πείσει ἀποσχέσθαι, ὥστε εἰκὸς πρὸς τῇ χω-
 ρῇ καὶ τὴν πόλιν ὑμᾶς προσαπολεῖν. θανμάζω δὲ ὑμῶν, εἰ C
 τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ μείζοσι κακοῖς ἐνεχόμενοι Ῥωγίοις καὶ μέλ-
 λοντες ὑπ' ἀνάγκης ὅσον οὐδέπω βασιλεὺς προσχωρεῖν αὐτοῖ,
 10 οὐ μόνον οὐκ ἐπαινεῖτε ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως ἑαυτοῖς
 βεβουλευμένους, ὅτι πρὶν εἰς ἔσχατον κινδύνου ἦκειν σωτηρίαν
 καὶ ὠφέλειαν ἐπορίσαντο ἑαυτοῖς ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ
 ὑβρεῖς καταχέεσθε αὐτῶν πολλὰς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῆς ὑμῶν ἀβου-
 λίας εἴλοντο εἶναι κοινωνοί. καίτοι σκέψασθε ὡς οὕτως δίκαια οὐ-
 15 τε συμφέροντα οὐδ' ἑαυτοῖς οὕτως τοῖς ἄλλοις Ἀκαρναγῶσιν αὐτοῖ
 ποιεῖτε τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι ἐννοίας. αὐτοῖ τε γὰρ ἀπολώλατε
 διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι βλά- D
 βης οὐ μετρίως αἰτιοὶ κατέστητε, καίτοι γε ὑμῶν βασιλέως οὐ
 συναποστάσαις. στρατιὰ γὰρ ἐπὶ ξένης διατριβούσα καὶ μά-
 20 λιστα τσαυτῇ τὴν μὲν πολεμίαν κείρει ἀφειδῶς· ἐκ δὲ τῆς
 συμμαχίδος καὶ οἰκείας τρεφομένη, λιμὸν αὐτῇ αἰφνίδιον ἐ-

20. Pro ἔκ legebatur ἐν, quod corr. ed. V.

alia quaecumque clades afflixerit, non est facile. Quamquam
 maxime liceret, nobis aliquo modo obsidione depulsis, secure vivere,
 ne ita quidem ob accepta damna videlicet vobis ipsis utiliter con-
 suluisset, a sapientibus videremini. Atqui graviora prioribus in po-
 sterum expectanda sunt. Non enim est, non est, inquam, nisi
 quid praeter opinionem de caelo ad salutem vestram expediendam
 impetretis, quod nos ab oppugnatione revocaverit: ut vos cum agro
 urbem quoque amissuros verisimile fiat. Miror autem, quod, cum
 iisdem vel gravioribus etiam malis quam Rhogii exerceamini et ve-
 litis nolitis propediem in imperatoris ius ac potestatem venturi sitis,
 non solum eos, (ut qui suis rationibus bene honestaque prospexerint,
 dum antequam in extremum delaberentur discrimen, salutem et
 commodum consilii mutatione sibi quaesierunt,) non commendatis,
 sed multas potius contumelias in ipsos effuderitis, quia temeritatis
 ac stultitiae vestrae socii esse noluerunt. At enim intuimini pau-
 lisper, quam iniqui, quam damnosi et vobismet ipsis et reliquis
 Acarnanibus sitis, dum in hac cogitatione persistitis. Ipsi quippe
 bello consumpti periistis, et aliis oppidis, tametsi defectionis vestrae
 haud participibus, nocumenta non vulgaria invexitis. Exercitus
 enim ac praesertim tantus, in externa regione haerens, hostium agros
 inclementer depopulatur. Sin autem e sociorum suaque provincia
 alimoniam capiat, repentinam illi famem inducit. Agitis porro iui-

- A. C. 1339 *πίγει. ἀδικεῖτε δὲ τὰ ἔσχατα, ἀντὶ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, ἣ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν Καίσαρος χρόνων πατριός ἐστι, τῆ*
- V. 253 *Ταραντίνων αὐτοῖς ἀνθρώπων βαρβάρων ἐπάγοντες ἀρχήν. Νικηφόρος γὰρ, ὑπὲρ οὗ μάλιστα αὐτοὶ οἴεσθε τὸν πόλεμον*
- P. 316 *αἰρεῖσθαι, οὐθ' ὑμῶν οὐθ' ἑαυτῷ οἴος τέ ἐστιν ἐξαρκεῖν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ Ταραντίνους προσφυγῶν, τῇ ἐκείτω οἰεται δυνάμει Ἀκαρνανίας βασιλέα ἐξελάσειν. τοῦτο δὲ οὔτε δυνήσεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἰκὸς, οὐτ' εἰ δυνήσεται, ἄνευ πόρων μεγάλων καὶ κινδύνων. τοὺς οὖν πόλεμον τοιοῦτον ὑπερῶν πρὸς βασιλέα ἀναδεξαμένους, εἰ κρείττους δυνήσονται γενέσθαι, οὐκ οἴεσθε ὑμᾶς τῆς ἀρετῆς ἀθλον καὶ τῶν ἀγῶνων σχῆσειν τῶν πολλῶν; οὐκ ἄρα δόξετε ὀρθῶς φροεῖν. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν*
- B *Νικηφόρον ἠδύνασθε περιποιεῖν, ἀδικοῦντας ἂν τὰ μέγιστα βασιλέα ἀπέφηνα ὑμᾶς. Ἀγγέλους γὰρ οὐκ ἀπὸ βαρβάρων τῆς Ἀκαρνανίας ἐλευθερώσαντας κήσασθαι συνέβη τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ὑποχειρίους ὄντας Ῥωμαίων βασιλεῦσι καὶ παρ' ἐκείνων ἐτήσιον ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένους, σφετερίζεσθαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἐπενεχθέντα τότε παρὰ Λατίνων Ῥωμαίοις πόλεμον· ὧν δὴ τοῦ κρείττονος συγχωρήσειον Βυζαντινοῦ κρατησάντων καὶ Θράκης ἀπάσης καὶ τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων πολλῶν, βασιλεία μὲν ἡ Ῥωμαίων*

22. βασιλέα legebatur.

quissime, qui pro Romanorum imperio, quod a Iulii Caesaris ferme temporibus ipsis patrium est, Tarentinorum, hominum barbarorum, dominationem introducitis. Nicephorus enim, cuius potissimum causa hoc bellum vos militare profitemini, ad libertatem neque vobis neque sibi met pariundam satis habet virium: verum ad Tarentinos cum perfergerit, inde adiutus ex Acarnania imperatorem se expulsurum opinatur. Hoc autem se posse, nec illis fas est opinari: nec si poterunt, sine magnis laboribus periculisque poterunt. Qui igitur tale bellum pro vobis adversus imperatorem gerendum suscipient, si superiores evadere quiverint, nonne provinciam vestram tamquam virtutis certaminumque multorum praemium habituros arbitramini? Non recte sapitis, si hoc non creditis. Ego vero, etiamsi per vos Nicephoro Acarnaniae principatum acquirere possetis, in imperatorem iniuriosissimos esse pronuntialem. Angeli enim, non a barbaris Acarnania asserta, principatum consecuti sunt: sed iam tum subiectam Romanorum imperatoribus, cum ab eis annuam eius procurationem haberent, propter bellum, quod Latini Romanis intulerunt, eam sibi ut propriam vendicarunt. Quibus, Latinis inquam, concessu numinis Byzantio, universa Thracia multisque urbibus Macedoniae potitis, Romanorum quidem imperium in orientem esse contraxit. Acarnaniam autem Angeli alii que alii

ὁπεχώρησε πρὸς ἑω· Ἀκαρνανίας δὲ τὴν ἀρχὴν Ἄγγελοι προσ- A.C. 1339
 ἐποιήσαντο ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοι ἄλλας τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν,
 ὧν ἕκαστοι ἔτυχον ἐπιτροπεύοντες, διὰ τὸ βασιλεῦσαι Ῥωμαί-
 ων δίοδον οὐκ εἶναι πρὸς αὐτοὺς διὰ Θράκης καὶ Μακεδο- C
 5 νίας οὐδῶν ὑπὸ Λατίνους. ὕστερον δὲ ἔτεσι πολλοῖς ὑπὸ τῶν
 Παλαιολόγων ἰθυνομένης τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, Λατίνους
 μὲν αὖθις, τοῦ θεοῦ συναιρομένον, τῆς Ῥωμαίων ἐξήλασαν
 ἡγεμονίας καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, ὅσης ἤρχον, εἰς ἓν συν-
 ἦψαν· Ἀκαρνανίαν δὲ Ἄγγελους ἀπαιτοῦντες, οὐκ ἠδύ-
 10 ονατο ἀπολαβεῖν, ἀλλ' ἄδικα καὶ βίβια ποιοῦντες, ἀπεστέρουν
 καὶ στρατιὰν πολλὰκις ἐπ' ἐκείνους πέμψασιν ὄπλα ἀντήροντο
 καὶ τοὺς περιοίκους συμμάχους ἐπήγοντο βαρβάρους. τὸν βα-
 σιλεύοντα δὲ νυκτὶ ἐπιστρατεύοντα ὑμῖν καὶ τῇ ἄνωθεν ἐπι- D
 15 κουριά δουλωσάμενον οὐκ ἀδικεῖν ἂν τις φαίη τὴν ἐτέρων
 ἵσπαραιρούμενον ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δίκαια ποιεῖν ἀπο-
 λαμβάνοντα τὴν πατρίαν. εἰ γὰρ Νικηφόρῳ δίκαιον τὸ ἐκ
 προγόνων οὐ πολλῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν κατάγεσθαι, πολλῶ
 μᾶλλον βασιλεῖ τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλευσάντων Ῥωμαίων ὄντι
 ἀπογόνῳ κατὰ τὸν λόγον τῆς διαδοχῆς. εἰ δὲ τὸ τοῦ χρόνου
 20 μῆκος ἀξιοχρεῶν δοκεῖ πρὸς δικαίωσιν ὑμῖν, ἵστε τὰναντία
 λογιζόμενοι τῶν ὄντων· μᾶλλον γὰρ διὰ τοῦτο δίκης ἄξιοι,
 ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἠδικεῖτε. εἰ οὖν μηχανῆ τε οὐδεμιᾶ τὸ
 ἀλῶναι οὐ δύνασθε διαφυγεῖν, εἴ τε καὶ δύναμις ὑμῖν παρῆν P. 317

1. ὁπεχώρησε πρὸς ἑω. Theodoro Lascari imperatore designato,
 circa Nicæam Bithyniae. ED. P.

occidentales provincias, quarum praetores erant, sibi subdiderunt:
 propterea quod Romanis imperatoribus, Thraciam et Macedoniam
 Latinis tenentibus, ad illas transitus non patebat. Tandem post an-
 nos plurimos, cum imperium Romanorum a Palaeologis regeretur,
 Latinos, Deo opitulante, principatu depulerunt et Asiam atque Eu-
 ropam, quousque imperabant, iterum coniunxerunt: Acarnaniam ab
 Angelis frustra repetiverunt, qui per vim et scelus eam retinentes,
 saepius contra se missis exercitibus, cum vicinis barbaris ad auxi-
 lium invocatis restiterunt. Imperatorem autem hunc, qui nunc vos
 caelesti fultus ope armis subegit, nemo iniustum esse dixerit, dum
 alios imperare non patitur, sed iustissimum, qui paternam heredi-
 tatem reposcat. Si enim aequum est, Nicephorum a maioribus haud
 ita multis principatum deducere, quanto aequius imperatorem, im-
 peratorum, qui ab initio Acarnaniam tenuerunt, nepotem successo-
 remque legitimum? Quod si longinquitatem temporis causae vestrae
 satis patrocinari censetis, scitote vos falsum ratiocinari: nam ob id
 magis supplicio digni estis, qui tamdiu in facienda iniuria perseve-
 raveritis. Ergo si nulla fraude evadere potestis, quin convincamini,

- A.C. 1339 Ἀκαρναντίας βασιλέα ἐξελαύνειν, τὸ ἀδικεῖν οὐκ ἂν ἦν διαφεγεῖν, τί δὲ ἀνήγνυτα ποιοῦντας τὴν κακοπραγίαν ἐπιτείνουσιν ἑαυτοῖς, καὶ μὴ πειθομένους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλευόντι, σφίσι μὲν αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἡμῶς δὲ ὀλίγου πόνου ἀπαλλάξαι, ὃν ὑπομενοῦμεν ὑμᾶς καταστρεφόμενοι. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ παραίσεις συμφέρουσα ὑμῖν, ἔξεστι χρήσασθαι συμβούλοις τοῖς συγγενέσι καὶ ἐταίροις ὑμῶν Ῥωγίοις, οἱ ἔμοι πάντα ἀναθέμενοι τὰ κατ' αὐτούς, ὄσης ἀπήβλαυσαν εὐνοίας καὶ προνοίας τῆς πρὸς βασιλέως, μαρτυροῦσιν αὐτοί. εἰ οὖν καὶ ὑμεῖς τὰ ἐμέτερα ἀνάθησθε ἔμοι, 10
- V. 254 εἴσεσθε καλῶς ὡς ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ καὶ δυναμένῳ εὖ ποιεῖν ἐπιστεύσατε ἀνδρὶ. ἀπολογίαν μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημένους ἀπαιτεῖν οὐ δίκαιον νυνὶ, τῶν πλείονων τε ἀπόντων καὶ ὑμῶν ἀμελετήτων πρὸς τοὺς λόγους ὄντων· ἐκκλησίαν δὲ ἀθροίσαντες καὶ βουλευσάμενοι περὶ τῶν δεόντων, ἐς τὴν ὑστεραίαν, 15 εἰ δοκεῖ, ἀπόδοτε τὸν λόγον." Ὁ μὲν οὖν εἰπὼν τοιαῦτα πρὸς Ἄρταίους, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Καβασίαν καὶ τοὺς ἄλλους Ῥωγίους διαλέγεσθαι αὐτοῖς καταλιπὼν, ὡς ἂν ὑπ' ἐκείνων μάλιστα ἐνάγοιντο προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἄρταῖοι δὲ ἐκ τῶν κυλῶν ἀναχωρήσαντες, ἐκκλησίαν ἐποιούσιν 20 καὶ ἐπεὶ ἐφαίνετο αὐτοῖς τὰ πράγματα εἰς τέλος ἤξοντα οὐκ ἀγαθόν, ἐδέδοκτο διὰ μεγάλου δομεστικού προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πρὸς τῆς πόλεως γινόμενοι τὰς πύλας, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας δομεστικός παρῆν τὸν λόγον ἀπαι-

et si viribus ad imperatorem Acarnania eiiciendum valeritis, non possetis tamen iniuriæ opinionem effugere, quid, quaeso, inaniter laborantes, miseriam vobis producitis? Quin mihi salutaria monenti obsequentes, et vobis uberrimum fructum adipiscimini et nos a tantillo labore, quem vobis edomandis sustinebimus, liberos esse sinitis? Ceterum cohortationem meam ut non inutilem rebus vestris, Rhogii cognati ac socii vestri testabuntur, si eos adhibere consiliarios volueritis: qui cum in arbitrio meo sua posuissent, quanta cura benevolentiaque ab imperatore dignati sint, ipsi loquentur. Si item vos vestra mihi permiseritis, efficiam ut ea homini veraci et iusto et qui benefacere possit, permisisse praeclare intelligatis. Responsum in praesens non postulo, quando maior pars abeat et vos ad respondendum non estis meditati. Ubi acto conventu de summa rerum deliberaveritis, crastino die, si libebit, respondete. His Artaeos allocutus, in castra rediit, Cabasila et Rhogiiis quibusdam relictis, quorum imprimis sermonibus ad imperatoris obedientiam reducerentur. Artaei a porta digressi, concilium convocant, in quo, ut res ad finem non bonum spectare visa est, placuit sequestre magno domestico ad imperatorem transire. Itaque die altero pro porta urbis stantes, do-

τῶν, „ἡμεῖς” ἔφασαν „οὐ μεγάλα τινὰ φέμεθα βασιλεῖ προσ- A. C. 1339
 κεκρονκέναι, οὐδ’ οἷα αὐτὸν πρὸς ὄργην ἐκκαλέσασθαι τοσαύ-
 την, ὥστε καταψηφίσασθαι ἡμῶν πανωλεθρίαν. Ἀκαρνανίαν
 γὰρ εἰδότες πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τοῖς Ἀγγέλαις ἀγομένην
 5 καὶ τῆς Ῥωμαίων παντάπασιν ἡγεμονίας ἀποτετημένην, νυ-
 νὶ δὲ δρῶντες βασιλέα καταδουλωσάμενον αὐτήν, Νικηφόρον D
 τε τὸν παῖδα παντάπασιν τὴν ἀρχὴν ἀποστερήσαντα πατρῶδεν
 προσήκουσαν αὐτῷ, ἐκείνόν τε ἀδικεῖν οἰόμενοι καὶ αὐτοὺς
 ἀγνώμοσύνην ὄφλειν τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ πάσῃ δυνάμει συνα-
 10 ροιόμεθα Νικηφόρῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρῶου κλή-
 ρου, τὸ ἔργον ὑπέστημεν τουτὶ καὶ τὰς πόλεις βασιλέως ἀπε-
 στήσαμεν, οὐδὲ αὐτὸν οἰόμενοι ποιήσεσθαι τοσοῦτον ἐν δεινῷ,
 εἰ τὴν ἐκ πολλῶν ἤδη βασιλέων μὴ προσοῦσαν τῇ Ῥωμαίων
 ἡγεμονίᾳ γῆν, καὶ ὑπ’ αὐτοῦ ὑπ’ ἑτέρου ἄγοιτο, ἢ μάλιστα
 15 προσήκει κατὰ τὴν διαδοχὴν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ὄρῶντες σφόδρα
 καθ’ ἡμῶν ἐξωρισμένον καὶ πολιορκοῦντα χρόνον ἤδη συ-
 χνόν, ἄλλως τε καὶ τῇ προτεραίᾳ παρὰ σοῦ καὶ τινων ἑτέρων
 τῶν φιλίως πρὸς ἡμᾶς διακειμένων δεδιδυγμένοι, ὡς ἐν δεινῷ P. 318
 βασιλεὺς τὴν ἀποστασίαν ἡμῶν ποιεῖται καὶ οὐ παύσεται πο-
 20 λιορκῶν, εἰ μὴ προσχωρήσῃμεν ἐκόντες, ἄχρῃς ἂν ἢ λιμῷ ἢ
 ὄπλοις παραστησάμενος ἐκπορθήσῃ, οὐκέτι μένειν ἔγνωμεν
 ἐπὶ τῶν προτέρων λογισμῶν, οὐδὲ βασιλεῖ καὶ πᾶσιν ὑμῖν οὕσι
 τηλικούτοις ὄπλα διηνεκῶς ἀνταίρειν, δείσαντες μὴ καὶ ἀνά-

23. Pro δείσαντες legebatur δειήσαντες.

mestico praesente et responsum poscente, Nos, inquit, ut puta-
 mus, non ita magnis in rebus imperatorem offendimus, nec quae
 illum in nos tantum efferare debeant, ut extremam nobis perniciem
 intentet. Nam cum sciremus Acarnaniam a Romano imperio penitus
 abiunctam, plurimis annis in Angelorum potestate fuisse, et viderem-
 us modo imperatorem eam vibi subiecisse Nicephorumque puerum
 paterno principatu exuisse, statueremus autem nos illi facere iniuriam
 et nefandi sceleris reos fore, nisi eidem in patrimonio suo tuendo
 totis viribus daremus operam, hoc facinus suscepimus et urbes ab
 imperatore alienavimus, ne ipsum quidem adeo indignaturum rati,
 si provincia, quae a multis iam imperatoribus sub ditione Romano-
 rum non fuisset, etiam sub ipso ab alio regeretur, cui successionis
 nomine imprimis deberetur. At nunc animadvertentes eum nobis
 summo opere iratum, tamdiu obsidionem continuare, adhaec heri abs
 te et aliis quibusdam amicis nostris edocti, illum defectionem no-
 stram pro re iniuriosa habere haberique velle: nec obsidione desti-
 taturum, donec aut fame aut vi subactos expugnaverit, nobis stat
 sententia mutare factum, nec imperatori et vobis adeo multis conti-
 nenter armis resistere, timentibus, ne vastationem pro libertate in

A.C. 1339 στατον ἀντὶ ἐλευθέρως θήσομεν τὴν πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς διαφθεροῦμεν σὺν αὐτῇ. διὸ καὶ τοῦ πρὸς βασιλέα ἤδη ἀποστάντες πολεμεῖν, σφᾶς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν παραδιδούμεν διὰ σπῦ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτω τρόπῳ διοικησάμενος τὰ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τε καὶ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας ἡδῶ τῆς πρὸς βασιλέα δουλείαν ἀποδείξεις." ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, „εἰ μὲν μὴ πρὸς τέλος" ἔφη „συνετὸν ἢ ἀπολογία κατέληγεν ὑμῖν, εἶχον ἂν αὐτὸς, ὡσπερ καὶ τῇ προτεραία, διὰ πολλῶν οὐκ ἀδικοῦντα ἀποφαίνειν βασιλέα, ἀλλὰ πρότερόν τε ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἀδικού-10 μενον πολὺν ἤδη χρόνον Ἀκαρνανίας ἀπεστερηκότων, καὶ νῦν ὑφ' ὑμῶν ἀφισταμένων οὐ δικαίως, ἀλλὰ πᾶν ὀτιοῦν ὑφίστασθαι δικαίῳ ὄντων, ὅτι τοσοῦτων ἀναλωμάτων καὶ πόρων αἴτιοι κατέστητε αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εὖ ποιοῦντες τῆς ἀκαί-15 ρου φιλονεικίας καὶ τῆς οὐδένα νοῦν ἐχούσης ἐνστάσεως ἀπέ-15 στητε καὶ προσεχωρήκατε βασιλεῖ ἐκόντες ὄντες, χάριτις ὑμῖν ἐγὼ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὁμολογῶ πολλὰς· ἐνὸς μὲν, ὅτι βασιλεῖ προσεχωρήσατε καὶ οὐ τῇ ἀρχαίᾳ ἐνεμείνατε ἐνστάσει, V.255 ὑφ' ἧς ἴσως κἂν ἀπώλεσθε· δευτέρου δὲ, ὅτι δι' ἐμοῦ, ὡς ἂν ἔχω καθαρὰν τὴν ἡδονὴν καὶ σώσας αὐτὸς καὶ βασιλεῖ20 προσαγαγών· τρίτου δὲ, ὅτι τὰ δέοντα καὶ σφίσις αὐτοῖς καὶ πατρίδι βουλευσάμενοι λυσιτελοῦντα, καὶ ἑαυτοὺς σεσώκατε

12. ὑμῶν· quod Intrp. quoque legit, dedi pro ἡμῶν. 17. Pro
ὅτι legebatur &c.

patriam inferamus et cum ipsa simul dispereamus. Ideo bello cum imperatore iam supersedentes, nos ipsos urbemque per te dedimus. Tu quo pacto res nostras administres nobisque et patriae subiectionem istam ipsa libertate iucundiozem reddas, haud nescies. Probata responsione, magnus domesticus, Si, inquit, dicta vestra prudenti clausula terminata non fuissent, poteram, ut etiam hesterno die, copiose docere, imperatorem nihil contra aequitatem committere, sed et prius sub Angelis, longo iam tempore Acarnaniam per nefas possidentibus, iniuriam pertulisse et nunc a vobis, qui improbe defecistis, cum quidvis pati potius merito debuissetis, tantarumque illi impensarum ac molestiarum causa fuistis. Quia vero, ut decuit, ab importuna contentione et insipienti pertinacia discessistis, voluntariaque deditione imperatori vos obtulistis, gratias ego vobis et vestra causa ingentes ago. Primum, quod ad imperatorem vos adinnoxistis nec in pristina obstinatione perdurastis, quae pestem forsitan vobis peperisset. Deinde, quod id per me fieri cupistis, ut liquida voluptate perfundar, quoniam et vos servaverim et ad imperatoris auctoritatem fidemque revocarim. Postremo, quia honesta et patriae frugifera constituentes, et vos et patriam conservatum

καὶ πατρίδα· ὧν τὰ σωστὰ ἔμειν ὑφείλειν αὐτὸς ὁμολογῶ, A.C. 1339
 διὰ τὴν εὐμέκειαν τὴν πρὸς ὑμᾶς πάνθ' ὅσα πρὸς ὑμᾶς
 ἦκει ἀγαθὰ λογιζόμενος διαφέρειν ἔμαντῶ." Τοιαῦτα καὶ ἕτερ'
 ἄττα πολλῆς γέμοντα προύτητος καὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς δια- D
 5 λεχθεῖς, ἅμα Βασιλιτζῆ τῷ τῆς πόλεως ἄρχοντι καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὅσοι ἦσαν ἐν λόγῳ παραλαβῶν, ἤγαγεν ὡς βασιλέα· συγ-
 γνώμης τε ἐφ' οἷς ἀπέστησαν τυχόντες καὶ πολλῶν ἐτέρων
 εὐεργεσιῶν, ἐπανελεύθοντες καὶ ἀναπετάσαντες τὰς πόλεις, εἰσε-
 δέξαντο βασιλέα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, τὴν πόλιν παρα-
 10 δόντες. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐκεκάκωτο τὰ σπλάγ-
 χνα καὶ διέκειτο πονήρως ὑπ' αὐτῶν, τότε δὲ ἐκ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς κατὰ τὴν στρατείαν, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀέρων
 τὴν ἀήθειαν, παρὰ πάντα τὸν τῆς πολιορκίας χρόνον ἐνόσει·
 καὶ ἡ ἄλλη δὲ πᾶσα στρατιὰ διαρῥοίαις κατεχόμενοι καὶ πυ-
 15 ρετοῖς καὶ κεφαλῶν ἀλγήμασιν ἐπασχον κακῶς καὶ ὀλίγοι ἦσαν
 οἱ διαφυγόντες τὸ κακόν· ἐτεθνήκει δὲ οὐδεὶς ὑπὸ νόσον, εἰ P. 319
 μὴ Σφραντζῆς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης. ἐπὶ χρόνον δὲ συ-
 χνὸν παλαιότες τῇ νόσῳ, ἀπηλλάττοντο. Ἴπποι δὲ καὶ ἡμί-
 νοι, καὶ εἴ τι τῶν ἀλόγων ἕτερον ἦν, χαλεπῶς διέφευγε τὸ
 20 ἀποθνήσκειν· διὸ καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι ἵππους ἔχοντες ἀνέ-
 ζευξαν. τότε δὲ ἐπεὶ ἡ Ἄρτα προσεχώρησε, βασιλεὺς μὲν
 διὰ τὴν νόσον καταλέλειπτο ἐκεῖ.

λζ'. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος στρατιάν ἀναλαβῶν ἦλθεν
 εἰς Θωμόκαστρον καὶ πρότερον πολιορκούμενον, ἔνθα καὶ Νι-

17. Σφραντζῆς em. ED. P. pro Σφροντζῆς.

ivisti: quorum vobis pretia deberi confiteor, qui amore quodam
 vestri omnia ad vos bona confluentia mea bona iudico. Talia et
 plura suavitatis gratiarumque plena cum diserneret, Basilitzem
 praefectum et alios civitatis principes ad imperatorem adducit, qui
 venia ac donis insuper affecti redeuntes, portis reclusis, cum exer-
 citu cum intromiserunt urbemque dediderunt. Imperator cum antea
 quoque intestinorum dolore torqueretur et ex eis vehementer labo-
 raret, tunc ex incommodis expeditionis et praesertim ex caeli insolentia
 toto obsidionis tempore aegrotabat. Exercitum praeterea totum
 alvus citata exercebat febresque et dolor capitis divexabat:
 ac pauci huius mali expertes manebant. Nemo tamen praeter
 Sphranzem magnum stratopedarcham interiit; sed diutius cum morbo
 collectati, convalescebant. Equi, muli et si quid aliud animalium
 erat, difficulter vitam retinebant. Quare de multis haud multi
 cum equis redierunt. Arta recepta, imperator ibidem ob afflictam
 valetudinem mansit.

37. Magnus domesticus exercitum Thomocastro ante iam obsessio
 admovet, ubi puer Nicephorus, despotaе filius, Tarento cum aliis

- A.C. 1339 κηφόρος ὁ δεσπότης καὶ ἐκ Τάραντος ἐλθὼν μετὰ τῶν ἄλλων τῶν φυγάδων ἔτι νήπιος ὢν ἐπολιορκεῖτο. οὗτοι δὲ αἶτε καὶ ἐν ἀφθόνοις ὄντες διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν, τριήρεων οὐ παρουσῶν βασιλικῶν, καὶ δυσπειθέστεροι τῶν ἄλλων μᾶλλον ἦσαν καὶ οὐδὲ λόγου γούν ψιλοῦ ἤξιον τοὺς πολιορκουήτας. 5 καὶ γὰρ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐν δύο καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, αἱ μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ παρήλθον, προσπέμποντες αἰετίνους αὐτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένου, δι' ἣν οὕτως ἀσυμβάτως ἔχουσι πρὸς βασιλέα καὶ πάντα μᾶλλον αἱ ὑπομένειν ἢ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, οὐδεμίαν παρέσχον ἀπολογία· ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ μὴ ἐκατέρωθεν γῆς πολιορκεῖσθαι καὶ θαλάσσης· ἅμα δὲ καὶ συμμαχίαν ἐκδεχόμενοι ἐκ Ταραντίνων ἦξιεν, ἣν ᾗοντο αὐτοῖς λύσειν τὴν πολιορκίαν τοὺς Ῥωμαίους ἐκφοβήσαντας. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἦγον ἐκ τοῦ Τάραντος αἱ προσδοκώμεναι δέκα τριήρεις καὶ πεντηκόντοροι 15 Δτραῖς· ἃς ἰδόντες οἱ πολιορκούμενοι ἐν Θωμοκάστρῳ, ἡδοῦντες τε ἦσαν ἐμπλεῶ καὶ σωτήρια ἐώραζον καὶ ἐπαινίζον ἀπὸ τοῦ τείχους, ὡς ἤδη τῶν κακῶν ἀπηλλαγμένοι. οἱ δὲ ἦσαν V. 256 οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἐλάττωσι κακοῖς. ὁ μέγας μὲν γὰρ δομεστικός καίτοι ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένος τῆς θαλάσσης, οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθη, ἀλλ' ἀτρέμας τῆς πολιορκίας εἶχετο. Ταραντῖνοι δὲ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐφόρμουν, τῆς τε γῆς ἀπεχόμενοι ὡς πολεμίας καὶ πρὸς τῆ πόλει οὐδεμίαν ποιούμενοι ἀπόβασιν.

9. Pro a7, quod nihili est, ED. P. conii. αἰροῦνται. 12. Τρα-
τίνων legebatur; ED. P. conii. Τάραντος.

fugitivis reversus, obsidebatur. Thomocastrii velut copiis omnibus circumfluentes, quod mare obtinerent, ubi imperatoriae triremes nullae erant, multo plus ceteris calcitrabant nec verbis saltem nudis obsessores dignabantur. Etenim cum magnus domesticus per dies duos et vicenos ab adventu suo ad eos quotidie mitteret et causam exquireret, cur adeo nullam cum imperatore compositionem patenterent et quidvis quam ei parere marent, nihil responsi dabant: simul quia non utriusque, terra marique, oppugnabantur: simul quia Tarento auxilium expectabant, quod, Romanis perterritis, obsidione eos liberaret. Post secundum autem et vicesimum diem Tarento venerunt expectatae triremes decem et tres aliae, quarum singulae quinquaginta remis agebantur. Earum conspectu obsessi plurimum exhilarati, diem festum agebant ac de muro divinas laudes, ut iam malis defuncti, concinebant: qui tamen nihilo magis minoribus erant in malis. Magnus siquidem domesticus, etsi propter mare castra posuisset, nec tantillum se commovit obsidionemque perpetnavit. Tarentini stantes in ancoris, ad terram ut hostilem naves appellere ac prope urbem descendere non audebant. Tertio post die suscipia-

εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν ὕστερον ὁ μέγας δομέστικος ὑποπτεύ-Α. C. 1339
 σας τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ τὸ φρονήμα ὑπενδούσαι, ἐπεὶ οὐδὲν
 ἀπώαντο τῆς βοήθειας Ταραντίνων, προσῆγεν αὐτοῖς τοὺς
 λόγους προσπέμπων τοὺς διαλεξομένους. ἔφασκέ τε θαναταίειν P. 320
 5 μάλιστα αὐτῶν, ὅτι συντεοί τε ὄντες καὶ πρῶγμασιν εἰδότες
 χρῆσθαι, ὡς περὶ αὐτῶν ἀκούειν ἔξιστιν, (ὀλίγους γὰρ αὐ-
 τῶν ἑωρακέναι κατὰ τὴν πρῶην τὴν ἔφοδον,) νῦν οὐ προσή-
 κοντα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐδ' ἐξ ὧν μάλιστα ἂν ἀπολύοιντο
 αἰτίας. αὐτοῦ γὰρ δὴ ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέραις περι-
 10 καθημένου καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλοντος μαθεῖν, ἧς ἔνεκα αὐτοῖς
 τὸ ὑπὸ βασιλεῖ τετάχθαι νομίζεται τῶν πάνυ ἀδυνάτων, μήτε
 παρέχεσθαι ἀπολογίαν μηδεμίαν, μήτε ἐξ ὧν πράττουσιν
 ὑποψίαν ἐνδιδόναι, ὡς σωφρόνων ἀνθρώπων χρῶνται λογι-
 σμοῖς, ὅφ' ὧν ἡ ἡμᾶς κακώσουσι τοὺς πολεμίους ἢ σφίσι
 15 αὐτοῖς πορίσονται τινα ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλγεινῶν. ἀλλὰ ταῦ-Β
 τὸν πάσχειν οἶον τοὺς πολυποδάς φασιν, οἱ ἐπειδὴν ἐξέλκων-
 ται τῆς θαλάμης, ἂν συμβαίῃ τινὸς ἐπιλαβέσθαι, οὐ ῥαδίως
 μεθιᾶσιν, ἄχρις ἂν ἡ ἐπιλείψωσί τι ἑαυτῶν, ἢ παρασπάσωνται
 τῶν ἡμμένων. τοιοῦτον δὴ τι συμβαίνειν καὶ περὶ αὐτούς.
 20 ἄπαξ γὰρ ὡς οὐ βασιλεῖ προσθήσονται εἰπόντες, τοῖς αὐτοῖς
 λόγοις χρῶνται διηνεκῶς καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταθε-
 λήν. καίτοι εἰ μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων ἦσαν τοὺς λό-
 γους ἐσκεμμένοι, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἐμμένειν τοῖς βεβουλευ-

17. θαλάσσης ed. V. vitiose. Respicit Hom. Od. V, 432. 18.
 παρασπάσων legebatur, unde ED. P. conii. παρασπάσωσι.

tus magnus domesticus, Thomocastriis spiritus paulatim comprimi,
 quandoquidem Tarentino subsidio non fruerentur, per internuntium
 eos in hanc sententiam verbis est aggressus. Se illos non posse satis
 admirari, quod cum viri prudentes ac rerum usq̄ tritii sint, ut qui-
 dem fama praedicerentur, (nam adhuc recenti adventu suo paucos eo-
 rum vidisse,) nunc existimationi suae minime servire ac nequiquam
 ea facere, unde se omni crimine prorsus liberent. Ipso enim circi-
 ter quinque et viginti dies ad muros sedente et avente causam no-
 scere, ob quam subesse imperatori prorsus intolerabile videatur, eos
 nihil plane respondere: neque ex his, quae faciant, suspicionem
 afferre, quasi aut hostibus incommodum aut sibi tem ipsis molestia-
 rum vacuitatem prudenter meditentur: sed idem illis, quod polypis
 accidere, qui egressi e fatibulo, si quid apprehenderint, non facile
 dimittunt, donec aut per se aut vi abstracti, quod constrinxerant,
 dimiserint. Sic ipsos, cum semel imperatorem se nolle principem
 agnoscere testati sint, idem semper et prae fracte testari. Quam-
 quam si de rebus immutabilibus ita meditato loquerentur, haberent
 rationem aliquam, cur in his perseverarent, quae a principio sta-

A.C. 1339 μένοις ἐξ ἀρχῆς νῦν δ' ἔξεστι συννορᾶν, ὡς οὐδ' ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν αὐτῶν μερόντων, ἀλλὰ ποικίλας δεχομένων τὰς μεταβολὰς, ποιῶνται. ὥστε ἐχρῆν αὐτοῖς καὶ τοὺς περὶ ἐκείνων λόγους ὁμοίως τοῖς πράγμασι μεταρροῦσθαι πρὸς τὸ λυσιτελοῦν. παρήνει τε αὐτοῖς τῶν συνετωτέρων παρ' αὐτοῖς τινὰ πέμψαι πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἂν αὐτοῖς οἴεται λυσιτελοῦντα ὑποθέσθαι. κὰν μὲν καὶ αὐτῷ συμφέροντα δοκῆ· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτοῖς γε ἐξεῖναι πάλιν ἂν ὀνήσειν οἴεται ἐλεσθαι. Τοιούτους μὲν ὥσπερ δι' ἀκροβολισμῶν πρὸς ἐκείνους ἐποίησατο τοὺς λόγους· ἐκείνοι δὲ ἀποκρινάμενοι ὡς εἰ δοκεῖσι αὐτοῖς συμβουλευσαμένοις, πέμπουσι τινὰ εἰς τὴν ὑστεραίαν, πέμπουσι Ριτζάρδον τὸν Νικηφόρου παιδαγωγὸν ἐπιφανέστερον τε καὶ συνετωτέρου τῶν ἄλλων ὄντα. καταστάτων δὲ εἰς λόγους, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος διελέχθη· „οὐδένα οἶομαι τῶν πάντων, εἰ μὴ παντάπασι ἀπεστέ-15 ρηται φρενῶν, μὴ πρὸς τι τέλος ἀποβλέποντα ὀφθῆναι ἐπιχειρεῖν. διὸ τὴν τε ἀποστασίαν πρῶτον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πολιτορχίᾳ νῦν δοκοῦσαν μεγαλοψυχίαν οὐκ ἄλλου του ἔνεκα ἐλεσθαι ὑμᾶς νομίζω ἢ ὥστε Νικηφόρῳ τῷ τοῦ δεσπότου παιδὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς εἰς εὐπραγίαν ἀφελείαν τινὰ ἐργά-20 σασθαι. σκευώμεθα δὴ ἐπ' ἀμφοτέρων· κὰν μὲν τινὰ ἐκ τῶν εἰρησασμένων ἢ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐλπίζετε δυνώμεθα εὑρεῖν, ταῦτα πράττειν ἐξ ὧν ἂν εἰς πέρας ἔλθοι τὰ βεβουλευμένα· ἂν δ' P. 321 ἐναντίως ἔχοντα ἢ αὐτοὶ ὑπονοῆτε, μὴ μόνον μὴ ἀφίστασθαι

tuissent. Nunc palam esse, eos de iis loqui, quae nec unum diem sunt eadem, sed varie commutantur. Quare et verba cum rebus ad eorum utilitatem oportuisse congruere: admonebatque, ut e prudentioribus aliquem mitterent, quem, quid ipsis expediret, docere posset. Et si quidem is sibi assentiretur, bene: sin autem, rursus eis integrum fore, ea persequi, quae profectura ducerent. Sic ille verbis quodammodo cum ipsis velitabatur. Qui cum respondissent, missuros aliquem, si concilio placuisset, postridie Richardum, Nicophori paedagogum, ceteris nobiliorem ac prudentiorem mittunt. Congressus cum eo magnus domesticus, sic ait: Neminem ego mortalium, nisi a mente desertissimum, non ad finem aliquem in quibuscumque actionibus suis respicere iudico. Quod igitur primum fidem prodidistis et nunc in obsidione istam animi, quae videtur, altitudinem adhibetis, non alia de causa id facere vos autumo, quam ut Nicephoro despotae filio ad principatum et vobis ipsis aliquid ad felicitatem adiumenti afferatis. Ergo age, utrumque consideremus: ita, ut siquidem ex iis quae facta sunt, aut ex iis quae speratis, invenerimus quippiam, quo consulta vestra finem suum sortiantur, id ne omittatis: sin contra invenerimus, quam vos suspicamini, ut

τῶν μὴ θροῦς ἀχόντων, ἀλλὰ καὶ ἔμοι πεῖθεσθαι παραινοῦντι A.C. 1319
 τὰ σκνοίοντα. ὑμεῖς τοίνυν βασιλέως ἀποστάντες οὐδὲν εἰς
 ἡμᾶς ἀγνωμονήσαντος, προσεχωρήσατε τοῖς Ταραντίνοις οὐχ
 ἀπλῶς οὐδὲ ἀλόγως, ἀλλ' οἰόμενοι τῇ ἐκείνων συμμαχίᾳ Ἀκαρ-
 5 νανίαν δυνήσεσθαι ὑπάγειν ἑαυτοῖς. τοῦτο δὲ οὐδὲ ὀλίγον
 δεῖ τοῦ εἶναι δυνατόν. αὐτοὶ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίᾳ κινούμενοι V. 257
 πλεονεξία πολλάκις Ἀκαρναῖσι στρατῷ μεγάλῃ ἐπεστράτευσαν
 καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ὅσα μάλιστα ἐξῆν. πόλεως δὲ οὐ-
 δεμιᾶς ἠδυνήθησαν κύριοι γενέσθαι, οὔτε ὄπλοις βιασάμενοι
 10 οὔτε πολιορκίᾳ ἀναγκάσαντες ὁμολογίᾳ παραδοῦναι, ἀλλ' ἀνε-
 χώρησαν ὧν ἦγον ἀποβαλόντες οὐκ ὀλίγους, πλὴν εἰ μὴ ὧν
 αὐτοῖς ἐκόντες οἱ Ἀκαρνανίας ἄρχοντες παρεχώρησαν, Βον-
 τίτζης καὶ Ναυπάκτου καὶ Βοθρεντοῦ, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς
 συμμάχους πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ οὖν
 15 Ἀκαρναῖσι μόνοις πολεμοῦντες οὐδὲν ἠδυνήθησαν ἀνύσαι
 πλέον, τίς ἐλπὶς περιγενέσθαι νῦν καὶ βασιλέως παρόντος
 ἅμα στρατιᾷ, ὃς πρότερόν τε καὶ νῦν ῥᾶον ἐξαρχεῖ Ἀκαρ-
 ναῖσιν ὁμοῦ καὶ Ταραντίνοις πολεμεῖν; οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ἡμῖν
 ἐλπὶς Ἀκαρνανῶν τινας συναποστῆναι· καὶ οἱ γὰρ πρότερον
 20 Ῥώγιοι καὶ Ἀρταῖδι συναπέστησαν, καλῶς περὶ σφῶν αὐτῶν
 βουλευσάμενοι τὰ δέοντα, βασιλεῖ τὰς πόλεις παραδόντες
 προσεχώρησαν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς αἴτιοι ἐγένοντο εὐπραγίας.
 πολλῶν γὰρ ἐπέτυχον τῶν βασιλέως ἐνεργειῶν καὶ τοῖς πο-
 λίταις τοῖς αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν εἰ καὶ ἤζουσι Ταραντίνοι,

non solum, quod verum et rectum non est deseratis, sed et mihi
 bene consulenti obtemperandum existimetis. Vos itaque nullo im-
 peratoris peccato offensi, ad Tarentinos transfugistis: nec id sim-
 pliciter et inconsulto, sed rati illorum opibus Acarnania potituros.
 Hoc autem quantum ab effectu abest? Ipsi enim sua privatim cupi-
 ditate et avaritia impuls, saepius in Acarnanas cum magno profecti
 exercitu, regionem quidem populationibus et maleficiis infestam ha-
 buerunt, urbem tamen nullam nec armis expugnando ceperunt, nec
 obsidendo ad deditionem coegerunt, sed copiis non parum imminu-
 tis, remearunt: paucas nempe Bontitzen, Naupactum et Bothrentum
 excipio, quibus Acarnaniae principes, ut eos belli contra imperato-
 rem socios haberent, cesserunt. Qui igitur cum Acarnanibus solis
 bello contententes, nihil egerunt, quae spes superaturos nunc prae-
 sentem imperatorem cum exercitu, qui et alias potuit et nunc faci-
 lius potest cum Acarnanibus et Tarentinis simul bellum gerere?
 At neque vobis sperare licet, Acarnanum aliquos vestro exemplo
 defecturos. Nam qui prius vobiscum defecerant Rhogii et Artaei,
 rebus suis probe consulentes, imperatori se addixerunt multaque
 sibi ac civibus suis ab eo dona consecuti, felicem statum invene-

- A.C. 1339 ὀλίγα ἢ οὐδὲν λυσιτελήσουσιν ὑμῖν, δέδεικται ἡμῖν· ὅτι δὲ οὐδὲ ἤξουσι τὴν ἀρχὴν, αὐτόθεν ἤδη πειράσομαι κατάδηλον ποιεῖν. πᾶς γὰρ ὅστισοῦν ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων ἢ ἑτέροις συμμαχῶν ἀπτόμενος πολέμου, ἐν ἀρχαῖς μὲν μάλιστα καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις ἐρῶμένος ἔχεται προθύμως· ἐὰν δὲς ἅπαξ καὶ δις ἐπιχειρήσας σφαλῆ, ἀμβλύνεται. πριγκίπισσα Διογαροῦν, ὡς αὐτοὶ τε οἴεσθε καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἕξαργοι γενοίμεθα, προθύμως τοῦ ὑπὲρ ὑμῶν πολέμου ἀπτομένη ἐν ἐνιαυτῷ μάλιστα, ᾧ πολεμεῖσθε ὑφ' ἡμῶν, παρασκευαζομένη, νῦν τὰς δέκα ταύτας πέπομφε τριήρεις, οἳ οὐχ' ὅτιγε ὑμῖν, ἀλλ' οὐδέτιο ἑαυτοῖς ἀμύνειν οἰοί τε εἰσιν. ἐμοῦ γὰρ παρὰ θάλασσαν ἐστρατοπεδευμένου, οὔτε ἀπέβησαν οὔτε ἀποβῆναι οἰοί τε εἰσιν, ἀλλ' ὀλίγον ἀποείκασιν ἀψύχων. λείπεται δὲ οὖν κεφαλῆς χερσὶ πρὸς τὴν πέμψασαν ἐπανελθεῖν. ἐκείνη δὲ ὄρωσα ὡς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀναλωμάτων οὐδὲ φαύλης πραγματείας ἵς ὁ πρὸς βασιλέα δεῖται πόλεμος, ἀποσχῆσεται ἐπιχειροῦσα ἀδυνάτοις· ὑμῖν δὲ ἐρήμοις τῆς ἐκεῖθεν βοηθείας λειπομένους
- P. 322 οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ παραδοῦναι ἐνδείᾳ πιεσθέντας καὶ δούλους καὶ ἀνασιτάτους γενέσθαι, ἢ πολιορκουμένους ἐνταῦθα ἀπολέσθαι πανδημειῶ ἐν φρουρίῳ πνιγηρῷ καὶ πλήρει δυσωδίας κατακεκλεισμένους· ἔξεστιν οὖν συνορᾶν τὴν ὠφέλειαν, ἧς αὐτοὶ τε καὶ Νικηφό-

8. ὑμῶν ED. P. pro ἡμῶν.

runt. Tarentini itaque, etiamsi venerint, parum aut nihil vobis operae navaturos demonstratum est: prorsus autem non venturos, inde conabor ostendere. Quicumque aut propter privatas offensiones aut ut socius bellum capessit, principio quidem, dum ab armis et pecunia est instructissimus, impigre opus invadit: si semel iterumque id frustra fecerit, languescit impetus. Princeps igitur Tarentina vestra opinione et vero etiam nostra, prompte pro vobis bellum capessens, uno hoc anno, quo a nobis oppugnaminis, comparatas triremes hasce misit: quae tantum abest, ut vos defendant, ut nec se ipsas queant defendere. Me enim iuxta mare castrametante, nec descenderunt classarii, nec quasi essent mortui descendere potuerunt. Reliquum est, ut vacuis manibus ad eam redeant, a qua missi sunt. Quae cum intelliget, bellum adversus imperatorem nec modicis sumptibus et magnis egere laboribus, de cetero quae effici non possunt, non tentabit. Vobis vero illo frustratis auxilio, aliud nihil restabit, quam ut vexati et rerum egestate oppressi, pro mancipiis vos tradatis, ac sedibus vestris profugi servitutem serviat, aut hic in oppidulo aestuoso ac foetoris pleno obsessi et conclusi, cum populo universo intercatis. Quamobrem hinc utilitatem, quam vobiscum despota vester ex hac defectione capturus ait, perspicere licet. Quod

ρος ὁ ὑμῶν δεσπότης ἀπολαύσεται ἐκ τῆς ἀποστασίας. εἰ δ' Ἀ. C. 1339
 ἄρα καὶ συγχωρήσαιμεν παρασκευῇ μεγάλην Ταραντίνους ἐκ
 τῆς δικείας ὀρμηθέντας ἐνθάδε ἦκειν, ἄδηλον μὲν εἰ καὶ
 οὕτω δυνήσονται ἡμᾶς Ἀκαρνανίας ἐξελάσαι, οἱ οὐδὲ πρὸς
 5 μόνους Ἀκαρνανίας, καίτοι γε πολλάκις ἐπιχειρήσαντες, ἴσχυ-
 σαν χωρὶς ζημίας ἀπαλλάξαι πολεμούντες. εἰ δ' ἄρα καὶ
 τοῦτο δοίημεν, τὸ ἡμῶν αὐτοὺς ὀφθέντας κρείττους παρα-
 στήσασθαι τὰς πόλεις, τότε γε ὑμῖν τὰ πράγματα οὐδεμιᾶς
 βέλτιον ἔξει δυσπραγίας. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς αὐτοῖς δουλεύειν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε ἀνοηταίνουσι τοσοῦτον, ὥστε οὐ πολλάκις
 ἐπεθύμησαν, μετὰ τοὺς μεγάλους πόνους καὶ κινδύνους εἰ
 παρέσται, ἀνάγκης οὐδεμιᾶς παρουσίας ὑμῖν προέσθαι. ὁποῖα
 δὲ ἡ Ταραντίνων καὶ τῶν ἄλλων Λατίνων δουλεία, αὐτοὶ
 ἴσως πείρα βέλτιον ἡμῶν. ὥστε εἴτε συμμαχήσουσιν ὑμῖν οἱ V. 258
 15 Ταραντῖνοι, εἴτε μὴ, εἴτε νικήσουσιν ἡμᾶς, εἴτε ἠττηθήσου-
 νται αὐτοὶ, οὐδὲν ὑμῖν ἐλλείπει τοῦ μὴ εἰς ἔσχατον κινδύνου
 ἀφικέσθαι. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ἡμᾶς ὀλιγορήσαντας διὰ τὸν C
 χρόνον ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας οἴεσθαι, νοῦν ἐχόντων
 20 ἐστὶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ δὴ αὐτοὶ καθεδουόμεθα μέχρι παν-
 τὸς ὑμᾶς πολιορκοῦντες. νῦν μὲν γὰρ βασιλεὺς οἴόμενος ἐξ
 αὐτῶν διδαχθέντας τῶν πραγμάτων, ὡς οὐ λυσιτελοῦντά
 ἐβουλεύσασθε ὑμῖν αὐτοῖς, μεταγνόντες προσχωρήσετε αὐτῷ,
 αὐτὸς τε ἔτι περιμένει καὶ οὐδὲ τὰς κτήσεις ὑμῶν τὰς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρέσχετο ἐτέροις· ἂν δὲ ἀπογνῶ τὴν με-

si etiam concederemus, cum ingenti apparatu concitatos huc venire
 Tarentinos, incertum est, num et sic nos Acarnania queant depel-
 lere: qui nec a solis Acarnanibus, quamvis eos saepe aggressi, sine
 detrimento potuerunt discedere. Quod si et hoc daremus, illos no-
 bis potentiores existimatos, urbes subacturos: nihilo minus tum
 quoque misera erit vestra et infelix conditio. Necessario enim illis
 servietis. Non enim profecto adeo insipientes sunt, ut quod saepe-
 numero cupierunt, si id post magnos labores et pericula assequan-
 tur, citra ullam necessitatem vobis condonent. Quale autem et
 quam durum Tarentinorum aliorumque Latinorum imperium sit, vos
 experientia ipsa melius quam nos cognovistis. Quocirca sive adiu-
 vabimini a Tarentinis, sive non: sive nos vicerint, sive a nobis
 vincentur, nihil aberit, quominus in extremis malis versemini.
 Sed neque nos diuturnitate remissiores factos obsidionem soluturos
 arbitrari prudentis est hominis. Nos ipsi quidem non semper vobis
 assidebimus. Nunc enim imperator, arbitrans ipso eventu doctos,
 quam de vobismet male merueritis, mutata voluntate ad se acces-
 suros, et ipse adhuc expectat, et quas in aliis urbibus habetis fa-
 cultates, nondum in alios disperdit. Si vos calculum reducturos de-

A.C. 1339 ταμέλειαν ὑμῶν, οὐ μόνον τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὑμῶν τοῖς δυνατωτάτοις Ἀχαρνάνων παραδώ-
 D σει οἱ κέρδους ἕνεκα ἰδίου καὶ ὑπὲρ δύναμιν πολεμήσουσα ὑμῖν ὡς πολεμιωτάτοις καὶ ὀλίγην ἔχοντες ἐκ βασιλέως στρατι-
 ἂν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι πολιορκοῦντες ἄχρις οὗ παραστησάμενοις αὐτούς τε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, θήσουσιν ὑπερορίους. βασι-
 λεὺς δὲ καὶ ἡμεῖς οἴκαδε ἀναχωρήσομεν. σκέψασθε οὖν οἱ κακῶν ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος ὑμῖν χωρήσει· ἐὰν δ' ἔμοι τὰ βελτίω παραινῶντι πείθησθε καὶ ἑαυτοὺς βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδῶτε, πρῶτον μὲν, ὅπερ αὐτοὶ διὰ σπουδῆς ποιήσατε, τὸ ἐν Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότη ὠφέλειάν τινα ἐξευρεῖν, ἐξέσται. ἐγὼ γὰρ αὐτῷ τὴν ἐμὴν κατεγγυήσω θυγατέρα· ὅπερ ὅτι γε οὐδενὸς δεύτερον εἰς εὐτυχίας λόγον οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε
 P. 323 δῆπου. ἐγὼ τε γὰρ ὡς υἱὸν ἐκθρέψω, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας ἕνεκα τιμαῖς τε καὶ πολλαῖς εὐεργεσίαις περιφανησῶ παρὰ Ῥωμαίοις θήσει. ἔπειτα καὶ ἑαυτοῖς οὐκ ὀλίγων τιμῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γενήσεσθε. ἐνταῦθά τε γὰρ ὑμᾶς εὖ ποιήσει βασιλεὺς, οἷς εἶχετε πρότερον καὶ ἕτερα προσθεῖς· καὶ τῶν Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότη ἀπονεμηθησομένων ἀπολαύσετε τὸ μέρος. πλείω μὲν οὖν οὐκέτι δεῖν οἴομαι συνείρειν· ἰκανάτω γὰρ παρ' εὖ φρονοῦσι καὶ τὰ εἰρημένα, ὅσων τε κακῶν ὑμῖν ὁ πόλεμος αἴτιος ἔσται καταμαθεῖν καὶ ὅσων ἀγυθῶν τὸ προσχωρήσαι βασιλεῖ· ὑμῖν δὲ ἐξέσται διασκευασμένοις, τῶν εἰ-

16. ὀλίγον legcbatur.

speraverit, non vestras dumtaxat, sed et cognatorum vestrorum fortunas Acarnanum potentissimis gratis dabit. Qui sui quaestus cupidine commoti, vel ultra vires animosi et parvo ab imperatore accepto praesidio, ut perniciosissimos hostes vos oppugnabunt, nec obsidere cessabunt, quoad subactos cum coniugibus et liberis patria extorres reddiderint. Nos cum imperatore domum revertemur. Videte igitur, quibus casibus hoc bellum vos obiectabit. Si me meliora suadentem audieritis, vosque et urbem imperatori dederitis, primum quidem, quod studetis, Nicephoro despotae vestro commodare licebit: ego enim filiam meam ei uxorem coniungam, quod in summa felicitate ponendum, nec vos nescitis. Praeterea, ut filium meum educabo: et imperator, qui mihi bene vult, mea causa honoribus ac beneficiis apud Romanos amplitudinem eius illustrabit. Adde quod et vobis non pauca hinc emolumenta parabit. Nam et hic opes vestras cumulabit imperator, et quae Nicephoro despotae vestro assignabuntur, ex iis fructum aliquem capietis. Plura acervanda dictis non censeo, cum ex his qui sapiunt possint intelligere, quantum vim malorum bellum, quantum vicissim bonorum copiam deditio allatura sit. Vos considerate et utrumvis eligite, Ut absolvit

ρημένων προσθῆσθαι ὀποτέρους." Τοιαῦτα διειλεγμένου τοῦ A. C. 1339
 μεγάλου δομestίκου, ὁ Ῥιτζάρδος τῶν μὲν Νικηφόρου συμ- B
 παρόντων ἄλλων ὠμολόγει καὶ αὐτὸς προέχειν δεῖν δὲ ἔφα-
 σκε καὶ ἐκείνους περὶ τῶν εἰρημένων πυθόμενους, κοιῆ τῶν
 5πρακτέων τὴν ψῆφον ἐξαγαγεῖν. ἐπαινοῦντος δὲ καὶ τοῦ με-
 γάλου δομestίκου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ἐπαγγεिलाμένος
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἤξειν ὡς λόγον ἀποδώσων. ἀκκλησίαν δὲ
 συναθροίσας ἐκ τῶν συνόντων, ἐβουλεύετο ἅμα αὐτοῖς εἰ δεοί
 βασιλεὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐδόκει
 10αἰρέτεα εἶναι ἃ αὐτοῖς ὁ μέγας δομestικός παρήγει. ἐπεὶ δὲ
 ἐδέδοκτο, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὁ Ῥιτζάρδος αὐθις τῷ μεγάλῳ C
 δομestικῷ προσελθὼν, ἐμαρτύρετο θεὸν, ὡς οὗτ' ἀπεχθῶς
 διακείμενοι πρὸς βασιλέα, οὐθ' ἑαυτοῖς τινα οἰόμενοι ὠφέ-
 λειαν ἐκ τῆς ἀποστασίας προξενήσειν, εἰλόμεθα ἀποστῆναι
 15βασιλέως οἰόμενοι δὲ, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποστῶμεν, καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἀκαρναῶνας συνέψεσθαι ἡμῖν καὶ τὴν πατρίαν ἀρχὴν
 Νικηφόρου ἀποδώσειν, ἐκόντες ὄντες εἰσῆχθημεν εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, εὐκλειάν τε ἑαυτοῖς καὶ ὠφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ δε-
 σπότη οἰόμενοι προξενήσειν. τῶν πραγμάτων δὲ ἀντεστραμ-
 20ομένων, ἀπέβη τὰναντία ἢ αὐτοὶ προσεδοκῶμεν. νῦν οὖν καὶ
 ἡμῖν πολλὰ περὶ τῶν παρόντων διασκευαμένοις λυσιτελέστε-
 ρον οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι οὐθ' ἡμῖν οὔτε Νικηφόρου ἢ ὧν D
 συνεβούλευσας αὐτὸς, εὐρέθη. οὐ δὲ ἔνεκα σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν πόλιν διὰ σοῦ παραδιδούμεν βασιλεὶ· αὐτὸς δ' ἂν
 25εἰδείης ὅτω τρόπῳ βέλτιστῳ ἡμῖν τὰ πράγματα παρασκευά-

11. Pro αὐθις legebatur αὐτοῖς.

domesticus, Richardus inter familiares Nicephori primas tenere se, ipse quoque non negabat: tamen ad illos quoque referendum et communiter, quid agi conveniret, decernendum. Approbante magno domestico, die sequenti rediturum responsumque relaturum pollicitus, in urbem se recepit. Coacto e praesentibus conventu, quaerunt, ecquid se et oppidum tradant: magnique domestici monitis obsequelam faciendam consensu firmant. Postridie rediens Richardus Deum testatur, ipsos neque odio imperatoris, neque sui quaestus causa eius fraenos excussisse: sed opinantes, si primi deficerent, reliquos Acarnanas secuturos et hoc modo paternum regnum Nicephoro restitutum iri, ultro se periculo involvisse, ut Nicephoro auxilio essent et sibi decus compararent. Rebus autem retrò sublapsis, contra exspectationem evenisse. Nunc ipsis quoque diligenter statum suum contemplatis, nihil in praesens vel sibi vel Nicephoro repertum utilius, quam quod ipse suasisset. Quapropter et se et urbem eos per manus eius imperatori tradere: nosse ipsum, quid

- A.C. 1339 σεις ἔχειν. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· ὁ μέγας δὲ δομεστικὸς ἐπαίνεσας τῆς μεταβολῆς αὐτοὺς καὶ ὧν ἐδέοντο ἐπαγγελιάμενος πράξειν αὐτοῖς παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκέλευεν ἐλθόντα εἰς τὴν πόλιν καὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς ἄλλους παραλαβόντα ἦκειν πρὸς αὐτόν. 5
- P. 324 λή. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα καὶ Νικηφόρον ἄγοντες τὸν δούκαν εἰς τὸ στρατόπεδον παρῆσαν, καὶ τῶν Ταβραντίνων ἔτι παρόντων ταῖς ναυσὶ καὶ ὄρωντων τὰ πραττόμενα, Θωμοκάστρω μὲν ἐγκατέλιπε φρουρὰν τοῦ μὴ παρὰ τῶν Ταβραντίνων τι ἀδικηθῆναι, τῆς στρατιᾶς ἀναχωροῦσης 10 αὐτὸς δὲ Νικηφόρον τὸν δούκαν ἅμα τοῖς ἄλλοις παραλαβὼν, ἐπανέξενυξεν εἰς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο αὐτοὺς καὶ πολλὰς ἡμείψατο εὐεργεσίαις· Νικηφόρον δὲ τὸν δούκαν τῷ τε τοῦ πανυπερσεβάστου τετίμηκεν ἄξιωματι καὶ πολλῆς ἡξίωσεν εὐμενείας καὶ οἰκειότητος τῆς πρὸς αὐτόν. 15 διατρίψας δὲ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἕξ ἐκείνου ὑπὲρ εἰκοσιν ἡμέρας, καὶ ὅσα μάλιστα ἔδει πρὸς ἀσφάλειαν ταῖς πόλεσι καταστήσας, ἐπανέξενυξεν εἰς Θεσσαλονίκην, χειμῶνος ἤδη ἀρχομένου, Νοεμβρίου μηνὸς ἐπισταμένου, καὶ διεχείμασεν ἐκεῖ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνα καὶ οἱ Ματθαίου τοῦ Καντακουζηνοῦ, 20 τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ πρῶτον υἱοῦ, ἐτελοῦντο γάμοι ἐν Θεσσαλονίκῃ. ἔγμυ γὰρ τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότητος θυγατέρα, ὅς ἦν βασιλέως Ἀνδρονικοῦ τοῦ πρῶτου τῶν Παλαιολόγων παῖς. τελεσθέντων δὲ τῶν γάμων πολυτελῶν τε καὶ
- A.C. 1340 περιφανεστάτων, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμῶν ἤδη περὶ ἐκβολὰς ἦν, 25

rebus eorum quam optime faciat. Tum magnus domesticus illorum ad partes meliores conversionem laudavit, et quibus egerent, ab imperatore impetraturum fidem dedit iussitque, ut in urbem regressus, cum Nicephoro et aliis ad se reverteretur.

38. Postquam die altero Nicephorum ducam secum adducentes in castris affuerunt, Tarentinis adhuc cum classe praesentibus et quae fierent aspicientibus, domesticus Thomocastri praesidiariam manum reliquit, ne quid, exercitu recedente, Tarentini per iniuriam molirentur: ipse cum Nicephoro duca aliisque ad imperatorem rediit. Quos ille accipit humaniter et muneribus multis honorat: Nicephorum Panhypersebasti dignitate condecorat praecipuaque benevolentia et familiaritate dignatur. Cumque in Acarnania dies adhuc plus vicenos mansisset, et quae ad urbes tutandas potissimum pertinebant, praescripsisset, hiemis initio, mense Novembri instante, Thessalonicam revertens, ibidem hiberna egit. Eadem Matthaei Cantacuzeni primogeniti magni domestici nuptiae cum filia Demetrii despotae, Andronici Palaeologi senioris filii, Thessalonicae sumptuosissime splendidissimeque peractae sunt: secundum quas hieme iam praeci-

παρεσκευάζετο βασιλεύς ὡς εἰς Βυζάντιον ἐπανήξων. μεταξὺ **A. C. 1340**
 δὲ παρασκευαζομένη καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἐκ
 Βυζαντίου ἦκεν. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις τῷ μεγάλῳ
 δομestίῳ προσελθὼν, ἀνεμίμησκέ τε παλαιῶν εὐεργεσιῶν **D**
5 αὐτῶν ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν καὶ νῦν εἶδετο, τῶν μὲν ἐτησίων προσ-
 ὄδων, ἃς αὐτὸς καρποῦται, βασιλέως παρασχόντος, κληρονό-
 μους εἶναι παῖδας τοῦ αὐτοῦ· αὐτὸν δὲ ἀδείας τυχόντα ἐκ
 βασιλέως, φροντιστηρίῳ προσελθεῖν, πᾶσι τοῖς τοῦ βίου χαί-
 ρειν εἰπόντα, μίαν δὲ ποιούμενον φροντίδα τὸ τὴν ψυχὴν ἐκ
10 τῶν πολλῶν κηλίδων, ἃς αὐτῇ προσετριψάτο ἐκ τῶν πραγμά-
 των, ἐκκαθῆραι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκ Βυζαντίου ἦκεν, οὐδεμίαν
 ἑτέραν τῆς ἐπιδημίας ἔχοντα αἰτίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέ-
 στικός οἰόμενος τὰ εἰρημένα εἶναι ἀληθῆ, αὐτὸς τε ἔφρασκεν
 οὐκ ἂν ἐνδῶσειν, μήτε βασιλεῖ περὶ τούτου διαλέξασθαι. ὁ δὲ
15 βασιλεὺς καὶ πολλὰκις προσελθὼν, εἶδετο περὶ τῶν αὐτῶν καὶ
 ἄρκους προσετίθει ὡς οὐ πλάττεται τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ προὔρ-**P. 325**
 γου παντὸς αὐτῷ ἢ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὐδ'
 ἂν εἴ τι γένοιτο μεταβάλοι τῆς προθέσεως. διὸ καὶ ταύτην
 ἱκέτευε τελευταίαν εὐεργεσίαν καταθεῖναι ἐπὶ πολλὰς ταῖς
20 πρότερον γεγενημέναις. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα μετὰ σπουδῆς ἐ-
 δεῖτο ὡς ἐδόκει. ὁ μέγας δὲ δομestικός ἀλγῶν μὲν καὶ τὴν **V. 260**
 ψυχὴν δακνόμενος ἐπὶ τῇ τούτου ἀναχωρήσει, ὅμως δὲ ἀ-
 ναγκαίαν τὴν αἴτησιν δρῶν, ἀπήγγελλε βασιλεῖ ὅσα ὁ παρα-
 κοιμώμενος εἶδετο. βασιλεύς δὲ ὑποπεύσας, ὑπερ ἦν, ὡς

g. εἰπόντα ed. V. recte pro ἀπόντα.

piti, dum se imperator ad reversionem Byzantium instruit, Apocau-
 chus cubiculo sacro praefectus inde veniens, paucis diebus magnum
 domesticum adit, quibus olim beneficiis ultro ab eo esset obligatus
 in memoriam redigit: rogat, ut filii sui redituum, quos in singulos
 annos caperet, imperatoris concessu heredes instituuntur, sibi au-
 tem eiusdem bona venia monasterium liceat ingredi, valedicentem
 rebus huius vitae omnibus et in una tantummodo sollicitudine ver-
 santem, quo pacto ex anima sua tot maculas quotidianis actionibus
 inustus eluat: et hanc unam causam profectionis huius sibi extitisse.
 Magnus domesticus illum vera narrare opinatus, nec se id permis-
 surum, nec cum imperatore super ea re locuturum asseveravit. Apo-
 cauchus rursus ac saepius accedere, idem flagitare et iurare, se ex
 animo petere sibi tam frugiferum nihil posse contingere, quam
 a mundo secedere: nec susceptam voluntatem depositurum, quo res
 cumque ceciderit. Orabat igitur suppliciter, ut ad multa in se be-
 nefacta hoc postremum adicere ne gravaretur. Itaque ille quidem
 serio videbatur hoc poscere. Magnus autem domesticus quia pe-
 titionem videbat momenti maximi, eam imperatori exponit, quae

A.C. 1340 οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημμένα, ἀλλὰ τινος ἕνεκα αἰτίας πλάττεται Βέτέρας, θανμάζειν ἔλεγε τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, εἰ ταῦτα ὄντως οἶεται εἶναι ἀληθῆ. τοῦ δὲ διίσχυριζομένου, μὴ ἂν ἄλλως ἔχειν, „οὐκοῦν” αὐτῷ ἔφασκε „πείρας ἕνεκα φράσον ὡς βασιλεῖ μὲν οὐκ ἂν εἴη κατὰ γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἄχθαιτοῦ μᾶλλον, τοῦ βίου σου ἀναχωροῦντος. ὡς ἂν δὲ μὴ πράγματος οὕτω καλοῦ καὶ θεοφιλοῦς κώλυμα αὐτὸς ὄφθεις δοκῆ βασκαίνειν τοῖς καλοῖς, ἐνδίδωσιν”. ὁ μέγας δὲ δομεστικός μὴ πείρας ἕνεκα τοιαῦτα λέγειν ἔφασκε δέον, ὡς οὐκ ἂν φθάνοι τὴν ἀπολογίαν εἰληφῶς, καὶ συνταξάμενος ἀναχωρή-10 σει· ἀλλὰ μᾶλλον εἴ τι δέοιτο αὐτοῦ, κωλύειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐθις ἔφασκε τὰ προειρημμένα λέγειν πρὸς αὐτόν· καὶ C γὰρ ἀκούσεται τε τῶν λόγων καὶ μενεῖ ἐπὶ τοῖς πρότερον. ὁ μὲν οὖν ἐπειθετό τε βασιλεῖ καὶ παρακοιμωμένῳ ἐξηγγελλε τοὺς βασιλέως. ὁ δὲ μηδὲ ὄλους σχεδὸν ἀκοῦσαι ἀναμεί-15 νας, οἶεσθαι ἔφασκε μάλιστα κατὰ γνώμην εἶναι βασιλεῖ τὴν ἐκείνου ἀναχώρησιν καὶ ὅλη προδέσει ἐπιτρέπειν· ἐπεὶ δὲ οὐ φίλον αὐτῷ, οὐδ’ αὐτὸν ποιήσειν. ὁ μὲν οὖν ὡς ἐπὶ τοῖς πρότερον λεγομένοις ἐξηπατάτο συνειδὺς, βασιλεῖ μετὰ παιδιᾶς προσελθὼν ἀπήγγελλεν ὅσα ὁ παρακοιμώμενος 20 ἀποκριθεῖη. βασιλεῖ δὲ διατριβὴν τε οὐ μετρίαν παρέσχοντο οἱ λόγοι καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ παίζων ἔλεγεν, ὡς νῦν γοῦν ἂν πεισθεῖη, ὀξύτερόν τε νοεῖν ὄντα αὐτοῦ καὶ μᾶλλον D ἐκ τῶν λόγων εἰδόμενα καταστοχάζεσθαι γνώμας ἀνδρῶν. ὁ δ’

suspicio vera incessit, rem non ita se habere, sed alia quapiam de causa totum fingi. Proinde mirari se dixit magnum domesticum, si fidem possit tribuere. Quo asseverante, esse aliter non posse: Ergo tu, inquit, periclititeris velim eique dicas, non probaturum, sed moleste laturum potius imperatorem, si a vita communi se removerit. Verumtamen ne rem adeo honestam Deoque amabilem impediendo videatur ei bona invidere, non repugnaturum. Non opus est, excipit magnus domesticus, tentandi gratia haec ei dicere: simul enim responsum audiet, valedicet ac secedet: sed potius, si quid eo egeat, coepto prohibendum. Imperator iterato iubet eadem dici: nam audientem fore et in statu priore perstiturum. Paret domesticus: imperatoris responsum Apocaucho renuntiat. Qui nec totum quidem audire sustinens, putare se ait, secessum suum imperatori etiam atque etiam iucundum accidere eiusque facultatem libentissime concedere: quia vero ipsi domestico displiceret, non se facturum. Is verbis eius antea se circumscriptum fuisse intelligens, imperatori iocabundus, quid ille responderit narrat. Unde non mediocriter delectatus imperator, domestico per ludum, Saltem nunc credes, inquit, me solertiores esse te magisque nosse, ex hominum

ἔφρασκε, κάλαι τε πεπεισθαι οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον λανθάνειν δια- A.C. 1340
 φέροντα, καὶ νῦν μάλιστα ὁμολογεῖν ὡς ἀπάσαις ψήφοις αὐ-
 τοῦ κρατεῖ πρὸς τὸ φρονεῖν. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους διειλέχθησαν ἐν παιδιᾷ. Ἀπόκανχος δὲ οὐ μετὰ πολλὰς
 5 ἡμέρας αὐθις τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ προσελθὼν, „τὸ μὲν ἀπο-
 στῆναι” ἔφρασκε „παντάπασι τοῦ κόσμου, καίτοι μάλιστα κατὰ
 γνώμην ὄν, οὐκ ἐξεγένετο. δεύτερον δὲ, ὃ φασιν, ἐπῆλθέ
 μοι πλοῦν, τὴν οὐσίαν τοῖς παισὶ διελομένῃ, τὴν διαφέρου-
 σαν ἐμοὶ τοῦ πλοῦτου μοῖραν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πό-
 10 λεμον ἐξαναλώσασαι. οἶσθα γὰρ ὡς ἤδη καὶ αὐτοὶ στόλοις ὁ- P. 326
 λοις χρώμενοι, νήσους τε ἤδη ἐξηνδραποδίσαντο σχεδὸν, καὶ
 πρὸς Θράκην περαιούμενοι καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον κακῶς ποιοῦσιν. εἰ
 οὖν σοὶ πρῶτον, ἔπειτα καὶ βασιλεῖ πυθομένην δόξεις λυσιτε-
 15 ἕλεν καὶ παράσχοισθε Βυζαντίου τε καὶ τῶν νήσων τὴν ἀρ-
 χὴν καὶ χρήματα ἐκ τῶν κοινῶν ὅσα ἂν ἔμιν βουλομένοις ἦ,
 στόλον ἐξαρτύσομαι αὐτὸς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλώσας, καὶ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμήσω τοῖς βαρβάροις. οἶομαι
 δὲ Ῥωμαίοις τε ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ναυτικὴν ταύτην
 20 ποροξενήσειν δύναμιν θαλασσοκρατοῦσαν καὶ ἀπείργουσαν τοὺς B
 βαρβάρους τοῦ μὴ τὰς νήσους καὶ τὴν ἡπειρον κακουργεῖν·
 καὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὰ μέγιστα συμβα-
 λέσθαι, ἂν οἰονεὶ λύτρα τὰ χρήματα παρεχομένην ὑπὲρ τῶν

1. πεισθαι legebatur.

verbis eorum sensa coniciere. Tum domesticus, et iampridem cre-
 didisse, nec ita excellere ipsum iudicio, ut lateret: et nunc maxi-
 me confiteri, se ab eo intelligendi prudentia longe victum esse.
 Haec illi inter se iocantes. Apocauclus paucis diebus interiectis,
 denovo magnum domesticum conveniens, mundo penitus nuntium re-
 mittere non sibi licuisse dixit, quantumvis id ardentissime cupivis-
 set: verum secundam, quod aiunt, navigationem sibi occurrere, ut
 divisus inter filios facultatibus, divitiarum sibi partem potio-
 retimeat, quam in bellum Persicum conferat. Scis enim, inquit, quo-
 modo plenis classibus insulas iam prope in servitutem redegerint:
 quomodo Thraciam et Macedoniam, eo traicientes, imo et Hella-
 dem ac Peloponnesum incurserunt. Quare si tibi primum, deinde im-
 peratori abs te persuaso conducere videbitur, ut Byzantii insularum-
 que praefectum me declaretis pecuniamque ex aerario, quantam vo-
 lueritis, subministretis, ego addens de meo, classem instruam omni-
 que diligentia et alacritate cum barbaris decertabo. Puto autem
 navalem istam expeditionem mare obtinentem barbarosque coercentem,
 ne in insulas et continentem grassentur, cum Romanis non
 parum profuturam: tum ad animae meae salutem momentum prae-

A.C. 1340 μελλόντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀποκτίνυσθαι καὶ ἔξανδρακο-
 δίσεσθαι. ὡς οὖν εἰς τε τὸ κοινὸν Ῥωμαίων τῆς ἐκεῖθεν ὠ-
 φελείας διαβαινούσης καὶ ἰδίᾳ ἔμοι οὐκ ὀλίγης ἔσομένης εἰς
 τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, δέομαι βασιλέως τε καὶ σοῦ, τὴν
 χάριν ταύτην παρασχεῖν". Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἑαυτῷ τε⁵
 V. 261 καὶ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦντα οἰόμενος παρακοιμώμενον αἰτεῖν,
 αὐτὸς τε ἐπέθετο καὶ ἐπηγγεῖλατο ποιῆσειν, καὶ βασιλεὺς ἁ-
 C πηγγελλε προσελθὼν, ἅμα καὶ ἐνάγων πρὸς τὸ δεῖν τὴν ἀξίω-
 σιν αὐτοῦ λυσιτελοῦσαν πράττειν τῷ κοινῷ. βασιλεὺς δὲ εἰ
 σπουδάζων ταῦτα καὶ μὴ εἰρωνευόμενος λέγει ἐπονθάνετο ὡς το
 δ' ἤκουεν, οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς λέγειν, θαν-
 μάξειν ἔφασκεν αὐτοῦ πολλὰ, εἰ πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν
 ἀξιοχρεῶν ᾤκηθη ἔσεσθαι Ἀπόκαυγον. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος
 σοὶ φίλον εἶναι ταύτην ἐβουλεύσω αὐτῷ τὴν χάριν καταθεῖναι,¹⁵
 ἴσθι σεαυτὸν ἔξαπατῶν· οὐδὲν γὰρ ἤττον ἐγὼ σοὶ πολέμιος,¹⁵
 ἢ ἐκεῖνος φίλος· εἰ δὲ ὡς τῷ κοινῷ λυσιτελήσονται τὸν κατὰ
 Περσῶν πόλεμον ἐγχειρῆζειν παραινεῖς, ἔτι μᾶλλον θανμά-
 D ξειν, ὅθεν ὀρμώμενος αὐτὸς τε ἐπεισθήσῃ καὶ ἔμοι προεἶλον
 τὰ ἴσα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ πάντα τὸν βίον
 οὔτε κατεπράξατό τι στρατιώτῃ πρόπον, οὔτε ἐμέλλησεν,²⁰
 ἀλλὰ φόρων τε εἰσπράξεις δημοσίων καὶ χρημάτων καὶ προσό-
 δων διοικήσεις φίλαι, αἷς ἐγγεγηρακῶς, εἰκότως ἐν τοῖς τοι-

2. Post ἔξανδραποδίσεσθαι excidit λέξεσται. 7. αὐτὸν legebatur.

ciprum allaturam, si mihi argentum meum ad futura tamquam ly-
 trum peccatorum impendenti, a barbaris aut captivum abduci aut
 interfici contigerit. Quando igitur ad commune Romanorum et ad
 me seorsum, ad salutem animae non parva ex hoc redundatura est
 utilitas, imperatorem et te rogo, uti hoc apud me beneficium
 ponere velitis. Magnus domesticus Apocauchum sibi et repu-
 blicae commoda petere iudicans, assensit et facturum spon-
 dit: regiae ad imperatorem relata, eum ad petitioni huic, ve-
 luti reipublicae salutari, obsequendum impellere institit. Impe-
 rator, nunquam ex animo ista citraque dissimulationem dicat scisci-
 tatur: audiensque non quasi aliud agentem, sed dedita opera dixisse:
 Equidem te impense miror, inquit, cum ad huiusmodi conatus A-
 pocauchum idoneum censuisti. Si enim arbitratus esse amicum tibi,
 hoc in eum collocare meritum voluisti, crede mihi, tute tibi met
 ludis. Tam enim ego tibi inimicus atque hostis, quam ille amicus.
 Si autem bellum ei contra Persas aggrediendum suades, amplius mi-
 ror, undenam tu persuasus, idem mihi persuadere nitare. Nunquam
 hic homo, nunquam in omni vita sua militare aliquid facinus elidit
 neque edot: sed tributorum publicaeque pecuniae et reddituum co-
 actiones procurationesque eum delectant: in quo munere quoniam

οὔτοις ἐμπειρίαν ἐκτήσατο πολλήν. τὰς δὲ τοιαύτας πρᾶ-^{A. C. 1340}
 ξεις καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνδρὸς δεῖσθαι μάλιστα τοῖς ὄπλοις ἐν-
 τραφέντος καὶ σαφεῖς τὰς ἀποδείξεις ἐν πολλοῖς παρεσχημένον
 τῆς τε τόλμης καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὰς μάχας. Ὁ δ' ἔφα-
 ξσκε τὰ ἴσα μὲν καὶ αὐτὸς εἰδέναι περὶ παρακοιμωμένου. οὔτε γὰρ
 ἑαυτὸν ἤσκει παρὰ τὸν βίον ἐν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις στρατιώτη,
 οὔτε ἀπόδειξιν τινα παρέσχετο οὐδεμίαν οὔτε τόλμης οὔτε ἐμ-^{P. 327}
 πειρίας· ὅθεν οὐδὲ ὄλα ἀξιόχρεων πρὸς στρατηγίας τὸν κατὰ
 Περσῶν πόλεμον αὐτῷ ἐγχειρίζειν παραινεῖν. ἀλλ' εἰδὼς μάλι-
 100στα τοὺς Πέρσας πεζομαχίας μὲν καὶ ἵππομαχίας ἐμπειροτά-
 τούς καὶ δεινοῦ δεομένους ταῦ ἀντιστησομένον στρατηγοῦ, ἐν
 ναυμαχίαις δὲ ἀτολμοτάτους δι' ἀπειρίαν καὶ ῥαδίους τῷ προσ-
 τυχόντι παντὶ ἠττᾶσθαι, ἄλλως τε καὶ τριήρεσι ταῖς ἡμετέ-
 ραις πολλοὺς παρεσομένους ἐμπειροτάτους καὶ ναυμαχιῶν καὶ
 15 πεζομαχιῶν, οἷς χρήσεται παρακοιμώμενος διδασκάλους πρὸς
 τὸν πόλεμον, αὐτὸς τε ᾤηθην μὴ δεῖν ἀμβλύνειν τὴν προθυμί-
 αν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ καλὰ καὶ σοῦ ἤκω δεησόμενος τὴν στρα-^B
 τηγίαν ἐπιτρέπειν. ἴσως γὰρ ἡ προθυμία τῇ ἀτολμίᾳ καὶ ἀ-
 20 ἀπειρίᾳ ἀντίρροπος ὄφθειτα, χρήσιμον πρὸς τι τῶν δεόντων
 ἀποδείξει. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς „ὄρω μὲν σε” εἶπε „μά-
 λιστα προθυμούμενον Ἀποκαύχῳ τῶν τριήρεων ἐγχειρίζειν
 τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πολὺν περὶ αὐτοῦ βούλομαι
 ποιεῖσθαι λόγον, ἀλλ' ὁ προσίλου πρᾶττε. εὐχόμεαι δὲ μὴ καὶ
 τοῖς τοιούτοις αὐτὸς φανεῖσθαι ἀληθεύων.” Τοιαῦτα πρὸς

consenuit, iure multam experientiam est adeptus. Haec autem ne-
 gotia et praelia maritima virum quaerunt maxime, qui militiam a
 puero toleraverit claraque fortitudinis et bellicae exercitationis do-
 cumenta saepe dederit. Tum ille, se quoque haud nescire, Apocau-
 chum, quamdiu adhuc vixerit, in nullo opere militari versatum, ne-
 que ullum vel generosi animi vel usus bellici specimen prodidisse.
 Quocirca non se auctorem esse, ut tamquam accommodato duci bel-
 lum Persicum mandetur: sed cum videat Persas pedestri equestrique
 pugna valere plurimum, quibus dux bene peritus opponi debeat,
 navali autem conflictu eosdem propter insolentiam timidissimos faci-
 leque a quovis obvio superari: adhaec in Romanis trirēmibus fore
 navalis et terrestri praelii scientissimos, quos ille magistros capere
 poterit, ideo se existimasse, eius ad res praeclaras impetum retundi
 non oportere: et ut navalis exercitus imperator fiat, rogatum venisse.
 Forsitan enim ardorem eius timiditatem pristinam et insolentiam com-
 pensaturum, et alicui rei agundae aptum atque utilem redditurum.
 Rursum imperator, Quia te ad trirēmium praefecturam Apocaucho
 mandandam mire propensum cerno, plura non dicam: tu quod de-
 liberatum habes, facias licet. Utinam falsus vates reperiar. Post

- A.C. 1340 ἀλλήλους αὐτῶν διειλεγμένων, ἐπεὶ ἐδέδοκτο παρακοιμώμενη Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν ἅμα τοῖς ἐκ τούτων ἐτησίοις φόροις, γράμματα ἐγράφετο βασιλικά, ἀρχοντα ἀποδεικνύντα παρακοιμώμενον τοῦ στόλου τοῦ κατὰ
- C Περσῶν, καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων κελεύοντα λαμβάνειν χρυσίου μυριάδας δέκα ὥστε ἔχειν ἕκ τε τούτων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὡς ὑπέσχετο, τριήρεις τε παρασκευάζειν καὶ τὸ μισθοφορικὸν τρέφειν τὸ ἐν ταύταις. ἐπεὶ δὲ τὰ τε γράμματα εἰλήφει καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη, πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν, τὰ μὲν βασιλικά γράμματα οὐ παρέσχετο ἀναγινώσκεισθαι δι' ἰο ἐκκλησίας, ὡς ἂν εἶδειεν πάντες ὡς τῆς περὶ αὐτοὺς εὐνοίας εἴη καὶ κηδεμονίας βασιλέως ὁ στόλος ἔργον ἕκ τε τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἢ δαπάνη, ἵνα καὶ ἡ εὐφημία τῶν πολλῶν καὶ ὁ ἔπαινος πρὸς βασιλέα ᾗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφανεία κ
- D ρεδίδου· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν βασιλικά χρήματα παρὰ τῶν ταῖς
- V. 262 δημοσίου πραττόντων λαμβάνων κρύφα, οἰκοθεν δὲ ἀναφανδὸν μεταπεμπόμενος, ἐπλήρου τὰς τριήρεις. εἰς ὧν αὐτὸς μὲν ἐθηραῖο τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ πολὺς ἦν ἀδόμμενος παρὰ πᾶσιν ὡς τῶν αἰκείων οὐ φειδόμενος οὔτε χρημάτων οὔτε πόνων ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. βασιλεὺς δὲ, ὡσπερ εἰκὸς, προσετρίβετο τὴν μέμψιν καὶ τὸν γογγυσμὸν τῶν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς τῶν λυσιτελούντων ὑπηκόοις μηδεμίαν ποιουμένῳ πρόνοιαν. ὁμοῦς δὲ πληρώσας τὰς τριήρεις περιέπλευσε τὰς νήσους μέχρι Χίου, καὶ ἑνέα ναυσὶ Περσικαῖς

colloquium istuc, ubi certum fuit, Apocaucho Byzantii insularumque praefecturam cum earum vectigalibus committere, instrumentam imperatoris nomine confectum est, quo ille classis contra Persas ductor designabatur et de aerario centum aureorum millia sumere iubebatur, ut hinc et ex propriis, quod pollicebatur, triremes compararet ac mercenariis militibus de victu provideret. His litteris acceptis et praefecturam consecutus, Byzantium venit: nec eas in conventu legendas exhibuit, ut omnes nossent, classem imperatoriae erga illos benevolentiae ac sollicitudinis opus esse, sumptumque de imperatoris pecunia suppeditari: quo proinde illum vulgus admurmurationibus et laudibus prosequeretur: sed eas quidem occultavit: ipse cum a quaestoribus clam pecuniam acciperet, domo sua manifeste aliam petebat et triemes instruebat: ac popularem auram captabat magnopereque celebrabatur ab omnibus, quod nec pecuniis suis nec laboribus adiuvandae reipublicae causa parceret. Contra imperatorem autem, ut erat consentaneum, apud plebem querelae murmuraque excitabantur, ut qui subiectorum commoda nullo loco haberet. Apocaucho instructis triremibus insulas usque Chium circumnavigans, cum in novem Persicas naves incidisset, iis cum ipsis vectoribus

περιτυχῶν ἐκράτησεν αὐτάνδρων καὶ πάλιν ἀπέπλευσεν εἰς Α. C. 1340
 Βυζάντιον. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὄσα αὐτῷ περὶ τὰ βα-
 σιλικὰ γράμματα κακουργηθεῖη, καὶ ὡς λόγους διαδοίῃ, μὴ
 βασιλέως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι τὴν δαπάνην τῶν τριήρε- P. 328
 5ων, ὄργῃ τε ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομῆστι-
 κόν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πράττοντα ἕει. „ὄργῃς” ἔφη „οἷα Ἀπό-
 καυχος τυρεῦσι; ἐγὼ δὲ καίτοι πολλάκις ὄρηθηίς τὰ δόντα
 ποιεῖν, σοῦ κωλύοντος, ἀπεσχόμην. νυνὶ δέ μοι δοκῶ μηδὲν
 ἐμποδῶν ἔσσεσθαι ἢ αὐτὸς οἰομαι λυσιτελεῖν ποιεῖν.” βασι-
 10λεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν ὀργιζόμενος. ὁ δ' ἑαυτῷ συνει-
 δὼς μάλιστα αἰτίῳ τῶν παρόντων ὄντι, (αὐτὸς γὰρ παρέσχετο
 Ἀποκαύχῃ τὴν ἀρχὴν, βασιλέως ἀντιλέγοντος,) σιωπῇ παρηλ-
 15θε μηδὲν ἀποκριθεῖς. βασιλεὺς δὲ ἄχρι ἤρος ἀρχομένου δια- A. C. 1341
 τρίψας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἄρας ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότει- B
 15χον καὶ μετὰ μικρὸν ἐγένετο ἐν Βυζαντίῳ. ἐνδιατρίψας δὲ
 καὶ Βυζαντίους χρόνον τινὰ οὐχὶ συχρὸν, ἔμελλεν αὐθις εἰς
 Θράκην ἐξελθὼν πόλιν παλαιὰν κατεσκευασμένην, ἧς φασιν
 Ἀρκαδίον εἶναι οἰκιστὴν τὸν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐξ οὗ
 καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαχεν, Ἀρκαδίον προσαγορευομένη πό-
 20λις, αὐθις ἀνοικοδομεῖν, ἔστιν οὗ καὶ ἄχρι νῦν περιωλωμέ-
 νων τῶν τειχῶν, ἀγασθεῖς τοῦ τόπου τὴν εὐφυΐαν. ἦν γὰρ
 καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς φιλότιμος ὁ βασιλεὺς, οὐ μόνον χρεΐ-
 25ας ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας ὧν ἔτοιμος ἀναλοῦν. περὶ

3. λόγον legebatur.

potitus, Byzantium relegit. Imperator, ut eius in litteris supprimen-
 dis nequitiam, et quomodo in vulgum voces sparsisset, non impera-
 toris, sed suam esse pecuniam, quae in triremes impenderetur, re-
 scivit, in hominem excandescens, magnum domesticum, ut eius per-
 petuum fautorem, his verbis compellat: Sentin' quid Apocauchos
 struat? Ego vero tametsi frequens quod erat mearum partium volui,
 abs te impeditus omisi. Nunc mihi ad ea quae e republica fore iu-
 dico facienda, nihil erit impedimento. Haec ille irarum plenus. Do-
 mesticus sibi conscius ut auctori huius tragoediae (ipse namque, im-
 peratore nolente, praefectura illum auxerat) cum silentio discessit.
 Imperator usque ad vernam tempestatem Thessalonicae moratus, in-
 de Didymotichum et paulo post Byzantium se contulit, ubi cum
 haud diu mansisset; rursus in Thraciam erat egressurus, ut anti-
 quam urbem iam eversam, alicubi muris usque hodie adhuc integris
 (cuius Arcadium Theodosii magni filium conditorem ferunt, a quo
 et nomen invenit, Arcadiopolis dicta) reaedificaret, loci natura de-
 lectatus videlicet. Erat siquidem imperator etiam aedificationum per-
 cupidus paratusque non necessitatis modo, sed et voluptatis causa
 in aedificia sumptus impendere. Certe prope Thessalonicam a fun-

A. C. 1341 μὲν γὰρ Θεσσαλονίκην οὐπω πρότερον ὄν τὸ Γυναικόκαστρον
 Προσαγορευόμενον ἐτείχισε, καὶ πύργον ἐπιστήσας μεγέθει
 τε μέγιστον καὶ καρτερώτατον ἀντισχεῖν πρὸς πολεμίων μη-
 χανάς· ὅθεν ἔλαχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ὡς καὶ γυναικείας
 οὔσης φρουρᾶς, κρείττων ἐσόμενος παντοίας πολεμίων προσ-5
 βολῆς. καὶ περὶ Φερᾶς ἕτερον Σιδηρόκαστρον, καὶ αὐτὸ διὰ
 τῶν τειχῶν τὸ εὐπαγές καὶ λίαν ὄχυρόν ὠνομασμένον. Ἀμ-
 φιπόλιν δὲ τὴν ἐν Στρυμόνι πόλιν Ἑλληνίδα παλαιάν, ἐκ πολ-
 λῶν ἐτῶν κατεσκαμμένην αὐθις ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς καὶ συν-
 ῥκισεν ἐκ τῶν πέριξ πόλεων πέμψας ἀποικίας. οὐ μὴν ἀλ-10
 λά καὶ περὶ Θράκην παράλιον ἑτέραν πόλιν κατεσκαμμένην
 Δκαὶ αὐτὴν, ἧς φασιν Ἀναστάσιον βασιλέα Ῥωμαίων οἰκι-
 στήν καὶ ἐξ ἐκείνου προσαγορευομένην, ἀνέστησεν αὐθις οὐ
 πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα ἐνῆν ἀπολαβῶν, καὶ Περιθεώριον
 προσηγόρευσεν. ἕτερον δὲ φρούριον ἐδείματο, οὐ πολὺ ἀφε-15
 στηκὸς θαλάσσης, Διπόταμον προσαγορευθέν. ἃ δὲ πάντα
 οὐ μᾶλλον φιλοτιμίας ἢ ἀσφαλείας τῶν χωρίων ἔνεκα, ἐν οἷς
 ἐκτίσθησαν, ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς. Ἀρκαδιούπολιν δὲ διὰ τὰς
 ἐκ τῶν Σκυθῶν ἐφόδους ἀναγκαίαν οὖσαν, ἀνοικοδομηῆσαι ἡ-
 βουλήθη πολυτελεῶς καὶ οἰκήτορας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐγκαθι-20
 δρῶσαι, εὐδαίμονά τε καὶ ὀλβίαν ἀποδεῖξαι καὶ τῶν κατὰ
 τὴν Θράκην ἄλλων πόλεων ὑπερέχουσαν πολλῶ μετὰ τὴν με-
 γάλην πόλιν.

8. Στρυμόνι legebatur. Supra p. 267, 16. recte Στρυμόνος.

damentis Gynaecocastrum appellatum construxit, et turrim magni-
 tudine maxima atque ad hostium machinas excipiendas validissimam
 imposuit: unde et nomen sortita est, quia quamvis a foeminis defen-
 sa, quemvis hostium impetum elusura sit. Iuxta Pheras Sideroca-
 strum excitavit, et ipsum ab murorum soliditatem egregiam sic no-
 minatum. Amphipolim autem ad Strymonem fluvium, urbem Grae-
 cam et vetustam, multis abhinc annis dirutam instauravit et ex ur-
 bibus finitimis coloniam eo deduxit. Quin et aliam Thraciae mari-
 timam urbem ab Anastasio imperatore, ut fama est, conditam et
 ab eo dictam, tum autem destructam restituit, non totam illam qui-
 dem, sed quantum potuit, moenibus complexus, et Peritheorium in-
 digitavit. Praeterea haud procul a mari castellum Dipotamum aedi-
 ficavit. Atque haec omnia non gloriae causa magis, quam ut loca,
 in quibus ea construebat, secuta ac tuta redderet. Arcadiopolim
 vero, Scytharum incursionibus prohibendis necessariam, maioribus
 impendiis instaurare, et nobilibus incolis ibidem collocatis, felicem
 ac beatam et inter civitates Thraciae secundum magnam illam urbem
 longe principem efficere voluit.

19. Συμβάσης δέ τινος ταραχῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν, A.C. 1341
 περιμείνας ὥστε τὰς προφάσεις τῆς ταραχῆς ποιῆσαι ἐκπο- P. 329
 δὼν, ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν, μηδὲν ὦν ἐσκέπτετο εἰς ἔργον V. 263
 ἀγαθῶν. μοναχὸς γάρ τις ὀρμώμενος ἐκ Καλαβρίας τοῖς B
 5 Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφεῖς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλ-
 λως δὲ νοῆσαι τε ὄξυς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώ-
 τatos, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκ-
 μελετήσας καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὦν, ἐπὶ κακῷ τῇ Ῥω-
 μαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. πολλῶν γὰρ ἐνέπλησε καὶ μεγά-
 10 λων στάσεων εἰρήνην ἄγουσαν τὴν ἐκκλησίαν. ὑποκρινάμε-
 νος γὰρ τὰ Λατίνων ἀποσιεῖσθαι, λόγους τε συνεγράφετο κατ'
 αὐτῶν καὶ ἀπεδείκνυε λογικῶς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένους,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις ἔχαιρεν ἤθεσι καὶ νόμοις καὶ ὅλος σαφεῖς
 ἐδόκει παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις τοῦ κατεγνωκέναι τὰ Λα- C
 15 τίνων ἀληθῶς. διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν τῆς
 τε παρὰ βασιλείως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ
 μέγαλον δομestίκου οὐδὲν ἤτιον ἠγαπᾶτο καὶ προνοίας ἤξι-
 οῦτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίαις εἶναι. οὐ-
 20 τος δὲ ὁ Βαρλαάμ εἴτε καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμοίαν γνώ-
 σασθαι ἔχων, εἴτε ὕστερον μεταβαλὼν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν Χριστιανῶν πληρώματος πολεμίῳ ἐναγόμενος, πρό-
 φασίν τινα ζητῶν, ἐξ ἧς τὰ ἡμέτερα διακομωθήσει καὶ πρὸς
 πόλεμον χωρήσει φανερωῶς, ὡς δὲ μαθητιῶν τιμὴ προσῆλθε
 5. ἐτραφεῖς legebatur.

39. Ceterum quibusdam turbis in ecclesia excitatis, paulo post,
 dum earum occasiones amputandi commoditatem exspectat, vita ex-
 cedit, infectis omnibus quae fuerat meditatus. Monachus enim
 quidam e Calabria profectus, Latinorum moribus et legibus educa-
 tus, nomine Barlaamus, acutus alioqui et perspicax et ad intelli-
 gentiam explicandam disertissimus: insuper in Euclide, Aristotele,
 Platone volutatus et ob id illustri fama, ad calamitatem Romani im-
 perii Thessalonicam advenit: multis enim magnisque seditionibus
 ecclesiam pacatam implevit. Qui cum se Latinorum dogmata proflig-
 gaturum simulasset, libellis adversum illos compositis, demonstrabat,
 eos in religionis doctrina falli, nostrisque gaudebat institutis et a se
 Latinorum dogmata ex animo damnari apertissima dabat iudicia, ut
 apperebat. Ob hanc igitur sacram et illam aliorum civilem eruditio-
 nem imperator honore et amore eum dignabatur, et magnus quoque
 domesticus curabat et diligebat: nec illi quidquam ad felicitatem
 deerat. Hic ergo Barlaamus sive statim a principio ea opinione im-
 butus, sive postea immutatus, vel ut dicam rectius, a communi
 Christianorum hoste instinctus, occasionem quamdam affectans, qua
 nostra quasi per comoediam traduceret et bellum nobiscum apertum
 gereret, velut discendi causa ad quemdam ex iis qui dicuntur quie-

- A.C. 1341 τῶν ἡσυχάζοντων, λόγου τε ἀπεστερημένῳ παντελῶς καὶ ὀλίγον διαφέροντι ἀλόγων καὶ οὐδὲ φρονήσεως γοῦν μετεσχηκότης πρεπούσης ἰδιώτη· καὶ ὑπεκρίνετο βούλεσθαι μαθητεῦσαι παρ' αὐτῷ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἡσυχίας ἐκδιδάσκεισθαι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὑποταγῆς. ἔπεισέ τε δεηθεὶς καὶ διέτριψε παρ' αὐτῷ ἡμέρας οὐ πολλὰς. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου ἐδεῖτο διδάσκειν περὶ ἡσυχίας καὶ ὅτῳ τρόπῳ καὶ αὐτὸς ἐν ἡσυχασταῖς αὐθήμερον τελέσειεν ὑποθέσθαι. ὁ δὲ τὸν τε δόλον μὴ συνιδὼν, ὑπὸ τε τῆς ἕγαν κουφύτητος ἐπαρθεὶς, ἄλλα τε ἐδίδασκε τὸν πονηρότατον ὁ ἀνόητος καὶ 10
- P. 330 ὡς προκόπτοντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθουρύβως, ἀγαλλιάσιν τέ τινα καὶ ἄρρητον ἡδονὴν καὶ θείαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς ὁρῶσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτων περὶ αὐτούς. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαρλαάμ ἄνοιαν τοῦ ἀνδρός καὶ ἀμαθίας 15 φῶς δὲ ἀκούσας ὁρῶμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, οὐκέτι οὐδὲ ἠρεμεῖν ἠέσχετο, ἀλλὰ κοινὴν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζοντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοψύχους καὶ τὰ ὁρθὰ τῆς ἐκκλησίας δόγματα διαστρέφοντας καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, καὶ διεμαρτύ-
- V. 264 ρετο ἀναφανδὸν ὡς δεῖ πάντα ὄντινῶν ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανώντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἔδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλεῖς, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν

scentes sive solitarii, mente ac ratione plane vacuum paulumque a bruto differentem, neque idiotae saltem instar prudentem, accessit, seque ab ipso institui et modum vitae solitariae ac praeccepta obedientiae ab illo discere velle simulavit. Quem precibus vicit paucosque apud eum dies mansit. Posthaec ab imperito illo contendit, ut se genus illud vitae doceret, et quomodo ipse quoque vel ipse illo die inter solitarios referri posset. Qui dolum haud olfaciens et nimis levitate elatus, cum alia hominem improbissimum ipse stultus docuit, tum quo pacto paulatim proficientes carni oculis corporeis, precationibus intenti, exultatione animi et divina quadam inexplicabilique voluptate perfundantur, et oculis corporeis lumen se circumfulgens aspiciant. Barlaamus et alioqui hominem valde indoctum amentemque iudicare, et lumen audiens carni oculis corporeis, non sibi temperare, quin communiter solitarios insectaretur, eos impostores, mendaces, Massalianos et Omphalopsychos germanorumque ecclesiae dogmatum corruptores, et similibus vocabulis appellans; palamque testificans, omnes ab eorum consuetudine refugere debere, qui seducerent et seducerentur: quos oportebat virtute perfectos et doctrinae religionis peritissimos esse, utpote quibus ceteri

ἐμπιστευόντων. ταῦτα δὲ οὐ λόγοις μόνον διεθρύλλει κοινῶς A.C. 1341
κατὰ τῆς ἡσυχίας, ὡς αἰτίου τῆς πλάνης γινομένης, ἀλλὰ καὶ
συνεγράφετο, ἵνα ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος ἢ ὕβρις εἴη. ταῦτα δὲ
ἐπράττετο ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐν οἷς καιροῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
5 Ἀχαρνανίαν ἀπεδήμει. ἐν ταύτῃ δὲ ἄλλοι τε παρήσαν ἡσυ-
χάζοντες πολλοὶ, οἱ δεινὰ ἐποιούντο τὰ Βαρλαάμ διαθρύλ-
λούμενα, καὶ μάλιστα Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὃς καὶ ὕστερον
εἰς ἀρχιερέας ἐτέλεσε Θεσσαλονίκης. ὃς ἐξ Ἀσίας ὦν τὸ γέ-
νος καὶ βασιλείους ἀυλαῖς ἐντεθραμμένος, ἅμα δυσὶν ἐτέροις
10 ἀδελφοῖς ἐπὶ πάνυ παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ κτῆσιν καὶ γονέας καὶ
τὴν ἄλλην περιφάνειαν τοῦ βίου καὶ τὰς ἐκ βασιλείως τιμὰς
ὡς ὀλίγου ἢ οὐδενὸς ἐκλιπόντες ἄξια, Χριστῷ εἶλοντο μόνῃ
ἀκολουθεῖν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα ἐπίζητεῖν. καὶ Να-
15 ζιραῖοι τῷ Θεῷ γεγενημένοι, τὴν πτωχείαν μᾶλλον εἶλοντο τὴν
εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἀκτησίαν καὶ τὴν δουλείαν. καὶ πρὸς Ἀθῶν τῷ
ἱερῷ γενόμενοι ὄρει, ὅπερ οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι πόλιν προσει-
πῶν οὐράνιον, ἐκδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑποταγῇ πατρὸς πνευμα-
20 τικοῦ. οὗ δὲ τὸν πνευματικὸν ἀγωνιζομένων διάυλον καὶ θε-
όντων τὸν περὶ ψυχῆς, ὁ τελευταῖος ἐξέλιπε τῶν ἀδελφῶν
σοφροῦτος χωρήσας πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ μετ'
ἐκεῖνον ὁ διδάσκαλος ὀλίγῃ ὕστερον ἀπηλλάττετο τῶν δεσμῶν
τοῦ γεώδους τούτου καὶ ταπεινοῦ σαρκίου καὶ πρὸς ὃν ἐπό-
θησε μετέβαινεν ἐξ ἀρχῆς. Γρηγορίῳ δὲ καὶ τὰδελφῷ ἐκ
πατρὸς καταλειφθεῖσιν ὄρφανοῖς οὐκ ἐδόκει δεῖν εἶτι πιστεύ-

mortales propter eam quam prae se ferrent pietatem animas suas credidissent. Atque haec non verbis tantum publice contra statum solitarium ut causam erroris disseminabat; sed in litteras quoque redigebat, ut extarent semper eius contumeliae. Haec Thessalonicae acta sunt, quo tempore imperator in Acarnaniam abierat. Ibi cum multi solitarii versarentur, qui iactatos a Barlaamo sermones ferebant graviter, tum praesertim Gregorius Palamas, qui postea archiepiscopus Thessalonicensis renuntiatus est, genere Asiaticus et in aula imperatoria educatus. Hic et duo fratres eius aetate admodum puerili possessiones, parentes et quidquid est in hominum vita conspicuum et admirabile, et honores ab imperatore promissos ut parvi aut nullius momenti reliquerant, Christumque solum sequi et quae in caelis est claritatem expetere instituerant: ac Nazaraei Christo facti, paupertatem magis possessionumque inopiam et subiectionem illius causa elegerant. Atque apud Atho sanctum montem degentes, quem qui caelestem civitatem appellavit, non erraverit, patris ibidem spiritalis arbitrio seu obedientiae se consecraverant. Ubi nimirum in spiritali circo illis certantibus et cursum pro animae salute currentibus, minimus natus primus decessit, ad bravium supernae voca-

A.C. 1341 εἰν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἑτέρῳ φέροντες ὑπέταξαν πατρὶ πνευματικῷ. ὅφ' ᾧ ὑπὲρ ὀκτῶ τελέσαντες ἔτη, ἐπεὶ κακείνος τῶν τῆδε ἀπηλλάττετο, πρὸς τῇ κατὰ Βεῤῥόϊαν Σκήτη φροντιστήριον οἰκοδομήσας ὁ Γρηγόριος καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν πᾶσάν τε ἀποθέμενος φροντίδα γῆϊνήν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ καὶ θεῷ προσαδολεσχῶν, δέκα διετέλεσεν ἔτη, πολλὰ τὴν σάρκα παιδαγωγήσας καὶ ὑποτάξας τῷ πνεύματι· ὡς ἐκ τῆς συντονωτάτης καὶ ἄγαν ἀνευδότου ἀσκήσεως καὶ τοῦ σπηλαιίου τῆς πρὸς ψῦχος ἀσυμμετρίας νόσῳ δεινῇ περιπεσόντα, οὐ μακρὰν γενέσθαι τοῦ ἀποθανεῖν. οὐ μετὰ τὰ δέκα ἔτη ἀποστὰς, τῶν ἐκεῖσε διακριτικῶν πατέρων κληυσάντων, οἷς οὐκ ἔξῃν τὰ βελτίω συμβουλευουσι μὴ πείθεσθαι, πρῶτα μὲν Βεῤῥ' ἱκανὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἄθω διέτριψε φροντιστηρίοις, ἔπειτα τῆς περὶ τὸ σῶμα νοσοκομίας ἐπιειγούσης, ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. οὗτος δὴ ἅμα τοῖς ἄλλοις οὐ μετρίως δυσχε-15 ράναντες κατὰ Βαρλαάμ τὰ τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας ἐξορχουμένον καὶ πολλὰς αὐτῆς καταχέοντος τὴν λαιδορίας, τισὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν χρησάμενοι πρεσβευταῖς, ἐδέοντο παύεσθαι τοῦ τοιαῦτα καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν κατὰ τῶν ἡσυχάζόντων, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐνὸς τὰ ἴσα πάντων καταψηφίζεσθαι καί, τό γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τοῦ ἀκροτάτου βίου καὶ τῆς τελειωτάτης πολιτείας τοὺς ἀνθρώπους ἀποστερεῖν, τὰ οὐκ ὄντα καταψευδόμενον καὶ ὡς κακῶν αἰτίαν διαβύλλοντα καὶ πεί-

tionis profectus. Non diu post illum magister vinculis terrenae huius et abiectae orunculae exsolutus, ad eum, quem ab initio concupierat, evolavit. Gregorio autem et fratri, quasi orphanis a patre relictis, visum est, non oportere iam aetati credere: quare alteri patri spirituali se subdunt, sub quo octo annis transactis, postquam et ille ab his rebus moriens recessit, apud Sceten Berrhoeae aedificato monasterio se Gregorius includit, omnique labentium ac percuntium cura deposita, secum solo et cum Deo colloquens, decennium ibi traducit, studens vehementer frangere appetitiones suas et spiritui eas subiicere: adeo ut ex assiduissima asperrimaeque pietatis exercitationum usurpatione et speluncae frigus in difficilem morbum delapsus, non procul ab interitu abesset. Inde cum post annum decimum auctoritate patrum illic discretorum, quorum optimis consiliis refragari nefas erat, discessisset, primum quidem diu in monasteriis apud Atho montem vixit: deinde curatione morbi urgente, Thessalonicam venit. Hic ergo aliique monachi Barlaamo sacrae quietis instituto insultanti multisque conviciis illud cumulanti succensentes, quibusdam amicis ad illum pro legatis usi, rogabant, ut talia et sentire et loqui adversus quiescentes sive solitarios desineret, et ne propter unius imperitiam omnes damnaret, quodque ad ipsum attineret, supremo ac perfectissimo vitae genere homines pri-

θοντα ἀπέχεσθαι αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὲν τι καὶ παρὰ τὸ προσῆ- A.C. 134
 κον ἤκουσται αὐτῷ, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ εἰπόντος προσλογίζεσθαι· C
 αὐτὴν δὲ ἠγεῖσθαι θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, καὶ τοῦ τε κατ'
 αὐτῆς παύεσθαι λέγειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι συναρπασθεῖς συνέ-
 5 γραψε κατ' αὐτῆς, ὡς ἀπωλείας ἄξια παραδίδόναι πυρί. οὐδὲ
 γὰρ ὅσιον οὐδὲ ἄλλως νοῦν ἔχον, γεωμετρίαν μὲν καὶ ἄστρο- V. 265
 νομίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίας βουλόμενόν τινα ἐκδιδάσκε-
 σθαι, μὴ τῷ ἀμαθεστάτῳ, ἀλλὰ τῷ δεινότητῳ περὶ ταῦτα
 φοιτᾶν· τῆς δὲ ὄντως φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ οὐρανίων
 10 πραγμάτων γνώσεως τῷ περὶ ταῦτα ἀμνήτῳ χρῆσθαι διδα- D
 σκάλῳ. ἔχρῃ γὰρ αὐτὸν ὄντα φιλόσοφον καὶ τῶν πολλῶν
 ὑπερέχοντα συνέσει, εἶγε περὶ τοιούτων ἐδεῖτο μαθεῖν πρα-
 γμάτων, ἢ πρότερον διερευνησάμενον τῷ παρὰ θεῶ τῆς τοιαύ-
 της χάριτος ἠξιωμένῳ, (οὐ γὰρ δὴ ἀνθρωπίνῃ γε συνέσει ἢ
 15 σπουδῇ τὰ τοιαῦτα περιγίνεται,) ἀδόλῳ γνώμῃ καὶ πάσης ἀ-
 πηλλαγμένη κακουργίας προσελθεῖν καὶ περὶ ὧν ἐβούλετο δεῖ-
 σθαι μαθεῖν· (ἢ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σοφὸς ὧν τὰ θεῖα καὶ μέτρα
 μαθημάτων ἐκάστω προσήκοντα εἰδὼς κατὰ τὴν τῆς καθάρ-
 σεως ἀναλογίαν, οὐκ ἂν ἐνεπίστευσεν ἀκοῇ σαθρᾷ βροτῆς
 20 ἦχον ἐκ προοιμίων εὐθύς, ἀλλὰ βίου πρότερον ἀκριβεῖα καὶ
 πολλῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πιασῶν γῆνῶν ἐννοιῶν εὐλόγων τε καὶ P. 332
 μὴ τοιούτων ἀποθέσει τὴν ψυχὴν ἂν πρότερον ἐδίδαξεν ἐκκά-
 θᾶραι καὶ οὕτω τῶν ἱερῶν προθύρων τῆς θείας ταυτησι σθ-

vatum iret, dum quae non essent mentiretur et calumniis, ut nescio
 quorum malorum originem, oppugnaret, abstinendumque ab eo per-
 suadere conaretur. Sed si quid audisset indecentius, inscitiae di-
 centis adscriberet: ipsam vitae rationem sanctam et divinam duceret
 et ei oblatrare desisteret. Si quid etiam adversus eamdem, affectu
 non bono a recto detortus, conscripsisset, ut perditione dignum flam-
 mis aboleret. Nec enim esse fas nec secundum rationem, quem-
 piam geometrica, astronomica et numerorum proportionem volen-
 tem percipere, nedum ad indoctissimum, sed ad doctissimum venti-
 tare: in vera autem philosophia et cognitione rerum caelestium pro-
 fanum ac non initiatum magistrum adhibere. Oportuisse enim illum
 ut philosophum et intelligentiam praestantem multis, siquidem talia
 discere cupiebat, aut prius quaesisse a Deo huiusmodi gratia digna-
 tare: (non enim humano intellectu studiove ista acquiruntur) et sin-
 cero animo atque ab omni malignitate vacuo accedere, et de qui-
 bus vellet, rogare doceri (qui utique divinarum rerum gnarus et
 quantum quisque huius disciplinae caperet, haud nescius, iuxta di-
 vinae purgationis modulum non statim ab initio aures flaccidas toni-
 trui sonitu imbuisset: sed vitae prius accuratione multaque scientia
 et omnium cogitationum terrenarum ac rationi consentientium repu-

A.C. 134: φίας ἐπιβαίνειν, δεόμενον καὶ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀνδρῶν τῶν τὰ τοιαῦτα δύνασθαι ἤξιωμένων συνάρασθαι πρὸς τὸ ἔργον οὕτως ὃν ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαῖνον δύνανται) ἢ ἐπειδὴ γε διὰ ῥαθυμίαν ἀπερισκέπτως τῷ προστυχόντι προσεχώρησε, τῇ ἐκείνου ἀμαθίᾳ προσλογιάσθαι τοὺς λόγους, ἅλλα μὴ ὥσπερ ἐξεπίτηδες ὥσπερ τινὸς ἐρμαίου λαβόμενον τῶν λόγων, αὐθαδῶς καὶ θρασέως κατ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χω-

B ῥῆσαι ἡσυχίας καὶ τοῖς ἡσυχάζουσι πολλὰ προστρέψασθαι δνεῖδη, ἀπατεῶνας καλοῦντα καὶ ψευδομένους καλοῦντα καὶ Μασσαλιανούς, ἐκ τοῦ φῶς περιαστράπτειν τοὺς ἀγίους ἀκη-10 κοῦναι τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τῶν πολλῶν λουδαριῶν. καίτοι γε τῷ διδάξαντι περὶ ἄλλων μὲν ἂν τις μέμφοιτο δικαίως, περὶ τούτου δὲ οὐδεὶς. ἄλλους τε γὰρ περιήστραψε πολλοὺς τὸ θεῖον τοῦτο φῶς ἐν τοῖς τοῦ διωγμοῦ καιροῖς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ Ἀντώνιον τὸν θεῖον οὐ πρὸς τυράντους, 15 ἅλλα τοὺς δεινότερους τυράντων δαίμονας παρατεταγμένον, ὡς ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ συγγεγραμμένων ἔξεστι μαθεῖν. οὐ

C μὴν ἄλλ' εἰ δεῖ καὶ ταῦτα πάντα παραδραμόντας πρὸς τὸ πρῶτον παράδειγμα ἀναδραμεῖν, σαφῶς ἔξεσται τοῦ δυνατὸν εἶναι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς θεά-20 σασθαι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν. παραλαβὼν γάρ, φησιν, ὁ κύριος πρὸ τοῦ πάθους τοὺς προκρίτους τῶν μαθητῶν καὶ ἀγγελῶν ἐπὶ Θαβῶρ, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε

quantumque depositione animum expurgare docuisset et ita ad sacra vestibula huius divinae sapientiae accedere, multa Deum, multa viros hac perfectione dignos habitos precantem, ut ad opus tam sublime et humana facultate superius, adiumento sibi esse ne recusarent;) aut postquam propter desidiam suam inconsulto ad proximum accessisset, auditum sermonem illius inscitiae tribuere: nec velut dedita opera et tamquam insperatum lucrum ea verba arripere arroganterque et proiecte in sacram quietem invadere, et ea fructes maledictis conscindere, impostores, mendaces, Massalianos nuncupare, ex eo quod audisset, sanctos lumine circumfundī, plurium contumeliarum ansa arrepta videlicet. Quamquam doctorem istum de aliis quidem merito forsitan, de hoc autem a nemine posse reprehendi. Nam et alios multos persecutionis temporibus pro Christo dimicantes, hoc divinum lumen convestisse et sanctum Antonium, non contra tyrannos, sed contra daemones tyrannis horribiliores in acie stantem; id quod ex historia eius vitae patet. Verum enimvero, si his omnibus praeteritis ad primum exemplar recurrendum sit, posse fieri ut oculis corporeis quispiam divinum et increatum lumen contempletur, perspicue demonstrare licere. Evangelistam enim scribere, dominum ante mortem suam principes discipulos as-

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος; οὐδὲ μὴ φέροντες τὴν λαμ- A.C. 134
 πρότητα ὄραν οἱ μαθηταὶ κατέπεσον ἐπὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν
 κάκεινοι ἄνθρωποι τε ὄντες καὶ ἔτι ἀτελέστερον διακείμενοι,
 τὸ περιαστράψαν αὐτοὺς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς ἠδυνήθησαν
 5 ἰδεῖν, τί θαυμαστόν εἰ καὶ νῦν τοὺς ἁγίους φαίμεν φῶς D
 ὄραν ἄνωθεν ἐλλαμπομένους ἐκ θεοῦ; διὸ δὴ σου καὶ δεόμε-
 θα περὶ τῶν τοιούτων μῆτε λέγειν μῆτε λογογραφεῖν, ὡς
 ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἰδῶτα· ἀλλὰ καὶ τὰ γεγραμμένα
 ἀφανίζεις, ὡς πολλοῖς αἷτια βλάβης παρεσόμενα οὐ τῆς τυ-
 10 χοσύσης. Τοιαῦτα μὲν Γρηγόριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διεπρε-
 σβεύοντο πρὸς Βαβλαῶν, οἰόμενοι τὴν παραίνεσιν ἀπὸ τῆν
 γλωσσοαλγίαν στήσειν. τὸ δ' ἐναντίας ἢ αὐτοῖς ᾤθησαν ἀπέ- V. 266
 βη. ὡς γὰρ τοὺς λόγους ὁ πρεσβεύων διῆει πρὸς αὐτὸν, ἐν
 μὲν τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἦγε, τὸ ἐν Θαβωρῷ δὲ λάμπαν φῶς
 15 ἄκτιστον ἀκούσας „τῆς ἀτοπίας!“ ἀνεβόησε „καπνὸν γὰρ φεύ- P. 333
 γοντες, ἐμπεπτώκαμεν εἰς πῦρ. ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου
 ἡ γῆ· τὸ ἐν Θαβῶρ φῶς ἄκτιστον καὶ τί ἄλλο ἢ θεὸς καθ'
 ὑμᾶς! οὐδὲν γὰρ ἄκτιστον ὅτι μὴ θεός. εἰ οὖν μῆτε κτίσμα
 τὸ φῶς ἐκεῖνο, μῆτε θεοῦ οὐσία, (θεὸν γὰρ οὐδεὶς ἐώρακε πῶ-
 20 ποτε,) τί λοιπὸν ἢ δυσὶ λατρεύειν θεοῖς, ἐνὶ μὲν, τῷ πάντων
 δημιουργῷ, ὃν καὶ ἀόρατον πᾶς τις ἂν ὁμολογήσειε, δευτέρῃ
 δὲ, τῷ καθ' ὑμᾶς ὄρωμένῳ ἀκρίστῳ τούτῳ φωτί; ἐγὼ δὲ οὔτε

sumpsisse: et cum ascendisset in montem Thabor, transfiguratum esse ante eos resplenduisse faciem eius sicut solem. Cuius fulgorem discipulos non sustinentes intueri, in terram cecidisse. Si igitur illi et homines et adhuc imperfecti, circumfulgens ipsos divinum et increatum lumen videre potuerunt, quid mirum si et nunc sanctos superne a Deo collustratos dicamus lumencernere? Quocirca se illum oratum velle, ut de his rebus et loquendo et scribendo supersedeat, quippe qui de iis parca aut nihil noverit: imo vero etiam scripta iam, ut multis non vulgariter nocitura, disperdat. Hæc Gregorius et socii Barlaamo per oratorem cum spe, admonitionem hanc petulantiam eius lingue coercituram. Quod secus evenit. Ut enim legatus patrum verba ei recensuit, ad cetera quidem se continuit, lucem autem in Thabor incretam audiens: O rem absurdam, exclamat: fumum enim fugientes, in ignem incidimus. Audi caelum et auribus percipe terra: lux in Thabor increta! quid ergo illud aliud, nisi Deus secundum vos? Nihil enim increatum, nisi Deus. Si autem lumen illud neque res condita, neque Dei natura est, (Deum enim nemo vidit unquam) quid reliquum, nisi vos duobus diis servire, uni quidem, omnium fabricatori, quem et inaspectabilem omnes confitemur: alteri vero, ex sententia vestra sub aspectum cadenti et increato lumini? Ego vero haud unquam, quidquid tan-

A. C. 1841 προτερον οὐθ' ὕστερόν ποτε ἀνασχοίμην ἂν ὀπωσοῦν τι διαφέρον τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἄκτιστον ἡγεῖσθαι." ἐκ τούτων δὴ Βιωτῶν λόγων ὡσερ ἀφειτηρίας ὀρηθηεῖς, πολλὰ καὶ εἶπε καὶ συνεγράψατο κατὰ Γρηγορίου καὶ τῶν ἄλλων μοναχῶν, πρὸς τοῖς πρότερον καὶ διθείαν ἐγκαλῶν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε 5 ἡμέλου τοῦ μὴ ἀντιλέγειν φανερώς καὶ διεφθαυμένα δόγματα εἰσαάγοντα ἀποδεικνύναι καὶ τοῖς Θεοσόφοις λόγοις ἐναντία. Βαυλααὺμ δὲ οἰόμενος καὶ τῶν ἀρχαίων Θεολόγων σοφία λόγων καὶ πειθοῦ κρατήσῃν, εἰς Βυζάντιον ἐκπλεύσας, Ἰωάννη τῷ πατριαρχέοντι τότε τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν συγγράμματα 10 ἐγχειρίζει καὶ σύνοδον ἐδεῖτο συναθροίσειν κατ' αὐτῶν, ὡς τοῖς ὀρθοῖς δόγμασιν ἐναντία καὶ φρονούοντας καὶ λέγοντας ἐλέγξων, καὶ πολὺς ἦν ῥέων κατ' ἐκείνων, καὶ τὴν διθείαν ἐγκαλῶν. πατριάρχη δὲ περιορῶν οὐ δεῖν ἐδόκει τὰ τοιαῦτα, 15 ἀλλὰ γράμμασιν ἐκάλεε τοὺς μοναχοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀπαντᾶν ἐπὶ τὴν δίκην· καὶ παρήσαν καὶ αὐτοὶ τῶν λόγων ὑφέζοντες εὐθύνας. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, καὶ θορύβου πολλοῦ καὶ ταραχῆς τὴν ἐκκλησίαν κατεχούσης, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς εἰς Ἀκαρνανίαν στρατείας εἰς Βυζάντιον 20 ἐπανῆκε. καὶ πυθόμενος ὅσα Βαυλααὺμ διαφέροίτο καὶ οἰοῦτο μοναχοὶ, πρῶτα μὲν κατασιγάζειν ἐπειρᾶτο, ἐκατέρους παραινῶν τῆς ἀντιλογίας ἀποσχέσθαι καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσαντας, 25 ὡσερ καὶ πρότερον ἀλλήλοις εἶναι φίλους καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ταραχὴν παρέχειν

dem sit, a divina essentia diversum ac discrepans, increatum arbitrator. Ex his sermonibus velut a carceribus effusus, contra Gregorium aliosque monachos multa verbo et scripto blateravit, praeter cetera etiam divinitatem duplicatam ipsis crimini dans. At enim nec patres se palam tueri parcebant et ostendere, illum corruptam doctrinam et divina sapientia eruditus theologis contrariam introducere. Barlaamum autem antiquos etiam theologos doctrina et vi persuadendi se superaturum confisus, Byzantium navigat, Ioanni per id tempus patriarchae commentarios suos contra monachos tradit et synodum adversus eosdem congregari instat, ut cum rectis dogmatis pugnantia illos sentire ac docere probaturus: in quos verbosus invehens, de geminata deitate eos accusabat. Patriarchae res visa minime negligenda: quare monachos Thessalonica per litteras ad iudicium citat. Illi causam dicturi adsunt. In his ecclesiae tumultibus ac motibus imperator ab expeditione in Acarnaniam Byzantium redit, certiorque factus de Barlaami et monachorum controversiis, primum quidem silentium eis imponere studuit, utrosque hortatus, uti altercationibus modum facerent inimicitiasque cum pristina concordia mutarent, neve per rixas sibimet et aliis turbas

ὡς δὲ ἐπεΐθοντο οὐδέτεροι, ἀλλ' ὅ,τε Βαρλαάμ διεφθαρμένα Α. C. 1341
 ἰσχυρίζετο δοξάζοντας ἀποδείξειν Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ
 αὐτὸν καὶ ἐπέσπευδε τὴν δίκην, ὅ,τε Γρηγόριος ἀδικεῖσθαι
 διετείγεται καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἤθελον ἐπὶ τῆς δίκης ἑαυτοὺς
 5 ἐγκλημάτων ἀπολύειν, συνιδῶν καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐλέγχων
 χωρὶς οὐκ ἂν δύναίτο παύειν τὴν φιλονεικίαν, ἐπέτρεπε τὴν
 σύνοδον.

μ'. Καὶ γίνεται κατὰ τὸν θεῖον τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας P. 334
 νεῶν. καὶ προκαθημένου βασιλέως καὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρ- V. 267
 10 χου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν τέλει πολλῶν καὶ Β
 συγκλητικῶν συνεδριαζόντων, λέγειν ὁ Βαρλαάμ ἐπετρόπη
 πρώτος· ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ Γρηγόριον καὶ τοὺς μοναχοὺς τὴν
 διαστροφὴν τῶν δογμάτων ἐγκαλῶν. πολλὰ δὲ πρότερον διεξ-
 15 ελθὼν καὶ τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς πρὸς ταῦτα ὄρητο διηγη-
 15 σάμενος, ἔπειτα καὶ τὸ βιβλίον, ὃ περὶ τούτων ἦν συγγεγρα-
 φῶς, περιείχετο ἀναγινώσκεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεγνώσθη πᾶν,
 ἄλλα τε ἐπέειπεν, ὅσα αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ προκείμενα λυσι-
 τελεῖν, καὶ τελευταῖον κατηγορήκε τῶν μοναχῶν ὡς οὐδὲ τὴν
 εὐχὴν, ἣν αὐτοὶ φουσιν εὐχέσθαι καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελλιπῶς C
 20 προφέρουσι καὶ προσηκόντως, ἀλλὰ τινος προσθήκης δεομέ-
 νην, ἣν ἐκεῖνος προστίθει, τὸ ἐνδέον, ὡς ἔφρασκεν, ἀναπλη-
 ρῶν. μετὰ τοῦτον δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς τὰς κατηγορίας
 ἐπετρόπησαν ἀπολογεσθαι. θπεὶ δ' ἑαυτῶν ἐκεῖνοι Γρηγό-
 ριον προστήσαντο τὸν Παλαμῶν, (ἦν γὰρ δὴ τῶν ἄλλων οὐ

concierent. Cum autem verba in ventum irent et Barlaamus se do-
 cturum affirmaret, Gregorium cum monachis suis perverse sapere, et
 iudicium urgeret, Gregorius contra cum suis iniuriam sibi fieri con-
 tenderet velletque in iudicio crimina diluere, intelligens imperator
 contentionem citra probationes sedari non posse, synodo negotium
 commisit.

40. Fit igitur in sacrosancto divinae Sapientiae templo synodus,
 imperatore cum Ioanne patriarcha praesidentibus, reliquis episcopis
 multisque proceribus et senatoribus assidentibus. Prior dicendi lo-
 cus Barlaamo datus est: ille siquidem Gregorium et monachos pro-
 pter adulteria dogmata in iudicium vocaverat. Multa igitur prae-
 fatus, et causa, quae illum huc impulisset, narrata, deinde libel-
 lum de iis rebus a se conscriptum porrexit: quo toto ab ipsis per-
 lecto, adiecit alia, quae ad rem propositam accommodata sentiebat.
 Postremo monachos criminatus est, quod neque precationem, quam
 se celebrare dicerent, absque defectu et convenienter proferrent,
 sed egentem additamento aliquo, idque ipse adiciebat, ut quod
 deesset suppleret: sic enim aiebat. Post haec monachis respon-
 dendi potestas facta. Qui cum Gregorio Palamae hoc honoris detu-

A. C. 134 ἰλόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ Θεοῦ δεδογμένα ἐξηκριβωκέναι διαφέρων,) καταστάς πρὸς τοὺς λόγους καὶ αὐτοὺς, σαφεῖς καὶ βεβαίαις παρείχτο τὰς ἀποδείξεις τῶν λεγομένων, οὐ συλλογισμοῖς χρώμενος καὶ γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις, (οὐδὲ γὰρ οἶόν τε ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποδεικνύται⁵ D τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς,) ἀλλὰ τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων καὶ θεολόγων ἀνδρῶν, οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρημάτισε δι' αὐτῶν, ἧ πάντα ἐφρονᾷται καὶ τὰ βάδη τοῦ Θεοῦ. ἀπαδείκνυ τε ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων τὸ κατὰ τὸ Θαβώριον τοὺς μαθητὰς περιαστροφάσαν φῶς δόξαν ἀναρχον τοῦ Θεοῦ καὶ φῶς Θεότητος¹⁰ καὶ Θεότητα καὶ φυσικὸν καὶ αἰθδιον τοῦ Θεοῦ φῶς καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τοῖς θεολόγοις πιστευόμενόν τε καὶ προσωορευόμενον. εἶτα ἐκ τῶν ῥήσεων τῶν θεολογικῶν συνεπέριαιτε καὶ αὐτοὺς, ὡς τὸ αἰθδιον καὶ φυσικὸν τοῦ Θεοῦ οὐκ ἂν εἴη κτιστὸν, οὐδὲ ἡ ἀναρχος δόξα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, οὐδ' ¹⁵ P. 335 ὅσα πρὸς τῶν θεολόγων τὸ φῶς ἐκεῖνο ὑμνηται. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἄθω ὁσίων ἀνδρῶν συντεθειμένον παρῆγε τόμον, ὃς αὐτῷ μὲν συνηγόρει ὡς τὰ ἴσα τοῖς ἁγίοις φθεγγόμενῳ, Βαρλαάμ δὲ βλασφημίαν καὶ κακοδοξίαν κατηγόρει πολλήν. ἐπεὶ δὲ ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἡ νίκητο πρὸς Γρηγόριον ἀπέβλεπε καὶ τοὺς μοναχοὺς, πάντων ἤδη πεπεισμένων τοῖς ἁγίοις ἐπεσθαι καὶ θεολόγοις καὶ μὴ τοῖς ἐκ κοιλίας εἰρημένοις Βαρλαάμ, σπνεώρα τε καὶ αὐτοὺς ὡς οὐκ ἂν διαδράσεις τῆς γλωσσαλγίας καὶ τῆς βωμολοχίας δοῦναι δίκην,

lisent, (erat enim non in dicendo solum eximius, sed etiam theologis litteris eruditissimus,) is perspicue et firme probabat sententiam suam non syllogismis et geometricis conclusionibus, (neque enim poterat ex iis, quae sunt apud nos, demonstrare quae supra nos,) sed sanctorum et theologiae peritorum hominum effatis, quae illis Spiritus sanctus suggestit, quo omnia indagantur, etiam profunda Dei: docebatque copiose, lumen in Thabor, quod discipulos colustravit, esse gloriam Dei principio carentem, et maiestatem eius et lumen divinitatis et deitatem et naturale aeternumque Dei lumen et quaecumque talia a theologis de eo creduntur dicunturque. Postmodum ex pronuntiatis theologis et ipse concludebat, aeternum et naturale Dei non esse conditum, nec eius gloriam et maiestatem, nec quidquid a theologis illud lumen esse praedicatur ac laudatur. Praeterea tomum a sanctis viris apud Atho habitantibus compositum promebat, quo eum cum sanctis consentire docebatur et Barlaami blasphemiae perversaque doctrina redarguebatur. Cum iam post longam disputationem victoria ad Gregorium et monachos inclinaret, persuasis universis, sanctorum et theologorum placita, non autem ex cerebro Barlaami profecta commenta amplectenda, videret-

τῷ μεγάλῃ δομestikῶ συνεδριάζοντι ἐκεῖ τῷ βασιλεὶ προσελ-Α. C. 134
 -θῶν, σύντομόν τινα ἤτειτο καὶ βοήθειαν καὶ βουλὴν, ἐξ ἧς τὴν Β
 προσδοκωμένην διαφυγεῖν ἐξέσται δίκη. ὁ δὲ πρότερόν τε
 ἔφασκε τὰ δέοντα βεβουλευῆσθαι, αὐτῷ παραινῶν τῆς πολλῆς V. 268
 5 φιλονεικίας ἀποσχέσθαι καὶ πείθεσθαι τοῖς μοναχοῖς ὡς τὰ
 τοιαῦτα σοφωτέροις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον βουλευέσθαι
 καὶ πράξαι τὰ συνοίσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μήτε ἀντιλῆ-
 γειν ἔτι πρὸς τὰ προτεινόμενα ἔχει, πέπεικί τε ἑαυτὸν ὡς
 βελτίω καὶ δικαιοτέρα καὶ τοῖς ἀγίοις συναρᾶ φθέγγονται οἱ
 10 μοναχοί, τί δεῖ τὴν ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξαγομένην περιμένειν
 κατιδεῖν, ἀλλὰ μὴ πρότερον ἐξαναστάντα, τὴν τε πρότεραν
 ἄγνοιαν ἐπὶ πάντων ὁμολογεῖν καὶ τὴν νῦν ἐπίγνωσιν τῆς ἀ-
 ληθείας, καὶ τοῖς τε ἀγίοις πείθεσθαι συνθέσθαι καὶ τὴν
 ἔχθραν καταλύειν τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς; εἰ γὰρ ταῦτα Q
 15 πειθόμενος αὐτῷ ποιήσει, οὔτε βλάβη τις ἐμεται ἐκ τῶν λό-
 γων οὐδεμία, βασιλεύς τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινεῶνται
 τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς. οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ τῆς
 ἀληθείας ἀποπλανηθῆναι κατηγορίας ἄξιον, ὅσον τὸ πρὸς αὐ-
 τὴν ἐπανελθεῖν τοῖς ἀγίοις πειθόμενον καὶ θεολόγοις ἐ-
 20 παινέτόν. καὶ οἱ μοναχοί δὲ τοῖς πνευματικοῖς πειθόμενοι
 νόμοις, μείζονα ἐνδείξονται νυνὶ τὴν φιλίαν πρὸς σὲ καὶ τὴν
 εὐγνωμοσύνην, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐνεδεικνυτο τὴν πικρίαν
 καὶ τὴν ἔχθραν, ὡς οὐ τῶν ἕως αὐτοὺς ἕνεκα λοιδοριῶν, ἀλλὰ
 τῆς τῶν δογμάτων ἀμυνόμενοι διαστροφῆς ὧν καλῶς καὶ ὡς
 25 προσῆκεν ἀποδεδειγμένων εἰ καὶ σὺ πεισθείης, οὐδὲν οὐδ' D

que ipse, non effugiturum se, quin loquacem maledicentiam et scur-
 rilitatem suam lucret, ad magnum domesticum imperatori assidentem
 accedens, compendiarium quoddam ab eo auxilium et consilium fla-
 gitabat, quo imminentem poenam evaderet. Tum ille et antea se
 opportuna suasisse, dum a longa eum digladiatione deterreret et ad
 credendum monachis, utpote in his sapientioribus, hortaretur: et
 nunc nihilo minus suasurum facturumque quod illi prodesse possit.
 Si enim nec ad allata in medium refellendi causa quidquam dicere
 haberet amplius crederetque, monachos meliora et iustiora et
 sanctis consentanea disserere, quid opus esset exspectare, donec
 atro calculo se damnari videret? quin potius exurgeret prio-
 remque inscitiam et agnitam veritatem palam confiteretur, et
 sanctis assentiretur inimicitiasque cum monachis poneret. Si se
 audiret, neque detrimenti quidquam secuturum, et imperato-
 rem ceterosque conversionem eius laudaturos. Non enim tam dignum
 esse accusari qui a veritate aberraverit, quam commendari, qui ad
 eam sanctis viris et theologis credens redierit, et monachis secun-
 dum leges ipsorum spirituales maiore in posterum caritate candoreque

A. C. 1341 αὐτοὶ ζητήσουσι περαιτέρω, ἀλλ' ἀξίαν ἀμοιβὴν τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων νομιοῦσιν ἔχειν τὴν διόρθωσιν τὴν σὴν. Βαβλαάμ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν ἔφρασκεν ἀρίστην φαίνεσθαι ταύτην τὴν βουλήν, δεδοικέναι δὲ μὴ οὐκ ἐξαρχέσουσιν οἱ λόγοι πρὸς τὸ τῶν κινδύνων ἐξαρπάσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁμο-5 λογίαν ἀτιμία τις αὐτοῦ καταψηφισθῆ, οἷα δὴ κατὰ τῶν ἑθῶν δογμάτων ἐξηγηγεμένον. καὶ τότε ἄτιμον εἶναι συμβήσεται αὐτῷ καὶ μηδ' ἀπολογίαν τινα ὕστερον ἔχειν ὡς οὐ δικαίως τοιαῦτα πάθοι, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν καταψηφισμένον ἔαυτοῦ ὡς εἶγε τοιαῦτα πείσεσθαι μέλλοι, βέλτιον σιωπή-10
 P. 336 τὴν δίκην ἐνεγκεῖν, ὥστε καὶ εἰσαυδῆς ἡδικῆσθαι λέγειν δύνασθαι καὶ τὴν δίκην ἀνακαλεῖσθαι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος παρεθαύρυνέ τε καὶ μὴ τοιαῦτα παρήγει δεδοικέναι, ὡς αὐτοῦ παρόντος, οὐδενὸς γενησομένου τοῦ λυπεῖν αὐτὸν δυνησομένου. ᾧ καὶ πειθόμενος ὁ Βαβλαάμ, παρελθὼν εἰς μέ-15 σους, τὴν τε προτέραν ἄγνοιαν ὠμολόγει καὶ συγγνώμην ἐπιφοῖς εἰρημένοις ἤτελλο, ὡς οὐ φιλονεικίας ἕνεκα λόγων οὐδὲ τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν θεολόγων εἰρημένοις περὶ θεοῦ εἰς τοὺς τοιοῦτους τῶν λόγων ἐξηγητέχθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀγνοίας οἰόμενος τοὺς ἄλλους ἁμαρτάνειν, ἕνεκα τοῦ διορθώσα-20 σθαι πᾶσαν εἰσῆγον σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νυνὶ δὲ ἡδη πεπεισμένος ἀκριβῶς, ὡς αὐτοὶ βέλτιον ἐφρόνουσι περὶ ὧν ἡμφισβητούμεν, περὶ τε τῶν ἄλλων οὐδενὸς διαφέρομαι πρὸς αὐτούς, καὶ

animi in cum futuros, quam prius amaritudine et simultate fuerint: quippe qui non conviciis in se effusis, verum perversitati doctrinae ecclesiasticae resistent: quibus bene atque ut decet demonstratis, si ei facta sit fides, nihil amplius desideraturos, sed correctionem ipsius multorum laborum periculorumque suorum operae pretium interpretaturos. Barlaamus affirmare, sibi quoque optimum videri istud consilium: timere tamen, ne verba ad se periculo liberandum satis non sint, sed post confessionem quoque aliqua multetur ignominia, cum probatis et receptis dogmatis se opposuerit. Tum infamem fore nec locum defensionis relictum iri, quasi id iniuste patitur, quandoquidem se ipsum damnaverit: ut proinde si talia passurus sit, melius videatur silentio ferre iudicium, ut et in posterum sibi factam iniuriam dicere queat et iudicium revocari possit. At magnus domesticus illum confirmare monereque, ne quid huiusmodi metuat: se praesente, nihil ei triste eventurum. Cui obtemperans Barlaamus, in medium prodit, praeteritam ignorantiam confitetur: veniam ob stulte dicta petit: se non contentionis causa, neque quod Theologorum de Deo decretis non crederet, ad hos sermones propectum, sed cum ipse errans alios errare opinaretur, ad eorum errorem emendandum omnem diligentiam impigre adhibuisse. Nunc plane credere, illos de controversia melius sapere, et in aliis nihil

τὸ ἐν Θαβωρίῳ τοὺς μαθητὰς περιλάμπαν φῶς αἰθρῶν καὶ πε- A. C. 1341
 πίστευκα καὶ εἶναι ὁμολογῶ. Ἐπὶ τούτοις καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-
 μᾶς καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἦσαν ἀναστάντες, περιέβαλλον τε Βαρλα-
 ἀμ καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προτέροις ἄσμενοι παρέιχον ἐπήρουν
 5τε τῆς καλῆς μεταβολῆς καὶ τῷ Θεῷ τῆς ὁμονοίας ὠμολογοῦν
 χάριτας, φάσκοντες, οὐδ' αὐτοὶ γηίνων ἕνεκα καὶ φθειρομέ-
 νων πραγμάτων τοσοῦτον ἐνοστήσασθαι ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα μὴ,
 εἰς πλείους διανεμηθέντος τοῦ κακοῦ, ἢ διεφθαρμένων δο-
 γμάτων ἀνάπλεως γένηται ἡ ἐκκλησία, ἢ διαστασιάσῃ πρὸς C
 Ἰοῦδαίαν, τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἐκείνοις προστιθεμένων,
 καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ μετρίου πέρα θρῆναι φιλονεικούς, αἵτε
 δὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἕπασιν πρόνοιαι εἶναι δεδιδασκόμενοι καὶ
 ταπεινοὺς ἐν οἷς δὲ Θεὸς ἐστὶ τὸ κινδυνεύομενον, ὄξετε εἶναι V. 269
 καὶ ἀπαραιτήτους, καὶ μῆτε πρὸς τὴν ἀδοξίαν δυσχεραίνειν,
 15μῆτε πρὸς τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπαινον μαλακίεσθαι.
 ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας Θεὸς εἰς ἓν συνῆψε
 τὰ διεστώτα, αὐτοὶ τε προθύμως ἀποστήσονται φιλονεικίας,
 καὶ αὐτῷ πολλὴν εἰδήσουσι τὴν χάριν, μάλιστα αἰτιωσάτω
 τῆς εἰρήνης νυνὶ γεγενημένῳ. Ἐπὶ τούτοις καὶ βασιλεὺς τε
 20καὶ πατριάρχης ὅσα ἔδει διωλεχθέντες περὶ εἰρήνης πρὸς Ἐ- D
 κατέρους, διελύσαντο τὴν σύνοδον. Βαρλαάμ δὲ ὀλίγας Βυ-
 ζαντίῳ ἐνδιατρίψας ἡμέρας, ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν
 μετὰ μικρὸν, καὶ τὰς περὶ τὰ δόγματα ἀμφισβητήσεις οὐδὲν
 ἦτον ἐχόμενος ἢ πρότερον, τῆς δίκης ὡς ἐκδεικτεμένης

ab eis dissidere, et quod in Thabor lumen discipulos circumfulsit, gloriam Dei, principii expertem et aeternum esse lumen credere se atque confiteri. Mox Gregorius Palamas cum coetu suo surgentes Barlaamumque complexi, veniam praeteritis libenter dederunt et praeclaram istam mutationem praedicarunt, Deoque pacis et concordiae gratias egerunt, profitentes, nec se terrenarum ac pereuntium rerum gratia tam acriter pugnasse: sed ne, in plures malo propagato, aut perversorum dogmatum ecclesia repleteretur, aut factionibus et dissidiis in se ipsa divideretur, dum alii his, alii illis adhaerent. Ac propterea immodice litigiosos se apparuisse, qui in aliis omnibus ad mansuetudinem et animi submissionem eruditi sint: ubi autem Deus in periculum vocatur, ibi promptos esse et inexorabiles: et neque ad opprobrium aegrescere, neque ad laudem humanam emollescere. Quoniam vero pacis et concordiae Deus distantia copularit, et se prompte a contentione desistere et illi gratias habere, qui pacis huius auctor imprimis fuerit. Postmodum imperator et patriarcha utrosque de pace, ut oportebat, allocuti, synodum dimiserunt. Barlaamus haud longum tempus Byzantii moratus, imperatore brevi defuncto, aequae ut prius de dogmatis litem movit, iudicium

A.C. 1341 πολλά καταβοῶν, ἀποδράς ᾗχθητο πρὸς Ἰταλίαν, καὶ συμφρο-
νήσας Λατίνοις ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος ὑπ' αὐτῶν
Ἰερακὸς ἀνεδείχθη. καὶ οὐ πολλῇ ὕστερον Γρηγόριός τις ἕτερος
μοναχὸς Ἀκίνδυνος ἐπιεκκλημένος, ὁμιλητὴς Βαρλαάμ κατὰ
τὴν ἔξω σοφίαν γεγενημένος καὶ πολὺν αὐτῷ φοιτήσας χρόνον,⁵
τῶν ἐκείνου διαφορῶν ὧν διηγήσθη πρὸς Παλαμᾶν ἀντεποιήθη

P.337 συνέβαινε δὲ τι γελοῖον περὶ αὐτόν. Βαρλαάμ μὲν γὰρ ἀπεσεί-
ετο τῷ λόγῳ, κἄν τις πρὸς αὐτόν ὡς τὰ ἐκείνου φρονοίη
λέγοι, τὴν κοινωνίαν τε ἀπεωθεῖτο καὶ κατηγορεῖ Βαρλαάμ
ὡς κακῶς φρονοῦντος καὶ ἀπεναντίας τοῖς ἀγίοις τῇ δ' αἰλη-
10 θεία κατὰκρας ἐκείνῳ ἠκολούθει καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ με-
ζον διεφέρετο. αὐθις δὲ στάσεως κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀνα-
φρομένης, ἐν δεινῷ τιθέμενος ὁ πατριάρχης, εἰ διὰ τὴν τε-
νων φιλονεικίαν νοσοίη καὶ ταράττοιτο τὸ τῆς ἐκκλησίας,
σύνοδον καὶ αὐθις δευτέραν συναθροίζει κατὰ τὸν αὐτόν τῆσι¹⁵
θεοῦ Σοφίας νεῶν, συνεδριάζοντος αὐτῷ καὶ μεγάλου δομε-
στίκου καὶ ὅσοι ἐπεδήμουν Βυζαντίῳ τῶν συγκλητικῶν.
B πολλά δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν Γρηγορίων ἀντειπόντων, ἐπεὶ ὁ
Ἀκίνδυνος ἐφαίνετο τὰ ἴσα Βαρλαάμ καὶ λέγων καὶ φρονοῶν,
ψῆφος μὲν ἐξενήνεκται κοινῇ ἐπισκόπων τε καὶ τῶν συγκλη-
20 τικῶν κατὰ Ἀκινδύνου καὶ τῶν αὐτῷ φρονοῦντων ἰσως, ὡς
τὰ αἰρετικῶν φρονοῦντων καὶ λεγόντων. ἀφορίζονται δὲ καὶ
τῆς κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων, εἰ μὴ ἐπιστρέφουσιν, ἀλλ' ἐπι-

valde claudicasse clamitans: et aufugiens in Italiam, cum Latinis,
ut antea, sensit ab eisque Hieracis episcopus creatus est. Non
multo post alius quidam Gregorius monachus, Acindynus cogno-
minatus, Barlaami in profana doctrina longo temporis spatio di-
scipulus, dissensionem eius et litem cum Palama, ut successor,
arripuit, cui quiddam ridiculum contigit. Barlaamum quidem verbo
repudiabat et ut male sanctisque patribus contraria sententem
accusabat: re autem vera prorsus eum sequebatur nihilque omni-
no ab eo differebat. Rursum itaque seditione ac tumultu in ec-
clesia exoriente, patriarcha iniquum ducens, propter quorundam
rixosa ingenia ecclesiae statum perturbari, synodum in idem
Sophiae templum cogit, assidente ipsi et magno domestico et
quotquot Byzantii erant senatoribus. Cum Gregorii diu controver-
sati essent, ubi animadversum est Acindynum Barlaami cantile-
nam canere, ab episcopis et senatu communiter contra Barlaamum
eiusque sectatores ut haereticos lata est sententia: et nisi resipi-
scerent, ab orthodoxorum communione uterque segregatus. Nec illi
solum, sed et si quis alius de cetero talia auderet et Palamae aliis-
que quasi male de religione sentientibus crimen inferret. Praeter
haec et tomo pro veteri synodorum more composito, Ioannes pa-

μένοιεν τῇ κακίᾳ· οὐ μὴν ἐκεῖνοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλ-Α. C. 1341
 λος ὕστερον τοῖς ἴσοις ἐπιχειρήσοι καὶ Παλαμᾶ καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονοῦσιν αἰτίαν ἐπαγάγοι, ὑπὸ τὴν αὐ-
 τὴν ἐπιτιμίαν εἶναι, εἰ μὴ μεταβάλλοι καὶ αὐτός. ἐπὶ τού-
 5 τοῖς δὲ καὶ τόμον συνθέντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν συνόδων
 ἔθος καὶ ὑπογράψαντες αὐτὸν ὅ, τε πατριάρχης Ἰωάννης καὶ C
 ἀρχιερέων ὅσοι τότε παρῆσαν, (ὕστερον γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ
 τοῖς προτέροις ὑπογεγραμμένοι σύμψηφοι γεγενημένοι,) Παλαμᾶ
 καὶ τοῖς αὐτῷ συνοῦσιν ἐγγχειρίζουσιν εἰς δικαίωσιν. ἀλλὰ ταῦ-
 10 τα μὲν ὕστερον. τότε δὲ ἡ σύνοδος ἐπεὶ διελέλυτο, τῶν ἄλλων
 ἐκάστων διεσκεδασμένων, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Ὀδηγῶν ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν· καὶ γενόμενος ἐκεῖ, εἰς τὴν
 ὕστεραίαν ἤρξατο πυρέττειν ὁμαλῶς καὶ ἐδόκει τοῖς τῶν
 15 ἰατρῶν παισὶ τὴν κατὰ τὴν σύνοδον ταραχὴν καὶ αἰτίαν
 15 τοῦ πυρετοῦ αἰτίαν γεγενῆσθαι. δευτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ πρὸς τῇ
 κεφαλῇ ἐνοσπῆσαν τὸ κακὸν πονηρᾶς παρεῖχε τὰς ἐλπίδας.
 ἐφαίνετο γὰρ τῶν ὄξυτάτων εἶναι. τρίτῃ δὲ τῇ μετ' αὐτὴν D
 ἔωθεν μὲν ἐδόκει ἐνδιδόναι καὶ τοῖς ἰατροῖς ὑπέφαινε χρη-
 στάς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ μεσημβριαν ἦν, μεταβαλὼν
 20 ἔξαίφνης οὐ μετὰ πολὺ ἀποτεθνήξασθαι ἐδήλου βασιλέα, καὶ
 ἰατροῖς οὐδεμίᾳ σωτηρίας ὑπελείπετο ἐλπίς. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα
 διεθρυσθήθη, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ Ἀπόκαυχος ὁ παρακοῦ-
 μώμενος προσελθὼν, συνεβούλευεν ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων
 καὶ παρασήμοις κοσμεῖσθαι βασιλικοῖς μετὰ τὴν βασιλείᾳς τε-
 25 λευτήν βασιλέα γὰρ ἐν ζῶσιν εἶτι μὴ εἶναι προσδοκᾶν. πάν- V. 270
 τως δὲ οὐδὲν καιρὸν ποιήσειν, ἀλλ' ὅπερ αὐτός τε πολλάκις

triarcha et praesentes tum episcopi subscripserunt: postea et alii
 multi prioribus assensi subscripserunt: quem tomum Palamae et
 consortibus eius, quo se defenderent, tradiderunt. Sed haec postea
 evenerunt. Tunc autem, ut dicere coeperamus, soluta synodo et
 aliis singulis alio dispersis, imperator sibi in monasterio viae mon-
 stratorum requiescendum censuit, ubi postridie continenter febricitare
 coepit, iudicaruntque medici, ex perturbatione in synodo et
 inedia febrem extitisse. Die tertio malum in caput invadens, quia
 dolor acutissimus videbatur, spem parum bonam afferebat. Rursum
 tertio post die a mane visus dolor remittere, et medicis bona spes
 affulsit. Circa meridiem repentina mutatio imperatorem vita mox
 cariturum significat, et medici quoque salutem eius desperant. Cum
 haec vulgarentur, ad magnum domesticum adiens Apocauchus, sacri
 cubiculi praefectus, hortatur, ut rempublicam capessat et insignia
 imperatoria post eius obitum (iam enim conclamatum esse) induat.
 Plane nihil facturum novi, sed quod ipse imperator cum cogere

A.C. 1341 ἤγάγκασεν ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγοι ἴσασιν οὐ-
 δαμῶς ἐλάττω τιμὴν ἀποδιδόντες βασιλέως. οὐ μὴν οὐδὲ
 πολλοῦ δεήσεσθαι πόνον καὶ ἀγώνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰ-
 P. 338 πέν, καὶ πάντας ἔχειν ὑπακούοντας ἐτοιμῶς. αὐτὸν τε πρό-
 τερόν τε παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ νῦν οὐχ ἦττον ἐτοιμονῶς
 εἶναι τὰ λυσιτελεῖν αὐτῷ ποιεῖν δοκοῦντα, οὐ μόνον χρημά-
 των καὶ καμάτων ἀφειδοῦντα, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν προθύμως
 ὑπὲρ τῶν ἰδία τι αὐτῷ διαφερόντων προϊέμενον, πάντων αὐ-
 τῷ μάλιστα ὄντα ὀφειλέτην. πολλῶν γὰρ ἀπολελυκέναι τῶν
 εὐεργεσιῶν τῶν παρ' αὐτοῦ, οὐ βασιλεὺς μόνον τὴν ἀρχηγίῳ
 καὶ προσαγαγόντα καὶ οἰκειώσαντα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον βασι-
 λέως ὄργισμένον παραιτησάμενον αὐτὸν καὶ τοῦ δεσποτικῆ-
 ρίου ἀπαλλάξαντα, καὶ μέχρι νῦν εἰς ὕπερ ἐστὶ σχῆμα δι'
 B αὐτοῦ ἡγμένον. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. μικρὸν δὲ ὁ μέ-
 γας δομέστικος ἐπισχὼν, Οὐκ ἄν μοι δοκῶ τοιαῦτα, εἶπε, ἵ
 παραστῆναι περὶ σοῦ ποτε, μηδ' εἰς τοσοῦτον ἦκειν ἐμὲ φαν-
 λόγητος ἡγεῖσθαι τρόπων, ὥστε, βασιλέως ἔτι ζῶντος ἢ καὶ
 μετὰ τελευτῆν, ἢ σοὶ πεισθῆσεσθαι ἢ ἑτέρῳ ὀφισοῦν, τῆς
 μὲν εἰς ἐμὲ βασιλέως φιλίας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν συμπνοίας
 ἀμνημονῆσαι, τῶν ἰδία δὲ τι ἐμοὶ ζητεῖν διαφερόντων, ἀ-20
 μελήσαντα τῶν κοινῇ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ βασιλίδι συμ-
 φερόντων. διὸ καὶ μάλιστα σου κατεγνωκέναι, εἰ τοιαῦτα
 παραινῶν ἤλιπας πείσειν. Τοῦ δ' αὖθις ἐπιχειροῦντος ὡς

saepius voluerit quodque Romani non pauci norint, qui non mi-
 norem ei quam imperatori honorem semper habuissent. Neque
 vero multo labore et certamine rem indigere: verbo tantum volun-
 tatem suam declaret, statimque libenter se subdituros. Quod ad
 se attineret, et ante in omni vita et hoc tempore non minus para-
 tum esse eius utilitatibus inservire, non solum non parcentem pec-
 cuniis et fortunis suis; sed et sanguinem cupide pro eius rationi-
 bus effusurum, cum omnium ei plurimum debeat: multis enim be-
 neficiis eius usum, quando eum non modo a principio imperatori
 commendavit familiaremque reddiderit, sed etiam postea iram illius
 ab eo deprecatus sit et carcere liberarit, et in hanc conditionem,
 in qua hodie sit, perduxerit. Hactenus Apocauchus. Magnus domesticus paulum silens, quando puto, inquit, talia de te aliquando occur-
 risse animo meo: nec eo me improbitatis processisse existimandum,
 ut imperatore adhuc vivo aut etiam eo mortuo, vel abs te vel ab
 alio quocumque inducar, ut amoris mei erga illum, sive ut melius
 dicam, consensus atque conspirationis immemor sim, et neglectis
 quae communiter eius liberis et Augustae conducant, privata con-
 secter commoda: teque summae damno stultitiae, si talia mihi te
 persuasurum speravisti. Illo denuo sententiam suam ut utilem urgen-

τὰ βελτίω πείθειν συμβουλεύει, „παῦσον” εἶπε „τοιαῦτα λέγειν. A. C. 134
 ὃς γὰρ, τοῦ φίλου τεθνεῶτος, μὴ τοὺς φίλους τηρεῖ θεσμούς, C
 οὗτος οὐδὲ ζῶντος ἦν φίλος ἀληθής.” πρὸς μὲν οὖν τὸν μέ-
 γαν δομέστικον οὐδὲν ἔτι εἶπεν, οὕτως ἐμβριθῶς ἀποκρινά-
 ζμενον· τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ προσελθὼν, τὰ ἴσα ἐπεχείρει πείθειν,
 οἴομενος, ἂν ταύτην πείσαι θνητῆ, τὸ σπουδαζόμενον ἠνυκέναι,
 ὡς οὐκ ἂν ἀντειπόντος τοῦ υἱοῦ ὅ,τι ἂν τῇ μητρὶ δοκοίη καὶ λυ-
 σιτελὲς ὁμοῦ καὶ δίκαιον. ὡς δὲ καὶ παρ’ ἐκείνης τῆς ἴσης
 ἔτυχεν ἀπολογίας ἢ καὶ αὐστηροτέρας, μὴ τοιαῦτα κελευού-
 100ης συμβουλεύειν, ἃ μὴ συμφέρει πράττειν τὸν υἱόν, παντελῶς
 ἀπέσχετο τῆς πείρας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων ἤδη βασιλέα
 ἐν χρῆ κινδύνον καθεστῶτα, καὶ συνιδὼν ὡς μάλιστα προσῆκον D
 τῶν βασιλέως παίδων πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς, Ἄν-
 νη τῇ βασιλίδι προσελθὼν θρηνησοῦσα καὶ ὀδυρομένη, „ὁ μὲν πα-
 150ρῶν” εἶπε „καιρὸς οὐ πένθους οὐδὲ δακρύων εἶναι μοι δοκεῖ.
 ὕστερον γὰρ ἡμῖν ἐξέσται, εἰ μὴ θεὸς ἀπαλλάξει τῆς προσδοκω-
 μένης συμφορᾶς ἴλεων ἡμῖν ἄνωθεν ἐπιβλέψας, ὀδυρμῶν
 καὶ δακρύων ἀναμίπλασθαι κατὰ σχολήν· τὸ δὲ νῦν ἔχον
 εἶναι μοι δοκεῖ προσῆκον ἀσφάλειαν ποιήσασθαι τῶν βασιλέως
 20παίδων. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδένα Ῥωμαίων ἐπιβουλεύσειν
 οἰεσθαι ἡμῖν, μάλιστα ζῶντος ἐμοῦ καὶ παρόντος ἐνθάδε
 νῦν· εἰ δ’ ἄρα καὶ τοιοῦτον συμβαίη τι, βέλτιον περὶ σοῦ
 μόνην εἶναι μοι τὴν φροντίδα, καὶ μὴ πάντων ὁμοῦ καὶ παί- p. 339

19. βασιλέων legebatur.

te, Cessa, inquit: qui enim amico mortuo leges amicitiae non ser-
 vat, hic nec vivo vere amicus erat. Sic Apocauclus gravitate re-
 sponsi deterritus, magno domestico molestus esse desiit. Sed matrem
 eius conveniens, idem illi persuadere nitebatur, ratus, si id conse-
 queretur, quod studuisset perfectum habiturum: non enim filium
 matri contradicturum, si quid illa ut utile et iustum probavisset.
 Postquam ab illa simile vel etiam severius responsum tulit, iubente
 ne talia suaderet, quae facere filio non conduceret, a tentatione
 prorsus abstinuit. Magnus porro domesticus imperatorem iam letho
 proximum cernens et providendum maxime eius liberis et imperio
 intelligens, ad Annam Augustam sentem ac lamentantem accedens,
 Non mihi iam luctus et lacrimarum tempus videtur, inquit: adhuc
 enim licebit, nisi Deus ab impendente calamitate nos liberet ac pro-
 pitius de caelo respiciat, eiulatibus et ploratibus satis diu indulgere.
 In praesens aequum iudico, pueros imperatores in tuto collocare.
 Me quidem vivo et hic nunc praesente, neminem Romanorum nobis
 insidiarum putandum est. Sin aliquid huiusmodi contigerit, quid
 praestabilius, te solam mihi curae esse, an omnia simul, te, inquam
 et filios et imperium. Tum Augusta, sibi mirum accidere, quod

A.C. 134ιδων καὶ τῆς ἀρχῆς." ἡ βασιλὶς δὲ θανμάζειν ἔφασκεν αὐτοῦ, εἰ, τοιαύτης ἀνάγκης περιόσταμένης, ἐνόμισεν εἶναι τῶν δεόντων καὶ αὐτῆς πυνθάνεσθαι, εἴ τι βούλοιο τῶν συμφερόντων εἰς τοὺς βασιλέως παῖδας πράττειν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπέτρεπέ τε ἂν αὐτῷ δοκοίῃ κοινῇ λυσιτελεῖν μηδενὸς ἄ-5 μελεῖν. ὁ δ' εὐθύς Ἰωάννην τε βασιλέα, τὸν βασιλέως υἱὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν Μιχαὴλ παραλαβὼν, ἤγαγεν εἰς τὰ βασι-
 V. 271 λεια· θεραπείαν τε αὐτοῖς τὴν γινομένην προστάξας εἶναι καὶ φρουρὰν τοῖς βασιλείοις ἔκ τε τῆς στρατιᾶς οὓς μάλι-
 Β στα ἤδει εὐνουστάτους τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν οἰκετῶν τοὺς 10 πισιοτάτους τῶν ἰδίων περὶ πεντακοσίους τὸν ἀριθμὸν κατα-
 λυπῶν, καὶ τοὺς τοὺς πελέκους ἔχοντας βαράγγους ὅσοι ἦσαν, καὶ αὐτὸς διενυκτέρευεν ἐκεῖ, τῶν βασιλέως παιδῶν τὴν δυνα-
 τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος. εἰς ἐσπέραν δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας, τῇ τοῦ νοσήματος δξύτητι κατεργασθεῖς, ἐτελεύτησεν ὁ βασι-15 λεύς, πεντεκαίδεκάτῃ μηνὸς Ἰουνίου ἰσταμένου, τοῦ ἐννάτου καὶ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, ἐννάτης οὔσης ἰνδικτιῶνος.

12. τοὺς alterum om. ed. V., sed vid. supra p. 389, 14.

In tanta rerum necessitate oportere duxerit ipsam interrogare, num quid eum filiis imperatoris et imperio conducibile velit facere. Committit igitur illi, quae in commune videantur prodesse, eorum nihil negligere. Qui confestim Ioannem imperatorem et fratrem Manuelem in palatium duxit iussitque illis adesse ministros et custodiri palatium a militibus, quos puero imperatori benevolentissimos noverat. De suis quoque famulis fidelissimos ibi reliquit et securigeros Barangos, quotquot erant, omnes numero quingentos. Ibidem ipsemet pernoctans, filios imperatoris quantum poterat custodiebat. Ad vesperam autem die Mercurii, decimoseptimo Kalendas Quintiles, anno quadragesimo nono supra octingentos et sex millia ab orbe condito, indictione nona, morbi saevitia confectus, ex hac luce imperator migravit.

Corrigenda.

P. 29. v. 23. pro 15. scribe 17. 39, 3. et 25. lege vte. 123, 14. Συργιδνης. 144, 25. requiescere. 305, 21. Πορφυρογεννητου. 352, 17. δετι, μητε. 379, 24. παραδους. 400, 9. in marg. V. 197. 499, 8. Ακαρνασι. 506, 23. της ευτης.